

Valiokunnan mietintö Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä tarkoittavan ehdotuksen johdosta.

Rahatoimikamarille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto marraskuun 17 päivänä 1914 oli päättänyt käskeä Rahatoimikamarin yksissä neuvoin revisionikonttorin kanssa ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin kaupunginhallinnossa tarpeelliseksi havaitun tililaitosuudistusten jouduttamiseksi, päätti Kamari joulukuun 17 päivänä mainittua vuotta pitämässään kokouksessa pyytää herroja Norrménia ja Wideniusta yhteisesti ottamaan laatiakseen ehdotuksen kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudistamiseksi. Lokakuun 15:ntenä 1915 päivätyssä mietinnössä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915*) ovat mainitut henkilöt antaneet täydellisen ehdotuksen asiasta. Kun kuitenkin tämä ehdotus koski syvältä useiden kaupungin hallitusten ja lautakuntain toimintaan, katsoi Kamari tarpeelliseksi ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa lähettää edellä mainitun mietinnön rahatoimikonttoriin, liikennekonttoriin, kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden hallituksiin, vaivahoitohallitukseen, terveydenhoitolautakuntaan sekä kumpaiseenkin kansakoulujohtokuntaan. Vaaditut lausunnot annettiin keväällä ja kesällä 1916, minkä jälkeen Rahatoimikamari otti asian käsiteltäväksi viime vuoden syksyllä. Kun kuitenkin näissä lausunnoissa esiintyi huomattavasti eriäviä mielipiteitä, ja laadittua ehdotusta oli osittain ankarasti arvosteltu, ei Kamari katsonut voivansa ottaa asiaa käsiteltäväksi, ennenkuin asiantuntijat olivat tarkastaneet siten kootun aineiston ja heidän lausuntonsa asiasta oli saatu. Rahatoimikamari antoi sentähden allekirjoittaneiden toimeksi laatia lausunnon esillä olevasta asiasta koko laajuudessaan.

Herrain Norrménin ja Wideniuksen tätä yhtä tärkeää kuin pulmallistakin kysymystä koskevalle ehdotukselle ja mietinnölle on annettava kaikki tunnustus. Ehdotus on laadittu yhtenäisen ja selvän järjestelmän mukaan ja tarkoittaa aikaansaada tehokasta ja tarpeellista tarkkailua sekä saavuttaa

yhtäpitäväisyyttä kunnan eri hallintohaarain kirjanpidossa. Valiokunta on pääasiassa noudattanut kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen asiajärjestystä.

Ennenkuin valiokunta käy lähemmältä kajoomaan esillä olevaan kysymykseen, lienee huomautettava, että mietinnössä VI pääosaston kohdalla: Uudistusehdotukset siv. 77 ja seur. olevat ponnet ainoastaan osittain tavaataan valiokunnan ehdotuksessa. Tämä johtuu siitä, että mainitut ponsiehdotukset osittain tavataan kaupungin kassa- ja tililaitosjohtosäännön ehdotuksen eri osissa, esim. sivuilla 79, 89, 92, 93 ja 102 tai kaupungin revisionikonttorin johtosäännössä, osin taas siitä, että ehdotetut lausumat on sopiva tehdä perustettavain kassa- ja tilivirastojen johtosääntöjä vahvistaessa tahi kaupungin johto- ja lautakuntain johtosääntöjen vahvistamisen yhteydessä, jotka johtosäännöt niinkään on perin pohjin uudistettava. Tähän ryhmään kuuluvat sivuilla 77, 94 ja 95 olevat ponnet. Ja mitä vihdoin tulee sivuilla 113 ja 115 oleviin ponsiin „että rahatoimikamaria käskettäisiin ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että kaupungin kassa- ja tilivirastoissa varattaisiin revisionikonttorille tilaa revisionityön toimittamista varten samoissa huoneistoissa, joissa kaupungin kirjanpito hoidetaan“ sekä „että kaupunginvaltuusto pyytäisi maistraattia yhdessä rahatoimikamarin kanssa ottamaan rahatoimikamarin ohjesäännön ja sen yhteydessä kamarin kanslian ja konttorin johtosäännöt kokonaisuudessaan tarkastuksen alaisiksi sekä kaupunginvaltuustolle esittämään tarpeellisiksi havaitsemansa muutosehdotukset niihin“, ei valiokunta ole katsonut asiakseen lausua mieltänsä kysymyksen näistä kohdista.

Eräissä olennaisissa kohdissa ei valiokunta ole voinut yhtyä mietinnössä esitettyihin ehdotuksiin eikä niiden perusteisiin. Niinpä ei valiokunta ole voinut puoltaa sitä pitkälle kehitettyä desentralisatsionia, mikä esiintyy kokonaisen neljän uuden itsenäisen kassa- ja tiliviraston perustamista tarkoittavassa ehdotuksessa. Niinkään on valiokunta ollut sitä mieltä, että määrärahain asianmukaisen käyttämisen tehokas tarkastus ja takeiden hankkiminen niiden ylityksen estämisestä, joihin päämääriin tietenkin täytyy pyrkiä ja päästä, ei vaadi suomaan revisionikonttorille semmoista toimivaltaa, että se asetettaisiin maksumääryksiä antavan viranomaisen yläpuolelle järjestämällä revisionikonttorin toimenä oleva esitarkastus kaikkine siitä johtuvine haittoineen ja muodottomuuksineen. Se seikka että tämän lisäksi on ehdotukseen tehty moniaita osin asiallisia, osin muodollisia muutoksia on vähemmän arvoinen, ja valiokunta on lähemmin käsiteltyään periaatteellisia muutosehdotuksia lyhyesti pykälä pykälältä perusteleva ehdottamiaan yksityiskohtaisia muutoksia.

Edellä mainitun mietinnön sivulla 98 ja seur. käsitellään ehdotusta uusien itsenäisten kassa- ja tilivirastojen perustamisesta. Siinä huomauteetaan, että kaupungin koko rahaliikkeen keskittäminen yhteen ainoaan kassavirastoon olisi etenkin kontrollikannalta katsoen ihanteellinen järjestelmä. Mutta kaupungin laaja ja monipuolinen taloudellinen hallinto, sanotaan edelleen, tekee tällaisen järjestelmän toteuttamisen käytännölliseksi mahdottomuudeksi. Päin vastoin on näyttänyt välttämättömältä jakaa kaupungin kassahallinto useampain itsenäisten kassavirastojen kesken, rahatoimikonttori keskuskassana. Näihin lausuntoihin on valiokuntakin voinut yhtyä. Mutta sitä vastoin valiokunta ei ole voinut kannattaa desentralioimisperiaatteen toteuttamista niin pitkälle kuin herrat Norrmén ja Widenius ovat ehdotuksellaan tarkoittaneet. Valiokunnasta on näyttänyt siltä kuin olisi, kun ehdotonta keskitysjärjestelmää ei ole voitu toimeenpanna, desentralisoimispyrinnössä menty päinvastaiseen liiallisuuteen. Samoin kuin valtionhallinnossa on paitsi keskuskassaa eli valtiokonttoria olemassa ainoastaan joitakuita harvalukuisia itsenäisiä kassavirastoja, näyttää kunnallishallinnossakin olevan mikäli mahdollista vältettävä monilukuisten itsenäisten kassavirastojen perustamista. Liian pitkälle menevä desentralisoiminen tällä alalla aikaansaisi käytännössäkin epäkohtia ja lisäisi tuntuvassa määrässä hallintokuluja tuottamatta vastaavaa hyötyä. Valiokunnan käsityksen mukaan pitäisi paitsi rahatoimikonttoria ja teknillisiä laitoksia, jotka jo nykyään ovat itsenäisiä kassa- ja tilivirastoja, vaivashoitohallituksenkin olla erityinen kassa- ja tilivirasto. Näin syystä että vaivashoitohallituksen päinvastaisessa tapauksessa täytyisi nostaa tuntuvat määrät ennakkovaroja, joten se todellisuudessa hoitaisi omaa kassaliikettään. Olisi käytännön kannalta mahdotonta keskuskassaan koota kaikkia vaivashoitohallituksen toimeenpanevain elinten välityksellä toimitettavia maksun suorituksia. Lisäksi on huomattava, että vaivashoidon hallintoalalla suoritettavat maksuerät ovat tuntuvasti lukuisimmat kuin useimmilla muilla hallintoaloilla, vaikkei vaivashoidon menosäännön kokonaissumma nousekaan esimerkiksi kansakoulujen tai terveydenhoidon vastaavaan summaan. Jonkin verran epäilystä on valiokunnassa vallinnut siitä, eikö teknillisille laitoksille olisi perustettava yhteistä kassaa, varsinkin kun esillä oleva ehdotus tuottaisi tähänastista suurempaa toimivaltaa ja itsenäisyyttä, mutta samalla vaatii kassavirastolta jonkinlaista auktoriteettia. Kun tätä kysymystä kuitenkin on aikaisemmin erinäisissä tilaisuuksissa pohdittu, mutta tuloksena aina on ollut kolmen eri kassan pysyttäminen teknillisissä laitoksissa, on valiokunta puolestaan jättänyt asian tälleen.

Mitä sitä vastoin muihin kunnan hallintohaaroihin tulee, katsoo valiokunta kaupungin keskuskassan, rahatoimikonttorin, sanottavitta vaikeuksitta voivan toimia niidenkin kassavirastona. Se seikka että täytyy antaa vähäisiä ennakkomaksuja, että palkkoja eräissä tapauksissa ei makseta raha-

toimikonttorissa, vaan eri virastojen välityksellä, merkitsee tässä kohden vähän, koska palkanmaksut on suoritettava lyhyen ajan kuluessa ja tarpeellinen tarkkailu siten on olemassa. Valiokunnan ehdottama keskitysjärjestelmä ei olisi yleisöllekään epämukavampi, vaan pikemmin päin vastoin. Esimerkkinä voidaan mainita, että kaupungin sairaalat sijaitsevat hajallaan eri osissa kaupunkia, osinpa maaseudullakin. Näille yhteisen kassaviraston olemassaolo ei tuottaisi yleisölle mitenkään suurempaa mukavuutta, kuin jos rahatoimikonttori toimisi keskuskassana. Nickbyn mielisairaala esim. täytyisi niin toisessa kuin toisessakin tapauksessa oikeuttaa nostamaan ennakkovaroja voidakseen suorittaa paikkakunnalla maksettavat menot. Sama on laita kasvatustalouden, jonka alaiset laitokset sijaitsevat loitolla toisistaan Uudenmaan läänissä, minkä johdosta sen täytyy olla oikeutettu saamaan ennakkovaroja. Mutta ennen muuta on huomattava, että tällä tavoin saavutettaisiin keskitetympi kassahallinto, jota herrat Norrmén ja Wideniuskin ovat periaatteessa pitäneet pitkälle kehitettyä desentralisatsionia parempana.

Valiokunta on siis pannut erikoista painoa siihen, että kassaliike mikäli mahdollista keskitetään kaupungin keskuskassaan. Mutta tästä ei seuraa, että kirjanpitoa ja maksumääräysoikeuden hoitamista tarvitsisi vastaavassa määrässä keskittää. Rahatoimikonttorin tulee pitää kaupungin yleispääkirjaa ja laatia yleistilinpäätös. Mutta tämä käy hyvin päinsä, vaikkakin erinäiset virastot ja hallitukset hoitavat erikoiskirjanpidon ja ovat oikeutettuja antamaan maksumääräyksiä kukin omalla toimialallaan. Saman mukaisesti mitä on laita valtion tililaitoksessa, on valiokunta ehdottanut perustettavaksi uuden ryhmän hallituksia, nimittäin ne, joilla on oma tilivirasto itsenäisine maksumääräysoikeuksineen, mutta ei itsenäistä kassavirastoa. Tähän ryhmään on luettu sairaalain tilivirasto, joka on kaupungin sairaalaylihallituksen alainen, ja rakennuskonttorin tilivirasto, joka on kaupungin yleisten töiden hallituksen alainen. Nämä tilivirastot saisivat siis itsenäisesti osottaa maksettavaksi vuosirahasäännössään olevat määrärahat ja toimittaa niihin kohdistuvain osastojen kirjanpidon sekä lähettää erikoisraportit ilman tilitodisteita rahatoimikonttoriin merkittäviksi kaupungin yleispääkirjaan. Kirjanpito ja vastuu sen paikkansapitäväisyydestä olisi siis näillä tilivirastoilla.

Kaikille muille kaupungin viranomaisille ja hallituksille rahatoimikonttori ei ainoastaan toimisi yhteisenä kassavirastona, vaan hoitaisi myös maksumääräysoikeuden ja kirjanpidon niiden puolesta.

Edellä lausutusta käy selville, että niiden kaupungin virastojen ja viranomaisten, joilla ei ole omaa kassavirastoa, on tehtävä kaikki maksunsuoritukset keskuskassaan. Kuitenkin voidaan johonkin kassavirastoon kuuluvia kannantakassoja rahatoimikamarin harkinnan mukaan tarpeen vaatiessa perustaa.

Niinkuin edellä on huomautettu, ei valiokunta ole voinut kannattaa sitä järjestelmää, jota herrat Norrmén ja Widenius ovat katsoneet olevan noudatettava tehokkaan tarkkailun aikaansaamiseksi ei ainoastaan määrärahaan asianmukaiseen käyttämiseen, vaan siihenkin nähden että vuosirahasääntöön pantuja määrärahoja ei ylitetä, ellei asianmukaista lupaa ole hankittu tai lisäämäärärahaa myönnetty. Tämän tarkkailun katsovat ehdotuksentekijät olevan saavutettavissa siten, että kunkin maksumääräyksen edeltäpäin tarkastaisi revisionikonttori, joka olisi oikeutettu kieltämään maksun suorittamisen. Tällä menettelyllä arvellaan niinkään voitavan pääasiassa estää merkitsemästä menoja väärille tileille, koska revisionikonttorilla olisi tilaisuus edeltäpäin tarkastaa että laskuihin on merkitty oikeat kirjanpitotilit. Siinä tapauksessa että tilintarkastustyö järjestettäisiin tähän tapaan, täytyisi se toimittaa kassa- ja tilivirastojen huoneistoissa, joissa revisionikonttori pitäisi riittävän määrän virkamiehiä, jotta tarkastus kävisi niin nopeasti, ettei kassaliike siitä viivästyisi. Maksettaviksi esitetyt, asianmukaisessa järjestyksessä hyväksytyt laskut olisi siis ensin annettava kussakin kassa- ja tilivirastossa toimivan reviisorin tarkastettaviksi, ja vasta sittenkun tämä on niihin painanut revisionikonttorin leiman, saisi ne kassasta maksaa. Suuri osa laskuja voitaisiin siis maksaa heti ja ainoastaan ne, joiden tarkastus vaatisi pitemmän aikaa, jäisivät sillä kertaa maksamatta. Jotta tämä järjestelmä toimisi moitteettomasti, edellytetään, että edellisen päivän laskut on tilikirjoihin merkitty ja että tilikirjat ovat kassa-aikana reviisorin käytettävänä.

Edellä kerrottua järjestelmää valiokunta ei ole voinut puoltaa. Revisionikonttorin toimittama ennakkotarkastus olisi, niinkuin rahatoimikonttori (Liite I, siv. 3 ja 4) aivan oikein huomauttaa, sekä periaatteelliselta että käytännölliseltä kannalta hyljättävä. Mutta vaikka valiokunta siis on tahtonut järjestelmästä poistaa revisionikonttorin toimitettavan ennakkotarkastuksen, ei valiokunta kuitenkaan ole tahtonut kieltää, että mahdollisimman tehokas tarkkailu olisi aikaansaatava. Mutta tämä tarkkailu on valiokunnan käsityksen mukaan aikaansaatavissa toisella tavalla, nimittäin antamalla maksu-määräysoikeudesta säännöksiä, jotka takaavat mainitun oikeuden tarkoituksemukaisen käyttämisen. Tämän järjestelmän mukaan (20 § tämän oheisessa ehdotuksessa) on jokainen lasku tai asiakirja, johon maksun suoritus perustuu, ensin jonkin viranomaisen tai henkilön hyväksyttävä ja varustettava tilimerkinnällä sekä sitten toisen viranomaisen edelleen tarkastettava ja määrättävä maksettavaksi, minkä jälkeen maksun saa suorittaa. Tässä ehdotettu menettely tarjoo valiokunnan mielestä kaksinkertaisen tarkkailun ja täydet takeet mitä tulee niin varain asianmukaiseen käyttämiseen kuin siihenkin, että vuosirahasäännön määrärahoja ei ylitetä. Lisäksi on jäljellä revisionikonttorin ja vuositilintarkastajain jäljestäpäin toimitettava tarkkailu ja tarkastus. Tuntuvasti lisäämällä revisionikonttorin työvoimia ja laatimalla

konttorille ja sen palveluskunnalle tarkka ja täydellinen johtosääntö pitää tämän jäljestäpäin toimitetun tilintarkastuksen voida antaa tehokas tulos ja poistaa se konttorin työnjaossa vallitseva puute, josta herrat Norrmén ja Widenius ovat täydellä syyllä huomauttaneet.

Paitsi tarkastusteknillistä tehtävää on viimeksi mainitussa ehdotuksessa määräys että kaupunginreviisori ja muut reviisorit asetetaan elinkaudeksi ja voidaan toimistaan erottaa ainoastaan oikeudellista tietä, jommoiseen verrattavaa poikkeusasemaa palvelusehtoihin nähden ei ole kunnan muiden hallinnollisten virkamiesten joukossa. Kun nyt valiokunnan ehdotuksen mukaan revisionikonttorin tehtävät varsin olennaisesti pysyisivät ennallaan ja riittäviä takeita kaupunginreviisorin ja muiden reviisorien aseman turvaamisesta on samoin kuin muihinkin kunnan virkamiehiin nähden olemassa, on valiokunta ehdotuksesta poistanut mainitut määräykset.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan saisi rahatoimikonttori kaupungin keskuskassana kunnan rahahallinnossa nykyisestään olennaisesti muuttuneen aseman sekä huomattavasti laajemman toimivallan ja vaativamman työtehtävän. Sen toimenä olisi olennaiselta osalta valvoa ja tarkastaa kunnan useimpain johto- ja lautakuntain maksunsuorituksia, sen johdosta että sille siirrettäisiin maksumääräysoikeus Rahatoimikamarilta, joka kaupungin keskushallintoelimenä rahahallinnon alalla on vapautettava työtehtävästä, jolle se on jonkin verran vieras ja jota se ei voi yksityiskohtaisesti täyttää. Tämä muuttunut asema vaatii laatimaan uudestaan Rahatoimikamarin ohjesäännön ja rahatoimikonttorin johtosäännön, mikä käy tarpeelliseksi muidenkin esillä olevaan kaupungin kassa- ja tilivirastojen johtosääntöehdotukseen tehtyjen muutosten johdosta. Mainittua uudistusta toimitettaessa on nämä uudet vaatimukset otettava huomioon. Valiokunta on arvellut, että rahatoimikonttorin päällikkönä tulisi olla rahahallinnon johtaja, jonka asiana olisi kaupungin raha-asiain ja rahatoimen yleinen johto sekä kaupungin kassa- ja tililaitoksen hoito ja ylivalvonta ja jolla olisi oikeus ottaa osaa kaupungin meno- ja tulosääntöehdotuksen laadintaan. Hänellä tulisi niinkään olla oikeus valmistella ja Rahatoimikamarissa esitellä laina- ja suurempia rahakysymyksiä. Tässä on ainoastaan tarkoitettu osottaa mainitun toimihenkilön toiminnan ja työtehtävään ääriviivat. Lähemmältä ei valiokunta ole tahtonut pohtia tähän kuuluvia kysymyksiä, koska ne on yksityiskohtaisesti selvitettävä Rahatoimikamarin ja sen toimeenpanevain elinten uudestijärjestämistä koskevassa ehdotuksessa. Mutta valiokunta on kuitenkin tahtonut suurin piirtein osottaa, miten sen mielestä järjestelmä olisi kehitettävä täydelliseksi asettamalla kaupungin keskeisen kassa- ja tiliviraston ja rahahallinnon etunenään rahahallinnonjohtaja.

Valiokunta käy nyt pykälä pykälältä tekemään selkoa niistä muutoksista tahi poistoista, mitkä sen mielestä on ollut tehtävä.

I Luku. Vuosirahasääntö.

1 §. Ensimmäiseen momenttiin on tehty ainoastaan vähäisiä muodollisia muutoksia.

Toiseen momenttiin on valiokunta tehnyt sen asiallisen muutoksen että aika, jonka kuluessa Rahatoimikamarin on laadittava meno- ja tulosäännön ehdotus, on siirretty marraskuun 1 päivästä saman kuukauden 15 päivään. Tämä muutos on tehty, syystä että Rahatoimikamarin olisi miltei mahdoton niin lyhyen ajan kuin kuukauden kuluessa ehtiä läpikäydä ja yhdistellä vuosirahasääntöehdotuksen laadinnassa tarpeellinen laaja aineisto sekä laatia perustelut, joka tehtävä yksinään vaatii useita viikkoja. Tunnettu asianlaitahan on että, vaikka Maistraatti virallisesti lähettää vuosirahasääntöehdotuksen Kaupunginvaltuustolle, ei se kuitenkaan tarkasta mainittua ehdotusta seikka-eräisesti. Tähän nähden ei tarvinne sanottavaa aikaa varata budjetinkäsittelyyn Maistraatissa. Kun Rahatoimikamari suorittaa pääasiallisen työn budjetinkäsittelyssä, näyttää kuukausi riittävän budjetivaliokunnan töihin, minkä jälkeen Kaupunginvaltuustolla on lisäksi kaksi viikkoa budjetiehdotuksen käsittelyä varten. Huomattava on niinkään, että mitä aikaisemmin syksyllä Rahatoimikamari lopettaa budjetinkäsittelyn, sitä useampia uusia menoeriä täytyy budjettivaliokunnan ehdotukseen lisätä ja sitä työläämmäksi käy budjettivaliokunnan perustelujen laatiminen. Näin ollen saanee valiokunnan ehdotus, jota lähinnä kävisi katsominen välitysehdotukseksi, osakseen huomiota.

2 § pysyy ennallaan.

3 §. Tämän pykälän 1 momenttiin on pidetty tarpeellisena tehdä teknillisten laitosten budjetinjärjestystä koskeva lisäys sikäli, että eräissä poikkeustapauksissa saisi merkitä nettobudjetin. Valiokunnassa on tästä asiasta lausuttu eriäviä mielipiteitä, toiselta puolen kun on huomautettu, että tämä myönnytys tietäisi poikkeamista periaatteesta että kaupungin vuosirahasäännön pitää perustua bruttotietoihin ja että semmoinen poikkeus veisi siihen, että menoja pannaan maksettavaksi tulotileiltä. Tämän johdosta tarkastus vaikeutuisi eikä teknillisten laitosten kirjanpito osottaisi niiden liikevaihtoa, vaan ainoastaan nettotuloksen. Valtionkaan kirjanpidossa ei sallita semmoisia poikkeuksia. Kun kuitenkin täytyy myöntää, että teknillisten laitosten on sängen vaikea jyrkästi pitää kiinni vuosirahasääntöön merkityistä määrärahoista ja sen johdosta luultavasti täytyisi hankkia lisämäärärahoja, olisi ennemmin käytettävä sitä keinoa että eräät määrärahaerät Kaupunginvaltuuston määrä-

yksen mukaan vuosirahasääntöön merkittäisiin „arviomäärärahoiksi“. Teknillisten laitosten hallitus olisi erällä edellytyksillä oikeutettu päättämään näiden määrärahan ylittämistä tarvitsematta joka kerta odottaa Kaupunginvaltuuston myöntymistä tähän. Samat syyt, jotka puoltavat nettobudjetin käytöön ottamista teknillisten laitosten osalta, pitävät myös paikkansa eräisiin rakennuskonttorin määrärahaeriin nähden. Tässäkin tapauksessa olisi asia sopivimmin ratkaistavissa merkitsemällä vuosirahasääntöön „arviomäärärahoja“. Komitean jäsenten enemmistö ei kuitenkaan ole yhtynyt näihin näkökohtiin. Teknillisiä laitoksia on yhtä vähän kuin muitakin kunnan viranomaisia oikeutettava ylittämään vuosirahasääntöön merkittyjä määrärahoja. Vuosirahasääntöön perustuvan kirjanpidon ei tarvitse kuvastaa eri laitosten kokonaisliikevaihtoa, jonka sitä vastoin tulisi selvästi käydä ilmi vuosikertomuksista, joihin tiedot saadaan laitosten liikekirjanpidosta. Ellei tässä poikkeustapauksessa sallita nettokirjanpitoa, täytyy vuosirahasääntöön panna useita arvioeriä, minkä johdosta teknillisten laitosten menosääntöön yhä suuremmassa määrässä tulisi tilejä, jotka voitaisiin ylittää Kaupunginvaltuuston suostumusta hankkimatta. Jos siis muodolliselta kannalta käy esittäminen epäilyksiä, näyttävät niiden vastapainoksi riittävän ne asialliset edut, mitkä valiokunnan puoltama menettelytapa epäilemättä tuottaisi.

Uutena 2 momenttina tähän pykälään on pantu määräys, että tuloksi myös on merkittävä säästö, mikä lasketaan vuoden alussa olevan edelliseltä vuodelta käytettävänä. Tämä momentti vastaa alkuperäisen ehdotuksen 6 §:ä, jonka valiokunta on kokonaan poistanut. Valiokunnasta on nimittäin näyttänyt siltä, kuin ei säästöarviolaskelman perusteita olisi ehdotuksessa oikein esitetty, sillä jos säästöarviolaskelman laadinnassa otetaan huomioon eräät vähennykset, olisi toiselta puolen myös otettava huomioon mitä on käytettävänä kassassa tai pankissa. Mutta sen sijaan että käytäisiin esittämään, miten säästöarviolaskelman perusteet on laadittava, olisi esillä olevassa johtosäännössä ainoastaan säädettävä, että vuosirahasääntöön on tuloksi merkittävä sekin säästö, mikä lasketaan vuoden alussa olevan edelliseltä vuodelta käytettävänä. Säästö taas lasketaan yksinkertaisesti tileistä ottamalla huomioon toiselta puolen laskettujen tulojen ylijäämä, rahasäännön ulkopuolella olleet ylimääräiset tulot sekä menotilien osottama säästö ja toiselta puolen lasketuissa tuloissa syntynyt vajaus, rahasäännön ulkopuolella olleet ylimääräiset menot sekä vuosirahasääntöön merkittyihin menotileihin myönneetyt lisämäärärahat. Näiden numerolukujen välinen erotus osottaa sen säästön, mikä lasketaan olevan käytettävänä seuraavana vuonna.

Valiokunnasta on näyttänyt ilmeiseltä, että vastamainittu määräys luonnollisesti liittyy 3 §:n 1 momenttiin. Sitä vastoin käy syyllä epäileminen, onko sopivaa panna tähän kuuluvaa säännöstä erityiseksi viimeiseksi pykäläksi puheena olevaan lukuun.

4 §:n 1 momentista on valiokunta ehdottanut poistettavaksi sanan „arvio-määräraha“, jolla tässä kohden on jonkinlaista merkitystä. Valiokunta ei nimittäin, siihen nähden mitä se on teknillisten laitosten kirjanpidosta päättänyt, ole katsonut olevan syytä pysyttää „arviomäärärahan“ käsitettä, koska semmoisia määrärahoja vastamainituin edellytyksin ei tule vuosirahasäännössä olla.

Muut 4 §:än tehdyt muutokset ovat vähemmän merkitseviä ja yksinomaan muodollista laatua.

5 §:n 1 momenttiin on pantu määräys että kaupungin virastojen ja laitosten keskinäisissä tavarantoimituksissa ja työsuorituksissa on arvioiminen toimitettava sen alimman hinnan mukaan, jolla kaupungin laitokset veloittavat yksityiskuluttajia. Tämä määräys vastaa herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen sivulla 92 olevaa kursiivilla painettua pontta. Eikö kaupungin tulisi saada tavarat ja työt omain kustannusten hinnasta on kysymys, jolla on enemmän teoreettista kuin käytännöllistä merkitystä niin kauan kuin osavoittojärjestelmä ei ole kaupunginhallinnossa käytännössä. Tähän nähden on valiokunta, vaikka eriäviä mielipiteitä on esitetty, kuitenkin katsonut voivansa puoltaa ehdotusta herrain Norménin ja Wideniuksen esittämässä muodossa.

Uutena momenttina on sivulla 92 olevan ponnen mukaisesti pantu määräys että vuosirahasääntöön on merkittävä vuokra niistä kaupungin omissa kiinteistöissä olevista huoneistoista, jotka on luovutettu kaupungin laitosten, lautakuntain ja virastojen käytettäväksi, jos vuokra kaupungille osittain tai kokonaan korvataan, koska päinvastaisessa tapauksessa vuosirahasääntöön tulisi se virhe, että tuloerät merkittäisiin kaupungin vastaavia menoja suuremmiksi. Vastoin herroja Norrménia ja Wideniusta on valiokunta ollut sitä mieltä, että vuosirahasääntöön on merkittävä korko rahatoimikonttorissa olevista teknillisten laitosten konttokuranttilileistä, ja pyytää valiokunta tässä kohden viitata teknillisten laitosten esittämään perusteluun, johon valiokuntakin on voinut yhtyä.

5 §:n viimeisessä momentissa mainitusta, kaupungin teknillisten laitosten kiinteään omaisuuden vuotuisten poistomääräin varaamisesta ovat herrat Norrmén ja Widenius olleet eri mieltä. Jälkimäinen on puoltanut mainittua poistomäärää varattavaksi ja tämän mukaisesti laatinut esillä olevan momentin siihen muotoon, mikä sillä on kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksessa, jota vastoin herra Norrmén on pysynyt siinä käsityksessä, joka lähemmin on esitetty valmisteluvaliokunnan mietinnössä kaupungin teknillisten laitosten kirjanpidon perusteista (Kvston pain. asiakirj. N:o 72 vuodelta 1912) ja jonka mukaan kunnan varain varaaminen rahastoon olisi vastoin voimassa olevan kunnallisasetuksen määräyksiä.

Valiokunnan käsityksen mukaan panee viimeksi mainittu käsitys liian

paljon painoa muodollisiin näkökohtiin. Kunnan varain varaamista tapahtuu todellisuudessa jo useissa tapauksissa ja eri muodoissa. Nykyinen menettely, jonka mukaan vuosittain käytetään vahvistettuja kuoletussummia teknillisten laitosten liikkeestä olleena puhtaana voittona, vie ehdottomasti siihen että, kun kuoletuksen tarkoittamat koneet ovat kuluneet ja uudet on hankittava, täytyy budjettia uudelleen rasittaa tuntuvilla kustannuksilla uusien koneiden hankkimisesta, ja vahvistetun kuoletussuunnitelman tarkoitus jää kokonaan saavuttamatta. Valiokunnan käsityksen mukaan ei mitenkään voi pitää kunnallisasetuksen tarkoituksen mukaisena, että nykyiset sukupolvet lukevat hyväkseen kohtuutonta voittoa teknillisistä laitoksista sitä enemmän lisätäkseen vastaisten sukupolvien verotaakkaa. Mainittujen kuoletussummien varaaminen on sentähden valiokunnasta näyttänyt tarpeelliselta. Kuitenkin olisi kuoletussuunnitelman laadinnassa otettava huomioon ne kuoletusmäärät, mitkä kaupunki vuosittain maksaa niistä lainoista, joista teknillisille laitoksille kuuluvan omaisuuden kustannukset on suoritettu, ja nämä siis luettava pois ensinmainitusta vuotuisesta kuoletusmäärästä, joten ainoastaan näiden määrän välinen erotus olisi varattava.

II Luku. Kassa- ja tilivirastot.

6 §. Kun valiokunnan ehdotuksen mukaan revisionikonttorin asema ja tehtävät olisivat toiset kuin alkuperäinen ehdotus tarkoittaa, on 2 momentista poistettu sanat „lähintä valvontaa ja“ soveltumattomina valiokunnan ehdotuksessa edellytettyyn järjestelmään.

7, 8, 9 ja 10 §:ssä on määräyksiä siitä, miten kaupungin kassa- ja tililaitos järjestetään eri hallinnollisissa johto- ja lautakunnissa. Kun tästä jo on edellä tehty selkoa, ei liene tarpeellista tässä yhteydessä lähemmältä kajota tähän kuuluviin seikkoihin.

11 §:stä on poistettu erinäisiä kohtia, pääasiallisesti muodollisista syistä.

12 § pysyy ennallaan.

13 §:än on niinkään tehty vähäisiä muodollisia muutoksia, minkä ohessa siitä on poistettu revisionikonttorin tehtäviä koskeva määräys, joka on näyttänyt epäasianmukaiselta, koska mainittu määräys sisältyy valiokunnan ehdotamaan konttorin työtehtävien supistukseen.

III Luku. Kassahallinto.

14 §:ssä säädetään, miten on meneteltävä rahoja kaupungin kassavirastoihin maksettaessa sekä miten tarkkailun tässä kohden tulee olla järjestetty.

Alkuperäiseen ehdotukseen tehdyt muutokset perustuvat pääasiassa kaupungin teknillisten laitosten tässä kohden tekemiin ja liitteessä VIII esitettyihin muistutuksiin. Erittäinkin on valiokunta lisäämällä määräyksen että kaikki kaupungin kassavirastoihin maksetut varat on asianomaisen kassanhoitajan kuitattava vastaanotetuksi tahtonut korostaa, että kellään muulla toimihenkilöllä ei ole siihen oikeutta. Jos sentähden säännöttömyyksiä ilmaantuisi tai laiminlyöntejä todettaisiin, olisi ilmeistä, kenessä on vika. Täten niinkään tuntuvasti helpotettaisiin kertyneiden varain tarkkailumahdollisuutta, johon tarkkailuun valiokunta on pannut erikoista painoa.

15 § on pysytetty ennallaan.

16 §:ssä olevat määräykset rahavarain vastaanoton kuittauksesta on osin laajennettu käsittämään kaikki rahavaroja sisältävät postilähetykset ja postiosotukset, osin muodosteltu uudestaan siten, että kuittauksen toimittaa kassanhoitaja yksin, koska tällä keinoin on olemassa asianmukainen tarkkailu, ilman että muu virkamies ottaa osaa vastaanotettujen varain kuittaamiseen.

17 §:n määräykset tarkoittavat selventää, miten rahain periminen on asianomaisissa kassavirastoissa toimitettava, ja liittyvät pääasiassa rahatoimikonttorin lausunnossa tehtyyn ehdotukseen, johon sentähden viitataan. Jonkin verran epäilystä on valiokunnassa ollut siitä, onko oikeus poistaa kaupungille tulevia kertymättömiä veroja annettava Rahatoimikamarille yksinään, vai eikö kaikkien kassa- ja tilivirastojen tulisi saada tämä oikeus. Valiokunnasta on kuitenkin näyttynyt edullisemmalta keskittää poistomääräysten anto-oikeus ainoastaan yhteen viranomaiseen, Rahatoimikamariin, mikä niinkään näyttää lähimmin käyvän yhteen Kamarin voimassa olevan ohjesäännön kanssa.

18 §:ssä on määräys että ne kaupungin laitokset, lautakunnat ja yksityiset henkilöt, jotka vahvistettujen johtosääntöjensä mukaan hoitavat kaupungin varain kannantaa, ovat velvolliset maksamaan kantamansa varat „päivittäin“ kassaviraston kassan, muutettu siihen muotoon, että varat on maksettava „viimeistään seuraavana päivänä“, koska käytännöllisistä syistä usein voi olla mahdotonta toimittaa maksua samana päivänä. Tehdyt poistot ovat muodollista laatua tai johtuvat siitä kannasta, jolle valiokunta ehdotuksessaan on asettunut revisionikonttorin työtehtäviin nähden.

19 §. Tähän pykälään tehdyt muutokset johtuvat siitä, että valiokunnan ehdotuksen mukaan johtosääntöehdotuksessa on selvästi jaoteltu ne kassavirastot, joihin asianomaiset johto- ja lautakunnat kuuluvat. Tähän katsoen näyttää selvästi voitavan sanoa, minkä kassaviraston välityksellä varain maksu on toimitettava. Tämän pykälän 2 momenttiin on pantu sitä sisällystä oleva lisäys, että etuantivaroja voidaan määrättyjen rajain sisällä antaa ei ainoastaan käteisostoksia y. m. tilapäismenoja varten, vaan „palkkainkin maksuun, ellei se ole vältettävissä“. Tällä on tarkoitettu palk-

kain maksua esimerkiksi sairaaloissa, palokunnassa, maaseudulla sijaitsevilla laitoksissa y. m. Tässä on kuitenkin huomattava, että palkanmaksua varten saaduista etuaneista on tili lähetettävä kassavirastoon jo seuraavana päivänä, ollen niiden palkansaajain, jotka eivät nosta palkkojaan määräaikana ja määräpaikassa, saavuttava asianomaiseen kassavirastoon palkkaansa nostamaan. Tarkkailun kannalta täytyy tällaista menettelyä pitää tyydyttävänä, samalla kun mahdollisuuden mukaan on otettu huomioon käytännöllisten seikkain asettamat vaatimukset. — Pykälän 3 momentista on määräys, että tili on heti sen saavuttua annettava revisionikonttorin tarkastettavaksi ja vasta sen jälkeen kirjaan vietävä, poistettu, koska valiokunnan ehdotuksen mukaan sellaista menettelyä ei noudatettaisi. Neljänteen momenttiin on lisätty sana „poikkeustapauksessa“ osottamaan, että kannantavaroja ei yleensä saa käyttää menojen suoritukseen.

20 §:än on pantu täydelliset ohjeet, miten lasku tai muu maksun perusteena oleva asiakirja on tarkastettava, hyväksyttävä ja maksettavaksi osotettava. Niinkuin edellä huomautettiin, on valiokunta tällä keinoin tahtonut aikaansaada samanlaatuisen tarpeellisen tarkkailun, johon herrat Norrmén ja Widenius ovat pyrkineet edeltäpäin toimitettavalla revisionikonttorin tarkastuksella. Tähän nähden on 20 §:n määräyksiä katsottu olevan johonkin määrin eriteltävä, koska koko maksumääräysmenettely pääasiassa nojaa tähän.

21 § on katsottu olevan muodosteleminen uudestaan selvempään määräysten saamiseksi kassamaksujen perusteista. Toiseen momenttiin on lisätty sanat „tai postiosotuksena“, koska semmoista suoritustapaa usein käytetään. 3 momentista on poistettu sanat „tai revisionikonttorin hyväksymistä“.

22 §:ssä olevat määräykset kaupungin virka- ja palvelusmiesten sekä eläkkeen- ja avunsaajain palkkain, eläkkeitten ja apurahain maksamistavasta ovat pääasiallisesti samat kuin valtion tililaitoksessa noudatettavana olevat vastaavat määräykset. Määräys yhteisten palkkauslistain laatimisesta eräissä tapauksissa on kuitenkin pykälään pantu herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen mukaisesti.

23 § on pysytetty sinällään, eräitä vähäisiä muodollisia muutoksia lukuun ottamatta.

24 §:n 1 momentissa on valiokunta, sen johdosta että määräys että rahatoimikonttorin päivästä päivään säilytettävä kassa ei saa olla 25,000 markkaa suurempi on näyttänyt liian ahtaalta, ehdottanut summan 50,000 markaksi. On nimittäin muistettava, että kaupungin keskuskassan liike nyttemmin on lisääntynyt niin tuntuvasti, että — huolimatta shekkijärjestelmän käytäntöön ottamisesta — käteiskassan määrää ei saa liaksi supistaa. Käytännöllisistä syistä on pantu se lisämääräys että, jos kassa on päivän varrella kasvanut suuremmaksi, on ylittävä määrä kassaliikkeen päätyttyä „vii-

meistään seuraavana arkipäivänä“ pantava pankkiin. Mutta lisäksi on katsottu olevan pantava määräys, että „kassa voi sen virkamiehen suostumuksella, jonka asiana kassan valvonta on, olla suurempi“.

Tähän pykälään on niinikään tehty se muutos, että otot pankkitililtä tehdään shekeillä, jotka rahatoimikonttorin puolesta allekirjoittavat maksu-määräyksiä allekirjoittamaan oikeutettu virkamies ja kaupunginkassanhoitaja yhteisesti. Herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen mukaan olisi shekit kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan yhteisesti allekirjoitettava sekä kassakirjaa hoitavan virkamiehen varmennettava. Valiokunnan tekemä muutos on sen järjestyksen yhteydessä, jota valiokunnan mielestä on rahatoimikonttorissa ehdottomasti noudatettava ja jonka käytäntöön tultua uusi rahahallinnon johtajanvirka näyttää tarpeen vaatimalta päällikön saamiseksi ei ainoastaan rahatoimelle, vaan kaupungin koko kassa- ja tili-laitoksellekin, ja johon jo edellä on viitattu. Seuraavassa momentissa esiintyvät muutokset ja poistot johtuvat edellä mainituista seikoista eikä niitä sentähden tarvinne tässä perustella.

25 §:än tehdyt muutokset johtuvat siitä valiokunnan käsityksestä että revisionikonttorin ei tulisi toimittaa edeltäpäin tarkkailua ja että rahatoimikamarin tulisi käytännöllisistä syistä saada harkinnan mukaan eri tapauksissa myöntää kassa- ja tilivirastoille lyhyenlainen odotusaika raporttien antamiseen edellisen kuukauden kirjaanpannuista menoista ja tuloista

Käytännöllisistä syistä on valiokunta 26 §:ssä puoltanut rahatoimikonttorin ehdotusta että kassa on säilytettävä tiirikattomassa holvissa lukon takana, jonka avain on kassanhoitajalla. Katsoen siihen ankaraan tarkkailuun, minkä ehdotus muuten sisältää, sekä kassan määrästä annettuihin määräyksiin, ei näy olevan syytä ottaa käytäntöön sitä tosin lisävarmuutta tarjoovaa, mutta samalla hankalaa ja epäkäytännöllistä toimenpidettä, että kassa määrättäisiin säilytettäväksi holvissa kahden lukon takana. Tässä samoin kuin 27 §:ssäkin on sanan „erikoistilintekijä“ sijaan johdonmukaisuuden saavuttamiseksi pantu sana „alitulittaja“.

27 §:än on valiokunnan suunnittelemapa tarkkailujärjestelmästä johtuen tehty se muutos, että inventausta ei toimita sen lautakunnan puheenjohtaja, jonka alainen kassavirasto on, vaan maksumääräyksiä allekirjoittava virkamies, koska lienee lähinnä hänen asiansa toimittaa nämä ylimääräiset kassatarkastukset.

Herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen 25 §:ssä oleva määräys on katsottu voitavan poistaa, koska sen avulla tarkoitettua tarkkailua eivät valiokunnan mielestä perustele vastaavat todellisuudessa tarjoutuvat edut.

IV. Kirjanpito.

28 §:n 1 momentista on poistettu sanat „heti suorituksen tapahduttua“, koska vilkkaan kassaliikkeen vallitessa kassanhoitajan on mahdoton heti

merkitä kaikkia tuloja ja menoja. 2 mom. on poistettu, mutta sen sijaan on 3 momenttiin lisätty sanat „ja sittenkun hän on kassan tarkastanut“, jotka sanat kaikessa lyhykäisyydessään vastaavat poistetun momentin määräyksiä.

29 §:ssä on Rahatoimikamarille suotu valta myöntää esiintyvissä tapauksissa erikoisen harkinnan pohjalla vapaus tarkkailukirjan pitämisestä.

30 ja 31 § pitävät, vähäisiä muodollisia muutoksia lukuun ottamatta, kutakuinkin yhtä alkuperäisen ehdotuksen kanssa.

32 §:stä on valiokunta, sen mukaisesti mikä toimivalta ja työtehtävä revisionikonttorilla valiokunnan käsityksen mukaan olisi oleva, poistanut määräyksen „heti kun revisionikonttori on laskut tarkastanut, ovat ne tilivirastojen tileihin asianmukaisella tavalla otettavat“.

Sanoihin „siihen kuuluvine selityksineen“, jotka sanat valiokunta on katsonut olevan lisättävä 33 §:n 2 momenttiin, näyttää olevan pantava melko paljon merkitystä. Neljännesvuosibilanssit, semmoisina kuin ne on tähän asti laadittu vailla selittävää tekstiä, ovat olleet verraten vähäiseksi hyödyksi ja harvoin aiheuttaneet kaupunginviranomaisia ajoissa ryhtymään asiaan. Mutta jos numeroiden oheen pannaan valaiseva, vaikkapa niukkasainenkin selitys, kiinnitetään näihin vuosineljännesbilansseihin epäilemättä huomiota aivan toisella tavoin ja ne saavat sentähden olennaisesti toisen merkityksen. Toimenpidettä että saavat neljännesvuosittain lyhyen katsauksen kaupungin taloudelliseen ja rahalliseen asemaan sekä vuosirahasäännössä olevain määrärahaain käyttämiseen eivät ainoastaan hallinnolliset viranomaiset, vaan kaupunginvaltuusmiehetkin luultavasti tervehtisivät suurella tyytyväisyydellä. Lisäksi on pantu määräys, että vuosineljännesbilanssit on annettava seuraavan kuukauden kuluessa. Se seikka että tällaiset bilanssit laaditaan ainoastaan vuoden kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä, saa selityksensä siitä, että neljännen neljänneksen bilanssi sattuisi yhteen tilinpäätöksen kanssa ja selittävä teksti olisi olennaisesti rahatoimikonttorin antamassa kertomuksessa kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä. Syytä vuosineljännesbilanssin laatimiseen vuoden viime neljännekseltä ei siis ole eikä sitä ole tähänkään asti ollut käytännössä.

Ehdotuksen 34—45 § ovat valiokunnan ehdotuksessa osin ennallaan, osin on niihin tehty vähäisiä muutoksia, jotka eivät kuitenkaan kaivanne lähempää perustelua.

V. Inventtaukset ja omaisuusluettelot.

Tämän luvun kohdalla olevat pykälät 44—47 on olennaisesti pysytetty ennallaan ja herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen mukaisina. Tehdyt poistot koskevat määräyksiä, jotka valiokunnan käsityksen mukaan ovat

tarpeettomia tai epäkäytännöllisiäkin. Se muutos on kuitenkin tehty, että kiinteistöluettelot on ehdotettu annettavaksi rahatoimikonttoriin viimeistään helmikuun 15 päivänä eikä tammikuun kuluessa, koska muut asiakirjat on ensin mainittuun aikaan lähetettävä rahatoimikonttoriin, joten siinä kohden saavutettaisiin yhdenmukainen menettely. 45 ja 46 §:än on sanan „lähetettävät“ sijaan pantu sanat „saatettavat tiedoksi“, mikäli koskee omaisuus- ja varastoluetteloja. Näyttää nimittäin siltä, kuin näitä luetteloja ei tarvitsisi lähettää rahatoimikonttoriin, vaan olisi ainoastaan tulokset saatettava sen tiedoksi. Luultavasti ei olisi hyvin harkittua vaatia teknillisten laitosten varastoluetteloja lähetettäväksi rahatoimikonttoriin, joka tarvitsee ainoastaan luetteloiden loppusumman. 47 §:än on tehty se lisäys, että rahatoimikonttorin tulee pitää tarkat tilit „ynnä erääntymiskirjaa“ kaupungin obligatsioneista sekä velkakirjoista ja muista saamisista ynnä veloista. Näyttää nimittäin olevan ehdottomasti tarpeellista pitää tuollaista erääntymiskirjaa rahatoimikonttorissa. Tällä keinoin saataisiin poistetuksi puute, joka tähän asti on ollut tuntuva. Lisäksi on tehty se muutos, että tämän pykälän 1 momentista on poistettu viittaus 44 ja 45 §:ssä oleviin kiinteistö- ja irtaimistoluetteloja koskeviin määräyksiin, koska 2 momentissa on samanlainen viittaus.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotuksen on valiokunta voinut hyväksyä, lukuun ottamatta vähäpätöistä selventävää lisäystä sekä 3 ja 6 §:än tehtyjä vähäisiä muodollisia muutoksia.

Sitä vastoin on valiokunnan tietenkin täytynyt ehdottaa suurempia muutoksia ***Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotukseen***, koska, niinkuin edellä erinäisissä tilaisuuksissa on huomautettu, valiokunnan käsitys olennaisissa kohdin eroaa herrain Norrménin ja Wide-
niuksen esittämästä kannasta.

1 §:ä on voitu puoltaa sinällään.

2 §:n 4 momenttiin on määräyksen että „kaupunginrahastosta maksut suoritetaan ainoastaan asianmukaisesti hyväksytyjä ja revisionikonttorin tarkastamia kuitattuja laskuja, kuitteja tai maksumääräyksiä vastaan“ sijaan pantu sanat että „maksut kaupunginkassasta suoritetaan kaupungin kassaja tililaitoksen voimassa olevan johtosäännön määräysten mukaisesti“. Tämä muodostelu johtuu valiokunnan ehdotuksesta mikäli koskee revisionikonttorin suhtautumista tarkkailuun.

3 ja 4 §:än on tehty muodollisia muutoksia, sen johdosta että valiokunnan ehdotuksen mukaan tilintarkastus on toimitettava jäljestäpäin.

Alkuperäisen ehdotuksen 5 §:n 2 momentissa säädetään, että kaikkien laitosten ja lautakuntain tulee revisionikonttorille antaa jäljennökset kaikista kaupungin puolesta laadituista kauppa-, hankinta- y. m. välikirjoista. Tämän määräyksen noudattaminen aiheuttaisi melko paljon työtä, joka useimmissa tapauksissa ei tuottaisi revisionikonttorille minkäänlaista hyötyä eikä etua, koska revisionikonttori voi tarkastaa kaikki mainitunlaatuiset asiakirjat kussakin laitoksessa. Esimerkkinä mainittakoon, ettei sähkölaitosta kohtuudella käy velvoittaminen jäljennöksenä revisionikonttoriin antamaan niitä hankinta- ja välikirjoja, mitkä laitos tekee toiminimien ja yksityisten yritysten ja henkilöjen kanssa.

6, 7 ja 8 § niinkään on pystytetty ennallaan, kuitenkin siten että 7 §:än on pidetty tarpeellisena sen suuntaista lisäystä, että Rahatoimikamarin tiedoksi on saatettava, jos revisionikonttori ilmoittaa Maistraatille toimenpiteeseen ryhtymistä varten jonkin virheen tai ilmitulleen puutteellisuuden. Näyttää nimittäin siltä, kuin olisi Rahatoimikamarin tietoon ehdottomasti saatettava jokainen semmoinen tapahtuma. 8 §:än on tehty muodollinen muutos.

Revisionikonttorin virkamiesten johtosääntöehdotukseen nähden on valiokunta niinkään pääasiassa voinut yhtyä laadittuun ehdotukseen. Tähänkin on kuitenkin tehty vähäisiä muutoksia sen periaatteellisen eron johdosta, mikä herrain Norrménin ja Wideniuksen sekä valiokunnan kannassa valitsee revisionikonttorille kuuluvia oikeuksia ja velvollisuuksia ynnä kaupunginreviisorin asemaa kunnallishallinnossa koskevilla kysymyksillä.

Kun valiokunnan ehdotuksen mukaan ei käytettäisi edeltäkäyvää kontrollitarkastusta, vähenisi revisionikonttorin asiana oleva työ. Tähän nähden olisi valiokunnan mielestä 9 §:ssä ehdotettu ylireviisorinvirka poistettava. Sen ohessa on valiokunnan mielestä notaarin nimi ollut vaihdettava kanslistiin niiden virkakelpoisuusvaatimusten johdosta, mitkä valiokunta on asettanut tälle toimihenkilölle, mistä seikasta tuonnempana tehdään lähempää selkoa. Kaupunginreviisorin ja reviisorien virkakelpoisuuteen nähden on valiokunta ollut sitä mieltä, että etusijassa olisi vaadittava perinpohjaiset tietopuoliset ja käytännölliset tiedot kirjanpito- ja tilintarkastusteknikassa, mutta sen ohessa määrättävä suotavaksi kokemus kunnallisissa ja raha-asiallisissa toimituksissa. On nimittäin näyttänyt siltä, kuin ei viimeksi mainittuja kelpoisuusvaatimuksia olisi asetettava ensi sijaan, vaan pikemmin katsottava ratkaiseviksi hakijain muuten ollessa yhtä pätevät. Poistettu on edellä mainitusta syystä määräys että kaupunginreviisori ja reviisori valitaan elinajaksi, ja on lisätty uusi pykälä (§ 23), jossa säädetään, että kaupunginreviisori, reviisorit ja kanslisti asetetaan kaupungin ja näiden kesken voimassa olevan molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla. Täten saavutetaan yhtäpitäväisyys sen[§] Kaupunginvaltuuston tekemän yleisen päätöksen kanssa, että kaupungin virkamiehet asetetaan kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan ehdolla. Kans-

listin (notaarin) kelpoisuusvaatimukseen nähden on valiokunta ollut sitä mieltä että, kun palkaksi on määrätty ainoastaan 3,600 markkaa, on tuskin edellytettävissä, että tutkinnon käynyt lakimies suostuisi rupeamaan tähän toimeen, varsinkin kun virkaa ei käy pitäminen sivutoimena. Valiokunnan mielestä eivät painavat syyt osotakaan välttämättömäksi, että kanslistin tulisi omata lainopillisia tietoja. Näihin seikkoihin nähden on valiokunta poistanut tämän kelpoisuusehdon.

10 §:än on valiokunta tehnyt sen muutoksen, että apulaisten päiväraha on korotettu kahdeksasta kymmeneen markkaan kohonneiden elantokustannusten johdosta.

Herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen 11 §:n on katsottu haittata käyvän poistaminen, koska kaupungin virka- ja palvelusmiesten voimassa oleva eläkesääntö takaa revisionikonttorin toimihenkilöille puheena olevassa pykälässä mainitut edut.

Valiokunnan käsityksen mukaan on kesäloma nautittava kolmen kesäkuukauden kuluessa, minkä johdosta 11 §:ssä oleva aikamäärä on muutettu tämän mukaisesti. Valiokunnan tekemä poisto johtuu siitä, että valiokunnan ehdotuksen mukaan ylireviisorinvirkaa ei perustettaisi.

12 §:ssä on kysymys kaupunginreviisorin virkavapauden myöntämistavasta katsottu olevan järjestettävä muista kunnan virkamiehistä voimassa olevain määräysten mukaisesti, niin että virkavapautta enintään kuukaudeksi myöntää se hallitus, tässä tapauksessa Maistraatti, jonka alainen laitos on, sekä pitempiaikaista virkavapautta Kaupunginvaltuusto.

13 §:än on valiokunnan mielestä ollut tehtävä sen suuntainen lisäys, että revisionikonttorin virkamiesten on kielletty virkansa ohessa hoitamasta muuta kunnan tai valtion virkaa, palvelemasta yksityisissä liikeyrityksissä „tahi harjoittamasta muuta liiketoimintaa“, koska luonnollisesti täytyy olla kiellettyä sellaisen virkamiehen hoitamasta itsenäistä liiketoimintaa.

14 §:än tehdyt muutokset johtuvat siitä, että valiokunnan mielestä kanslisti (notaari), jonka Kaupunginvaltuusto valitsee, on virka-asemaan ja virkavastuuseen nähden asetettava konttorin muiden virkamiesten, mutta ei apulaisten eikä palvelusmiesten vertaiseksi.

15 §:än, joka koskee kaupunginreviisorin tehtäviä, on pantu määräys, että hän on velvollinen maksettavaksi hyväksymään revisionikonttorin menosääntöön kuuluvat maksunsuoritukset, minkä ohessa on tehty eräitä muodollisia poistoja. Poistettu on niinkään määräys, joka herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen mukaan suo hänelle oikeuden ja velvollisuuden antaa kaupungin kassa- ja tilivirastoissa palveleville virkamiehille ohjeita kaupungin kirjanpidon järjestämisessä ja hoitamisessa. Valiokunnan ehdotuksen mukaan olisi määräys opastuksen antamisesta mainitussa kohden riittävä. Sen kohdan, jonka mukaan kaupunginreviisorin tulisi Rahatoimikamarille esittää

revisionikonttorissa kuukausittain laadittu yleisbilanssi kaupungin rahaliikkeestä ja tällöin tehdä ne huomautukset ja muistutukset, joihin bilanssi saattaa aihetta antaa, on valiokunta poistanut, koska valiokunnan ehdotuksen mukaan olisi rahatoimikonttorin asia laatia semmoinen bilanssi sekä rahahallinnon johtajan asia esitellä se Rahatoimikamarissa.

Kun valiokunnan ehdotuksen mukaan ylireviisorinvirkaa ei perustettaisi, on valiokunnasta näyttänyt tarpeelliselta eri momentissa määrätä, kenen virkamiehen on kaupunginreviisorin estettynä ollessa hoidettava hänen tehtäviään. Lienee kuitenkin tehtävä se lisäys, että Kaupunginvaltuusto ensi kerran täyttäessään avonaisia reviisorinvirkoja samalla päättää, kuka näistä revisoreista on pidettävä vanhimpana reviisorina.

Sen johdosta että ylireviisorinvirkaa valiokunnan ehdotuksen mukaan ei perustettaisi, on alkuperäisen ehdotuksen 17 § voitu kokonaan poistaa.

Samasta syystä on 16 §:n 1 mom. poistettu. Siihen nähden että edeltäkäyvää kontrollitarkastusta valiokunnan ehdotuksen mukaan ei toimitettaisi, on mainitussa pykälässä oleva määräys, että reviisorin tulee päivittäin tarkastaa kaikki kaupungin kassavirastoille maksettaviksi esitetyt laskut ja havaittuaan ne numerolleen ja asiallisesti oikeiksi sekä vahvistetun vuosirahasäännön tai muiden annettujen määräysten mukaisiksi varustaa ne revisionikonttorin tarkastusleimalla, poistettu. Tämä seikka on niinkään vaatinut uudestaan muodostelemaan mainitun pykälän 5 momentin. — Kun valiokunta on kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen 3 §:än pannut määräyksen, että teknilliset laitokset eräissä tapauksissa saavat laatia nettobudjetin, on esillä olevan pykälän 9 momenttiin ollut tarpeen panna viittaus tähän poikkeukseen.

Herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen mukaan tulisi kanslistin (notaarin) m. m. olla kaupunginreviisorille avullisena muistutus- ynnä muiden kirjelmäin, lausuntojen ja revisionikonttorin vuosikertomuksen laadinnassa. Tämä tehtävä ei ole valiokunnan mielestä näyttänyt kuuluvan kanslistille, vaan revisoreille, joiden johtosääntökin osottaa näillä toimihenkilöillä olevan tällaisen tehtävän. — Kun yleisbilanssien laatiminen kaupungin kassaliikkeestä valiokunnan ehdotuksen mukaan on rahatoimikonttorin asia, on tämä työtehtävä poistettu kanslistin johtosääntöehdotuksesta.

Mitä tämän johtosäännön muihin pykäliin ehdotettuihin muutoksiin tulee, eivät ne kaivanne lähempää selontekoa, koska ne pääasiallisimmin ovat muodollista laatua.

Herrain Norrménin ja Wideniuksen laatima ehdotus päättyy *Helsingin kaupungin revisionikonttorin menosääntöehdotukseen*, jonka loppusumma nousee 74,800 markkaan. Valiokunnan käsityksen mukaan on konttorin menosääntö tutkittava joka kerta budjetin laadinnan yhteydessä, jota vastoin Kaupunginvaltuusto vahvistaa konttorin palkkaussäännön olemaan voi-

massa, kunnes muuta päätettäneen. Tähän nähden on ehdotuksessa olevat tarverahat poistettu ja samaten ylireviisorin palkka, joten palkkaussäännön ehdotus, vaikka vahtimestarin palkkaa on katsottu olevan korotettava, valiokunnan ehdotuksen mukaan vähenisi 64,400 markkaan nykyisen palkkaussäännön määrän 44,400 markan sijasta.

Edellä lausutun johdosta on valiokunnalla kunnia ehdottaa, että Raha-
toimikamari tekisi Kaupunginvaltuustolle seuraavan suuntaisen esityksen:

että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän oheisen Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen noudatettavaksi 1918 vuoden alusta;

että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosäännöksi sekä määräisi vuosipalkkioksi 500 markkaa inventtaajain puheenjohtajalle ja 400 markkaa kullekin inventtaajalle;

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi tämän oheiset Helsingin kaupungin revisionikonttorin johto- ja palkkaussäännön ehdotukset noudatettaviksi 1918 vuoden alusta;

että Kaupunginvaltuusto päättäisi revisionikonttorin uudestijärjestämisen johdosta irtisanoa revisionikonttorin nykyisen vakinaisen virkamiehen — reviisorin — virasta;

että Kaupunginvaltuusto kehottaisi Maistraattia hyvissä ajoin julistamaan kaupunginreviisorin ja reviisorien virat avonaisina haettaviksi sekä Kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotuksen virkain täyttämiseksi;

että Kaupunginvaltuusto käskisi revisionikonttorin julistaa kanslistinviran avonaisena haettavaksi ja Valtuustolle lähettää ehdotuksen viran täyttämiseksi; sekä

että Kaupunginvaltuusto päättäisi käskeä kaupungin kaikkien johto- ja lautakuntain laatia ja Kaupunginval-

tuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotuksen voimassa oleviin johtosääntöihinsä tarpellisiksi havaituiksi muutoksiksi ja lisäyksiksi.

Helsingissä, kesäkuun 15 päivänä 1917.

J. K. Paasikivi.

S. Ehrstedt.

Arthur Neovius.

H. M. J. Relander.

Georg Estlander.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotus.

I. Vuosirahasääntö.

1 (1) §.

Helsingin kaupungin vuosirahasääntö laaditaan kalenterivuodelta. Sitä varten tulee kaupungin asettamien johto- ja lautakuntien ennen syyskuun loppua kunakin vuonna rahatoimikamariin antaa yksityiskohtaiset luettelot seuraavana vuotena *olevista* menoistaan ja (poist.) tuloistaan.

Rahatoimikamari on velvollinen täten saamiensa tietojensa perusteella laatimaan täydellisen vuosirahasääntöehdotuksen ja *antamaan* sen ennen *marraskuun 15 päivää maistraattiin* sellaista jatkuvaa käsittelyä varten, kuin joulukuun 8 päivänä 1873 kunnallishallituksesta kaupungissa annetun arm. asetuksen 59 §:ssä säädetään.

2 (2) §.

Kaupungin vuosirahasääntö käsittää niin hyvin pysyväistä laatua olevat vakinaiset menot ja tulot kuin satunnaista laatua olevat ylimääräiset menot ja tulot, joista viimeksi mainitut ovat sopivalla tavalla erikseen osotettavat.

Vuosirahasääntöön on lisättävä erityinen laskelma, joka ilmoittaa varsinaisten ja ylimääräisten menojen ja tulojen kokonaismäärät.

3 (3) §.

Vuosirahasääntöön merkitään menot ensin ja sitten tulot, kumpaisetkin bruttoluvuin, niin ettei saa edeltäpäin vähentää tuloja menoista eikä menoja tuloista. Kuitenkin ovat kaupungin teknilliset laitokset oikeutetut, *mikäli koskee niiden yksityisille tilaajille tekemiä töitä ja muuta myyntiin liittyvää, voittoa tuottavaa satunnaista toimintaa, vähentämään menot tuloista ja vuosirahasääntöön merkitsemään tuloksi* ainoastaan laskemansa voiton.

Tuloksi on niinkään merkittävä se säästö, mikä lasketaan vuoden alussa olevan edelliseltä vuodelta käytettävänä.

Helpomman yleiskatsauksen saavuttamiseksi jaetaan vuosirahasäännössä menot pääluokkiin, lukuihin ja momentteihin sekä tulot osastoihin, lukuihin ja momentteihin sillä tavoin, kuin kaupunginvaltuusto kunakin vuonna rahasääntöä vahvistaessaan päättää.

Eri sarakkeessa on mainittava ne päätökset ja säännökset, joiden perusteella menot suoritetaan tai tulot kannetaan.

4 (4) §.

Vuosirahasääntöön on merkittävä, mitkä määrärahat ovat (poist.) siirtomäärärahoina pidettävät.

Jos määräraha on siirtomäärarahaksi merkitty, voidaan siitä jäänyt säästö varata vastedes käytettäväksi siihen tarpeeseen, mihin määräraha on aiottu. *Muun määrärahan ylijäämä on kaupunginkassan säästönä pidettävä, eikä sitä saa seuraavana vuotena käytettäväksi siirtää.*

Määrärahaa ei saa ylittää, vaan on kaupunginvaltuustolta kussakin eri tapauksessa lisämäärärahaa anottava. Kiireellisissä tapauksissa, kun asiaa ei ennätetä kaupunginvaltuuston päätettäväksi alistaa, olkoon rahatoimikamari oikeutettu sallimaan maksun suorittamisen, jota varten määrärahaa ei ole käytettävänä. Kuitenkin on ilmoitus tästä viipymättä kaupunginvaltuustolle tehtävä.

5 (5) §.

Rahassa suoritettavien menojen ja tulojen ohessa on vuosirahasääntöön otettava (poist.) sellaiset rahaksi arvioidut menot ja tulot, jotka johtuvat kaupungin *virastojen* ja laitosten keskinäisistä tavarantoimituksista ja työnsuorituksista, *ollen arvio toimitettava sen alimman hinnan mukaan, minkä kaupungin laitokset veloittavat yksityisiltä kuluttajilta.*

Vuosirahasääntöön merkitään niinikään kaupungin laitosten, lautakuntain ja virastojen käytettäväksi kaupungin omista kiinteistöistä annettujen huoneistojen vuokra, jos se kaupungille korvataan osittain tai kokonaan. Niinikään on vuosirahasääntöön merkittävä teknillisten laitosten konttokuranttileillä rahatoimikonttorissa kasvanut korko.

Menoksi merkitään (poist.) se poistomäärä, mikä kaupunginvaltuuston vahvistaman kuoletussuunnitelman mukaan on kaupungin teknillisten laitosten kiinteän omaisuuden ja koneiston arvosta vuosittain vähennettävä, ollen tämä määrä laitosten uutistöihin varattava.

(6 §. Poist.)

II. Kassa- ja tilivirastot.

6 (7) §.

Kaupungin rahatoimen ylin johto ja silmälläpito kuuluu maistraatin ylivalvonnan *alaisena* rahatoimikamarille.

Kassaliikkeen ja kirjanpidon (poist.) tarkastusta toimittaa kaupungin revisionikonttori sillä tavoin, kuin revisionikonttorin vahvistettu johtosääntö tarkemmin määrää.

7 (8) §.

Kaupungin hallinnolliset johto- ja lautakunnat luetaan kolmeen ryhmään:

- 1) *ne, joilla on sekä oma tilivirasto itsenäisin maksumääräysoikeuksin että oma kassavirasto;*
- 2) *ne, joilla on oma tilivirasto itsenäisin maksumääräysoikeuksin, mutta ei omaa kassavirastoa; sekä*
- 3) *ne, joilla ei ole omaa tilivirastoa itsenäisin maksumääräysoikeuksin eikä omaa kassavirastoa.*

8 (8) §.

Kaupungin kassa- ja tilivirastoina ovat:

*Rahatoimikonttori, joka on kaupungin keskuskassa ja keskustilivirasto;
 Vaivaishoidon kassavirasto;
 Sähkölaitoksen kassavirasto;
 Kaasulaitoksen kassavirasto; ja
 Vesijohtolaitoksen kassavirasto.*

Näistä ovat rahatoimikonttori rahatoimikamarin (poist.), vaivaishoidon kassavirasto vaivaishoitohallituksen (poist.) sekä sähkö-, kaasu- ja vesijohtolaitosten kassavirastot teknillisten laitosten hallituksen alaisia (poist.).

9 (8) §.

Kaupungin tilivirastoihin itsenäisin maksumääräysoikeuksin, mutta ilman omaa kassavirastoa kuuluvat:

*Sairaalan tilivirasto; sekä
 Rakennuskonttorin tilivirasto.*

Näistä on sairaalan tilivirasto kaupungin sairaalaylihallituksen sekä rakennuskonttorin tilivirasto kaupungin yleisten töiden hallituksen alainen.

Näiden tilivirastojen kassavirastona on rahatoimikonttori.

10 (8) §.

Kaikkien muiden kuin 8 ja 9 §:ssä lueteltujen johto- ja lautakuntain puolesta antaa maksumääräykset rahatoimikonttori, joka on niiden kassa- ja tilivirastona.

11 (9) §.

Rahatoimikonttorin (poist.) asiana on (poist.) kaupungin yleispääkirjan ja yleisinventtaarion pitäminen sekä yleistilinpäätöksen tekeminen.

Rahatoimikonttori on niinikään velvollinen (poist.) varustamaan muut kassavirastot rahavaroilla (poist.).

12 (10) §.

Kassa- ja tilivirastoissa palvelee se määrä virkamiehiä niine oikeuksineen ja velvollisuuksineen, kuin erityiset niitä varten annetut johtosäännöt tarkemmin määräävät.

13 (11) §.

Rahatoimikonttori ja *muut* kassavirastot pidetään maksujen vastaanottamista ja maksamista varten avoinna niinä aikoina päivästä, kuin rahatoimikamari tai se johtokunta (poist.), jonka alainen kassavirasto on (poist.), määräävät.

III. Kassahallinto.

14 (12) §.

Kun rahoja kaupungin kassavirastoihin maksetaan, on maksajan saatavana sitä varten pidettävä joko verolippu tai lasku, kumpikin varustettuina irroitettavalla kupongilla, tahi reversaali kaksin kappalein. Maksun kuittaa vastaanotetuksi kassanhoitaja, ja tulee kuitissa ollakseen kaupunkia velvoittava olla viraston kassakontrollikirjaa pitävän virkamiehen nimi-*kirjoitus*; ollen maksajaa tästä huomautettava sekä kaavakkeisiin painetulla ilmoituksella että näkyvällä paikalla olevalla julkipanolla siinä huoneessa, missä suoritukset toimitetaan. Verolipun tai laskun kuponki taikka toinen reversaali jää kassaan tilitodisteeksi. Rahatoimikamarilla on kuitenkin oikeus erikoistapauksissa muuta määrätä.

15 (13) §.

Rahatoimikamarin määräyksestä saakoot kassavirastot erikoistapauksissa (poist.) toimittaa varojen kannantaa (poist.) toistensa puolesta. Tässä tapauksessa on kassaviraston viipymättä annettava kantamainsa varain luettelo sille kassavirastolle, jonka puolesta kannanta on toimitettu.

16 (14) §.

Rahavaroja tai osotuksia sisältävät postilähetykset kuittaa vastaanotetuksi kassanhoitaja (poist.). Jos saapunutta rahalähetystä on seurannut reversaali, on sen kaksoiskappale 14 §:ssä määrättyllä tavalla kuitattuna lähettäjälle palautettava. Ellei reversaalia ole käytetty, liitetään saapunut kirje reversaalin asemesta kassatodisteisiin, ja rahalähetyksen saapumisesta toimitetaan lähettäjälle kirjeellinen, kassaviraston kamreerin allekirjoittama ilmoitus.

17 (15) §.

Jos kassaviraston veloittama tulo ei tule määräjalla suoritetuksi eikä kassavirasto saa sitä mielisuosioin perityksi, on *verolippu tai lasku, jonka käsittämä maksu voimassa olevan asetuksen mukaan on heti ulosotettavaksi erääntynyt, välittömästi lähetettävä kaupunginvoudinkonttoriin. Muut veroliput ja laskut toimitetaan perittäviksi rahatoimikonttoriin, joka määrää asiamiestensä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin. Mitä asiamiesten toimesta siten saadaan perityksi, on rahatoimikonttorin kassaan maksettava kassaviraston tilille merkittäväksi, ja on tästä samalla ilmoitettava kassavirastolle.*

Veroliput ja laskut, joiden määrää varattomuuden tai olemattomuuden tähden tai muista syistä ei voida periä, lähettää kassavirasto, revisionkonttorin toimitettua tarkastuksen, rahatoimikamariin varustettavaksi poistomääräyksellä, siinä tapauksessa että kamari katsoo syytä siihen olevan.

18 (16) §.

Ne kaupungin laitokset, lautakunnat ja yksityiset henkilöt, jotka niille vahvistettujen johtosääntöjen mukaan hoitavat kaupungin varojen kannantaa, ovat velvolliset *viimeistään seuraavana päivänä* maksamaan kantamansa varat (poist.) sen kassaviraston kassaan, jonka alaisia ne (poist.) kannantaa ja tilitykseen nähden ovat. Jos päivittäinen kannanta on *verraton* pieni, voi rahatoimikamari asianomaisen laitoksen, lautakunnan tai virkamiesten esityksestä (poist.) harkinnan mukaan määrätä kannantavarojen suorittamisen harvemmin tapahtuvaksi.

Asianomaisen kassaviraston antaman osotuksen mukaan voidaan edellisessä kohdassa mainitut kannantavarat suorittaa pankkilaitokseenkin Helsingin kaupungille avatulle tilille. Suorituksen näin tapahduttua on pankin antama kuitti viipymättä kassavirastolle *toimitettava.*

19 (17) §.

Niiden kaupungin laitosten ja lautakuntain, joilla ei ole omaa kassavirastoa, (poist.) tulee suorittaa menonsa rahatoimikonttorin kautta.

Kuitenkin ovat ne (poist.) laitokset ja lautakunnat, joiden toiminnan laadun harkitaan sitä vaativan, oikeutetut rahatoimikamarin päättämässä rajoissa asianomaisesta kassavirastosta tilitystä vastaan saamaan ennakkovaroja käteisostosten y. m. tilapäisten pienempien menojensa suorittamiseksi *sekä palkkainkin maksamiseksi, ellei se ole vältettävissä.*

Viimeistään kunkin kuukauden viidentenä päivänä on edelliseltä kuukaudelta annettava toisessa kohdassa mainittujen ennakkovarojen käyttämisestä asianomaisen kassaviraston määräämään muotoon laadittu tili, johon on liitettävä asianmukaisesti maksettaviksi hyväksytyt ja kuitatut laskut,

kuitit tai muut asiakirjat, ja tulee tilin olla *tilittäjän* ja hänen lähimmän esimiehensä allekirjoittama. (Poist.)

Jos ennakkovarojen hoitaja samalla toimittaa kaupunginvarojen kantantaa, riippukoon rahatoimikamarin harkinnasta, saako kannantavaroja *poikkeustapauksessa* menojen suorittamiseksi käyttää vai ovatko ne vähentämättä asianomaiseen kassavirastoon maksettavat.

Ellei kolmannessa kohdassa mainittua tiliä ole määräjalla annettu, ryhtyköön *asianomainen kassavirasto* laiminlyönnistä aiheutuviin toimenpiteisiin.

20 (18) §.

Ennenkuin 10 §:ssä mainitun johto- tai lautakunnan vuosirahasääntöön kuuluva määräraha maksetaan, on, ellei meno kuulu 19 §:ssä mainittuihin ennakkovarioihin, asiakirja, johon maksun suoritus perustuu, johto- tai lautakunnan hyväksyttävä ja tilimerkinnällä varustettava, minkä jälkeen rahatoimikonttori saa osottaa rahamäärän konttorin kassasta maksettavaksi. Kuitattu maksumääräys jää tässä tapauksessa rahatoimikonttorin haltuun.

Tilivirastolla ja itsenäisellä maksumääräysoikeudella varustetussa hallituksessa, josta 9 §:ssä puhutaan, on asiakirja, johon maksun suoritus perustuu, asianomaisen kamreerin oikeaksi todistettava ja tilimerkinnällä varustettava sekä asianomaisen hallituksen osotettava rahamäärä maksettavaksi sillä tavoin, kuin sen johtosäännössä määrätään, minkä jälkeen rahatoimikonttori sen maksaa. Kuitattu maksumääräys on tilivirastolle palautettava.

Semmoisessa kaupungin kassa- ja tilivirastossa, josta 8 §:ssä puhutaan, on asiakirja, johon maksun suoritus perustuu, asianomaisen kamreerin oikeaksi todistettava ja tilimerkinnällä varustettava, ja on maksumääräys allekirjoitettava sillä tavoin, kuin asianomaisen viraston johtosäännössä määrätään, minkä jälkeen summa maksetaan. Kuitattu maksumääräys jää viraston haltuun.

Niistä henkilöistä, jotka kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta ovat oikeutetut hyväksymään laskut ja muut asiakirjat, joihin maksumääräys perustuu, on luettelot vuosittain annettava sille kassavirastolle, joka (poist.) suorittaa maksut kysymyksessä olevan laitoksen *tahi lautakunnan* puolesta; samoin myös revisionikonttorille.

21 (18) §.

Maksu kassasta suoritetaan ainoastaan kuitattua maksumääräystä vastaan (poist.). Kuitenkin on kassanhoitaja, kysymyksen ollessa kaupungin töissä käytettyjen työntekijäin palkkain maksamisesta, oikeutettu asianmukaisesti kirjoitetun maksumääräyksen perusteella väliaikaista kuittia vastaan maksamaan palkkauslistan osottaman rahamäärän sille henkilölle, jonka toi-

mena palkkain maksaminen on, ja on palkkauslista, varustettuna työnjohdajan todistuksella palkkain maksamisesta, kuittina maksun suorittamisesta pantava maksumääräyksen oheen.

Vakuutetussa kirjeessä tai postiosotuksena lähetetty maksu katsottakoon määrälleen oikeaksi todistetuksi kuitilla, jonka asianomainen postitoimisto on kirjeen vastaanottamisesta antanut. Jos lähetys on toimitettu postilaitoksen kirjoihin merkityssä kirjeessä, on postilaitoksen kuittiin liitettävä vastaanottajan lähettämä tunnustuskirje heti sen saavuttua.

Rahoja maksettaessa pankkilaitokseen kaupungille avatulle tilille taikka rahatoimikonttoriin kassaviraston konttokuranttitilille on pankkilaitoksen tai rahatoimikonttorin antama kuitti tilitodisteena käytettävä. Tällaisia maksuja saadaan ilman eri määräystä (poist.) toimittaa.

Erääntyneet obligatsioonit ja kupongit ynnä muut *velkasitoumukset* saatakoon niinkään ilman *maksumääräystä* suorittaa ja ovat (poist.) sopivalla tavalla mitättömiksi *tehtävät sekä kassatodisteina* säilytettävät.

22 (19). §

Kaupungin virka- ja palvelusmiesten sekä eläkkeen- ja apurahansaajain vahvistettuun *menosääntöön* otetut tai kassavirastolle asianmukaisessa järjestyksessä maksettaviksi ilmoitetut palkat, *eläkkeet ja apurahat* maksetaan *siten että, sittenkun määröpäivänä erääntyväin palkkain, eläkkeiden tai apurahain täydellinen luettelo on laadittu, sen mukaisesti kutakin palkan- tai eläkkeensaajaa varten täytetään kuittilomake, jossa on hänen nimensä ynnä palkan, eläkkeen tai apurahan määrä, jotka kuittilomakkeet sen virkamiehen varustamina sopivalla kontrollimerkillä, jonka asiana menojen maksettavaksi määrääminen on, annetaan kassanhoitajalle, jonka tulee maksaa rahamäärät kuittien allekirjoittamista vastaan. Kassaliikkeen päätyttyä annetaan maksumääräys näiden kuittien päivänään osottamalle rahamäärälle ja kuitit pannaan todisteina maksumääräyksen oheen.* Kuitenkin olkoon yhteisten palkkauslistojen laatiminen (poist.) sallittu, jos samaan laitokseen kuuluvat palkansaajat samana päivänä nostavat palkkansa.

23 (20) §.

Maksut kassavirastoista ovat, *kun se haitatta voi käydä päinsä, tai kun* kassassa olevat käteisvarat eivät rahalliseen suoritukseen riitä, toimitettavat shekeillä, jotka rahatoimikonttori asettaa sen pankkilaitoksen maksettaviksi, missä kaupungille tili pidetään, *mutta kassavirasto* rahatoimikonttorin maksettaviksi kassaviraston konttokuranttitililtä.

24 (21) §.

Rahatoimikonttorissa älköön päivästä päivään säilytettävä *viittäkymmentätuhatta* markkaa suurempaa kassaa. Jos kassa päivän kuluessa on

noussut mainittua määrää suuremmaksi, on ylijäämä kassaliikkeen päätyttyä viimeistään seuraavana arkipäivänä pantava pankkilaitokseen Helsingin kaupungille avatulle tilille. *Kuitenkin voi kassa sen virkamiehen suostumuksella, jonka asiana kassan valvonta on, olla suurempi.* Otot (poist.) pankkitililtä tehdään shekeillä, jotka rahatoimikonttorin puolesta *se virkamies, joka on oikeutettu maksumääräykset allekirjoittamaan*, ja kaupunginkassanhoitaja yhdessä allekirjoittavat (poist.).

Kassavirastossa älköön päivästä päivään säilytettävä kymmentätuhatta markkaa suurempaa kassaa. Jos kassa päivän kuluessa on noussut mainittua määrää suuremmaksi, on ylijäämä kassaliikkeen päätyttyä viimeistään seuraavana arkipäivänä pantava kullekin kassavirastolle rahatoimikonttorissa avatulle konttokuranttilille taikka rahatoimikonttorin osotuksen mukaan pankkilaitokseen Helsingin kaupungille avatulle tilille. Jälkimäisessä tapauksessa on ilmoitus suorituksesta viipymättä rahatoimikonttoriin toimitettava.

Kassavirasto on oikeutettu rahatoimikonttorissa avatulta konttokuranttililtään nostamaan varoja shekeillä, jotka kassaviraston kamreeri ja kassanhoitaja yhdessä allekirjoittavat (poist.).

25 (22). §

Kassa- ja tilivirastot ovat velvolliset ennen kunkin kuukauden kymmentä päivää rahatoimikonttoriin lähettämään edelliseltä kuukaudesta rahatoimikonttorin ohjeitten mukaan laaditut (poist.) tiliraportit kuukauden kirjoihin merkityistä menoista ja tuloista, *ollen kuitenkin rahatoimikamarin luvalla oikeutetut lykkäämään niiden antamisen enintään lähinnä seuraavan kuukauden loppuun.*

26 (23) §.

Rahatoimikonttorin ja muiden kassavirastojen (poist.) huostassa olevat arvopaperit, velkakirjat ja muut tärkeämmät asiakirjat ovat säilytettävät tulenkestävässä, *tiirikattomassa* holvissa tai kassakaapissa kahden lukon takana. Toisen avaimen säilyttää kamreeri, toisen kassanhoitaja.

Kassa on säilytettävä tiirikattomassa holvissa lukon takana, jonka avain on kassanhoitajan hallussa.

19 §:n 2 kohdassa mainittujen *alitilittäjien* huostassa olevat varat ovat säilytettävät lukitussa kassakaapissa, eikä *tilittäjä* missään tapauksessa saa niitä yksityisiin varoihinsa sekottaa.

(Poist.) *Alitilittäjä tallettakoon* huostassaan olevat varat, sikäli kuin niitä ei tarvita juoksevien menojen suorittamiseen, pankkilaitokseen tilille, joka avataan asianomaisen laitoksen tai lautakunnan nimelle. Otot tältä tililtä toimitetaan shekeillä, jotka ovat allekirjoitetut sillä *tavoin kuin tilittäjän*

lähin esimies määrää. Korke, jonka pankki sellaiselta tililtä maksaa, on kaupungin hyväksi luettava.

27 (24) §.

Revisionikonttorin toimittamista kassatarkastuksista riippumatta ovat 8 §:ssä lueteltujen kassavirastojen rahavarat vähintään kerran (poist.) kuukaudessa laskettavat. Laskemisen toimittaa *se virkamies, joka allekirjoittaa maksumääräykset*, ja tulee tilaisuudessa olla saapuvilla kassaviraston *kassanhoitajan* ja kamreerin. Samalla on katsottava, onko kassan tila yhtäpitävä sen säästön kanssa, jonka kassakirjan mukaan olisi toimituksen tapahtuessa pitänyt *olla olemassa*. Kassatarkastuksesta ei saa *kassanhoitajalle* edeltäkäsän antaa tietoa.

Jos tässä määrätty kassatarkastus jää *toimittamatta*, on se henkilö, jonka olisi pitänyt se toimittaa, jos kassavajausta huomataan, yhdessä *kassanhoitajan* kanssa kaupungille vastuunalainen vajauksen täyttämistä.

Alitilittäjän huostassa olevat rahavarat tulee sen *virkamiehen* lähimmän esimiehen, jonka hoidossa rahat ovat, niinkään tarkastaa vähintään kerran kuukaudessa samalla uhalla kuin 2 kohdassa on säädetty.

Ensimäisessä ja kolmannessa kohdassa säädettyistä kassatarkastuksista on pöytäkirja joka kerta laadittava ja revisionikonttoriin lähetettävä.

(25 §. Poist.).

IV. Kirjanpito.

28 (26) §.

Kussakin kassavirastossa on *kassanhoitajan* pidettävä kassakirjaa, johon tulot ja menot (poist.) merkitään. Kirjassa on oleva eri sarakkeet kaupungin varoja, erinäisrahastojen varoja sekä kruunun y. m. varoja varten.

(Poist.).

Jokaiselta päivältä on *kassanhoitajan* päivän kassaliikkeen päätyttyä ja sittenkun hän on *kassan tarkastanut*, annettava viraston kamreerille laskelma, joka sisältää kassasäästön kassa-ajan alussa, tulojen ja menojen summat sekä kassasäästön kassa-ajan päättyessä, ynnä kaikki sen päivän kasserien todisteet.

29 (27) §.

(Poist.). Tuloista on toinen virkamies velvollinen pitämään kontrollikirjaa, johon jokainen päivän tuloerä heti suoritusten tapahduttua merkitään. Kirja on päivittäin yhteen laskettava ja verrattava, että sama tulomäärä on

kassanhoitajan kassakirjaan merkittynä. Kuitenkin saakoon rahatoimikamari harkintansa mukaan sallia poikkeuksen kontrollikirjan pitämiseen nähden.

30 (28) §.

Kaupungin kirjanpito on muuten pidettävä kameraalista kirjanpitojärjestelmää seuraten käyttämällä kaikkia niitä kirjoja, jotka kukin (poist.) virasto (poist.) revisionikonttorin kanssa neuvoteltuaan saattaa (poist.) kirjanpidon laatuun ja laajuuteen nähden katsoa tarpeelliseksi.

Kirjoihin on avattava tili kullekin vuosirahasääntöön merkitylle meno- ja tulomomentille siten järjestettynä, että siitä nähdään, paljonko vuosirasäännössä olevasta määrärahasta on *osotettu maksettavaksi* tai *kertynyt*. Näiden tilien lisäksi avataan kirjoihin tilit vuosirasäännön ulkopuolella olevia tuloja ja menoja, kaupungin laitosten keskisiä välityksiä y. m. tarpeita varten, siinä määrin kuin tämä kussakin (poist.) virastossa saattaa käydä tarpeelliseksi.

Kirjanpito on päivälleen toimitettava, jotta *maksumääräyksiä annettaessa* aina voidaan nähdä, onko (poist.) tarkoitukseen myönnettyjä määrärahoja *käytettävänä*.

31 (29) §.

Siinä kaupungin yleispääkirjassa, jonka rahatoimikonttori tämän johtosäännön 11 §:ssä olevan säännöksen mukaan on velvollinen pitämään, on oleva tilit kutakin vuosirasäännön meno- ja tuloluokkaa varten siten järjestettyinä, että voidaan nähdä, paljonko luokkaa kohti vahvistetusta määrärahasta on *käytetty* tai *kertynyt*, sekä ne muut tilit, jotka saattavat olla tarpeellisia kaupungin kokonaisrahaliikkeen osottamiseksi.

Tämä pääkirja laaditaan kuukausittain rahatoimikonttorin kirjanpidon sekä niiden tiliraporttien nojalla, mitkä *eri virastot* 25 §:n mukaan ovat velvolliset rahatoimikonttoriin antamaan.

32 (30) §.

Niiden kaupungin laitosten, joilla tavaranhankintojen tai työsuoritusten perusteella on *saamisia* muilta kaupungin laitoksilta, tulee kuukausittain asianomaisille (poist.) virastoille antaa asianmukaisesti hyväksytyt ja kirjanpilotiliä osottavalla merkinnällä varustetut laskut. (Poist.).

33 (31) §.

Kukin *kassa- ja* tilivirasto on velvollinen ennen jokaisen kuukauden viidettätoista päivää edelliseltä kuukaudelta pääkirjastaan laatimaan *sekä rahatoimikonttoriin ja* revisionikonttoriin antamaan sellaisen bilanssin, joka osottaa ei ainoastaan kutakin vuosirasääntömomenttia kohti vahvistetun

määrärahan, vaan myös mitä kuukauden loppuun asti on määrärahoista käytetty tai kertynyt sekä niinkään pääkirjan muilla tileillä olleen *rahaliikeen* määrän.

Rahatoimikonttori on (poist.) velvollinen *vuoden kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä seuraavan kuukauden kuluessa* antamaan maistraatille, kaupunginvaltuustolle, rahatoimikamarille ja revisionikonttorille (poist.) kaikkia kaupungin tuloja ja menoja osottavan bilanssin *siihen kuuluvine selityksineen*.

34 (32) §.

Jos *kassaviraston* hoidossa on vahvistetun rahasäännön ulkopuolella olevia kaupungille kuuluvia erinäisrahastoja, on näistä pidettävä erityinen kirjanpito, joka on niin järjestettävä, että siitä aina käy selville kunkin rahaston menot ja tulot sekä sen pääomamäärä.

35 (33) §.

Kassaviraston hoidossa olevista kruunun ynnä muista vieraista varoista on pidettävä erityinen kirjanpito, josta aina nähdään, mitä on kannettu ja asianomaisille maksettu, sekä paljonko näitä varoja on tilittämättöminä.

36 (34) §.

Laitokset, lautakunnat ja yksityiset henkilöt, jotka 18 §:n mukaan ovat velvolliset tekemään tilin kaupungin varojen kannannasta, pitäkoot sellaista kirjaa, kuin se *kassavirasto*, jonka alaisia ne *tilitykseen* nähden ovat, revisionikonttorin kanssa neuvoteltuaan, kussakin tapauksessa määrää.

37 (35) §.

Ne, jotka 19 §:n 2 kohdan mukaan ovat kaupungin *kassavirastosta* *tilityksen ehdolla* saaneet ennakkovaroja käytettäväkseen, ovat velvolliset pitämään *kassakirjaa* ja siihen joka päivä kirjoittamaan (poist.) menot sillä tavoin, että käypi selville, mihin rahasäännön (poist.) menomomenttiin suoritukset kuuluvat *ja, edellyttäen rahatoimikamarin myöntäneen luvan tulojen kantamiseen, merkitsemään nekin samalla tavalla*. *Kassakirja* on joka kuukaudelta päätettävä ja rahasäästö siihen merkittävä.

38 (36) §.

Laitokset ja lautakunnat, jotka jonkun kaupungin *kassaviraston* kautta maksavat menonsa, ovat velvolliset kaikista hyväksymistään laskuista *ja muista asiakirjoista* pitämään sellaista *kirjaa*, että *siitä* aina voidaan nähdä, paljonko laitosta tai lautakuntaa varten vuosirasahasäännössä *myönnetystä määrärahasta* on käytetty.

39 (37) §.

Kalenterivuoden umpeen kuluttua on jokaisen kassa- ja tiliviraston laadittava tilinpäätös, jonka tulee valmistua niin ajoissa, että tilit joutuvat voimassa olevan kunnallisasetuksen 67 §:n määräämässä järjestyksessä yleisen raastuvankokouksen valitsemien tilintarkastajien tarkastettaviksi.

Tilinpäätöstä varten on kaikkien laitosten ja lautakuntien sille kassat*ai* tilivirastolle, jonka alaisia *ne* tilintekoon nähden ovat, annettava ennen tammikuun 15 päivää tilivuoden jälkeisenä vuonna maksamatta olevien laskujen ja perimättä olevien saamisten luettelo sekä kaikki muut tiedot ja ilmoitukset, jotka tilinpäätöstä tehtäessä voivat olla tarpeellisia.

Kassa- ja tilivirastot ovat niinkään velvolliset hyvissä ajoin ja viimeistään ennen helmikuun 1 päivää rahatoimikonttorille antamaan kaikki tiedot ja ilmoitukset, jotka rahatoimikonttori kaupungin yleistilinpäätöstä tehdesään saattaa tarvita.

40 (38) §.

Tilinpäätöksiä tehtäessä on otettava huomioon mitä 4 §:n 2 kohdassa on (poist.) siirtomäärärahojen siirtämisestä seuraavaan vuoteen säädetty.

Niinkään on katsottava, että ne tulot ja menot, jotka *kohdistuvat* tilivuoteen, mutta vasta joulukuun 31 päivän jälkeen suuruudeltaan määrätään, tilinpäätöksessä siirretään tulo- tai menorästeinä seuraavaan vuoteen.

41 (39) §.

Tilinpäätöksen valmistuttua on kassa- ja tilivirasto velvollinen rahatoimikonttori*in* antamaan pääkirjansa johdolla laaditun taulukon, joka sisältää yksityiskohtaisen vertailun tilien ja *kunkin meno- ja tulomomentin* välillä, sekä kunkin tilin kohdalla eri sarekkeessa laskelman, millä määrällä *meno* kenties on ylitetty tai alitettu ja *tulo osottaa vajausta tai ylijäämää*. Tämän lisäksi tulee kassa- ja tilivirastojen rahatoimikonttorille antaa kaikki ne muut tiedot, jotka *konttori* saattaa tarvita laatiessaan sitä tilinpäätöskertomusta, jonka *se* johtosääntönsä mukaan on velvollinen kaupunginvaltuustolle ja vuositilintarkastajille antamaan.

42 (40) §.

Kaupungin teknillisissä laitoksissa on 30 §:ssä säädetyn kirjanpidon ohessa pidettävä *tavallinen liikekirjanpitokin*. Vuoden lopussa on laadittava yksityiskohtainen voitto- ja tappiotili, joka näyttää laitoksen voiton taikka tappion tilivuodelta.

Voitto- ja tappiotiliä laadittaessa on otettava varteen, mitä kaupunginvaltuusto laitosten kuolettamisesta ja koron laskemisesta on erittäin määrännyt.

43 (41) §.

Kirjoista älköön sattuneita virheitä ja erehdyksiä raappimalla *älköönkä* syövyttävillä aineilla poistettako, vaan oikaistakoon ne rivin yläpuolelle tehdyllä kirjoituksella tahi erityisillä kirjanpitoerillä siten, että menettelytapa siinä selvästi käy ilmi.

V. *Inventtaus ja omaisuusluettelot.*

44 (42) §.

Rahatoimikamarin vahvistaman kaava*kkeen* mukaan tulee niiden laitosten ja lautakuntain, joiden hoitoon kaupungin kiinteää omaisuutta on uskottu, pitää kunnallisasetuksen 72 §:n määräämiä kiinteistöluetteloita. Näiden luetteloiden tulee sisältää, paitsi muuta, kiinteistön hankinta- tai rakennusarvo, palovakuutusarvo, jos kiinteistö on vakuutettu, sekä kirjanpitoarvo, joka on määrättävä kunnallisasetuksen 72 §:n 3 kohdassa olevan säännöksen nojalla pidettävissä katselmuksissa. Kuitenkin on kaupungin teknillisten laitosten käytössä olevien kiinteistöjen kirjanpitoarvo vuosittain määrättävä noudattamalla kaupunginvaltuuston teknillisiä laitoksia varten vahvistamaa kuoletussuunnitelmaa.

Kiinteistöluetteloista on vuosittain ennen *helmikuun 15 päivää* annettava jäljennös rahatoimikonttoriin otettavaksi huomioon kaupungin yleisinventtaariota laadittaessa.

45 (43) §.

Laitokset ja lautakunnat, joiden huostassa on kaupungille kuuluvaa irtaimistoa, ovat velvolliset pitämään tarkkaa irtaimistoluetteloa, joka sisältää esineen nimen, kappalemäärän, hankinta-arvon ja säilytyspaikan.

(Poist.)

Irtaimistoluetteloa on vuoden kuluessa täydennettävä sitä myöten kuin uutta irtaimistoa hankitaan. *Revisionikonttori* on (poist.) velvollinen *sen saatavana pidettyjen tilien ja tilitodisteiden johdolla* pitämään tarkkaa kontrolliluetteloa hankitusta uudesta irtaimistosta.

Kalenterivuoden lopulla on irtain omaisuus asianomaisen laitoksen tai lautakunnan toimesta inventattava ja irtaimistoluettelo tarkistettava, jolloin samalla on merkittävä, mitkä esineet iän ja kulumisen *johdosta* ovat siinä määrin menettäneet arvoaan, että ne olisivat luettelosta poistettavat. Tällainen poistaminen ei kuitenkaan saa tapahtua, ennenkuin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat revisionikonttorin ehdotuksesta ovat toimenpiteen hyväksyneet.

Inventtauksen tapahduttua on irtaimistoluettelosta asianomaiselle *kassatai* tilivirastolle annettava jäljennös, jonka tulee olla niiden henkilöiden allekirjoittama, jotka 20 §:n 4 kohdan mukaan ovat oikeutetut laitoksen tai lauta-

kunnan puolesta hyväksymään maksettaviksi esitetyt laskut *tai muut asiakirjat*.

Sittenkun revisionikonttori ja *kaupungin* irtaimen omaisuuden inventaajat ovat irtaimistoluettelot tarkastaneet ja *revisionikonttorin* pitämiin kontrolliluetteloihin verranneet, ovat luettelot ennen helmikuun 15 päivää *saatettavat* rahatoimikonttorin *tiedoksi* huomioon otettaviksi kaupungin yleisinventtaariota laadittaessa.

46 (44) §.

Laitokset, jotka tarvettaan varten hankkivat raaka-aineita, rakennustarpeita tai muita tarveaineita, ovat velvolliset näistä tavaroista pitämään kirjaa, joka osottaa, paljonko ja mihin hintaan kutakin tavaraa on hankittu sekä mihin ja minkä verran sitä on käytetty, jotta joka aika voidaan kirjasta nähdä, paljonko eri tavaroita on varastossa.

Samanlaisista kirjaa on pidettävä myytäväksi hankitusta tai valmistetusta tavarasta.

Jäljellä olevia varastoja vuoden lopussa inventatessa ovat raaka-aineet, rakennustarpeet, tarveaineet ja myytäväksi ostetut tavarat arvioitavat viimeiseen hankintahintaansa, mutta myytäväksi valmistettu tavara valmistushintaansa.

Jäljellä olevain varastojen luettelot ovat niiden henkilöiden allekirjoittamina, jotka 20:n 4 kohdan mukaan ovat oikeutetut hyväksymään maksettaviksi esitetyt laskut *tai muut asiakirjat*, hyvissä ajoin lähetettävät asianomaisille *kassa- tai tilivirastoille*, joista ne revisionikonttorin ja kaupungin irtaimen omaisuuden inventaajain tarkastamina ovat ennen helmikuun 15 päivää *saatettavat* rahatoimikonttorin *tiedoksi* yleisinventtaarioon *ottamista varten*.

47 (45) §.

Rahatoimikonttorin, tulee pitää tarkat tilit *ynnä eräntymiskirjaa* kaupungin obligatsioneista sekä velkakirjoista ja muista saamisista *ynnä* veloista. Obligatsioonit ovat kirjaan pantavat niiden hintojen mukaan, joista ne on ostettu.

Näiden tilien sekä 44, 45 ja 46 §:ssä mainittujen luetteloiden perusteella tulee rahatoimikonttorin laatia vuositilintarkastajille (poist.) kaupungin tilien *keralla* annettavaksi yksityiskohtainen yleisinventtaario sekä omaisuusbilanssi, joka osottaa kaupungin taloudellisen tilan vuoden vaihteessa, sisältäen pääryhmin toisella puolella kaikki kaupungin varat ja toisella puolella kaikki kaupungin velat ja netto-omaisuuden.

Sekä yleisinventtaario että omaisuusbilanssi ovat kaupunginkamreerin allekirjoitettavat.

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotus.**1 (1) §.**

Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat, lukuaan viisi, sekä kolme varamiestä näille, valitsee kaupunginvaltuusto joulukuun varsinaisessa kokouksessa seuraavaa kalenterivuotta varten.

2 (2) §.

Kalenterivuoden alussa tulee inventtaajain kokoontua valitakseen puheenjohtajan ja sopiakseen noudatettavasta työohjelmasta. Inventtaajain sihteerinä toimii revisionikonttorin määräämä virkamies.

3 (3) §.

Inventtaajain on velvollisuus *yhden tai useampain* kaupungin revisionikonttorin määräämään virkamiesten avustamina valvoa, että kaupungin virastot, lautakunnat ja laitokset pitävät säädettyjä kalusto- ja tavaraluettelaita, sekä aika-ajoin toimittaa kaluston säilytyspaikoissa ja varastoissa tarkastuksia ja inventtauksia todetakseen, että luettelot ovat oikeat.

Inventtaarioluetteloista inventtaajat revisionikonttorin ehdotuksesta määräköt poistettavaksi sellaisen omaisuuden, joka tarkastettaessa havaitaan arvottomaksi.

4 (4) §.

Inventtaajat ovat velvolliset toimivuotensa päätyttyä viimeistään helmi-kuun kuluessa antamaan *kaksin* kappalein laaditun, kaikkien inventtaajain allekirjoittaman kertomuksen inventtauksen toimittamisesta. Kertomuksen toinen kappale on annettava rahatoimikamariin, toinen revisionikonttoriin, joka oman kertomuksensa kera pitää sen vuositilintarkastajain saatavana.

5 (5) §.

Jos inventtaajat tekevät muistutuksia inventtaarioluetteloita tai omaisuuden säilyttämistä ja hoitoa vastaan, on asianomaisen selitys vaadittava kaupungin revisionikonttorin välityksellä, minkä jälkeen asiassa syntyneet asiakirjat inventtaajain harkinnan mukaan annetaan vuositilintarkastajain tiedoksi ja sitä muuta toimenpidettä varten, jonka tilintarkastajat havaitsevat tarpeelliseksi.

Jos hoidon puutetta tahi hukkaamista huomataan, on siitä ilmoitettava kaupunginvaltuustolle.

6 (6) §.

Inventtaajat saavat palkkiota kaupunginvaltuuston määräämän summan, jonka (poist.) rahatomikonttori heille osottaa maksettavaksi revisionikonttorin

hyväksymää laskua vastaan, niin pian kuin 4 §:ssä mainittu kertomus on (poist.) annettu.

Inventtaaja saa virkamatkoista laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan rautatielipusta tai ensimmäisen luokan laivalipusta sekä päivärahaa viisitoista markkaa päivältä.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotus.

I. Revisionikonttorin yleinen tehtävä.

1 (1) §.

Revisionikonttorin tehtävänä on toimittaa kaupungin omaisuudenhoidon, rahatoimen ja tililaitoksen valvonta sekä sellainen kaupungin tilien tarkastus, että raastuvankokouksen valitsemat tilintarkastajat voivat vapautua yksityiskohtain ja numerojen tarkastuksesta.

2 (2) §.

Revisionikonttorin on tarkastettava:

1) että kaupungin kirjanpito on ajanmukaisesti järjestetty ja täsmällisesti hoidettu;

2) että tilit ja niiden perustuksena olevat asiakirjat ovat numerolleen oikeat;

3) että vahvistettuun vuosirahasääntöön merkityt tai kaupungille muuten kuuluvat tulot ovat säädetyssä järjestyksessä kannetut ja kaupunginkassaan asianmukaisesti tilitetyt;

4) että maksut kaupunginkassasta ovat suoritettut vahvistetun vuosirahasäännön tai asianomaisen viranomaisen tekemäin päätösten nojalla sekä (poist.) kaupungin kassa- ja tililaitoksen voimassa olevan johtosäännön määräysten mukaisesti;

5) että kaupungin kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta pidetään säädetyjä luetteloja;

6) että tilittäjäviranomaiset kaupungin rahavarojen ja muun omaisuuden hoidossa noudattavat voimassa olevia määräyksiä ja kaupunginvaltuuston päätöksiä eivätkä mene sen toimivallan ulkopuolelle, mikä voimassa olevain ohje- ja johtosääntöjen mukaan niille kuuluu; sekä

7) että tilittäjäviranomaisten hallintotoimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia sekä kaupungin taloudellisen edun että järkipärisen taloudenpidon kannalta katsoen.

3 (3) §.

Revisionikonttorin tulee, milloin sen tarpeellisenä pitää, toimittaa kaupungin rahavarojen, arvopaperien ja muun omaisuuden inventtauksia. *Kassavirastojen* sekä näiden alitilittäjään huostassa olevat rahavarat *ovat* vähintään neljästi vuodessa laskettavat, ollen revisionikonttori jokaisesta tällaisesta toimituksesta velvollinen laatimaan pöytäkirjan ja antamaan siitä jäljennöksen rahatoimikamariin.

4 (4) §.

Kaupungin kassa- ja tilivirastot sekä muut tilittäjät ovat velvolliset revisionikonttorin vaatimuksesta antamaan sen tarkastettaviksi kaikki kaupungin tilinpitoon kuuluvat tilikirjat liitteineen ja muine asiakirjoineen sekä muuten antamaan revisionikonttorille kaikkea sitä avustusta, mikä saattaa olla omiaan revisionikonttorin työtä helpottamaan.

Niinikään on revisionikonttori tarkastustyön toimittamista varten oikeutettu kaikilta kaupungin johto- ja lautakunnilta saamaan kaikki pöytäkirjat, saapuneet ja lähetetyt kirjelmät, kartat, kustannusarviot, piirustukset ja muut asiakirjat, jotka tarkastusta toimitettaessa huomataan tarpeellisiksi.

5 (5) §.

Kun kaupunginvaltuusto, rahatoimikamari tai muu virasto antaa (poist.) määräyksiä kassaliikkeestä, kirjanpidosta tai tilinteosta, on revisionikonttorille hyvissä ajoin (poist.) niistä annettava tieto ja samalla täydellinen jäljennös sanotuista määräyksistä.

(Poist).

6 (6) §.

Kaikki kaupungin asettamat johto- ja lautakunnat ovat velvolliset revisionikonttorin tekemien muistutusten ja huomautusten johdosta mahdollisimman joutuisasti antamaan revisionikonttorin vaatimat lausunnot ja selitykset.

Ellei revisionikonttori tekemiensä huomautusten johdosta välittömästi voi saada aikaan oikaisua toivomaansa suuntaan, tehkään tarpeellisiksi havaitsemansa esitykset rahatoimikamarille. *Jos* revisionikonttori on rahatoimikamarin sanottujen esitysten johdosta päättämiin toimenpiteisiin nähden eri mieltä tai jos muistutus kohdistuu rahatoimikamarin omaan toimintaan, alistettakoon asia kaupunginvaltuuston harkittavaksi.

7 (7) §.

Jos revisionikonttorin huomauttama puutteellisuus voi tuottaa korvausvelvollisuuden, taikka jos muistutus koskee vajausta taikka muuten on sitä

laatua, että syytteen pitää seurata, ilmoittakoon revisionikonttori, kohta kun virhe on huomattu, asian maistraatille *ja samalla kertaa rahatoimikamarin*kin tiedoksi.

8 (8) §.

Revisionikonttori on velvollinen raastuvankokouksen valitsemille vuositilintarkastajille viimeistään huhtikuun 1 päivänä antamaan kertomuksen toiminnastaan edellisen tilivuoden aikana, *minikä* ohessa revisionikonttorin tulee pitää vuositilintarkastajain saatavina kaikki tilivuoden aikana syntyneet revisionipäiväkirjat, muistutuskirjelmät ja muu kirjeenvaihtonsa.

Kertomukseen tulee sisältyä:

- 1) tiedonanto siitä, onko tehty tilinpäätös oikea;
- 2) tieto siitä, ovatko *tilittäjät* viranomaiset ja missä kohdin kaupungin tulojen ja menojen suhteen tahi sen varain ja velkain hoidossa ilman *asianmukaista* lupaa poikenneet vuosirahasäännön tahi muista kaupungin talouden hoidosta annetuista määräyksistä;
- 3) ne asiat, mitkä revisionikonttori tahtoo alistaa vuositilintarkastajain harkittaviksi; sekä
- 4) ehdotukset revisionikonttorin tarpeellisina pitämiksi muutoksiksi kaupungin kassa- ja tililaitoksesta tahi hallinnosta muuten voimassa oleviin määräyksiin.

Jos vuositilintarkastajat pitävät sen tarpeellisena, tulee revisionikonttorin määrätä joku virkamiehistään olemaan vuositilintarkastuksessa saapuvilla antamassa niitä revisionikonttorin toimialaan kuuluvia tietoja, joita vuositilintarkastajat (poist.) saattavat tarkastustyössään tarvita.

II. Revisionikonttorin virkamiehet ja heidän velvollisuutensa.

9 (9) §.

Revisionikonttorin virkamiehet ovat: yksi kaupunginreviisori, (poist.), neljä reviisoria ja yksi *kanslisti*. Näiden lisäksi otetaan revisionikonttorin palvelukseen tarpeellinen määrä vakinaisia ja ylimääräisiä apulaisia sekä vahtimestari.

Kaupunginreviisorin (poist.) ja reviisorit, joiden tulee omata perusteelliset tietopuoliset ja käytännölliset tiedot kirjanpito- ja revisionitekniikassa *sekä mieluummin olla kunnallishallintoon ja liikealaaan perehtyneitä*, asettaa kaupunginvaltuusto virkaan (poist.), sittenkun virat ovat maistraatin toimesta olleet julistetut avonaisina haettaviksi 30 päivän kuluessa, viimeksi mainitun viranomaisen esityksestä.

Kanslistin, jonka tulee olla (poist.) kirjanpito- ja revisionitekniikkaan

perehtynyt, asettaa ksupunginvaltuusto (poist.) revisionikonttorin esityksestä viran oltua konttorin toimesta julistettu avonaisena haettavaksi 14 päivän kuluessa.

Apulaiset ja vahtimestarin ottaa ja erottaa kaupunginreviisori, joka myös määrää heidän palkkansa vuosirahasääntöön otetun määrärahan puitteissa.

10 (10) §.

Virkamatkoista saavat revisionikonttorin virkamiehet laskea korvausta yhden hevosen kyydistä, toisen luokan rautatieliipusta tai ensimmäisen luokan laivaliipusta sekä päivärahaa, kaupunginreviisori (poist.) viisitoista markkaa, reviisorit ja kanslisti kaksitoista markkaa sekä apulaiset kymmenen markkaa päivältä.

(11 §. Poist.).

11 (12) §.

Kesäkuun 1:sen ja syyskuun 1:sen päivän välisenä aikana joka vuosi saakoon kukin revisionikonttorin virkamies ja apulainen, ellei siitä ole tölle haittaa ja edellyttäen ettei tästä aiheudu kaupungille lisäkustannuksia, yhden kuukauden kesäloman kaupunginreviisorin laatiman jaon mukaan. (Poist.).

12 (13) §.

Jos kaupunginreviisori tarvitsee virkavapautta enintään kuukaudeksi, ilmoittakoon siitä maistraatin puheenjohtajalle. Hänen tarvitessaan pitempää tai pitennettyä vapautta on maistraatin jätettävä asia kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi.

Muille revisionikonttorin virkamiehille kaupunginreviisori saa myöntää virkavapautta enintään neljäksitoista päiväksi, jolla aikaa revisionikonttorin virassa oleva henkilökunta suorittakoon vapautta nauttivan työt kaupunginreviisorin määräyksen mukaan. Jos pitempää tai pitennettyä virkavapautta tarvitaan, on sitä koskeva hakemus kaupunginreviisorin välityksellä lähetettävä maistraattiin, joka, jos hakemukseen suostutaan, samalla kaupunginreviisorin esityksestä määrätköön viransijaisen.

Revisionikonttorin apulaisille ja vahtimestareille myöntää kaupunginreviisori virkavapautta harkinnan mukaan.

Milloin virkamies, apulainen tai vahtimestari nauttii virkavapautta päälle neljäntoista päivän, kustantakoon itse viransijaisensa.

13 (14) §.

Revisionikonttorin virkamiehen olkoon kielletty virkansa ohessa pitä-

mästä muuta kunnan tai valtion tointa (poist.), palvelemasta yksityisessä liikeyrityksessä *tai harjoittamasta muuta liiketoimintaa*, ellei maistraatti harkitse toimen *tai toiminnan* olevan sellaisen, ettei se ole esteeksi revisionikonttorin viran säännölliselle hoitamiselle, ja hakemuksesta anna siihen suostumustansa.

14 (15) §.

Jos kaupunginreviisori, (poist.) reviisori *tai kanslisti* tavataan virkarikoksesta tai virkansa laiminlyömisestä, on syyte häntä vastaan kaupunginvaltuuston päätöksestä tuomioistuimessa nostettava. Syytteeseen pannun virkamiehen pidättäköön maistraatti virantoimituksesta, kunnes hänestä on lopullinen tuomio annettu tai tuomioistuin *muuta* määrää. Siltä ajalta pidätetään hänen palkkansa, ellei maistraatti katso kohtuulliseksi antaa syytetyyn kantaa jotakin osaa siitä.

(Poist.) Apulaisten ja vahtimestarin virkarikokset ja laiminlyömiset tutkii kaupunreviisori, joka asianhaarain mukaan antakoon rikolliselle varoituksen tai erottakoon hänet toimestaan.

15 (16) §.

Kaupunginreviisori on revisionikonttorin johtaja ja tässä ominaisuudessaan velvollinen:

ryhtymään revisionikonttorin puolesta ja sen nimessä kaikkiin niihin toimenpiteisiin, mitkä tämän johtosäännön mukaan *ovat* revisionikonttorille määrättyt;

maksettavaksi hyväksymään revisionikonttorin menosääntöön kuuluvat laskut ja muut asiakirjat;

jakamaan revisionikonttorin alaan kuuluvat tehtävät konttorin virkamiesten kesken sekä tarpeen mukaan ohjaamaan heitä töissään;

pitämään silmällä konttorin virkamiesten työtä ja sitä varten katsomaan, että tilien tarkastus toimitetaan oikeassa järjestyksessä ja tarpeellisen joutuisasti ja tarkasti, sekä että siinä ja muistutusten teossa noudatetaan yhteinäistä menettelyä, *samoin* kuin (poist.) että (poist.) reviisorit huolellisesti ja selvästi pitävät revisionipäiväkirjaansa;

valvomaan, että reviisorit säädetyssä järjestyksessä toimittavat kaupungin kassojen, varastojen ja irtaimen omaisuuden inventtauksia;

tutkimaan (poist.) reviisorien kaupungin tilejä tai taloudellista hallintoa vastaan tekemät muistutukset sekä ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, joihin (poist.) harkitsee muistutusten antavan aihetta;

tarkastamaan, että kaupungin *kassa- ja* tilivirastoissa vuoden vaihteessa tehdyt tilinpäätökset ovat vahvistettujen perusteitten mukaan laaditut ja muuten oikeat;

antamaan kaupungin kassa- ja tilivirastoissa palveleville virkamiehille (poist.) tarpeellista opastusta kaupungin kirjanpidon järjestämisessä ja hoitamisessa;

antamaan kaupunginvaltuuston tai rahatoimikamarin pyytämiä lausuntoja kaikista rahavarainhoitoa, kirjanpitoa ja kontrollia koskevista kysymyksistä;

olemaan saapuvilla kunnallisasetuksen 71 §:n säätämässä kaupungin rahavarojen tarkastuksissa;

(Poist.)

valmistamaan ja, jos tarpeellisenä *pidetään*, mieskohtaisesti rahatoimikamarissa esittämään ne asiat, jotka revisionikonttorista rahatoimikamarin harkittaviksi jätetään tai joista rahatoimikamari on revisionikonttorin lausuntoa pyytänyt;

tarkastamaan rahatoimikamarin määräyksestä vuotuiset rahasääntöehdotukset muotopuoleen nähden, ennenkuin kamari ryhtyy niitä asiallisesti käsittelemään, sekä esittämään rahatoimikamarille, mitä hänellä siinä suhteessa (poist.) saattaa olla niitä vastaan huomauttamista;

seuraamaan kaupungin taloushallinnon menoa ja toimittamaan, *kun* tarpeellisenä pitää, erikoistarkastuksia ja tutkimuksia saadakseen selville, ovatko laitosten ja lautakuntien toimenpiteet olleet tarkoituksenmukaisia ja kaupungin edun kannalta hyödyllisiä ja onko rahainhoito ollut huolellista, sekä voidakseen ehdottaa toimenpiteitä, jotka saattavat edistää säästäväisyyttä tahi johtaa olevain epäkohtain korjautumiseen; *samoin kuin*

seuraamaan tarkoin kehitystä kunnallisen kassa- ja tililaitoksen alalla sekä tekemään aloitteita ja esityksiä kaupungin kassa- ja tililaitoksen kehittämiseksi ynnä sitä koskevien säännösten ja määräysten muuttamiseksi ajankäytölle kannalle.

Kaupunginreviisorin ollessa estettynä virkaansa hoitamasta tai virasta vapaana tai viran ollessa avonaisena hoitaa hänen tehtäviään virassa vanhin reviisori.

(17 §. Poist.)

16 (18) §.

Reviisori on velvollinen:

(Poist.)

antamaan hänen johdollaan työskenteleville revisionikonttorin apulaisille tarpeellista ohjausta ja valvomaan, että he joutuisasti, tarkasti ja tunnollisesti suorittavat tehtävänsä;

tutkimaan revisionikonttorin apulaisten tarkastustyöstään tekemiä muis-

tiinpanoja ja erityisesti tarkastamaan ne tilikohdat, joita vastaan apulaiset ovat huomautuksia tehneet;

(Poist.)

valvomaan, että kaupungin *kassa- ja tilivirastojen sekä* näiden alitilitittäjän kirjanpito sääntillisesti ja annettujen määräysten mukaisesti hoidetaan;

tarkastamaan kaupungin tilikirjoja ja niihin kuuluvia liitteitä, jolloin erittäin on katsottava:

1) että alkava bilanssi vuoden alussa on yhtäpitävä edellisen vuoden päättävän bilanssin kanssa;

2) että kaikki kaupungin arvioidut tulot *ovat* annettujen määräysten mukaisesti *veloitettut, kannetut ja vuosirahasäännön* mukaisesti asianomaisten tuloilien hyväksi merkityt;

3) että myöskin kaikki tuloarvion ulkopuolella olevat tulot *ovat laatunsa* mukaisesti oikein merkityt;

4) että kaikki tuloerät ovat asianmukaisilla reversaaleilla tai muilla todisteilla vahvistetut;

5) että muita menoja ei ole suoritettu kuin semmoisia, joita varten *vuosirahasäännössä* on osotettu määrärahat tahi joista on erittäin määrätty ja jotka *ovat asianmukaisesti maksettavaksi määrättyt*;

6) että kirjoissa olevat pankkitilit ovat pankkilaitoksista hankittujen tiliotteiden kanssa yhtäpitävät;

7) että lunastetut obligatsioonit ja obligatsioonikupongit ovat maksettaviksi erääntyneet;

8) että ostot ja myynnit *ovat* toimitetut sopivimmalla tavalla ja että maksetut ja saadut hinnat ovat sopusoinnussa tavarain laadun ja vallitsevan markkinatilan kanssa;

9) että tulot ja menot (poist.) tilitetään bruttoluvuin, niin ettei tehdä menojen vähennystä tuloista eikä tulojen vähennystä menoista, *paitsi kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 3 §:ssä mainituissa poikkeustapauksissa*;

10) että jonkin tilivuoden varalta sen vuoden *rahasäännön* mukaisesti avattuihin tulo- ja menotileihin ei merkitä semmoisia tuloja eikä menoja, jotka kuuluvat johonkin muuhun tilivuoteen;

11) että kaikki menot ovat *rahasääntöön* perustuviin menotileihin oikein merkityt;

12) että vähennykset, peruutukset ja poistot ovat määräysten mukaisessa järjestyksessä toimitetut ja oikeiksi todistetut;

13) että etumaksuiksi tai muiksi saamisiksi kirjaan merkityt määrät perustuvat *asianmukaisesti* annettuihin määräyksiin;

14) että on pidetty huolta siitä, että tuloerät ja kaupungin

muut saamiset niin pian kuin suinkin peritään taikka oikeassa järjestyksessä poistetaan tileistä;

15) että määrärahoja ainoastaan *rahasäännössä* säädetyissä rajoissa on varattu vuodesta toiseen:

16) että kaupungin laitosten keskiset välitykset *ovat* oikein tileihin merkityt; sekä

17) että tilinpäätös on oikea ja asianmukaisesti tehty;

toimittamaan kaupunginreviisorin määräyksestä kassavirastoissa ja niiden alitilittäjään luona kassainventtauksia, jolloin on katsottava, että kaupungin rahavarain hoidosta annettuja säännöksiä tai muita määräyksiä on tarkoin noudatettu;

tarkastamaan, että kaupungin *kassa- ja* tilivirastojen antamat kuukausi-raportit ja kuukausibilanssit ovat kirjanpidon kanssa yhtäpitävät;

katsomaan, että kaupungin laitoksissa ja lautakunnissa pidetään kalustoluetteloita annettujen määräysten mukaan;

toimittamaan kaupunginreviisorin määräyksestä kaupungin kaluston ja muun irtaimen omaisuuden tarkastuksia ja inventtauksia saadakseen selville, ovatko pidetyt kalustoluettelot ja niihin merkityt omaisuusarvot oikeat;

pitämään kaupunginreviisorin osotusten mukaan revisionipäiväkirjaa;

ilmoittamaan viipymättä kaupunginreviisorille huomattessaan tarkastamisissaan tileissä virheellisyyksiä, rahain ja muun omaisuuden hoidossa huolimattomuutta tai hallinnossa menettelyä, joka on voimassa olevien säännösten tai annettujen määräysten kanssa ristiriidassa taikka muuten kaupungin hyödyn kannalta epäedullista; sekä

antamaan kaupunginreviisorille kuukausittain lyhyen kirjallisen selonteon tarkastustyön kulusta ja tarkastuksessa tekemistään huomioista.

17 (19) §.

Kanslisti on velvollinen:

hoitamaan konttorin kaikki diarit;

hoitamaan revisionikonttorin arkistoa, kirjastoa ja kalustoa sekä pitämään niistä luetteloa;

pitämään tarkkoja erikoislutteleja 5 §:ssä mainituista määräyksistä ja välikirjoista sekä tarpeen mukaan antamaan niistä tietoja revisionikonttorin muille virkamiehille ja apulaisille;

(Poist.).

pitämään huolta siitä, että kaikki revisionikonttorista lähtevät toimituskirjat joutuisasti ja huolellisesti kirjoitetaan puhtaaksi, verrataan ja lähetetään;

(Poist.).

kirjaan panemaan ja tilimerkinnällä varustaman sekä varmentamaan ne revisionikonttorin menosääntöön kuuluvat laskut ja muut asiakirjat, jotka revisionikonttori maksettaviksi hyväksyy;

pitämään nimikirjaa revisionikonttorin virkamiehistä ja apulaisista;

hoitamaan kaupunginreviisorin määräyksestä reviisorin tehtäviä tämän estettynä ollessa; sekä

toimittamaan tämän lisäksi niitä tehtäviä, jotka 18 §:n mukaan kuuluvat revisionikonttorin apulaiselle.

18 (20) §.

Revisionikonttorin apulainen on velvollinen töissä avustamaan sitä tahi niitä reviisoreita, joiden apulaiseksi kaupunginreviisori hänet asettaa. Eri-tyisesti tulee apulaisen reviisorin tarkemman osotuksen mukaan:

tarkastaa *maksumääräyksiin kuuluvat* laskut ja muut tilitodisteet, jol-
loin on kiinnitettävä huomiota siihen:

1) että laskut ja todisteet ovat numerolleen oikeat;

2) että asianomainen viranomainen on ne maksettaviksi hyväksynyt;

3) että *rahasäännön* mukainen kirjanpitotili on kullekin las-
kulle tai tilitodisteelle merkitty; sekä

4) että kassasta maksetut *rahamäärät* ovat *asianmukaisesti*
kuitatut;

tarkastaa, että kirjanpitokirjat ovat *maksumääräysten* kanssa yhtäpitä-
vät sekä muuten numerolleen oikeat ja oikein pidetyt;

pitää tarkastustyöstään päiväkirjaa reviisorin antamien ohjeitten mukaan;

ilmoittaa viipymättä reviisorille, *kun* (poist.) tileissä tai kirjanpidossa
on huomattu korjausta kaipaavia virheitä tai seikkoja, jotka näyttävät vaa-
tivan revisionikonttorin puolelta asiallista ja yksityiskohtaisempaa tarkas-
tusta; sekä

hoitaa kaupunginreviisorin määräyksestä (poist.) reviisorin *tai kanslis-
tin* tehtäviä näiden estettyinä ollessa.

19 (21) §.

Muuten ovat kaikki revisionikonttorin virkamiehet, apulaiset ja vahti-
mestari velvolliset tekemään ne työt ja toimittamaan ne tehtävät, jotka kau-
punginreviisori antaa heille viran puolesta suoritettaviksi yli sen, mikä tässä
edellä on määrätty.

20 (22) §.

Kaikki revisionikonttorin toimialaan kuuluvat tarkastustyöt ovat, mikäli
mahdollista, toimitettavat sen laitoksen huoneistossa, missä tarkastuksenalai-
sia tilejä pidetään.

Tarkastuksenalaisia tilejä ja asiakirjoja älköön vietäkö pois revisionikonttorin työhuoneesta *eikä* sen laitoksen huoneistosta, missä tarkastus tapahtuu.

21 (23) §.

Revisionikonttorin virkamiehet, apulaiset ja vahtimestari ovat velvolliset olemaan virantoimituksessa joka arkipäivä kello kymmenestä aamupäivästä kello neljään iltapäivään.

Täten määrättyä työaikaa saa kaupunginreviisori, milloin töiden meno sitä kaipaa, tarpeen mukaan pitentää. Toiselta puolen olkoon kaupunginreviisorilla sellaisissa tapauksissa, jolloin erinäinen virkatyö harkitaan voitavan edullisemmasti toimittaa muuna aikana päivästä, oikeus myöntää vahvistettua työaikaa muutettavaksi ja supistettavaksi sekä erittäinkin kesä—elokuun ajaksi, sikäli kuin asianhaarat sallivat, supistaa konttorin jokapäiväinen työaika viideksi tunniksi.

22 (24) §.

Revisionikonttorista lähetettävät toimituskirjat allekirjoittaa sen puolesta kaupunginreviisori ja varmentaa *kanslisti*.

23 §.

Kaupunginreviisori, reviisorit ja kanslisti asetetaan kaupungin ja näiden välillä voimassa olevan molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla.

24 (25) §.

Kaikki revisionikonttorin virkamiehet ovat velvolliset alistumaan sellaiseen laajempaan virantoimitusvelvollisuuteen tai tehtävään tasoitukseen, *kuin* saattaa tulla kysymykseen konttorin vastaisessa järjestysmuodon muutoksessa.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin *palkkaussääntöehdotus.*

1 kaupunginreviisori, palkkaa	Smk.	12,000: —
4 reviisoria, palkkaa à 7,500: —	„	30,000: —
1 <i>kanslisti</i> , „	„	3,600: —
Apulaisten palkkaamiseksi	„	17,000: —
1 vahtimestari, palkkaa	„	1,800: —
Yhteensä Smk.		64,400: —

Muist. Kaupunginreviisori, (poist.), reviisorit ja *kanslisti* saavat, palveltuaan viisi ja kymmenen vuotta samassa virassa, palkankorotusta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

HELSINGIN
RAHATOIMIKONTTORI.

Toukok. 22 p:nä 1916.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 161.

Vaadituksi lausunnoksi Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudelleen järjestämisistä koskevasta mietinnöstä on Rahatoimikonttorilla kunnia esittää seuraavaa.

Tämä asiallinen mietintö antaa Rahatoimikonttorin mielestä asian kaikinpuoliselle tutkimiselle tarpeellisen selvityksen oloista, joita puheena oleva uudestijärjestäminen koskee, ja on siinä tarkka esitys kassa- ja tililaitoksen nykyisestä järjestyksestä kaupungin erinäisissä viranomaisissa, lautakunnissa, virastoissa ja teknillisissä laitoksissa, valaiseva historiallinen katsaus ehdotuksiin, joita on tehty, ja toimenpiteisiin, joihin on ryhdytty kunnallisen kirjanpidon järjestämiseksi, minkä ohessa valaisevasti ja seikkaperäisesti esitetään m. m. kaupungin teknillisten laitosten kirjanpitoon nähden vallinneet eri näkökohdat, jota paitsi seikkaperäisesti on käsitelty kysymystä kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksesta sekä tehty selkoa kaupungin Revisionikonttorista ja sen tehtävistä.

Käydessään nyt esittämään erältä kohdin eriväätä käsitystään puheena olevan uudestijärjestelyn toimeenpanemiseksi tarpeellisiksi katsotuista ehdotuksista ja toimenpiteistä sekä Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen, Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain ja Helsingin kaupungin Revisionikonttorin johtosäännön ehdotuksista pyytää Rahatoimikonttori huomauttaa, ettei se eräissä kohdin voi yhtyä niihin näkökohtiin ja ehdotuksiin, joita mietinnössä on esitetty Revisionikonttorin järjestykseen ja toimintaan nähden, mistä seikasta osittain niinkään johtuvat mietintöä vastaan seuraavassa esitetyt muistutukset, joiden kohdalla viitataan siihen tai niihin mietinnön sivuihin, joihin muistutukset kohdistuvat.

Kun Rahatoimikonttorin kirjanpito tulisi seikkaperäisempi ja paljotöisempi, niinkuin mietinnössäkin on huomautettu, ja Rahatoimikonttorin työvoimat sentähden eritoten vuoden alkukuukausina tyyten tarvittaisiin sekä tilien päättämiseen että uusien tilien avaamiseen, lienee Rahatoimikonttorin vuosikertomuksen antoaika siirrettävä toukokuun 1 päivään, erittäinkin kun vuositilintarkastajilla tehtävänsä täyttämässä on arvokasta aineistoa Revisionikonttorin annettavassa kertomuksessa ja he sitä paitsi voivat saada tarpeellisia tietoja mainitulta konttorilta. Edellä lausutun mukaisesti olisi mietinnössä asiasta oleva ponsi muutettava ja siinä samalla lähemmin mainittava, milloin kaikki muut kertomukset on annettava, minkä ohessa Rahatoimikonttori tässä yhteydessä pyytää huomauttaa, että Rahatoimikamarin aikaisemmin antama kertomus nyttemmin laaditaan kaupunkin Tilastokonttorissa.

Vuosirahasäännön tarkoituksenahan on olla hallinnollisille viranomaisille taloussuunnitelmana, joka näiden on mikäli mahdollista toteutettava sillä tavoin, että lasketut tulot pannaan maksettaviksi, kannetaan ja kertyvät, sekä menoerät taas ovat ohjeena viranomaisille maksumääräysten antamisessa siten, että näitä menoeriä yleensä ei saa ylittää asianmu-

Sivu 77.
Vuosikertomuksia kos-
vat ponnet.

Sivu 89.
Vuosirahasääntöä kos-
keva ponsi.

kaista lupaa hankkimatta. Tästä seuraa, että kirjanpidon pohjana olevassa vuosirahasäännön muotopuolisessa järjestyksessä noudatetaan määrättyjä näkökohtia, niin että samoja hallinto- haaroja koskevat ja samoihin tai samanlaatuisiin tarkoituksiin kohdistuvat tulot ja menot vuosibudjetissa ovat samojen nimikkeiden kohdalla. Vaikka suotavaa olisi, että vuosirahasäännön järjestys ei mainittavasti muuttuisi vuosien kuluessa ja että laaditut kaavakkeet voisivat olla ohjeena, käynee kuitenkin, siihen nähden että on ehdotettu erinäisiä uusia kassavirastoja perustettavaksi, kysymyksen vuosirahasäännön kaavakkeista vastedes ottaminen har- kittavaksi, eikä Rahatoimikonttorin mielestä myöskään ole aihetta nykyisestäään lisätä kaupun- ginreviisorin työstä tehtävää vuosirahasäännön muodollisella tarkastuksella. Ponnen kävisi sentähden Rahatoimikonttorin mielestä poistaminen.

Sivu 92. Kau-
pungin laitos-
ten välisiä
suorituksia
koskeva
ponsi.

Sen ehdotuksen johdosta että vuosirahasääntöön merkityt kustannukset kaupungin lai-
tosten välisistä tavaranhankinnoista ja työsuorituksista olisi laskettava sen alimman hinnan
mukaan, jolla kaupungin laitokset veloittavat yksityisiä kuluttajia, pyytää Rahatoimikonttori
huomauttaa, että arvioiminen olisi toimitettava omaan kustannusten pohjalla. Mietinnössä
otetaan huomioon, miten eri teknilliset laitokset menettelevät, mutta Rahatoimikonttorin mie-
lestä on ratkaiseva paino pantava siihen, että laitoksia muuten kunnan laitoksina sopivimmalla
tavalla johdetaan ja hoidetaan ja että sentähden laitosten tulee toisiaan veloittaa omaan kustan-
nusten hinnalla, sillä onhan kaupunki nämä laitokset perustamalla ainoastaan tarkoittanut, että se
niiden avulla voisi täyttää välttämättömiä tarpeita. Sitä paitsi on eri laitosten erilainen tuotto-
kyky eri asianhaarain varassa, jotka eivät ole keskenään vertailtavia. Rahatoimikonttorin
mielestä olisi konttorin puoltama omaan kustannusten mukainen arvioimistapa ulotettava
Puhtaanapitolaitokseen ja Rakennuskonttorin toimesta teetettyihin töihin.

Sen ehdotuksen johdosta että niiden kaupungin omissa kiinteistöissä olevain huoneis-
tojen vuokra, jotka on luovutettu kaupungin laitosten käytettäväksi, poistettaisiin vuosiraha-
säännöstä, pyytää Rahatoimikonttori huomauttaa, että tuollaisia vuokria nykyään vain vähissä
määrin merkitään vuosirahasääntöön, minkätähden ehdotus lienee hyväksyttävä, paitsi mikäli
koskee kaupungin taloissa poliisilaitoksen käytettävänä olevain huoneistojen vuokria, koska
tämä ei ole yksinomainen kaupungin laitos. Vuosirahasäännössä olisi kuitenkin asianomai-
sissa kohdissa huomautettava, millä laitoksilla y. m. on huoneisto kaupungin omistamissa
taloissa, samoin kuin nykyään menetellään erikoisesti niihin kaupungin palveluksessa oleviin
henkilöihin nähden, joilla on vapaa asunto ja muita siihen liittyviä etuja.

Sivu 92.

Vastoin sitä mitä mietinnössä on lausuttu siitä, että Rahatoimikonttorissa olevan tek-
nillisten laitosten konttokuranttitilin korkoa ei enää olisi merkittävä vuosirahasääntöön, on
Rahatoimikonttorin mielestä mainittu konttokuranttitilin korko pysytettävä, koska tämä tili
varmasti osottaa eri laitosten liikepääoman tarpeen eikä sitä ole sekotettava näihin laitoksiin
käytettyyn pääomaan. Tietysti on tätä korkoa kuitenkin luettava eri prosenttimäärin, sen
mukaan onko olemassa velkaa vai saamista.

Sivu 93. Pois-
tojen varaa-
mista koskeva
ponsi.

Rahatoimikonttorin mielestä ei ehdotusta teknillisten laitosten vararahaston perustami-
sista olisi hyväksyttävä, vaan olisi nykyistä järjestystä tässä kohden edelleen noudatettava,
koska ehdotettu uusi menettely voisi tuottaa vaikeuksia budjetin järjestämistä varten toimi-
tettavassa tulojen ja menojen laskemisessa. Ponsi olisi sentähden poistettava.

Ehdotusta että tarverahain ja muiden sentapaisten menojen erittely olisi toimitettava eri Sivu 93. Tar-
 menosääntöehdotuksissa, saanee pitää vähemmän tarpeellisena, koska suuremmat menot, niin- verahojen
 kuin polttoaineiden, veden ja valaistuksen kustannukset, jotka aikaisemmin oli osittain luettu erittelyä kos-
 tarverahain määrärahaan, nyttemmin on erikseen merkitty vuosirahasääntöön ja samanlaa- keva ponsi.
 tuisten menojen ylen seikkaperäistä luettelemista olisi vuosirahasäännössä vältettävä. Raha-
 toimikonttori on tosin vuosikertomuksissaan ryhmitellyt puheena olevat menot selväpiirtei-
 semmin voidakseen siten saada jonkinlaisen yleiskatsauksen erilaatuisiin kustannuksiin, mistä
 vastaisuudessakin voi olla jotakin hyötyä. Ponsi lienee siis poistettava.

Mietinnössä oleviin työmäärärahoja koskeviin ehdotuksiin nähden Rahatoimikonttori Sivu 95.
 pyytää huomauttaa, että esimerkiksi kaupungin yleisten töiden Hallituksella, joka syyskuussa
 laatii budjettiehdotuksensa seuraavaksi vuodeksi, ei tuohon aikaan ole mahdollisuutta saada
 lopullisia tietoja vuotuisista työkustannuksista, minkätähden Rahatoimikonttori ehdottaa, että
 asiaa koskevasta ponnesta poistettaisiin sanat „ja paljonko niitä on käytetty“.

Jälkimmäisessä ponnassa tehty ehdotus, että Rahatoimikonttorin tulee vuosikertomuksiinsa
 laatia laskelmia, jotka osottavat kaikki suoritettut kustannukset yli useamman vuoden jatku-
 vista töistä, ei Konttorin puolelta aiheuta muistutusta, varsinkin kun tämä seikka on jo
 aikaisemmissa vuosikertomuksissa otettu huomioon.

Mietinnön sivulla 97 huomautetaan, että tarkkailua ei ole olemassa ennako-Sivu 96. Mak-
 varoista suoritettuihin menoihin nähden, ja ettei Rahatoimikamari vuoden varrella mitään sumääräysten
 tiedä näistä menoista, vaan vasta, kun tilinpäätös on tehty, saa seikkaperäiset tiedot siitä, antaminen.
 miten kunnan varoja on eri tarkoituksiin käytetty. Tässä kuitenkin on kokonaan sivuutettu,
 mitä edellä sivulla 96 on lausuttu ennakkovarain tilitystavasta, josta lausunnosta käy selville,
 että nämä edeltämaksut tilitetään vähä vähältä. Annetut tilit esitellään Rahatoimikamarissa
 ja tässä puheena olevat menot pannaan tarkastuksen tapahduttua kirjaan Rahatoimikamarin
 määräyksen mukaan.

Mietinnössä oleva lausunto, että Rahatoimikamarin toimittama tarkastus sen määrätessä
 laskuja maksettavaksi on muodollista laatua, voi tosin näyttää paikkansa pitävältä, mutta
 tuollaista tarkastusta täytyy pitää riittävänä, koska eri viranomaisten itsensä on toimitettava
 asiallinen tarkastus. Kirjanpidon käy muuten järjestäminen siten, että voi tarkastaa, onko
 määrärahoja kuhunkin tarkoitukseen käytettävänä, ja sellainen tarkastus onkin Kaupungin-
 valtuuston päätöksen johdosta kuluvana vuonna järjestetty.

Edelleen huomautetaan mietinnössä, että on edullista ja tarpeellista järjestää kaupungin
 Revisionikonttorin toiminta niin, että konttori tarkastaisi kaikki laskut ennen niiden suori-
 tusta. Tähän katsantotapaan ei Rahatoimikonttori puolestaan voi yhtyä. Mietinnössä on
 ainoastaan puhuttu laskuista, mistä päättäen tämä alustava ja hyväksyvä tarkastus ei kohdis-
 tuisi semmoisiin suorituksiin, mitkä perustuvat laitosten palkkaluetteloihin, päivätyöluetteloihin,
 rakennus- tai hankintasopimuksen pohjalla suoritettaviin korvauksiin y. m. Niinikään olisivat
 tästä alustavasta tarkastuksesta erotettuina kaikki eri laitosten toimitettavat maksun suoritukset.

Tämä alustava tarkastus olisi kaksinainen (ks. siv. 108), toisin sanoin sekä jonkin
 apulaisen toimittama numerotarkastus että reviisorin toimittama asiallinen tarkastus ja tietäisi
 siis menon oikeutuksen ja asianmukaisuuden tutkimista, vaikka asianomainen virasto ja lauta-

kunta sen on asianmukaisesti hyväksynyt, joten vastuu menojen asianmukaisuudesta siirtyisi asianomaiselta laitokselta Revisionikonttorille tai asianomaiselle reviisorinapulaiselle, jos voidaan selvittää, kuka revisori tai apulainen on tarkastuksen toimittanut, kun ainoastaan tarkastusleimaa käytetään. Tämän johdosta voisi asianomaisissa laitoksissa ja lautakunnissa helposti päästä se käsitys valtaan, ettei laskujen hyväksymiseen liity minkäänlaista vastuusta, koska ne kuitenkin vielä kerran tarkastetaan ja hyväksytään, ja jos tämä menettelytapa tulee käytäntöön, pantaneen laitoksissa ja lautakunnissa vähemmän huomiota menojen hoitoon. Edellyttää niinkään täytyy, että revisori tai ehkä apulainen ei kykene tutkimaan kaikkien menojen tarpeellisuutta ja siitä päättämään paremmin kuin ne laitoksen henkilöt, jotka on asetettu hoitamaan sen asioita ja taloutta.

Eri kassavirastoissa toimivat Revisionikonttorin revisorit työskentelisivät erillään toisistaan eikä yhtenäisen arvostelu olisi mahdollinen. Jos eri kassa- ja tilivirastoja perustetaan ja niihin asetetaan kamreerit ja kassanhoitaja apulaisineen, käy tarkastuksen hyvin siirtäminen näille, varsinkin jos laskujen hyväksymiseen sitä paitsi vaaditaan asianomaisen päällikön suostumus. Rahatoimikonttorin mielestä tulisi Rahatoimikamarilla ja asianomaisilla kassa- ja tilivirastoilla olla täydellinen maksumääräysvalta kullakin hallintohaarassaan y. m., eikä voimassa oleva kunnallisasetukseen salline sen supistamista. Revisionikonttorin toimenä oleva tilien tarkastus on Rahatoimikonttorin mielestä tyydyttävästi toimitettavissa ainoastaan siten, että tilit niihin kuuluvine todisteineen tarkastetaan toistensa yhteydessä, koska tarkastus muussa tapauksessa olisi merkityksetöntä paikkailua.

Mietinnössä ei ole mainittu, kohdistaisiko Revisionikonttori erikoista huomiota tulopuolenkin hoitoon ja tarkastaisiko se alustavasti senkin seikan, onko kaikki erilaatuiset kaupungin tulot oikein veloitettu, ennenkuin niitä saa kantaa, joten tuollaista alustavaa tarkastusta ei näy olevan ajateltu. Rahatoimikonttori on ainoastaan katsonut olevan huomauttaminen tästä, koska tuollainen tulopuolen valmisteleva tarkastus monessa tapauksessa saattaa olla yhtä tärkeä kuin mietinnössä vaadittu Revisionikonttorin toimitettava tarkastus ennen laskujen maksamista.

Sivu 102.
Itsenäisiä
kassavirastoja
koskevat
ponnet.

Nykyään on kaupungilla neljä itsenäistä kassavirastoa, nimittäin Rahatoimikonttori ja teknillisten laitosten kolme kassavirastoa. Kolmen eri kassan järjestämistä teknillisiin laitoksiin ei konttori ole pitänyt ehdottomasti välttämättömänä. Niin kauan kuin kaupungin teknilliset laitokset ovat sijoitettuina samaan taloon, pitäisi yhden ainoan, näille laitoksille yhteisen kassaviraston riittää, varsinkin kun Rahatoimikonttori tähän asti, lukuun ottamatta ennakkomaksujen suorituksia, on yksin hoitanut kaupungin muut kassasuoritukset. Siihen katsoen että kaupungin hallinnossa viime aikoina on päässyt valtaan käsitys kirjanpito- ja kassatoiminnan keskityksen tarpeellisuudesta, ei Rahatoimikonttori kuitenkaan tahdo asettua esillä olevassa valiokunnan mietinnössä lausuttuun käsitykseen nähden epäavalle kannalle. Mutta kun Rahatoimikonttori ei voi yhtyä ehdotukseen, että kuhunkin kassaan asetettaisiin yksi tai useampia revisoreja, joiden tehtävänä olisi paikalla tarkastaa maksuerät ja siten täydentää Rahatoimikamarilla nykyään olevaa maksumääräysvaltaa, sekä useampain kassain perustamisen tarkoitus, yleisön mukavuus, ehdotettujen revisorien asettamisen johdosta tuntuvasti vähenisi, näyttää Rahatoimikonttorin mielestä puheena olevan kysymyksen käyvän ratkaiseminen muu-

takin tietä kuin itsenäisten kassavirastojen lukua lisäämällä. Valtion laitoksissa noudatetun järjestelmän mukaisesti kävisi nimittäin perustaminen aluksi ainakin yhden viraston, jolla olisi itsenäinen kirjanpito, mutta ei kassaa, n. s. kirjanpitoviraston, joka käsittäisi kaupungin yleiset työt. Tämän viraston kirjanpidosta voivat viranomaiset ja lautakunnat lähinnä saada selvän kuvan siitä, miten niiden käytettäväksi annetut määrärahat on käytetty, joten niiden myös kävisi mahdolliseksi ajoissa anoa tarpeellisia määrärahoja. Parhaimmankaan tarkastuksen ja kirjanpitoavulla ei liene vältettävissä, että vuosirahasäännön määrärahoja vastedeskin ylitetään. Voi syntyä tarpeita, jotka viivyttämättä on tyydytettävä ja vaativat menoja, joita ei ole voitu edeltäpäin arvata. Tavarain ja tarvikkeiden hinnat vaihtelevat tavalla, jota vuosirahasääntöä laadittaessa ei ole voitu edellyttää, ja muitakin arvaamattomia seikkoja voi sattua, mutta hallinnollisten viranomaisten viaksi ei käy lukeminen menosäännön ylitystä, jos muuten on noudatettu tarpeellista säästäväisyyttä ja huolellisuutta.

Rahatoimikonttorin mielestä sopisi kassa- ja tilivarastojen kuukausittain antamat yksityiskohtaiset kassatilit lähettää Rahatoimikonttoriin, joka neljännesvuosittain yhdistää ne yleistiliksi ja lähettää sen Rahatoimikamariin. Mikään ei kuitenkaan estä Revisionikonttoriakin saamasta näitä tilejä tiedokseen. Sivu 100. Kuukausitili.

Ehdotusta shekkien käytäntöön ottamisesta kaikkien huomattavampain maksujen suorituksessa puolletaan, varsinkin kun Rahatoimikonttori monasti on ehdottanut samaa menettelyä, vaikkei Rahatoimikamari ole sitä voinut hyväksyä. Yksityishenkilöjä, jotka eivät ole kaupungin palveluksessa, ei kuitenkaan voitane velvoittaa ehdottomasti vastaanottamaan shekkiä maksunsuorituksiksi. Sivu 100. Shekkien käyttäminen.

Määräysten että konttorien virkamiehet eivät saisi ryhtyä sellaisiin toimiin, joissa he joutuisivat vieraita varoja hoitamaan, pitänee kuitenkin koskea ainoastaan kassanhoitajia. Käsite „toimia“ olisi niinkään tarkemmin määriteltävä, siinä tapauksessa että sillä ehkä tarkoitetaan holhoojantointakin, johon joku virkamies voidaan määrätä. Sivu 103.

Ehdotukseen että Revisionikonttorin virkamiehet asettaisiin elinkaudeksi ja olisivat erottamattomia ei Rahatoimikonttori puolestaan voi yhtyä. Samoja näkökohtia, joita esitetään tämän ehdotuksen perustelemiseksi, käy sovittaminen muihinkin kunnan virkoihin. Reviisorin asemaa ei käy vertaileminen tuomarin asemaan ja heidän tehtävissään on kylläkin tuntuva ero, koska reviisorin asia ei liene lopullisesti ratkaista tilivirheitä koskevia muistutuksia, joista reviisori ja hänen riitapuolensa eli tilittäjä ovat olleet eri mieltä. Jos Revisionikonttorin asema käsitetään niin, että sen ainoastaan on valmistettava ja helpotettava valittujen vuositilintarkastajain työtä, näyttää olevan vieläkin vähemmän syytä taata näille virkamiehille toinen asema kuin kunnan virkamiehillä on yleensä, varsinkin kun Helsingin kaupungin Revisionikonttorin ohjesäännön 6 §:n johdosta Maistraatin lausunto joka tapauksessa lienee hankittava. Sivu 105. Revisionikonttorin uudelleen järjestäminen.

Revisionikonttorin virkamiehille ehdotettuihin palkkauksiin nähden Rahatoimikonttori rohkenee huomauttaa että, jos Revisionikonttorille ehdotettujen tehtävain määrä mainittavasti vähenee, näyttää ehdotettujen palkkamääräin vähentäminen tarpeelliselta, varsinkin mikäli koskee ylimääräisten ja niiden 4 revisorin palkkausta, joiden työtehtävät eivät liene suuremmat kuin ehdotettujen uusien kassavirastojen kamreerienkaan, eikä myöskään liene syytä Sivu 112. Revisionikonttorin palkkaukset.

perustaa ehdotusta palkkaehtojen lisäämisestä ylen ankaroihin kelpoisuusvaatimuksiin, koska revisorin sopivaisuus ei ole tutkittavissa yksinomaan täytettyjen kelpoisuusehtojen perusteella.

Sivut 112—
113.

Mitä tulee Revisionikonttorin toimivaltaan ja oikeuksiin sekä muutoin sen järjestykseen, saanee huomauttaa, että ehdotuksilla ei voida tarkoittaa vähentää niiden tehtävien merkitystä, mitkä Rahatoimikamarilla on voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan, ei myöskään sen tilien ja hallinnon tarkastuksen tärkeyttä, jota kunnan jäsenet toimittavat valitsemainsa asiameisten eli vuositilintarkastajain kautta, koska olisi edellytettävissä, että nämä tilintarkastajat, Revisionikonttorin auktoriteettiin nojaten, voisivat käsittää tehtäväkseen pääasiassa Revisionikonttorin toimenpiteiden hyväksymisen ja tärkeä hallinnon tarkastus siten siirtyisi Revisionikonttorille ja lähinnä sen johtajalle.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotus.

Sivut 115—
126.

Ehdotuksesta kokonaisuudessaan lausuttakoon tässä, että moniaissa ehdotuksen pykälissä on määräyksiä, joita useana vuonna on käytännössä noudatettu, minkätähden seuraavassa esitetyt muistutukset pääasiassa kohdistuvat nykyisen järjestyksen muuttamista tarkoitaviin säännöksiin.

Sitä vastoin puuttuu ehdotuksesta määräyksiä siitä, onko Rahatoimikamari edelleen hoitava laskujen, palkkain y. m. maksumääräyksiä, vai siirretäänkö tämä toimivalta eri tilivirastoille.

1—4 §:ä puolletaan.

5 §. Siihen Rahatoimikonttorin nyt ehdottamaan menettelyyn nähden, että eri laitoiksi ei perustettaisi rahastoja, ehdotetaan pykälän jälkimäinen momentti tarpeettomana poistettavaksi.

6 §. Tätä pykälää täydennettäneen säännöksellä, että kaupungin laitosten ja viranomaisten on ennen marraskuun 1 päivää Rahatoimikamariin ilmoitettava, onko sekä tulo- että menosäännössä odotettavana ylijäämää tai vajausta.

7 §. Sanat „lähintä valvontaa ja“ kävisi poistaminen, sen johdosta että Rahatoimikonttorin mielestä Revisionikonttorin yksinomaan tulee tarkastaa tilit ja hoitaa siitä johtuvaa kassaliikkeen ja kirjanpidon valvontaa.

8 §:ä puolletaan hyväksyttäväksi, huomioon ottamalla mitä mietinnön sivulla 102 on itsenäisistä kassavirastoista lausuttu.

9 §. Sanat „kaupungin vuosirahasäännön määräämissä puitteissa“ näyttää olevan poistettava, koska vuoden alussa voi tulla maksettavaksi edellisen vuoden budjettiin kuuluvia menoja, minkä johdosta mainittujen sanain sijaan olisi pantava „vahvistettujen menojen suorittamiseksi“.

10 §:ä puolletaan.

11 §. Sanat „revisionikonttorin mielipidettä kuulusteltuaan“ lienee poistettava, koska edellyttää täytyy, että Rahatoimikamari yksin voi päättää kassakonttorien aukioloajasta ja tästä seikasta on pantava määräyksiä vastaisiin johtosääntöihin.

12 §. Tämän pykälän neljännellä rivillä olevan sanan „lasku“ eteen olisi lisättävä „veroliput ja“. Nimitys „kontrollikassakirja“ olisi tässä samoinkuin seuraavissakin pykälissä vaihdettava oikeampaan nimitykseen „kassakontrollikirja“.

13 §:ä puolletaan.

14 §. Sanan „kirjeen“ jälkeen sopisi lisätä „ja postiosotuksen“.

15 §:ä olisi täydennettävä siihen suuntaan, että myöskin poistoluettelot on laadittava ja ulosottovoimaiset maksut lähetettävä välittömästi kaupunginvoudinkonttoriin, minkä johdosta pykälän sanonta jonkin verran muuttuisi. Sanain „asianmukainen lasku“ jälkeen olisi lisättävä „tahi verolippu“. Sanan „toimenpiteisiin“ jälkeen olisi siis pantava seuraava lisäys: „Kuitenkin on lasku tahi verolippu, joka käsittää voimassa olevain asetusten mukaan heti ulosotettavaksi erääntyneen maksun, kaupunginvoudinkonttoriin lähetettävä“.

Puheena olevaan pykälään haluaisi Rahatoimikonttori puolestaan saada lisätyksi seuraavan uuden momentin:

3 mom. „Laskut ja veroliput, joiden määriä varattomuuden tai olemattomuuden johdosta tai muusta syystä ei saada perityksi, lähetetään, Revisionikonttorin toimitettua tarkastuksen, Rahatoimikamariin varustettaviksi poistomääräyksellä“.

16 §:ä puolletaan, mutta lienee väärintulkinnan välttämiseksi kolmannella rivillä olevan sanan „kantamansa“ eteen lisättävä „edellisenä päivänä“.

17 §. Sana „poliisilaitos“ olisi poistettava. Kun tässä lueteltujen laitosten y. m. tulee olla oikeutettuja maksamaan omat palkkauksensakin, lienee tarpeen sellainen lisäys, että ennakkovaroja voi saada palkkainkin maksamiseen.

3 momentin viimeinen lause olisi edellä olevain lausuntojen johdosta poistettava.

18 §. Samoista syistä lienee tämän pykälän 1 mom. poistettava.

3 momentin alku ehdotetaan laadittavaksi seuraavaan muotoon: „Sittenkun lasku tai maksumääräys on laskun antajan tai hänen valtuuttamansa asianmukaisesti kuittaamana kassanhoitajalle annettu, saa tämä suorittaa maksun“. Kun kassassa tarkastuksen kannalta ei tule olla kuitteja suuremmasta rahamäärästä kuin on maksettu, ehdotetaan poistettavaksi lauseen loppuosa alkaen sanoista „ollen tämä kuitti kassassa säilytettävä j. n. e.“

Kun maksunsuorituksen edellytetään voivan tapahtua postiosotuksellakin, olisi tästä seikasta pantava määräys 4 momenttiin.

19 §. Jottei tarpeettomasti lisättäisi työtä kaikenlaatuilla kirjoitustoimituksilla, sekä niinkään maksunsuorituksen, samoinkuin valvonnankin helpottamiseksi, olisi niinkuin tähänkin asti käytettävä yhteisiä palkkaus-, vuokra-, eläke- ja semmoisia maksulistoja, joihin nähden kuitenkin olisi määrättävä että, ellei kaikkia rahamääriä ole esimerkiksi 10 päivän kuluessa nostettu, listoista poistetaan maksamattomat summat, jotka määrätään uudelleen maksettaviksi.

20 §. Puolletaan.

21 §. Sanat „viittäkolmattatuhatta markkaa“ poistetaan ja lauseen loppuun pannaan sanat „kuin tarve vaatii“. Sen virkamiehen varmennus, jonka huolena on kassakontrollikirjan pitäminen, lienee tarpeeton, kun shekit allekirjoittaa kaupunginkamreeri ja kaupunginkassanhoitaja tai kamreeri ja kassanhoitaja sekä tiedot tehdyistä panoista ja ostoista ovat pankista saatavissa.

22 §. Puolletaan muuten, mutta sanat „ja revisionikonttorin oikeaksi todistamat“ käynee poistaminen, koska niillä tarkoitettu menettely ainoastaan viivyyttää raporttien kirjaanpanoa.

23 §:n 1 mom. Sanat „kassa ynnä näiden virastojen“ poistettaneen, koska kamreeri tuskin voinee tarkkailua toimittaa lukematta joka kerta kassaa. Tämän menettelyn epämukavuus lienee ilman muuta selvä, jota paitsi se saattaa kamreerin työn riippuvaksi kassanhoitajan työstä.

24 §. Viimeinen momentti poistettaneen, koska ilmoitus inventauksen toimittamisesta tietenkin pannaan asianomaisen viranomaisen pöytäkirjaan.

25 §. Tarkailukannalta ei Rahatoimikonttori voi havaita §:n sen määräyksen mitenkään tarjoovan takeita väärinkäytösten varalta, että maksettaviksi hyväksytyjä laskuja tai muita maksumääräyksiä ei saa kassanhoitajalle antaa, ennenkuin rahat nostetaan, mutta sellainen menettely kyllä vie ainakin kaksi vertaa pitemmän ajan kuin nykyään kunkin yksityisen erän maksamisessa. Ajateltakoon vain, että kunkin palkansaajan tulisi ensin jonnotta toimistossa saadakseen maksumääräyksen voidakseen sitten nostaa rahat kassasta. Kun kassanhoitaja säilyttää maksumääräykset, kunnes varat nostetaan, estetään sitä paitsi muuttamasta hyväksytyjen laskujen loppusummaa laskujen ulosantamisen ja suorituksen välisenä aikana; muussa tapauksessa täytyy laskun mukana seurata maksumääräys, jossa summa on kirjoitettuna sekä kirjaimin että numeroin. Pykälä olisi sentähden muutettava seuraavaksi: „Maksettaviksi hyväksytyt laskut tai muut maksumääräykset, joitten määrät on kassasta maksettava, annetaan kassaviraston kassanhoitajalle maksun suorittamiseksi sille henkilölle, jonka on rahat nostettava“.

26 §. 1 momentissa määrätään, että kassakirjaan merkitään kaikki tulot ja menot „heti suoritusten tapahduttua“. Rahatoimikonttorissa sitä vastoin menetellään nykyään siten, että kassanhoitaja pitää hallussaan kaikki tulo- ja menotodisteet. Kassa-ajan päätyttyä luetaan yhteen kaikki verolipuista irtileikattujen kuponkien mukaan kertyneet summat ja nämä yhteenvedot pannaan kirjaan muiden tulotodisteiden kera. Samaten tehdään yhteenvedo menoista, esimerkiksi lainain korkolippuja, obligatsioneja y. m. lunastettaessa. Jos kukin eri erä merkittäisiin erikseen kassakirjaan, tulisi useinkin joka kassaan merkittäväksi kokonaista 3,000 erää päivittäin. Tulot merkitään sitä paitsi kassakontrollikirjaan siinä järjestyksessä kuin ne maksetaan. Tässä edellä lainausmerkkien välissä mainitut sanat olisi sentähden Rahatoimikonttorin mielestä poistettava.

2 mom. Kun kassaeriä veronkannossa, palkanmaksuissa ja muissa semmoisissa tilaisuuksissa useinkin on tuhansia ja kassanhoitajan aika siis kassan avoinna ollessa kuluu yksinomaan toimitustehtäviin, voidaan korkolippujen yhteenlasku, kirjaanpano, kassakirjan yhteenlaskeminen ja rahain järjestäminen, mihin usein kuluu monta tuntia, toimittaa vasta kassa-ajan päätyttyä. Näin ollen ei liene kohtuutonta jättää kassanhoitajan itsensä määrättäväksi, onko lisäksi kassa, ellei tarkastusta toimiteta, luettava päivittäin. Rahasäästö on niin ikään yhtä helposti todettavissa, jos kassakirja päätetään merkitsemällä ainoastaan kunkin päivän tulojen ja menojen loppusumma. Tämän momentin käynee sentähden poistaminen.

3 mom. Puolletaan.

27—29 §. Puolletaan.

30 §. Viimeinen lause poistettaneen.

31 §:n 1 mom. Sanan „revisionikonttorille“ jälkeen lisätään sanat „ja rahatoimikonttorille“.

2 momentissa vaihdetaan sana „yleispääkirjasta“ sanoihin „edellä mainitusta bilansseista“.

32—42 §. Puolletaan.

43 §:n 3 mom. Täydellisen tarkkailun aikaansaamiseksi olisi toinen lause poistettava ja sijaan pantava seuraava määräys: „Revisionikonttorin tulee sen käytettäväksi annettavien tilien ja todisteiden johdolla pitää tarkkoja kontrolliluetteloja hankitusta uudesta irtaimistosta“.

6 momenttiin pannaan sanan „tiliviraston“ sijaan sana „revisionikonttorin“.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin johtosääntöehdotus.

1 §. Tämän §:n sanontaa olisi selvennettävä, niin että revisionikonttorin asemasta ja Sivut 127—
tehtävästä, varsinkin sen suhteesta Rahatoimikamariin, ei saisi erilaisia käsityksiä. 136.

2 §:n 4 mom. Sanat „ja revisionikonttorin tarkastamia“ poistettaneen.

7 §. Tämän pykälän sanonta suo sijaa erilaiselle käsitykselle ja tutkinnalle, erittäinkin korvausvelvollisuuteen nähden, kun esim. tarkastuksessa tavattu yhteenlaskuvirhe voi tuottaa korvausvelvollisuuden, ja otettaneen 6 ja 7 §:n määräykset tarkan harkinnan alaisiksi, jotta epä tietoisuutta ei synny revisionikonttorin toimivallasta.

8 §. Loppumomentiksi ehdotetaan, että revisionikonttorin tulee määrätä joku tai jotkut virkamiehensä olemaan saapuvilla vuositilintarkastuksessa, koska useamman kuin yhden virkamiehen läsnäolo saattaa olla tarpeellinen.

14 §:ään lisätään sanan „liikeyrityksessä“ jälkeen sanat „eikä harjoittaa muuta liiketoimintaa“, koska itsenäisen liiketoiminnan hoitaminen ei muuten olisi esteenä reviisorin tehtävään suoritukselle.

15 §. Kun notaarin asettaa Kaupunginvaltuusto eikä kaupunginreviisori, lienee hänet erotettava virasta samalla tavalla kuin muutkin virkamiehet. Kaupunginvaltuuston päätös lienee tarpeellinen syytteen tekemiseksi ainoastaan kaupunginreviisorin vastaan, jota vastoin syytteen muita virkamiehiä vastaan pitäisi käydä nostaminen kaupunginreviisorin tehtyä ilmoituksen maistraatille, koska kaupunginreviisori lähinnä valvoo heidän työtään.

Ehdotuksen 16, 17, 18, 19 ja 20 §:ssä olevista, revisionikonttorin virkamiehiä koskevista seikkaperäisistä määräyksistä on Rahatoimikonttorilla tosin eri kohdissa toinen käsitys kuin mikä ilmenee mietinnössä, mutta Konttori ei kuitenkaan ole tahtonut lausua ajatustaan näistä seikoista, koska sen toiminta on revisionikonttorin tarkastuksen alainen ja Konttoria sentähden pidettäneen esteellisenä lausumasta mieltään näistä pykälistä.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Helsingin Rahatoimikonttori:

Ivar Timgren.

HELSINGIN KAUPUNGIN

LIIKENNEKONTTORI.*Marrask. 10 p:nä 1915.**Rahatoimikamarille.*

N:o 78.

Vaadituksi lausunnoksi kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä koskevista ehdotuksista pyytää konttori esittää seuraavaa:

Laatiessaan kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotusta on valiokunta lähtenyt sen edellytyksen pohjalta, että kaupungin kaikki tilivirastot vastedes asetettaisiin revisionikonttorin pysyväsien silmälläpidon alaiseksi, ja siinä mielessä laahtanut ehdotuksen mainitun konttorin uudeksi johtosäännöksi. Yksinomaan teoreettiselta kannalta katsottuna tarjoo tuollainen silmälläpito eräitä etuja, mutta käytännössä täytyy sen vaikuttaa haitallisesti eri virastojen töiden kulkuun ja aikaansaada molemmin puolin ikävyyksiä, joiden vastapainoksi toivotut edut eivät läheskään riitä. Kun kuitenkin vuositilintarkastajain huomauttamia epäkohtia tuskin olisi voinut syntyä, siinä tapauksessa että tililaitos olisi ollut paremmin järjestetty, tuntuu allekirjoittaneesta johdonmukaisimmalta, että ensinnä korjataan tämä puute ja jätetään revisionikonttorin uudestijärjestäminen toistaiseksi, kunnes asiasta on saatu tarpeellista kokemusta. Mitä tulee itse kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotukseen, sittenkun siitä on poistettu säännökset revisionikonttorin puuttumisesta yksityisten virastojen työalaan, pitää allekirjoittanut siinä olevia säännöksiä täysin riittävinä ja sopivinakin poistamaan valituksenalaisia epäkohtia, varsinkin mikäli ne koskevat Liikennekonttoria. Allekirjoittanut pitää kuitenkin kassakirjan päättämistä joka päivä (kassa- ja tililaitoksen johtosäännön 26 § 2 mom.) sopimattomana, koska kassakirja sen johdosta menettää selvyyttään ja sitä paitsi tilieräin luku lisääntyy noin kuudellasadalla vuodessa. Kun sellainen päättäminen on tarpeellinen ainoastaan kassanhoitajalle kassan tarkastamiseksi eikä ole todiste, ei semmoista laskelmaa tarvitse panna kassakirjaan. Ilmoituksesta, joka kassanhoitajan on 3 momentin mukaan päivittäin annettava kamreerille, käy muuten selville kassasäästö, jonka, jos niin haluaa, voi merkitä eri kirjaan.

Niinkuin edellä olevasta käy selville, ei allekirjoittaneen mielestä revisionikonttorin uudestijärjestäminen lähitulevaisuudessa ole tarpeen vaatima, vaan tulisi sen pääasiallisesti nykyiseen tapaansa kokoonpantuna valvoa kassa- ja tililaitoksesta annettavain uusien määräysten noudattamista ja erittäinkin antaa vuositilintarkastajille tarpeellisia tietoja. Kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen 28 §:n 3 momentissa säädetyin kirjanpidon johdolla pitää Rahatoimikonttorin voida joka päivä antaa tarpeellisia tietoja kunkin eri määrärahan käyttämättä olevasta määrästä, joten Rahatoimikamarilla määrätessään laskuja maksettaviksi on mahdollisuus valvoa että määrärahoja ei ylitetä.

Revisionikonttorin uudestijärjestämistä tarkoittavaan ehdotukseen nähden allekirjoittanut ei voi olla huomauttamatta seuraavista seikoista, joilla on periaatteellista merkitystä.

Valiokunta ehdottaa että, kun konttorin virkamiehet johto- ja menosääntöehdotuksen mukaan asetetaan sekä palkka- että muihin ehtoihin nähden nykyisistä poikkeavilla perusteilla, on nykyiset virkamiehet irtisanottava viroistaan. Jos lähemmältä tarkastelee muutettuja perusteita, havaitsee, mitä palkkaehtoihin tulee, että kaupunginreviisorin ja reviisorin palkkoja korotettaisiin, jota vastoin notaarin palkka pysyisi samana kuin nykyisen reistraattorin. Viimeksi mainittua virkamiestä sanottaisiin vatedes notaariksi, mutta tehtävät pysyisivät pääasiassa nykyisellään. Saanee kuitenkin epäillä, onko tuollainen uusi nimitys esillä olevassa tapauksessa asianmukainen, mutta irtisanomisperusteena sitä ei allekirjoittaneen mielestä missään tapauksessa voi pitää. Kaupunginreviisorin samoin kuin reviisorinkin nimitykset pysyvät ennallaan; heidän virkatehtäviinsäkään ei ole tehty mainittavaa muutosta, niitä on ainoastaan lähemmin kehitetty. Mitä vihdoin kelpoisuusehtoihin tulee, ei syyllä käyne tekeminen muistutusta kaupunginreviisorin, reviisorin ja reistraattorinviran nykyisten pitäjain virkakelpoisuutta vastaan uuden johtosäännön pohjalla arvosteltuna. Edellä mainittujen viranpitäjain irtisanominen näyttäisi sentähden tekosyyllä, jonka nojalla päästäisiin eroon jostakin tai joistakin heistä tarvitsematta heitä suorastaan irtisanoa.

Valiokunta ehdottaa niinkään, että kaupungin- ja ylireviisori sekä reviisorit asetettaisiin elinkaudeksi eli oikeammin siksi, kunnes ovat saavuttaneet täyden eläkeiän, jommoista poikkeusasemaa perustellaan sillä, että tilintarkastajain toiminta on yleensä erittäin arkaluontoista laatua ja että sen huolelliseen ja puolueettomaan hoitoon vaaditaan sekä tahdikkuutta että tarmoa. Vieläkin vaikeampi on kunnallisen tilintarkastajan asema. Hän voi kaikesta hienotunteisuudesta huolimatta helposti joutua kaikenlaisiin ristiriitoihin, jopa salaisten juonittelujenkin alaiseksi, kun hänen toimintansa kohdistuu vallitsevassa asemassa olevien henkilöjen kunnallisen toiminnan arvostelemiseen, johon nähden yleensä ollaan perin arkoja. Reviisoritoimen tasapuolinen ja tarmokas hoitaminen käy näin ollen sitä vaikeammaksi, kuin epävarmempi hänen asemansa on. Monessa suhteessa on reviisorin asema tuomarin asemaan verrattavissa, ja se periaate näyttääkin ulkomailla olevan verraten yleinen, että kunnallisen reviisorin tulee olla virastaan erottamaton, joten hänet vain tuomioistuimen määräyksestä voidaan virastaan erottaa, (mietinnön siv. 109). Edellinen, reviisorille asetettavia vaatimuksia koskeva peruste pikemmin puoltaa mahdollisuuden varaamista hänen irtisanomiseensa, ellei hänellä ole tässä mainittuja ominaisuuksia. Toinen peruste, siihen ontuvaan vertaukseen katsomatta että reviisori on tuomarin asemassa, sitä vastoin osottaa, että reviisorin aseman tulee olla riippumaton ja mielivallalta turvattu. Mutta semmoisina kuin olot ovat Helsingissä, ei kunnallisen reviisorin silti tarvitse olla virasta erottamaton — voisipa semmoisesta olla haittaakin, jos joku revisoreista osottautuisi kelvottomaksi — koska hänen asemansa molemminpuoliseen irtisanomiseen perustuvana täysin turvaa hänet mielivallalta niin kauan kuin irtisanominen riippuu Kaupunginvaltuustosta. Ei nimittäin ole ajateltavissa, että pääkaupungin eduskunnan enemmistö antaisi syrjävaikutinten siinä määrin ohjata menettelyään, että puheena olevassa kohden olisi syytä peljätä mielivaltaa.

Räikeänä vastakohtana reviisorien erottamattomuutta koskevalle vaatimukselle on ehdotus, että notaari olisi kaupunginreviisorin tuomiovallan alainen. Semmoista notaarin poikkeusasemaa perustellaan sillä, että hän itse pitäne parempana, että hänen hairahduksensa käsi-

tellään „hiljaisuudessa“, kuin että se tulee julkisesti puheeksi Kaupunginvaltuuston kokouksessa. Sitä paitsi ovat notaarin- ja apulaistoimet kutakuinkin samanarvoiset, minkätähden ei näytä sopimattomalta, että hänen hairahduksensa tutkitaan ja rangaistaan samalla tavalla kuin apulaistenkin (mietinnön sivu 150). Revisionikonttorin johtosääntöehdotuksen 15 §:n 3 momentista käy selville, että kaupunginreviisorin tuomiovalta käsittää notaarin virasta erottamisenkin. Sen enempää kajoomatta perustelun alkupuolen mahdottomuuteen havaitsee vertaillen keskenään notaarin ja apulaisten virkatehtäviä (19 ja 20 §) sangen olennaisia eroavaisuuksia, jota paitsi notaari on vakinaisella, apulaiset sitä vastoin ylimääräisellä palkkaussäännöllä. Notaarin tulee olla suorittanut lainopillinen tutkinto, jota ei vaadita revii-soriltakaan. (Saanee kuitenkin panna kyseeseen, eikö voisi kokonaan luopua vaatimasta notaarilta lainopillista tutkintoa.) Allekirjoittanut ei voi nähdä hyväksyttävää syytä, miksi notaarilta riistettäisiin se todellinen etu, että hän samoin kuin kaupungin muutkin vakinaiset virkamiehet on Kaupunginvaltuuston tuomiovallan alainen.

Mitä kaupunginreviisorin ja reviisorin palkan korotukseen tulee, lienee sopivin ottaa tämä kysymys käsiteltäväksi kaupungin muiden laitosten palkanjärjestelyn yhteydessä, mikä asia on lykkääntynyt sodan johdosta.

Lopuksi pyytää allekirjoittanut huomauttaa, että kertomukseen kassalaitoksen nykyisestä järjestyksestä on Liikennekonttoriin nähden pujahtanut virhe sikäli, että mainitaan ylimääräisten apulaisten palkkaukset maksettavan konttorin kassasta, mikä ei ole laita. Sen sijaan maksetaan siitä Rahatoimikamarin suostumuksella kaupungin työkunnan jäsenten palkat, koska nämä eivät työaikana voi poistua työpaikaltaan.

G. Winter.

Liite III.

HELSINGIN
TERVEYDENHOITOLAUTAKUNTA

*Helsingissä,
maalisk. 9 p:nä 1916.*

N:o 143.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Rahatoimikamari lähetteessä lokakuun 21 päivästä 1915 oli käskenyt Terveystenhoitolautakunnan antaa lausunnon kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämisestä koskevan komiteamietinnön johdosta, on Terveystenhoitolautakunnalla kunnia lausua seuraavaa:

Komitean mietinnössä huomaute'aan, että kaupungin tililaitoksen uudestijärjestäminen nyttemmin on käynyt pakottavaksi tarpeeksi, jota ei enää käy sivuuttaminen, ja ehdottaa komitea sentähden perustettavaksi Rahatoimikamarin alaisen kassa- ja tililaitoksen, joka hoitaisi kaupungin taloutta ja käsittäisi eräitä yksityisiä hallintoaaroja varten perustettuja erinäisiä kassakonttoreja. Näistä konttoreista olisi yksi, *terveydenhoidon kassakonttori*, komitean

ehdotuksen mukaan Terveydenhoitolautakunnan alainen ja hoitaisi kaupungin lukuisain terveyden- ja sairaanhoitolaitosten taloudellista hallintoa, minkä ohessa Kaupunginvaltuuston päättämä sairaalatarkastaja muiden virkatehtäviensä ohessa toimisi terveydenhoidon kassa- ja tilivirastonkin päällikkönä.

Vaikka Terveydenhoitolautakunta tosin, siihen katsoen että kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon vuosibudjetti nykyään nousee lähes 2 1/2 miljoonaan markkaan ja siten on niin suuri liike, että sen tulee tyydyttävän hoidon saavuttamiseksi olla pätevän yhtenäisen johdon alaisena eikä, niinkuin nykyään on laita, hajallaan useiden toisistaan erillisten hoitajain kesken jaettuna, on komitean kanssa täysin yhtä mieltä siitä, että on tarpeellista mahdollisimman pian perustaa sellainen kaikille terveyden- ja sairaanhoitolaitoksille yhteinen kassakonttori, on Lautakunta kuitenkin tarkastaessaan komitean laatimaa ehdotusta mainitun kassakonttorin järjestämiseksi havainnut olevan syytä tehdä sitä vastaan muistutuksia seuraavissa yksityiskohdissa:

Tarkastellessaan mikä osa varsinaisella terveydenhoidolla eri haaroineen sekä sairaanhoidolla useine varsin suurine sairaanhoitolaitoksineen on terveyden- ja sairaanhoidon yhteisessä budjetissa, havaitsee, että sairaanhoidon vuosimenot nousevat noin 2 miljoonaan, varsinaisen terveydenhoidon menot ainoastaan noin 1/2 miljoonaan markkaan vuodessa, minkätähden herääkin kysymys, eikö ehkä olisi tarkoituksenmukaisempaa asettaa kassakonttori Kaupunginvaltuuston päättämän kaupungin Sairaalaylihallituksen alaiseksi.

Toinen seikka, josta ei ole täydellistä selvitystä olemassa, on kysymys, mitä tarkoitetaan terveydenhoidon kassakonttorin asettamisella Terveydenhoitolautakunnan alaiseksi, samoin kuin sekin kysymys, kenen on viime kädessä vastattava kassakonttorin kassanhoidosta, konttorin päällikönpö vai Terveydenhoitolautakunnan vai Rahatoimikonttorin. Kassakonttorin ja Terveydenhoitolautakunnan tai Sairaalaylihallituksen välinen yhteys sekä näiden toimivalta kassakonttoriin nähden olisi sentähden selvästi määriteltävä.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen 18 §:n 1 momentissa määrätään, että kaupungin laitosten ja lautakuntain puolesta asianmukaisesti hyväksytyt ja maksua varten kassavirastolle esitetyt laskut on ennen suorittamista revisionikonttorissa tarkastettava. — Jos Terveydenhoitolautakunnan olisi tarkastettava kaikki eri sairaaloistakin saapuvat laskut, lisäksi tämä sangen paljon Lautakunnan työmäärää, ja sama olisi laita Sairaalaylihallitukseenkin nähden, jos se saisi tehtäväkseen paitsi sairaalain laskuja tarkastaa varsinaisten terveydenhoitolaitostenkin laskut. Kenties kävisi sairaalalaskujen hyväksymisen antaminen Sairaalaylihallituksen toimeksi, joten Terveydenhoitolautakunnan asiaksi jäisi ainoastaan terveydenhoitolaitosten laskujen tarkastaminen. Tämän asian periaatteellinen puoli olisi sentähden selvítettävä.

Komitean ehdotus että vastainen sairaalatarkastaja toimisi terveydenhoidon kassakonttorin kamreerinakin, jonka ehdotuksen toteutettavuudesta komitea itsekin näyttää olleen epäilevällä kannalla, on Lautakunnan mielestä mahdoton toimeenpanna, osin koska kaikkia niitä monipuolisia ominaisuuksia, joita sellaisen järjestelyn johdosta täytyisi olla sairaalatarkastajalla, nimittäin kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisestä annetun komiteanmietinnön N:o 1 mukaan, liikemieskunto ja järjestämiskyky sekä mikäli mahdol-

lista tietoja ja kokemusta puhtaasti lääketieteelliselläkin alalla, ja kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä koskevan komiteanmietinnön mukaan kunnallisen kassalaitoksen perinpohjainen sekä tietopuolinen että käytännöllinen tuntemus, tuskin voi olla samalla henkilöllä, osin koska hänen paljotoinen tehtävänsä sairaaloissa, jos mieli siitä olla toivottua tulosta, ei suo hänelle tarpeellista aikaa sen työn suorittamiseen, mikä olisi laajan terveydenhoidon kassakonttorin kamreerilla, vaikka hänellä olisikin käytettävänä tarpeellisia apulaisia. Sitä paitsi on varmaankin tarpeellista, että hän kyllin usein käy sairaaloissa juuri siihen aikaan päivästä, jolloin hänen läsnäolonsa kassakonttorissa olisi tarpeellisin.

Edelleen on Lautakunta kiinnittänyt huomiota siihen, että Terveydenhoidon kassakonttorin budjettiehdotuksessa ei ole määrärahaa konttorihuoneistoa eikä sen yhteydessä olevia menoja, niinkuin lämmitystä, valaistusta, siivoamista, konttoritarvikkeita y. m. eikä vahtimestariakaan varten.

Mitä terveydenhoidon kassakonttorin johtosääntöehdotukseen tulee, ei Lautakunta ole katsonut voivansa sitä laatia, ennenkuin vastamainitut seikat komitean ehdotuksessa on selvitetty ja Kaupunginvaltuusto periaatteessa ratkaissut kysymyksen kassakonttorin suhtautumisesta Terveydenhoitolautakuntaan ja kaupungin Sairaalaylihallitukseen sekä niinikään kysymyksen sairaalatarkastajan suhtautumisesta kassakonttoriin y. m. s.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

O. v. Hellens.

R. Wuorio.

Liite IV.

HELSINGIN
VAIVAISHOITOHALLITUS

*Helsingissä,
jouluk. 23 p:nä 1915.*

N:o 280.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Vaadituksi lausunnoksi Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä koskevasta mietinnöstä on Vaivaishoitohallituksella kunnia esiintuoda seuraavaa:

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämisen tarve on kiistämätön, ja tunnustettava on, että tapa, miten tämä asia on esillä olevassa ehdotuksessa ratkaistu, on kaikin puolin hyvin harkittu.

Mitä erittäin vaivashoittoon ja sen tililaitokseen tulee, käynee uudistusehdotuksen sanottavitta vaikeuksista toimeenpaneminen. Vähäiset poikkeukset ehdotuksesta näyttävät meistä kuitenkin käytännöllisistä syistä tarpeellisilta. Ehdotuksen mukaan on m. m. ajateltu, että yksi revisori päivittäin työskentelisi eri laitoksiin ehdotetuissa kassakonttoreissa ja silloin tarkastaisi ja leimaisi kaikki laskut ennen niiden maksamista, siten estääkseen luvatta ylittämästä määrärahoja sekä niinkään estääkseen kirjanpitovirheitä syntymästä. Meistä kuitenkin näyttää tarpeettomalta, että revisori päivittäin on mainittua tarkoitusta varten saapuvilla vaivashoidon vastaisessa kassakonttorissa, vaan riittänee, jos tämä virkamies ainakin aluksi kerran tai kahdesti viikossa käy kansliassa tarkastamassa ja leimaamassa saapuneita laskuja, tarkastamassa kirjanpitoa ja valvomassa että määrärahoja ei ylitetä. Tämän työn ehtisi hyvin suorittaa kanslian virka-aikana, koska laskuja saapuu päivittäin keskimäärin 4—5. Tästä menettelystä olisi seurauksena, että kansliassa maksettaisiin laskuja ainoastaan kahdesti viikossa, jommoinen järjestely ei käytännössä kohtaa mainittavia vaikeuksia. Mitä taas tulee muiden kuin laskujen, toisin sanoen apurahain suoritukseen, on se samoin kuin tähänkin asti toimitettava päivittäin, mutta nämä maksut olisi samoin kuin elätteelleantomaksutkin luettava likimain samaan ryhmään kuin uudistusehdotuksessa mainitut työpalkat, sillä käytännössä on suorastaan mahdoton toimeenpanna sitä menettelyä, että revisori tarkastaisi ja leimaisi kunkin apurahan kuittauksen ennen sen maksamista. Olisi sentähden tarpeellista, että apurahat saisi maksaa vastedes samaan tapaan kuin nykyäänkin, kuitenkin sillä erotuksella että maksetut apurahat merkitsisi asianomaisiin journaaleihin kontrollijournalinpitäjä eikä kanslianjohtaja, niinkuin nykyään on laita.

Mitä palkkausten suoritukseen tulee, pyydämme ehdottaa, että sitä uudistusehdotuksessa tarkoitettua menettelyä, että kukin palkansaaja antaa eri kuitin, ei tarvitsisi noudattaa vaivashoidon kassakonttorissa, vaan että palkkauslistoja edelleenkin saisi käyttää, varsinkin kun palkat haitatta käy maksaminen samana kuukaudenpäivänä.

Uudistusehdotuksessa suunnitellaan terveydenhoidon, opetuslaitosten ja työhallituksen kassakonttorin hoitajain palkat kunkin 2,400 markaksi, jota vastoin vaivashoidon kassakonttorin hoitajan palkka pysyisi nykyisellään eli 1,800 markan määräisenä. Viimeksi mainittu palkka on kuitenkin jo nykyäänkin liian alhainen, ja kun kassanhoitajan tehtävät yhäkin lisääntyisivät, sen johdosta että vaivashoidon kassakonttori hoitaisi Kasvatuslautakunnankin tarvitsemat varat, näyttää meistä oikeudenmukaiselta, että vaivashoidon kassanhoitaja saisi samat palkkausedut, mitkä ehdotetaan edellä mainittujen kassakonttorien hoitajille.

Mitä uudistusehdotukseen yleensä tulee, on Vaivashoitohallituksen huomio kiintynyt siihen seikkaan, että ehdotuksen mukaan eräät revisionikonttorin virkamiehet, nimittäin kaupunginrevisori, ylirevisori ja revisori, tulisivat aivan toiseen asemaan kuin kunnan muut virkamiehet, toisin sanoen, heidät voitaisiin ainoastaan laillisen tuomion nojalla virasta erottaa. Vaivashoitohallituksen mielestä ei kuitenkaan ole olemassa päteviä syitä asettaa puheena olevia virkamiehiä tuollaiseen erikoisasemaan, ja on mielestämme kunnan oman edun mukaista, että nämäkin virkamiehet otetaan ja erotetaan samalla tavalla ja samoilla ehdoilla kuin kunnan muutkin virkamiehet.

Uudistusehdotuksessa on edelleen ajateltu kaupunginrevisorin ja ylirevisorin päiväraha

tarkastusmatkoista 15 markaksi sekä reviisorin ja notaarin päiväraha 12 markaksi. Meidän mielestämme nämä määrät ovat liian suuret, koska nämä virkamiehet tekevät virkamatkoja ainoastaan tässä läänissä ja pääasiallisimmin kunnan omiin laitoksiin, missä he voinevat toimitusaikana asua. Tässä yhteydessä huomautettakoon, että Vaivashoitohallituksen virkamiehet saavat päivärahaa 8 markkaa sekä, mikäli meille on tunnettua, eräät kaupungin muut virkamiehet 10 markkaa. Näyttää sentähden olevan täysi syy asianomaisilla ottaa päivärahakysymys hyvin tarpeellisen tarkastuksen alaiseksi.

Lopuksi täytyy Vaivashoitohallituksen tässä yhteydessä huomauttaa eräästä seikasta, joka jo nykyään on saattanut vaivashoidon olot miltei sietämättömiksi ja joka, jos edellä mainitut uudistukset toimeenpannaan, käy vieläkin haitallisemmaksi. Vaivashoitohallituksen käytettävänä oleva huoneisto on jo nyt liian ahdas ja sopimaton tarkoitukseensa, ja kun uudistusehdotuksen mukaan sinne lisäksi sijoitettaisiin revisionikonttorin virkamies y. m., käy vaivashoidon mahdottomaksi tulla toimeen nykyisessä huoneistossaan. Vaivashoitohallitus katsoo sentähden olevan Kaupunginvaltuustolle esittäminen, että Hallituksen kanslialle hankittaisiin avarampi ja ajanmukaisempi huoneisto.

Vaivashoitohallituksen puolesta:

V. Leontjeff.

A. Genetz.
v. t.

Liite V.

HELSINGIN KAUPUNGIN
**RUOTSINKIELISTEN KANSA-
KOULUJEN JOHTOKUNTA.**

*Helsingissä,
helmik. 2 p:nä 1916.*

N:o 22.

Rahatoimikamarille.

Lähteessään lokakuun 21 päivältä 1915 on Rahatoimikamari pyytänyt Johtokunnan lausuntoa erään komitean laatimasta, kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä koskevasta mietinnöstä, ja pyytää Johtokunta tämän johdosta lausua seuraavaa:

Se ehdotuksen mukainen uudistus, joka ehkä syvimmältä koskisi eri lautakuntain ja laitosten hallintoon, on se kontrollitarkastus, mikä kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen 18 §:n 1 momentin mukaan on annettu kaupungin revisionikonttorin

toimeksi. Tämän säännöksen mukaan ei saisi ainoatakaan laskua maksaa, ennenkuin revisionikonttori sen on tarkastanut ja leimallaan varustanut. Jos tähän verrataan revisionikonttorin johtosääntöehdotuksen 2 §:n 4, 6 ja 7 momentin sekä 18 §:n 4 momentin säännöksiä, niin käy selville, että revisionikonttori todellisuudessa saisi taloudenhoitoon nähden kaupungin eri hallintoaloilla saman toimivallan kuin asianomaiset hallinnolliset virastot. Revisionikonttori revisoreineen ei nimittäin olisi ainoastaan velvollinen katsomaan, että laskut ovat numerolleen oikeat sekä että ne perustuvat asianomaisten virkamiesten toimivaltansa rajoissa tekemiin tilauksiin ja ovat näiden hyväksymät, vaan myös että maksut ovat vahvistetun vuosirahasäännön ja muiden määräysten mukaiset, minkä viimeksi mainitun häilyvän määräyksen kävisi ulottaminen senkin seikan tutkimiseen, onko meno kaupungin edun mukainen vai ei. Reviisorilla olisi siis erittäin laaja valta kieltäytyä hyväksymästä annettua laskua ja estää sen perusteella maksua suorittamasta, jommoinen toimivalta helposti voisi aikaansaada selkkauksia ja rettelöitä sekä saattaa kaupungin viranomaiset ja virkamiehet ynnä tavaranhankkijat sangen kiusalliseen ja tukalaan asemaan. Parissa kohdassa mietintöä, m. m. sivulla 140, olevat päinvastaiseen suuntaan käyvät lausunnot eivät ole vakuuttavia. Ja kun revisorit ehdotuksen mukaan asetettaisiin elinkaudeksi, olisi kaupungilla varsin vähän mahdollisuutta estää vallanhimoista ja pikkumaista revisoria väärinkäyttämästä asemaansa.

Sivulla 107 olevista perusteluista käy selville, että etusijassa sen väärinkäytöksen estäminen, että vahvistettuja budjettieriä ylitetään sitä ennen lisämäärärahaa hankkimatta, on aiheuttanut ehdottamaan edeltäpäin toimitettavan kontrollitarkastuksen toimeenpanemista. Saanee kuitenkin syyllä epäillä, olisiko kaupungin puolelta — joitakin poikkeustapauksia lukuun ottamatta — sopivaa kieltäytyä maksamasta suoritettua tilausta ainoastaan sillä perusteella, että tarkoitusta varten budjettiin pantu määräraha maksua vaadittaessa on loppuun kulutettu, edellyttäen nimittäin että se, joka kaupungin puolelta on tilauksen tehnyt, on siihen ollut oikeutettu. Se seikka ettei tähän asti ole, vaikka on perustettu erityinen revisionikonttori valvomaan kaupungin taloudenhoitoa, voitu ehkäistä eräiden budjettieräin ylittämistä, johtunee kaikesti vähemmän siitä, että tilit on tarkastettu sen jälkeen kun maksut jo on suoritettu, kuin siitä että tämä tarkastus on toimitettu vasta *kuukausia* myöhemmin. Sama koskee kaikenmoisten kirjanpitovirheiden ehkäisemistä, jota varten ehdotettua kontrollitarkastusta niinkään on pidetty tarpeellisena.

Mitä erikoisesti kaupungin kansakoululaitokseen tulee, ei Johtokunnalle ole tunnettua, että budjettieriä ainakaan viime aikoina olisi mainittavasti ylitetty, lukuun ottamatta puhtaana-pitoa ja polttoaineita varten olevia määrärahoja. Syynä siihen että viimeksi mainitut määrärahat ehkä joskus on ylitetty, ovat kaikesti oikeastaan olleet vuoden jälkipuoliskolla vallinneet epäsuotuisat sääsuhteet, joita ei ole voitu edeltäpäin tarkoin arvata, ja tuskinpa ehdotettu kontrollitarkastuskaan olisi tässä kohden mitään hyödyttänyt.

Tämä tarkastus kävisi hankalaksi senkin tähden, että se yhäkin mutkistaisi ennestäänkin monimutkaista tavarain ja muiden tilausten maksun suoritusta, semmoiseksi kuin se muodostuisi ehdotuksen mukaan. Tämä ei miellyttäisi tavaranhankkijoita, vaan saattaisi heidät vähemmän halukkaiksi antautumaan tekemisiin kaupunginviranomaisten kanssa sekä vähentäisi näiden mahdollisuutta saada kaupungin tarvitsemia tavaroita edulliseen hintaan.

Edellä esitetyillä syillä katsoo Johtokunta olevan ehdottaminen hyljättäväksi ehdotusta revisionikonttorin edeltäpäin toimitettavan kontrollitarkastuksen käytäntöön ottamisesta. Jos kuitenkin erikoinen tarkkailu maksujen suorituksessa pidetään tarpeellisena, näyttää riittävän, jos se toimitetaan *heti* maksun tapahduttua, jommainen menettely myös on paremmin kunnallisen tilintarkastuksen tarkoituksen mukainen. Se tulisi sitä paitsi perinpohjainen, koska se voitaisiin toimittaa rauhassa kärsimättömän odottavan yleisön pakotukselta. Siten ei myöskään jouduttaisi vaaraan loukata kansakoulujohtokunnan oikeutta kansakouluasetuksen 16 §:n mukaan hoitaa kansakoulujen rahavaroja ja omaisuutta.

Edellä oleviin lausuntoihin revisionikonttorin toimitettavasta kontrollitarkastuksesta ovat yhtyneet johtokunnan jäsenet, lukuun ottamatta puheenjohtajaa, jonka mielestä kontrollitarkastus, jota ei toimiteta *ennen*, vaan vasta *jälkeen* maksun suorituksen, ei anna takeita uudistuksen tarkoituksen saavuttamisesta, minkätähden hän on puoltanut mietinnön säännöksiä tältä kohden.

Erityisen kassakonttorin perustaminen kaupungin opetuslaitoksia varten ja koko rahahallinnon siirtäminen kansakoulujen taloudenhoitajilta kassakonttoriin olisi kaiketi suureksi eduksi mahdollisimman tarkan kontrollin saavuttamiseksi. Pari uudistuksen käytännöllistä toimeenpanoa koskevaa seikkaa lienee kuitenkin mainittava.

Jotta tavaranhankkijoilta mikäli mahdollista säästyisi vaiva käydä eri tahoilla kaupungeissa sijaitsevilla laitoksilla saadakseen maksun, ja samaten eri toimihenkilöiden välisen yhteistoiminnan helpottamiseksi, olisi kansakoulujen taloudenhoitajain kansliat sijoitettava samaan rakennukseen kuin oppilaitosten kassakonttori. Tämä taas vaatisi, että kansakoulutarkastajillakin olisi siellä kansliansa ja että kansakoulujohtokunnat siellä pitäisivät kokouksensa. Niinikään olisi muidenkin oppilaitosten johtokuntain ja toimihenkilöiden virkahuoneistot sijoitettava samaan paikkaan. Ehdotuksen mukaan toimittaisi oppilaitosten kassakonttori myöskin koulujen opettajain ja muiden toimihenkilöiden palkanmaksun. Tunnettua on, että Rahatoimikonttorin varsin tilava eteinen on osottautunut riittämättömäksi kuukausittaisten palkanmaksujen aikana, minkätähden on ollut pakko jakaa nämä maksut kuukauden kahden viimeisen päivän kesken. Vaikka tämä järjestys pysytettäisiin edelleenkin, vaatisi kuitenkin palkansaajain lukuisuus hankkimaan opetuslaitosten kassakonttorille sangen tilavan huoneen. Kaikki tämä sentähden vaatisi ryhtymään erikoisiin toimenpiteisiin sopivain huoneistojen saamiseksi.

Kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksessa ei ole mitään mainittu siitä, että lasku, jonka asianomainen virkamies on hyväksynyt maksettavaksi, on hänen myös varustettava tilimerkinnällä. Semmoinen määräys olisi pantava johtosäännön 18 §:ään. Tämä pykälä olisi laadittava uudestaan siihenkin suuntaan, ettei kassakonttori saisi maksaa ainoatakaan laskua, ennenkuin asianomainen virkamies sen on hyväksynyt. Semmoinen nimenomainen määräys tulisi olla yhtä hyvällä syillä kuin määräys revisionikonttorin toimitettavasta tarkastuksesta. Ja lisäksi olisi säädettävä että, jos halutaan muuttaa virkamiehen tilimerkintää, on hänelle siitä ilmoitettava, koska hän ei muuten voi täyttää 36 §:n mukaan olevaa velvollisuuttaan kontrolliluettelon pitämiseen nähden.

Edellä mainitun johtosääntöehdotuksen V luvussa on säännöksiä inventtauksesta ja inventtaarioista. 43 §:n 1 momentissa säädetään, että omaisuusluettelot on laadittava kutakin

huonetta varten, joissa omaisuutta säilytetään. Tämä on tosin varsin toivottavaa, mutta samassa momentissa oleva nimenomainen määräys, että kunkin huoneen seinälle lisäksi on pantava kaiken huoneessa olevan kaluston luettelo, ei näytä täysin perustellulta. Säännöksen tarkoitus, kaluston nopean tarkastuksen mahdolliseksi saattaminen, on yhtä hyvin saavutettavissa, jos, niinkuin ruotsinkielisissä kansakouluissa on tehty, kunkin koulun tai muun laitoksen huoneet numeroidaan yhteen jaksoon ja eri huoneiden kalustoluettelot varustetaan vastaavilla numeroilla sekä säilytetään salkkuun pantuina laitoksessa. Siten päästään ahtaamasta julkipanoja seinille, jotka varsinkin kansakouluissa jo ennestäänkin ovat täynnä lukuisia erilaituisia tauluja, sekä lisäksi kustantamasta niitä lukuisia, lasilla varustettuja kehyksiä, joita luettelot vaatisivat.

Kaupungin kaiken irtaimen omaisuuden uuden arvioimisen johdosta, jommoista on pidetty suotavana ja josta on säännös 43 §:n 2 momentissa, on huomautettava, että kansakoulujen kalustoluetteloissa mainittujen esineiden arvioimisessa on aikaisemmin noudatettu ja noudatetaan edelleen juuri samoja periaatteita, joita puolletaan mietinnön sivuilla 145 ja 146 ja jotka ovat 43 §:n 1 momentin säännöksen pohjana, nimittäin että kalustoluetteloihin on merkittävä esineiden hankintahinta. Näyttää sentähden epäilyksen alaiselta, olisiko kansakoulujen monilukuisen kaluston uusi arvioiminen asianhaarain vaatima. Siitä koituva laajaperäinen työ tuskin tuottaisi vastaavaa hyötyä.

Lopuksi pyytää Johtokunta huomauttaa, että uudistuksen toimeenpano vaatisi muuttamaan Kaupunginvaltuuston toukokuun 17 päivänä 1904 vahvistaman kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajain johtosäännön a ja b kohtaa. Näiden virkamiesten työmäärää ei uudistus vähentäisi. Sillä vaikka taloudenhoitajat vapautuisivatkin varsinaisesta kassaliikkeestä, olisi heidän hallussaan edelleen pienukainen kassa käteisostoksia varten, minkä ohessa heidän hyväksymänsä maksujen kontrolliluettelon pito antaisi työtä aivan yhtä paljon kuin heidän tähän asti hoitamansa kassakirjat. Lisäksi on heidän vielä pidettävä muitakin luetteloja voidakseen täyttää ne lisääntyneet vaatimukset, jotta kaluston y. m. tilitykseen nähden tullaan vaatimaan. Taloudenhoitajain kansliain menojen vähenemistä ei siis ole odotettavana.

Johtokunnan puolesta:

Einar Meinander.

Axel af Forselles.

HELSINGIN KAUPUNGIN
**SUOMENKIELISTEN KANSA-
 KOULUJEN JOHTOKUNTA.**

*Helsingissä,
 16 p:nä helmik. 1916.*

N:o 26.

Rahatoimikamarille.

Lähetekirjelmässä 21 päivältä lokakuuta 1915 on Rahatoimikamari vaatinut Kansakoulujohtokuntaa antamaan lausuntonsa mietinnöstä Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudelleen järjestämisestä.

Tämän johdosta Johtokunta saa kunnioittaen Rahatoimikamarille lähettää otteen asian käsittelyssä tehdystä pöytäkirjasta, josta on havaittavina ne mielipiteet, jotka tämän asian suhteen ovat Johtokunnassa ilmituodut.

Kansakoulujohtokunnan puolesta:

P. A. Heinrichius.

Karl Malin.

Vuonna 1916 helmikuun 16 päivänä kello 6 jälkeen puolenpäivän kokoontui Helsingin kaupungin suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta kansliahuoneustoonsa mainitussa kaupungissa, ja tulivat tällöin saapuville puheenjohtaja tohtori Heinrichius sekä jäsenet kansakoulunjohtaja Rosenqvist, tohtori Friberg, tohtori Cannelin, professori Streng ja allekirjoittanut Malin, jota vastoin arkkitehti Palmqvist havaittiin poisjääneeksi.

Saapuvilla olivat myöskin tarkastaja Pesonen, apulaistarkastaja Aminoff ja koululääkäri tohtori Alho.

1 §.

Pöytäkirja, joka tehtiin viimekuluneen tammikuun 14 päivänä pidetyssä kokouksessa, julkiluettiin ja ilmoitettiin tarkistetuksi.

2 §.

Otettiin jatkuvasti käsiteltäväksi viimeksipidetyssä kokouksessa pöytäkirjan 6 §:n kohdalla esilläollut, mutta pöydälle pantu Rahatoimikamarin lähetekirjelämä 21 p:ltä lokakuuta 1915, jossa pyydetään Johtokuntaa antamaan lausuntonsa Mietinnöstä Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudelleen järjestämisestä.

Hetkisen asiasta keskusteltua, ja kun yksimielisyyteen ei päästy, ryhdyttiin äänestykseen, jolloin allekirjoittanut *Malin*, joka oli asian esitelty, ensiksi sai puheenvuoron ja lausui seuraavaan tapaan:

„Puheenaolevasta Mietinnössä olen havainnut, että aiheina niihin laajasuuntaisiin muutoksiin, joita Mietinnössä ehdotetaan toimeenpantaviksi pääkaupungin kassa- ja tililaitoksessa, ovat olleet pyrkimys ei ainoastaan turvata kaupunkia kaikkinaisilta säännöttömyyksiltä kaupungin rahavarain ja muun omaisuuden hoidannossa ja tilityksessä, vaan myöskin aikaansaada suurempi yleispiirteisyys kaupungin kirjanpitoon, niin että siitä helpommin ja nopeammin kuin nykyään voisi saada yleissilmäyksen kaupungin taloudellisesta asemasta, sen menoista ja tuloista. Näiden tarkoituksiperäin saavuttamiseksi on Mietinnössä ehdotettu pitkälle meneviä muutoksia useiden kaupungin virastojen, kuten Rahatoimikamarin, Rahatoimikonttorin ja Revisionikonttorin organisatiosiiin ja työtapaan. Mutta myöskin kaupungin alempien virkalaitosten ja lautakuntain toiminnassa tulisi Mietinnössä tehtyjen ehdotusten mukaan muutoksia tapahtumaan. Tärkeimpänä viimeksimainituista muutoksista lienee pidettävä se, että rahavarainhoito, joko kokonaan tai suurimmaksi osaksi, siirrettäisiin mainituilta virkalaitoksilta ja lautakunnilta erinäisille perustettaviksi aiotuille kassakonttoreille, joista maksut suoritettaisiin joko shekeillä tai käteisellä rahalla.

Myöskin kaupungin irtaimen omaisuuden inventteeraukseen nähden on Mietinnössä ehdotettu, muun ohessa, ryhdyttäväksi sellaiseen toimeen, että inventteerausluetteloissa mainittu omaisuus tulisi uudestaan hinnoitetuksi, jotta se saataisiin vastaamaan todellista arvoaan paremmin kuin nykyään, jolloin hinnat osittain ovat pysytetyt entisellään, vaikka omaisuus kulumisen johdosta on menettänyt suuremman tai pienemmän osan arvoaan. Vielä on ehdotettu, että inventteerausluettelot olisivat täydennettävät sen mukaan kuin uutta omaisuutta karttuu, eikä kuten nykyään vasta vuoden lopussa, ja että luetteloihin merkittyä tavaraa ei saisi niistä kuluneeksi tai hävinneeksi merkitä, ennenkuin siihen olisi asianomainen lupa saatu.

Kun minun on ollut puheenalaisesta Mietinnöstä, mikäli se kansakoululaitosta koskee, annettava lausuntoni, ei minulta ole voinut jäädä huomaamatta, että Keisarillinen Asetus Kansakoulutoimen järjestämisestä Suomen Suuriruhtinaanmaassa 11 p:ltä toukokuuta 1866 ja sen 16 §:n 7:mäs kohta määrää, että Kansakoulujohtokunnan tulee „hoitaa koulun rahavaroja ja muuta omaisuutta“. Jos tämän säännöksen katsotaan vielä olevan voimassa, niin Mietinnössä ehdotettu rahanhoidon siirto uudelle kassakonttorille ei ole toteutettavissa, ennenkuin mainittu asetuksen kohta on tullut asianmukaisesti muutetuksi. Koska kuitenkin Keisarillista Asetusta kunnallishallituksesta kaupungissa 8 p:ltä joulukuuta 1873 on käytännössä tulkittu niin, että Kaupunginvaltuustolla on katsottu olevan oikeus järjestää rahavarainhoitonsa sen mukaan kuin se parhaaksi katsoo, niin muodolliselta kannalta ei liene olemassa estettä sitä vastaan, että rahavarainhoito siirretään Kansakouluhallinnolta ehdotetulle kassakonttorille, vaikkakaan Kansakouluasetuksen yllämainittua säännöstä ei ole nimenomaan kumottu tai muutettu.

Mitä sitten tulee puheenalaisen rahavarainhoidon siirtämisen sopivaisuuteen käytännölliseltä kannalta, niin en puolestani voi pitää onnistuneena sellaista järjestystä, että Kansakouluhallinto edelleen hoitaisi yhden osan nykyisiä tehtäviään, mutta toinen osa, joka mitä

läheisimmästi riippuu sanotuista tehtävistä, siirrettäisiin ehdotetulle kassakonttorille. Tällainen kahtiajako olisi mielestäni omansa aikaansaamaan lakkaamatonta ja viivytystä maksujen suorituksessa aiheuttavaa keskustelua näiden virkalaitosten kesken ja — siitä huolimatta — todennäköisesti myöskin väärinkäsityksiä ja erehdyksiä niin yhdessä kuin toisessa suhteessa. Mutta tämän lisäksi tulisi ehdotetusta maksujärjestyksestä olemaan melkoista haittaa sille yleisölle, jolla on saatavia perittävänä Kansakouluhallinnolta. Sen sijasta että laskut tätä nykyä — jolleivät ole erittäin suuria — saadaan nostaa yhdellä käynnillä kansakoulukansliassa, tulisi saamamiehen, uuden järjestelyn tultua käytäntöön, ensiksi tuoda laskunsa tarkastettavaksi kansakoulujen taloudenhoitajalle ja sen jälkeen käydä esittämässä ne kassakonttorille, joka uudistetun tarkastuksen jälkeen suorittaisi ne, toisinaan kyllä käteisellä rahalla, mutta useinkin antamalla saamamiehelle shekki johonkin pankkilaitokseen. Kun Mietinnössä nimenomaan edellytetään, että suurempia maksuja ei aina voitaisi suorittaa samana päivänä, jona ne esittäisiin maksettaviksi, vaan että saamamiehen tulisi jonakin seuraavana päivänä uudistaa käyntinsä kassakonttorissa maksun perimistä varten, niin tietää ehdotettu uusi maksusuoritustapa sitä, että — kun suurempi maksu on kysymyksessä — saamamiehen olisi ensiksi käytävä kansakoulukansliassa kaksi kertaa ja sen jälkeen kassakonttorissa niinikään kaksi kertaa, kunnes hänen lopuksi olisi käytävä asianomaisessa pankkilaitoksessa saamansa shekin nojalla nostamassa saatavansa. Kun vielä ottaa huomioon, että saamamiehet ehkä useinkin saisivat näissä eri laitoksissa odottaa vuoroaan melkoisen ajan ja että heidän — jos puheenalaiset virkalaitokset ja pankki sattuisivat sijaitsemaan verrattain etäällä toisistaan — tulisi kuluttaa aikaansa retkeilemällä näiden kolmen eri laitoksen väliä, niin on mielestäni selvää, että tällainen maksutapa tulisi yleisössä herättämään oikeutettua tyytymättömyyttä. Käytännölliseltä kannalta täytyy minun siis pitää ehdotettua uutta maksutapaa nykyiseen verrattuna ilmeisenä taka-askeleena.

Jos Rahatoimikamari kuitenkin — edellämainituista epäilyksistäni huolimatta — katsoisi, että kaupungin turvaaminen säännötömyyksiltä rahavarain hoidossa ja muut asiahaarat ehdottomasti vaativat ehdotetun kassakonttorin perustamista, niin olisi ainakin mielestäni määrättävä, että pienemmät laskut — ehkäpä 100 markkaan saakka nousevat — olisivat turhain vaivain välttämiseksi edelleenkin kansakoulukansliasta maksettavat. Aivan välttämätöntä olisi myöskin, että kansakoulujen siivoojain kuukausipalkat samoin kuin maksut kouluissa toimitetuista puhdistuksista, vaatteiden ompelemisesta varattomille kansakoululapsille ja yleensä kaikki sellaiset maksut, jotka tähän asti ovat suoritettut niinkutsutuille käsi-kuittauslistoille merkittyä kuittia vastaan, olisivat edelleenkin suoritettavat samassa järjestyksessä kuin tähän asti. Nämä maksut riippuvat nimittäin taloudenhoitajan ja asianomaisten maksunsaajain välisistä sopimuksista ja aiheuttaisi niiden siirtäminen kassakonttorista maksettaviksi monenlaista haittaa. Muuten on sanomattakin selvää, että kaikki laskut, jotka kassakonttorista suoritettaisiin, olisivat sitä ennen kansakoulukansliassa varustettavat asianmukaisella konttomerkinnällä.

Että myöskin kaikkien kansakouluille tehtyjen testamenttien ja lahjoitusrahastojen korot edelleenkin olisivat kansakouluhallinnon hoidettavat, on mielestäni selvää, osaksi siitä syystä, että asianomaiset testamentintekijät ja lahjoittajat ainakin useassa tapauksessa ovat sen ni-

menomaan määränneet, osaksi myöskin sentähden, että Kansakouluhallinto hoitaa muutkin tehtävät, jotka ovat yhteydessä mainittujen korkojen jaon kanssa.

Vaikkakin siis puolestani pidän niitä tarkoituseriä, joita Mietinnössä pyritään toteuttamaan, nimittäin kaupungin turvaamista säännötömyyksiltä rahainhoidossa ja yleispiirteisyyden aikaansaamista kaupungin kirjanpidossa kaikkea tunnustusta ansaitsevina, niin en voi pitää niitä keinoja, joilla näitä tarkoituseriä koetetaan toteuttaa, käytännölliseltä kannalta suositeltavina. Kun ehdotettujen kassakonttorien perustaminen sitä paitsi tulisi kaupungille tuottamaan melkoista suuremmat kustannukset, kuin mitä Mietinnössä on laskettu — siinä kun esimerkiksi ei ole otettu huomioon suuria vuokramaksuja tarvittavista huoneustoista — niin jätän harkittavaksi, eivätkö mainitut tarkoituserät mahdollisesti olisi saavutettavissa pienempään mullistusten kautta kuin mitä ehdotettu on. Tehtävääni ei kuulu ryhtyä tässä suhteessa ehdotuksia tekemään. Kuitenkaan en saata olla mainitsematta, että useammin kuin nykyään toimeenpantu revisioni mielestäni olisi omansa lisäämään turvallisuutta kaupungin rahainhoidossa. Mitä taas tulee kirjanpidon yleispiirteisyyden saavuttamiseen, niin luulisin, että tämä tarkoituserä olisi toteutettavissa siten, että kaupungin virkailaitoksille ja lautakunnille vahvistettaisiin kaava, jonka mukaan niiden kirjanpito olisi toimitettava.

Mitä lopuksi tulee ehdotettuihin uudistuksiin kaupungin irtaimen omaisuuden inventteeraukseen nähden, niin sellainen uudestiarvioiminen epäilemättä tuottaisi mitä suurimpia vaikeuksia ja samalla myöskin kustannuksia. Koska inventteerausluetteloissa olevalle omaisuudelle kuitenkin nykyään on laskettuna liian suuri hinta, niin olisi epäilemättä hyödyksi, jos asianomaiset antaisivat sellaisia määräyksiä tässä suhteessa noudatettavaksi, että puheenalaisen omaisuuden hinta, mainittuja määräyksiä seuraamalla, voitaisiin saada lähentelemään omaisuuden todellista arvoa niin paljon kuin mahdollista. Inventteerausluetteloiden valmistumisaikaa ei mielestäni voisi määrätä aikaisemmaksi kuin helmikuun loppuun, koska tarkkojen inventteerausten toimittaminen kouluilla, joissa lukeminen tavallisissa oloissa jatkuu kello 8:sta aamulla kello 5 à 6:teen illalla, aikaisemmin tuskin on mahdollista,“

Allekirjoittaneen Malinin lausuntoon yhtyivät tohtori *Friberg* ja kansakoulunjohtaja *Rosenqvist*.

Puheenjohtaja tohtori *Heinricius* julkiluki ja antoi pöytäkirjaan liitettäväksi seuraavan lausunnon:

„Kirjelmässään lokakuun 21 p:ltä on Rahatoimikamari pyytänyt Johtokunnan lausuntoa kaupungin raha- ja tililaitosta koskevasta mietinnöstä, jonka mietinnön ovat laatineet kaupungin revisionikonttorin johtaja Maisteri K. A. Widenius ja Valtuuston puheenjohtaja A. Norrmén.

Kunnan rahalaitosta ja kirjanpitoa koskeva kysymys on viimekuluneina vuosina ollut useissa maamme kaupungeissa viranomaisten pohdinnan alaisena ja on se useissa kaupungeissa saanutkin lopullisen ratkaisunsa sekä myös ollut kyllin pitkän ajan toteutettunakin, joten kokemustakin tällä alalla jo on olemassa. Että kysymys on pääkaupungissakin nyttemmin otettu käsiteltäväksi, se ei liene liian aikaista.

Kunnan rahavarain hoidon keskittäminen yhden ainoan viraston haltuun, on mielestäni niin luonnollinen asia, että lienee vaikeaa löytää järjellisiä syitä sitä vastaan. Kuta

useammat virastot ja lautakunnat hoitavat kunnan rahavaroja, sitä vaikeammaksi käy taloudellisen aseman hetkenä minä hyvänsä selville saaminen, sitä työläämmäksi rahavarain hoidon tarpeellinen tarkastus ja valvonta. Onhan sanomattakin selvää, että on kaikkia rahavarain hoidon periaatteita vastaan, että johtokunta tai lautakunta, joka hyväksyy menoerän maksettavaksi, itse myös suorittaa maksun erästä. Asiaa ei muuta se seikka, että laskut myöhemmin tilitetään ja tarkastetaan.

Pidän siis vallan luonnollisena seikkana, että laskujen ensikädessä tarkastaminen kuuluu johtokunnalle tai sen taloudenhoitajalle, mutta lopullinen hyväksyminen erityiselle revisiivivirastolle ja suoritus kassalaitokselle.

Väitteelle, että tällainen asiain järjestäminen tuottaisi yleisölle tarpeetonta vaivaa ja herättäisi tyytymättömyyttä, en voi antaa mitään arvoa. Laskujen suoritus tapahtuu nykyään ainakin kansakoulujohtokunnassa siten, että asianomainen saamamies jättää ensin laskunsa taloudenhoitajalle, joka sen tarkastaa ja saa sitten saamamies jonkun ajan kuluttua taloudenhoitajalta periä maksun laskustaan. Luulen saamamiehelle olevan vallan yhdentekevää, periikö hän maksun laskustaan, jonka hän on jättänyt taloudenhoitajalle, häneltä taikka erityisestä kassasta, sillä onhan vallan luonnollista, että taloudenhoitaja toimittaa tarkastamansa laskut suoraan kassaan, joten saamamiehen ei tarvitse niitä sinne kuljettaa. Sitä paitsi on taloudenhoitajan tehtävä niiden liikkeiden kanssa, jotka säännöllisesti hankkivat kouluille tarpeellisia opetus- y. m. välineitä, sopimus, että he jättävät laskunsa määräaikoina, esim. neljännes-, puoli- tai kokovuositain, siten säästyy sekä heiltä, taloudenhoitajalta ja kassalta paljon aikaa ja vaivaa. Tiedän kokemuksesta, että tällainen menettely on useimmille liikkeille hyvin mieluisa.

Mitä pieniin laskuihin tulee, niin en luule olevan mitään estettä järjestää asiaa niin, että taloudenhoitajalla on pieni muutaman tuhannen markan käsikassa, josta hän ne välittömästi maksaa ja tilittää sitten kassalle.

Kirjanpidon järjestäminen siten, että se on sopuinnissa nyt kyseessä olevan järjestelmän kanssa, ei tee mitään vaikeuksia.

Kannatan siis täydellisesti mietinnössä lausuttuja periaatteita ja teen sen sitä suuremmalla vakaumuksella, kun toimiessani pitkän ajan toisen kaupungin kunnallisten asiain johdossa olen kokemuksesta tullut tuntemaan nyt puheena olevan järjestelmän kaikki edut enkä ole siitä mitään haittoja huomannut.

Tosin nyt ehdotettu järjestelmä vaatii rahallisia uhrauksia kaupungin puolelta, mutta luulen, että varat ovat tähän tarkoitukseen hyvin käytetyt. Mietinnön yksityiskohtaiseen tarkastukseen en katso olevan syytä tässä ryhtyä.“

Professori *Streng* ilmoitti kannattavansa tohtori Henriciuksen lausuntoa.

Merkittiin, että tohtori *Cannelin* jo tämän asian alussa poistui kokouksesta, eikä niin ollen ottanut osaa asian käsittelemiseen eikä päättämiseen.

Ote tästä pöytäkirjasta oli Rahatoimikamarille lähetettävä vaaditukseksi lausunnoksi.

Otteen oikeaksi todistaa: Helsingissä 16 p. maalisk. 1916.

Viran puolesta:
Karl Malin.

Helsingin kaupungin Yleisten töiden**HALLITUS.***Helsingissä,**huhtik. 22 p:nä 1916.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 92.

Saatuun Rahatoimikamarin läheteessä lokakuun 21 päivältä 1915 käskyn antaa lausunnon lähetteen oheisesta mietinnöstä Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudesti järjestämistä koskevasta asiasta pyytää Hallitus kunnioittaen lausua seuraavaa:

Edellä mainitussa mietinnössä huomautetaan, että Rahatoimikonttorin kirjanpito on vuosi vuodelta kasvanut siinä määrin, ettei kaikkia kirjanpitoeriä ehditä merkitä kirjoihin niin nopeasti, että laskuja maksettaessa kirjoista voitaisiin saada tieto, paljoko myönnettyistä määrärahoista todella on jäljellä, ja että tämä oli yhtenä pääsyynä siihen, että määrärahoja niin tavattomassa määrässä ylitettiin. Tämän johdosta ja huomioon ottamalla muitakin seikkoja ehdotetaan mietinnössä että, kun kaupungin koko rahaliikkeen keskittäminen yhteen ainoaan kassavirastoon ei näytä mahdolliselta, olisi erinäisiä uusia itsenäisiä kassa- ja tilivirastoja perustettava ennestään olevain lisäksi. Siinä tarkoituksessa ehdotetaan m. m., että Rakennuskonttorin kamreeriosasto muodostettaisiin „Työhallituksen kassakonttoriksi“ ja että osaston henkilökunnan lisäksi asetettaisiin 2,400 markan vuosipalkkainen kamreeri. Samalla ehdotetaan, että tehokkaamman tarkkailun aikaansaamiseksi jokin Revisionikonttorin uusista virkamiehistä päivittäin kamreeriosastolla tarkastaisi ja Revisionikonttorin leimalla vrustaisi jokaisen laskun, ennenkuin kassanhoitaja sen saisi maksaa. Kun Revisionikonttorin edustajalla sitä paitsi olisi oikeus kieltää maksun suorittaminen, jos asianomainen määräraha havaittaisiin kulutetuksi, pitäisi asianomaisen revisorin saada tilikirjat käytettäväkseen kassa-aikana.

Jos edellä kerrottu ehdotus Työhallituksen kassakonttorin perustamisesta pantaisiin toimeen, aikaansaisi se kuitenkin, sen lisäksi mitä mietinnössä edellytetään, erinäisiä muutoksia sekä rakennuskonttorin menoihin ja henkilökuntaan että sen käytettävänä oleviin huoneistoihin. Jos nimittäin ehdotetun kassanhoitajan palkaksi määrätään ainoastaan 2,400 markkaa vuodessa, on selvää, ettei virkaan saada pätevää mieshenkilöä. Sillä mainittua virkaa, joka sitoisi pitäjänsä koko konttoriajan, voitaneen tuskin hoitaa sivutoimena. Kun siis täytyy edellyttää, että virkaan asetetaan nainen, ei siinä tapauksessa ole ajateltavissa, että hän voisi toimittaa työväen palkanmaksuja, jotka tähän asti on toimitettu asianomaisilla, usein varsin etäisilläkin työmailla, vaan tarvittaisiin tähän tehtävään erikoinen virkamies. Tästä johtuva meno on arvattava tasaluvuin vähintään 2,000 markaksi, mihin tulevat lisäksi automobiilivuokra, noin 1,500 markkaa vuodessa, sekä palkkapussien hinta 250 markkaa eli kaikkiaan 3,750 markkaa.

Jos edellyttää luotettavan kassanhoitajattaren saatavan ehdotetulla ja teknillisten laitosten kassanhoitajattarten palkkoihin verraten alhaisella 2,400 markan vuosipalkalla, olisi siis kassa-

konttorin perustamisesta Rakennuskonttoriin suoranaisia menoja kaikkiaan 6,150 markkaa. Mutta tässä on lisäksi otettava huomioon eräitä seikkoja. Kassanhoitajatar ei yksin ehdi panemaan palkkamääriä sitä varten oleviin pusseihin. Tähän työhön tarvitaan lisäksi ainakin yksi henkilö. Tätä tarkoitusta varten sekä pitämään välttämättömän tarpeellista, kassanhoitajan maksamain ja vastaanottamain määrain tarkastuskirjaa on lisäksi asetettava yksi henkilö, joten, kun nainen olisi tähän toimeen sopiva, vuosimenoja olisi 1,800—2,400 markkaa. Kun tämä otetaan huomioon ja luultavaa on, että „Työhallituksen kassakonttorin“ kassanhoitajattaren ainakin jonkin ajan kuluttua täytyy saada sama palkka, mikä maksetaan teknillisten laitosten kassanhoitajattarille, eli 3,300 markkaa vuodessa, nousisivat menot kaiken kaikkiaan 8,850—9,450 markkaan vuodessa.

Mitä taas tulee mahdollisuuteen sijoittaa kassakonttori Rakennuskonttorin nykyiseen huoneistoon, huomautettakoon kuitenkin, vaikka asia tosin on toisarvoinen eikä suinkaan vaikuta ratkaisevasti uudistuskysymykseen, ettei konttorin käytettävänä ole ainoatakaan huonetta, jonka voisi erikoisesti tähän tarkoitukseen luovuttaa, vaan täytyisi kassa sijoittaa kamreeriosastolle lisäämään siellä ennestäänkin vallitsevaa tilaantautta. Tähän nähden ja kun ei ole mahdollista laajentaa konttorin nykyistä huoneistoa vuokraamalla viereisiä huoneistoja, jotka lienee vuokrattu muille pitemmäksi ajaksi, täytyisi konttorin luultavasti piakkoin muuttaa toiseen, tilavampaan huoneistoon.

Reviisorille sitä vastoin voidaan paremmin varata tilaa, ei kuitenkaan kamreeriosastolla, vaan ehkä Hallituksen sihteerin työhuoneessa tai Hallituksen kokoushuoneessa. Meidän täytyy kuitenkin epäillä, olisiko sopivaa, että revisori päivittäin työskentelisi konttorissa ja että tilikirjat aina olisivat hänen käytettävänänsä ehdotetun määrärahan tarkkailun toimittamiseksi, koska kirjanpityö sen johdosta tuona aikana täytyisi osittain keskeyttää, mikä arvatenkin tuntuvasti häittäisi tämän työn säännöllistä kulkua. Tähän epäkohtaan ei kuitenkaan kenties tarvitsisi panna erikoista painoa, jos mainitusta toimenpiteestä olisi odotettavana joitakin silmännähtäviä etuja. Mutta mikäli Hallitus on voinut havaita, ei näin olisi laita, sillä kun ei voi edellyttää revisorilla olevan tarpeellisia edellytyksiä voidakseen arvostella, onko josakin tapauksessa lisämääräraha hankittava vai ei, rajoittuisi hänen toimenpiteensä ainoastaan ilmoituksen tekemiseen asianomaiselle osastopäällikölle, että määräraha on kulutettu ja että, jos siitä on aikomus panna enempiä maksettavaksi, on lisämääräraha hankittava. Kun kuitenkin tähän asti on ollut kamreerin velvollisuus ilmoittaa, milloin määrärahat näyttävät käyvän riittämättömiksi, ja kun sitä paitsi sekä eri osastopäälliköt että kaupungininsinööri ovat velvolliset tarkoin seuraamaan eri määrärahan tilaa, ei mietinnössä ehdotettu järjestys aikaansaisi oleviin oloihin muuta olennaista muutosta kuin että, jos määräraha on kulutettu, revisori kieltäisi maksamasta laskuja. Olisiko semmoinen toimenpide aina onnekas, ei tarvinne tässä pohtia, sillä itsestään selvää on, ettei kaupunki voi kieltäytyä maksamasta asianmukaisessa järjestyksessä tilaamiaan tavaroita.

Tehokkaampaa näyttää Hallituksen mielestä olevan, jos asianomaiset hallitukset ja lautakunnat järjestävät asian niin, että henkilöt, joiden toimena on maksumääräysten antaminen, aina olisivat selvillä määrärahan tilasta voidakseen ajoissa ryhtyä asianhaaran vaatimiin toimenpiteisiin. Ja kun tämä seikka Rakennuskonttorin osalta on jo kuluvan vuoden

alusta järjestetty niin, että kamreeri viikottain antaa asianomaiselle osastopäällikölle kaikkien tilien aseman osottavan taulun, lienee lisätoimenpiteitä tässä kohden tuskin tarpeen.

Edellä on mainittaessa Rakennuskonttorin kamreeriosaston uudestijärjestämisestä kassakonttoriksi huomautettu, että siitä olisi kustannuksia tuntuvasti enemmän kuin mietinnössä on laskettu, sekä että kassakonttori suuressa määrin anastaisi Rakennuskonttorin nykyisessä huoneistossa tarjona olevaa, ennestäänkin sangen niukkaa tilaa. Tämän johdosta ja kun Hallitus ei ole voinut havaita painavain syiden puoltavan niin pitkälle menevää kassahallinnon desentralisoimista, kuin komitean ehdotuksessa tarkoitetaan, on Hallitus Rakennuskonttorin osalta pitänyt sopivimpana, että Rahatoimikonttori edelleen hoitaa kaikki maksun suoritukset. Sillä tuntuu luonnollisemmalta, että tarpeen vaatiessa lisätään Rahatoimikonttorin henkilökuntaa asettamalla lisäksi esimerkiksi yksi kassanhoitaja, joka etusijassa toimittaisi Rakennuskonttorin maksun suoritukset ja rahain perinnät, kuin että sijoitetaan kassaliike Rakennuskonttoriin ja lisätään sen työtä sille vieraalla toiminnalla. Kassaliikkeen sijoittaminen Rahatoimikonttoriin ei suinkaan vähentäisi mahdollisuutta puheena olevan kamreeriosaston järjestämiseen erilliseksi tilivirastoksi, sillä kaiken kirjanpidon ja tilityksen voisi siinäkin tapauksessa toimittaa Rakennuskonttorissa sillä tavoin kuin mietinnössä mainitaan.

Lopuksi on mietinnössä olevaa Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotusta vastaan tehtävä se muistutus, että 1 §:ssä on määräys että kaikkien johto- ja lautakuntain tulee vuosittain ennen syyskuun loppua antaa seikkaperäinen budjettiehdotus. Hallituksen voimassa olevassa johtosäännössä kuitenkin säädetään, että tuollainen ehdotus on annettava viimeistään lokakuun 15 päivänä, minkätähden Hallitus pyytää Rahatoimikamarin harkittavaksi jättää, eikö olisi tehtävä esitys mainitun säännöksen pysyttämisestä ennallaan, jotta asianomaisilla osastopäälliköillä olisi mahdollisuus käyttää koko syyskuu laajain, seikkaperäisiin kustannusarvioihin ja piirustuksiin perustuvain erikoisehdotustensa laatimiseen.

Muihin mietinnössä oleviin ehdotuksiin nähden ei Hallituksella ole mitään huomauttamista.

Edellä lausutun yhdistellen rohkenee Hallitus ehdottaa:

että Rakennuskonttorin kaikki maksun suoritukset ja rahainperimiset edelleen hoidettaisiin Rahatoimikonttorissa, missä Revisionikonttorikin toimittaisi laskujen tarkastuksen; sekä

että Hallitus edelleenkin olisi oikeutettu vuosittain viimeistään lokakuun 15 päivänä antamaan yleisiin töihin kohdistuvain menojen ja tulojen luettelot.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

Helsingissä,
kesäk. 26 p:nä 1916.

N:o 648.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Lähteessä viime lokakuun 21 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Hallituksen lausuntoa mietinnöstä ehdotuksineen kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämiseksi (*Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915*), ja pyytää Hallitus, jolla nyttemmin saatuaan teknillisten laitosten toimitusjohtajain ja kamreerien lausunnot asiasta, on ollut tilaisuus käsitellä se loppuun, kunnioittaen lausua seuraavaa:

Puheena olevaa mietintöä ehdotuksineen tarkastaessaan on Hallitus havainnut, että ne, tarkoittaen perinpohjaisen uudistuksen aikaansaamista kaupunginhallinnossa tähän asti vallinneeseen kassa- ja tililaitokseen, monessa kohden aikaansaisivat huomattavia parannuksia tällä alalla, joten niitä on pääasiassa puollettava. Hallituksesta tuntuu kuitenkin siltä, kuin ei uudistusehdotuksessa olisi asianmukaisesti otettu huomioon teknillisten laitosten usein huomautettua erikoisasemaa kaupungin muihin nimenomaisesti hallinnollisiin laitoksiin verraten, minkätähden Hallitus ei katso voivansa puoltaa ehdotusta kaikilta kohdin. Niinikään on Hallitus havainnut, että uudistusehdotus pyrkii antamaan kaupungin revisionikonttorille — sille kuuluvan luonnollisen tarkastustehtävän lisäksi — tuntuvasti laajennetun toimivallan, koska mainittu konttori, niinkuin sen johtosääntöehdotuksesta näyttää käyvän selville, saisi edeltäpäin valvoa eri laitosten hallintotoimenpiteitä, vieläpä niihin puuttuakin, jommoinen toimivalta monessa tapauksessa aikaansaisi hankauksia ja ristiriitoja sekä vaikuttaisi häiritsevästi laitosten käyttöön.

Edellä esittämänsä näkökohtain lisäksi pyytää Hallitus ilmoittaa pääasiassa yhtyvänsä edellä mainittuihin, tämän oheisiin lausuntoihin, minkä ohessa Hallitus on erikoisesti tahtonut kiinnittää huomiota seuraaviin erikoisseikkoihin:

Eri mieltä saattaa tosin olla siitä, olisiko alennusta myönnettävä kaupungin laitosten keskinäisissä tavarantoimituksissa ja työsuorituksissa vai ei, mutta Hallitus pyytää huomauttaa, että Kaupunginvaltuusto on aikaisemmin määrännyt hinnanalennusta tuollaisissa tapauksissa myönnettäväksi.

Mitä tulee koron laskemiseen Rahatoimikonttorissa oleville teknillisten laitosten konttokuranttileille, on Hallitus sitä mieltä, että korkoa on, vaikka se on vähäpätöinenkin, laskettava, koska ainoastaan siten kunkin laitoksen todellinen liikevoitto tulee näkyviin.

Mitä tulee kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen 3 §:ssä olevaan määräykseen teknillisten laitosten tulojen laskemisesta yksityisille tehdyistä töistä, viittaa Hallitus asianomaisten laitosten tästä antamiin lausuntoihin.

4 §:n 3 kohdassa olisi otettava huomioon Hallituksen käytettäväksi asetetut määrä-

rahat, jotka jo on rahasääntöön merkitty vesijohto- ja sähkölaitoksen arvaamattomain menojen kohdalle, koska nämä määrärahat ovat välttämättömät, sen johdosta että on mahdoton edeltäpäin laskea eri menoeriä, joita varten muussa tapauksessa olisi pantava tarpeettoman runsaat määrärahat budjettiin.

Teknillisten laitosten poistomääriä koskevaan 5 §:n 2 kohdan säännökseen nähden viittaa Hallitus vesijohto- ja sähkölaitoksen tästä asiasta antamiin lausuntoihin.

Kaupungin kassavirastoihin suoritettavia maksuja koskevassa kysymyksessä yhtyy Hallitus kaikin puolin kaasulaitoksen tästä asiasta antamaan lausuntoon.

Samaten yhtyy Hallitus täydellisesti niihin näkökohtiin, joita kaasu- ja sähkölaitoksen lausunnoissa on esitetty 18 §:n 1 kohdan säännökseen nähden.

Teknillisten laitosten mittauskausiin nähden voidaan 22 §:ssä määrättyjä kassaraportteja, mikäli mainittuja laitoksia koskee, tuskin antaa ehdotettuina aikoina, ja on Hallitus sitä mieltä, että nämä raportit voi haitatta, samoin kuin tähänkin asti, antaa ja Rahatoimikonttorissa kirjaanpanna neljännesvuosittain, varsinkin kun laitokset kuukausittain antavat raaka-balanssit Rahatoimi- ja Revisionikonttoriin, sekä tietoja mainituista seikoista sillä välin on asianomaisten saatavana kustakin laitoksesta.

24 §:n 2 kohdassa säädetty seuraamus kassatarkastuksen laiminlyönnistä voitaneen haitatta poistaa, koska edellyttää täytyy, että Kaupunginvaltuuston valitsema puheenjohtaja täyttää 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa, vaikkei tuollaista uhkaa olekaan.

Ehdotuksen 26—28 §:ssä kirjanpidosta oleviin säännöksiin nähden yhtyy Hallitus kaasu- ja sähkölaitoksen näistä seikoista antamiin lausuntoihin.

Mitä vihdoin tulee 30 §:ssä olevaan laskujen kirjoittamista koskevaan säännökseen, lienee, niikuin vesijohto- ja sähkölaitos ovat huomauttaneet, tarkoituksenmukaisinta, että laskut kaikkien teknillisten laitosten suorittamista suuremmista töistä kirjoitetaan työn valmistuttua sekä vesilaskut neljännesvuosittain, mutta kaasu- ja sähkölaskut kuukausittain.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

VESIJOHTOLAITOS.

Helsingissä,
kesäk. 6 p:nä 1916.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.

Hallituksen päätöksen johdosta saamme lausua seuraavaa kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä koskevasta ehdotuksesta, joka on esitetty Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa N:o 42 vuodelta 1915.

Ensimmäinen niistä uudistusehdotuksista, joita mietinnössä tehdään ja jotka tavalla tai toisella koskevat vesijohtolaitosta sekä esitetään ponsissa, on, että *vuosikertomus on annettava ennen huhtikuun 15 päivää* eikä ennen toukokuun loppua, niinkuin nykyään on säädetty. Säännöllisten olojen vallitessa onkin osottautunut mahdolliseksi saada kertomus valmiiksi painetuksi ennen huhtikuun 15 päivää, minkätähden meillä ei ole ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Itse kirjanpitoon nähden ehdotetaan, että se *teknillisissä laitoksissa olisi sekä kamerateaalisen että kaksinkertaisen järjestelmän mukainen*, eli samanlainen kuin nykyäänkin. Kun nykyiseen tapaan järjestetty kirjanpito täyttäne ne vaatimukset, mitkä sille on asetettava sekä budjetti- että liikekannalta katsoen, ei meillä ole aihetta tässäkö kohden ehdottaa muutoksia.

Kaupungin laitosten keskinäisiin tavarantoimituksiin ja työsuorituksiin nähden ehdotetaan, että ne rahaksi arvioituina merkitään vuosirahasääntöön, jolloin arvioinnin tulee tapahtua sen alimman hinnan mukaan, jolla kaupungin laitokset veloittavat yksityisiä kuluttajia. Kokouksessaan marraskuun 9 päivänä 1909 päätti Kaupunginvaltuusto, että vedenkulutuksessa oli sovellettava samanlaisia määräyksiä kuin kaasun ja sähkövoiman kulutuksen veloittamisessa, ja kun kunnan laitoksille on näistä kulutustavaroista myönnetty 10 %:n alennus, on vedenkulutuslaskutkin kirjoitettu noudattamalla Kaupunginvaltuuston vahvistamaa taksaa ja loppusummasta vähennetty 10 %. Vedenkulutusmaksuista eivät suuremmat yksityiskuluttajat saa eri alennusta, vaan veloitetaan heitä kaikkia vahvistetun taksan mukaan. Kun nyt ehdotetaan kaupungin oma kulutus veloittavaksi sen alimman hinnan mukaan, mikä kannetaan yksityiskuluttajilta, tietää tämä, että myönnetty 10 %:n alennus poistuu. Teetetyistä töistä ei alennusta yleensä ole myönnetty, minkätähden tässä kohden ei tule muutosta. Vesijohtolaitos saisi siis, jos ehdotus hyväksytään, lisätuloja, mutta meidän käsityksemme mukaan olisi kuitenkin sekä oikeampaa että mieluisampaa, jos kaupungin omille laitoksille myönnettäisiin tähänastinen alennus vedenkulutusmaksuista, varsinkin kun nämä laitokset yhteensä ovat vesijohtolaitoksen suurin kuluttaja. Niinikään on mielestämme luonnollista, että jokin vieläkin suurempi tai laitokselle edullisempi vedenkuluttaja saisi 10 % suuremman alennuksen, ilman että kaupungin omat laitokset katsoisivat kärsineensä vääryyttä. Puollamme sen tähden, niinkuin edellä on lausuttu, nykyistä veloitus tapaa eli 10 %:n alennuksen myöntämistä taksan mukaisesta veden hinnasta.

Ehdotuksentekijät esittävät edelleen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi m. m. *vuosirahäsäännöstä vastedes poistettavaksi koron teknillisten laitosten konttokuranttileistä Rahatoimikonttorissa*. Ehdotuksen perustelemiseksi mainitaan, että konttokuranttilien vuosikorot ovat aivan vähäpätöisiä määriä verrattuina laitosten pääoma-arvojen laskettuihin korkoihin ja että kaupungin talouden kannalta olisi selvempää, jos teknillisten laitosten kaupungille tuottama ylijäämä tulisi kirjanpidossa näkyviin yhtenä eränä, jolloin olisi helppo laskea, minkä koron teknilliset laitokset ovat kaiken kaikkiaan tuottaneet niihin käytetyille pääomille. Tätä perustelua me emme voi hyväksyä, sillä jonkin summan panemista vuosirahasääntöön ei kaiketi ole jätettävä sen seikan varaan, onko se suuri vai pieni muihin rahäsäännössä olemattomiin summiin verraten, ja taas talouden arvostelemisen kannalta on päin vastoin oikeampaa, että vuositulos tulee näkyviin ainoastaan laitoksiin käytetystä pääomasta johtuvana. Konttokuranttilien saldot vuoden eri aikoina vaihtelevat nimittäin siinä määrin, että ellei niiden korkoa oteta lukuun, käy mahdottomaksi laskea todellista voittoa.

Mietinnössä mainitaan konttokuranttien saldot 1912, 1913 ja 1914 vuoden lopussa, ja olivat ne viimeksi mainitun vuoden lopussa seuraavat:

Vesijohtolaitoksen saatava kaupunginkassasta	Smk	59,190: 47
Kaasulaitoksen velka kaupunginkassaan	„	339,956: 22
Sähkölaitoksen saatava kaupunginkassasta	„	736,955: 65

1915 vuoden alussa on 1914 vuoden bruttoylijäämä pantava konttokuranttileille, jossa tapauksessa niiden saldot tammikuun 1 päivänä 1915, jolloin vesijohtolaitoksen, kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen bruttoylijäämät vuodelta 1914 olivat kukin Smk 986,739: 98, Smk 470,309: 21 ja Smk 1,282,576: 64, ovat seuraavat:

Vesijohtolaitoksen velka kaupunginkassaan	Smk	927,549: 51
Kaasulaitoksen „ „	„	810,265: 43
Sähkölaitoksen „ „	„	545,620: 99

eli siis laitoksille paljon epäsuotuisimmat mietinnössä esitettyjä numerolukuja.

Huomattavaa on niinkään, että teknilliset laitokset Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1908 tekemän päätöksen johdosta lukevat perustamiskustannuksiinsa myöskin laitoksiin niiden rakennusaikana käytetyt varat. Kun näitä uutistöihin käytettyjä varoja ei voi vuoden varrella eikä ennen kirjaanpanemista tarkoin eritellä, on ne vesijohtolaitoksen ja kaupunginkassan välisissä suorituksissa merkitty konttokuranttilille. Vasta tilinpäätöstä tehdessä on konttokuranttiliä hyvitetty vastaavilla määrillä, jotka on jaettu eri uutistöiden kesken, ja samalla on näiden rahamääräin korkokin laskettu ja luettu pois konttokuranttilin korosta.

Ellei siis konttokuranttilille tarvitsisi lukea korkoa, täytyisi laitosten kuitenkin uutistöihinsä vuoden varrella käyttämilleen varoille laskea korko ja merkitä ne kunkin uutisrakennuksen tilille. Laitoksilla olisi siis käytettävänä varoja, joista olisi maksettava korkoa, ja niinkään varoja, jotka olisivat korottomia. Kun tuollainen varain erottelu meistä näyttää

epäkäytännölliseltä, pyydämme sekä tämän johdosta että edellä lausumamme nojalla puoltaa Rahatoimikonttorissa olevain laitosten konttokuranttilien koron pysyttämistä vuosirahasäännössä.

Seuraavassa ponnassa esitetään — kuitenkin toisen ehdotuksentekijän pantua vastalauseen — Kaupunginvaltuuston päätettäväksi: *että vuosirahasääntöön on vastedes otettava sellaiset rahaksi arvioidut menot ja tulot, jotka johtuvat kaupungin laitosten keskinäisistä tavarantoimituksista ja työnsuorituksista, jolloin arvioinnin tulee tapahtua sen alimman hinnan mukaan, jolla kaupungin laitokset veloittavat yksityisiä kuluttajia.*

Vaikka Hallitus on tästä asiasta aikaisemmin antanut lausunnon (*Kvston pain. asiakirj. N:o 62 vuodelta 1912*), rohkenemme kuitenkin todeta, ettei tämä kysymys mitenkään koske teknillisten laitosten taloudenhoitoa eikä suhtautumista kaupunginkassaan, vaan yksinomaan vaikuttaa kaupungin taloudenhoitoon kokonaisuudessaan, ei kuitenkaan nykyään niin paljon kuin jonkin vuoden kuluttua ja varsinkin vastaisuudessa.

Tähän kuuluvain olojen valaisemiseksi on laadittu tämän oheinen Helsingin kaupungin lainoja ja vesijohtolaitoksen osuutta niistä osottava taulukko, johon nähden on huomattava, että laitoksen uutistytöt on vain vähäpätöisin poikkeuksin kustannettu lainavaroilla. Taulusta näkyy m. m., että vesijohtolaitoksen uutistöihin käytettyjen kaupungin lainain osista meni vuonna 1916 kuoletuksia 107,796 markkaa. Kaupunginvaltuuston vahvistaman suunnitelman mukaisesti nousevat laitoksen poistot 211,679 markkaan eli 103,883 markkaa enemmän kuin lainain kuoletusmäärää. Kun vesijohtolaitoksen vahvistettu poistosuunnitelma mikäli mahdollista on laitoksen eri laitteiden todellisen eliniän mukainen, käy tästä selville, että laitoksen uutistöihin olisi käytettävä melko suuri osa sen bruttoylijäämästä, jotta kaupungin velkoja vastaisivat sen todelliset varat.

Mietinnössä lausutaan edelleen toivottavaksi, *että asianomaiset laitokset ja lautakunnat vastedes menosääntöehdotuksissaan mahdollisimman tarkoin erittelisivät tarveraha- y. m. samanluontoiset menonsa.* Tähän käynee huomauttaminen että, kun jo nykyään on sängen vaikea vuosirahasääntöön merkittäväksi arvioida tarverahain kokonaismäärää, käy vielä vaikeammaksi oikein toimittaa niiden ryhmitys, koska kustannukset eri ryhmissä voivat eri vuosina tuntuvasti vaihdella. Jos sitä vastoin pyritään siihen, että ryhmäin menojen summa ei ylittäisi myönnetyn määrärahan kokonaissummaa, on erittely haitatta toimitettavissa, ja juuri semmoisen erittelyn julkaisee Rahatoimikonttori vuosikertomuksessaan.

Ponsi *että, milloin vuosirahasääntöehdotuksiin otetaan työmäärärahoja keskeneräisiä töitä varten, alaviitassa tai erityisessä muistutussarekkeessa on ilmoitettava, paljonko samaan tarkoitukseen on aikaisemmin määrärahoja osotettu ja paljonko niitä on käytetty,* ei aiheuta muistutusta.

Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotusta vastaan lienee tehtävä seuraavat muistutukset:

1 §:ssä säädetään, että seuraavan vuoden meno- ja tulosääntöehdotus on kunakin vuonna ennen syyskuun loppua annettava Rahatoimikamariin. Kaupunginvaltuuston eri-

Helsingin kaupungin lainat ja vesijohtolaitoksen osuus niistä y. m.

Vuosi, jolloin laina otettiin	Alkuperäinen määrä Smk.	Kuolettamatta 31/12 1915		Kuoletus vuonna 1916 Smk.	Lainasta käytetty vesijohtolaitokseen 31/12 1915		Vesijohtolaitok- sen osuutta kuolettamatta 31/12 1915 Smk.	Vesijohtolai- toksen osuu- den kuoletus vuonna 1916 Smk.	Muistutuksia.
		Smk.	0/0		Smk.	0/0			
1876.....	1,500,000	726,100	48.407	51,100	1,500,000	100.00	726,100	51,100	Vesijohtolaitoksen pää- oma-arvo 31/12 1915 oli Smk. 7,450,619: — eli Smk. 23,394: — vähempi sitä määrää, mikä oli kuolettamatta laitoksen uutistöihin käytetyistä lainoista. — Laitoksen kuoletukset vahvistetun suunnitelman mukaan ovat vuonna 1916 Smk. 211,679: — eli Smk. 103,883: — enemmän kuin laitoksen osuus kaupungin lainoista vaa- tii kuoletusta samana vuonna.
1892.....	4,500,000	3,894,500	86.544	43,000	1,500,000	33.333	1,298,160	14,333	
1898.....	3,994,000	2,577,000	64.522	33,000	498,169	12.473	321,429	4,116	
1900.....	3,000,000	2,700,000	90.000	27,000	—	—	—	—	
1902.....	8,000,000	7,335,500	91.694	66,500	1,595,117	19.939	1,462,626	13,259	
1909.....	16,096,000	15,547,730	96.544	105,630	2,071,289	12.868	2,000,682	13,592	
1911.....	25,150,000	24,546,903	97.602	168,002	1,695,888	6.783	1,665,016	11,396	
1913.....	5,025,000	4,568,328	90.912	73,432	—	—	—	—	
Yhteensä	67,265,000	61,896,061	89.946	567,664	8,860,464	33	7,474,013	107,796	

koisen päätöksen mukaan on Hallitus, siihen nähden että on vaikea ajoissa saada tietoa uusiin katuihin laskettavista vesijohdoista, oikeutettu antamaan teknillisten laitosten ehdotuksen viimeistään lokakuun 15 päivänä, ja erittäin suotavaa olisi, että tämä menettely vastedeskin pysytettäisiin.

5 §:n 2 momentissa on määräys, että teknillisten laitosten poistomäärä on pantava menosääntöön, ja tätä asiaa on edellä valaistu, joten tässä ainoastaan viitataan siihen.

24 §:ssä on m. m. määräys, että sen lauta- tai johtokunnan esimiehen, jonka alainen kassavirasto on, tulee vähintään kerran kuukaudessa laskea laitoksen kassa, sen uhalla että, jos kassavajausta huomataan, hän on yhdessä kassanhoitajan kanssa kaupungille vastuunalainen vajauksen täyttämisestä, ja pyydämme kiinnittää Hallituksen huomiota tähän määräykseen.

28 §. Kun kirjanpidon tulee olla päivälleen pidetty ja kassanhoitajan sen ohessa 26 §:n mukaan tulee päivittäin kassaliikkeen päätyttyä laitoksen kamreerille antaa erinäisiä tietoja, käynee tarpeelliseksi, niinkuin tämän §:n perusteluissakin edellytetään, sulkea kassa aikaisemmin kuin päivittäinen kirjanpito päätetään.

30 §. Vesijohtolaitoksessa on tähän asti ollut tavallista, että kaupungin muille laitoksille suoritetuista pienemmistä töistä ja tavarantoimituksista laskut kirjoitetaan kuukausittain, mutta suuremmista vasta sittenkun laskua on vaadittu tai työ on valmistunut, ja taas vedenkulutuslaskut on kirjoitettu neljännesvuosittain. Kun pykälässä määrätään laskut kirjoitettaviksi joka kuukaudelta, lienee vesijohtolaitokseen nähden tehtävä poikkeus, niin että vedenkulutuslaskut edelleen saa kirjoittaa neljännesvuosittain, koska kokemus on osottanut tämän menetelyn tarkoituksenmukaiseksi muidenkin kuluttajain laskuihin nähden. Pitemmän aikaa jatkuvista suuremmista töistä kävisi erittäin epäkäytännölliseksi antaa ja ehkä sangen vaikeaksi saada hyväksytyksikin laskuja kuukausittain, minkätähden näissäkin tapauksissa laskujen antaminen neljännesvuosittain tyydyttäne tarvetta saada kustannukset pikemmin kirjaan pannuiksi. Pienemmistä töistä sitä vastoin kävisi laskut samoin kuin tähänkin asti kirjoittaminen kuukausittain.

Johtosääntöehdotuksissa on muuten moniaita määräyksiä, jotka tosin näyttävät sangen turhantarkoilta, mutta ehkä kuitenkin ovat tarpeelliset yhdenmukaisuuden ja selvyyden saamiseksi kaupungin tililaitokseen.

Albin Skog.

Otto F. Kurtén.

HELSINGIN KAUPUNGIN

KAASULAITOS.

*Helsingissä,
kesäk. 9 p:nä 1916.*

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.

Sen johdosta että Hallitus on kehottanut kaasulaitosta ja eritoten sen kamreerikonttoria lausumaan mielensä Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämistä koskevasta mietinnöstä, pyytää kaasulaitos täten esittää seuraavaa:

Lukiessaan puheena olevaa, erittäin huolellisesti laadittua mietintöä kiintyy huomio ehdottomasti äärimmäisen pitkälle menevään yleistytämisperiaatteeseen ja sen seikan yksityiskohtaiseen valvontaan, ettei budjetissa myönnettyjä määrärahoja ylitetä. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta ei tässä ole havaittu tarpeelliseksi tehdä minkäänlaista eroa kaupungin tuloa tuottavia laitoksia, etusijassa teknillisiä laitoksia, sekä nimenomaisesti hallinnollisia virastoja ja laitoksia koskeviin määräyksiin nähden.

Tehty poikkeus valaisee mainitussa kohden vallitsevaa eroa ja ilmaisee arveluttavaa epä johdonmukaisuutta, mihin nähtävästi on jouduttu liiallisella pyrkimyksellä mahdollisimman suureen yhdenmukaisuuteen.

Poikkeus koskee teknillisten laitosten johtotöitä (yksityistöitä), joista laitokset oikeutetaan tuloksi merkitsemään ainoastaan lasketun voiton. Voittohan riippuu lähinnä liikevaihdosta, ja jos kerran voitto merkitään, olisi yhtä hyvin voitu merkitä sekä menot että tulot kuin niiden välisestä erotuksesta johtuva voitokin.

Ei siis tämä niin sanoaksemme muodollinen seikka olekaan aiheuttanut tätä kaikin puolin oikeutettua poikkeusmääräystä. On selvää, että johtotöiden liikevaihtoa on vaikea edeltäpäin arvata, minkätähden varovaisuus käskee budjettiin merkitsemään kohtuullisen voiton, mutta tarmoa käyttämällä ja suotuisain liikeolojen vallitessa voi liikevaihtoa lisätä ja voitto olla odottamattoman suuri. Jos varovasti laskettuun budjettiin olisi merkitty menoerä, olisi uuden ohjesäännön määräysten mukaan joka kerta kun tämä menoerä ylitetään Valtuustolta anottava lisämäärärahaa, joka nähtävästi täytyisi ottaa Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, jommoisen menettelyn päättömyys olisi ilman muuta ollut selvä.

Nämä näkökohdat olisi kuitenkin ollut otettava huomioon muissakin samanlaatuisissa tapauksissa.

Kaasulaitoksessa voi suotuisten olojen vallitessa laitoksen uusissa uuneissa valmistaa koksia, tervaa ja ammoniakkia niiden määrän lisäksi, mitkä vastaavat kulloinkin valmistettava kaasumäärää, ja siten käyttää suotuisaa markkinatilaa voittoa tuottavan liikkeen laajentamiseen.

Jos kaasun, koksen, kivihiihiltervan ja ammoniakkituotteiden valmistus lisätään budjetissa laskettua määrää enemmän, ylitetään tietysti eräät määrärahat, joiden suuruus riippuu välittömästi tuotannon määrästä. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan enempää kuin johtotöitä-

kään varten tarvita lisämäärärahoja, koska lisätulot eivät ainoastaan korvaa lisämenoja, vaan lisäksi saadaan tuntuva odottamaton voitto.

Jos ottaa huomioon, että kaasulaitos edustaa tyypillistä tehdasteollisuutta, jossa noin kolmannes tuotantoarvosta on myytävissä varastotavarassa, koksissa, tervassa ja ammoniakissa, niin käsittää, että osa kaasulaitoksen menoeristä täytyy asettaa toiseen ryhmään kuin budjetin muut menoerät eikä laitos sentähden voi alistua reviisorien tarkkaan valvontaan siinä kohden, että menoja ei saa olla budjetissa edellytettyjen lisäksi.

Kaasulaitokseen nähden olisi säädettävä, *että laitos saa Valtuustoa kuulematta ylittää myönnettyjä menomäärärahoja, jos niiden ylitys johtuu lisätystä ja voittoa tuottavasta tuotannosta.*

Tämän yleisen muistutuksen tehtyämme käymme tarkastamaan uuden ehdotuksen erinäisiä pykälä.

1 §. Eräissä ulkomaiden kaupungeissa on kaasulaitoksen budjettivuosi määrätty kalenterivuodesta poikkeavaksi. Tämä johtuu etusijassa siitä, että on vuoden vaihteessa vaikea oikein arvioida tuohon aikaan olevia suuria hiili- ja lisätuotevarastoja. Kaasulaitoksen tilivuoden siirtäminen kalenterivuoteen verraten näyttää kuitenkin toistaiseksi tarpeettomalta, minkätähden ehdotettua budjetin laatimisaikaa puolletaan.

2 § ei aiheuta muistutusta.

3 §:ssä olevat määräykset menojen ja tulojen merkitsemisestä bruttomäärin ovat periaatteessa oikeat, mutta eivät kuitenkaan sovellu kaasulaitoksen käyttöön, minkätähden kaasulaitokseen nähden on tehtävä poikkeus.

Kaasulaitoksen budjetissa lasketaan kaksinmyynnin vastaavan vuotuista kaksinvalmistusta. Käytännössä kuitenkin sattuu huomattavia poikkeuksia, johtuen arvaamattomista säiden vaihtelusta. Syksyn ja syystalven ollessa kylmä lisääntyy kaksin myynti, ja samalla kohoavat menot kaksin lajittelusta, kuormaamisesta ja kotiin ajosta. Nämä myynnistä johtuvat kustannukset merkitään kirjaan yksinkertaisesti lukemalla ne pois myynnin tuottamista tuloista, ja tähän sääsuhteiden varassa olevaan budjettierään nähden on vatedeskin meneltävä samalla tavalla.

Toinen esimerkki, joka osoittaa että on oikeutettua vähentää menoeriä tuloeristä, on kaasulaitoksen paraikaa jatkuva kulutetun puhdistusmassan myynti. Tätä massaa, jolla ei ole aikaisemmin ollut myyntiarvoa, on käytetty tasoitustöihin. Nykyisen rikinpuutteen vallitessa kootaan massa ja myydään edulliseen hintaan. Laskettujeu tulojen, 6,000 markan, vastapainona on kuitenkin menoja massan nostosta ja kuormaamisesta sekä täytemaan hankkimisesta massan sijaan. Kaasulaitos on sitä mieltä, että tässä tapauksessa on oikeinta lukea menot pois odotettavana olevista tuloista.

Edellä lausutusta käy selville, *että kaasulaitos olisi oikeutettava myydessään varastossa olevia lisätuotteita ja aineita lukemaan myynnin yhteydessä olevat kulut pois myyntituloista.*

4 §:än olisi neljänneksi momentiksi pantava seuraava:

Kaasulaitoksessa saa vuosirahasääntöön merkityn menoerän ilmoitusta tekemättä ylittää, siinä tapauksessa että lisämeno johtuu lisääntyneestä ja voittoa tuottavasta tuotannosta. (Tämän perustelu on johdannossa).

5 §:n viimeisen momentin muodostelu on epäasiallinen sikäli, että se edellyttää teknillisten laitosten uutistöihin aina tarvittavan ne määrät, mitkä on poistoina pantu varalle. Kaupungin kannalta on samantekevää, käytetäänkö nämä kuoletusvarat teknillisten laitosten uutistöihin vai muihin lainavaroilla teetettäviin uutistöihin. Pääasia on, ettei kuoletusmääriä käytetä vuosimenojen suoritukseen eikä verotuksen huojistamiseen.

6 §:ä vastaan ei ole periaatteelliselta kannalta mitään muistuttamista. Tarkan ilmoituksen antaminen kaasulaitokselle tarpeellisesta liikepääomasta on sangen vaikea, syystä että sen määrä on vaihtelevain varastojen varassa. Vuoden vaihteessa voi liikepääoman tarve nousta lähes puoleen miljoonaan ja keväällä vähetä puoleen siitä, jopa vähemmäksi.

II. Kassa- ja tilivirastot.

7 § voidaan hyväksyä, jos reviisorien valta tarkastaa kaasulaitoksen laskut ennen niiden maksamista rajoitetaan edellä mainitulla tavalla.

8 § ei aiheuta muistutusta.

9 § koskee ainoastaan Rahatoimikonttoria.

10 §. Sanain „*se määrä virkamiehiä*“ sijaan olisi pantava sana „*henkilökunta*“.

11 §. Teknillisten laitosten konttorien aukioloaika olisi kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen määrättävä, ja on reviisoreille ilmoitettava Hallituksen tässä kohden tekemästä päätöksestä sekä reviisorien sovittava työaikansa sen mukaan.

III. Rahavarain hallinto.

12 §:ssä säädetään, että rahoja kaupungin kassavirastoihin maksettaessa tulee maksajan kassavirastossa saatavana oleville lomakkeille laatia reversaali kaksin kappalein. Tämä menettely, jota tosin käytetään eräissä virastoissa ja laitoksissa, tuskin lienee sopiva liikekonttorissa. Osin ei voi vaatia, että asiakas vaivautuisi aikaa vievällä kirjoittelulla niin yksinkertaisen asian vuoksi kuin laskun suoritus on, osin usea laskuja maksamaan lähetetyistä henkilöistä tuskin osaa kirjoittaa nimeään, vielä vähemmän täyttää reversaalia. Kun tällainen menettely vaikuttaisi sangen ehkäisevästi kassaliikkeeseen sekä asiain nopeaan ja sujuvaan toimitukseen, ehdotetaan, että laskut saisi maksaa niinkuin tähänkin asti reversaalia käyttämättä.

18 §:n määräys että kaupungin laitosten ja lautakuntain asianmukaisesti hyväksytyt ja maksua varten kassavirastolle esitetyt laskut ovat ennen suorittamista Revisionikonttorissa tarkastettavat ja konttorin tarkastusleimalla varustettavat, on, mikäli kaasulaitosta koskee, sangen sopimaton ja ainoastaan omansa aikaansaamaan selkkauksia ja viivytystä. Kun teollisuuslaitoksessa on erinomaisen tärkeää, että maksut toimitetaan aikanaan, olisi tuollainen menettely varsinkin rautatierahteja, tullimaksuja sekä muissa tavarain vastaanotossa esiintyviä menoja suoritettaessa haitaksi laitoksen käytölle. Tämän määräyksen johdosta, joka sallii

Revisionikonttorin kieltää, jos hyväksi näkee, maksun suorituksen, saisi se siis vallan, joka oikeuttaisi sen virkamiehet ratkaisevalla tavalla puuttumaan laitoksen sisäisiin asioihin. Olisiko tämä teknillisille laitoksille hyödyksi, on epäilyksen alaista, mutta pikemmin uskomme kaupungin etujen tulevan paremmin valvotuiksi, jos vastuu sen teknillisten laitosten hoidosta jätetään kokonaan laitosten päälliköille ja teknillisille johtajille, kuin jos osa siitä siirretään virastolle, joka on vailla tarpeellista asiantuntemusta teknillisissä asioissa.

22 §:ssä säädetään, että kassakonttorien on ennen kunkin kuukauden kymmenettä päivää Rahatoimikonttoriin lähetettävän edelliseltä kuukaudelta Rahatoimikonttorin ohjeitten mukaan laaditut ja Revisionikonttorin oikeiksi todistamat tiliraportit kuukauden kirjoihin merkityistä menoista ja tuloista. Samanlaiset raportit laitosten menoista ja tuloista on tähänkin asti annettu Rahatoimikonttoriin, kuitenkin ainoastaan neljännesvuosittain, ja on nämä raportit annettu ennen vuosineljänneksen päättymisen jälkeisen kuukauden kymmenettä päivää. Jotta tämä kuitenkin olisi mahdollista, ovat raportit käsittäneet menot ja tulot siltä neljännesvuodelta, joka on ollut kuukauden jäljessä kalenterineljänneksestä. Tämä järjestys on johtunut siitä, että kaasumittarien lukeminen, laskujen kirjoitus sekä kaasunkulutuksen veloitus on tavallisesti vienyt aikaa kolmisen viikkoa, joten kuukauden aikana kulutetusta kaasusta ollutta tuloa ei ole voitu panna kirjaan ennen seuraavan kuukauden 20—25 päivää. Tämän johdosta ehdotetaan, että pykälässä tarkoitetut raportit saisi antaa viimeistään sen kuukauden 30 päivänä, joka seuraa lähinnä laskujen tarkoittamaa kuukautta.

26 §:ssä oleva määräys, että kassanhoitajan on päivittäin kassaliikkeen päätyttyä annettava viraston kamreerille laskelma, joka sisältää kassasäästön kassatunnin alussa, tulojen ja menojen summat sekä kassasäästön kassatunnin päättyessä, edellyttää, että kassa suljetaan ainakin tuntia ennen konttoriajan loppua, sillä muussa tapauksessa täytyy kassanhoitajan laatia tilinsä ylijällä konttoriajan päätyttyä. Kaasulaitoksen tapaisessa teollisuuslaitoksessa on kuitenkin välttämätöntä pitää kassa avoinna koko konttoriajan, minkätähden ehdotetaan tässä säädetty päivittäinen tilitys poistettavaksi.

28 §:n lopussa säädetään, että kirjanpito on päivälleen toimitettava, jotta laskuja kassaan maksettaviksi tuotaessa aina voidaan nähdä, onko laskussa mainittuun tarkoitukseen myönnettyjä määrärahoja vielä varalla olemassa. Tämä määräys on, mikäli kaasulaitosta koskee, aivan mieletön, koska tuollainen menettely ei tuottaisi minkäänlaista varsinaista hyötyä, kuukausibilansseista kun kyllin tarkoin tulee näkyviin, paljonko kustakin määrärahasta on käytetty ja paljonko siitä on jäljellä käytettävänä. Kun tuollainen yksityiskohdainen kirjanpito sitä paitsi vaatisi lisää työvoimaa ja sentähden lisäisi kustannuksia, ehdotamme, että 28 §:n viimeinen momentti, mikäli kaasulaitosta koskee, poistettaisiin.

31 §:ssä oleva määräys että „kukin tilivirasto on velvollinen ennen jokaisen kuukauden viidettätoista päivää edelliseltä kuukaudelta pääkirjastaan laatimaan ja Revisionikonttorille antamaan sellaisen bilanssin, joka osoittaa ei ainoastaan kutakin vuosirahasääntömomenttia kohti vahvistetun määrärahan, vaan myöskin mitä kuukauden loppuun asti on määrärahoista käytetty tai kertynyt, sekä niinkään pääkirjan muilla tileillä olleen vaihdon määrän“ on, mikäli kaasulaitosta koskee, muutettava niin, että bilanssien antoaika ulotetaan seuraavan kuukauden 10 päivään. Tätä muutosta perustelee kaasulaitoksen osalta se seikka, että mit-

tarien lukemiseen, laskujen kirjoittamiseen ja kulutetun kaasun veloittamiseen tarvitaan, niinkuin edellä mainittiin, noin 3 viikon aika, minkätähden tulot kunkin kuukauden kuluessa käytetystä kaasusta voidaan panna kirjaan aikaisintaan seuraavan kuukauden 20—25 päivänä ja pääkirjanpito vasta sitten päättää ja kuukausibilanssi laatia.

Helsingissä, kesäkuun 9 päivänä 1916.

Helsingin kaupungin Kaasulaitos:

Ed. Cedercreutz.

A. Mellenius.

Liite XI.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.

Vaadituksi lausunnoksi Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudistusta koskevan ehdotuksen johdosta pyytää allekirjoittanut sähkölaitoksen osalta esittää seuraavaa:

Teknillisten laitosten kannalta katsoen saa ehdotuksesta mielestäni, niinkuin osittain on sanottu kaasulaitoksen lausunnossakin, sen yleiskäsityksen, että ehdotuksentekijät aikaansaadakseen mahdollisimman yhtenäisen ehdotuksen ovat ehkä liiaksi jättäneet huomioon ottamatta sen erikoisaseman, jossa kaupungin liikettä harjoittavat laitokset ovat tai jossa niiden ainakin pitäisi olla kunnan muihin, yksinomaisesti hallinnollisiin laitoksiin verraten. Se yksinkertainen syy, että kunnallisasetus aikanaan laadittiin yksinomaan jälkimäisiä silmällä pitäen, on esillä olevassa ehdotuksessakin joko tieten tai tietämättä johtanut semmoiseen yleistyttämiseen ja semmoisiin tulkintoihin, jotka eivät aina johdonmukaisesti käy yhteen sen alituisesti esitetyn toivomuksen kanssa, että näitä laitoksia hoidettaisiin liikelaitoksina, niin että tämä viimeksi mainittu toivomus yhä enemmän alkaa tuntua lauseparrelta, jolla ei ole sanottavaa merkitystä.

Niinkuin tunnettu, seurasivat kaasu- ja sähkölaitoksen vuosirahasäännöt aikaisempina vuosina kokonaisuudessaan kunnan budjetin liitteinä, ollen budjettiin ainoastaan näiden laitosten voitto merkitty tulopuolelle. Siitä lähtien kun kunnallinen oikeaoppisuus havaitsi tämän menettelyn vääräksi ja nojaten kunnallislain sanontaan, lain, joka ei milloinkaan ole uneksinutkaan kunnallisista liikeyrityksistä, vaati teknillisten laitosten budjetiteja pantavaksi

kokonaisuudessaan kunnan vuosirahasääntöön, on tämä tehty sillä seurauksella että kunnallinen yleistyttämishalu on tämän rinnastuttamisen johdosta vuosittain tuottanut lukemattomia sisäisiä ja ulkonaisia vaikeuksia ja ristiriitoja. Allekirjoittaneen vakaumus onkin, että näitä vaikeuksia jatkuu ja että niiden merkitys luultavasti lisääntyy laitoksen laajetessa, niin kauan kuin näissä on itsenäinen liikejohto, joka tahtoo vastustaa täydellisen virastomaisuuden toimeenpanoa. — Edellä mainitulta ajalta on, käsittämätöntä kylläkin, vielä osa teknillisten laitosten budjettia olemassa, sillä johtotyöt (ehdotuksessa sanotut yksityistöiksi) ynnä myynti ovat pääasiassa saaneet jäädä budjetin ulkopuolelle. Näistä tahtoo uusi ehdotus vielä säilyttää ensiksi mainitun muinaismuistona, mutta millä oikeudella pannaan myynti tällä kertaa budjettiin? Allekirjoittanut ei näe kunnallislain kannalta minkäänlaista eroa kahden liikkeen välillä, joista toinen ostaa johtotyötarpeita ja niillä teettää johtotöitä ja toinen ostaa hiiliä ja valmistaa niistä sähkövoimaa. Ellei jälkimäistä teollisuustoimintaa kunnallislain määräyksen johdosta saa jättää budjetin ulkopuolelle, niin jää allekirjoittaneelle selittämättömäksi, miksi edellisen suhteen saa menetellä toisella tavalla. Tämän menettelyn tueksi lausutaan perusteluissa että „on osottautunut jokseenkin vaikeaksi kutakuinkaan tarkoin laskea bruttomääriä“ sekä että ehdotuksentekijäin „mielestä on tarkoituksenmukaisinta, että vastedes noudatetaan samaa menettelyä kuin tähänkin asti.“ Samalla kun allekirjoittanut on täysin yhtä mieltä päinvastaisen menettelyn tuottamista vaikeuksista ja nykyisen menettelyn tarkoituksenmukaisuudesta, täytyy minun kuitenkin huomauttaa tässä esiintyvästä epäjohdonmukaisuudesta sekä kysyä, salliiko kunnallislaki kaupunginreviisorinkaan „olla sitä mieltä“ että „tarkoituksenmukaista“ menettelyä, joka on vastoin kunnallislain *sanontaa*“, siitä huolimatta noudatetaan. Allekirjoittanut on edellä olevalla halunnut mielipiteenään esittää, että edelleenkin olisi „tarkoituksenmukaisinta“, ettei kaupungin yleiseen budjettiin otettaisi teknillisten laitosten budjettia kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan niiden laskettu voitto, joten samalla esiintyisi näiden laitosten erikoisasema liikelaitoksina ja niillä todella säilyisi „jonkinlainen vapaus sisäiseen hallintoonsa nähden“.

Niiden *yleisten uudistusehdotusten joukossa*, joita painettu mietintö N:o 42 sisältää, on ensinnäkin vaatimus vuosikertomuksen julkaisemisesta ennen huhtikuun 15 päivää. Tätä ehdotusta vastaan ei sähkölaitoksen puolelta ole mitään muistuttamista.

Kirjanpidon järjestämistä koskevat yleisehdotukset eivät tuo mitään uutta nykyiseen kirjanpitojärjestelmään.

Lisäksi esitetään ponsissa (sivulla 92) „että kaupungin laitosten keskinäiset tavarantoinnitukset ja työsuoritukset on arvioitava sen alimman hinnan mukaan, jolla kaupungin laitokset veloittavat yksityiskuluttajia“ sekä „että vuosirahasääntöön jätetään panematta rahatoimikonttorissa oleva laitosten konttokuranttitili“. — Mitä ensinmainittuun ehdotukseen tulee, on sähkölaitoksen puolelta huomautettava, että sen toimittamassa sähkövoiman hinnoituksessa noudatetut periaatteet ovat osin määrättyt Valtuuston vahvistamassa taksassa ja osin riippuvat erikoistariffeja laskettaessa kunkin kuluttajan käyttöajasta. Kunnallisten laitosten sähkövoiman kulutuksesta lasketaan useimmiten taksan mukainen hinta myöntämällä ylimääräistä alennusta 10 %, siis 10 % alempi saman luokan yksityiskuluttajilta veloittettua alinta hintaa. Jos kulutus on sen laatuinen, että sovelletaan erikoishintoja, lasketaan se samain periaatteiden

mukaan kuin yksityiskuluttajilta eikä tässä tapauksessa myönnetä minkäänlaista alennusta. — Tavaroita toimitettaessa niinkään myönnetään 10 %:n ylimääräinen alennus, joten hinta on 10 % halvempi kuin yksityiskuluttajilta, joille ei myönnetä alennuksia. Edellä lausutun johdosta ei sähkölaitos voi havaita nykyiseen hinnoitteluun muita muutoksia perustelluiksi kuin ehkä sen, että tähänastinen ylimääräinen 10 %:n alennus poistetaan.

Mitä tulee konttokurantikoron poistamiseen, ei allekirjoittanut voi hyväksyä enempää mietinnön perusteluja kuin sen ponttakaan, ja pyydän tässä kohden lyhyiden vuoksi yhtyä vesijohtolaitoksen lausuntoon.

Sitä vastoin haluaa allekirjoittanut yhtyä mietinnössä olevaan esitykseen vuotuisten kuoletusvarain varaamisesta Valtuuston harkinnan mukaan käytettäväksi teknillisten laitosten uutisrakennuksiin. Olen tosin edelleen samaa mieltä kuin vuonna 1912 käsiteltäessä kysymystä kuoletusvarain käyttämisestä laitosten uutisrakennuksiin, nimittäin että rahaston muodostaminen ei oikeutta myöten saa käsittää koko vuotuista kuoletussummaa, vaan ainoastaan tämän ja kuhunkin laitokseen käytetyistä kaupungin lainavaroista menevän vuotuismaksun välisen erotuksen, mutta pidän tätä erikoiskysymyksenä, joka voidaan käsitellä, sittenkun periaatteellinen kysymys rahaston muodostamisesta ja varain käyttämisestä määrättyyn tarkoitukseen on ratkaistu.

Mitä tulee mietinnön sivulla 94 lausutussa ponnassa esitettyyn toivomukseen tarverahamäärärahain erittelystä budjetissa, olen sähkölaitoksen osalta toisella kannalla asiassa. Yhtyen tässä kohden vesijohtolaitoksen antamaan lausuntoon haluan sähkölaitoksen puolesta lisätä, että kaikki tarverahain määrärahat *kirjanpidossa* mahdollisimman mukaan eritellään, jolloin m. m. kaikki painatuskulut merkitään erikoisille alitileillensä. Jos kaupungin viranomaiset tarvitsevat tietoja esim. sähkölaitoksen painatustöiden todellisista kuluista, on laitoksella siten tilaisuus milloin tahansa antaa näistä tieto. Sitä vastoin katson jouduttavan aivan harhaanviepiin johtopäätöksiin, jos kaikkien laitosten olisi pakko budjetissa *arvioida* esim. painatuskulunsa, koska ne siten aina liikkuisivat arvatuilla ja useimmiten luultavasti liian runsaiksi arvatuilla kuluilla. Käsitäisin tarkoituksen paremmin, jos mietinnössä olisi ehdotettu, että kaikki virastot ja lautakunnat *kirjanpidossaan* (ei vuosirahasäännössään) mahdollisimman tarkoin erittelisivät tarverahamäärärahansa.

Tämän yleisen johdannon jälkeen on vielä lausuttava seuraavaa *Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksesta*.

1 §. Yhdyn vesijohtolaitoksen lausuntoon.

3 §. Viittaan lausuntoni alussa olevaan periaatteelliseen esitykseen. Jos kuitenkin yksityisille tilaajille tehtyihin töihin, toisin sanoen johtotöihin nähden on meneteltävä niinkuin mietinnössä ehdotetaan, on samaa menettelyä myös noudatettava myyntiin nähden, jotta tähänastinen „tarkoituksenmukaiseksi“ tunnustettu menettely kokonaisuudessaan säilyisi. Sitä paitsi on siinä tapauksessa *kaikki* näihin ryhmiin kuuluvat *menot* poistettava eikä ainoastaan useimpia, niinkuin nykyään epäjohtonmukaisesti kylläkin tehdään.

4 §. Hallituksella on sähkölaitoksen ja vesijohtolaitoksenkin budjetissa määräraha käytettäväksi arvaamattomiin tarpeellisiin menoeriin. Tämä määräraha pantiin budjettiin nimenomaan jotta sähkölaitoksen osalta päästäisiin siitä hankaluudesta, minkä määrärahan ylityskielto tuottaa liikelaitokselle. Pysyttämällä tämä määräraha kyllin suurena ei semmoisen määräyksen kuin 4 §:n 3 momentissa olevan tarvitse ketään pelottaa.

5 §. Viittaan lausuntoni yleiseen osaan. Kaasulaitoksen kannasta tässä asiassa eroan siinä, että mielestäni kaupungin kannalta katsottuna ei suinkaan ole samantekevää, käytetäänkö varatut kuoletusvarat teknillisten laitosten uutistöihin „vai muihin lainavaroilla teetettyihin uutistöihin“. Allekirjoittaneen mielestä ei näitä varoja voida käyttää muihin kuin semmoisiin tarkoituksiin, jotka *takaavat* säännöllisen koron ja vuotuismaksun, ei siis korkoa tuottamattomiin, vaan ainoastaan liiketarkoituksiin, jos mieli välttää vastaisuuden kohtuutonta kuormittamista nykyajan kustannuksella.

11 §. Yhdyn kaasulaitoksen lausuntoon.

12 §. Tässäkin kohden olen täysin yhtä mieltä kaasulaitoksen kanssa.

14 §. Aikaansaa sähkölaitoksen kannalta katsottuna (allekirjoittaneen mielestä tarpeettoman) muutoksen nykyiseen menettelytapaan. Nykyään vastaanottavat postilaitoksen kirjoihin merkittävät lähetyksiä ainoastaan toimitusjohtaja tai kamreeri. Lähetykset sisältävät tavallisesti kirjallisia tiedonantoja, joiden etusijassa tulee saapua johtajan tai hänen sijaisensa käsiin. Ehdotetun muutoksen hyödyllisyyttä käy sähkölaitoksen kannalta epäileminen.

18 §. Tähän pykälään nähden yhdyn täydellisesti kaasulaitoksen lausuntoon. Aivan erikoisesti pyydän kiinnittää Hallituksen huomiota sivulla 107 viimeisessä kappaleessa olevaan lausuntoon, jossa mainitaan 18 §:ssä ehdotetusta toimenpiteestä olevan m. m. se etu, että „tämän tarkastusjärjestyksen kautta saataisiin myöskin pääasiassa estetyksi asioiden merkitseminen kirjoihin väärille kirjanpitotileille, *koska revisionikonttori tällöin pääsisi jo etukäteen tarkastamaan, että oikeat kirjanpitotilit on laskuille merkitty.*“ Tässä ehdotuksen tekijä varmaan on ampunut yli tai sivu maalin ja arvannut tilintarkastajain kyvyn tuntuvasti liian suureksi, ainakin mitä teknillisiin laitoksiin tulee. Oman kokemukseni perusteella voin väittää, ettei yleensä kukaan muu omassakaan laitoksessaan kuin asianomainen osastopäällikkö tai toimitusjohtaja voi arvostella tilimerkinnän paikkansapitävyyttä. Mitenkä sitten voisi laitokseen ja ammattiin aivan perehtymätön revisori arvostella näitä asioita ja oikaista ehkä tehtyjä erehdyksiä.

22 §. Lukemiskauden ollessa semmoinen kuin sähkölaitoksessa on ollut kevästä 1914 lähtien eli kuukauden 16 päivästä toisen kuukauden 15 päivään on mahdollista antaa raportit ennen kunkin kuukauden 15 päivää, paitsi tammi- ja kesäkuussa, jolloin eräitä täydentäviä lukemisia täytyy toimittaa edellisen kuukauden lopullakin eivätkä raportit sentähden voi valmistua ennen kuukauden 30 päivää.

25 §. Tämä määräys muuttaa nykyistä käytäntöä, jonka mukaan laskut, sittenkun ne on asianmukaisesti maksettaviksi hyväksytyt, ovat järjestettyinä kassanhoitajattaren hallussa. Uuden määräyksen noudattaminen hidastuttaisi ja vaikeuttaisi tuntuvasti kassanhoitajattaren työtä. Kun jo nykyisenkin menettelytavan vallitessa kassassa usein syntyy ahdinkoa ja suurta viivytyksiä, olisi uusi järjestys luultavasti sangen epämurkava.

26 ja 28 §:än nähden yhdyn täydellisesti kaasulaitoksen lausuntoon. Jos näissä ja 27 §:ssä olevat määräykset pantaisiin toimeen, kävisi luultavasti m. m. tarpeelliseksi pitää kahta kassakirjaa, koska nykyisestä ei saa yhteenlaskematta selville mitä 27 §:ssä vaaditaan. Tämän johdosta täytyisi henkilökuntaakin lisätä.

30 §. Yhdyn vesijohtolaitoksen lausuntoon, sillä lisäyksellä että ylipäätään näyttää tarkoituksettomalta antaa suuremmista töistä laskuja ennen töiden valmistumista, koska semmoinen menettely vaikeuttaisi tarkastusta ja hyväksymistä.

43 §. Neljännen momentin määräykset näyttävät sähkölaitoksen osalta tarpeettoman seikkaperäisiltä ja osittain tarkoituksettomilta.

Lopuksi pyydän huomauttaa, että kaikessa, mikä koskee kirjanpitoseikkoja, on sähkölaitoksen kamreeri ottanut osaa asiain käsittelyyn ja yhtynyt edellä oleviin lausuntoihin.

B. Wuolle.

Heisingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

*Valiokunnan mietintö Drumsöhön kuulu-
van Merholman osan ynnä sen viereisen vesi-
alueen hankkimisesta kaupungille.*

Kirjelmässä helmikuun 15 päivältä 1917 (*Pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1917*) on Rahatoimikamari ilmoittanut kauppias Julius Tallbergin kanssa tehneensä alustavan sopimuksen, jonka mukaan kaupunki saisi omistusoikeuden Merholman länsiosaan ynnä niin suureen osaan sen viereistä vesialuetta, että raja kulki Merholman ja Drumsön puolitiestä. Tämä sopimus, joka lakkasi olemasta voimassa huhtikuun 1 päivänä kuluvaan vuotta, käsitti seuraavat pääkohdat:

1) Herra Tallberg pidättää itselleen noin 22,000 m² tonttialaa ja noin 3,000 m² vesialuetta, joiden asema lähemmin käy selville tämän oheisesta kaupungin Rakennuskonttorissa laaditusta kartasta ja jotka hän saisi käyttää yksinomaan makasiini- ja tehdasteiksi, kohta kun alueen kaupunginasemakaava on vahvistettu;

2) kaupunki sitoutuu alueen kaupunginasemakaavan jaoitusta tehdessään varamaan tilaa niin leveälle, idästä länteen kulkevalle kadulle, että siihen käy sijoittaminen rautatie- ja raitiotieraitteet, minkä ohessa on hankittava herra Tallbergin hyväksyminen kadun suunnalle;

3) kaupunginasemakaavajaoituksen vahvistusta on mahdollisimman pian haettava ja herra Tallbergille sitten maksutta annettava edellä mainittujen tonttialueiden saantokirjat;

4) rautatieraitteet on kaupungin kustannuksella rakennettava Merholman länsirantaan asti viimeistään ennen 1922 vuoden loppua tai, jos sotaa kauemmin jatkuu, 3 vuoden kuluessa rauhanteosta;

5) katukin on vastamainitun ajan kuluessa kaupungin kustannuksella tasoitettava niin leveältä, että siihen käy sijoittaminen raitiotieraitteet;

6) jos Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö ei katsoisi etunsa mukaiseksi edellä määrätyn ajan kuluessa ulottaa raideverkkoaan mainittuun rantarajaan asti, oikeuttaa kaupunki herra Tallbergin teettämään raitiotielinjan ja liikennöitämään sitä mainittuun päätekohtaan asti sekä liittämään sen johonkin Lapinlahdenkadulla tai Hietalahdenrannassa olevista osakeyhtiön raidelinjoista. Tämä raitiotie on suunnattava ja rakennettava kaupungin Rakennuskonttorin ja Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön antamain lähempäin

ohjeiden mukaan. Toimilupa on voimassa määräämättömän ajan, ollen kaupunki kuitenkin oikeutettu 5 vuoden kuluessa ilmoituksen tekemisestä lunastamaan raidelaitoksen sen rakennusarvoon perustuvan arvion mukaan;

7) herra Tallberg varaa itselleen lauttapaikan edellä mainitun kadun länsipäästä sekä oikeuden rakennuttaa samasta paikasta sillan Drumsöhön, jos lupa sellaisen sillan teettämiseen hankitaan; sekä

8) kaupunki suorittaa kustannukset, joita voi koitua kadun teettämisen ja laituri-alueiden kuntoonpanon johdosta vuokramiehille maksettavasta korvauksesta, jota vastoin herra Tallberg suorittaa menot, joita vuokraaja ehkä vaatii herra Tallbergin omiksi tulevain tonttialain luovuttamisesta.

Asiaa maaliskuun 13 päivänä 1917 käsitellessään päätti Kaupunginvaltuusto Maistraatilta anoa lisättyjen Valtuusmiesten valitsemista asiaa käsittelemään. Kun keskustelussa tehtiin erinäisiä muistutuksia Rahatoimikamarin silloista ehdotusta vastaan sekä asiasta hankittua selvitystä katsottiin olevan eräiltä kohdin täydentäminen, katsoi Kaupunginvaltuusto tarpeelliseksi asettaa erikoisvaliokunnan asiaa edelleen käsittelemään, ja tämä valiokunta sai sen ohessa toimeksi herra Tallbergin kanssa keskustella puheena olevan alueen ostamisesta kaupungille. Kokouksessaan viime maaliskuun 27 päivänä Kaupunginvaltuusto sittemmin valitsi valiokunnan jäseniksi allekirjoittaneet Castrénin ja Krogiuksen ynnä herra F. von Wrightin, joka kuitenkin viime huhtikuun 17 päivänä pidetyssä kokouksessa sairauden tähden vapautettiin tehtävästä ja jonka sijaan valittiin allekirjoittanut Stockmann.

Tehtävänsä täytettyään pyytää Valiokunta Kaupunginvaltuustolle antaa tässä seuraavan selvityksen ehdotuksineen esillä olevasta asiasta.

Niinkuin asian käsittelyssä Kaupunginvaltuustossa tehdystä pikakirjoituksella laaditusta keskustelupöytäkirjasta käy selville, lausuttiin keskustelussa se käsitys, että herra Tallbergin panemat ehdot olivat kaupungille epäedulliset ja että kaupungin suoritettavan vastikkeen määrä ei ollut laskettavissa eikä arvatavissa, minkätähden uusiin keskusteluihin olisi ryhdyttävä käteisoston pohjalla. Rahatoimikamarin laatimaa alustavaa sopimusta vastaan muistutettiin m. m., että tarjottu vesialue, jonka raja ei käynyt täysin selville Rahatoimikamarin antamasta selvityksestä, ei ollut kaupungille sanottavan tärkeä, koska se oli yleinen kulkuväylä eikä liikennettä siinä voinut estää enempää kuin tilapäistä ankkuroimistakaan voi mainitulla vesialueella kieltää; että kaupunki tätä vesialuetta tarvitessaan voi edullisesti käyttää pakkolunastusta; että ei käynyt pitäminen kaukonäköisenä, että kaupunki jo nyt sitoutui verraten lyhyen ajan kuluessa täyttämään Merholman viereisen salmen, rakentamaan sinne pääkulkuväylän ja rautatien y. m., ennenkuin Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt kaupungin satama-

laitosten yleissuunnitelman; että oli epäilyksen alaista, kykenisikö satamarata välittämään sitä liikenteen lisäystä, minkä suunnitellut satamalaitokset saisivat aikaan; ettei sopimuksesta käynyt selville, paljoko herra Tallbergille varattujen tonttialueiden vierustan täyttäminen ja laiturirakennukset maksaisivat eikä myöskään, milloin tämä työ olisi teetettävä; että sopimuksesta ei käynyt ilmi, oliko herra Tallbergille varatun tonttialan järjestäminen kaupungin asia eikä myöskään, kenen olisi kustannettava tämän alueen vapaaksi hankkiminen; että herra Tallberg, sen johdosta että tontit luovutettaisiin hänen omistettavikseen, tulisi erikoisasemaan, koska tuollaisessa tapauksessa muuten tavallisesti noudatettaisiin vuokrajärjestelmää; että kysymys Merholman käyttämisestä oli sen varassa, voitiinko Lapinniemen eteläosa saada kaupungin omaksi, mistä asiasta keskusteluja vielä jatkui valtion kanssa; sekä että sopimuksen sanonta eräiltä muiltakin kohdin soi sijaa tulkinnalle ja epätietoisuudelle. Lisäksi huomautettiin, että lauttauspaikan järjestäminen keskelle Merholman länsirannan laiturialuetta ei olisi eduksi satamaliikenteelle sekä että olisi kaupungille vaarallista sallia sillan rakennuttaminen Merholmasta Drumsöhön, koska siten teljettäisiin niiden satamalaitosten väylä, joita on suunniteltu Merholman pohjoisosaan sekä Lapinlahden ja Taivallahden partaalle.

Valiokunta on saamansa tehtävän mukaisesti herra Tallbergilta tiedustellut, suostuisiko hän ja millä ehdoilla kaupungille myymään edellä mainitun maakappaleen ja vesialueen, mutta herra Tallberg on ilmoittanut, ettei hän millään ehdolla suostu luovuttamaan mainittua omaisuutta kaupungille rahavastikkeesta. Herra Tallberg, joka pitää Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaista selvitystä kaupungille edullisimpana, on kuitenkin ilmoittanut suostuvansa sovittelemaan aikaisemmin esittämiään ehtoja, jos sitä kunnan etujen kannalta pidetään tarpeellisena. Tämän johdosta on Valiokunta tällä pohjalla jatkanut keskusteluja herra Tallbergin kanssa sekä onnistunut aikaansaamaan muutetun sopimuksen, joka Valiokunnan mielestä tarjoaa kaupungin kannalta katsottuna hyväksyttävän ratkaisun.

Sen jälkeen kun Kaupunginvaltuusto oli käsitellyt esillä olevan asian, on nimittäin tehty ehdotus, joka Valiokunnan mielestä on omansa helpottamaan puheena olevan suuntaisen sopimuksen aikaansaamista herra Tallbergin kanssa. Ehdotus tarkoittaa Merholman eteläosan sekä mainitun saaren, Sällarin ja mantereiden välisen vesialueen osan käyttämistä suurenlaisen laivaveistämön paikaksi. Sittenkun Helsingfors Skeppsvarvs Aktiebolag oli ehdottanut varattavaksi tilaa laivaveistämölle Utterin viereltä, jonka ehdotuksen kaupungin yleisten töiden Hallitus kuitenkin epäsi, koska se ei kävisi yhteen Santa- ja Busholmaan suunniteltujen satamalaitosten kanssa, on Hallitus tutkittuaan mainittuun tarkoitukseen sopivia paikkoja havainnut, että sopivin ala, minkä kaupunki voisi tässä tapauksessa tarjota, olisi kaupungin omistama Merholman osa, etusijassa saaren eteläpuoli ynnä viereinen vesialue Lapinniemeen asti. Kun kuitenkin kaupun-

gin käytettävänä oleva maa-alue on tähän tarkoitukseen riittämätön, on Hallitus lausunut suotavaksi, että kaupunki koettaisi hankkia omakseen kauppias Tallbergille kuuluvan eteläosan mainittua saarta. Tämä asia on nykyään Raha-toimikamarin valmisteltavana.

Hankkiakseen kaupungille suuremman toimintavapauden Merholman eteläosan käyttämiseen nähden on Valiokunta herra Tallbergin kanssa sopinut semmoisesta tilusjärjestelystä, että hänelle Merholman poikki suunnitellun pääkadun eteläpuolelta varattu alue vähenisi noin 5,600 m²:llä ja hän sen vastikkeeksi saisi vastaavan alan (5,000 m² maata ja 600 m² vesialuetta) kaupungin omistamasta saaren pohjoisosasta kohta nykyisen välirajan itäpuolelta (ks. karttaa Litt. B). Herra Tallbergille luovutettava tonttiala pysyisi tämän johdosta ennallaan, käsittäen 22,000 m² maa- ja 3,000 m² vesialuetta. Drumsöhön kuuluvasta Merholman osasta saisi kaupunki siten omakseen kaikkiaan 1.6 ha, siihen luetuna edellä mainittuun pääkatuun tarvittava ala.

Puheena olevan tonttialueen luovuttaminen herra Tallbergin omistettavaksi tosin tietäisi poikkeamista siitä tonttien luovutusjärjestelmästä, nimittäin vuokrauksesta, jota Santa- ja Busholmassa sekä luultavasti muissakin Merholman ja Ruoholahden osissa käytettäisiin. Mutta tässä on huomattava, että herra Tallberg Drumsöhön kuuluvan Merholman osan omistajana onkin erikoisasemassa ja että hänen omistusoikeutensa pysyttäminen mainittuun tonttimaahan on hänen puoleltaan epäämätön ehto esillä olevan sopimuksen aikaansaamiseksi. Niinkuin Rahatoimikamari on osottanut, ei tästä asianlaidasta koituisi kaupungille mainittavaa haittaa.

Sen ohessa edellyttää herra Tallbergin kanssa tehty sopimus, että kaupunki saisi aikaisempaan vesialueeseensa yhdistää sen osan Drumsön maatilana kalavettä, mikä sijaitsee kaupungin nykyisen ulkorajan ja noin Drumsön ja Merholman puolitiestä kulkevan rajan välillä (ks. karttaa Litt. A, viiva a—b).

Semmoisen vesialueen käyttämisestä on voimassa, että omistaja on oikeutettu käyttämään kaikkea vedenomistusoikeuden tuottamaa toimivaltaa, ellei siihen erityisestä syystä tehdä rajoituksia. Tähän nähden on huomattava, että puheena oleva vesialue on yleinen kulkuväylä ja siis yleisesti käytettävänä. Asianlaita on tosin niin, että kaikkia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat ehkäisevästi veden käyttämiseen vastamainitun tarkoituksen mukaisesti, täytyy pitää kiellettyinä. Mutta toiselta puolen ei kaupungilla ole oikeutta omistajan luvatta teettää alueella täytetöitä eikä sillä myöskään liene valtaa tähän veteen rakentaa laitureja eikä muita laitoksia sillä tavoin, että ne loukkaisivat vedenomistajan käyttöoikeutta. Omistajan luvatta ei vettä myöskään saane pysyväisesti käyttää ankkuripaikkana, ja lopuksi tuntuu sangen epätietoiselta, suostuisiko Hallitus sallimaan yhdistää vieraalte omistajalle kuuluvaa aluetta kaupungin satama-alueeseen.

Tältä kannalta katsoen on Valiokunnan mielestä kaupungille edullista, että se hankkii omakseen puheena olevan, kohta kaupungin suunniteltujen satamalaitosten vierellä sijaitsevan vesialueen, kun se nyt verraten edullisin ehdoin on kaupungin saatavissa. On tosin laita niin, että pakkolunastusmenettely aina on kaupungin käytettävänä, jos sen vesialueen laajentamistarvetta ilmaantuu, mutta epätietoista on, voiko kaupunki siinä tapauksessa saada veden omakseen yhtä edullisin ehdoin kuin nyt on tarjona. Veden pakkolunastushintaa ei niimitään määrätä, niinkuin eräällä taholla on väitetty, sen mukaan mitä se tuottaa kalavetenä, vaan sen mukaan mitä se tuottaa omistajalle liikenne- ja satama-alueena, rantain täyttämisen johdosta y. m. s.

Puheena oleva vesialue, joka ulottuu Melkön ja Drumsön kalavesien välirajaan asti (ks. karttaa Litt. A, c—d 1) on pinta-alaltaan kaikkiaan noin 102 ha.

Valiokunnan ehdottaman ja herra Tallbergin hyväksymän tilusjärjestelmän mukaan luovuttaisi kaupunki herra Tallbergille Merholman länsi- ja pohjoisosasta tonttialueen sen pääkadun kumpaiseltakin puolelta, joka tulee johdettavaksi saaren poikki sekä on saaren ja mantereen välisenä pääväylänä. Nämä kaksi tonttia, joiden muoto käy selville tämän oheisesta kartasta (Litt. B), käsittäisivät, eteläpuolinen tontti 4,400 m² maata ja 100 m² vesialuetta ja pohjoinen 17,600 m² maata ja 2,900 m² vesialuetta.

Kaupungin ja herra Tallbergin välistä oikeussuhdetta määrättäessä on Valiokunnan mielestä selvästi sanottava, että kaupunki ei ole velvollinen toimittamaan eikä kustantamaan näiden tonttialain tasoitusta, lukuun ottamatta kuitenkaan edellä mainittua pääkatua; että herra Tallberg saa mainitun tonttialan käyttää yksinomaan tehdas-, makasiini- tai varastopaikoiksi kulloinkin voimassa olevain rakennusmääräysten mukaan; sekä että kaupunki saa määrätä, milloin laiturilaitteet edellä mainitun tonttialueen rantaan teetetään. Herra Tallbergille näyttää kuitenkin kohtuuden mukaan olevan suotava oikeus rakennuttaa tarpeelliset väliaikaiset laiturilaitteet paikalle.

Tonttialat luovutettaisiin herra Tallbergille, kohta kun ne on kaupungin- asemakaavaan otettu. Kaupungin asemakaava, johon olisi pantava muutkin Merholman osat, olisi, sikäli kuin asia koskee herra Tallbergin oikeutta, laadittava hänen myötävaikutuksellaan, ja olisi tässä tietenkin noudatettava mahdollisimman suurta joutuisuutta. Valiokunnan mielestä riittää tähän vuosikausi.

1) Tämän rajaviivan eteläpuolella sekä kaupungin vanhan vesirajan välillä idässä ja Espoon pitäjän rajan välillä lännessä sijaitseva vesialue on nyttemmin kaupungin oma. Tämä vesialue kuului aikaisemmin Drumsön kylän Melkö-nimisen kolmannekseen Bertaksen talosta N:o 2, mutta elokuun 13 päivänä 1890 annetulla käskykirjeellä se, sittenkun Melkön saari oli pakkolunastettu sotilaallisiin tarkoituksiin, tilan muiden saarien ja luotojen kera (lukuun ottamatta Grönviksgrundia, Notgrundia ja talon osuutta Drumsöhatteniin) luovutettiin kaupungille täysin omistusoikeuksin mainitulta tilalta lahjoitetun maaveron vastikkeeksi.

Vastikkeeksi siitä maasta ja vesialueesta, minkä kaupunki tämän sopimuksen johdosta saisi, on herra Tallberg vaatinut, että kaupunki määräajan kuluessa, täytettyään Merholman viereisen salmen, rakennuttaa edellä mainitun pääkadun saaren länsirantaan sekä sitä pitkin rautatieraiteen satamaradalle asti. Tässä kohden on keskusteluissa herra Tallbergin kanssa sovittu, että tien ja rautatieraiteen rakennuttamisen tulee tapahtua viimeistään ennen 1925 vuoden loppua. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan olisi kaupungin täytettävä tämä velvollisuus viimeistään ennen 1922 vuoden loppua tai, jos sotaa jatkuisi sitä kauemmin, 3 vuoden kuluessa rauhanteosta, ja Valmisteluvaliokunta ehdotti tähän semmoisen muutoksen, että rautatieraide rakennettaisiin kolmen vuoden kuluessa vastaisesta rauhanteosta, aikaisintaan kuitenkin vuonna 1922. Valiokunnan ehdotama ajanmääräys siirtäisi työn teettämisen kaupungille edullisempaan ajankohtaan, mutta ei tietenkään estä teettämästä sitä aikaisemminkin, jos kaupungin edut sitä vaativat. Jos esimerkiksi saaren eteläosaan rakennetaan laivaveistämö, saa kaupunki siten mahdollisuuden jo kohdakkoin ulottaa rautatien Merholmaan asti ja ottaa kustannusten korvauksen lukuun laskiessaan laivaveistämön paikaksi luovutettavan alueen kauppahintaa tai vuokraa.

Valiokunta on kuitenkin katsonut kaupungille olevan varattava oikeus laittaa ylikäytävä saareen joko täyttämällä tai myös, jos edullisemmaksi katsotaan, rakentamalla lopullisen tai väliaikaisen sillan. Kysymys pääkadun ja raiteen liittamisestä kaupungin katuverkkoon ja satamarataan näyttää olevan jätettävä siksi, kunnes kysymys Lapinniemen käyttöoikeudesta on selvitetty, mutta Valiokunta on tahtonut huomauttaa, että kaupungilla, siinäkin tapauksessa että valtionviranomaisten kanssa alotetut keskustelut eivät johtaisi myönteiseen tulokseen, on mahdollisuus teettää puheena oleva yhdysväylä täytetylle vesialueelle Lapinlahden nykyisen rantaviivan eteläpuolelle.

Kysymystä, voiko satamarata välittää sitä liikenteen lisäystä, minkä tähän osaan kaupunkia rakennetut satamalaitokset saisivat aikaan, on kaupungin yleisten töiden Hallitus käsitellyt Kaupunginvaltuustolle hiljattain lähettämässään mietinnössä kaupungin satama-olojen järjestämisestä (*Pain. asiakirj. N:o 39 vuodelta 1916*). Tästä asiasta Hallitus lausuu, että satamaradan käy vaikeudetta laajentaminen kaksiraiteiseksi sataman ja Helsingin pääratapihan väliseltä osalta, eikä siitä Rakennuskonttorin laskelman mukaan olisi kustannuksia enempää kuin 351,330 markkaa, sekä että ehdotetun järjestelyratapihan laittaminen itse satama-alueelle suuressa määrin helpottaisi suurempain tavaramääräin kuljettamista puheena olevalla lyhyellä satamaradan osalla.

Mitä tulee kysymykseen raitiotieverkon laajentamisesta, ehdollisesti raitiotie-toimiluvan myöntämisestä herra Tallbergille sekä hänen oikeuttamisestaan rakennuttamaan lauttapaikka pääkadun länsipäähän, ei Valiokunta ole havainnut olevana aihetta muuttaa aikaisempaa sopimusta. Kysymys lauttapaikan sijoittamisesta näyttää olevan jätettävä kaupungin ja herra Tallbergin välisen eri sopimuksen varaan.

Mitä sitten tule Merholman ja Drumsön välille vastedes rakennettavaa siltaa koskevaan kysymykseen, on herra Tallberg jyrkästi vaatinut, että tämä sopimuksen kohta on laadittava Rkmrin ehdotuksen mukaisesti. Valiokuntakin puolestaan pitää selvänä, että herra Tallberg sillan rakennuttamiseen nähden pidättää itselleen kaiken oikeuden, mikä hänellä nykyään rannan ja veden omistajana on.

Rahatoimikamarin asiaksi lienee annettava ryhtyä Merholman vuokraajain kanssa keskusteluihin alueen vapauttamiseksi, sikäli kuin kaupunginjärjestely pannaan toimeen. Elleivät nämä keskustelut vie suotuisaan tulokseen, saisi pakkolunastusta käyttää. Kustannukset vuokraoikeuden lunastamisesta ja rakennusten poismuutosta jaettaisiin herra Tallbergin vaatimusten mukaisesti siten, että hän suorittaisi sen osan näistä menoista, mikä johtuu hänelle varatusta tonttialasta Drumsöhön nykyään kuuluvassa Merholman osassa, kun taas kaupunki maksaisi kustannukset Merholman muista osista ynnä siitä nykyisen kaupunginrajan itäpuolisesta vastikemaasta, mikä sopimuksen mukaan luovutettaisiin herra Tallbergille.

Valiokunnan saavuttama tulos helpottaisi ja täsmällisentäisi tuntuvassa määrässä kaupungin velvollisuuksia herra Tallbergia kohtaan, minkä ohessa Valiokunta on pääasiallisilta kohdin osin voinut ottaa huomioon Kaupunginvaltuustossa tehdyt huomautukset ja osin niitä valaissut. Valiokunta onkin voinut puoltaa hyväksyttäväksi ehdotusta nyt muutetussa muodossa. Sopimuksen, joka on sitova sillä edellytyksellä että Kaupunginvaltuusto tekee asiasta päätöksen ennen ensi heinäkuun loppua, on Valiokunta laatinut seuraavaksi:

„Kauppias Julius Tallberg, Helsingin pitäjän Drumsön kylässä sijaitsevan, Heikaksen verotalon N:o 1 ja $\frac{2}{3}$ Bertaksen verotaloa N:o 2 käsittävän Drumsön maatilan omistajana, sitoutuu alempana mainituin ehdoin Helsingin kaupungille täysin omistusoikeuksin luovuttamaan sekä mainittuun kiinteistöön kuuluvan Merholman osan että niin suuren osan maatilaan kuuluvaa vesialuetta, kuin on kaupungin vesialueen nykyisen ulkorajan ja tämän oheisessa kartassa (Litt. A.) likimain Drumsön ja Merholman puolitiestä kulkevan rajaviivan a—b välillä; ja on tämä sitoumus vahvistettava erityisellä herra Tallbergin antamalla luovutuskirjalla, jossa hän suostuu siihen, että mainitusta Merholman osuudesta, jonka pinta-ala on noin 3.3 ha, ja edellä mainitusta vesialueesta noin 102 ha asianmukaisessa järjestyksessä erotetaan Drumsön tilasta ja yhdistetään Helsingin kaupunkiin. Helsingin kaupunki puolestaan sitoutuu herra Tallbergin kanssa tekemään seuraavan sopimuksen:

1) Kaupunki sitoutuu Herra Tallbergille maksutta luovuttamaan omistusoikeuden kahteen tämän oheisessa kartassa (Litt. B.), punaisella osotettuun tonttialueeseen, jotka yhteensä käsittävät 22,000 m² maa- ja 3,000 m² vesialuetta.

2) Edellä mainitut tontit luovutetaan herra Tallbergille tasoittamattomina,

eikä kaupunki ole velvollinen rakennuttamaan muita tonteille vieviä katuja, kuin tässä alempana 6) kohdassa mainitun pääkadun.

3) Edellä mainittuja tontteja saa omistaja käyttää yksinomaan tehdas-, makasiini- tai varastotontteina sellaisista tonteista voimassa olevain rakennusmääräysten mukaisesti.

4) Ehdotus edellä mainitun alueen ottamiseksi kaupunginasemakaavaan on kaupunginviranomaisten herra Tallbergin myötävaikutuksella mahdollisimman pian laadittava ja vahvistusta sille haettava ennen heinäkuun 1 päivää 1918. Kohta kun asemakaava on vahvistettu, on herra Tallberg oikeutettu kaupungilta saamaan edellä mainittujen tonttien lailliset saantokirjat.

5) Rantasillat herra Tallbergille luovutettujen tonttien vierelle teetetään siinä määrin kuin kaupunki katsoo tarpeelliseksi ja siihen aikaan kuin kaupunki näkee sopivaksi. Jos herra Tallberg haluaa aikaisemmin rakentaa väliaikaiset rantasillat, olkoon hänellä siihen lupa; kuitenkin on siinä otettava huomioon ohjeet, joita Rakennuskonttori katsonee tarpeelliseksi antaa.

6) Kaupunki sitoutuu edellä mainittua kaupunginasemakaavaehdotusta laatiessaan varaamaan tarpeellisen maan pääasiallisesti tämän oheisen kartan (Litt. B) mukaisesti idästä länteen kulkevan kadun paikaksi. Tämä katu, joka on tarkoitettu olemaan saaren ja mantereen välisenä pääkulkuväylänä, on asemakaavaan merkittävä niin leveäksi, että siihen käy sijoittaminen kahdet sekä raitiotieettä rautatieraitteet.

7) Kaupunki sitoutuu ennen 1925 vuoden loppua rakennuttamaan edellä mainitun pääkadun sopivasta kaupungin katuverkon kohdasta Merholman länsirantaan ja niin leveän kuin kaupunginasemakaava osottaa sekä sitä varten teettämään Lapinniemen ja Merholman väliseen salmeen ylikäytävän joko tarpeellisen laajalta täyttämällä vesialueen tai myös, jos sopivammaksi katsotaan, teettämällä lopullisen tai väliaikaisen sillan. Ennen mainittua ajankohtaa on niinkään kaupungin kustannuksella pitkin edellä mainittua pääkatua Merholmaan rakennettava rautatieraitteet liittyviksi satamarataan.

8) Ellei päätöstä raitiotieverkon laajentamisesta pitkin edellä mainittua pääkatua Merholman länsirantaan ole tehty ennen 1925 vuoden loppua, myöntää kaupunki herra Tallbergille oikeuden rakentaa ja liikennöidä raitiotielinjaa mainittuun päätekohtaan asti jostakin Lapinlahdenkadun tai Hietalahdenrannan nykyisestä raitiotiestä lähtien. Toimilupa on voimassa määräämättömän ajan, ollen kuitenkin kaupungilla oikeus 5 vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä lunastaa raidelaitos sen rakennusarvoon perustuvan arvion mukaan.

9) Herra Tallberg varaa itselleen oikeuden rakentaa lauttapaikan edellä mainitun pääkadun länsipäähän sekä siitä sillan Drumsöhön, jos oikeus sellaisen sillan teettämiseen hankitaan.

10) Kustannukset puheena olevan kaupunginasemakaava-alueen vapauttamisesta lunastamalla pois vuokramieheltä ja poistamalla rakennukset kohtaavat

J. Tallbergille on myönnetty oikeus rakentaa ja liikennöidä raitiotielinjaa mainittuun päätekohtaan asti jostakin Lapinlahdenkadun tai Hietalahdenrannan nykyisestä raitiotiestä lähtien. Toimilupa on voimassa määräämättömän ajan, ollen kuitenkin kaupungilla oikeus 5 vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä lunastaa raidelaitos sen rakennusarvoon perustuvan arvion mukaan.

herra Tallbergia, mikäli koskee sitä edellä mainittujen tonttialain osaa, joka sijaitsee Drumsöhön nykyään kuuluvassa Merholman osassa, sekä muuten kaupunkia.

11) Tässä sopimuksessa mainitut oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa Drumsön vastaisiakin omistaja kohtaan, ja vastaa herra Tallberg siitä, että nämä velvoitetaan sopimusta noudattamaan.“

* * *

Edellä lausutun nojalla pyytää Valiokunta esittää, että **Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin** päättäisi:

hyväksyä Valiokunnan ja kauppias Julius Tallbergin kesken tehdyn alustavan sopimuksen Drumsön maatilaan kuuluvan Merholman osan sekä sen viereisen, tämän oheisessa kartassa (Litt. A) osotetun, noin 102 ha laajuisen vesialueen omistusoikeuden luovuttamisesta kaupungille; sekä

antaa varsinaisen Valtuuston toimeksi ryhtyä päätöksestä johtuviin täytäntöönpanotoimiin.

Varsinaisen Kaupunginvaltuuston asiana olisi:

Suomen Senaatilta hankkia vahvistus edellä mainituille päätöksille;

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi, herra Tallbergin kanssa tehtyä sopimusta tarkoin noudattaen, kaupungin yleisten töiden Hallituksella teettää ja mahdollisimman pian Kaupunginvaltuustolle lähettää ehdotuksen Merholman kaupunginasemakaavaksi;

valtuuttaa Rahatoimikamari, kohta kun alue on vahvistettuun kaupunginasemakaavaan otettu, herra Tallbergille täysin omistusoikeuksin sekä sopimuksessa muuten vahvistetuvin ehdoin luovuttamaan ne kaksi, yhteensä 22,000 m² maa- ja 3,000 m² vesialuetta käsittävää tonttia, jotka herra Tallberg on varannut itselleen luovuttamainsa tilusetujen vastikkeeksi;

käskeä Rahatoimikamarin ryhtyä asianomaisten Merholman vuokraajain kanssa keskusteluihin alueen vapautta-

misesta vastaista kaupunginjärjestelyä varten sekä, elleivät nämä keskustelut vie tulokseen, ryhtyä pakkolunastustoimenpiteisiin mainitun tarkoituksen saavuttamiseksi; samoin kuin

aikanansa ryhtyä kaupungin ja herra Tallbergin kesken edellä kerrotulla tavalla tehdystä sopimuksesta johtuviin muihin täytäntöönpanotoimiin.

Helsingissä, toukokuun 19 päivänä 1917.

Jalmar Castrén.

Lars Krøgius.

K. Stockmann.

John Uggla.

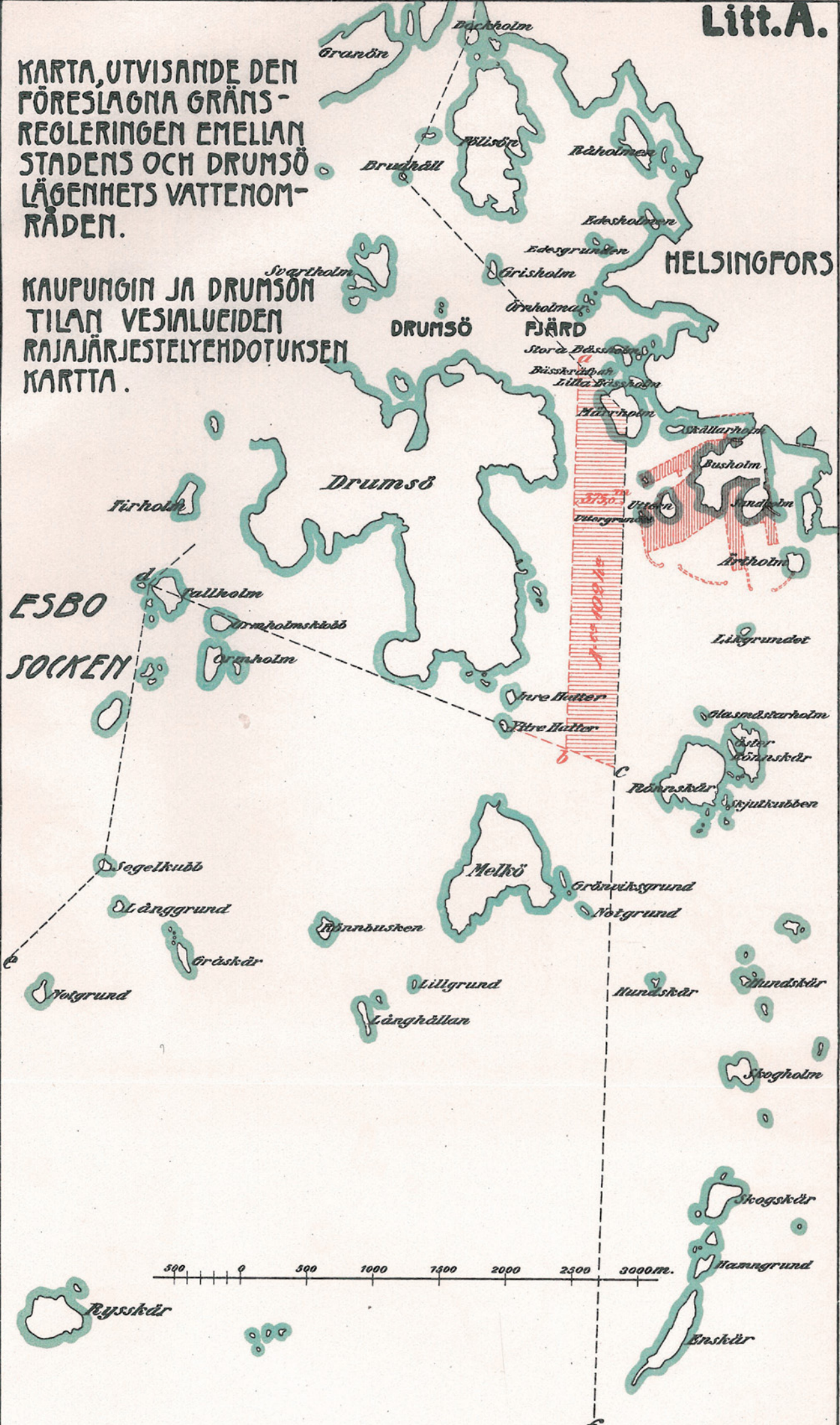
KARTA, UTVISANDE DEN FÖRESLAGNA GRÄNSREGLERINGEN EMELLAN STADENS OCH DRUMSÖ LÄGENHETS VATTENOMRÅDEN.

KAUPUNGIN JA DRUMSÖN TILAN VESIALUEIDEN RAJAJÄRJESTELYENDOTUKSEN KARTTA.

HELSINGFORS

DRUMSÖ FJÄRD

ESBO SOCKEN

Förslag till Märholmens disposition.
Ehdotus Salmisaaren käyttämiseksi.

Områden tillfallande handlanden Tallberg.
Kauppias Tallberg'ille luovutettavat alueet.

0 50 100 200 300 400 500 Met.

Esitys Mankalan koskien vesivoiman hankkimisesta kaupungille.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Toukok. 21 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 419.

Niinkuin Rahatoimikamari on kirjelmässä viime huhtikuun 19 päivältä ilmoittanut, on Kaupunginvaltuuston kansliasta Kamarin käsiteltäväksi lähetetty kysymys Mankalan koskien vesivoiman hankkimisesta kaupungille sähkölaitoksen tarpeisiin käytettäväksi. Täydennettyään asiasta aikaisemmin annettua selvitystä on Kamarilla kunnia omana lausuntonaan esittää seuraavaa:

Oikean käsityksen saamiseksi sanotussa kirjelmässä mainitusta pankinjohtaja Axel R. Ehrnroothin tekemästä myyntitarjouksesta (Liite I), johon mahdollisuus saattaa esillä oleva laajakantoinen asia nykyhetkellä myönteiseen suuntaan perustuu, on sitä tarkastettava asian aikaisempain vaiheiden valossa. Seikkaperäinen kertomus asian alkuvaiheista on siinä selonteossa Helsingin kaupungin voimatarpeen vastaisesta tyydyttämisestä, minkä sähkölaitoksen entinen toimitusjohtaja B. Wuolle on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan toimenannosta laatinut. Suppeammassa muodossa käsittelee asian alkuvaiheita niinikään sähkölaitoksen nykyinen päällikkö, insinööri Lars W. Åberg, huhtikuun 28 päivänä kuluvaan vuoteen antamassaan lausunnossa (Liite IV). Kumpikaan näistä asiakirjoista, joihin Rahatoimikamari mainitussa kohden pyytää viitata, ei kuitenkaan mene pitemmälle kuin sen seikan mainitsemiseen, että hinta, josta kaupungilla olisi aikaisemmin ollut tilaisuus lunastaa kosket, on yksityisen kilpailijan väliintulon johdosta tuntuvasti kohonnut. Asian myöhemmästä kehityksestä ansainnee mainitsemista, että, niinkuin asiakirjoista näkyy, puheena oleva välikäsi — yhtymä, johon pankinjohtaja Ehrnrooth liittyi voidakseen kaupungille varata tilaisuuden kaupan päättämiseen — on luovuttanut nyt myytäväksi tarjottujen koskiosuuksien omistuttamisoikeuden hankkeissa olevalle Mankala Fors Aktiebolag nimiselle yhtiölle 1,000,000 markan korvauksesta, josta summasta 650,000 markkaa on asianmukaisesti kuitattu, jota vastoin jäljellä olevaa osaa eli 350,000 markkaa, joka oli pankinjohtaja Ehrnroothin osa toimituspalkkiosta, ei ole vaadittu, koska herra Ehrnrooth antamansa myytitarjouksen mukaan on päättänyt kaupan „Helsingin kaupungin puolesta“ (Liite I).

Puheena olevan koskikaupan valaisemiseksi on tarjona sangen laajaa selvitystä sekä teknilliseltä että taloudelliselta kannalta. Kaupungin teknillisten laitojen toimenannosta laatimassaan laajassa lausunnossa tekee A. B. Vattenbyggnadsbyrån i Stockholm selkoa koskissa käytettävänä olevasta voimamäärästä ja sen sopivimmasta käyttötavasta. Tähän selontekoon viittaa insinööri Wuolle antamassaan selvityksessä (luku: „Suunniteltu Mankalan koskien osto“, Liite III, siv. 13 ja 14) ja sama selvitys on niiden kustannuslaskelmain pohjana, joihin hänen lausuntonsa Mankalan koskien sopivaisuudesta sähkölaitoksen voimälähteeksi nojaavat. Siihen arvoon katsoen, mikä tällä selonteolla on koskien vesivoiman käyttäjälle, ei Rahatoimikamari ole asian nykyisessä vaiheessa pitänyt sopimus sitä julkaisesta. Tarpeelliset laskelmat synnytetyn sähkövoiman siirtämisestä Helsinkiin on laadittu sähkölaitoksessa (Liite III b), minkä ohessa mainittu laitos on laajaperäisesti tutkinut sähkölaitoksen nykyisiä ja vastaisia kuormitusoloja (Liitteet III c—e) selvittääkseen, mihin aikaan voimanjakelu on saavuttanut sen laajuuden, että vesivoiman käyttäminen osottautuu taloudelliselta kannalta edulliseksi.

Siten hankitun selvityksen pohjalla annetut lausunnot käyvät myönteiseen suuntaan. Insinööri Wuolle on tullut siihen johtopäätökseen (Liite III, siv. 18*) „että, vaikkei otakaan lukuun asian kansantaloudellista puolta, hiilentuonnin vähenemistä, eikä suurta varmuutta ja riippumattomuutta kaikkien ulkonaisten häiriöiden alaisesta säännöllisestä hiilentuonnista, täytyy vesivoimansiirtoa Helsingin sähkölaitokseen pitää kaupungille hyvänä liikeyrityksenä, jota sentähden käy ehdottomasti puoltaminen“, ja „että Mankalan putoukset käy rakentaminen ja voiman sieltä tänne siirtäminen tuntuvasti vähemmillä kustannuksilla, kuin mitä olisi maksettava höyryllä synnytetystä voimasta.“ Sen ajankohdan, jolloin sähkölaitoksen kuormitus on lisääntynyt siihen määrään, että vesivoiman käyttämisellä alkaa olla taloudellisia edellytyksiä, arvelee insinööri Wuolle tulleen vuosina 1925—26. Insinööri Åberg, joka on lausunut (Liite IV, siv. 42*), „että vesivoimalla Mankalan koskissa synnytetyn voiman siirto sähkölaitokseen eräillä edellytyksillä käy halvemmaksi kuin voiman synnyttäminen höyryllä laitoksen voimakseksessa“, on edellyttänyt laitoksen kehittyvän jonkin verran hitaammin ja maininnut, että laitoksen kuormitusolot eivät ennenkuin 1930-luvulla muodostu semmoisiksi, että laitos yksinään voisi edullisesti käyttää kaikkea Mankalan koskista saatavissa olevaa vesivoimaa. Lopuksi on kaupungin teknillisten laitojen Hallituskin havainnut selvityksen osottavan (Liite V), että mainittujen koskien koko vesivoiman käyttäminen käy kaupungille vastaisuudessa edulliseksi.

Edellä mainittujen lausuntojen pohjana olevissa laskelmissa edellytetään Mankalan koskien koko vesivoiman olevan kaupungin käytettävänä, koska vesilaitoksen ja voimajohdon kalliiden kustannusten johdosta ei kannattaisi ottaa ainoastaan jotakin osaa tästä voimasta. Näin ollen Rahatoimikamari on katso-

nut tarpeelliseksi hankkia selvityksen siitä, kuinka suuren osan tästä voimasta kaupunki saisi hyväksymällä nyt tehdyn myyntitarjouksen sekä olisiko kaupungin mahdollista saada omakseen käyttöoikeus koko putoukseen. Vanhemman maanmittarin A. Hannikaisen ensinmainitusta seikasta antama selvitys (Liite VI) sekä myyntitarjoukset osottavat, että kaupunki ostamalla tarjouksessa mainitut vesioikeudet ja tilat, vaihtopuolisesti kaikki Mankala Fors Aktiebolag yhtiön osakkeet, saisi omakseen koko kosken länsipuolen sekä rantaa riittävän leveältä ynnä joen itäpuolesta niinkään rantaa koko koskiryhmän vierustan pituudelta, mutta jakamattomasta vesivoimasta ainoastaan Tapolan kylän Ruuhalan ja Peltolan tiloille tulevat osuudet eli noin $\frac{1}{10}$ koskien niskasta Mankalan verotaloon kuuluvan Tolppakosken keskikohtaan ja $\frac{1}{15}$ mainitusta kohdasta Mattilan, Vilppulan ja Märkjärven verotaloihin kuuluvan Isokäyrän putouksen alapuolella olevaan suvantoon asti (ks. tämän oheista karttaa). Kaupunki omistaisi siis molemmat rannat ja noin $\frac{3}{5}$ kosken vesivoimasta, jota vastoin erinäiset Tapolan kylän tilalliset omistaisivat $\frac{2}{5}$ vesiputouksesta, mutta ei ensinkään rantaa. Mainitun kylän maanomistajain puolesta on kuitenkin jo ryhdytty toimittamaan uusjakoa Mattilan, Vilppulan ja Märkjärven verotalojen tiluksilla ja maanomistajain puolelta on esitetty vaatimus, että murrettaisiin erilleen Tapolan kylälle yhteinen rantatontti mahdollisuuden saamiseksi vesivoiman käyttämiseen.

Kun, niinkuin edellä mainittiin, pääehtoja jotta kaupunki edullisesti voisi käyttää hyväkseen Mankalan koskia on, että koko vesivoima on kaupungin käytettävänä ja professori K. A. Moringin antaman lausunnon mukaan (Liite VII) näyttää epävarmalta, voisiko kaupunki saada kohtuuttomia kustannuksia suorittamatta käyttää muiden osakasten osuuksia sopimusta siitä tekevä, on Rahatoimikamari useimmilta osakkailta hankkinut puheena olevain osuuksien myyntitarjoukset (Liitteet VIII—XI). Näiden tarjousten mukaan saisi kaupunki lunastaa noin $\frac{3}{5}$ Mankalan verotaloon kuuluvaa koskea hinnasta, joka vastaa 500,000 markkaa talon koko koskiosuudesta, sekä enemmän kuin $\frac{9}{10}$ jäljellä olevasta koskien alaosan itäpuoliskosta 850,000 markan hinnasta. Kaikkien niiden koskiosain hankkimisesta, jotka eivät sisälly pankinjohtaja Ehrnroothin tarjoukseen, olisi kustannuksia tasaluvuin noin 1,400,000 markkaa eli lähes miljoona markkaa enemmän kuin insinööri Wuolle on selvityksessään maininnut. Laitoksen kokonaiskustannuksista olisi tämä lisäkustannus 5—6 % eikä siis mainittavasti vaikuttaisi yrityksen kannattavaisuuteen, niinkuin insinöörien Lars W. Åbergin ja Jarl W. Andersinin laatima laskelma (Liite XII) osottaa. Tällä ei Rahatoimikamari kuitenkaan tahdo sanoa, että kaupungin tulisi hyväksyä Tapolan kylän tilallisten tekemät myyntitarjoukset. Niinkuin teknillinen selvitys osottaa, voi vesivoimalaitoksen rakennuttaminen alkaa aikaisintaan 7—8 vuoden kuluttua, jos kaupunki haluaa yksinään käyttää vesivoiman, eikä missään tapauksessa ennen, kuin nykyiset korkealle kohonneet tarveaine- ja työkuksannukset jälleen ovat palautuneet säännöllisemmälle tasolle. Kun mainitut tilalliset eivät

voi käyttää koskiosuuksiaan, ennenkuin yhteinen rantatontti on erilleen murrettu, eikä näytä luultavalta että, vaikka he saisivatkin semmoisen tontin, putoukseen kävisi edullisesti rakentaminen vesilaitoksen, joka saisi käyttää ainoastaan $\frac{2}{5}$ vesivoimasta, ei näy olevan olemassa seikkoja, jotka vaatisivat heti ostamaan koskien koko vesivoiman, ja luultavaa on, että rahan nykyisestä alhaisesta arvosta johtunut korkea myyntihinta alhaiskonjektuurin tultua tuntuvasti huojistuu.

Sitä vastoin on Rahatoimikamari katsonut olevan myöntävästi vastaaminen nyt lähinnä käsiteltävänä olevaan kysymykseen, onko kaupungin, ostamalla pankinjohtaja Axel R. Ehrnroothin tarjoomat tilat koskiosuuksineen, hankittava sähkölaitokselleen hiilentuonnista riippumaton voimalähde. Niinkuin aikaisemmin on eri yhteydessä huomautettu, on kunnan sähkölaitos suunniteltu sitä silmällä pitäen, että vastedes voitaisiin antaa voimaa ei ainoastaan itse kaupunkiin, vaan sen lähistöönkin, ja onkin Kaupunginvaltuuston kunakin eri kertana myöntämällä luvalla voimaa jo ruvettu antamaan useihin kaupungin viereisiin paikkakuntiin.

Sitä periaatetta, jota tässä nähtävästi parhaalla menestyksellä on seurattu, nimittäin että voiman synnytyks on koottava mahdollisimman suuriin keskuksiin, joiden työ voimayksikköä kohti tulee halvimmaksi, näyttää vastedeskin olevan noudatettava ja sähkölaitoksen työtä kehitettävä pääasiallisesti niiden olettamusten mukaisesti, joita asiassa kuullut ammattiteknikot ovat esittäneet (ks. Liitteeseen IV kuuluvaa diagrammaa). Luonnollinen seuraus tästä on, että Helsingin kaupunki menettelee viisaasti siinä, että se Skandinavian suurkaupunkien tapaan ajoissa turvaa sähkölaitoksensa kehityksen hankkimalla luonnonvoimaa, ja näyttää asiasta vuosien kuluessa hankittu selvitys osottavan, että Mankalan kosket ovat ainoat, mitkä kaupungilla on tilaisuus hankkia omikseen.

Mitä vesivoiman lunastamismuotoon tulee, on Rahatoimikamari tahtonut puoltaa Mankala Fors Aktiebolaget yhtiön osakkeiden ostoa, koska tämä menettely olisi omansa edistämään asian nopeaa ratkaisua. Yhtiön yhtiöjärjestys seuraa Liitteenä II. Jos tämä hallintotapa vastedes syystä tai toisesta osottautuisi sopimattomaksi, on kaupungilla tilaisuus purkaa yhtiö ja käyttää kunnallista hallintomuotoa. Kauppahinta olisi Kamarin mielestä maksettava 1917 vuoden obligatsioonilainasta, jota suunniteltaessa tämäkin tarve otettiin huomioon.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto ***lisätyin luvuin*** päättäisi:

1917 vuoden obligatsioonilainasta osottaa 2,379,000 markkaa Mankala Fors Aktiebolag yhtiön kaikkien osakkeiden ostoon.

Jos tämä ehdotus saavuttaa Valtuuston hyväksymisen, päättäneen ***varsinainen Kaupunginvaltuusto***:

Suomen Senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainitulle päätökselle; sekä

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi edustaa kaupunkia Mankala Fors Aktiebolag yhtiössä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Liite I.

Allekirjoittanut, joka hankkeissa olevan „Mankala Fors Aktiebolag“ yhtiön varalle on ostanut Iitin pitäjässä sijaitsevat Peltolan ja Ruuhalan maatilat sekä vapaaherra Ernst Wreden omistusoikeuden Mankalan koskien vesivoimaan, tunnustaa täten nämä kaupat tehdyiksi Helsingin kaupungin puolesta ja suostun sentähden omaan kustannusteni hinnasta kaupungin valinnan mukaan joko luovuttamaan sille kaikki yhtiön osakkeet tahi kauppakirjalla myymään edellä mainitut vesioikeuden ja maatilat. Kauppahinta on 1,729,000 markkaa, minkä lisäksi minun on konsuli Einar Åströmille, Åbo Ingeniörbyrålle ja Ab. Allan Hjelt & Co O. y:lle, joilla olivat nämä maatilat hallussaan, täytynyt maksaa provisionia 650,000 markkaa.

Helsingissä, tammikuun 15 päivänä 1917.

Axel R. Ehrnrooth.

Liite II.

Suomen Keisarillisen Senaatin päätös Keisarilliseen Senaattiin annetun kirjoituksen johdosta, jossa pankinjohtaja Axel R. Ehrnrooth ynnä muut henkilöt ovat hakeneet vahvistusta „Mankala Fors Aktiebolag“ nimisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen ehdotukselle, jonka yhtiön tarkoituksena on hankkia omakseen Iitin pitäjän Mankalan kylässä sijaitsevain Isokäyrän, Vähäkäyrän, Tolpan, Mustakosken ja Harakkakosken putousten vesivoima ynnä putousten ympärillä olevat maatilat sekä ostamallaan mautiloilla harjoittaa järkiperaistä maanviljelystä ja koskien vesivoiman käyttämiseksi rakentaa sähkövoimaseama sähkövoiman antamiseksi paperi-, selluloosa- ja teknokemiallisen tehtaan käyttöön, ja seurasivat hakukirjan mukana sekä yhtiösopimuskirja että mainittu yhtiöjärjestyksen ehdotus, jotka asiakirjat tähän pantuina ovat seuraavat:

Yhtiösopimuskirja.

Me allekirjoittaneet olemme tänä päivänä päättäneet perustaa „Mankala Fors Aktiebolag“ nimisen osakeyhtiön, jonka kotipaikka, tarkoitus ja kokoonpano lähemmin käyvät selville tämän oheisesta yhtiöjärjestyksen ehdotuksesta, sekä itse ottaneet haltuumme yhtiön kaikki osakkeet seuraavasti:

minä Axel R. Ehrnrooth, pankinjohtaja, Helsinki	998 osaketta
„ Allan Hjelt, insinööri, Helsinki	1 osakkeen
me Ab. Allan Hjelt & Co O. Y., Helsinki	1 „

Helsingissä, tammikuun 19 päivänä 1917.

Axel R. Ehrnrooth.
Pankinjohtaja.

A. B. Allan Hjelt & Co O. Y.

Allan Hjelt.
Toimitusjohtaja.

Allan Hjelt.
Insinööri.

Todistavat:

Viking Höckert. R. von Haartman.

Ehdotus:

Mankala Fors Aktiebolag yhtiön yhtiöjärjestys.

1 §.

Mankala Fors Aktiebolag yhtiöllä, jonka kotipaikka on Helsingin kaupunki, on tarkoituksena hankkia omakseen iitin pitäjän Mankalan kylässä sijaitsevain Isokäyrän, Vähäkäyrän, Tolpan, Mustakosken ja Harakkakosken vesiputousten vesivoima ynnä putousten ympärillä olevat maatilat sekä ostetuilla maatioilla harjoittaa järkiperaistä maanviljelystä ja vesivoiman käyttämiseksi rakentaa sähkövoima-asema sähkövoiman antamiseksi paperitehtaan, selluloosatehtaan ja teknokemiallisen tehtaan käyttöön. Sitä vastoin yhtiö ei harjoita sahaliikettä.

2 §.

Yhtiön osakepääoma on miljoona (1,000,000) Suomen markkaa, jaettuna tuuhanteen (1,000), nimitetylle henkilölle asetettuun tuhannen (1,000) Suomen markan määräiseen osakkeeseen. Osakepääoman tulee olla täysin maksettu, ennenkuin yhtiö alkaa liikkeensä.

Yhtiökokouksen päätöksen johdosta voidaan osakepääoma vähitellen tahi yhdellä kertaa korottaa kolmeen miljoonaan (3,000,000) Suomen markkaan antamalla enintään kaksituhatta (2,000) uutta, niinikään tuhannen (1,000) Suomen markan määräistä ja nimitetylle henkilölle asetettua osaketta. Korotettu osakepääoma maksetaan yhtiökokouksen määrättävin ajoin ja erin, kuitenkin viimeistään yhden (1) vuoden kuluessa siitä, kun päätös osakepääoman korottamisesta tehtiin.

Uusia osakkeita annettaessa on yhtiön silloisilla osakkailla etuoikeus lunastaa emissionihinnasta uusia osakkeita suhteellisesti omistamainsa vanhain osakkeiden lukuun.

3 §.

Osakkeen omistusoikeuden siirto tapahtuu siirtäjän nimen kirjoittamalla osakekirjaan, ja on ilmoitus siirrosta tehtävä ennen yhtiökokousta tuottaakseen siinä äänioikeuden.

4 §.

Yhtiön asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu kolme (3) varsinaista sekä kaksi (2) varajäsentä, jotka valitaan yhdeksi (1) toimintavuodeksi kerrallaan, paitsi perustavassa yhtiökokouksessa valittua hallitusta, jonka toimikausi päättyy tammikuun 1 päivänä 1918.

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenistä toimitusjohtajan, ja hallitus on päätösvaltainen, kun kaksi (2) jäsentä on hallituksen kokouksessa saapuvilla ja päätöksestä yhtä mieltä.

Yhtiön toiminimen kirjoittaa toimitusjohtaja yksinään sekä per procuram yhteisesti kaksi hallituksen siihen valtuuttamaa henkilöä.

5 §.

Yhtiön tilit päätetään vuosittain joulukuun 31 päivänä ja on niihin kuuluvine todisteineen helmikuun kuluessa annettava valittujen tilintarkastajain tarkastettavaksi.

Tilintarkastuksen pitää olla toimitettu ja tilintarkastuskertomuksen annettu seuraavan maaliskuun ennen loppua.

6 §.

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain Helsingissä viimeistään ennen huhtikuun loppua, ja käsitellään siinä seuraavat asiat:

1) esitellään yhtiön kertomus edelliseltä toimintavuodelta sekä tilintarkastajain lausunto heidän toimittamastaan tilintarkastuksesta ja päätetään niiden aiheuttamista toimenpiteistä;

2) päätetään edellisen toimintavuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä hallituksen vastuunvapaudesta;

3) päätetään vuosivoiton jakamisesta ja osingon maksuajasta;

4) vahvistetaan toimitusjohtajan, hallituksenjäsenten ja tilintarkastajain palkkiot;

5) valitaan seuraavaksi toimintavuodeksi kolme (3) hallituksenjäsentä, niistä yksi toimitusjohtajaksi, sekä kaksi (2) hallituksen varajäsentä ynnä kaksi (2) varsinaista ja yksi (1) varatilintarkastaja;

6) käsitellään muut kokouskutsussa luetellut asiat.

7 §.

Ylimääräinen yhtiökokous pidetään, kun varsinainen yhtiökokous sen on päättänyt, kun hallitus sen katsoo tarpeelliseksi tahi kun yhteensä vähintään osakepääoman kymmenestä ($\frac{1}{10}$) edustavat osakkeenomistajat sitä hallitukselta kirjallisesti pyytävät ilmoittamalla ylimääräisen yhtiökokouksen tarkoituksen. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa käsitellään ainoastaan kokouskutsussa mainitut asiat.

8 §.

Kutsu yhtiökokoukseen annetaan ilmoittamalla yhdessä Helsingin kaupungissa päivittäin ilmestyvässä ruotsin- ja suomenkielisessä sanomalehdessä sekä julkaistaan kolmasti, niistä kerran vähintään neljätolista (14) päivää ennen kokousta.

Muut tiedonannot yhtiömiehille toimitetaan samalla tavalla tahi kirjoihin pannuissa, kullekin osakerekisterikirjassa mainitulle yhtiömiehelle osotetussa kirjeessä.

9 §.

Yhtiökokouksessa johtaa puhetta se, jonka kokouksen osanottajat miesluvun mukaan siihen valitsevat.

Yhtiömies saa kokouksessa edustuttaa itseään asiamiehellä, jonka tulee olla yhtiön osakkeenomistaja.

Äänestyksissä ja vaaleissa luetaan yksi (1) ääni kultakin kokouksessa edustetulta osakkeelta.

Jos osakas vaatii, on äänestykset ja vaalit toimitettava suljetuin lipuin.

10 §.

Päätös tämän yhtiöjärjestyksen muuttamisesta tahi yhtiön purkamisesta olkoon pätevä ainoastaan, jos sitä kannattaa kaksi (2) vähintään kolmenkymmenen (30) päivän väliajoin pidettyä peräkkäistä yhtiökokousta. Pätevän päätöksen aikaansaamiseksi edellä mainituista asioista vaaditaan sen ohessa, että vähintään kaksi kolmannelta (²/₃) osakepääomasta on kokouksessa edustettuna ja semmoista päätöstä kannattaa.

11 §.

Kaikessa muussa on noudatettavana mitä toukokuun 2 päivänä 1895 annettu Laki osakeyhtiöistä säättää.“

Annettu Talousosastossa, Helsingissä, helmikuun 27 päivänä 1917.

Keisarillinen Suomen Senaatti on edellä mainitun hakemuksen itselleen esittelytännyt ja näkee hyväksi osakeyhtiöistä toukokuun 2 päivänä 1895 annetun lain nojalla hyväksyä ja noudatettavaksi vahvistaa edellä olevan ehdotuksen „Mankala Fors Aktiebolag“ nimisen osakeyhtiön yhtiöjärjestykseksi, ja on yhtiö ilmoitettava kirjoitettavaksi kaupparekisteriin sillä tavoin ja siinä järjestyksessä, kuin mainittu laki osakeyhtiöistä sekä toukokuun 2 päivänä 1895 annettu armollinen asetus kaupparekisteristä sekä toimimestä ja prokurasta määräävät. Jota kaikki asianomaiset noudattakoot.

Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnan v. t. Päällikkö,

Senaattori:

P. Kraatz.

(Senaatin sinetti).

Kauno Järvinen.

Selvitys Helsingin kaupungin voimatarpeen vastaisesta tyydyttämisestä

antanut *B. Wuolle.*

Sisällysluettelo.

1. Yleinen johdatus ja historiikki	siv. 6*
2. A. B. Vattenbyggnadsbyrån toimiston antama selvitys	” 11*
3. Sähkölaitoksen antamat selvitykset	” 11*
4. Suunniteltu Mankalan koskien osto	” 13*
5. Milloin on Mankalan kosket rakennettava?	” 18*
6. Onko Helsingin kaupungin vastainen voimatarve turvattu Mankalan koskien ostolla?	” 21*
7. <i>Liitteet:</i>	
a. Vattenbyggnadsbyrån toimiston antama selvitys ¹⁾	” —
b. Alustava tutkimus Helsingin kaupungin voimansiirtojärjestelmän perustamiskustannuksista (huhtikuussa 1914)	” 25*
c. Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kuormitusolojen tutkimus (syyskuussa 1917) ²⁾	” 31*
d. Helsingin kaupungin sähkölaitoksen vastaisten kuormitusolojen tutkimus ²⁾	” 32*
e. Tutkimus Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kuormitusoloista vuosina 1913—1916 (helmikuussa 1917) ²⁾	” 35*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun on esitettävä selvitys Helsingin kaupungin voimatarpeen vastaisesta tyydyttämisestä, ei allekirjoittanut, vaikka esillä olevassa tapauksessa onkin käytännöllisenä päämääränä vesiputouksen hankkiminen puheena olevaan tarkoitukseen käytettäväksi, tahdo sitä tehdä ensin lyhyesti selostamatta, miten nämä tulevaisuudensuunnitelmat ovat kaupungin sähkölaitoksessa aikanaan syntyneet, mitä asiassa on tehty ja mitä tulevaisuuden-

¹⁾ Jätetty julkaisematta Rahatoimikamarin esityksessä mainituista syistä.

²⁾ Julkaistu osittain. Alkuperäiset asiakirjat nähtävinä Kaupunginvaltuuston kansliassa.

päämääriä siinä kohden on asetettu. Katson olevan sitä enemmän syytä täydellisemmän esityksen, tavallaan tilin antamiseen toimenpiteistäni tässä tärkeässä asiassa, kun nyttemmin olen jättänyt kaupungin sähkölaitoksen johdon toisiin käsiin. Tämän johdosta tunnen vilpittömästi kiitollisuutta Kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokuntaa kohtaan siitä luottamuksesta, jota se on minulle osottanut antaessaan tässä seuraavan selvityksen laatimisen minun toimekseni, koska toivon täten vielä voivani tehdä palveluksen sille kaupungille ja sille laitokselle, joille viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olen omistanut kaiken harrastukseni ja työni.

Yleinen johdatus ja historiikki.

Syksystä 1907 lähtien, jolloin allekirjoittanut alotti yksityiskohtaiset työt kunnan sähkölaitoksen suunnittelemiseksi, suoritettiin nämä silmämääränä pitäen että kunnallinen laitos ennemmin tai myöhemmin ottaisi toimekseen koko sähkövoiman hankinnan ei ainoastaan Helsingin kaupungissa, vaan sopivalla alueella kaupungin ulkopuolellakin. Muissa maissa saavutettu teknillinen kehitys ja kokemus osottivat jo silloin epäamättömästi, että kansantaloudelliselta kannalta oikein voimakysymyksen ratkaisu on saavutettavissa ainoastaan kokoomalla voimansynnytyksessä mahdollisimman suuriin keskuksiin, joilla yksinään on tilaisuus täysin käyttää hyödykseen kaikkia teknikan saavutuksia suuriin, kutakin voimayksikköä kohti halpoihin ja säästävääseen työskenteleviin koneisiin nähden sekä työskennellä pienellä henkilökunnalla, sen johdosta että kaikki raskas työ voidaan suorittaa helppohoitaisilla konelaitteilla y. m. Niissä oloissa, joissa sähkölaitoksen kehitys alkoi, ei tätä kaikkea voitu heti toimeenpanna taloudelliselta kannalta edullisesti. Pääasia oli, että laitosta suunniteltaessa ja sen alkua rakennettaessa tarpeellista huomiota pantiin sen vastaiseen tehtävään, sikäli kuin saattoi käydä päinsä.

Oli luonnollista, että laitoksen siinä vaatimattomassa laajuudessa, missä se toimintansa alkoi, täytyi rakentaa voimahankintansa höyryllä synnyttävän voiman pohjalle, koska tämä silloin oli halvinta. Laitoksen alkukehitys edistyi kuitenkin nopeammin kuin allekirjoittanutkaan oli alussa rohjennut toivoa. Laitoksen alettua toimintansa kesällä 1909 lopetti ensimmäinen yksityinen voimanhankkija toimintansa kesäkuussa 1910, toinen syksyllä 1911 ja kolmas ja suurin syksyllä 1912. Kesällä 1912 Rahatoimikamari sitä paitsi ryhtyi keskusteluihin raitiotieyhtiön osake-enemmistön ostamisesta kaupungille, mistä tietenkin seuraisi, että kaupungin sähkölaitos ottaisi toimekseen voimanhankinnan raitioiteille, ja mainitut keskustelut johtivatkin myönteiseen tulokseen seuraavana keväänä, minkä jälkeen sähkölaitos otti voimanhankinnan huolekseen kesäkuun alusta 1914.

Edellä olevasta käy selville, että sähkölaitos jo syksyllä 1912 saattoi kutakuinkin selvästi nähdä lähimmän päämääränsä, kaiken pääasiallisen voimatuotannon keskityksen kaupungissa ja sen lähimmässä ympäristössä, kohdakkoin olevan saavutettavissa. Tämän johdosta allekirjoittanut sähkölaitoksen 1913 vuoden budjettiehdotuksessa esitti myönnettäväksi 12,000 markan määrärahan „Helsingin voimatarpeen“ vastaista tyydyttämistä

koskevan kysymyksen selvittämiseksi“, jota ehdotusta lyhyesti perusteltiin seuraavin sanoin: „Sähkötehdas on nyttemmin kehittynyt siihen määrään, että kysymys voiman siirtämisestä jostakin sopivasta vesiputouksesta on piammiten selvitettävä. Myöskin hiihlenhintain kohoaminen, joka näyttää käyvän pysyväiseksi, perustelee sellaista selvitystä. Höyrytekniikan nykyisen kannan johdosta on kuitenkin suotava, että yksin ajoin ja yhtärinnan mainitun selvityksen kanssa tutkitaan, kävisikö sopivaa höyrylaitosyhdistelmää käyttämällä mainittavasti huojistaminen virtakustannuksia. Ehdotettu määräraha on aiottu käytettäväksi sen sivullisen avun kustantamiseen, jota sähkötehdas tarvitsee näitä tärkeitä selvityksiä hankkiessaan.“

Suoritettavan alustavan selvitystyön ohjelma käsitti lähinnä seuraavaa:

1) Oli hankittava selvitys Kymijoen vesiloista, erikoisesti ottamalla huomioon ne vesiputoukset, jotka voivat tulla kysymykseen vesivoiman hankinnassa kaupungin varalle, minkä ohessa oli seikkaperäisesti selvitettävä, miten nämä vesiputoukset olisi edullisimmin rakennettava ja minkä verran kustannuksia siitä olisi.

2) Oli alustavasti tutkittava voimansiirtojohtoja sekä laadittava näiden alustavat kustannusarviot.

3) Oli tutkittava mitä voimansiirto vaikuttaisi Sörnäsissä olevan voimalaitoksen vastaiseen kehitykseen vastaisen rinnakkaistyön tultua toimeen. Tässä kohden oli erikoisesti tärkeää, että laitoksen korkeaajänniteasetelaite, joka muutenkin täytyi uudesti rakentaa viimeistään vuonna 1914, tuli suunnitelluksi ja rakennetuksi vastaista voimansiirtoa silmällä pitäen.

4) Oli alustavasti tutkittava, miten höyryvoimalaitos yhtäaikaan voisi antaa voimaa ja lämpöä.

1) kohdassa mainitut tutkimukset ja suunnitelmat antoi Hallitus A. B. Vattenbyggnadsbyrån i Stockholm nimisen toimiston suorittaviksi. Muut valmistavat tutkimukset ja suunnittelut toimittaisi sähkölaitos, joka kuitenkin 4) kohdassa mainituissa lämpövoimakysymyksissä saisi neuvotella tämän alan uranuurtajan, Mekaniska Prövningsanstalten i Stockholm laitoksessa palvelevan tri-insinööri Joh. Ruthin kanssa.

Sen kysymyksen selvittämiseksi, mitkä vesiputoukset voisivat tulla vastaisen selvityksen esineiksi, ryhtyi allekirjoittanut alustaviin keskusteluihin asiasta Mankalan, Myllykosken sekä Rökhusin ja Sjöforsin koskien omistajain kanssa, jotka kaikki ilmoittivat suostuvansa eräillä edellytyksillä myymään vesiputouksensa. Lopulliset myyntitarjoukset hankittaisiin vasta sitten, kun A. B. Vattenbyggnadsbyrån oli saanut alustavat selvitykset valmiiksi. Mainitun toimiston työn helpottamiseksi antoivat sekä Myllykosken että Rökhusin ja Sjöforsin koskien omistajat kaikki muiden asiantuntijain aikaisemmin laatimat, osittain varsin laajat suunnitelmat ja mittaustulokset sähkölaitoksen asiantuntijan käytettäväksi, mikä suuressa määrin helpotti Vesirakennustoimiston työtä näihin koskiin nähden, niin että pääasiallisesti ainoastaan oli arvostellen tarkastettava ja yhtenäisesti uudestilaadittava nämä suunnitelmat.

Tässä yhteydessä on niinkään mainittava, että allekirjoittanut, paitsi edellä mainituissa tapauksissa, joissa koskien välitön osto näytti mahdolliselta, lisäksi ryhtyi Kymin-

tehtaan johtokunnan kanssa keskusteluihin voiman ottamisesta mainitun toiminimen omistamista vesiputouksista, joissa melko suuria voimamääriä edelleen on käyttämättä, ja aesttui mainittu toiminimi alussa varsin myöntätuntoiseksi yritystä kohtaan, edellyttäen että toiminimi itse rakentaisi vesiputouksensa ja niistä ainoastaan luovuttaisi liikenevän voimamäärän. Saman suuntainen tiedustelu tehtiin Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus O/Y:lle, joka omistaa puolet Anjalan (Inkeröisten) putouksesta, sillä kertaa kuitenkin tuloksetta.

Kesäkuussa 1913 A. B. Vattenbyggnadsbyrån ryhtyi työhönsä, sittenkun kaksi sen insinööriä oli itse paikalla tarkastanut ja tutkinut puheena olevat vesiputoukset, joissa tilaisuuksissa allekirjoittanutkin oli saapuvilla. Tutkimusten sittemmin jatkuessa osotautui toivottavaksi, että paitsi mainittuja vesiputouksia vielä tutkittaisiin sen sillä välin tehdyn ehdotuksen toteuttamismahdollisuutta, että koko Kymijoen itäisen haaran putoukorkorkeus Anjalan alapuolella keskitettäisiin sopivaan paikkaan, jossa tapauksessa mainitussa jokihaarassa sijaitsevat lukuisat matalat ja verraten arvottomat putoukset voitaisiin käyttää kyväksi.

A. B. Vattenbyggnadsbyrån, jonka kanssa sähkölaitos edelleen oli yhteistoiminnassa, sai työnsä valmiiksi syysmyöhällä 1914.

Sillä välin oli sähkölaitos suorittanut melko suuren joukon alustavia tutkimuksia ja suunnitelmia pohjaksi asian yhdenmukaiselle käsittelylle. Näistä töistä mainittakoon tässä seuraavat:

1) alustavat tutkimukset Helsinkiin voimaa kuljettavan laitoksen perustamiskustannuksista;

2) Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kuormitusoloja koskeva tutkimus;

3) selvitys Helsingissä teollisuustarkoituksiin käytettävän sähkövoiman kustannuksista;

4) Helsingin kaupungin sähkölaitoksen vastaisia kuormitusoloja koskeva tutkimus.

Ryhdyttiin niinikään selvittelemään kysymystä, miten voimaa ja lämpöä voitaisiin antaa yhteisesti sekä mitä tällainen toiminta vaikuttaisi sähkölaitoksen omiin voimanhankintakustannuksiin, mutta nämä työt keskeytyivät, sen johdosta että tri-ins. Ruth siirtyi Kymiyhtiön palvelukseen. Sähkölaitos on kuitenkin voinut selvitystensä pohjalla todeta, että lämmön toimittamista laitoksen nykyiseltä, Sörnäsissä sijaitsevalta voimaseimalta ei nykyään käy ajattelemisen. Pienemmän voima- ja lämpökeskuksen sijoittaminen keskikaupungille niinikään kohtasi semmoisia vaikeuksia sopivan tonttipaikan saantiin nähden, että tämäkin kysymys täytyi jättää toistaiseksi lepäämään.

Sittenkun tärkeimmät alustavat työt siten oli suoritettu ja niinikään A. B. Vattenbyggnadsbyrån oli saanut valmiiksi selvityksensä puheena olevain vesiputousten rakennuskustannuksista, kääntyi allekirjoittanut asianomaisten koskenomistajain tai heidän edustajainsa puoleen pyytäen koskien myyntitarjouksia. Kirjallinen tarjous voitiin silloin kuitenkin saada ainoastaan niiltä henkilöiltä, jotka olivat Mankalan koskien pääasiallisina omistajina. Myllykosken edustaja, intendentti K. Appelberg, ilmoitti, että mainitun kosken vesivoima oli saatavissa ainoastaan kokonaisuudessaan, jossa tapauksessa kuitenkin täytyisi lunastaa sikäläiset sangen kalliit tehdaslaitoksetkin. Rökhusin

ja Sjöforsin koskien omistaja, toiminimi A. Ahlström, ei enää ollut halukas ensinkään myymään vesivoimaansa kaupungille, osin syystä että kuului teollisuudenharjoittajia esiintyneen halukkaina ostajina ja osin syystä että käsiteltävänä oli ehdotus putousten käyttämisestä toiminimen omiin tarpeisiin. Samaten ilmoitti Kymintehdas, ettei se ainkaan toistaiseksi voinut käydä pohtimaan kysymystä voimanannosta Helsingin kaupungille, syystä että yhtiön johdossa sillä välin oli esitetty laajaperäisiä suunnitelmia uusien omaiden teollisuushaarain alulle panemisesta ja sentähden kysymys tehtaan oman voimatarpeen vastaisesta tyydyttämisestä oli seikkaperäisesti selvitettävänä. Myöhemmin tehtyistä tiedusteluista on toistaiseksi aina ollut samanlainen tulos.

Syksyllä 1914 ei siis ollut käsiteltävänä muita myönteisiä ehdotuksia kuin kysymys Mankalan putouksen ostamisesta. Allekirjoittaneen pyytämä selvitys mainitun putouksen omistusoikeudesta kuitenkin osotti, että ainoastaan omistusoikeus puoleen putoukseen nimittäin Arrajoen tilaan kuuluvaan länsipuoliskoon, oli kiistämättömän selvä. Silloin ja yhä edelleenkin jakamatta olevan itäpuoliskon omistusoikeudesta oli vireillä oikeudenkäynti, jonka silloin ainoastaan kihlakunnanoikeus oli ratkaissut. Kun mainittua omistusoikeutta koskeva oikeudenkäynti oli sitä laatua, että kaikki ne lakimiehet, joiden kanssa allekirjoittanut yksityisesti neuvotteli asiasta, pitivät sen päättymistä hovioikeudessa ja senaatissa epävarmana (samantapaisia asioita oli aikaisemmin ratkaistu milloin mihinkin suuntaan), piti allekirjoittanut aivan välttämättömänä odottaa ainakin hovioikeuden päätöstä, ennenkuin kysymystä kosken ostosta kävi ottaminen lähemmin harkittavaksi. Mainittua päätöstä odotellessa kului kuitenkin koko se noin vuoden osto-aika, mikä tarjouksessa oli määrätty. Tarjousaika päättyi nimittäin joulukuun 31 päivänä 1915 ja hovioikeuden päätös annettiin vasta keuhäällä 1916. Viimeksi mainitun vuoden jälkipuoliskolla ilmaantuneesta, yhä yleisemmäksi käyneestä vesivoiman ostohalusta ei vielä 1915 ja 1916 vuoden vaihteessa ollut huomattavana merkkiäkään. Tämä ja ratkaisematon oikeudenkäynti olivat syynä siihen, ettei allekirjoittanut heti tarjousajan umpeen mentyä pyytänyt sitä pitennettäväksi. Vihdoin saatua tiedon, että hovioikeudenkin päätös oli käynyt tarjouksen tekijöille suotuisaan suuntaan, ryhdyin keskusteluihin uuden tarjouksen saamiseksi, ja se luvattiinkin antaa, mutta samalla ilmoitettiin, että sillä välin muuan yksityinen ostaja oli hankkinut haltuunsa omistuttamisoikeuden 1916 vuoden loppuun. Keskusteluja kuitenkin jatkettiin, ja nyttemmin ottivat omistusoikeusolojen tutkimiseen osaa sekä Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja että eräs kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen jäsen ja näiden keralla senaattori J. Serlachius asiantuntijana. Hovioikeuden ja alioikeuden päätöksiä tutkiessaan lakimiehet tulivat siihen käsitykseen, että koskikaupan nyttemmin saattoi melko suurella varmuudella päättää, siitä huolimatta ettei senaatin päätöstä vielä ollut annettu, koska ei hevin käynyt edellyttäminen, että senaatin päätös menisi toiseen suuntaan kuin molempain alioikeuksien yhtäpitävät päätökset. Tosin oli virran itäpuolisko edelleen jakamatta ja kuului, oikeudenkäynnin suotuisestikin päättyessä, kahdelle kyläkunnalle, mutta aikaisemmin oli kokonaista kuusi kyläkuntaa esittänyt oikeusvaatimuksiaan. Päätettiin sentähden että, jos samalla hiljaisuudessa asiamiehen välityksellä saataisiin ostetuksi niiden edelleen lukuisain osakasten omistusoikeus, tarjouksen

hyväksymistä kävisi puoltaminen. Jos kaupunki aikaisemmin omistusoikeusolojen ollessa ratkaisematta olisi esiintynyt ostajana, olisivat varmaankin nuo lukuisat pikkuosakkaat esittäneet niin suunnattomia vaatimuksia, että kysymys asian ottamisesta ratkaistavaksi siinä vaiheessa näytti allekirjoittaneesta mahdottomalta, varsinkin kun, niinkuin sanottu, vieläkin oli olemassa mahdollisuus, että täytyisi keskustella kuuden eri kylän tilanomistajain kanssa. Nämä epäilykseni saatoinkin aikansa sekä Kaupunginvaltuuston että Hallituksen puheenjohtajan tiedoksi, kuitenkin esittelemättä asiaa tässä vaiheessa koko Hallitukselle.

Jää siis yksinomaan allekirjoittaneen viaksi, että Hallitus ei käsitellyt asiaa tarjousajan kuluessa sekä että pitennettyä tarjousaikaa ei heti pyydetty. Olisiko Hallitus kokonaisuudessaan halunnut menetellä toisin kuin minä tein, jää siis ratkaisematta. Toimin sillä kertaa hyvässä luottamuksessa ja niinkään tiedusteltuani eräiden asiantuntijain mieltä oikeudenkäynnin mahdollisista tuloksista. Olot kehittyivät kuitenkin sillä välin siten, että tästä lykkäyksestä nyttemmin on johtunut huomattava hinnankorotus sekä aikaisemmin tarjoutuille putouksen osille että luultavasti niillekin osille, mitkä näiden lisäksi täytyy lunastaa. Syyinä hinnankorotukseen on minun käsitykseni mukaan sama keinottelu, jota sodan johdosta harjoitetaan kaikilla teollisuusarvoilla. Tämä seikka on niinkään aiheuttanut yksityisen kilpailijan ikävän väliintulon, josta edellä on mainittu ja joka edelleen on aikaansaanut hinnankorotusta. Onhan sangen valitettava seikka, että kosken hinta nyttemmin, kun koski jälleen tarjotaan kaupungille, on kohonnut likimain kolminkertaiseksi alkuperäisestä määrästänsä. Esimerkkejä mainitsematta pyydän kuitenkin huomauttaa, että nykyinen tavaton aika on, niinkuin tunnettu, tuottanut samanlaisia yllätyksiä yksityisessä liike-elämässäkin. Sitä paitsi pyydän lähemmin osottaakseni mainitun hinnankorotuksen määrää huomauttaa että, jos se lasketaan prosenttiluvuin koko perustamis pääomasta, on se siitä ainoastaan noin 11—14 ⁰/₁₀₀, sen mukaan kuinka suotuisan ajan kaupunki valitsee voimalaitosta rakentaakseen. Kun tälle osalle sitä paitsi tarvitsee ainoastaan lukea korkoa, on helppo havaita, minkä verran tämä seikka vaikuttaa vastaiseen voimanhintaan.

Edellä lausutulla ei suinkaan ole tarkoitus koettaa tehdä olemattomaksi sitä laiminlyöntiä, johon tunnustan olevani syypää kaupungin etujen valvomisessa tässä asiassa. Olen ainoastaan tahtonut esittää tähän vaikuttaneet asianhaarat sekä varata itselleni mahdollisuuden kutakuinkin oikeudenmukaisesti esittää syyri suuruuden. Selontekoni seikkaperäisyyttä perustelee se seikka, että tällä kertaa juuri Mankalan kysymys on käsiteltävänä ja että minulla luultavasti ainoastaan tällä tavoin on tilaisuus valaista asian esihistoriaa.

Toivoakseni edellä oleva osaltaan on osottanut, kuinka vaikea minun oli aikaisemmin omistusoikeuden ratkaisemattomuuden johdosta arvostella, minkä verran oikeastaan lopuksi täytyisi maksaa putouksesta kokonaisuudessaan. Sellainen yritys on mahdollinen yksityiselle, mutta mielestäni aivan mahdoton, kun on kysymys kunnasta. — Olen vasta myöhemmin päässyt selville siitä, että kysymys eräiden Rökhusin ja Sjöforsin koskienkin osain omistusoikeudesta oli sähkölaitoksen keskustellessa niiden ostosta riitainen ja rat-

kaisematon, vieläpä siinä määrin, että kunta tuskin tässäkin tapauksessa olisi voinut esiintyä ostajana. Se seikka että omistusoikeus ei ollut kiistämättömän, selittää ainakin osittain, miksi omistaja sittemmin muutti kantaansa näiden koskien myyntiä koskevassa asiassa.

A. B. Vattenbyggnadsbyrån toimiston selvitys.

Tästä selvityksestä seuraa tässä liitteenä I osa I, jossa käsitellään Kymijoen ja Päijänteen vesioloja ja järjestämismahdollisuuksia kaikkia niitä yksityiskohtia selvitelten, jotka ovat tärkeät puheena olevain vesiputousten rakennuttamista tarkoittavain erikoissuunnitelmain pohjana, sekä osa II, jossa on erikoisselvitys Mankalan koskien rakennuttamismahdollisuuksista.

Viimeksi mainitussa osassa on ensinnäkin yleinen hydrografinen selvitys käytettävänä olevasta vesivoimasta, putouuskorkeudesta ja eri aikoina käytettävänä olevasta tehosta, joiden seikkain pohjalla määrätään edullisin rakennuttamistapa. Tällä pohjalla on sitten eri vaihtopuolisten ehdotusten mukaiset perustamis- ja vuosikustannukset laskettu. Tämän lisäksi on selvityksessä rakennusselitys.

Tuonnempana käsitellessäni Mankalan suunnitelmaa kokonaisuudessaan palaan vesirakennusehdotuksen tärkeimpiin yksityiskohtiin.

Sähkölaitoksen selvitykset voimansiirrosta sekä vesi- ja höyryvoimalaitoksen yhteistoiminnasta.

Jotten toisteluilla pitentäisi tätä selvitystä, pyydän nimikkeessä mainittuihin selvityksiin nähden viitata liitteisiin II—V. Lisäselitykseksi näihin pyydän kuitenkin lyhyesti mainita seuraavaa.

1) Voimansiirtokustannuksia koskeva tutkimus on laadittu niin, että sen pohjalla myös käy arvioiminen kustannukset, jos voima siirretään Mankalasta, Myllykoskesta tahi Rökhusin ja Sjöforsin koskista. Sitä paitsi tarjoo se mahdollisuuden valita yksinkertaisemman ja halvemman, mutta samalla jonkin verran epäluotettavamman johtorakenteen, jonka välityskyky on vähempi ja jota myöhemmin joko täydennettäisiin tai jonka sijaan tehtäisiin toisen vaihtopuolisen ehdotuksen mukainen johtorakenne, jonka käyttövarmuus olisi mahdollisimman taattu ja siirtoteho niin suuri, että se taloudellisesti oikeuttaisi käyttämään tuollaista kallista johtorakennetta. Siirtojohtot on sitä paitsi vaihtopuolisesti laskettu tehtäväksi kuparista ja aluminista.

1) Liitteet III, IV ja V sisältävät kaikki Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kuormitusolojen tutkimuksia. Niissä selvitetään sähkölaitoksen kuormitusvaihtelujen sekä määrää että laatua, ja tarkoitan jälkimäisellä kuormitusvaihtelujen sopivaisuutta siltä kannalta, että voi mahdollisimman edullisesti käyttää hyväksi vesilaitoksesta siirretyn voiman.

Halvin voima saadaan nimittäin oikein sovittamalla toisiinsa vesi- ja höyryvoima, ja edellä mainittujen selvitysten tarkoituksena onkin osottaa tuollaisen edullisen yhdistelmän perusedellytykset.

Esillä olevista selvityksistä perustuu liitteessä III esitetty sähkölaitoksen kuormitusmääriin vuonna 1913, joka vuosi sähkölaitoksen toiminnassa oli ensimmäinen säännöllinen ja luonteenomainen, sittenkun laitos edellisenä syksynä oli verkkoonsa liittänyt valaistusyhtiönkin virrankuluttajat. Mainitun vuoden kaarteet ovat lisäksi huomiota ansaitsevia siitä syystä, että laitos silloin vielä oli nimenomainen valaistuslaitos, jonka virrankuluttajina ei ollut raitioteitä eikä suurteollisuutta. Tämä seikka on aivan erikoisesti mielenkiintoinen näitä kaarteita verratessa vuoteen 1916, jolloin laitoksen oli annettava voimaa sekä raitioteille että miltei koko suurteollisuudelle, joka jälkimäinen sitä paitsi työskenteli yötä päivää, joten käyttöaika oli tavattoman pitkä, samalla kun valaistuskuormitus, joka kohoa kuormituskaarten korkeimpiin kohtiin, oli rajoittavain määräysten johdosta painunut tuntuvasti alle säännöllisen määränsä.

Näiden molempain kuvaavain vuosikuormituskaarteiden erittäin mielenkiintoisen vertailun laati insinööri G. M. Nordensvan, ja se esitetään liitteessä V¹⁾. Vertaillenään toisiinsa näiden molempain vuosien verrannollisia kaarteita toteaa sen hämmästyttävän tuloksen, että tämä kuormituksen laadun olennainen ero näinä vuosina, jotka tavallaan ovat säännöllisen sähkölaitoksen käyttöolojen rajakkaisarvoja, siirretyn voiman käyttömahdollisuuteen nähden ainoastaan vähän eroavat toisistaan. Niinpä olisi vuonna 1913 käyttämällä siirtotehoa 50 % laitoksen suurimmasta kuormituksesta voinut täyttää 92 1/2 % laitoksen koko voimatuotannosta mainittuna vuonna. Odottaisi mainitun luvun olevan tuntuvasti alempi poikkeuksellisenä vuonna 1916, mutta näin ei kuitenkaan ole laita, vaan vastaa 50 % suurimmasta kuormituksesta yhä vieläkin 90 % koko voimannannosta. Nämä selvitykset ovat sitovasti osottaneet, että vastaisen voimansiirron ei tulisi toimittaa enempiä kuin noin 50 % laitoksen suurimman kuormituksen määrästä, koska kaikki sen ylitse nouseva teho jo saa lyhemmän käyttöajan, joten siis luultavasti käy halvemmaksi korvata se höyryvoimalla. Käytännössä mainittu raja vaihtelee enemmän, jos siirretty voima otetaan omasta vesivoimalaitoksesta, jolla ei ole tilaisuutta yhtärinnan muiden edullisemmissä oloissa työskenteleväin laitosten kanssa käyttää kulloinkin olevaa konetehoansa. Jos sitä vastoin sopivasti järjestetyllä rinnakkaistyöllä vesivoiman ylijäämä voidaan väliaikaisesti käyttää edullisemmin toisaalla, on mahdollista aina valita taloudellisesti edullisin siirretyn vesivoiman ja höyryllä synnytetyn voiman tehon yhdistelmä.

Jotta kuitenkin voisi kaikinpuolisesti arvostella voimansiirtokäytön eri puolia, on välttämätöntä edellä mainittujen seikkain lisäksi selvittää vastaisen kuormituslisäannoksen todennäköistä määrää. Tämän suuntainen yritys tehdään liitteessä IV. Selvitys asettaa päämääräksi koko voimantuoton ja jakelun keskittämisen kaupungissa sähkö-

¹⁾ Tämä selvitys on 1913 vuoden kuormitusoloja koskevilta kohdilta suoranainen liitteen III muodostelu.

laitokseen ja rakentuu tässä kohden syksyllä 1914 vallinneiden olojen pohjalle. Sota-aikainen kehitys on jouduttanut teollisuuden liittymistä laitokseen huomattavasti enemmän kuin silloin edellytettiin. Siitä huolimatta selvitys oikein arvosteltuna tarjoaa säännöllisissä oloissa käyttökelpoisen lähtökohdan vastaisen lisäannoksen arvioimiselle.

Suunniteltu Mankalan koskien osto.

Monien mutkain jälkeen on kaupunki nyttemmin saanut lopullisesti sitovan Mankalan koskien myyntitarjouksen. Valtuuston valmisteluvaliokunnan alustavaa käsittelyä varten laati allekirjoittanut tammikuun 14:nänsä kuluva vuotta päivätyn lyhyen alustavan selvityksen Mankalan koskien oston taloudellisesta merkityksestä. Olen joiltakin kohdin käyttänyt mainittua aikaisempaa selvitystä laatiessani tässä esillä olevaa seikka-peräisempää esitystä.

Mankalan koskien vesivoimamäärä on sen varassa, miten niitä voi hyödyksi käyttää. Tässä kohden on Vattenbyggnadsbyrån selvityksessään edellyttänyt kolmea vaihtopuolista mahdollisuutta:

- 1) patoamista Konniveden tasalle;
- 2) Arrajärven alimman vesikorkeuden patoamista pysyttämällä runsaampia vedentuloja vastaavat vedenkorkeudet;
- 3) rajoitettua patoamista, niin että Arrajärven luonnollinen vedenkorkeus pysyy muuttumatta vedentulon vähempänäkin ollessa.

Ensimmäinen vaihtopuoli, joka tosin antaisi suurimman tehon, on mahdoton ainakin moniin aikoihin toimeenpanna, ja täytyy sentähden tässä jättää sillensä. Viimeinen vaihtopuoli taas on taloudelliselta kannalta epäedullisin, syystä että sen rakennuskustannukset ovat likimain samat kuin 2) vaihtoehdon, mutta teho paljon vähempi. Alustavassa selvityksessäni tosin edellytin putouksia käytettäväksi epäedullisen vaihtopuolen 3) mukaan, syystä että tahdoin määrätä kosken taloudellisten mahdollisuuksien alimman arvon. Näyttää kuitenkin sangen luultavalta, että patoamisen (pahimmassa tapauksessa maksamalla vähäisen vahingonkorvauksen) voi toimittaa 2) vaihtopuolen mukaan eli siis + 74.15 metriin asti. Tätä patoamista perustellaan erikoisselvityksessä seuraavasti:

„Arrajärven patoamiskorkeus + 74.15 on valittu siihen nähden, että mainittavia korvauksia maalle tuotetusta vahingosta ei tulle kysymykseen tätä patoamiskorkeutta käytettäessä. Tauluun 7 piirretyistä vedenkorkeuden pysyväisyyskaarteista, jotka osottavat montako prosenttia kasvukaudesta, touko—syyskuusta, eri vedenkorkeudet on ylitetty tai alitettu, käy nimittäin selville, että järven vedenkorkeus vuosina 1901—1911 oli keskimäärin 40 % koko kasvukaudesta ylempänä + 74.15 rajaa. Tämän ajanjakson vesirikkaimpana vuonna (1906) oli vedenkorkeus + 74.15 ylitettynä 64 % koko kasvukaudesta. Vuonna 1909, joka oli tavattoman vesiköyhä vuosi, jommainen sattunee ainoastaan joka 30:s vuosi, ei vedenkorkeus kuitenkaan kertaakaan saavuttanut + 74.15, jota

vastoin tavattoman vesiköyhänä nelivuotiskautena 1908—1911 rajan ylitys oli 13 %. Sama taulu osoittaa niinkään vedenkorkeuden keskimääräisen pysyvyyden vuosina 1901—1911 kasvukauden kunakin eri kuukautena. Tästä näkyy, että vedenkorkeus on kunakin kuukautena ylittänyt mainitun rajan keskimäärin vähintään 20 % ajasta eli viikon kuukaudessa, ja kesä—heinäkuussa oli vedenkorkeus + 74.15 suurempi puolet koko ajasta. Tällä perusteella saanee, niinkuin sanottu, olettaa, että patoaminen mainittuun korkeuteen ei aikaansaane olennaista vahinkoa maille.“

Käyttämällä tässä mainittua patoamiskorkeutta ja edellyttäen käyttövesimäärän 205 sm³:ksi sekä koko vedentulon 215 sm³:ksi voidaan Mankalan putouksista saada:

<i>Suurin teho</i> (keskimäärin 6 kuukautena vuodesta)	13,900	hvsv
<i>Keskiteho</i> ennen järvenjärjestelyä	12,500	„
<i>Keskiteho</i> Päijänteen järjestelyn tapahduttua	13,000	„
<i>Vähin teho</i> tavallisen matalanveden aikana	10,500	„
S:n todetun vähimmän veden aikana	5,600	„

Mainittua patoamista käyttämällä saavutetaan niinkään varsin tehokas sunnuntai- ja vuorokausisäätely.

Perustamiskustannukset (ks. liite V) on Vesirakennustoimisto ennen sotaa käypään hintain pohjalla laskenut 5,850,000 markaksi eli 636 markaksi keskitehon kw kohti ennen järven järjestelyn toimittamista.

Perustamiskustannuksia laskettaessa voidaan noudattaa kahta vaihtopuolista näkökohtaa. Joko edellytetään Mankalan putoukset rakennettaviksi kohta sodan päätyttyä edellyttäen tuntuvasti korkeampia hintoja kuin ennen sotaa, tai myös lykätään työ syistä, joita tuonnempina lähemmin perustelen, muutaman vuoden päähän eli seuraavaan taloudelliseen laskukauteen, jossa tapauksessa suuresti erehtymättä voi noudattaa Vesirakennustoimiston laatimia kustannusarvioita. Asetan seuraavassa esityksessä nämä molemmat vaihtopuoliset ehdotukset rinnakkain.

Se putousten *hinta*, mikä kaupungin mielestäni olisi nykyään otettava lukuun (kun eräät kyläkuntain osuudet vielä ovat lunastamatta) olisi 2,500,000 markkaa. Tämä loppuhinta edellyttää talonpoikain osuuksien nousevan kaikkiaan enintään 371,000 markkaan, joka summa pikemmin lienee liian korkea kuin liian alhainen, sekä Ruuhalan ja Peltolan taloista (myydessä ilman vesioikeutta ja ranta-aluetta) saatavan hintaa yhteensä ainakin 250,000 markkaa. Tämä viimeksi mainittukin edellytys nojannee luotettaviin perusteihin.

Seuraavassa kaikkien voimalaitos- ja siirtokustannusten esityksessä on ehdotuksen I summat otettu Vesirakennustoimiston ja sähkölaitoksen 1914 vuoden hintain pohjalla laatimista kustannusarvioista, jota vastoin ehdotuksessa II, joka edellyttää laitoksen tulevan rakennetuksi kohta sodan päätyttyä, vesi- ja muiden rakennusten kustannuksia on korotettu 40 %:lla sekä koneiston ja voimajohtojen kustannuksia 25 %:lla.

Perustamiskustannukset.

	Ehd. I Smk	Ehd. II Smk
A. Vesioikeuden sekä koskien viereisten tarpeellisten maa-alueiden osto	2,500,000: —	2,500,000: —
B. Rakennustyöt	4,000,000: —	5,600,000: —
C. Konelaitteet	1,850,000: —	2,312,500: —
D. Voimansiirto 150 km:n matkalla, sähkölaitoksen selvityksen mukaan (ks. liite II)		
a) Voimajohto à Smk 20,900: — tai Smk 26,125: — km:ltä	2,845,000: —	3,431,250: —
b) Muuntaja-asema	350,000: —	437,500: —
c) Kaapeliliitos	300,000: —	375,000: —
d) Asetelaiterakennus	35,000: —	50,000: —
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä Smk 11,780,000: —	14,706,250: —

Seuraavassa edellytän yksinomaan laitoksen rakennettavaksi myöhemmin suotuisampaan aikaan, minkätähden noudatan I ehdotuksen laskelmia.

Kustannuksia muunnetusta hevosoimasta vesivoima-aseamalla olisi silloin

$$a) \frac{8,350,000}{13,900} = 601 \text{ Smk}$$

suurimman tehon (6 kuukauden aikana) ja

$$b) \frac{8,350,000}{12,500} = 668 \text{ Smk}$$

keskimääräisen tehon vallitessa.

Jos otetaan lukuun *voimansiirtokulut* ja ne lasketaan *kilowattia* kohti perillä *Sörnäsissä*, olisivat vastaavat kustannukset:

$$a) \frac{11,780,000}{9,200} = 1,280 \text{ Smk}$$

$$b) \frac{11,780,000}{8,280} = 1,422 \text{ Smk}$$

Vuosikustannukset.

Vuosikustannukset on laskettu edellyttäen 5 % korkoa perustamispääomalle, sekä poistoihin ja kunnossapitoon: 1 % vesirakennuksille, 6 % turbiinikoneistolle ja 5 % sähkövarusteille, joten saadaan:

<i>Korko: 5 % Smk:lle 11,780,000: —</i>	589,000: —
<i>Poistot ja kunnossapito:</i>	
a) Vesi- ja muut rakennukset, 1 % Smk:lle 4,000,000: —	40,000: —
b) Turbiinikoneisto, 6 % Smk:lle 1,050,000: —	63,000: —
c) Sähkövarusteet, 5 % Smk:lle 800,000: —	40,000: —
d) Voimajohto, 5 % Smk:lle 3,430,000: —	171,500: —
	314,500: —
<i>Henkilökunta ja hallinto</i>	70,000: —
<i>Kulutustarvikkeet ja sekalaisia</i>	26,500: —
	<u>Yhteensä Smk 1,000,000: —</u>

Vuosikustannukset vastaavat:

I. *Voima-asemalla* kutakin muunnettua hvsv. kohti vuodessa

$$\frac{657,000}{13,900} = 47: 30 \text{ Smk}$$

suurimman tehon, ja

$$\frac{657,000}{12,500} = 52: 60 \text{ Smk}$$

keskimääräisen tehon vallitessa.

II. *Helsingissä* (kilowattia kohti vuodessa)

$$\frac{1,000,000}{9,200} = 108: 70 \text{ Smk}$$

suurimman tehon, ja

$$\frac{1,000,000}{8,280} = 120: 80 \text{ Smk}$$

keskimääräisen tehon vallitessa.

Ohimennen mainittakoon että, jos kaupunki välttämättä tahtoo rakentaa Mankalan kosket kohta sodan päätyttyä eikä, niinkuin edellä olevissa laskelmissa edellytetään, ensi sopivan alhaisintakauden tultua, sekä edellyttäen hintain olevan kumpaisessakin tapauksessa kutakuinkin oikein lasketut, maksaisi voima Helsinkiin siirrettynä noin 135 ja 150 markkaa kilowattia kohti vuodessa.

On tietenkin sängen mielenkiintoista vertailla edellä esitettyjä vuosikustannusmääriä sähkölaitoksella höyryllä aikaansaadusta voimasta olleisiin kustannuksiin. Jos pidetään silmällä ainoastaan rinnakkaistyötä, on tämä vertailu toimitettava siten, että vesivoiman kaikki kustannukset pannaan höyryvoiman yksinomaisten käyttökustannusten rinnalle, koska sähkölaitos ei voi tulla toimeen ilman täyttää höyryvaravoimaa ja sen siis täytyy maksaa täysi korko ja miltei täysi kuoletus höyryvoimalaitoksesta, siinäkin tapauk-

nessa että tätä ei käytetä muulloin kuin suurimman kuormituksen aikana sekä varavoi-
mana. Höyryvoimalaitoksen palkkausmenot eivät voi mainittavasti vähentyä voiman-
siirron toimeentultua, koska höyryturbiineilla käytetyt sekä koneellisilla hiilenkuljetus-
ja syöttölaitteilla varustetut laitokset ylipäättään tarvitsevat sangen vähäisen henkilö-
kunnan.

Vuonna 1913, jolloin hiiliä vielä vuoden umpeen käytettiin polttoaineena, olivat
sähkölaitoksen omat kustannukset käytöstä, korkoja ja kuoletusta lukuun ottamatta,

Smk 20/kw \times 3.58 penniä/kwt.

Vesi- ja höyryvoiman yhteisesti toimiessa voivat käyttöolot, hiilenhinnat, palkat
j. n. e. jonkin verran muuttaa näitä numerolukuja, mutta siihen katsoen että poltto-
aineiden hinnat pysynevät korkeina vielä monet ajat, osottanee tämä kustannusmäärä
joka tapauksessa höyryllä synnytetyn voiman alinta rajaa, joten se hyvin soveltuu käy-
tettäväksi puheena olevaa vertailua toimitettaessa.

Mankalan voiman suotuisin käyttö voi, niinkuin edellä mainittiin, Helsinkiin antaa
keskimäärin noin 8,280 kw korkeajännitteistä voimaa eli laitoksen käyttöjännitykseen
muunnettuna tasaluvuin noin 8,000 kw. Tämän voiman hinta on edellä laskettu noin
125 markaksi kw:lta vuodessa. Vertailu edellä mainittuun höyryvoiman omaan kustan-
nusten määrään siis osottaa, että höyryvoima tulee vesivoimaa halvemmaksi, jos käyttö-
aika on enintään 2,800 tuntia tai vähemmän, jota vastoin vesivoima on halvempaa, jos
käyttöaika on pitempi. Tämä tulos pitää varsin hyvin yhtä muualla saavutettujen tu-
lostojen kanssa, joiden mukaan samankokoiset voimalaitokset yleensä pitävät noin 3,000
tuntia höyryllä ja vedellä synnytetyn voiman yhteistyön rajana. Jos sitä vastoin halu-
taan laatia äärimmäinen kilpailulaskelma vesivoimalle ja höyryvoimalle, niin on, täysin
varman tuloksen saamiseksi, verrattava siirretyn vesivoiman hintaa ainoastaan hiilien
hintaan. Jos kaupungin varalle hankittava vesivoima voitaisiin heti käyttää täysin hy-
vällä taloudellisella tuloksella, olisi laskelma varsin yksinkertainen. Näin voi tuskin
kuitenkaan olla laita, jollei tämä voimalaitos ole yhteistoiminnassa sellaisen voimaverkon
kanssa, johon ajoittaisen liikavoiman voi syöttää, tai jollei voi lykätä vesilaitoksen raken-
nuttamista siksi, kunnes sähkölaitoksen kuormitus tässä kohden osottautuu suotuisaksi.
Kun muita mahdollisuuksia on vaikea kutakuinkaan tarkoin arvioida, edellytän toistai-
seksi jonkin viimeksi mainituista suotuisista tapauksista olevan olemassa. Tässä on
ehkä syytä huomauttaa, että korkotappio mahdollisen odotusajan kuluessa ei näy mai-
nittavasti vaikuttavan voiman hintaan, ja joka tapauksessa sen hyvin tasoittanee luon-
nonvoiman arvon yleinen asteettainen kohoaminen.

Jos laskelman perustukseksi panee ennen sotaa vallinneen hiilenhinnan, 25 markkaa
tonnilta, ja edellyttää hiilenkulutuksen 1 kg:ksi kwt:a kohti sekä vertaa tätä edellä las-
kettuun vesivoiman hintaan, 125 mk:aan kw/vuodelta, merkitsee tämä, että höyryvoima
on vesivoimaa halvempi 5,000 tunnin käyttöaikaan asti, mutta käy käyttöajan pidetessä
kalliimmaksi, niin että sen hinta käyttöajan ollessa 8,760 tuntia on 219 markkaa kw/-

vuodelta. Jos hiilenhinta on kalliimpi, saavutetaan tämä tasapainokohta aikaisemmin, esim. hinnan ollessa 35 markkaa tonnilta jo 3,570 tuntina, jossa tapauksessa höyryvoiman hinta, edellyttäen tätä voimaa käytettävän yhtä kauan kuin vesivoimaakin (8,760 t.), olisi 315 markkaa kw/vuodelta.

Näihin ehdottomasti alimpiin höyryvoiman vertailuarvoihin vaikuttavat kuitenkin, paitsi hiilenhintoja, myös erinäiset välilliset huojennukset, joita yhteistoiminta vesivoiman kanssa tuottaa höyryvoimalaitokselle. Niinpä voi pitää jonkin verran vähempää koneiston kuoletusta riittävänä sen vähäisemmän käytön johdosta. Niinikään vähenevät korjauskustannukset tuntuvasti. Huomattavaa taloudellista etua syntyy siitä, että koko koneisto- ja kattilalaitosta nyt voi pitää käyttövalmiina, toisin sanoen varakoneisto jää pois, joten säästy korkoja ja kuoletusta y. m. Mutta toiselta puolen höyryllä synnytetyn suurimman voimamäärän tuotokustannukset jonkin verran kohoavat osin lyhemmän käyttöajan johdosta ja osin syystä, että täytyy pitää varakoneisto käyttövalmiina, varsinkin talvikuu-kausina. Ensiksi lueteltuja etuja täytyy kuitenkin pitää tuntuvasti painavampana.

Edellä olevassa lienee täysin sitovasti osotettu että, vaikkei otakaan lukuun asian kansantaloudellista puolta, hiilentuonnin vähentämistä, eikä suurta varmuutta ja riippumattomuutta kaikkien ulkonaisten häiriöiden alaisesta säännöllisestä hiilentuonnista, täytyy vesivoimansiirtoa Helsingin sähkölaitokseen pitää kaupungille hyvänä liikeyrityksenä, jota sentähden käy ehdottomasti puoltaminen.

Tämä selvitys osottanee niinikään, että Mankalan putoukset käy rakentaminen ja voiman sieltä tänne siirtäminen tuntuvasti vähemmillä kustannuksilla, kuin mitä olisi maksettava höyryllä synnytetystä voimasta.

Kysymystä, milloin Mankalan kosket on rakennettava, valaisen seuraavassa lähemmin.

Milloin on Mankalan kosket rakennettava?

Olen tässä edellä huomauttanut, että mielestäni kaupungille ei ole edullisinta rakentaa Mankalan koskia kohta sodan päätyttyä, ja seuraavassa lyhyesti perustelen tätä mielipidettä.

Välitöntä rakentamista vastustavat seikat ovat pääasiallisesti seuraavat:

1) Yleisenä mielipiteenä on, että niin tarveainehinnat kuin työpalkatkin vielä varsin kauan sodan jälkeen pysyvät tuntuvasti korkeampina kuin ne olivat ennen sotaä. Tämä on tietysti ainoastaan arvelu, vaikka varsin oikeutettu. Niinikään on mahdotonta aivan varmasti ennustaa, kuinka pian ja kuinka alas hinnat myöhemmin painuvat. Yleistä depressionia siihen liittyvine hinnanlaskeutumisineen odotetaan kuitenkin monella taholla ulkomailla kohdakkoin sodan päätyttyä.

2) Sähkölaitoksen kuormitus on edelleen vielä liian pieni, jotta se sallisi läheskään edullisesti käyttää Mankalan putousten voimaa. Tosin kävisi Mankalan laitokseen asetta-

minen koneita vähitellen sähkölaitoksen kuormitusta vastaavassa määrässä, mutta sellainen menettely käy toistaiseksi paljon kalliimmaksi kuin voiman synnyttäminen Helsingissä höyryllä, koska koneita vähitellen asettamalla vain mitättömän vähän menoja voidaan säästää. Pato, kanava ja voimalaitos, toisin sanoin kalliimmat osat täytyy nimittäin heti rakentaa lopulliseen muotoonsa samaten kuin voimajohtokin, joten säästö olisi ainoastaan muutama satatuhatta markkaa. Vesivoimalaitoksen vuosikustannukset olisivat sentähden likimain samat kuin laitosta täysin määrin käytettäessä ja voiman hinta olisi siten moninkertainen.

Näitä seikkoja valaistakseni pyydän lyhyesti kajota kysymykseen sähkölaitoksen kuormitusoloista ja Mankalan laitoksen hankintakyvystä.

Sähkölaitoksen kuormitusolot viime vuosina ja kuormituksen todennäköinen lisääntyminen käyvät selville seuraavasta taulusta:

Vuonna	KW/suurin	KWt	Käyttö	Hiilenkulutus kg tuotettua Kwt kohti
1910	1420	3,714,310	$\frac{310}{1420} \sim 0.218$	1.83
1911	2030	4,015,710	$\frac{462}{2030} \sim 0.226$	1.49
1912	3290	6,468,070	$\frac{736}{3290} \sim 0.224$	1.32
1913	3630	8,838,850	$\frac{1010}{3630} \sim 0.270$	1.18
1914	3700	10,045,840	$\frac{1150}{3700} \sim 0.310$	1.10
1915	5200	14,244,020	$\frac{1620}{5200} \sim 0.311$	1.03
1916	5450	18,103,410	$\frac{2180}{5450} \sim 0.400$	1.00
1917	6500	22,000,000	—	—
1918	7200	26,000,000	—	—
1919	8000	30,000,000	—	—
1920	9000	35,000,000	—	—
1925	14000	50,000,000	—	—
1930	20000	75,000,000	—	—

Laskettu halon-
kustannuksen
pohjalta.

Suurinta kuormitusta ja synnytettyä kwt-määrää vuosina 1917—30 esittävät numeroluvut on tietenkin sangen likimäärin laskettu, mutta vertaillen laitoksen tähänastiseen kehitykseen, laitoksen kehitysmahdollisuuksiin ja niihin huomioidin, joita olen vastaavasta kehityksestä tehnyt varsinkin Skandinavian kaupungeissa, niinkuin Tukholmassa, Göteborgissa, Kristianiassa y. m., saa hyvää tukea esitettyjen olettamusten paikkansapitävyydelle. Sodan aikaansaama teollisuuden yleinen liittyminen sähkölaitokseen ei luultavasti ainoastaan jatku, vaan lisääntyykin sodan jälkeisinä lähiaikoina, syystä että polttoaineiden korkea hinta taloudellisesti pakottaa teollisuutta etsimään halvinta voimaa liittymällä suureen voimalaitokseen. Sitä paitsi on nyttemmin täysin sopiva aika käydä vähitellen ottamaan sähköä katuvalaistukseksi kaasun sijaan. Yleinen teknillinen kehitys ja kaupungin nopea kasvu suorittavat loput.

Jos edellä esittämäni olettamukset ovat osanneet kutakuinkin oikeaan, on seuraus tästä, että Mankalan voimalla noin v. 1925 alkaa olla taloudellisia edellytyksiä ja vuonna 1930 se jo on täyteen määräänsä käytetty. Olen tässä edellä (viittaamalla liitteessä V olevaan selvitykseen) näyttänyt että, jos vesivoima ottaa hoitaakseen noin 50 % suurimmasta kuormituksesta, täytetään sillä noin 90 % vuoden kwt-luvusta (= 90 % hiilenkulutuksesta). Mankalasta voidaan saada keskimäärin 8,000 kw kaupungissa mitattuna. Edellä mainittu olotila saavutettaisiin siis luultavasti 1926 vuoden vaiheilla. Tämä siirretty voima voisi kuitenkin vielä 1830 vuoden varrella tyydyttää 40 % suurimmasta kuormitusmäärästä eli noin 60,000,000 kwt, mikä vastaa 7,500 tunnin käyttöaikaa.

Vaikka siis Mankalan putoksia ei voidakaan varsin edullisesti käyttää ennen vuosia 1925—26, voi kaupunki luultavasti kuitenkin tuntuvasti edistää kehitystä, jos sillä jo aikaisemmin on tilaisuus joko itse aikaansaada (esim. Röjsjön turvevoimalaitoksen avulla) voimaa verraten vähäistä halpahintaista pohjakuormitusta varten tahi hankkia sitä muualta (2,000—3,000 kw), joten voimanhinta lähiaikoina hiilenhintain ollessa kalliit, huojistuisi ja paikkakunnalla toimivan teollisuuden voimakustannukset voitaisiin pysyttää semmoisten rajain sisällä, että teollisuuslaitokset pyrkisivät käyttämään hyväkseen sähkölaitosta. Turvevoimalaitoksen aikaansaamista puoltaa osin mahdollisuus saada se nopeasti rakennetuksi, osin se seikka, että sen avulla Mankalasta ynnä Röjsjöstä vuoden umpeen voitaisiin saada vesiputouksen suurin teho, noin 9,000 kw kaupungissa mitattuna, vieläpä lyhempään ajanjaksojen kuluessa ja, mikä on tärkeää, juuri loka—huhtikuulla, jolloin laitoksen kuormitus on suurin ja Mankalan vesivoima vähin, noin 10,000 kw, joten 1930 vuoden vaiheilla voisi vieläkin noin 1.5 milj. kwt:lla lisätä voiman ottoa Mankalan koskista.

Onko Helsingin kaupungin vastainen voimatarve turvattu Mankalan koskien ostolla?

Vastaus edellä olevaan kysymykseen on oikeastaan jo annettu edellisessä luvussa, ja sen mukaan kävisi Mankalan koskien voima luultavasti riittämättömäksi 1930 vuoden vaiheilla tai kohdakkoin sen jälkeen. Kaupungin vastaiselle kehitykselle näin tärkeässä asiassa ei kuitenkaan saa olla huomioon ottamatta tätä seikkaa, vaan on mieluummin jo nyt ruvettava etsimään keinoja kaupungin etujen turvaamiseksi pitemmän ajan päähän.

Samantyyppisissä oloissa ovat m. m. suuremmat Skandinavian kaupungit osittain sangen suuruusuntaisessa mitassa koettaneet turvata tulevaisuutensa. Tässä yhteydessä pyydän näistä mainita ainoastaan Tukholman ja Kristianian. Ensinmainittu kaupunki saanee kuluvana vuonna käyntiin Dal-joen Untraan rakennetun suuren vesivoimalaitoksensa. Tämä laitos, joka sijaitsee 145 km:n päässä Tukholmasta, antaa 19,000 kw, mutta sen voi Dal-joen järjestelyn toimeen tultua laajentaa antavaksi 20,000 kw, Tukholmassa mitattuna. Rakennuskustannukset noussevat 20 milj. kruunun vaiheille. Kristianiassa, joka monet ajat on saanut valmista voimaa Kykkelsrudista (noin 18,000 kw), oli viime vuoteen asti jo käytettävänä (koko laitos ei ole valmis) vesivoimaa 54,250 kw, laskettuna kaupungin rajalla, mutta siitä huolimatta on kaupunki lisäksi hankkinut omakseen vesivoimaa, jonka lasketaan antavan 46,000 kw kaupungin rajalla ja vaativan rakennuskustannuksia 34 milj. kruunua (rauhan-aikaisten hintain mukaan). Seurauksena tästä päämäärästään tietoisesta ja tosin varsin suotuisain ulkonaisten olojen vallitessa harjoitetusta voimapolitiikasta on Kristianiassa ollut, että sen sähkölaitos on jo pitemmän ajan voinut antaa halpahintaista voimaa, joten sen suurin kuormitus on 5-vuotiskautena 1910—1915 kohonnut 7,194 kw:sta 17,866 kw:iin. Varakoneiston määrään nähden on tässä mielenkiintoista panna merkille, että sinä oli vuosina 1915—16 höyrykoneita 14,000 kw ja pattereja 2,500 kw.

Kun nyt Helsingin kaupungilla kenties ei ole tilaisuutta välittömästi saada Kymijoen vesivoimasta omakseen enempää kuin Mankalan kosket (mahdotonta ei tämä kuitenkaan liene), herää kysymys, mitä kaupungin puolelta olisi tässä kohden tehtävä. Huomautettakoon sentähden heti, että pelkoa siitä, ettei Helsingin kaupunki voisi täysin varmasti saada voimaa paljonkin laajentuviin tarpeisiinsa, ei tarvitse olla. Kymijoessa on (Mankalan lisäksi) käytettävänä vesivoimaa arviolta 80,000—100,000 hvs., ja vaikka teollisuus luultavasti vaatiikin siitä käytettäväkseen suuren osan, on kuitenkin mahdollista sopivasti järjestämällä saada siitä melko suuret määrät käytettäväksi kunnallisiin ja muihin sen laatuisiin tarpeisiin, siis Helsinkiinkin. Sitä paitsi on Vuoksi ainoastaan noin 250 km:n päästä täältä.

Riippuu kuitenkin etusijassa Helsingin kaupungista itsestään, kuinka pian, missä muodossa ja millä ehdoilla sen voimatarve turvataan, ja sentähden minä puolestani pitäisin

tarkoituksenmukaisena, että jo nyt, kun on kvsymys Mankalan koskien ostosta, hiukan yleisemmin keskusteltaisiin tästä kysymyksestä. Asia on nim. se, että Kymijoen koskista saatavissa oleva voima, niin suurelta kuin sen yhteenlaskettu summa tuntuneekin, melko paljon vähenee hyödyllisen käytön kannalta katsoen, jos kukin koskenomistaja ainoastaan valmistaa ja käyttää voimaa omiksi tarpeikseen. Sen sijaan voi tämän voimamäärän tuntuvasti paremmin käyttää hyväksi sekä teollisuus- että yleisiin tarpeisiin, jos voidaan kaikki eri voimalaitokset yhdistää yhteiseen voimaverkkoon. Sen suuren edun, mikä Helsingin kaupungilla täytyy olla voimakysymyksensä suotuisasta ratkaisusta, katson hyvin perustelevan, että se tekee aloitteen ja asettuu etunenään tuollaisen yhteistoiminnan aikaansaamiseksi. Olen seuraavassa muualta saamillani esimerkeillä koettava valaista tätä asiaa ja esittää sen ratkaisun suuntaviivat.

Teknillinen kehitys on, niinkuin jo selvitykseni alussa huomautin, kauan pyrkinyt voimalaitosten suurempaan ja suurempaan keskittämiseen, jossa tapauksessa nämä tietenkin sijoitetaan joko välittömästi voimalähteen, vesivoiman, turvesuon, hiilikaivoksen, maasuunin tai koksilaitoksen vierelle, tahi, jos höyryvoimaa käytetään, ainakin niin, että polttoaineen saanti on mahdollisimman helppo ja halpa. Kehityksen edistyttyä tähän asti on nyttemmin yhä yleisemmin ruvettu kulkemaan tästä edelleen yhdistämällä eri voimalaitokset yhteisiin suuriin voimaverkkoihin. Semmoisia voimaverkkoja lukuisine niihin liittyvine voimalaitoksineen on esim. Yhdyisvalloissa jo monta, onpa verkkoja, joiden täyttämä alue on kokonaista 500:kin km läpimitaten. Saksenin kuningaskunnassa on nyttemmin yksi ainoa yhtäjaksoinen voimaverkko, ja samanlaista suunnitelmaa toteutetaan paraikaa vähitellen Baijerissa sekä useilla muilla yhtenäisillä alueilla Saksassa, ja niinikään Sveitsin suurimmat voimalaitokset ovat nyttemmin kaikki toistensa yhteydessä. Viime vuoden kesäkuussa tehtiin Ruotsissa alote koko Bergslagenin voimakysymyksen saattamiseksi samanlaiseen yhtenäiseen ratkaisuun, ja kun Kymijoen voimalaitokseen nähden suunnittelemani järjestelmä lähinnä on Bergslagenissa toteutetun järjestelmän mukainen, teen näistä seikoista seuraavassa hiukan perinpohjaisempaa selkoa, siinä käyttäen pohjana yli-insinööri T. Holmgrenin hiljattain julkaisemaa esitelmää asiasta.

Aloite Bergslagenin voimakysymyksen yhtenäiseen ratkaisuun aiheutui siitä, että tällä kehittyneellä teollisuusalueella alkoi monella taholla olla puutetta voimasta, osin juuri siitä syystä, että kukin pääasiassa hoiti itsensä. Suunnitellun yhtymän tarkoituksena on liittää kaikki tärkeämmät laitokset, sekä voimaa tuottavat että voimaa kuluttavat, yhteiseen voimaverkkoon, jonka tehtävänä on toiselta puolen parhaalla tavalla — vesistöjä järjestelemällä ja yhdistämällä sopivassa laajuudessa — säästää *Bergslagenin omia voimavaroja* ja toiselta puolen tarpeen mukaan yhtenäisesti ja mahdollisimman halvalla *hankkia Bergslageniin enemmän sekä vesivoimaa että* polttoainekeskuksista *varavoimaa*. Asianharrastajain päättämää selvitystä aikaansaamaan liittyi 36 voimalaitoksen omistajaa, jotka omistavat yhteensä toistasataa voimaa, edustaen kaikkiaan 85,000 turbiinihevosvoimaa ja 26,000 hvsv. lämpövoimaa.

Kuullessaan puhuttavan tuollaisesta liittymästä kysyy tietenkin ensin, mitenkä sillä keinoin saadaan voima paremmin käytetyksi kuin jos laitokset olisivat erillisiä. Vastaus on seuraava-

Ensinnäkin on eri voimalaitoksilla hiukan erilaiset järjestämismahdollisuudet, joita ei kuitenkaan täysin käytetä hyväksi, ellei tarve pakota. Sitten eivät voimatarpeet kaikilla paikoilla ole säännöllisiäkään, ja monin paikoin on semmoisia ajoittaisia tai hetkellisiä voimatarpeita, jotka haittaa tuottamatta käy siirtäminen hiukan toisiin aikoihin. Jos kaikki voimalaitokset ovat yhdistettyinä yhteiseen voimaverkkoon, voidaan nämä eri järjestämismahdollisuudet sekä voiman saantiin että sen tarpeeseen nähden käyttää hyväksi niin, että voimavarat tulevat täydellisesti ja tarkoituksenmukaisesti käytetyiksi, jolloin tietenkin voidaan voimalaitoksista saada suurempi voimamäärä, kuin mitä olisi laita, jos ne kukin toimisivat erikseen. Sitä paitsi saavutetaan se suuri etu, että varavoima on yhteinen, joten aktiivista konetehoa säästyy. Esimerkkinä mainittakoon, että Chicagon viiden suuren voimalaitoksen yhdistämisen johdosta yhteenlaskettu suurin kuormitus väheni noin 25 %, syystä että eri laitosten suurin kuormitus ei ollut aivan samanaikainen ja kuormituskaarre oli muodoltaan hiukan erilainen. Tämän johdosta ja käyttämällä yhteistä varavoimaa säästyi niin paljon konetehoa, että sen laskettiin Chicagon osalta vastaavan 40 milj. dollarin perustamispääomaa.

Yhteistyön perusaatteena on, että kukin osakslaitos edelleen tuottaa voimaa omiksi tarpeikseen oman liikkeensä vaatimin muodosteluin voidakseen voimalaitoksesta joka hetki ottaa mahdollisimman paljon ja siten yhteiseen verkkoon joko antaa ylijäämänsä tai siitä ostaa sen voimamäärän, minkä se tarvitsee oman tuotantonsa lisäksi. Yhteisestä verkosta tulee tällä tavoin jonkinlainen clearinglaitos ja se on lainopillisten asiantuntijain käsityksen mukaan perustettava taloudelliseksi yhdistykseksi ilman henkilökohtaista vastuunalaisuutta, siis osuuskunnaksi. Osuudet ovat suhteellisia niihin voimamääriin (tai vuosiperushintain summaan, syystä että taksain täytyy olla vaihtelevia), mitkä kukin osakas ostaa yhteisestä verkosta tai myy siihen. Ostajain ja myyjäin edut painavat siis kutakuinkin tasan ja yhteisen voimahallinnon voitto jaetaan tasan ostajain ja myyjäin kesken. Järjestön johtavana lankana on, että yhteistyön täytyy tuottaa kullekin osakkaalle mahdollisimman suurta hyötyä mahdollisimman vähän rajoittamalla hänen toimintavapauttaan. Tämä saavutetaan siten, että hallinto korvauksen maksamalla käyttää hyödyksi osakasten voimavaroja, sikäli kuin voi käydä päinsä häntä haittaamatta, ja pitää hänen saatavanaan sen voiman, minkä hän tarvitsee oman tuotantonsa lisäksi.

Yhtymälle tarpeellisen johtoverkon rakentaa yhteinen voimahallinto osakasmaksuista saadulla pääomalla. Hallinto toimittaa osakkaalle hänen tilaamansa voiman ja hankkii sitä joko ostamalla muilta omistajilta, makasinoimalla tai käyttämällä varakoneistoa tai tarpeen mukaan ostamalla sitä liittymän ulkopuolella olevasta voimalähteestä. Jos jollakin osakkaalla on liikaa voimaa, koettaa hallinto saada sen käytetyksi myymällä etusijassa jollekin toiselle osakkaalle tai sivullisillekin, jälkimmäisessä tapauksessa tietysti kuitenkin kalliimmasta hinnasta. On kuitenkin olemassa määräyksiä, jotka turvaavat omaa voima-asemaa vaille olevaa voimankuluttajaa semmoiselta mahdollisuudelta, että hallinto kohtuuttomasti käyttäisi hyväkseen ehkä saavuttamaansa yksinoikeusasemaa.

Tämä esitys riittänee osottamaan ne ääriviivat, joiden mukaan tuollaisen voimalaitosten yhtymän käy järjestäminen. Edellä sanotusta niinikään käynee selville, että Helsingin kaupungilla saattaisi olla sekä vastaiseen vesivoimalaitokseensa nähden että vastaisen voima-

tarpeensa turvaamisen kannalta tuntuva etua tuollaisen Kymijokilaakson voimalaitoksen omistajain keskinäisen liittymän, siis *Kymijoen yhteisen voimahallinnon* aikaansaamisesta. Luultavaa on, että kaikilla osakkailla olisi tästä yhtymästä suurinta hyötyä, jos se aikaansaataisiin nyt, kun niin monella taholla suunnitellaan mahdollisimman nopeaa vesivoiman käyttämistä. Osin voitaisiin siinä tapauksessa kaikki laitokset alun pitäen suunnitella silmällä pitäen semmoista yhteiseen verkkoon liittymistä, osin olisi niinkään ajateltavissa, että eri laitosten rakentaminen voitaisiin toimittaa suunnitelman mukaisesti, niin että niitä heti voitaisiin käyttää parhaalla taloudellisella tuloksella.

Tuollainen liittymä olisi niinkään sopivin muoto Kymijoen voimavarain alettua käydä tarpeisiin riittämättömäksi yhteistyön aikaansaamiseksi ulospäin, kun esimerkiksi olisi Vuoksen vesistöstä hankittava lisävoimaa liittymän jakelualueelle.

Jos tuollainen liittymä aikaansaataisiin valtion, kaupunkien ja yksityisten voimalaitosten omistajain kesken, voisi siitä luultavasti kehittyä semmoinen laajojen alojen tarpeita tyydyttävä voimanjakelija, johon kaikki voimankuluttajat, kunnat, yksityiset ja liittymät kaikkialla suhtautuisivat täydellä luottamuksella. Jos kehitys voidaan ohjata tähän suuntaan, voimme olla varmat siitä, että Etelä-Suomen ja siten Helsingin kaupunginkin tulevaisuus tässä kohden on moniksi ajoiksi täydellisesti ja tarkoituksenmukaisesti turvattu.

Ennenkuin lopetan, täytyy minun kuitenkin vielä huomauttaa, että sähkölaitoksen edelleen tulisi tutkia ja pohtia kysymystä vastaisesta yhdistetystä lämmön ja voiman synnyttämisestä, jotta tuloksen voisi sopivana hetkenä esittää toteutettavaksi, niinkuin minä edellyttäisin, siten, että aluksi kaupungissa tai jollakin uudella teollisuusalueella sijaitsevasta pienemmästä keskuksesta annettaisiin voimaa ja lämpöä ja, tarpeen lisääntyttyä ja teknikan kehityttyä, laitosta laajennettaisiin edelleen. Tämä ratkaisu tarjoaa niin suuria mahdollisuuksia voimakustannusten huojistamiseen, että se suotuisissa oloissa kykenee sangen edullisesti kilpailemaan mahdollisten vesivoimasuunnitelmain kanssa ja siten voi tuntuvasti vaikuttaa näiden suunnitelmain vastaiseen kehitykseen.

Helsingissä, huhtikuun 10 p:nä 1917.

Bernh. Wuolle.

Alustavia tutkimuksia Helsingin kaupungin voimansiirtojärjestelmän perustamiskustannuksista.

Tämän oheiset alustavat selvitykset koskevat kahden Helsingin kaupungin tarpeisiin käytettäväksi suunnitellun voimansiirtojärjestelmän perustamiskustannuksia ja käsitteävät siirtojohdot, aliaseman, viimeksi mainitun ja pääaseman väliset kaapelijohdot sekä sen osan Sörnäsän asetelaitosta, jonka voi katsoa kuuluvan voimansiirtosuunnitelmaan, jota vastoin laskelmat eivät koske vesivoimakeskusta eikä mitään sen osaa.

Molempain suunnitelmain pääpiirteet ovat lyhyesti esitettyinä seuraavat:

1) Mankalan koskesta (tai Myllykoskesta) rakennetaan kaksi kiertovirtajohtoa kiinnitettyinä samoihin ristikkopatsaisiin ja kumpikin kykenevinä toimittamaan noin 8,000 kw sopivaan paikkaan kaupungin ulkopuolella sijoitetulle aliasemalle. Matkaa on noin 140 km. Aliasemalla muunnetaan jännitys kahden nimellisesti 5,000 kwa tehoavan muuntajan avulla 5,500 voltiksi, minkä jännitteisenä virta johdetaan rauta- ja lyijyvarusteilla maakaapeleilla Sörnäsän höyryvoima-asemalle.

Tämän suunnitelman tarkoituksena on aikaansaada kaikin puolin ensiluokkainen voimansiirtojärjestelmä, jonka käyttövarmuus on mahdollisimmin suuri ja teho semmoinen, että se monet vuodet, siitäkkin ajankohdasta lukien, jolloin Helsingin voimankulutus on lisääntynyt siinä määrin, että tuollaisen suunnitelman toteuttaminen yleensä taloudellisesti kannattaa, suuren osan vuotta yksinään kykenee välittämään virranhankinnan ja talvikuukausinakin tyydyttää varsin huomattavaa kuormituksen osaa. Sen oikeutus taloudelliselta kannalta katsoen ei ainoastaan riipu nykyistä melko paljon suuremmasta vuotuisesta voimankulutuksesta, vaan myös nykyistä suuremmasta kuormitusmäärästä.

2) Rökhusin koskesta rakennetaan kiertovirtajohto teräsristikkopatsaisiin (tai ehdollisesti puupatsaisiin) kiinnitettynä ja kykenevänä välittämään noin 5,000 kw:n tehon sopivassa paikassa kaupungin ulkopuolella sijaitsevalle aliasemalle. Matkaa on 110 km. Aliasemalle sijoitetaan nimellisesti 6,000 kwa tehoava kiertovirranmuuntaja ja sekundäärivirta johdetaan rauta- ja lyijyvarusteisella maakaapelilla 5,500 voltin jännitteisenä Sörnäsän höyryvoima-asemalle.

Tämän suunnitelman tarkoituksena on aikaansaada mahdollisimman yksinkertainen ja halpahintainen sekä kohtalaisen tehokas voimansiirtojärjestelmä, jommoisella aivan kohdakkoin, ehkä jo nykyäänkin, voi olla taloudellista oikeutusta. Ainoastaan lyhyen aikaa vuodesta otettaisiin kaikki voima tästä järjestelmästä ja oltaisiin kaikin puolin riippuvampia höyrykeskuksesta kuin mitä on laita suunnitelman N:o 1 mukaan, jossa olisi kaksi johtoa. Vaihtopuolisesti kävisi toisen johdon rakentaminen myöhemmin sa-

moihin patsaisiin, jotka kuitenkin siinä tapauksessa on alun pitäen rakennettava kahta johtoa varten, mikä seikka lisäisi perustamiskustannuksia noin 150,000 markalla.

Paitsi näiden molempain suunnitelmain välittömäin kustannusten arvioita pannaan tämän oheen aliasemain luonnospiirustukset sekä taulu, jossa on laskettu kustannukset kuljetusjohdoista, joiden siirtokyky on 1,100,000 kw—km jännityksen ollessa 66 ja 88 kw. Liitteenä seuraa sitä paitsi graafillisia esityksiä, jotka osottavat siirtokyvyn ja johdon läpimitan keskinäisen yhteyden edellä mainittuja jännityksiä käytettäessä, jota paitsi osotetaan laskutapa.

Helsingissä, huhtikuussa 1914.

Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

Bernh. Wuolle.

G. M. Nordensvan.

Likimääräinen laskelma kustannuksista, joita olisi voiman siirtämisestä Mankalasta tai Myllykoskesta Helsingin kaupungin sähkölaitoksen Sörnäsissä olevaan höyrykeskukseen.

Siirretty teho 8,000 KW. Koko välimatka noin 140 km.

Kaksoislinja, 6×150 m/m² alumina, 66,000 volttia.

I. Mankalasta tai Myllykoskesta Vanhaankaupunkiin rakennettavan 66 kw:n siirtojohdon kustannusarvio.

Pituus 140 km, 6 johtajaa, alumiinista, 150 m/m², + 1 teräsköysi 50 m/m².

Teräsmastot, tukieristäjät.

A. Mastot, perustustyöt, eristäjät, maaköysi, paikalle- pano, tarveaineiden jakelu, johdon sijoitus .. km:lta	Smk	7,500: —
B. Johtajat	” ”	6,700: —
C. Puhelinjohto samoissa mastoissa	” ”	450: —
D. Toimiluvan kustannukset	” ”	600: —
E. Raivaus	” ”	150: —
F. Insinööripalkkiot, maanmittarit, töiden valvonta, tarkastus y. m.	” ”	1,500: —
G. Väliaikainen rakennustyö, työkalut y. m.	” ”	400: —
H. Vakuutus, suojalaitteet, arvaamattomat menot ..	” ”	1,000: —
Yhteensä km:lta Smk		18,300: —

Koko johto, 140 km, kaikkiaan Smk 2,560,000: —.

II. Vanhankaupungin aliasema: 10,000 KVA, 66,000 voltia.

A.	Tontin hinta	Smk	10,000: —
B.	Aliaseman rakennus 3,300 m ³ à 24: —	”	80,000: —
C.	Muuntajat: nettohinta öljyineen 50,000 mk kukin. Paikallepano, öljynkäsittely, jäähdytysvesijohdot y. m. 7,500 mk kutakin muuntajaa kohti	”	115,000: —
D.	Korkeajännitteisvirran katkaisijat linjanerottajineen y. m., valmiina paikallaan	”	40,000: —
E.	Liikajännitesuojus elektrolyyttistä tyyppiä, valmiina paikallaan	”	30,000: —
F.	Matalajänniteasetelaite käsittävä 5 öljyvirrankatkaisi- jaa mittakoneistoineen, virran- ja jännityksenmuun- tajineen y. m.	”	20,000: —
G.	Vakuutus, arvaamattomat ja sekalaiset menot noin 15 0/0	”	55,000: —
		Yhteensä Smk	350,000: —

III. Vanhankaupungin aliasemalta Sörnäsän pääasemalle rakennettavain kaapelijohtojen kustannusarvio.

10,000 KVA. 4 kaapelia 3 × 50 m/m². Sitä paitsi käytetään ennestään olevaa
3 × 50 m/m² kaapelia. Matka 4,500 m.

A.	18,000 m. 3 × 95 m/m ² maakaapelia à 8: 50	Smk	153,000: —
B.	18,000 m. betonikaapelisuojusta à 1: 25	”	22,500: —
C.	4,500 m. kanavaa ynnä 4 kaapelin sijoitus ja peit- täminen à 24: 50	”	110,000: —
D.	Muhvit, päätesulukeet, kuljetus y. m.	”	9,500: —
		Yhteensä Smk	295,000: —

IV. Voimansiirron osalle tulevain Sörnäsän korkeajänniteasetelaitoksen kustannusten arvio.

	3 öljyvirrankatkaisijaa suojineen, mittakoneisto y. m. sekä osa perustamis- ja rakennuskustannuksista	Smk	35,000: —
--	--	-----	-----------

*Mankalasta tai Myllykoskesta Sörnäsiin toimitettavan voimansiirron
kokonaiskustannukset:*

I. Siirtojohto	Smk	2,560,000: —
II. Vanhankaupungin aliasema	”	350,000: —
III. Vanhankaupungin—Sörnäsin kaapelijohdot	”	295,000: —
IV. Sörnäsin korkeaajänniteasetelaitoksen kustannusten osuus	”	35,000: —
Yhteensä Smk		3,240,000: —

**Rökhysin koskesta Helsingin kaupungin Sörnäsissä olevan sähkölaitoksen
höyryvoimakeskukseen siirrettävän voiman likimääräinen kustannusarvio.**

Siirretty voimamäärä 5,000 KW. Välimatka noin 115 km.
Yksinkertainen johto, 3×35 m/m² kuparista, 6,600 voltia.

I. Rökhysin-Vanhankaupungin 66 kw:n siirtojohton kustannusarvio.

Pituus 110 km., 3 johtajaa kuparista, 35 m/m² + 1 teräsköysi,
50 m/m² teräsmastot, tukieristäjät.

A. Mastot, perustus, eristäjät, maaköysi, paikallepano km:ltä	Smk	4,000: —
B. Johtajat	”	2,100: —
C. Puhelinjohto samoissa mastoissa	”	450: —
D. Toimiluvan kustannukset	”	600: —
E. Raivaus	”	150: —
F. Insinöörien palkkiot, maanmittarit, töiden valvonta, tarkastus y. m.	”	1,000: —
G. Väliaikainen rakennustyö, työkalut y. m.	”	250: —
H. Vakuutus, suojalaitteet, arvaamattomat menot y. m.	”	550: —
Yhteensä Smk		9,100: —

Koko johto, 110 km, kaikkiaan Smk 1,000,000: —.

.I. Vanhankaupunkiin rakennettavan 6,000 KVA 6,600 voltin aliaseman kustannusarvio.

A. Tontin hinta	Smk	10,000: —
B. Aliaseman rakennus 2,000 m ³ à 25: —	”	50,000: —

C.	Muuntaja: nettohinta Smk 55,000: — ynnä öljy, paikallepano, öljynkäsittely, jäähdytysvesijohdot y. m. Smk 10,000: —	Smk	65,000: —
D.	Korkeajännitteisvirran katkaisija y. m., valmiina paikallaan	”	15,000: —
E.	Liikajännitesuojus elektrolyyttistä tyyppiä, 66 kw, valmiina paikallaan	”	15,000: —
F.	Matalajännitteasetelaite, käsittävä 4 öljyvirrankatkaisijaa ynnä mittakoneiston, virran- ja jännitteenmuuntajat y. m.	”	15,000: —
G.	Vakuutus, arvaamattomat ja sekalaiset menot noin 15 %	”	30,000: —
		Yhteensä Smk	200,000: —

III. Vanhankaupungin aliaseman ja Sörnäsin pääaseman välisten kaapelijohtojen kustannusarvio.

6,000 KVA. 2 kaapelia 3×95 m/m². Sitä paitsi käytetään ennestään olevaa 3×50 m/m² kaapelia. Matka 4,500 m.

A.	9,000 m. 3×95 m/m ² maakaapelia à 8: 50	Smk	76,500: —
B.	9,000 m. betonikaapelisuojusta à 1: 25	”	11,250: —
C.	4,500 m. kanavaa ynnä 2 kaapelin sijoitus ja peittäminen à 16: —	”	72,000: —
D.	Muhvit, päätesulukkeet, kuljetus y. m.	”	5,250: —
		Yhteensä Smk	165,000: —

IV. Voimansiirron osalle tulevat Sörnäsin korkeajänniteasetelaitoksen kustannukset.

3 öljyvirrankatkaisijaa suojiineen, mittakoneisto y. m. sekä osa perustamis- ja rakennuskustannuksista Smk 35,000: —

Rökhusin—Sörnäsin voimansiirran kokonaiskustannukset.

I.	Siirtojohto	Smk	1,000,000: —
II.	Vanhankaupungin aliasema	”	200,000: —
III.	Vanhankaupungin—Sörnäsin kaapelijohtot	”	165,000: —
IV.	Osa Sörnäsin asetelaitoksen kustannuksista	”	35,000: —
		Yhteensä Smk	1,400,000: —

Korkeajännitteisten siirtojohtojen likimääräiset kustannukset Smk km:ltä.

Siirtokyky 1,100,000 KW. km. (12,000 turbiini-hvsv. 140 km.)

Käyttöjännitys: Johtajan läpimitta: Johtajain luku:	66,000 voltia					
	Kuparia 95 m/m ²			Alumina 150 m/m ²		
	3	4	6	3	4	6
1. Toimilupa, maanlunastus, vahin- gonkorvaukset y. m.	600	600	600	600	600	600
2. Raivaus	150	150	150	150	150	150
3. Patsaat, perustus, eristäjät, maa- johto, paikallepano, tarveainei- den jakelu, johdonsijoitus	5,000	5,500	7,500	5,000	5,500	7,500
4. Johtajat kuparista à 2: 25 kiloilta (75 ±), aluminista à 2: 60 (90 ±)	6,000	8,000	12,000	3,400	4,400	6,700
5. Insinöörien palkkiot, maanmitta- rit, töiden valvonta, matkat, tarkastus, koetus y. m.	1,000	1,100	1,500	1,000	1,100	1,500
6. Puhelinjohdot	450	450	450	450	450	450
7. Työkalut, väliaik. rakennuks. y. m.	300	300	400	300	300	400
8. Vakuutus	200	200	300	200	200	300
9. Suojalaitteet ja arvaamattomat menot	500	500	700	500	500	700
Yhteensä	14,200	16,800	23,600	11,600	13,200	18,300
Yhteensä 140 km:ltä milj. Smk	1.99	2.35	3.3	1.63	1.85	2.56

Käyttöjännitys: Johtajan läpimitta: Johtajain luku:	88,000 voltia					
	Kuparia 50 m/m ²			Alumina 70 m/m ²		
	3	4	6	3	4	6
1.	600	600	600	600	600	600
2.	150	150	150	150	150	150
3.	7,000	7,700	10,500	7,000	7,700	10,500
4.	3,200	4,200	6,300	1,600	2,100	3,200
5.	1,000	1,100	1,500	1,000	1,100	1,500
6.	450	450	450	450	450	450
7.	300	300	400	300	300	400
8.	200	200	300	200	200	300
9.	500	500	700	500	500	700
Yhteensä	13,400	15,200	20,900	11,800	13,100	17,800
Yhteensä 140 km:ltä milj. Smk	1.88	2.13	2.93	1.65	1.84	2.49

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kuormitusolojen tutkimus.

Ehdotus vesivoiman vastaisesta siirtämisestä Helsingin kaupunkiin vaatii perin pohjin tutkimaan Sörnäsän pääaseman kuormitusoloja. Ehdollisesti rakennettavan oman voima-aseman taloudellisen toimintalaajuuden määrittämiseen sekä tätä tarkoitusta varten käytettävän voimansiirtojärjestelmän siirtokyvyn valintaan eivät nimittäin ratkaisevasti vaikuta ainoastaan kaupungissa vuosittain kulutettu voimamäärä ja siinä esiintyvä suurin kuormitus, vaan lisäksi kuormituksen määrä ja jakautuminen vuoden kaikkina tunteina.

Yhtä tärkeitä on perin pohjin tuntea kuormituksen yksityiskohtinen laatu, siinä tapauksessa että kaupunki päättää ostaa sähkövoimaa jostakin itsenäisestä voimalaitoksesta voidakseen tällä voimalla turvata pohjakuormituksensa, koska voiman hinta, voimaa hankittaessa siinä määrin kuin tässä on tarpeellista, tavallisesti kokonaan tai ainakin osittain riippuu korkeimmasta kuormitusmäärästä, kun taas kuluttajan kannalta voiman arvon useimmissa tapauksissa miltei yksinomaan ratkaisee käytettyjen kilowattituntien luku. Esillä olevan tutkimuksen tulos on vastauksena kysymykseen:

montako kw:ta voi sähkölaitos käyttää hyväkseen kustakin sovitusta kw:sta tai kustakin kw:sta, minkä laitoksen rakennuttama vesivoima-asema kykenisi antamaan?

1) — — — — —
 — — — — —

Esillä olevasta tutkimuksesta käy selville, *että verrattomasti suurin osa Helsingin kaupungin sähkölaitoksessa vuosittain synnytetystä voimamäärästä annetaan kuormituksen ollessa verraten alhainen.* Niinpä olisi koneisto, joka olisi kehittänyt ainoastaan 50 % vuonna 1913 esiintyneestä suurimmasta kuormituksesta, voinut toimittaa 92.5 % mainittuna vuonna annetusta voimamäärästä, kun taas 75 % kehittävä koneisto olisi voinut antaa 99 % koko voimamäärästä. Tästä voi tehdä sen johtopäätöksen, että mainitun sähkölaitoksen kuormitusolot paljon suuremmassa määrässä kuin mitä olisi perinpohjaista tutkimusta tekemättä ollut oikeutettu olettamaan *soveltuvat semmoiseen*

1) Tähän kuuluva grafillinen tutkimus siihen liittyvine selityksineen on osittain julkaistuna liitteensä V.

rinnakkaisjärjestelyyn, missä pohjakuormituksen tyydyttää vesivoima, kun taas huippukuormituksen — joka edustaa ainoastaan vähäisiä voimamääriä — hoitavat höyryturbiinit.

Mistä kohden pohja- ja huippukuormituksen välinen raja on sopiva vetää ja mitä taloudellisia etuja voidaan saavuttaa sopivasti valitulla rinnakkaiskäytöllä, sen ratkaisevat pääasiassa esillä olevat kaarteet, laitoksen höyryllä synnytetyn voiman omat kustannukset ja vedellä synnytetyn voiman hinta erisuuruisen tehon vallitessa.

Helsingissä, syyskuussa 1914.

Helsingin kaupungin sähkölaitos:

B. Wuolle.

G. M. Nordensvan.

Liite III d.

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen vastaisten kuormitusolojen tutkimus.

Tutkittaessa varsinkin hankkeissa olevan, nykyisen höyryvoimakokeskuksen kanssa yhtärinnan työskentelevän vesivoimalaitoksen tehon tarkoituksenmukaisinta määrää, suunniteltaessa mainitusta voimalaitoksesta kaupunkiin rakennettavia siirtojohtoja sekä selviteltäessä, missä määrin ja minä aikoina höyryllä synnytettyä voimaa täytyy käyttää, jotta voitaisiin voimatarve täydellisesti tyydyttää, on suotavaa, että mahdollisimman tarkoin tunnetaan vastaisen kuormituksen määrä ja jakautuminen. Tämän oheisissa tau-luissa N:oissa 8—19 ¹⁾ esitetyt yhtäjaksoiset kaarteet ovat tulos yrityksestä esittää todennäköiset kuormitusolot vuosina 1918 — toisin sanoin sinä vuonna, jolloin suunniteltu vesivoimalaitos aikaisimmin on ajateltavissa aikaansaaduksi.

¹⁾ Selityksineen jätetty tästä pois.

Kaikki tässä esitetyt kuormituskaarteet tarkoittavat säännöllistä työpäivää (maanantaista—perjantaihin). Yhtenä tuollaisena päivänä synnytetty voimamäärä lienee noin $\frac{1}{26}$ vastaavan kuukauden kuluessa synnytetystä koko voimamäärästä. Likimääräinen vuosikulutus saataisiin siis käyttödiagrammeista laskemalla yhteen kahdentoista tyypillisen kaarteiden edustamat voimamäärät sekä kertomalla tämä summa luvulla 26. Siten saadaan 1918 vuoden voimatarpeeksi noin 22,100,000 kwt jakautuneena eri kuukausien kesken seuraavasti:

Tammikun	2,220,000 kwt.
Helmikuu	1,950,000 ”
Maaliskuu	1,730,000 ”
Huhtikuu	1,600,000 ”
Toukokuu	1,470,000 ”
Kesäkuu	1,280,000 ”
Heinäkuu	1,340,000 ”
Elokuu	1,430,000 ”
Syyskuu	2,020,000 ”
Lokakuu	2,160,000 ”
Marraskuu	2,400,000 ”
Joulukuu	2,500,000 ”

ja kokoonpantuna seuraavasti:

1913 v:n hyödyllinen kulutus	8,500,000 kwt.
luonnollinen kulutus 1913—1918	5,100,000 ”
V. 1914 lisäksi tulleet suurkuluttajat	3,000,000 ”
Nykyään voimakeskuksia käyttävät laitokset, jotka luultavasti kohdakkoin liittyvät kau- pungin sähkölaitokseen	<u>5,500,000 ”</u>
Yhteensä	22,100,000 kwt.

Tauluihin 8—19 ¹⁾ on sitä paitsi (katkonaisviivoin) piirretty 1923 vuoden kuormituskaarteet, jotka on saatu 1918 vuoden kaarteista kertomalla luvulla 1.6 (vastaten vuotuista 10 %:n korotusta 5 vuonna). Tämän mukaan olisi koko voimankulutus vuonna 1923 noin 35,500,000 kwt. Seuraavassa on taulujen 8—19 tärkeimmistä kuormituskaarteista johdettavat käyttönumeroluvut laadittu taulun muotoon, edellyttäen osin 5,000 ja osin 4,000 kw antokykyä rinnakkaisessa vesijohtolaitoksessa.

Suurin teho, vesivoima Vuonna	5,000 Kw.		4,000 Kw.	
	1918	1923	1918	1923
Koko voimankulutus kwt.	22,100,000	35,500,000	22,100,000	35,500,000
Vesivoiman täyttämä kulutus	21,300,000	28,000,000	20,000,000	24,000,000
Vesivoiman käyttömäärä, tuntia vuodessa....	4,260	5,600	5,000	6,000

¹⁾ Jätetty pois.

Vesivoiman käyttömäärä, %	48.6	63.9	57.2	68.5
Höyryvoiman täyttämä kulutus kwt.	800,000	7,500,000	2,100,000	11,500,000
S:n s:n koko kulutusmäärästä, %	3.6	21.5	9.5	32.4
Suurin kuormitus, koko kw.	8,500	13,500	8,500	13,500
” ” höyry, säännöllinen kw	3,500	8,500	4,500	9,500
Höyrylaitoksen käyttömäärä säännöll. suurimm. kuormit. pohjalla %	2.6	10.0	5.1	13.8
Höyrykäyttötuntien luku vuodessa	660	3,560	1,750	4,230

Kun kaikki kuormitusdiagrammat on johdettu 1913 vuoden kuormituksesta, riippuu niiden paikkansapitäväisyys, eritoten mitä muotoon tulee, tietenkin suuressa määrin siitä että kuormitusesineillä on likimain samanlaiset ominaisuudet ja että kuormitus jakautuu voiman, valon ja koneiden kesken likimain samassa suhteessa vastedes kuin vuonna 1913. Jos sitä vastoin esimerkiksi lampputeollisuuden alalla lähivuosina tapahtuu semmoista edistystä, että lamput kuluttavat ainoastaan puolet nykyisestä voimamäärästä, olisi tästä seurauksena, että kuormitushuiput alenisivat, mutta leviäisivät — saman mukaisesti kuin ne useimmissa sähkölaitoksissa muuttuivat 6—8 vuotta takaperin, jolloin metallilankalamppu alkoi syrjäyttää voimaa tuhoavan hiililankalamppun. Niinikään aikaansaisi esim. sähkökeittimien täydellisentäminen sekä säästäväisyyden että halpahintaisuuden puolesta melko suuria muutoksia kuormituskaarteiden sekä muotoon että pinta-alaan. Miltei samantapaisen muutoksen saisi niinikään aikaan sähkölaitoksen nykyisen virtatariffin huojistaminen.

Vastaiset todelliset kuormituskaarteet voivat siis tuntuvasti poiketa tässä edellytetyistä, mutta ero tapahtunee joka tapauksessa ainoastaan laitoksen eduksi, koska joko käyttömäärä tai voimamäärä lisääntyisi odotettavana olevain muutosten johdosta.

Helsingissä, tammikuussa 1915.

Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

B. Wuolle.

G. M. Nordensvan.

Tutkimus Helsingin kaupungin sähkölaitoksen kuormitusoloista vuosina 1913—16.

Kysymys vesivoiman vastaisesta siirtämisestä Helsingin kaupunkiin vaatii perin pohjin tutkimaan Sörnäsissä olevan pääaseman kuormitusoloja. Vastaisen oman voimaseman taloudellisesti edullisen laajuuden määräämiseen sekä tätä tarkoitusta varten tarpeellisen voimansiirtojärjestelmän tehoisuuden valintaan ei nimittäin vaikuta ainoastaan kaupungissa vuosittain kulutettu voimamäärä ja siitä johtuva suurin kuormitus, vaan myös kuormituksen määrä ja jakautuminen vuoden kaikkien tuntien kesken.

Yhtä tärkeää on perin pohjin tuntea kuormituksen seikkaperäinen laatu, siinä tapauksessa että kaupunki päättää ostaa sähkövoimaa jostakin itsenäisestä voimalaitoksesta tyydyttäkseen tällä voimalla peruskuormituksensa, koska voiman hinta niin suurta voimamäärää hankittaessa kuin tässä on puheena tavallisesti kokonaan tai ainakin osaksi riippuu suurimmasta esiintyvistä kuormituksesta, jota vastoin kuluttaja useimmissa tapauksissa arvostelee voimaa suurelta osalta sen kilowattituntiluvun mukaan, minkä hän voimaa käyttää. Esillä olevan tutkimuksen tulos on vastauksena kysymykseen:

montako kilowattituntia voi sähkölaitos käyttää hyväkseen kustakin sopimuksen mukaisesta kilowatista tai kustakin kilowatista, minkä laitoksen rakennuttama vesivoimalaitos kykenee antamaan?

ja saadaan tämä vastaus tämän oheisista viidestä graafillisesta taulusta ¹⁾.

Tauluissa N:roissa 3 ja 4 esitetään vuosien 1913—16 kuormitus- ja tuotanto-kaarteet, kumpikin vuosi sinänsä käsitettynä yhtenäiseksi käyttökaudeksi.

Muist. Kaarteissa esitetyt kunkin kuukauden ja vuoden kokonaistuotannon arvot eroavat jossain määrin käyttöraporttien mukaisista todellisista arvoista, mikä seikka johtuu laskutavassa vallinneista vähäisistä välttämättömistä epätarkkuuksista.

Taulu N:o 5 valaisee samaa asianlaitaa kuin taulut N:ot 3 ja 5, sillä erotuksella kuitenkin että ordinatat on tässä ilmaistu prosenttiluvuin suurimmasta vuoden varrella esiintyneestä kuormituksesta ja abscissat prosenttiluvuin vuoden tuntiluvusta tai vuoden varrella hyödyllisesti annetusta kilowattituntiluvusta.

Vuosituotantoa osottavalla prosenttikaarteella on moniaita huomiota ansaitsevia ja arvokkaita ominaisuuksia. Kaarretta origossa koskettavan viivan kaltevuuskulma osottaa aseman käyttömäärää, sillä se ordinatan kappale, minkä mainittu viiva erottaa kulkiesaan kaarteeseen korkeimmasta kohdasta, osottaa välittömästi keskimääräisen ja suurimman kuormituksen välisen prosenttisuhteen, siis todellisesti annetun voimamäärän ja sen voimamäärän välisen prosenttisuhteen, minkä koneisto olisi voinut antaa tiettyä suurinta

¹⁾ Kaksi ensimmäistä jätetty pois.

kuormitusta ylittämättä. Jos tämä kappale kerrotaan etäisyydellä (prosenttiluvuin) mainitun ylimmän ordinatan pohjapisteestä siihen kohtaan, missä kaarteiden kärjen ja kaarteella oletetun pisteen kautta kulkeva suora viiva leikkaa x-akselia, saadaan sen koneiston käyttömäärä, mikä olisi voitu käyttää yksinomaan tyydyttämään mainitun pisteen yläpuolella olevaa huippukuormitusta. Yksinomaan peruskuormitusta (jota edustaa tiettyä pistettä vastaava ordinata) vastaavan koneiston käyttömäärä saadaan, jos ensin mainittu kappale jaetaan sillä osalla, minkä origon ja kaarteella olevan tietyn pisteen kautta vedetty viiva leikkaa y-akselista (Ks Hutchinson: „The economical capacity of a combined hydroelectric and steam power plant.“ Proceedings of the American Institute of Electrical Engineers, March 1914).

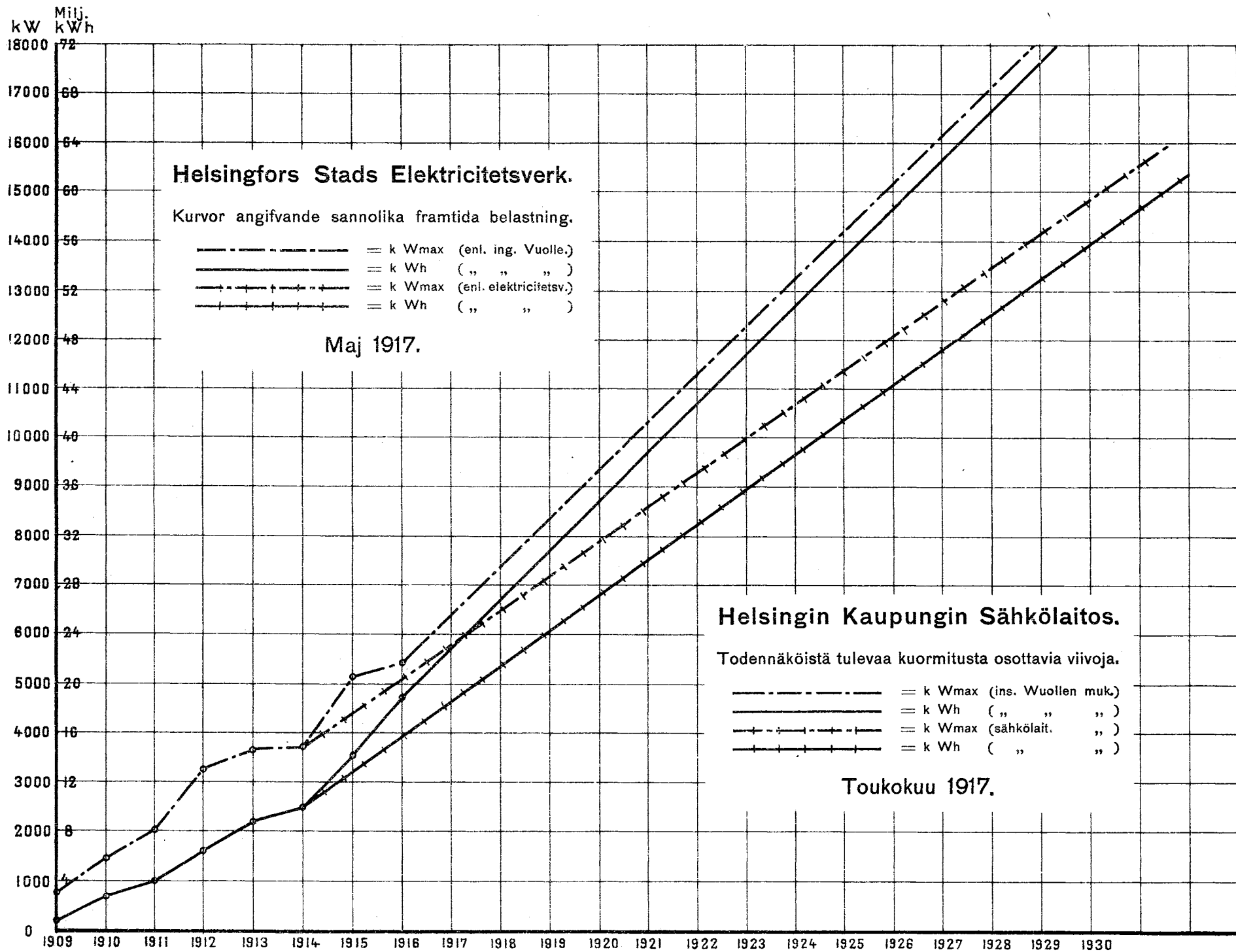
Puheena oleva kaarre antaa yleensä kutakuinkin luotettavan kuvan esitetyistä seikoista muiltakin vuosilta kuin siltä, jota se välittömästi edustaa, kuormituksen ja tuotannon absoluuttisesta määrästä riippumatta, edellyttäen kuormituksen laadultaan pysyvän kutakuinkin samana. Mutta huolimatta niistä tuntuista muutoksista, joita käyttöoloissa on tapahtunut vuosina 1913—16 (raitioteiden ja vuorokauden umpeen työskentelevän suurteollisuuden virrankulutus on tullut lisää, kun taas toiselta puolen ennen kuulumaton kulutuksen rajoitus on toimeenpantu loka—jouluukuulla, jolloin suurin kuormitus tavallisesti on ylimmillään), osottavat näiden molempain vuosien kaarteet esillä olevassakin tapauksessa hämmästyttävän vähän eroavaisuutta, ja täytyy tästä voida tehdä se johtopäätös, että 1916 vuoden kaarre — tai ehkä jokin molempain piirrettyjen kaarteiden välinen kaarre — pitemmän aikaa edustanee tuotannon suhtautumista sähkölaitoksen kuormitukseen, ellei jotakin todellista käyttöolojen muuttamista ylivoimaisen esteen johdosta tai muista samantapaisista syistä satu.

Kaarre osottaa, että verrattomasti suurin osa Helsingin sähkölaitoksessa vuosittain synnytetystä voimasta annetaan kuormituksen ollessa verraten alhainen. Niinpä olisi koneisto, joka olisi kehittänyt ainoastaan 50 % suurimmasta vuonna 1916 esiintyneestä kuormituksesta, kyennyt antamaan 90 % tarpeellisesta voimamäärästä, 40 %:n koneisto olisi voinut antaa 80 % koko voimamäärästä, 30 %:n koneisto olisi antanut 67 % j. n. e. Tästä käy selville, että Helsingin sähkölaitoksen kuormitusolot tuntuvasti suuremmassa määrässä, kuin mitä perinpohjaista tutkimusta toimittamatta olisi ollut oikeutettu oletamaan, soveltuvat rinnakkaistoimintaan, jossa peruskuormituksen tyydyttää vesivoima ja huippukuormituksen, joka edustaa vain verraten vähäistä voimamäärää, hoitavat höyryturbiinit.

Mistä pohja- ja huippukuormituksen välisen rajan sopivimmin tulee käydä ja mitä taloudellisia etuja voidaan saavuttaa sopivasti valitulla rinnakkaiskäytöllä, sen ratkaisevat pääasiassa esillä olevat kaarteet ynnä laitoksella höyryllä synnytetystä voimasta olevat omat kustannukset sekä vedellä aikaansaadun voiman hinta erisuuruisen suurimman tehon vallitessa.

Helsingissä, helmikuun 20 päivänä 1917.

G. M. Nordensvan.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS*Helsingissä,
huhtik. 28 p:nä 1917.**Kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.*

Hallituksen annettua minulle tilaisuuden lausua mieleni hankkeissa olevasta Mankalan koskien ostosta pyydän, ennenkuin kajoan tähän erikoiskysymykseen, luoda katsauksen siihen, mitä yleensä on tehty Helsingin kaupungin vastaisen voimatarpeen tyydyttämistä koskevan kysymyksen selvittämiseksi, koska tällä seikalla voi olla merkitystä nyt ratkaistavaksi esitetyn asian kaikinpuolisessa arvostelemisessa. Tämä näyttää minusta sitäkin tarpeellisemmalta, kun tämän selvityskysymyksen aikaisemmat vaiheet luultavasti eivät ole Hallitukselle nykyisessä kokoonpanossaan enempää kun eräille herroille Kaupunginvaltuusmiehillekään tunnettuja. Rohkenen sentähden muistitietojen nojalla tehdä lyhyesti selkoa tästä asiasta, lähtien niistä syistä, jotka tämän selvityksen hankkimisen perustelivat, asian nykyiseen vaiheeseen asti.

Kun jo vuonna 1912 selvästi saattoi havaita, että sähkölaitos — hoidettuna oikeiden liikeperiaatteiden mukaisesti — kehittyisi paljon nopeammin kuin sitä suunniteltaessa oli ajateltu, täytyi mahdollisimman pian selvittää kysymys voiman jakelussa yhäti lisääntyvän voimatarpeen tyydyttämisestä. Selvästi tajuten asian kansantaloudellisen puolen olikin laitos kiinnittänyt huomionsa mahdollisuuteen saada kaupunkiin siirretyksi voimaa jostakin tarkoitukseen sopivasta vesiputouksesta. Jo laitoksen 1913 vuoden budjetissa myönsi Kaupunginvaltuusto sen kysymyksen selvittämiseksi, miten parhaiten voitaisiin Helsingin vastaista voimatarvetta tyydyttää, varoja, jotka, lukuun otettuina lähinnä seuraavina vuosina samaan tarkoitukseen lisäksi myönnetyt varat, nousivat kaikkiaan 37,000 markkaan. Täten sai Hallitus tilaisuuden kaikinpuolisesti selvittää asian, ja sähkölaitoksen esityksestä tämä työ annettiin A. B. Vattenbyggnadsbyrån i Stockholm nimisen toimiston tehtäväksi. Mainitun toimiston siten saama tehtävä tarkoitti lähemmin määriteltynä selvityksen saamista siitä, mitä Kymijoen vesiputouksia voisi edullisesti käyttää vesivoiman hankkimiseksi kaupungille, sekä erikoisselvityksen hankkimista näiden putousten rakennuskustannuksista. Jotta sitten voitaisiin laatia tuollaisen vesivoiman siirtolaitoksen täydellinen kustannusarvio, oli lisäksi laskettava putouksen ja Helsingin välille rakennettavan siirtojohdon kustannukset. Tämän laskelman toimittaisi sähkölaitos, ja asetettiin laitokseen sitä varten erityinen insinööri.

Vattenbyggnadsbyrån antoi suunnitelmansa, jossa selviteltiin Rökhusin—Sjöforsin Mankalan ja Myllykosken putousten soveliaisuutta ja rakennuskustannuksia, sähkölaitokselle syksyllä 1914. Samaan aikaan olivat sähkölaitoksessa toimitetut johtokustannustenkin laskelmat valmiina, minkätähden jo silloin oli olemassa selvä vertaileva yleiselvitys voimalaitoksen sekä kaikista kolmesta vastamainitusta eri vesiputousryhmästä Helsinkiin rakennettavan siirtojohdon kokonaiskustannuksista.

Syistä, jotka eivät ole minulle tunnettuja ja joiden oikeutuksesta en sentähden voi lausua mieltäni, ei tätä tärkeää asiaa kuitenkaan silloin esitetty Hallituksen harkittavaksi, joten ei Hallitus myöskään voinut sitä edelleen lähettää niiden ratkaistavaksi, jotka olivat myöntäneet määrärahan selvityksen hankkimiseksi ja viime kädessä ovat vastuunalaiset voimakysymyksen oikeasta ratkaisusta.

Kun nyttemmin kysymys sähkölaitoksen voimatarpeen tyydyttämisestä esitetään Kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, on pohjana ainoastaan Mankalan putouksia koskeva laskelma eikä Vesirakennustoimiston asiasta antama selvitys kokonaisuudessaan, minkätähden ei voi tulla kysymykseen vertailu mainitun tutkimuksen alaisina olleiden eri vesiputousten kesken. Syy siihen, että asia nyt tulee käsiteltäväksi, on sivullisten tekemä alote, joka perustelluilla syillä vaatii nopeaa ratkaisua. „Ikävä välikäsi“, muuan valpas liikemies, on nimittäin niin myöhään kuin marraskuussa 1916 voinut hankkia itselleen Mankalan koskien pääosain omistuttamisoikeuden ja tarjoaa sen nyt kaupungin käytettäväksi hinnasta, joka on noin neljä kertaa suurempi sitä hintaa, josta kaupungilla, mikäli ilmoitetaan, olisi aikaisemmin ollut tilaisuus lunastaa samat osat.

Vesirakennustoimiston antaman teknillisen selvityksen mukaan on Mankalan koskien keskivoima Arrajärven patouk korkeuden ollessa + 74,15 metriä, mikä korkeus saman selvityksen mukaan toistaiseksi olisi sähkölaitokselle edullisin,

noin 12,500 hvsv ennen järven järjestelyä ja
 „ 13,000 „ Päijänteen järjestelyn tapahduttua.

Voimakeskuksen perustamiskustannukset on samassa suunnitelmassa, käyttämällä ennen sotaa käyppiä hintoja, laskettu 5,850,000 markaksi, ja johtorakennuskustannukset on sähkölaitoksessa, niinkään ennen sotaa vallinneen hintatason pohjalla, laskettu likimäärin 23,600 markaksi johtokilometriltä, siirtojännityksen ollessa 66,000 voltia, ja 20,900 markaksi kilometriltä jännityksen ollessa 88,000 voltia.

Se lyhyt aika, mikä minulle on suotu (sekä Vesirakennustoimiston alkuperäiset asiakirjat että insinööri Wuolteen lausuntoon liittyvät niiden jäljennökset saatiin vasta huhtikuun 21 päivänä sähkölaitokseen) lausunnon antamiseksi esillä olevasta asiasta, ei tietenkään salli perinpohjin tutkia esillä olevaa teknillistä selvitystä. Kustannuskysymys onkin se, joka voi olla alttiimpina vaihteluille, ja tietäen että mahdollisimman paras teknillinen selvitys on hankittu, lienee minun antamallani lausunnolla Hallituksen silmissä arvoa ainoastaan mikäli se koskee asian taloudellisen puolen valaisemista. Tällä en kuitenkaan tahdo saada sanotuksi, että koskien rakennuttamisen perustukseksi on muita asiantuntijoita kuulematta pantava Vesirakennustoimiston laatima suunnitelma. Kysymys siirtojännityksenkin valitsemisesta kaipaa perinpohjaisempaa harkintaa, ja olenkin sentähden tuonempana esitetystä kustannuslaskelmassa ottanut lukuun sekä 66,000 että 88,000 voltin jännityksen.

Mitä sitten voimalaitoksen rakennuskustannuksiin tulee, täytyy olla selvillä siitä, että tässä kohden ei saa edellyttää sodan jälkeisiä aikoja liian suotuisiksi. Paitsi työ-

voimaa tarvitaan laitoksen aikaansaamiseen sementtiä, kuparia ja rautaa. Näiden hinnat ovat nykyään

kuparin	500—600 %
raudan	600—700 „
sementin	500—600 „
työvoiman	250—300 „

korkeammat ennen sotaa vallinneita hintoja. Missä määrin hinnat sodan päätyttyä alenevat, on mahdoton sanoa, minkätähden rakennuskustannukset ovatkin nykyään laskettavissa ainoastaan likimäärin. Teollisuuspiireissä kuitenkin lienee yleisesti se käsitys vallalla, että yleinen elantotaso on muuttunut siinä määrin, että käytännöllisesti katsoen täytyy edellyttää, että ennen sotaa vallinnutta hintatasoa valitettavasti ei enää ole odotettavana. Päin vastoin täytyy olettaa, että vastainen alhaiskonjunkturi — milloin semmoinen sitten tulee — luultavasti on tasolla, joka on noin 30 % korkeampi vuonna 1914 ennen sotaa vallinnutta tasoa. Jos laitos rakennetaan sodan jälkeisinä lähimpinä vuosina, eivät minunkaan mielestäni mitkään syyt puolusta hintoja, jotka eivät olisi noin 70 % korkeammat aikaisempia rauhanaikaisia hintoja. Tähän tosin huomauttaneen, että tämä prosenttimäärä on mielivaltaisesti valittu, mutta kun ottaa huomioon, että työpäivä on kahdeksantuntinen eikä suinkaan työpalkkojen pikaista laskeutumista ole odotettavana, täytyy tunnustaa tällainen varovainen laskelma oikeutetuksi. Nyt myytäväksi tarjottujen koskenosain hinta on 2,379,000 markkaa, mihin lisäksi tulee korvaus erinäisten, kaikkiaan 26 taloa käsittävään kyläkuntain omistamasta putousten itäosasta. Tämän osan hinnaksi täytyy laskea 600,000 markkaa ¹⁾, josta summasta tilain omistajat, mikäli kerrotaan, muutama aika takaperin ilmoittivat suostuvansa myymään koskiosuutensa. Mankalan koskien kokonaishinta olisi siis 2,979,000 markkaa eli tasaluvuin 3,000,000 markkaa. Myymällä Ruuhalan ja Peltolan talot ilman vesioikeutta ja ranta-aluetta, sittenkun voimalaitos on rakennettu, saadaan tosin jonkin verran tuloja. Mutta kun perustamiskustannuksissa ei ole otettu lukuun korvausta patoamisen aikaansaamasta vahingosta eikä myöskään vesiputousten kauppahinnan korkoa, lienee syytä varata nämä tulot vastamainittuihin menoihin.

Huomioon ottamalla edellä mainitut hinnankorotuksen laskuperusteet sekä käyttämällä Vesirakennustoimiston laatimia voimalaitoksen kustannuslaskelmia ja sähkölaitoksen laatimia johtorakennuksen kustannuslaskelmia saadaan seuraavassa esitetty tulos. Vertailun vuoksi on yhdistelmä laadittu kahden vaihtopuolisen ehdotuksen pohjalla, niin että edellinen edellyttää rakennustyön suoritettavaksi vastedes alhaisten hintain vallitessa ja jälkimäinen laitokset teetettäväksi sodan jälkeisinä lähivuosina. Kumpaisessakin vaihtopuolisessa ehdotuksessa on sitä paitsi otettu huomioon johdon rakennuttaminen sekä 88,000 että 66,000 voltin jännitystä varten.

¹⁾ Myöhemmin on saatu tietää, että tämä osa ei ole ostettavissa 1,300,000 markkaa halvemmasta, joten Mankalan koskien vesivoiman hinta nousee kaikkiaan 3,700,000 markkaan.

Perustamiskustannukset.

	Ehd. I. Smk. 30 % korotus		Ehd. II. Smk. 70 % korotus	
	88,000 voltia	66,000 voltia	88,000 voltia	66,000 voltia
A. Vesiputousten hinta	3,000,000: —	3,000,000: —	3,000,000: —	3,000,000: —
B. Rakennustyöt	5,200,000: —	5,200,000: —	6,800,000: —	6,800,000: —
C. Konelaitteet	2,405,000: —	2,405,000: —	3,145,000: —	3,145,000: —
D. Voimansiirto 150 km. matkalla:				
a) Voimajohto 150 km.	4,075,500: —	4,602,000: —	5,329,500: —	6,018,000: —
b) Muuntaja-asema	455,000: —	455,000: —	595,000: —	595,000: —
c) Kaapelilaitos	390,000: —	390,000: —	510,000: —	510,000: —
d) Asetelaiterakennus	45,500: —	45,500: —	59,500: —	59,500: —
Yhteensä Smk	15,571,000: —	16,097,500: —	19,439,000: —	20,127,500: —

Perustamiskustannukset nousisivat siis, edellyttäen ylempänä esitettyjen hintamääräin pitävän paikkansa, 15,571,000 markkaan halvimman ehdotuksen mukaan johtojännityksen ollessa 88,000 voltia ja rakennustyön tapahtuessa alhaisten hintain vallitessa sekä 20,127,500 markkaan kalliimman ehdotuksen mukaan johtojännityksen ollessa 66,000 voltia ja rakennustyön tapahtuessa sodan jälkeisinä lähivuosina. Nämä summat osottavat ainoastaan likimääräisesti rakennuskustannusten summan, joka riippuu siitä, mitä rakennustapaa käytetään ja mihin aikaan rakennustyö suoritetaan. Nykyään on mahdoton saada kutakuinkaan oikeaa käsitystä siitä, kumpaisen vaihtopuolisen ehdotuksen mukaan laitos olisi sopivin rakentaa, koska kaikki tässä kohden asiaan vaikuttavat seikat nykyään perustuvat olettamuksiin (hintatasoon, tavallisuudesta poikkeaviin sähkölaitoksen kuormitusoloihin j. n. e.).

Vaikka siis perustuskustannuksia arvioidessani olen tullut huomattavasti korkeampiin tuloksiin kuin herra Wuolle ehdotuksessaan, ei aikomukseni ollut mennä näissä laskelmissa pitemmälle. Sovittamalla mainitsemaani prosenttikorotusta olisikin saanut riittävää pohjaa loppuarvostelulle. Kun kuitenkin herra Wuolteen arviolaskelmiin on pujahtunut laskuvirhe, minkä johdosta tulos on 390,000 ja 487,500 markkaa liian alhainen, ovat ehdotuksessa myöhemmin toimitetut kilowattituntia kohti jaetut perustamis- ja vuosikustannukset epätarkkoja. Oikean käsityksen saamiseksi näistä arvoista jonkin rakennusehdotuksen mukaan olen sentähden laskenut ne tässä halvimman ehdotuksen mukaan, jonka ei kuitenkaan tarvitse olla sähkölaitokselle edullisin rakennussuunnitelma.

Perustamiskustannukset, luettuina kilowattia kohti Sörnäsissä olevalla sähkölaitoksen pääasemalla, olisivat siis tämän ehdotuksen mukaan

$$a) \frac{15,571,000}{9,200} = \text{Smk } 1,692: -$$

kilowatilta suurimman (6 kuukauden aikana) saatavissa olevan voimamäärän mukaan ja

$$b) \frac{15,571,000}{8,280} = \text{Smk } 1,880: —$$

kilowatilta keskimäärin saatavana olevaa voimaa.

Vuosikustannukset kilowattia kohti Helsingissä taas ovat, edellyttäen perustamiskustannuksille 5 %:n koron ja ottaen huomioon Vesirakennustoimiston ehdotuksessa esitetyt poisto- ja kunnossapitokulut ynnä henkilökunnan, hallinnon ja sekalaiset kustannukset 96,500 markkaa,

$$a) \frac{1,309,250}{9,200} = \text{Smk } 142: 30 \text{ kilowatti/vuodelta}$$

käytettäessä suurinta tehoa ja

$$b) \frac{1,309,250}{8,280} = \text{Smk } 150: 80 \text{ kilowatti/vuodelta}$$

keskimääräisen tehon vallitessa.

Jos laitos rakennetaan halvemman vaihtopuolisen ehdotuksen mukaan sodan läheisinä jälkivuosina, ovat vastaavat numeroluvut:

$$a) \frac{1,636,250}{9,200} = \text{Smk } 177: 80 \text{ kilowatti/vuodelta}$$

suurinta tehoa käytettäessä ja

$$b) \frac{1,656,250}{6,280} = \text{Smk } 197: 50 \text{ kilowatti/vuodelta}$$

keskimääräisen tehon vallitessa.

Kun Mankalan putousten suotuisin käyttö antaa keskimääräistä tehoa 8,280 kw korkeajännitteistä voimaa Helsingissä eli tasaluvuin noin 8,000 kw muunnettuna sähkölaitoksen nykyiseen kiertovirtajännitykseen, on tämän muunnetun voiman hinta Sörnäsän voima-asemalla edellä käsiteltyjen molempain äärimäisten vaihtoehdotusten mukaan noin 164 ja 204 markkaa kilowatilta vuodessa.

Käsityksen saamiseksi höyry- ja vesivoimalla synnytetyn kilowatti/vuoden välisestä suhteesta Sörnäsän voima-asemalla on edellä saatua vesivoimalla synnytetyn kilowatti-vuoden hintaa verrattava ennen sotaa vallinneisiin välittömiin hiilikustannuksiin kilowatti-vuotta kohti. Jos otamme huomioon viimeksi olleen säännöllisen vuoden, toisin sanoen 1913 vuoden olot, jolloin hiilien hinta oli 25 markkaa tonnilta ja laitoksen keskimääräinen hiilenkulutus 1.18 kg tuotettua kw:a kohti, niin havaitsemme, että höyryvoima on vesivoimaa halvempaa 5,550 tunnin käyttöaikaan asti, jos vesilaitoksen halvin rakennussuunnitelma otetaan huomioon. Sodan jälkeen tämä rajakkaisarvo varmasti jossain määrin muuttuu, osin sen johdosta, että käyttämällä Stalin turbiineja saadaan höyryllä parempi tulos, ja osin syystä että hiilenhinnat ovat korkeammat, mikä seikka vaikuttaa

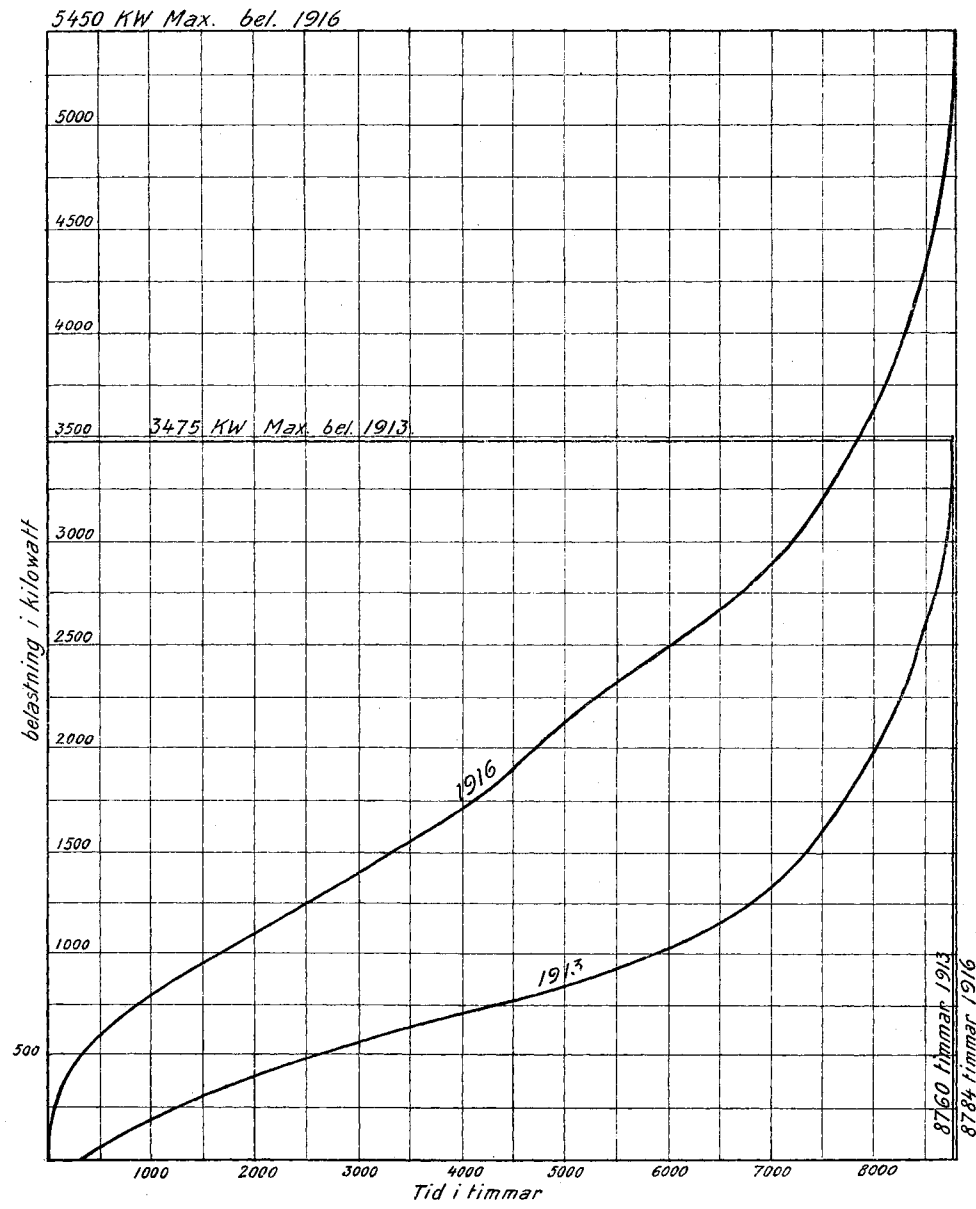
päinvastaiseen suuntaan. Jos hiilenhinta on esimerkiksi 40 markkaa tonnilta ja hiilenkulutus 1 kg kw:tä kohti (tämä kulutusnumero kuitenkin vähenee Stalin turbiinien tultua käytäntöön), saavutetaan siten höyryllä synnytetyn ja vesivoimalla synnytetyn kilowatti/vuoden kesken tasapaino käyttöajan ollessa 4,100 tuntia. Jos hiilenhinta on vieläkin korkeampi, käy vesivoima jo lyhemmänkin käyttöajan vallitessa höyryvoimaa halvemmaksi; jos taas höyry voidaan käyttää paremmin hyödyksi ja hiilenhinnat ovat ovat halvemmat, saavutetaan sama tulos vasta tuntuvasti pitemmällä käyttöajalla.

Tästä siis käy selville, *että vesivoimalla Mankalan koskissa synnytetyn voiman siirto sähkölaitokseen eräillä edellytyksillä käy halvemmaksi kuin voiman synnyttäminen höyryllä laitoksen voimakeskuksessa.*

Ratkaistaessa kysymystä, milloin Mankalan kosket on rakennettava, jos kaupunki päättää ne ostaa, on ensinnäkin otettava huomioon, että sähkölaitoksessa toimitetun selvityksen mukaan koskista saatua voimaa ei voi edullisesti käyttää, ennenkuin sähkölaitoksen kuormitus on kasvanut niin, että 50 % laitoksen suurimmasta kuormituksesta vastaa sitä voimamäärää, mikä kaupungissa mitattuna voidaan saada Mankalasta. Tämä voimamäärä arvioidaan noin 8,000 kw:ksi, joten siis Mankalan koskien täytyy olla rakennetut siihen aikaan, jolloin sähkölaitoksen suurin kuormitus nousee noin 16,000 kilowattiin, edellyttäen kuormituksen pysyvän laadultaan nykyisellään. On sentähden laskettava, milloin sähkölaitoksen kuormitus vastaisuudessa on noussut siihen määrään, että suurin kuormitus nykyisten kaarteiden muuten pysyessä likimain ennallaan (tai ainakin nykyisestä huononematta) on saavuttanut edellä mainitun arvon. Edellytän tässä kehityksen käyvän säännöllisesti ja ettei käytetä ehkäisykeinoja kaupungin muita voimalaitoksia vastaan. Jos tarkastelee kuormituskaarteita sähkölaitoksen eri toimintavuosilta, havaitsee, että kilowattituntiluvun lisääntyminen vuosittain vuodesta 1911 lähtien on vaihdellut 1.2—1.6 miljoonan välillä vuoteen 1914; vuosina 1915—1916 kumpaisenakin oli lisäennus 4,000,000 kilowattituntia edellisestä vuodesta. Sama on laita suurimman kilowattiluvun, joka osottaa vuotuista lisääntymistä 100—300 kw, mutta vuonna 1915 kohoaa 1,500 kw:lla ja vuonna 1916 edelleen 250 kw:lla. Vuosia 1915 ja 1916 ei sentähden voi missään kohden pitää säännöllisinä kuormitusvuosina. Koko joukko tilapäisteollisuutta on näinä vuosina saanut voimansa sähkölaitoksesta ja vakinainen teollisuus on työskennellyt luonnottoman kuormituksen alaisena. Käyttöaika on ollut suotuisa. Sotateollisuus on työskennellyt yötä päivää aikaansaaden suuren ja tervetulleen kohoamisen kilowattituntiluvussa (vrt. tämän oheiseen lehteen piirrettyjä kaarteita). Kohta sotateollisuuden pysähtyttyä lakkaa edullinen käyttömäärä yökuormituksen vähenemisen johdosta. Olenpa vakuutettu siitakin, että sähkölaitoksen kuormituksen täytyy sodan jälkeisinä lähivuosina vähentyä ja, mikä on pahempi, vallitsevan kuormituksen käyttöajan lyheta, mistä seuraa sekä kilowattituntiluvun että tulojen väheneminen. Ei näin ollen maksa vaivaa lausua minkäänlaisia ennustuksia vastaisista kuormitusoloista, ennenkuin on saatu kokemusta ainakin *yhdeltä* säännölliseltä sodan jälkeiseltä vuodelta. Aivan luultavana kuitenkin saa pitää, että sähkölaitoksen kuormitusolot eivät ennenkuin

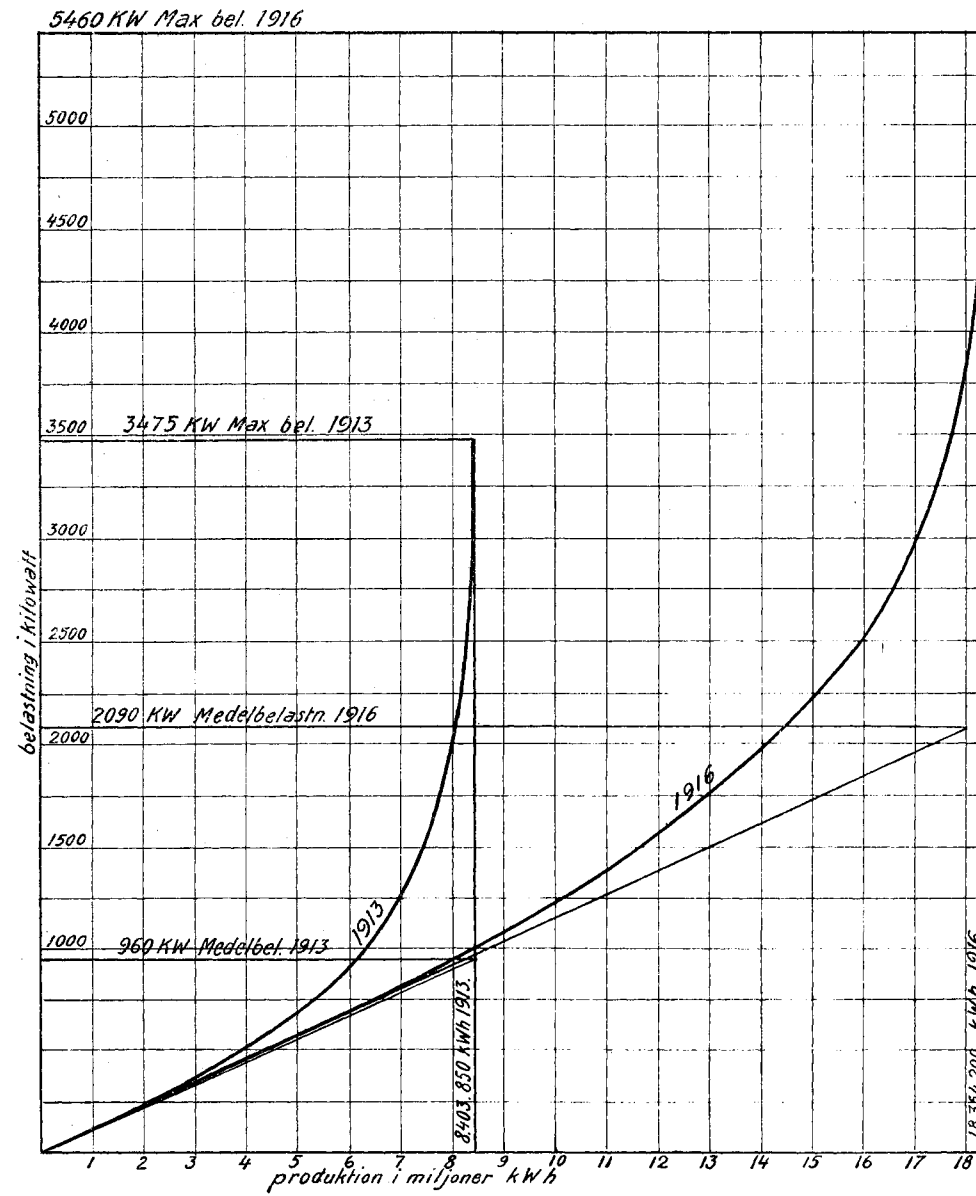
Årsbelastningskurvor
1913 och 1916
Helsingfors Stads Elektricitetsverk

3.

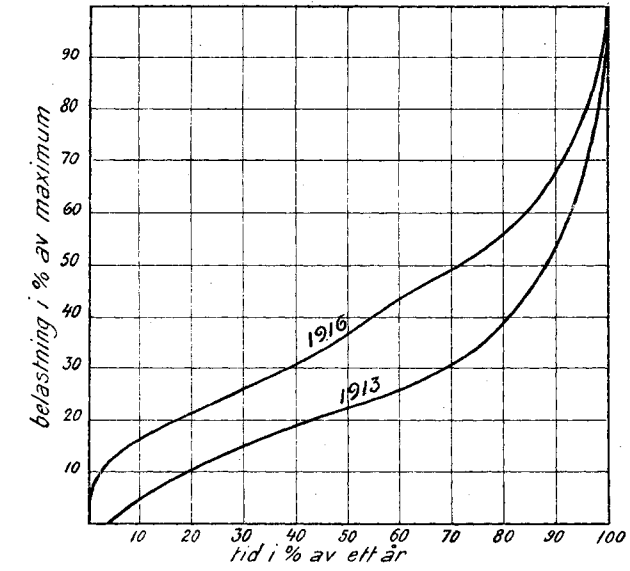
Årsproduktionskurvor
1913 och 1916
Helsingfors Stads Elektricitetsverk

4.

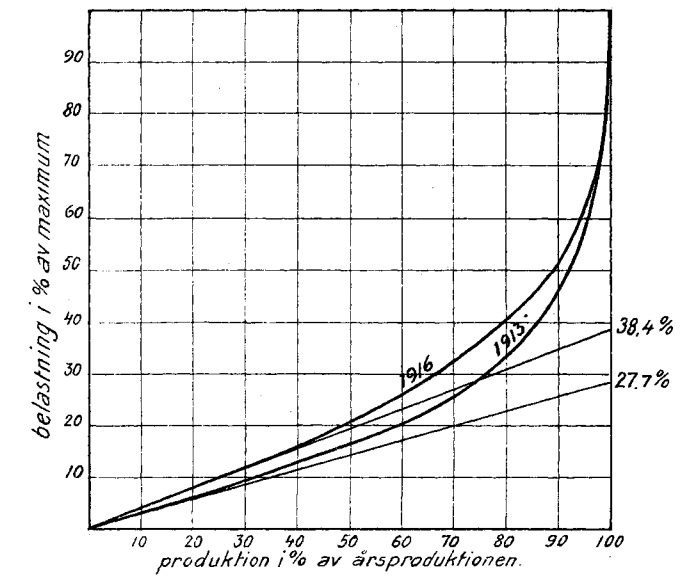

Procentuella årskurvor
1913 och 1916
Helsingfors Stads Elektricitetsverk
Procentuella årsbelastningskurvor
1913 och 1916

5.

Procentuella årsproduktionskurvor
1913 och 1916

1930 vuoden vaiheilla muodostu semmoiseksi, että laitos yksinään voisi menestyksellä käyttää kaikkea Mankalan putouksista saatavaa voimaa.

Kun siis kaupungin ostaessaan Mankalan putoukset täytyisi niihin sitoa pääoma, joka, siihen nähden että koskia ei käy edullisesti rakennuttaminen ennenkuin noin 10—12 vuoden kuluttua, aiheuttaisi kaupungille runsaita korkokustannuksia, on mielestäni, ennenkuin kysymys koskien ostosta ratkaistaan, selvitys hankittava siitä, eikö kaupunki jotakin muuta menettelyä käyttämällä jo aikaisemmin voisi edullisella tavalla saada voimaa mainituista koskista. Rohkenen tässä kiinnittää huomiota semmoiseen mahdollisuuteen, että Mankalan koskia käyttäisi yksityinen yhtiö, joka toistaiseksi antaisi, paitsi Helsingin kaupungin sähkölaitokselle, muillekin ehkä lähempänä voimalähdeettä sijaitseville teollisuuksille voimaa. Kaupungin täytyisi tietysti ruveta mainitun yhtiön suurosakkaaksi, mutta siten ei ainoastaan säästettäisi paljon varoja, vaan vähenisi kaupungin tappionvaarakin.

Lars W. Åberg.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

*Helsingissä,
toukok. 2 p:nä 1917.*

N:o 766.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lähetteessä viime huhtikuun 19 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Hallituksen lausuntoa kysymyksestä, joka koskee kaupungin vastaisen voimatarpeen tyydyttämistä ostamalla kaupungille Kymihoen n. s. Mankalan kosket, ja on Hallitus tämän johdosta hankkinut sähkölaitoksen toimitusjohtajan, insinööri Lars W. Åbergin lausunnon, joka pannaan tämän oheen.

Mainittuun lausuntoon viitaten pyytää Hallitus, joka on havainnut sen oheisesta selvityksestä käyvän näkyviin, että Mankalan koskien koko vesivoiman käyttäminen kävisi kaupungille vastaisuudessa edulliseksi, ehdottaa, että kaupunki hankkii itselleen omistusoikeuden pankinjohtaja Axel R. Ehrnroothin viime tammikuun 15 päivänä tarjoamiin koskiosuuksiin, kuitenkin sillä edellytyksellä että kaikki nekin koskiosuudet ja ranta-alueet, jotka mainitaan insinööri Åbergin lausunnossa ja jotka kuuluvat erinäisille joen itärannalla oleville tilanomistajille, voidaan hankkia kaupungin omiksi. Sen ohessa olisi Hallituksen mielestä hankittava sellainen tarkempi selvitys sopivimmasta koskien käyttötavasta, jota insinööri Åberg niinikään on lausunnossaan pitänyt suotavana, jommoista selvitystä ei Hallitus kuitenkaan, koska Rahatoimikamari on ilmoittanut asian olevan kiireellistä laatua, ole nyt voinut hankkia.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Helsingin teknillisten laitosten hallitus:

K. Axel Ahlfors.

I. Savonius.

Lisäselonteko n. s. Mankalan koskien omistusoikeudesta litin kunnassa, Uudenmaan lääniä.

Tämä selostus käsittää Säyhteen ja Tapolan kylissä olevat Harakkakosken, Mustakosken, Tolppakosken, Vähän- ja Isokäyräkosket Kyminjoessa. Niinkuin jo tätä ennen on selitetty kuuluvat koskien rannat kolmelle eri lohkokunnalle, nimittäin lännen puolinen ranta Säyhteen kylälle sekä itäranta Mankalan perintötalolle N:o 1, joka muodostaa oman lohkokuntansa, ja perintötaloille N:o 2—4 Tapolan kylässä, jotka viimeksi mainitut talot myöskin muodostavat eri lohkokunnan. Seuraavassa tehdään selkoa lohkokunnittain.

Säyhteen kylän lohkokunta.

Tämän lohkokunnan muodostaa nykyään Kananojan perintötalo N:o 1 sanotussa kylässä, ja kuuluu tälle sen puoleinen osuus koskista, joka rajoittuu talon maihin. Talo omistaa *puolet* koskista, sekä vesialueen pohjineen sillä tavalla kuin varamaamittari K. A. Sariolan vuosina 1909 ja 1910 tekemä rajankäyntikartta lohkokuntien välisistä vesirajoista litin kunnassa tarkemmin näyttää.

Mankalan perintötalon N:o 1 lohkokunta Tapolan kylässä.

Harakkakoskeen, Mustakoskeen sekä Tolppakosken yläosaan sattuvat Mangala forsaktiebolagin omistaman Ruuhalan tilan R N:o 1¹⁸ maat, mutta kun lohkokunnan vesialueet koskineen ovat jakaamatta osakkaiden kesken, niin on kaikilla tiloilla osuutta vesialueisiin ja koskiin kyläosuutensa eli manttaaliensa mukaan. Lohkokunnalle kuuluu rantansa puoleinen osa koskista ja vesialueesta pohjineen niinkuin edellä mainittu Sariolan kartta tarkemmin näyttää. Lohkokunta omistaa *puolet* äsken mainitusta sen rajojen sisällä olevista koskista. Toisen puolen omistaa Kananojan talo N:o 1 Säyhteen kylässä.

Lohkokunnan osakkaat ovat seuraavat:

R N:o 1 ² ,	Kollin	tila, Matti Kolli,	0.1250	taloa,	0.0625	mantt.
”	1 ⁹ ,	Metsäpellon	”	Juho Metsäpelto,	0.0625	” 0.0313 ”
”	1 ¹⁰ ,	Märklähden	”	Kalle Märklahti,	0.0625	” 0.0312 ”
”	1 ¹¹ ,	Eskolan	”	Antti Eskola,	0.0625	” 0.0313 ”
”	1 ¹² ,	Metsäpellon	”	Juho Metsäpelto,	0.0625	” 0.0312 ”
”	1 ¹³ ,	Mäkelän	”	E. Mäkelän perill.	0.0625	” 0.0313 ”
”	1 ¹⁴ ,	Myllylän	”	Stockfors A. B.	0.0625	” 0.0312 ”
”	1 ¹⁵ ,	Yli Kaitalan	”	Kalle Rantala,	0.0625	” 0.0313 ”
”	1 ¹⁶ ,	Ali	”	Antti Kaitala,	0.0625	” 0.0312 ”
”	1 ¹⁷ ,	Juurelan	”	Antti Juurela,	0.0270	” 0.0135 ”
”	1 ¹⁸ ,	Ruuhalan	”	Mangala fors-A. B.	0.0980	” 0.0490 ”
”	1 ²⁰ ,	Töyrylän	”	Taavi Töyrylä,	0.0392	” 0.0196 ”
”	1 ²² ,	Sydänmaan	”	Stockfors A. B.	0.0268	” 0.0132 ”
”	1 ²³ ,	Mikkolan	”	Taavi Mikkola,	0.0987	” 0.0493 ”
”	1 ²⁴ ,	Lammen	”	Aaretti Kontula,	0.0137	” 0.0068 ”
”	1 ²⁵ ,	Ruuhalan	”	Taavi Töyrylä,	0.0034	” 0.0017 ”
”	1 ²⁶ ,	Pyhälistön	”	Taavi Kontula,	0.0687	” 0.0344 ”

Yhteensä 1.0000 taloa, 0.5000 mantt.

Kun Iitin kunnan omistamalla Kansakoulun palstan palstatilalla R N:olla 1²¹ ei ole oikeutta vesialueisiin, ei se vaikuta muutosta ylläolevien talojen osuuksiin.

Tapolan lohkokunta, jonka muodostavat Mattilan perintötila N:o 2, Vilppulan perintötila N:o 3 ja Märkjärven perintötila N:o 4 Tapolan kylässä.

Kun palstatiloilla ei ole ilman erityistä välipuhetta osuutta emätilan vesialueisiin ja kun lohkotiloilla taaskin päin vastoin katsotaan yleensä olevan manttaalin mukainen osuus, ellei toisin ole sovittu, niin aiheuttavat sekä palsta- että lohkotilat sen, että kaikilla tiloilla ei ole osuutta kyläin yhteisiin vesialueisiin sen mukaan kuin maarekisteri näyttää niillä olevan kyläosuutta eli manttaalia. Seuraavassa tehdään näistä seikoista selkoa ja käsitellään jokainen maakirjanumero paremman selvyyden saavuttamiseksi erittäin.

Mattilan perintötila N:o 2.

R N:olla 2² merkityllä $\frac{1}{4}$ Mattilan taloa oli osuutta $\frac{1}{8} = 0.1250$ manttaalin mukaan. Halkomisessa, joka on päättynyt 15 päivänä marraskuuta 1880, on tämä tila jaettu siten, että

R N:o 2⁶ on saanut (0.1250 taloa) 0.0625 manttaalia ja

” 2⁷ ” ” ” (0.1250 ”) 0.0625 ”

R N:olla 2⁶ merkitystä tilasta on erotettu palstatilat:

R N:o 2¹⁰, Kuusisto 0.0094 taloa, vastaa 0.0047 manttaalia,

” 2¹², Hietala 0.0001 ” ” 0.0000 ”

jonka jälkeen jällelle jääneet tilukset ovat lohotut osiin:

R N:o 2¹³, Kymenvierun tila, 0.0492 taloa, 0.0246 mantt.

” 2²⁰, Rasintalon ” 0.0263 ” 0.0132 ”

” 2²¹, Paavolan ” 0.0400 ” 0.0200 ”

Yhteensä palstatilain R N:o 2¹⁰ ja 2¹² kanssa 0.1250 taloa, 0.0625 mantt.

Maarekisterin mukaan on R N:olla 2²¹, Paavolan tilalla, 0.0495 osalukua, 0.0247 manttaalia, mutta kun näihin lukuihin sisältyy myöskin palstatilojen R N:oiden 2¹⁰ ja 2¹² osuudet 0.0095 taloa, joka vastaa 0.0047 manttaalia, niin jää Paavolan tilalle R N:o 2²¹ itselleen 0.0400 osalukua ja 0.0200 manttaalia niinkuin ylempänä on näytetty. Kun Kuusiston palstatilalla R N:olla 2¹⁰ ja Hietalan palstatilalla R N:olla 2¹² ei ole osuutta vesialueisiin kuin että ensiksi mainitulla on kalastusoikeus yhteisillä kalavesillä, niin seuraa tästä, että palstatilojen osuus lankeaa edellämainituille itsenäisille tiloille. Tässä suhteessa kohtaa kuitenkin vaikeuksia, sillä niin hyvin Kymenvierun tila R N:o 2¹³ kuin myöskin Rasintalon tila R N:o 2²⁰ ovat lohkomisen kautta syntyneet.

Lohkomiskirjassa, jolla Kymenvierun tila R N:o 2¹³ erotettiin, sanotaan, että lohkaistu tila on manttaallinsa mukaan osallisena kaikkiin talon yhteisiin etuksiin. Rasintalon tilan R N:o 2²⁰ lohkomista koskevissa asiakirjoissa ei sitä vastoin mitään puhuta osuuksista yhteisiin. Otaksuen, että palstatilain osuus on jaettava kaikkien alempana mainittujen tilain kesken tulisi osuutta saamaan

R N:o 2 ¹³	Kymenvierun tila, Jeremias Mäkelä (0.0532 taloa)	0.0266	mantt. mukaan
” 2 ²⁰	Rasintalon ” Kalle Urpasen perilliset (0.0285 taloa)....	0.0143	” ”
” 2 ²¹	Paavolan ” Otto Wannas (0.0433 taloa).....	0.0216	” ”

Jos nämät tilat olisivat syntyneet halkomisen kautta, niin jakaantuisivat palstatilain osuudet varmasti itsenäisten tilain kesken manttaalin mukaan suhteellisesti sillä tavoin kuin äsken on osoitettu.

Jos taaskin edellämainittuja lohkotiloja myytäessä ja lohottaessa on ollut tarkoituksena antaa näille osuutta yhteisiin vesialueisiin koskineen ainoastaan niiden omia tiluksia vastaavien, lohkomisessa annettujen manttaalien mukaan, niin tulisi saamaan:

R N:o 2 ¹³ ,	Kymenvierun tila, Jeremias Mäkelä (0.0492 taloa)	0.0246	mantt. mukaan
„ 2 ²⁰ ,	Rasintalon „ Kalle Urpasen perill. (0.0285 taloa)	0.0132	„ „
„ 2 ²¹ ,	Paavolan „ Otto Wannas (0.0495 taloa)	0.0247	„ „

Kumpiko näistä jakoperusteista on oikeampi ei käsillä olevien asiakirjain perusteella ole voitu tarkemmin ratkaista, vaikka jälkimäinen näyttääkin oikeudenmukaisemmalta.

Jeremias Mäkelän omistama *Mäkelän* perintötila R N:o 27 omistaa 0.0625 manttaalinsa mukaisen osan, sillä Antti Nikun omistamalla Nikulan palstatilalla R N:olla 2²² ei ole osaa vesialueisiin ja koskiin.

R N:osta 2³ osittamisen kautta syntyneillä tiloilla R N:oilla 2¹⁵, 2²³, 2²⁴ ja 2²⁵ sekä palstatiloilla R N:oilla 2⁸, 2¹¹ ja 2¹⁸ on yhteensä osuutta 0.1250 manttaalin mukaan, mutta miten tämä osuus jakaantuu näiden kesken, on vaikeanpuoleinen ratkaista. Ensiksi on huomattava, että alkuperäisestä R N:osta 2³ on erotettu palstatilat Weckman R N:o 2⁸, Rajamäki R N:o 2⁹ ja Hongisto R N:o 2¹¹, joilla ei ole osuutta vesialueeseen. Sen jälkeen on sanotusta tilosta R N:osta 2³ lohottu Erik Lindqvistin Suurajon lohkotila R N:o 2¹⁵, ja tällöin on toimituksessa sovittu, että yhteiset etuudet jäävät edelleenkin yhteisiksi, mutta tarkoitetaanko tällä, että Suurajon lohkotila R N:o 2¹⁵ pääsi osalliseksi myöskin edellämainittujen palstatilojen osalle lankeavaan osuuteen tai jäikö se yksistään Taavilan emätilalle R N:olle 2¹⁶ on jäänyt epäselväksi. Tähänkin tapaukseen on sodellutettava mitä edellä on sanottu tilojen R N:oiden 2¹³, 2²⁰ ja 2²¹ suhteen. Suurajon lohkotilan R N:oin 2¹⁵ erottamisen jälkeen on Taavilan kantatilosta R N:osta 2¹⁶ erotettu Walimaan palstatila R N:o 2¹⁷, Salinniemen palstatila R N:o 2¹⁸ ja Perämäen palstatila R N:o 2¹⁹, joille on pidätetty ainoastaan *kalastus oikeus*. On kysymyksen alaista mitä arvoa tällaiselle rasitteen luontoiselle oikeudelle vesialueeseen on annettava vai onko se kokonansa arvoton, mutta kun nyt on kysymyksessä osuus lohkokunnan koskiin ja niiden vesivoimiin, niin toteamme nyt ainoastaan sen, että äsken sanotuilla palstatiloilla ei ole osuutta niihin. Jos koskissa harjoitetaan kalastusta ja jos palstatilain kalastusoikeus katsotaan päteväksi, on niillä ainoastaan tästä johtuva oikeus. Koska Suurajon tila R N:o 2¹⁵ oli lohottu erilleen ennen kuin kysymyksessä olevat palstatilat R N:ot 2¹⁷, 2¹⁸ ja 2¹⁹, niin ei sillä ole osuutta näiden palstatilain osalle lankeaviin koskiosuuksiin.

Johan Weckmanin omistamalle Weckmanin palstatilalle R N:olle 2⁸ on jälkeen päin tilojen R N:oiden 2²³, 2²⁴ ja 2²⁵ lohkomisen yhteydessä laskettu osaluku 0.0012 koko maa-
kirjanumerosta. Samoin on Rajamäenkin palstatila R N:o 2⁹ alkuaan jäänyt ilman osalukua, mutta kun tästä ja Wälimaan palstatila R N:osta 2¹⁷, joka on 0.0206 koko numerosta, muodostetulla Lettulan lohkotilalla R N:olla 2²³ on 0.0488 osalukuna, niin Rajamäen palstatilalle jää (0.0488—0.0206)=0.0282 koko talosta. Näin ollen saadaan, että:

R N:o 2 ⁸ ,	Weckmanin palstatila, Johan Weckman,	on 0.0012 taloa	0.0006	manttaalia
„ 2 ⁹ ,	Rajamäen „ Herman Lettula,	„ 0.0282	„	0.0141	„
„ 2 ¹¹ ,	Hongiston „ Kaarlo Tuominen,	„ 0.0001	„	0.0001	„
„ 2 ¹⁵ ,	Suurajon lohkotila, Erik Lindqvist,	„ 0.0239	„	0,0119	„
„ 2 ¹⁶ ,	Taavilan tila, Otto Wannas, ilman palstatiloja 2 ⁸ ,				
	2 ⁹ , 2 ¹¹ , mutta palstatilojen 2 ¹⁷ , 2 ¹⁸ , 2 ¹⁹ kanssa on	0.1966	„	0.0983	„

Jos nyt palstatilain R N:oiden 2⁸, 2⁹ ja 2¹¹ osuus (osaluku) jaoitetaan suhteellisesti Suurajon tilan R N:o 2¹⁵ ja Taavilan tilan R N:o 2¹⁶ välillä, niin vastaisi

R N:o 2 ¹⁵ , Suurajon tila, Erik Lindqvist (0.0271 taloa)	0.0135	manttaalia
„ 2 ¹⁶ , Taavilan „ Otto Wannas (0.2229 „)	0.1115	„

Jos taaskin Suurajon tilalla R N:o 2¹⁵ ei ole, niinkuin luultavata on, osuutta palstatilain R N:ojen 2⁸, 2⁹ ja 2¹¹ osalle lankeviin koskiin, niin tulee osuutta saamaan

R N:o 2 ¹⁵ , Suurajon tila, Erik Lindqvist (0.0239 taloa)	0.0119	mantt. mukaan
„ 2 ¹⁶ , Jaavilan „ Otto Wannas (0.2261 „)	0.1131	„ „

Niinkuin jo edellä on sanottu ei Rajamäen palstatilalla R N:olla 2⁹ ole ollut mitään oikeutta vesialueeseen, eikä Wälimaan palstatilalla R N:olla 2¹⁷ ja Perämäen palstatilalla R N:olla 2¹⁹ muuta kuin epämääräinen kalastusoikeus. Kun näistä palstatiloista kuvernöörin päätöksellä N:o 1,025 syyskuun 22 päivältä 1914 muodostettiin, Rajamäen ja Wälimaan palstatiloista yhdistämällä Lettulan lohkotila R N:o 2²³, ja Perämäen palstatilasta saman niminen lohkotila R N:o 2²⁴, niin ei tämän toimenpiteen oikeastaan pitäisi tuottaa lohkotiloille mitään suurempaa oikeutta kuin mitä niillä palstatiloilla oli, joista lohkotilat ovat muodostuneet. Kuitenkin ovat asianomaiset lohkomistoimituksessa sopineet, että lohkotiloilla, siis Lettulalla ja Perämäellä, „on manttaalin mukainen osuus emätilan vesiin“. Onko emätilan omistaja todellakin antanut lohkotiloille suuremman oikeuden, muun muassa osuuden koskiin, kuin mitä palstatiloilla oli tahi oliko tarkoitus lohkotiloillekin ainoastaan pidättää palstatilain entinen oikeus kalastukseen, vaikka se on lausuttu toisin sanoin kuin palstoituksessa, on vaikea sanoa. Jos Taavilan emätilan silloinen omistaja ei ole lohkomistilaisuudessa kysymyksessä oleville lohkotiloille luovuttanut osuutta koskiin, niin omistaisi Taavilan tila R N:o 2²⁵ edelleenkin 0.1131 manttaalin mukaisen osuuden. Jos taaskin Taavilan tilalta on luovutettu osuus koskiin, mikä ei tunnu uskottavalta, niin olisi osuutta

R N:olla 2 ²³ , Lettulan tilalla, Herman Lettulalla	0.0244	mantt. mukaan
„ 2 ²⁴ , Perämäen „ Antti Lehtisellä	0.0068	„ „
„ 2 ²⁵ , Taavilan „ Otto Wannaksella	0.0819	„ „

Juho Taavi Tuomisen omistamalla Alestalon tilalla R N:olla 2⁴ ja Juho Taavi Mattilan omistamalla Mattilan tilalla R N:o 2⁵ on osuutta 0.1250 manttaalin mukaan kummallakin.

Wilppulan perintötalo N:o 3.

Antti Äijälän omistama Takalan tila R N:o 3¹ saa osuutta koko 0.1250 manttaalinsa mukaan, sillä siitä erotetulla kauppias Juho Koiviston omistamalla Kuusikon palstatilalla R N:olla 3¹¹ ei ole mitään osuutta vesialueeseen koskineen.

R N:olla 3² merkitty 1/6 Wilppulan taloa N:o 3 on lohkomalla jaettu seuraaviin osiin, nimittäin:

R N:o 3 ¹² , Naurissuon tila, Juho Taavetti Mattila	0.0059	manttaalia
„ 3 ¹³ , Wilppulan „ Juho Taavi Tuominen	0.0265	„
„ 3 ¹⁴ , Näkin „ Iitin kunta	0.0510	„

ja kun asiakirjoista ei näy, että millekään tilalle olisi annettu erikoisoikeuksia koskiin ja vesialueisiin nähden, niin on kaikilla näillä tiloilla manttaalinsa mukainen osuus. Kuitenkin on huomattava, että opettajatar Aino Ylhäinen on 24 päivänä myydessään omistamansa 1/3

Naurissuon lohkotilasta, sisarelleen Hulda Maria Ylhäiselle pidättänyt itsellensä myymiensä tiluksien mahdollisen osuuden Kymijoessa oleviin Käyräkosken ja Tolppakosken koskiin.

Koska kauppakirjassa 1 päivältä huhtikuuta 1911 on suostuttu, että Kaarlo Urpasen perillisten omistamaa Rylin lohkotilaa R N:o 3¹⁵ tulee seuraamaan järvivesialue Vähä-Valkjärnessä, vaan ei mitään koskiosuutta Kyminvirrassa, niin seuraa tästä, että Emil Mikkolan omistamalla Mikkolan kantatilalle kuuluu koko lohkomattoman tilan R N:o 3³ 0.1250 manttaalin mukainen osuus.

Hulda Maria Ylhäisen omistamalla Perolahden tilalla R N:olla 7⁴ ja Mangala forsaktiebolagin omistamalla Peltolan tilalla R N:olla 3³ on kummallakin $\frac{1}{12}$ (= 0.0833) manttaalin mukainen osuutensa, sillä molemmat tilat ovat syntyneet halkomisen kautta. Ensiksi mainitun Perolahden tilan suhteen on huomattava, että edellämainittu opettajatar Aino Ylhäinen on tämänkin tilan $\frac{1}{3}$ osaa myydessään 24 päivänä elokuuta 1908 pidättänyt itsellensä, samoin kuin Naurissuonkin tilalta, osuutensa Kyminjoessa oleviin Käyräkosken ja Tolppakosken koskiin.

Märkjärven perintötalo N:o 4.

Märkjärven perintötalon N:o 4 osittamisen kautta syntyneillä itsenäisillä tiloilla on manttaalinsa mukainen osuus koskiin, sillä Antti Pajulan omistamalle Lahtelan palstatilalle R N:olle 4⁵, joka on erotettu Erland Uotilan omistamasta Mäkelän tilasta R N:osta 4⁴, on annettu ainoastaan „palstatilan osuudelle kuuluva osuus Märkjärven veteen“. Siis on osuutta:

R N:olla 4 ¹ ,	Märkjärven tilalla,	Juho Märkjärvellä	0.1250	manttaalin mukaan
„ 4 ³ ,	Haaviston	„ Antti Nurmisella	0.0123	„ „
„ 4 ⁴ ,	Mäkelän	„ Erland Uotilalle	0.1127	„ „

Kun lohkokunnan koko manttaali on $1\frac{1}{4}$ (= 1.2500), niin tämän johdolla on helppo laskea miten suuri osuus kunkin osakkaan osalle tulee.

Tähän Tapolan lohkokuntaan kuuluu puoli Tolppakosken alaosasta sekä puolet Wähä- ja Isokäyrän koskista ynnä lohkokunnan puoleinen osa Kyminjoesta pohjineen niinkuin varamaamittari K. A. Sariolan ennen mainittu kartta näyttää. Näiden koskien reunat kuuluvat Mangalaforsaktiebolagin omistamalle Peltolan tilalle R N:olle 3⁵.

Jos Helsingin kaupunki aikoo ostaa kysymyksessä olevat kosket voimalaitoksen perustamista varten, niin on selvintä kaikilta lohkokunnan osakkailta ostaa *tarpeellinen vesialue pohjineen*, jolloin kauppaan tulee sisältymään kosket vesivoimieen, kalastus y. m. etuudet, sekä sitä paitsi *rannan omistajalta tarpeellisen suuri maa-alue* voimalaitosten perustamista, veden patoamista y. m. tarpeita varten, ja parasta on että ostaja jo kauppakirjassa oikeuteen erotuttamaan ostamansa alueet koskitilaksi omalla maakirjanumerollaan ja manttaalillaan. Jotta ikäviä vahinkorvausvaatimuksia jälestäpäin vältettäisiin on ostajan pidettävä oikeus tarpeellisiin vanhoihin teihin ja uusien teiden rakentamiseen sekä patoamiseen ilman eri korvausta. Vaikka oikeus kalastamiseen ei annakaan osuutta koskiin, niin ei oli haitaksi, jos tällaistenkin oikeuksien omistajat kirjoittaisivat kauppakirjan alle tai antaisivat eri suostumuksensa. Välttämätöntä tämä ei kuitenkaan näytä olevan kysymyksessä olevassa tapauksessa. Kun alueet tulevat erotettavaksi kolmesta eri lohkokunnasta, niin on käytännölliseltä kannalta katsoen mukavinta tehdä kolme lohkomalla muodostettua koskitilaa, yhden jokaisesta lohkokunnasta.

Helsingissä, 7 päivänä toukokuuta 1917.

A. Hannikainen.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sen selvityksen pohjana, jota allekirjoittaneelta on pyydetty mahdollisuudesta käyttää Mankalan koskien vesivoimaa Helsingin kaupungin tarpeisiin, on seuraava esitys:

„Helsingin kaupungin ostettavaksi tarjotaan:

1) Iitin pitäjän Säyhteen kylän Kananojan maakirjataloon N:o 1 kuuluva Iitin pitäjän Säyhteen kylän alueella Kymijoessa olevain Isokäyrän, Vähäkäyrän, Tolpan, Mustakosken ja Harakkakosken vesivoimain osuus sekä 10 hehtaarin laajuinen maa-alue edellä mainittujen koskien länsirannalta, lukien Harakkakosken niskasta Isokäyrän alapuolella olevaan suvantoon asti, sillä ehdolla m. m. että myydyn vesivoiman ja vesiputouksen sekä maan erottaminen koskitilaksi ei kohtaa estettä. Vanhemman maanmittarin A. Hannikaisen tiedonannon mukaan on Säyhteen kylä aikaisemmin käsittänyt Tuomolan, Oravan ja Eerolan verotalot, jotka Senaatin marraskuun 20 päivänä 1912 antaman päätöksen mukaan on yhdistetty Kananoja nimiseksi maakirjataloksi, joten siis mainittu talo ilmeisesti käsittää koko Säyhteen kylän.

2) Peltola niminen $\frac{1}{6}$ Vilppulan verotaloa N:o 1 Iitin pitäjän Tapolan kylässä.

3) Ruuhala niminen 0.0980 Mankalan verotaloa N:o 1 Iitin pitäjän Tapolan kylässä.

Insinööri Hannikaisen ilmoituksen mukaan rajoittuu se osa Kymijokea, jossa edellä mainitut koskeet sijaitsevat, länsipuolella Säyhteen kylään kuuluvaan maahan ja itäpuolella Tapolan kylän maahan. Tapolan kylä käsittää kaksi lohkokuntaa, nimittäin Mankalan verotalon, joka on yksi lohkokunta, sekä Mattilan, Vilppulan ja Märkjärven verotalot, jotka yhteensä muodostavat toisen lohkokunnan. Länsirannan omistaa Kananojan talo ja itärannan osin Ruuhalan ja osin Peltolan talot pitkin sitä jokivarren osaa, missä kosket sijaitsevat. Tapolan kylän talot on lohkottu monilukuisiin pikkutiloihin, joista useimmilla on osa koskiin, mutta ainoastaan molemmat vastamainitut omistavat rantaa. Erinäisten talojen omistajat ovat kuitenkin pyytäneet uusjakoa m. m. saadakseen yhteisen rantapalstan, jotta voisivat käyttää heille tulevaa vesivoimaa, ja semmoinen toimitus on alotettukin, mutta Peltolan ja Ruuhalan talojen omistaja on sitä vastustanut.

Esiintyy sentähden vastattavaksi kysymys: mitä mahdollisuuksia on kaupungilla, jos se lunastaa mainitut myytäväksi tarjotut tilat, saada käytettäväkseen koko mainittujen koskien vesivoima 1) edellyttäen että sanottua uusjakoa ei toimiteta ja 2) siinä tapauksessa että jaon kautta aikaansaadaan yhteinen rantatontti.

Sen ohessa olisi tärkeää saada selvitys siitä, voiko uusjaossa tulla erotettavaksi Tapolan kylän osakkaille yhteinen rantatontti.“

Etusijassa esiintyy vastattavaksi kysymys, voiko kaupunki pakkolunastuksella hankkia omikseen ne Mankalan kosken osat, joita se ei voi saada ostamalla.

Heinäkuun 23 päivänä 1912 annetussa vesioikeuslaissa (VL) ei ole muuta säännöstä oikeudesta vesiputouksen tai sen osain lunastamiseen käyttövoiman saamiseksi kuin I:12. Lunastusoikeuden edellytyksiä tämän pykälän mukaan on että se, joka tahtoo putouksen lunastaa, on ennen maaliskuun 1 päivää 1903 asianmukaisessa järjestyksessä putoukseen rakentanut vesilaitoksen tai siihen hakenut lupaa, johon sittemmin on myönnytty. Kun edellä kerrotusta esityksestä ei käy selville, että kaupunki ottaisi sellaisen vesilaitoksen haltuunsa, ei se VL:n määräysten nojalla voi olla oikeutettu lunastamaan vesiputousten osia.

Se seikka että vesilaitosta ei voi pakkolunasta VL:n nojalla, ei estä pakkolunastusta toimittamasta kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen heinäkuun 14 päivänä 1898 annetun lain nojalla. Mainitun lain 1 §:n mukaan saa kiinteää omaisuutta pakkolunastaa, kun yleinen tarve sitä vaatii. Yksimielisyyden olemassa oloa siitä, että yleistä tarvetta ei ole olemassa, kun pakkolunastuksen tarkoituksena ainoastaan on hankkia valtiolle tai muille julkisoikeudellisille yhtymille rahatuloa. Pakkolunastusta ei myöskään voi pitää luvallisenä, kun yleinen etu ei vaadi lunastamaan juuri sitä omaisuutta, joka halutaan pakkolunastaa. Tässä on kysymys voiman saamisesta Helsingin kaupungin valaistustarkoituksiin. Epäilemättä on tämä tarve vaikeudetta tyydytettävissä muulla tavoin, kuin ottamalla vesivoimaa Mankalan koskista. Vaikka kaupungin valaistus on yleinen tarve, ei se vaadi juuri näitä koskia pakkolunastamaan. Tässä ei merkitse mitään se seikka, ettei koskia nykyään käytetä tai että kaupunki saa jonkin osan niistä omakseen. Sillä jos nämä kosket todella tarvittaisiin yleiseen tarpeeseen, voisi ne pakkolunastaa, vaikka yksityiset käyttäisivätkin niiden vesivoimaa.

Sähkölaitoksista valon synnyttämistä tai voiman siirtoa varten huhtikuun 11 päivänä 1901 annetun lain 3 §:ssä tosin säädetään, että kiinteän omaisuuden omistaja voidaan, jos sähkölaitoksella harkitaan olevan yleisempi merkitys, velvoittaa luovuttamaan tarpeellinen maa-ala laitokseen kuuluvaa johtoa varten tai sallimaan maa-alan käyttämisessä sitä oikeutensa rajoittamista, kuin tällaista johtoa varten tarvitaan, mutta oikeudesta käyttövoiman pakkolunastamiseen tuollaista laitosta varten ei säädetä mitään.

Kaupungilla oleva mahdollisuus Mankalan koskien koko vesivoiman käyttämiseen käy siis selville VL:n säännöksistä koskista, joissa on useampia osakkaita. Aluksi käsitellään tätä kysymystä edellyttäen että yhteistä rantatonttia ei tule erotettavaksi Tapolan kylän uusjaossa ja että kaupunki siis voi tulla molempain rantain omistajaksi.

Ehdotettujen ostojen kautta saisi kaupunki omakseen koko koskien länsirannan ja osan itärantaa. Se saisi siis vapaasti käyttää ensiksi mainittua rantaa. Voiman ottamiseen koskien toisesta puolesta on olemassa eri mahdollisuuksia. Jos kosken käsitteleminen, voidaan eri osuudet murtaa erilleen. Ositettavuuden edellytyksenä on VL I:11 mukaan, että osittamisen käy niin toimittaminen, että kunkin osan vettä voi tarkoituksenmukaisesti käyttää käyttövoimana ja ettei kosken hyödyllisyys osituksen

johdosta mainittavasti vähene. Osittamista ei estäne se seikka, että osakas ei omista rantaa eikä todellisuudessa siis voi käyttää osaansa hyväkseen, ennenkuin on rantaosuuden saanut.

Jos ositus toimitetaan, omistaa kaupunki koko länsirannan ja vähäisen osan itärantaa. Niin kauan kuin koko itäranta olisi kaupungin hallussa, eivät koskien muut osakkaat todellisuudessa voisi itsenäisesti käyttää hyväkseen vesivoimaa. VL I : 9 §:n 1 momentin mukaan on, kun vesivoiman käyttämiseksi kosken toisella puolella on tarpeellista sijoittaa pato vastapäisen puolen omistajan alueelle, tämä velvollinen antamaan padolle ja sen kiinnikkeelle tarpeellisen pohjan, jos se voi käydä päinsä erikoista haittaa hänelle tuottamatta. Korvausta on annettava käytetystä alueesta sekä vahingosta ja haitasta. Toisessa momentissa edellytetään, että koskea ei voi kohtuuttomitta kustannuksitta käyttää hyväksi, ellei vastakkaisten puolien omistajilla ole patoa toistensa alueella sekä että he sentähden rakentavat yhteisen padon. 3 momentissa sanotaan että, jos jompikumpi kieltäytyy rakentamasta, olkoon voimassa mitä 1 momentissa säädetään, ja nauttikoon se, joka on rakentanut, koko padotun veden. 10 §:n mukaan saa toisen puolen omistaja milloin tahansa, jos hän itse haluaa käyttää vettä, lunastaa omakseen tarpeellisen osan padosta.

Toisen puolen vesivoiman käyttämiseksi on tavallisesti tarpeellista rakentaa pato toisen puolen pohjalle, sillä muuten tietenkin enemmän kuin puolet vesimäärästä juoksisi siltä puolelta, missä patoa ei ole. Niinkuin jo mainittiin, eivät tässä tapauksessa toisen puolen suurimman osan omistajat todellisuudessa voi osaansa käyttää, syystä ettei heillä ole rantatonttia. Ja se seikka että he eivät voi rakentaa, tietää samaa kuin että he kieltäytyvät sitä tekemästä. Tulee siis kysymys siitä, mitä oikeus koko padotun veden käyttämiseen merkitsee. Säännöksen voi tulkita kahdella tavalla. Se voi merkitä joko että toisen puolen omistaja saa rakentaa padon niin, kuin tarpeellista on sen vesimäärän saamiseksi, mikä tulee hänen osalleen, vaikka pato täytyy ulottaa vieraalle pohjalle ja sen johdosta saadaan jonkin verran enemmän käyttövoimaa, tai myös että hän saa käyttää kaiken putouksesta saatavan voiman. Viittaus 1 momenttiin tukee edellistä oletusta, mutta jos tämä olisi oikea, olisi koko 3 mom. tarpeeton. Sitä paitsi täytyy aina olla mahdollista järjestää pato niin, että ainoastaan puolet vesivoimasta otetaan. Jälkimmäistä vaihtoehtoa puoltavat niinkään lain valmistelussa annetut lausunnot. Sana „padotun“ tässä tekee asian epäselväksi. Tätä sanaa ei ollut pykälässä semmoisena kuin se oli eduskunnalle annettussa esityksessä, mutta vesioikeusvaliokunta lisäsi sen perustellen toimenpidettään sillä, että patoamisen ei välttämättä tarvitsee käsittää koko putousta. Vaikka jälkimäinen oletamus näyttää oikealta, ei varmasti voi sanoa, miten tuomioistuin ratkaisisi asian. Jos se hyväksyy edellisen vaihtopuolen, voi kaupunki ainoastaan sopimuksen nojalla saada käytettäväkseen koskien koko vesivoiman. Jos taas toinen vaihtopuoli hyväksytään, voi kaupunki käyttää koko vesivoiman maksamalla korvauksen käytetystä alueesta sekä vahingosta ja haitasta. Korvausta itse vesivoimasta ei siis ole säädetty.

Ellei ositusta saada aikaan, omistaisi kaupunki koko toisen puolen ja osan toista. Tässä tapauksessa on siis valittava kahden lainsäätännöksen välillä. Toinen näistä on edellä mainittu VL I : 9, joka järjestää kosken eri puolien omistajain väliset suhteet

Toinen on VL I : 13, joka järjestää kosken yhteisten omistajain väliset suhteet. Jos hyväksytään sellainen ensinmainitun lainpaikan tulkinta, jonka mukaan toisen puoliskon omistaja eräissä tapauksissa saa käyttää hyväkseen putouksen koko vesivoiman, niin kauan kuin toisen puoliskon omistaja ei tahdo taikka ei voi käyttää oman puoliskonsa vesivoimaa, olisi tämä kaupungille edullisempaa. Tämä tietäisi nimittäin, että kaupunki rakentaisi vesilaitoksen länsipuolelle ja hankkiessaan rakentamislupaa esiintyisi ainoastaan tämän puoliskon omistajana. Lupapäätöksessä myönnettäisiin oikeus itäpuoliskon veden käyttämiseen ainoastaan toistaiseksi. Kun kuitenkin kaupunki todellisuudessa on itäpuoliskonkin osakas ja aikoo käyttää senkin vesivoimaa, ei tuollainen järjestely käyne päinsä. Viranomaiset eivät voi, jos asiasta vaatimus tehdään, sivuuttaa vastainmittuja seikkoja. Heidän täytyy soveltaa yhteisomistusoikeuden periaatteita. Muunlainen menettely olisi mahdollinen ainoastaan, jos kaupunki ei olisi virallisesti itäpuoliskon osakas, vaan osuus siihen kuuluisi jollekin kaupungia edustavalle yksityishenkilölle tai yhtiölle. Tällainen menettely ei tietysti kuitenkaan olisi kaupungin arvon ja tuskinpa kunnallisasetuksen periaatteidenkaan mukaista.

Tähän nähden tulisi, ellei ositusta toimiteta, käytettäväksi VL I : 13. Tämä pykälä suo aloteoikeuden vesilaitoksen rakentamiseen sille, joka omistaa rannan tai osan siitä. Jos rannan omistaja tahtoo rakentaa vesilaitoksen yhteiseen vesiputoukseen, tulee hänen kutsua muut osakkaat osallisiksi yritykseen. Esillä olevassa tapauksessa ei tietysti voi olla puhetta siitä, että Tapolan kyläläiset rupeaisivat Helsingin kaupungin sähkölaitoksen osakkaiksi, vaan osallisuus täytyisi rajoittaa vesilaitokseen ja sähkövoima-asemaan, jotka yhteensä muodostaisivat eri yrityksen. Sillä olisi oma kirjanpito ja siitä luettaisiin eri voitto. Kun tällaisen laitoksen osakkuudesta on suuria kustannuksia, ja riitaa tietenkin syntyisi voiton laskemisesta, jota kaupungilla olisi täysi syy supistaa, pitäisivät kyläläiset luultavasti edullisimpana kieltäytyä ottamasta osaa yritykseen. Tässä tapauksessa olisi kaupunki oikeutettu yksinään käyttämään vesivoimaa, jos se voi käydä päinsä tuottamatta muille erikoista haittaa. Se seikka että kaupungin sähkölaitos ei ole tavallinen liikeyritys, ei voi tässä olla esteenä. Muille osakkaille kuuluvan käyttövoiman käyttämisestä annettaisiin näille nimittäin korvaus. Perustamisoikeus kestäisi 50 vuotta. Jos kaupunki sitten edelleen haluaisi käyttää vesivoimaa, pysyisivät olot ennallaan, paitsi että muille osakkaille suoritettava korvaus ehkä muuttuisi.

VL I : 13 2 mom. sallii kuitenkin osakkaan ottaa laitoksen osaa saadakseen vesivoimaa omiin tarpeisiinsa, jos rakennuttaja siihen suostuu tai oikeus harkitsee sen voivan käydä päinsä rakennuttajalle erikoista haittaa tuottamatta. Kun on mahdoton edeltäpäin sanoa, katsoisiko tuomioistuim tuollaisesta toimenpiteestä koituvan kaupungille erikoista haittaa, ei voi pitää aivan varmana, että kaupunki saisi käytettäväkseen koko vesivoiman, jos koskia ei osteta.

On vielä kajottava siihen tapaukseen, että koskien itärannalle uusjaossa erotetaan kaikille Tapolan kylän osakkaille yhteinen rantatontti.

Jos kosket voidaan osittaa, ei kaupungilla ole muuta mahdollisuutta muiden osakasten osuuksien käyttämiseen kuin mitä sopimuksen nojalla voi olla laita.

Ellei ositusta saada aikaan, on jokaisella osakkaalla aloteoikeus laitoksen raken-

nuttamiseen. Jos useampia ehdotuksia tehdään, täytyy hyväksyä se, joka osakkaille on taloudellisesti edullisin. Tällä edellytyksellä ei kaupungilla siis ole mitään varmuutta siitä, että se kohtuuttomia kustannuksia suorittamatta voisi saada käytettäväkseen itä-puoliskonkin vesivoiman.

Olen aikaisemmin vapaasti tulkitsemalla toukokuun 15 päivänä 1848 annetun maanmittausohjesäännön 109 §:ä lausunut sen käsityksen, että isonjaon järjestely on luvallinen yhteisen rantatontin erottamiseksi kylälle sen yhteisesti omistaman kosken viereltä (Om vattenverk I s. 166 ja seur.). Nytemmin on jakolaitoksesta lokakuun 26 päivänä 1916 annetun asetuksen (JA) mukaan jaonjärjestelyn sijaan saatettu uusijako. Vaikkei täten ole tehty olennaista periaatteellista muutosta vanhan isonjaon tasoituksen asiallisiin edellytyksiin, täytyy kuitenkin JA, aivan äskettäin annettuna lakina, jossa on seikkaperäisiä erikoisäännöksiä, tulkita tuntuvasti ankarammin kuin maanmittausohjesääntöä.

JA 40 §:ssä mainitaan uusjaon edellytyksenä, että tilain tilukset ovat sekaisin tahi pantuina liian moniin tahi maatilain viljelykselle ja hoidolle sopimattomiin lohkoihin. Tässä tapauksessa saa nämä yhdistää ja jakoalasta erottaa kullekin tilalle osuutensa semmoisessa yhteydessä kuin tilusten laatu ja asema kenenkään etua loukkamatta sallivat. Saman asetuksen 42 §:n mukaan uusjakoa ei saa toimittaa, ellei entistä sopivampaa tilusjärjestelyä voida sen avulla aikaansaada eikä samalla sen suuremman hyödyn johdosta, mikä siitä ja ehkä viljelystilaisuuden lisääntymisestä on odotettavana, maatilain arvon harkita kohoavan siinä määrin, että jaosta on, toimituksen aiheuttamista kuluista ja omistajille koituvista haitoista huolimatta, tuntuva etua. Näistä pykälistä, eritoten 40 §:n sanoista „viljelys ja hoito“, käy täysin selvästi näkyviin, että uusjako on luvallinen ainoastaan maanviljelyksen edistämiseksi laajasti käsitettynä. Lisäksi on ilmeistä, että uusjako tarkoittaa saattaa kaikki tilat osallisiksi eduista ja arvonnoususta. Sitä ei sentähden voi toimittaa, jos tarkoitus on ainoastaan korottaa joidenkin tilain arvoa ja tämä tapahtuisi muiden kustannuksella. Tämä olisi laita, kun jaon ainoana tarkoituksena olisi muuntaa erikoinen, yhdelle tilalle kuuluva tilusetu yhteiseksi. Tosin sallii JA 51 § uusjaon silloinkin, kun sen avulla ei saavuteta jollekin tilalle mainittavasti parempaa tilusjärjestelyä, mutta ei silti jako, jonka suoranaisena tarkoituksena on huonontaa eräiden maatilain asemaa, sillä perusteella tulee luvalliseksi. Jos lainsäätäjän tarkoitus olisi ollut toinen, olisi se varmaankin julkilausuttu, sillä tapaukset, jolloin jollekin tilalle yksityisesti kuuluvan erikoisen tilusetuuden muuntaminen yhteiseksi olisi suotava useimmille saman kylän tiloille, eivät ole harvinaisia.

Onko uusjaon toimittaminen Tapolan kylässä muilla, toisin sanoin JA:n 40 ja 42 §:ssä mainituilla perusteilla aikaansaataavissa, en voi ratkaista. Mutta jos jako toimitetaan, on JA:n 101 §:n mukaan kosken kaikille osakkaille erotettava yhteinen rantatontti. Helsingissä, toukokuun 16 päivänä 1917.

K. A. Moring.

Liite VIII.

Täten selitämme olevamme halukkaat luovuttamaan Helsingin kaupungille osuutemme Tolppakoskeen sekä Iso- ja Vähäkäyrän koskissa Iittisten pitäjässä yhdestä miljoonasta (1,000,000) Suomen markasta, jota paitsi pidätämme itsellemme oikeuden kalastukseen joessa sekä oikeuden saada ostajalta kullekin meille itsellemme omiin tarpeisiimme sähkövirran sähkölaitoksen omia kustannuksia vastaavasta hinnasta. Tämä sitoumus on voimassa ensi kesäkuun 15 päivään.

Iittisten pitäjän Mikkolan talossa toukokuun 11 päivänä 1917.

J. T. Tuominen.

J. D. Mattila.

H. Lettula.

Hulda Ylhäinen.

Antti Lehtinen.

J. Urpanen.

Otto Vannas.

E. Uotila.

A. Äijälä.

J. Mäkelä.

J. Märkjärvi.

Erik Lindqvist.
(puum.)

A. Nurminen.

Todistavat:

Lars W. Åberg.

Fredrik Mörtengren.

Liite IX.

Täten sitoudumme myymään Helsingin kaupungille osuutemme Kymin joessa Iittisten pitäjässä hinnasta, joka vastaa 500,000 markan kauppahintaa koko Mankalan lohkokunnan osuudelle, jota paitsi pidätämme itsellemme oikeuden kalastaa joessa sekä oikeuden saada ostajalta kullekin meille itsellemme omiin tarpeisiimme sähkövirran sähkölaitoksen omia kustannuksia vastaavasta hinnasta. Tämä sitoumus on voimassa ensi kesäkuun 15 päivään.

Iittisten pitäjän Eskolan talossa toukokuun 12 päivänä 1917.

Taavi Mikkola.

Antti Kaitala.

J. A. Metsäpelto.

H. Mäkelä.

T. Kontala.

Matti Kollu.

F. Töyrylä.

K. Märkölahti.

A. Eskola.

Todistavat:

Lars W. Åberg.

Fredrik Mörtengren.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Sen johdosta että olemme saaneet kehoituksen tehdä tarjous omistamiemme Tapolan kylään Iitin pitäjässä kuuluvien koskiosuuksien myymisestä Helsingin kaupungille, pyydämme kunnioittaen saada asiassa esilletuoda seuraavaa:

Alhaisimmankin arvion mukaan saadaan Tapolan kylään kuuluvista koskiosuuksista n. 6,000 nimellistä hevosvoimaa. Siitä kuuluu Mankalan Koski-osakeyhtiölle vain $\frac{1}{15}$ osa eli Peltolan tilan N:o 3⁵ koskiosuus, s. o. noin 400 H. V., jotavastoin muille maanomistajille kuuluu $\frac{14}{15}$ osaa eli siis noin 5,600 H. V. Huomattakoon kuitenkin, että hydrografisen toimiston tutkimuksien mukaan kysymyksessä oleva voimamäärä on vielä melkoista suurempi kuin edellä on mainittu.

Jo kymmenkunta vuotta sitten arvioitiin raaka hevosvoima koskessa n. 100 à 120 markan arvoiseksi. Siitä ajasta on kuitenkin koskien raha-arvo yhä kasvavan kysynnän vuoksi, mutta vielä enemmän raha-arvon suuren alenemisen johdosta noussut ainakin puolella, joten sen mukaan hevosvoiman raha-arvoksi voitaneekin nykyään hyvällä syyllä laskea n. 200 markkaa, siellä missä se vielä n. 10 vuotta sitten oli vain 100 à 120 markkaa. Tämän mukaan omistamiemme koskiosuuksien todellinen arvo olisi jonkun verran yli yhden miljoonan markkaa.

Jos kauppa Helsingin kaupungin kanssa saataisiin koskista aikaan, tulisimme luonnollisesti kauppasummaan sisällyttämään omistamiemme koskiosuuksien käyttämiseen tarpeellisen rantatontin. Siihen nähden huomautamme, että meidän tietääksemme ainoa paikka puheenalaisen koskialueen varrella, johon tehdaslaitos voidaan perustaa, on Tapolan kylään kuuluva alue Ison-Käyrän kohdalla. Muun muassa tämä alue on jo alotetussa isonjaonjärjestelyssä, määräyksen perusteella jakolaitoksesta annetun asetuksen 101 §:ssä, erotettava Tapolan kylän talojen yhteiseksi koskipalstaksi, johon kullekin Tapolan kylän talolla on osuus kyläosuutensa mukaan. Tässä kohdin on siis huomattava, että vaikka Mankalan Koski-O. Y. omistaakin ei ainoastaan Tapolan kylään kuuluvan Peltolan talon, vaan myös koko Kymijoen vastakkaisella rannalla olevan alueen koskiosuuksineen, niin ei tuo yhtiö kuitenkaan voi saada mainittuun Tapolan kylän yhteiseen koskipalstaan suurempaa osuutta kuin mikä sille Peltolan talon osuuden mukaan kuuluu. Näin ollen tämä isonjaon järjestelyssä Tapolan kylän yhteiseksi palstaksi erotettava rantapalsta on aivan välttämätön vastakkaisen rannan koskiosuuksienkin käytölle, ja sitoudumme osuutemme siihen luovuttamaan samasta kauppasummasta.

Näitä näkökohtia silmälläpitäen, mutta ollen myöskin tietoiset siitä suuresta hyödyistä, joka koituu sen kautta että Mankalan koskien voima saadaan sellaisen käyttäjän kuin Helsingin kaupungin käytettäväksi, rohkenemme parhaan harkintamme jälkeen ja neuvoteltuamme asiassa asiantuntevien kanssa ehdottaa kauppasummaksi koskiosuuksistamme, niiden käyttöön tarpeellisine ranta-alueineen, kahdeksansataaviisikymmentätuhatta

(850,000) markkaa, pidättäen itsellemme sen ohessa kalastusoikeuden Kymijoessa sekä oikeuden saada ostajalta sähkövoimaa omiin tarpeihimme itsekustannuksien hinnasta. Tämä tarjouksemme on voimassa ensi kesäkuun 15 päivään asti.

Vertauksen vuoksi uskallamme lopuksi sivumennen huomauttaa, että Kymijoen vastakkaisen puolen koskiosuuden arvo, siihen lisättynä Peltolan talon koskiosuus, tekisi saman arvioperusteen mukaan laskien vain noin 1,280,000 markkaa, joten kaupungin sen arvion mukaan tulisi saada koko koskialue kaikkine siihen kuuluvine rantoineen pyöreissä luvuissa laskien noin 2 1/2 miljoonan hinnasta. Helsingissä, toukokuun 15 päivänä 1917.

<i>J. T. Tuominen.</i>	<i>J. D. Mattila.</i>	<i>J. Mäkelä.</i>	<i>A. Äijälä.</i>
<i>Hulda Ylhäinen.</i>	<i>H. Lettula.</i>	<i>J. Märkjärvi.</i>	<i>E. Urpanen.</i>
<i>E. Uotila.</i>	<i>Antti Lehtinen.</i>	<i>A. Nurminen.</i>	<i>Erik Lindqvist.</i>
	<i>Otto Vannas.</i>	<i>J. E. Mikkola.</i>	

Tilanomistajia Iitin pitäjän Tapolan kylässä.

Kautta

Otto Vannas.

Liite XI.

Täten valtuutamme herrat J. E. Mikkolan ja Otto Vannaan meidän puolestamme tekemään uuden tarjouksen osuuksemme n. k. Mankalan koskien vesivoiman myömiseksi Helsingin kaupungille vähintään seitsemänsadanviidenkymmentuhannen (750,000) markan tai siitä korkeammasta hinnasta, sen mukaan kuin he parhaaksemme katsovat, ynnä niitä muita etuja vastaan, jotka sanotulle kaupungille ennen eli t. k. 11 p:nä tekemässämme kirjallisessa tarjouksessa olemme asettaneet; ja tyydymme siis siihen minkä herrat Mikkola ja Vannas puolestamme tämän valtakirjan rajoissa asiassa toimittavat. Iitin pitäjän Tapolan kylässä toukokuun 13 p:nä 1917.

<i>J. T. Tuominen.</i>	<i>A. Äijälä.</i>	<i>J. Märkjärvi.</i>
<i>J. D. Mattila.</i>	<i>Hulda Ylhäinen.</i>	<i>E. Urpanen.</i>
<i>J. Mäkelä.</i>	<i>H. Lettula.</i>	<i>E. Uotila.</i>
<i>Antti Lehtinen.</i>	<i>A. Nurminen.</i>	<i>Erik Lindqvist.</i>
		(bom.)

Todistavat:

<i>J. Lehtonen.</i>	<i>Antti Judén.</i>
	(puum.)

Mankalan koskien vesivoimalla synnytetyn sähkövoiman likimääräiset kustannukset.

Sittenkun keskusteluista on käynyt selville, että Kymijoen itäpuolella sijaitsevain kyläkuntain omistama Mankalan koskien osa, joka ei sisälly pankinjohtaja Axel R. Ehrnroothin tarjoukseen, ei nyttemmin ole saatavissa aikaisemmissa laskelmissa edellytystä 600,000 markan hinnasta, olemme, huomioon ottaen tässä kohden nykyään olemassa olevan myyntitarjouksen, uudestaan laskeneet Mankalan koskien vesivoimalla synnytetyn sähkövoiman hinnan. Laskelmissa olemme lähteneet sen edellä perustellun olettamuksen pohjalta, että kosket rakennetaan vasta vuoden 1930 vaiheilla sekä että rakennuskustannukset tuohon aikaan enintään 30 %:lla yllitävät A.-B. Vattenbyggnadsbyrån i Stockholm toimiston ennen sodan puhkeamista arvioimat kustannukset.

A.	Mankala fors Aktiebolag yhtiön omistamat koskiosuudet, pankinjohtaja Axel R. Ehrnroothin tarjouksen mukaan	Smk 2,379,000: —
	Erinäisten Mankalan lohkokunnan osakasten osuudet, paitsi Stockfors A.-B:n, tehdyn tarjouksen mukaan	” 500,000: —
	Stockfors A.-B:n osuus, arviolta	” 50,000: —
	Erinäisten Tapolan lohkokunnan osakasten osuudet, paitsi Iitin kunnan, tehdyn tarjouksen mukaan	” 850,000: —
	Iitin kunnan osuus, arviolta	” 40,000: —
	Yksinkertainen korko 12 vuonna 5 %:n mukaan	” <u>2,291,400: —</u>
	Koskien arvo rakennusaikana	Smk 6,110,400: —
B.	Kosken rakennustyöt, Vesirakennustoimiston laskelma ynnä 30 %:n korotus	” 5,200,000: —
C.	Konevarusteet s:n ynnä 30 %:n korotus	” 2,405,000: —
D.	Voimajohto, 150 km, 88,000 voltia, sähkölaitoksen vuonna 1914 laskemain kustannusten mukaan ynnä 30 %:n korotus (näissä laskelmissa edellytettyä alhaista maanarvoa 600 mk johtokm:ltä eli noin 200 mk tynnyrinalalta korvaa Peltolan ja Ruuhalan talojen myyntisumma)	” <u>4,966,000: —</u>
	Yhteensä Smk	<u>18,681,400: —</u>

Edellä esitetyillä edellytyksillä olisi siis kustannuksia kaikkiaan tasaluvuin

18,700,000 markkaa.

Näillä kustannuksilla voitaisiin koskista saada 12,500 teh. hevosvoimaa. Tästä määrästä on vähennettävä noin 500 hvsv., minkä määrän koskien entiset omistajat ovat varanneet omiin tarpeisiinsa. Jäljellä on siis 12,000 hvsv, joista Sörnäsän asemalla saataisiin noin 7,700 kilowattia.

Vuosikustannukset korkoineen ja kuoletuksineen on aikaisemmin laskettu 1,309,250 markaksi, mutta niihin on lisättävä 3,110,400 markan eli ostohinnan korotuksen korko 155,520 markkaa, joten ne nousevat 1,468,770 markkaan.

Virran hinta Sörnäsissä olisi siis

$$\frac{1,468,770}{7,700} = \text{Smk } 190:70 \text{ kilowatilta.}$$

Jos lasketut 7,700 kilowattia voidaan käyttää vuoden kaikkina (8,760) tunteina, on kustannus kilowattitunnilta 2.2 penniä. Tämä kustannusmäärä on välittömästi vertailtavissa sähkölaitoksessa höyryllä synnytetyn kilowattitunnin polttoainekustannuksiin, joita viimeksi olleena säännöllisenä vuonna oli noin 2.5 penniä hiilenhinnan ollessa 25 markkaa tonnilta. Käyttämällä uudenaikaisempia höyryturbiinityyppejä, esimerkiksi Stal-turbiineja, jommoisia yksi koneisto nyttemmin on sähkölaitoksen höyryvoimakeskuksessa, voidaan edelleen vähentää polttoaineiden kulutusta kutakin kilowattituntia kohti, niin että hiilenhinnan ollessa vastamainitussa määrässä polttoainekustannukset kilowattituntia kohti huojistunevat 2 pennin vaiheille. Kun ei tässä oikeutta myöten kuitenkaan ole edellytettävä ennen sotaa vallinneita alhaisia hiilenhintoja, osottaa edellä oleva laskelma, että Mankalan koskien vesivoimalla synnytetyn sähkövoiman hinta on Helsingin kaupungin sähkölaitokselle likimain yhtä edullinen kuin laitoksen höyryvoimakeskuksessa höyryllä synnytetyn voiman hinta siihen aikaan, jolloin laitoksen kuormitus on lisääntynyt siihen määrään, että kaiken Mankalan koskista saatavissa olevan voiman voi käyttää vuoden kaikkina tunteina sähkölaitoksen tarpeisiin.

Helsingissä, toukokuun 20 päivänä 1917.

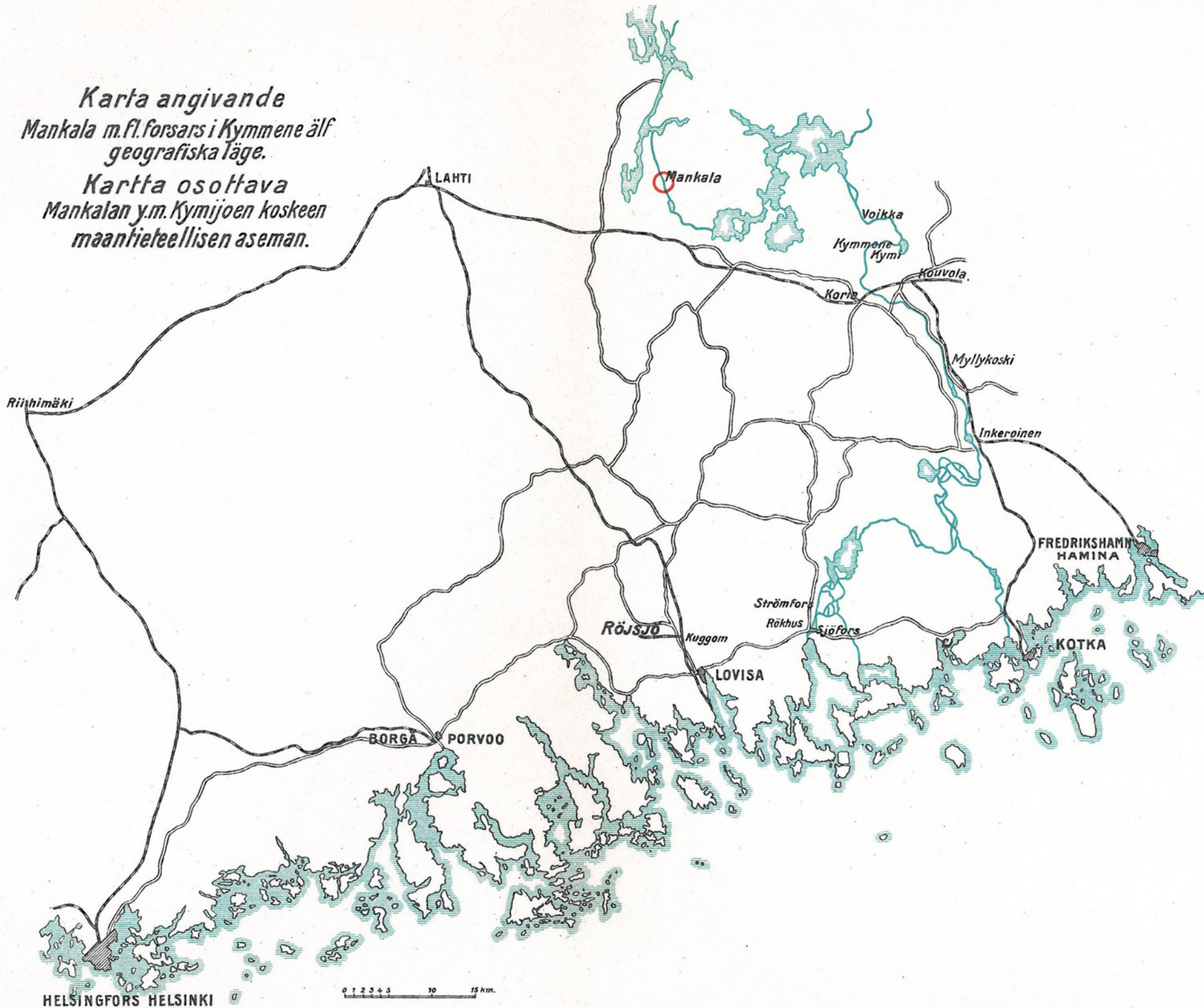
Jarl W. Andersin.

Lars W. Åberg.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

*Karta angivande
Mankala m.fl. forsars i Kymmene älf
geografiska läge.*

*Kartta osoittava
Mankalan y.m. Kymijoen koskeen
maantieteellisen aseman.*

Esitys sähkövoiman antamisesta Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle ynnä virranhankintasopimuksen ehdotus.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Toukok. 21 p:nä 1917.

N:o 418.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk oli maaliskuussa 1916 kaupungin sähkölaitokselta anonut saada liittyä laitoksen johtoverkkoon, teki kaupungin teknillisten laitosten Hallitus saman kuukauden 23 päivänä Kaupunginvaltuustolle esityksen, että sähkölaitos valtuutettaisiin, pääasiallisesti esityksen oheisen välikirjaehdotuksen mukaisesti, antamaan sähkövoimaa mainitulle yhtiölle. Voima toimitettaisiin korkeajännitteisenä kiertovirtana Malmin rautatieaseman läheisyydessä olevalle yhtiön muuntaja-asemalle Oulunkylässä olevasta kaupungin johdosta lähtevällä korkeajännitteisjohdolla, jonka sähkölaitos rakennuttaisi arviolta 12,000 markan kustannuksella ja joka jäisi kaupungin omaisuudeksi. Virta annettaisiin muuten samoilla ehdoilla, mitkä mainitaan sähkölaitoksen ja A. B. M. G. Steniuksen välillä tehdyssä sopimuksessa. Hankittuaan varmuutta siitä, että yhtiö nämä ehdot hyväksyi, antoi Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle lausunnon asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 45 vuodelta 1916*) huomauttaen, että ehdotettua toimenpidettä vastaan ei ollut periaatteelliselta kannalta mitään muistuttamista, mutta että Kamarin mielestä ei vielä voinut määrätä sen toteuttamisaikaa. Sähkölaitoksen konelaitteet olivat nimittäin äärimmäisiin kuormitettuja, eikä ollut toiveita, että mainitun vuoden kuluessa saataisiin uusi tilattu turbokoneisto. Näistä syistä päätti Kaupunginvaltuusto lokakuun 24 päivänä 1916, että Hallituksen esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä, ollen Hallituksella kuitenkin valta vastedes tehdä uusi esitys asiasta.

Kirjelmässä viime huhtikuun 25 päivältä (Liite I) mainittu Hallitus ilmoittaa tilatun koneiston hankinnan edistyneen niin pitkälle, että sen paikallepano lähi-
viikkoina saataneen suoritetuksi, sekä että Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk oli toistanut anomuksensa sähkövoiman saamisesta. Kaupungin sähkölaitos oli Hallitukselle ilmoittanut, että laitoksen konetehto nyttemmin oli niin runsas, että käytön kannalta oli kuormituksen lisäännys suotava, minkätähden laitos oli puoltanut myöntymistä yhtiön anomukseen ja laatinut hankintävälikirjan ehdotuksen

(Liite II), joka erinäisiltä kohdin poikkeaa aikaisemmasta ehdotuksesta. Niinpä olisi Oulunkylän ja Malmin muuntaja-aseman välinen yhdyslinja yhtiön tehtävä, mutta Sähkölaitos oikeutettu antaessaan virtaa yhtiön toimialueen ulkopuolella oleville alueille lunastamaan johdon tai jonkin osan siitä lunastustilaisuudessa käypäin yleisten yksikköhintain mukaan. Nykyään vallitsevain luonnottomain polttoaineolojen johdosta on pantu määräys, jossa yhtiö sitoutuu vaadittaessa edeltäpäin sähkölaitokselle toimittamaan yhtiön voimankulutusta vastaavan halkomäärän, jonka hinta luetaan Halkokonttorin tariffin mukaan. Lopuksi jäisi annetun virran hinta polttokustannusten varaan. Huomauttaen että sähkölaitoksella luultavasti lähiaikoina on odotettavana kilpailua virran jakelussa kaupungin lähimpään ympäristöön, esittää Hallitus, joka on havainnut välikirjaehdotuksen kaupungille edulliseksi, että sähkölaitos valtuutettaisiin pääasiallisesti mainitussa ehdotuksessa esitetyin ehdoin antamaan sähkövoimaa Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle.

Niinkuin Rahatoimikamari on aikaisemmin maininnut, on Kaupunginvaltuusto ennenkin hyväksynyt samantapaiset anomukset kuin tässä on puheena ja siten osottanut sähkölaitoksen kehityksen suuntaviivat. Saadakseen kuitenkin varmuutta siitä, että nyt ehdotettu laitoksen toimialan laajennus ei tuottaisi kaupungin omille asukkaille vaikeuksia sähkövirtatarpeensa tyydyttämisessä, on Rahatoimikamari hankkinut sähkölaitokselta tietoja sekä ehdotetun lisäkuormituksen että laitoksen varakoneiston määrästä. Saatu selvitys (Liite III) osottaa, että mainitun laatuksia haittoja ei ole peljättävänä ja että kaikki ne esteet, mitkä viime vuonna aiheuttivat lykkäämään ehdotetun toimenpiteen toistaiseksi, ovat poistuneet sekä että kaikesta päättäen kaupungille edullinen sopimus voidaan saada aikaan, joten syytä epäilyihin ei ole, ja pyytää Kamari sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

valtuuttaa kaupungin sähkölaitoksen Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön kanssa tekemään sopimuksen sähkövoiman antamisesta pääasiallisesti tämän oheisen välikirjaehdotuksen mukaisesti.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

Helsingissä,
huhtik. 25 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 769.

Sen johdosta että Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk oli anonut saada korkeajännitteistä kiertovirtaa kaupungin sähkölaitoksesta, ja kun Hallituksen mielestä oli sähkölaitokselle edullista, että se mahdollisimman hyvän käyttötuloksen saavuttamiseksi voisi koota tilaajikseen mahdollisimman paljon virrankuluttajia ja siten sopivin ehdoin tyydyttää esikaupunkienkin sähkövoimatarvetta, jota periaatetta noudattaen onkin Brändön, Oulunkylän sekä Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnat Kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti liitetty kaupungin sähkölaitoksen johtoverkkoon, anoi Hallitus maaliskuun 23 päivänä 1916 Kaupunginvaltuustolta lupaa virranhankintasopimuksen tekemiseen edellä mainitun yhtiön kanssa sekä sitä paitsi 12,000 markan määrärahaa tämän johdosta tarpeellisen yhdistysjohdon rakennuttamiseen. Kun kuitenkin sähkölaitoksen koneisto sittemmin joutui sängen suuren kuormituksen alaiseksi eikä ollut toiveita laitokselle tilatun uuden turbokoneiston saamisesta mainittuna vuonna, päätti Kaupunginvaltuusto, että edellä mainittun esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä, ollen Hallituksella kuitenkin valta vastedes tehdä uusi esitys asiasta.

Vastamainitun koneiston hankinnan nyttemmin edistyttyä niin pitkälle, että koneisto lähiviikkoina saataneen sijoitetuksi sähkölaitoksen konehalliin, on Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk kirjelmässä kuluva huhtikuun 5 päivästä uudistanut edellä mainitun anomuksensa korkeajännitteisen kiertovirran saamisesta kaupungin sähkölaitoksesta Malmilla olevaan yhtiön keskukseseen.

Jättäen asian Hallituksen harkittavaksi on sähkölaitos ilmoittanut, että sen koneteho on uuden turbokoneiston valmistuttua ja viime syksynä vahingoittuneen koneiston nyttemmin tultua korjatuksi niin runsas, että hyödyllisen käytön kannalta olisi lisäkuormitus suotava, minkätähden laitos on puoltanut myönnettäväksi puheena olevaan anomukseen laatimansa sopimusehdotuksen pohjalla, joka perustuu Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön kanssa asiasta olleisiin keskusteluihin. Mainitun, tämän ohien pannun ehdotuksen mukaan sitoutuu kuluttaja kaupungin sähkölaitokselle kuukausittain edeltäpäin toimittamaan kunkin kuukauden virrankulutusta vastaavan halkomäärän, joten mahdollinen väite, että kaupungin ei tulisi polttoaineiden saannin niukkana ollessa käyttää näitä aineita voiman synnyttämiseksi kaupungin rajain ulkopuolella kulutettavaksi, kadottaa kaiken merkityksensä. Yhtiön johto liitettäisiin sähkölaitoksen korkeajännitteisjohtoon Oulun-

kylän muuntaja-aseamalla ja yhdysjohdon kustantaisi — päin vastoin kuin edellisellä kerralla oli ehdotettu — yhtiö kokonaan, jota vastoin sähkölaitos suorittaisi liittämistä, johdonerottajista ja mittarista olevat menot, noin 3,000 markkaa, jota varten ei kuitenkaan tarvittaisi eri määrärahaa, vaan sopisi tämä menoerä maksaa kuluvan vuoden budjetissa Hallituksen käytettäväksi tämmöisiin tarkoituksiin varatusta määrärahasta. Virran hinta on sopimusehdotuksessa pantu polttokustannusten varaan.

Kun samat syyt, mitkä Hallituksen aikaisemmassa lausunnossa esitettiin puheena olevan virranhankinnan tueksi, edelleen ovat voimassa, ja kun niinkään on otettava huomioon, että sähkölaitoksella lähiaikoina luultavasti on odotettavana kilpailua virranjakelussa kaupungin lähimpään ympäristöön, minkätähden kutakin ajoissa toimeenpantua liittämistä on pidettävä tärkeänä etuna virran toimittamiseksi yhä lukuisampiin yhdyskuntiin, pyytää Hallitus, jonka mielestä edellä mainitussa sopimusehdotuksessa niinkään on asianmukaisesti otettu huomioon sähkölaitoksen edut, kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

valtuuttaa sähkölaitoksen pääasiassa tämän oheisessa sopimusehdotuksessa lähemmin mainituin ehdoin antamaan sähkövoimaa Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS*Ehdotus:***Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön, kuluttajana, ja Helsingin kaupungin Sähkölaitoksen, hankkijana, kesken tehty virranhankintavälikirja.**

1 §.

Täten sitoutuu Helsingin kaupungin Sähkölaitos, tässä alempana mainittu Sähkölaitokseksi, antamaan ja Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk, tässä välikirjassa sanottu Yhtiöksi, ottamaan kaiken sähkövoiman, mikä kulutetaan Yhtiön nykyisellä, tämän oheisessa liitteessä määritellyllä toimialueella.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeaajännitteisenä kiertovirtana, jonka nimellisjännitys on $3 \times 5,000$ voltia.

Sähkölaitos sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työnseisauksesta tai ylivoimaisesta tapahtumasta.

3 §.

Yhtiö kustantaa, panee paikalleen ja pitää kunnossa Sähkölaitoksen valvonnan alaisena sekä tarkoitukseen tarpeellisen korkeaajänniteisjohdon Sähkölaitoksella Oulunkylän huvilayhdyskunnassa jo olevan korkeaajänniteisjohdon päätekohtasta Malmin rautatieaseman läheisyydessä sijaitsevalle Yhtiön muuntaja-asemalle että kaikki voimanjakeluun Yhtiön toimialueella tarvittavat johdot ja kojeet.

Sähkölaitos hankkii ja panee paikalleen virransäätäjät ja muut korkeaajänniteisjohdon tarkastamiseksi ja suojaksi tarvittavat kojeet Oulunkylässä olevaan liittymiskohtaan.

4 §.

Sähkölaitos hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa edellä mainittuun Oulunkylässä sijaitsevaan Yhtiön omistaman korkeaajänniteisjohdon liittymiskohtaan maksutta sähkömittarin, joka osottaa sekä keskitehon 15 minuutin jaksoin että virrankulutuksenkin.

Yhtiöllä on valta omalla kustannuksellaan Sähkölaitoksen silmälläpidon alaisena asettaa tarkastusmittari.

Maksu luetaan yleensä Sähkölaitoksen mittarin osottamain arvojen mukaan. Jos Yhtiön ja Sähkölaitoksen mittarit poikkeavat toisistaan enemmän kuin $\pm 5\%$, tarkastetaan mittarit ja maksu luetaan siten määrättyjen tehon ja kulutuksen todellisten arvojen mukaan. Se, jonka mittari näyttää väärin, maksaa tarkastuskulut.

5 §.

Yhtiö sitoutuu kuukausittain Sähkölaitoksen antaman laskun mukaan kulutetusta sähkövoimasta maksamaan:

osin *tehomaksua* 170 markkaa vuodessa kultakin kalenterivuoden kuluessa käytetyltä suurimman tehon kilowatilta,

osin *kulutuskaksua*, joka hiilillä lämmitettäessä, hiilenhinnan ollessa keskimäärin 25 markkaa tonnilta, on 6 penniä kilowattitunnilta ja haloilla lämmitettäessä halkojen hinnan ollessa keskimäärin 30 markkaa metriseltä syleltä, on 12 penniä kilowattitunnilta. Kultakin 5 markalta tai sen osalta, minkä hiilien hinta, tai kultakin 4 markalta tai sen osalta, minkä halkojen hinta ylittää edellä mainitun hinnan, kohoaa kulutusmaksu 1 pennillä kutakin kilowattituntia kohti.

Suurimmalla käytetyllä teholla tarkoitetaan niiden kalenterivuoden kuluessa esiintyneen neljän suurimman tehon keskiarvoa, jotka ovat kestäneet kukin vähintään 15 minuuttia, 4 §:n mukaan määrättyinä.

Tehomaksu, jota kannetaan kahdestoistaosa kuniakin kuukautena, lasketaan tammi-kuun aikana kulutetun suurimman kilowattiluvun pohjalla. Vuoden lopussa tätä maksua ehdollisesti korotetaan sen mukaisesti, mitä vuoden varrella todellisuudessa käytetty suurin kilowattiluku osottaa.

Sinä vuonna, jona Yhtiö alkaa virrankulutuksen, suoritetaan tehomaksua suhteellisesti siihen osaan vuodesta, mikä on jäljellä virranoton alkaessa.

6 §.

Yhtiö sitoutuu, siinä tapauksessa että Sähkölaitos sitä vaatii, edeltäpäin Sähkölaitoksen Sörnäsissä olevalle voima-asemalle toimittamaan Yhtiön virrankulutusta vastaavan halkomäärän, lukien sylen (4 m³) koivuhalkoja kutakin 500 kilowattituntia tai sylen sekahalkoja kutakin 450 kilowattituntia kohti.

Siten toimitetuista haloista maksaa Sähkölaitos saman tariffin mukaan, jota Helsingin kaupungin Halkokonttori samaan aikaan noudattaa myydessään halkoja kaupungin teknillisille laitoksille.

7 §.

Yhtiö sitoutuu olemaan jakelematta sähkövirtaa toimialueellaan halvemmasta hinnasta kuin minkä Sähkölaitos samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

8 §.

Yhtiö sitoutuu rakentamaan voimanjakelujohdon ynnä muuntaja-asetat ja kojeet voimassa olevain määräysten ja Sähkölaitoksen antamain ohjeiden mukaisesti, jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vastavaikutus Sähkölaitoksen johtoihin ja voimalaitokseen. Niinikään sitoutuu Yhtiö talo- ja moottorijohtoja teettäessään alueellaan noudattamaan Sähkölaitoksen kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

9 §.

Sähkölaitoksella on oikeus lunastaa omakseen yhtiön korkeaajännitteisjohto tai jokin sen osa, siinä tapauksessa että Sähkölaitos katsoo sitä voivansa käyttää vastedes antaesaan virtaa yhtiön toimialueen ulkopuolella sijaitseville alueille. Lunastushintaa määrättäessä on pohjaksi pantava lunastustilaisuudessa käyvät yleiset yksikköhinnat ja, jos erimielisyyttä syntyy, on arvioiminen 11 §:n mukaan asetetun sovintolautakunnan toimittava.

Siinä tapauksessa että korkeaajännitteisjohto lunastetaan, ei virrantoimitusta Yhtiön jakelualueelle kuitenkaan saa saattaa uhanalaiseksi, ja on yhtiön kuluttaman virran mittaaminen Sähkölaitoksen toimesta järjestettävä semmoiseen paikkaan, että Yhtiötä varten oleva mittari voi olla erillisenä muista samaan korkeaajännitteisjohtoon liittyneiden tilaajain mittareista.

10 §.

Tämä välikirja on voimassa 1926 vuoden loppuun ja pysyy sen jälkeen, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole viimeistään 1925 vuoden kuluessa sitä irtisanonut, voimassa viisivuotisin ajanjaksoin, kunnes jompikumpi sopimuskumppani ainakin vuotta ennen sopimusajan umpeen menemistä sen irtisanoo.

11 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan määräysten tulkinnasta tahi jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee jäseneksi sähkötekniikon ja nämä yhteisesti lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianomainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, on Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston ensimmäisen jaoston asia valita edellisessä tapauksessa jäsen ja jälkimäisessä puheenjohtaja.

12 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjoitettu ja allekirjoitettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyväimme.

Helsingissä, kuun päivänä

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS

*Helsingissä,
kesäk. 4 p:nä 1917.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Täydennykseksi aikaisemmin annettuihin tietoihin Aktiebolag Malm Elektricitetsverk yhtiölle annettavaa koskevasta asiasta pyydemme huomauttaa, että yhtiön suurin kuormitus on vuonna 1916 ollut 70 kilowattia ja että yhtiön keskukselta samana vuonna annettiin voimaa noin 150,000 kilowattituntia.

Sähkölaitoksen virrantuottokyvystä pyydämme mainita, että Sörnäsän höyryvoimalaitoksessa nykyään olevat koneet voivat synnyttää yhteensä 13,850 kilowattia ja että suurin kuormitus vuonna 1916 oli 5,450 kilowattia, mistä käy selville että, vaikka 100 %:n voimavara pidetäänkin turvallisuuskannalta tarpeellisena, olisi kuitenkin lisäys sähkölaitoksen kuormitukseen suotava.

Kunnioittaen
Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

Lars W. Åberg.

Komitean mietintö ehdotetun uuden obligatsioonilainan hankkimisesta Helsingin kaupungille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime huhtikuun 24 päivänä lisätyin luvuin oli päättänyt kaupungille otettavaksi 30 miljoonan markan suuruisen 5 prosenttisen obligatsioonilainan, on Rahatoimikamari kirjelmässä saman kuukauden 30 päivältä ilmoittanut että, mikäli Kamari oli saanut tietää, ei luultavasti olisi mahdotonta saman pankkiyhtymän välityksellä, joka oli ottanut hankkiakseen edellä mainitun obligatsioonilainan, saada kaupungille uutta nimellismäärältään 15 miljoonan markan suuruisia obligatsioonilainaa likimain samoin ehdoin, jotka oli sovittu edelliseen lainaan nähden ja joita lainatoimikunta, joka Kaupunginvaltuuston puolesta oli lainasta keskustellut ja päättänyt, oli pitänyt kaupungille edullisena. Kun Rahatoimikamari esityksessään 30 miljoonan lainan ottamisesta oli osottanut kaupungin 5—10 vuoden kuluessa tarvitsevan lainavaroja noin 70 miljoonaa markkaa sekä ai-noastaan siitä syystä, että oli katsonut varovaisuuden vaativan olemaan saattamatta lainahankkeen onnistumista uhanalaiseksi määräämällä lainan liian suureksi, oli puoltanut sen rajoittamista 30 miljoonaan markkaan, alistti Rahatoimikamari, eikö olisi syytä antaa entisen lainatoimikunnan tehtäväksi heti ryhtyä keskusteluihin ja alustavasti tehdä sopimus edellä mainitun, Turun Osakepankin, Uudenmaan Osakepankin, Suomen Kauppapankki Osakeyhtiön ja Vaasan Osakepankin muodostaman yhtymän kanssa uuden, nimellismäärältään 15 miljoonan Suomen markan suuruisen obligatsioonilainan hankkimisesta Helsingin kaupungille.

Kokouksessaan viime toukokuun 8 päivänä Kaupunginvaltuusto päätti lähettää asian aikaisemmin valittuun lainatoimikuntaan sekä sillä välin Maistraatilta pyytää lisättyjen Valtuusmiesten valitsemisesta asiaa käsittelemään.

Lainatoimikunta ei epäile, että kaupunki, niinkuin Rahatoimikamari mainitsee, viiden tai kymmenen vuoden kuluessa sodan päättymisestä tarvitsee lainavaroja 70 miljoonaa markkaa, ja toimikunta onkin jo edellisessä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1917*) luetellut moniaita lähiaikoina toimeenpantavia yrityksiä, jotka laadultaan ovat semmoisia, että ne on sopiva kustantaa lainavaroilla. Samaten pysyy toimikunta aikaisemmin lausumassaan käsityksessä, että kaupungilla tuskin on mahdollisuutta

rauhanteon jälkeisinä lähivuosina hyväksyttävin ehdoin saada obligatsioonilainaa ulkomaisilla rahamarkkinoilla. Ovatko toiveet semmoisen kotimaisen lainan saamisesta parantuneet siitä lähtien kun toimikunta edellisen mietintönsä antoi, on vaikea varmasti sanoa, mutta aivan mahdotonta tämä ei liene. Kun toimikunta ei kuitenkaan katso voivansa puoltaa uuden obligatsioonilainan ottamista jo hankitun 30 miljoonan lainan lisäksi, johtuu tämä etusijassa sisäisten valtiollisten olojen muuttumisesta, eritoten siitä jyrkästä mullistuksesta, jota valmistellaan kunnallishallinnon alalla. Toimikunnasta tuntuu nimittäin enemmän kuin epävarmalta, ovatko ne laajakantoiset ja tähän asti kaikkialla muualla maailmassa tuntemattomat uudistukset, joita uusissa kunnallislakiehdotuksissa suunnitellaan toimeenpantaviksi muun muassa kunnan eduskunnan kokoonpanossa ja niiden takeiden poistamiseksi, joita nykyään on olemassa harkitsemattomain tahi vähemmän hyvin harkittujen toimenpiteiden estämiseksi kunnallishallinnossa, omansa edistämään kunnan varain säästäväistä käyttämistä ja tarpeellisen varovaisuuden noudattamista velan tekemisessä tuottamattomain tarkoitusten vuoksi. Näin ollen on toimikunnasta näyttänyt siltä, kuin ne epäilykset, joita herää harkitessa kysymystä lisävarain lainaamisesta käytettäväksi pitempään aikain kuluessa, painaisivat vaa'assa enemmän kuin se etu, että laina voitaisiin ottaa kotimaisilla rahamarkkinoilla nykyään esiintyvän suotuisain olosuhteiden vallitessa.

Toimikunta, joka esittämillään syillä ei ole katsonut olevan alottaminen keskusteluja edellä mainitun pankkiyhtymän kanssa uuden obligatsioonilainan ottamisesta kaupungille, pyytää sentähden kunnioittaen esittää,

että kysymys uuden obligatsioonilainan hankkimisesta kaupungille saisi raueta.

Helsingissä, toukokuun 30 päivänä 1917.

Alfred Norrmén.

Rudolf Elving.
A. Listo.
Emil Schybergson.

Alexis Gripenberg.
Arthur Neovius.
Otto Stenroth.

*Komitean mietintö ehdotuksineen kaduilla
ja avonaisilla paikoilla harjoitettua alaikäisten
ansiotyötä koskeviksi suojelumääräyksiksi.*

Sittenkun lukuisat kaupungissa toimivat papit, opettajat ja opettajattaret olivat Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa (Liite I) esittäneet säädettäväksi alaikäisille kiellon harjoittaa kauppaa ja muuta ansiotointia kadulla sekä tämä esitys oli Valmisteluvaliokunnan läheteellä joulukuun 20 päivältä 1915 lähetetty Rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi, on Kamari kirjelmässä huhtikuun 12 päivältä 1917 siinä kohden viitannut Kasvatuslautakunnan asiasta antamaan laajaan lausuntoon (Liite II) sekä Lautakunnan antaman selvityksen nojalla ehdottanut asetettavaksi komitean asiaa kaikin puolin valmistelemaan.

Kirjelmässä huhtikuun 12 päivältä 1917 (Liite III) on Kasvatuslautakunta sen ohessa esittänyt ryhdyttäväksi toimenpiteisiin elävänkuvain teatterien lapsiin ja nuorisoon aikaansaaman vahingollisen vaikutuksen ehkäisemiseksi.

Kokouksessaan viime toukokuun 8 päivänä on Kaupunginvaltuusto antanut edellä mainittujen kahden asian valmistelun allekirjoittaneista kokoonpannun komitean toimeksi. Nyttemmin suoritettuaan tämän tehtävän pyytää Komitea Kaupunginvaltuustolle esittää tässä seuraavan mietinnön ehdotuksineen.

1. Kysymys alaikäisten ansiotoiminnasta kadulla.

Kysymys lasten käyttämisestä ansiotyössä ja heidän suojelemisestaan väärinkäytöksiltä tässä kohden on lainsäädännössämme tähän asti saanut osakseen huomiota ainoastaan mikäli koskee alaikäisten työskentelyä tehtaissa, käsityölaitoksissa tai muissa teollisuuselinkeinoissa. Elinkeinoista maaliskuun 31 päivänä 1879 annetussa asetuksessa sekä teollisuusammattien työntekijäin suojelemisesta huhtikuun 15 päivänä 1889 annetussa asetuksessa säädetään m. m. alin ikäraja (12 vuotta) tuollaisessa työssä käytettävillä lapsille sekä lasten työajan pituus ja kieltö käyttää alaikäisiä yötyössä. Nämä säännökset ovat kuitenkin ajan pitkään osoittautuneet riittämättömiksi ja vaatimus uusien tehokkaampain suojelumääräysten aikaansaamisesta aiheutti hallituksen antamaan 1909 vuoden valtiopäiville esityksen asiasta. Eduskunnan silloin hyväksymä lakiehdotus, joka nyttemmin on vahvistettu, sisältää kovennettuja suojelumääräyksiä lasten ja nuorten henkilöjen työstä; m. m. on ikäraja korotettu 14 vuoteen sallimalla

kuitenkin 13-vuotiaitten, joilla on päästötodistus kansakoulusta ja lääkärintodistus hyvästä terveydestä, ammattientarkastajan luvalla päästä teollisuuslaitoksen työhön.

Alaikäisten muista ansiotöistä ei sitä vastoin ole toistaiseksi olemassa muita suojelumääräyksiä kuin hajanaisia säännöksiä eräiden kaupunkien poliisijärjestyksissä. Tämän lainsäädännössämme olevan aukon täyttämiseksi teki 1909 vuoden eduskunta anomuksen lastensuojelulain laatimisesta, johon m. m. olisi pantava määräyksiä lasten suojelemisesta heidän työvoimansa vahingollisen käyttämisen varalta. Tämän anomuksen johdosta sai lainvalmistelukunta vuonna 1912 tehtäväkseen laatia lakiehdotuksen asiasta, mutta tätä tehtävää ei ehditty suorittaa ennen lainvalmistelukunnan hajoitusta ja asia lienee nykyään senaatin asianomaisen toimituskunnan toimenpiteen varassa. Lisätä sopii, että m. m. 1913 vuoden valtiopäiville annettiin eduskuntaesitysehdotukset alaikäisten elinkeinotoiminnasta ja ammattityöstä sekä lasten siveellisestä ja ruumiillisesta suojelemisesta, mutta eduskunta hylkäsi esitysehdotukset, samalla kuitenkin anoen hallitukselta, että eräät niissä esitetyt näkökohdat otettaisiin huomioon odotettavana olevaa lastensuojelulakia laadittaessa.

Asiasta annettavaa suojelulainsäädäntöä odotellessa täytyy siis kysymys alaikäisten ansiotyöstä järjestää paikallisilla järjestysmääräyksillä. Helsingin voimassa olevassa poliisijärjestyksessä lokakuun 30 päivältä 1908 jo olevat säännökset tästä asiasta (114—117 §, vrt myös 156 §) eivät, mikäli kokemus on osoittanut, ole riittävät, ja niiden noudattamisen valvontaa on niinkuin tunnettu viime aikoina arveluttavassa määrässä laiminlyöty. Komitea on sentähden tehtävänsä mukaisesti katsonut olevan käyminen uudistamaan näitä määräyksiä, jossa kohden kuitenkin on pidetty silmällä ainoastaan alaikäisten ammatti- maista ansiotyötä kaduilla ja julkisissa huoneistoissa. Sitä vastoin ei Komitea ole katsonut voivansa puuttua kysymyksiin alaikäisten työvoiman käyttämisestä perheitten, ravintolain y. m. s. palveluksessa hoitamassa asiantehtäviä, kantamassa tavaroita liikkeistä ja työpajoista tai painotuotteita sanomalehtitoimistoista eikä kotiteollisuudessa, koska näiden ammattien säännöstely jäänee paikallisten poliisissäätöjen alan ulkopuolelle.

Komiteasta näyttää ilmeiseltä, että katuelämä on vahingollista nuorten siveelliselle kehitykselle. Alaikäiset tulevat houkutelluiksi epärehellisyyteen ja mieltyvät ulkoelämään; he vieraantuvat säännöllisyydestä ja vakavasta työstä; koulun kasvattava vaikutus heikkenee ja ammattikasvatus lyödään laimin. Katukaupan siveellisesti turmelevan vaikutuksen johdosta nämä lapset painuvat alemmalle yhteiskunnalliselle tasolle ja suuri osa heistä vaipuu pahatapaisuuteen, irtolaisuuteen ja rikoksiin.

Siihen nähden että katuelämä vaikuttaa haitallisesti nuorten sekä älylliseen että ruumiilliseen ja siveelliseen kehitykseen, olisi Komitean mielestä periaatteelliselta kannalta oikeampaa kokonaan kieltää alaikäisten elinkeinotoi-

minta kaupungin kaduilla, ja tämä onkin yhteiskunnan asetettava lopulliseksi päämääräksi, jos mieli voida kasvattaa nuoresta polvesta terveitä ja kunnan kansalaisia. Vapaata ammatinharjoitusta rajoitettaessa täytyy kuitenkin noudattaa jonkinlaista varovaisuutta ja asianmukaisesti ottaa huomioon, että nuorten ansiotulot eräissä tapauksissa voivat olla perheen taloudelle välttämättömät, varsinkin työttömyyden, sairauden y. m. kohdatessa. On niinkään huomautettu, että liian pitkälle menevä ansiotyön rajoitus kodin ulkopuolella helposti ajaa lapset kotiteollisuuden usein paljon epäterveellisempiin ja rasittavampiin oloihin.

Välttämättömänä edellytyksenä sellaisen kiellon toimeenpanemiselle, joka tarkoittaa estää nuoria henkilöjä kaduilla kiertelemällä harjoittamasta elinkeinotoimintaa, on *että kiellon keralla toimeenpannaan laajalle ulottuvia uudistuksia koulu- ja ammattiopetuksen aloilla*. Tässä kohden on niinkuin tunnettu olemassa useita uusia aloitteita, jotka eivät kuitenkaan vielä ole vieneet myönteisiin tuloksiin. M. m. on kaupunginviranomaisilla päiväjärjestyksessä kysymys ylemmän käsityöläiskouluopetuksen uudesti järjestämisestä ja eräällä Kaupunginvaltuuston komitealla, joka tänä syksynä älottaa työnsä, on tehtävänä laatia kansakoulujen jatko-opetuksen suunnitelma ja ohjelma. Toivottavaa olisi, että tämä komitea ottaisi huomioon ne näkökohdat kansakoulujen jatkoluokkain uudestijärjestämiseen nähden, mitkä esiintuodaan tämän oheisessa Kasvatuslautakunnan esityksessä. Sen ohessa on laadittu ehdotus yksinkertaisempaa tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta, ja kysymys käsityöläiskoulujen päiväopetuksesta on niinkään erään Kaupunginvaltuuston asettaman erikoiskomitean käsiteltävänä.

Mutta nämä ammattikasvatuksen kohottamista tarkoittavat uudistukset eivät sinänsä riitä; yhteiskunnan on tämän lisäksi pidettävä huoli siitä, että nuorisolle avautuu muitakin keinoja ansion ja ammattikasvatuksen saamiseen heille sopivissa työoloissa. Alaikäisten ansiotyötä tarkoittavain kovennettujen rajoitusten tulee sentähden käydä käsikkäin vastamainitun suuntaisten uudistustoimenpiteiden kanssa, muuten on tarjona vaara, että pakotetaan kasvuikäinen nuoriso toimettomuuteen tahi semmoiseen toimintaan, joka ei tuota ammattitaitoa ja usein on rasittavampaakin kuin ammattityö.

Komitea ei ole katsonut tehtävänsä kuuluvan ehdottaa myönteisiä toimenpiteitä sopivan ammattityön järjestämiseksi alaikäisille, vaan on ainoastaan tahtonut huomauttaa tarmokkaan uudistustoiminnan tarpeellisuudesta tälläkin alalla sen lisäksi, mitä jo on tehty.

Tämän tärkeän yhteiskuntapoliittisen kysymyksen harkinta näyttää, mikäli se kuuluu kunnallisten viranomaisten toimivaltaan, olevan annettava toimeksi kaupungin ammattiviranomaiselle tällä alalla, Kasvatuslautakunnalle, yksissä neuvoin Sosialilautakunnan kanssa, ja tulisi näiden viranomaisten siis saada tehtäväkseen laatia ehdotus erityisen ammattityön järjestämiseksi alaikäisille, jotta vastaisuudessa kävisi mahdolliseksi tehokkaasti säännöstellä katukauppaa.

Komitea, pitäen välttämättömänä asteettaista kehitystä, on tullut siihen tu-

lokseen, että kadulla harjoitetun ansiotyön kiellon toistaiseksi tulee koskea ainoastaan nuorempia ikäluokkia, mutta on kuitenkin pitänyt poliisijärjestyksen 114 §:ssä säädettyä 10 vuoden ikärajaa liian alhaisena. Tämän rajan korottaminen 12 vuoteen näyttää perustellulta, sen johdosta että lapset meidän maassa sekä ruumiillisesti että henkisesti kehittyvät verraten myöhään, sekä siihen nähden että lapset tavallisesti kahdentoista vuoden ikäisinä päättävät kansakoulukurssin.

12—15-vuotiaitten lasten siis sallittaisiin harjoittaa tässä puheena olevaa toimintaa; kuitenkin olisi voimassa olevassa poliisijärjestyksessä säädettyä kieltä harjoittaa ansiotyötä vuorokauden pimeämpänä aikana pidettävä voimassa sen haitallisen vaikutuksen johdosta, minkä katuelämä öisin ja pimeän tultua tuottaa. Komitean ehdotuksen mukaan ulotettaisiin tämä kieltä klo 7 i. p. ja klo 8 a. p. väliseen aikaan vuorokaudesta (nykyään klo 8—6), jommoista kovenusta nykyään vallitsevat muuttuneet työolot näyttäivät perustelevan.

Luvan myöntäminen 12—15 vuotiaille lapsille ansiotyön harjoittamiseen kadulla näyttää niinkuin tähänkin asti olevan poliisiviranomaisen asia, mutta tässä kohden olisi hankittava erityisiä takeita, jotka olisivat omansa estämään väärinkäyttämästä nuorten työvoimaa ja turvaisivat heidän elinkeinotoimintansa valvonnan. Tähän nähden Komitea ehdottaa, että tuollaisen luvan myöntäminen olisi pantava edusmiehen suostumuksen varaan, jommoista ehtoa jo Kauppakaaren 1 luvun 8 §:n säännöskin edellyttää. Toinen oikaisukeino olisi se, että 15 vuotta nuoremmat lapset eivät saisi omin päin eikä omalla vastuullaan harjoittaa katukauppaa eikä muuta elinkeinotoimintaa kadulla, vaan olisi luvan ehdoksi pantava, että joku hyvin tunnettu työnantaja tai joku armeliaisuusyritys ottaisi järjestääkseen työn sekä ohjatakseen ja valvoakseen sitä. Lopuksi näyttää ennen luvan myöntämistä alaikäiselle ammattimaisen toiminnan harjoittamiseen kadulla joka kerta olevan tarkoin tutkittava lapsen terveydentilaa sekä koti- ja kouluoloja. Täten lienee ne näkökohdat, joita Kasvatuslautakunta on esittänyt opastukseksi katukaupan säännöstelyssä, otettu asianmukaiseen huomioon.

Komitea on tämän mukaisesti laatinut ehdotuksen poliisijärjestyksen 114—117 §:n muuttamiseksi, joka ehdotus olisi, siinä tapauksessa että se saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, asianmukaisessa järjestyksessä Maistraatin välityksellä alistettava Kuvernöörin vahvistettavaksi.

2. Kysymys toimenpiteistä elävänkuvien teatterien lapsiin ja nuorison aikaansaamaan vahingollisen vaikutuksen ehkäisemiseksi.

Tämä kysymys on aikaisemmin ollut Kaupunginvaltuuston käsiteltävänä, ja asiasta on olemassa seikkaperäinen komitean selvitys (*Pain. asiakirj. N:o 25 vuodelta 1914*). Samassa komitean mietinnössä huomautetaan tarpelliseksi erikois-

lainsäädäntöä niiden epäkohtain poistamiseksi, joita elävänkuvain teatterien toiminnassa on esiintynyt sekä näiden teatterien näytäntöjen tehokaan valvonnan aikaansaamiseksi.

Mikäli Komitean tietoon on tullut, on hallitus nyttemmin ottanut huomioon lainsäädännön tarpeen tällä alalla sekä ryhtynyt toimiin lakiehdotuksen laatimiseksi asiasta. Tähän nähden on Komitea puolestaan sitä mieltä, että muut toimeenpiteet kunnan puolelta elävänkuvain teattereihin nähden olisi jätettävä sillensä asiasta annettavaa uutta lainsäädäntöä odotellessa.

Edellä lausutun johdosta esittää Komitea, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä tämän oheisen ehdotuksen kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen 114—117 §:n muuttamiseksi;

kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n säännöksen johdosta alistaa päätöksen läänin kuvernöörin vahvistettavaksi; sekä

kysymyksen kunnan toimenpiteistä elävänkuvain teattereihin nähden asiasta annettavaa uutta lainsäädäntöä odotellessa jätettäväksi sillensä.

Tässä yhteydessä päättäneen Kaupunginvaltuusto

antaa Kasvatustalokunnan toimeksi yksissä neuvoin Sosialilautakunnan kanssa ottaa harkittavaksi kysymyksen palkatun ammattityön järjestämisestä kunnan toimesta alaikäisille heille sopivana työaikana ja heille sopivissa työoloissa sekä aikanansa Kaupunginvaltuustolle tehdä sen suuntaisen esityksen kuin asianhaarat vaativat.

Helsingissä, lokakuun 24 päivänä 1917.

Martti Ruuth.

Bruno Breitholtz.

I. Gordie.

A. Noponen.

A. Candolin.

Laimi Leidenius.

John Uggla.

Ehdotus voimassa olevan poliisijärjestyksen 114—117 §:n muuttamiseksi.

114 §.

Kahtatoista vuotta nuoremmat lapset eivät saa omasta eikä toisen puolesta kaduilla, yleisillä paikoilla, ravintoloissa, ruokaloissa eikä muissa julkisissa huoneistoissa pitää kaupan kukkia, rihkamaa tai semmoista, eivätkä ammattimaisesti toimia kengänkiilloittajina, kantajina, painotuotteiden kaupittelijoina tai jakelijoina y. m. Älkööt vastamainittua toimintaa myöskään harjoittako kello 7 illalla ja 8 aamulla välisenä aikana kahtatoista vuotta vanhemmat, mutta viittätoista vuotta nuoremmat lapset.

Ensimmäisessä kappaleessa mainittua toimintaa saavat kello 8 aamulla ja kello 7 illalla välisenä vuorokaudenaikana harjoittaa kaksitoista, mutta ei viittätoista vuotta täyttäneet lapset hankittuaan siihen erityisen luvan siinä järjestyksessä kuin alempana sanotaan.

Sellaista lupaa haetaan kirjallisesti poliisilta, jolla on oikeus se myöntää tai evätä. Lupaa älköön myönnettäkö, ellei lapsen edusmies ole antanut suostumustaan sekä joku hyväksi tunnettu työnantaja tai yleishyödyllisessä tarkoituksessa toimiva yritys ole ottanut johtaakseen ja valvoakseen lapsen työtä.

Ennenkuin poliisi ratkaisee vastamainitun laatuksen asian, on ammattiholhoojan lausunto hankittava, älköönkä lupaa myönnettäkö, jos ammattiholhooja lapsen terveydentilaa sekä koti- ja kouluoloja tutkittuaan ehdottaa hakemuksen hyljättäväksi. Luvan voimassaoloaikana älköön koulunkäyntiä laiminlyötäkö.

Myönnetyn luvan voi poliisi peruuttaa, kun aihetta siihen on.

115 §.

Jos viidentoista vuoden ikäinen henkilö haluaa kantajana, kengänkiilloittajana tai sanomalehtimyyjänä julkisesti palvella yleisöä, on hänen siihen hankittava poliisin lupa.

Semmoinen lupa myönnettäköön ainoastaan hyvämaineiselle henkilölle, joka ei muutenkaan ole huonossa huudossa.

Valtionrautateillä palvelevista kantajista on voimassa mitä siitä on erittäin säädetty.

116 §.

Sen, jolle on myönnetty 114 ja 115 §:ssä mainittu lupa, tulee poliisilta saada numeroitu laatta, jota on kannettava rinnassa näkyvissä.

Laattaa ei saa toiselle luovuttaa, vaan on se hakijan lakatessa ammattiaan harjoittamasta poliisille palautettava.

117 §.

Niiden, jotka ovat saaneet luvan 114 ja 115 §:ssä mainitulla tavalla palvelu yleisöä, on sekä itsekohtaisesti että pukuunsa samoin kuin mukanaan kuljettamiinsa käsirattaihin, vasuihin ja muihin välineisiin nähden noudatettava siisteyttä.

Heidän tulee osottaa yleisölle kohteliaisuutta eikä vaatia kohtuutonta maksua.

Tavarat, joita kantaja ei ole voinut toimittaa asianomaiselle henkilölle, on palautettava lähettäjälle tahi, jos tämä on tuntematon, jätettävä poliisille.

Herroille Helsingin kaupungin Valtuusmiehille.

Julkisuudessa on jo useampaan kertaan ollut puhetta siitä, miten suuri joukko poikia ja osaksi tyttöjäkin hankkii itselleen ansiota katukaupalla, voimistelunäytteillä piholla j. n. e., joutuen täten kadun turmelevan vaikutuksen alaiseksi. Ilman valvontaa olevissa toveripiireissä versoavat paheet nopeasti. — Ansio voi olla suhteellisesti suuri, joten kiusaus rahojen tuhlaavaan käyttöön on lähellä. Tiettyä onkin, että kadulla ansiota hakevat lapset liiankin ahkerasti istuvat elävissä kuvissa, käyttävät tupakkaa, jopa väkevempiäkin nautintoaineita. — Kodin kanssa on kyllä ehkä tehty sopimus siitä, että ansiot käytetään kodin tarpeisiin, mutta kun ei mitään kontrollia vanhempien puolelta yleensä voida harjoittaa, taipuu lapsi helposti epärehellisesti pidättämään pienemmän tai suuremman osan ansiostaan itse, edellä mainittuihin tarkoituksiin käytettäväksi. — Aivan yleisenä piirteenä näiden lasten elämässä on henkisten harrastusten, kuten jatkuvan opiskelun tai kirjallisuuden viljelemisen halun tylstyminen ja katoaminen. — Kaikki tämä vaikuttaa, että kadulla oleskelevat lapset painuvat nopeasti siveellisesti alhaiselle kannalle, siveellinen vastustuskyky heikkenee ja he joutuvat varsin usein tekemisiin järjestyksenvalvojen kanssa milloin lievemmistä, milloin törkeämmistä rikoksista. — On luonnollista, että yleisö kohtelee tällaisia lapsia epäluuloisesti eikä tahdo ottaa heitä työhönsä, joka mahdollisesti voisi pelastaa heidät. Ja niin ovat nuo lapset tuomitut jatkaamaan turmiollista ammattiaan, kunnes ehtivät siihen ikään, että pääsevät täysi-ikäisten rinnalle työhön.

Tunnettua näet on, että mainittuihin katuammatteihin antaudutaan melkein poikkeuksetta nuorempina ikävuosina, 10—13 vuotiaina, joskus nuorempinakin. Vanhempi nuoriso jo tajuaa, ettei sellainen työ ole sopivaa. On sentähden jotenkin varmaa, että jos esim. 15 vuotta nuoremmilta kiellettäisiin ansiohommat kadulla, koko tämä nuoriso turmeleva työ jotenkin tyystin lakkaisi ja sellaiset toimet kuin sanomalehtien myynti ja kenkien killoitus järjestyisivät jotakin toista tietä uusia oloja vastaavalle kannalle. Tätä ajatusta tukee kokemus ulkomailla, jossa nuorison ei sallita harjoittaa katuammattia.

On kyllä niin, että monet köyhät kodit, joiden lasten täytyy koettaa jollain tavoin ansaita kodin ylläpidoksi, katsoisivat ehkä, että heiltä tällaisen kiellon kautta riistetään välttämätön ansiomahdollisuus. Mutta se paha, minkä tällainen toimi kuitenkin aikaansaa, on siksi suuri, ettei sitä korvaa siitä saatu ansio. Sitäpaitsi on toiveita saada järjestetyksi ainakin osalle työtöntä alaikäistä nuorisoa ansiomahdollisuuksia yksityisten hyväntekeväisyysjärjestöjen suunnittelemassa ja jo osaksi toimessa olevissa työlaitoksissa.

Edellä olevan nojalla allekirjoittaneet papit ja opettajat pyytävät saada esittää,

eivätkö Helsingin kaupungin Valtuusmiehet katsoisi olevan syytä ryhtyä toimenpiteisiin, jotta kaikenlainen kadulla tapahtuva elinkeinonharjoitus kiellettäisiin lapsilta, jotka eivät ole täyttäneet viittätoista (15) ikävuotta.

Helsingissä, 15 p. lokakuuta 1915.

(121 nimikirjoitusta.)

Liite II.

HELSINGIN

KASVATUSLAUTAKUNTA.

Maalisk. 13 p:nä 1916.

N:o 68.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Vaaditussa lausunnossa esityksestä, jonka kaupungin kirkkoherrat ja joukko kansakoulunopettajia ja -opettajattaria ovat tehneet Valtuustolle ja joka koskee alaikäisten kieltämistä harjoittamasta katukauppaa tai muuta ansiotyötä kaduilla, pyytää Kasvatuslautakunta kunnioittaen esittää seuraavaa:

Lapsissa ja nuorissa henkilöissä esiintyvä pahatapaisuus ja rikollisuus voivat aiheutua perinnöllisyydestä ja sielullisesta viallisuudesta, mutta tavallisesti ovat ne laiminlyödyn kasvatuksen ja pahentavien ulkonaisten vaikutusten seurauksia. Perhesiteitten höltyminen, joka on johtunut siitä, että äidit ja lapset joutuvat jokapäiväisen leivän tähden ansiotyöhön kodin ulkopuolelle, on aikaansaanut, että lasten sisäinen vastustuskyky on heikentynyt samanaikaisesti kuin ulkoapäin tulevat viettelykset ovat sanomattomasti lisääntyneet. Jokaiseen ihmiseen vaikuttaa se ympäristö, jossa hän elää, ja lasten kehittyminen hyväksi tai huonoiksi ihmisiksi riippuu niistä vaikutteista, joiden alaiseksi he joutuvat. Mutta niinkuin lääketiede nykyään ei enää tyydy koettamaan parantaa ainoastaan niitä, jotka jo ovat sairastuneet, vaan myös pyrkii estämään tautien enempää leviämistä, niin tulee myöskin, kun kysymyksessä ovat kasvavan polven siveelliset sairaudet, ei ainoastaan koettaa parantaa jo sairastuneita, vaan myös poistamalla tartuntalähteet estää muita sairastumasta.

Helsingin kaupunki on monien vuosien kuluessa uhrannut melkoisia summia laiminlyötyjen ja pahatapaisten lasten saattamiseksi oikealle tielle ja ylläpitää nykyisin

kokonaista kymmentä laitosta tällaisia lapsia varten. Mutta näistä yksityiselle kunnalle suurista uhrauksista huolimatta ei voi huomata, että laiminlyötyjen ja pahatapaisten lasten luku kaupungin kaduilla olisi vähentynyt, vaan pikemmin päin vastoin kasvanut. Tämä johtuu siitä, että suoranaisen suojelukasvatustyön ohessa ei ole ryhdytty tarmokkaihin toimenpiteisiin lasten villiintymisen pääsytten poistamiseksi.

Esillä olevassa kirjelmässä tehdään selkoa niistä siveellisistä vaaroista, joita katu-kauppa ja kaduilla harjoitettu ansiotyö tuottavat alaikäisille. Koska Kasvatuslautakunta toimintansa aikana on tullut aivan samaan käsitykseen katuelämän turmiollisesta vaikutuksesta nuorisoon, ei kirjelmän sisällyksen toistaminen tässä yhteydessä näytä tarpeelliselta. Kasvatuslautakunnan on ainoastaan todettava, että suuri osa Lautakunnan laitoksissa oleskelevista lapsista on tavalla tai toisella puuhailnut ansiotyössä kaduilla. Omasta puolestaan Kasvatuslautakunta pyytää tämän lisäksi huomauttaa, että alaikäisten harjoittamat katuammatit ovat tuomittavat senkin vuoksi, etteivät ne ainoastaan tee tyhjiksi harjoittajiensa tulevaisuudentoiveita, vaan lisäksi vieroittavat ja houkuttelevat heidät pois kaikesta säännöllisestä ja rasittavammasta työstä. Kokemus näyttääkin, että monet näistä alaikäisistä sanomalehtien, kengännauhojen ja muun rihkaman myyjistä, kengänpuhdistajista ja kantajista ennemmin tai myöhemmin jäävät tyhjät toimittajiksi ja luisuvat irtolaisten ja rikollisten riveihin. Poliisin irtolaiskomennuskunta ja raastuvan-oikeuden asiakirjat voivat tässä kohden esittää paljon puhuvia numeroita. Täydellä syyllä voidaan sen vuoksi väittää, että nuorison harjoittama kauppa ja elinkeino kaupungin kaduilla on sen pahatapaisuuden ja rikollisuuden pääsyitä, jota ilmenee nousevan polven laajoissa piireissä.

Muissa maissa on saavutettu yhtä masentavia kokemuksia. Englannissa, missä lapset aikaisemmin sangen laajassa määrässä saivat harjoittaa katukauppaa, se kiellettiin 11 vuotta nuoremmilta lapsilta „Employment of Children Act“illa vuodelta 1903. Tämän lain suurin merkitys on kuitenkin siinä, että kunnallisille viranomaisille annetaan oikeus edelleen rajoittaa tai kokonaan kieltää kaikki katukauppa lapsilta ja alle 16 vuoden ikäisiltä nuorilta henkilöiltä. Useimmat suuret kaupungit ovatkin laajasti käyttäneet hyväkseen sanottua oikeutta. Niinpä on Lontoossa voimassa määräys, ettei kukaan 14 vuotta nuorempi poika eikä 16 vuotta nuorempi tyttö saa harjoittaa katukauppaa, sekä että 14—16 vuotiaat pojat saavat harjoittaa sitä ainoastaan siinä tapauksessa, että ovat saaneet erikoisen luvan ja että heillä on määrätty merkki. Muuan komitea, joka vuonna 1909 asetettiin lähemmin tutkimaan niitä väärinkäytöksiä, joita edelleen liittyi alaikäisten ja nuorien henkilöiden katukauppaan, on tämän lisäksi ehdottanut sellaista muutosta 1903 vuoden lakiin, että kaikenlainen katukauppa olisi kielletty alaikäisiltä lapsilta ja että niiden nuorien henkilöiden ikäraja, jotka sellaista kauppa harjoittavat, korotettaisiin: nuorukaisten 17 ja neitosten 18 vuoteen.

Meilläkin on kerta toisensa jälkeen herätetty kysymys lainmääräysten antamisesta alaikäisten suojelemiseksi puheena olevassa kohden, olematta ehdotukset vieneet mihinkään tuloksiin. Meidän täytyy valitettavasti läheisessä tulevaisuudessa tyytyä siihen sangen puutteelliseen lainsäädäntöön, joka nykyisin on sovellettavissa puheena olevalla

alalla, ja meidän on tästä koettaminen hakea paras mahdollinen nuorisohoidon suoje-
lukseksi. Todellisuudessa onkin olemassa joukko alaikäisten ansiotyötä koskevia mää-
räyksiä, jotka tunnontarkasti ja järkevästi sovellettuina jossain määrin voivat tarjota apua.

Mitä ensiksi tulee alaikäisten harjoittamaa kauppaa koskevaan kysymykseen, niin
sanotaan Kauppakaaren 1 luvun 8 §:ssä, että kaupanteko lasten kanssa on pätevä ai-
noastaan, jos edusmiehen suostumus siihen saadaan. Kuitenkin tarkoitetaan sanotussa
lainpaikassa ainoastaan sellaista kauppaa, jonka esineenä on edusmiehelle kuuluva omai-
suus tai se mitä hän hallitsee. Säännös ei sovellu ollenkaan siihen tapaukseen, että
alaikäinen saa vieraalta tehtäväksi muuttaa rahaksi tämän tavaraa. Sitä vastoin voi-
daan säännöksestä johtaa kielto, ettei alaikäinen saa myydä mitä hän omalla työllään
on hankkinut, ellei hän ole täyttänyt viittätoista vuotta. Holhouslain 16 §:n mukaan
saa alaikäinen oikeuden hallita ansaitsemaansa omaisuutta vasta 15 vuoden ikäisenä.
Siihen asti hallitsee omaisuutta hänen edusmiehensä.

Kaupungeissa pidetään yleensä kulkukauppaa sallittuna, elleivät kaupunkien poliisi-
järjestykset muuta määrää. Missä katukauppaa koskevia määräyksiä on, siellä ne sen
vuoksi sisältyvät asianomaisten kaupunkien poliisijärjestyksiin. Ja koska kysymyksen
ollessa alaikäisten oikeudesta harjoittaa sellaista elinkeinoa myöskin siveellisyyden näkö-
kohdat tulevat huomioon otettaviksi, on poliisijärjestyksiin pantu erityisiä määräyksiä
katukaupasta ja muista siihen verrattavista ammateista, joita lapset ja nuoriso harjoit-
tavat. Niinpä säädetään Helsingin kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen 114
§:ssä, ettei 10 vuotta nuorempia lapsia saa pitää kadulla kaupittelemassa eikä muuta-
kaan ammattia harjoittamassa, ei myöskään sanomalehtiä eikä muita painotuotteita jake-
lemassa. Jos lapsi on 12 vuotta nuorempi, vaaditaan erityinen poliisin lupa. Klo 8:sta
illalla klo 6:een aamulla ei liioin saa viittäkääntoista vuotta nuorempia lapsia lähettää
mainittuihin tehtäviin. Edelleen sanotaan 117 §:ssä, että kouluikäinen nuoriso ei saa
ammatin tähden laiminlyödä koulunkäyntiään. Lapsiin ja nuorukaisiin, jotka harjoittavat
katukauppaa tai muuta ammattia kaupungin kaduilla, sovelletaan edelleen poliisijär-
jestyksen 115 §:n määräyksiä, että luvan saamiseen julkisesti palvella yleisöä kantajana,
kengänkiilloittajana tai sanomalehdenmyyjänä vaaditaan hyvä maine, sekä 117 §:n
määräyksiä, että henkilöiden, jotka ovat saaneet luvan harjoittaa 115 §:ssä mainittuja
ammatteja, tulee sekä itseensä että vaatetukseensa nähden noudattaa siisteyttä ja
esiintyä kohteliaasti yleisöä kohtaan.

Nämä ovat ne määräykset, jotka nykyään tässä kohden ovat voimassa. Mutta
niin paljon muistutuksia kuin sanottuja määräyksiä vastaan käyneekin tekeminen, paljon
kuitenkin olisi voitettu, jos niitä todellisessa elämässä sovellettaisiin. Niin ei kuiten-
kaan ole laita.

Niinkuin edellä on huomautettu, ei 15 vuotta nuoremmalla lapsella ole oikeutta
määrätä edes itse hankkimastaan omaisuudesta. Tästä syystä ja Kauppakaaren 1 luvun
8 §:n säännökseen katsoen olisi varsin suotavaa, että poliisi antaessaan mainituille ala-
ikäisille luvan harjoittaa katukauppaa tai muuta ammattia hankkisi edusmiehen suostu-
muksen, jonka puutteessa jokainen alaikäisen harjoittama liiketoimi on laillisesti päte-

mätön. Epäilemättä moni edusmies kieltäytyisi suostumasta yritykseen, jonka vahingollisuudesta lapselle hän ei voi olla tietämätön. Tämä koskee erikoisesti kengän-
nauhojen ja muun pikkurihkaman myyntiä, johon 12 vuotta nuoremman lapsen mainitun
114 §:n mukaan niinkään pitäisi hankkia itselleen lupa, vaikka onkin perusteltua aihetta
väittää, että sellaista kauppaa harjoitetaan ilman poliisin lupaa. Sellaista kauppaa var-
ten ei tavara aina ole hankittu rehellisellä tavalla, ja sen vuoksi rahatkin jätetään anta-
matta perheelle ja kulutetaan elävienkuvien teattereihin, makeisiin ja tupakkaan.

Kymmentä vuotta nuoremmilla lapsilta on kaikki ansiotyö kaupungin kaduilla
kielletty. Tunnettu tosiasia kuitenkin on, että paljon nuoremmatkin lapset harjoittavat
katukauppaa ja muuta katuelinkeinoa. Harvinaisuuksiin eivät myöskään kuulu alakas-
vuiset ja -ikäiset sanomalehtien myyjät, vaikka nämä esiintyvätkin vanhempien toveriensa
avustajina. Ja vaikkakin 15 vuotta nuoremmilta henkilöiltä kaikki ansiotyö kaduilla
on kielletty klo 8 jälkeen illalla, käy kauppa kuitenkin aivan vapaasti tuntikausia
myöhemmin. Tällöin myös sangen usein sattuu, että pikkumyyjät ja -myyjättäret tun-
keutuvat ravintoloihin ja kahviloihin.

Muitakin poliisijärjestyksen määräyksiä näyttää olevan vaikea pitää voimassa ja
valvoa niiden noudattamista. 115 §:n toisen momentin määräys, että ensimmäisessä mo-
mentissa mainittu lupa myönnettäköön ainoastaan hyvämaineiselle henkilölle, joka ei
muutenkaan ole huonossa huudossa, näyttää jääneen ainoastaan paperille. Samaten on, mitä
alaikäisiin tulee, laita 117 §:n määräyksenkin, että niiden, jotka ovat saaneet luvan pal-
vella yleisöä, tulee esiintyä kohteliaasti, koskapa alaikäiset mielin määrin saavat hyökätä
ohikulkevien kimppuun tyrkyttelyineen. Samoin on valitettavasti sen säännöksen laita, ettei
kouluiässä oleva nuoriso saa laiminlyödä koulunkäyntiään, sillä jos sitä olisi voitu pitää
voimassa ja sen noudattamista valvoa, olisi siitä ollut seurauksena että koulunkäynnistä
olisi muodostunut sanomalehtien myynnin ja muun katuammatin harjoittamisoikeuden
ehto, sen sijaan että nämä ammatit nyt vetävät alaikäiset pois koulun kasvattavasta
vaikutuksesta.

Mutta vaikka edellyttäisiinkin alaikäisten katukauppaa ja muita heidän harjoitta-
miaan katuammatteja koskevia kaupungin poliisijärjestyksen määräyksiä noudatettavan, eivät
nämä määräykset monessa kohden ole ajanmukaisia eivätkä pane tarpeellista huomiota
lasten ja yhteiskunnan todelliseen parhaaseen. Näihin sääntöihin on sen vuoksi muutos
viipymättä saatava aikaan. Pääasiallisina näkökohtina olisi tällöin pidettävä, ettei 15 vuotta
nuorempi lapsi omasta aloitteestaan ja omalla vastuullaan saisi harjoittaa katukauppaa
eikä muuta elinkeinoa kaduilla. Sanomalehtiä olisi 15 vuotta nuorempain lasten
kokonaan kiellettävä myymästä. Sanomalehtien irtonumeroiden myynnin pitäisi
ennemmin tapahtua kiinteissä kioskeissa, joita on miltei kaikkialla kaupungissa. Sellai-
sella järjestelyllä palveltaisiin ehkä parhaiten yleisöäkin. Ainoastaan lehtien kotiinkanto
tilaajille voisi pysyä ennallaan. Lehtien jakelussa, jonka tulee tapahtua lyhyessä ajassa,
ei jää aikaa vetelehtimiseen eikä vallattomuuden harjoittamiseen. Kenkien puhdistusta
ei saisi harjoittaa kaduilla missä hyvänsä, vaan määrättyillä paikoilla täysi-ikäisen hen-
kilön persoonallisen silmälläpidon alaisena, jonka henkilön tulisi alaikäisistä, joiden olisi

katsottava olevan hänen palveluksessaan, pitää sellaista huolta kuin elinkeinolain 32 §:n toisessa momentissa sanotaan. Edelleen ei pitäisi alaikäisten kantajainkaan saada tarjota palveluksiaan missä paikassa hyvänsä torilla. Heidän pitäisi oleskella määrättyillä paikoilla ja olla täysi-ikäisen ja vastuunalaisen henkilön alituisen silmälläpidon alaisina, jolla henkilöllä heihin nähden olisi samat velvollisuudet kuin kengänpuhdistajiinkin nähden.

Mutta ilmeistä on, ettei ainoastaan riitä se, että lapsilta kielletään ansiotyö kaduilla. Kielto sitä paitsi olisi tuloksetonakin, ellei samalla annettaisi toiveita sellaisen työn saamisesta, joka ei turmele tapoja. Tätä pitäisikin olla aikaansaataavissa verrattain helposti ja ilman ylen suuria uhrauksia kunnan puolelta.

Säännöllisesti kehittyneet lapset, jotka ovat saaneet alkaa koulunkäyntinsä 7 vuoden iässä, niinkuin kaupungin kansakouluohjesääntö määrää, saavat päästötodistuksen täytettyään 12 vuotta eli siis siinä iässä, jolloin lapsia teollisuustyöntekijäin suojelemisesta huhtik. 15 p:nä 1889 annetun asetuksen 7 §:n mukaan saadaan käyttää työhön tehtaissa, käsityöammateissa ja muissa teollisuuslaitoksissa, jolleivät he „kivullosuuden tai ruumiillisen heikkouden tähden kärsi kysymyksenalaisesta työstä haittaa“. Onneksi ovat useimmat kansakouluista päässeet oppilaat yleensä sellaisia, että he voivat terveytensä siitä haittaa kärsimättä työskennellä 7 tuntia päivässä nykyisissä hyvin tuuletuissa tehtaissa ja työpajoissa. Mutta tästä lasten työansiomahdollisuudesta eivät vanhemmat yleensä näy mitään tietävän. Koulunopettajan päästötodistukseen tekemä merkintä, että päästötodistuksen saaneella on sellainen terveys- ja ruumiinrakenne, että häntä mainitun asetuksen 7 §:n nojalla voidaan käyttää työhön tehtaissa, käsityöammatissa tai muussa teollisuuslaitoksessa, olisi jo omansa kiinnittämään lasten ja heidän vanhempainsa huomiota tähän ansiomahdollisuuteen, ja voisi tämä alituisesti käsillä oleva todistus sitä paitsi saattaa sellaisen työnsaannin mutkattommaksi.

Mutta kansakoulu voisi myös herättää ja suunnata oppilaitten mieltä ja ajatusta käytännölliseen työhön ja samalla laskea valmistavan pohjan tulevalle ammattiharrastukselle. Tämä edellyttäisi kuitenkin koulun opetustyön järjestämistä käytännöllisempään suuntaan, ottamalla huomioon poikien ja tyttöjen erilaiset kehitysmahdollisuudet, minkä seikan muuten äsken hajaantunut opetuskaavakomiteakin on huomannut välttämättömäksi. Kansakoulu ei tosin voi eikä saa olla mikään ammattikoulu, mutta siinä on kuitenkin laskettava vastaisen käytännöllisen kehityksen *yleinen tieto- ja taitopohja* siten, että eri oppiaineita käsitellään, niinkuin yleisen kansakouluasetuksen 107 § säätääkin, *kiinnittämällä huomiota sekä oppilaiden tulevaan yhteiskunnalliseen asemaan yleensä että varsinkin eri sukupuolien erilaisiin tarpeisiin*. Ettei Helsingin poikakansakouluissa tässä kohden tähän saakka ole tehty mitä olisi voinut ja pitänyt tehdä, selviää jo siitäkin, että ylemmässä kansakoulussa ainoastaan kaksi viikkotuntia joka luokalla on varattu veistolle, jota vastoin maalaiskansakouluissa siihen on määrätty 4 tuntia, sekä ettei kaupungin kouluissa ollenkaan opeteta metallitöitä.

Työnantajat kuitenkin viime kädessä määräävät alaikäisten työmahdollisuudet. Työnantajat eivät tähän saakka ole katsoneet etujensa mukaiseksi suuremmassa määrässä ottaa palvelukseensa lapsia, joita tehdasmaisessa työssä saadaan käyttää vain 7

tuntia päivässä. Suuremmitta haitoita voitaisiin se kuitenkin tehdä, jos kahden alaikäisen, toisen edellä- ja toisen jälkepuolenpäivän, sallittaisiin hoitaa samaa tointa tai työtä. Mutta jotta työnantajat saataisiin halukkaammiksi entistä enemmän ottamaan osaa nuorten käytännölliseen kehittämiseen, on myös tarpeellista, että kaupunki tai kunta alkaa siitä huolehtia tähänastista toimeliaammin. Sen vuoksi tarvitaan ennen kaikkea *kansakoulun jatkuoluokkia* tai sellaisia yksinkertaisia valmistavia ammattikouluja, joita eräs komitea aikoinaan ehdotti. Edelleen tarvittaisiin tämän lisäksi iltakoulu tai erityinen käsityöläiskoulun luokka asiapoijille ja -työille, joiden ammatti ei tarjoa parempia tulevaisuudentoiveita kuin sanomalehtipoikien ja kengänkiilloittajainkaan ammatti.

Lopuksi huomautettakoon, etteivät ainoastaan alaikäisten katukauppa ja muut katuammatit sekä kansakouluopetuksemme käytännöllisen suunnan puute saa aikaan, että niin moni lapsi kadottaa halunsa ja kykynsä järjestelmälliseen ja säännölliseen työhön. Tähän vaikuttaa myös lasten kerjääminen, jota tässä kaupungissa esiintyy suuremmassa mitassa kuin missään muussa maamme yhteiskunnassa. Koska kuitenkin vaivahoitohallituksen tehtävänä on esittää tarpeellisia toimenpiteitä lasten kerjuun estämiseksi, ei Kasvatuslautakunta pidä velvollisuutenaan siitä asiasta sen enempiä lausua. Tästä syystä Kasvatuslautakunta onkin katsonut voivansa jättää vaivahoitohallituksen harkittavaksi kysymyksen, missä määrin lasten kaduilla harjoittama postipaperin, näköalakorttien, kengännauhojen y. m. s. kaupittelu todellisuudessa on katsottava peiteltyksi kerjuuksi.

Kysymys alaikäisten katukaupasta ja muista katuammateista sekä lasten kerjäämisestä ja sen yhteydessä olevista epäkohdista on tätä ennen useita kertoja ollut Lautakunnassa pohdittavana. Mutta niinkuin jo edellä olevasta pitäisi käydä selville, tämä kysymys on niin laaja, että Lautakunta on epäillyt nykyoloissa tehdä siinä aloitetta. Kuitenkaan ei liene olemassa esteitä komitean asettamiselle asiaa edelleen valmistelemaan. Samalla kun Lautakunta muuten pyytää ajatuksenaan lausua, että tästä asiasta olisi hankittava tšekäläisen poliisilaitoksen lausunto, ehdottaa Kasvatuslautakunta,

että Kaupunginvaltuusto kysymyksen kaikinpuolista selvittämistä varten asettaisi komitean, jossa Käsityö- ja tehdasyhdistys, kansakoulut, poliisi, vaivahoitohallitus ja kasvatuslautakunta olisivat edustettuina ja johon sitä paitsi kutsuttaisiin joku vankeinhoitomies, sekä että komitean tehtäväksi annettaisiin valmistaa olojen vaatimat ehdotukset asiassa.

Axel Charpentier.

Henrik Ståhl.

v. t.

HELSINGIN
KASVATUSLAUTARUNTA

Huhtik. 12 p:nä 1917.

N:o 86.

Kaupunginvaltuustolle.

Viime maaliskuun 31:ntenä päivätyssä kirjelmässä on Turun kasvatuslautakunta pyytänyt, että Helsingin kasvatuslautakunta ryhtyisi olojen vaatimiin toimenpiteisiin pääkaupungin elävienkuvien teatterien ohjelmoin tehokkaammaksi sensuroimiseksi, minkä johdosta parannus näihin ohjelmiin aikaansaataisiin koko maassa.

Semmoisiksi kuin elävienkuvien teatterit nyt ovat muodostuneet, kuuluvat ne ehdottomasti lapsia ja nuorisoa enimmäin pahentaviin yrityksiin maassamme. Elävienkuvain teatterien esitykset, jotka aikaisemmin kasvatusopilliseltakin näkökannalta katsoen olivat erinomaisia keinoja oman ja vieraiden maiden luonnon ja kansain, eläin- ja kasvimailman, historiallisten tapausten y. m. havainnollistuttamiseksi, ovat muodostuneet näytelmiksi, joissa sangen usein ihannoidaan rikollisia tekoja, varasliittoja j. m. s. Ne sangen surulliset ilmiöt, joita poikaliittojen paljastaminen Vaasassa ja Helsingissä muutama vuosi takaperin toi päivänvaloon, osottavat m. m., mikä pahentava vaikutus sellaisilla esityksillä voi olla nuoriin seikkailuhaluihin mieliin.

Mutta eivät ainoastaan sopimattomat elävienkuvain ohjelmat ole nuorisoa turmelevia. Yhtä vahingollinen on se huvitteluhalu, jonka taajat elävissäkuviissa käynit herättävät lapsissa ja joka usein saattaa nämä epärehellisellä tavalla hankkimaan rahoja pääsymaksuihin. Kehuvat sanomalehti-ilmoitukset ja räikeät reklaamikuvat saavat aikaan, että tämä huvi- ja sensatsiooninälkä saa yhäti uutta yllykettä ja ravintoa. Miltei kaikissa niissä tapauksissa, joissa alaikäiset ovat joutuneet huonoille teille, ovat taajain elävissäkuviissa käyntien vaikutukset olleet myötävaikuttavana syynä. Kysyttäessä tunnusti 17 niistä 18:sta pojasta, jotka äskettäin yhtäkaa oleskelevat kaupungin vastaanotto- ja havaintokodissa, hankkineensa varoja elävissäkuviissa käynteihin epärehellisellä tavalla. Olisi sen vuoksi vähintään kohtuullista, että näitä esityksiä, ellei niiden ohjelmia muuteta, edes verotettaisiin yhteiskunnan suojelukasvatuksen hyväksi.

Useissa maissa onkin tehokkaisiin toimenpiteisiin ryhdytty tai niitä vaadittu niiden turmiollisten vaikutusten ehkäisemiseksi, joita elävienkuvain esitykset aikaansaavat lapsiin ja nuorisoon. Tukholmassa on äskettäin eräs valtuuston jäsen ehdottanut pitkälle meneviä rajoituksia alaikäisten elävissäkuviissa käyntiin nähden. Meilläkin on tämä kysymys miltei kaikissa suuremmissa kaupungeissa ollut esillä. Helsingissä on poliisi useana vuonna sensuroinut elävienkuvain ohjelmat, ja sen ohessa on ryhdytty toimenpiteisiin lasten elävissäkuviissa käynnin ehkäisemiseksi. Kuvernöörinvirasto on viime vuonna kieltänyt värillisten reklaamikuvien kiinnittämisen elävienkuvien teatterien sisäänkäyntäviin. Mitään mainittavampaa muutosta parempaan päin ei kuitenkaan ole ollut huomattavissa.

Kovennettu elävienkuvien ohjelmoinen sensuroiminen ei kuitenkaan näytä sinänsä riittävän. Olosuhteet vaativat muitakin toimenpiteitä. Tähän nähden rohkenee Kasvatustalautakunta ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto asian kaikinpuolisen selvityksen aikaansaamiseksi asettaisi komitean tai antaisi sen komitean tehtäväksi, joka ehkä on asetettu käsittelemään kysymystä alaikäisten katukaupasta, laatia ehdotuksen sellaisiksi toimenpiteiksi, joita voidaan pitää välttämättöminä ja voimassa olevain lain mukaan mahdollisina estämään elävienkuvien turmiollista vaikutusta lapsiin ja nuorisoon.

Edellä mainittu Turun kasvatustalautakunnan kirjelmä pannaan tämän oheen.

Axel Charpentier.

Henrik Ståhl,
v. t.

Esitys Vanhassakaupungissa olevan kaupungin vesijohtolaitoksen laajentamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Elok. 9 p:nä 1917.

N:o 657.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lähetekirjelmässä viime kesäkuun 5 päivältä on Kaupunginvaltuusto kehoittanut Rahatoimikamaria antamaan lausunnon Vesijohtolaitoksen kirjelmässä viime tammikuun 12 päivältä herätetystä, Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamista koskevasta kysymyksestä, jonka sittemmin on käsitellyt Kaupunginvaltuuston seuraavan helmikuun 27 päivänä kaupungin vastaista vedenhankintakysymystä valmistelemaan asettama komitea, joka yksissä neuvoin kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen kanssa on Valtuustolle antanut toukokuun 11:näntenä kuluvaan vuotta päivätyn esityksen asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 34 vuodelta 1917*). Tämän tehtävään täyttämiseksi on Rahatoimikamarilla kunnia lausua seuraavaa.

Asiassa olevasta selvityksestä näkyy, että kaupungin kasvamisen johdosta lisääntyvä vedenkulutus jo lähivuosina vaatii ryhtymään toimenpiteisiin vastaa-
van vedenhankintalisäyksen aikaansaamiseksi. Edellä mainituissa painetuissa asiakirjoissa (Liite II) esitetty laskelma vastaisesta vedenkulutuksesta nimittäin osottaa, että Vanhassakaupungissa oleva kaupungin vesilaitos nykyisessä laajuudessaan kykenee tyydyttämään kulutusta ainoastaan vuoteen 1918 asti. Mainittuna vuonna käy laitoksen suodatuslaite riittämättömäksi, ja taas veden selkeytystä varten on lisätilaa hankittava viimeistään vuonna 1919 sekä nostopumppulaitoksen tehokkuutta lisättävä vuonna 1920. Huomauttaen, että kysymys veden hankkimisesta muualta kuin Vantaanjoesta vielä on ratkaisematta ja että sen suuntaisten hankkeiden toteuttaminen joka tapauksessa vaatii runsaan ajan, vaikka olisikin hankittava vain vähäisiä vesimääriä lisäykseksi tähänastiseen raakaveteen, ehdottaa edellä mainittu komitea Vanhankaupungin vesilaitosta laajennettavaksi tyydyttämään ainoastaan lähiaikaista tarvetta. Kysymys pohja-

veden hankkimisesta suuremmassa tai vähemmässä määrässä jäisi siis edelleen avonaiseksi. Puheena olevan laajennusehdotuksen mukaan pantaisiin kuntoon kaksi uutta pikasuodatinta, joita varten ammeet ovat ennestään olemassa ja rautaosat on tilattu, sekä rakennettaisiin kaksi selkeytysaltaalla sitä varten valitulle paikalle Vantaanjoen länsirannalle Vanhankaupungin pohjoispuolelle ynnä näihin tarpeelliset putkijohdot y. m. Uusien suodattimien kustannukset oli kaupungin teknillisten laitosten Hallitus aikonut panna 1918 vuoden budjettiin. Komitea ehdottaa tätä työtä varten osotettavaksi arviolta 100,000 markkaa sekä arvioi selkeytysaltaiden kustannukset noin 2,600,000 markaksi.

Samoin kuin mainittu komitea on Rahatoimikamarikin katsonut olevan pikaisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä kaupungin riittävän vedensaannin turvaamiseksi. Niinikään on Rahatoimikamarin mielestä hyvin harkittua, että nyt päätetään teettää ainoastaan semmoiset työt, jotka eivät estä vastedes ottamasta käytäntöön muuta kuin Vantaan vettä, jos mahdollisuutta siihen on. Esillä olevan asian puhtaasti teknilliseen ratkaisuun nähden Kamari ainoastaan pyytää huomauttaa, että niin Kaupunginvaltuuston asettama komitea kuin kaupungin teknillisten laitosten Hallituskin on havainnut vesijohtolaitoksen laatiman ehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Näistä syistä on Kamari, niinkuin toisessa yhteydessä on Valtuustolle ilmoitettu, arvelematta ryhtynyt teettämään ehdotettua laajennusta varten tarpeellisia kiireellisimpiä töitä hätäaputyönä. Työn laatuun katsoen lienee sen kustannukset suoritettava lainavaroista, ja pyytää Rahatoimikamari puoltaa komitean ehdotusta, että tähän tarkoitukseen käytettäisiin 1916 vuoden velkakirjalainan varoja.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari, palauttaen lähete-
kirjat, kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto *lisätyin luvuin* päättäisi:

Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiseksi kahdella uudella suodattimella ja kahdella selkeytysaltaalla niihin kuuluvine laitteineen osottaa 2,700,000 markkaa maksettavaksi 1916 vuoden velkakirjalainasta; sekä ..

antaa varsinaisen Valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Jos lisätty Valtuusto nämä ehdotukset hyväksyy, päättäne **varsinainen Kaupunginvaltuusto:**

vesijohtolaitoksen laajentamistarpeisiin varata noin 96,000 m²:n laajuisen alan Vantaanjoen länsirannalta laitoksen nykyisen alueen pohjoispuolelta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

Esitys tonttipaikan osottamisesta kaupungin pääkirjastolle.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 20 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 762.

Tammikuun 25 päivänä 1916 käsiteltäessä kysymystä oman huoneiston hankkimisesta työväenopiston molemmille osastoille päätti Kaupunginvaltuusto asiasta annetussa mietinnössä tehdyn ehdotuksen mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1915*), että Rikhardinkadun varrella olevasta nykyisestä kansankirjastotalosta oli niin pian kuin mahdollista tarpeellinen osa luovutettava työväenopistolle, etusijassa sen ruotsinkieliselle osastolle, sekä että Rahatoimikamarin tuli ottaa valmiseltavaksi kysymys uuden rakennuksen teetettämistä kaupungin pääkirjastolle. Tämän johdosta antoi Rahaioimikamari komitealle, johon valittiin Kamarin, kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja kaupungin kirjastohallituksen edustajia, tehtäväksi selvittää viimeksi mainitun asian ja ehdottaa keskuskirjastorakennukselle sopivaa tonttipaikkaa. Mainitun komitean annettua tähän liitetyn mietinnön, jossa komitean enemmistö esittämillään syillä puoltaa tarkoitukseen käytettäväksi XIII kaupunginosassa olevan korttelin N:o 416 itäosaa, jota vastoin kaupunginkirjaston hoitaja, fil. maist. Uno Therman, mietintöön liittyvässä vastalauseessa asettaa etusijaan ilmatieteellisen keskuslaitoksen tontin ynnä siihen rajoittuvan osan Kaisaniemen puistoa, on Rahatoimikamari käsitellyt tonttikysymyksen ja yhtynyt komitean enemmistön lausunaan mielipiteeseen. Kun Kamarin käsityksen mukaan on välttämätöntä, että puheena olevan sivistyslaitoksen uusi tonttipaikka määrätään, ennenkuin rakennusyritystä ryhdytään suunnittelemaan, on Kamari katsonut olevan jo asian nykyisessä vaiheessa esittäminen, että Valtuusto tekisi päätöksensä tästä asian puolesta. Kamari sentähden pyytää kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin pääkirjaston uusi talo sijoitetaan korttelin N:o 416 itäosaan XIII kaupunginosassa.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Kokouksessaan tammikuun 25 päivänä 1916 päätti Kaupunginvaltuusto käsitellessään kysymystä oman huoneiston hankkimisesta työväenopiston molemmille osastoille, että Rikhardinkadun kansankirjastotalosta oli niin pian kuin suinkin tarpeellinen osa luovutettava mainitun opiston, etusijassa sen ruotsinkielisen osaston, huoneistoksi sekä että Rahatoimikamarin tuli valmisttavaksi ottaa kysymys uuden talon teettämisestä kaupungin pääkirjastolle. Tämän johdosta päätti Rahatoimikamari seuraavan helmikuun 24 päivänä lähettää viimeksi mainitun asian valmisteltavaksi kuusijäseniseen valiokuntaan, johon Kamari puolestaan valitsi allekirjoittaneet Gripenbergin ja Lindbergin. Sittenmin valitsi kaupungin yleisten töiden Hallitus valiokunnan jäseniksi allekirjoittaneen Lindgrenin ja kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstadin sekä kaupungin kirjastohallitus allekirjoittaneet Sieversin ja Thermanin. Kun kaupunginarkkitehti oli sairauden tähden estynyt ottamasta osaa valiokunnan töihin, valittiin hänen sijaansa allekirjoittanut Idström.

Puheena olevaan tarkoitukseen on eri tilaisuuksissa ja eri asiain yhteydessä ehdotettu eri paikkoja. Niinpä ehdotettiin Rahatoimikamarin kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle toukokuun 30 päivältä 1912 (*Kvston pain. asiakirj. N:o 79 vuodelta 1913*) vaihtopuolisesti Arkadiakadun tonttia N:o 23 korttelissa N:o 14 tai erästä Hakasalmen huvilan aluetta. Näistä paikoista hyväksyi kirjastohallitus viimeksi mainitun, jota vastoin korttelia N:o 418 pidettiin liian etäisenä. Valmisteluvaliokunta oli sitä mieltä, että Hakasalmen huvila-alueetta ei olisi supistettava sinne sijoittamalla ehdotettu rakennus, ja valiokunnan ehdotuksesta asia palautettiin Rahatoimikamariin, jonka tuli tarkoitukseen ehdottaa jokin muu sopiva paikka Töölön kaupunginosasta. Sittenkun kaupungin yleisten töiden Hallitus oli puoltanut korttelissa N:o 448 sijaitsevia Creutzkadun tontteja N:oja 4 ja 6 sekä Apollokadun tontteja N:oja 5, 7 ja 9 sekä sittenmin kirjastohallituksen lausuman toivomuksen mukaisesti niinkään erästä paikkaa Hakasalmen puistosta, nimittäin puiston pohjoisosassa Töölönlahden rannalla sijaitsevaa mäkeä, esitti Rahatoimikamari tarkoitukseen varattaviksi sekä mainitut paikat että Hakaniemenpuistossa kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdottaman paikan itäpuolella, Töölön lahden vastaisella täytealueella sijaitsevan paikan (Pain. asiakirjoihin N:o 79 vuodelta 1913 liittyvässä kartassa osotetut kirjaimilla A, B ja C). Eri lausunnossa syyskuun 16 päivältä 1913 esitti kaupungin kirjastohallitus toivomuksen, että Kaupungin-

valtuusto valitsisi Hakasalmen puistosta paikan B vastaisen pääkirjastotalon tontiksi, mutta anoi, siltä varalta että tätä toivomusta ei otettaisi huomioon, sekä tämän alueen että Apollo- ja Creutzkadun tontteja varattavaksi tarkoitukseen. Täytealue olisi kokonaan sopimattomana tarkoitukseen erotettava luvusta. Lokakuun 14 päivänä 1913 teki Kaupunginvaltuusto lopullisen päätöksen asiasta jättäen kysymyksen tontin varaamisesta uuden kirjastotalon paikaksi raukeamaan.

Maaliskuussa 1914 ryhtyi asiaa uudestaan käsittelemään valiokunta, johon kuuluivat kirjastohallituksen puheenjohtaja, päätirehtööri Sievers, kaupungin kirjastonhoitaja, fil.maist. Uno Therman, kaupungininsinööri G. Idström ja kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad, jotka, huomauttaen että Rikhardinkadun kirjastotaloa oli mahdoton laajentaa, ehdottivat, että uutta keskuskirjastotaloa varten laadittaisiin luonnospirustukset. Kun nämä piirustukset kuitenkin suuressa määrin riippuisivat vastaisen talon paikasta, ehdotti valiokunta tarkoitukseen kaikin puolin sopivana alueena korttelissa N:o 416 olevia Museokadun tontteja N:oja 13, 14 ja 16. Tähän lausuntoon kaupungin yleisten töiden Hallitus yhtyi Rahatoimikamariin antamassaan kirjelmässä huhtikuun 24 päivältä 1914. Saman paikan asetti etusijaan se valiokunta, jonka kaupungin yleisten töiden Hallitus maaliskuussa 1916 asetti valmistelemaan kysymystä oopperatalon ja taidenäyttelytalon paikasta, minkä ohessa valiokunnan enemmistö asetti toiseen sijaan edellä mainitun, Töölönlahden rannassa Hakaniemen puistoalueella sijaitsevan mäen (*Kvston pain. asiakirj. N:o 7 vuodelta 1917, liite IX*). Sittenmin on asiaa valmisteltaessa mainittu seuraavat paikat: kortteli N:o 198, Kaisaniemenkadun tontit N:ot 7, 9 ja 11, mainitun kadun erottama Kaisaniemen puiston kolkka sekä vihdoin ilmatieteellisen keskuslaitoksen tontti, Vuorikatu N:o 24, joka lienee kaupungille ostettavissa, ynnä viereinen puistoalue. Kokouksessaan toukokuun 9 päivänä 1917 puolsi kaupungin kirjastohallitus, niinkuin tämän oheisesta pöytäkirjanotteesta näkyy, ilmatieteellisen laitoksen tonttia ja vaihtoehtoisesti korttelin N:o 416 itäosaa, joita paikkoja hallituksen varsinaiset jäsenet pitivät sopivina, jota vastoin kaupunginkirjastonhoitaja suuresti epäili jälkimäisen alueen sopivaisuutta.

Ammattimiesten lausuntojen mukaan tulee sen laatuksen kirjastotalon kuin tässä on puheena sijaita keskeisellä, hyvän kulkulaitosten yhteydessä olevalla ja silmään pistävällä paikalla, minkä sen ohessa tulisi olla erillinen sekä jonkin verran syrjässä suurten liikenneväyläin melusta ja tomusta. Rakennuspaikan tulee olla kohtalaisen tilava ja suoda tilaa vastaisille laajenuksille. Toiselta puolen näyttävät taloudelliset syyt vaativan, että kalliita liikepaikkoja ei käytetä tähän tarkoitukseen. Ottaen huomioon nämä näkökohdat sekä eri ammattiviranomaisten aikaisemmin esittämät perustelut on valiokunta havainnut, että lopullisesti on valittava ilmatieteellisen laitoksen tontin ynnä viereisen Kaisaniemen puistoalueen ja korttelin N:o 416 itäosan (tonttien 12 ja 14) välillä.

Mitä ensinnä tulee Kaisaniemen viereiseen paikkaan, joka asemansa puolesta näyttää täyttävän kaikki kohtuulliset vaatimukset, on valiokunta koettanut saada selville, olisiko ylipäätään mahdollista tänne sijoittaa sen kokoista monumenttaalista rakennusta kuin Helsingin kaupungin keskuskirjastotalo olisi, ja sentähden hankkinut alustavat luonnospiirustukset, jotka Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosasto on laatinut kirjastohallituksen esittämän ohjelman mukaisesti. Niinkuin näistä näkyy, täyttäisi rakennus, joka jonkin aikaa tyydyttäisi tarpeen ja rakennettaisiin kolmikerroksinen, kaikkiaan 2,435 neliömetrin alan, josta 1,200 neliometriä tulisi puistoalueelle, pihaa lukuun ottamatta. Rakennus tulisi vallitsevalle, kaupunginasemakaavakannalta edulliselle paikalle, mutta sitä kävisi tuskin laajentaminen muulla keinoin kuin rakentamalla neljäs kerros lisää. Tämän haitan lisäksi tulee se periaatteelliselta kannalta hyljättävä seikka, että supistettaisiin puistoalaa, tässä tapauksessa ennestäänkin ahdasta ja typistettyä, muistojensa ja traditioniensa vuoksi muita enemmän säästettävää Kaisaniemen puistoa, sekä valiokunnan arkitehtien lausumat huomautukset, että aivan puiston vierelle teetetty korkea rakennus vähentäisi puiston esiintymistä avonaisena, vapaana alueena, jommoinen vaikutus esiintyisi vieläkin räikeämpänä, jos rakennusta vastedes korotettaisiin. Nämä seikat ovat valiokunnan enemmistöstä näyttäneet ratkaisevilta, varsinkin kun toinen ehdotetuista paikoista näyttää tarkoitukseen täysin sopivalta.

Mitä tämän paikan, korttelissa N:o 416 sijaitsevain Museokadun tonttien N:ojen 12 ja 14, käyttämiseen tulee, pyytää valiokunta viitata jo edellä mainittuun valiokunnan mietintöön (*Kvston pain. asiakirj. N:o 7 vuodelta 1917, liite IX*) ja voi puolestaan yhtyä siinä oleviin lausuntoihin, joiden mukaan keskuskirjastotalo täällä tulisi arvokkaaseen ympäristöön ja olisi helposti nähtävänä L. Viertotieltä. Vaikka kirjastotalon paikka aluksi tuntuisikin etäiseltä, ei näy olevan epäilystä siitä, että kaupungin nopea kasvu on kohdakkoin tykkönään muuttava nykyään vallitsevaa käsitystä keskikaupungin paikasta, ja olisi lyhytnäköistä valitessa tonttipaikkaa rakennukselle, jonka tulee täyttää tehtävänsä monet ajat, ottaa huomioon ainoastaan nykyisiä oloja. Korttelissa N:o 416 on runsaasti tilaa suunnitellun rakennuksen vastaiseen laajentamiseen ja mahdollisuutta sen käsittelemiseen rakennustaiteellisesti arvokkaalla tavalla. Pitemmin voisi tätä paikkaa vastaan tehdä sen muistutuksen, että tarkoitukseen ehdotetuilla tonteilla on, ellei aivan vielä, niin luultavasti kohdakkoin verraten korkea myyntiarvo, mutta näyttää olevan asian luonnossa, että sen laatuista laitosta kuin tässä on puheena ei voi sijoittaa ylen vaatimattomalle paikalle.

Valiokunnan enemmistöstä eriyvän käsityksen lausuu jäsen Therman tämän oheisessa vastalauseessa.

Edellä lausutun mukaisesti pyytää valiokunta Rahatoimikamarille esittää, että Kamari Kaupunginvaltuustolle ehdottaisi korttelin N:o 416 itäosan varattavaksi kaupungin vastaisen keskuskirjastotalon paikaksi.

Helsingissä, toukokuun 21 päivänä 1917.

Alexis Gripenberg.
Hugo Lindberg.

Richard Sievers.
Uno Therman.

Armas Lindgren.
G. Idström.

Vastalause.

Sen johdosta että keskuskirjastotalon rakennuskysymystä valmistelemaan asetettu valiokunta on päättänyt kirjaston paikaksi ehdottaa Töölön kaupunginosan korttelin N:o 416 itäosaa, katsoo allekirjoittanut velvollisuudekseen vastalauseen muodossa esittää ja perustella valiokunnan enemmistön käsityksestä poikkeavan kantansa kirjaston sijoitusasiassa.

Keskuskirjaston tehtävänä on hyödyttää kaupunkia kokonaisuudessaan, avustaa yhteiskunnan ja kaikkien yhteiskunnan jäsenten henkistä ja aineellista edistystä pitämällä helposti saatavana erilaatuista hyvää kirjallisuutta ja tarjoamalla tietoja asioista, joihin kirjastossa olevan lisääntymistään lisääntyvän kirjallisuuden avulla voidaan antaa vastaus tai selvitys. Sen sijaan että haarakirjastoihin hankitaan pääasiassa ainoastaan halutumpaa ja helpotajuista kirjallisuutta, kootaan keskuskirjastoon sen lisäksi kirjallisuutta erikoistarpeita sekä perinpohjaisia selvityksiä ja opintoja varten, ulkomaista kirjallisuutta, kirjateoksia, joita kalliin hintansa vuoksi ei voida hankkia useampia kappaleita, sekä lukuisia hakemistoja ja käsikirjoja. Kohta kun keskuskirjaston kirjavarasto on saatu hyvin järjestetyksi sekä kirjain, aikakaus- ja sanomalehtien sisällyskin on tarkoin ja seikkaperäisesti luetteloon pantu, tulee kirjastosta ei ainoastaan lainauspaikka ja lueskelun ja opintojen harjoituspaikka, vaan myös tiedonantotoimisto laajimmassa mielessä. Kirjaston puoleen kääntyessään yleisö ei ainoastaan saa tarvitsemaansa kirjallisuutta, vaan monessa tapauksessa lisäksi välittömän vastauksen kysymyksiin, joita jokapäiväinen elämä ja työ kullekin asettaa. Voidakseen menestyksellä täyttää nämä tehtävät sekä tehokkaasti ja nopeasti avustaa kaikkien haarakirjastojen ja kaupungin muiden sivistyslaitosten työtä on keskuskirjastolle mitä tärkeintä, että se sijaitsee keskeisellä paikalla ja on helposti jokaisen käytettävissä. Kirjaston tulisi niinkään asemallansa alinomaa muistuttaa yleisöä olemassaolostaan, vetää luokseen välinpitämättömätkin ja ne, jotka kammovat suurempia ponnistuksia, kun on hankittava selvityksiä ja hyödyllisiä ohjeita tai täytettävä tiedon ja sivistyksen aukkoja.

Töölön kaupunginosasta ehdotettu rakennuspaikka ei täytä vaatimuksia keskeiseen, yleisesti käytettävään ja silmäänpistävään asemaan nähden. Sinne rakennettu kirjastotalo sijaitsisi olojen nykyisellään ollessa kaupungin rakennetun alueen ulkolaidassa. On tosin luultavaa, ettei asema kauan pysy näin epäedullisena, saaneepa olettaa, että kirjasto kohdakkoin sijaitsisi tajaan rakennetussa kaupunginosassa, missä sitä ympäröisivät lukuisat tärkeät julkiset rakennukset. Varmuudella ei kuitenkaan voi mitään sanoa kaupun-

gin vastaisesta kehityksestä. Missään tapauksessa ei kirjasto, kaupunkia kokonaisuudessaan silmällä pitäen, sijaitsisi niin keskeisesti kuin tarpeellista on. Töölön kaupunginosassa ei myöskään mainittavasti tulle käymään yleisöä kaupungin muista osista, niiden joukossa kaupungin nykyisestä keskustasta, joka luultavasti aina pysyy kaupungin tärkeimpänä osana, ei myöskään yhä taajemmin ja laajemmin asutuista pohjoisista ja koillisista seuduista, mistä kaupunki on hiljattain ostanut suuria maa-alueita. Ehdotettu rakennuspaikka sijaitsee niinkään syrjässä Töölön tärkeimmästä liikenneväylästä, Läntisestä Viertotiestä. Ainoastaan osa kirjastotaloa näkyisi Viertotielle ja näin ainoastaan niin kauan kuin kansallismuseon rakennusta ei laajenneta kaakkoon päin.

Jos on ilmeistä, että keskuskirjasto sijoitettuna valiokunnan ehdotuksen mukaisesti ei voi täydellisesti saavuttaa sitä merkitystä kuin pitäisi, näyttää tarpeelliselta kaupunginasemakaavasta etsiä rakennuspaikkoja, missä kirjastolla on parempia mahdollisuuksia menestykselliseen toimintaan. Keskuskirjastotalolle kyllin tilavia paikkoja ei ole monta tarjona. Korttelit N:ot 401 ja 403 ovat kaupunginviranomaiset hiljattain luovuttaneet ooppera- ja taidenäyttelytalojen paikaksi. Läntisen Viertotien suulla on kuitenkin vielä käyttämättä kortteli N:o 198, joka sijaitsee verraten keskeisesti ja useiden liikenneväyläin leikkauskohdassa. Jos tämä kortteli voitaisiin luovuttaa keskuskirjastotalon paikaksi, olisi se Töölöstä ehdotettua aluetta edullisempi. Levoton paikka on nimittäin kirjaston toiminnalle vähemmän haitallinen kuin syrjäinen paikka. Käyttämättä on niinkään toistaiseksi Kaisaniemenkadun tonttien N:ojen 7, 9 ja 11 muodostama alue, samoin kuin mainitun kadun Kaisaniemen puistosta erottama osakin. Nämä molemmat alueet tarjoisivat kirjastolle sangen edullisen aseman; ensinmainitun alueen muoto ja epätasainen rakennuspohja eivät ehkä kuitenkaan olisi aivan sopivia kirjastorakennukselle.

Allekirjoittaneen mielestä erinomainen keskuskirjastotalon paikka olisi ilmatieteellisen keskuslaitoksen tontti, Vuorikatu N:o 24, sekä sen viereinen Kaisaniemen puiston alue. Laitoksen johtaja on ilmoittanut, ettei hän vastusta tontin siinä olevine puurakennuksineen sekä tontin edustalle puistoon rakennetun pienen kivirakennuksen luovuttamista kaupungille arvion mukaan. Jos kaupunki valtiolta lunastaa tontin ja kaupunginviranomaiset sallivat sijoittaa kirjastorakennuksen siihen ja rajakkaiseen puiston osaan kaupunginasemakaavakonttorissa laaditun luonnospiirustuksen mukaisesti, tulee keskuskirjasto sijaistamaan kaupungin ehken tärkeimmän liikenneväylän vierellä ja keskikaupungin läheisyydessä, minne asiat aina vetävät yleisöä kaikista kaupunginosista. Siitä huolimatta olisi paikka verraten rauhaisa ja vapaa. Kirjasto pääsisi nauttimaan kaikkia puiston tarjoomia etuja, jommoisia on hankittu useille ulkomaisille kirjastoille. — Siinä osassa Kaisanie-

men puistoa, joka käytettäisiin rakennuksen paikaksi, käy yleisöä nykyään aniharvoin; se on niin sanoakseni kuollut kohta puistossa. Puiston veto-voima ei mitään menettäisi, vaan päin vastoin voittaisi; kirjasto vetäisi puoleensa sen suuren yleisöjoukon, joka kauniina vuodenaikana huvikseen haluaisi lukea ulkosalla. Kaunis kirjastorakennus muodostaisi niinkään miellyttävän taustan Vuorikadun näköalalle. Luonnospiirustuksessa ehdotettu puoliympyrän muotoinen rakennus sijaitsisi puiston pääakselilla ja puiston korkeimmalla kohdalla. Ei käyne vaikeaksi saada rakennusta kokonaisuudessaan sopeutumaan puiston arkkitehtuuriin. Tämän enempää ei puistoalaa vastedes tarvitsisi anastaa. Kirjavaraston karttuessa voitaisiin lisätilaa saada laajentamalla kirjavarastohuonetta kuvun muotoisena ylöspäin, — kirjastorakennuksen muuta osaa ei tarvitsisi korottaa. Lukusalit tulisivat luonnospiirusten mukaan erittäin tilavat. Jos vastedes lukuisia haarakirjastoja lukusaleineen perustetaan kaupungin eri osiin, ei olisi tarpeellista laajentaa keskuskirjaston lukusaleja. Pihamaata kirjastorakennuksen ympärillä ei tarvita.

Allekirjoittanut on sentähden sitä mieltä että keskuskirjastotalon paikaksi olisi etusijassa ehdotettava ilmatieteellisen keskuslaitoksen tontti ynnä rajakkainen Kaisaniemen puiston osa, toisessa sijassa kortteli N:o 198 ja kolmannessa sijassa joko Kaisaniemenkadun erottama Kaisaniemen puiston kolkka tai Kaisaniemenkadun tontit N:ot 7, 9 ja 11. Jos epäilyksiä syntyy ehdotettujen rakennuspaikkain korkean raha-arvon tai niiden vaikeuksien ja kustannusten johdosta, joita kirjastotalon teettäminen joihinkin näistä paikoista tuottaa, ei näiden epäilysten kuitenkaan tulisi saada hälventää sitä tosiasiaa, että keskuskirjasto on kaupungin kaikkein tärkeimpiä sivistyslaitoksia ja yhteiskunnan aineellisenkin edistyksen kehittäjiä. Keskuskirjastosta, missä nykyään vallitsee suurta tilan puutetta ja muitakin huoneistosta johtuvia epäkohtia, annetaan jo nykyään vuosittain lähes 300,000 kirjalainaa, ja käyntien luku sen lukusaleissa on yli 400,000. Edelleen kehittyessään voi kirjastosta, erittäinkin kansanvaltaisissa oloissa, tulla yhteiskunnan älyllisen elämän keskipiste ja suoja tietämättömyyttä ja sivistymättömyyttä vastaan.

Helsingissä, toukokuun 29 päivänä 1917.

Uno Therman.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin kaupungin Kirjastohallituksen kokouksessa toukokuun 9 päivänä 1917, jossa kokouksessa päätirehtööri R. Sievers, professori J. N. Reuter, lehtori H. Bergroth ja kirjastonhoitaja U. Therman olivat saapuvilla.

3 §. Keskusteltiin kysymystä keskuskirjaston vastaisesta sijoittamisesta. Hallitus oli sitä mieltä, että kirjastotalon ehdotetuista rakennuspaikoista kaksi ansaitsi etusijassa huomiota, nimittäin 1) ilmatieteellisen keskuslaitoksen tontti, Vuorikatu N:o 24, ynnä viereinen Kaisaniemen puiston alue kaupungin rakennuskonttorissa laaditun ehdotuksen mukaisesti ja 2) korttelin N:o 416 itäosa Töölön kaupunginosassa, jota aluetta kaupungin yleisten töiden Hallitus oli puoltanut. Herrat Sievers, Reuter ja Bergroth pitivät molempia näitä alueita rakennuksen paikaksi sopivina, jota vastoin kirjastonhoitaja suuresti epäili viimeksi mainitun alueen sopivaisuutta.

Vakuudeksi:

Uno Therman.

Lausunto Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämisehdotuksesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
elok. 23 p:nä 1917.*

N:o 703.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Se tärkeä kysymys, josta Rahatoimikamari nyt käy antamaan lausuntoa, on jo kauan ollut päiväjärjestyksessä. Mitä tulee asian eri vaiheisiin, siinä esitettyihin eri mielipiteisiin sekä niihin seikkoihin, jotka ovat viivyttäneet sen käsittelyä, pyytää Rahatoimikamari viitata Kaupunginvaltuuston painettuihin asiakirjoihin N:oon 42 vuodelta 1915 ja N:oon 42 vuodelta 1917. Viimeksi mainitun mietinnön, joka on päivätty kesäkuun 15:tenä, on Rahatoimikamari voinut käsitellä vasta tänä päivänä, syystä että kuluvana kesänä puhjennut kirjapainolakko viivästytti sen painatusta toista kuukautta.

Niinkuin asiakirjoista näkyy, on olemassa kaksi ehdotusta kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudestijärjestämiseksi. Toisen näistä ehdotuksista ovat laatineet herrat Norrmén ja Widenius (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1915*) ja toisen Rahatoimikamarin asettama valiokunta (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1917*). Jälkimäinen ehdotus nojaa pääasiassa edelliseen ja käy olennaisilta osilta sen kanssa yhteen, mutta eroaa siitä kuitenkin useissa kohdin, mikä niinkään käy selvästi näkyviin valiokunnan mietinnön perusteluista. Rahatoimikamari puolestaan on erimielisyydettä asettanut valiokunnan omaksumalla kannalle. Revisiokonttorille tämän ehdotuksen mukaan tuleva asema näyttää Rahatoimikamarista paremmin vastaavan olojen vaatimuksia, kuin se laaja toimivalta, minkä herrat Norrmén ja Widenius ovat sille tahtoneet antaa. Niinkään pitää Kamari onnellisena, ettei valiokunnan mietinnössä ole sitä laajalle menevää kassa- ja tilivirastojen desentralisoimista, mikä esiintyy herrain Norrmén ja Wideniuksen ehdotuksessa. Vaikkei valiokunnan mietinnössä ilmenekään nimenomaista keskityspyrkimystä tällä alalla, on valiokunta kuitenkin ilmeisesti pyrkinyt aikaansaamaan järjestelmän, joka jossain määrin nojaa keskityspäätösteeseen, niin että kaupungin keskuskassa, toisin sanoen Rahatoimikonttori, saisi vallitsevamman aseman kuin sillä olisi herrain Norrménin ja Wideniuksen ehdotuksen mukaan.

Valiokunnan mietinnössä kajotaan, vaikka ainoastaan ohimennen, kysymyksen erään uuden viran, rahahallinnon johtajan viran, perustamisesta, joka toimi-

henkilö tosin olisi etusijassa Rahatoimikonttorin, mutta jossain määrin myös kaupungin kaikkien kassa- ja tilivirastojen päällikkönä. Asian nykyisellään ollessa, ennenkuin ehdotus Rahatoimikamarin ja Rahatoimikonttorin uudestijärjestämisestä on ehditty laatia, ei Rahatoimikamarilla ole syytä määrätä kantansa tässä asian kohdassa. Kamari on katsonut tästä olevan jo nyt ilmoittaminen, jotta sillä olisi valmistellessaan ehdotusta Rahatoimikamarin ja Rahatoimikonttorin uudestijärjestämiseksi täysi vapaus tehdä muita muutosehdotuksia tässä kohden.

Valiokunnan laatiman Revisionikonttorin johtosääntöehdotuksen 14 §:än on Rahatoimikamari pitänyt tarpeellisenä vähäistä muodollista muutosta. Valiokunnan ehdotuksen mukaan on mainitun §:n 1 mom. seuraava:

„Jos kaupunginreviisori, (poist.) reviisori *tai kanslisti* tavataan virkarikoksesta tai virkansa laiminlyömisestä, on syyte häntä vastaan kaupunginvaltuuston päätöksestä tuomioistuimessa nostettava. Syytteeseen pannun virkamiehen pidättäköön maistraatti virantoimituksesta, kunnes hänestä on lopullinen tuomio annettu tai tuomioistuin *muuta* määrää. Siltä ajalta pidätetään hänen palkkansa, ellei maistraatti katso kohtuulliseksi antaa syytetyn kantaa jotakin osaa siitä.“

Rahatoimikamarin käsityksen mukaan tulisi säännöksen olla seuraava:

„Jos kaupunginreviisori, (poist.) reviisori *tai kanslisti* tavataan virkarikoksesta tai virkansa laiminlyömisestä, on syyte häntä vastaan kaupunginvaltuuston päätöksestä tuomioistuimessa nostettava. Syytteeseen pannun virkamiehen *voi* maistraatti *pidättää* virantoimituksesta, kunnes hänestä on lopullinen tuomio annettu tai tuomioistuin *muuta* määrää, *jossa tapauksessa* hänen palkkansa pidätetään, ellei maistraatti katso kohtuulliseksi antaa syytetyn kantaa jotakin osaa siitä.“

Mitä vihdoin ehdotettuun palkkaussääntöön tulee, on se Rahatoimikamarin mielestä liian niukka nykyiseen kalliiseen aikaan nähden. Olisi toivottavaa, että virkoihin saataisiin kyvykkäitä henkilöjä, mikä ehkä ei ole laita, jos palkat määrätään liian alhaisiksi. Tähän on huomautettu, ettei ole oikein tässä tapauksessa vahvistaa nykyisten tavattomain olojen mukaan sovitettua palkkaussääntöä, varsinkaan kun palkkaussääntöön merkityt palkat eivät vastaa todellisia palkkaetuja, siihen nähden että kaupunki maksaa kalliinajanlisäystä. Lisäksi on huomattava, että Kaupunginvaltuusto on asettanut palkanjärjestelyvaliokunnan laatimaan ehdotusta palkkaussäännön perinpohjaiseksi uudestijärjestämiseksi sekä että, jos havaitaan, että nykyisiin perusteihin nojaavat palkkaussäännöt eivät vastaa oloja, täytyy toimeenpanna yleinen palkkainkorotus. Tällöin tulee tietysti Revisionikonttorinkin palkkaussääntö asianmukaisesti tarkastettavaksi. Rahatoimikamarin varapuheenjohtaja, herra Listo, ja jäsen, herra Lindfors, ovat pöytäkirjaan lausuneet, että heidän käsityksensä mukaan jo nyt olisi määrättävä korkeammat palkat, erittäinkin reviisoreille.

Edellä esitetyillä perusteilla Rahatoimikamari pyytää kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä Rahatoimikamarin valiokunnan laatiman Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen johtosääntöehdotuksen (Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1917) noudatettavaksi 1918 vuoden alusta;

hyväksyä Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain johtosääntöehdotuksen sekä määrätä vuosipalkkioksi 500 markkaa inventtaajain puheenjohtajalle ja 400 markkaa kullekin inventtaajalle;

*vahvistaa Helsingin kaupungin Revisionikonttorin johto- ja palkkaussääntöehdotukset Rahatoimikamarin johtosääntö-
nön 14 §:n 1 momenttiin ehdottamin muutoksin noudatettaviksi
1918 vuoden alusta;*

irtisanoa Revisionikonttorin nykyisen vakinaisen virkamiehen — revisorin — hänen nykyisestä virastaan;

kehottaa Maistraattia hyvissä ajoin julistamaan kaupunginrevisorin ja revisorien virat avonaisina haettaviksi sekä Kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotuksen virkain täyttämiseksi;

käskää Revisionikonttorin julistaa kanslistin viran haettavaksi ja Valtuustolle lähettää ehdotuksen viran täyttämiseksi; sekä

käskää kaupungin kaikkien johto- ja lautakuntain laatia ja Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotukset edellä olevasta johtuviksi muutoksiksi ja lisäyksiksi voimassa oleviin johtosääntöihinsä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

*Esitys Mäntymäen tiluksen N:o 57 c
hallintaoikeuden pitentämisestä.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Toukok. 23 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 343.

Mäntymäen huvilatilus N:o 57 c, tämän oheiseen asemakarttaan merkitty kirjaimilla a-b-c-d ja pinta-alaltaan 1.56 ha, annettiin Maistraatin joulukuun 29 päivänä 1873 tekemällä päätöksellä vuokralle 30 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1874 lukien, ja vahvistettiin vuotuiseksi vuokramaksuksi 202 markkaa rahaa ja 425 hehtolia rukiita pohjaveroa, minkä ohessa muun muassa määrättiin, että vuokraaja on vuokrakauden päättyessä oikeutettu saamaan arviomiesten lausunnon mukaan korvausta tiluksella olevista rakennuksistaan. Sittenmin anoi silloinen vuokraaja lääketieteellisensiaatti E. W. Lybeck, vuokraa pitennettäväksi vuoteen 1940, mutta Kaupunginvaltuusto myöntyi hakemukseen ainoastaan sikäli, että vuokra pitennettiin 1923 vuoden loppuun oikeuttamalla vuokraaja tilukselle rakennuttamaan sairaala sekä vuokrakauden kuluessa, kohta kun tilus oli uuteen kaupunginasemakaavaan otettu ja viimeistään vuokrakauden päättyessä, toimitettavan arvion mukaan huutokaupatta lunastamaan se tai ne vastaisen kaupunginasemakaavan tontit, joilla päärakennukset sijaittavat, sekä muuten aikaisemmin voimassa olevin vuokraehdoin, paitsi että kaupunki on vapautettu velvollisuudesta korvata tilukselle teetettyjä rakennuksia, mitä laatua lienevätkin, sekä oikeutettu menetetyistä maasta korvausta suorittamatta pitennetyn vuokrakauden kuluessa ei ainoastaan eheyttämään huvila-aluetta, sillä tavoin kuin sen ottaminen kaupunginasemakaavaan vaatii, vaan myös teettämään tarpeelliset kadut alueen halki.

Nykyään on Mäntymäen tiluksen haltijana lääketieteellisensiaatti Sigurd af Björkesten, joka kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla myös hallitsee Mäntymäen ja Runebergkadun tonttien välistä aluetta.

Rahatoimikamarille osotetussa hakemuksessa on lääketieteellisensiaatti af Björkesten tiedustellut, voidaanko hänen hallintaoikeuttaan pitentää 25 vuodella tähänastisin ehdoin.

Kamari lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, joka antoi kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja kaupungingeodeetin toimeksi valmistella

asiaa. Kun Kaupunginvaltuusto oli, niinkuin edellä mainittiin, aikaisemmin hyljännyt hakemuksen vuokrakauden pitentämisestä yli vuoden 1923, eivät mainitut toimihenkilöt katsoneet voivansa puoltaa vuokranpitennyksen myöntämistä, minkä johdosta hakija antoi Kamariin uuden kirjoituksen, jossa hän huomauttaen tiluksella voimassapidetyn hermotautisten hoitolaitoksen, Mäntymäen sairaalan, merkityksestä, joka laitos käsittää kaksikerroksisen kivistä tehdyn sairaalarakennuksen, puusta tehdyn lääkäriinasuntorakennuksen ynnä pienempiä ulko-huoneita edustaen noin 170,000 markan perustamisarvoa, esitti, vaihtopuolisesti uudistaen hakemuksensa vuokran pitentämisestä vuoteen 1948 tai ainakin 1940 vuoden loppuun, jolloin viereisen Kammion tiluksen vuokrakausi päättyy, että hänet oikeutettaisiin lunastamaan osa tilusta, etusijassa se tonttiala, missä rakennukset sijaitsivat, ja ilmoitti hakija olevansa halukas keskustelemaan kaupungin kanssa kaupan lähemmistä ehdoista. Asiasta antamassaan lausunnossa huomauttivat kaupungininsinööri Idström ja kaupunginasemakaava-arkkitehti Jung, jotka kaupungin yleisten töiden Hallitukselta olivat saaneet tehtäväkseen valmistelevasti tutkia asiaa, että Mäntymäen sairaala oli laatuaan ainoa tällä paikkakunnalla ja että sitä oli koko olemassaolonsa aikana paljon käytetty, minkätähden saattoi katsoa todellisen tarpeen vaativan laitoksen pysyttämistä nykyisellään. Näin ollen tulisi kaupungin ryhtyä hakijan kanssa keskusteluihin alueen lopullisesta järjestämisestä, kuitenkin sillä edellytyksellä että kaupungin terveydenhoitoviranomaiset pitivät laitosta edelleen tarpeen vaatima.

Lähtien sairaalan merkityksestä julkilausumansa käsityksen pohjalta olivat edellä mainitut toimihenkilöt jakaneet hakijalle luovutettavan alueen kahteen tonttiin, joista toinen, sairaalatontti, jota myös käytettäisiin potilaiden kävely-paikkana ja jonka sentähden täytyi olla pinta-alaltaan melko suuri, käsittäisi noin 5,200 m², jota vastoin toinen, yksinomaan asuntotarkoituksiin käytettävä tontti, voisi olla tuntuvasti pienempi eli tavallisen rakennustontin kokoinen, esimerkiksi noin 1,200 m². Jos Mäntymäen alue järjestettäisiin näitä näkökohtia noudattaen, voisi lähimpänä Kammiokatua sijaitsevista tiluksen osista muodostaa 4 tonttia. Näitä ei kuitenkaan tulisi saada rakentaa niin, että laitoksen sairaanhoito sen johdosta vaikeutuisi, joten niille olisi vahvistettava semmoiset sisäiset rakennusrajat, että lähinnä sairaalaa sijaitsevat tonttien osat jäisivät rakentamatta. Mainitut toimihenkilöt olivat kuitenkin havainneet, että tämä m. m. Mäntymäen alueen käsittävä korttelin N:o 479 tonttijaoitus ei tarjoisi tilaisuutta sopivan kokoisten tonttien sijoittamiseen varsinkaan korttelin eteläosaan, minkätähden on esitetty toinen vaihtopuolinen ehdotus (tämän oheinen asemakartta), jonka mukaan poikkikatu kulkisi korttelin halki. Edellisen vaihtopuolen mukaan saataisiin yksi tontti vähemmän kuin jälkimäisen ehdotuksen mukaan (16 ja 17). Siihen nähden että jälkimäinen vaihtoehto olisi taloudellisesti edullisempi, kun kaksi uusista tonteista olisi kulmatontteja, ovat valmistelijat puoltaneet tämän vaihtoehdon hyväksymistä.

Mitä tulee hintaan, joka kaupungin olisi vaadittava sairaalan ja lääkärin-asunnon paikaksi aiotuista tonteista, olivat valmistelijat olleet sitä mieltä, että ne olisi arvioitava samalla perusteella kuin viereiset kaupungin omistamat asuntontit, mutta että itse sairaalatontti myytäisiin sillä ehdolla, että ainoastaan vähäisen osan kauppahintaa tarvitsisi maksaa heti, jota vastoin suurempi osa kiinnitettäisiin tonttiin korottomana lainana, joka saisi olla maksamatta niin kauan kuin sairaalaa pidetään tontilla voimassa. Kun Rahatoimikamari nyttemmin on pannut viereisten tonttien hinnaksi noin 60 markkaa neliömetriltä, olisi vastaava hinta pantava puheena olevillekin tonteille. Kun kuitenkin vuokra-kaudesta on vielä jäljellä kokonaista 7 vuotta, olisi, siinä tapauksessa että hakija suostuisi kaupungille heti luovuttamaan vuokrapalstan muut osat, uusien tonttien keskimääräinen hinta huojistettava 50 markaksi neliömetriltä, jossa tapauksessa sairaalatontin hinnasta maksettaisiin käteisellä 10 markkaa neliömetriltä ja kauppahinnan loppuosa saisi edellä mainituin ehdoin olla toistaiseksi maksamatta.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus ilmoitti kaikin puolin yhtyvän edellä kerrottuun herrain Idströmin ja Jungin tekemään ehdotukseen.

Terveystenhoitolautakunta on mielipitenään lausunut, että olisi erittäin suotavaa, että varattaisiin mahdollisuus Mäntymäen sairaalan edelleen voimassa pysymiseen, minkätähden Lautakunta on yhtynyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen puoltamaan ehdotukseen. Takeita olisi kuitenkin saatava siitä, että tontteja vastedes käytetään sairaalatarkoituksiin.

Rahatoimikamari piti kuitenkin tarpeellisena hankkia kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausunnon siitä, millä ehdoilla puheena olevan tiluksen vuokraa voisi pidentää. Hallitus antoi asian valmistelun kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja kaupungingeodeetin toimeksi, ja nämä ehdottivat, että ne Mäntymäen tiluksella sijaisevat tontit, joilla hakijan sairaala ja lääkärinasunto sijaitsevat, sekä näihin tontteihin rajoittuva Topeliuskadun tontti, jonka hakija niinkään on pyytänyt saada lunastaa, luovutettaisiin hänelle vuokralle 1940 vuoden loppuun, jolloin Kammion sairaala-alueen vuokraus päättyy, 6,000 markan vuosivuokrasta ja että vuokraaja oikeutettaisiin ehdotetun pitenneen vuokrauden kuluessa lunastamaan mainitut tontit siitä hinnasta, mikä niille lunastusaikaan pannaan. Sittenkun hakija kuitenkin oli ilmoittanut ei voivansa hyväksyä tätä ehdotusta pitäen sitä epäedullisena, koska hänen olisi vuokrauden päättyessä pakko tonteista maksaa nykyistä paljon kalliimpi hinta, esittivät kaupunginasemakaava-arkkitehti ja kaupungingeodeetti välitysehdotuksen, jonka mukaan hakijalle suotaisiin etu kaupungin yleisten töiden Hallituksen esittämin ehdoin vasta 1923 vuoden lopussa päättää mainittujen kolmen tontin kauppa, saaden hän siihen

asti käyttää nykyistä vuokra-alueitaan. Tähän jälkimäiseen ehdotukseen hakija ilmoitti suostuvansa.

Tällä kertaa ei Hallitus kuitenkaan katsonut voivansa yhtyä viimeksi mainittuun ehdotukseen, koska puheena olevain erittäin arvokkaiden tonttien myynti ei nykyään ollut suotava, minkätähden Hallitus ehdotti, että edellä mainittujen kolmen tontin käsittämä alue siihen hyötyyn katsoen, minkä sikäläinen sairaala kaupungille tuottaa, vuokrattaisiin tohtori af Björkestenille kuluvan vuokra-kauden lopusta vuoteen 1940 asti 3,000 markan vuosivuokrasta, minkä ohessa hakija, siinä tapauksessa että tämä välitysehdotus otetaan huomioon, saisi 1923 vuoden loppuun nauttia hyväkseen nykyisiä vuokraehtojaan.

Tohtori af Björkestenin saatua tiedokseen ammattiviranomaisten ehdotukset esitti hän puolestaan seuraavat kolme vaihtopuolista ehdotusta:

- I. Etusijassa haluaa hakija *1923 vuoden päättyessä* saada Hallituksen ehdotamasta hinnasta lunastaa puheena olevat kolme tonttia, minkä ohessa nykyinen vuokrasopimus pysyisi voimassa 1923 vuoden loppuun.
- II. Ellei tämä ehdotus saisi osakseen huomiota, anoo hakija oikeutta saada edellä esitetyin ehdoin jo nyt lunastaa puheena olevat alueet oikeutettuna 1923 vuoden loppuun rajoituksetta käyttämään nykyisen vuokrasopimuksen nojalla hallussaan olevaa muuta maata.
- III. Ellei kumpaakaan näistä kahdesta ehdotuksesta hyväksyttäisi eikä aluetta siis myytäisi, esittää hakija, että kaupunki 2,000 markan vuosivuokrasta 1940 vuoden loppuun hakijalle luovuttaisi koko sen alueen, jota pohjoisessa rajoittaa Kammiokatu ja etelässä korttelin N:o 479 halki Töölön- ja Topeliuskadun välitse kulkevaksi ehdotettu katu (asemakarttaan merkitty kirjaimilla e-f-g-h) ehdottomasti oikeutettuna saamaan vuokrauden päättyessä korvauksen alueella nykyään olevista ja sinne vastedes teetettävistä rakennuksista ja laitoksista, joka korvausmäärä vahvistettaisiin objektiivisesti arvioimalla rakennukset lunastusaikaan, ei kuitenkaan 200,000 markkaa suuremmaksi.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimesta syntyneissä lausunnoissa sekä Hallituksen omassa lausunnossa on kysymys vuokrauden pitentämisestä jätetty syrjään, kun taas Hallitus ei ole jälkimäisessä lausunnossaan pitänyt ehdotettujen tonttien myymistä nykyään suotavana, mutta sitä vastoin puoltanut lähemmin mainitsemansa tonttimaan vuokraamista hakijalle. Ammattiviranomaisen kanta näkyy siis olevan horjuva mikäli koskee kysymystä, olisiko kaupungille edullisempaa myydä vai vuokrata puheena oleva tilus.

Hakijan vaatimuksia arvostellessa lienee syytä nykyisen vuokrasopimuksen määräysten pohjalla ja kaupungin etua silmällä pitäen koettaa löytää sopivin asian ratkaisutapa.

Vuokraajalla on oikeus vuokrakauden kuluessa, kohta kun tilus on vastaiseen uuteen kaupunginasemakaavaan otettu ja viimeistään vuokrakauden päättyessä, toimitetun arvion nojalla huutokaupatta lunastaa se tai ne vastaisen kaupunginasemakaavan tontit, missä päärakennukset sijaitsevat. Töölön kaupunginasemakaavaa vahvistettaessa tuli koko vuokraajan nykyään käyttämä alue kaupunginasemakaavaan kortteliin N:o 479 Topeliuskadun tontiksi N:o 5, mutta edellä mainittujen vuokraehtojen tulkitseminen siihen suuntaan, että vuokraaja olisi oikeutettu lunastamaan koko tämän tontin, ei käy hyväksyminen eikä vuokraajakaan ole näitä ehtoja sillä tavoin tulkinnut. Sitä vastoin lienee vuokraajalla kiistämätön oikeus lunastaa ne alueet, missä päärakennukset sijaitsevat, eikä kaupunki voine laiminlyömällä ennen vuokrakauden päättymistä vuonna 1923 ryhtyä toimenpiteeseen semmoisen kaupunginasemakaavanjärjestelyn aikaansaamiseksi, että se tonttiala, missä päärakennukset nyt ovat, tulee jaetuksi yhteen tai useampaan tonttiin, kohtuudella tehdä vuokraajan lunastusoikeutta tyhjäksi. Hallituksen hyväksymän vaihtoehdon mukaan (vrt. asemakarttaa) luovuttaisi kaupunki vuokraajalle omistusoikeuden kahteen tonttiin, joista toista, noin 4,470 m²:n laajuista, käytettäisiin sairaalataroituksiin ja toista, noin 1,200 m²:n laajuista, asuntotaroituksiin. Vuokraaja on kuitenkin vaatinut saada lunastaa kolmannenkin sekä sairaala- että asuntotonttiin rajoittuvan tontin. Asian käsittelyn jatkuessa ei Hallitus ole antanut suoranaista lausuntoa viimeksi mainitun tontin myymisestä, jonka tontin vuokraaja on pyytänyt saada lunastaa samoilla ehdoilla kuin sairaalarakennuksen tontinkin. Vuokraehdot eivät kuitenkaan edellytä myöntymistä vuokraajan viimeksi mainittuun vaatimukseen hänen esittämiensä ehdoin. Jos hakija pitää puheena olevan kolmannen tontin omistamista tärkeänä sairaalalaitokselle, lienee hänen joko arvion tapahduttua lunastettava se huutokaupassa tai myös hankittava itselleen pitempi tai lyhempi vuokraoikeus tonttiin.

Rahatoimikamarin mielestä kuitenkin painavat syyt puhuvat sen puolesta, että kaupungin ei tulisi luovuttaa hallustaan puheena olevain tonttien omistusoikeutta, vaan ainoastaan pitentää vuokraajan vuokraoikeus, mutta kun hakijalla epäilemättä on oikeus lunastaa arvokkaita osia nykyisestä vuokra-alueestaan, näyttää kaupungin, saadakseen asian ratkaistuksi pitennetyn vuokrasopimuksen pohjalla, olevan myönnettävä hakijalle eräitä etuja, kuitenkin niin että ne eivät loukkaa niitä etuja, mitkä kaupunki saavuttaisi kieltäytymällä luovuttamasta omistusoikeutta. Kamarin mielestä olisi kaupungille tärkeää, että se kohdakkoin saisi vapaasti käyttää niitä jo nykyään arvokkaita tontteja, joilla hakijan rakennukset sijaitsevat, sekä järjestää niiden käyttämisen ajan vaatimusten mukaisesti kaupungille tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tähän nähden ei vuokran määrään eikä vuokra-alueen laajuuteen ole pantava ratkaisevaa merkitystä, minkätähden kaupungin tulisi saadakseen asian ratkaistuksi uuden vuokrasopimuksen tekemällä koettaa kohtuuden rajoissa tyydyttää hakijan vaatimuksia. Hakijan esittämässä kolmannessa vaihtopuolisessa ehdotuksessa oleva ehto että vuokraaja

olisi oikeutettu vuokrakauden päättyessä saamaan korvauksen alueella olevista rakennuksista, on kuitenkin omansa herättämään epäilyjä.

Sairaala-alueella on nykyään kaksikerroksinen sairaalarakennus kivistä, lääkäriinasunto puusta sekä ulkohuoneita, joiden rakennusten perustamisarvo lienee 170,000 markan vaiheilla. Jos vuokraaja saisi edelleen 23 vuotta käyttää sairaala-alueita, toimeenpantaisiin siinä luultavasti varsin huomattaviakin laajennuksia. Tällä edellytyksellä joutuisi kaupunki maksamaan rakennuksista 200,000 markkaan asti, mutta joka tapauksessa olisi olemassa takeita siitä, ettei kaupungin tarvitsisi maksaa rakennusten todellista arvoa suurempaa summaa. Mahdotonta ei myöskään ole, että kaupunki ehdotuksessa esitettyyn lunastussumman rajoitukseen katsoen saisi rakennukset huokeammalla kuin niiden arvo lunastusaikaan on. Sanottavaa tappiota ei kaupungille koituisi siinäkin tapauksessa että kaupunki käyttäisi sairaala-alueen johonkin muuhun tarkoitukseen, sillä vaikka rakennukset olisikin muutettava toiseen paikkaan tai käytettävä muuhun tarkoitukseen, olisi niillä kuitenkin melko suuri arvo.

Seikka, jota, niinkuin edellä huomautettiin, Rahatoimikamari kuitenkin on pitänyt ratkaisevana puoltaessaan vuokranpitennystä eräiden sairaala-alueen osain myynnin edellä, on se että, ellei myyntiä päätetä, voi kaupunki vuokrakauden päättyessä vapaasti käyttää tässä puheena olevan arvokkaan maan. Kamarilta ei ole tässä jäänyt huomaamatta, että tällainen asian ratkaisu tietää poikkeamista siitä periaatteesta, jota Kaupunginvaltuusto noudatti viimeksi myöntäessään vuokranpitennystä Mäntymäen vuokraajalle, ja palautumista pääasiassa samoihin vuokraehtoihin, mitkä Maistraatti vahvisti tilusta vuonna 1873 ensi kerran annettaessa vuokralle, mutta Kamarin mielestä ovat kaupunginviranomaiset esteettömät nyt noudattamaan menettelyä, josta Kamarin mielestä koituisi kaupungille etua.

Kamari on sentähden pääasiassa katsonut voivansa yhtyä puheena olevaan vuokraajan esittämään vaihtopuoliseen ehdotukseen III, vaikkakin Kamari on vuosivuokraan nähden pitänyt kohtuullisena tuntuvaa korotusta. Tohtori af Björkestenin tarjooma 2,000 markan vuokrasumma on nimittäin Kamarin mielestä liian alhainen verrattuna vuokra-alueen pinta-alaan — 11,284 m² — ja muihin vuokraehtoihin. Kamari on sentähden tahtonut ehdottaa kohoavaa vuokraa, jota maksettaisiin tammikuun 1 päivästä 1924 1930 vuoden loppuun 3,000 markkaa, viimeksi mainitusta ajankohdasta 1935 vuoden loppuun 4,500 markkaa sekä vuokrakauden jäljellä olevalta ajalta eli 1940 vuoden loppuun 6,000 markkaa.

Siinä tapauksessa että Kamarin ehdotus hyväksytään, voi korttelin N:o 479 muodostelun 1923 vuoden jälkeen esteettömästi toimittaa kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatimassa asemakartassa esitetyn ehdotuksen mukaisesti, mikäli koskee korttelin halki suunniteltua liikenneväylää sekä korttelin eteläosaa. Sairaala-alueelle olisi kuitenkin tärkeää, että mainittu liikenneväylä teetettäisiin ennen korttelin eteläpuoliskon rakennuttamista.

Mitä vihdoin tulee sairaala-alueella olevain rakennusten arvioimiseen vuokrauden päättyessä, on Kamarin mielestä syytä panna tästä lähempi määräys vuokrasopimukseen. Noudattaen välimiesten valinnassa tavaksi tullutta käytäntöä on Kamari niinkään katsonut olevan ehdottaminen, että Kaupunginvaltuusto valitsisi yhden ja vuokraaja puolestaan niinkään yhden jäävittömän asiantuntevan henkilön sekä nämä yhteisesti kolmannen puheenjohtajaksi, samoin kuin että näiden välimiesten arvio ja lausunto olisi kumpaistaikin asianosaista ehdottomasti velvoittava ja että erimielisyyden sattuessa puheenjohtajan kannattama käsitys on ratkaiseva.

Tiedusteltaessa on tohtori af Björkesten ilmoittanut puolestaan hyväksyvänsä vuokranpitennysehdot Kamarin vaihtopuoliseen ehdotukseen III tekemin muutoksin.

Asian lopulliseen käsittelyyn Kamarissa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja, valtioneuvos Gripenberg, varapuheenjohtaja herra Listo, jäsenet herrat Ignatius ja Neovius sekä varajäsenet herrat Rosenqvist ja Ehrnrooth. Tällöin yhtyivät herrat Gripenberg, Ignatius, Rosenqvist ja Ehrnrooth edellä esitettyyn käsitykseen. Herra Neovius, joka tosin hänkin on pitänyt vuokrausmuotoa kaupungille edullisempänä kuin Hallituksen ehdottamain tonttien omistusoikeuden luovutusta, ei ole tahtonut velvoittaa kaupunkia vuokrakauden päättyessä lunastamaan rakennuksia. Viimeksi mainittua mielipidettä on niinkään kannattanut varajäsen herra Hjelmman, jolla ei kuitenkaan ollut äänivaltaa asiaa Kamarissa ratkaistaessa. Varapuheenjohtaja Listo on yhtynyt vähemmistön mielipiteeseen, sittenkun hänen tekemänsä ehdotus että asia ennenaikaisena ja ratkaistavaksi kypsyvätönä nykyään saisi raueta, ei ollut saavuttanut Kamarin kannatusta.

Edellä lausuttuun viitaten pyytää Kamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

valtuuttaa Rahatoimikamarin Mäntymäen tiluksen N:o 57 c nykyiselle vuokraajalle, lääketieteenliseniaatti Sigurd af Björkestenille vuokraamaan sen osan nykyään voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaista korttelia N:o 479, joka tämän oheiseen asemakarttaan on merkitty kirjaimilla e—f—g—h ja on pinta-alaltaan 11,284 m², tammikuun 1 päivästä 1924 lukien 1940 vuoden loppuun, 3,000 markan vuosivuokrasta 1930 vuoden loppuun, 4,500 markan vuosivuokrasta viimeksi mainitusta ajankohdasta lähtien 1935 vuoden loppuun ja 6,000 markan vuosivuokrasta jäljellä olevalta vuokrakaudelta sekä oikeuttamalla ja velvoittamalla vuokraajan tiluksella vuokrakauden aikana pitämään voimassa siellä nykyään olevaa sairaanhoitolaitosta sekä velvoittamalla kaupungin vuokrakauden päättyessä lunastamaan vuokra-alu-

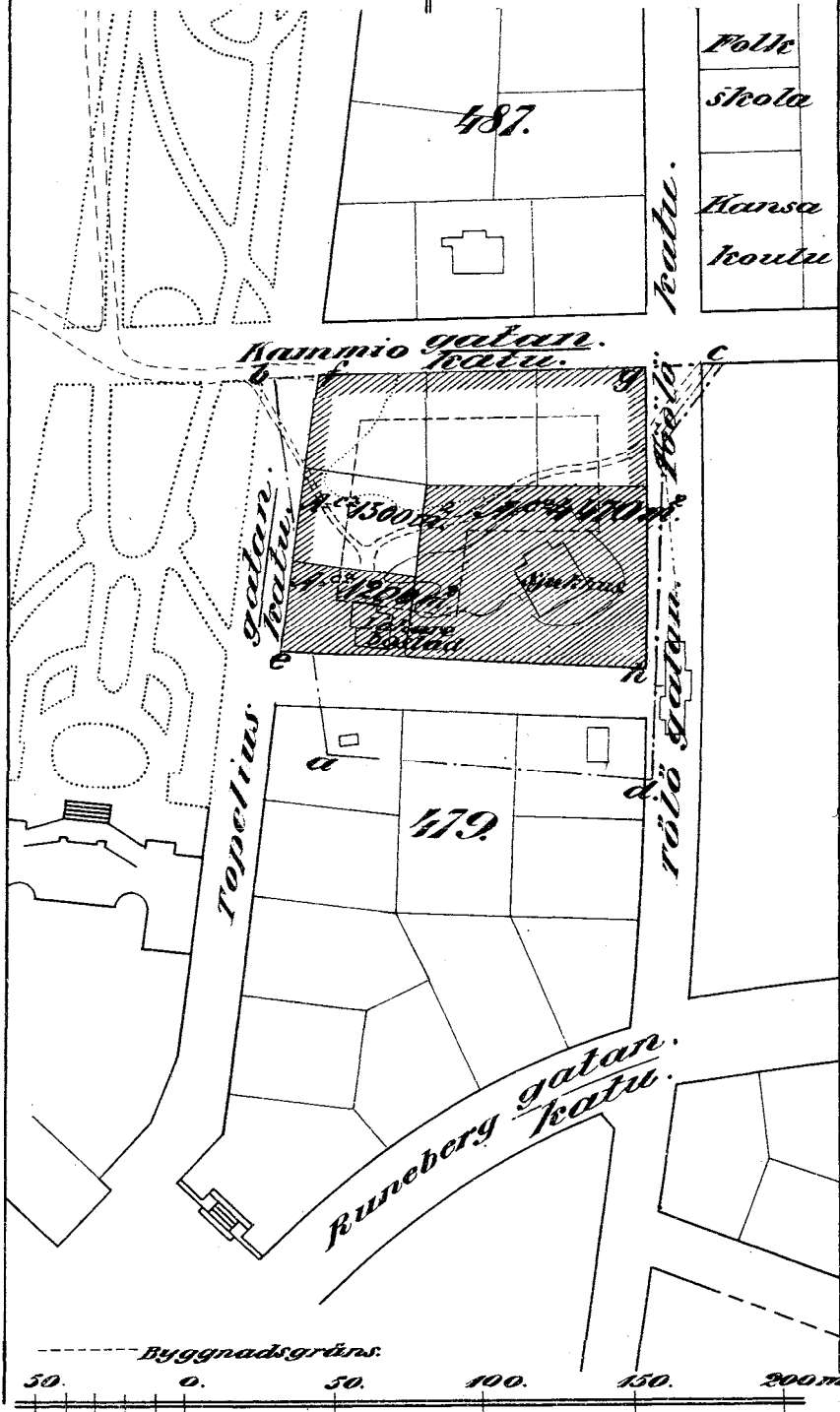
eellä olevat rakennukset ja laitokset, joka korvaus on määrättävä puolueettomasti arvioimalla rakennukset lunastusaikaan, kuitenkin enintään 200,000 markkaan, joka arvo molempia asianosaisia ehdottomasti velvoittavana on kolmen jäävittömän asiantuntevan henkilön määrättävä, joista Kaupunginvaltuusto valitsee yhden ja vuokraaja näinikään yhden sekä nämä yhteisesti kolmannen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Knut Furuholm.

*Förslag till Eldotus
omreglering af kvarteret N° 479.
Korttellen N° 479
medtessi järjestelyksi*

*Ytan af eigh = 11284 m².
Ala*

Lausunto Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille maksettujen kalliinajanlisäysten korottamisasiasta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetulta Valiokunnalta.

Sen johdosta että viime kesänä oli Rahatoimikamariin annettu erinäisiä hakemuksia tuntuvasti korotettujen kalliinajanlisäysten myöntämisestä kunnan palkansaajain eri ryhmille, ilmoitti Rahatoimikamari kirjelmässä heinäkuun 12 päivältä tästä Valiokunnalle sekä esitti samalla että, koska Kamari ei ollut oikeutettu muuttamaan Kaupunginvaltuuston toukokuun 22 päivänä tekemää, kalliinajanlisäyksiä maksamista koskevaa päätöstä, Valiokunta ottaisi harkittavaksi, eikö nykyään maksettavia kalliinajanlisäyksiä olisi korotettava tehtyjen, oikeutetuilta näyttävien anomusten tyydyttämiseksi. Tähän nähden ja elantokustannusten nopean kohoamisen johdosta otti Valiokunta käsiteltäväksi kysymyksen, olisiko aika jälleen ryhtyä laatimaan ehdotusta kalliinajanlisäysten korottamiseksi sekä missä määrin muu kuin nykyään voimassa oleva laskuperuste olisi niiden arvioimisessa tarpeellinen.

Ennenkuin Valiokunta käy lähemmin selvittämään tähän kuuluvia kysymyksiä, lienee katsaus tähän asti myönnettyihin kalliinajanlisäyksiin paikallaan.

Marraskuun 16 päivänä 1915 määräsi Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti (*Kvston pain. asiakirj. N:ot 56 ja 57 vuodesta 1915*) kalliinajanlisäyksiä maksettavaksi lokakuun 1 päivästä samaa vuotta seuraavain perusteiden mukaan:

Tuloluokka. Markkaa.	A.	B.	C.
	Elättää paitsi itseään vähintään 5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään enintään 1 hengen.
	Korotusprosentti.	Korotusprosentti.	Korotusprosentti.
I. Enint. 1,800	30	20	10
II. 1,800—2,400	25	15	5
III. 2,400—3,000	20	10	—
IV. 3,000—3,600	15	5	—
V. 3,600—4,200	10	—	—
VI. 4,200—4,800	5	—	—

Kaikkiaan 2,154 palkansaajasta sai 859 henkilöä eli 40 % kalliinajanlisäystä 5—30 % palkkaetujensa määrästä. Muille palkansaajille ei kalliinajanlisäystä myönnetty. Kaupungin lisämenojen laskettiin näiden korotusten johdosta nousevan 13,000 markkaan kuukaudessa.

Nämä kalliinajanlisäykset pysyivät voimassa marraskuun 21 päivään 1916, jolloin Kaupunginvaltuusto, sittenkun eräs Rahatoimikamarin asettama valiokunta sekä Rahatoimikamari ja kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetettu Valiokunta olivat asiaa valmistelleet (*Kuston pain. asiakirj. N:ot 44, 48 ja 55 vuodelta 1916*), päätti korottaa kalliinajanlisäyksiä ja vahvisti silloin seuraavat prosenttimäärät noudatettaviksi lokakuun 1 päivästä mainittua vuotta:

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.
	Elättää paitsi itseään vähintään 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enintään 1 hengen.
	Korotusprosentti.		Korotusprosentti.	
I. Enint. 50	70	60	50	40
II. 51—100	65	55	45	35
III. 101—150	60	50	40	30
IV. 151—200	55	45	35	25
V. 201—250	50	40	30	20
VI. 251—300	45	35	25	15
VII. 301—350	40	30	20	10
VIII. 351—400	35	25	15	5
IX. 401—450	30	20	10	—
X. 451—500	25	15	5	—

XI.	501—550	20	10	—	—
XII.	551—600	15	5	—	—
XIII.	601—650	10	—	—	—
XIV.	651—700	5	—	—	—
XV.	Yli 700	—	—	—	—

Prosenttimääräksi vahvistettiin siten enintään 70 ja vähintään 5 %. Kaikkiaan 2,184 palkansaajasta tuli 2,062 henkeä eli 94 % osallisiksi kalliinajanlisäyksistä, jota vastoin sitä ei katsottu olevan myönnettävä muille. Kalliinajanlisäysten kuukausittainen summa oli noin 86,000 markkaa.

Pian kuitenkin osottausi, että kalliin ajan miltei päivä päivältä yhä räikeämmin esiintyvän vaikutusten johdosta kunnan toimihenkilöjen palkkauksiin myönnetyt lisäykset eivät läheskään vastanneet elantokustannusten kohoamista, vaikka mainittujen kustannusten tarpeellinen supistus otettiin huo-mioon. Tähän nähden ja kun useita palkanparannusta tarkoittavia hake-muksia oli tehty, otti Valiokunta viime toukokuussa uudelleen käsiteltäväksi kysymyksen, eikö kalliinajanlisäyksiä olisi yhäkin korotettava, sekä ehdotti (*Kvston pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1917*) sitä varten seuraavan asteikon:

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.
	Elättää paitsi itseään vä- hintään 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enin- tään 1 hengen.
	Korotusprosentti.		Korotusprosentti.	
I. Enint. 50	105	90	75	60
II. 51—100	97 1/2	82 1/2	67 1/2	52 1/2
III. 101—150	90	75	60	45
IV. 151—200	82 1/2	67 1/2	52 1/2	37 1/2
V. 201—250	75	60	45	30
VI. 251—300	67 1/2	52 1/2	37 1/2	22 1/2
VII. 301—350	60	45	30	15
VIII. 351—400	52 1/2	37 1/2	22 1/2	—
IX. 401—450	45	30	15	—
X. 451—500	37 1/2	22 1/2	—	—
XI. 501—550	30	15	—	—
XII. 551—600	22 1/2	—	—	—
XIII. 601—650	15	—	—	—

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.
	Elättää paitsi itseään vähintään 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enintään 1 hengen.
	Kalliinajanlisäysten määrä, Smk.		Kalliinajanlisäysten määrä, Smk.	
VIII. 351—400	—	—	—	52: 50
IX. 401—450	—	—	—	52: 50
X. 451—500	—	—	67: 50	52: 50
XI. 501—550	—	—	67: 50	52: 50
XII. 551—600	—	82: 50	67: 50	52: 50
XIII. 601—650	—	82: 50	67: 50	52: 50
XIV. Yli 650	97: 50	82: 50	67: 50	52: 50

minkä asteikon Kaupunginvaltuusto kokouksessa toukokuun 22 päivänä kuluva vuotta hyväksyi olevaksi voimassa huhtikuun 1 päivästä mainittua vuotta. Tämän asteikon mukaan vaihtelivat lisäykset 15 ja 105 %:n välillä, minkä ohessa parempipalkkaisille virkamiehille määrättiin vakinaiset lisäykset, jotka vaihtelivat Smk 52:50 ja 97:50 välillä kuukaudessa, riippuen elatusvelvollisuudesta, mutta ei palkan määrästä. Prosenttiluvuin palkasta on tämä kalliinajanlisäys 3—14 %. Siten tulivat kaikki virka- ja palvelusmiehet osalliseksi kalliinajanlisäyksistä. Kuukausimenojen määrä laskettiin 138,000 markaksi, ja Valiokunta valtuutettiin tämän menon suorittamiseksi 468,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden rahasääntöön kalliinajanlisäyksiä varten merkityn 1,031,000 markan määrärahan.

On siis ilmeistä, että Kaupunginvaltuusto on pannut tarpeellista huomiota kunnan virkamiesten ja muiden kunnallisten palkansaajain taloudelliseen avustamiseen kaikkiaan tuntuvalta summalla voidakseen jossain määrin lieventää kalliin ajan kirpeää vaikutusta yksityisten toimihenkilöjen taloudelliseen asemaan. Myönnetyt kalliinajanlisäykset eivät kuitenkaan ole vastanneet kohonneita elantokustannuksia. Kaupungin kaasulaitoksen johtajan, vapaaherra Ed. Cedercreutzin, toimittaman laskelman mukaan ovat elantokustannukset Helsingissä sodan alkamisesta lähtien kohonneet seuraavin prosenttimäärin:

Syyskuu 1916	69	%
Lokakuu ”	77	”
Marraskuu ”	82.5	”
Tammikuu 1917	96	”
Helmikuu ”	104	”
Maaliskuu ”	112	”

Huhtikuu	1917	136	%
Toukokuu	”	147	”
Kesäkuu	”	184	”
Heinäkuu	”	190	”
Elokuu	”	247	”

Nämä numeroluvut pitävät varsin hyvin yhtä niiden tietojen kanssa, joita on kerätty muita teitä. Tämän osottamiseksi mainitaan seuraavat tiedot alempana lueteltujen tarvikkeiden hinnannoususta sodan alusta alkaen elokuuhun 1917, prosenttiluvuin ilmaistuna. Tiedot perustuvat tarkkoihin talouskirjoihin:

Liha	165	%
Kala	400	”
Voi	400	”
Maito	300	”
Munat	600	”
Juusto	100	”
Ruisjauhot	100	”
Vehnäjauhot	75	”
Kaurasuurimat	280	”
Riisisuurimat	330	”
Saippua	400	”
Kahvi	500	”
Sokeri	180	”
Siirappi	500	”
Perunat	1,400	”
Petroli	400	”
Kynttilät	700	”
Halot	350	”
Vaatteiden pesu	75	”
Jalkineet	300	”
Vaatteet	200	”

Niiden laskelmain mukaan, joita kunnan työntekijäin edustajat olivat tehneet elantokustannusten kohoamisen selville saamiseksi, olisivat vastamainitut prosenttiluvut liian alhaiset. Nämä työntekijät ovatkin esittäneet ja pääasiassa saaneet hyväksytyyksikin tuntuvasti suurempia palkankorotusvaatimuksia. Esimerkkinä mainittakoon, että pienipalkkaisimpain kunnan pal-

veluksessa olevain sekatyöntekijäin palkka on kohonnut 250—300 %:lla ja on nykyään vähintään Smk 1:75 tunnilta. Työntekijä, joka sodan puhjetessa ansaitsi kuukaudessa keskimäärin 100—125 markkaa, saa nyt kuukausipalkkaa 350 markkaa eli saman verran kuin palkansaaja, jolla sodan puhjetessa oli 300 markan kuukausipalkka, nyt saa kalliinajanlisäyksineen, jota vastoin virka- tai palvelusmies, jolla tuohon aikaan oli 100 markan kuukausipalkka, saa nyt kalliinajanlisäyksineen ainoastaan 145 markkaa. Kunnan työssä olevain työntekijäin palkkaehdot ovat siis parantuneet tuntuvasti toisessa suhteessa kuin virka- ja palvelusmiesten.

Jos lähtee edellä mainittujen prosenttilukujen pohjalta, on ilmeistä, että toukokuusta lähtien, jolloin Valtuusto viimeksi käsitteli kalliinajanlisäyskysymystä, on ollut todettavissa tuntuva elantokustannusten kohoamista eli 147 %:sta 247 %:in. Tämän johdosta on Valiokunnasta näyttänyt siltä, kuin nyt olisi aika käydä tarkistamaan nykyään maksettuja kalliinajanlisäyksiä ja huomattavasti korottamaan niitä.

Tämän asian yhteydessä on otettu käsiteltäväksi kysymys, eikö kalliinajanlisäyksiä laskemisessa olisi otettava käytäntöön uusi peruste sikäli, että prosenttiluvut vaihdettaisiin määräsuumiin. Tällaisesta uudistuksesta olisi se etu, että Helsingin kunta siirtyisi samaan järjestelmään, mikä on otettu käytäntöön kalliinajanlisäyksiä myönnettäessä sekä valtion että yksityisten palveluksessa oleville henkilöille, mutta ansaitsisi etusijassa huomiota siltä kannalta, että vähäpalkkaisimmat kussakin palkkaluokassa saisivat suhteellisesti suuremman lisäyksen, minkä ohessa voisi helpommin ja selvemmin nähdä, minkä verran kalliinajanlisäystä eri palkkaluokille myönnetään. Siinä mielessä on laadittu seuraava ehdotus, jossa vertailun vuoksi on nykyään maksetut kalliinajanlisäykset ilmaistu markoin.

Kuukausipalkka.	A.		B.	
	Elättää paitsi itseään vähintään 6 henkeä.		Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	
Markkaa.	Ehdotettu kalliinajanlisäys. Markkaa.	Nykyinen kalliinajanlisäys. Markkaa.	Ehdotettu kalliinajanlisäys. Markkaa.	Nykyinen kalliinajanlisäys. Markkaa.
I. Enint. 50	95: — *)	— — 52: 50	80: — *)	— — 45: —
II. 51—100	140: — *)	49: 72— 97: 50	120: — *)	42: 07— 82: 50
III. 101—150	175: —	90: 90—135: —	150: —	75: 75—112: 50
IV. 151—200	200: —	124: 57—165: —	170: —	101: 92—135: —

*) Kuitenkin siten rajoitettuna, ettei kukaan saa kalliinajanlisäystä enempää kuin 200 % palkkaeduistaan.

V. 201—250	220: —	150: 75—187: 50	185: —	120: 60—150: —
VI. 251—300	235: —	169: 42—202: 50	195: —	131: 77—157: 50
VII. 301—350	245: —	180: 60—210: —	200: —	135: 45—157: 50
VIII. 351—400	250: —	184: 27—210: —	195: —	131: 62—150: —
IX. 401—450	245: —	180: 45—202: 50	185: —	120: 30—135: —
X. 451—500	235: —	169: 12—187: 50	170: —	101: 47—112: 50
XI. 501—550	220: —	150: 30—165: —	150: —	75: 15— 82: 50
XII. 551—600	200: —	123: 97—135: —	150: —	82: 50
XIII. 601—650	175: —	90: 15— 97: 50	150: —	82: 50
XIV. Yli 650	175: —	97: 50	150: —	82: 50

Kuukausipalkka.	C.		D.	
	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.		Elättää paitsi itseään enintään 1 hengen.	
Markkaa.	Ehdotettu kal- liinajanlisäys. Markkaa.	Nykyinen kal- liinajanlisäys. Markkaa.	Ehdotettu kal- liinajanlisäys. Markkaa.	Nykyinen kal- liinajanlisäys. Markkaa.
I. Enint. 50	65: — *)	— — 37: 50	50: — *)	— — 30: —
II. 51—100	100: —	34: 42— 67: 50	75: —	26: 77—52: 50
III. 101—150	125: —	60: 60— 90: —	90: —	45: 45—67: 50
IV. 151—200	140: —	79: 27—105: —	100: —	56: 25—75: —
V. 200—250	150: —	90: 45—112: 50	105: —	60: 30—75: —
VI. 251—300	155: —	94: 12—112: 50	100: —	56: 47—67: 50
VII. 301—350	150: —	90: 30—105: —	100: —	45: 15—52: 50
VIII. 351—400	140: —	78: 97— 90: —	100: —	52: 50
IX. 401—450	125: —	60: 15— 67: 50	100: —	52: 50
X. 451—500	125: —	67 50:	100: —	52: 50
XI. 501—550	125: —	67: 50	100: —	52: 50
XII. 551—600	125: —	67: 50	100: —	52: 50
XIII. 601—650	125: —	67: 50	100: —	52: 50
XIV. Yli 650	125: —	67: 50	100: —	52: 50

Niinkuin jäljempänä olevista tauluista I ja II näkyy, kuuluvat useimmat palkansaajat ryhmään D ja palkkaluokkiin III—VI. Ryhmässä A on ainoastaan 62, mutta yksistään ryhmässä D 642 kolmanteen palkkaluokkaan kuuluvaa henkilöä. Taloudelliselta kannalta katsoen on siis ryhmillä A ja B toisarvoinen merkitys.

*) Kuitenkin siten rajoitettuna, ettei kukaan saa kalliinajanlisäystä enempää kuin 200 % palkkaeduistaan.

Taulu. I.

Kuukausipalkka.		A. Elättää paitsiitseen vähintään 6 henkeä.	B. Elättää paitsiitseen 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsiitseen 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsiitseen enintään 1 hengen.	Yhteensä.
I	1—50.....	1	1	9	44	55
II	51—100.....	5	9	20	70	104
III	101—150.....	11	29	68	642	750
IV	151—200.....	10	38	85	391	528
V	201—250.....	14	27	84	193	314
VI	251—300.....	1	21	52	148	222
VII	301—350.....	7	10	42	66	125
VIII	351—400.....	2	9	26	28	65
IX	401—450.....	7	10	14	11	42
X	451—500.....	1	5	14	16	36
XI	501—550.....	—	2	7	4	13
XII	551—600.....	—	8	8	5	21
XIII	601—650 ja enemmän.....	3	11	27	26	67
Yhteensä		62	180	456	1,644	2,342

Taulu II.

Kuukausipalkka.		A. Elättää paitsiitseen vähintään 6 henkeä.	B. Elättää paitsiitseen 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsiitseen 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsiitseen enintään 1 hengen.	Yhteensä.
M a r k k a a.						
I	1—50.....	80	80	560	2,134	2,854
II	51—100.....	700	1,080	2,000	5,250	9,030
III	101—150.....	1,925	4,350	8,500	57,780	72,555
IV	151—200.....	2,800	5,460	11,900	39,100	60,260
V	201—250.....	2,200	4,995	12,600	20,265	40,060
VI	251—300.....	235	4,095	8,060	14,800	27,190
VII	301—350.....	1,715	2,000	6,300	6,600	16,615
VIII	351—400.....	500	1,755	3,640	2,800	8,695
IX	401—450.....	1,715	1,850	1,750	1,100	6,415
X	451—500.....	235	875	1,750	1,600	4,460
XI	501—550.....	—	300	875	400	1,575
XII	551—600.....	—	1,200	1,000	500	2,700
XIII	601—650 ja enemmän.....	525	1,650	3,375	2,600	8,150
Yhteensä		12,630	30,690	62,310	154,929	260,559

Selvemmän käsityksen saamiseksi Valiokunnan ehdotuksen sisällyksestä on laadittu tämän oheiset kolme graafillista taulua, jotka osottavat maksetut palkkamäärät, tähän asti myönnettyjen kalliinajanlisäysten määrän sekä Valiokunnan nyt ehdottamat korotetut lisäykset. Lopuksi on laadittu graafillinen taulu valaisemaan asian taloudellista merkitystä sekä eri palkkaluokkain vaikutusta ja merkitystä kokonaissummaan nähden.

Esillä oleva ehdotus tietää tuntuvaan kalliinajanlisäysten korotusta, varsinkin alempain palkkaluokkain palkansaajille, ja tuottaa kaupungille aikaisemmin myönnettyjen kalliinajanlisäysten lisäksi kuukausimenoja 122,000 markkaa, joten kalliinajanlisäykset nousevat kaikkiaan 260,000 markkaan kuukaudessa eli 3,120,000 markkaan vuodessa. Seuraava yhdistelmä kuitenkin osottaa, että kaupungin myöntämät kalliinajanlisäykset eivät ole kohonneet samassa suhteessa kuin elantokustannukset.

	Elantokustannusten nousun suhdeluku.	Myönnettyt tai ehdotetut kalliinajanlisäykset %-lusuvin palkkaeduista.
Syyskuun 1 päivänä 1915	40 %	0— 30 %
Lokakuun 1 päivänä 1916	77 „	0— 70 „
Huhtikuun 1 päivänä 1917	136 „	3—105 „
Elokuun 1 päivänä 1917	247 „	0—200 „

Huomaa siis, että aikaisemmin myönnettyt kalliinajanlisäykset elantokustannuksiin verraten olivat palkansaajille viimeksi myönnettyjä tai nyt ehdotettuja lisäyksiä edullisemmat. Vaikka Valiokunta on ollut täysin tietoinen tästä, ei se kuitenkaan katsoen asian rahalliseen kantavuuteen ja huomioon ottaen kaupungin ensivuotisen budjettin, joka kaikesta päättäen käy sangen hankalaksi järjestää, ole tahtonut tehdä pitemmälle menevää ehdotusta. Katsoen elokuulla kärjistyneeseen pulatilaan ja siitä johtuneeseen hinnannousuun, on Valiokunta arvellut olevan ehdottaminen, että korotetut kalliinajanlisäykset luettaisiin mainitun kuukauden alusta.

Niinkuin edellä huomautettiin, tarvittaisiin 122,000 markan kuukausittainen lisäys eli siis vuoden loppuun asti 610,000 markkaa korotetuista kalliinajan lisäyksistä johtuvain menojen suoritukseen.

Edellä lausutun johdosta pyytää Valiokunta puolestaan esittää, että Valtuusto päättäisi

kalliinajanlisäyksiä kaupungin virka- ja palvelusmiehille elokuun 1 päivästä 1917 lukien toistaiseksi maksettavaksi Valiokunnan tässä mietinnössä ehdottamin määrin, mutta muuten samain perusteiden mukaan, joita kalliinajanjärjestelyssä on tähän asti noudatettu; sekä

tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarpeellisten menojen suorittamiseksi valtuuttaa Valiokunnan edelleen 610,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä kalinajanlisäyksiä varten olevan määrärahan.

Helsingissä, syyskuun 7 päivänä 1917.

E. W. Walldén.

Georg Estlander.

G. Salingre.

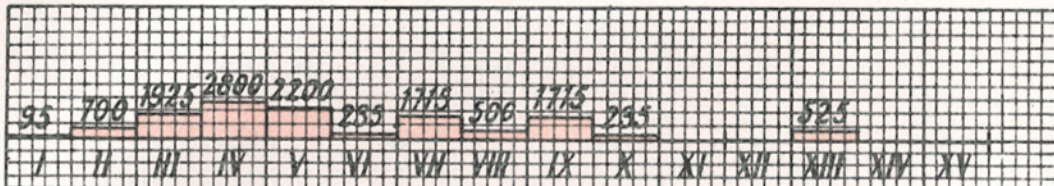
Oskar Rosenqvist.

Björn Wasastjerna.

Månatligen utgående
dyrtidstillägg enligt
utskottets förslag.

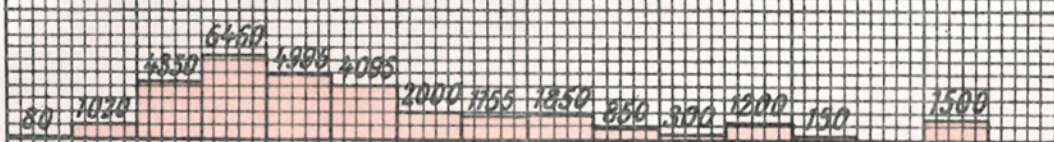
Valiokunnan ehdotamat
kuukausittaiset kalliin-
ajanlisäykset.

A

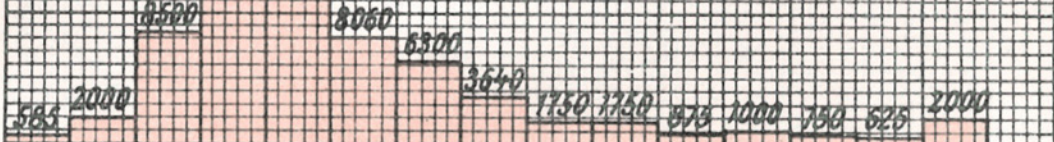
Summa 12645:-

B

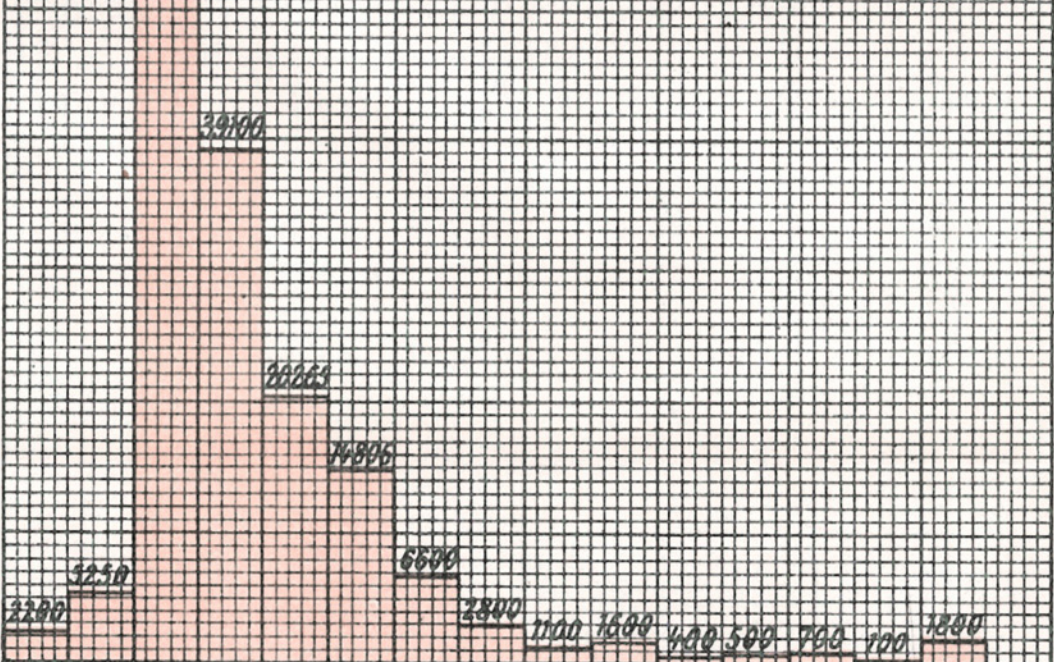
„ 30665:-

C

„ 62335:-

D

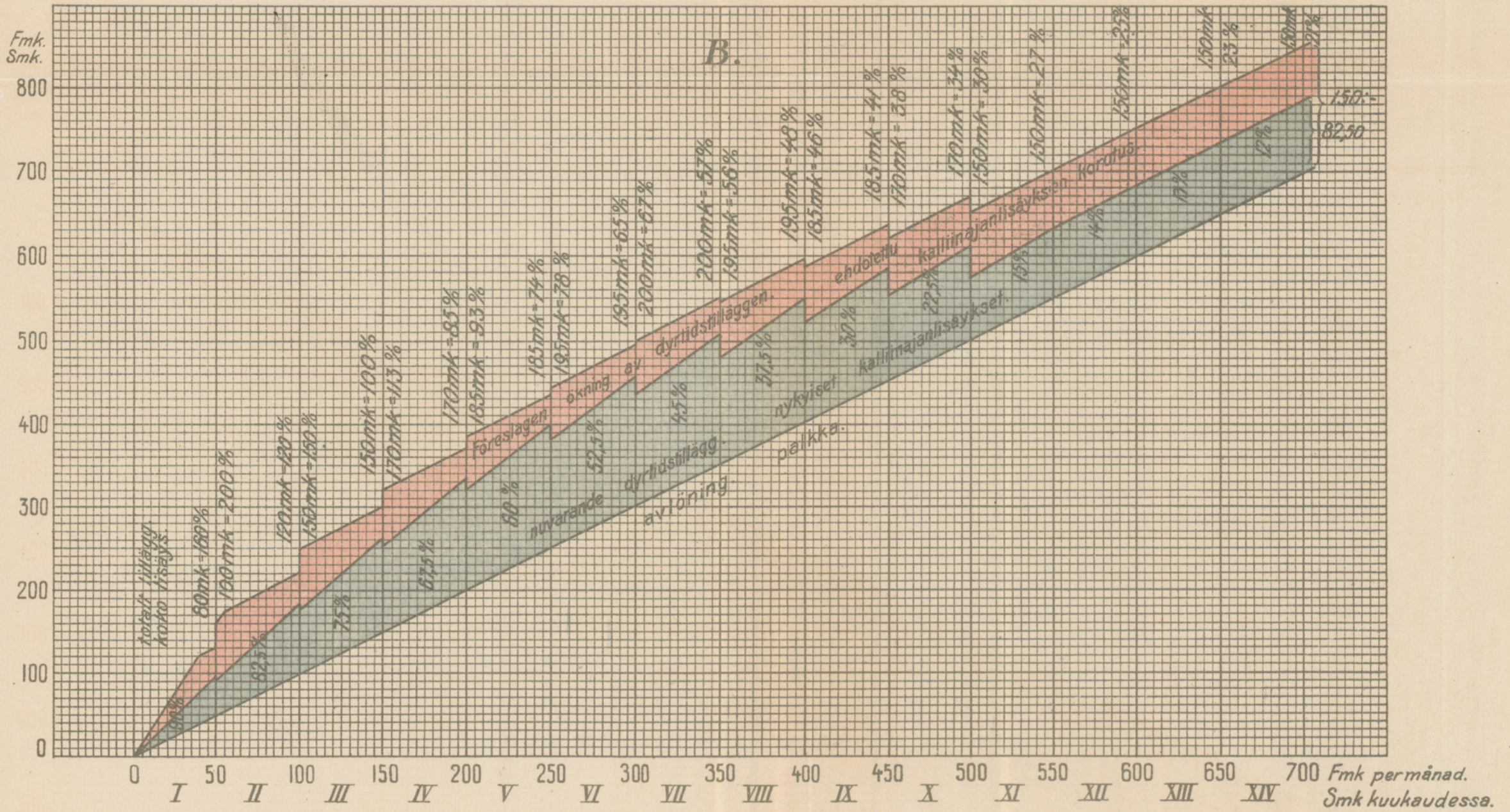
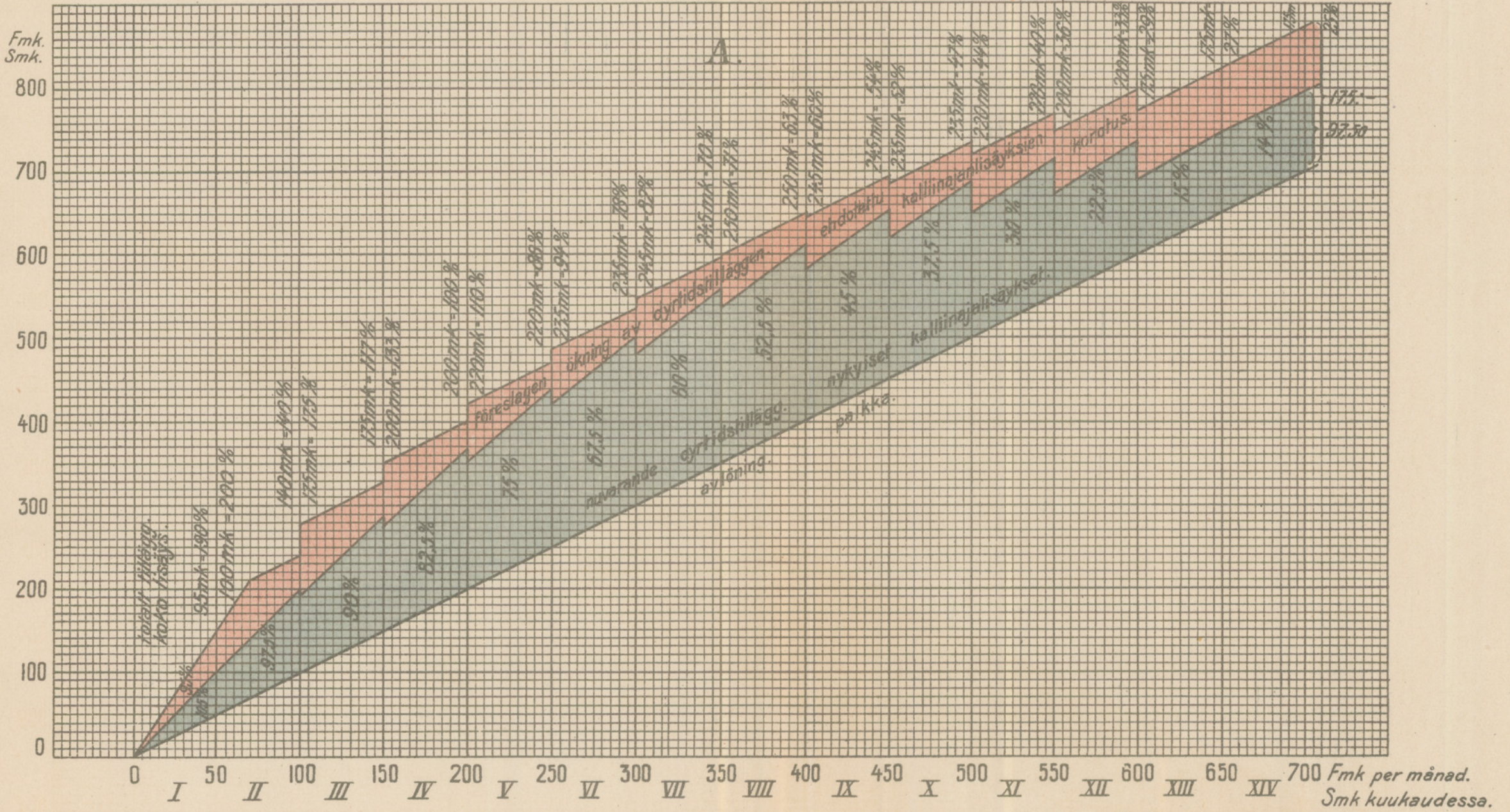
„ 154995:-

260640:-

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII XIII XIV XV

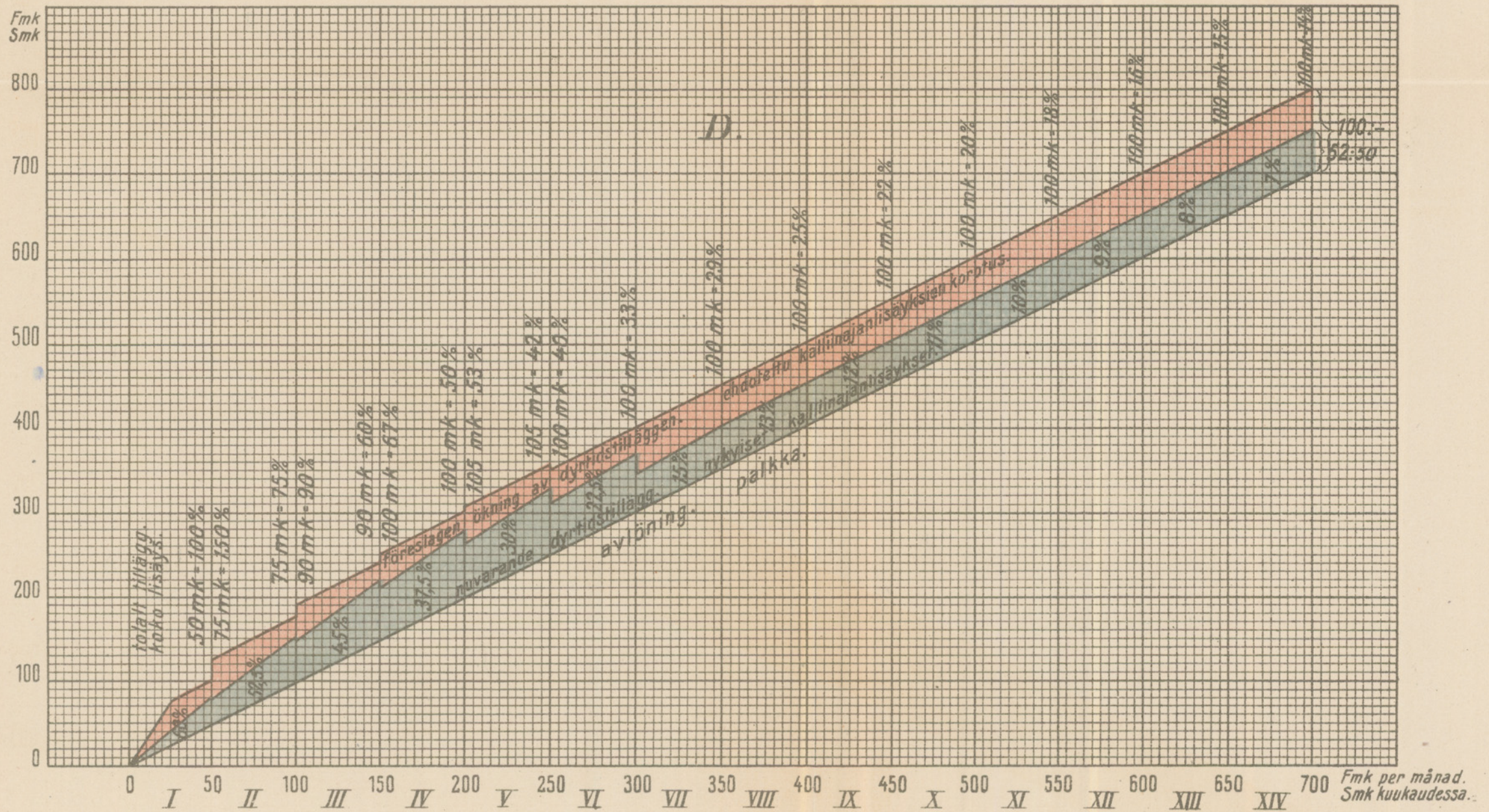
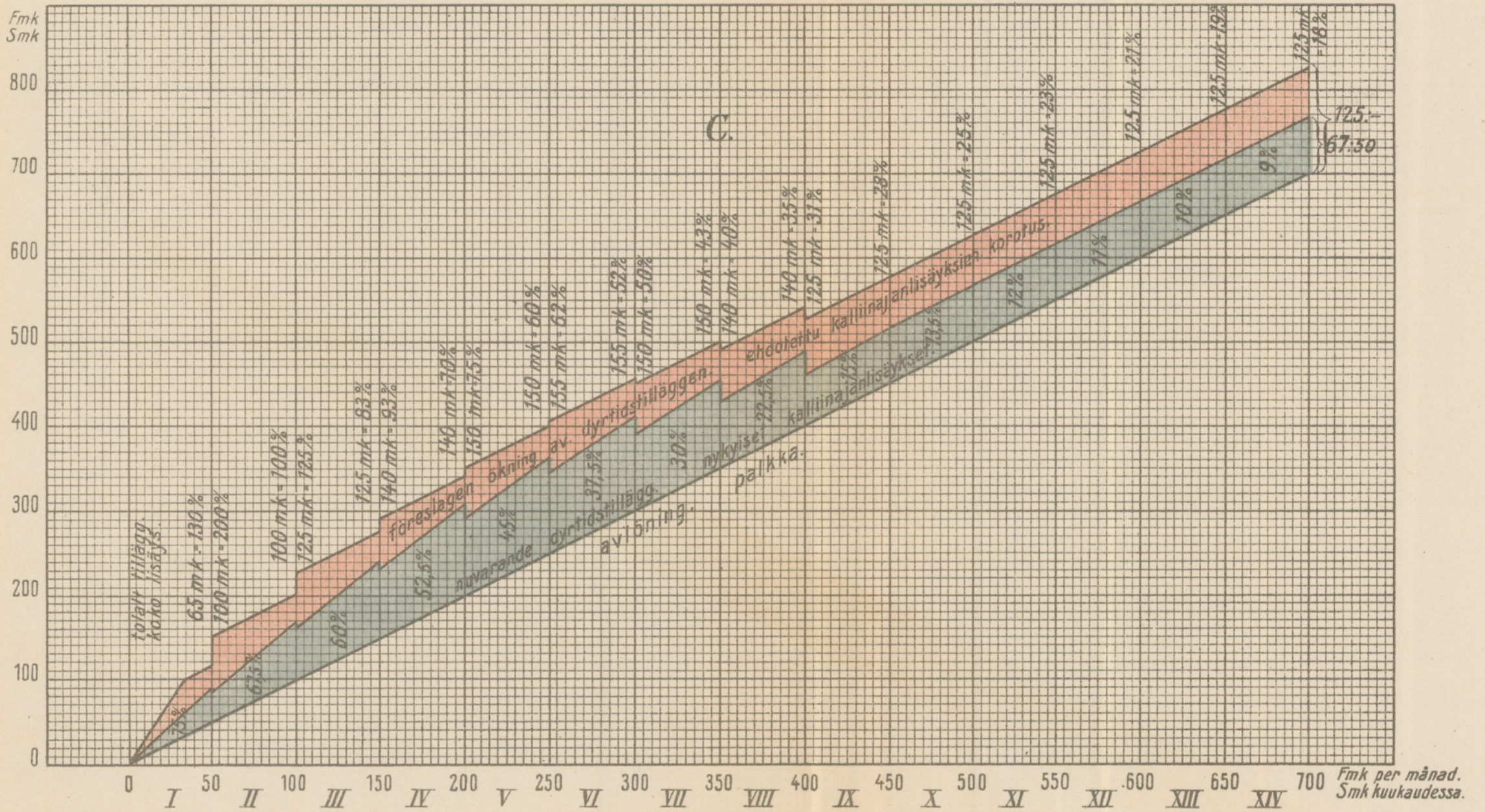
I. Dyrtidstillägg enligt utskottets förslag för grupperna A och B.

Valiokunnan ehdottamat kalliinajanlisäykset luokille A ja B.

II. Dyrtidstillägg enligt utskottets förslag för grupperna C och D.

Valiokunnan ehdottamat kalliinajanlisäykset luokille C ja D.

*Esitys kaasuhinnan korottamisesta.*HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

*Helsingissä,
elok. 30 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 721.

Oheen pannen kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen Kaupunginvaltuustolle osottaman, nykyisen kaasunhinnan korottamista koskevan kirjelmän on Rahatoimikamarilla kunnia lausuntonaan asiasta esittää seuraavaa:

Puheena olevassa kirjelmässä viittaa Hallitus kaasulaitoksen johtajan antamaan selvitykseen kaasun valmistuskustannusten kohoamisesta vuoden alusta lähtien. Tämän selvityksen mukaan on osin kaupungin halkokonttorin toimitamain koivuhalkojen hinta kohonnut 55 markasta (joulukuussa 1916) 108 markkaan syleltä, osin ovat työväen palkat, budjetissa edellytetyn keskimääräisen kaasumäärän pohjalla laskien, kohonneet 2.57 pennistä kuutiometriltä tammikuussa 6.18 penniin kesäkuussa. Vaikka kaasulaitos laatiessaan kuluvan vuoden budjettiehdotusta oli edellyttänyt halkojen silloisen hinnan tuntuvasti kohovan, ovat kaasun tarveaineiden kustannukset viime korotuksesta lähtien olleet noin 6 1/2 penniä kalliimmat laitoksen laskemaa määrää, kun taas vuoden alkupuoliskolla kohonneet työpalkat ja lyhennetty työpäivä ovat korottaneet valmistuskustannuksia 4.61 pennillä, joten mainitut kustannukset kirjelmän anto aikaan olivat noin 11 penniä kalliimmat kuin vuoden alussa. Se seikka että lisäkustannukset vuoden viideltä ensimmäiseltä kuukaudelta, joilta yhteenveto on tehty, eivät kuitenkaan ole olleet keskimäärin 2 1/2 penniä suuremmat kuutiometriä kohti, johtuu siitä, että kaasulaitoksen oli onnistunut hankkia jonkin verran kivihiiliä, josta paitsi sillä oli käytettävänään aikaisemmin ostamiaan halvempia halkoja ynnä rullapuita, minkä ohessa laitos on työskennellyt sangen hyvällä teknillisellä tuloksella puukaasua tislatessaan. Tappiota on kuitenkin odotettavana, ja oli kaasulaitoksen päälikkö tämän tappion rajoittamiseksi ehdottanut kaasunhinnan jo elokuun lukemisesta lähtien korotettavaksi 10 pennillä kuutiometriltä. Tämän lisäksi tulee se Hallituksen mielestä erittäin tärkeä korotusta puoltava seikka, että kaasunkulutus lisääntyisi kaasulaitoksen tuotantomäärää suuremmaksi,

jos kaasunhinta pysytettäisiin ennallaan, jota vastoin kaupungin toimittamain halkojen hinta kohoamistaan kohoisi, jommoista kaasunkulutuksen lisääntymistä onkin jo viime viikkoina voitu huomata. Ellei taas kaasun ja halkojen välistä hintasuhdetta järjestetä, voidaan tuskin välttää kaasunkulutuksen rajoittamista. Nämä seikat oli Hallitus tahtonut saattaa Kaupunginvaltuuston tietoon, huomauttaen että kaasulaitoksen taholta nyt ehdotettu hinnankorotus koskisi noin 3,000,000 m³ ja että lisätuloja siten saataisiin arviolta 300,000 markkaa.

Niinkuin Rahatoimikamari on aikaisemmin lausunut, näyttää kunnan asukkaille niin tärkeän tarvetavaran kuin lämpökaasun hinnan määrittämisessä olevan otettava huomioon ei ainoastaan kaasulaitoksen toiminnan taloudellinen tulos, vaan myös se välillinen velvoitus, johon kaupunki on kuluttajia kohtaan sitoutunut, sen johdosta että nämä kaasulaitoksen kehotusta noudattaen ovat jättäytyneet yksinomaan kaasulämmityksen varaan ruuanlaitossa. Pääasiallisesti näistä kohtuusyistä vastusti Kamari kuluvan vuoden huhtikuussa ehdotettua hinnankorotusta, ja Valtuusto ratkaisikin asian Kamarin lausunnon mukaisesti. Pysyen aikaisemmassa käsityksessään on Rahatoimikamari nyt, kun tuntuva korotusta on ehdotettu, katsonut tarpeelliseksi hankkia selvityksen sen edellä mainitun kuluttajajoukon määrästä, jonka asema Kamarin mielestä on otettava huomioon asiaa ratkaistaessa. Kaasulaitoksen päällikön antaman ilmoituksen mukaan on laitoksen tasaluvuin 18,000 yksityiskuluttajan joukossa 320, joiden kuukausikulutus on 70 m³ suurempi ja joille kaupungin teknillisten laitosten Hallitus Kaupunginvaltuuston valtuutuksen nojalla myöntää hinnanalennusta 15 %. Kun kaasulämmitystä käytettäessä taloudessa kuukausittain täytyy kulua ainakin 70 m³, saivat kaikki yksinomaan kaasulämmitystä käyttävät kuluttajat hyväkseen mainitun hinnanalennuksen. Hinnanalennusta myönnetään nykyään noin 30,000 kuutiometristä kaasua kuukaudessa, mikä on noin 5 % kaasulaitoksen koko lämpökaasun valmistusmäärästä.

Jotta saisi varmuutta siitä, että kaikki oikeutetut vaatimukset edellä mainitun seikan huomioon ottamiseen nähden tulevat tyydytetyiksi, olisi tarpeellista vertailla keskenään lämpökaasun ja halkojen polttoarvoa ruuanvalmistuksessa, ja ovatkin sekä kaasulaitos (*Kvston esityslista N:o 22 vuodelta 1916, asia N:o 6*) että Rahatoimikamari (*Esityslista N:o 10 vuodelta 1917, asia N:o 13*) tästä seikasta esittäneet vertailevia numerotietoja. Näistä numeroluvuista ei kuitenkaan saa riittävää pohjaa voidakseen vastata nyt esitettyyn kysymykseen, koska ne ilmaisevat ainoastaan kumpaisenkin polttoaineen tähänastisia säännöllisiä hintasuhteita, mutta eivät suhteellista polttoainekulutusta, joka suhde tuskin onkaan yleispätevästi ilmaistavissa, koska se riippuu eri tapauksissa vaihtelevasta mahdollisuudesta polttoaineen tehokkaaseen hyväksi käyttämiseen. Likimäärin kuitenkin voi arvostella puheena olevain yksikköhintain välistä suhdetta sen johdolla, miten yleisö suhtautuu polttoaineen valintaan, joka suhtautuminen ilmenee

kaasunkulutuksen vähenemisessä tai lisääntymisessä. Päätäten kaasunkulutuksen viimeaikaisesta runsaasta lisääntymisestä, joka, mikäli on ilmoitettu, edelleen päivä päivältä kasvaa, näyttää olevan aivan selvää, että yleisö hintain nykyisellään ollessa on havainnut kaasulämmityksen taloudellisesti edulliseksi, joten kaasunhintaa voi korottaa häiritsemättä hintain välistä tasapainoa. Jos lähtee sen tosin jonkin verran mielivaltaisen oletuksen pohjalta, että hintasuhde keväthalvesta oli vakiintunut, toisin sanoin että 28 pennin hinta kaasukuutiometriltä vastasi keskimäärin 100 markan hintaa pilkotulta ja kannetulta syleltä koivuhalkoja, ei, kun halkojen hinta nykyään lienee 140 markkaa, kaasunhinnan korotus 40 %:in asti olisi kohtuuton, edellyttäen että kaupungin teknillisten laitosten Hallitus saisi niinkuin tähänkin asti eräissä tapauksissa harkintansa mukaan myöntää alennusta.

Kysymys, miten ehdotettu korotus vaikuttaisi kaasulaitoksen liikkeeseen, näyttää tällä kertaa ansaitsevan entistä enemmän huomiota. Ei liene epäilystä siitä, että kaupungin taloudellinen tila nykyoloissa vaatii ottamaan talteen kaikki tarjona olevat tulot. Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ilmoituksen mukaan tuottaisi korotus lisätuloja 300,000 markkaa, joka summa ei luultavasti kuitenkaan kokonaan korvaisi odotettavana olevaa tappiota. Kuinka suureksi tappio nousisi, ei tietysti ole läheskään mainittavissa. Hallituksen ilmoitus on kuitenkin tehty sillä edellytyksellä, että hinnankorotus astuisi voimaan jo elokuun lopussa toimitetusta lukemisesta lähtien. Kun kuitenkin Rahatoimikamari on asian käsitellyt vasta sen jälkeen kun mainittu lukeminen oli toimitettu, on varhaisin ajankohta, mistä korotus voi alkaa, syyskuun 20 päivän vaiheilla toimitettu lukeminen. Tästä seuraa että, niinkuin kaasulaitoksen johtaja on ilmoittanut, korotuksen tulisi antaakseen toivotun tuloksen olla 12 penniä kuutiometriltä eli noin 43 % nykyisestä hinnasta.

Paitsi edellä esitettyjä seikkoja on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus maininnut erään asianlaidan, joka saattaa hinnankorotuksen erittäin toivottavaksi, nimittäin kulutuksen lisääntymisen kaasulaitoksen hankintakykyä suuremmaksi. Tästäkin asiasta on Rahatoimikamari hankkinut seikkaperäisempiä tietoja. Niiden mukaan käy säännöllistä kulutuksen lisääntymistä pimeämpänä aikana vuodesta arvosteleminen seuraavain vuorokautista keskikulutusta vuonna 1916 osottavain numerolukujen johdolla:

Heinäkuu	12,200	kuutiometriä
Elokuu	14,200	”
Syyskuu	20,000	”
Lokakuu	21,300	”
Marras—jouluu	22,500—23,000	”

Kuluvana vuonna olivat vastaavat luvut heinäkuussa 14,200 m³ ja elokuussa 18,000 m³, joten lisäännys heinäkuussa oli noin 15 % ja elokuussa noin 25 %. Vaikkei kulutus lisääntyisikään viimeksi mainittua prosenttilukua suuremmalla määrällä, olisi kuitenkin vuoden jälkipuoliskolla valmistettava kaasua vuorokausittain yli 30,000 m³:n kuluttajain tarpeen tyydyttämiseksi. Kun kaasulaitos voi valmistaa puukaasua enintään 27,000 m³ vuorokaudessa eikä laitoksen laajentamista sodan aikana käy ajattelemisen, koska on sangen epävarmaa, voitaisiinko kivihillikaasua valmistaa ja sen määrä joka tapauksessa olisi varsin vähäpätöinen, kävisi välttämättömäksi supistaa hankintaa, ellei korottamalla kaasunhintaa halkojen hinnan tasalle kulutusta pysytetä säännöllisissä rajoissa. Epäilemätöntä lienee, että kulutuksen supistamisesta koituu, niinkuin Hallituskin mainitsee, vaikeuksia ja selkkauksia.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen kirjelmässä ei tehdä eroa valokaasun ja lämpökaasun välillä, joten ehdotettu korotus kohtaisi valokaasuaakin. Tähänastiset hinnat

valokaasun	28 p. m ³ :ltä
porras- ja pihavalaistuskaasun	26 " "
lämpökaasun	28 " "

kohoaisivat siis 38, 36 ja 38 penniin eli, jos korotus olisi 12 penniä, valo- ja lämpökaasun 40 penniin sekä ulkovalaistukseen käytetyn kaasun 38 penniin. Tiedoksi mainittakoon, että vuonna 1916 kulutetusta kaasumäärästä lämpökaasu oli 95.6 % ja valokaasu 4.4 %. Kokonaisvalmistus on jakautunut seuraavasti:

Kaupungin katuvalaistus.....	7.94 %
" virastot, koulut ja sairaalat	1.90 "
Yksityiskuluttajat	86.02 "
Kaasulaitoksen oma kulutus	2.35 "
Vuodot ja lauhdutus	1.79 "

Hankittu selvitys on saanut Rahatoimikamarin vakuuttumaan siitä, että kaasunhinnan korottamista ei enää voi välttää, ja on Kamarin mielestä hinnan korotus oleva 12 penniä kuutiometriltä sekä toimeenpantava syyskuussa toimitettavasta mittarien lukemisesta lähtien. Kamari sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

sekä lämpö- että valokaasun kuluvan syyskuun aikana toimitettavasta kaasulaitoksen mittarien lukemisesta lähtien korotettavaksi 12 pennillä m³:ltä; sekä

oikeuttaa kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen samoin kuin tähänkin asti myöntämään kohtuullista kaasuhinnan alennusta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

Helsingissä,
 elok. 16 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Heinäkuun 28:ntena kuluvaan vuotta päivätyssä kirjelmässä on kaasulaitoksen johtaja antanut Hallitukselle selvityksen, josta näkyy, miten kaasun valmistuskustannukset ovat vuoden alusta lähtien kohonneet, osin sen johdosta että kaupunki on korottanut myymäinsä halkojen hintaa, osin myös runsaasti kohonneiden työpalkkain ja lyhennetyn työpäivän johdosta.

Viime syksynä korotti kaupungin halkokonttori vähä vähältä koivuhalkojen hinnan 55 markasta syleltä (joulukuussa) 108 markkaan. Puolen vuoden kuluessa kohosi hinta 96 %:lla. Vaikka kaasulaitos oli budjettilaskelmaansa merkinnyt tuntuvasti korkeamman yksikköhinnan kuin budjettia laadittaessa maksettiin, olivat valmistetun kaasun tarveainekustannukset kuitenkin nyttemmin noin 6 1/2 penniä suuremmat budjetissa laskettua määrää.

Työpalkkain kohoaminen on niinkään erittäin tuntuva, niinkuin näkyy seuraavasta, jossa korotus on laskettu budjetissa edellytetyn kuukausittaisen keskikaasumäärän pohjalla:

tammikuu	2.57 penniä m ³ :ltä
helmikuu	2.98 " "
maaliskuu	4.16 " "
huhtikuu	4.85 " "
toukokuu	5.35 " "
kesäkuu	6.18 " "

Kohonneet työpalkat lyhennetyn työpäivän kera ovat siis vuoden alkupuoliskolla korottaneet kaasun valmistuskustannuksia 4.61 pennillä kuutiometriä kohti.

Vaikka siis kaasun valmistuskustannukset nyt ovat noin 11 penniä suuremmat kuin vuoden alussa, on laitoksella kuitenkin vuoden 5 ensimmäisen kuukauden kuluessa, joilta yhteenveto on tehty, ollut lisäkustannuksia kaasunvalmistuksesta ainoastaan keskimäärin 2 1/2 penniä m³:ltä. Tämä johtuu osin siitä, että kaasulaitoksen oli onnistunut hankkia jonkin verran kivihiiliä, joten voitiin edullisesti valmistaa kivihiilikaasua, osin taas siitä että puukaasun tislauksella on antanut varsin hyvän teknillisen tuloksen. Tähän tulee lisäksi, että laitos toukokuun 1 päivään asti sai aikaisemman sopimuksen nojalla rullapuita verraten edullisella hinnalla, jota paitsi sillä vuoden vaihteessa oli käytettävänä halvemmasta hinnasta hankittuja halkoja.

Edellä lausutun nojalla ja odotettavana olevan tappion välttämiseksi on kaasulaitoksen päällikkö tehnyt Hallitukselle esityksen kaasunhinnan korottamisesta 10 pennillä kuutiometriltä jo ensi elokuun lukemisesta lähtien.

Edellä mainittujen lisäksi ja Hallituksen mielestä erittäin painavana kaasunhinnan korotusta puoltavana seikkana huomautetaan että, jos kaasunhinta pysytetään ennallaan, vaikka kaupungin hankkimain halkojen hintaa korottamistaan korotetaan, täytyy tämän tietysti vaikuttaa kaasunkulutukseen ja viedä siihen, ettei laitos kykene tyydyttämään kuluttajain lisääntyviä vaatimuksia.

Viime viikkoina todettu kaasunkulutuksen tavattoman suuri lisääntyminen viittaa siihen, että kaasunhankinnan rajoitus kaikkine siitä johtuvine vaikeuksineen ja selkkauksineen tuskin on vältettävissä, ellei kaasun ja halkojen välistä hintasuhdetta jälleen järjestetä.

Nämä laitoksen päällikön esittämät seikat on Hallitus tahtonut saattaa Valtuuston tiedoksi, samalla kun Hallitus pyytää kiinnittää Valtuuston huomiota siihen, että se kaasumäärä, jonka hintaa kaasulaitos nyt ehdottaa korotettavaksi, on noin 3,000,000 m³ ja että hinnankorotus siis tuottaisi lisätuloja 300,000 markkaa.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

K. Axel Ahlfors.

I. Savonius.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

*Esitys palstatilan ostamisesta rakennuksi-
neen asuinhuoneiden hankkimiseksi Nickbyn mieli-
sairaalan palvelijastolle.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 6 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 728.

Kaupungin Sairaalaylihallitus on Rahatoimikamarille ilmoittanut että, kun Nickbyn mielisairaalassa ei ollut tarpeellisia asuinhuoneita kahdeksantuntisen työpäivän käytäntöön ottamisen johdosta lisätylle sairaalahenkilökunnalle, oli Ylihallitus ajatellut uudelle palvelijastolle sopivain asuinhuoneiden laittamista jonkin sairaalan paviljongin ullakolle. Ylihallitus olikin sentähden pyytänyt kaupungin Rakennuskonttorin laatimaan tarkoitusta varten piirustukset kustannusarvioineen. Sittenkun Rakennuskonttori oli tämän tehtävän suorittanut ja oli osottautunut, että kustannuksia kaikkiaan vain kuuden ullakkohuoneen sisustamisesta kahteen sairaalan paviljonkiin olisi kokonaista 69,400 markkaa, ei Ylihallitus ollut katsonut voivansa tehdä esitystä määrärahan myöntämisestä vastainittuun tarkoitukseen. Kun kuitenkin sairaalan läheisyydessä oli kaksikerroksinen asuinrakennus, joka palstatiloinen ja siinä olevine vähäisine aittarakennuksineen oli saatavissa 9,500 markan hinnasta, oli Ylihallituksesta näyttänyt toivottavalta, että kaupunki ostamalla hankkisi haltuunsa mainitun palstatilan rakennuksineen. Ja kun mainittu rakennus sijaitsi sairaalan läheisyydessä sekä kokonsa ja tilavuutensa puolesta olisi erittäin sopiva puheena olevaan tarkoitukseen ja sen ynnä palstatilan hintaakin täytyi pitää edullisena, oli Ylihallitus anonut, että Rahatoimikamari, edellyttäen lisätyn Kaupunginvaltuuston aikansa hyväksyvän kaupan, ostaisi edellä mainitun rakennuksen palstatiloinen Nickbyn mielisairaalalle.

Sittenkun kaupungin yleisten toiden Hallitus, johon asia lausunnon saamiseksi lähetettiin, oli antanut v. t. kaupunginarkkitehdin toimeksi arvioida puheena olevan rakennuksen sekä laskea kustannukset sen panettamisesta tarkoituksenmukaiseen kuntoon, oli kaupunginarkkitehti maininnut, että rakennus on kaksikerroksinen ja tehty pystyjuista, ulkoseinät kolmesta lautakerroksesta, joiden välissä on asfalttihuopaa ja täytteenä turvepehkuu. Kumpaisessakin ker-

roksessa on 5 huonetta ja eteinen. Lisäksi on tontilla osittain hirsistä rakennettu, noin 15 m. pitkä ja 4 m. leveä ulkokuonerakennus. Nykyisten korkeiden rakennushintain mukaan arvioituna on asuinrakennuksen hinta 15,000, ulkokuonerakennuksen 1,800 ja tontin 500 markkaa eli yhteensä 17,300 markkaa. Pyydettyä 9,500 markan hintaa täytyy sen tähden pitää sangen alhaisena. Oheen pannun eritellyn laskun mukaan olisi rakennuksen panettamisesta hyvään ja tarkoituksenmukaiseen kuntoon kustannuksia 10,800 markkaa, joten rakennuksen ynnä tontin ja ulkokuonerakennuksen ostosta ja korjauksesta olisi kustannuksia ainoastaan noin 21,000 markkaa eli 2,100 markkaa kutakin huonetta kohti.

Kaupunginarkkitehdin esittämiin näkökohtiin katsoen on kaupungin yleisten töiden Hallitus pitänyt puheena olevan kiinteistön ostoa kaupungille kaikin puolin edullisena, minkätähden Hallitus puoltaa kaupungin Sairaalaylihallituksen ehdotusta.

Tämän johdosta antoi Rahatoimikamari asiamiehensä toimeksi edellä mainitun kiinteistön, oikeastaan kahden eri palstatilan, omistajain, leipuri Karl Hjalmar Wickströmin ja hänen vaimonsa Edla Wickströmin kanssa alustavasti päättää kaupan enintään 10,000 markan hinnasta, edellyttäen lisätyn Kaupunginvaltuuston kauppiaan suostuvan. Sittenkun tarpeelliset omistusoikeuskirjat oli hankittu, laadittiin tämän oheinen kauppakirja, jonka nojalla kaksi Nickbyn kylän Joffin verotalon Tallbacka nimisestä osasta litt. 5¹ erilleen murrettua palstatilaa „Boda“ ja „Boda I“, ensinmainittu pinta-alaltaan 0.06 ja jälkimäinen 0.024 ha, on edellä mainitulla edellytyksellä siirtynyt kaupungin haltuun.

Sittemmin oli kaupunginarkkitehti lisäksi huomauttanut, että edellä mainittu asuinrakennus olisi mahdollisimman pian pantava kuntoon ja että tämä työ olisi runsaiden lisäkustannusten välttämiseksi teetettävä Nickbyn mielisairaalamassa paraikaa toimitettavain vuosikorjausten yhteydessä.

Kun oli välttämätöntä hankkia tilaa Nickbyn mielisairaalan lisääntyneelle henkilökunnalle ja kun edellä ehdotettu asian ratkaisu epäilemättä on kaupungille sangen edullinen, on Rahatoimikamari siihen kaikin puolin yhtynyt. Kun ei korjaustyö kuitenkaan siedä pitempää lykkäystä, on Kamari katsonut jo voitavansa antaa määräyksen työn alottamisesta heti sekä odotellessaan Valtuuston päätöstä asiassa määrännyt tarvittavat varat kaupunginkassasta maksettavaksi.

Edellä lausutun johdosta on Rahatoimikamarilla kunnia esittää, että Kaupunginvaltuusto *lisätyin luvuin* päättäisi:

asunnon hankkimiseksi Nickbyn mielisairaalan lisätylle henkilökunnalle hyväksyä Rahatoimikamarin toimenpiteen alustavasti ostaa Boda ja Boda I nimiset, Sipoon pitäjän Nickbyn kylän Joffin verotalon Tallbacka nimisestä osasta litt. 5¹ erilleen murrettu palstatilat rakennuksineen tämän oheisessa kauppakirjassa esitetyn ehdoin sekä tarkoitukseen Kaupunginvaltuuston käyttövaroista osottaa 9,500 markkaa; samoin kuin

antaa varsinaisen Valtuuston toimeksi hankkia päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Jos tämä ehdotus saavuttaa Valtuuston hyväksymisen, päättäne **varsinainen Kaupunginvaltuusto:**

tarpeellisten muutos- ja korjaustöiden teettämiseksi tiluksella sijaitsevassa asuinrakennuksessa Valtuuston käyttövaroista osottaa 10,800 markkaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Knut Furuholm.

Kauppakirja.

Me allekirjoittaneet myymme täten Helsingin kaupungille, edellyttäen lisätyn Kaupunginvaltuuston tähän myöntävän, omistamamme Sipoon pitäjän Nickbyn kylän Joffin verotalosta N:o 5 lohkotusta Tallbacka nimisestä osasta litt. 5¹ erilleen murretut „Boda“ ja „Boda I“ nimiset palstatilat seuraavilla ehdoilla:

- 1) Kauppahinta on 9,500 markkaa ja maksetaan käteisellä kohta kun lisätty Kaupunginvaltuusto on kauppaan suostunut ja myyjät ovat ostajalle toimittaneet rasiustodistuksen, tarpeelliset saantokirjat ynnä myytyjen tiluksien palovakuutustodistukset.
- 2) Kauppaan kuuluvat kaikki tilalla olevat rakennukset.
- 3) Haltuunotto tapahtuu kohta kun kauppahinta on maksettu.
- 4) Myyjäin tulee maksaa kaikki haltuunottopäivän edelliseltä ajalta erääntyneet verot ja rasitukset.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin yhtäpitävin kappalein, joista myyjät ja ostaja ovat kumpikin saaneet omansa.

Helsingissä, elokuun 21 päivänä 1917.

Hjalmar Wickström. Edla Wickström.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston myöntävän edellä olevaan kauppasopimukseen ilmoittaa Rahatoimikamari kaupungin puolesta siihen kaikin puolin tyytyvänsä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

John Lindelöf. O. Fahlström.

Esitys talonomistajain suoritettavain mukavuuslaitosten puhtaanapitomaksujen korottamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
syysk. 20 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 763.

Käsitellessään kuluvan vuoden budjettiehdotusta päätti Kaupunginvaltuusto muun muassa kehottaa Rahatoimikamaria ja kaupungin yleisten töiden Hallitusta ottamaan harkittavaksi, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä kaupungin puhtaanapitotoiminnan kustannusten huojistamiseksi ja sen tulojen kartuttamiseksi. Sittenkun Rahatoimikamari oli tämän johdosta kehoittanut mainittua hallitusta antamaan lausunnon asiasta, on Hallitus tämän oheisessa kirjelmässä viime heinäkuun 13 päivältä (Liite I) maininnut ne toimenpiteet, joita Hallitus on asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan ehdotuksesta ja puhtaanapitolaitoksen v. t. johtajan, insinööri Bengt Weckmanin laatiman promemorian (Liite II) mukaisesti katsonut olevan osin ehdottaminen, osin jo paneminen käytäntöön. Niinkuin mainituista asiakirjoista näkyy, on Hallitus puhtaanapitolaitoksen menojen vähentämiseksi antanut mainitun laitoksen toimeksi koettaa mahdollisimman edullisilla ehdoilla ostaa rehuja välittömästi tuottajilta, samalla kun Hallitus toiselta puolen on hyväksynyt laitoksen tulojen lisäämiseksi ehdotetut laitoksesta myytävän lannan ja jätteiden korotetut hinnat. Lisäksi on Hallitus pitänyt niiden maksujen ehdotettua korotusta, joita yksityiset talonomistajat suorittavat katujen puhtaanapidosta ja makkilannan pois kuljettamisesta, muuttuneiden olojen vaatimana ja sentähden käskenyt puhtaanapitolaitoksen v. t. päällikön irtisanoa kaikki puhtaanapitovälikirjat, huomauttamalla asianomaisille talonomistajille, ettei kaupunki tällä tarkoita lakata puhtaanapitoa hoitamasta, sekä talonomistajain kanssa tehdä uudet sopimukset katujen puhtaanapidosta sitä varten laaditun, tämän oheisen ehdotuksen mukaisesti (Liite III). Kun mukavuuslaitosten puhtaanapidosta suoritettavain vuosimaksujen korottami-

nen on Kaupunginvaltuuston asia, ehdottaa Hallitus, että Rahatoimikamari Valtuustolle tekisi esityksen näiden maksujen korottamisesta 5 markkaan kutakin kaupungin puhtaana pitämässä talossa asuvaa henkilöä kohti ja 50 markkaan kultakin hevoselta sekä kustakin talosta suoritettavan vähimmän vuosimaksun määräämisestä 100 markaksi.

Rahatoimikamari puolestaan on havainnut Hallituksen toimenpiteitten olevan hyvin perusteltuja sekä omansa parantamaan puhtaanapitolaitoksen toiminnan taloudellista tulosta. Siihen yksityisseikkaan nähden, joka vaatii Kaupunginvaltuuston päätöstä, nimittäin mukavuuslaitosten puhtaanapidosta suoritettaviin maksuihin nähden, pyytää Rahatoimikamari mainita, että tämä maksu vahvistettiin marraskuun 14 päivänä 1910, jolloin Valtuusto päätti, että kaupungin puhtaanapitolaitos on velvollinen Smk:n 2:40 maksusta henkilöä kohti vuodessa ottamaan hoitaakseen talonomistajain velvollisuudet liian poistamiseen nähden, paitsi taloissa, joihin on sijoitettuina lukuisia liikkeitä, hotelli, kouluja y. m. ja joista maksu on suoritettava erityisen arvioon perustuvan sopimuksen mukaan. Mainitut yksikköhinnat laskettiin puhtaanapitolaitosta varten laaditun tulo- ja menosäännön mukaisesti (*Pain. asiakirj. N:o 44 vuodelta 1910, liite II*). Siihen nähden että tässä vuosirahasäännössä työkustannukset, jotka ovat lähes 60 % koko menosäännön määrästä, ajomiesten päiväpalkat lasketaan noin 8 markaksi ja päivätyöläisten päiväpalkat 4 markaksi, ei nykyisten palkkain vallitessa ehdotettua suurempikaan puhtaanapitomaksujen korotus olisi kohtuuton. Mitä taas hevoslannan poistamisesta suoritettavaan maksuun tulee, näyttää Valtuusto aikaisemmin päättäneen sen määrästä ainoastaan sikäli, että tämä maksu on vastamainittuun vuosirahasääntöön merkitty 10 markaksi hevoselta vuodessa. Mitä sekä tämän että kustakin talossa suoritettavan vähimmän vuosimaksun — se on tähän asti ollut 60 markkaa — ehdotettuun korotukseen tulee, on Rahatoimikamari havainnut puhtaanapitolaitoksen v. t. johtajan esittämän perustelun vakuuttavaksi. Kun, niinkuin Hallitus on maininnut, kaikki sopimukset on sen toimesta irtisanottu, voidaan uusia yksikköhintoja soveltaa siitä ajankohdasta lähtien, jolloin kaupungin sitoumukset lakkaavat, nimittäin eri taloissa marraskuun 1 ja joulukuun 15 päivän välisenä aikana kuluva vuotta.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että vuosimaksu, minkä kaupungin talonomistajat suorittavat kunnan toimittamasta heidän talojensa mukavuuslaitosten puhtaanapidosta, on korotettava 5 markkaan kutakin talossa asuvaa henkilöä ja 50 markkaan kutakin hevosta kohti;

että vähin vuosimaksu talon mukavuuslaitosten puhtaanaapidosta on 100 markkaa; sekä

että kaupungin yleisten töiden Hallituksen tulee talonomistajain kanssa tehdä uudet puhtaanaapitoa koskevat sopimukset edellä mainittujen perusteiden mukaan.

Rahatoimikamarin puolesta:

A. Listo.

Jarl W. Andersin.

Helsingin kaupungin Yleisten töiden**HALLITUS.**

*Helsingissä,
heinäk. 13 p:nä 1917.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 217.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli kuluvan vuoden budjettia käsitellessään kehoittanut Hallitusta antamaan selvityksen ehdotuksineen kaupungin puhtaanapitolaitoksen kustannusten huojistamisesta ja tulojen lisäämisestä, asetti Hallitus valiokunnan, johon valittiin Hallituksen puheenjohtaja, kaupungininsinööri G. Idström, Hallituksen jäsen, professori J. Castrén sekä puhtaanapitolaitoksen silloinen johtaja J. A. Sjöholm, selvittämään asiaa ja antamaan Hallitukselle lausuntoa siitä. Mainittu valiokunta ryhtyi heti työhönsä, mutta se vei aikaa, sen johdosta että silloisissa oloissa oli vaikea laskea työaineiden ja työn hintaa, sekä viivästyi edelleen viime keväänä puhtaanapitolaitoksessa puhjenneen lakon sekä herra Sjöholmin siitä aiheutuneen samanaikaisen virkaeron johdosta. Sittenkun Hallitus oli hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi valinnut puhtaanapitolaitoksen v. t. johtajan, insinööri B. Weckmanin ja hän puolestaan oli laatinut tämän ohaisen mietinnön puhtaanapitolaitoksen kustannusten vähentämisestä ja mukavuuslaitosten puhtaanapidosta olevain tulojen kartuttamisesta sekä niinkään tämän ohaisen laskelman katujen puhtaanapidon menoista ja tuloista, on valiokunta insinööri Weckmanin esitykseen liittyen Hallitukselle antanut selvityksen ja ehdotuksen asiasta sekä omalta osaltaan lausunut seuraavaa:

Esillä olevaa asia jakautuu kahteen, eräissä kohdin tosin toisiinsa yhtyviin, mutta kuitenkin olennaisesti erilliseen kysymykseen, joista toinen koskee makkien puhtaanapidosta olevia menoja ja tuloja, toinen taas katujen puhtaanapidon yhteydessä olevia kustannuksia ja tuloja. Molempiin näihin puhtaanapitolajeihin nähden on valiokunta tullut siihen käsitykseen, että menojen väheneminen ei nykyoloissa ole erikoisiin perinpohjaisiin toimenpiteisiin ryhtymättä aikaansaataavissa. Puhtaanapitolaitosta on tosin kehoitettu noudattamaan suurinta säästäväisyyttä ja mahdollisimman tarkoin valvomaan alaisiaan työntekijöitä, mutta tätä tietä tuskin kuitenkaan saavutettaneen mainittavaa taloudellista tulosta.

Erittäin tehokkaana keinona puhtaanapitolaitoksen menojen supistamiseksi on valiokunta sitä vastoin insinööri Weckmanin esittämiin näkökohtiin liittyen pitänyt laitoksen

omains hevoisten luvun lisäämistä siihen määrään, että palkattuja ajomiehiä yleensä ei tarvitsisi käyttää. Insinööri Weckman on tästä johtuvan vuotuisen säästön laskenut likimain 50 %:ksi ostettujen hevosten arvosta, ja on huomautettu, että suhteellisesti sama etu saavutettaisiin, siinäkin tapauksessa että hevosten hinta kohoaisi insinööri Weckmanin edellyttämää korkeammaksi, koska palkattujen ajomiesten tuntipalkka kohoaisi samassa suhteessa. Mainitunlaatuinen toimenpide kuitenkin välttämättömästi edellyttäisi erikoisten tallien rakentamista puhtaanapitolaitoksen käytettäväksi, ja on valiokunta ollut sitä mieltä, että olisi rakennettava kaksi tallia, kumpainenkin 30 pilttuuta käsittävä, jota paitsi ehdotetun keinon täysin järkipäisessä käyttämisestä seuraisi, että rehujen osto olisi järjestettävä insinööri Weckmanin ehdottamalla tavalla tekemällä välittömiä sopimuksia puhtaanapitolaitoksen ja tuottajain kesken. Valiokunta on kuitenkin sitä mieltä, että niin hevosten oston niiden lisäksi, joita varten Kaupunginvaltuusto jo on myöntänyt määrärahan, kuin erikoisten tallienkin teettämisen tulisi nykyisten korkeain hintain ja epävakaisten olojen johdosta jäädä toistaiseksi.

Mitä taas erityisesti mukavuuslaitosten puhtaanapidosta oleviin tuloihin tulee, on valiokunta yhtenä keinona pitänyt myytävän lannan ja jätteiden hinnan tuntuvaa korotusta nykyisestäään sekä ehdottanut näitä hintoja korotettavaksi insinööri Weckmanin lähemmin mainitsemalla tavalla. Tämä toimenpide, jota myyntimahdollisuudet aina rajoittavat, ei kuitenkaan missään tapauksessa riittäisi korvaamaan mukavuuslaitosten puhtaanapidosta olevia kustannuksia, ellei samalla tuntuvasti korotettaisi talon- ja tallinomistajain suoritettavia puhtaanapitomaksuja. Nykyisten menojen pohjalla ja edellyttäen insinööri Weckmanin ehdottamia jätteiden myyntihintoja sovellettavan saataisiin seuraava kannattavuuslaskelma:

Menot.

Yhteensä Smk 850,000: —

Tulot.

Tuloja myydyistä jätteistä.....	Smk 100,000: —
Kaupungin maksut omais talojensa puolesta ..	„ 70,000: —
Talonomistajain maksut.....	„ 650,000: —
Tuloja tallilannan ja lian poistamisesta	„ 30,000: —
	<hr/>
Yhteensä	Smk 850,000: —

Edellä oleva laskelma edellyttää, että talonomistajain suorittamat vuosimaksut puhtaanapidosta, jotka toistaiseksi ovat tehneet yhteensä ainoastaan 360,000 markkaa vuodessa, korotettaisiin insinööri Weckmanin mietinnössä ehdotettuihin määriin, 5 markkaan hengeltä sekä 50 markkaan hevoselta, aikaisempain määrain 2 markan 40 pennin ja 10 markan sijasta, mihin nähden valiokunta kuitenkin pyytää huomauttaa, että puheena oleva laskelma on laadittu nykyisten hintain pohjalla, minkätähden voi käydä tarpeelliseksi maksuja edelleenkin korottaa työaineiden ja työpalkkain kohotessa. Sen ohessa on pidetty tarpeellisena korottaa kunkin talon vähin vuosimaksu 60 markasta 100 markkaan. Valiokunta on tosin ottanut huomioon, että nyt ehdotetut korotukset ovat tuntuvat, mutta on siitä huolimatta pitänyt niitä sekä täysin oikeutettuina mukavuuslaitosten puhtaanapidosta oleviin kustannuksiin nähden että myös välttämättömän tarpellisina, jottei osa mainituista kustannuksista jäisi kaupungin suoritettavaksi.

Katujen puhtaanapitoon nähden on valiokunta havainnut, että näiden kustannusten supistaminen tuskin voi tulla kysymykseen, paitsi mikäli supistus johtuisi siitä, että puhtaanapitolaitoksen käytettäväksi hankittaisiin useampia hevosia. Asiaa käsiteltäessä on kuitenkin käynyt selville, että kaupungin useimpain talonomistajain tästä työstä suorittamat maksut ovat liian alhaiset, sillä niitä suoritetaan ennen sotaa voimassa olleiden yksikköhinnain mukaan, mihin nähden ja kun katujen puhtaanapidosta olevain todellisten menojen ja talonomistajain tästä työstä suorittamain maksujen välinen erotus nousee arviolta 43,000 markkaan vuodessa, niinkuin tämän oheisesta laskelmasta lähemmin käy selville, on valiokunnan mielestä välttämätöntä yleisesti korottaa talonomistajain vuosimaksuja, jottei tämä puhtaanapidon haara enää tuottaisi tappiota, ja on valiokunta arvellut nämä maksut olevan korottaminen 1 ja 2 markkaan neliömetriltä kunkin katuosan liikenteen voimaperäisyyden mukaan nykyisten maksujen 40—60 pennin sijasta.

Yhtyen valiokunnan esittämiin näkökohtiin on Hallitus antanut puhtaanapitolaitoksen tehtäväksi ryhtyä mahdollisimman edullisilla ehdoilla ostamaan rehuja suorastaan maaseudulta, minkä ohessa Hallitus on valiokunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksynyt laitoksen myymän lannan ja jätteiden hinnankorotuksen insinööri Weckmanin ehdottamiin määriin. Hallitus on niinkään halunnut lausua toivomuksen, että puhtaanapitolaitokselle vastedes hankittaisiin lukuisampia hevosia ja näille rakennettaisiin tarpeelliset tallit, joihin toimenpiteisiin ei kuitenkaan nykyään ole katsottu voitavan ryhtyä. Sekä katujen puhtaanapidosta että makkijätteiden poiskuljetuksesta suoritettavain maksujen korotusta on Hallitus sen sijaan pitänyt välttämättömänä, jos mieli saada puhtaanapitolaitoksen menot ja tulot käymään yhteen, ja on Hallitus sentähden, voidakseen järjestää puheena olevat hinnat, käskenyt puhtaanapitolaitoksen v. t. päällikön irtisanoa kaikki katujen ja makkien puhtaanapitoa koskevat sopimukset, kuitenkin huomauttamalla asianomaisille talonomistajille, ettei kaupunki tällä tarkoita lakata puhtaanapitoa hoitamasta; ja on Hallitus sen ohessa antanut puhtaanapitolaitoksen toimeksi siten irtisanottujen sopimusten sijaan laatia uudet sopimukset katujen puhtaanapitoon pitämistä valiokunnan ehdottamilla yksikkö-

hinnoilla, 1—2 markalla katupinnan neliometriä kohti. Mitä taas makkien puhtaanapito-
maksujen korotukseen tulee, pyytää Hallitus, koska tämän kysymyksen ratkaisu on Kau-
punginvaltuuston asia, edellä lausuttuun viitaten esittää,

että Rahatoimikamari ehdottaisi Kaupunginvaltuustolle, että kau-
pungin talonomistajain makkien puhtaanapidosta suorittama vuosimaksu
korotettaisiin 5 markkaan henkilöltä sekä 50 markkaan hevoselta, samoin
kuin että talon vähin vuosimaksu määrättäisiin 100 markaksi.

G. Idström.

Hj. J. Procopé,
v. t.

Sittenkun kaupungin yleisten töiden Hallitus oli valinnut allekirjoittaneen jäseneksi valiokuntaan, joka oli asetettu pohtimaan kysymystä puhtaanapitolaitoksen kustannusten supistamisesta ja tulojen kartuttamisesta, ja kun allekirjoittanut niinkään on valiokunnalta saanut toimekseen antaa selvityksen asiasta, pyydän täten esiintuoda seuraavaa:

Menojen supistaminen.

Mitä ensinnä tulee kysymykseen menojen supistamisesta, pitäisin sitä sangen pulmallisena näinä aikoina, jolloin kaikki kustannukset kohoavat päivä päivältä, mutta olen arvellut, että järjestämällä valvonnan tarkemmaksi työtehoisuutta pitäisi voida mainittavasti lisätä ja siten aikaansaada suhteellinen säästö. Tätä tarkoitusta varten otetaan konttorissa paraikaa käytäntöön järjestelmä, jonka avulla johtajan käy mahdolliseksi yksityiskohdittain valvoa kaikkea talojen ja makkien puhtaanapitoa, ja on sitä paitsi kaitsijain mieleen terotettu, että on välttämätöntä mahdollisimman suuressa määrässä käyttää tarjona olevaa työvoimaa hyväksi.

Ajotöiden suorittaminen kaupungin omilla hevosilla.

Sen johdosta että Kaupunginvaltuusto päätti myöntää 50,000 markan lisämäärärahan hevosten ostoon puhtaanapitolaitokselle, on laitos voinut tuntuvasti supistaa kustannuksia sekä sen ohessa pyrkinyt teettämään ajotyöt mikäli mahdollista omilla hevosillaan. Esitän seuraavassa laskelman, josta näkyy, mitä hyötyä laitoksella on omain hevosten käyttämisestä.

Todelliset kustannukset kustakin hevosesta vuodessa nykyisten hintain mukaan:

15 %:n kuoletus hevosen hinnasta (2,000:—)	Smk	300:—
5 „ hevosen hinnalle	„	100:—
10 „ kuoletus rattaiden hinnalle (1,500:—)	„	150:—
5 „ korko rattaiden hinnalle	„	75:—
5,400 kg heiniä à —: 20	„	1,080:—
1,760 „ kaurjoja à —: 70	„	1,232:—
400 „ H-hokkia à —: 12	„	48:—
1/2 laatikkoa hevosnauloja à 60:—	„	30:—
Silain korjaus	„	150:—
2 kaavinta à 2:—	„	4:—
1 suka à 14:—	„	14:—
Hoito y. m.	„	480:—
Eläinlääkärin palkkio ja sairaalamaksu	„	150:—
Tallin vuokra	„	144:—

Yhteensä Smk 3,957:—

Tämä summa jaettuna 300 työpäivälle antaa tulokseksi Smk 13:19 päivältä ja Smk 1:65 tunnilta. Jos tähän lisää ajomiesten tuntipalkan Smk 1:50, saa hevosen ja miehen tuntipalkaksi Smk 3:15. Jos tätä vertaa ajomiesten nykyiseen vähimpään tuntipalkkaan, Smk:aan 3:50, on voitto 35 penniä tuntia eli Smk 2:80 hevosta ja päivää kohti. Kun puhtaanapitolaitoksella nykyään on 40 omaa hevosta, nousee vuotuinen voitto siten 33,600 markkaan. Jokaisesta noin 2,000 markalla ostetusta hevosesta voisi laskea olevan vuotuista voittoa miltei puolet hinnasta.

Jos sitä paitsi ottaa huomioon, että ajomiehet yleensä jo vaativat Smk 3:50 suurempaa vähintä tuntipalkkaa ja että puhtaanapito-osastolla suoritetaan paljon yli- ja pyhätyötä, voi vuotuisen voiton hevosta kohti laskea tuntuvasti suuremmaksi.

Vastamainitussa laskelmassa on 144 markan erä tallinvuokraa varten. Puhtaanapito-osaston 40 hevosen osalta nousee tämä erä 5,760 markkaan vuodessa. Tämä meno näyttää sinänsä verraten pieneltä ja vastaa tuskin sen pääoman korkoa, mikä huonerakennusosaston laskelmain mukaan vaadittaisiin oman tallin rakentamiseen osaston käytettäväksi. Huonerakennusosasto on laskenut 30 hevosen tallin kustannukset 100,000 markaksi. Mutta tämä meno tuo mukanaan toisen. Puhtaanapitolaitoksen hevoset ovat nykyään sijoitettuna useihin eri paikkoihin, minkä johdosta niiden yhdenmukainen hoito käy mahdottomaksi ja samalla ruokinnan y. m. valvonta paljon vaikeutuu. Allekirjoittaneen mielestä olisi, kohta kun olot sallivat, puhtaanapito-osaston käytettäväksi rakennettava kaksi 30-pilttuista tallia, toinen johonkin halkokonttorin tallin läheisyyteen Leppäsuolle, toinen taas Sörnäsän pohjoisosaan.

Kysymys
omain tal-
lien hankki-
misesta
osastolle.

Vastamainitussa laskelmassa kiintyy huomio siihen, että menot heinistä ja kaurista nousevat enempään kuin puoleen hevosten kokonaiskustannuksista. Näyttää mielestäni siltä, kuin olisi konttorin pantava mahdollisimman suurta huomiota rehujen ostoon. Olisi sentähden mielestäni kaupungille edullista, jos johtaja tai joku muu henkilö oikeutettaisiin maaseudulla tekemään sopimuksia koko vuotuisen tarpeen hankinnasta, koska siten vältettäisiin välikädet ja kaikenlaatuinen epäterveellinen keinottelu.

Mahdollisuuksia säästöjen aikaansaamiseen muissakin kohdin lienee näiden lisäksi, vaikei allekirjoittanut ajan täpäryyden johdosta vielä ole ehtinyt niitä saada selville. Toivoa kuitenkin saanee, että kustannuksia voidaan edelleenkin vähentää, sikäli kuin lisäkokemusta saadaan, ja konttorin puolelta onkin noudatettu suurinta säästäväisyyttä.

Kysymys puhtaanapitolaitoksen tulojen lisäämisestä on käsitykseni mukaan sangen vaikea ratkaista. Konttorilla on tässä valittavana kaksi keinoa, nimittäin jätteiden hinnan korottaminen ja Kaupunginvaltuuston vahvistaman taksan mukaisen talojen puhtaanapitomaksun korottaminen.

Selvää lienee, että lannan hintaa on tarpeellista tuntuvasti korottaa, vaikka kysy-Lannan hin-
mys, missä määrin semmoinen korotus on toimeenpantava, on varsin arkaluontoinen. nan korotus.
Asian selvittämiseksi on allekirjoittanut neuvotellut eräiden maanviljelijäin kanssa ja samalla käyttänyt hyväkseen konttorin viime vuosina saavuttamia kokemuksia.

Tähän asti on erilaatuisesta lannasta laskettu seuraavat hinnat:

1 vaunullinen makkilantaa (200 astiaa)	Smk	50: —
1 „ hevoslantaa	„	25: —
1 „ jätteitä	„	5: —
1 tonni palanutta lantaa Malmilta	„	3: 50
1 kuorma „ „ „	„	2: —
1 „ palamatonta sekalantaa laivureille	„	1: 50

Konttori ehdottaa määrättäväksi seuraavat hinnat:

1 vaunullinen makkilantaa	Smk	100: —
1 „ hevoslantaa $\frac{1}{12}$ — $\frac{1}{4}$	„	40: —
1 „ „ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{12}$	„	30: —
1 „ jätteitä $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{12}$	„	6: —
1 „ „ $\frac{1}{12}$ — $\frac{1}{4}$	„	10: —
1 tonni palanutta lantaa Malmilta	„	6: —
1 kuorma „ „ „	„	3: —
1 „ palamatonta sekalantaa laivureille	„	1: 50 à 2: —

Seuraavassa perustelen edellä olevaa ehdotusta.

Makkilannan hinta on korotettava kaksinkertaiseksi, jotta sitä ylipäättään kannattaisi myydä. Se kuljetetaan nimittäin astioissa, ja näitä on kuljetuksessa vahingoittunut suuret määrät. Konttori on sentähden tullut siihen käsitykseen, ettei ole ensinkään edullista myydä makkilantaa talvisaikaan, syystä että vastaanottaja, kun hänellä ei ole sopivia laitteita tavarahan sulattamiseksi, yleensä turmelee astioita niin suuret määrät, että niiden korjauskustannukset paljon ylittävät tavarasta saadun hinnan. Tosin on vastaanottaja velvollinen palauttamaan astiat samassa kunnossa kuin hän on ne vastaanottanut, mutta konttorin on ylen vaikea todeta, onko vastaanottaja syyllinen vai ovatko astiat kuljetettaessa vioittuneet. Makkilannan kysyntä on ollut sangen suuri, joten ei ole vaaraa siitä, ettei tavaraa saataisi kaupaksi. Nykyään on miltei kaiken makkilannan myynti mahdoton astiain puutteessa.

Hevoslannasta on laskettu saatavan hintaa 30 ja 40 markkaa vaunulliselta. Niin- kuin näkyy, on hinta eri vuodenaikoina erilainen, syystä että tätä tavaraa $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{12}$ välisenä aikana saa purkaa ainoastaan yksityisiltä raiteilta, ja kun ainoastaan harvalukuisilla ostajilla on tällainen mahdollisuus, on kysyntä vastamainittuun aikaan vuodesta ollut verraten vähäinen, minkätähden hintakin on ehdotettu huokeammaksi. Onpa epäilty sitäkin, kävisikö ylipäättään korottaminen tuohon aikaan myytävän hevoslannan hintaa, mutta kun on osottautunut, että lanta noina kuukausina täytyy kuljettaa erityisissä, tiiviisti sulkeutuvalla kannella varustetuissa rautalaatikoissa, joiden kunnossapito käy

varsin kalliiksi, on ehdotettu vähäinen hinnankorotus 5 markkaa vaunulliselta perusteltu. — Vuoden jäljellä olevana osana noudatettava korotus ei myöskään liene kohtuuton, varsinkin kun kysyntä on ollut niin suuri, että tavara usein on tilattu 2—3 vuotta edeltäpäin.

Malmilta myytävän palaneen lannan hinnankorotus on ehkä liian vähäinen, koska kysyntä on tähän asti ollut sangen suuri ja kun otetaan huomioon, että palanut lanta määrältään on ainoastaan 30 % alkuperäisestä. Suuremmasta hinnankorotuksesta kuitenkin voisi olla seurauksena kulutuksen väheneminen, mikä seikka kaatopaikan tilan-
ahtauden johdosta voisi tuottaa suuria haittoja lannan kasaamiselle.

Jätteille ehdotettua hinnankorotusta niinkään käy pitäminen oikeudenmukaisena, ja sitä perustelee kysyntäkin. Samasta syystä kuin hevoslantaan nähden on ehdotettu eri hintoja eri vuodenaajoiksi.

Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta on puhtaanapitolaitos yleensä velvollinen hoitamaan yksityisten talojen puhtaanapidon Smk:n 2:40 maksusta henkilöä kohti vuodessa. Sitä paitsi on tallien puhtaanapidosta laskettu 10 markan vuosimaksu kultakin hevoselta. Kokemus on osottanut näiden yksikköhintain jo säännöllisinä aikoina olleen sangen alhaiset ja nykyään ne ovat aivan riittämättömät. Yksikköhinnan korotus on sentähden ehdottomasti tarpeellinen.

Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen pohjana olleessa valiokunnan mietinnössä on laskettu 10 %:n vuotuinen kuoletus talonomistajain astioille, joita kaupunki oli sitoutunut korjauttamaan ja täydentämään tarpeen mukaan. Tämä prosenttiluku on nyttemmin kuitenkin osottautunut aivan liian alhaiseksi, sillä astiat eivät ole kestäneet 10 vuotta vaan ainoastaan tuskin 5 vuotta, joten siis kuoletukseksi olisi laskettava 20 %. Tämän seikan ja osaltaan myöskin kohonneiden työpalkkain katson riittävästi perustele-
van henkilömaksun korottamista 5 markkaan vuodessa. Maksu kultakin hevoselta taas olisi korotettava 50 markkaan vuodessa, koska aikaisemmin laskettu maksu jo säännöllisinäkin aikoina oli aivan liian alhainen eikä sitä paitsi ole kohtuullisesti suhtautunut henkilömaksuun.

Henkilö-
maksun
korotus.

Edellä mainittua seikkaa selvittäessään on konttori todennut, että tallista täytyy poistaa vähintään 17 kuormaa kutakin hevosta kohti vuodessa, jota vastoin ilmaklose-
teilla varustetusta talosta tarvitsee noutaa ainoastaan 3,5 kuormaa 10 henkilöä kohti vuodessa. Jos kuljetusmaksuksi luetaan 7 markkaa hevoslantakuormalta ja 10 markkaa makkilantakuormalta, ovat vuosikustannukset 119 markkaa kutakin hevosta ja 35 markkaa kutakin 10 henkilöä kohti. Jos tähän lisätään kustannukset lannan kuormaamisesta vaunuun, lukien 60 penniä kuormalta, saadaan kumpaisessakin tapauksessa tulokseksi $119 + 10:20 = 129:20$ ja $35 + 2:10 = 37:10$. Jälkimmäiseen summaan tulevat vielä lisäksi astiain kuoletus ja korjauskustannukset, 10 markkaa 10 hengeltä vuodessa. Lopputulokset on siis:

Vuosikustannukset 1 hevosesta	Smk 129: 20
„ 10 hengestä	„ 47: 10

Huomioon ottamalla mukavuuslaitosten puhtaanapidosta nykyään olevat kustannukset ja edellyttäen hyväksyttävän edellä ehdotetut lannan myyntihinnat saadaan seuraava kannattavaisuuslaskelma:

Menot:

Miehistön ja ajomiesten palkat	Smk 600,000: —
40 hevosen rehut y. m.	” 70,000: —
Erinäisiä menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	” 30,000: —
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen y. m.	” 30,000: —
Rautatierahdit	” 60,000: —
Rautatievaunujen korjaus	” 5,000: —
Makkiastiain y. m. osto	” 40,000: —
Erinäiset tarvikkeet y. m.	” 15,000: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk 850,000: —

Tulot:

Tuloja myydystä lannasta	Smk 100,000: —
Kaupungin maksut omaan talojensa puolesta	” 70,000: —
Tuloja tallilannan poistamisesta	” 30,000: —
Talonomistajain maksut	” 650,000: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk 850,000: —

Edellä olevasta käy selville, että talonomistajilta olisi saatava 650,000 markkaa eli 130,000 hengeltä kultakin 5 markkaa vuodessa.

Tähän tosin huomautettaneen, että talonomistajat jo veronmaksajina ottavat osaa puhtaanapitolaitoksen kustantamiseen ja että sitä paitsi yleinen asetus on heitä estänyt mainittavasti korottamasta vuokria, minkätähden heidän maksujaan talojen puhtaanapidosta ei tulisi saada mainittavasti korottaa, vaan että kaupungin tulisi näinä tukalina aikoina osittain kustantaa puhtaanapito. Tässä täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että kaikki talonomistajat eivät ole liittyneet puhtaanapitolaitokseen ja että siis kaikilla kunnan asukkailla ei olisi etua siitä, että kaupunki ottaisi nämä kustannukset osalleen, minkätähden olisi kohtuutonta harvalukuisten asukasten hyväksi verottaa kaikkia verovelvollisia asukkaita.

Alimman vuosimaksun korottaminen.

Lopuksi on huomautettava, että talojen puhtaanapidosta on alin vuosimaksu ollut 60 markkaa. Allekirjoittanut ehdottaa tämän maksun korotettavaksi 100 markkaan, koska pienimmissäkin taloissa on toimitettava säännöllinen tyhjentäminen, varsinkin kesäiseen aikaan, siihen katsomatta ovatko astiat täynnä vai ei. Kokemus onkin osottanut, että puhtaanapitolaitos on yleensä kärsinyt tappiota näistä taloista.

Edellä lausutun nojalla pyytää allekirjoittanut valiokunnalle ehdottaa:

1) että puhtaanapito-osaston menojen supistamiseksi vastedes ostettaisiin mahdollisimman paljon hevosia;

2) että osaston käytettäväksi säännöllisten aikain jälleen palauduttua rakennettaisiin edellä mainittuihin paikkoihin kaksi tallia, kumpikin noin 30 pilttuuta käsittävä;

3) että puhtaanapitolaitoksen johtaja tai joku muu henkilö oikeutettaisiin vuosittain hyvissä ajoin välittömästi maanviljelijäin kanssa tekemään sopimuksia vuotenaan tarvittavain heinäin ja kaurain hankinnasta;

4) että tulojen kartuttamiseksi lannan hinnat vahvistettaisiin minun ehdottamikseni määräksi;

5) että talonomistajain vuosimaksu korotettaisiin 5 markkaan kutakin henkilöä ja 50 markkaan kutakin hevosta kohti; sekä

6) että talojen alin vuosimaksu korotettaisiin 100 markkaan.

Helsingissä, heinäkuun 11 päivänä 1917.

Bengt Weckman.
v. t.

Ehdotus niiden talojen vuosimaksun korotukseksi, joiden kadun puhtaanapidon puhtaanapitolaitos on ottanut huolekseen.

Osote N:o	Nykyinen maksu	Katuala m ²	Ehdotettu korotus		Erotus Smk
			Yksiköhintä	Smk	
Nikolainkatu N:o 27.....	680	981.8	1	982	302
Kasvitieteellinen puutarha.....	850	1,245.2	1 50	1,872	1,022
Venäl. kirkko Unioninkadun varrella	776	1,285.9	1 10	1,420	644
Sipulisaarenkatu N:ot 2, 4, 6	350	938.1	1 10	1,040	690
Laivastokatu (Luotsihallitus)	—	786.6	1 20	944	944
Mynttikatu N:o 1	—	579.3	1	580	580
Ritarihuoneen katuosuudet	600	2,542.5	1 10	2,800	2,200
Nikolainkirkon s:n		3,251.8	1 20	3,900	
S:n pihamaa		5,673.8	1	5,674	
S:n portaat	2,600	1,132.0	1 20	1,360	10,934
Annankatu N:o 5	230	585.0	1 20	702	472
S:n ” 9	90	134.0	1 10	148	58
S:n N:ot 31, 33	460	815.0	1	815	355
S:n N:o 36	380	566.0	1	566	186
Albertinkatu N:o 33, katu		476.0	1	476	
S:n pihamaa	300	194.0	2	388	864
S:n N:o 35	250	405.0	1	405	155
Antinkatu N:o 17	370	618.0	1 10	680	310
Ratakatu N:o 4	330	608.0	1 20	730	400
S:n ” 9	84	133.0	1 10	148	64
Bulevardikatu N:o 9	290	414.0	1 30	540	250
Tokankatu N:o 4 b	280	380.0	1	380	100
Eerikinkatu N:o 1	330	607.0	1 10	668	338
S:n ” 7	150	221.0	1 20	268	118
S:n ” 21	360	604.0	1 10	664	304
Kansakoulukatu N:o 8	160	469.0	1	470	310
S:n ” 10	160	469.0	1	470	310
Yrjönkatu N:o 25	360	671.0	1 10	740	380
S:n ” 38	360	619.0	1 10	680	320
Ruoholahdenkatu N:o 4	125	221.0	1 10	244	119
S:n ” 6	125	221.0	1 10	244	119
Korkeavuorenkatu N:o 20	380	765.0	1 10	840	460
Annankatu N:o 14 (Kirkkokonttori)	250	820.0	1 20	984	734
Vanha kirkko, talvisaikaan	2,500	2,714.0	— 70	1,900	
S:n koko vuonna		4,887.0	1 20	5,860	7,760
Uusi kirkko, talvisaikaan		1,825.0	— 70	1,278	
S:n koko vuonna		772.0	1	772	
Korkeavuorenkatu N:o 10	1,100	215.0	1 10	240	2,290
Lapinlahdenkatu N:o 1 a	250	394.0	1 30	520	270
S:n ” 3	210	353.0	1 20	424	214
S:n ” 5	150	288.0	1 20	348	198
Siirto					28,274

Osote N:o	Nykyinen maksu	Katuala m ²	Ehdotettu korotus		Erotus Smk
			Yksikköhinta	Smk	
Siirto	—	—	—	—	28,274
Malminrinne N:o 3	300	547.0	1 20	656	356
S:n " 4	310	518.0	1 20	620	310
Uudenmaankatu N:ot 9, 11	270	450.0	1 10	500	230
Köydenpunojakatu N:o 2	1,220	2,040.0	1 10	2,244	1,024
S:n " 8	1,040	1,489.0	1 10	1,640	600
Merimieskatu N:o 43	140	563.0	1 10	620	480
Laiurikatu N:o 1	380	844.0	1 10	928	548
Kivenhakkaajakatu N:o 2	240	418.0	1 10	460	220
Laiurikatu N:o 25	115	267.0	1 10	294	179
Iso Robertinkatu N:o 36	100	160.0	1	160	60
Vladimirinkatu N:o 9	150	214.0	1 30	280	130
S:n " 54	440	733.0	1 10	808	368
S:n " 56 b	420	751.0	1 10	828	408
I. Viertotie N:o 16	280	550.0	1 30	715	768
IV linja " "		333.0	1	333	
I. Viertotie " 19	200	630.0	1 30	819	1,146
V linja		387.0	1	387	
Haapaniemen kuja	140.0	1	140	1 346	
I. Viertotie N:o 25	166	705.0	1 30	916	750
S:n " 55	270	618.0	1 30	804	534
S:n " 59, 61	140	848.5	1 30	1,104	1,314
Pääskylänkatu		340.0	1	340	
Vaasankatu N:o 4	75	324.0	1 10	358	283
S:n " 15	80	311.0	1 10	342	262
Helsinginkatu N:ot 3, 5	—	1,162.0	1 10	1,279	1,608
Harjukatu		329.0	1 10	329	
Fredrikinkatu N:ot 24, 26	320	798.0	1	798	478
Sörnäsän rantatie N:o 2	—	448.0	1 20	538	538
S:n s:n " " kaihdintehd.	—	120.0	1 20	144	144
S:n s:n " 4	240	580.0	1 20	696	456
IV linja N:o 10	400	297.0	1 10	326	250
Porthankatu		477.0	1 10	324	
III linja N:o 10	220	252.0	1 10	278	438
Hämeenkatu		380.0	1	380	
Room. kat. kirkko	540	1,320.0	1	1,320	780
Puistokatu N:o 5	200	420.0	1	420	220
S:n " 7 a	80	160.0	1	160	80
S:n " 9	184	300.0	1	300	116
Yrjönkatu N:ot 8—10	190	341.8	1 50	530	340
P. Esplanadikatu N:o 21	90	146.4	1 50	220	130
Yhteensä Smk					43,822

Helsingissä, heinäkuun 12 päivänä 1917.

Bengt Weckman.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

Musiikkilautakunnan esitys Helsingin Kaupunginorkesterin lopullisesta ottamisesta kaupungin haltuun.

HELSINGIN KAUPUNGIN
MUSIIKKILAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
lokak. 4 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Hiljattain päättyneen kevätsoitantokauden lopussa meni umpeen se kolmen vuoden aika, jona Helsingin kaupunginorkesteria Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemän päätöksen mukaisesti pidettäisiin voimassa kunnallisena yrityksenä. Tätä määräaikaa, jota pidettiin tarpeellisena sen johdosta että haluttiin saavuttaa kokemusta mahdollisuudesta pysyttää yritystä kunnallisena laitoksena ja sen lopullisesta muodostamisesta, pitensi Kaupunginvaltuusto Musiikkilautakunnan esityksestä 1917 vuoden budjettia järjestäessään vieläkin vuodella. Kun siis kysymys orkesteriyrityksen asettamisesta vakinaiselle kannalle soitantokauden 1917—1918 päättyessä esiintyy ratkaistavaksi, on Musiikkilautakunnan velvollisuus Kaupunginvaltuustolle esittää lausunto ehdotuksineen tästä asiasta niin hyvissä ajoin, että asian periaatteellinen ratkaisu Valtuuston puolelta on olemassa, ennenkuin ensi vuoden budjetti vahvistetaan.

Kaupunginorkesterin lopullista kunnallistuttamista vastaan huomaute-taneen, että sen toiminta on kuluneina vuosina tapahtunut osittain luonnotomissa oloissa, jotka eivät oikeuta varmoihin johtopäätöksiin vastaisen varalle. Näin on tosin osittain laita, mutta yhtäkaikki puoltavat Musiikkilautakunnan mielestä painavat syyt väliaikaisen tilan lopettamista ja orkesterin asettamista vakinaiselle kannalle. Yrityksellä, joka jo nykyisissä tukalissa oloissa on osottautunut ei ainoastaan taiteelliselta vaan taloudelliseltakin kannalta elinvoimaiseksi ja jolla on tunnustetusti tärkeä tehtävä täytettävänä kaupungin ja koko maan sivistyselämässä, tulee Lautakunnan mielestä olla luonnollinen paikkansa kunnan pysyväisten laitosten joukossa.

Kunnallisen orkesterin voimassa pitämistä puoltavat syyt on asian aikaisemmissa vaiheissa perinpohjaisesti esitetty (*Kvston pain. asiakirj. N:ot 4 ja 8 vuodelta 1912 sekä N:o 4 vuodelta 1914*) ja toistettakoon tässä ainoastaan lyhykäisesti.

Musiikin suuri merkitys herättävänä ja jalostavana sivistysvälineenä lienee kieltämätön, ja samaten tunnustetaan yleisesti kuntain velvollisuus varainsa mukaan tyydyttää ja turvata tätä tarvetta. Ulkomailla on käynyt vilkas liike orkesteriyritysten kunnallistuttamisen hyväksi ja musiikin etevimmät edusmiehet ovat puoltaneet siihen suuntaan käyvää kehitystä. Viime aikoina on yhä enemmän koetettu saattaa arvokas musiikki joka miehen omaisuudeksi sekä tarjota köyhemmillekin luokille tilaisuutta saada vähäisestä maksusta nauttia todella hyvää, jalostavaa musiikkia. Kunnan tähän tarkoitukseen uhraamat varat tulevat siten kaikkien yhteiskuntaluokkain todelliseksi hyödyksi. Aikaisemmat yritykset ylläpitää yksityisiä orkesteriyrityksiä kaupungin kannattamina eivät ole antaneet hyvää tulosta. Ainoa keino orkesteriyrityksen rauhallisen jatkumisen turvaamiseksi sekä taloudellisten vaikeuksien ja tilapäisten häiriöiden poistamiseksi on että kaupunki ottaa orkesteriasian omiin käsiinsä. Ainoastaan tällä tavoin voidaan tarpeellinen vakaantunut tilanne saavuttaa tällä alalla.

Menneiden vuosien kokemus on niinkään osottanut, että orkesteriyritys kaupungin hoidossa olevana on voitu hoitaa taloudelliselta kannalta edullisesti niistä vaikeista oloista huolimatta, joissa orkesteri on sota-aikana työkennellyt. Kaupunginvaltuuston pitää siis voida luottavaisesti odottaa, että orkesteriyritys on vastedes säännöllisten olojen palauduttua voiva vakautua yhä varmemmaksi, ja varsinkin täysin ajanmukaisen konsertti- ja oopperatalon toimeentulua on osottautuva mahdolliseksi tuntuvasti parantaa kaupunginorkesterin toiminnan taloudellista tulosta.

Orkesterin kunnallistuttamista puoltava tärkeä lisäsyys on välttämättömyys hankkia turvallisempi asema ja koko vuoden jatkuva toiminta orkesterin kantajoukolle, johon kuuluu kotimaisia ja eräitä ulkomaisia taiteilijoita, jotka täällä ovat monet ajat toimineet musiikkielämän palveluksessa. Sitä tulkalaa asemaa, johon soittajat varsinkin nykyisenä pula-aikana ovat joutuneet elantokustannusten suunnattoman kohoamisen ja kesätyöskentelyn saannin vaikeuden johdosta, helpotettiin viime kesänä Kaupunginvaltuuston myöntämällä ylimääräisellä kalliinajanavustuksella. Ellei soittajia vastedes aseteta turvattuun asemaan, on syytä peljätä, että nykyistä useammat kyvykkäät soittajat etsivät toimeentuloaan toisaalta ja että orkesterin pysyttäminen täysilukuisena kohtaa vaikeuksia.

Lautakunta on sentähden katsonut olevan ehdottaminen, että kaupunginorkesterin kantajoukkoon kuuluvat soittajat nykyään voimassa olevain sopimusten lakattua, toisin sanoin kesäkuun 1 päivästä 1918 lähtien, otetaan toimeensa vuosisopimuksen nojalla. Tämän ohessa on tarpeellista varata näille soittajille rasittavan, tavallisesti joka viikonpäivä — pyhät ja aret — jatkuvan talvityöskentelyn jälkeen hyvin tarpeellinen kesälepo, joka on välttämätön jo orkesterin taiteellisenkin tason ylläpitämiseksi.

Orkesterinjäsenten kesäloman täytyy tietenkin riippua siitä, kuinka laajaa orkesteritoimintaa pidetään voimassa kesäkuukausina. Musiikkilautakunnan mielestä on erittäin suotavaa, että pääkaupungin väestöllä olisi lämpimänäkin vuodenaikana tarjona sinfoonista ja täysipainoista helppotajuista musiikkia, mutta tätä asiaa ei voida lopullisesti järjestää, ennenkuin säännölliset olot ovat palanneet ja sopiva kesäkonserttihuoneisto, ehkäpä Kaivohuoneen suunnitellun uudestirakentamisen toimeentultua, on saatu aikaan. Tätä odotellessa näyttää kesälomakysymyksen voivan väliaikaisesti järjestää siten, että orkesterin kantajoukolla taattaisiin vähintään kuuden viikon kesäloma oikeuttamalla Musiikkilautakunta, siksi kunnes kysymys orkesteritoiminnan voimassa pitämisestä kesäiseen aikaan on järjestetty, pitentämään kesälomaa sikäli kuin sopivaksi katsoo.

Kysymyksen orkesterinjäsenten palkkauseduista on Lautakunta ottanut tarkastettavaksi 1918 vuoden budjettiehdotuksen yhteydessä. Paitsi palkkaa tulisi soittajain orkesteriyrityksen tultua vakinaiselle kannalle saada eläke-etu, jossa tapuksessa palvelusvuodet luettaisiin siitä lähtien kun kukin on kaupunginorkesteriin tullut. Tuollainen etu olisi Lautakunnan käsityksen mukaan omansa orkesteriin tuomaan kantajoukon kyvykkäitä ja luotettavia soittajia sekä olisi hyvin ansaittu palkinto pitkästä uskollisesta työstä kunnan ja yhteiskunnan palveluksessa. Kaikissa Saksan kaupungeissa, joissa on kunnallinen orkesteri, ovat soittajat eläkeoikeutettuja, osin velvollisina suorittamaan apumaksua, osin tuolloisesta velvollisuudesta vapautettuina. Musiikkilautakunta on tässä tapauksessa pitänyt luonnollisena, että orkesterinjäsenet eläke-etuun nähden olisivat kunnan muiden toimihenkilöjen vertaiset, joten heillä ei olisi apumaksuvelvollisuutta. Palvelusajaksi saataisiin lukea ainoastaan se aika, minkä asianomainen todella on ollut kaupungin palveluksessa, elleivät kaupunginviranomaiset kohtuussyistä katsoisi olevan aihetta sallia soittajain joko kokonaan tai osittain lukea hyväkseen sen ajan, minkä he täällä ovat palvelleet jossakin kaupungin avustamassa konserttorkesterissa ennen kaupunginorkesterin perustamista vuonna 1914.

Mitä sitten tulee kaupunginorkesterin kunnallistuttamisesta johtuviin taloudellisiin seurauksiin, pyytää Musiikkilautakunta huomauttaa, ettei sellainen toimenpide lähivuosina mainittavasti vaikuttaisi orkesterin budjettiin. Lähivuosina orkesterin voimassapidosta johtuvat lisämenot käytettäisiin suurin piirtein nähtyinä tarpeisiin, jotka olisi tyydytettävä, pysytettiinpä yritys väliaikaisella kannalla niinkuin tähänkin asti tai otettiin lopullisesti kaupungin huostaan. Jonkin vertainen palkkain järjestely on, niinkuin Musiikkilautakunta on budjettikirjelmässään lähemmin esittänyt, joka tapauksessa tarpeellinen syksystä 1918 lähtien, ja näyttää tämä järjestely tasaisemman ja oikeudenmukaisemman palkka-asteikon aikaansaamiseksi olevan toimitettava palkkausperusteiden uudistuksen yhteydessä. Musiikkilautakunnan suunnittelema

uusi palkkausjärjestelmä edellyttää henkilökunnan järkiperaistä jakamista kolmeen palkkaryhmään ulkomaisen mallin mukaan, minkä ohessa otettaisiin käytäntöön säännölliset ikäkorotukset määrävuosien palveluksesta. Näiden ryhmäin ulkopuolelle jäisivät solistit sekä eräät muut huomattavat soittajat. Tämän järjestelmän pääpiirteet sekä palkkamäärät y. m. näkyvät Lautakunnan vuodeksi 1918 laatimasta budjettiehdotuksesta, joka budjetinjärjestelyn yhteydessä tulee lähetettäväksi Kaupunginvaltuustolle.

Orkesterin lopullinen siirtyminen kaupungin haltuun vaatisi asettamaan kantahenkilökunnan vuosipalvelukseen ja maksamaan palkat kesäkuukausittain. Tähän nähden on huomattava, että Kaupunginvaltuusto on, niinkuin jo edellä huomautettiin, kuluvana vuonna (*Pain. asiakirj. N:o 28 vuodelta 1917*) osottanut kalliinajanavustusta kantahenkilökunnalle kesäkuukausiksi ja että kaupunki tuskin vastedeskään kieltäytynee tällaista menettelyä noudattamasta. Tämä lisäerä — kesäkuukausien aikainen palkka — näyttää siis olevan otettava lukuun, olipa orkesteri väliaikaisella kannalla vai lopullisesti kaupungin huostassa.

Eläke-edun myöntäminen sitä vastoin on taloudelliselta kannalta merkittävä seikka, mutta Musiikkilautakunta on sitä mieltä, että katsoen osin tässä ammatissa tapahtuvaan verraten suureen henkilöiden vaihtumiseen, osin tässä puheena olevain eläkkeensaajain vähälukuisuuteen tällaisen edun myöntäminen ei varsin paljon rasittaisi kunnan eläkesääntöä.

Musiikkilautakunnan vuodeksi 1918 laatiman likimääräisen budjettilaskelman mukaan lisääntyisi laskettujen tulojen ja menojen välinen erotus noin 20,000 markalla, joten kaupungin suoritettava apumaksu kohoaisi 80,000 markasta 100,000 markkaan. Kun nykyoloissa ei voi pitää mahdollisena, että valtioapua tämän ei ainoastaan pääkaupungin, vaan koko maan musiikkielämälle keskeisen orkesterin voimassapitoon vastedes jälleen, niinkuin aikaisemmin oli laita, voidaan saada ja että kotimainen hallitus ja kansaneduskunta tyydyttävät niitä kulttuurivaatimuksia, jotka entinen hallitus tässä kohden sivuutti, on Musiikkilautakunta ollut sitä mieltä, että kaupunginviranomaisten tulisi hallitukselta anoa apurahaa ainakin sen verran, että orkesteriyrityksen voimassapidosta vuonna 1918 lasketut lisämenot tulisivat korvatuiksi. Sen suuntaisen ehdotuksen aikoo Musiikkilautakunta tehdä Rahatoimikamariin annettavassa budjettikirjelmässään.

Edellä lausutun nojalla on Musiikkilautakunnalla kunnia ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Helsingin kaupunginorkesteri on, lukien nykyisen väliaikaisen tilan päättymisestä eli kesäkuun 1 päivästä 1918, asetettava pysyväiseksi kunnalliseksi laitokseksi;

että Musiikkilautakunta valtuutetaan mainitusta ajankohdasta lähtien orkesterin kantajoukkoon kuuluvain soittajain kanssa tekemään vuosisopimukset heidän asettamistetaan kaupunginorkesterin palvelukseen;

että siten vuosipalvelukseen otetuille kaupunginorkesterin soittajille taataan vähintään kuuden viikon kesäloma, kuitenkin oikeuttamalla Musiikkilautakunta toistaiseksi ja kunnes kysymys kaupunginorkesterin toiminnan jatkamisesta kesäkuukausina on ratkaistu, harkinnan mukaan pitentämään tätä lomaa; sekä

että kaupunginorkesterin jäsenille niinikään suodaan eläkeoikeus kaupungin toimihenkilöihin nähden voimassa olevain yleisten perusteiden mukaan ja lukemalla palvelusvuodet kaupunginorkesterin tulosta lähtien, ollen Kaupunginvaltuustolla kuitenkin valta harkita, voivatko kaupunginorkesterin palveluksessa olevat soittajat ja missä määrin saada eläkkeeseen nähden lukea hyväkseen aikatsemman palvelusaikansa jossakin kaupungin avustamassa orkesteriyhtyksessä.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

1. *Chlorophyll a*
2. *Chlorophyll b*
3. *Carotenoids*

4. *Xanthophylls*
5. *Lutein*
6. *Zeaxanthin*
7. *Peridinin*
8. *Alloxanthin*

9. *Diatoxanthin*
10. *Diadinoxanthin*
11. *Chlorophyll c*
12. *Chlorophyll d*
13. *Chlorophyll e*
14. *Chlorophyll f*

15. *Chlorophyll g*
16. *Chlorophyll h*
17. *Chlorophyll i*
18. *Chlorophyll j*
19. *Chlorophyll k*
20. *Chlorophyll l*

21. *Chlorophyll m*
22. *Chlorophyll n*
23. *Chlorophyll o*
24. *Chlorophyll p*
25. *Chlorophyll q*
26. *Chlorophyll r*

27. *Chlorophyll s*
28. *Chlorophyll t*
29. *Chlorophyll u*
30. *Chlorophyll v*
31. *Chlorophyll w*
32. *Chlorophyll x*
33. *Chlorophyll y*
34. *Chlorophyll z*
35. *Chlorophyll aa*
36. *Chlorophyll ab*
37. *Chlorophyll ac*
38. *Chlorophyll ad*
39. *Chlorophyll ae*
40. *Chlorophyll af*

41. *Chlorophyll ag*
42. *Chlorophyll ah*
43. *Chlorophyll ai*
44. *Chlorophyll aj*
45. *Chlorophyll ak*
46. *Chlorophyll al*

47. *Chlorophyll am*
48. *Chlorophyll an*
49. *Chlorophyll ao*
50. *Chlorophyll ap*
51. *Chlorophyll aq*
52. *Chlorophyll ar*

53. *Chlorophyll as*
54. *Chlorophyll at*
55. *Chlorophyll au*
56. *Chlorophyll av*
57. *Chlorophyll aw*
58. *Chlorophyll ax*

59. *Chlorophyll ay*
60. *Chlorophyll az*
61. *Chlorophyll ba*
62. *Chlorophyll bb*
63. *Chlorophyll bc*
64. *Chlorophyll bd*

65. *Chlorophyll be*
66. *Chlorophyll bf*
67. *Chlorophyll bg*
68. *Chlorophyll bh*
69. *Chlorophyll bi*
70. *Chlorophyll bj*

71. *Chlorophyll bk*
72. *Chlorophyll bl*
73. *Chlorophyll bm*
74. *Chlorophyll bn*
75. *Chlorophyll bo*
76. *Chlorophyll bp*

77. *Chlorophyll bq*
78. *Chlorophyll br*
79. *Chlorophyll bs*
80. *Chlorophyll bt*
81. *Chlorophyll bu*
82. *Chlorophyll bv*

83. *Chlorophyll bw*
84. *Chlorophyll bx*
85. *Chlorophyll by*
86. *Chlorophyll bz*
87. *Chlorophyll ca*
88. *Chlorophyll cb*

89. *Chlorophyll cc*
90. *Chlorophyll cd*
91. *Chlorophyll ce*
92. *Chlorophyll cf*
93. *Chlorophyll cg*
94. *Chlorophyll ch*

95. *Chlorophyll ci*
96. *Chlorophyll cj*
97. *Chlorophyll ck*
98. *Chlorophyll cl*
99. *Chlorophyll cm*
100. *Chlorophyll cn*

Esitys erinäisten kaduntasoitustöiden teettämisestä.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 17 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 748.

Kokouksessaan viime elokuun 17 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto käsitellessään kysymystä toimenpiteisiin ryhtymisestä kaupungissa vallitsevan työttömyyden poistamiseksi kehottaa Rahatoimikamaria Kaupunginvaltuustolle antamaan ehdotuksen semmoisten lisätöiden teettämiseksi, jotka olisivat omansa poistamaan nykyistä työttömyyttä, sekä kaupungin työnjohtoa ottamaan palkkoja määrätessään huomioon, että Kaupunginvaltuuston päättämät työt ovat laadultaan hätäaputoita.

Tätä tehtävää täyttääkseen käski Rahatoimikamari kokouksessaan vastainmitun kuukauden 27 päivänä kaupungin yleisten töiden Hallituksen antaa lausunnon ehdotuksineen asiasta, jommoinen lausunto saapuikin Rahatoimikamariin kuluvan syyskuun 6 päivänä. Lausunnossaan Hallitus huomautti, että hätäaputoina paraikaa teetettävissä kaduntasoitustöissä toimi noin 2,500 miestä. Kun mainitut työt kuitenkin edistyivät niin nopeasti, että nykyistä työvoimaa ensi lokakuun lopulla täytyi tuntuvasti vähentää, minkä johdosta työttömyyden lisääntymistä oli odotettavana, esitti Hallitus, eikö työtä siten joutilaaksi tulevalle työvoimalle olisi hankittava teettämällä uusia kaduntasoitustöitä, jossa tapauksessa Hallituksen mielestä olisi sopiva teettää seuraavat työt, nimittäin:

	Kustannukset Smk.
Sammatintie Anjalan- ja Karstulantien väliltä	40,000: —
Karstulantie Sammatin- ja Kangasalantien väliltä	15,000: —
Helsinginkatu Kristiinankadun ja rautatien väliltä	300,000: —
Diakonissalaitoksen alueen ja rautatien välinen kuja	10,000: —
Fredriksperinkatu Sture- ja Eläintarhankadun väliltä	460,000: —
Porvoonkatu Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä	50,000: —
Sturekatu Pakaantien ja Sörnäsän haararadan väliltä	180,000: —
	Siirto 1,055,000: —

	Siirto 1,055,000: —
Runebergkatu E. Hesperia- ja Töölönkadun väliltä	222,000: —
Temppeliaukiota ympäröivät kadut	160,000: —
Hietaniemenkatu puoleen leveyteensä uuden hautausmaan viereltä	190,000: —
Sipoonkatu Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä	64,000: —
Saimaankatu Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä	32,000: —
Punkaharjuntie Sammatintien ja I. Viertotien väliltä	80,000: —
Topeliuskatu Kammiokadun ja Isontorin väliltä	130,000: —
Hesperiakadut Mechelinkadun ja L. Viertotien väliltä	390,000: —
Museokatu Mechelin- ja Runebergkadun väliltä	72,000: —
Caloniuskatu Mechelin- ja Runebergkadun väliltä	96,000: —
Mechelinkatu puoleen leveyteensä Arkadia- ja Hesperiakadun väliltä	160,000: —
Ilmarinenkatu Arkadia- ja Runebergkadun väliltä	160,000: —
Lutherkatu Ilmarinen- ja Temppelikadun väliltä	46,000: —
Sampokatu Ilmarinen- ja Temppelikadun väliltä	72,000: —
Ahlqvistkatu Temppeli- ja Apollokadun väliltä	90,000: —
Bölenkatu Magdalena- ja Herttakadun väliltä	60,000: —
	Yhteensä Smk 3,059,000: —

Jos edellä mainittu Hallituksen ehdotus hyväksyttäisiin, voitaisiin nykyiselle työvoimalle tarjota työtä noin neljän kuukauden ajaksi.

Rahatoimikamari on tätä ehdotusta käsitellyt erinäisissä kokouksissaan. Kamarilta ei ole tällöin jäänyt huomaamatta, että Hallituksen ehdottamat hätäaputyöt käsittävät ainoastaan kaduntasoituksia. Edellä mainitussa kokouksessaan viime elokuun 17 päivänä osotti Kaupunginvaltuusto 1,888,000 markkaa kaduntasoitustöitä, 750,000 markkaa erinäisten Busholman korttelien louhintatöitä sekä 300,000 markkaa Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajennustöitä varten. Jos taaskin osotettaisiin 3,059,000 markkaa kaduntasoitustöitä varten, olisi tämä toimenpide epäilemättä omansa herättämään arveluja. Sillä huomattava on, että kaupungilla jo nykyään on käytettävänä huomattava joukko erilaatuisia myytäviä tontteja eri osissa kaupunkia, mikä luku edelleen lisääntyisi vastamainittujen, jo päätettyjen kaduntasoitustöiden johdosta. Jos lisäksi teetettäisiin Hallituksen ehdottamat kaduntasoitustyöt, lisääntyisi myytäväksi valmistuvien tonttien luku lähes kaksinkertaiseksi. Tämä kuitenkin tietäisi, että kaupungin täytyisi rakennustoiminnan jälleen alkaessa sodan päätyttyä mainittuihin katuihin laskea sekä viemäri- että vesi-, kaasujohdot voimatta toivoa, että vähänkään huomattava osa tarjona olevista tonteista tulisi lähiaikoina myydyksi ja rakennetuksi. Kaupungin huoleksi tulisi niinkään katujen kunnossapito ja puhtaanapitovelvollisuus mainittujen myymättömien tonttien osalta. Tästä siis huomaa, että kaduntasoitustöiden teettäminen laajennetussa mitassa olisi kaupungille taloudelliselta kannalta epäedullista.

Näihin epäilyksiin katsoen on Rahatoimikamari ottanut uudestaan harkittavaksi kysymyksen, eikö muita hätäaputoita kuin kaduntasoituksia olisi ainakin osittain teetettävä Hallituksen ehdottamain töiden sijasta. Vaikka tosin useita sen suuntaisia ehdotuksia on tehty, ei Kmri kuitenkaan täydellisen selvityksen puutteessa ole voinut tehdä ehdotusta asiassa. Tästä on johtunut, että Rahatoimikamarin on täytynyt lykätä toistaiseksi pyydetyn esityksen antaminen uusien hätäaputoiden teettämisestä. Vastamainituista ehdotuksista on Rahatoimikamari asettanut etusijaan satamaradan laajentamisen kaksiraiteiseksi Töölön tavaraseman sekä Santa- ja Busholman väliltä. On huomautettu, että kauppa ja merenkulku sodan päätyttyä varsin luultavasti huomattavassa määrässä elpyvät, minkätähden kaupunginviranomaiset ovatkin jouduttaneet Santa- ja Busholman töitä. Tähän nähden saanee epäillä, voisiko yksiraiteinen satamarata niin ollen tyydyttää tarvetta. Mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, oltaneen ammattimiespiireissä sitä mieltä, että rautatieliikenteen voimaperäisyyttä voi vaikeudetta lisätä, vaikka rata pysyykin yksiraiteisena. Rautatiehallitukselle tekemäänsä tiedusteluun ei Rahatoimikamari vielä ole saanut vastausta, minkätähden tätä asiaa toistaiseksi täytyy pitää selvittämättömänä. Sitä vastoin ovat kaupungin liikennöitsijät Helsingin Kauppavaltuutettujen kautta yksimielisesti lausuneet kannattavansa ehdotusta mainitun rataosan laajentamisesta kaksiraiteiseksi, mikä seikka osottaisi kokemuksen nyt jo kehottavan teettämään mainitun työn. Kohta kun täydellinen selvitys asiasta on saatu ja kustannusarviot laadittu, on Rahatoimikamari viivyttelemättä tekevä sen esityksen, minkä asianhaarat aiheuttanevat.

Toisen ehdotuksen sopivain hätäaputoiden teettämisestä on esittänyt työväenjärjestöjen työttömyyskomitea, ja tarkoittaa tämä ehdotus kanavan teettämistä Töölön- ja Taivallahden välille. Tätä monimutkaista kysymystä on Kaupunginvaltuusto, niinkuin tunnettu, useat vuodet pohtinut, ja tuloksena on ollut, että mahdollisuus kanavan vastaiseen teettämiseen on varattu säästämällä tarkoitukseen tarvittava maa. Tämän työn teettäminen on kuitenkin teknilliseltä kannalta niin mutkallista laatua, että sitä on mahdoton toimeenpanna kiireisenä hätäaputyönä. Rahatoimikamari on kuitenkin vaatinut kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa tästä asiasta ja on sen saatuaan ottava asian uudelleen käsiteltäväksi.

Rautatieyhteyden aikaansaamista Malmin aseman ja Sörnäsän sataman välille pitää Rahatoimikamari tärkeimpinä niistä töistä, mitkä lähiaikoina olisi teetettävä. Kun tämä ratasuunta kuitenkin koskettaisi sota-aikana rakennettuja linnoituksia, on luultavaa, että työn alottaminen ja teettäminen täytyy nykyään jättää toistaiseksi. Rahatoimikamari on kuitenkin ryhtyvä toimenpiteisiin, joista ehkä on seurauksena, että kaupungin viranomaiset saavat tilaisuuden käydä tämän linjan ja laatia ratatyön suunnitelman.

Vanhankaupunginlahden satamatyöt ja niiden yhteydessä tehdasalueiden järjestäminen Gumtähteen tarjoisivat huomattavia ja erittäin tuottoisia hätäapu-

töitä Kun tarpeellisia valmistelutöitä ei kuitenkaan vielä ole loppuun saatettu eikä Kaupunginvaltuuston periaatteellista päätöstä sentähden ole olemassa, täytyy näidenkin töiden teettäminen jättää toistaiseksi.

Samassa tilassa on nykyään kysymys uusien kaupunkiin johtavain rautateiden rakentamisesta, jommoisia töitä erittäin hyvin sopisi teettää hätäaputöinä, mutta joita vastamainituista syistä toistaiseksi ei voida panna alulle.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle osotetussa, kuluvan syyskuun 17 päivänä Rahatoimikamariin lähetetyssä kirjelmässä on työväenjärjestöjen hätäapukomitea maininnut eräitä sen mielestä teetettäväksi sopivia töitä, nimittäin,

- 1) maanviljelystöitä kaupungin uusilla maatiloilla Helsinginpitäjässä;
- 2) erinäisiä kaduntasoitustöitä;
- 3) kanavan teettämisen Töölön- ja Taivallahden välille;
- 4) metsänperkauksen; sekä
- 5) puutarhatöitä.

Näistä ehdotuksista on Rahatoimikamari edellä kosketellut Töölön- ja Taivallahden välille rakennettavaa kanavaa. Mitä taas tulee hätäapukomitean mainitsemiin kaduntasoitustöihin, ovat ne osittain samat kuin jo käynnissä olevat tahi kaupungin yleisten töiden Hallituksen nyt ehdottamat työt eivätkä siis aiheuta erikoista toimenpidettä. Maanviljelystyötä Boxbackan y. m. maatiloilla on yksissä neuvoin Boxbacka A. B:n johtokunnan kanssa järjestänyt Rahatoimikamarin asettama väliaikainen hätäapukomitea, mutta tuloksena on ollut, että semmoinen työ huonosti soveltuu naisille. Mainittavan laajassa mitassa ei tätä työtä liene suoritettu. Jossain määrin voitaisiin tarjota perkaus- ja harvennustyötä kaupungin metsissä, vaikka huomattava on, että kaupungin metsäalat ovat veraten vähäiset, vaikka hiljattain ostetut maatilatkin otetaan lukuun, jota paitsi metsät on jo osittain perattu ja harvennettu. Mitä taas kaupungin istutuksiin tulee, eivät niiden työt tähän aikaan vuodesta ole sen laatuksia, että niiden avulla mainittavasti voisi lieventää työttömyyttä.

Valitettavasti siis ainoastaan kaduntasoitustyöt ovat semmoisia, joita heti ja tarpeen mukaan voi teettää hätäaputöinä. Asiaa on kuitenkin katsottava kaupungin rahallisen asemankin kannalta ja huomioon ottaen mitä sen varat sallivat. Rahatoimikamari on tässä kohden katsonut velvollisuudekseen Kaupunginvaltuustolle antaa eräitä tietoja tähän kuuluvain kysymysten lähemmäksi valaisemiseksi. Budjettiin merkityissä töissä on nykyään 1,145 miestä ja 56 rakennusmestaria, joiden viikkopalkat nousevat yhteensä 138,000 markan vaiheille. Santa- ja Busholman sekä Sörnäsän rautatien töissä on elokuusta lähtien ollut 10 rakennusmestaria ja 400 miestä. Viikkopalkat nousevat 38,000 markkaan. Hätäaputöissä on 38 rakennusmestaria ja 1,529 työntekijää, ja näiden viikkopalkka on noin 144,000 markkaa. Kaupungin yleisissä töissä on siis nykyään 104 rakennusmestaria ja 3,074 työntekijää, joiden viikkopalkka nousee 320,000 markkaan ja kuu-kaudessa siis noin 1,300,000 markkaan, Jos ajatellaan tämä työvoima pysytettä-

väksi ensi toukokuun 1 päivään, tulisi kaupunki syyskuun 1 päivästä 1917 toukokuun 1 päivään 1918 maksaneeksi työpalkkoja kaupungin yleisissä töissä oleville rakennusmestareille ja työntekijöille noin 10,400,000 markkaa, mihin tulee lisäksi noin 30 % työainekustannuksia. Lisäksi täytyy ottaa lukuun ne rahamäärät, mitkä on osotettu ja vastedes osotetaan hätäapukomiteoille ylimääräisiä hätäaputöitä varten. Jos siis Rahatoimikamari laskee menot mainitulta ajalta noin 11,500,000 markaksi, ei summa liene liian runsaaksi arvattu. Laskelman laatiminen kaupungin rahallisesta asemasta ensi vuonna on tässä yhteydessä mahdoton, syystä että elintarpeisiin ja halkoihin käytettyjä suuria summia ei vielä ole voitu saada irti, ja sentähden on epätietoista, minkälaiseksi rahallinen asema muodostuu. Sen verran on kuitenkin jo nyt ilmeistä, että ensi vuoden budjetin järjestely käy erittäin huolestuttavaksi ja että kaupunginkassan, sille viime ja kuluvana vuonna hankituista runsaista lainavaroista huolimatta, käynee vaikeaksi tyydyttää sille asetettavia suuria vaatimuksia.

Nämä vaikeudet lisääntyvät tuntuvassa määrässä, jos kaupunki nyt, niinkuin työväenjärjestöjen hätäapukomitea vaatii, panisi käyntiin uusia töitä ja niihin ottaisi vieläkin 2,000 työtöntä henkilöä. Kaupungin yleisissä töissä olisi siten noin 5,000 miestä ja pelkästään työpalkkoihin menisi kuukausittain ainakin 2,000,000 markkaa.

Kaupunginhallinnon kävisi niin ollen taloudellisista syistä mahdottomaksi osottaa varoja ensi keväänä tai kesänä teetettäviin uusiin töihin. Seurauksena luultavasti olisi, että ensi talvena, ellei jo ennemmin, jolloin hätä ehkä on suurin, kaupunginhallinnon täytyisi vähentää hätäaputöitä ja irtisanoa työläisiä huomattavat joukot. Rahatoimikamari, jonka etusijassa on katsottava kaupungin etua ja parasta rahallisessa ja taloudellisessa suhteessa, ei ole voinut olla kiinnittämättä Kaupunginvaltuuston huomiota tähän kuuluviin seikkoihin eikä sentähden voi puoltaa toimenpiteitä, joiden taloudelliset seuraukset olisivat omansa tuntuvasti horjuttamaan kaupungin rahallista asemaa.

Kieltämätöntä kuitenkin on, että kaupungin tulee, sikäli kuin kykenee, niin menettellä, että ne työttömät, jotka pitemmän aikaa ovat olleet vailla työtä ja sentähden joutuneet sängen tukaliin taloudellisiin oloihin, saavat työtä. Työläisten taholta on lausuttu, että olisi oikeinta ja oikeudenmukaisinta, että nämä henkilöt nyt saisivat työtä, jota vastoin ne, jotka eivät ole olleet työttöminä ensinkään tai ainoastaan lyhyen aikaa, pantaisiin töistä pois. Hätäaputöissä olevain työläisten vaihtaminen kävisi kuitenkin Rahatoimikamarin mielestä hankalaksi ja herättäisi varmaankin yleistä tyytymättömyyttä ja paheksumista, minkätähden semmoista toimenpidettä ei voi puoltaa, eikä siihen missään tapauksessa olisi ryhdyttävä, ennenkuin asianomaiset työväenjärjestöt ovat ehdotuksensa tehneet. Kaupungin niin sanoaksemme vakinainen työväki olisi kuitenkin joka tapauksessa pysytettävä työssä yhteen jaksoon.

Työttömyyskysymyksen yhteydessä ja hätäaputyökysymykseen tuntuvasti

vaikuttava seikka on palkkauskysymys. Mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, on kaupungin hätäaputoissa maksettu niin korkeita palkkoja, että useassa tapauksessa yksityisten työnantajain ja teollisuusyritysten työntekijöitä siirtyy kunnan hätäaputoihin, syystä että näissä maksetaan edullisemmat palkat. Tämä viittaa siihen, että palkkauksia pitäisi voida vähentää. Kun tämä kysymys kuitenkin nykyään on kaupungin yleisten töiden Hallituksen käsiteltävänä ja Hallitus kohdakkoin antanee selvityksen kaupungin hätäaputoissa maksetuista palkoista ja työntekijöiltä vaaditusta työmäärästä, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan tässä yhteydessä lähemmältä kajoaminen tähän kysymykseen.

Lopuksi pyytää Rahatoimikamari mainita, että työväenjärjestöjen työttömyyskomitean ehdotus kunnallisverojen perimisen lykkäämisestä siksi, kunnes asianomaiset ovat saaneet työtä, ei liene toteutettavissa jo siitäkään syystä, että kaupunginvoudinkonttorin palvelusmiesten on mahdoton tutkia, onko työttömyyttä olemassa vai ei ja milloin työttömyys on lakannut. Sitä vastoin lienee kaupunginvoudinkonttorille huomautettava, että mainittujen verojen perimisessä on nykyoloissa noudatettava sääliväisyyttä.

Edellä esitetyillä perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

kaupungin yleisten töiden Hallituksen edellä ehdottamia kaduntasoitustöitä teetetäväksi sikäli kuin paraikaa jatkuvia hätäaputoita valmistuu;

käskeä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallitusten laatiessaan 1918 vuoden budjettiehdotuksia ottaa huomioon tästä johtuvat menot, ollen kaupunginkassan kuitenkin edeltäpäin maksettava vastamainittuihin tarkoituksiin enintään 3,059,000 markkaa; sekä

käskeä kaupunginvoudinkonttorin periessään kunnallisveroja työttömiltä henkilöiltä menetellä nykyolojen vaatimaa sääliväisyyttä noudattaen.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin Kaupunkin Valtuuston Herra Puheenjohtajalle.

Saamme esittää seuraavaa.

Helsingin työväen järjestöt nykyisen työttömyyden johdosta perusti 24 päivä viime heinäkuuta työttömyys komitean ottamaan selvää kuinka paljon on työttömiä ja suunnittelemaan mitä ja minkälaisia töitä voitaisi aloittaa kaupunkin alueilla.

Komitea esitti Rahatoimikamarille 28 päivä viime heinäkuuta että olisi hyödyllistä kaupungille aloittaa seuraavia töitä. Kaupunkin omistamalla mailla alotettava maankel-poinen viljelys, kaikki viljelys kelpoinen maa raivattava ylös viljelys kuntoon, sen kautta saataisiin kaupunkille tuloja ja suuri määrä elintarpeita.

Kaupunkin töistä esitimme alehtavaksi Vaasan-, Kaarlon-, Stuuren-, Fredrisberkin-, Porvoon-, Kastrenin- ja Alppikatujen, I linjan, Sörnäisten ja Kallion puolella ajottujen puistojen työt.

Työn alaisina olevien katujen tasoitus työt Kastreninkadun jatko rantamuureineen, ranta muurit Töölön lahdelle Kaisaniemen ja Eläintarhan puoleisille rannoille. Jätkäsaaren sataman laituriin rakennus ynnä siellä olevien varasto tonttien tasoitus työhön lisättävä tuntuvasti työvoimaa.

Elokuun 25 päivä lähetimme Valtuustolle kirjelmän, jossa esitimme että Valtuusto päättäisi aloittaa jo aikaisemmin suunnitellun kanava työn Töölön lahdesta Taivallahteen, tämä olisi välttämätön kaupunkille terveydellisistäkin syistä, että Töölön lahden likavesi pääsee vaihtumaan ja sen lisäksi tulee kanava olemaan kaupunkin liikenteelle vielä edullinen.

Sen lisäksi saamme Valtuuston herra puheenjohtajalle esittää että kaupunkin metsissä pantaisi heti toimeen puhdistus ja apuharvennus siellä kerääntyneet oksat ja kävyt voitaisi polttaa kaupunkin teknillisissä laitoksissa tai myydä, tästä olisi hyöty metsän kasvulle ja sopivaa työtä naisille.

Puutarha töihin voitaisi lisätä nais työntekijöitä suuremmassa määrässä.

Näillä toimenpiteillä voitaisi turvata työttömät naiset tämän syksyn aikana, talven varaksi olisi aikoinaan ryhdyttävä suunnittelemaan uusia töitä naisia varten.

Samalla saamme Valtuuston puheenjohtajan tietoon saattaa, että työttömäin asema on vakava nyt jo ja talvi on edessä ja niiden luku nousee 1,500 mieheen ja 500 naiseen, 8—10 viikon työttömyys toiset siitäki yli on pakottanut myymään huonekalut ja kantamaan panttilaitoksiin kaikki mitä sinne on kelvannut. Työttömäin puolesta saamme herra puheenjohtajalta anoa pikaista toimintaa, että työttömyydestä johtuva kurjuus tulisi poistettua kaupunkistamme.

Samalla saamme vielä toivoa että niiden työttömäin jotka ei nyt voi maksaa kunnallisveroja ei pantaisi ulos ottoa täytäntöön, vaan lykättäisi toistaiseksi siksi kun saavat työtä, tämän esityksen olemme myöskin jättänyt Rahatoimikamarille.

Vielä olemme Valtuustolle esittänyt että olemme puolestamme valmiit ottamaan työttömyystilaston keräyksen Suomen työttömyyskeskuskomitean kaavakkeilla jos Valtuusto ne päättää ottaa käytäntöön ja osottaa meille varoja sitä varten.

Helsinkissä, 17 päivä syyskuuta 1917.

Työväen järjestöjen Työttömyys Komitean puolesta :

K. I. Aalto.

(Puheenjohtaja)

T. Pietikäinen.

(Kirjuri)

*Esitys Vallilaan tehtäviä uusia työväen-
asuntoja koskevan kysymyksen johdosta.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 20 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 750.

Kokouksessaan viime elokuun 17 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin Sosialilautakunnan kanssa laatia ja Valtuustolle lähettää ehdotuksen uusien, samantyyppisten ja samanlaajuisten työväenasuntojen rakennuttamiseksi Vallilan alueelle kuin siellä ennestään olevat työväenasunnot ovat, ollen rakennustyö heti aloitettava sikäli kuin olisi mahdollista.

Voidakseen tämän tehtävän täyttää pyysi Rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden Hallitusta yksissä neuvoin Sosialilautakunnan edustajain kanssa laatimaan ehdotuksen asiasta. Nytemmin on mainittu Hallitus täyttänyt tämän tehtävän sekä lähettänyt kaksi vaihtopuolista ehdotusta, I ja II, puheenalaisten työväenasuntojen sijoittamiseksi Vallilan kortteliin N:o 556. Sittenkun Hallitus oli katsonut ehdotuksen I olevan pantava lopullisten ehdotusten pohjaksi, on Rakennuskonttorin huonerakennusosasto laatinut tämän oheiset puheena olevan rakennusyrityksen piirustukset, joiden mukaan kortteliin rakennettaisiin seitsemän kaksikerroksista kellarilla varustettua asuinrakennusta puusta kolmea eri tyyppiä, nimittäin kolme rakennusta, joissa kussakin olisi 16 huonetta, kaksi rakennusta, joissa olisi 24 huonetta ja niinkään kaksi rakennusta, joissa olisi 32 huonetta, siis kaikkiaan 160 asuinhuonetta, kaksi ulkokuonerakennusta, joissa olisi 8 pesutupaa ja tarpeelliset mukavuuslaitokset, sekä rakennus, jossa olisi isännöitsijän asunto ja lukusali. Kustannuksia on Rakennuskonttori laskenut näistä töistä olevan kaikkiaan 1,800,000 markkaa. Sen ohessa on v. t. kaupunginarkkitehti Hallitukselle antamassaan promemoriassa huomauttanut, että ehdotettujen rakennustöiden teettäminen hätäaputöinä ei olisi aivan tarkoituksenmukaista, koska ainoastaan satakunta miestä voi niissä yhtäikaa saada työtä ja ainoastaan vähäinen osa kustannuksista tulee työntekijän hyväksi työpalkkoina, jota vastoin suurin osa menee rakennusaineisiin, minkä ohessa v. t. kaupungin-

arkkitehti on huomauttanut että, jos rakennukset teetetään nykyolojen vallitessa, ne eivät voi tulla kannattavat, vaan tuottavat kaupungille vuosittain taloudellista tappiota. Hallitus osaltaan on puoltanut sekä ehdotusta työväenasuntojen sijoittamisesta Vallilan kortteliin N:o 556 vaihtopuolisen ehdotuksen I mukaisesti, että Rakennuskonttorin laatimia rakennussuunnitelmia, mutta ehdottaa samalla niihin näkökohtiin viitaten, joita v. t. kaupunginarkkitehti on esittänyt puheena olevain töiden teettämistä vastaan, että ehdotus työväenasuntojen rakennuttamisesta olisi nykyään jätettävä raukeamaan.

Sosiaalilautakunta, jonka lausunto asiasta niinikään on hankittu, huomauttaa, että kysymys uusien työväenasuntojen rakennuttamisesta oli jo viime keväänä käsiteltävänä erinäisissä Lautakunnan kokouksissa, ja piti Lautakunta silloin tarpeellisenä hankkia Rakennuskonttorilta kustannusarvion samantyyppisten työväenasuntojen ryhmän rakennuttamisesta Vallilaan kuin sinne viimeksi rakennetut asunnot ovat, joten saataisiin 75—100 lämmitettävää huonetta. Tämä ehdotus, joka on laadittu sen aikuisten tarveainehintain pohjalla, osottaa, että suunniteltujen uusien asuntojen rakennuskustannukset ylittäisivät noin 100 prosentilla Vallilaan aikaisemmin teetettyjen työväenasuntojen kustannukset. Asiaa lopullisesti käsiteltäessä viime alkukesästä ei paikkakunnalla silloin vallitseva asunnonpuute Lautakunnan mielestä vielä ollut niin laaja, että kaupungilla olisi ollut aihetta sen lieventämiseksi antautua näin ylen kalliiseen rakennusyritykseen, minkätähden Lautakunta päättikin silloin olla mihinkään toimenpiteeseen ryhtymättä, vaan toistaiseksi ainoastaan odottaa olojen kehitystä asumusmarkkinoilla. Esillä oleva kustannuslaskelma kuitenkin osottaa, että menoja saman laajuisesta uutisrakennusyrityksestä kuin Vallilassa on aikaisemmin toimeenpantu olisi kokonaista 1,800,000 markkaa eli kolme sen vertaa kuin aikaisemmista asunnoista. Jotta kaupunki voisi uusien asuinhuoneistojen vuokrasta saada kohtuullisen koron puheena olevalle rakennuspääomalle, täytyisi siis uusissa asumuksissa tuntuvasti korottaa kunnan työväenasunnoista tähän asti maksettuja vuokria, jotka Vallilassa ovat olleet 25 markkaa huoneesta kuukaudessa. Semmoinen toimenpide olisi kuitenkin sangen arveluttava ja kävisi varsin vähän yhteen kunnallisen asuntopolitiikan kanssa yleensä. Näistä syistä on Lautakunta sitä mieltä, että puheena oleva rakennusyritys olisi pantava käyntiin ainoastaan siinä tapauksessa että asuinhuoneistojen puutteen kaupungissa lähiaikoina harkitaan käyvän niin suureksi, että on välttämätöntä kaupungin ryhtyä sitä poistamaan yleishyödyllistä rakennustoimintaa harjoittamalla. Lautakunta ei suinkaan tahdo kieltää, että kaupungissa nykyään vallitsee asunnonpuutetta laajassa mitassa, mutta huomauttaa, että elintarpeiden puute ja kaupungissa nykyään tarjona olevat vähentyneet toimeentulomahdollisuudet antavat tukea sille käsitykselle, että osa sen väestöstä lähiaikoina muuttaa pois ja asuntojen saanti sen johdosta lisääntyy. Tätä seikkaa näyttää kuitenkin nykyhetkellä olevan mahdoton varmasti arvostella, vaan olisi odotettava lisäkokemusta. Näistä

syistä ja kun puheena olevalla rakennusyrityksellä ei liene mainittavaa merkitystä vallitsevan työnpuutteen poistamisessa, koska töihin voitaisiin ottaa ainoastaan alun toistasataa henkilöä, ehdottaa Sosialilautakunta, että Rahatoimikamari esittäisi Kvstolle, eikö ole syytä nykyoloissa jättää puheena olevan rakennusyrityksen toimeenpano vieläkin toistaiseksi.

Rahatoimikamari on voinut kaikin puolin yhtyä Sosialilautakunnan tässä edellä esittämiin näkökohtiin. Taloudelliselta kannalta katsottuna osottautuu suunniteltu rakennusyritys erittäin epäedulliseksi. Jotta saataisiin vaatimaton korko käytetylle pääomalle sekä vuotuiset kunnossapitokustannukset korvatuiksi, täytyisi vuokra määrätä ainakin 55 markaksi huoneesta kuukaudessa, jommoista vuokraa ei puheenalaisella alueella sijaitsevasta huoneesta kohtuudella voi vaatia eikä maksaa. Olisi siis ilmeistä, että hankkeen toteuttaminen nykyhetkellä olisi kaupungille taloudelliselta kannalta epäedullinen. Raha-asiallisetkin näkökohdat näyttävät kehottavan kaupunginhallintoa jättämään toistaiseksi rakennusyrityksen, johon nykyoloissa täytyisi käyttää tuntuva suuri summa sen tuottamatta mainittavia tuloksia työnpuutteen lieventämisessä taikka olematta tarpeen vaatima asuntohädän poistamiseksi.

Näistä syistä Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

jättää uusien työväenasuntojen rakennuttamisen Vallilaan toistaiseksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

Esitys kahden Bölen esikaupungissa olevan maapalstan vuokraoikeuden pakkolunastamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 4 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 789.

Hankittuaan haasteen Helsingin kaupungille oli asioitsija Carl Gustaf Löfström tšekäläisessä Raastuvanoikeudessa esittänyt: että vuokraaja Karl Johan Nilsson alaikäisen talollisentyttären Berta Matilda Kronqvistin holhoojana, jolla holhotilla oli asukasoikeus Helsingin kaupungin Maistraatin palkkaukseksi lahjoitettuun Helsingin pitäjän Pikkuhuopalahden kylässä sijaitsevaan Bölen taloon, oli heinäkuun 29 päivänä 1904 tehdyllä välikirjalla asioitsija Löfströmille kymmenen vuoden ajaksi vuokrannut kaksi mainitun talon maalla olevassa Fredriksperin huvilakaupungissa sijaitsevaa maa-aluetta, joista toinen sijaitsi tonttien 34, 36 ja 40 välillä ja oli pinta-alaltaan 1,061.5 neliometriä, mistä alasta 1,060 neliometriä oli viljeltyä maata, ja toinen tonttien 14 ja 16 välillä, käsittäen 236.5 neliometriä, mistä alasta oli viljeltyä 225 neliometriä; että Maistraatti oli joulukuun 17 päivänä 1904 tämän välikirjan hyväksynyt, jota paitsi Maistraatti oli Löfströmin hakemuksen johdosta toukokuun 16 päivänä 1908 myöntänyt Löfströmille vuokrakauden pitennystä heinäkuun 29 päivään 1924; että Karl Johan Nilsson edellä mainitun alaikäisen holhoojana oli marraskuun 28 päivänä 1908 myynyt Bölen talon asukasoikeuden Helsingin kaupungille velvoittaen kaupungin vastaamaan siitä, että talon maalla olevain silloisten vuokraajain sopimuskansia oikeuksia ei muutettaisi muuten kuin vuokraajain ja kaupungin tekemän sopimuksen nojalla; sekä että kaupunki kuitenkin syksyllä vuonna 1911 oli Löfströmiä kuulematta ottanut haltuunsa edellä mainitut kaksi Löfströmin puutarhaksi viljelemää aluetta ja niihin teettänyt katuja sekä siellä toimeenpannut muita tasoitustöitä, joten Löfström oli menettänyt alueiden viljelemisestä odotettavana olevan tulon. Ja kun Rahatoimikamari oli hyljännyt asioitsija Löfströmin anomuksen saada kärsimänsä tappion korvausta 500 markkaa vuodessa vuokrakauden jäljellä olevalta ajalta, on Löfström vaatinut, että kaupunki veloitettaisiin Löfströmin haltuun luovuttamaan puheena olevat kaksi maakappa-

letta siinä kunnossa, missä ne olivat ennenkuin kaupunginviranomaiset ryhtyivät niillä teettämään edellä mainittuja töitä, sen uhalla että Löffström muussa tapauksessa on oikeutettu kaupungin kustannuksella teettämään työt.

Rahatoimikamari pyytää lyhyesti mainita ne seikat, mitkä ovat puheena olevan oikeudenkäynnin aiheuttaneet.

Asioitsija Löffströmin ilmoitus, että hänellä heinäkuun 29 päivänä 1904 laaditun sopimuksen ja Maistraatin toukokuun 16 päivänä 1908 antaman päätöksen nojalla on vuokralla hallussaan, paitsi muuta maata, puheena olevat kaksi Bölen esikaupungissa sijaitsevaa maa-alueita heinäkuun 29 päivään 1924 asti, pitää paikkansa. Näitä maa-alueita, jotka on tämän oheiseen karttaan merkitty kirjaimilla a-b-c-d ja e-f-g-h, rajoittavat, isompaa aluetta palsta N:o 34 toiselta puolen sekä N:ot 36, 38 ja 40 toiselta ja taas pienempää aluetta palstat N:ot 14 a ja 16 ja ovat ne pinta-alaltaan, toinen 1,061.5 m² ja toinen 236.5 m². Paikkansa pitää niinkään, että kaduntasoitustöitä on mainituilla alueilla teetetty asioitsija Löffströmin kanssa edeltäpäin sopimatta. Tämä on johtunut siitä, että asianomaiset työpäälliköt ovat laiminlyöneet hankkia tietoja mainittujen maa-alueiden todellisista hallintaoloista, mutta on kuitenkin selitettävissä siten, että nämä alueet osittain sijaitsevat tonteiksi jaotetun maan ulkopuolella ja työtä aloitettaessa olivat siinä kunnossa, että asianomaiset tuskin voivat saada sitä käsitystä, että alueet olisi luovutettu viljeltäviksi. Puheena olevat työt teetettiin syys—joulukuussa 1911 ja saatettiin loppuun ilman että, mikäli on ilmoitettu, muistutusta tehtiin asioitsija Löffströmin puolelta. Vasta keväällä 1912 ilmoitti Löffström asianlaidasta Rakennuskonttoriin, ja Rahatoimikamarin tietoon oli asia tullut vasta sittenkun Löffström kesällä 1912 oli siitä antanut kirjelmän Kamariin. Ensimmäisessä, kesäkuun 14:ntenä 1912 päivätyssä kirjoituksessaan Löffström ilmoitti, että hänellä oli mainittujen alueiden viljelemisestä ollut vuosituloja vähintään 800 markkaa, ja pyysi mainittua rahamäärää vuosittain maksettavaksi vuokrakauden jäljellä olevalta ajalta hänen tappionsa korvaukseksi. Sittenmin on Löffström kuitenkin huojistanut korvausvaatimuksensa 500 markkaan vuodessa.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus, jonka lausunnon asiasta Rahatoimikamari oli hankkinut, oli katsonut Löffströmille maksettavan korvauksen perustukseksi olevan pantava ainoastaan sen rahamäärän, minkä tavallinen peltoviljelys näillä seuduin voi tuottaa, nimittäin enintään 500 markkaa hehtaarilta vuodessa, tai myös sopivan vuokranhuojennuksen. Tämän perustelemiseksi oli Hallitus maininnut, että puuttui selvitystä siitä, olivatko alueet viljeltyjä niiden vuonna 1911 toimeenpantujen kaduntasoitustöiden johdosta joutuessa pois Löffströmin hallusta, sekä ettei silloin esitetty korvausvaatimusta, mutta sen sijaan ilmoitettiin, ettei näillä alueilla ollut viljelystä toimitettu mainittuna vuonna.

Sittenkun asioitsija Löffström oli saanut tiedokseen Hallituksen vastamainitun arvion, mutta edelleen pysynyt aikaisemmassa vaatimuksessaan, toimitutti

Rahatoimikamari katselmuksen paikalla. Silloin ei voitu mitenkään todeta puheena olevain alueiden sopivaisuutta maanviljelystarkoituksiin, ne kun jo olivat pääasiallisimmin katujen peitossa ja laidat oli jätetty ruokkomatta, ja kun ei tässä tilaisuudessa, jossa Löfström itse oli saapuvilla, myöskään voitu aikaansaada sovintoa, vaikka katselmusmiehet, joille Kamari oli antanut täyden vapauden oikeudenmukaisen sopimuksen tekemiseen Löfströmin kanssa, esittivät hänelle niin hyväksyttävät ehdot kuin suinkin oli mahdollista, ehdottivat katselmusmiehet, että Rahatoimikamari jättäisi asian sillensä odotellessaan mahdollista oikeudenkäyntiä. Katselmusmiesten ehdotuksen hyväksyen ei Kamari sen tähden ottanut huomioon Löfströmin esittämiä vaatimuksia.

Raastuvanoikeus antoi sittemmin seuraavan päätöksen edellä mainitussa asioitsija Löfströmin kaupunkia vastaan vireille panemassa oikeudenkäynnissä:

„Raastuvanoikeus havaitsee tosin, että Helsingin kaupunki, joka marraskuun 28 päivänä 1908 laaditulla kauppakirjalla on ostanut asukas oikeuden Helsingin pitäjän Pikkuhuopalahden kylässä sijaitsevaan Bölen niin sanottuun maistraatintaloon ja siten nimenomaan sitoutunut vastaamaan siitä, että talon silloisten vuokraajain sopimuksenmukaisia oikeuksia ei loukata, oli sittemmin syys-, loka-, marras- ja joulukuussa vuonna 1911 teettänyt erinäisiä kaduntasoitustöitä alueella olematta sitä ennen tehty mitään sopimusta kantajan, asioitsija Carl Gustaf Löfströmin kanssa, jolla tuohon aikaan oli vuokran nojalla hallussaan kaksi taloon kuuluvaa maapalstaa, jotka oli kokonaan käytetty mainittuja töitä varten; kuitenkin kun asioitsija Löfströmiä täytyy pitää velvollisena semmoisen yleisen tarpeen hyväksi, mikä oli vaatinut teettämään edellä mainitut runsaita kustannuksia tuottavat tasoitustyöt, alistumaan kaikkeen semmoiseen mainitun vuokraoikeutensa vähentämiseen, jota ilman töiden teettäminen olisi käynyt mahdottomaksi, sekä työt oli saatu suorittaa loppuun Löfströmin tekemättä muistutusta,

havaitsee Raastuvanoikeus asioitsija Löfströmin asiassa tekemän vaatimuksen, että maa-alueet heti hänelle palautettaisiin yhtä hyvässä kunnossa kuin ne olivat ennen kaduntasoitustöiden alkamista, sitä vähemmän ansaitsevan huomiota, kun kaupungin Rahatoimikamari oli tätä ennen ollut halukas oikeuden tutkittavaksi jättämään sen korvauksen määräämisen, mikä Löfströmille laillisesti on tuleva hänelle edellä kerrotulla tavalla koituneesta vahingosta.

Tähän nähden ja kun asioitsija Löfström ei nyt ole vaatinut vahingonkorvausta, harkitsee Raastuvanoikeus oikeudenmukaiseksi hyljätä Löfströmin asiassa ajaman kanteen, minkä ohessa asianosaiset asian laatuun katsoen saavat itse kärsiä siitä olleet kulunsa.“

Hovioikeus, jonka tutkittavaksi asioitsija Löfström oli vetoamalla saattanut asian, oli tosin havainnut selvitetyn, että Helsingin kaupunki syksyllä vuonna 1911 asianomaisten kaupunginviranomaisten huomaamattomuuden johdosta oli Löfströmin hallusta ottanut edellä mainitut kaksi Bölen taloon kuuluvaa maa-

palstaa, jotka oli asioitsija Löffströmille luovutettu vuokralle heinäkuun 29 päivään 1924 asti, ilman että siitä oli Löffströmin kanssa sovittu. Mutta koska asioitsija Löffströmillä ei ollut omistusoikeutta eikä pysyväistä hallintaoikeutta puheena olevaan maahan sekä ne kustannukset ja haitat, joita kaupungille koituisi maan saattamisesta entiseen kuntoonsa ja luovuttamisesta Löffströmille, nousisivat monin verroin suuremmiksi sitä vahinkoa, mikä Löffströmille hänen oman, Rahatoimikamarin mielestä kuitenkin liioitellun ilmoituksensa mukaan oli vuokraoikeuden menetyksestä koitunut, ei Hovioikeus ollut katsonut Löffströmin vaatimaan toimenpiteeseen käyvän suostuminen, vaan tuli Löffströmin tyytyä kohtuulliseen vahingonkorvaukseen, jonka määrästä Löffström saisi, ellei suosiollista sopimusta asianosaisten kesken voitu aikaansaada, kaupungin kanssa erittäin riidellä.

Hovioikeus oli sentähden jättänyt asian Raastuvanoikeuden päätöksen varaan.

Hovioikeuden tuomioon olivat asioitsija Löffström ja tehtailija Heinrich Wilcken, jolle Löffström sittemmin oli puheena olevan vuokran siirtänyt, hakeneet muutosta, ja oli Senaatti marraskuun 20 päivänä 1916 antamassaan tuomiossa havainnut selvitetyn, että asioitsija Löffström oli heinäkuun 29 päivänä 1904 tehdyllä välikirjalla Bölen maistraatintalon silloiselta haltijalta kymmenen vuoden ajaksi vuokrannut, paitsi muuta, puheena olevat kaksi maapalstaa, jonka sopimuksen Helsingin Maistraatti oli asianmukaisesti hyväksynyt sekä toukokuun 16 päivänä 1908 Löffströmin pyynnöstä pitentänyt vieläkin kymmeneksi vuodeksi, mutta että Helsingin kaupunki, joka oli joulukuun 28 päivänä 1908 ostanut mainitun asukas-oikeuden, oli viranomaisillaan ja työpäälliköillään vuonna 1911 asioitsija Löffströmiä kuulematta teettänyt mainituilla palstoilla erinäisiä kaduntasoitustöitä, joihin palstat oli kokonaan käytetty, mihin nähden ja kun Helsingin kaupunki ei ollut voinut väittääkään, että asioitsija Löffströmin kanssa olisi sitä ennen tehty sopimusta tai että maapalstat olisi laillisessa järjestyksessä otettu pois Löffströmin hallusta, Senaatti velvoitti Helsingin kaupungin viimeistään kesäkuun 1 päivänä 1917 asioitsija Löffströmin ja tehtailija Wilckenin sopimuksen mukaisesti käytettäväksi luovuttamaan mainitut kaksi palstaa pantuina siihen kuntoon, missä ne olivat ennenkuin kaupunginviranomaiset olivat niissä ryhtyneet teettämään edellä mainittuja töitä, sen uhalla että Löffström ja Wilcken päinvastaisessa tapauksessa oikeutettiin teettämään työ kaupungin kustannuksella.

Sittenkun Senaatin tuomio oli saatettu Rahatoimikamarin tiedoksi, tiedusteltiin tehtailija Wilckeniltä, minkä korvauksen hän vaati, siinä tapauksessa että puheena olevat maapalstat jäävät kaupungin käytettäväksi, ja ilmoitti Wilcken silloin vaativansa joko vuotuista korvausta 1912 vuoden alusta vuokrakauden loppuun, heinäkuun 29 päivään 1924, tai myös hyvitystä kerta kaikkiaan. Edellisessä tapauksessa olisi korvaus 900 markkaa vuodessa, jälkimäisessä tapauk-

sessä 7,000 markkaa kerta kaikkiaan ynnä viiden prosentin korko sille tammi-kuun 1 päivästä 1912.

Asiaa harkitessaan on Rahatoimikamari havainnut Wilckenin korvausvaatimukset varsin liiallisiksi siihen hyötyyn nähden mitä maapalstoista saattoi katsoa olevan vuokraajalle, siinä tapauksessa että niitä ei olisi käytetty kaupungin tarpeisiin. Tässä yhteydessä mainittakoon, että asioitsija Löfström oli vaatinut ainoastaan 3,000 markan hinnan puheena olevain maapalstain vuokraoikeudesta luovuttaessaan mainitun oikeuden tehtailija Wilckenille. Kamari on sentähden ollut sitä mieltä, että olisi toimitettava vuokraajalta otetun maan oikeudenmukainen arviointi ja että sitä varten olisi käytettävä pakkolunastusmenettelyä. Puheenalaisten maapalstain nautintaoikeuden pakkolunastuksen puolesta puhuu Kamarin mielestä kuitenkin ennen kaikkea se seikka, että niiden omistaminen on kaupungille aivan välttämätön ja että Senaatin tuomion täytäntöönpano todellisuudessa katkaisisi Bölen esikaupungin tärkeimmän liikenneväylän ja muuttaisi Valtuuston vahvistamaa Bölen esikaupungin jaotuskaavaa sekä tuottaisi sangen suurta haittaa esikaupungille ja sen asukkaille. Pakkolunastamista koskevissa säännöksissä mainitut edellytykset ovat Kamarin mielestä tässä tapauksessa olemassa.

Kamari pyytää sentähden edellä lausuttuun viitaten ja varsinkin siihen nähden, että kaupungille on välttämätöntä saada haltuunsa edellä mainittujen maapalstain hallintaoikeus, kunnoittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

Hallitukselle tehdä anomuksen että vuokraoikeus tämän oheiseen karttaan kirjaimilla a. b. c. d. ja e. f. g. h. merkittyihin kahteen maapalstaan, jotka, paitsi muuta maata, on heinäkuun 29 päivänä 1904 laaditulla välikirjalla sekä Maistraatin toukokuun 16 päivänä 1908 antamalla päätöksellä vuokrattu asioitsija Karl Gustaf Löfströmille heinäkuun 29 päivään 1924 ja nykyään ovat tehtailija Heinrich Wilckenin hallussa, saataisiin pakkolunastamalla hankkia Helsingin kaupungille.

Paitsi karttaa pannaan tähän liitteinä jäljennös Maistraatin joulukuun 17 päivänä 1904 tehdyn pöytäkirjan 70 §:stä ja toukokuun 16 päivänä 1908 tehdyn pöytäkirjan 12 §:stä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Knut Furuhjelm.

Ote Helsingin kaupungin Maistraatin joulukuun 17 päivänä 1904 tehdystä pöytäkirjasta.

20 §.

Esiteltiin seuraava varatuomari Gösta Palmrosin asioitsija Carl Gustaf Löfströmin laillisesti valtuutettuna asiamiehenä Maistraatin kansliaan antama kirjoitus:

„Helsingin Maistraatille.

Oikeaksi todistettuna jäljennöksenä oheen pannulla, heinäkuun 29 päivänä 1904 laaditulla välikirjalla olen alaikäisen Herta Matilda Kronqvistin holhoojalta vuokralle saanut erinäiset Helsingin pitäjän Pikkuhuopalahden kylässä sijaitsevaan Bölen n. s. maistraatintaloon kuuluvat tilukset, ja pyydän kunnoittaen, että Maistraatti, samoin kuin aikaisemmin torppari Gustaf Ludvig Blomqvistin kanssa tehtyyn vuokrasopimukseen nähden on menetelty, hyväksyisi välikirjan sekä että minun sallittaisiin ottaa haltuuni vuokra sopimuksessa mainituin ehdoin, jota varten panen tähän oheen asiaa valaisevat kirjat.

Helsingissä, lokakuun 15 päivänä 1904.

Carl Gustaf Löfström.

Asioitsija, asuva Fredriksperissä ja Helsingin pitäjässä.

kautta:

Gösta Palmroos,
varatuomari.“

Tämän kirjoituksen mukana seurasivat, paitsi muita, alempana mainitut asiakirjat
1) Suomennettuna näin kuuluva välikirja:

„Kruununtalonasukkaan Julius Wilhelm Kronqvist-vainajan alaikäisen tyttären Herta Matilda Kronqvistin laillisesti määrättyä holhoojana luovutan ja vuokraan minä täten kymmenen vuoden ajaksi tästä päivästä lukien asioitsija Carl Gustaf Löfströmille Helsingin pitäjän Pikkuhuopalahden kylässä sijaitsevasta Bölen n. s. maistraatintalosta sen rakentamattoman maa-alueen, mikä talon tilusalasta on jäljellä, sittenkun siitä on aikaisemmin annettu vuokralle erinäisiä tonttipaikkoja ja muuta maata, joka alue käsittää kolme eri lohkoa, joista ensimmäistä rajoittaa toiselta puolen torppari Gustaf Ludvig

Blomqvistille vuokrattu alue ja toiselta asuntotonteiksi vuokrattu maa sekä molemmilta muilta puolilta Fredrikserin ja Kristerin talojen rajat, toista ja kolmatta taas, jotka ovat käyttämättömiä alueita Fredrikserin huvilakaupungissa, rajoittavat, toista tontit 34, 36 ja 40 sekä toista tontit 14 ja 16, seuraavin ehdoin, nimittäin:

1) Vuotuinen vuokramaksu on kaksisataaviisikymmentä (250) markkaa ja on vaatimatta suoritettava ennen kesäkuun 1 päivää kunakin vuonna.

2) Vuokrattua aluetta ei saa käyttää rakennuspaikaksi, vaan viljelykseen, sikäli kuin maan laatu sallii, tai tontin kaunistamiseen. Kuitenkin saa alueelle teettää kaivon ynnä vähäisen vajan työkalujen y. m. säilytystä varten.

3) Vuokraaja ei saa alueelta kaataa puita muuten kuin asianmukaisesti hankitulla luvalla, mutta on oikeutettu raivaamaan pois pensaas, jotka voivat estää maan viljelemistä.

4) Jos maatilan haltija sitä haluaa, tulee vuokraajan luovuttaa tarpeellinen maa vuokrakauden kuluessa ehkä rakennettavan ja perustettavan kansakoulun tonttipaikaksi ja paikkakunnan vapaaehtoiselle palokunnalle varikon paikaksi sekä kaatopaikaksi ja sinne vieväksi tieksi, jotka alueet kuitenkin on otettava semmoisesta maasta, missä vuokraajan oikeus tulee vähimmin loukatuksi, ja eritoten mainittu tie, jonka huvilanomistajat tekevät ja pitävät kunnossa, johdettava niin, ettei se ensinkään kulje vuokraajan viljeltyjen tilusten poikki; ja on vuokraaja oikeutettu saamaan korvauksen näihin alueisiin panemistaan kustannuksista ja vuokran huojennusta, niinkuin kohtuulliseksi harkitaan. Vuokramaksut siten erotetuista alueista tulevat tilan haltijalle eikä vuokraajalle.

5) Jos vuokraaja rikkoo tämän välikirjan määräyksiä eikä varoituksen saatuaan ota ojentuaksensa, on välikirja, jos tilanhaltija sitä vaatii, menetetty ja vuokraaja velvollinen heti luovuttamaan vuokratun alueen hallustaan.

6) Vuokrakauden päättyessä tulee vuokraajan ilman muuta käskyä ja lähtöpäivää luovuttaa alue hallustaan.

7) Vuokra-alueita hallusta luovutettaessa ei siellä toimitettuja tasoituksia eikä istutuksia saa muuttaa eikä hävittää, ja on laitettu kaivo vahingoittumattomana luovutettava tilanhaltijalle. Hedelmäpuut ja marjapensaas saa vuokraaja ottaa pois, ellei halua niitä jättää jäljelle.

8) Tämän sopimuksen ja vuokraoikeuden saa tilanhaltijaa kuulematta toiselle luovuttaa.

9) Lopuksi neuvotaan vuokraaja vuokraoikeutensa turvaamiseksi asianomaiselta Helsingin kaupungin viranomaiselta hankkimaan hyväksymisen tälle vuokrasopimukselle, joka, siinä tapauksessa että semmoista hyväksymistä ei saada, ei astu voimaan, ellei tilanhaltijalle myönnetä oikeutta esteettömästi antaa alueita tilalta vuokralle, jossa tapauksessa tämä sopimus on voimassa, kohta kun semmoinen oikeus on asianmukaisesti vahvistettu.

Helsingissä, heinäkuun 29 päivänä 1904.

K. J. Nilsson.

Tähän olen kaikilta kohdin tyytyväinen, ja sitoudun tarkoin noudattamaan kaikkea, mikä tämän sopimuksen mukaan on minun asianani; niinkuin edellä.

C. G. Löfström.

Omakätiset allekirjoitukset oikeiksi todistavat:

Inez Wilén. *Gösta Palmros,*
varatuomari.

Päätös.

Hakijan anomukseen myöntyen harkitsee Maistraatti kohtuulliseksi sallia huvilanomistaja Karl Johan Nilssonin puheena olevan, kaupungille kuuluvan Bölen talon asukkaan, alaikäisen Herta Matilda Kronqvistin holhoojana hakijalle, asioitsija Carl Gustaf Löfströmille kymmenen vuoden ajaksi, kuluvan vuoden heinäkuun 29 päivästä lukien, vuokralle luovuttaa edellä olevassa pöytäkirjaan otetussa vuokravälikirjassa lähemmin mainitun maa-alueen välikirjassa sanotuin ehdoin; mikä sekä että hakijan tuli tämän pöytäkirjan otteella saada todistus siitä, mitä Maistraatissa siten oli tapahtunut, merkittiin.

Paikka ja aika edellä mainitut.

Maistraatin puolesta:

J. von Haartman.

V. Hällström.

Lyhennysotteen oikeaksi todistavat:

I. Sandelin. *Gunnar Wigg.*

Liite II.

Ote Helsingin kaupungin Maistraatin toukokuun 16 päivänä 1908 tehdystä pöytäkirjasta.

12 §.

Asioitsija Carl Gustaf Löfström on Maistraatin kansliaan antanut seuraavat asiakirjat, nimittäin:

1) Seuraavan kirjoituksen :

Helsingin Maistraatille.

Helsingin Maistraatin joulukuun 17 päivänä 1904 antamalla, tämän oheisella päätöksellä on minulle kymmenen vuoden ajaksi, heinäkuun 29 päivästä 1904 lukien, vuokralle luovutettu kolme erinäistä, alaikäisen Herta Kronqvistin holhoojan kanssa samana päivänä tehdyn vuokrakirjan mukaan vuokrattua maapalstaa Bölen talon maalta Fredrikserin huvilakaupungista viljelystarkoituksia varten, jotka maapalstat sijaitsevat mainitulle tilalle syntyneessä huvilakaupungissa ja sen vierellä ja joista olen raivannut kaksi hehtaaria maata, joka jo on heinäviljelyksessä, ja tulee lisäksi noin hehtaarin ala raivattavaksi vattumarikon paikaksi, mutta kun tuskin seitsemän vuotta vuokraudesta on jäljellä ja minä olen viljelystarkoituksiin pannut melko paljon kuluja, rohkenen Maistraatilta nöyryimmästi anoa edellä mainittua vuokrasopimusta pitennettäväksi vieläkin 10 vuodella nykyään voimassa olevan vuokraoikeuden päättymisestä lukien, näin sitä suuremmalla syyllä, kun viljelty alue tulee mainitun Bölen talon hyväksi ja siis jossain määrin kohottaa sen arvoa.

Samalla pyydän nöyryimmästi lupaa saada johonkin paikkaan vuokraamalla maalla rakennuttaa vähäisen väliaikaisen tallirakennuksen ynnä vartijakojun, joka omistamaini juomavesiliikkeen ja viljelysten tähden olisi erittäin tarpeellinen, varsinkin kun mainitulla alueella sangen usein harjoitetaan vahingontekoa ja ilkivaltaa.

Helsingissä, marraskuun 4 päivänä 1907.

C. G. Löfström.
Asioitsija.“

2) Oikeaksi todistetun jäljennöksen Maistraatissa joulukuun 17 päivänä 1904 tehdyn pöytäkirjan 20 §:stä ja mainitusta päätöksestä, jolla huvilanomistaja Carl Johan Nilssonin oli kaupunkiin kuuluvan Bölen talon alaikäisen asukkaan Herta Matilda Kronqvistin holhoojana sallittu asioitsija Löfströmille kymmenen vuoden ajaksi, heinäkuun 29 päivästä mainittua vuotta lukien, vuokralle luovuttaa sanottuun pöytäkirjaan otetussa vuokrakirjassa mainittu maa-alue vuokrakirjassa luetelluin ehdoin.

3) Seuraavan todistuksen :

„Ettei asioitsija C. G. Löfströmin hakemus saada Bölen talon maata koskeva, heinäkuun 29 päivänä 1904 laadittu vuokrakirjansa pitennetyksi kymmenen vuoden ajaksi minun puoleltani alaikäisen Herta Kronqvistin holhoojana kohtaa estettä, todistan Fredrikserissä, syyskuun 26 päivänä 1907.

K. J. Nilsson.
Bölen talon hoitaja.“

Merkittiin, että Rahatoimikamari hakemuksen johdosta kuultuna oli Maistraattiin antanut seuraavan lausunnon :

„HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
 huhtik. 30 p:nä 1908.*

Helsingin Maistraatille.

N:o 195.

Asioitsija C. G. Löfströmin marraskuun 11 päivänä 1907 Maistraattiin antaman ja Rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi lähetetyn hakemuksen johdosta, että mainitulle Löfströmille, joka Maistraatin joulukuun 17 päivänä 1904 antamalla päätöksellä oli saanut kymmeneksi vuodeksi, heinäkuun 10 päivästä mainittua vuotta lukien, ottaa vuokralle kolme erinäistä Bölen talon asukaan Löfströmille viljelystarkoituksiin luovuttamaa maapalstaa talon maalta huvilakaupungissa, myönnettäisiin, jotta hän voisi laajentaa viljelmiä ja niihin panna suurempia kustannuksia, kymmenen vuoden vuokranpitennys sekä lupa vuokramaalle teettää väliaikainen vähäinen tallirakennus ja vartijakoku, on Rahatoimikamarilla kunnia huomauttaa, ettei Kamari ole havainnut olevan aihetta vastustaa asioitsija Löfströmin pyytämää ja Bölen talon hoitajan puoltamaa vuokranpitennystä, koska puheena olevain tiluspalstain viljeleminen, joihin vuokrakirjan määräyksen mukaan ei saa rakentaa asuinhuoneita ja joita, siinäkin tapauksessa että talo otetaan kaupungin käytettäväksi, ei liene käytettävä rakennusten paikaksi, joka tapauksessa tulee talon hyödyksi. Samaten ei Kamari ole katsonut olevan syytä vastustaa vuokraajan anomusta saada näille viljelmille rakennuttaa vähäisen tallirakennuksen ja vartijakojun.

Lähetekirjat palautuvat t^hön mukana.

Rahatoimikamarin puolesta :

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.“

Asiakirjat julkiluettiin; minkä jälkeen Maistraatti harkitsi kohtuulliseksi anomukseen myöntyä. Merkittiin. Paikka ja aika edellä mainitut.

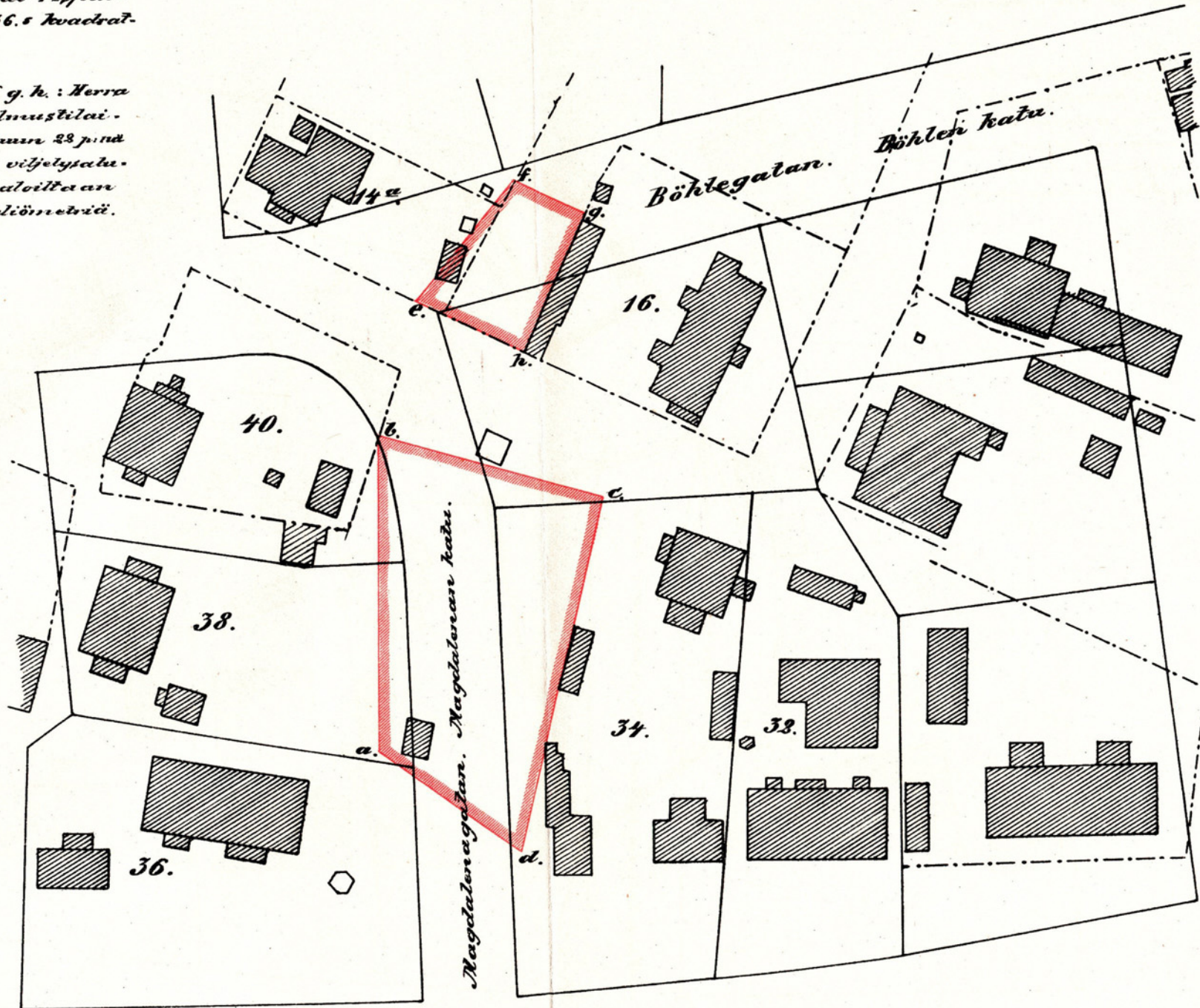
Vakuudeksi :
Edv. Öhrnberg.

a. b. c. d. och e. f. g. h. : de af
 herr Löfström vid synoförrätt-
 ningen den 22 november 1912
 uttygda adlings-områden,
 utgörande i areal respekt-
 iiva 1061,5 och 236,5 kvadrat-
 meter.

Karta
 öfver en del
 av Böhleförstad.

Karta
 öfver
 Böhler esikamunkia.

a. b. c. d. ja e. f. g. h. : Herra
 Löfströmins kalsolmustilai-
 suudessa marraskuun 22 p:nä
 1912 ilmoittamat viljelyskat-
 oet, ollen pinta-aloiltaan
 1061,5 ja 236,5 neliömetriä.

Esitys kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten työntekijäin palkkausperusteita koskevasta asiasta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 11 p:nä 1917.

N:o 817.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan elokuun 17 päivänä 1917 kaupungin uusien hätäaputöiden järjestämiskysymyksen yhteydessä päättänyt, paitsi muuta, käskä Rahatoimikamarin Kaupunginvaltuustolle antaa selvityksen ehdotuksineen kaupungin työntekijöille maksettavista palkoista ja heiltä vaadittavasta työmäärästä sekä kaupungin työnjohdon palkkauksia määrätessään ottaa huomioon, että Kaupunginvaltuuston päättämät työt olivat laadultaan hätäaputöitä, on Rahatoimikamari pyytänyt kaupungin yleisten töiden Hallitukselta lausuntoa asiasta. Hallitus onkin esittänyt seuraavaa:

Elokuun 6 päivänä 1917 toimitetussa työntekijäin palkkaetujen järjestelyssä on Hallitus, samoin kuin aikaisemminkin samanlaatuisia kysymyksiä käsitellessään, lähtenyt sen edellytyksen pohjalta, että alimpain maksettavain palkkojen tuli vastata niitä menoja, joita työntekijällä oli omasta ja perheensä välttämättömästä elatuksesta. Nämä kaupungin yleisissä töissä toimivain työntekijäin suuralle enemmistölle maksetut palkat on laskettu viisihenkiselle perheelle välttämättömästä elintarpeiden ja muiden tarvikkeiden vähintä määrää sekä kulloinkin vallitsevia eri tavarain yksikköhintoja huomioon ottaen. Kun kuitenkin oli edellytettävissä, että palkanjärjestelyn jälkeisenä lähiaikana eräiden elintarpeiden hinnat edelleen kohoaisivat, ja sitä paitsi täytyi ottaa huomioon, että työntekijät eivät saa palkkaa niiltä päiviltä, joina he sopimattoman sään vuoksi eivät voi toimia ulkotoissa, määrättiin alimmat tuntipalkat muutaman pennin runsaammiksi kuin alinta toimeentulorajaa selvittävä laskelma osotti. Puheena oleva, yksissä neuvoin kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen kanssa laadittu selvitys perustui kaupungin kaasulaitoksen johtajan laskelmiin, vastamainittujen palkanjärjestelyjen lähinnä edellisinä aikoina esiintynyttä palkkain kohoamista osottaviin vertauslukuihin. Kun kuitenkin eräiden ammattityöntekijäin ja samaten taitavampain työntekijäin tietenkin tuli saada jonkin verran paremmat tulot kuin edellä mainituilla perusteilla laskettu vähin palkka oli, määräsi Rakennuskonttori sit-

temmin eri työntekijäryhmäin palkat sillä tavoin kuin tämän oheinen kiertokirje (Liite I) lähemmin osottaa. Huomattava on kuitenkin, että koko viikkopalkka on määrätyn tuntipalkan ja nykyolojen perusteleman kalliinajanlisäyksen summa, jonka on alimmassa palkkausluokassa laskettu vastaavan edellä mainittua alinta toimeentulorajaa. Vastamainittu kalliinajanlisäys maksetaan samojen perusteiden mukaan, joita sota-aikana on noudatettu kalliinajanlisäysten maksamisessa kaupungin teknillisten laitosten työntekijöille.

Kun Kaupunginvaltuuston mielestä kuitenkin on nyttemmin ollut tarpeellista sekä saada selvitys ehdotuksineen kaupungin työntekijöille maksetuista palkoista ja heiltä vaaditusta työmäärästä, jota paitsi palkkoja määrätessä olisi otettava huomioon, että paikkakunnalla vallitsevan työnpuutteen poistamiseksi päätetyt työt ovat laadultaan hätäaputyötä, on Hallitus, joka palkkoja määrätessään on koettanut tunnollisesti ottaa huomioon sekä sen seikan välttämättömyyden, että työntekijäin tulee saada tarpeellinen toimeentulo, että senkin, ettei palkanmaksu kävisi kaupungille ylen rasittavaksi, havainnut kaupungin työntekijäin jakamisen kahteen ryhmään, joista toinen käsittäisi vakinaisissa töissä ja toinen hätäaputöissä toimivat, sangen vaikeaksi toimeenpanna syystä että, kun kaupunki ensimmäisinä sotavuosina rajoitti yleiset työt ainoastaan semmoisiin, jotka välttämättä täytyi teettää, oli huomattavan joukon työntekijöitä, jotka sitä ennen olivat vuosikausia saaneet toimeentulonsa kaupungin töissä, pakko poistua mainituista töistä. Nämä työntekijät, jotka tämän johdosta pyrkivät silloisiin sotilasviranomaisten teettämiin linnoitustöihin, ovat nyt työnpuutteen tultua jälleen pyrkinneet kaupungin töihin, mutta ovat voineet saada ainoastaan n. s. hätäaputöitä. Tämän johdosta he joutuisivat epäedullisempaan asemaan kuin työntekijät, jotka sodan puhkeamisen jälkeen saivat jäädä kaupungin töihin. Kun ne suuret kiertelevän työväen laumat, joille niinkään annettiin työansiota hätäaputöissä, näitä töitä alkuunpantaessa olivat sangen haluttomia, täytyi työnjohdon sitä paitsi vastamainittuihin töihin siirtää moniaita vanhempia kunnollisia työntekijöitä saadakseen siten työtuloksen lisääntymään. Näihin näkökohtiin samoin kuin siihen edellä mainittuun seikkaan katsoen, että työntekijäin suurelle enemmistölle maksettujen alimpain työpalkkain on laskettu pääasiassa vastaavan alinta toimeentulorajaa, ei Hallitus ole havainnut mahdolliseksi määrätä n. s. hätäaputöissä maksettuja työpalkkoja kaupungin muissa töissä maksettuja palkkoja alemmiksi, ellei Kaupunginvaltuusto edellä kerrotulla päätöksellään tarkoita sitä, että hätäaputöissä maksettavia palkkoja ei ole määrättävä silmällä pitäen alinta toimeentulorajaa, vaan ainoastaan sitä, että kaupunki voisi näissä töissä pitää mahdollisimman paljon työttömiä. Kun Hallitus ei ole voinut arvostella viimeksi mainittua asiaa, on se esittänyt asetettavaksi erikoiskomitean, joka huomioon otettuaan kaikki asiaan vaikuttavat seikat tekisi ehdotuksen hätäaputöissä maksettavista työpalkoista. Hallituksen käsityksen mukaan voisi työpalkkain vähentäminen ehkä tulla kysymykseen, jos kaupungilla olisi tilaisuutta avustaa elintar-

peiden hankintaa tai pitää saatavana valmiiksi laitettua ruokaa, sillä ilmeistä on, että työntekijät, joiden talous on työttömyyden johdosta joutunut rappiolle, voivat ainoastaan vaivoin ja kalliin hinnan maksamalla tyydyttää ravintotarpeensa.

Mitä vihdoin työntekijöiltä vaadittavaan työmäärään tulee, huomautettakoon, että rakennuskonttori ja sen työnjohtajat ovat panneet parhaansa lisätäkseen niiden sekalaatuisten työvoimain työtehokkuutta, joille kaupungin on ollut pakko antaa työtä, ja on rakennuskonttori koettanut saavuttaa tämän osin tuntuvasti lisäämällä työnjohtajain lukua, osin teettämällä urakatöitä mahdollisimman laajassa mitassa. Työtulokset, jotka hätäaputöiden alkuaikoina olivat sängen pienet, osin syystä että paikalla sijoitettava työvoima oli liian suuri niiden töiden laajuuteen verraten, mitkä heti oli tarkoitusta varten pantava käyntiin, ovat edellä mainittujen toimenpiteiden johdosta lisääntyneet, niin että ne pääasiassa vastaavat ennen sodan puhkeamista saavutettuja työtuloksia.

Samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus on Rahatoimikamarikin havainnut suotavaksi, että tämä kysymys otettaisiin kaikinpuolisesti selvitettäväksi komiteassa, joka Kaupunginvaltuustolta saisi lähempiä ohjeita työohjelmaansa nähden. Rahatoimikamari puolestaan on nimittäin ollut sitä mieltä, että Hallituksen esittämä selvitys kaivannee täydennystä. Hallitus on varsin oikein korotettujen työpalkkain perussyiksi maininnut kohonneet elantokustannukset. Kenties ei olisi ollut mielenkiintoa vaille selvityksen saaminen siitä, mitä 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottaminen on vaikuttanut työpalkkoihin. Että työpalkat on määrättävä niin, että ne vastaavat työntekijäin alinta toimeentulorajaa, siinä on Rahatoimikamari aivan yhtä mieltä Hallituksen kanssa. Kysymys koskee sentähden oikean alimman toimeentulorajan löytämistä. Hallitus on tässä kohden lähtenyt kaasulaitoksen toimitusjohtajan laatimain vertauslukujen pohjalta. On tietenkin aina vaikea ratkaista, mistä tämän rajan tulee käydä, koska se ei riipu ainoastaan ruokatavarain ja muiden tarvikkeiden hinnasta, vaan myös alimmalle toimeentulorajalle asetettavista vaatimuksista. Kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden Hallitukset ovat viimeksi mainitussa kohden asettuneet varsin auliille kannalle, niinkuin näkyy siitä, että yksityiset työnjohtajat eivät ole katsoneet voivansa maksaa yhtä korkeaa tuntipalkkaa ja niinkään ovat lausuneet epäilyksiään sen johdosta, että valtio ja kunta ovat käyneet korottamaan palkkoja niin tuntuvasti, että yksityisten on vaikea seurata mukana. Tästä onkin toisinaan seurauksena, että yksityisten yritysten täytyy kokonaan lakkauttaa työnsä tai niitä supistaa, minkä johdosta työttömäin luku vain lisääntyy. Vielä vähemmän voi näin ollen odottaa, että syntyisi uusia yksityisiä yrityksiä, jotka osaltaan auttaisivat työttömyyden lieventämistä. Esimerkkinä siitä, kuinka korkealle ruumiillisen työn tekijäin alin toimeentuloraja on asetettu, mainittakoon, että kaupunki nykyään maksaa naimattomille, ammattitaitoa vaille oleville työntekijöille 340 markkaa kuukaudessa kun taas vastikään

virkaansa nimitetty kansakoulunopettaja saa kuukausipalkkaa kalliinajanlisäyksineen 300 markkaa.

Tällä ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole tahtonut käsityksensä lausua, että kaupungin yleisiin töihin otetuille työntekijöille maksetut palkat olisivat liian korkeat, vaan ainoastaan että tämä palkkakysymys ei näytä olevan niin selvitetty, ettei se kaipaisi kaikinpuolista lisäselvitystä. Näistä syistä voi Rahatoimikamari, niinkuin edellä mainittiin, yhtyä Hallituksen ehdotukseen ja pyytää sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

asettaa komitean selvittämään niitä perusteita, joiden mukaan palkat on maksettava kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitteiden työntekijöille.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin Rakennuskonttorin työpalkkoja koskeva kiertokirje.

Tuntipalkat.

A m m a t t i	Kesäk. 9 p:stä 1917 maksetut tuntipalkat	Elok. 6 p:stä 1917 maksetut tuntipalkat	Muistutuksia	
Sukeltajat	3:25	3:25	Luettu 46 1/2 tunnilta.	
Koneenkäyttäjät	2:—	2:—		
Sepät	1:75	1:85		
Viilaaajat	1:65	1:75		
Levysepät	1:75	1:85		
Päällelyöjät	1:50—1:60	1:65—1:70		
Kirvesmiehet	1:70—1:80	1:80—1:90		{ huonerakennusten kirvesmiehille 2:—.
Lataajat	1:90—1:95	1:90—2:—		
Kivityöläiset	1:60—1:75	1:75—1:85		
Muurarit	1:75—2:—	1:80—2:—		
Putkenlaskijat	1:50—1:75	1:65—1:80		
Sementtityöläiset	1:50—1:70	1:65—1:80		
Rusnaajat	1:50—1:60	1:65—1:75		
Apurit	1:40—1:50	1:55—1:65		
Puhtaanapito-) miestyöläiset	1:50	1:65		
laitoksen) naistyöläiset	1:25	1:40		
Kaupunginis-) miestyöläiset	1:40—1:50	1:55—1:65		
tutusten) naistyöläiset	—:90—:95	1:05—1:10		

Yövärtijat saavat samoin kuin tähänkin asti Smk 9:60 8-tuntiselta ja Smk 10:20 8 1/2 tuntiselta vuorolta.

Poraustöiden tariffi.

P o r a n l ä p i m i t t a	Kesäk. 9 p:stä 1917 maksetut hinnat		Elok. 13 p:stä 1917 maksetut hinnat	
	pehm. kallio	kova kallio	pehm. kallio	kova kallio
2 sm:n porat	5:—	5:70	5:30	6:—
3 ” ”	7:—	8:—	7:40	8:40
3.5 ” ”	7:50	8:50	8:—	9:—
5 ” ”	9:—	10:—	9:50	10:50
Porauksesta kanavassa	20 penniä lisää		30 penniä lisää	

45 astetta tai vähemmän kaltevasta reiästä maksetaan 50 %:n korotus.

Lisäksi maksetaan elokuun 13 päivästä lähtien kaikille sekä naimattomille että naineille työntekijöille kalliinanjanlisäystä 1:60 työpäivältä ynnä 65 penniä päivältä kutakin 15 vuotta nuorempaa lasta kohti.

Esitys kaupungin sairaalain uutta sairasmaksutaksaa koskevasta asiasta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
marrask. 8 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 912.

Valmisteluvaliokunnan lähetepäätöksellä viime huhtikuun 19 päivältä on Rahatoimikamaria kehotettu antamaan lausunto sen johdosta että kaupungin Sairaalaylihallitus oli tehnyt esityksen kaupungin kunnallissairaalain nykyisen sairasmaksutaksan korottamisesta sekä ulosottovoimaisuuden hankkimisesta mainitun taksan mukaan kaupungin sairaaloissa annetusta sairaanhoidosta kirjoitetuille laskuille. Tämän tehtävän täyttämiseksi pyytää Rahatoimikamari, palauttaen lähetekirjat, lausua seuraavaa:

Ennenkuin Rahatoimikamari sai tilaisuuden käsitellä esillä olevaa asiaa, oli niin pitkä aika kulunut siitä, kun Ylihallitus oli laatinut ehdotuksensa taksan korottamiseksi, sekä olot niin muuttuneet, että lisäkorotusta ehkä voitaisiin pitää tarpeellisena. Tämän johdosta palautti Rahatoimikamari asiakirjat Ylihallitukseen, joka uudessa lausunnossa, muuten toistaen mitä aikaisemmin oli esittänyt, ilmoitti, että ehdotettuja maksuja täytyi kaikenlaatuisten elintarpeiden, lääkkeiden ja muiden sairaalakäytön tarvikkeiden suuren hinnannousun sekä rahan vastaavassa määrässä alentuneen arvon johdosta nyttemmin pitää liian alhaisina, minkätähden Ylihallitus oli laatinut uuden taksaehdotuksen (Liite II).

Lisäksi huomauttaa Ylihallitus, että yleisessä sairassalissa suoritettavat maksut oli Kivelän ja Humaliston sairaaloissa ehdotettu hiukan alemmiksi kuin Marian sairaalassa, sen johdosta että molempain ensinmainittujen sairaalain potilaat pääasiallisesti ovat henkilöjä, jotka tautinsa — tuberkulosin ja mielenvian johdosta — tavallisesti jäävät sairaaloihin pitemmäksi ajaksi ja suotavaa olisi, että näiden potilaiden maksut voitaisiin määrätä mahdollisimman alhaisiksi. Muiden sairaalain maksujen erilaisuus sitä vastoin oli johtunut niiden erilaisista käyttökustannuksista.

Rahatoimikamari on kaupungin Sairaalaylihallituksen esittämistä syistä katsonut voivansa puoltaa Ylihallituksen viimeksi ehdottamia taksankorotuksia, jotka olisi saatettava voimaan tammikuun 1 päivästä 1918. Niinikään on Kamari pitänyt hyvin perusteltuna ehdotusta, että henkikirjoituksen tulee olla edelly-

tyksenä jotta potilas voi saada kaupungin sairaaloissa hoitoa ehdotetuista huokeammista maksuista. Mitä vihdoin tulee Ylihallituksen ehdotukseen ulosottovoimaisuuden hankkimisesta sairaalaviranomaisten mainitun taksan perusteella antamille laskuille, täytyy sellaista ulosottovoimaisuutta pitää erittäin tarpeellisenä. Viime vuosina on tuollaisia perimättömiä sairaalalaskuja kertynyt suuret määrät. Kukin lasku koskee nimittäin tavallisesti varsin vähäpätöistä summaa, jonka periminen oikeudenkäyntitietä olisi sangen hankalaa, ja tapauksissa, jolloin maksuvelvollinen havaitaan varattomaksi, jäävät ulosottokulut kunnan suoritettaviksi. Jos mainituille laskuille saataisiin ulosottovoimaisuus, vältettäisiin tuollaiset haitat ja laskut voitaisiin välittömästi jättää kaupunginvoudinkonttoriin perittäviksi.

Rahatoimikamari pyytää tämän johdosta kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät:

*hyväksyä jäljempänä seuraavan, kaupungin Sairaala-
ylihallituksen viimeksi laatiman ehdotuksen kaupungin kun-
nallissairaaloissa noudatettavaksi sairasmaksutaksaksi sekä
Ylihallituksen niinikään mainittuun taksaan ehdottaman
lisäyksen sairasmaksujen perimistä koskevasta asiasta; sekä*

*läänin Kuvernööriltä hankkia vahvistuksen mainitulle
taksalle, voimaan astuvaksi tammikuun 1 päivästä 1918.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Fredrik Mörtengren.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SAIRAALAYLIIHALLITUS.*Helmikuun 12 p:nä 1917.*

N:o 18.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun kaupungin sairaalain sairasmaksujen korotus, siihen nähden että sairaalain käyttökustannukset yleensä ja varsinkin kaikenlaatuisten elintarpeiden hinnat ovat tuntuvasti kohonneet siitä lähtien, kun kaupungin sairaalain nykyään voimassa oleva sairasmaksutaksa joulukuun 14 päivänä 1915 vahvistettiin, on Ylihallituksesta näyttänyt tarpeelliselta, erittäinkin kun nytemmin valtionkin sairaalamaksuja on korotettu, on Ylihallitus laatinut ehdotuksen puheena olevain maksujen uudeksi taksaksi. Kun Ylihallituksen mielestä on kuitenkin muodotonta että, niinkuin nykyään voimassa olevan taksan mukaan on laita, henkilöjen, ainoastaan sillä perusteella että he edelleen ovat tämän kaupungin kirkonkirjoissa, tulee, vaikka he eivät enää asu kaupungissa eivätkä ole täällä henkikirjoissa, saada hoitoa kaupungin sairaaloissa kaupungin asukkaille taatut alemmat maksut suorittamalla, on Ylihallitus ehdotuksesta kokonaan poistanut määräyksen että kirkonkirjoissa oleminen tuottaa maksujen huojuksen. Ylihallituksen mielestä olisi tosin oikeinta, että huokeampaa sairaanhoitoa kaupungin sairaaloissa saisivat ainoastaan ne, joilla täällä on kotipaikkaoikeus, mutta kun tätä oikeutta yleisestä vaivaishoidosta maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun asetuksen mukaan ei saavuteta ainoastaan sillä, että henkilö on vuoden ollut henkikirjoitettuna jollakin paikkakunnalla, ja kotipaikkaoikeuden selvittäminen sentähden tuottaisi sairaalaan pyrkijälle liian suuria vaikeuksia, siihenkin nähden että Marian sairaalan nykyään voimassa olevissa säännöissä on määräys, että sairaalan pyrkijän tulee, ellei hän ole oikeutettu saamaan maksutonta sairaanhoitoa, joko edeltäpäin maksaa tai panna takuu jonkin aikaisista sairaalamaksuista, edelleen olisi pysytettävä voimassa ja ulotettava kaikkiin muihin sairaaloihin, on Ylihallitus pitänyt sopivimpana, että ainoastaan henkikirjoitus pannaan huokeampain maksujen edellytykseksi ja tämä sitä suuremmalla syyllä, kun henkikirjoissa olo yhden vuoden aikana tuottaa, vaikkakaan ei kotipaikkaoikeutta, kuitenkin jäsenyyden kunnassa. Minkälaisiksi olot sairaaloissa tähän asti suoritettuihin maksuihin nähden ovat muodostuneet, näkyy tämän oheisesta tilastollisesta selvityksestä. Ei myöskään tarvinne peljätä ehdotetun muutoksen käytännössä tuottavan vaikeuksia, koska henkikirjoitus on helposti selvitettävissä hankkimalla todistus henkikirjoittajalta. Sellaisesta todistuksesta maksettavaa lunastusta, Smk 1:20, ei myöskään voi pitää rasittavana sille, jolla muuten on varaa kustantaa itselleen sairaalahoitoa, ja sille taas, joka köyhyyden tähden on oikeutettu saamaan maksutonta sairaanhoitoa, annetaan todistus maksutta. Ylihallitus on

sentähden laatimaansa taksaehdotukseen pannut määräyksen, että ainoastaan tämän kaupungin henkikirjoissa olevilla henkilöillä on oikeus saada sairaalahoidoa huokeammat maksut suorittamalla. Tästä määräyksestä on kuitenkin samoin kuin ennenkin tehty poikkeus kulkutautisairaalaan nähden, joten siellä asian laadun vuoksi ei ole tehty eroa kaupungissa ja muilla paikkakunnilla hengille pantujen potilaiden välillä, jos he ovat sairastuneet tarttuvaan tautiin tässä kaupungissa.

Kun sairaaloissa on menetelty eri tavoin maksun lukemisessa tulo- ja lähtöpäivältä, on ehdotukseen niinkään pantu määräys, että maksu saadaan lukea ainoastaan tulo-, mutta ei lähtöpäivältä.

Ehdotetulla määräyksellä että ainoastaan henkikirjoitus on oleva perusteena kaupungin sairaaloissa annetusta hoidosta maksettavan korvauksen laskemisessa ei kuitenkaan ole tarkoitettu saattaa käytäntöön uusia eikä sairaaloihin pyrkijöille vähemmän edullisia määräyksiä kuin mitä tähän asti on ollut voimassa sairaaloihin pääsemisestä, joka kysymys niiden valiokuntain lausunnoissa, joita Valtuusto aikaisemmin oli asettanut käsittelemään kysymystä m. m. muiden kuin täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain henkilöjen ottamisesta kaupungin sairaaloihin, on tarpeettomasti kytketty kysymykseen sairaalamaksujen suorittamisesta, vaan olisivat sairaaloihin ottamisesta edelleen noudatettavina samat määräykset, mitkä ovat Marian sairaalan nykyään voimassa olevissa säännöissä ja toukokuun 28 päivänä 1889 melisairaiden hoidosta annetussa asetuksessa. Jos tarpeellisenä pidettäisiin, kävisi vastamainittuja määräyksiä vastedes muuttaminen, vieläpä jossain määrin laajentaminenkin laadittaessa eri sairaalain sääntöjä, joihin olisi sopivin panna määräyksiä viimeksi mainitusta asiasta, mutta nämä määräykset eivät kuitenkaan saisi vaikuttaa sairaalamaksujen laskemisen perusteisiin, jota asiaa on arvosteltava sekä oikeudelliselta että varsinkin taloudelliselta kannalta, kun taas sairaalan ottamista koskevassa kysymyksessä luonnollisesti täytyy ottaa huomioon eetillisiäkin näköhohtia.

Seikka, joka Ylihallituksen mielestä on myös ollut otettava huomioon esillä olevan kysymyksen yhteydessä, on kysymys maksujen perimisestä. Se seikka että suurta osa maksuja ei ole saatu perityksi, lienee etusijassa johtunut siitä, että sairaaloissa annetusta sairaanhoidosta kirjoitetut laskut eivät ole ulosottovoimaisia. Jos sentähden asianomainen laiminlyö maksun tai niskoittelee, täytyy maksu periä oikeustietä sen sijaan että se, niinkuin on laita valtion sairaalain antamain laskujen, voitaisiin välittömästi ottaa maksuvelvolliselta ulosottotoimin. Kun kuitenkin verojen ja muiden yleisten maksujen ulosmittauksesta helmikuun 27 päivänä 1897 annetussa asetuksessa edellytetään että ulosottovoimaisuus voidaan antaa kunnalle vahvistetun taksan mukaan tulevista maksuista laadituille laskuille, ja kaupungin sairaalain antamilta laskuilta lienee yhtä vähän syytä evätä tätä etua kuin sitä on evätty kunnallisilta verolipuilta, koska ensimmäitun laatuiset laskutkin ovat kunnan virkamiesten antamia, on Ylihallitus ollut sitä mieltä, että kaupungin sairaalain antamille sairasmaksulaskuille olisi hankittava tarpeellinen ulosottovoimaisuus.

Oheen pannen mainitun ehdotuksensa kaupungin sairaalain uudeksi sairasmaksutaksaksi pyytää Ylihallitus sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto asianmukaisessa järjestyksessä hankkisi vahvistuksen mainitulle ehdotukselle.

Ylihallituksen puolesta:

Hj. von Bonsdorff.

Ivar Blåfield.

Liite II.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin kunnallissairaalain sairasmaksutaksa.

Sairasmaksuja kunnan sairaloissa on suoritettava alempana mainittujen perusteiden mukaan vuorokaudelta:

A. Marian sairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevain henkilöjen:

- yleisessä sairassalissa 2 markkaa 50 penniä;
- puoliyksityisessä huoneessa 5 markkaa;
- yksityishuoneessa 10 markkaa;

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen;

- yleisessä sairaalissa 7 markkaa;
- puoliyksityisessä huoneessa 12 markkaa;
- yksityishuoneessa 15 markkaa;

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

Potilaan, jossa sairaalan kirurgisella osastolla on tehty leikkaus, on vahvistetun päivämaksun lisäksi suoritettava 10—30 markan maksu kerta kaikkiaan leikkaus- ja sidetarvikkeista ylläääkärin harkinnan mukaan.

B. Humaliston varasairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 2 markkaa;
puoliyksityisessä huoneessa 6 markkaa.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen 7 markkaa.
15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

C. Kulkutautisairaalassa.

Helsingissä sairastuneiden sekä tämän kaupungin henkikirjoissa olevain, toisella paikkakunnalla sairastuneiden henkilöjen:

yleisessä sairassalissa ei mitään maksua;
puoliyksityisessä huoneessa 5 markkaa;
yksityishuoneessa 8 markkaa.

Henkilöjen, jotka ovat toisella paikkakunnalla sairastuneet eivätkä ole täällä henkikirjoissa.

yleisessä sairassalissa 10 markkaa;
puoliyksityisessä ja yksityishuoneessa 20 markkaa.

Sairaana, täällä henkikirjoissa olevan omaisen, joka ylilääkäriin suostumuksella on päässyt sairaalaan:

yleisessä sairassalissa 3 markkaa;
yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina, 12 markkaa.

Sairaana toiselta paikkakunnalta kotoisin olevan omaisen, joka ylilääkäriin suostumuksella on päässyt sairaalaan:

yleisessä sairassalissa 8 markkaa;
yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina, 15 markkaa.

D. Kivelän sairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöjen.

mielenvikaisosastolla 2 markkaa;
muualla osastolla 2 markkaa.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 10 markkaa;
muulla osastolla 6 markkaa.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

E. Nickbyn mielisairaalassa.

Kaupungin henkikirjoissa olevien henkilöjen:

ensimmäisessä luokassa (ravinto I) 8 markkaa.
toisessa luokassa (ravinto II) 5 markkaa 50 penniä;
kolmannessa luokassa (ravinto III) 2 markkaa.

Kaikissa sairaaloissa on sairaalaan otetun potilaan päivämaksu luettava tulo-, mutta ei lähtöpäivältä.

Asianomaisten virkamiesten velottamain Helsingin kaupungin kunnallissairaalan sairasmaksujen perimisessä saa ulosoton ilman tuomiota tai päätöstä toimittaa siinä järjestyksessä kuin helmikuun 27 päivänä 1897 annetussa asetuksessa verojen ja muiden yleisten maksujen ulosmittauksesta säädetään.

Liite III.

Taulu, joka osoittaa alempana mainituissa sairaaloissa vuosina 1914—16 hoidettujen potilaiden luvun sekä montako heistä on ollut Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa, mutta asunut muualla.

	Vuonna 1914.		Vuonna 1915.		Vuonna 1916.	
	Potilaiden kokonais-luku.	Helsingin kirkonkirjoissa olevia, mutta muualla asuvia potilaita.	Potilaiden kokonais-luku.	Helsingin kirkonkirjoissa olevia, mutta muualla asuvia potilaita.	Potilaiden kokonais-luku.	Helsingin kirkonkirjoissa olevia, mutta muualla asuvia potilaita.
Marian sairaalassa	2,725	153	2,921	108	3,099	143
Kivelän sairaalassa	1,469	157	1,338	145	1,388	183
Yhteensä	4,194	310	4,259	253	4,487	326

Muissa kunnan omistamissa sairaaloissa ei ole edellä mainittuna aikana hoidettu potilaita, jotka olisivat olleet Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa, mutta asuneet muualla.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

Esitys Ruotsalaisen teatteritalon alueen laajentamisesta sekä siinä yhteydessä esplanadien ja Erottajan uudesti muodostamisesta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 8 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 812.

Lähetteessä huhtikuun 5 päivältä 1916 on Kaupunginvaltuusto käskenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon Nya Teaterhus Aktiebolaget yhtiön johtokunnan Kaupunginvaltuustolle tekemän sen suuntaisen esityksen johdosta (Liite III), että yhtiö, voidakseen toimeenpanna Ruotsalaisen teatteritalon uudesti rakentamisen ja laajentamisen, saisi maksutta käytettäväkseen uudesti rakentamista varten n. s. teatteriesplanadin alueet. Sitä varten oli hakukirjan ohteen pantu arkkitehti Eliel Saarisen laatimat piirustukset. Tämän esityksen lähetti Rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden Hallitukseen lausunnon saamiseksi asiasta. Viime toukokuun 12:nä päivätyssä lausunnossa (Liite I) on Hallitus, äänestettyään, lausunnossa esitetyillä perusteilla ehdottanut anomusta hyljättäväksi. Asian käsittelyn viivästyminen on osin johtunut siitä, että Hallitus on tahtonut odottaa Keskuskatua koskevan kysymyksen ratkaisua, ja osin taas siitä, että Hallituksessa on otettu käsiteltäväksi Pohjois Esplanadikadun laajentamista tarkoittava ehdotus, jonka ratkaisu jossain määrin voisi vaikuttaa teatteriesplanadin vastaiseen muodostukseen ja siten koskea sitäkin aluetta, mikä mainitusta esplanadista ehkä voitaisiin luovuttaa käytettäväksi teatteritalon laajennukseen.

Sen ohessa antoi pormestari J. von Haartman lokakuussa 1915 Maistraattiin esitysehdotuksen (Liite IV) Etelä Esplanadi- ja Korkeavuorenkadun risteyskohdan laajentamisesta. Tämäkin asia, joka oli lähetetty Rahatoimikamariin ja sittemmin kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, on käsitelty molempain edellä mainittujen ehdotusten yhteydessä.

Kun nämä kysymykset koskevat esplanadien viereisten liikenneväyläin uudesti muodostelua, on kaupungin yleisten töiden Hallituksen mielestä ollut syytä tässä yhteydessä myös kajota siihen Erottajan ja Erottajakadun uudesti muodostamiseen, jota on pidetty tarpeellisena näiden osain järjestämiseksi toiselta puolen Erottajatorin ja Bulevardikadun ja toiselta puolen esplanadien ja Henrikiesplanadin kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi.

Esillä olevan asian voi siis sopivasti jakaa neljään eri osastoon, joita seuraavassa käsitellään kutakin erikseen, mutta jotka kuitenkin niin likeisesti liittyvät toisiinsa, että ne on ratkaistava yhtäikää, minkätähden on pidetty sopivana yhdistää ne yhteen mietintöön.

Ennenkuin Rahatoimikamari käy lähemmin selvittämään esillä olevaa asiaa, pyytää Kamari johdattaa mieleen, että sen asettama erinäisten Helsingin kaupungin alueiden omistusoikeutta selvittävä komitea oli myös käsitellyt kysymystä Ruotsalaisen teatterin tontin hallintaoikeudesta (*Koston pain. asiakirj. N:o 58 vuodelta 1913*) ja silloin tullut m. m. seuraavaan tulokseen:

„että paikka niin vanhemmalle puuteatterille kuin myöhemmälle kiviteatterille on luovutettu Maistraattia ja kaupunginvanhimpia kuulematta, mutta josain määrin kaupunginviranomaisten myötävaikutuksella ja heidän hiljaisella suostumuksellaan;

että Nya Teaterhus Aktiebolaget yhtiöllä nykyisen Ruotsalaisen teatterin omistajana on pysyväinen hallintaoikeus teatteritalon pohjapiirroksen rajoittamaan kaupungin maahan, niin kauan kuin rakennusta käytetään varsinaiseen tarkoitukseensa.“

Omistusoikeusolot on siis täydellisesti selvitetty ja hakijan anomus tarkoittaa, että lisäksi luovutettavat alueet annettaisiin samoilla ehdoilla ja samoilla edellytyksillä kuin aikaisemminkin.

Mitä ensinnä tulee kysymykseen teatteritalon alueen laajentamisesta, on Rahatoimikamari ollut yksimielinen siitä, että mainitun talon laajentaminen olisi suotava ja tarpeellinen teatteriyrityksen kannalta katsoen. Sillä semmoisina kuin olot nykyään ovat ei niiden enää tule pysyä pitempää aikaa. Palotekniseltä kannalta on tarpeen perinpohjaisia muutoksia teatteritaloon ja myöskin näyttämölle, pukuhuoneille, koridooreille ja lämpiölle olisi tarpeellista saada lisätilaa. Mutta vaikkakaan siis hakijan anomuksen puoltaminen ei kohtaisi estettä periaatteelliselta kannalta, vaan sitä päin vastoin täytyy pitää perusteltuna ja kannatusta ansaitsevana, koska se tarkoittaa tärkeän kulttuuriyrityksen edistämistä pääkaupungissa, on Rahatoimikamarin mielestä kuitenkin kaksi ehtoa täytettävä, jotta myöntymistä kävisi puoltaminen, nimittäin että teatteritalo uudesti rakennettuna toiselta puolen rakennustaiteelliselta kannalta täyttää ne oikeutetut vaatimukset, joita sille keskeisen ja vaativan asemansa johdosta täytyy asettaa, ja toiselta puolen ettei se estä vastaiselle Keskuskadulle suuntautuvaa liikennettä eikä vaikuta häiritsevästi esplanadien aikaansaamaan kokonaisvaikutukseen, sittenkun Pohjois Esplanadikadun laajennus on laaditun suunnitelman mukaan toimeenpantu.

Teatteritalon uudesti rakentaminen toimitettaisiin, niinkuin edellä on mainittu, arkkitehti Eliel Saarisen laatimain piirustusten mukaan, jotka herra Saarinen, neuvoteltuaan kaupungininsinöörin ja kaupunginasemakaava-arkkitehdin kanssa, on jossain määrin laatinut uudestaan välttääkseen muistutuksia, joita oli tehty alkuperäisiä piirustuksia vastaan ja jotka lähinnä koskivat uuden talon suhtautumista Keskuskadun liikenteeseen Pohjois Esplanadikadun risteyksessä. Semmoisena kuin ehdotus nyt esiintyy, näyttää se pääasiassa täyttävän sille asetettavat vaatimukset. Kuitenkin on piirustusten erinäisten kohtain johdosta lausuttu epäilyksiä, ja varsinkin on Erottajaa päin teetetäväksi ehdotettu kylkirakennus aiheuttanut erimielisyyttä. Laajentamalla teatteritaloa itään päin saataisiin ehkä lisätilaa ravintolalle, minkä johdosta piirustusten laatiminen uudestaan tähän suuntaan olisi suotava.

Esillä olevaa suunnitelmaa vastaan on muistutettu, että mikäli on kysymys teatterin kannattamisesta kulttuuriyrittäjien tulisi kaupunginviranomaisten luovuttaa sille tarpeellinen tonttipaikka, mutta että arkkitehti Saarisen ehdotus tähtää muuhunkin, sillä aikomus on osin sijoittaa rakennukseen myymälähuoneistoja, osin käyttää huomattavaa osaa esplanadia ravintolahuoneistojen paikaksi. Saanee epäillä, onko kaupungilla mitään etua tai hyötyä ravintola- ja myymälätilan laajentamisesta, vai eikö pikemmin koko suunnitelma olisi uudesti laadittava niin, että teatteritaloon sijoitettaisiin ainoastaan teatterille tarpeelliset huoneistot, tietenkin varaamalla tarpeellinen tila näyttämölle, koridooreille, lämpiölle y. m. Tähän on kuitenkin huomautettu, että suunniteltua myymälätilaa ei ole saatu teatteriyrittäjälle tarpeellisten huoneistojen kustannuksella eikä tämän tilan hankkiminen myöskään ole vaatinut laajentamaan itse rakennusta. Myymälähuoneistoiksi ehdotettua tilaa ei nimittäin päinvastaisessa tapauksessa voitaisi edullisesti käyttää hyödyksi, tai myös täytyisi laittaa rakennustaiteelliselta kannalta varsin vähän miellyttäviä pylvästöjä. Sen osan esplanadia, missä teatteritalo sijaitsee, täytyy, vaikkei siihen lisärakennustakaan teetetä, jäädä kuolleeksi paikaksi. Mitä taas ravintolahuoneistoihin tulee, on arkkitehti pyrkinyt, kun täytyy edellyttää, että Kappelin ravintola luultavasti kohdakkoin puretaan eikä sitä missään tapauksessa voitane laajentaa eikä uudesti rakentaa ajan vaatimusten mukaiseksi kesäravintolaksi, luomaan uuden keskeisen kesäravintolan niiden vaatimusten mukaan, joita semmoiselle laitokselle on nyttemmin asetettava. Sillä tavoin kuin arkkitehti Saarinen on teatteritalon tämän osan suunnitellut, tarjoisivat ravintolarakennuksen keskiosan pengermät kaupungin asukkaalle kesäiseen aikaan oleskelupaikan, mistä avautuisi näköala esplanadeille, Kauppatori ja Katajanokka taustana. On edelleen huomautettu että, jos teatteritaloyhtiö siten voikin saada lisätuloja myymäläin ja ravintolan vuokrasta, tarvitaan toiselta puolen rakennusyrittäjään melko suuria summia, luultavasti noin miljoona markkaa. Jos kuitenkin vuokria vastedes kertyisi sen verran, että teatteritalo saisi puhdasta voittoa enemmän kuin 5 % osakepää-

omalle, olisi yhtiön hyväksyttävä se ehto, että voiton ylijäämä tulee teatteriyri-tyksen hyväksi, joten tälle kulttuuriyriykselle saataisiin suoranaista kannatus-apua. Panemalla semmoinen määräys teatteritaloyhtiön sääntöihin saataisiin tarpeelliset takeet siitä, etteivät osakkaat voi saada minkäänlaista kohtuutonta voittoa siitä, että kaupunki on myöntynyt yhtiön esillä olevaan anomukseen, vaan että, jos voittoa syntyy, se tulee teatteriyriyksen hyväksi, mikä seikka yriyksen sivistykselliseen merkitykseen katsoen ainoastaan voisi herättää tyytyväisyyttä. Muuan Rahatoimikamarin vähemmistö ei kuitenkaan ole katsonut kaupungilla olevan syytä vaatia semmoisen määräyksen panemista luovutus-ehtoihin.

Rahatoimikamari on siis havainnut teatteritalon suunnitellun laajennuksen rakennustaiteelliselta kannalta käytävän ne oikeutetut vaatimukset, joita sille on keskeisen ja vaativan asemansa johdosta asetettava. Kamarin mielestä on kuitenkin täysin oikeutettu vaatimus, että kaupunginviranomaiset saavat tarkastaa ja hyväksyä piirustukset, ennenkuin ne lopullisesti vahvistetaan noudattaviksi.

Mitä sitten tulee kysymykseen, kävisikö suunniteltu lisärakennus tekeillä olevan Keskuskadun liikenteelle haitalliseksi tai vaikuttaisiko se häiritsevästi esplanadien kokonaiskuvaan, sittenkun Pohjois Esplanadikadun laajennus on toimeenpantu, on Rahatoimikamari tässä asiassa asettunut kaupungin yleisten töiden Hallituksen enemmistöstä eroavalle kannalle ja yhtynyt kaupungininsinöörin lausumaan käsitykseen että, vaikka etusijassa kiinnitetäänkin huomiota näihin seikkoihin, eivät ne estä pääasiassa hyväksymästä laadittua ehdotusta. On nimittäin huomattava, että Keskuskatu on suunniteltu 19 metriä leveäksi, joten se ammattimiesten käsityksen mukaan täyttää kaikki liikennekannalta asetettavat vaatimukset. Keskuskadun ja Pohjois Esplanadikadun eteläisen jalkakäytävän välimatka teatteritalon kohdalla olisi niinkään 19 metriä. On huomautettu, että mainittava osa ajoliikennettä pyrkii kaupungin eteläosista Keskuskatua pitkin rautatien pääasemalle ja Kaisaniemenkadulle. Mutta vaikka näin olisikin laita, täytyy kuitenkin 19 metrin katuleveyden tyydyttää tilaan nähden asetettavat kohtuulliset vaatimukset. Tässä on muistettava, että kaupungin kehittyminen etelään päin on luonnollisista syistä rajoitettu ja sama on vastavassa määrässä laita liikenteen lisääntymisenkin. Suotavaa kuitenkin on, että teatteritalon portaiden kohdalla oleva jalkakäytävä pyöristetään aikaisemmin kuin suunnitelmasta näkyy, niin että saadaan sirompi ja pehmeämpi muoto. Lopullisia piirustuksia laatiessaan ei arkkitehdille käynekään sanottavan vaikeaksi tyydyttää tässä kohden esitettyjä vaatimuksia. On niinkään lausuttu, että siirtämällä kylkirakennuksia itään päin voitaisiin saada laajempaa katutilaa Keskuskadun suun kohdalla. Tähän on kuitenkin huomautettu, että teatteritalon muodostama tausta Keskuskadulta katsottuna tämän johdosta kärsisi rakennustaiteellisessa suhteessa. Ja kun Keskuskadun ynnä sen varrelle teetettävän

rakennusten suunnittelija on sama henkilö, jolle teatteritalon suunnittelu on uskottu, on olemassa tarpeelliset takeet siitä, että tällä paikalla saavutetaan rakennustaiteellisesti eheä kokonaisuus. Lisäksi on kaupungininsinööri huomauttanut että, ellei teatteritaloa laajenneta, tämä seikka ei vaikuta kadun laajentamismahdollisuuksiin, koska pintamuodostuksen kaltevuuden johdosta kävisi tarpeelliseksi paikalle teettää leikkaus tukimuurineen. Semmoinen toimenpide ei lisäisi liikennetilaa, mutta olisi esteettiseltä kannalta vähemmän miellyttävä, kuin jos rakennus teetetäisiin niin leveä kuin on ehdotettu ja siten korvaisi muussa tapauksessa tarpeellisen tukimuurin.

Pohjois Esplanadikadun laajentamisehdotus, jota seuraavassa käsitellään lähemmin, on aiheuttanut kaupungin yleisten töiden Hallituksen enemmistön hylkäämään esityksen Ruotsalaisen teatteritalon laajentamisesta. Arkkitehti Saarisen uudestaan muodostelemasta teatteritalon rakennussuunnitelmasta käy selville, ettei se estäisi jalkakäytävää sijoittamasta sillä tavoin kuin Hallitus on ehdotuksessaan ajatellut. Sen sijaan voi tietysti tämänlaatuisessa asiassa olla ja onkin ollut eri mielipiteitä siitä, minkä esteettisen vaikutuksen laajennettu teatteritalo tekisi esplanadien tultua uudestaan järjestetyiksi. Niinpä on huomautettu, että esplanadeja ja Henrikiesplanadia on pidettävä yhtenä kokonaisuutena ja että rakennuksen laajentaminen turmelisi tämän kokonaiskuvan ja täältä avautuvat perspektiivit, sen johdosta että arkkitehti on liiaksi käyttänyt esplanadien tilaa rakennuksen tarpeisiin. Kaksi suurta perspektiiviä, — niin on sanottu — turmeltu teatteritalon liian suurten rakennusryhmän johdosta. Lisäksi on huomautettu, että kaupungin keskiosat olisi pysytettävä mahdollisimman vapaina ja avonaisina ja ettei niihin olisi rakennettava ylen isoja taloja. Tähän taas on huomautettu, ettei teatteritalo arkkitehti Saarisen ehdotuksen mukaan suinkaan tulisi ylen suuri, vaan rajoittaisivat esplanadin itäosasta avautuvaa perspektiiviä edelleen etusijassa puut ja istutukset. Käynee epäileminen, onko esplanadeja ja Henrikiesplanadia pidettävä yhtenä kokonaisuutena, varsinkin kun Henrikiesplanadin suunta esplanadeihin verraten ei tätä salli. Jos esillä olevaa asiaa arvostelee tältä kannalta, näyttää siltä kuin olisi arkkitehti ratkaisut tehtävän tyydyttävästi ja aikaansaanut onnistuneen ylimenokohdan esplanadista toiseen, varaten miellyttävän perspektiivin kumpaiseenkin suuntaan, suunnitellut rakennukselle hyvin harkitut mittasuhteet ja aikaansaanut tähän kohtaan miellyttävän kaupunkikuvan. Rahatoimikamarin enemmistö onkin tältä kohden voinut yhtyä arkkitehti Saarisen ehdotukseen.

Näillä perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

Svenska Teaterhus Aktiebolaget yhtiölle myöntää käyttöoikeuden siihen kaupungille kuuluvaan maahan, mikä teatteritalon laajentamiseksi pääasiassa arkkitehti E. Saari-

sen laatimain piirustusten mukaisesti tarvitaan, samoilla ehdoilla, mitkä ovat voimassa siitä alueesta, missä nykyinen teatteritalo sijaitsee;

tähän kytkettäväksi sen ehdon että, jos teatteritaloyritys antaa puhdasta voittoa yli 5 %:n, ylijäämä on luovutettava teatteriyritykselle; sekä

varata Kaupunginvaltuustolle oikeuden tarkastaa ja hyväksyä piirustukset ennen niiden antamista asianmukaisesti vahvistettaviksi.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen tekemään ehdotukseen Pohjois Esplanadikadun viereisten jalkakäytävään laajentamisesta (Liite VII) on Rahatoimikamarin enemmistö voinut periaatteessa yhtyä, ja viitataan siinä kohden Hallituksen esittämään perusteluun ja selvitykseen. Muuan Rahatoimikamarin vähemmistö on lausunut, että jalkakäytävään laajentamisen kahdella metrillä pitäisi riittää liikenteen tarpeisiin, mutta samalla vaikuttaa suhteellisemmin ehdotettuun katuleveyteen verraten. Tämän kadun viime vuosina runsaasti lisääntynyt liikenne lienee hyvin tunnettu, ja tunnettua on niinkään, etteivät tämän kadun jalkakäytävät nyttemmin vastaa liikenteen vaatimuksia. Tässä yhteydessä on kaupunginpuutarhuri Hallituksen käskystä laatinut suunnitelman esplanadien uudesti järjestämiseksi. Tätä suunnitelmaa ei Hallitus kuitenkaan ole yksityiskohtaisesti käsitellyt, ja saaneekin sitä lähinnä pitää ehdotuksena, joka näyttää yhden järjestämistavan. Tietenkin voitaisiin esittää muitakin ehdotuksia, ennenkuin asia lähetetään Kaupunginvaltuuston lopullisesti käsiteltäväksi. Rahatoimikamari ei sentähden ole havainnut olevan syytä käydä tätä suunnitelmaa tarkastamaan. Kysymyksestä, mille kannalle kaupunginviranomaisten olisi asetettava yksityisiin talonomistajiin nähden ja missä määrin nämä voitaisiin velvoittaa osaltaan kustantamaan jalkakäytävään teettämistä ja niiden vastaista puhtaanapitoa, ei Rahatoimikamari ole tahtonut tässä yhteydessä lausua mieltänsä, koska tämän työn teettäminen jäisi toistaiseksi. On näyttänyt siltä, kuin olisi Kaupunginvaltuuston sopivin tässä yhteydessä tehdä periaatteellinen päätös, mutta jättää toistaiseksi avonaiseksi ja eri esityksen varaan kysymys työn teettämisestä sekä sen edellytyksistä.

Rahatoimikamari pyytää sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävät laajennettavaksi kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotuksen mukaisesti, mutta työn teettämisen jätettäväksi eri esityksen varaan.

Pormestari J. von Haartmanin tekemän ehdotuksen teatteriesplanadin koilliskolkan pyöristämisestä ja Mikonkadun jatkoksen laajentamisesta Runebergin- ja Teatteriesplanadin väliltä on Rahatoimikamari tosin havainnut ansaitsevan huomiota, mutta ei kuitenkaan vaativan erikoista toimenpidettä. Keskuskadun valmistuttua siirtyy osa Erottajan liikennettä pois ensinmainitusta liikenneväylästä, jota kaltevuutensa johdosta ei tähänkään asti ole raskas liikenne ylen määrin rasittanut. Syytä tämän katuosan laajentamiseen ei sentähden ainakaan toistaiseksi näy olevan olemassa. Mitä taas tulee ehdotukseen puheena olevan esplanadin koillisosan tuntuvasta pyöristämisestä tai viistoon kulkevan liikenneväylän johtamisesta sen poikki, ei Rahatoimikamari ole voinut puoltaa senkään toteuttamista. Sen sijaan voitaisiin puoltaa kolkan vähäistä pyöristystä samaan tapaan kuin on päätetty Kappellesplanadin koilliskolkkaan nähden. On lisäksi huomattava, että siirtämällä pika-ajuriasemaa voitaisiin varsin yksinkertaisella tavalla tuntuvasti parantaa liikenneoloja. Käy epäileminen, olisiko henkilöliikenteen kannalta onnistunutta ylen määrin levittää katua, koska jalkamiesten siten tietenkin kävisi vaikeammaksi päästä jalkakäytävältä toiselle.

Tähän nähden pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että ehdotus Mikonkadun jatkoksen levittämisestä Runebergin- ja Teatteriesplanadin väliltä sekä viimeksi mainitun esplanadin koilliskolkan laajentamisesta ja pyöristämisestä ei aiheuta toimenpidettä.

Lopuksi on Hallitus ottanut käsiteltäväksi kysymyksen Erottajan ja Erottatorin uudesti muodostamisesta. Tätäkään ehdotusta ei ole pidettävä lopullisesti valmiina, vaan ainoastaan suunnitelmana, joka osottaa yhden ratkaisutavan. Näin ollen ei Rahatoimikamari ole käynyt ehdotusta seikkaperäisesti tarkastamaan. Tähän on ollut sitä vähemmän aihetta, kun on huomattava, että Helsingin kaupunki on saanut 200,000 markan lahjoituksen „jonkin kaupungin yleisen paikan tai laitoksen, esimerkiksi Erottajan, kaunistamiseksi“, minkä

johdosta ehkä on vastedes odotettavana tämän avonaisen paikan perinpohjaisempi uudestimuodostus. Tätä asian puolta näyttää olevan edelleen valmisteltava, minkä johdosta Rahatoimikamari esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin yleisten töiden Hallituksen tulee lähemmin valmistella kysymystä Erottajakadun ja Erottajan uudesti muodostamisesta sekä sitten antaa lopullinen ehdotus.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
 toukok. 12 p:nä 1917.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 135.

Sittenkun Rahatoimikamari oli lähetteessä huhtikuun 6 päivältä 1916, 22 §, käsenyt Hallituksen antaa lausunnon Nya Teaterhus Aktiebolaget yhtiön Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta että yhtiö, voidakseen uudestirakennuttaa uuden teatteritalon, saisi maksutta käytettäväkseen esityksen oheisissa piirustuksissa osotetut teatteritalon viereiset alueet niin kauan kuin teatteritaloa käytetään nykyiseen tarkoitukseensa, on Hallitus antanut asian valmistelun toimeksi valiokunnalle, johon ovat kuuluneet allekirjoittanut puheenjohtaja, Hallituksen jäsen, lakitieteentohtori K. Ignatius, arkkitehdit Armas Lindgren ja Bertel Jung sekä kaupungin asemakaava-arkkitehti Brunila, minkä jälkeen valiokunta on tämän oheisessa mietinnössä esitetyillä perusteilla ehdottanut, että Hallitus periaatteessa puoltaisi myöntymistä yhtiön anomukseen, kuitenkin sillä edellytyksellä että ehdotuksessa suunniteltu itäpuolinen kylkirakennus poistetaan ja teatteritalon lopulliset piirustukset alistetaan Kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäväksi.

Asiaa käsitellessään ei Hallitus kuitenkaan ole voinut yhtyä valiokunnan ehdotukseen, vaan on, tohtori Ignatiuksen valiokunnassa esittämään mielipiteeseen yhtyen, katsonut yhtiön suunnitteleman teatteritalon pohjoispuolisen lisärakennuksen liiksi anastavan Pohjois Esplanadikadun alaa ja siten vaikeuttavan sekä mainitun kadun hankkeissa olevaa järjestämistä että myös tämän kadun vastedes lisääntyvää liikennettä ynnä vastaisen Keskuskadun ja Erottajan välistä yhteyttä. Sitä paitsi lakkaisi teatteritalon ympäristö lisärakennuksen johdosta olemasta avonaisena paikkana ja Esplanadi päättyisi tavallisena katuna Henriknesplanadiin. Mainittuihin näkökohtiin katsoen Hallitus sentähden ehdottaa puheena olevaa hakijan esitystä evättäväksi. Samalla Hallitus pyytää ilmoittaa, ettei allekirjoittanut puheenjohtaja ole yhtynyt Hallituksen päätökseen asiassa, vaan on puoltanut hakijan anomukseen myönnyttäväksi edellä mainitussa valiokunnan ehdotuksessa esitetyn ehdoin.

Lähetekirjat palautuvat tämän keralla.

G. Idström.

Oskar Möller.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Nya Teaterhus Aktiebolaget yhtiön anomuksesta saada teatteritalon lisärakennusta varten käyttää kaupungin maata.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä maaliskuun 3 päivältä 1916 on Nya Teaterhus Aktiebolaget anonut oikeutta saada teatteritalon lisärakennusta varten käyttää kirjelmän oheisissa piirustuksissa osotetun alueen sekä maksutta hallita mainittua kaupungin maata niin kauan kuin rakennusta käytetään tarkoitukseensa.

Huhtikuun 15 päivänä 1916 on Hallitus antanut allekirjoittaneista muodostetulle valiokunnalle toimeksi esittää asiasta lausunnon, ja pyytää valiokunta lausua seuraavaa:

Teatteritalon uudestirakentamishdotus on, niinkuin hakukirjelmässä huomautetaan, aiheutunut siitä, ettei rakennus nyttemmin lähimainkaan täytä niitä vaatimuksia, joita nykyaikaiselle teatterirakennukselle täytyy asettaa tilan ja yleisön mukavuuteen nähden, minkä johdosta m. m. tulipalon ja panikin vaara on tuntuvasti lisääntynyt. Nämä haitat saataisiin hakijan esityksen mukaan poistetuiksi toteuttamalla arkkitehti Eliel Saarisen laatima suunnitelma, joka pääasiassa käsittää seuraavat muutostyöt.

Pysyttämällä nykyinen pituusakseli laajennettaisiin teatteritaloa sekä pohjoiseen että etelään, minkä ohessa pääkäytävät sijoitettaisiin lisäksi rakennettavain kylkirakennusten länsipuolisiin julkisivuihin. Sen ohessa korotettaisiin rakennuksen eri osia ja koko ravintolaosasto rakennettaisiin uudestaan ja laajennettaisiin m. m. teettämällä pitkäkko, matala kylkirakennus itäpuolelle. Pohjoisen lisärakennuksen pohjakerroksessa olisi moniaita myymälähuoneistoja yrityksen kannattavuuden lisäämiseksi. Alkuaan oli arkkitehti suunnitellut edellä mainitut pohjois- ja eteläpuoliset lisärakennukset noin 12 metrin syvyyksiksi, joten Pohjois Esplanadikatu teatterin kohdalla olisi ainoastaan 16 metriä leveä, mutta myöhemmin on arkkitehti Saarinen ilmoittanut voivansa lisätä katuleveyttä noin 3 metrillä, niinkuin tämän oheisesta asemapiirroksestakin näkyy.

Valiokunta, jolla puheena olevaa asiaa arvostellessaan on ollut käytettävänä arkkitehti Saarisen laatimat asemapiirroksukset ja perspektiivikuvat sekä kaupunginasemakaavaosaston valmistama, suunnitellun teatteritalonkin käsittävä malli, on yhtynyt periaatteessa puoltamaan hakemusta kaupungin maan luovuttamisesta hankeissa olevan lisärakennuksen paikaksi, ollen kuitenkin eri mieltä ilmaantunut anotun lisäalueen laajuudesta. Valiokunnan enemmistö on tässä kohden puoltanut arkkitehti Saarisen suunnitelmaa, huo-

mauttaen että symmetrinen sijoittelu antaisi teatteritalolle monumenttaalisena leiman, joka varsinkin esiintyisi itäpuolisessa julkisivussa, joka sitten muodostaisi kauniin ja eheän päätekohtan esplanadille. Keskustelussa lausuttuihin epäilyksiin että pohjoispuolelle suunniteltu lisärakennus vaikeuttaisi liikennettä, ei enemmistö ole voinut panna ratkaisevaa merkitystä. Tosin Keskuskadun ja Erottajan välinen yhteys ei olisi suunnitelman mukaan ihanteellinen, mutta se ei mainittavasti parantaisi ehdotetun lisärakennuksen poistamisen johdosta, koska teatteritalo jo nykyisenäänkin on kohtisuoraan Keskuskadun suun kohdalla. Huomauttaa niinkään sopii, ettei liikenteen syrjäytyminen tällä kohden ole suurempi kuin Keskuskadun ja Aleksanterinkadun risteyksessäkään sekä että raitiotie ei täällä lisää liikennettä.

Mitä Esplanadikadun suuntaan kulkevaan liikenteeseen tulee, ei sen voi katsoa vaikeutuvan, koska katu teatteritalon kohdalla olisi 19 metriä leveä eli saman levyinen kuin uusi Keskuskatukin. Eroavan mielipiteen on lausunut allekirjoittanut Ignatius, jonka mielestä pohjoispuolinen lisärakennus liiaksi anastaisi Pohjois Esplanadikadun vapaata tilaa ja sen johdosta vaikeuttaisi niin kadun suunniteltua järjestämistä kuin vastaista liikennettäkin sekä tällä kadulla että Keskuskadun ja Erottajan välillä. Sitä paitsi kadottaisi koko ympäristö avonaisen paikan leiman ja Henrikiesplanadiin päättyvän leveän esplanadin sijaan tulisi tällä kohdalla tavallinen katu.

Mitä sitä vastoin arkkitehti Saarisen suunnittelemaan pitkänomaiseen ravintolarakennukseen tulee, ei valiokunta ole voinut puoltaa sen teettämistä, koska se enemmistön mielestä liiaksi anastaisi esplanadin alaa ja sitä paitsi häiritseisi itäisen julkisivun sopusuhtaista vaikutusta, minkä ohessa tuollaisen suuren ravintolahuoneiston tarpeellisuutta käynee pitäminen riidanalaisena. Vähemmistö, allekirjoittaneet Jung ja Brunila, on sitä mieltä, että keskeisesti sijaitseva kesäravintola voisi puolustaa paikkaansa, varsinkin jos Esplanadikappeli vastedes poistetaan, sekä huomauttaa, että tätä tarkoitusta varten suunniteltu kylkirakennus esplanadin vihantaan helmaan sovitettuna vähäisen korkeutensa johdosta tuskin vaikuttaisi häiritsevästi rakennuksen kokonaisuuteen, mutta kyllä sopusuhtaisemmin ja arvokkaammin etelässä rajoittaisi teatteriesplanadia kuin siellä nykyään sijaitsevat mukavuuslaitokset ja soittolava. Tällä ei vähemmistö kuitenkaan tahdo väittää, ettei tätä yksityiskohtaa voisi ratkaista paremmin.

Edellä lausutun nojalla rohkenee valiokunta ehdottaa,

että Hallitus periaatteessa puoltaisi Rahatoimikamarin hyväksyttäväksi hakijan anomusta saada teatteritalon laajentamiseen käyttää kaupungin maata maksutta niin kauan kuin rakennusta käytetään tarkoitukseensa, jossa tapauksessa puheena olevan alueen rajat määrätään pääasiassa tämän oheisen ehdotuksen mukaisesti siten muutettuna, että itäpuolelle suunniteltu noin 43 metrin pituinen kylkirakennus poistetaan. Luovutuksen ehdoksi määrättäneen edelleen, että teatteritalon

uudestirakennuksen lopulliset piirustukset alistetaan Kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäväiksi.

Helsingissä, huhtikuun 11 päivänä 1917.

G. Idström.

Kaarlo Ignatius.

Armas Lindgren.

Bertel Jung.

Birger Brunila.

Liite III.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin uusi teatteritalo rakennettiin 1860-luvun alussa. Vaikka se silloisten käsitysten mukaan oli täysin ajanmukainen, ei se nyttemmin enää täytä niitä vaatimuksia, joita meidän aikamme asettaa tarkoitustaan täysin vastaavalle teatteritalolle. Katsomoa vastaan on verraten vähemmän muistuttamista, mutta sitä enemmän näyttämöä ja teatterin henkiiökunnan käytettäväksi tai teatterin teknillisiin tarpeisiin ja teatteriyleisön mukavuudeksi varattuja rakennuksen osia vastaan. Teatterin kansliaa, pukuhuoneita, harjoitushuoneita, koristeiden ja kaluston säilytystä varten on liian vähän tilaa: niinpä säilytetään nykyään suurinta osaa puvustoa teatterin ullakolla, missä siihen on vaikea päästä käsiksi ja se on alttiina mitä suurimmalle vaaralle tulipalon puhjetessa, ja taas kulissien ja koristeiden säilytyspaikaksi on vuokrattu suoja teatteritalon ulkopuolelta, mistä tietenkin koituu tuntevia haittoja ja runsaita kustannuksia.

Yleisöltä puuttuu tarpeellisia lämpiöitä sekä riittäviä päällysvaatteiden säilytyspaikkoja. Tuommoisesta tilanahtaudesta johtuviin hankaluuksiin tulee lisäksi se huomiota ansaitseva seikka, että tulenvaaran tai pakokauhun syntyessä vaara tuntuvasti lisääntyy.

Nämä seikat ovat Nya Teaterhus Aktiebolaget yhtiössä herättäneet ajatuksen teatteritalon uudestirakentamisesta ja laajentamisesta, mutta näiden hankkeiden toteuttamisesta koituvat runsaat kustannukset ovat aikaisemmin saaneet aikaan, että uudestirakentamisen aikeesta on luovuttu.

Nyttemmin on kuitenkin arkkitehti Eliel Saarinen laatinut suunnitelman, jonka toteuttaminen, samalla kun se tyydyttää edellä mainittuja tarpeita, suo itse teatteritalolle ja sen johdosta koko paikallekin monumenttaalisemman ulkonäön ja samalla ehdotetun järjestelyn johdosta tuutuvassa määrässä taloudellisesti helpottaa tai oikeammin sanoen saattaa mahdolliseksi uudestirakentamisen toimeenpanon.

Pysyttämällä teatteritalon pituusakseli nykyisellään rakennettaisiin siihen lisäksi kaksi kylkirakennusta, toinen Erottajaa ja toinen Pohjois Esplanadikatua päin, niin että pääkäytävät tulisivat länsipuoliseen julkisivuun. Sen ohessa korotettaisiin talon erinäisiä osia ja koko ravintolaosasto muutettaisiin ja laajennettaisiin.

Ehdotus tarkoittaa lisäksi, että Esplanadikadun puoleiseen kylkirakennukseen sijoitettaisiin moniaita myymälöitä. Näistä kertyvillä vuokrilla voitaisiin korvata jokin osa kaikkiaan noin 800,000 markaksi arvattujen rakennuskustannusten korkoja.

Ehdotus edellyttää kuitenkin teatteritalon nykyisen alueen laajentamista. Mainita sopii, että aikanaan koko nykyinen teatteriesplanadi tarjottiin teatteritaloyhtiölle. Vanhin, vuonna 1825 rakennettu teatteritalo, johon 1840-luvun lopulla teetettiin erinäisiä lisärakennuksia, sijaisi lähellä nykyistä Mikonkatua.

Herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä Nya Teaterhus Aktiebolaget sentähden kunnioittaen anoo oikeutta saada teatteritalon laajentamiseen käyttää tämän oheisissa piirustuksissa tarkemmin osotetun alueen sekä saada haltuunsa puheena olevan kaupunginmaan samanlaisilla ehdoilla, mitkä määrättiin nykyistä aluetta yhtiölle luovutettaessa, toisin sanoin maksutta niin kauan kuin rakennusta käytetään tarkoitukseensa.

Helsingissä, maaliskuun 3 päivänä 1916.

Paul Sinebrychoff.

A. von Collan.

H. Gadd.

Hugo E. Saurén.

A. R. Frenckell.

Mauritz Hallberg.

M. Holmberg.

Helsingin Maistraatille.

Kaupungin katujen, torien ja yleisten paikkain monivuotisena katselmusmiehenä olen arvellut olevan Maistraatille tekeminen seuraavan esityksen:

Niinkuin tunnettua, on tässä kaupungissa moniaita kohtia, joissa kapeat kadut ja varsinkin eräinä vuorokauden aikoina sangen vilkas ajoliikenne ovat todellisena vaarana ei ainoastaan toisiaan kohtaaville ajoneuvoille, vaan myös ja etusijassa niille jalkamiehille, joiden täytyy kulkea tuollaisista kohdista. Kaupunginviranomaiset ovat mikäli mahdollista ja monessa tapauksessa suurilla kustannuksilla uusia liikenneväyliä teettämällä tai muulla tavoin koettaneet turvata ja jakaa sekä ajo- että jalkamiesliikenteen useammille kaduille tai levittämällä useinkin sangen kapeaa katualaa.

Kaisaniemenkadun teettämistä koskevan päätöksen johdosta on yleisön huomio kääntynyt pois Rautatientorille avautuvan Vilhonkadun vaarallisesta päätekohtasta, missä liikenne vastedes epäilemättä tuntuvasi vähenee, mutta sen sijaan on Etelä Esplanadija Korkeavuorenkadun risteyksessä käyvä liikenne viime aikoina aiheuttanut levottomuutta.

Mainitusta paikasta ei tosin kulje raitiotievaunuja, mutta siinä edestakaisin liikkuvain ajoneuvojen ja jalkamiesten luku on meikäläisissä oloissa suunnattoman suuri, kohoten usein, niinkuin olen luullut voivani havaita, suurimmilleen iltasin ja siis suurena osana vuodesta pimeänä aikana, jolloin yleisö on matkalla teattereihin ja muihin huveihin tahi yksityisiin pitotilaisuuksiin ja niistä pois.

Kuinka hengenvaarallinen liikenne tällä paikalla usein voi olla, kun lukuisat pitkin Mikonkadun jatkosta ja Etelä Esplanadikatua tulevat ajoneuvot kohtaavat Erottajakadulta, Bulevardilta ja Henriknesplanadilta tulevia automobiilejä ja muita ajoneuvoja, voinee jokainen miltei milloin tahansa todeta.

Kun puheena olevan katuristeyksen laajentaminen voitaneen toimeenpanna tuotamatta mainittavia kustannuksia kaupungille rajakkaisten esplanadien omistajana, eikä tästä tarvinne johtua istutusten kokonaiskuvan rumennusta, rohkenen Maistraatille alistaa, eikä voitaisi ryhtyä toimiin edellä mainitsemani suunnitelman toteuttamiseksi.

Helsingissä, lokakuun 23 päivänä 1915.

J. von Haartman.

Liite V.

HELSINGIN
MAISTRAATTI

*Helsingissä,
 lokak. 23 p:nä 1915.*

N:o 656.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Maistraattiin antamassaan kirjoituksessa on pormestari J. von Haartman, viitaten Etelä Esplanadikadun ja Mikonkadun jatkoksen risteyksessä vallitseviin liikennevaikeuksiin, ehdottanut kadun laajentamista mainitulta kohden. Maistraatilla, joka yhtyy pormestari von Haartmanin lausumaan käsitykseen, on täten kunnia Rahatoimikamariin lähettää mainittu kirjoitus toimenpiteeseen ryhtymistä varten.

Maistraatin puolesta:

R. F. Wrede.

Edv. Öhrnberg.

Liite VI.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.

*Helsingissä,
 kesäk. 15 p:nä 1917.*

N:o 181.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Lähetteessä marraskuun 1 päivältä 1915, 6 §, on Rahatoimikamari Hallitukselle lähettänyt Maistraatin kirjelmän lokakuun 23 päivältä 1915 N:o 656 ynnä pormestari J. von Haartmanin esityksen kadun levittämisestä Etelä Esplanadi- ja Mikonkadun risteyksen kohdalta. Sittenkun Hallituksen jäsen, lakitieteentohtori K. Ignatius, niinkään oli tehnyt ehdotuksen Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävään laajentamisesta sekä Hallituksessa sitä paitsi oli tehty ehdotus Erottajan jalkakäytävän laajentamisesta korttelin N:o 50 viereltä, on mainitut ehdotukset annettu valmisteltaviksi valiokunnalle, jonka jäseniksi valittiin allekirjoittanut puheenjohtaja, lakitieteentohtori K. Ignatius, arkkitehdit Armas Lindgren ja Bertel Jung sekä kaupunginasemakaava-arkkitekti B. Brunila,

minkä jälkeen valiokunta on Hallitukselle antanut tämän oheisen mietinnön siihen liittyvine piirustuksineen, ja on Hallituksella täten kunnia Rahatoimikamarin hyväksyttäväksi puoltaa valiokunnan mietinnössä tehtyjä ehdotuksia.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.

Oskar Möller.

Liite VII.

Kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Promemoria Esplanadien, Erottajan ja Kolmikulman uudesti järjestämisestä sekä Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävään ynnä Mikon- ja Etelä Esplanadikadun risteuksen laajentamista koskevasta asiasta.

Sittenkun Hallituksen jäsen, lakitieteentutkija K. Ignatius, oli tehnyt ehdotuksen Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävään laajentamisesta, on Hallitus antanut asian valmistelun toimeksi allekirjoittaneille, jotka aikaisemmin olivat saaneet tehtäväkseen antaa lausunnon sekä Nya Teaterhus Aktiebolag yhtiön anomuksesta saada käyttää kaupungin maata ruotsalaisen teatterin laajentamiseen, että myös kaupunginpuutarhurin ehdottamasta Runeberginesplanadin uudesti järjestämisestä. Lisäksi on valiokunnan käsiteltäväksi annettu kaupunginasemakaavanosastolla laaditut suunnitelmat pormestari J. von Haartmanin tekemän, E. Esplanadi- ja Mikonkadun risteyksessä vallitsevia liikennevaikeuksia koskevan esityksen sekä Hallituksessa tehdyn, Erottajan korttelin N:o 50 vie-reisen jalkakäytävän laajentamista tarkoittavan ehdotuksen johdosta.

Huomauttaen että valiokunta on eri lausunnossa esittänyt mielipiteensä Nya Teaterhus Aktiebolag yhtiön anomuksesta, on valiokunnalla kunnia muista sen käsiteltäväksi annetuista ehdotuksista lausua seuraavaa:

Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävän laajennus. Asiaa koskevassa esitysehdotuksessa huomautetaan välttämättömäksi, että Pohjois Esplanadikadun pohjoispuolisia jalkakäytäviä suuresti lisääntyneen henkilöliikenteen johdosta mahdollisimman pian laajennetaan, minkä johdosta ajotie olisi siirrettävä etelämmäksi ja eteläpuolista jalkakäytävää tarpeen mukaan järjestettävä. Valiokunta, joka kaikin puolin yhtyy tähän ehdotukseen, haluaa lisäksi huomauttaa parista tässä yhteydessä olevasta seikasta. Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävät ovat jo nyt niin liikenteen täyttämiä, että osan yleisöä täytyy kulkea ajotiellä, ja varmasti liikenne yhäkin lisääntyy, sikäli kuin uusien ajamukaisia myymälähuoneistoja syntyy tämän kadun varrelle, erittäinkin sittenkun vastaisen Keskuskadun viereiset liikehuoneistot ovat tulleet käytäntöön. On sentähden sangen tärkeää, että päätös mainitusta laajentamisesta tehdään piämmiten, näin sitä suuremmalla syyllä, kun vastaisen Keskuskadun vierelle jo on rakennuksia tekeillä ja niiden viereisen jalkakäytävän lopullinen leveys sentähden on määrättävä.

Edellä mainitun laajennuksen yksityiskohtiin nähden voi valiokunta puoltaa kaupungin asemakaavaosastolla laadittua ehdotusta, joka pääasiassa on seuraavaa:

Pohjois Esplanadikadun pohjoispuoliset jalkakäytävät, jotka nykyään ovat keskimäärin 3 metrin levyiset, laajennetaan 6 metrin levyisiksi Henrikinkadun ja Päävahdintorin väliseltä osalta. Ajotie siirretään etelämmäksi ja tulee 9 m. leveä. Eteläpuolisen jalkakäytävän leveys sovitetaan asianhaaran mukaan 4—7 metriksi, niin että sen ulko-reuna kulkee noin metrin päässä Esplanadin puurivistä. Valiokunnalta ei ole jäänyt huomaamatta, että mahdollisesti tarpeelliset leikkaustyöt vahingoittavat eräitä Teatteri- ja Kappeliesplanadin puita, mutta tämä seikka ei saa estää suunnitelmaa toimeenpanemasta, varsinkin kun aina on mahdollista mainittavista vaikeuksista hankkia terveitä puita voittuneiden sijaan.

Kadun pohjoispuoliset jalkakäytävät ehdottaa valiokunta teetetäväksi asfaltista tai jostakin muusta runsaan liikenteen vaatimuksia täyttävästä sopivasta aineesta sekä koko kadun mitan laskettavaksi samanlaatuisella aineella. Kadun eteläpuolinen jalkakäytävä sopinee päällystää soralla, kuitenkin niin että se sadesäälläkin pysyy mahdollisimman kuivana ja kovana.

Valiokunta on niinkään hankkinut selvän siitä, paljonko edellä mainitun ehdotuksen mukainen Pohjois Esplanadikadun uudesti järjestäminen maksaisi, ja voi esittää seuraavan laskelman:

Siinä tapauksessa että työ teetetään nykyolojen vallitessa, olisi kaupungilla Henrikin- ja Unioninkadun välisen jalka- ja ajotien järjestämisestä kustannuksia noin 100,000 markkaa sekä Unioninkadun ja Päävahdintorin välisen jalkakäytävän osalta 23,000 markkaa. Tässä ei ole otettu lukuun raitiotielinjan muuttokustannuksia. Talonomistajain osuudet olisivat yhteensä 64,300 ja 63,300 markkaa. Ellei kaupunki voi velvoittaa talonomistajia kustantamaan puheena olevan laatuista järjestelyä, kohoavat kaupungin kustannukset siis 164,300 ja 56,300 markkaan, työn laajuudesta riippuen.

Siinä tapauksessa että työn teettäminen lykätään siksi, kunnes säännöllisiin oloihin jälleen on päästy, huojistunevat kustannukset tuntuvasti. Nykyhetkellä on tietenkin

mahdoton varmasti laskea sodan jälkeisinä lähivuosina vallitsevia hintoja, mutta valiokunnan mielestä voinee seuraavia määriä pitää oikeina:

Kaupungille kuuluva Henrikin—Unioninkadun osuus	Smk	73,500:—
Talonomistajille „ „ „ „ „ „	„	29,300:—
		<hr/>
	Yhteensä Smk	102,800:—

Kaupungille kuuluva Unioninkadun—Päävahdintorin osuus Smk	16,500:—
Talonomistajille „ „ „ „ „ „	15,200:—
	<hr/>
	Yhteensä Smk 31,700:—

Mikon- ja E. Esplanadikadun risteyksen laajentaminen. Maistraattiin antamassaan kirjelmässä lokakuun 23 päivältä 1915 on pormestari J. von Haartman, viitaten E. Esplanadikadun ja Mikonkadun jatkoksen risteyksessä vallitseviin liikennevaikeuksiin, ehdottanut kadun laajentamista tältä kohden. Hallituksen toimenannosta on kaupungin-
asemakaava-arkkitehti B. Jung laatinut kaksi vaihtopuolista ehdotusta kadunristeyksen järjestämiseksi seuraavaan tapaan:

Ensimmäisen vaihtopuolisen ehdotuksen mukaan kulkisi teatteriesplanadin poikki Bulevardikadun suuntaan 18 metrin levyinen katu, josta 12 m. olisi ajotietä. Tämän ehdotuksen toteuttamisen johdosta täytyisi poistaa 9 puuta ja uudesti järjestää Esplanadia.

Toisen vaihtopuolisen ehdotuksen mukaan tehtäisiin seuraavat muutokset: Korkeavuorenkadun tontin N:o 1 viereistä jalkakäytävää levitettäisiin metri, ajotie siirrettäisiin pohjoisemmaksi ja tulisi 11 m. leveä. Pohjoispuolinen jalkakäytävä siirtyisi tämän johdosta kokonaan nykyisen esplanadin alueelle, ei kuitenkaan 50 m. pitemmältä osalta. Molempain Esplanadikatujen välistä Mikonkadun ajotietä levitettäisiin 1.5 m. siirtämällä läntinen jalkakäytävä esplanadin alueelle, minkä ohessa Teatteriesplanadin kaakkoiskolkka pyöristettäisiin.

Näitä kahta suunnitelmaa toisiinsa verratessaan on valiokunta tosin havainnut ensinmainitun tarjoovan liikennekannalta suuria etuja jälkimäisen edellä, mutta kun esplanadin kokonaisvaikutuksen täytyy katsoa joutuvan tuntuvasti kärsimään, jos tämä suunnitelma toteutetaan, ja kun jälkimäinenkin ehdotus joka tapauksessa aikaansaa nykyoloihin niin suuren parannuksen, että liikenteen vaatimukset moniksi ajoiksi tulisivat kutakuinkin tyydytetyiksi, puoltaa valiokunta tätä jälkimäistä suunnitelmaa. Valiokunta on kuitenkin sitä mieltä, että ehdotusta ei olisi toteutettava, ennenkuin kysymys E. Esplanadikadun jalkakäytävään järjestämisestä vastedes otetaan harkittavaksi.

Runeberginesplanadin uudesti järjestäminen. Valiokunta pitää kaupunginpuutarhurin laatimaa suunnitelmaa monelta kohden miellyttävänä ja osittain tarkoituksenmukaisenakin, mutta kun sen toteuttamisesta olisi kustannuksia kokonaista 60,000 markkaa, ja tuskin on luultavaa, että kaupunginviranomaiset lähiaikoina voivat myöntää niin paljon varoja semmoisen laitteen uudistamiseen, jota nykyäänkin täytyy pitää

monelta kohden tyydyttävänä, on valiokunta katsonut asian voivan jäädä toistaiseksi eikä sentähden ole käynyt suunnitelmaa lähemmältä tarkastamaan.

Erottajan ja Erottajakadun uudesti järjestäminen. Hallituksessa käsiteltäessä edellä mainittua pormestari J. von Haartmanin esitysehdotusta sai kaupunginasema-kaava-arkkitehti toimekseen selvittää, mitä mahdollisuuksia oli Erottajakadun viereisten jalkakäytävään laajentamiseen. Arkkitehti B. Jung onkin laatinut suunnitelman, joka myös käsittää Erottajan ja Kolmikulman liikenneolojen järjestämisen ja jonka mukaan pääasiassa toimeenpantaisiin seuraavat muutokset:

Korttelin N:o 50 viereiset jalkakäytävät laajennetaan Erottajatorin kohdalla 7.5 ja Erottajakadun kohdalla 4.5 m:n levyisiksi. Erottajatorille rakennetaan kaksi isonlaista sillaketta ajoliikenteen järjestämiseksi ja jalkamiesliikenteen helpottamiseksi torin poikki. Sillakkeisiin laitettaisiin istutuksia ja korttelin N:o 50 tonttien N:ojen 1 ja 2 viereiselle jalkakäytävälle istutettaisiin puita. Korttelien N:ojen 50 ja 61 välinen varsin kalteva Erottajakatu ehdotetaan uudestaan järjestettäväksi laittamalla porrasmaisesti sijoitetuilla istutuksilla varustettu pengeri, jonka pohjoiseen päätekohtaan sijoitettaisiin Henrikinkadun keskiakselin kohdalle muistopatsas. Korttelin N:o 51 vierellä laajennettaisiin jalkakäytävä 4 ja ajotie 13 metrin levyiseksi poistamalla kaistale Kolmikulman istutusta. Raitiotie, joka nyt kulkee viistoon pitkin Erottajan mäkeä, siirrettäisiin suunnitellun penkereen länsipuolelle ja tekisi Uudenmaankadun risteyksessä kaksoiskaarteita.

Valiokunta on havainnut suunnitelman pääpiirteissään onnistuneeksi, varsinkin mitä tulee sillakkeiden laittamiseen Erottajatorille ja Erottajakadun uudestijärjestämiseen. Käymättä perin pohjin tarkastamaan ehdotusta on valiokunta kuitenkin katsonut olevan esittäminen, että korttelin N:o 50 tonttien N:ojen 1 ja 2 viereinen jalkakäytävä laajennettaisiin 9 metrin levyiseksi, jotta siihen kävisi istuttaminen puita, sekä että sillakkeet päällystettäisiin mosaikilla nurmien sijasta.

Valiokunnan mielestä olisi edellä mainituista Erottajatorin järjestämistä tarkoittavista töistä etusijassa toimeenpantava ehdotettujen kahden sillakkeen rakentaminen, josta työstä olisi arviolta kustannuksia nykyisten hintain mukaan noin 26,500 markkaa ja sodan päätyttyä luultavasti vallitsevain hintain mukaan noin 15,450 markkaa.

Edellä esitettyjen näkökohtain nojalla valiokunta rohkenee kunnioittaen ehdottaa:

1) että Hallitus asianomaisille huomauttaisi Pohjois Esplanadikadun jalkakäytävään pikaisen laajentamisen tarpeellisuudesta;

2) että Hallitus jättäisi kysymyksen Runeberginesplanadin uudesti järjestämisestä toistaiseksi sillensä;

3) että Hallitus puoltaisi Etelä Esplanadi- ja Mikonkadun risteysten laajentamista pääasiassa valiokunnan kannattaman vaihtopuolisen ehdotuksen mukaisesti, mutta ettei tätä työtä kuitenkaan teetetäisi, ennenkuin kysymys Etelä Esplanadikadun jalkakäytävään laajentamisesta on ollut harkittavana; sekä

4) että Hallitus puoltaisi Erottajatorin pikaista järjestämistä mikäli koskee sillakkeiden laittamista, mutta sitä vastoin jättäisi kysymyksen Erottajan tonttien N:o:jen 1 ja 2 viereisen jalkakäytävän laajentamisesta sekä Erottajakadun ja Kolmikulman järjestämisestä toistaiseksi sillensä.

Helsingissä, kesäkuun 14 päivänä 1917.

Kaarlo Ignatius.

G. Idström.

Bertel Jung.

Armas Lindgren.

Birger Brunila.

*Förslag
till
tomtharta för Svenska teatern
i Helsingfors.*

*Ehdotus
Ruotsalaisen teatterin tomtilhar-
taksi Helsingissä.*

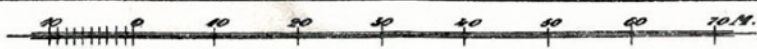
Västra Henriks gatan.

Länsi Henrikin katu.

Ö. Henriks gatan. I. Henrikin katu.

Skiltnaden. Erottaja.

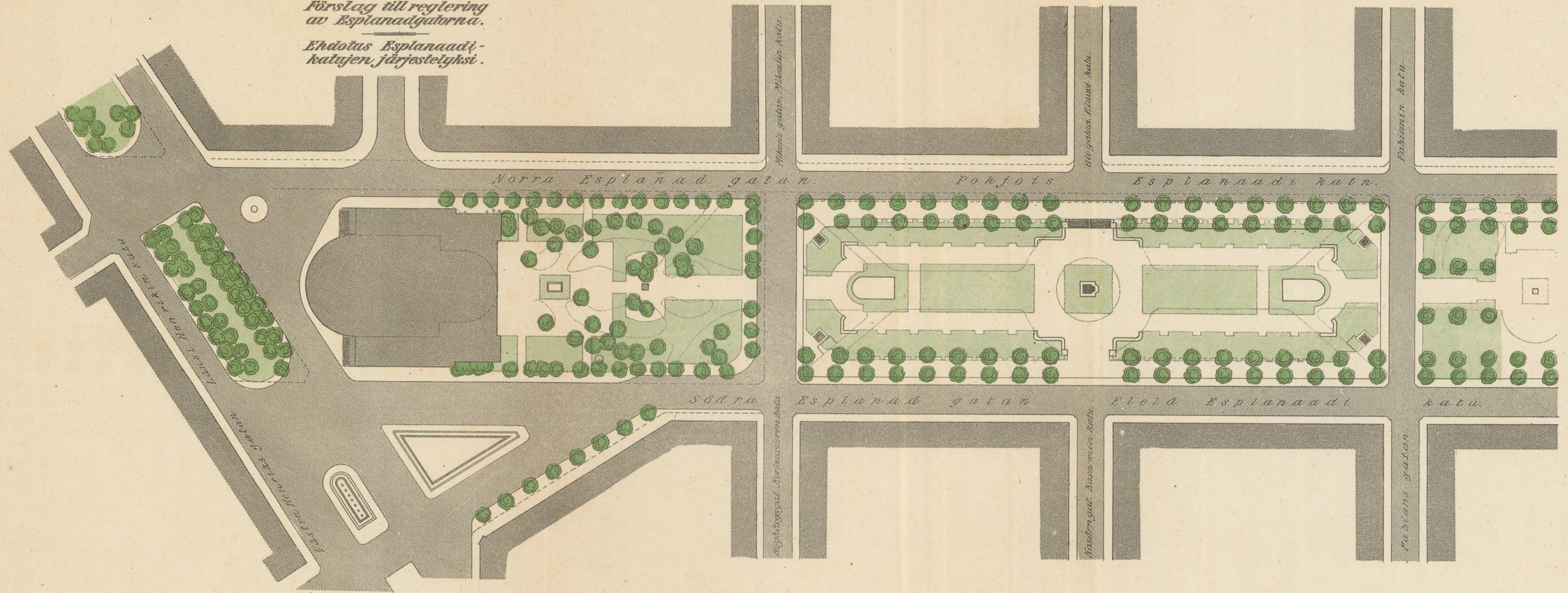
N. Esplanad gatan. P. Esplanadi katu.

April 1917

*Förslag till reglering
av Esplanadgatorna.*

*Ehdotus Esplanaadi-
katujen järjestyksi.*

**HELSINGIN
MAISTRAATTI**

*Helsingissä,
jouluk. 8 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 187.

Rahatoimikamarin laatima Helsingin kaupungin 1918 vuoden meno- ja tulosääntöehdotus, johon Maistraatilla on käsittelyn jatkuessa ollut tilaisuus puheenjohtajansa kautta tehdä tarpeellisiksi katsotut muutokset ja lisäykset, on Maistraatilla kunnia jättää herrain Kaupunginvaltuusmiesten tarkastettavaksi ja ratkaistavaksi.

Maistraatin puolesta:

J. von Haartman.

Alfr. Tuominen.

1 P.L.

				Siirros	449,552	88
		K. S:in päät. 25/1 ja 30/1 1900	a	1900 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 2,644,500:— Kuoletusta 1/8 1918	30,000	—
IV	1			1/2 ja 1/8 korkoa 4 %o mukaan	105,780	—
IV	2	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
IV	3			Kuponkiveroa	5,289	—
IV	4	K. A. 1/2 1915	b*	<i>IV Luku. Smk 143,069:—</i>		
		K. S:in päät. 10/9 1902	a	1902 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 7,199,500:— Kuoletusta 1/12 1918	72,000	—
V	1			1/6 ja 1/12 korkoa 4 %o mukaan	287,980	—
V	2	Kvsto 22/9 1908	b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m. 25,000:—		
V	3			Provisioneja, kurssierotuksia y. m. 60,000:—	85,000	—
V	4	Lainakontrahd. mukaan K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	14,399	—
				<i>V Luku. Smk 459,379:—</i>		
		K. S:in päät. 9/2 ja 1/5 1909	a	1909 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 15,331,440:— Kuoletusta 1/5 1918	115,690	—
VI	1			1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 %o mukaan	687,342	14
VI	2	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	50,000	—
VI	3			Kuponkiveroa	34,367	11
VI	4	K. A. 1/2 1915	b*	<i>VI Luku. Smk 887,399: 25</i>		
		K. S:in päät. 9/5 ja 30/6 1911	a	1911 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 24,203,354:— Kuoletusta 1/6 1918	183,595	—
VII	1			1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 %o:n mukaan	1,085,010	47
VII	2	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	100,000	—
VII	3			Kuponkiveroa	54,250	52
VII	4	K. A. 1/2 1915	b*	<i>VII Luku. Smk 1,422,855: 99</i>		
		K. S:in päät. 8/5 ja 14/5 1913	a	1913 vuoden obligatsioonilaina, Smk 5,025,000:—, josta 31/12 1917 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,705,008:— ja on lunastamatta Smk 4,417,712:— Kuoletusta 2/1 1918	80,936	—
VIII	1			2/1 ja 1/7 korkoa 5 %o:n mukaan	218,862	20
VIII	2			<i>VIII Luku. Smk 299,798: 20</i>		
				Siirros	3,662,054	32

1 P.L.

			Siirros	3,662,054	32				
IX	1	K. S:in päät. 25/1 1916	a	1916 vuoden velkakirjalaina, joka 31/12 1917 on Smk 12,000,000: — 2/1 ja 1/7 korkoa 5 % mukaan <i>IX Luku. Smk 600,000: —</i>	600,000	—			
X	1	K. S:in päät. 19/6 1917	a	1917 vuoden obligatsioonilaina, Smk 30,000,000: — Kuoletus 1/12 1918	143,000	—			
X	2			1/6 ja 1/12 korkoa 5 % mukaan	1,500,000	—			
X	3	K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	75,000	—			
		K. S:in päät. 10/6 1910	a*	Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otettu laina, joka 31/12 1917 on Smk 24,000: — Kuoletusta 1/11 1918	12,000	—			
XI	1	Kvsto 14/4 1910 Kauppakirj. mukaan					1/11 korkoa 5 %:n mukaan	1,200	—
XI	2						<i>XI Luku. Smk 13,200: —</i>		
XII	1		c*	Tilapäislainat. Korkoja ja provisioineja y. m. <i>XII Luku. Smk 500,000: —</i> <i>1 P.L. Smk 6,493,254: 32</i>	500,000	—			
Toinen pääluokka.									
Kaupungin virastot.									
Maistraatti.									
I	1			Palkkaukset:					
		1907 v:n rahas.	b	1 kunnall. pormest., palkk. 7,000: — palkkiota	5,000: —	12,000: —			
		Kvsto 30/5 1911		b	1 oikeusraatim., palkkaa viransijaisen palkkio kesäloman aikana taatusta bruttosivutusta 5,000: — markasta merkitään arviolta	700: — 2,000: —	8,700: —		
		1907 v:n rahas. Kvsto 15/6 1909 30/5 1911	b	2 kunnall. raatim., palkkaa à palkkiota à	4,000: — 2,000: —				
				b	korot. 5 v:n palveluks. à viransijaisen palkkio kesäloman aikana à ..	500: — 250: —	13,500: —		
				Siirros	34,200: —	6,493,254	32		

P.L.

2 P.L.

I	1			Siirros	65,696: 67	6,493,254	32
		Kvsto ^{30/12} 1911	b	1 kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa	2,000: —		
		S:n ^{19/6} 1917	b*	Väliaikainen palkankorotus 6 kaupunginpalvelijalle à 600: —	3,600: —		
		S:n ^{1/4} 1913	b	1 vahtimestari	1,500: —		
		S:n ^{30/12} 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi Maistraatin 7 kaupunginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille à 50: —	400: —	73,196	67
I	2		c	7 kaupunginpalvelijan ja 1 vahtimestarin raitiotieliput		1,600	—
I	3			Tarverahat		13,000	—
				<i>I Luku. Smk 87,796: 67</i>			
				Raastuvanoikeus.			
II	1			Palkkaukset:			
				1 oikeuspormestari,			
				palkkaa	7,000: —		
				palkkiota	5,000: —	12,000: —	
				4 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa à	6,000: —		
				palkkiota à	2,000: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,500: —	38,000: —	
				1 vanh. oikeusraatimies,			
				palkkaa	6,000: —		
				palkkiota	2,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	750: —		
				korot. 10 v:n palv. ^{1/11} :stä 1918	125: —	8,875: —	
				1 vanhempi oikeusraatimies, palkkaa ..	6,000: —		
				palkkiota	2,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	750: ..	8,750: —	
				1 vanh. oikeusraatimies,			
				palkkaa	6,000: —		
				palkkiota	2,000: —	8,000: —	
				1 nuorempi oikeusraatim. korotusta 10 v:n palveluksesta	4,000: —		
				1,000: —	5,000: —		
				Siirros	80,625: —	6,581,050	99

1907 v:n rahas. }
Kvsto ^{16/1} 1912 }

2 P.L.	II	1			Siirros	80,625: —	6,581,050 99
			1907 v:n rahas. Kvsto ^{16/1} 1912	b	1 nuorempi oikeusraatim. 4,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 500: —	4,500: —	
					2 nuorempaa oikeusraatim. à 4,000: —	8,000: —	
			S:n ^{30/5} 1911	b	Palkkio 3:lle osastonpuheenjohtajalle à . . 1,000: —	3,000: —	
					Neljän puheenjohtajan viransijaisen palkkio kesäloman aikana à . . 350: —	1,400: —	
					Seitsemän jäsenen viransijaisen palkkio kesäloman aikana à 250: —	1,750: —	
			1907 v:n rahas. Kvsto ^{30/5} 1911	b	1 siviilipöytäkirjan notaari	1,600: —	
					6 rikosasiainpöytäkirjan notaaria à 4,000: —	24,000: —	
					Seitsemän notaarin viransijaisen palkkio kesäloman aikana à 250: —	1,750: —	
					Lisämäärärahoja välikaista viidettä Raastuvanoikeuden osastoa varten:		
					Puheenjohtaja, palkkiota 1,000: —		
					Puheenjohtajan viransijainen, palkkiota 4,200: —		
					Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana 350: —		
					Varapuheenjohtajan viransijaisen palkkio . . 4,200: —		
			S:n ^{24/10} 1916	b*	1 ylimäär. oikeusraatimies 3,000: —		
					2 rikosasiainnotaaria à 4,000: — 8,000: —		
					2 ylimäär. kaupung. palv. à 2,000: — 4,000: —		
					korot. 5 v:n palveluks. à 200: — . 400: —		
			S:n ^{19/6} 1917		väliaik. palkkankor. à 600: — 1,200: —	5,600: —	
			S:n ^{11/6} 1912	b*	Palkkiota yhden ylimäär. oikeusraatimiehen ja 2 rikosnotaarin viransijaisille kesälom. aikana à 250: — 750: —		
					Siirros 27,100: —	126,625: —	6,581,050 99

P.L.

II	1				Siirros 27,100: — 126,625: —	6,581,050 99
		Kvsto ^{11/6} 1912	b*	Palkkiota 2 kaupungin- palvelijan kesäloman aikaisille viransijaisille à 50: — 100: —	27,200: —	
		S:n ^{24/10} 1916	b*	Lisämääräraha Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaista toista jaostoa varten: Puheenjohtaja, palkkiota 1,500: — Puheenjohtajan viransi- jainen, palkkiota 3,000: — Palkkiota puheenjohta- jan viransijaiselle kesä- loman aikana 100: — Varapuheenjoht., palkkio 5,000: — Kesäloman aikaisen viran- sijaisen palkkio 250: — 1 ylim. oikeusraatimies 4,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana .. 250: — 1 ylimäär. kau- punginpalv. 1,400: — väliaik. pal- kankorotus 600: — 2,000: —	16,100: —	
		S:n ^{19/6} 1917	a	1 kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa .. 1,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: —	1,800: —	
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{28/12} 1906 ^{1/4} 1913	b	1 Raastuvanoikeud. kaupunginpalv. 6 Raast.oikeuden kau- punginpalv. à 2,000: — korot. 10 v:n palve- lukselta à 400: —	14,400: —	
		S:n ^{19/6} 1917	b*	Väliaik. palkankorotus 8 kaupungin- palvelijalle à 600: — 4,800: —		
		S:n ^{17/11} 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi 8 Raast- tuvanoikeuden kaupunginpalveli- jalle à 50: — 400: —		192,725 —
II	2	S:n ^{16/11} 1886 ^{30/12} 1910	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoi- tus sekä syyttäjille		3,200 —
II	3	S:n ^{11/11} 1913	b*	Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla		1,200 —
II	4		c	11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput		2,200 —
II	5			Tarverahat		11,000 —
					II Luku. Smk 210,325: —.	
					Siirros	6,791,375 99

2 P.L.

				Siirros	6,791,375 99	
III	1	1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	Palkkaukset:		
				Syyttäjistö.		
		S:n 29/12 1896	b	1 kaup. viskaali, palkk. 4,000: —		
				palkkiota 2,000: —		
		1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	korotusta 10 v:n palveluksesta 800: —		
taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta 600: —	7,400: —					
S:n 29/12 1896	b	2 kaup. viskaalia, palkk. à 4,000: —				
		palkkiota à 2,000: —				
S:n 20/10 1914 S:n 30/12 1911	b*	taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta 600: —	13,200: —			
		1 ylimääräinen kaupunginviskaali .. 4,000: —				
III	2	c	Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin kesäloman aikana à 250: —	1,000: —	25,600 —	
			Tarverahat		1,000 —	
<i>III Luku. Smk 26,600: —</i>						
IV	1	S:n 17/10 1899	b	Ulosottolaitos.		
				Palkkaukset:		
				Siirros	5,000: —	
					6,817,975 99	

P.L.

IV	1			Siirros	5,000: —	6,817,975 99
		Kvsto 29/12 1896	b {	1 toin. kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota 3,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 500: —	6,500: —	
		S:n 13/5 1913	b	Ensim. ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkio kesäloman aikana à 250: —	500: —	
		S:n 26/4 1910	. b	1 avustava toinen kaupunginvouti	2,400: —	
		S:n 17/10 1899	} b & c	1 rikostuom. toimeenp., kanslia-apul. ja puht. kirjoitusta varten 2,400: —	5,400: —	
		S:n 30/12 1908		3 ulosottoapulaista à 2,800: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 200: —	9,000: —	
				1 ulosottoapulainen	2,800: —	
				4 ulosottoapulaista à 2,800: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	12,800: —	
				2 ulosottoapulaista à 2,800: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 200: —	6,000: —	
				2 ulosottoapulaista à 2,800: —	5,600: —	
				6 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	12,000: —	
		S:n 30/12 1907	} b	1 ulosottoapulainen 1,600: —		
		S:n 30/12 1908		korotusta 5 v:n palveluksesta à 200: —		
		S:n 11/6 1912		korotusta 10 v:n palveluksesta 1918 183: 33	1,983: 33	
		S:n 1/4 1913		2 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 5 v:n palveluksesta 200: —	3,600: —	
				2 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1918 à 183: 33	3,566: 66	
				4 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1918 à 166: 66	7,066: 64	
				1 ulosottoapulainen 1,600: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1918 16: 66	1,616: 66	
				1 ulosottoapulainen	1,800: —	
				Siirros	87,633: 29	6,817,975 99

2 P.L.

IV	1			Siirros	87,633: 29	6,817,975 99
		Kvsto ^{30/4} 1912	b	1 ulosottoapulainen Böleä varten . .	1,800: —	
		S:n ^{19/6} 1917	b*	Väliaik. palkankorotus 30 ulosotto- apulaiselle à 600: —	18,000: —	
		S:n ^{30/12} 1909	b	Apumaksu lainopillisen apulaisen palkkaamiseksi kaupunginvoudin- kontt. Maist. määr. mukaan	2,400: —	109,833 29
IV	2	Vuokrakirjan mukaan		Huoneiston vuokra		5,100 —
IV	3			Lämpö		1,600 —
IV	4			Valaistus		600 —
IV	5		c	Siivoaminen		600 —
IV	6			30 ulosottoapulaisen raitiotieliput		6,000 —
IV	7			Tarverahat		1,200 —
				<i>IV Luku. Smk 124,933: 29</i>		
				Arkisto.		
V	1	1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911	b	Palkkaukset: 1 aktuaari	4,000: —	
		S:n ^{16/3} 1909	b	1 arkistoapulainen	1,800: —	5,800 —
V	2		c	Tarverahat		13,000 —
				<i>V Luku. Smk 18,800: —</i>		
				2 P.L. Smk 468,454: 96		
				Kolmas pääluokka.		
				Kunnallishallinto.		
				Kaupunginvaltuusto.		
I	1			Palkkaukset:		
				1 esim. sihteeri	10,000: —	
				1 toinen sihteeri	8,000: —	
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta	800: —	8,800: —
		Kvsto ^{27/2} 1912	b	1 notaari	6,000: —	
		S:n ^{30/12} 1913		korotusta 5 v:n pal- veluksesta	600: —	6,600: —
				Siirros	25,400: —	6,961,709 28

3 P.L.

P.L.	I	1							
					Siirros	25,400:—	6,961,709 28		
			Kvsto ^{27/2} 1912 ^{30/12} 1913 ^{20/12} 1916	b	1 kanslisti	2,400:—			
							korotusta 10 v:n palveluksesta	480:—	2,880:—
							1 apulaiskanslisti	1,800:—	
							1 vahtimestari	1,800:—	
							korotusta 5 v:n palveluksesta	180:—	1,980:—
					1 vahtimestarinapulainen	900:—	32,960:—		
	I	2	Vuokrakirjan mukaan	c	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra	15,300:—			
							Valaistus	1,000:—	16,300:—
	I	3					Tarverahat		65,000:—
					<i>I Luku. Smk 114,260:—</i>				
	II	1			Rahatoimikamari.				
					Palkkaukset:				
			Kvsto ^{23/10} 1917 S:n ^{8/2} 1916		1 puheenjohtaja	10,000:—			
							5 jäsentä ja 3 varajäsentä à 25 markkaa kokoukselta	15,000:—	
			S:n ^{29/12} 1916		1 sihteeri	12,000:—			
							korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400:—	
					henkilökoht. palkanlis.	3,000:—	17,400:—		
			S:n ^{29/12} 1916 S:n ^{16/12} 1913	b	1 apulaissihteeri	8,000:—			
							korotusta 10 v:n palveluksesta	1,600:—	
					henkilökoht. palkanlis.	2,000:—	11,600:—		
					1 teknillinen apulaissihteeri	10,000:—			
					1 asiamies	6,000:—			
					1 notaari	6,000:—			
					1 pöytäkirjuri	4,200:—			
					1 kanslisti	2,400:—			
					korotusta 10 v:n palveluksesta	480:—	2,880:—		
					1 kanslisti	1,800:—			
					korotusta 5 v:n palveluksesta	180:—	1,980:—		
					1 vahtimestari	1,800:—			
					korotusta 10 v:n palveluksesta	360:—			
					henkilökoht. lisäystä	200:—	2,360:—		
					Siirros	87,420:—	7,075,969 28		

3 P.L.

II	1			Siirros	87,420: —	7,075,969	28
		Kvsto 29/12 1915	{	1 vahtimestarinapulainen	1,500: —		
			{	1 s:n	1,200: —	90,120	—
II	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.		25,000	—
II	3		d	Arvaamattomiin tarpeisiin		30,000	—
				<i>II Luku. Smk 145,120: —</i>			
				Rahatoimikonttori.			
III	1			Palkkaukset:			
			{	1 kaup. kamreeri, palkk. 5,000: —			
			{	palkkiota	5,000: —		
			{	korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —	12,000: —	
		S:n 28/8 1916	b	1 kaup. kassanhoitaja ..	8,000: —		
			{	korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,600: —		
		K. Asetus 3/9 1899	{	korvausta menetetystä poissaolosakkojen osuudesta	800: —	10,400: —	
		K. S:in kirje 9/8 1900	b	1 apulaiskassanhoitaja		6,000: —	
			{	1 vanh. kaup. kirjanpitäjä	7,000: —		
			{	korotusta 10 v:n palveluksesta	1,400: —	8,400: —	
			{	1 nuor. kaup. kirjanpitäjä	5,000: —		
			{	korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —	6,000: —	
			{	1 nuor. kaup. kirjanpitäjä		5,000: —	
			{	3 konttorikirjuria à	2,500: —		
			{	korotusta 10 v:n palveluksesta à	500: —	9,000: —	
			{	1 konttorikirjuri		2,500: —	
			{	Määräraha toimitustehtävien hoitoa varten		3,600: —	
			{	1 vahtimestari	2,100: —		
			{	korotusta 10 v:n palveluksesta	420: —		
			{	henkilökoht. palkanlis.	400: —	2,920: —	
			{	1 vahtimestari		2,100: —	
			{	1 vahtimestarinapulainen		1,200: —	
				Siirros	69,120: —	7,221,089	28

P.L.						
III	1				Siirros 69,120: —	7,221,089 28
III	2		c	Ylimääräiset apulaiset.....	35,000: —	104,120 —
III	3			Palkkiota verolippujen jakelusta.....		8,000 —
III	4			Tarverahat		25,000 —
			c	Palkkiota ja kust. työväen palkmaksuista		17,500 —
				<i>III Luku. Smk 154,620: —</i>		
				Liikennekonttori.		
IV	1			Palkkaukset:		
				1 kamreeri	6,000: —	
				1 vanh. kirjuri	4,000: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —	4,800: —
				1 vanh. kirjuri	4,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	400: —	4,400: —
				1 nuor. kirjuri	3,400: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	340: —	3,740: —
				1 nuor. kirjuri	3,400: —	3,400: —
				1 vanh. kassanhoitaja ..	3,400: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	680: —	4,080: —
				1 nuor. kassanhoitaja ..	2,700: —	
		Kvsto 28/8 1916	b	korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1918 ..	90: —	2,790: —
				1 kirjanpitäjä	3,400: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	680: —	4,080: —
				1 vanh. konttorikirjuri ..	2,300: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	230: —	2,530: —
				1 vanh. konttorikirjuri ..	2,300: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9 1918:stä ..	76: 66	2,376: 66
				1 nuorempi konttorikirjuri	2,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	200: —	2,200: —
					Siirros 40,396: 66	7,375,709 28

3 P.L.	IV	1										
						Siiros	40,396: 66	7,375,709 28				
			Kvsto ^{28/3} 1916	b	1 nuor. konttorikirjuri	2,000: —						
							korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/9} :stä 1918	66: 66	2,066: 66			
							1 vaakamestari	3,000: —				
							korotusta 5 v:n palveluksesta	300: —	3,300: —			
							2 avust. vaakamestaria à	2,400: —	4,800: —			
							3 vahtimestaria à	1,500: —				
							korotus 10 v:n palveluksesta à	300: —	5,400: —			
					S:n ^{22/1} 1907 ^{30/12} 1910 ^{30/12} 1911	b&c	4 vahtimestaria à	1,500: —				
									korot. 5 v:n palv. à	150: —	6,600: —	
									1 vahtimestari	1,500: —		
					korot. 5 v:n palv. ^{1/6} :sta 1918	87: 50	1,587: 50					
			S:n ^{30/5} 1911	c	1 vahtimestari		1,500: —					
							Ylimäär. apulaiset	17,140: —				
					Kamreerin apulaisen palkkaamiseen		1,200: —					
			S:n ^{6/12} 1910	b	Vuokra-apua vaakamestarille, joka punnitsee tavaroita tullikäytystä erillään		700: —					
			S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1910 ^{30/12} 1912	b	2 koneenkäyttäjää lämpöjoht. vart.		3,125: —					
							2 koneenkäyttäjää hissilait. vart. à 1,500: —		3,000: —			
			S:n ^{30/12} 1910 ^{30/12} 1913		1 koneenkäyttäjäapulainen		900: —					
			S:n ^{30/12} 1907		1 päällysmies		1,200: —	92,915 82				
			S:n ^{28/10} 1895									
	IV	2			Mittaripalkkiot			100 —				
					Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavara- vajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten huoneistojen :							
	IV	3		c	Polttoaineet			38,000 —				
	IV	4			Valaistus			3,500 —				
	IV	5			Vedenkulutus			400 —				
	IV	6			Kalusto			1,000 —				
	IV	7			4 sähkö-tavarahissin käyttökustannukset			500 —				
	IV	8			Tarverahat			5,000 —				
					<i>IV Luku. Smk 141,415: 82</i>							
						Siiros		7,517,125 10				

3 P.L.

				Siirros	7,517,125 10
			Satamakonttori.		
V	1		Palkkaukset:		
		1908 års stat Kvsto ^{21/11} 1893	1 satamakapteeni 3,000: — 4% kannantasummasta 3,200: —	6,200: —	
		S:n ^{1/10} 1895	1 Sörnäsins satamamestari	3,600: —	
			1 satamakonttorin kirjuri 3,500: — korotusta 10 v:n palveluksesta 700: — 1/2% kannantasummasta 400: —	4,600: —	
		S:n ^{30/4} 1901 ^{30/12} 1913	1 kassanhoitaja	2,400: —	
		S:n ^{28/12} 1906 ^{30/12} 1911	1 vanhempi satamavahtimestari	2,400: —	
		S:n ^{13/11} 1898 ^{30/12} 1911	1 nuorempi satamavahtimestari	1,600: —	
		S:n ^{30/12} 1911	1 tarkastuskonstaapeli	1,600: —	
		S:n ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910	11 satamakonstaapelia à 1,500: —	16,500: —	
			1 Sörnäsins satamakonstaapeli, paitsi asuntoa	1,400: —	
		S:n ^{28/12} 1906 ^{30/12} 1910	2 pakkaajaa ja runsijaa à 900: —	1,800: —	
		S:n ^{30/12} 1908	1 parmaajainvanhin	1,000: —	
		S:n ^{11/4} 1893 ^{30/12} 1911	2 satamaviskaalia à 600: —	1,200: —	
			1 Pohjoissataman venelaiturin vartija	900: —	
			S:n yövartija	780: —	
			1 Viaporin talvitien vartija	300: —	
		S:n ^{27/12} 1912	Ylimääräiset apulaiset: Satamakapteenin apulainen 6,000: — Ylimäär. satamakonstaapel. vart. 24,000: —	76,280 —	
V	2		Höyrypurren vuokra ja moottoriveneen käyttökustannukset 900: — 1 moottoriveneenhoitaja, 7 kuukaudelta à 120: — 840: —		
			Moottorikoneen talvihoito 80: —	1,820 —	
V	3		Määräraha tavarain poiskuljettamis. rantasilloilta	500 —	
V	4		Nostokranan sähkökäyttökustannukset	900 —	
V	5		Valaistus	200 —	
				Siirros	7,596,825 10

3 P.L.

			Siirros	7,596,825 10
V	6	c	Polttoaineet	1,700 —
V	7		Vedenkulutus	50 —
V	8		Tarverahat	1,200 —
			<i>V Luku. Smk 82,650: —</i>	
Tilastokonttori.				
VI	1		Palkkaukset:	
		b	1 konttorinjohtaja 9,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 900: —	9,900: —
			1 esim. aktuaari 6,400: — korotusta 5 v:n palveluksesta 640: —	7,040: —
			1 toinen aktuaari	4,800: —
			1 amanuessi	3,600: —
			2 assistenttia à 2,700: —	5,400: —
			5 laskuapulaista à 2,100: —	10,500: —
			1 vahtimestari	900: —
			Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	3,800: —
			Määräraha kunnalliskertomuksen I ja II osan toimittajain palkkaamiseen	4,000: —
			Määräraha konttorin ulkopuolella teetettyjä tilaston käänös- y. m. töitä varten	7,800: —
		c		57,740
VI	2		Painatuskustannukset, siirtomääräraha	54,000
VI	3		Määräraha kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten	1,100
VI	4		Tarverahat	1,800
			<i>VI Luku. Smk 114,640: —</i>	
			Siirros	7,714,415 10

3 P.L.

				Siirros	7,714,415	10
VII	1			Rakennustarkastus.		
			Palkkaukset:			
		Kvsto ^{14/5} 1912 ^{28/5} 1913 ^{29/12} 1914	b	1 rakennustarkastaja .. 12,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta .. 1,200: —		
				matkaravoja .. 600: —		
				henkilökoht. palkanlis. 1,400: —	15,200: —	
				1 avustava rakennustarkastaja .. 9,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta .. 900: —		
				matkaravoja .. 600: —	10,500: —	
				1 rakennusinsinööri .. 9,000: —		
				korotus 5 v:n palveluksesta .. 900: —		
				matkaravoja .. 400: —	10,300: —	
				1 valvoja .. 6,500: —		
				korotus 5 v:n palveluksesta .. 650: —		
				matkaravoja .. 500: —	7,650: —	
				1 kanslisti .. 2,400: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta .. 240: —	2,640: —	
		S:n ^{14/5} 1912	b	1 apulaiskanslisti .. 1,500: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta .. 150: —	1,650: —	
				Määräraha palvelijastoa ja kutsujen tiedoksi saattamista varten .. 2,800: —		
				Palkkio Terveystieteiden tutkimuslaitoksen valtuutetulle osanotosta rakennuskatselmuksiin .. 2,500: —		
				Määräraha kesäloman hankkimiseksi rakennustarkastuskonttorin virkamiehille, Maistraatin määräyksen mukaan .. 2,000: —		
				Menetettyjen sivutulosten korvausta kahdelle nykyään virassa olev., katselmustoimituksiin osaaottav. raatimiehelle à 4,000: — .. 8,000: —		
					63,240	
				Siirros	7,777,655	10

3 P.L.

IX	1			Siirros	28,566: 67	7,827,555	10	
		Kvsto ^{8/9} 1914	b {	Verotuslautakunnan molemmat puheenjoht. à 20: — kokoukselta..	1,200: —			
		S:n ^{29/2} 1916		34 verotuslautakunnan jäsentä à 5: — kokoukselta.....	5,100: —			
				c Ylimääräiset apulaiset.....	35,000: —			
				e Ensitietojen hankkiminen.....	1,500: —			
				e Palvelijasto.....	2,500: —		73,866	67
IX	2			Tarverahat ja siivoaminen.....		10,000	—	
				<i>IX Luku. Smk 83,866: 67</i>				
X	1			Holhouslautakunta.				
		S:n ^{29/12} 1915	b	Sihteerin palkkio.....	1,800: —			
			c	Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.	1,000: —		2,800 —	
				<i>X Luku. Smk 2,800: —</i>				
				Kunnan työnvälitystoimisto.				
XI	1			Palkkaukset:				
			b & c {	1 johtaja.....	6,000: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta.....	1,200: —	7,200: —		
				1 miesapulainen.....	3,000: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta.....	600: —	3,600: —		
				1 miesapulainen.....		1,500: —		
				1 naisapulainen.....	2,400: —			
				korot. 10 v:n palveluksesta.....	480: —	2,880: —		
				1 naisapulainen.....	2,400: —			
				korot. 5 v:n palveluksesta.....	240: —	2,640: —		
				1 naisapulainen.....		2,100: —		
				1 naisapulainen.....		2,100: —		
				Ylimäär. apulaiset.....		4,000: —		
				Vahtimestari, paitsi. asuntoa, polttopuita ja valoa.....	1,680: —		27,700	—
				Siirros		7,941,921	77	

3 P.L.

			Siirros	7,941,921	77	
XI	2	c	Polttoaineet	3,300	—	
XI	3		Valaistus	300	—	
XI	4		Vedenkulutus	100	—	
XI	5		Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,500	—	
			<i>XI Luku. Smk 37,900: —</i>			
Sosiaalilautakunta.						
XII	1	c	Palkkaukset:			
			b	Palkkio lautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenille	3,000	—
				1 sihteeri	8,000	—
			b	Kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio	250	—
				1 vahtimestarinapulainen	300	—
				Kaupungin yleishyödyll. rakennuslainarahaston hallintojaosto	1,500	—
			c	Kunnan työväenasuntojen hallintojaosto	900	—
				Tontinvuokrajaosto 600: —		
				S:n vuokratonttien rakennust. arviointia varten 600: —	1,200	—
					15,150	—
XII	2		Lautakunnan tarverahat	1,500	—	
XII	3		Hallintojaoston s:n	500	—	
XII	4		Tontinvuokrajaoston s:n	500	—	
<i>Kaupungin työväenopetuslaitosten tarkastus.</i>						
XII	5	b	Palkkaukset:			
			1 miestarkastaja	4,000	—	
			1 naistarkastaja	600	—	
				4,600	—	
XII	6	c	Tarverahat	1,400	—	
					1,400	—
<i>XII Luku. Smk 23,650: —</i>						
Oikeusaputoimisto.						
XIII	1	b	Palkkaukset:			
			1 oikeusavustaja	6,000	—	
			1 oikeusavustajan apulainen	3,600	—	
			Viransijaisen palkkaamiseen oikeusavustajain kesäloman aikana	600	—	
				10,200	—	
XIII	2	c	Tarverahat, siivoaminen y. m.	1,800	—	
					1,800	—
<i>XIII Luku. Smk 12,000: —</i>						
			Siirros	7,987,771	77	

4 P.L.

			Siirros	8,179,371 77
I	2		Vaatetus 101 mieh. à 600: — 60,600: —	
		c {	Vaatetusrahoja 13 miehelle alipääällystää à 600: — 7,800: —	68,400 —
I	3		101 miehen ruoka à 2,400: —	242,400 —
<p><i>Muist.</i> Palomestari, toinen alipalomestari ja palomestarin apulainen ruiskumestari, koneenkäyttäjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen.</p> <p style="text-align: center;"><i>I Luku. Smk 478,360: —</i></p>				
Palotalli, 26 hevosta.				
II	1	c {	57,200 kg heiniä à 1: —	57,200 —
II	2		47,500 kg kauroja à 1: 50	71,250 —
II	3		Oljet ja turvepehku	3,000 —
II	4		Kengitys ja lääkkeet	3,000 —
II	5		Silojen y. m. kunnossapito	3,500 —
<i>II Luku. Smk 137,950: —</i>				
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus.				
III	1	c {	2,000 m ³ koivuhalkoja à 30: —	60,000 —
III	2		Valaistus	10,000 —
III	3		Tallien ja makkien puhtaanapito	3,500 —
III	4		Vedenkulutus	2,000 —
<i>III Luku. Smk 75,500: —</i>				
Palokalut ja kalusto.				
IV	1	c {	Palokalujen kunnossapito	15,000 —
IV	2		Palolennättimen kunnossapito	3,000 —
IV	3	c*	Letkuvaraston täydentäminen	24,500 —
<i>IV Luku. Smk 42,500: —</i>				
Sekalaista.				
V	1	c {	Palkkioita palokatselmuksista	1,600 —
V	2		Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	8,000 —
V	3	b	Sairasvaunun ja sidetarvikkeiden kunnossapito	1,500 —
V	4	c	Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	500 —
V	5	c	Automob. ja mootoriruiskujen käytt. tarv. bentsiini	15,000 —
V	6	c*	Ylimääräinen miehistö (15 miestä)	40,000 —
<i>V Luku. Smk 66,600: —</i>				
4 P.L. Smk 800,910: —				
			Siirros	8,812,721 77

Kvsto 27/9 1904

				Siirros	8,812,721 77
Viides pääluokka.					
Poliisilaitos.					
Käteinen apumaksu.					
I	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Poliisilaitoksen koko vuosimäärärahasta suoritetaan kaupungin varoista enintään <i>I Luku. Smk 547,333: 33</i>	547,333 33
II	1	K. Asetus 20/4 1903 Välikirjan muk.	b	Virkahuoneistojen vuokrat. Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto 12,000:— Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot 56,000:— Osetoimiston s:n 3,000:— Passitoimiston s:n 3,000:— Talli 2,400:— 2:nen poliisiasema 16,000:— 3:s s:n 6,755:— 4:s s:n 22,000:— Töölön s:n 1,260:— Forsbyn s:n 1,050:— Hermannin s:n 2,160:— Bölen s:n 1,200:— Poliisimaneesi 1,000:— Kirjapaino ja varuskamari 4,000:— Korjauspajan vuokra 480:— Lääkärin vastaanottohuoneist. vuokr. 960:— <i>II Luku. Smk 133,265: —</i>	133,265 —
III	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Polttopuut 70,000 — Valaistus 24,000 — <i>III Luku. Smk 94,000: —</i>	70,000 — 24,000 —
III	2				
IV	1	Kvsto 11/4 1916 S:n 29/2 1916	c*	Järjestysmiliisin voimassapitoon 22/3 —15/6 1917 839,982: 33 siitä valtion maksettava 5/7 599,987: 33 <i>IV Luku. Smk 239,995: —</i> 5 P.L. Smk 1,014,593: 33	239,995 —
				Siirros	9,827,315 10

6 P.L.

				Siiros	9,827,315 10
Kuudes pääluokka.					
Yleiset rasitukset.					
I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 14/4 1915	b	Kyydinpito. Urakka, 4 hevosta	2,500 —
				<i>I Luku. Smk 2,500: —</i>	
II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	b	Kruununverot. Karjavero ja kylvömaksu	54 96
				<i>II Luku. Smk 54: 96</i>	
III	1	Majoit. ohjes. 19/1 1876 Kvsto 11/3 1879	b	Majoitus. Majoituskustannukset	114,000 —
III	2	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915 16/5 1916 30/1 ja 24/4 1917	b*	Majoituslautakunta. Palkkaukset: 1 puheenjohtaja 3,000: — 1 sihteeri 2,000: — 1 majoitusmestari 2,000: — 1 kielenkääntäjä 1,800: — 1 vahtimestari 1,200: — Palkanlisäystä puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle sota-aikana ä 925: — kuukaudessa 11,100: —	21,100 —
III	3		c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot	1,200 —
				<i>III Luku. Smk 22,300: —</i>	
				6 P.L. Smk 138,854: 96	
				Siiros	9,966,170 06

P.L.

			Siirros	9,966,170 06
Seitsemäs pääluokka.				
Terveyden- ja sairaanhoito.				
Terveydenhoitolautakunta.				
I	1		Palkkaukset:	
		Kvsto 29/11 1904 } b	Puheenjohtaja, palkkiota	3,000: —
		S:n 29/9 1908 } b	4 jäsentä à 20 mk joka kokouk-	
		30/12 1908 } b	selta	2,500: —
		S:n 30/12 1911 } b	1 sihteerin	4,000: —
		30/12 1912 } b	1 puhtaaksikirjoittajatar	1,500: —
		30/12 1913 } b	1 vahtimestari, palkkiota 1,200: —	
		1/8 1916 } b	henkilökoht. palkanlis. 300: —	1,500: —
		S:n 29/12 1914 } b	1 päivystäjä	1,500: —
		S:n 13/5 1913 } b	1 toimistoapulainen	2,000: —
				16,000 —
I	2		Polttoaineet	2,500 —
I	3		Valaistus	360 —
I	4		Vedenkulutus	100 —
I	5		Tarverahat	9,000 —
<i>I Luku. Smk 27,960: —</i>				
Lääkärit ja sairaanhoitajat.				
II	1		Palkkaukset:	
		S:n 24/10 1893 } b	Ensimmäinen kaup. lääkäri, palkkaa 6,000: —	
		S:n 12/6 1917 } b	palkkiota 6,000: —	12,000: —
			c Terveydenhoidontarkastajan viransijaisen palkkaamiseksi ensimmäisen kaupunginlääkäri kesäloman aikana	600: —
			Toinen kaupunginlääkäri 4,500: —	
		K. S:n päät. } b	korotusta 5 v:n palveluksesta 450: —	4,950: —
		5/2 1910 } b	Sijaisen palkkaamisen toisen kaupunginlääkäri kesäloman aikana	375: —
		Kvsto 11/5 1909 } b	1 terveydenhoidontarkastaja	10,000: —
		28/3 1916 } b	Viransijaisen palkkaamisen terveydenhoidontark. kesäloman aikana	600: —
		S:n 13/11 1917 } b	2 aluelääkäriä à 3,000: —	6,000: —
		S:n 13/5 1913 } b		
		1886 v:n rahas. } b		
		Kvsto 19/4 1898 } b	5 s:n à 4,000: —	20,000: —
		20/10 1903 } b		
		14/11 1911 } b		
		20/12 1911 } b		
			Siirros	54,525: —
				9,994,130 06

7 P.L.

					Siirros	13,800:—	10,091,305 06
III	1	Kvsto ^{11/3} 1913	b	1 naispuolin. työtarkast. korot. 5 v:n palv. ^{1/4} 1918:sta	3,000:—	375:—	3,375:—
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911	b	1 ylikaitsija	2,800:—	500:—	3,300:—
				3 kaitsijaa à	2,500:—	500:—	9,000:—
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{16/3} 1909	b	1 kaitsija	2,500:—	250:—	2,937: 50
		^{16/4} 1912		korotusta 5 v:n palveluksesta	250:—		
		^{14/3} 1912		korotusta 10 v:n palveluksesta ^{1/4} :stä 1918	187: 50		
			b	4 kaitsijaa à	2,500:—	250:—	11,000:—
				3 nuor. kaitsijaa à	2,000:—	200:—	6,600:—
				korot. 5 v:n palveluksesta à	200:—		
				2 nuor. kaitsijaa à	2,000:—	183: 34	4,366: 68
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/2} :stä 1918 à	183: 34		
			b	1 desinfiomisen johtaja korotusta 5 v:n palveluksesta	2,500:—	250:—	2,750:—
				1 desinfiointsija	2,000:—	200:—	2,200:—
				korotusta 5 v:n palveluksesta	200:—		
		S:n ^{22/12} 1911	b	1 desinfiointsija	2,000:—	183: 34	2,183: 34
		^{29/12} 1913		korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/2} :stä 1918	183: 34		
				1 desinfiointsija	2,000:—		
				2 tartuntatautisten asuntojen puhdistajatarta à 1,000:—	2,000:—		65,512 52
III	2	S:n ^{13/3} 1917	b	Matkakulujen korvausta kaupunginlääkärille	500:—		
		S:n ^{29/12} 1914	b & c	Raitiotievuosiliput kaupunginlääkärille, näytteidenottajalle, työtarkastajille ja kaitsijoille	3,600:—		4,100 —
III	3		c	Kotien desinfiominen			30,000 —
<i>III Luku. Smk 99,612: 52</i>							
Siirros						10,190,917 58	

7 P.L.

					Siiros	10,190,917	58
Asuntotarkastus.							
IV	1			Palkkaukset:			
		Kvsto 2/3 1915	b	1 asuntotarkastaja, avoinna *)	—		
				1 miespuolinen tarkastusapulainen	3,600: —		
				1 naispuolinen tarkastusapulainen ..	2,100: —		
				1 kanslia-apulainen	1,200: —	6,900	—
IV	2			Siivoaminen		750	—
IV	3		c	Tarkastusapulaisten raitiotievuosiliput		400	—
IV	4			Tarverahat		1,000	—
<i>IV Luku. Smk 9,050: —</i>							
Poliklinikat ja muu sairaanhoito.							
V	1			Erinäiset poliklinikat:			
		S:n 8/5 1917	b	Venerisiä tauteja sairastavain miesten poliklinikka	12,600: —		
		S:n 29/12 1905 30/12 1910	b	Kallion lastenpoliklinikan määräraha	6,500: —		
		S:n 29/12 1915	b	Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha	5,500: —		
				Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella ..	2,000: —	7,500: —	
		S:n 30/12 1912	b & c	Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimassapitoon	10,950: —		
		S:n 28/5 1907 30/12 1912	b	Sairassijain varaamiseksi t:ri J. Silfvastin silmäsaaralassa	5,000: —	15,950: —	
				Määräraha korva- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten	5,700: —		
		S:n 15/12 1903 30/12 1907 30/12 1908	b	Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa	18,540: —		
		S:n 30/12 1911	c*	Kallinajanlisäystä	5,450: —	23,990: —	
			b*	Määräraha Diakonissalaitoksen Pitäjämäen kodille H:gin kaupungista olevia tuberkelitauteja lapsia varten	1,650: —	73,890	—
V	2	S:n 29/12 1905 30/12 1910 30/12 1912	b	Määräraha Marian sairaalan tuberkulosipoliklinikkaa ja huoltolaia varten		36,000	—
					Siiros	10,309,857	58

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

P.L.

					Siiros	10,309,857	58
V	3	Kvsto 30/4 1912	b	Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten		20,000	—
V	4	S:n 30/12 1908 30/12 1910	b	Kättilöavun kustantamiseksi varattomille koto- naan		3,000	—
V	5			Määräraha tohtori A. Aspelundille kansakoulu- lasten hammaspoliklinikan voimassapitoon ..		13,000	—
V	6			Määräraha tohtori A. Aspelundille hammashoidon antamiseksi kansanlastentarhain oppilaille. . . .		1,800	—
V	7		c	Määräraha Terveystoimiston käytettä- väksi kansakouluhammaspoliklinikan kone- kaluston täydentämiseen		1,000	—
				V Luku. Smk 148,690: —			
				Terveystoimisto.			
VI	1			Palkkaukset:			
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	1 lääkäri	6,000: —		
				Viransijaisen palkkaamiseksi lääkärin kesäloman aikana	250: —		
				1 johtaja (avoinna)	—: —		
				1 assistentti	3,000: —		
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	Viransijaisen palkkaamiseksi assis- tentin kesäloman aikana	250: —		
				1 naistarkastaja	3,000: —		
				1 sairaanhoitajatar	2,000: —		
				1 naisapulainen	2,000: —		
		S:n 5/6 1917	b	1 konttoriapulainen	2,400: —		
				2 vanhempaa kaitsijaa à 2,500: — korotusta 5 v:n palve- luksesta à	250: —		
				korotusta 10 v:n palv. 1/4:stä 1918 à	187: 50	5,875: —	
				2 vanh. kaitsijaa à 2,500: — korotusta 5 v:n palve- luksesta à	250: —	5,500: —	
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	1 nuorempi kaitsijaa .. 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta	200: —	2,200: —	
				1 nuorempi kaitsija	2,000: —		
				1 vahtimestari	1,800: —		
				korot. 5 v:n palv. .. 180: —	1,980: —		
				1 siivoojatar	600: —		
						37,055	—
VI	2			Polttoaineet		1,200	—
VI	3		c	Valaistus		500	—
VI	4			Vaatteiden pesu, puhdistus y. m.		400	—
					Siiros	10,387,812	58

7 P.L.

				Siirros	10,387,812	58
VI	5		c	Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito y. m.	2,200	—
VI	6		c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten.....	5,000	—
VI	7	Kvsto 14/3 1916	b	Sukupuolitautisten naisten kuljetus sairaalaan	2,400	—
				<i>VI Luku. Smk 48,755:—</i>		
				Terveydellisten tutkimusten laboratorio.		
VII	1			Palkkaukset:		
			b	1 kemiallisen osaston, samalla laboratoriin johtaja	9,000:—	
			b	1 assistentti	4,800:—	
			b	1 laboraattori	2,400:—	
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta	240:—	2,640:—
		S:n 30/12 1907	b	1 näytteidenottaja	1,800:—	
		30/12 1909	b	1 puhtaaksikirj. ja kassanhoitajatar	1,500:—	
		30/12 1913	b	Tilapäisten apulaisten palkkaamiseen	3,000:—	
		28/3 1916	b	1 vahtimestari, paitsiasuntoa, lämpöä ja valoa ..	1,700:—	
			b	näytteiden vastaanotosta öiseen aikaan ..	100:—	
			b	henkilökoht. palkanlis. ..	300:—	2,100:—
		S:n 17/11 1908	b	1 bakteriologisen osaston johtaja	5,000:—	
		28/3 1916	b	korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000:—	6,000:—
		S:n 17/11 1908	b	Bakteriologin viransijaisen palkkio kesäloman aikana	400:—	
		Sn 30/12 1907	b	1 vahtimestarinapulainen	900:—	32,140
		30/12 1912	b	Vedenkulutus	800	
VII	2		c	Polttoaineet	5,000	
VII	3		c	Valaistus	600	
VII	4		c	Koneiden ja kirjakokoelman, näytteiden y. m. osto ja kunnossapito, siirtomääräraha	9,000	
VII	5		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.	2,500	
VII	6			<i>VII Luku. Smk 50,040:—</i>		
				Siirros	10,447,452	58

P.L.

				Siiros	10,447,452	58
		Lihantarkastusasema.				
VIII	1		Palkkaukset:			
		Kvsto ^{25/11 1913} _{7/4 1914} } b	1 johtaja, bakteriologi, avoinna *)	—: —		
			1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri ..	6,000: —		
			1 nuorempi s:n	4,000: —		
			1 kassanhoitaja	3,000: —		
			1 päiväkirjanpitäjä	1,800: —		
			3 trikinentutkijaa à 1,800: —	5,400: —		
			1 halliesimies	2,400: —		
			2 leimaajaa à 1,500: —	3,000: —		
			4 kantajaa à 1,500: —	6,000: —		
			1 laboratorin vahtimestari	2,000: —		
			1 näytteidenottaja	1,500: —		
			1 tarkastusapulainen	1,500: —		
			c } Ylimäär. henkilökunta	27,400: —		
		c } Kesäloman aikaiset viransijaiset ..	1,500: —	65,500	—	
VIII	2	Välikirjan muk.	Vuokra	18,800	—	
VIII	3		Valaistus	2,000	—	
VIII	4		Kaasu ja höyry	2,000	—	
VIII	5		Vedenkulutus	300	—	
VIII	6		c } Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	2,500	—	
VIII	7		Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	1,500	—	
VIII	8		Tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatus ..	3,500	—	
VIII	9		Hylkylihan poiskuljetus	1,500	—	
VIII	10		Siivoaminen ja pesu	2,500	—	
VIII	11		Sekalaiset menot	3,000	—	
<i>VIII Luku. Smk 103,100: —</i>						
		Rokotusainevarasto.				
IX	1		c } Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten	400	—	
IX	2		c } Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	1,000	—	
<i>IX Luku. Smk 1,400: —</i>						
				Siiros	10,551,952	58

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi kunnan teurastamon johtaja.

7 P.L.

					Siirros	10,551,952	58
Sekalaista.							
X	1		c	Määräraha kulkutautien vastustamiseksi	20,000	—	
X	2			S:n desinfiioimismajalaa varten	5,000	—	
X	3		c*	Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa	2,000	—	
X	4	Kvsto 10/6 1913	b	Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa	8,000: —		
				vuokrakorvausta	2,000: —		10,000
<i>X Luku. Smk 37,000: —</i>							
Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.							
XI	1			Palkkaukset:			
		1915 v:n rahas.	b	Puheenjohtajan palkkio	3,000: —		
				Palkkiota hallituksen jäsenille, 20 mk kultakin kokoukselta	4,200: —		
			c*	Sairaalatarkastaja	10,000: —		
			c	Sihteerin tehtävain hoitoa varten	3,600: —		
				Kanslia-apulainen	2,400: —		
				Vahtimestariapulainen	600: —		23,800
XI	2		e	Kansliahuoneiston vuokra			1,300
XI	3			Tarverahat			1,900
<i>XI Luku. Smk 27,000: —</i>							
Marian sairaala.							
XII	1			Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas.	b	1 ylilääkäri sisätautien osastolla, laitoksen johtaja	8,000: —		
		Kvsto 17/10 1905		korotusta 10 v:n palveluksesta	1,600: —	9,600: —	
		30/12 1909		Viransijaisuuspalkkio alilääkärille ylilääkärin kesäloman ajalta	400: —		
		30/12 1913		1 alilääkäri sisätautien osastolla	4,500: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	900: —	5,400: —	
				Viransijaisen palkkaamiseksi alilääkärin kesäloman aikana	300: —		
Siirros					15,700: —	10,615,952	58

7 P.L.

XII	1		Siirros	15,700:—	10,615,952	58		
			2 assistenttilääkäriä sisätautien osastolla à 3,300:—	6,600:—				
			korotusta 5 v:n palvelusta à 330:—	660:—	7,260:—			
			1 s:n s:n		3,300:—			
			Viransijaist. palkkaamis. assistenttilääkärien kesäloman aik. à 200:—		600:—			
		1908 v:n rahas. Kvsto 17/10 1905 30/12 1909 30/12 1913	} b	Päivystys sisätautien- ja lastenosastolla à 10:— päivässä	3,650:—			
				1 ylilääkäri kirurgisella osastolla	6,000:—			
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,200:—	7,200:—		
				Viransijaisuuspalkkio ylilääkäriin kesäloman aikana		350:—		
				1 vanhempi assistenttilääkäri kirurgisella osastolla	3,000:—			
				korotusta 5 v:n palveluksesta	300:—	3,300:—		
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1909 30/12 1910 30/12 1911 30/12 1912 30/12 1913 29/12 1914		} b	Viransijaisuuspalkkio vanhemman assistenttilääk. kesäloman aikana	250:—		
					1 nuorempi assistenttilääkäri kirurgisella osastolla	2,400:—		
					korotusta 5 v:n palveluksesta	240:—	2,640:—	
					Viransijaisen palkkio nuoremman assistenttilääkäriin kesäloman aik.	200:—		
			1 nuorempi assistenttilääkäri kirurgisella osastolla		3,000:—			
			2 amanuenssia kirurgisella osastolla à 1,200:—		2,400:—			
			Päivystyksestä kirurgisella osastolla 10:— kerralta		3,650:—			
			1 lääkäri lastenosastolla		3,600:—			
			Lääkäriin kesäloman aik. viransij. palkkio		300:—			
			1 amanuenssi lastenosastolla		2,400:—			
			Amanuenssin kesäloman aik. viransij. palkkio		200:—			
		S:n 30/12 1912 30/12 1913	} b & c	1 röntgenapulainen	2,400:—			
		S:n 3/10 1911				2,400:—		
				Siirros	62,400:—	10,615,952	58	

7 P.L.

-XII

1

1908 v:n rahas.
Kvsto ^{30/12 1909}
^{30/12 1910}
^{30/12 1911}
^{30/12 1912}
^{30/12 1913}
^{29/12 1914}
^{29/12 1915}

b&c

	Siirros	62,400:—	10,615,952	58
1 ylihoitajatar	1,500:—			
korotusta 5 v:n palveluksesta	150:—	1,650:—		
8 osastohoitajatar sisätautien osastolla à 840:—		6,720:—		
Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta		336:—		
Korotusta 4 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		336:—		
1 päivystävä yöhoit. sisätaut. osast.		840:—		
1 hoitajatar sisätautien poliklinikassa, samalla velvoll. avustamaan Röntgen-osastolla		840:—		
9 alihoitajatar sisätautien osastolla à 540:—		4,860:—		
Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta		360:—		
Korotusta 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		120:—		
Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta ^{1/11:stä 1918}		10:—		
8 yöhoitajatar sisätautien osastolla à 540:—		4,320:—		
1 leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla		840:—		
3 osastohoitajatar kirurgisella osastolla à 840:—		2,520:—		
Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta ^{1/12:stä 1918}		7:—		
1 hoitajatar kirurgisessa poliklinikassa		840:—		
Korotus 5 v:n palveluksesta		84:—		
6 alihoitajatar kirurgisella osastolla à 540:—		3,240:—		
2 yöhoitajatar kirurgisella osastolla à 540:—		1,080:—		
1 osastohoitajatar lastenosastolla	840:—			
korotusta 10 v:n palveluksesta	168:—	1,008:—		
1 imettäjä lastenosastolla		720:—		
3 alihoitajatar lastenosastolla à 540:—		1,620:—		
	Siirros	94,751:—	10,615,952	58

7 P.L.

XII		1		Siiros	94,751:—	10,615,952	58
			1908 v:n rahas. } Kvsto 30/12 1909 } 30/12 1910 } 30/12 1911 } 30/12 1912 } 30/12 1913 } 29/12 1914 } 29/12 1915 }	2 yöhoitajatarta lastenosastolla à 540:—	1,080:—		
			b&c	Palkkaa 14:lle alihoitajattarena toimivalle 3:nnen vuoden sairaanhoitajataroppilaalle 1/10:stä 1918 ..	1,890:—		
				1 hieroja sisätautien osastolla	1,200:—		
				1 hieroja kirurgisella osastolla	1,000:—		
			S:n 23/11 1909 } b	Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan sairastuessa	3,000:—		
				1 toimitsija	4,000:—		
				korotus 10 v:n palveluksesta	1,000:—		
			c*	henkilökoht. palkanlis.	1,200:—	6,200:—	
				Toimitsijan kesäloman aikainen viransijainen	300:—		
				1 toimitsijan apulainen 1,800:— vuokrarahoja	360:—	2,160:—	
				1 toinen toimitsijan apul.	1,200:—		
				58 hengen ruoka à 1:60 (lääkärit, hoitajattaret ynnä 3:nnen v:n oppilaat, imettäjä ja toinen toimitsijan apul.)	33,872:—		
				14 hengen ruoka à 1:60 (toisen vuoden oppilaat)	8,176:—		
			1908 v:n rahas. } Kvsto 30/12 1909 } 30/12 1911 } 30/12 1912 } 30/12 1913 } 29/12 1914 } 29/12 1915 }	c* 150 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan	63,072:—		
			b&c	1 kylvetäjätär	300:—		
				20 siivoojatarta à 300:—	6,000:—		
				1 liinavaatevaraston johtajatar	480:—		
				henkilökoht. palkanlis.	600:—	1,080:—	
				1 ompelijatar, samalla liinavaatevaraston johtajattaren apul.	420:—		
				3 ompelijatarta à 360:—	1,080:—		
				3 pesijätärtä à 360:—	1,080:—		
				12 pesijätärtä à 300:—	3,600:—		
				3 tarjoilijatarta à 300:—	900:—		
				1 koneenkäyttäjää	2,400:—		
				korot. 5 v:n palveluksesta	240:—	2,640:—	
				1 koneenkäyttäjää	1,800:—		
				korot. 10 v:n palveluksesta	360:—	2,160:—	
				3 lämmittäjää à 600:—	1,800:—		
				Siiros	238,961:—	10,615,952	58

7 P.L.	XII	1			Siirros 238,961:—	10,615,952 58
					1 lämmittäjä 6 kuukauden aikana à 50:— kuukaudessa	300:—
					1 vahtimestari	730:—
					korot. 10 v:n palve- luksesta	146:—
					henkilökoht. palk. lis.	180:—
			1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1909 } 30/12 1911 } 30/12 1912 } 30/12 1913 } 29/12 1914 } 29/12 1915 }	b&c	2 ovenvartijaa à 900:—	1,800:—
					1 ruumiinavausapulainen	600:—
					10 renkiä à 480:—	4,800:—
					1 portinvartija	480:—
					1 portin yövartija	600:—
					1 klosetintyhjentäjätär	396:—
					1 yövartija	600:—
					vuokrarahoja	600:—
					Koridoorien [*] vartioiminen vierailui- koina, 3 henkeä à 360:—	1,080:—
				c	64 hengen ruoka à 1:15	26,864:—
				c*	1 hengen ruoka 6 kuuk. à 1:15	208:15
					150 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan	40,608:27
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	4,310:—
				c	8-tuntisen työpäivän johdosta asetel- tulle uudelle henkilökunnalle	2,825:—
					5 hengen ruoka à 1:15	2,098:75
				c*	150 % kalliinajanlisäys ruokaan	3,148:13
						331,335 30
	XII	2			<i>Ruuanpito:</i>	
					2 emännöitsijää, niistä toinen ruokalan johta- jatar, à 1,500:—	3,000:—
					korot. 5 v:n palv. à 150:—	300:—
			1908 v:n rahas. Kvsto 29/12 1914 } S:n 29/12 1916 }	b&c	1 keittäjätär	480:—
					1 keittäjätär	420:—
					2 keittäjätärtä, à 360:—	720:—
					8 palvelijatarta à 300:—	2,400:—
					1 leipojatar	420:—
					1 leipojatar	360:—
					16 hengen ruoka à 1:15	6,716:—
				c	24 potilaan ruoka à 1:60	14,016:—
				c*	315 potilaan ruoka à 1:15	132,221:25
					150 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan	229,429:88
					Siirros 390,483:13	10,947,287 88

7 P.L.

XII	2			Siirros 390,483: 13	10,947,287 88
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle 450: —	
				8-tuntisen työpäivän johdosta asetelulle uudelle henkilökunnalle 2,000: —	
				5 hengen ruoka à 1: 15 2,098: 75	
		c*		150 % kalliinajanlisäys ruokarahaan 3,148: 13	398,180 01
				<i>Lämpö ja valo:</i>	
XII	3			2,525 syltä halkoja à 130: — 328,250: —	
				Kaasu 5,000: —	
				Öljy ja pyyhkeet 650: —	333,900 —
XII	4	c		Valo	18,000 —
				<i>Lääketarpeet:</i>	
XII	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	53,000 —
XII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto	7,000 —
XII	7			Desinfioimisaineet, lysoli y. m.	4,500 —
XII	8			Röntgen-osaston vuosikulut	2,000 —
XII	9			Seerumitutkimus	1,200 —
				<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>	
XII	10			Vähäiset rakennusten korjaukset	6,000 —
XII	11			Kaluston osto ja korjaus	38,000 —
				<i>Erilaiset menot:</i>	
XII	12			Saippua, suopa ja suuda	30,000 —
XII	13			Vedenkulutus	10,300 —
XII	14	c		Puhtaanapito	4,000 —
XII	15			Hevosen elatus	10,000 —
XII	16			Työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	4,000 —
XII	17	d		Sekalaisia menoja	10,250 —
				<i>Desinfioimislaitos:</i>	
XII	18			Palkkaukset:	
				1 esimies (koneenkäytt.) 1,200: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta 240: —	
				henkilökoht. palkanlis. 180: —	1,620: —
		b		1 apulainen 480: —	2,100 —
				1908 v:n rahas.	
				Siirros	11,879,717 89

7 P.L.

				Siirros	11,879,717 89
XII	19		c	Desinfiomisaineet	2,500 —
XII	20		c	2 hengen ruoka à 1:15	839: 50
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys	1,259: 25
XII	21		c	Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	95 —
				<i>Oppilaskoulu:</i>	
XII	22			Palkkaukset:	
		1908 v:n rahas.	b	1 johtajatar, samalla velvollinen avustam. inventauksessa	840: —
				1 palvelijatar	300: —
XII	23			Polttopuut ja kaasuu	2,500 —
XII	24			Vaatteiden pesu ja silitys	1,500 —
XII	25			Kalusto	400 —
XII	26			15 hengen ruoka à 1: 60	8,760: —
			c*	1 hengen ruoka à 1: 15	419: 75
			c	150 %:n kalliinajanlisäys	13,769: 63
					22,949 38
XII	27			Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden ostoo	1,500 —
XII	28			Sekalaiset menot	300 —
XII	29			Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	82 50
				<i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston molemmat assistenttilääkärit ja amanuenssit saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, vuodeliinaset ja ruuan sekä vuodeliinasten pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtajatar, sairaanhoitajattaret, oppilaat, imettäjä, kyivettäjä, liinavaatevaraston hoitajatar, ompelijattaret, siivoojattaret, tarjoilijattaret, oppilaskoulun palvelijatar, pesijättäret, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt, ovenvartijat, ruumiinavausapulainen, portinvartija, lämmittäjät, rengit, desinfiomislaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien osaston assistenttilääkäri sekä toinen toimitsijan apulainen, yövartija ja portin yövartija saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulaitosta, mutta eivät saa maksutonta vaatteiden pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.	
				<i>XII Luku. Smk 1,298,830: 94</i>	
				Siirros	11,914,783 52

P.L.

Siirros 11,914,783 52

XIII

1

Kulikutautisairaala.

Palkkaukset:

1 ylilääkäri	9,000: —	
korotus 5 v:n palvel. 1/9:stä 1918	300: —	9,300: —
1 allilääkäri	6,000: —	
korotus 5 v:n palvel. 1/9:stä 1918	200: —	6,200: —
1 esim. assistenttilääkäri	3,600: —	
1 toinen assistenttilääkäri	3,000: —	
1 ylihoitajatar	1,500: —	
korotus 5 v:n palvel. 1/6:stä 1918	87: 50	1,587: —
9 osastohoitajataria à 900: —		8,100: —
korotusta 1 osastohoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		90: —
1 päivystävä yöhoitajatar		900: —
1 sairaankuljetushoitajatar		900: —
22 alihoitajataria à 600: —		13,200: —
Korotus, alihoitajattarelle 10 v:n palv. 1/5:stä 1918		80: —
Korotusta 2 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60: —		120: —
Korotus 1 alihoitajattarelle 5 v:n palv. 1/1—30/4 1918		20: —
13 yöhoitajataria à 600: —		7,800: —
Ylimääräinen sairaanhoito ja opetus- kurssit		6,000: —
1 toimitsija	4,000: —	
korotus 5 v:n palvel. 1/6:stä 1918	233: 33	
henkilökoht. palkanlis. 1,200: —		5,433: 33
1 konttoriapulainen	1,800: —	
2 puhelimenhoitajataria à 780: —		1,560: —
1 liinavaatevarastonhoitajatar	1,200: —	
52 hengen ruoka à 1: 60		30,368: —
150 0/0:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan		45,552: —
15 siivoojataria à 300: —		4,500: —
1 siivoojatar desinfiom. varten ..	360: —	
2 siivoojataria s:n à 300: —	600: —	

1913 v:n rahas. } b & c
Kvsto 28/3 1916

c*

Siirros 152,270: 83 | 11,914,783 52

7 P.L.

				Siirros	152,270: 83	11,914,783 52
XIII	1					
		1913 v:n rahas.	b & c			
				1 ompelijatar, samalla liinavaateva-		
				raston hoitajatt. apulainen.....	480:—	
				2 ompelijatarta à 360:—.....	720:—	
				1 silittäjätar.....	360:—	
				8 pesijätärtä à 360:—.....	2,880:—	
				1 ensim. koneenkäyttäjä.....	2,400:—	
				1 toinen koneenkäyttäjä.....	1,800:—	
				2 lämmittäjää à 600:—.....	1,200:—	
				1 ylimäär. lämmittäjä 12 kuuk. . .	600:—	
				1 ylimäär. lämmittäjä 6 kuuk.	300:—	
				1 vahtimestari.....	900:—	
				1 ovenvartija.....	900:—	
				1 portinvartija.....	480:—	
				6 renkiä à 480:—.....	2,880:—	
				1 desinfioitsija.....	1,200:—	
				1 desinfioitsijan apulainen.....	540:—	
				1 yövartija.....	480:—	
				1 autonohjaaja.....	1,200:—	
				1 huonekalupuuseppä.....	1,680:—	
				Kesäloman hankkimiseksi palvelus-		
				kunnalle.....	3,600:—	
				46 hengen ruoka koko vuodelta,		
				yhden 1/2 vuodelta à 1: 15	19,518: 40	
			c*	150 0/0:n kalliinanjanlis. ruokarahaan	29,277: 60	
				Ylimääräinen palveluskunta.....	13,000:—	
				1 hengen ruoka à 1: 60.....	584:—	
				16 hengen ruoka à 1: 15.....	6,716:—	
			c*	150 0/0 kalliinanjanlisäys ruokarahaan	10,950:—	256,916 83
XIII	2					
		1913 v:n rahas.	b & c			
				<i>Ruuanpito:</i>		
				1 emännöitsijä.....	1,500:—	
				1 emännöitsijän apulainen.....	720:—	
				2 keittäjätärtä à 420:—.....	840:—	
				1 keittäjätar.....	360:—	
				1 leipojatar.....	420:—	
				6 palvelijatarta à 300:—.....	1,800:—	
				Kesäloman hankkimiseksi keittiö-		
				henkilökunnalle.....	400:—	
				Siirros	6,040:—	12,171,700 35

P.L.							
XIII	2			Siirros	6,040:—	12,171,700 35	
			c	2 hengen ruoka à 1: 60	1,168:—		
				10 hengen ruoka à 1: 15	4,197: 50		
				Potilaiden ruoka	72,000:—		
				150 0/0:n kalliinajanlis. ruokarahaan	116,048: 25		
				Ylimääräinen palveluskunta	1,020:—		
			c*	3 hengen ruoka à 1: 15	1,259:—		
				150 0/0 kalliinajanlisäys ruokarahaan	1,888: 90	203,621 90	
				<i>Lämpö ja valo:</i>			
XIII	3			Lämpö a) halot	208,000:—		
				b) hiilet ja kaasut	7,000:—	215,000 —	
XIII	4			Valo		14,400 —	
				<i>Lääketarpeet:</i>			
XIII	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet		20,000 —	
XIII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto		2,000 —	
				<i>Rakennukset ja kalusto:</i>			
XIII	7		e	Vähäiset rakennusten korjaukset		3,000 —	
XIII	8			Kaluston osto ja kunnossapito		36,000 —	
XIII	9			<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>		20,000 —	
XIII	10			<i>Autobiilin kunnossapito</i>		15,000 —	
				<i>Erilaiset menot:</i>			
XIII	11			Saippua, suopa ja suuda		25,000 —	
XIII	12			Vedenkulutus		10,000 —	
XIII	13			Desinfioiminen		15,000 —	
XIII	14			Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito		2,000 —	
XIII	15			Työpukujen kankkimiseksi hoitohenkilökunnalle		5,000 —	
XIII	16			Sekalaiset menot		18,400 —	
				<i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneenkäyttäjät, ja huonekalupuuseppä saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon; assistenttilääkärit, ylihoitajat, kaikki sairaanhoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, linnaaatevaraston hoitajat, siivoojattaret, ompelijattaret, silittäjät, pesijät, lämmittäjät, vahtimestari, ovenvartija, portinvartija, rengit, yövartija, desinfioitsija apulaisineen ja autonohjaaja sekä kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt ynnä sairaalan ylimäär. palveluskunta saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun sairaalassa.			
				<i>XIII Luku. Smk 861,338: 73</i>			
				Siirros	12,776,122	25	

7 P.L.

				Siirros	12,776,122	25
		Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.				
		Palkkaukset:				
XIV	1	1 yllääkäri, sairaalan johtaja	5,500: —			
		lääkärinhoidosta Greijuksen lisäsairaalassa	1,000: —	6,500: —		
		Yllääkärimiehen kesäloman aik. viransij. palkkio	400: —			
		2 assistenttilääkäreitä à 2,400: —	4,800: —			
		Assistenttilääkäreiden kesäloman aik. viransij. à 200: —	400: —			
		1 assistenttilääkäri	3,600: —			
		Kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio	300: —			
		1 ylihoitajatar mielisairaalassa	1,500: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	300: —	1,800: —		
		1 s:n yleisellä osastolla	1,500: —			
		3 osastohoitajattarta mielisairaalassa à 840: —	2,520: —			
		19 alihoitajattarta mielisairaalassa à 540: —	10,260: —			
		Korotus 3 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	180: —			
		Korotus 2 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1918 à 10: —	20: —			
		3 siivoojattarta mielisairaalassa à 300: —	900: —			
		3 mieshoitajaa à 720: —	2,160: —			
		Korotus 1 hoitajalle 5 v:n palveluksesta	72: —			
		5 osastohoitajattarta yleisellä osastolla à 840: —	4,200: —			
		Korotus 2 osastohoitajattarelle 10 v:n palveluksesta à 168: —	336: —			
		S:n 2 osastohoitajattarelle 5 v:n palv. à 84: —	168: —			
		1 osastohoitajatar Greijuksessa	900: —			
		18 hoitajattarta yleisellä osastolla à 540: —	9,720: —			
				Siirros	50,736: —	12,776,122 25

Kvsto 8/10 1912 b & c

P.L.	XIV	1			Siirros	50,736: —	12,776,122	25
					1 yöhoitajatar	300: —		
					6 yleisen osaston siivoojatarta à 300: —	1,800: —		
					1 hierojatar	1,200: —		
					Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunn. ja palvelijast. sairastuessa	600: —		
					1 toimitsija 4,000: —			
					Greijuksen toimitsijan tehtävistä 600: —	4,600: —		
					1 toimitsijan apulainen 2,000: —			
					vuokrarahoja 600: —	2,600: —		
					1 liinavaatevaraston, ompeluosaston, pesun ja työn johtajatar	1,200: —		
					1 apulaisjohtajatar	600: —		
					2 kylvettäjäätärtä à 360: —	720: —		
					3 ompelijatarta à 360: —	1,080: —		
					3 pesijätärtä à 300: —	900: —		
					2 silittäjäätärtä à 300: —	600: —		
					2 tarjoilijatarta à 300: —	600: —		
					1 vahtimestari	1,000: —		
					1 kirvesmies	1,200: —		
					6 renk., niistä 1 Greijuksessa, à 480: —	2,880: —		
					2 portinvartijaa à 480: —	960: —		
					1 yövartija	1,200: —		
					Kesäloman hankkimiseksi hoitajattarille ja muulle palveluskunnalle	3,200: —		
					50 hengen ruoka à 1: 60	29,200: —	}	
					33 hengen ruoka à 1: 15	13,851: 75		
					150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	64,577: 63		
					Ylimääräinen palveluskunta	1,875: —		
					6 hengen ruoka à 1: 15	2,518: 50		
					150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	3,777: 75	193,776	63
					<i>Ruuanpito:</i>			
					1 emännöitsijä	1,200: —		
					1 apulaisemännöitsijä	600: —		
					1 keittäjätär	480: —		
					1 keittäjätär	420: —		
					4 keittäjäätärtä, niistä 1 Greijuksessa, à 360: —	1,440: —		
					Siirros	4,140: —	12,969,898	88

Kvsto 3/10 1912 b & c

c*

c*

XIV 2

7 P.L.

Siirros 13,712,979 51

Muist. Kaksi assistenttilääkärinä saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret ja muut hoitajattaret, siivoojattaret, mieshoitaja, linavaatevaraston johtajatar apulaisineen, ompelijattaret, pesijättäret, silitäjättäret, tarjoilijattaret, vahtimestari, kirvesmies, rengit, portinvartijat, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä, keittäjättäret, palvelijattaret ja leipojattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Toimitsija saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.

XIV Luku. Smk 936,857: 26

Nickbyn mielisairaala.

XV

1

Palkkaukset:

	1 ylilääkäri, laitoksen johtaja	10,000: —
	Viransijaisuuspalkkio ylilääkärin kesäloman aikana	400: —
	1 alilääkäri	6,000: —
	1 toinen alilääkäri	5,000: —
	Viransijaisuuspalkkiot alilääkärin kesäloman aikana à 400: —	800: —
	Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —
	2 ylihoitajattarta à 1,500: —	3,000: —
	1 työnjohtajatar	900: —
	2 osastohoitajattarta à 900: —	1,800: —
	19 hoitajaa à 720: —	13,680: —
	31 hoitajattarta à 480: —	14,880: —
	5 siivoojattarta, à 300: —	1,500: —
	6 hengen ruoka à 1: 50	3,285: —
	Viransijaisen lääkärin ruoka 92 päivänä à 1: 50	138: —
	55 hengen ruoka à 1: 10	22,082: 50
	8 oppilaan ruoka 6 kuuk. aikana à 1: 10	1,606: —
	150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	40,667: 25
	Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana	2,500: —
	1 toimitsija 4,000: —	
	henkilökoht. palkanlis. 1,500: —	5,500: —
	1 varastonhoitajatar	720: —
	1 pesunjohtajatar	600: —

Siirros 135,558: 75 | 13,712,979 51

Kvsto $\frac{6}{6}$ 1916S:n $\frac{13}{11}$ 1917

1914 v:n rahas. b & c

e*

P.L.

XV	2			Siirros	5,400:—	13,907,200	76
				2 hengen ruoka à 1: 50	1,095:—		
				10 hengen ruoka à 1: 10	4,015:—		
				30 potilaan ruoka à 1: 10	12,045:—		
				370 s:n s:n à —: 80	108,040:—		
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	187,792: 50		
			c	Kesäloman hankkimiseksi henkilö-			
				kunnalle	400:—		
				Ylimääräinen palveluskunta	300:—		
				1 hengen ruoka à 1: 10	401: 50		
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	602: 25	320,091	25
				<i>Lämpö, valo ja voima:</i>			
XV	3			Polttoaineet, 2,500 sylvä halkoja à 110:—		275,000	—
XV	4			Petroli, kynttilät ja sähkölamput		2,000	—
XV	5			Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.		4,000	—
XV	6			Sähköaseman valvonta		800	—
XV	7			<i>Lääkkeet, sidetarvikkeet y. m.</i>		6,500	—
				<i>Rakennukset ja kalusto:</i>			
XV	8			Vähäiset rakennusten korjaukset ynnä maalaus-		5,000	—
				tarvikkeet, takomatyöt y. m.			
XV	9			Kaluston ja parselien osto ja korjaus		50,000	—
XV	10	Kvsto 13/11 1917	b*	Kaluston osto sairaalan laajennusta varten		18,600	—
			c	<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>			
XV	11			Tasoitustyöt, istutukset, maanviljelyksen ja puu-		10,000	—
				tarhan hoito			
XV	12			4 hevosen elatus		16,000	—
				<i>Erilaiset menot:</i>			
XV	13			Saippua, suopa, suuda y. m.		12,000	—
XV	14			Oljet		600	—
XV	15			Työskenteleväin potilaiden uutteruusrahat		2,500	—
XV	16			Puhtaanapito, nuohominen y. m.		3,500	—
XV	17			Sekalaiset menot		8,000	—
XV	18			<i>Potilaiden elätteelleanto</i>		45,000	—
				<i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lukkaria on kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimi-			
				henkilöillä oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja			
				Siirros		14,686,792	01

7 P.L.

				Siirros		14,686,792	01
				huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saavat kuitenkin laitoksen lämmittäjä, mekanikko, yövar-tija, vanhempi renki sekä ylimääräiseen palvelus-kuntaan kuuluva kolmas koneenkäyttäjä vuokra-rahoja, kolme ensiksi mainittua 20 ja kolmas koneen-käyttäjää 25 markkaa kuukaudessa.			
				Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta yllilääkäriä, esim. alilääkäriä, toimitsijaa, saarnaajaa ja lukkaria, saavat vapaan ruuan ja pesun, toinen alilääkäri ei kuitenkaan saa maksutonta palve-lusta.			
				<i>XV Luku. Smk 973,812: 50</i>			
				Humaliston sairaala.			
				Palkkaukset:			
				1 lääkäri	3,000: —		
				korot. 5 v:n palveluk- sesta	300: —	3,300: —	
				Lääkärin kesäloman aikainen viran- sijainen	250: —		
				1 amanuessi	1,200: —		
				1 ylihoitajatar, samalla taloudenhoitaja	1,080: —		
				korotusta 5 v:n palveluk- sesta	108: —	1,188: —	
				3 osastohoitajatarta à 840: —	2,520: —		
				Korotusta 5 v:n palveluksesta	252: —		
				3 alihoitajatarta à 600: —	1,800: —		
				Korotusta 1 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	60: —		
				Alihoitajatarten kesäloman aikaiset viransijaiset	700: —		
				8 hengen ruoka à 1: 60	4,672: —		
				c* 150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	7,008: —		
				3 siivoojatarta à 300: —	900: —		
				1 pesijätär	360: —		
				1 ompelijatar	360: —		
				2 renkiä à 480: —	960: —		
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	200: —		
				7 hengen ruoka à 1: 15	2,938: 25		
				c* 150 %:n kalliinajanlisäys	4,407: 38	33,075	63
						Siirros	14,719,867 64

XVI

1

Kvsto $\frac{6}{4}$ 1909
 $\frac{30}{12}$ 1910 } b & c
 $\frac{30}{12}$ 1911
 $\frac{29}{12}$ 1914

P.L.

				Siiros	14,719,867 64
XVI	2		<i>Ruuanpito:</i>		
			1 emännöitsijä	480:—	
			1 leipojatar	300:—	
			2 palvelijatarta à 300:—	600:—	
			Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	100:—	
			Keittiöhenkilökunnan, 4 hengen, ruoka à 1:15	1,679:—	
			50 potilaan ruoka à 1:15	20,987:50	
			150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah. Ylimääräinen palveluskunta	33,999:75	
			3 hengen ruoka à 1:15	1,259:25	
			150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	1,888:—	63,693 50
			<i>Lämpö ja valo:</i>		
XVI	3		Lämpö, 220 sylvä halkoja à 130:—		28,600 —
XVI	4		Valo		1,500 —
		c	<i>Lääketarpeet:</i>		
XVI	5		Lääkkeet		8,000 —
XVI	6		Sidetarvikkeet ja desinfioimisaineet		2,000 —
XVI	7		Konekalut, kunnossapito ja osto		300 —
XVI	8		<i>Kaluston kunnossapito</i>		6,000 —
			<i>Erilaiset menot:</i>		
XVI	9		Saippua, suopa ja suuda		2,200 —
XVI	10		Vedenkulutus		700 —
XVI	11		Puhtaanapito		600 —
XVI	12		Sekalaiset menot		2,940 —
XVI	13		Vuokrat		14,124 —
XVI	14		Vaatteiden pesu kunnalliskodissa à 50 p. kg ..		6,000 —
XVI	15		Määräraha työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilö- kunnalle		500 —
			<i>Muist.</i> Kaikki sairaalan palveluksessa olevat hen- kilöt, lukuun ottamatta lääkäriä, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, pesun ja ruuan. Nykyi- sestä ylimääräisestä henkilökunnasta saa yksi hen- kilö ainoastaan vapaan ruuan ja pesun, muut sen ohessa myös vapaan asunnon, lämmön ja valon.		
			<i>XVI Luku. Smk 170,233: 13</i>		
				Siiros	14,857,025 14

7 P.L.

						Siiros	14,857,025	14
				Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala.				
				(1/1—1/6 ja 1/10—31/12 1918).				
XVII	1			Palkkaukset:				
				1 lääkäri	2,400:—			
				1 toimitsija	400:—			
				1 osastohoitajatar	600:—			
				2 alihoitajatarta	720:—			
		Kvsto	% 1916	1 yöhoitajatar	360:—			
				vuokrarahoja	320:—	680:—		
				1 emännöitsijä	400:—			
				3 palvelijatarta	600:—			
				1 siivoojatar	200:—			
				1 renki	400:—		6,400	
XVII	2			5 hengen ruoka à 1: 60	1,944:—			
				5 s:n s:n à 1: 15	1,397: 25			
				26 potilaan ruoka à 1: 15	7,265: 70			
				150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	15,910: 45		26,517	40
XVII	3			c* Polttopuut, 60 syltä à 130:—			7,800	
XVII	4			c* Valo			300	
XVII	5			c* Lääkkeet			2,500	
XVII	6			c* Sekalaiset menot			4,000	
XVII	7			c* Korjaukset			350	
XVII	8			c* Vaatteiden pesu kunnalliskodissa à 50 p. kg.			500	
				<i>XVII Luku. Smk 48,367: 40</i>				
				Kunnalliskodin väliaikainen sairaala.				
XVIII	1			b* 1 lääkäri	3,600:—			
				4 sairaanhoitajatarta	2,880:—			
		S:n	5/6 1917	Kesäloman hankkimiseksi hoitajattarille	240:—		6,720	
			29/12 1915					
XVIII	2			Maksu kunnalliskodille 110 potilaan puolesta à 1:—	40,150:—			
				150 0/0:n korotus ruokarahoihin	60,225:—		100,375	
				<i>XVIII Luku. Smk 107,095:—</i>				
				Sekalaista.				
XIX	1			c { Kaupungin varasairaalan vartioiminen			1,200	
XIX	2			c { Tilapäisten sairaalain makkien y. m. puhtaana-pito			1,000	
				<i>XIX. Luku. Smk 2,200:—</i>				
				7 P.L. Smk 5,048,517: 48				
						Siiros	15,014,687	54

P.L.

Siirros 15,014,687 54

Kahdeksas pääluokka.**Vaivaishoito.****Vaivaishoitohallitus.**

I

1

Kvsto

21/9	1909
21/2	1911
30/12	1912
29/12	1914

b

Palkkaukset:

1	puheenjohtaja	3,000:—
1	toimitusjohtaja	10,000:—
1	sihteeri	6,000:—
1	kamreeri	3,600:—
1	lastenhoidontarkastaja	6,000:—
1	tarkastusapulainen	1,500:—
1	johtajan apulainen	4,500:—
1	kassanhoitaja	1,800:—
1	kanslianjohtaja	2,400:—
	korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000:—
		3,400:—
1	kanslianjohtaja	2,400:—
	korotusta 5 v:n palveluksesta	500:—
	henkilökohtaista palkkionlisäystä	500:—
		3,400:—
1	rekisteritoimiston johtajatar	2,000:—
2	avustavaa kanslianjohtajaa	à 1,800:—
		3,600:—
7	kirjuriapulaista	à 1,500:—
4	diakonissaa	à 1,500:—
		6,000:—
1	kaitsija	1,500:—
	korotusta 10 v:n palveluksesta	300:—
		1,800:—
7	kaitsija	à 1,500:—
	korotusta 5 v:n palveluksesta	à 150:—
		1,050:—
		11,550:—
4	kaitsijaa	à 1,500:—
		6,000:—
1	järjestysmies	3,000:—
1	vahtimestari	1,800:—
1	toinen vahtimestari	960:—
	Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelukokouksista	9,000:—
	Palkkiota vakinaisille maaseutuasiemiehille	7,000:—
	Korvausta tarkastusmatkoista	4,500:—
	Määräraha 22 raitiotievuosilipun ostoon	4,400:—

Siirros 115,310:— 15,014,687 54

8 P.L.

I	1			Siirros	115,310:—	15,014,687	54
				Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille	3,300:—	118,610	—
I	2		c	Vuokra		8,000	—
I	3			Valaistus		600	—
I	4			Polttoaineet		4,000	—
I	5			Vedenkulutus		100	—
I	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.		14,000	—
I	7		d	Arvaamattomat menot		6,000	—
				<i>I Luku. Smk 151,310:—</i>			
				Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.			
				<i>Yhteiset kustannukset:</i>			
II	1	1886 v:n rahas. } Kvsto 30/12 1912 } S:n 23/9 1913 } S:n 28/12 1906 }	b	Palkkaukset:			
		1886 v:n rahas } Kvsto 9/6 1914 }			1 johtaja	6,000:—	
		S:n 11/6 1912 } 7/9 1915 }	b & c	1 konttoristi	3,000:—		
				1 konttoriapulainen	2,000:—		
			c	1 saarnaaja	2,400:—		
			b	1 sairaanhoitajatar	900:—		
				Palkkio urkujensoitosta ja kirkko- laulun johtamisesta	300:—		
				1 työnjohtaja	1,800:—		
				1 maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja	1,200:—		
				1 koneenkäyttäjä	2,000:—		
				1 apulaiskoneenkäyttäjä 6 kuuk. ai- kana	750:—		
				1 lämmittäjä-mekanikko	900:—		
				2 lämmittäjää à 600:—	1,200:—		
				1 pesulaitoksen johtajatar	900:—		
				1 pesijätär	420:—		
				11 pesijätärtä à 324:—	3,564:—		
				1 emäntä	1,500:—		
				1 keittäjätär	480:—		
				2 keittäjätärtä à 360:—	720:—		
				4 s:n à 300:—	1,200:—		
				3 palvelijatarta à 360:—	1,080:—		
				2 leipojatarta à 360:—	720:—		
				1 sianhoitaja	600:—		
				Siirros	33,634:—	15,165,997	54

P.L.

II	1			Siirros	33,634: —	15,165,997	54	
		Kvsto 11/11 1913	b	1 sianhoitaja	480: —			
				Lääkärinvalvonta Kunnalliskodissa ja Työlaitoksessa sekä Oulunkylän lastenkodissa	2,400: —	36,514		
II	2		c	Lääkkeet		12,000		
II	3			Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt		4,000		
II	4			Maanviljelystä varten		5,000		
II	5			Kirjastoa varten		1,000		
				<i>Kunnalliskoti:</i>				
II	6			Palkkaukset:				
			b	1 naistöiden johtajatar	600: —			
		S:n 30/12 1913		1 ylihoitajatar	1,200: —			
		24/2 1914		1 pientenlastenosaston s:n	1,000: —			
		7/9 1915		4 osastohoitajatar a 780: —	3,120: —			
				11 siivoojatarta a 420: —	4,620: —			
				1 renki (ajomies)	720: —			
				Korvausta portinvartijan toimesta ..	480: —			
				Sijaisten palkkaamiseen erinäisten virkailijain kesäloman ajaksi	1,100: —	12,840		
II	7			c*	Vaatetus	17,000: —		
					150 %:n kalliinajanlisäys	25,500: —	42,500	
II	8			Ruuanpito:				
				450 hoidokin ruoka a 60 p.	98,550: —			
				Sairaiden ruoka ja tavallisen ruuan parannus	4,000: —			
				Henkilökun., 10 heng., ruoka a 1:20	4,380: —			
				S:n 4 s:n väliaik. sairaalaosast. a 1:20	1,752: —			
			c	45 s:n a 90 penniä	14,782: 50			
				6 s:n sairaalaosastolla a 90 penniä	1,971: —			
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys	188,153: 25	313,588	75	
II	9			Kalusto		25,000		
II	10			Tarveaineet		15,000		
II	11			Polttoaineet		150,000		
II	12			Valaistus		9,000		
II	13			Vedenkulutus		10,000		
II	14			10 hev. kaurat ja heinät sekä silain y. m. kunnossapito		40,000		
II	15			Korjaustyöt		5,000		
II	16			Uutteruusrahat		10,000		
II	17			Saippua ja suopa		20,000		
II	18		d	Sekalaiset menot		20,000		
				Siirros		15,897,440	29	

8 P.L.

						Siirros	15,897,440	29
				<i>Työlaitos:</i>				
II	18	Kvsto ^{19/10 1909} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913}	b	Palkkaukset:				
				1 kaitsija	2,400: —			
				1 konttoriapulainen	960: —			
				5 vahtimestaria à 1,200: —	6,000: —			
				1 vahtimestari	960: —			
			2 työesimiestä à 1,200: —	2,400: —				
			Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400: —		13,120	—	
II	19			Polttoaineet		20,000	—	
II	20			Valaistus		1,200	—	
II	21			Vedenkulutus		700	—	
II	22		c	Ruuanpito:				
				150 hoidokin ruoka à 60 penniä..	32,850: —			
				Sairaanruoka	2,000: —			
				Palveluskunn., 9 hengen, ruoka à 90 p.	2,956: 50			
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys	56,709: 75	94,516	25	
II	23		c*	Vaatetuskustannukset	6,000: —			
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys	9,000: —	15,000	—	
II	24		c	Tarveaineet		80,000	—	
II	25			Kalusto ja työkalut		5,000	—	
II	26			Utteruusrahat		9,000	—	
II	27			Korjaustyöt		2,000	—	
II	28		d	Sekalaiset menot		6,000	—	
				<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>				
II	29	S:n ^{29/12 1914}	b & c	Palkkaukset:				
				1 johtajatar	1,200: —			
				1 lastenhoitajatar	720: —			
				11 s:n à 480: —	5,280: —			
				1 keittäjätär	420: —			
				1 ompelijatar	360: —			
				2 palvelijatarta à 360: —	720: —			
			c	Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	600: —	9,300	—	
II	30		c*	Vaatetus	4,500: —			
			c*	150 %:n kalliinajanlisäys	6,750: —	11,250	—	
II	31		c	Ruuanpito:				
				65 lapsen ruoka à 75 p:ää	17,793: 75			
				Henkilök., 2 hengen, ruoka à 1: 20	876: —			
				S:n, 15 hengen, à 90 p:ää	4,927: 50			
				Siirros	23,597: 25	16,164,526	54	

P.L.

II	31		Siirros	23,597: 25	16,164,526	54	
		c*	Henkilök., 2 hengen, ruoka à 60 p:iä	438: —			
			150 %:n kalliinajanlisäys	36,052: 87		60,088	12
II	32		Polttoaineet		8,000	—	
II	33		Valaistus		900	—	
II	34		Vedenkulutus		240	—	
II	35		Kalusto		1,500	—	
II	36	c	Lääkkeet		3,000	—	
II	37		Korjaustyöt		600	—	
II	38		Vaatteiden pesu		10,000	—	
II	39	d	Sekalaiset menot		2,500	—	
<p><i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lääkäriä saavat kaikki vaivashoidon eri laitosten toimihenkilöt vapaan asunnon, polttopuut ja valon; työlaitoksen konttoriapulainen, Oulunkylän lastenkodin johtajatar, hoitajattaret ja palvelijat saavat sen lisäksi vapaan ruuan.</p> <p style="text-align: center;"><i>II Luku. Smk 1,085,357: 12</i></p> <p style="text-align: center;">Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.</p>							
III	1	c	Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut		500,000	—	
III	2		Sairaanhoito		400,000	—	
III	3		Mielenvikaisten hoitokustannukset		500,000	—	
III	4		Lääkkeet		35,000	—	
III	5		Suoranaisia apurahoja:				
			a) vaivashoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	400,000: —			
			b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivashoitoon	125,000: —			
					525,000	—	
<p style="text-align: center;"><i>III Luku. Smk 1,960,000: —</i></p> <p style="text-align: center;">Sekalaista.</p>							
IV	1	c	Hautauskuluja		7,500	—	
IV	2		Määrärahoja Kaupunkilähetykselle:				
			miesten työlaitoksen voimassapitoon Betaniassa	5,000: —			
			naisten työlaitoksen s:n	8,000: —			
			s:n Sörnäs in s:n	6,000: —			
			Puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä	5,000: —			
				Siirros	24,000: —	18,218,854	66

8 P.L.

IV	2			Siirros 24,000: —	18,218,854	66
			c {	Pelastusarmeijalle sen pelastustyön hyväksi	15,000: —	39,000 —
IV	3			Ryhtylän miesten työsiirtolan voimassapitoon ..		25,000 —
				<i>IV Luku. Smk 71,500: —</i>		
				8 P.L. Smk 3,268,167:12		

9 P.L.

Yhdeksäs pääluokka.						
Opetus- ja sivistyslaitokset.						
Merikoulu.						
I	1	Kvsto ^{9/5} 1900 Välikirj. muk. }	b c	Vuokra	4,000: —	5,000 —
				Polttopuut	1,000: —	
				<i>I Luku. Smk 5,000: —</i>		
Käsityöläiskoulut.						
II	1	K. Julistus ^{12/9} 1900	b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskoululle		69,856 —
II	2		c	S:n alemmille käsityöläiskouluille		49,979
				<i>II Luku. Smk 119,835: 40</i>		
Valmistava poika-ammattikoulu.						
III	1	Kvsto ^{28/9} 1900 ^{20/11} 1900 }	b {	Palkkaukset:		
				1 vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200: —	4,800: —
				korotus 5 v:n palveluksesta	600: —	
				1 vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200: —	5,400: —
		korotus 10 v:n palveluksesta	1,200: —			
				Siirros 10,200: —	18,407,690	06

P.L.

III	1				Siirros	10,200: —	18,407,690 06	
		Kvsto	26/9 1900 20/11 1900 19/12 1901	b	1 vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa ..	3,000: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	1,200: —	4,200: —	
		S:n	26/9 1900 20/11 1900 20/1 1914 29/12 1914	b	1 vakinainen työmestari puutöissä	4,125: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —	5,025: —	
					1 vakinainen työmestari metallitöissä	4,050: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —	4,950: —	
					Johtaja, palkkiota		2,100: —	
					Palkkioita tuntiopettajille, 104 viikko- tunn. à 150 mk		15,600: —	
					Palkkiota tuntiopettajille vihkojen korjauks., 6 viikkotunn. à 150 mk		900: —	
		S:n	30/12 1907 20/1 1914 29/12 1914	b	1 alityömestari puu- töissä	2,250: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	600: —	2,850: —	
					1 alityömestari metalli- töissä	3,000: —		
					korotus 5 v:n palve- luksesta	200: —		
		S:n	30/12 1910	b	henkilökoht. lis.	600: —	3,800: —	
		S:n	3/11 1908 20/1 1914 29/12 1914	b	Palkkioita työpajan silmälläpidosta ruotsalaisella ja suomalaisella osast.		1,600: —	
		S:n	30/10 1906	b	Vahtimestarin palkkio		1,600: —	
		S:n	30/12 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana		650: —	
III	2				Työpajain työaineet		4,500 —	
III	3				Työpajain korjaus ja täydennys		1,200 —	
III	4				Kirjasto ja aikakauskirjat		375 —	
III	5			c	Painatus ja tarverahat		1,500 —	
III	6				Oppilaskirjastoa varten		100 —	
III	7				Opetusvälineet		750 —	
III	8	S:n	28/11 1905	b	Työpajahuoneiston vuokra		5,000 —	
III	9	Välikirj. muk.			Lämpö ja sähkövoima		525 —	
III	10			c	Valaistus		1,525 —	
III	11				Puhtaanapito		375 —	
III Luku. Smk 69,325: —								
						Siirros	18,477,015 06	

9 P.L.

VI

1

Siirros 21,416: 66 18,663,345 06

Opettajat ja opettajattaret.

Kvsto $\left. \begin{array}{l} 17/9 \ 1907 \\ 28/4 \ 1908 \\ 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b	26 opettajaa à	2,400: —	109,200: —					
		korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: —						
		kalliinajanlisäystä à	600: —						
		3 opettajaa à	2,400: —		11,280: —				
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —						
		kalliinajanlisäystä à	400: —						
		Arm. Jul. $\left. \begin{array}{l} 21/7 \\ 1898, \ 6 \ \text{mom.} \end{array} \right\}$	b		4 opettajaa à	2,400: —	12,320: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: —			
					kalliinajanlisäystä à	200: —			
					1 opettaja	2,400: —		800: —	
1 kreikk.-venäl. uskonnon opettaja									
21 opettajatarta à	2,000: —			75,600: —					
korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,000: —								
kalliinajanlisäystä à	600: —								
1 opettajatar à	2,000: —				3,366: 66				
korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —								
korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918	83: 33								
kalliinajanlisäystä à	483: 33								
Kvsto $\left. \begin{array}{l} 17/9 \ 1907 \\ 28/4 \ 1908 \\ 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b	8 opettajatarta à	2,000: —		25,600: —				
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —						
		kalliinajanlisäystä à	400: —						
		4 opettajatarta à	2,000: —	11,400: —					
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —						
		korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	166: 67						
		kalliinajanlisäystä à	283: 33						
		7 opettajatarta à	2,000: —	400: —		200: —	18,200: —		
								3 opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 2,000: —	6,000: —
Siirros 297,583: 32			18,663,345 06						

P.L.

VI

1

				Siirros	297,583: 32	18,663,345 06
				15 opettajatarta à	1,700: —	
				korotusta 15 v:n pal-		
				veluksesta à	850: —	
				kalliinajanlisäystä à . .	600: —	47,250: —
				7 opettajatarta à	1,700: —	
				korotusta 10 v:n pal-		
				veluksesta à	680: —	
				kalliinajanlisäystä à . .	400: —	19,460; —
				2 opettajatarta à	1,700: —	
				korotus 5 v:n palve-		
				luksesta à	340: —	
				korotus 10 v:n palv.		
				1/s:stä 1918 à	141: 67	
				kalliinajanlisäys à . .	283: 33	4,930: —
				7 opettajatarta à	1,700: —	
				korotusta 5 v:n pal-		
				veluksesta à	340: —	
				kalliinajanlisäystä à . .	200: —	15,680: —
				1 opettajatar	1,700: —	
				korotus 5 v:n palve-		
				luksesta 1/s:stä 1918 . .	141: 67	
				kalliinajanlisäys	83: 33	1,925: —
				1 opettajatar	1,700: —	
				1 opettajatar, vielä virkaan nimittämät.	1,700: —	
				1 valmistavan koulun opettajatar . .	2,400: —	
				Tuntiopettajat.		
				Veiston tuntiopettajat	3,220: —	
				Laulun tuntiopettajat ja -opet:taret	2,600: —	
				Voimistelun tuntiopett:ret	2,600: —	
				Luultavasti tarvittavat lisäopettajat		
				syyslukukaudella	5,000: —	
				Viransijaiset	6,000: —	
				Apukoulun ylitunnit	300: —	
				Palvelijat.		
				1 vahtimestari	1,437: 50	
				5 s:n à 1,250: —	6,250: —	
				1 s:n	1,750: —	
				1 lämmittäjä	1,250: —	
				vuokrarafoja	800: —	2,050: —
				Siirros	423,835: 82	18,663,345 06

Kvst: 17/9 1907
28/4 1908
21/9 1909
15/3 1910

b

e

S:n 30/12 1908
30/12 1910
30/12 1911
30/12 1912

b

9 P.L.	VI	1		Siirros 423,835: 82	18,663,345 06
			Kvsto ^{30/12} 1908 } ^{30/12} 1910 } ^{30/12} 1911 } ^{30/12} 1912 }	b	1 lämmittäjä 1,250: — 1 talonrenki 1,200: — 1 s:n 1,100: — 1 s:n 780: — 1 s:n, 6 kuuk. 450: —
			<p><i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelusmiehet, lukuun ottam. 1,750 mk palkkaista vahtimest., 1 lämmittäjää sekä 6 kuuk. asetett. talonrenkiä, saavat vap. asunn., polttopuut, ja valon.</p>		
			Erityiset palkkiot.		
			Kvsto ^{15/4} 1913	b	Johtajain ja johtajatarten viransijaiset 3,100: —
			S:n ^{28/12} 1906	b	Palkkiot johtajille ja johtajattarille 5,500: — Palkkiot veiston opettaja-apulaisille 4,400: — Palkkiot opetuksesta jatkoloukilla 2,900: — Sukupuoliterveysopin opetus 125: —
			S:n ^{30/12} 1909	b	Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoidosta 800: — Palkkio veistonopetuksen johtajalle 400: —
			S:n ^{30/12} 1910	b	Määräraha Aleksanterinkad. alempan käsitöläiskouluun perustetun kansakoululuokan voimassapitoon 1,505: —
					447,345 82
	VI	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettajaseminaarille 6,500 —
			<i>Muut kustannukset.</i>		
	VI	3			Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat 45,340 —
	VI	4	S:n ^{30/12} 1907	c	Opetusvälineet 11,500 —
	VI	5			Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin 15,000 —
	VI	6			Veiston työaineet 3,500 —
					Siirros 19,192,530 88

P.L.

				Siirros	19,192,530 88	
VI	7	Kvsto 30/12 1907	c	Varattomain oppilaiden kouluvälineet	10,000 —	
VI	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	3,000 —	
VI	9			Polttopuut ja niiden hakkuu	65,000 —	
VI	10			Valaistus	10,000 —	
VI	11	S:n 30/12 1907	c	Puhtaanapito	30,000 —	
VI	12			Vedenkulutusmaksut	1,500 —	
VI	13			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köyhille oppilaille, siirtomääräraha	30,000 —	
VI	14			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	20,000 —	
VI	15	Kvsto 30/12 1909 30/12 1910	c*	Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut kevätlukukaudella 1918	4,000 —	
VI	16		b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,000 —	
VI	17	K. Asetus 5/8 1886	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa	750 —	
VI	18			Apumaksut eläkkeen suorittamiseksi Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk 1,700: — 79 opettajatarta à 37: 50 2,962: 50	4,662 50	
VI	19		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	5,000 —	
VI	20			Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	800 —	
VI	21		d	Sekalaisia arvaamattomia menoja, johtokunnan määräyksen mukaan	5,000 —	
<i>VI Luku. Smk 719,898: 32</i>						
B) Suomenkieliset.						
<i>Palkkaukset.</i>						
VII	1	Kvsto 28/4 1908	b	1 tarkastaja 8,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1,000: — s:n 10 v:n palveluksesta 1/3:stä 1918 416: 66		
				henkilökoht. palkanlis. 2,000: —	11,416: 66	
				1 apulaistarkastaja	6,000: —	
				1 apulainen tarkastajankansliassa	1,200: —	
				Siirros	18,616: 66	19,383,243 38

9 P.L.

VII

1

Kvsto ^{21/9} 1909 }
_{15/3} 1910 } b

			Siiros	409,009: 97	19,383,243 38
3	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
	korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:stä 1918 à	83: 33			
	kalliinajanlisäystä à	483: 33		10,099: 98	
14	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
	kalliinajanlisäystä à	400: —		44,800: —	
8	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
	korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1918 à	166: 67			
	kalliinajanlisäystä à	283: 33		22,800: —	
20	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
	kalliinajanlisäystä à	200: —		52,000: —	
6	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:stä 1918 à	166: 67			
	kalliinajanlisäystä à	83: 33		13,500: —	
8	opettajatarta à	2,000: —		16,000: —	
7	opettajatarta; vielä virkaan nimitämätöntä, à 2,000: —			14,000: —	
31	opettajatarta à	1,700: —			
	korotusta 15 v:n palveluksesta à	850: —			
	kalliinajanlisäystä à	600: —		97,650: —	
1	opettajatar	1,700: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta	680: —			
	korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:stä 1918..	70: 83			
	kalliinajanlisäystä	483: 33		2,934: 16	
13	opettajatarta à	1,700: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	680: —			
	kalliinajanlisäystä à	400: —		36,140: —	
			Siiros	718,934: 11	19,383,243 38

9 P.L.

VII

1

				Siiros 718,934: 11	19,383,243 38	
Kvsto $\frac{21}{9}$ 1909 $\frac{15}{3}$ 1910	b	6 opettajatarta à	1,700: —			
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	340: —			
		korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	141: 67			
		kalliinajanlisäystä à	283: 33	14,790: —		
		12 opettajatarta à	1,700: —			
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	340: —			
		kalliinajanlisäystä à	200: —	26,880: —		
		2 opettajatarta à	1,700: —			
		korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	141: 67			
		kalliinajanlisäystä à	83: 33	3,850: —		
		17 opettajatarta à	1,700: —	28,900: —		
11 opettajatarta, vielä virkaantämätöntä, à	1,700: —	18,700: —				
S:n $\frac{30}{12}$ 1910	b	Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle	20: —			
Tuntiopettajat.						
S:n $\frac{25}{4}$ 1908 $\frac{21}{9}$ 1909 $\frac{15}{3}$ 1910	b	Veiston tuntiopettajat	4,400: —			
		Laulun tuntiopettajat ja -opett:aret	4,850: —			
		Voimistelun tuntiopett:ret	4,100: —			
		Iltakoulun tuntiopettajat ja -opettajattaret	1,300: —			
		c	Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	15,000: —		
			Viransijaiset	11,000: —		
			Apukoulun ylitunnit	700: —		
Palvelijat.						
S:n $\frac{30}{12}$ 1910 $\frac{30}{12}$ 1911 $\frac{30}{12}$ 1912	b	1 vahtimestari	1,680: —			
		1 s:n	1,437: 50			
		1 s:n	1,350: —			
		4 s:n à 1,250: —	5,000: —			
		1 s:n	1,125: —			
S:n $\frac{30}{12}$ 1911 $\frac{30}{12}$ 1912	b	1 s:n	1,750: —			
		1 s:n	1,750: —			
		vuokrarahoja	400: —	2,150: —		
				Siiros 867,916: 61	19,383,243 38	

9 P.L.

				Siirros	867,916: 61	19,383,243	38
VII	1						
		Kvsto ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1912	b	1 lämmittäjä	1,375:—		
				2 s:n à 1,250:—	2,500:—		
				1 s:n, samalla talonrenki	1,125:—		
				1 talonrenki	1,050:—		
				1 s:n	840:—		
		S:n ^{30/12} 1910 ^{30/12} 1912	b	1 s:n	840:—		
				vuokrarahoja	516:—	1,356:—	
				1 s:n, 6 kuuk. à 120:—	720:—		
				1 s:n, samalta ajalta à 100:—	600:—		
				<i>Muist.</i> Kaikki palvelusmiehet, lukuunottamatta kahta 1,750 m:kan vah- timest., yhtä 840 m:kan talonrenkiä sekä kahta 6 kuuk. asetett. lämmitt., saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.			
				Erityiset palkkiot.			
		Kvsto ^{15/4} 1913	b	Palkkiot johtajain ja johtajatta- rien viransijaisille	5,800:—		
				Palkkiot 16:lle johtajalle ja johta- jattarelle	10,000:—		
		S:n ^{28/12} 1906	b	Palkkiot 3 veiston opettaja-apulais. Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoloukilla	7,300:— 16,000:—		
				Palkkio erityisestä sukupuoliterveys- opin opetuksesta	175:—		
		S:n ^{30/12} 1909	b	Palkkio kokoelmien hoidosta	840:—		
				Palkkio 1 veistonopetuksen johta- jalle	400:—	917,997	61
VII	2		c*	Määräraha koulunjohtaja Kaarle Werkon suom. pikkukoulunopettajaseminaarille		5,000	—
				<i>Muut kustannukset.</i>			
VII	3		c	Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat		150,000	—
VII	4			Opetusvälineet		23,000	—
						Siirros	20,479,240 99

9 P.L.

				Siirros	20,479,240 99
VII	5			Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin	38,000 —
VII	6			Veiston työaineet	15,000 —
VII	7			Varattomain oppilaiden kouluvälineet	42,000 —
VII	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	10,000 —
VII	9			Polttoaineet ja halonhakuu	88,000 —
VII	10		c	Valaistus	14,400 —
VII	11			Puhtaanapito	65,000 —
VII	12			Vedenkulutusmaksut	5,000 —
VII	13			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	100,000 —
VII	14			Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	50,000 —
VII	15		c*	Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut kevätlukukaudella 1918	14,000 —
VII	16	Kvsto ^{30/12} 1907	b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200 —
VII	17	S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1910	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakouluissa	750 —
VII	18	K. Asetus ^{5/8} 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansakouluopettajistolle: 82 opettajaa à 50 mk 4,100: — 190 opettajatarta à 37: 50 7,125: 50	11,225 —
VII	19		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	7,000 —
VII	20			Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	1,200 —
VII	21		d	Sekalaisiin menoihin, johtokunnan määräyksen mukaan	5,000 —
				<i>VII Luku. Smk 1,563,772: 61</i>	
				Siirros	20,947,015 99

P.L.

				Siirros	20,947,015 99		
Kasvatuslautakunta.							
VIII	1	Kvsto 4/11 1914 S:n 25/5 1917	b & c	Palkkaukset:			
				1 puheenjohtaja	2,400: —		
				5 jäsentä, kukin 20 mk kultakin kokoukselta	2,400: —		
				1 ammattihoilooja	8,000: —		
				1 tarkastaja	5,000: —		
				1 kamreeri	3,600: —		
				1 lääkäri	3,000: —		
				1 kassanhoitaja	1,200: —		
				Ylimääräiset apulaiset	5,200: —		
				1 vahtimestari	1,200: —		32,000 —
VIII	2			Vuokra	3,000 —		
VIII	3			Polttoaineet	500 —		
VIII	4		e	Valo	500 —		
VIII	5			Matkakulut	1,500 —		
VIII	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,000 —		
<i>VIII Luku. Smk 43,500: —</i>							
IX	1	S:n 11/10 1898	b	Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus.			
				Määräraha, suoritettavaksi 350 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otetulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan	8,000: —		
		S:n 30/12 1910	b	Raajarikkoisten varattomien lasten ammattiopetusta varten	10,000: —		
<i>IX Luku. Smk 18,000: —</i>							
Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.							
<i>Helsingin vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskoti:</i>							
a) Vastaanotto- ja havaintokoti.							
X	1	S:n 9/6 1914	b & c	Palkkaukset:			
				1 johtajatar	3,000: —		
				ruoka	600: —	3,600: —	
				1 s:n apulainen	1,200: —		
				ruoka	600: —	1,800: —	
				2 palvelijatarta à 360: —	720: —		
		ruoka à 600: —	1,200: —	1,920: —	7,320 —		
				Siirros	21,015,835 99		

9 P.L.

			Siirros	21,015,835 99
X	2		Vuokra	4,660 —
X	3		Polttoaineet	2,700 —
X	4		Valaistus	400 —
X	5		Enintään 25 hoidokin elatus à 1: 80 päivässä..	16,200 —
X	6	c	Vaatetuskustannukset	6,000 —
X	7		Kalusto	400 —
X	8		Kirjat, opetusvälineet ja koulumaksut	500 —
X	9		Käsityöopetus	250 —
X	10		Sekalaiset korjaustyöt	500 —
X	11	d	Sekalaiset menot	1,700 —
b) Oppilaskoti.				
X	12	Kvsto 9/6 1914 b	1 kaitsija, paitsi vapaata 2 huoneen ja keittiön asuntoa sekä lämpöä ja valoa	—
X	13		Vuokra	2,040 —
X	14		Polttoaineet	1,300 —
X	15		Valaistus	200 —
X	16		Enint. 10 oppilaan elatus à 1: 80	6,480 —
X	17	c	Vaatetuskustannukset	3,000 —
X	18		Kalusto	200 —
X	19		Kirjat ja koulutarvikkeet	200 —
X	20		Käsityöopetus	150 —
X	21		Korjaustyöt	200 —
X	22		Sekalaiset menot	1,000 —
<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos:</i>				
X	23		Palkkaukset:	
			1 johtaja	5,000: —
			korotusta 5 v:n palve- luksesta 1/3:stä 1918	583: 33
				5,583: 33
		Kvsto 9/6 1914 b & c	1 luokkaopettaja	2,400: —
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	480: —
				2,880: —
			1 s:n	2,400: —
			Siirros	10,863: 33
				21,063,915 99

P.L.	X	23			Siirros	10,863: 33	21,063,915: 99
					1 veistonopettaja	1,800: —	
					ruoka	600: —	2,400: —
					1 emäntä, samalla opet-		
					tajatar	1,200: —	
					ruoka	600: —	1,800: —
					3 kaitsijaa à 1,200: —	3,600: —	
					ruoka à 600: —	1,800: —	5,400: —
					4 s:n à 800: —	3,200: —	
					ruoka à 600: —	2,400: —	5,600: —
					2 s:n à 600: —	1,200: —	
					ruoka à 600: —	1,200: —	2,400: —
					2 emännänapulaista à		
					600: —	1,200: —	
					ruoka à 600: —	1,200: —	2,400: —
					2 palvelijatarta à 360: —	720: —	
					ruoka à 600: —	1,200: —	1,920: —
							32,783: 33
	X	23 a			Vuokraa Bengtsårin maatilalle		18,400: —
	X	24			Polttoaineet		8,000: —
	X	25			Valaistus		2,000: —
	X	26			Enintään 85 oppilaan elatuskustannukset		45,900: —
	X	27			S:n vaatetus		17,000: —
	X	28			Kalusto		1,500: —
	X	29			Kirjat ja opetusvälineistö		1,000: —
	X	30			Työaineet		2,500: —
	X	31			Oppilaiden uutteruusrahat		500: —
	X	32			Sekalaiset menot		6,000: —
					<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos:</i>		
	X	33			Palkkaukset:		
					1 johtaja, samalla opettaja		2,400: —
	X	34			Vuokra		650: —
	X	35			Lämpö ja valo		1,500: —
	X	36			25 oppilaan elatuskulut		13,500: —
	X	37			S:n vaatetus		3,750: —
	X	38			Kalusto		200: —
						Siirros	21,221,499: 32

9 P.L.

			Siirros	21,221,499	32	
X	39		}	Kirjat ja opetusvälineet	350	
X	40	c		Käsityöopetus	600	
X	41			Siivoaminen	225	
X	42	d		Erinäiset korjaustyöt	150	
X	43			Sekalaiset menot	500	
<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>						
X	44		Palkkaukset:			
		Kvsto % 1914	b	1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —	
				korotus 5 v:n palveluksesta	480: —	2,880
X	45		}	Vuokra	500	
X	46			Lämpö ja valo	1,500	
X	47			Enintään 25 oppilaan elatuskulut	13,500	
X	48			S:n vaatetus	3,750	
X	49			c	Kalusto	200
X	50				Kirjat ja opetusvälineet	400
X	51				Käsiammattiopetus	600
X	52			Jatko-opetus	150	
X	53			Siivoaminen	225	
X	54			Erinäiset korjaustyöt	250	
X	55		d	Sekalaiset menot	600	
<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>						
a) Koulusiirtola:						
X	56		b	Palkkaukset:		
		S:n % 1914		1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —	
				korotus 10 vuoden palveluksesta	960: —	3,360
X	57		}	Vuokra	600	
X	58			c	Lämpö ja valo	1,500
X	59				Enintään 25 oppilaan elatuskulut	13,500
X	60				S:n vaatetus	3,750
				Siirros	21,270,589	32

P.L.

			Siirros	21,270,589	32
X	61		Kalusto	200	—
X	62		Kirjat ja opetusvälineet	400	—
X	63	c	Käsiammattiopetus	500	—
X	64		Siivoaminen	225	—
X	65		Erinäiset korjaustyöt	250	—
X	66	d	Sekalaiset menot	700	—
b) Työpajaosasto:					
X	67		Palkkaukset:		
		Kvsto $\frac{9}{6}$ 1914	b	Johtajan palkkio	600:—
				1 puusepän- ja puutöiden opettaja	2,400:—
					3,000
X	68		Vuokra	400	—
X	69		Lämpö ja valo	1,200	—
X	70		Keskimäärin 12 oppilaan elatuskustannukset ..	6,500	—
X	71		S:n vaatetuskustannukset	1,800	—
X	72		Kalusto	200	—
X	73	c	Kirjat ja opetusvälineet	200	—
X	74		Työaineet	1,200	—
X	75		Oppilaiden utteruusrahat	300	—
X	76		Siivoaminen	130	—
X	77		Korjaustyöt	200	—
X	78	d	Sekalaiset menot	400	—
<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>					
X	79		Palkkaukset:		
		S:n $\frac{9}{6}$ 1914	b	1 johtaja, samalla opettaja	2,400:—
				korotusta 10 v:n palveluksesta	960:—
					3,360
X	80		Vuokra	700	—
X	81		Lämpö ja valo	1,500	—
X	82		Keskimäär. 25 oppilaan elätteleentokustannukset	13,500	—
X	83	c	S:n vaatetuskustannukset	3,750	—
X	84		Kalusto	200	—
X	85		Kirjat ja opetusvälineet	250	—
			Siirros	21,311,654	32

9 P.L.

			Siirros	21,311,654	32	
X	86	c	Käsiammattiopetus	500	—	
X	87		Siivoaminen	225	—	
X	88		Erinäiset korjaustyöt	500	—	
X	89		d	Sekalaiset menot	400	—
<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos:</i>						
X	90		Palkkaukset:			
		b & c	1 johtajatar, samalla opetajatar	2,000: —		
			korot. 5 v:n palveluksesta 1/8:stä 1918....	166: 65		
			ruoka	600: —	2,766: 65	
			1 opettajatar	1,200: —		
			korot. 5 v:n palveluksesta	240: —		
			ruoka	600: —	2,040: —	
			1 emäntä, samalla opettajatar	900: —		
			ruoka	600: —	1,500: —	
			1 hoitajatar, samalla opettajatar	600: —		
			ruoka	600: —	1,200: —	
		1 karjakko, samalla opet. ruoka	300: —			
		ruoka	600: —	900: —		
		1 palvelijatar	360: —			
		ruoka	600: —	960: —	9,366 65	
X	91		Vuokraa Toivoniemen tilalle	5,000	—	
X	92		Polttoaineet	7,500	—	
X	93		Valo	800	—	
X	94		Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset	21,600	—	
X	95	e	S:n vaatekustannukset	6,400	—	
X	96		Kalusto	600	—	
X	97		Kirjat ja opetusvälineet	600	—	
X	98		Käsiammattiopetus	300	—	
X	99		Erinäiset korjaustyöt	800	—	
X	100	d	Sekalaiset menot	3,000	—	
			Siirros	21,369,245	97	

P.L.

				Siirros	21,369,245	97
				<i>Finbyn Sjötorpin kasvatuslaitos:</i>		
X	101		Palkkaukset:			
			1 johtajatar, samalla opetajatar	2,000: —		
			korotus 10 v:n palveluksesta	800: —		
			ruoka	600: —	3,400: —	
			1 opettajatar	1,200: —		
			korotus 5 v:n palveluksesta	240: —		
			ruoka	600: —	2,040: —	
		Kvsto %/s 1914	1 emäntä, samalla opettajatar	900: —		
			ruoka	600: —	1,500: —	
			1 hoitajatar, samalla opettajatar	600: —		
			ruoka	600: —	1,200: —	
			1 palvelijatar	360: —		
			ruoka	600: —	960: —	
					9,100	—
X	102		Vuokra		2,700	—
X	103		Polttoaineet		5,000	—
X	104		Valo		800	—
X	105		Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset		24,300	—
X	106		c } S:n vaatetuskustannukset		7,200	—
X	107		Kalusto		700	—
X	108		Kirjat ja opetusvälineet		700	—
X	109		Käsityöopetus		300	—
X	110		Erinäiset korjaustyöt		700	—
X	111		d } Sekalaiset menot		3,000	—
				<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos:</i>		
X	112		Palkkaukset:			
			1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta	480: —		
			korot. 10 v:n palveluksesta 1918	200: —	3,080: —	
		S:n %/s 1914				
				Siirros	3,080: —	21,423,745
						97

9 P.L.

X	112			Siirros	3,080: —	21,423,745 97
				1 apulaisopettajatar	1,200: —	
				korot. 5 v:n palveluk-		
				sesta	240: —	
				ruoka	300: —	1,740: —
				1 emäntä, samalla opet-		
		Kvsto % 1914	b & c	tajatar	1,100: —	
				ruoka	600: —	1,700: —
				1 hoitajatar, samalla opet-		
				tajatar	600: —	
				ruoka	600: —	1,200: —
		S:n 24/4 1917		2 palvelijatarta à 360: —	720: —	
				ruoka à 600: —	1,200: —	1,920: —
						9,640: —
X	113			Vuokra		1,060: —
X	114			Polttoaineet		2,000: —
X	115			Valo		500: —
X	116			Enint. 45 oppilaan elatuskustannukset		24,300: —
X	117		c	S:n vaatetuskustannukset		6,750: —
X	118			Kalusto		600: —
X	119			Kirjat ja opetusvälineet		500: —
X	120			Käsityöopetus		200: —
X	121			Erinäiset korjaustyöt		500: —
X	122		d	Sekalaiset menot		2,000: —
				<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu:</i>		
X	123			Palkkaukset:		
		S:n % 1914	b & c	1 johtajatar, samalla opettajatar ..	1,200: —	
				vuokrarahoja	300: —	1,500: —
X	124			Vuokra		400: —
X	125			Lämpö ja valo		400: —
X	126			Enintään 10 oppilaan elätteelleantokulut		5,400: —
X	127		c	S:n vaatetuskustannukset		1,500: —
X	128			Kalusto		200: —
X	129			Kirjat ja opetusvälineet		100: —
				Siirros		21,481,295 97

P.L.

					Siirros	21,481,295 97
X	130				Käsityöopetus	120 —
X	131				Erinäiset korjaustyöt	150 —
X	132		<i>d</i>		Sekalaiset menot	300 —
					<i>Muist.</i> Kaikki kasvatuslaitosten toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.	
X	133	Kvsto 29/12 1914	<i>b</i>		Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-kasvatusta varten	22,000 —
X	134		<i>c</i>		Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:	
					7 opettajaa à 50: —	350: —
					6 opettajatarta à 37: 50	225: —
X	135		<i>d</i>		Arvaamattomiin tarpeisiin	2,000 —
					<i>X Luku. Smk 497,924: 98</i>	
					Kansanlastentarhain johtokunta.	
XI	1				Palkkaukset:	
		S:n 13/2 1912 14/5 1912	<i>b & c</i>		1 tarkastaja	2,400: —
					1 sihteeri	600: —
					1 vahtimestari	300: —
XI	2		<i>c</i>		Tarverahat, painatustyöt y. m.	3,300 — 2,300 —
XI	3				Kansanlastentarhat.	
					a) Ruotsinkieliset:	
			<i>b & c</i>		Kallion kansanlastentarha	36,054: —
					Tehtaankadun s:n	17,744: 70
					Hermannin s:n	29,450: —
					Sepänkadun s:n	23,950: —
					Töölön s:n	42,120: —
					Vladimirinkadun s:n	24,312: 85
					P. Robertinkadun s:n	19,792: 50
				b) Suomenkieliset:		
				I. Viertotien kansanlastentarha	23,380: —	
				Alppikadun s:n	26,879: —	
				Porvoonkadun s:n	26,070: —	
				Kansakoulukadun s:n	24,735: —	
					Siirros 294,488: 05	21,512,040 97

P.L.	XII	1							
							Siirros	42,928: —	22,136,746 87
			1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911 30/12 1912	b	1 amanuessi pääkirjast. korot. 5 v:n palveluk- sesta	1,380: — 138: —		1,518: —	
			S:n 30/12 1911	b	1 s:n s:n			1,380: —	
			S:n 30/12 1907	b	3 ylimäär. s:n s:n à 900: —			2,700: —	
			S:n 30/12 1910	b	1 vahtimestari	1,200: —		1,380: —	
			S:n 30/12 1907	b	henkilökoht. palk.lis.	180: —		1,380: —	
			S:n 30/12 1907	b	1 toinen vahtimestari			1,500: —	
			S:n 30/12 1910	b	1 talonmies			420: —	
			S:n 30/12 1907	b	1 siivoojatar			1,200: —	
				b	1 Kallion haaraosaston johtaja	4,000: —		4,800: —	
				b	korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —		4,800: —	
				b	1 s:n amanuessi	2,200: —		2,640: —	
				b	korotus 10 v:n palve- lukselta	440: —		2,640: —	
			S:n 30/12 1909	b	1 s:n amanuessi	2,200: —		2,420: —	
			S:n 30/12 1911	b	korotusta 5 vuoden palveluksesta	220: —		2,420: —	
			S:n 30/12 1912	b					
			S:n 30/12 1913	b	1 s:n s:n	1,560: —		1,599: —	
				b	korot. 5 v:n palveluk- sesta 1/9:stä 1918 ..	39: —		1,599: —	
				b	1 s:n s:n			1,560: —	
				b	2 s:n s:n à 1,380: —			2,760: —	
				b	2 ylimäär. s:n s:n à 900: —			1,800: —	
				b	1 vahtimestari s:n s:n			1,200: —	
				b	1 vahtimestarinapulainen s:n s:n ..			780: —	
				b	1 siivoojatar s:n s:n			780: —	
			S:n 30/12 1907	b	1 Töölön haaraosaston johtaja	2,100: —		2,520: —	
			S:n 30/12 1909	b	korotusta 10 vuoden palveluksesta	420: —		2,520: —	
			S:n 30/12 1912	b					
			S:n 30/12 1913	b	1 siivoojatar s:n s:n			280: —	
			S:n 8/10 1907	b	1 Hermannin haaraosas- ton johtaja	1,800: —		2,070: —	
			S:n 30/12 1909	b	korotusta 5 v:n pal- veluksesta	180: —		2,070: —	
			S:n 30/12 1912	b	korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/7:stä 1918	90: —		2,070: —	
							Siirros	78,235: —	22,136,746 87

9 P.L.								
	XII	1				Siirros	78,235:—	22,136,746 87
			Kvsto ^{22/12 1898} _{26/9 1899}	b	1 Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtaja	400:—		
				c	Pääkirjaston ja haaraosastojen ylimääräiset apulaiset	11,000:—		
			S:n ^{30/12 1909}	b	2 siivoojattarta Tehtaankadun ja Hermannin haaraosastoilla ä 220:—	440:—		90,075 —
	XII	2			Haaraosastojen huoneistonvuokrat			5,800 —
	XII	3			Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen, siirtomääräraha			65,000 —
	XII	4			Painatuskuiut			6,000 —
	XII	5			Kirjahyllyt ja luettelokaapit			2,500 —
	XII	6		c	Polttoaineet			30,000 —
	XII	7			Valaistus			8,500 —
	XII	8			Palovakuutusmaksut			250 —
	XII	9			Vedenkulutusmaksut			200 —
	XII	10			Puhtaanapitomaksut			1,170 —
	XII	11			Lumenajo			400 —
	XII	12		c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja			8,000 —
					<i>XII Luku. Smk 217,895:—</i>			
					<i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari, pääkirjaston talonmies ja kaikki siivoojattaret saavat vapaan asunon, lämmön ja valon.			
					Työväenopisto.			
	XIII	1			<i>Yhteiset menot:</i>			
			S:n ^{10/6 1913}	b	Taloudenhoitajan palkkio	600:—		
				c	Sihteerin palkkio yhteisen johtokunnan kokouksista ynnä tarve- rahat	500:—		1,100 —
					<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>			
	XIII	2			<i>Palkkaukset:</i>			
			S:n ^{10/6 1913}	b	1 johtaja	4,000:—		
					Siirros	4,000:—		22,335,741 87

P.L.						
XIII	2			Siirros	4,000: —	22,355,741 87
			c	Palkkioita luennoitsijoille	5,200: —	
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	5,200: —	
				Vahtimestarinpalkkiot	1,000: —	15,400 —
XIII	3			Vuokrat		8,500 —
XIII	4		c	Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö ..		1,600 —
XIII	5			Painatustyöt ja ilmoitukset		2,000 —
XIII	6			Puhtaaksikirjoitus ja nimikirjan laadinta		200 —
XIII	7			Sekalaista		1,000 —
				<i>Suomenkielinen osasto:</i>		
XIII	8	Kvsto 10/6 1913	b	Palkkaukset:		
				1 johtaja	5,000: —	
				Palkkioita luennoitsijoille	8,000: —	
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	13,000: —	
				Vahtimestarinpalkkiot	3,000: —	29,000 —
XIII	9			Vuokrat		15,800 —
XIII	10		c	Opetusvälineet		800 —
XIII	11			Painatustyöt ja ilmoitukset		2,500 —
XIII	12			Puhtaaksikirjoitus, nimikirjan laadinta ja tilas- tötyö		500 —
XIII	13			Sekalaista		2,800 —
				<i>XIII Luku. Smk 81,200: —</i>		
				Helsingin kaupungin museo.		
XIV	1	S:n 21/10 1908 13/6 1911 8/10 1912 29/12 1914 S:n 26/3 1911	b & c	Palkkaukset:		
				1 museon johtaja	1,800: —	
				1 vahtimestari	600: —	
				1 lämmittäjä	1,200: —	3,600 —
				Siirros	22,439,441 87	

9 P.L.

			Siirros	22,439,441	87	
XIV	2		Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muotoku- vain y. m. ostoon, siirtomääräraha	4,000	—	
XIV	3		Määräraha plastillisen mallin laittamiseksi Helsin- gin kaupungista vuonna 1878, siirtomääräraha	5,000	—	
XIV	4	c	Polttoaineet	6,000	—	
XIV	5		Valaistus	180	—	
XIV	6		Vedenkulutus	100	—	
XIV	7		Tarverahat, siivoaminen y. m.	2,600	—	
			<i>Muist.</i> Vahtimestari ja lämmittäjä saavat lisäksi vapaan asunnon ja lämmön.			
			<i>XIV Luku. Smk 21,480: —</i>			
Musiikkilautakunta.						
XV	1		<i>Palkkiot ja tarverahat:</i>			
		Kvsto ^{13/2} 1912 _{28/4} 1914	b&c { 1 puheenjohtaja	1,200: —		
			1 sihteri	1,200: —		
			1 taloudenhoitaja	4,200: —		
			1 kassanhoitaja	1,800: —		
		c	Tarverahat	800: —	9,200 —	
XV	2	S:n ^{10/3} 1914	b <i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>	261,000	—	
XV	3		<i>Muut sivistystarkoitukset:</i>			
			Ruotsalaisen teatterin määräraha	20,000: —		
			Kansallisteatterin s:n	8,000: —		
		c	Kansan Näyttämön s:n	5,000: —		
			Helsingin Torvisoittokunnan s:n	20,000: —		
			Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n	10,000: —	63,000 —	
			<i>XV Luku. Smk 333,200: —</i>			
			9 P.L. Smk 4,508,267: 21			
				Siirros	22,790,521	87

P.L.

				Siirros		22,790,521	87	
Kymmenes pääluokka.								
Kauppahallit ja kauppatorit.								
Rantatorin kauppahalli.								
I	1	Kvsto ^{29/10 1899} ^{30/12 1907} ^{13/3 1917}	b	Palkkaukset:				
				1 tarkastusmies	1,350: —			
				vaatetusapua	150: —	1,500: —		
				1 renki	1,200: —			
				henkilökoht. lis.	300: —	1,500: —	3,600 —	
I	2		c	Valaistus		3,000 —		
I	3			Polttoaineet		1,000 —		
I	4			Vedenkulutus		10,000 —		
I	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		3,000 —		
I	6			Sekalaisia kuluja		200 —		
					<i>I Luku. Smk 20,800: —</i>			
Hietalahdentorin kauppahalli.								
II	1	S:n ^{22/12 1903} ^{30/12 1907} ^{13/3 1917}	b	Palkkaukset:				
				1 tarkastusmies	1,350: —			
				vaatetusapua	150: —	1,500: —		
				1 renki	1,800: —	3,300 —		
II	2		c	Valaistus		3,000 —		
II	3			Polttoaineet		1,000 —		
II	4			Vedenkulutus		300 —		
II	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		2,000 —		
II	6			Sekalaisia kuluja		200 —		
					<i>II Luku. Smk 9,800: —</i>			
						Siirros	22,821,121	87

10 P.L.

				Siirros	22,821,121	87	
Kasarmintorin kauppahalli.							
III	1	Kvsto ^{28/12 1906} ^{30/12 1907} ^{30/12 1912} ^{13/3 1917}	b {	Palkkaukset:			
				1 tarkastusmies	2,000:—		
				vaatetusapua	150:—	2,150:—	
				1 renki	1,800:—	3,950—	
III	2		c {	Valaistus		3,000—	
III	3			Polttoaineet		4,000—	
III	4			Vedenkulutus		350—	
III	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		1,500—	
III	6			Sekalaisia kuluja		250—	
				<i>III Luku. Smk 13,050:—</i>			
Harjutorin kauppahalli.							
IV	1	S:n ^{30/12 1912} ^{3/2 1914}	b {	Palkkaukset:			
				1 tarkastusmies	1,200:—		
				Määräraha yövärtioimista varten ..	1,440:—	2,640—	
IV	2		c {	Valaistus		300—	
IV	3			Vedenkulutus		200—	
IV	4			Karikkeiden poisto		500—	
IV	5			Sekalaisia kuluja		250—	
				<i>IV Luku. Smk 3,890:—</i>			
Hakaniementorin kauppahalli.							
V	1	S:n ^{30/12 1913} ^{13/3 1917}	b {	Palkkaukset:			
				1 tarkastusmies	2,600:—		
				2 renkiä à 1,800:—	3,600:—	6,200—	
V	2		c {	Valaistus		7,800—	
V	3			Polttoaineet		10,000—	
V	4			Vedenkulutus		1,700—	
V	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		2,000—	
V	6			Sekalaisia kuluja		500—	
				<i>V Luku. Smk 28,200:—</i>			
				Siirros	22,866,261	87	

P.L.					Siirros	22,866,261	87
				Vallilan kauppahalli.			
VI	1			Palkkaukset:			
			c	1 tarkastusmies 2,000: —			
				vaatetusapu 150: —	2,150: —		
				1 renki	1,800: —	3,950	—
VI	2			Valaistus		3,000	—
VI	3			Vedenkulutus		300	—
VI	4		Karikkeiden poiskuljetus		400	—	
VI	5		Sekalaisia kuluja		200	—	
				<i>VI Luku. Smk 7,850: —</i>			
VII	1		c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla . .		750	—
				<i>VI Luku. Smk 750: —</i>			
				10 P.L. Smk 48,340: —			
				Yhdestoista pääluokka.			
				Kaupungin teknilliset laitokset.			
				Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.			
				Hallituksen jäsenten palkkio 10,000: —			
				1 sihteeri 4,000: —			
				Tarverahat ja konekirjoitus 2,800: —			
				<u>Smk 16,800: —</u>			
				Vesijohtolaitos.			
				<i>Hallinto.</i>			
I	1			Palkkaukset:			
			b&c	Laitoksen osa Hallituksen menoista 5,600: —			
				1 toimitusjohtaja 12,000: —			
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 2,400: —			
				vuokrarafoja 2,000: —			
				matkarafoja 500: —			
				henkilökoht. palkanlis. 3,000: —	19,900: —		
				1 assistentti 9,000: —			
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,800: —			
				henkilökoht. palkanlis. 3,000: —	13,800: —		
					<u>Siirros 39,300: —</u>	22,874,861	87

1908 v:n rahas.
Kvsto ^{30/12} 1912
28/3 1916
13/11 1917

11 P.L.

I	1			Siirros 39,300: —	22,874,861 87
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912 _{28/3} 1916	} b & c	1 kamreeri 6,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 600: —	6,600: —
				1 kirjanpitäjä 3,600: —	
				1 kassanhoitajatar 3,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 300: —	3,300: —
				Konttoriapulaiset 9,000: —	
				Piirustaja-apulaiset 3,600: —	65,400 —
I	2		} c	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus	9,000 —
I	3				Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen
				— Smk 84,400: —	
				<i>Käyttö.</i>	
I	4			Palkkaukset:	
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912	} b	1 kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja 8,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta 800: —	
				henkilökoht. palkanlis. 3,000: —	11,800: —
				1 kemistin apulainen 4,800: —	
				korotus 5 v:n palveluksesta 480: —	5,280: —
				1 ylikoneenkäyttäjä 4,500: —	
				Konehenkilökunta 40,000: —	61,580 —
I	5		} c	Laboratorin kustannukset	8,000 —
I	6				Vedennoston s:n
I	7			Suodatuksen s:n	10,000 —
I	8			Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n	600,000 —
I	9			Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	25,000 —
I	10			S:n valaistus	6,000 —
I	11			S:n lämmitys	15,000 —
				Siirros	23,934,841 87

P.L.

				Siirros	23,934,841	87	
I	12		c	Yövärtija ja sekalaista	10,000	—	
I	13			Tarverahat ja painatuskulut	1,000	—	
				— Smk 986,580: —			
				<i>Johtoverkko ja vesisäiliö.</i>			
I	14		c	Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912		1 insinööri	5,400: —		
				viemärien tarkastuk- sesta	1,800: —	7,200: —	
				Työnjohto	10,800: —	18,000 —	
I	15		c	Putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien kor- jaus ja kunnossapito sekä niiden suojelemi- nen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön ynnä vartijatuvan korjaus ja kunnossa- pito		80,000 —	
I	16			Vesisäiliön ja vartijatuvan lämmitys		1,000 —	
I	17			Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja		5,000 —	
I	18			Tarverahat ja painatuskustannukset		3,000 —	
				— Smk 107,000: —			
				<i>Jakelu.</i>			
I	19		c	Konttoriapulaiset ja satamavesijohtojen veden- annon valvoja		18,000 —	
I	20			Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja rahain periminen		20,000 —	
I	21			Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus		35,000 —	
I	22			Tarverahat ja painatuskulut		3,000 —	
				— Smk 76,000: —			
				<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>			
I	23		c	Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912		1 insinööri, samalla mittaripajan johtaja	5,100: —		
				Työnjohto	20,000: —		
				Konttori- ja varastoapulaiset	15,000: —	40,100 —	
				Siirros	24,168,941	87	

11 P.L.

			Siirros	24,168,941	87
I	24		Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	5,000	—
I	25	c	Valaistus	500	—
I	26		Lämmitys	1,600	—
I	27		Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut	5,000	—
I	28		Tarverahat ja painatuskustannukset	4,000	—
			<p><i>Muist.</i> Kemisti, kemistin apulainen, ylikoneenkäyttäjä ja 10 konehenkilökunnan jäsentä, 1 laboratorin vahtimestari ja 1 työmestari saavat vapaan asunnon ja lämmön, 1 säiliönvartija vapaan asunnon ja polttopuut.</p> <p style="text-align: center;">— Smk 56,200: —</p> <p style="text-align: center;"><i>Sekalaiset menot.</i></p>		
I	29	c	Veroja Helsinginpitäjän kunnalle	3,500	—
I	30		Palovakuutusmaksuja	3,500	—
I	31		Maanvuokria: Vantaanjoen viereisen suojelusalueen 350: — Siltasaaren sekä vesialueen korvausta	650: —	
			maa-alueiden kaupunginkassaan ..	1,200: —	
			s:n Kaasulaitokselle	1,350: —	3,550
I	32	c	Tapaturmavakuutusmaksut ja lääkärinpalkkiot ..	4,000	—
I	33		Kustannuksia työntekijäin kesälomasta	15,000	—
I	34		Puhelinmaksut	2,500	—
I	35		Korkoja konttokuranttililta kaup.kassassa	30,000	—
I	36		Mittaukset ja tutkimukset	2,000	—
I	37	c	Vedenkulutusmaksujen y. m. poisto ja palautus	1,000	—
I	38		Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa	30,000	—
I	39		Kaupunginvaltuuston myöntämät kalliinajanlisäykset virka- ja palvelusmiehille	150,000	—
			— Smk 245,050: —		
			<i>Utististyöt.</i>		
I	40	c	Työkalujen osto	5,000	—
I	41		Vesijohto Viipurinkadun alle Hangon- ja Karjalankadun välille	63,600	—
I	42	c*	S:n Torkkelikadun alle Franzén- ja Agricola-	45,500	—
I	43		S:n Pengerkadun alle Torkkelikadun ja osote n:on 27 välille	17,900	—
			Siirros	24,562,091	87

P.L.

			Siirros	24,562,091 87		
I	44	Kvsto 17/8 1917	b* } Vesijohto Adolfintien alle Penger- ja Torikadun välille, ainoastaan kanavan louhintaa	18,500 —		
I	45			S:n Agricolakujan alle Torkkeli- ja Franzénkadun välille	45,000 —	
I	46			S:n Loviisankadun alle Kotkan- ja Hangonkadun välille sekä Tammisaaren- ja Heinolankadun välille, ainoastaan kanavan louhintaa	12,300 —	
I	47			S:n Hangonkadun alle, ainoastaan kanavan louhintaa	11,100 —	
I	48			S:n Tammisaarenkadun alle, ainoastaan kanavan louhintaa	18,000 —	
I	49			S:n Heinolankadun alle, ainoastaan kanavan louhintaa	16,200 —	
I	50			S:n Bölenkadun alle Magdaleena- ja Herttakadun välille	33,500 —	
I	51			S:n I Linjan ja Eläintarhan huvilan N:o 7 välille (uudistus)	3,400 —	
I	52			c* } S:n Hietaniemenkadun alle	138,500 —	
I	53				S:n Sipoonkadun alle	123,000 —
I	54				S:n Saimaankadun alle	17,000 —
I	55				S:n Porvoonkadun alle	11,000 —
I	56				S:n E. Hesperiakadun alle	93,000 —
I	57				Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan	10,000 —
I	58	S:n 9/10 1917	b* } Vanhankaupungin vesijohdon laajennus	2,700,000 —		
— Smk 3,387,500: —						
I Luku. Smk 4,942,730: —						
Kaasulaitos.						
<i>Hallinto.</i>						
II	1	1908 v:n rahas. Kvsto 13/11 1917	b&c } Palkkaukset: Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,600: —		
				1 toimitusjohtaja	12,000: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400: —	
				vuokrarahoja	2,000: —	
				matkarahoja	500: —	
				henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	
				Assistenttipalkkio	1,800: —	
				1 kamreeri ja konttoripäällikkö	7,500: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,500: —	
					9,000: —	
Siirros				36,300: —		
				27,817,591 87		

11 P.L.

II	1				Siirros 36,300: —	27,817,591 87
		1908 v:n rahas.	b & c	1 kirjanpitäjä	4,500: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	450: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta 1/5:stä 1918	300: —	4,250: —
				1 kassanhoitajatar	3,600: —	
				korotusta 10 v:n palveluksesta	720: —	4,320: —
				Konttoriapulaiset	15,100: —	60,970 —
II	2		c	Pääkonttorin vuokra ja siivoaminen		16,200 —
II	3			Konttorin tarverahat ynnä kirjaston ja aikakauslehtien kulut		5,500 —
				— Smk 82,670: —		
				<i>Käyttö.</i>		
II	4			Palkkaukset:		
		Kvsto 9/10 1917	b	1 esim. käyttöinsinööri	8,000: —	
				henkilökoht. palkanlis.	2,000: —	10,000: —
				1 kemisti	6,000: —	
				matkarafoja	400: —	6,400: —
		1908 v:n rahas. Kvsto 23/3 1916	b & c	Sörnäsän tehdaskonttorin konttoriapulaiset	12,500: —	
				1 konemestari	4,900: —	
				Kaasumestarin palkat	21,000: —	
				Höyrykattilain lämmittäjät 15,000: —		
				Koneenkäyttäj. ja voitelij. 29,000: —	44,000: —	98,800 —
II	5			Kaasutettavaksi muokattua puuta 21,500 tonnia		1,720,000 —
II	6			Halkoja ja sysiä generaattoreihin		60,000 —
II	7			Puiden ja sysien kuljetus ja pienennys		40,000 —
II	8		c	Erinäiset kaasutuksen tarveaineet		60,000 —
II	9			Retorttihuoneen työkustannukset ynnä muurarien ja moottorinhoitajain palkat		142,000 —
II	10			Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työkustannukset ja aineet, 80,000 m ³ à 20 p:ää		17,500 —
				Siirto		30,038,561 87

P.L.

				Siirros	30,038,561	87	
II	11	e	Polttoaineet ja erinäiset höyrykattilakäytön tarvikk.		150,000	—	
II	12		Öljy ja erinäiset konekäytön tarvikkeet		6,000	—	
II	13		Kaasunpuhdistuksen työ- ja tarveainekustannukset		8,000	—	
II	14		Rakennusten, uunien, koneiden y. m. korjaus- ja kunnossapito		50,000	—	
II	15		Puukaasun valmistuksesta johtuvat muutokset ja väliaikaiset uutislaitteet		45,000	—	
II	16		Työkustannuksia sysien lajittelusta, pienentämisestä ja myynnistä		5,000	—	
II	17		Tervan työ- ja myyntikustannukset		5,000	—	
II	18		Erin. sivutuotteiden työ- ja tarveainekustannukset		500	—	
II	19		Työntekijäin kesäloman kustannukset		12,000	—	
II	20		Laitoksen kaasuvalaistus		2,000	—	
II	21		Sähkövoima ja -valaistus		18,000	—	
II	22		Vesimaksut		10,000	—	
II	23		Palovakuutus		6,000	—	
II	24		Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito		4,000	—	
II	25		Laboratorin kustannukset		1,000	—	
II	26		Työpajan s:n		2,000	—	
II	27		Insinöörien ja työmestarien asuinrakennusten kustannukset		10,000	—	
II	28		Puhtaanapito, vartiominen y. m.		25,000	—	
II	29		Tehdaskonttorin tarverahat		4,000	—	
				<i>Muist.</i> Ensimmäinen käyttöinsinööri sekä kone- mestari saavat vapaan asunnon, lämmön ja kaasun, kaasumestarit vapaan lämmön ja kaasun.			
				— Smk 2,501,800: —			
				<i>Johtoverkko ja jakelukello.</i>			
II	30			1 putkimestari ulkopuolisia töitä varten		4,000	—
II	31			Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito		28,000	—
II	32			Jakelujohtojen s:n s:n		500	—
II	33			Jakelukellon kustannukset		12,000	—
II	34			Työntekijäin kesäloman kustannukset		1,100	—
				— Smk 45,600: —			
				Siirto	30,447,661	87	

11 P.L.

				Siirros	30,447,661	87
		<i>Jakehu.</i>				
II	35	Konttoriapulaiset		38,000	—	
II	36	Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen		70,000	—	
II	37	Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt		8,000	—	
II	38	Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus..		25,000	—	
II	39	Tilaaajain hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.		2,000	—	
II	40	Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito		8,000	—	
II	41	Työntekijäin kesäloman kustannukset		1,000	—	
		— Smk 152,000: —				
		<i>Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely.</i>				
II	42	Palkkaukset:				
		1 johtotyöinsinööri		7,000:	—	
		1 avustava s:n		4,500:	—	
		1 putkimestari		4,200:	—	
		Konttoriapulaiset		9,500:	—	
		1 varastonhoitaja		3,600:	—	
		1 avustava s:n		3,000:	—	
						31,800
II	43	Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkat		7,500	—	
II	44	Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra		11,000	—	
II	45	Palovakuutus		400	—	
II	46	Konttorin tarverahat		2,000	—	
II	47	Työkalujen ja automobiilin kunnossapito		4,000	—	
II	48	Työpajan sekalaiset kustannukset		500	—	
II	49	Työntekijän tapaturmankorvaus sekä lääkärin- ja sairaanhoito		600	—	
II	50	Työntekijäin kesäloman kustannukset		1,800	—	
		— Smk 59,600: —				
		<i>Sekalaiset menot.</i>				
II	51	Korkoa konttokuranttitililtä kaupung.kassassa		20,000	—	
II	52	Tontinvuokra		21,394	—	
II	53	Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus ..		3,500	—	
II	54	Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin		20,000	—	
				Siirros	30,724,155	87

P.L.

					Siirros	30,724,155	87
II	55	c*	Kaupunginvaltuuston myöntämät kalliinajanli- säykset virka- ja palvelusmiehille			200,000	—
			— Smk 264,894: —				
			<i>Katuvalaistus.</i>				
II	56	c {	Lyhdynsyttyttäjät ja lampunhoitajat			90,000	—
II	57		Muut katuvalaistuksen kustannukset			18,000	—
			— Smk 108,000: —				
			<i>Uutistytöt.</i>				
II	58	c*	Pääputkiverkon laajentamiseen tarp. kalustoa varten sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asetta- miseen Hallituksen lähemm. määräyksen mukaan			20,000	—
			— Smk 20,000: —				
			<i>II Luku. Smk 3,234,564: —</i>				
			Sähkölaitos.				
			<i>Hallinto.</i>				
III	1		Palkkaukset:				
			Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,600: —			
			1 toimitusjohtaja	14,000: —			
			vuokrarafoja	2,000: —			
			matkarafoja	500: —			
			henkilökoht. palkanlis.	3,500: —	20,000: —		
			Assistenttipalkkio	1,800: —			
			1 kamreeri ja konttori- päällikkö	7,500: —			
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta	750: —			
			korotusta 10 v:n palv. 1/10:stä 1918	125: —	8,375: —		
			1 kirjanpitäjä	4,800: —			
			korotus 5 v:n palveluk- sesta 1/6:stä 1918 ..	280: —	5,080: —		
			1 kassanhoitajatar	3,600: —			
			3 laskujen tarkastajaa	13,200: —			
			Konttoriapulaiset	67,000: —			
					Siirros	124,655: —	31,052,155
							87

Kvsto 5/12 1916

S:n 30/4 1912 b & c

11 P.L.	III	1				
					Siirros 124,655: —	31,052,155 87
			c	1 toimistonjohtaja ja tarpeelliset apulaiset	7,700: —	
				Konttorihuoneistojen siivoaminen, vahtimestari, asiapojat ja portinvartijat	20,000: . . .	152,355 —
	III	2		Konttorin tarverahat, aikakauslehdet ynnä kirjaston täydentäminen	— Smk 177,355: —	25,000 —
				<i>Käyttö.</i>		
				Palkat ja palkkiot.		
	III	3		Palkkaukset:		
				1 esim. käyttöinsinööri, samalla osaston johtaja	8,400: —	
				1 avustava käyttöinsinööri	6,000: —	
				Sörnäsän höyryvoimalaitos.		
				2 konemestaria	9,000: —	
				Konehenkilökunta	33,600: —	
				Lämmittäjät	19,200: —	
				Ylim. lämm. haloilla lämmittäm. varten	120,000: —	
				Lämmittäjäpalkkiot	1,500: —	
				Ylimääräiset apulaiset ja varastokulut	9,000: —	
				Vuokrarahoja koneenkäyttäjälle ja lämmittäjälle	14,400: —	
				Kasarmintorin asema.		
				Konehenkilökunta	35,550: —	
				Ylimääräiset apulaiset	2,000: —	
				Kallion asema.		
				Konehenkilökunta	19,800: —	
				Ylimäär. apulaiset	1,500: —	
				Töölön asema.		
				Konehenkilökunta	14,400: —	
				Ylimäär. apulaiset	1,000: —	
				Piirustuskonttori.		
			c	Piirustaja-apulaiset	14,400: —	309,750 —
	III	4		Piirustustarvikkeet		3,000 —
					Siirros	31,542,260 87

P.L.

			Sirros	31,542,260	87
			Käyttötarvikkeet.		
III	5	c	38,000 syltä halkoja ynnä purkaminen ja pienennys à 110: —	4,180,000	—
III	6		Halkojen kuljetus kattilahuoneeseen	90,000	—
III	7		Kattilain lisävesi	2,400	—
III	8		Muihin tarkoit. tarvittava vesijohtovesi	4,000	—
III	9		Voitelu- ja puhdistustarvikkeet	9,000	—
III	10		Muut tarvikkeet	10,000	—
III	11		Akkumulaattorin happi	12,000	—
			Korjaus ja kunnossapito.		
III	12	c	Työnjohto	14,000	—
III	13		Kaikkien asemain konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	80,000	—
III	14		Kaikkien asemarakennusten s:n s:n	20,000	—
			Sekalaiset menot.		
III	15	c	Käyttöhenkilök. huoneistojen vuokrat	6,100	—
III	16		S:n lämmitys	5,000	—
III	17		S:n valaistus	400	—
III	18		Asuntojen kunnossapito ja katuosain puhtaanaapito	2,000	—
III	19		Kustannuksia kone- ja lämmittäjähenkilökunnan vapaista polttoaineista	9,000	—
III	20		S:n vapaasta valaistuksesta	2,000	—
III	21		Asemain polttoaineet	8,000	—
III	22		S:n valaistus	7,500	—
III	23		S:n puhtaanapito	10,000	—
III	24		Puhelimet, raitiotieliput y. m.	2,500	—
III	25		Päiväkirjat, lomakkeet y. m.	3,000	—
			<p><i>Muist.</i> Ensimmäinen käyttöinsinööri, 2 konemestaria, 1 höyryvoimalaitoksen koneenkäyttäjä ja 1 Kasarmin- torin aseman koneenkäyttäjä saavat vapaan asunnon, jota paitsi nämä toimihenkilöt sekä kaikki koneen- käyttäjät, ja vanhemmat lämmittäjät saavat vapaan lämmön ja valon ynnä 5 työmestaria vapaan valon.</p>		
			— Smk 4,789,650: —		
			Sirros	36,019,160	87

11 P.L.

			Siirros	36,019,160	87	
<i>Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu.</i>						
III	26	Kvsto ^{30/12 1912} _{30/12 1913} } <i>b</i>	Palkkaukset:			
			1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa		8,400	—
<i>Johtoverkko ja johtotyöt.</i>						
III	27		Työnjohto	14,000	—	
III	28		Varastokustannukset	11,000	—	
III	29		Johtoverkon kunnossapito	30,000	—	
III	30		Päivystyskustannukset	5,000	—	
III	31		Korjauspajan s:n	1,000	—	
<i>Johtojen tarkastus.</i>						
III	32		Johtotöiden tarkastajat	13,000	—	
III	33		Tarverahat, lomakkeiden y. m. painatus	2,000	—	
<i>Mittarityöpaja ja laboratorio.</i>						
III	34	<i>c</i>	Palkkaukset:			
			1 laboratorin insinööri, paitsi vapaata valoa	6,000:—		
			Työmestari ynnä tarpeelliset tarkistajat ja mekanikot	39,000:—		
			Laboratooriapulaiset	3,600:—	48,600	—
III	35		Työkalut ja tarveaineet sekä varaosat	15,000	—	
III	36		Uusien mittauskoneiden hankinta sekä kulutuskon- kojeiden tutkiminen	4,000	—	
III	37		Tarverahat	1,000	—	
<i>Jakelu ja mittarien toimitus.</i>						
III	38		Palkkaukset:			
			Ekspediööri ynnä tarpeelliset apulaiset	10,000	—	
III	39		Mittarien asettelu	35,000	—	
III	40		S:n lukeminen	35,000	—	
III	41		Maksujen periminen	45,000	—	
III	42		Tarverahat	1,000	—	
				Siirros	36,298,160	87

12 P.L.

				Siirros	36,931,535	87
			Kahdestoista pääluokka.			
			Katu- ja laituri- valaistus.			
			Kaasuvalaistus.			
I	1	c	650,000 m ³ kaasua	292,500:—		
		c	Lyhdynsytytt. ja lampunhoit. palkat	90,000:—		
		c	Muut katuvalaistuksen kustannukset	18,000:—	400,500	—
			<i>I Luku. Smk 400,500:—</i>			
			Sähkövalaistus.			
II	1	c	500,000 kilowattituntia sähkövoimaa	202,800:—		
		c	Kunnossapito ja kustannukset	35,000:—	237,800	—
			<i>II Luku. Smk 237,800:—</i>			
			Petrolivalaistus.			
III	1	c	Arvioitu petrolin kulutus 27,000 kg à 63 penniä	17,010:—		
		c	Kunnossapito ja hoito	25,700:—		
		c	Korjaukset, tarveaineet ja vuokrat	3,600:—		
		c	Vakuutusmaksut ja sekalaisia	700:—	47,010	—
			<i>III Luku. Smk 47,010:—</i>			
			Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.			
IV	1	c	Sähkövalaistus	4,400:—		
		c	Kaasuvalaistus	5,200:—	9,600	—
			<i>IV Luku. Smk 9,600:—</i>			
			12 P.L. Smk 694,910:—			
					Siirros	37,626,445
						87

P.L.

Siirros 37,626,445 87

Kolmastoista pääluokka.**Yleiset työt.****Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennus-**
konttori.

I 1

Palkkaukset:

Stge 11/10 1910
3/11 1910
30/12 1913
28/3 1916
8/2 1916
6/6 1916

b&c

Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk			
kokoukselta	4,800: —		
1 sihteerin	4,000: —		
1 kaupungininsinööri .. 15,000: —			
korotusta 10 v:n palveluksesta	3,000: —		
matkaravoja	600: —	18,600: —	
1 työpäällikkö	11,000: —		
korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,200: —		
matkaravoja	500: —	13,700: —	
3 insinööriä katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla à	7,000: —		
matkaravoja à	500: —	22,500: —	
1 kaupunginarkkitehti .. 11,000: —			
korotusta 10 v:n palveluksesta	2,200: —		
matkaravoja	500: —	13,700: —	
1 avustava kaupunginarkkitehti	6,500: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —		
matkaravoja	500: —	7,650: —	
1 kaupung. asemakaavaarkkitehti	11,000: —		
matkaravoja	500: —	11,500: —	
1 avustava kaupungin asemakaavaarkkitehti	6,500: —		
1 geodeetti, paitsi sivutuloja	5,000: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —		
matkaravoja	500: —	6,500: —	

Siirros 109,450: — 37,626,445 87

13 P.L.

				Siirros 109,450: —		37,626,445 87	
I	1						
		Kvsto ^{11/10 1910} ^{8/11 1910} ^{30/12 1913} ^{28/3 1916}	} <i>b & c</i>	1 kaupunginpuutarhuri .	6,000: —		
				korotusta 10 vuoden			
				palveluksesta	1,200: —		
				matkarahoja	500: —	7,700: —	
				1 puhtaanapitolaitoksen			
				johtaja	6,500: —		
				matkarahoja	500: —	7,000: —	
				1 kamreeri		6,000: —	
				1 varastonhoitaja	4,000: —		
				korotusta 5 v:n palve-			
		luksesta	400: —	4,400: —			
		1 vanh. metsänvartija ..	1,200: —				
		korotusta 10 vuoden					
		palveluksesta	240: —				
		henkilökoht. lisäystä ..	260: —	1,700: —			
		1 nuor. metsänvartija ..	1,000: —				
		korotusta 10 vuoden					
		palveluksesta	200: —				
		henkilökoht. lisäystä ..	260: —	1,460: —			
		1 vahtimestari	1,500: —				
		korot. 5 v:n palveluk-					
		sesta	150: —	1,650: —	139,360		
I	2					50,000	
I	3		<i>c</i>	Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset		4,000	
I	4			Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljelys		17,000	
I	5			Tarveaineet ja apurien päivätyöt mittauksissa ..		5,000	
I	6		<i>c*</i>	Kaupungin uuden tonttikirjan laatiminen			
				Kaupungille ostettujen Domarbyn, Boxbackan y. m.			
				maatilain kartallepano ja korkeusmittaukset,		30,000	
				siirtomääräraha		20,000	
I	7			Kaupungin kolmiomittaus, siirtomääräraha		13,000	
I	8			Rakennuskonttorin kaikkien huoneistojen vuokra		1,500	
I	9			Valaistus		7,500	
I	10			Polttoaineet		4,500	
I	11		<i>c</i>	Siivoaminen			
I	12			Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain rai-		18,250	
				tioitievuosiiliput		200,000	
I	13			Kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskont-			
				torin työntekijöille			
				<i>Muist.</i> Kaupunginpuutarhuri, metsänvartijat ja vahtimestari saavat vapaan asunnon ja lämmön.			
				<i>I Luuku. Smk 510,110: —</i>			
						Siirros 38,136,555 87	

P.L.

			Siirros	38,136,555	87		
Rakennukset ja talot.							
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>							
II	1		c {	Erinäiset korjaukset	64,000	—	
II	2			Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	14,000	—	
II	3			Bengtsårin kasvatuslaitos	17,000	—	
II	4			Palolaitoksen rakennukset	7,400	—	
II	5			Kansakoulut, kaupungin omat	24,500	—	
II	6			Vuokratut kansakouluhuoneistot	3,800	—	
II	7			Kunnan työväenasunnot	8,700	—	
II	8			Forsbyn kunnalliskoti	15,000	—	
II	9			Poliisilaitoksen rakennukset	17,400	—	
II	10			c* {	Raatihuone	5,950	—
II	11				Sairaalat	110,000	—
II	12				Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa	12,700	—
II	13				Tulli- ja satamarakennukset	12,200	—
II	14				Kauppahallit	10,500	—
II	15				Vanha seurahuone	9,000	—
II	16				Erinäiset Oulunkylän rakennukset	5,000	—
II	17				Erinäiset puumakasiinit	8,700	—
<i>Uutistytöt.</i>							
II	18	Kvsto 27/8 1917	b* {	Topeliuskadun uusi kansakoulutalo, lisäys	145,000	—	
II	19	S:n 18/9 1917		Eläintarhan urheilukenttää ympäröivä aita	30,000	—	
II	20		c* {	N. s. Vieckströmin huvilan sisustaminen Niekbyn mielisairaalan henkilökunnan asuinhuoneistoiksi	10,800	—	
II	21			Sähkövalojohtojen laittaminen edellä mainittuun huvilaan	2,000	—	
II	22	S:n 8/5 1917	b* {	Lisämääräraha Vallilan työväenasuntoja varten	50,000	—	
II	23	S:n 18/9 1917		Ruokakellarien laittaminen Vallilan kunnallisiin työväenasuntoihin	18,000	—	
II	24		c* {	Edellä mainittujen asuntojen viereisten pihamai- den tasoitus	12,000	—	
II	25	S:n 9/10 1917		b* {	Vallilan uusi kauppahalli	90,000	—
II	26		c* {		Greijuksen sairaalan sähkövalojohtot	3,000	—
II	27			Kulkutautisairaalan lääkäriasunnon kiviset ulko- portaat	7,300	—	
<i>II Luku. Smk 713,950: —</i>							
				Siirros	38,850,505	87	

13 P.L.

			Siirros	38,850,505 87
Kadut ja yleiset paikat.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
III	1	c	Erinäiset korjaukset	70,000
III	2	}	I. <i>Viertotie</i> Kaiku- ja Lintulahdenkadun väliltä; kaupungin osuuden päällystäminen I noppakivillä	9,500
III	3		L. <i>Viertotie</i> , Töölön tavaramakasiinin viereinen alempi pengeri; kaupungin osuuden päällystäminen I noppakivillä	78,400
III	4		<i>Unionin-, Elisabetin- ja Kaisaniemenkadun risteys</i> ; päällystyksen uudistus I noppakivillä	15,500
III	5		<i>Mynttirannan tavaravajat N:ot 7, 8 ja 9</i> ; merenpuolisen vierustan päällystyksen uudistus I noppakivillä	25,000
III	6		Katajanokan tullihuoneen länsipuolella olevan <i>ajomiesten odotuspaikka</i> ; päällystys II noppakivillä sementtiin	24,000
III	7		L. <i>Satamakatu</i> Kruunuvuoren- ja Mynttikadun väliltä; kaupungille kuuluvan osan vierroksen uudistus	4,800
III	8		<i>Kolera-altaan länsipuolinen asfalttikäytävä</i> ; uudistus	9,400
III	9		c* 2 <i>liekkapuomia seimiseen</i> , toinen Hietalahdessa; toinen Töölön tavara-aseman vierellä; uudistus	2,800
III	10		<i>Puuportaat</i> Malminkadun päästä E. Rautatiekadulle	1,000
III	11		<i>Sturekadun tasoitettu itäosa</i> Pääskylän- ja Fredrikssperinkadun väliltä; korotus ja tasoitus . .	14,000
III	12		<i>Erinäiset</i> kaupungille kuuluvain katuosain viereiset <i>kaiteet</i> ; uudistus ja korjaus	20,000
<i>Uutistytöt.</i>				
III	13	<i>Eurantie</i> Kangasalantien ja I. Viertotien väliltä; viertäminen puoleen leveyteen	7,700	
III	14	<i>Kangasalantie</i> Hattulan- ja Eurantien väliltä; viertäminen	14,800	
III	15	<i>Viiides linja</i> Porthankadun ja I. Viertotien väliltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	8,600	
III	16	<i>Kapteeninkatu</i> ; jatkaminen Merikadulta satamradalle	6,600	
			Siirros	39,162,605 87

P.L.

				Siirros	39,162,605 87
III	17		b*	<i>Viipurinkatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoitus	90,000
III	18	Kvsto 17/4 1917		<i>Torkkelikatu</i> I. Viertotien ja Agricolakadun väliltä; tasoitus	117,000
III	19			<i>Pengerkatu</i> Torkkeli- ja Helsinginkadun väliltä; tasoitus puoleen leveyteen	27,400
III	20			<i>Adolfintie</i> Penger- ja Torikadun väliltä; tasoitus	18,900
III	21			<i>Agricolankuja</i> Torkkeli- ja Flemingkadun väliltä sekä Agricolakujan ja Franzénkadun risteuksen viereinen avonainen paikka; tasoitus	52,600
III	22			<i>Loviisankatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoitus	51,000
III	23			<i>Hangonkatu</i> ; tasoitus	24,300
III	24			<i>Tammisaarenkatu</i> ; tasoitus	89,300
III	25			<i>Heinolankatu</i> ; tasoitus	32,800
III	26	S:n 17/8 1917	b*	<i>Töölönkatu</i> Humal- ja Bjällbonkadun väliltä, tasoitus puoleen leveyteen; samaten <i>Bjällbonkatu</i> Töölön- ja Topeliuskadun väliltä; <i>Topeliuskatu</i> Bjällbon- ja Stenbäckkadun väliltä, <i>Messeniuskatu</i> Stenbäck- ja Päivärintakadun väliltä, <i>Päivärintakatu</i> , <i>Huopalahdenkatu</i> Stenbäckkadun ja L. Viertotien väliltä, tasoitus; <i>L. Viertotie</i> Lääkärikadulta noin 500 m. pohjoiseen; levitys ja tasoitus; <i>Greijuksentie</i> , uudistus ..	668,300
III	27			<i>Sturekatu</i> Pakaankadun ja Sammattitien väliltä sekä <i>Pakaankatu</i> Hattulantieltä Kottbyn laiturin rautatien ylikäytävään asti; tasoitus 15 m leveältä	1,597,500
III	28	S:n 17/8 1917 13/11 1917		b*	<i>Alppikatu</i> I linjan viereltä; tasoitus täyteen leveyteen; <i>Castrénkatu</i> I ja II linjan väliltä; korotus ja tasoitus; <i>I linja</i> Alppi- ja Castrénkadun väliltä; tasoitus puoleen leveyteen <i>Castrén</i> - ja Vallinkadun väliltä sekä täyteen leveyteen Vallin ja- Alppikadun väliltä
III	29		<i>Pakaankatu</i> ; tasoitus 15 m leveältä Kottbyn kaupunginosan halki rautatien ylikäytävään asti		648,000
III	30		c*	<i>Humalkatu</i> L. Viertotien ja Töölönkadun väliltä; korotus ja tasoitus	18,000
III	31			<i>Pengerkatu</i> V linjan ja Kaikukujan väliltä; tasoitus	90,000
				Siirros	42,882,505 87

13 P.L.

					Siirros	42,882,505	87		
III	32	Kvsto 6/3 1917	b*	<i>Keskuskatu</i> ; tasoitus		71,000	—		
III	33	S:n 13/11 1917		<i>Helsinginkatu</i> Kristiinankadun ja rautatien väliltä; tasoitus		669,000	—		
III	34			Diakonissalaitoksen alueen ja rautatien välinen <i>kuja</i> ; tasoitus		20,000	—		
III	35	c*		<i>Hietaniemenkatu</i> koko leveydeltään; tasoitus ..		405,000	—		
III	36			<i>Fredriksperinkatu</i> Sture- ja Eläintarhankadun väliltä; tasoitus		532,000	—		
III	37			<i>Porvoonkatu</i> Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä; tasoitus		78,000	—		
III	38			<i>Saimaankatu</i> Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä; tasoitus		56,000	—		
III	39			<i>Sipoonkatu</i> Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä; tasoitus		93,000	—		
III	40			<i>Sturekatu</i> Pakaankadun ja Sörnäsän haararadan väliltä; tasoitus		325,000	—		
III	41			<i>Etelä Hesperiakatku</i> Creutz- ja Mechelinkadun väliltä; tasoitus		421,000	—		
					<i>III Luku. Smk 6,702,000: —</i>				
Kanavat ja viemärit.									
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>									
IV	1	S:n 17/4 1917	c	Erinäinen kunnossapito		110,000	—		
IV	2			Täydennystyöt		15,000	—		
IV	3			Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi		5,000	—		
IV	4			Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito		38,500	—		
IV	5			c*	<i>Itä Brahekatu</i> ; erään viemärijohdon osan sekä Brahe-esplanadin halki kulkevan viemärin uudistus noin 40 m pituudelta		7,600	—	
IV	6				<i>Länsi Brahekatu</i> ; viemärin uudistus Josafatinkadulta 61 m pohjoiseen sekä Josafatinkadun alla noin 20 m länteen		10,000	—	
IV	7					<i>Taivallahti</i> ; viemärin suun jatkaminen 40 m pituisella 30×30 sm kokoisella puuputkella ..		1,700	—
<i>Uutistyt.</i>									
IV	8			b*	c*	<i>Viipurinkatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; viemärijohto		27,800	—
IV	9					<i>Torkkelikatku</i> Agricolakadun ja I. Viertotien väliltä; viemärijohto		33,900	—
					Siirros	45,802,005	87		

P.L.

			Siirros	45,802,005 87		
IV	10	Kvsto 17/4 1917	}	<i>Pengerkatu</i> Helsingin- ja Torkkelikadun väliltä; viemärijohto	23,700	
IV	11			<i>Adolfintie</i> Penger- ja Torikadun väliltä; viemärijohto	13,100	
IV	12	S:n 17/8 1917	b*	<i>Agricolakuja</i> ; viemärijohto	22,800	
IV	13			<i>Loviisankatu</i> ; s:n	28,500	
IV	14			<i>Hangonkatu</i> ; s:n	6,200	
IV	15			<i>Tammisaarenkatu</i> ; s:n	11,500	
IV	16			<i>Heinolankatu</i> ; s:n	12,600	
IV	17					
IV	18				c*	<i>Pakaankatu</i> ; 190 metrin pituinen viemärijohto <i>Helsinginkatu</i> Kristiinankadun ja rautatien väliltä; viemärijohto
IV	19		<i>Hietaniemenkatu</i> ; 400 metrin pituinen viemärijohto	210,000		
IV	20		<i>Sipoonkatu</i> ; 110 metrin s:n s:n	91,000		
IV	21		<i>Saimaankatu</i> ; 35 metrin s:n s:n	26,700		
IV	22		<i>Porvoonkatu</i> ; 35 metrin s:n	10,300		
IV	23		<i>Sturekatu</i> ; 340 metrin s:n s:n	14,000		
IV	24		<i>Etelä Hesperiakatu</i> ; 500 metrin s:n s:n	40,000		
				116,000		
<i>IV Luku. Smk 911,500: —</i>						
Tiet.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
V	1		c	Erinäiset korjaukset	20,000	
V	2			c*	Rautatien länsipuolitse Alppilantieltä Nordenskiöldin lehtotielle vievän tien viertäminen	38,600
V	3		c*		Eläintarhan urheilukentältä Böleen vievän tien laajennus	13,400
V	4				Kulkutautisairaalan alueen teiden korjaus ja alueen salaojitus	9,740
<i>V Luku. Smk 81,740: —</i>						
Viertotiet.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
VI	1		c	Erinäiset korjaukset	60,000	
VI	2			c*	Vantaanjoen läntisen haaran poikki Vanhassakaupungissa kulkevan maatiesillan kaupungille kuuluvan kansituksen osan korjaus	4,000
<i>VI Luku. Smk 64,000: —</i>						
Satamat.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
VII	1		c	Erinäiset korjaukset	80,000	
VII	2			Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat	15,000	
			Siirros	46,704,745 87		

13 P.L.

				Siirros	46,704,745 87
VII	3		c*	Satamain ruoppaus	70,000 —
VII	4			Satamain ja kulkuväylän syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset	10,000
VII	5			Pohjoissataman T-muotoisen rantasillan eteläosan sekä läpikulkupaikan eteläpuolella olevan länsiosan uudistus	22,000 —
VII	6			Turvikin höyrylaivalaiturin korjas	2,000
VII	7	Kvsto ^{25/1} 1916 ^{17/4} 1917 ^{17/8} 1917	b*	<i>Uutistytöt.</i> XX kaupunginosassa (Busholmassa) teetettävään tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen	2,950,000 —
				<i>VII Luku. Smk 3,149,000: —</i>	
				Istutukset.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
VIII	1		c	Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	250,000 —
VIII	2			Kivelän istutusten s:n, sairaalan toimesta	2,500
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	2,350 —
VIII	4			Mainitun urheilukentän kunnossapito	2,200
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	3,100
VIII	6			Speranskien tenniskentän s:n	2,100
VIII	7			Punanotkon leikkikentän s:n	1,250
VIII	8			Haapaniemen urheilukentän s:n	1,750
VIII	9			Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050
VIII	10			Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet	40,000
VIII	11			S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	900
VIII	12			S:n s:n valaistus	350
VIII	13			Talvipuutarhan kunnossapito	9,600
VIII	14			Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	18,000
VIII	15			Alpin kunnossapito	3,350
VIII	16			Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	7,200
VIII	17			Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten ..	5,600
VIII	18			Lannan osto taimilavoihin	1,300
VIII	19			Kaupungin vesilintujen hoito	2,000
VIII	20			Työkalujen osto ja korjaus	5,200
VIII	21			Aitain kunnossapito	9,000
VIII	22			Puistosohvain ostoon	4,800
VIII	23			Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	10,000
VIII	24			Neljän puistonvartijan palkkaus	6,400
VIII	25			Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400
				Siirros	50,152,145 87

P.L.				Siirros	50,152,145 87	
				<i>Uutistytöt.</i>		
VIII	26	c*	Kaupunginpuutarhan pääkäytävän järjestäminen	17,000	—	
VIII	27		Speranskietien puustikon tenniskentän aitaaminen	3,500	—	
VIII	28		Vähäisen vartiosuojuksen teettäminen sinne	1,000	—	
VIII	29		Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000	—	
VIII	30		Erään Kaupunginpuutarhassa olevan tien lopullinen valmistaminen	1,000	—	
VIII	31		Istutusten laittaminen Eläintarhan urheilukenttää ympäröivän aidan ulkopuolelle	9,000	—	
VIII	32		10 kelkkaradan laittaminen	10,000	—	
VIII	33		c*	Istutuksen laittaminen Sibylla- ja Pääskylänkadun kulmaukseen	15,000	—
VIII	34			Tien teettäminen Alppilasta vesisäiliöön	240,000	—
					<i>VIII Luku. Smk 699,900:—</i>	
				Puhtaanapitolaitos.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
IX	1	e	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	11,700	—	
IX	2		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	15,000	—	
IX	3		Vartijain palkkaus	40,000	—	
IX	4		Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito	90,000	—	
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	8,000	—	
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfioiminen	7,000	—	
IX	7		Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	600,000	—	
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito	65,000	—	
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	70,000	—	
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	45,000	—	
IX	11		Kaupungin katujen, viertoteiden ja teiden kastelu	130,000	—	
IX	12		Katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	24,000	—	
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	175,000	—	
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	15,000	—	
IX	15		Teiden puhtaanapito	80,000	—	
IX	16		Venesatamain ja jäiden s:n	12,000	—	
				Siirros	51,846,345 87	

13 P.L.

				Siirros	51,846,345 87	
<i>Uutistytöt.</i>						
IX	17	c*	1 työsuojaus 40 miehelle Länsirannan taloon N:o 10	5,000	—	
IX	18		1 s:n 30 miehelle Fabianinkadun tontille N:o 1 kortteliin N:o 37	4,000	—	
<i>IX Luku. Smk 1,396,700:—</i>						
Yleinen makkien puhtaanapito.						
X	1	c	Miehistön ja ajomiesten palkat	900,000	—	
X	2		40 hevosen rehut y. m.	104,000	—	
X	3		Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	35,000	—	
X	4		Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiat ja kansien korjaus	35,000	—	
X	5		Rautatierahdit	70,000	—	
X	6		Rautatievaunujen korjaus	5,000	—	
X	7		500 panosta uusia makkiaistioita kansineen	60,000	—	
X	8		500 keittiötähdeastian osto	30,000	—	
X	9		c*	Malmin pajan lisärakennus	10,000	—
X	10			Sähkövalo- ja voimajohtojen laittaminen Malmin kaatopaikalle	21,000	—
<i>X Luku. Smk 1,270,000:—</i>						
Työkalut.						
XI	1	c	Erinäiset ostot ja korjaukset	30,000	—	
Kvsto 23/10 1917						
XI	2	c*	Työraiteiden hankinta ja työkalujen osto	100,000	—	
XI	3		Vanhan ruoppakoneen korjaukset	3,000	—	
XI	4		Uuden s:n s:n	26,000	—	
XI	5		Ruoppaeleavaattorin s:n	4,000	—	
XI	6		Ruoppaproomun N:o 4 korjaus	6,000	—	
XI	7		Ruoppaproomun N:o 10 s:n	3,000	—	
XI	8		Suuren höyryjyrän uudet takapyörät ja jyrän korjaus	16,000	—	
XI	9		Pienen höyryjyrän korjaus	2,000	—	
XI	10		Ruoppaproomujen N:ojen 15 ja 16 hankinta ..	54,000	—	
XI	11		Kiviproomun N:o 17 s:n	23,000	—	
XI	12		Ainespihan pajan työkalut	4,500	—	
XI	13		5 lumensulatuskojeen osto	37,500	—	
XI	14		5 rikkainkuljetusrattaiden s:n	12,500	—	
				Siirros	53,446,845 87	

P.L.					Siirros	53,446,845 87		
XI	15	e*	{	21 kasteluvaunun maalaus	3,000	—		
XI	16			Purgator- ja rikkainkuljetusrattaiden sekä hiekkalaatikkojen s:n	3,500	—		
XI	17			Hiekkavajain maalaus ja korjaus	5,000	—		
				<i>XI Luku. Smk 333,000: —</i>				
				Sekalaista.				
XII	1	e	{	Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	4,000	—		
XII	2			Pesuhuoneitten ja viruslaiturien hoito ja korjaus	8,000	—		
XII	3	e*	{	Ponttoonien varassa olevan viruslaiturien hankk.	4,200	—		
XII	4			Lisämääräraha erinäisiä yleisiä töitä varten myönnettyjen korotettujen työpalkkain johdosta	500,000	—		
XII	5	e*	{	Budjetin ulkopuolella olevain yleisten töiden teettämiseen Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	6,000,000	—		
				<i>XII Luku. Smk 6,516,200: —</i>				
				13 P.L. Smk 22,348,100: —				
				<i>Neljästoista pääluokka.</i>				
				Eläkkeet ja apurahat.				
				<i>A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>				
		b	{	Kvsto ^{26/3} 1912 Ent. kirjanpitäjä Frans Lamminen	2,520:	—		
	S:n ^{12/3} 1912			Ent. kansak. opettajatar Viktorina Sundvall	110:	—		
	S:n ^{11/6} 1912			Ent. kansak. opettajatar Rosa Natalia Sagulin	510:	—		
	S:n ^{29/10} 1912			Marian sairaalan ent. emännöitsijä Kalista Borodkin	600:	—		
	S:n ^{21/1} 1913							
	S:n ^{20/12} 1912			Ent. konttorikirjuri Maria Theresia Cadenius	1,800:	—		
	S:n ^{21/1} 1913			Ent. kansakoulunopettaja Abraham Kohonen	260:	—		
	S:n ^{4/2} 1913			Ent. ulosottoapulainen Gustaf Ek-lund	2,280:	—		
	S:n ^{11/3} 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Maikki Friberg	690:	—		
	S:n ^{11/3} 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Ina Lipsanen	195:	—		
	S:n ^{13/5} 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Alexandra Lagus	690:	—		
				Siirros	9,655: —	59,974,545 87		

14 P.L.

			Siirros	9,655:—	59,974,545	87
Kvsto 9/9 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Sofie Lithenius	690:—		
S:n 9/9 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Ina Brotherus	690:—		
S:n 23/9 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Hanna Lucander	1,776:—		
S:n 9/6 1914			Ent. ruiskumestari Karl Edvard Byman	2,160:—		
S:n 9/10 1914			Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Rosberg	1,140:—		
S:n 17/11 1914			Ent. kansakoulunopettajatar Helena Aminoff	1,410:—		
S:n 19/1 1915			Portinvartija Johan Viktor Kallström	208:—		
S:n 13/4 1915			Palolaitoksen kersantti Johan Vilhelm Henriksson	1,800:—		
S:n 13/4 1915		b	Ylikoneenkäyttäjä Anders Noach Ljungdell	840:—		
S:n 30/11 1915			Ent. vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg	6,000:—		
S:n 14/3 1916			Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Elisabeth Paunu	330:—		
S:n 26/9 1916			Rakennusmestari Gabriel Keinänen	2,700:—		
S:n 10/10 1916			Ent. kansakoulunopettajatar Johanna Maria Minnona Forss	510:—		
S:n 10/10 1916			Leskivaimo Helena Maria Helenius	140:—		
S:n 27/3 1917			Ent. kansakoulunopettajatar Iida Mollerander	1,140:—		
S:n 22/5 1917			Ent. kamreeri Gustaf Hall	4,320:—		
S:n 18/9 1917			Ent. putkimestari Juho Äijälä	2,034:—		
			Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Hohenthal	1,410:—		
S:n 13/11 1917		b	S:n s:n Johanna Sofia Kristiina Åkerman	1,140:—		
			S:n s:n Flora Helena Nervander ..	1,410:—		
		c	Eläkkeisiin vuonna 1918	10,000:—		
			<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>			
S:n 25/2 1913			Siivoojatar Ida Lindström	350:—		
S:n 11/3 1913			Työmies Manasse Veckman	600:—		
S:n 15/4 1913			Ulkotyöntekijätär Ida Maria Stamm	360:—		
S:n 9/12 1913		b	Työmies Gustaf Sysmelin	572:—		
S:n 24/3 1914			S:n Karl Gustaf Nieminen	720:—		
S:n 23/4 1914			S:n Erik Johan Gunnar	450:—		
S:n 26/5 1914			S:n Arndt Johan Halonen	144:—		
S:n 18/9 1917						
			Siirros	55,036:—	59,974,545	87

P.L.

			Siiros	55,036:—	59,974,545 87	
	Kvsto 9/6 1914	b	Työläisnainen Lovisa Suutari	192:—		
	S:n 22/9 1914		Työmies Karl Johan Wikholm	360:—		
	S:n 1/12 1914		Kaasutehtaantyöntekijä Aleksander Pettersson	1,000:—		
	S:n 2/2 1915		Parmaaaja Petter Hakkarainen	504:—		
	S:n 2/3 1915		Parmaaaja Erik Johan Kiiliäinen . .	564:—		
	S:n 23/3 1915		Parmaaaja Henrik Wilhelm Kyrk- lund	474:—		
	S:n 27/4 1915		Työmies Benjamin Johansson	684:—		
	S:n 7/9 1915		Lyhdynsyttyttäjä Johan Vihelm Sale- nius	660:—		
	S:n 11/4 1916		Työmies Otto Mäkeläinen	546:—		
	S:n 6/6 1916		Muurari Karl Edvard Nyholm	985:—		
	S:n 17/9 1917		Työläisnainen Karolina Vilhelmina Toivonen	441:—		
	S:n 8/5 1917		Työmies Karl Karlsson	930:—		
	S:n 18/9 1917		Työmies Oskar Edvard Grönberg . .	400:—		
	S:n 9/10 1917		Kirvesmies Anders Kiisk	642:—		
			c	Eläkkeisiin vuonna 1918	4,000:—	
			<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>			
	Maistr. päät. 18/2 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wir- zenius	266: 67		
	Kvsto 9/2 1875	b	Raatimies H. L. Chronsin 1 lapsi	200:—		
	S:n 9/5 1893		Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400:—		
	S:n 16/5 1899		Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120:—		
	S:n 3/12 1895		Kaup. palvelijanleski E. J. Tång . .	120:—		
	S:n 26/5 1903		Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Fagerholm	120:—		
	S:n 8/3 1904 13/2 1912		Kaup. palvelijanleski A. M. Olin . .	200:—		
	S:n 13/9 1904		Vahtimestarinleski M. E. Roskvist . .	120:—		
	S:n 9/5 1905		Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm	150:—		
	S:n 29/12 1905		Siivoojatar Hedvig Kristina Lind- gren	230:—		
	S:n 13/11 1906		b	Leskirouva Karin Calonius	2,400:—	
			S:n Anna Lovisa Lindberg	2,400:—		
			Alaikäinen Karl Axel Robert Lind- berg	1,200:—		
			Alaik. Karin Lindberg	1,200:—		
			Siiros	76,544: 67	59,974,545 87	

14 P.L.

			Siirros	76,544: 67	59,974,545	87
			Alaikäinen Karl Torsten Nordlin ..	600:—		
			Leskirouva Ida Natalia Kullberg ..	600:—		
			Wilhelmina Kulmala	360:—		
			Karl Gustaf Törnqvist	500:—		
			Ent. vahtimestari Frans Hassel-			
			berg	600:—		
			Leski Amalia Adolfina Johansson ..	144:—		
			Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720:—		
			Ent. amanuenssi Viktorina Sund-			
			vall	400:—		
			Varastonhoitajanleski Aurora Matilda			
			Heinola ja hänen alaikäinen lap-			
			sensa	333: 35		
			Alaikäinen Aimo August Löfgren ..	120:—		
			Sairaanhoitajatar Edla Ahtikoski ..	600:—		
			Raatihuoneenarkiston ent. aktuaari			
			J. Öhrnberg	2,000:—		
			Työmies Karl Johansson	700:—		
			Tohtorinrouva Olga Juslin	880:—		
			Hallivahtimest. J. A. Björkholm ..	600:—		
			Maistraatinvahtimestari C. G. Lind-			
			qvist	600:—		
			Maistraatinvahtimestari Alfred Carls-			
			son	900:—		
			Työm. Adolf Konstantin Renfors ..	600:—		
			Työmies Jaakko Salmio	400:—		
			Työm. leski Lovisa Åvist	300:—		
			Siivoojatar Aquilina Malén	300:—		
			Työmies Mikko Hakomäki	150:—		
			Leski Maria Olivia Winqvist	120:—		
			Sairaanhoitajatar Eva Fagerholm ..	480:—		
			Työm. Anders Erland Thomas-			
			son	300:—		
			Leski Antoinette Ulrika Brenner ..	360:—		
			Ent. sair. hoit:r Fredrika Kant	300:—		
			Työmies Isak Toukka	400:—		
			Ent. vahtimestari Aurora Karolina			
			Andersson	600:—		
			Ent. työmies Henrik Malakias Hen-			
			riksson	400:—		
			Ulosottoapulainen Karl Oskar			
			Olin	600:—		
			Työmies Karl Gustaf Danielson-			
			Sandberg	600:—		
			Siirros	93,112: 02	59,974,545	87

P.L.

			Siirros	93,112: 02	59,974,545 87
Kvsto 11/6 1912		Satamakonstaapelinleski Hanna Gustava Gustafsson	180:—		
S:n 29/10 1912		Työmiehenleski Kristina Jokinen ..	240:—		
S:n 21/1 1913		Ent. sairaanhoitajatar Ida Lucina Dahlström	500:—		
S:n 21/1 1913		Ent. kansakoulunopettaja Jakob Stenberg	600:—		
S:n 4/2 1913		Leski Edla Johanna Eklund.....	300:—		
S:n 13/5 1913		Vahtimestarinleski Serafina Wilhelmina Törnström	300:—		
S:n 20/1 1914		Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlström ja hänen 4 alaikäistä lastaan	540:—		
S:n 20/1 1914		Ruiskumestarinleski Sofia Nyström	400:—		
S:n 8/9 1914		Ent. kansakoulunvahtimestari Fredrika Wilhelmina Pettersson	600:—		
S:n 11/5 1915		Taideteollisuuskeskuskoulun johtaja Ernst Nordström	3,000:—		
S:n 13/4 1915	b	Toivoniemen kasvatustaitoksen johtajatar Ina Lydia Walldén	300:—		
S:n 8/6 1915		Koneenkäytt.leski Vilhelmina Andstén	240:—		
S:n 7/9 1915		Sairaanhoitajat. Josefina Strandberg	480:—		
S:n 19/10 1915		Ent. kaupunginkirjaston hoitaja Frans Johan Valbäck	600:—		
S:n 13/2 1917		Alaikäinen Osmo Johan Aaltonen..	156:—		
S:n 22/5 1917		Ent. ensimmäinen kaupunginlääkäri Wilhelm Sucksdorff	5,800:—		
S:n 22/5 1917		Alaikäiset Karl Torsten Henrik ja Elvi Maria Kristina Lehtinen ..	600:—		
S:n 22/5 1917		Alaikäiset Eine Karolina ja Karl Runar Timm	600:—		
S:n 5/6 1917		Alaikäinen Aimo Lahti	200:—		
S:n 12/6 1917		Insinööri Johan Axel Sjöholm	1,530:—		
S:n 12/6 1917		Alaikäiset Klaus Henrik, Helga Maria ja Lyyli Linnea Saxberg	900:—		
			Siirros	111,178: 02	59,974,545 87

14 P.L.

				Siirros 111,178: 02	59,974,545 87
		Kvsto ^{19/6} 1917	b	Ent. palosotilas Johan Emil Tähti	600: —
		S:n ^{9/10} 1917		Alaikäiset Aksel Lennart ja Toini Emilia Pirttilä	144: —
		S:n ^{13/11} 1917	b	Leskivaimo Emilia Vilhelmina Johansson	240: —
				S:n Hulda Ulrika Koskinen	300: —
				S:n Sofia Virta ynnä alaikäiset Aune Rakel ja Kerttu Valpuri Virta	600: —
					113,062 02

14 P.L. Smk 113,062: 02

15 P.L.

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talot ja maatilat.

				<i>Aleksanterinkatu 22:</i>	
I	1		c	Talonmiehen palkkio	420 —
I	2			Sekalaista	280 —
				<i>Aleksanterinkatu 24:</i>	
I	3		c	Sekalaista	250 —
				<i>Aleksanterinkatu 26:</i>	
I	4			Talonmiehen palkkio	300 —
I	5			Puhtaanapito	1,190 —
I	6			Vedenkulutus	400 —
I	7			Valaistus	600 —
I	8			Sekalaista	230 —
					<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>
I	9		b & c	Palkkaukset:	
				Isännöitsijänpalkkio	600: —
				1 talonmies	1,080: —
I	10	Kvsto ^{28/4} 1908	b & c	Tarverahat, puhtaanapito y. m.	1,720 —
I	11	^{30/12} 1908		Valaistus	150 —
I	12	^{30/12} 1910		Vedenkulutus	625 —
I	13			Korjauskustannukset	3,000 —
					Siirros 60,098,452 89

P.L.

			Siirros	60,098,452	89	
			<i>Työväenasunnot Hietaniemenkadun N:oissa 5—23:</i>			
I	14		Palkkaukset:			
			Isännöitsijä	600:—		
			1 talonmies, samalla lämmittäjä ..	1,800:—		
			Lämmittäjäapul. 6 kuukaudelta	600:—	3,240	
I	15		Tarverahat, puhtaanapito y. m.			
					5,640	
I	16	Kvsto ^{28/4 1908} ^{30/12 1908} ^{30/12 1910}	} b & c	Valaistus		
						350
I	17			Polttoaineet		7,000
I	18			Vedenkulutus		1,800
I	19			Istutusten kunnossapito		
				300		
I	20			Korjauskustannukset		
				6,000		
I	21		c*	Sähkövalojohdot		
				1,880		
			<i>Vallilan työväenasunnnot:</i>			
I	22		Palkkaukset:			
		S:n ^{29/12 1916}	} b & c	Isännöitsijän palkkio	1,500:—	
					1 talonmies	2,000:—
I	23			Tarverahat, puhtaanapito y. m.		
					5,313	
I	24			Palovakuutus		
					2,037	
I	25			Valaistus		
					450	
I	26			Vedenkulutus		
					1,800	
I	27			Korjauskulut		
					3,000	
			c	<i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä sekä talonmiehet saavat vapaan asunnon.		
			<i>Ratakatu 10:</i>			
I	28			Talonmiehen palkkio		
					1,200	
I	29			Sekalaista		
					300	
			<i>Kunnan virutushuoneet:</i>			
I	30		Palkkaukset:			
		S:n ^{28/4 1912}	} b	4 järjestysmiestä à 1,200:—	4,800:—	
					1 s:n	1,500:—
			Siirros	60,148,562	89	

15 P.L.

			Siirros	60,148,562	89	
I	31		Vedenkulutus	12,000	—	
I	32		Valo ja lämpö	2,000	—	
			<i>Myllytie 5:</i>			
I	33		Puhtaanapito	100	—	
I	34	c	Vedenkulutus	80	—	
I	35		Sekalaista	170	—	
			<i>Mariankatu 3:</i>			
I	36		Puhtaanapito	1,040	—	
I	37		Vedenkulutus	100	—	
I	38		Sekalaista	160	—	
			<i>Raatihuone:</i>			
I	39		Palkkaukset:			
		} b	1 raatihuoneenvahtimestari	850:	—	
			} b	1 talonmies ja lämmittäjä	1,680:	—
				2,530	—	
I	40	c	Valaistus	2,000	—	
I	41		Polttoaineet	19,200	—	
I	42		Vedenkulutus	250	—	
I	43		Siivoaminen, lattiaipesu ja sekalaista	10,020	—	
			<i>Muist.</i> Raatihuoneen vahtimestari ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.			
			<i>Ent. seurahuone:</i>			
I	44		Palkkaukset:			
		} b	1 taloudenhoitaja	900:	—	
			} b	1 koneenkäyttäjää	2,100:	—
			} b	1 lämmittäjä 8 kuuk.	1,000:	—
			} b	1 talonmies	1,680:	—
				5,680	—	
I	45	c	Siivoaminen ja puhtaanapito	5,600	—	
I	46		Valaistus	8,000	—	
I	47		Polttoaineet	100,200	—	
			Siirros	60,317,692	89	

1886 v:n rahas.
Kvsto ^{30/12 1909}
^{30/12 1910}
^{4/2 1913}

S:n ^{29/12 1916}

P.L.

			Siirros	60,317,692 89
I	48		Vedenkulutus	2,500
I	49		Korjaukset	4,600
I	50		Sekalaista	2,000
			<i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.	
			<i>Pengerkatu 5:</i>	
I	51		Talonmiehen palkkio	600
I	52		Sekalaista	300
			<i>Puutarhakatun 4:</i>	
I	53	c	Talonmiehen palkkio	180
I	54		Puhtaanapito	350
I	55		Vedenkulutus	160
I	56		Valaistus	180
I	57		Sekalaista	230
			<i>Hakasalmen huvila:</i>	
I	58		Puhtaanapito	100
I	59		Vedenkulutus	100
I	60		Sekalaista	100
I	61	Kvsto ^{2/2} 1915	b Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio	750
I	62	S:n ^{27/2} 1906	b Kustannuksia Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta	10,000
I	63		S:n Bengtsårin maatilasta	13,000
I	64		S:n Toivoniemen tilasta	40,000
I	65		Korvaus kaupungin maatilain maanviljelysneuvolle	2,400
I	66	Välikirj. muk. ^{9/3} 1917	b c Vuokraa valtionrautateille Nickbyn mielisairaalan raitiotiealueesta	200
I	67		Palkkiota virkatalonvuokraaja J. Winqvistille ..	100
I	68	S:n ^{6/11} 1916	b Talonisännöitsijän palkkio	3,000
I	69		Suomen Höyrykattilayhdistykselle kaupungin keskuslämmityslaitosten y. m. valvonnasta	2,000
			<i>I Luku. Smk 312,935:—</i>	
			Siirros	60,400,542 89

15 P.L.

				Siirros	60,400,542 89	
Erityiset määrärahat.						
II	1		c	Erinäisten kaupungin talojen kalusto, korjaus ja täydennys	20,000 —	
II	2			Uusien puhelinten ja osuustodistusten osto	2,400 —	
II	3			Puhelinmaksut	25,000 —	
II	4	Kvsto 21/12 1897 17/12 1907	b	Määräraha henkikirjoittajalle..... 7,500: —		
				Huoneiston siivoaminen y. m. 600: —	8,100 —	
II	5	H:gin Kalast. sääntö 1/2 1890 Kvsto 21/12 1897	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle 900: —		
				Puutavarain lauttauksen valvonnasta kaupungin alueella	150: —	1,050 —
II	6	S:n 26/3 1907 30/12 1909	b	1 rankkuri, paitsi asuntoa ja polttopuita	1,680: —	
				korvausta erinäisistä toimituksista 600: —	2,580 —	
II	7		c*	Tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpito ..	2,400 —	
II	8	S:n 7/6 1910	b	Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra	12,000 —	
II	9	S:n 28/5 1913		Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra ..	1,600 —	
II	10	S:n 21/9 1915 11/5 1915	b	Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra	4,165 —	
II	11	S:n 25/4 1911 2/11 1915		Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupungin työkunnasta	43,700 —	
II	12	S:n 2/11 1915	b & c	Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon .. 20,400: —		
				Suomen Kunnallislehden tilausmaksu 800: —	21,200 —	
II	13	S:n 12/11 1912	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirtomääräraha	8,000 —	
II	14	S:n 30/12 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta	3,000 —	
II	15		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	1,200: —	
		S:n 26/5 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200: —	2,400 —
				Siirros	60,558,137 89	

P.L.

			Siirros	60,558,137	89	
II	16		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen	5,000	
II	17	Kvsto 22/4 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta ynnä korvaus lausunnoista	15,000	
II	18	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	1,000:—	
		S:n 30/12 1912	c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500:—	
			b	Helsingin Eläinsuojeluyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart.	1,500:—	3,000
II	19			Palovakuutusmaksut	35,000	
II	20			Polttoaineet (ei tekn. laitosten)	150,000	
II	21			Valaistus ynnä juhvalaistukset	3,000	
II	22		c	Kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutus sekä sekalaiset menot	1,000	
II	23			Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.	17,000	
II	24			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	4,000	
II	25			Normaalikellojen kunnossapito	1,630	
II	26			Määräraha Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle	140,000	
II	27		c*	Lisämääräraha kaupungin viemäriolojen selvitystä varten, siirtomääräraha	20,000	
II	28	S:n 30/5 1916	b	Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatusavuksi	250,000	
II	29	S:n 18/9 1917		Kaupungin virka- ja palvelusmiesten (ei tekn. laitosten) kalliinajanlisäykset, ehdoll. palkankorot.	5,000,000	
II	30	S:n 18/9 1917		Määräraha väliaikaiselle hätäapukomitealle hätäaputöiden järjestämiseksi naisille	100,000:—	
		S:n 23/10 1917		S:n s:n	200,000:—	
		S:n 17/8 1917	b*	S:n s:n hätäaputöiden järjestämiseksi Boxbackan maatilalla	100,000:—	400,000
II	31	S:n 13/11 1917	b	Elintarvelautakunnalle maidontuonnin edistämiseksi kaupunkiin	500,000	
II	32	S:n 25/9 1917		Helsingin kunnalliselle kansanravintohallitukselle kansanruokinnan järjestämiseksi	500,000	
II	33	S:n 17/8 1917		Apumaksua Huopalahdesta Pitäjänmäen kautta Vantaalle vievän viertotien korj. ja uudistuks.	100,000	
II	34		b	Kustannuksia kunnallisista vaaleista	25,000	
				Siirros	67,727,767	89

15 P.L.

				Siirros	67,727,767 89
II	35			<i>Erinäisten Helsingin pitäjän maatilain osto:</i>	
		Kvsto 24/4 1917	b	Domarbyn kartano	2,793,400: —
				Brusan verotalo	350,000: —
				Strömin verotalo	503,000: —
				Pehrinen ratsutila	300,000: —
				Hagan talo	300,000: —
				Pakinkylän palstatilat	69,000: —
				Lainhuudatuskulut	38,970: 25
				4,354,370: 25	
		S:n 24/4 1917	b	Kaikkien Boxbacka A.B:n osakkeiden osto	2,160,000: —
				Yhtiön velkain suoritukseen	454,553: 46
		S:n 20/6 1917	b	Kaikkien Mankala Fors A.B:n osakkeiden osto	2,444,109: 45
				Lohjan pitäjän Outamon tilaan kuuluvan maa-alueen osto	256,211: 28
		S:n 30/1 1917	b	Helsingin pitäjän Viikin virkatalon vuokraoikeuden ja irtaimiston osto	220,000: —
		S:n 8/5 1917			
				<i>II Luku. Smk 17,216,469: 44</i>	
III	1		c	Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus	500,000 —
				<i>III Luku. Smk 500,000: —</i>	
				15 P.L. Smk 18,029,404: 44	
16 P.L.				Kuudestoista pääluokka.	
	I		d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	1,500,000 —
				16 P.L. I Luku. Smk 1,500,000: —	
				Yhteensä Smk	79,617,012 33

3 Os.

					Siirros	3,919,100
II	4					
II	5	Välikirjan muk.	b	{	Laivaveistämöalueen vuokra	10,000
					Ent. Seurahuoneen vuokrat 11,800:—	
					Korvaus annetusta höyrystä 39,000:—	50,800
II	6		c	{	Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000
II	7				Vuokria poliisin virkahuoneistoista ja tallista kau- pungin omissa taloissa	117,650
II	8				Vuokria Penger- ja Ratakadun poliisihuoneis- toista	7,200
II	9				S:n erinäisistä laivaveistämöalueen rakennuk- sista	4,050
II	10	Välikirjan muk.	b	{	S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	17,840
II	11				S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	3,020
II	12				S:n kunnan työväenasunnoista	99,800
II	13				Erinäisiä huoneenvuokria	4,000
II	14				Vuokria Santa- ja Busholman makasiineista II—IV	30,000
II	15				Uimahuonemaksuja	1,500
II	16				Kalavesimaksuja	4,000
II	17		c	{	Satunnaisia maan sekä kenttien vuokria	200,000
II	18				Tuloja tenniskentistä	1,200
II	19				Kadun erilleen aitaamisesta rakennustark. varten	5,000
II	20	Kvsto 26/s 1912	b	{	Tuloja kunnan virutushuoneista	4,000
II	21		c	{	Tuloja kloseteista	13,000
					<i>II Luku. Smk 890,560:—</i>	
					Kauppahallit ja kauppatorit.	
III	1		c	{	Vuokraa kauppahallimyymlöistä	150,000
III	2				Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	6,000
III	3				Vuokraa torien myyntipaikoista	35,000
					<i>III Luku. Smk 191,000:—</i>	
					Kaupungin maatilat.	
IV	1	Välikirjan muk.	b	{	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000
IV	2				Bengtsårin maatila	20,000
IV	3		c	{	Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta	18,400
IV	4				Toivoniemen tila	28,800
IV	5				Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta	5,000
					<i>IV Luku. Smk 92,200:—</i>	
					3 Os. Smk 1,174,860:—	
					Siirros	4,779,360

Os.

			Siirros	4,779,360
Neljäs osasto.				
Tuloa tuottavat oikeudet.				
I	1	Maist. päät. ^{26/5} 1662	b	Tonttiverot 4,500
				<i>I Luku. Smk 4,500: —</i>
Tuulaaki- ja liikennemaksut.				
II	1	K. Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p. K. julist. ^{1/10} 1881	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määräytyistä tava- roista 220,000
II	2	K. S:in kirj. ^{17/4} 1883	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määräytyistä tavaroista 100
II	3	Liik:et. ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja 360,000
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiininvuokraa 8,000
II	5		c	Mittausmaksuja 100
II	6			Satamamaksuja 62,000
II	7	Liikennetaksa		Siltamaksuja 10,000
II	8	^{10/4} 1888		Nostokranamaksuja 3,000
II	9			Painolastimaksuja 100
II	10			Punnitsemismaksuja 400
				<i>II Luku. Smk 663,700: —</i>
Sekalaista.				
III	1	K. Aset. ^{30/3} 1879	c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta 500
III	2	Useat K. S:in päät.	b	Biljaardimaksuja 800
III	3	K. Sääntö ^{21/10} 1698	b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus 35,000
III	4		c	Kolehtirahoja 100
III	5			Erinäisiä sakkoja 100
III	6	K. Aset. ^{17/3} 1879	b	Henkilökohtainen vaivaismaksu 75,000
III	7	K. Aset. ^{14/12} 1894	b	Koiravero 30,000
III	8	Kvsto ^{11/4} 1916 K. Aset. ^{8/9} 1899 K. S:in kirje ^{9/8} 1900.	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus) 8,361
				<i>III Luku. Smk 149,861: —</i>
				4 Os. Smk 818,061: —
			Siirros	5,597,421

5 Os.

				Siirros	5,597,421 —
Viides osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.					
Terveysten- ja sairaanhoito.					
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	60,000 —
I	2			S:n kulkutautisairaalassa	24,000 —
I	3			S:n Kivelän sairaalassa	12,000 —
I	4			S:n Nickbyn sairaalassa	9,000 —
I	5			S:n Humaliston sairaalassa	4,000 —
I	6			S:n Hesperian sairaalassa	300 —
I	7			Vaivaishoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän, Humaliston ja Hesperian sairaaloissa sekä kunnalliskodin väliaik. sairaalassa	249,150 —
I	8	Vaivaishoidon maksettava korvaus mielenvikaitten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa	276,000 —		
I	9	c	b	Myydyistä ruuantähteistä	3,900 —
I	10			Tuloja desinfiomislaitoksesta	1,000 —
I	11			Desinfiomisesta kodeissa	3,000 —
I	12			Sairaanhoidotataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	2,100 —
I	13			Tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä, puutarhasta, ja sikalasta	19,000 —
I	14			Tuloja Kivelän puutarhasta	500 —
I	15			Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	5,000 —
I	16			Lihantarkastusaseman tuloja	60,000 —
I	17			Erinäisiä tuloja kulkutautisairaalasta	500 —
<i>I Luku. Smk 729,450: —</i>					
Vaivaishoito.					
II	1	K. Aset. 17/s 1879	b	Tuloja kunnalliskodista	50,000 —
II	2			Tuloja työlaitoksesta	90,000 —
II	3			Korvausta köyhäin ylläpidosta	200,000 —
<i>II Luku. Smk 340,000: —</i>					
				Siirros	6,666,871 —

Os.				Siirros			
				6,666,871	—		
			Opetus- ja sivistyslaitokset.				
III	1	H:gin kansak. ohjes. 25/6 1878 ja 4/10 1892	c {	Ammattikoulujen oppilaiden myy- dyistä teoksista	3,000: —		
				Alempain käsityöläiskoulujen oppilas- maksut	700: —		
			b {	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt	600: —		
					4,300 —		
III	2			Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista	3,000		
III	3			c {	Tuloja Bengtsårin y. m. kasvatustaloksista	3,000	
III	4		Tuloja kaupunginorkesterista		161,000		
III	5		Tuloja kaupunginkirjastosta		6,000		
III	6		Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta		1,900		
				<i>III Luku. Smk 179,200: —</i>			
			Muut laitokset.				
IV	1	K. S:in päät. 20/9 1912	c {	Tuloja työnvälitystoimistosta	300		
IV	2				Tuloja kaupungin työkunnasta	30,000	
IV	3			b {	Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	15,000	
					<i>IV Luku. Smk 45,300: —</i>		
				5 Os. Smk 1,293,950: —			
			Kuudes osasto.				
			Valtioavut.				
Os.	I	K. S:in päät. 11/7 1912 K. S:in kirje 10/5 1898 Knk kirje 27/8 1779 K. S:in päät. 23/5 1901 S:n 18/1 1906 S:n 22/8 1907 K. Aset. 9/6 1892 K. Julist. 14/12 1894	b {	Katuvalaistukseen	7,700		
	I				Palolaitokselle	21,000	
	I			b {	Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368	
	I					Valmistavalle poika-ammattikoululle	30,612 50
	I			b {	Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	15,150	
	I					Alemmille käsityöläiskouluille	18,971
	I			b {	Kasvatustaloksille	52,311	
	I					Kaupungin osuus paloviinaverosta	100
	I					Kansanlastentarhoille	60,000
	I					Kansakouluille	592,564
				6 Os. Smk 798,776: 50			
				Siirros	7,690,147 50		

7 Os.

				Siirros		
				7,690,147 50		
Seitsemäs osasto.						
Kaupungin teknilliset laitokset.						
Vesijohtolaitos.						
I	1	H:gin kaup. vesijohdon taksa ^{11/3} lta, 1890	b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma ve-		
	2			denkulutus	2,200,000	—
I	3			Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	6,000	—
I	4			Vesimittarien vuokria	43,000	—
I	5			Maksuja vesimittaria vailla olevista palovesiputkista	400	—
I	6			Maa-alueiden vuokria	500	—
					20,000	
				<i>I Luku. Smk 2,269,900: —</i>		
Kaasulaitos.						
II	1		c	Korvausta katuvalaistuksesta	400,500	
II	2			S:n yksityiskulutuksesta	3,225,000	—
II	3			Tuloja sivutuotteista	50,000	—
II	4			Voittoa tehdyistä töistä	10,000	—
II	5			Vuokratuloja	6,100	—
II	6			Satunnaisia maanvuokratuloja	1,350	—
				<i>II Luku. Smk 3,692,950: —</i>		
Sähkölaitos.						
III	1		c	Korvausta katuvalaistuksesta	237,800	
III	2			S:n yksityiskulutuksesta	5,600,000	—
III	3			S:n raitiotiekäytöstä	840,000	—
III	4			Voittoa johtotöistä	39,600	—
III	5			Vuokratuloja	23,600	—
III	6			Korkoa konttokuranttililta kaupunginkassassa . .	5,000	—
				<i>III Luku. Smk 6,746,000: —</i>		
				7 Os. Smk 12,708,850: —		
Kahdeksas osasto.						
Puhtaanapitolaitos.						
I	1		c	Talonomistajain maksut	260,000	
I	2			Maksuja kaup. omista taloista	33,480	—
I	3			Tuloja myydyistä lannasta	60,000	—
I	4			Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	54,000	—
				8 Os. Smk 407,480: —		
				Siirros		
				20,806,477 50		

8 Os.

Os.					Siirros	20,806,477 50	
Yhdeksäs osasto.							
Sekalaiset tulot.							
Apumaksut.							
I	1	} c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta		2,000	—	
I	2		Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus		1,500	—	
I	3		} b	Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300:—		
		S:n Säätytaloa ympäröivän istutusten s:n		1,170:—			
		S:n Ateneumia ympäröivän istutusten s:n		200:—			
		S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon		2,200:—			
		S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon		1,100:—			
		S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon		1,790:—		6,760	
I	4	} b	S:n katuvalaistukseen:				
			Suomen Pankilta	275:—			
			Säätytalosta	525:—		800	
				<i>I Luku. Smk 11,060:—</i>			
Majoituksen korvaus.							
II	1	} b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p:nä 1882 annettun K. Asetuksen johdosta valtio tariffin mukaan		111,500	—	
				<i>II Luku. Smk 111,500:—</i>			
				9 Os. Smk 122,560:—			
Kymmenes Osasto.							
Lainat.							
I	1	} c	1916 vuoden velkakirjalainasta osotetaan:				
			Seuraavain Helsingin pitäjän maatilain oston:				
			Domarbyn kartanon	2,793,400:—			
			Brusan verotalon	350,000:—			
			Strömin s:n	503,000:—			
				Siirros 3,643,400:—		20,929,037 50	

10 Os.

I	1				Siirros 3,646,400: —	20,929,037 50
				Pehrin ratsutilan	300,000: —	
				Hagan talon	300,000: —	
				Pakinkylän palstatilain	69,000: —	
				Lainhuudatuskuluja	38,970: 25	
					<u>4,354,370: 25</u>	
				Lisäystä Vallilan työväenasuntojen rakennusmäärärahaan	50,000: —	
				Ruokakellarien laittamiseksi Vallilan työväenasuntoihin	18,000: —	
				Outamon taloon kuuluvan maa- alueen osto	256,211: 28	
				Boxbacka A. B:n osak- keiden osto	2,160,000: —	
			c	Yhtiön velkain suo- ritus	<u>454,553: 46</u>	2,614,553: 46
				Vanhankaupungin vesilaitoksen laa- jennus	2,545,451: —	
				1917 vuoden obligatsioonilainasta: Vanhankaupungin vesilaitoksen laa- jennus	154,549: —	
				Vesijohdon laajentaminen	682,500: —	
				Mankala Fors A. B:n osakkeiden osto	2,444,109: 45	
				Viikin kapteeninvirkatalon vuokra- oikeuden lunastus	220,000: —	
				XX kaupunginosan tasoitus- ja lai- turityöt	2,950,000: —	
				Sture- ja Pakaankatu; uutistyöt ja kanavat	<u>2,281,100: —</u>	18,570,844 44
I	2		c*	Lainaa 2 vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan joh- dosta syntyneen vajauksen täyttämiseksi, enint.		20,000,000 —
				10 Os. Smk 38,570,844: 44		
				Yhdestoista osasto.		
				Verotus.		
			c	Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava, on		20,117,130 39
				Yhteensä Smk		79,617,012 33

11 Os.

I 1

Helsingin kaupungin 1918 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
1	Kaupungin velat	5,792,357	06	700,897	26	6,493,254	32
2	Kaupungin virastot	393,554	96	74,900	—	468,454	96
3	Kunnallishallinto	1,020,102	49	30,000	—	1,050,102	49
4	Palolaitos	736,410	—	64,500	—	800,910	—
5	Poliisilaitos	774,598	33	239,995	—	1,014,593	33
6	Yleiset rasitukset	127,754	96	11,100	—	138,854	96
7	Terveyden- ja sairaanhoito	3,727,385	40	1,321,132	08	5,048,517	48
8	Vaivaishoito	2,946,001	25	322,165	87	3,268,167	12
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	4,381,167	21	126,500	—	4,507,667	21
10	Kauppahallit ja kauppatorit	84,340	—	—	—	84,340	—
11	Kaupungin teknilliset laitokset	9,874,674	—	4,182,000	—	14,056,674	—
12	Katu- ja laiturivalaistus	694,910	—	—	—	694,910	—
13	Yleiset työt	4,008,710	—	18,339,390	—	22,348,100	—
14	Eläkkeet ja apurahat	113,062	02	—	—	113,062	02
15	Sekalaiset menot	11,359,004	44	6,670,400	—	18,029,404	44
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määräk- yksen mukaan	1,500,000	—	—	—	1,500,000	—
Yhteensä Smk		47,534,032	12	32,082,980	21	79,617,012	33
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot		Tontinlunas- tukset ja satunn. tulot		Yhteensä	
1	Korot	1,204,500	—	—	—	1,204,500	—
2	Tontinlunastukset	—	—	2,400,000	—	2,400,000	—
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	1,174,860	—	—	—	1,174,860	—
4	Tuloatuottavat oikeudet	818,061	—	—	—	818,061	—
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,293,950	—	—	—	1,293,950	—
6	Valtioavut	798,776	50	—	—	798,776	50
7	Kaupungin teknilliset laitokset	12,708,850	—	—	—	12,708,850	—
8	Puhtaanapitolaitos	407,480	—	—	—	407,480	—
9	Sekalaiset tulot	122,560	—	—	—	122,560	—
10	Lainat	—	—	38,570,844	44	38,570,844	44
11	Verotus	20,117,130	39	—	—	20,117,130	39
Yhteensä Smk		38,646,167	89	40,970,844	44	79,617,012	33

Säästöarviolaskelma joulukuun 1 päivältä 1917.

Vajausta lasketuissa tuloissa:

4 Os. Tuloa tuottavat oikeudet 163,000: —

Määrärahoja ylitetty:

1 P.L. Kaupungin velat 650,000: —

15 P.L. Sekalaiset menot 1,095,000: —

16 P.L. Kaupunginvaltuuston käyttövarat 3,000,000: —

Smk 4,908,000: —

Ylijäämää tulotileillä:

1 Os. Korot 175,000: —

2 Os. Tontinlunastukset 1,183,000: —

3 Os. Kaupungin kiinteä omaisuus 57,000: —

5 Os. Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista .. 70,000: —

7 Os. Kaupungin teknilliset laitokset 100,000: —

8 Os. Puhtaanapitolaitos 37,000: —

Määrärahoja säästynyt:

9 P.L. Opetus- ja sivistyslaitokset 28,000: —

13 P.L. Yleiset työt. Kadut ja yleiset paikat 167,000: —

14 P.L. Eläkkeet ja apurahat 10,000: —

Käyttämätön säästö vuodelta 1916 107,000: — 1,934,000: —

Laskettu vajeus vuodelta 1917 Smk 2,974,000: —

Helsingin Rahatoimikonttori joulukuussa 1917.

Iwar Timgren.

Teknillisten laitosten taloudellista tulosta valaiseva taulu.

Vesijohtolaitos.

1.	Korko	Smk	357,500:—	
2.	Kuoletus	”	186,700:—	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	5,000:—	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	<u>160,470:—</u>	160,470:—
		Bruttovoitto Smk	709,670:—	

Kaasulaitos.

1.	Korko	Smk	255,000:—	
2.	Kuoletus	”	200,000:—	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	<u>20,000:—</u>	
		”	475,000:—	
	Vähenee 1918 vuoden bruttovoitto	”	<u>458,386:—</u>	
		Vajaus Smk	16,614:—	

Sähkölaitos.

1.	Korko	Smk	478,000:—	
2.	Kuoletus	”	443,000:—	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	<u>70,000:—</u>	
		”	991,000:—	
	Vähenee 1918 vuoden bruttovoitto	”	<u>866,620:—</u>	
		Vajaus Smk	124,380:—	

	Vähenee Kaasulaitoksen vajaus	Smk	16,614:—	
	” Sähkölaitoksen ”	”	<u>124,380:—</u>	140,994:—
		Käytettävänä oleva säästö Smk	19,476:—	

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistivallisten lasten opetus	69	Kaupunginvaltuuston käyttövarat	120
Ammattikoulu, poikain	56	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsai- raala	42
S:n, tyttöjen	58	Korot, tulot	121
Apumaksut	127	Kruununverot	24
Arkisto, Maistraatin	10	Kulkutautisairaala	39
Arvaamattomat menot	120	Kunnalliskodin väliaik. sairaala	50
Asuntotarkastus	28	Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset	52
 		Kunnan työnvälitystoimisto, menot ..	19
Eläkkeet ja apurahat	109	S:n, tulot	125
Erinäiset määrärahat	118	Kunnan vuokralautakunta	21
 		Kyydinpito	24
Hesperian ylimär. tuberkulosisairaala	50	Käsityöläiskoulut	56
Holhouslautakunta	19	 	
Humaliston sairaala	48	Laboratorio, terveydellisten tutkimusten	30
 		Lahjoitettujen tilojen verot	121
Istutukset	106	Laiminlyötyjen lasten kasvatus	69
 		Lainat	127
Kaasulaitos, menot	89	Lihantarkastusasema, menot	31
S:n, tulot	126	S:n tulot	124
Kadut ja yleiset paikat	102	Liikennekonttori	13
Kanavat ja viemärit	104	Liikennemaksut	123
Kansakoulut, ruotsinkieliset	59	Lääkärit ja sairaanhoitajat	25
Kansakoulut, suomenkieliset	63	 	
Kansanlastentarhat	77	Maanvuokrat	121
S:n, johtokunta	77	Maatilat, menot	114
Kasvatuslaitokset	69	S:n , tulot	122
Kasvatuslautakunta	69	Maistraatti	3
Katu- ja laiturivalaistus	98	Majoituksen korvaus	127
Kauppahallit ja kauppatorit, menot ..	83	Majoitus	24
S:n s:n, tulot ..	122	Majoituslautakunta	24
Kauppaoppilaitokset ja tekn. opetus ..	59	Marian sairaala	32
Kaupunginkirjasto	78	Merikoulu	56
Kaupunginorkesteri, menot	82	Museo	81
Kaupunginvaltuusto	10	Musiikkilautakunta	82

	Siv.		Siv.	
Nickbyn mielisairaala	45	Teknilliset laitokset, tulot	126	
		Terveydellisten tutkimusten laboratorio	30	
Oikeusaputoimisto	20	Terveysten- ja sairaanhoito, sekalaista	32, 50	
Opetus- ja sivistyslaitokset, menot ..	56	S:n	s:n, tulot 124	
S:n	s:n tulot ..	125	Terveystoimisto	29
Palolaitos	21	Terveystoimisto	29	
Poisto ja palautus	120	Tiet	105	
Poliisilaitos	23	Tilastokonttori	16	
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	28	Tontinlunastukset	121	
Puhtaanapitolaitos, menot	107	Tonttivero	123	
S:n, tulot	126	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista ..	123	
		Tuulaaki ja liikennemaksut	123	
Raastuvanoikeus	5	Tyttöjen ammattikoulu	58	
Rahatoimikamari	11	Työkalut	108	
Rahatoimikonttori	12	Työkunta, tulot	125	
Rakennukset ja talot, menot	101	Työnvälitystoimisto, menot	19	
Rakennushallitus	99	S:n, tulot	125	
Rakennuskonttori	99	Työväenopisto	80	
Rakennustarkastus, menot	17			
S:n, tulot	125	Ulosottolaitos	8	
Revisionilaitos	18			
Rokotusainevarasto	31	Vaivahoito, menot	51	
		S:n, tulot	124	
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	32	Vaivahoitohallitus	51	
Sairaanhoitohenkilökunta	25	Valmistava poika-ammattikoulu	56	
Satamakonttori	15	Valtioavut	125	
Satamat	105	Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilas-		
Sekalaiset menot	114	koti	69	
Sivistyslaitokset, menot	56	Velat	1	
S:n tulot	125	Verotus	128	
Sosiaalilautakunta	20	Verotusvalmistelu	18	
Syyttäjistö	8	Vesijohtolaitos, menot	85	
Sähkölaitos, menot	93	S:n, tulot	126	
S:n, tulot	126	Viertotiet	105	
Säästöarviolaskelma	130	Vuokralautakunta	21	
Talot ja maatilat, menot	114	Yhteenveto	129	
S:n, tulot	122	Yleinen nukkien puhtaanapito	108	
Teknilliset laitokset, hallitus	85	Yleiset rasitukset	24	
S:n s:n, menot	85	Yleiset työt, sekalaista	109	

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin 1918 vuoden meno- ja tulosäntöä.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Lokak. 31 p:nä 1917.

Helsingin Maistraatille.

N:o 884.

Täten on Rahatoimikamarilla kunnia Maistraatille lähettää ensintulevaksi vuodeksi 1918 laatimansa Helsingin kaupungin meno- ja tulosäntöehdotus ynnä kaikki siihen kuuluvat kaupungin hallitusten, lautakuntain ja konttorien antamat erikoisehdotukset, piirustukset ja muut asiakirjat. Sen ohessa pyytää Kamari seuraavassa esittää budjettiehdotuksen laadinnassa huomioon otetut yleiset näkökohdat sekä antaa selitykset niihin poikkeuksiin, joita esillä olevassa ehdotuksessa on tehty kuluvaksi vuodeksi vahvistetusta rahasäntöstä tai vastamainituista erikoisehdotuksista.

Kaupungin rahallinen ja taloudellinen asema on paraikaa kuluvana vuonna tuntuvasti muuttunut. Tosin menot jo viime vuonna kaikilla aloilla vallitsevan kalliin ajan johdosta ylittivät vahvistetussa menosäntössä lasketut määrät, mutta toiselta puolen oli kaupungilla melko suuria tuloja budjetin järjestelyssä edellytettyjen lisäksi. Vuodelta 1916 laadittua tilinpäätöstä saattoikin pitää suotuisana, niin että voitiin varata varoja sodan jälkeen odotettavana olevain kurssierotustenkin korvaamiseen. Kuluvana vuonna ovat kalliin ajan vaikutukset esiintyneet entistä räikeimpinä; kalliinajanlisäyksiä on myönnetty moniaita kertoja ja samaten on työntekijäin palkkoja eri tilaisuuksissa korotettu. Tarveaineiden hinnat ovat nousseet määriin, joita vielä vuosi takaperin voitiin pitää mahdottomina. Elintarvekysymyksen ratkaisu on asettanut suuria vaatimuksia kaupunginkassan käytettävänä oleville varoille. Näihin vaikeuksiin tuli vielä lisäksi odottamaton työttömyyspula, joka on saavuttanut suuren laajuuden ja jonka vastustamistoimenpiteistä on koitunut kaupungille tuntuja menoja. Kaupunginviranomaiset ovatkin järjestämällä yleisiä töitä tähän asti tuntemattomassa laajuudessa menetelleet niin, että työnpuutteen pahimmat seuraukset on voitu torjua. Nämä seikat, joihin lisäksi liittyvät seuraukset 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta viime keväänä, ovat asettaneet sangen suuria vaatimuksia kaupunginkassan varoille. Sen johdosta että kaupunki vuosina 1916 ja 1917 on ottanut lainoja kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle yhteensä

42,000,000 markkaa, ovat kaupunginkassan varat tähän asti riittäneet. Mutta kuukausi kuukaudelta käy yhä ilmeisemmäksi, että käytettävissä olevat varat eivät riitä tarpeisiin pitempää aikaa, eivätpä luultavasti 1918 vuoden alkupuoliskon loppuunkaan. Jo nyt ovat kaupunginkassan varat hupenneet 15,000,000 markan vaiheille. Nämä seikat, joihin tässä on voitu kajota ainoastaan ohimennen, mutta jotka selvästi tulevat näkyviin rahatoimikonttorin antamasta kaupungin 1917 vuoden tilinpäätöskertomuksesta, kehottavat kaupunginviranomaisia budjetin järjestelyssä mikäli mahdollista toiselta puolen noudattamaan suurinta säästäväisyyttä ja toiselta puolen koettamaan lisätä tuloja. Muussa tapauksessa on kaupungin pakko käydä taaskin lisäämään jo nykyäänkin tuntuva velkataakkaansa.

Samoin kuin edellisinä vuosina on Rahatoimikamari ensi vuoteenkin nähden lähtenyt sen edellytyksen pohjalta, että sota-aikaa yhä edelleen jatkuu vuonna 1918. Rahatoimikamari on sentähden laatinut ehdotuksen neljänneksi „sotabudjetiksi“ ja käy sitä seuraavassa lähemmin perustelemaan. Tähän nähden on tulojen laskemisessa noudatettu kaikkea mahdollista varovaisuutta, kun taas toiselta puolen menosääntöä ei ole yleensä katsottu olevan supistettava, koska kokemus on selvästi osottanut, että menot oli laskettu liian alhaisiksi ja että sen johdosta on käynyt tarpeelliseksi myöntää lisämäärärahoja. Tästä on ollut kuluvana vuonna seurauksena, että Kaupunginvaltuuston käyttövarat on ylitetty enemmän kuin kolmin kerroin. Semmoista budjetin järjestelyn tulosta ei voi pitää suotavana, ja se saa tyydyttävän selityksen ainoastaan niistä luonnottomista taloudellisten häiriöiden täyttämistä oloista, joissa kaupunki ja koko maamme on kuluvana vuonna elänyt.

Melko suuria vaikeuksia on tuottanut vaadittuja palkankorotuksia koskeva kysymys. Erikoisbudjettiehdotuksissa on, niinkuin saattoi edellyttääkin, tehty lukuisia esityksiä palkkain korottamisesta. Vaikka esityksiin useissa, ehkäpä useimmissa tapauksissa on ollut hyviä syitä, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole katsonut voivansa niitä puoltaa, koska Kaupunginvaltuuston asettama palkanjärjestelykomitea nykyään käsittelee kysymystä kaupungin kaikkien virka- ja palvelusmiesten yleisestä palkanjärjestelystä. Rahatoimikamarille on tosin tunnettua, ettei mainittu komitea ehdi valmistamaan ehdotusta asiasta tämän vuoden kuluessa ja ettei sentähden voida tarpeellisia muutoksia toimeenpanna budjetinjärjestelyn yhteydessä. Mutta tuntuvasti korottamalla kalliinajanlisäyksiä voitaneen kuitenkin aikaansaada väliaikainen tilanne, joka jossain määrin poistaa palkkain lopullisen järjestämisen toistaiseksi siirtymisestä johtuvia epäkohtia. Rahatoimikamarin suhtautuminen palkankorotusaanomuksiin nojautuu siis näihin yleisiin perusteluihin. Näin ollen ei liene seikkaperäistä perustelua tarpeen kussakin eri tapauksessa, vaan riittänee tässä esitetty yleislausunto yksityistapaustenkin varalle.

Budjetin järjestys on pysynyt ennallaan, lukuun ottamatta eräitä seuraavassa mainittuja vähäisiä muutoksia.

Jotta budjettiehdotus olisi voitu ajoissa lähettää Maistraattiin, on sen perustelu erinäisten asianhaaran johdosta täytynyt laatia mahdollisimman suppea. Siltä varalta että tämän johdosta on olemassa epäselvyyttä tai puutteellisuutta, viitataan asianomaisten hallitusten, lautakuntain ja konttorien erikoisiin budjettiehdotuksiin. Näistä pannaan tämän ohien liitteinä kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten antamain budjettiehdotusten perustelut.

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Kaupungin velat.

Kuluvana vuonna on kaupunki Senaatin viime toukokuun 19 päivänä myöntämällä luvalla ottanut uuden kotimaisen 5 %:n obligatsioonilainan, jonka nimellismäärä on 30,000,000 markkaa. Kaupungin vakautettu velka, joka 1916 vuoden päättyessä oli 73,364,397 markkaa, nousee tämän johdosta kuluvan vuoden lopulla 102,758,406 markkaan. Kuinka nopeasti kaupungin velat ovat kasvaneet, näkyy seuraavasta kaupungin vakautetun velan määrää osottavasta yhdistelmästä:

V. 1900 (joulukuun 31 p:nä)	Smk	12,655,200: —
” 1905 (” ” ”)	”	19,757,800: —
” 1910 (” ” ”)	”	34,643,420: —
” 1915 (” ” ”)	”	61,944,061: —
” 1916 (” ” ”)	”	73,364,397: —
” 1917 (” ” ” laskettu))	”	102,758,406: —

Tämän pääluokan kohdalle on merkitty kaupungin obligatsioonilainain summat sekä vahvistettujen kuoletussuunnitelman mukaiset vuotuismaksut ynnä ensi vuonna korkolippujen lunastuksesta johtuvat kurssierotukset ja provisionit sekä vihdoin valtiolle menevä kuponkivero. Kaupungin kaikkien obligatsioonilainain kuoletukseen tarvitaan voimassa olevain kuoletussuunnitelmain mukaan ensi vuonna 764,121 markkaa eli 260,130 markkaa enemmän kuin vuonna 1917. Korkomenotkin lisääntyvät tuntuvasti eli Smk:sta

3,124,787:78 vuonna 1917 Smk:aan 4,772,736:06, joten lisäännys on Smk 1,647,948:28, johtuen tietenkin edellä mainitusta kaupungin velkain kasvamisesta. — Provisionit, kurssierotukset ja valtiolle menevä kuponkivero on laskettu edellisinä sotavuosina saavutetun kokemuksen pohjalla. Vaikka on epätietoista, kannetaanko ensi vuonna kuponkiveroa kuntain antamiin obligatsioneihin kuuluvista kupongeista, on Rahatoimikamarin mielestä kuitenkin varovaisuus vaatinut merkitsemään menoja tämän veron varalle. Huomattava on niinkään, että tällä kertaa on 1909 ja 1911 vuoden lainain kohdalle merkitty kurssierotuksia. Tosin on melko suuri osa näihin lainoihin kuuluvista obligatsioneista sijoitettuna Saksaan, eikä näihin obligatsioneihin kuuluvia kuponkeja sentähden ole edellytetty tulevan lunastettavaksi ensi vuonna. Ruotsiin sijoitettuihin obligatsioneihin kuuluvain kuponkien lunastamiseksi — näiden obligatsionien luku näyttää kuluvana vuonna tuntuvasti lisääntyneen — on hankittu riittävä määrä Ruotsin kruunuja. Sitä vastoin on se luotto, mikä Rahatoimikamarin oli onnistunut Englannista saada kuponkien lunastusta varten, kuluvana vuonna tyyten käytetty eikä kaupungille ole sieltä uutta luottoa saatu. Hankkiakseen Englannissa tarvittavia varoja on Rahatoimikamari tehnyt Suomen Pankin kanssa sopimuksen riittävän puntamäärän myymisestä kaupungille. Kun puntakurssin täytyy edellyttää käyvän kaupungille erittäin epäedulliseksi, on yksinomaan Englannissa olevain 1909 ja 1911 vuoden lainain kuponkien lunastamisesta laskettu olevan kurssierotuksia kaikkiaan 150,000 markkaa. Mitä tulee 1913 vuoden obligatsionilainaan, joka otettiin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osake-enemmistön ostamiseksi, on jo edellä lausuttu, että yhtiön jakamalla osingolla saadaan korvatuksi sekä lainan korko että joltinenkin osa kuoletustakin. Mainittujen osakkeiden osto on siis, vaikka otettaisiinkin huomioon ainoastaan tämän kaupan taloudellinen merkitys, osottautunut kaupungille edulliseksi ja todistanut, että kaupunki voi menestyksellä käyttää osakeyhtiömuotoa kunnallista liiketoimintaa harjoittaessaan. — Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otetusta, alkuaan 120,000 markan suuruisesta lainasta on joulukuun viimeisenä 1917 maksamatta 24,000 markkaa. Laina tulee täysin maksetuksi marraskuun 1 päivänä 1920.

Kaupungin saamiset erinäisissä rahalaitoksissa sekä käteisvarat nousevat huomattaviin määriin eli lokakuun viimeisenä 17,675,000 markkaan. Sitä paitsi on kaupunginkassa etuantina maksanut melko suuria summia kaupungin halkokonttorille, elintarvelautakunnalle ja kansanravintohallitukselle, joista summista ainakin osan voi odottaa vastedes jälleen kertyvän kaupunginkassaan. Niinkään on syksyn varrella pantu käyntiin suuria ja monilukuisia kaduntasoitustöitä, joita varten niinkään on maksettu huomattavia etuantimääriä. Kun näiden töiden kustannukset on merkitty 1918 vuoden budjettiehdotukseen, kertyvät siis ensi vuonna nämäkin summat välillisesti

kaupunginkassaan, jonka asemaa sentähden käy pitäminen lujana. Ensi vuoden menot on kuitenkin laskettu sangen suuriksi, ja tietämätöntä on, eikö satu arvaamattomia tapauksia, jotka vaativat kaupunginkassasta maksamaan huomattavia rahamääriä rahasäännön ulkopuolella. Ei siis ole mahdotonta, vaan päin vastoin sangen luultavaa, että kaupungin täytyy jo 1918 vuoden alku- puoliskolla ottaa tilapäislaina kaupunginkassan käyttövarain lisäämiseksi. Sitä paitsi on Rahatoimikamarin täytynyt, niinkuin kuluvan vuoden budjetti- ehdotuksen perusteluissa lähemmin esitettiin, ulkomailta ottaa lyhytaikainen laina voidakseen, tarvitsematta heti suorittaa kurssierotuksia, lunastaa ulko- mailla erääntyviä obligatsioneja ja kuponkeja. Näistä lainoista, 120,000 pun- nasta ja 1,500,000 kruunusta, menevät korot ja provisionit on luettu erään: tilapäislainat: korkoja ja provisioineja y. m. 500,000 markkaa.

Tämän pääluokan kohdalla on siis ensi vuonna laskettu olevan menoja kaikkiaan Smk 6,493,254: 32.

Seuraava yhdistelmä osottaa, mihin määriin tämän pääluokan kohdalle merkityt erät ovat nousseet alempana mainittuina vuosina:

V. 1900 (iltinpäätöksen mukaan)	Smk	614,012: 08
„ 1905 („ „)	„	1,031,830: 69
„ 1910 („ „)	„	1,996,268: 17
„ 1915 („ „)	„	3,855,256: 49
„ 1917 (rahasäännön „)	„	4,485,191: 09
„ 1918 (pudjettiehd. „)	„	6,493,254: 32

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Kaikki tämän pääluokan kohdalla olevat palkkasäännöt pysyvät pää- asiassa ennallaan. Niinkuin edellä on huomautettu, ei Rahatoimikamari ole ehdottanut palkankorotuksia, vaikka on niitä pitänyt tarpeellisinakin. Niinpä ei esim. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kaupunginpalvelijain eikä ulos- ottoapulaisten palkkoja ole korotettu, vaikka korotuksen tarve on ilmeinen. Tätä tarvetta näyttää sen sijaan olevan tyydytettävä korottamalla kalliin- ajanlisäyksiä. — Kun Rahatoimikamarille on ilmoitettu, ettei oikeusraatmie- helle tuleva virkasivutulojen määrä voi, mikäli on edellytettävissä, ensi vuonna nousta hänelle taattuun 5,000 markan summaan, on Rahatoimikamari katso- nut olevan tätä tarkoitusta varten merkitseminen 2,000 markkaa. Kaupun- ginvaltuuston viime kesäkuun 19 päivänä edellä mainituille palvelusmiehille myöntämät väliaikaiset palkankorotukset on tietenkin merkitty menosääntö-

ehdotukseen. — Uutena eränä on *Maistraatin* menosääntöön merkitty venäjänkielen kielenkääntäjän kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio, 250 markkaa. Tämä erä on merkitty mainitun virkamiehen pyynnöstä, hän kun on huomauttanut, että kaikilla muilla Maistraatin virkamiehillä on tuollainen etu, minkätähden se olisi suotava hänellekin, sitä suuremmalla syyllä kun viransijaisen hankkiminen kesäloman ajaksi nyttemmin käy vähäpalkkaiselle virkamiehelle rasittavaksi niiden korvausvaatimusten johdosta, joita viransijaiset nykyään tekevät. Rahatoimikamari on pitänyt kohtuullisena tuollaisen palkkion myöntämistä mainitulle virkamiehelle ja sentähden puoltanut anottua määrää myönnettäväksi. — Yhdelle kaupunginpalvelijalle tulee palkankorotus 10 vuoden palveluksesta joulukuun 1 päivästä lukien. — Kun raitioteiden vuosilippujen hinta on korotettu 200 markkaan, on tuollaisten lippujen hankkimiseksi 7 kaupunginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille merkitty 1,600 markkaan korotettu määräraha. Samaten on menosäännön muissa kohdissa vastaava määräraha korotettu, olematta siitä joka kerta mainittu perusteluissa. — Maistraatin tarverahain määräraha on korotettu 10,000 markasta 13,000 markkaan, koska tuollainen korotus on kuluvana vuonna osottautunut tarpeen vaatimaksi tarvikkeiden hinnannousun johdosta. Maistraatin menosääntö nousisi tämän ehdotuksen mukaan Smk:aan 87,796:67, vastaavan määrän ollessa 78,830 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä.

Yhteinen Raastuvanoikeus on Rahatoimikamarille huomauttanut, että palkkasäännön tuntuva korotus olisi nykyolojen johdosta ehdottomasti tarpeellinen. Edellä esittämistään syistä on Rahatoimikamari kuitenkin katsonut olevan jättäminen tämän esityksen palkanjärjestelyvaliokunnalle eikä sentähden ole budjettia käsitellessään käynyt asiallisesti tutkimaan tätä kysymystä. — Yhdelle vanhemmalle oikeusraatimiehelle tulee palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta, marraskuun 1 päivästä lukien, sekä kahdelle nuoremmalle oikeusraatimiehelle niinkään 10 vuoden palveluksesta koko vuodelta. — Kaupunginvaltuuston kokouksessa marraskuun 13 päivänä kuluva vuotta tehdyn päätöksen mukaisesti on menosääntöön merkitty väliaikaisen viiden osaston sekä ensimmäisen osaston väliaikaisen toisen jakson menosäännöt. Raastuvanoikeuden menosääntö osottaa siten vähäistä kohoamista ja päättyy 210,325 markkaan.

Syyttäjäistön menosääntö pysyy ennallaan ja päättyy siis 26,600 markkaan.

Ulosottolaitoksen menosäännössä on rikostuomioiden toimeenpanijan kanslia-apulaista ja puhtaaksikirjoitusta varten oleva määräraha katsottu nykyisen kalliin ajan johdosta olevan korottaminen 1,400 markkaan. Sen ohessa on tehty muutoksia ulosottoapulaisten palkkaukseen, sen johdosta että heille tulee korotuksia 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Niinkään on Kaupunginvaltuuston ulosottoapulaisille myöntämää väliaikaista palkankorotusta var-

ten merkitty ehdotukseen 18,000 markkaa. Ulosottolaitoksen huoneistojen lämmitys- ja valaistusmäärärahoja on korotettu, sen johdosta että sähkövalon ja veden kulutusmaksuja on päätetty korottaa. Ulosottolaitoksen huoneiston vuokra on pysytetty ennallaan, vaikka näiden huoneistojen vuokrasopimus on irtisanottu lakkaavaksi ensi kesäkuun 1 päivästä. Rahatoimikamari toivoo nimittäin voivansa järjestää tämän asian niin, ettei kaupungille koïdu lisäkuluja. — Tarverahain määrärahaakin on hiukan korotettu. Kamarin ehdotuksen mukaan siis menosäännön loppusumma olisi Smk 124,933: 29 tämänvuotisen määrän Smk:n 99,830: 01 sijasta.

Arkiston menojen on laskettu nousevan 18,800 markkaan eli siis 3,000 markkaa suuremmiksi kuluvan vuoden menosäännössä olevaa määrää. Lisäännys johtuu siitä, että tarverahain määräraha on tänä vuonna osottautunut riittämättömäksi, minkätähden sitä on korotettava.

Kokonaismenot tämän pääluokan kohdalla nousevat Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smk:aan 468,454: 96. Kaupungin virastoista on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 221,240: 54
„ 1905 („ „)	„ 224,256: 07
„ 1910 („ „)	„ 356,688: 02
„ 1915 („ „)	„ 392,487: 72
„ 1917 (rahasäännön „)	„ 422,835: 01
„ 1918 (budjettiehd. „)	„ 468,454: 96

Kolmas pääluokka.

Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston ja sen kanslian menosääntöön nähden on huomattava, että Valtuuston ja sen kanslian käytettävänä olevain huoneistojen vuokraa on korotettu kesäkuun 1 päivästä 1917 lähtien. Vuokrankorotus on sentähden kuluvan vuoden menosäännössä otettu huomioon ainoastaan 7 kuukaudelta, mutta merkitään ensi vuoden menosääntöön vuokrakirjan mukaisin määrin koko vuodelta. Valaistusmäärärahaa on korotettu, syystä että sähkövalon hinta on tänä vuonna kohonnut. — Vaikka tarverahain määrärahaa viime budjetinjärjestelyssä korotettiin 10,000 markalla, on menojen lisääntyminen kuluvana vuonna osottautunut laskettua suuremmaksi. Pääasiallisimmin johtuu tämä korkeiksi kohonneista painatuskuluista, mikä kuluvana vuonna on ollut seuraus kirjapainotaksain korottamisesta. Aikaisemmin tehty ehdotus että kaupunki ryhtyisi eräisiin toimenpiteisiin painatus-

kulujen vähentämiseksi ei, niinkuin tunnettu, vienyt tulokseen, mutta odotettavissa on, että asia tälleen otetaan päiväjärjestykseen. Rahatoimikamarilla ei sentähden ole ollut muuta neuvoksi kuin korottaa määrärahaa edelleen 15,000 markalla. Valtuuston tarverahoja varten on menosäännössä ollut seuraavat rahamäärät:

V. 1910	Smk 20,000: —
„ 1915	„ 35,000: —
„ 1917	„ 50,000: —
„ 1918	„ 65,000: —

Viime vuosina huomattavana ollut lisäännys on osalta johtunut siitäkin, että Valtuuston painetut esityslistat ovat tuntuvasti laajentuneet, minkätähden niiden kustannukset ovat samassa määrässä kohonneet.

Tämän luvun kohdalla nousevat menot siis 114,260 markkaan tämänvuotisen menosäännön 95,655 markan sijasta.

Kaupunginvaltuuston lokakuun 23 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen mukaisesti on *Rahatoimikamarin* puheenjohtajan palkkio korotettu 6,000:sta 10,000 markkaan. Kamarin kanslian palkkauksiin ei ole tehty muita muutoksia, kuin että sihteerille ja toiselle apulaissihteerille on merkitty 10 vuoden palveluksesta tuleva palkankorotus koko vuodelta sekä yhdelle kanslistille korotus 5 vuoden palveluksesta. — Kuluvan vuoden menosäännössä on arvaamattomia tarpeita varten 20,000 markkaa. Tänä vuonna on kuitenkin osottautunut tarpeelliseksi osottaa Kamarin käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin jonkin verran runsaampi rahamäärä. Varsinkin täytyy Rahatoimikamarin kesäiseen aikaan, jolloin Valtuusto ei kokoonnu, usein tehdä asioista päätöksiä, jotka tuottavat kaupungille melko suuria menoja. Tähän katsoen näyttää puheenalainen määräraha olevan korotettava vähintään 50,000 markkaan. Kun kuitenkin kaupungille ensi vuonna asetetaan suuria rahallisia vaatimuksia ja menosääntö näyttää tulevan rasitetuksi enemmän kuin milloinkaan ennen, on Rahatoimikamari tahtonut ehdottaa puheena olevaa määrärahaa korotettavaksi ainoastaan 10,000 markalla. Rahatoimikamarin ja sen kanslian menosääntö nousee siis tämän ehdotuksen mukaan 145,120 markkaan, joten lisäännys on Smk 15,013: 34 kuluvan vuoden menosääntöön verraten.

Rahatoimikonttorinkin menosäännössä huomataan kohonneita eriä. Palkkaukset pysyvät pääasiassa ennallaan, sillä niihin on tehty ainoastaan se muutos, että yhdelle vahtimestarille on merkitty korotus 10 vuoden palveluksesta. Tosin ei kaupunki ole näille palveluksessaan oleville vahtimestareille taannut korotusta määrävuosien palveluksesta. Mutta kun olot käytännössä ovat kehittyneet siihen suuntaan, että tuollaista korotusta on myön-

netty, ja kun se nykyisinä kovina aikoina suo jonkin, vaikkapa vähäpätöisenkin palkanparannuksen, on Rahatoimikamari katsonut voivansa eräissä tapauksissa menosääntöehdotukseen merkitä tällaisia palkanlisäyksiä. — Konttorin ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on korotettu 25,000:stä 35,000 markkaan, osin syystä että konttorin ylimääräisten apulaisten lukua täytyy lisätä ja osin syystä että ylimääräisten apulaisten palkkauksia on nykyisen kalliin ajan johdosta korotettu. Konttorissa samoin kuin useissa muissakin kunnan laitoksissa ilmenee se luonnoton asianlaita, että ylimääräiset apulaiset, joiden palkkaukset maksetaan kerta kaikkiaan myönnetystä määrärahasta ja joiden palkat asianomainen johtaja määrää, saavat suuremman palkan kuin moni vakinaiseen henkilökuntaan kuuluva, jonka palkka on määrätty menosäännössä. Tällainen asiointila on johtunut siitä, että toiselta puolen ei ole toimeenpantu yleistä palkkain järjestelyä ja että toiselta puolen asianomaisten johtajain on kalliin ajan johdosta ollut pakko tuntuvasti korottaa ylimääräisten apulaisten palkkoja, jos mieli saada heitä pysymään kaupungin palveluksessa. Tämäkin asianlaita osottaa, että on välttämätöntä perin pohjin järjestää uudestaan kaupungin menosääntöön merkityt palkkaukset. — Sikäli kuin verolippujen lukumäärä kasvaa, lisääntyvät näiden jakelukustannuksetkin ja näin varsinkin, kun lisäksi tulee että jakelukulujen laskemisen perustettakin on täytynyt kalliin ajan johdosta muuttaa. Tästä syystä on tämä määräraha korotettu 5,000:stä 8,000 markkaan. Samaten on tarverahain määrärahaa korotettu tuntuvasti eli 15,000:sta 25,000 markkaan etusijassa konttoritarvikkeiden, paperin ja lomakepainatuksen hinnannousun johdosta. — Uutena eränä on merkitty 17,500 markkaa „työväen palkanmaksuista olevia palkkioita ja kustannuksia varten“. Rahatoimikamari on edellyttänyt kaupungin yleisissä töissä olevan suuren osan ensi vuotta saman verran työläisiä kuin nykyäänkin eli alun neljättätuhatta henkeä. Näin suuren työläisjoukon palkkain maksamiseen lukuisilla eri työmailla tarvitaan melko suuri henkilökunta. Tähän tulee lisäksi, että automobiilien kyytimaksut käyvät suhteettoman kalliiksi. Säännöllisten olojen jälleen palauduttua on Rahatoimikamari esittävä uudelleen harkittavaksi ehdotuksen, että kaupunki työväen palkanmaksujen helpottamiseksi hankkisi siihen tarkoitukseen sopivan automobiilin. Rahatoimikonttorin menosääntö, jonka loppusumma kuluvana vuonna on Smk 113,641: 66, on nyt laaditussa ehdotuksessa kohonnut Smk:lla 40,978: 34 ja nousee siis 154,620 markkaan.

Kun Kaupunginvaltuusto on erikoiskomitean puhdittavaksi jättänyt kysymyksen kaupungin virka- ja palvelusmiesten yleisestä palkkain järjestelystä, ei *Liikennekonttori* ole erikoisehdotukseensa merkinnyt palkkausten korotuksia, niin tarpeellisia kuin ne olisivatkin. Sitä vastoin on siihen tietysti merkitty 5 tai 10 vuoden palveluksesta tulevat palkankorotukset. — Mitä vahtimestareihin tulee, on Rahatoimikamari edellä esittänyt ne näkökohdat,

jotka puoltavat myöntämään näille palvelusmiehille 10 %:n palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Liikennekamreeri kajoo konttorin menosääntöehdotuksen perusteluissa samaan asiaan ja huomauttaa, että ikäkorotusta lähinnä on pidettävä palkkiona nuhteettomasta, uskollisesta työstä, minkätähden konttori on sitä mieltä, että palvelusmiehille on yhtä hyvin kuin virkamiehillekin suotava tällainen etu. Tähän on sitä enemmän syytä, kun palvelusmiehet eivät yleensä voi yletä virassa eivätkä sentähden myöskään saada parempia palkkaetuja. Rahatoimikamari puolestaan on yhtynyt tähän kantaan ja sentähden merkinnyt konttorin vahtimestareille palkankorotusta 10 % viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta. Periaatteellista päätöstä tästä asiasta ei Rahatoimikamarin mielestä kuitenkaan ole ollut tässä yhteydessä tehtävä, koska Kaupunginvaltuuston palkanjärjestelykomitea vastedes ottaa käsiteltäväksi palkkausetujen tämänkin puolen. — Ylimääräisen henkilökunnan palkkausmääräraha on korotettu 13,500:sta 17,140 markkaan. Tämä korotus johtuu osin siitä, että kuluvan vuoden menosäännössä oleva määräraha on osottautunut riittämättömäksi, osin ja etusijassa siitä että liikennekamreeri on pitänyt tämän henkilökunnan palkkain korottamista tarpeen vaatimana, niin että vähimmäksi kuukausipalkaksi tulisi 250 markkaa. Tässä esiintyy taaskin semmoinen tapaus, että vakinaisella menosäännöllä olevat toimihenkilöt joutuvat taloudellisesti epäedullisempaan asemaan kuin ylimääräinen henkilökunta. Kun tätä asianlaitaa kuitenkin täytyy pitää ohimenevänä eikä konttorin ylimääräisen henkilökunnan palkkaukseen tarpeellista määrärahaa sovi evätä, on Rahatoimikamari budjettiehdotukseensa merkinnyt pyydetyn määrärahan. — Lämpöjohdon ja hissilaitoksen koneenkäyttäjille sekä yhdelle koneenkäyttäjäapulaiselle on liikennekonttori ehdottanut korotettuja palkkoja. Rahatoimikamari taas on pysyttänyt tähänastiset palkkausedut ennallaan viitaten budjetinjärjestelyssä tekemäänsä periaatteelliseen päätökseen, jonka mukaan palkankorotuksia ei ehdoteta. — Mittaripalkkioita varten on merkitty 100 markkaa, vaikka mahdollista on että, jos ehdotettu liikennetaksa kohdakkoin vahvistetaan noudatettavaksi, sellaista palkkiota ei tarvitse tulla kysymykseen. — Polttoaine- ja valaistusmäärärahat on halonhintain ja sähkövalon kulutusmaksun kohoamisen johdosta korotettu 21,200 ja 3,000 markasta 38,000 ja 3,500 markkaan. Sitä vastoin on nykyistä vedenkulutusmäärärahaa, 400 markkaa, pidetty riittävänä, vaikka vedenkulutusmaksuja ensi vuonna korotetaankin. — Kalustomääräraha niinkään on korotettu 500:sta 1,000 markkaan, syystä että pakkahuoneen liikkuvan kaluston korjaamisesta on entistä runsaampia kustannuksia. Tunnettu tosiasia on niinkään, että konttorikaluston hinta on kohonnut moninkertaiseksi. — Kun kuluva vuonna on osottautunut, että sähköhissien korjaus on käynyt entistä kalliimmaksi, on tätä tarkoitusta varten oleva määräraha korotettu 500 markkaan. Konttorin tarverahain määrärahaakin on katsottu olevan hiukan

korotettava, etusijassa painatuskulujen kohoamisen johdosta. Liikennekonttorin tämänvuotinen menosääntö päätty 116,425 markkaan, mutta kohoaisi ensi vuonna Smk:aan 141,415: 82, joten lisäännys olisi Smk 24,990: 82.

Satamakapteenikin on *Satamakonttorin* erikoiseen budjettiehdotukseen merkinnyt useimmille konttorin virka- ja palvelusmiehille korotetut palkat, jotka Rahatoimikamari kuitenkin on vähentänyt kuluvan vuoden menosäännössä oleviin määriin. Kamari on tosin Kaupunginvaltuustolle tekemässään eri esityksessä puoltanut satamakapteenin ehdottamia korotuksia, mutta kun palkanjärjestelykomitea käsittelee tätäkin asiaa, näyttää muutosten tekeminen olevan jätettävä siksi, kunnes mainittu komitea on suorittanut työnsä. Tämä lausunto koskee, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, kaikkia satamakonttorin henkilökunnalle ehdotettuja palkankorotuksia. Sörnäsän satamamestarilla on ollut vuosipalkkaa 2,400 markkaa. Hänen apunaan on ollut ylimääräinen satamamestari, jonka palkka on menosääntöön merkitty 2,400 markaksi. Satamamestari Svenssonin kuoltua on tämä ylimääräinen satamamestari yksinään hoitanut toimen, ja näyttää sentähden kohtuus vaativan hänelle myöntämään korotettua palkkaa satamakonttorin ehdotuksen mukaisesti. — Muut erät on merkitty erikoisen budjettiehdotuksen mukaisesti eivätkä sentähden kaivanne lähempiä perustelua. — Satamakonttorin menosäännön loppusumma on 82,650 markkaa, joten vähennys on 1,755 markkaa.

Tilastokonttorinkin menosääntö osottaa tuntuva kohoamista, se kun ehdotuksen mukaan nousisi kuluvan vuoden määrästä Smk:sta 85,433: 33 kaikkiaan 114,640 markkaan ensi vuonna. Yksityiseriin nähden voi Rahatoimikamari viitata konttorin johtajan antaman erikoisehdotuksen perusteluihin, ja on Kamari voinut budjettiehdotuksen sinänsä hyväksyä. Konttorin asiana olevan lisääntyneen julkaisutyön ja yhtäjaksoisesti lisääntyvän muunkin työn johdosta on osottautunut välttämättömäksi lisätä vakinaisten laskupulaisten luku neljästä viideksi. — Kunnalliskertomusten toimittajan palkkiomääräraha on merkitty eri eräksi, ja samaten on tarverahain määräraha, joka on vähennetty 3,600 markasta 1,800 markkaan, erotettu semmoiset menot, jotka eivät siihen kuulu. Sen sijaan on revisionikonttorin vaatimuksesta merkitty erityinen menoerä: määräraha tilasto- y. m. töiden käänöskuluja varten, joka menoerä on laskettu 7,800 markaksi. Toinen uusi menoerä on kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten oleva määräraha, johon kohdistuvat menot tähän asti on maksettu tarverahain määräraha. Näin menetellen aikaansaadaan suurempaa selvyyttä menotileihin, kun tarverahain määräraha suoritettaviksi menoiksi jäävät ainoastaan kirjoitus- ja käärepaperista, kirjoitus- ja konttoritarvikkeista, postimaksuista, siivoamisesta y. m. s. johtuvat menot. Se menoerä, joka kuitenkin pääasiassa korottaa konttorin menosääntöä, on painatuskulut, joiden on laskettu kohoavan 54,000 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 30,000 markasta. Tämä tuntuva

korotus ei liene vältettävissä, kun tunnettua on, että kaupungin kaikki yksityiskirjapainot ovat tuntuvasti korottaneet hintojaan.

Kaupungin *Rakennustarkastuksen* menosääntö pysyy pääasiassa ennallaan. Palkankorotuksia 5 vuoden palveluksesta tulee rakennusinsinöörille ja valvojalle sekä kanslistille ja apulaiskanslistille. Kun avustava rakennusinsinööri on vuoden varrella eronnut, ei virkaa ole julistettu avonaiseksi, vaan on siihen liittyvä palkka Kaupunginvaltuuston marraskuun 2 päivänä 1915 tekemän päätöksen mukaisesti poistettu menosääntöehdotuksesta.

Revisionilaitoksen menosääntöön ei ole muutoksia tehty. Ehdotettua kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudistusta sekä tässä yhteydessä revisionikonttorin uudesti järjestämistä odotellessaan ei v. t. kaupunginreviisori ole tahtonut ehdottaa muutoksia voimassa olevaan menosääntöön. Rahatoimikamarin mielestä olisi menosääntöön merkittävä vähäinen määräraha, esimerkiksi 300 markkaa, inventtaajain matkakuluja varten. Tähän asti on Rahatoimikamari suorittanut mainitut menot käyttövaroistaan, mutta näyttää oikeammalta, että tarpeellinen rahamäärä tätä tarkoitusta varten merkitään menosäännön tämän luvun kohdalle.

Verotusvalmistelukunnan menosääntöä käsitellessään on Rahatoimikamari kaikilta kohdin yhtynyt valmistelukunnan erikoisbudjettiehdotukseen sekä sen tueksi esitettyihin perusteluihin. Ensimmäiselle sihteerille tulee palkankorotus 5 vuoden palveluksesta, maaliskuun 1 päivästä lukien. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on korotettu tuntuvasti eli 21,000:stä 35,000 markkaan. Huomattava on kuitenkin, että kuluvan vuoden menosäännössä oleva määräraha on osottautunut riittämättömäksi, minkätähden on tarvittu 7,600 markan lisäys. Tämä seikka saa selityksensä siitä, että ylimääräisen henkilökunnan palkkauksia on tuntuvasti korotettu, jotta voitaisiin kaupungin palveluksessa pysyttää tähän vastuunalaiseen työhön hyvin sopivia henkilöitä. Tässä taaskin esiintyy esimerkki siitä, kuinka ylimääräinen henkilökunta on palkkausetuihin nähden vakinaista henkilökuntaa edullisemmassa asemassa. Nämä palkankorotukset sinänsä eivät kuitenkaan aiheuta noin huomattavaa määrärahan korotusta, vaan johtuu tämä lisäksi siitä, että tavallisen ylimääräisen henkilökunnan avuksi täytyy kevään ja syksyin asettaa lisähenkilökuntaa vuosi vuodelta laajenevan verotusvalmistelun aiheuttaman lisätyön johdosta. — Palveluskunnankin palkkioita on korotettu, syystä että ylimääräisiä valtimeistareja täytyy asettaa verotusajaksi ja tarkastuslautakunnan kokoontumisajaksi, minkä ohessa on katsottu palkkoja olevan jonkin verran korotettava. Verotusvalmistelukunta on kuluvana vuonna päässyt muuttamaan takaisin ent. seurahuoneella olevaan entiseen huoneistoonsa, minkätähden ensi vuoden budjettiehdotukseen ei ole merkitty vuokramäärärahaa sen huoneistoa varten. Edellä kerrottujen muutosten johdosta kohoaa verotusvalmistelukunnan menosääntö 65,930 markasta Smk:aan 83,666:67.

Holhouslautakunnan menosääntö kohoaa 200 markalla, syystä että tarverahain määrärahaa on kirjoitus- ja konttoritarvikkeiden nykyisten korkeiden hintain johdosta korotettu mainitulla määrällä.

Kunnan työnvälitystoimisto niinikään on erikoisbudjettiehdotukseensa merkinnyt tuntuvasti korotettuja palkkauksia. Edellä mainituista syistä ei tehty ehdotus kuitenkaan ole aiheuttanut toimenpidettä Rahatoimikamarin puolelta. Mainituissa toimistossa kuluvana syksynä tavattomasti lisääntyneen ja ensi vuonnakin odotettavana olevan suuren työmäärän johdosta on budjettiehdotukseen vakinaiseksi toimeksi merkitty yksi naisapulaisen virka, josta seuraa palkkaa 2,100 markkaa eli sama määrä, mikä maksetaan ennestään olevasta samanlaisesta virasta. Mutta tämän lisäksi on ylimääräisen henkilökunnan palkkaamiseksi merkitty 4,000 markan määräraha, jonka kunnan työnvälitystoimiston johtokunta saisi tarpeen mukaan käyttää mainittuun tarkoitukseen. — Kun toimisto nyttemmin on muuttanut kaupungin omistamassa talossa olevaan huoneistoon, poistuu 1917 vuoden menosääntöön merkitty vuokramääräraha. — Sähkövalon, polttoaineiden ja vedenkulutuksen kustannukset on merkitty johtokunnan ehdotuksen mukaisesti. — Tarverahain määrärahaa on tuntuvasti korotettu samoista syistä, mitkä edellä mainittiin kunnan muiden laitosten tarverahoista puhuttaessa. Kokonaisuudet nousisivat siis esillä olevan ehdotuksen mukaan 37,900 markkaan, sen sijaan että niitä 1917 vuoden menosäännössä on Smk 33,533: 55.

Sosiaalilautakunta on ensi vuodeksi laatimaansa erikoisbudjettiehdotukseen Kaupunginvaltuuston lokakuun 9 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen johdosta merkinnyt 600 markkaa lautakunnan tontinvuokrajaoston lähimmän silmälläpidon alaisina olevilla Vallilan vuokratonteilla sijaitsevain rakennusten arvioimiskustannuksia varten. Muita muutoksia lautakunta ei ole menosääntöehdotukseen tehnyt. — Tämän luvun kohdalle on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston maaliskuun 27 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen mukaisesti merkinnyt kunnallisten tai kunnan varoilla avustettujen työväenopetuslaitosten toiminnan valvonnasta johtuvat menot. Näitä menoja on kaikkiaan 6,000 markkaa, jolla summalla siis Sosiaalilautakunnan menosääntö kohoaa.

Oikeusaputoimiston menosääntöön on tehty ainoastaan se muutos, että tarverahain määräraha on korotettu 1,600 markasta 1,800 markkaan.

Uutena lautakuntana tulee lisäksi Valtuuston viime kesäkuun 12 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti perustettu *kunnan vuokralautakunta*. Mainittu lautakunta on kuitenkin tehnyt Valtuustolle esityksen toisen osaston perustamisesta lautakuntaan. Budjettiehdotusta laatiessaan on Rahatoimikamari samoin kuin lautakuntakin edellyttänyt Kaupunginvaltuuston myöntävän mainittuun esitykseen. Tällä edellytyksellä nousisi lautakunnan menosääntö 24,040 markkaan.

Menojen kokonaissumma tämän pääluokan kohdalla kohoaisi siis Kamarin ehdotuksen mukaan Smk:aan 1,050,102: 49. Edellisinä vuosina tämän pääluokan kohdalla olleet menot käyvät selville seuraavasta yhdistelmästä:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	216,755: 37
” 1905 (” ”)	”	283,516: 26
” 1910 (” ”)	”	516,829: 69
” 1915 (” ”)	”	960,813: 62
” 1917 (rahasäännön ”)	”	872,365: 20
” 1918 (budjettiehd. ”)	”	1,050,102: 49

Neljäs pääluokka.

Palolaitos.

Palolaitoksen menosäännön on Rahatoimikamari merkinnyt palotoimikunnan erikoisbudjettiehdotuksen mukaisesti, kuitenkin niin, että *Palkkaukset ja muut edut* nimisen luvun kohdalla olevat palkkaukset on merkitty saman määräiseksi kuin kuluvan vuoden menosäännössä. Vaikka tosin palomestarin esittämät syyt palkkausten korottamisen puolesta voitaisiin hyväksyä, on Rahatoimikamari kuitenkin edellä mainitsemistaan syistä ollut sitä mieltä, että tämäkin palkankorotusasia on palkanjärjestelykomitean tutkittava. Samaten on Rahatoimikamari edellyttänyt vastamainitun komitean ottavan harkittavakseen palotoimikunnan ehdotuksen 2,400 markan suuruisen henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä palomestarille. Tästä syystä Kamari ei ole merkinnyt tätä henkilökohtaista palkanlisäystä budjettiehdotukseensa. — Eri kirjelmässä on palotoimikunta tehnyt esityksen toisen alipalomestarin asettamisesta sekä ehdottanut tälle vuosipalkaksi 5,200 markkaa, paitsi vapaata asuntoa, kun taas ensimmäiselle alipalomestarille, jonka vastuunalaisuus olisi suurempi, maksettaisiin 7,000 markkaan korotettu vuosipalkka sekä 2,800 markkaa vuokratuloja. Tätä ehdotusta on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä puoltanut ja niinkään merkinnyt nämä erät menosääntöehdotuksensa. Kun nykyinen palomestarin apulainen saa henkilökohtaista palkanlisäystä 1,600 markkaa ja hänet ehdotetaan toiseksi alipalomestariksi, on hänelle myönnetty henkilökohtainen lisäys pysytetty menosäännössä. — Palomestarin apulaisen palkka pysyy ennallaan. Huomauttaa sopii, että ruiskumestarien luvun tällä edellytyksellä on katsottu käyvän vähentäminen kahdesta yhteen ja kersanttien luvun yhdestätoista yhdeksään. — Palkkoihin nähden mainittakoon, että palokonstaa-

pelit ja kaikki korpraalit saavat, paitsi vapaata asuntoa, luontoisetuina vapaan ruuan ja vaatetuksen. Kun kaikkien halvimpainkin tarvikkeiden hinta nyttemmin on huomattavasti kohonnut, on budjettiehdotukseen merkitty ruokaa varten 200 ja vaatetusta varten 50 markkaa miestä kohti kuukaudessa. Rahatoimikamarilta ei ole tässä jäänyt huomaamatta, että ruokamenot miestä kohti kuukaudessa siten nousevat tuntuvasti runsaammiksi esim. sairaalahenkilökunnan ruokakustannuksia, mutta palomestarin ilmoituksen mukaan johtuu tämä siitä, että pienemmän ruokakunnan menot ovat verraten epäedullisemmat suuremman ruokakunnan menoja.

Palotallinkin menoissa on kalliin ajan vaikutuksia huomattavana, niin että kustannukset kohoavat moninkertaisiksi, vieläpä siitä huolimatta että hevosten lukua on voitu vähentää kahdella, kun palolaitoksen käytettävänä nyttemmin on automobiiliruisku. Palomestari on ilmoittanut vastedes ehkä käyvän mahdolliseksi edelleenkin vähentää hevosten lukumäärää, sittenkun on saatu takeita siitä, että automobiiliruiskua varten aina saadaan bentsiiniä käytettäväksi sekä kokemusta on saatu siitä, miten tyydyttävästi paloauto voi talvisaikaisissakin epäsuotuisissa sääoloissa toimia. Menojen kohoaminen johtuu siitä että, kun heinistä ja kauroista on kuluvana vuonna maksettu 0: 15 ja 0: 32 kilolta, lasketaan vastaavat hinnat ensi vuonna 1 markaksi ja 1: 50:ksi kilolta, ja epätietoista on, onko näitä tuotteita saatavana näihinkään hintoihin. Tähän tulee lisäksi, että heiniä täytyy hankkia 57,200 kg kuluvan vuoden menosäännössä olevan määrän 45,000 kg:n sijasta, syystä ettei palolaitoksen käytettävänä enää ole sitä Gumtähden aluetta, missä se oli viljelty heinää ja mistä se korjasi kuivia heiniä noin 10,000 kg sekä sitä paitsi sai hevosille vihantarehua kesäkuukausina. Palotallin menot nousevat kuluvana vuonna 28,170 markkaan, mutta ensi vuonna niiden lasketaan kohoavan kokonaiseen 137,950 markkaan. — *Lämmityksestä, valaistuksesta, puhtaanapidosta ja vedenkulutuksesta* niinkään on tuntuvasti runsaampia kustannuksia, etusijassa halonhintain kohoamisen johdosta, niin että menot on laskettu kaikkiaan 75,500 markaksi. — *Palokaluja ja kalustoa* varten merkityt menot ovat kohonneet tämänvuotisesta 14,000 markan määrästä 42,500 markkaan. Tämä tuntuva kohoaminen johtuu siitä, että vuonna 1918 välttämättä täytyy täydentää letkuvarastoa, ja kun raaka-aineen hinta on kohonnut enemmän kuin kymmenkertaiseksi, on menojen tuntuva lisääntyminen välttämätön. — *Sekalaiset menotkin* kohoavat huomattavasti, eritoten sen johdosta että paloautojen käyttöön tarvittavan bentsiinin hinta on tavattomasti noussut. Yksistään tämä uusi erä on merkitty 15,000 markan suuruiseksi.

Palotoimikunnan siten esittämäin menoeräin lisäksi on Rahatoimikamari merkinnyt 40,000 markan arviomäärärahan ylimääräisen palomiehistön (15 miestä) palkkaamiseen. Kuluvana vuonna on muonitustoimikunta käytettävään olevista varoista osottanut tarvittavan määrän ylimääräisen miehis-

tön (30 miestä) palkkaamiseksi palolaitokseen. Kun mainittu toimikunta kuitenkin on vuoden varrella lakkautettu, on Rahatoimikamari pitänyt asianmukaisena merkitä tähän tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan ensi vuoden menosääntöön satunnaisena menona. Kamarin mielestä ovat nimittäin olot edelleen niin epävarmat, että vakinaisen palokunnan käytettävänä pitää olla ylimääräistä varamiehistöä.

Tämän pääluokan kohdalla on Rahatoimikamari siis laskenut menot 800,910 markaksi palomestarin ehdottaman summan 779,910 markan sijasta. Edellisinä vuosina on menoja ollut seuraavat määrät:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk 123,150: 52
” 1905 (” ”).....	” 118,055: 99
” 1910 (” ”).....	” 154,766: 18
” 1915 (” ”).....	” 255,245: 09
” 1917 (rahasäännön ”).....	” 370,960: —
” 1918 (budjettiehd. ”).....	” 800,910: —

Palolaitoksen vakinaisten menojen lisäksi on Kaupunginvaltuusto edellä mainitun ajanjakson kuluessa myöntänyt määrärahoja seuraavain uusien paloasemain rakentamiseen, nimittäin:

Kallion paloaseman	Smk 287,500: —
Hermannin ”	” 25,000: —
Bölen ”	” 32,600: —
Korkeavuorenkadun talo N:o 39.....	” 125,000: —
Yhteensä Smk 470,100: —	

sekä uuden palokaluston ostoon 200,000 markkaa.

Viides pääluokka.

Poliisilaitos.

Poliisilaitoksen ensivuotista menosääntöä on ollut vaikea laatia, kun laskelmille ei ole ollut saatavissa varmaa pohjaa. Rahatoimikamari on tosin ollut tietoinen siitä, että poliisilaitoksen menot, joista kesäkuun 22 päivänä 1916 annetun asetuksen mukaan kaupungin on maksettava $\frac{2}{7}$ ja valtion $\frac{5}{7}$, ensi vuonna luultavasti suoritetaan toisten perusteiden mukaan ja toisin määrin kuin mainittu asetus edellyttää. Mutta kun muuta varmaa pohjaa menojen laskemiselle ei näy olevan olemassa, on Rahatoimikamari ehdotuksessaan

pysyttänyt valtiolle maksettavan *käteisen apumaksun* saman määräisenä kuin kuluvanakin vuonna. — *Virkahuoneistoista maksetut vuokrat*, samoin kuin vuokrahuoneistoistakin sopimusten mukaan menevät vuokrat, pysyvät ennallaan. — *Lämmitysmääräraha* on halonhintain kohoamisen johdosta korotettu kaksinkertaiseen määräänsä eli 70,000 markkaan. — Sen sijaan on kuluvan vuoden menosäännössä oleva *valaistusmääräraha*, 24,000 markkaa, osottautunut riittäväksi ja näyttää ensi vuonnakin riittävän sähkövalon hinnan kohoamisesta huolimatta. Mitä taas poliisilaitoksen talojen puhtaanapidosta ja vedenkulutuksesta oleviin menoihin tulee, on huomattava, ettei edellä mainitussa asetuksessa ole määräystä siitä, että ne on kaupungin maksettava. Tästä syystä ei määrärahoja näitä tarkoituksia varten merkitty kuluvankaan vuoden menosääntöön. Rahatoimikamari on tähän nähden menetellyt kuluvana vuonna siten, että kaupunginkassa on suorittanut puhtaanapidon ja vedenkulutuksen kustannukset puhtaanapitolaitokselle ja vesijohtokonttorille laskujen mukaan, joiden summat sitten luetaan pois siitä käteismaksusta, mikä kaupungin on suoritettava lääninrahastoon poliisilaitoksen puolesta. Samaa menettelyä näyttää olevan ensi vuonnakin noudatettava.

Niinkuin Rahatoimikamarilla on ollut tilaisuus Kaupunginvaltuustolle antamassaan esityksessä lähemmin selvittää, on Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 20 päivänä tekemän päätöksen johdosta kaupunki suorittanut kaikki n. s. milliisin kustannukset maaliskuun 22 päivästä kesäkuun 15 päivään. Näitä kustannuksia oli Smk 839,982: 33. Kokouksessaan kesäkuun 12 päivänä päätti kaupunginvaltuusto, sittenkun kaupungin tässä puheena olevaan tarkoitukseen maksamain menojen kokonaissumma oli todettu, hallitukselta anoa, että valtio ottaisi 5/7:llä mainitusta määrästä osaa kaupungin menoihin väliaikaisen järjestysvallan voimassapitämisestä. Edellyttäen valtion suostuvan tähän esitykseen on Rahatoimikamari laskenut kaupungin menoiksi jäävän 239,995 markkaa. Tämän summan on Rahatoimikamari katsonut olevan paneminen ensi vuoden menosääntöehdotukseen. Jos valtio vasten luuloa kieltäytyisi ottamasta osaa edellä mainittujen menojen suoritukseen, esiintyy kysymys, miten jäljellä oleva menomäärä on merkittävä jonkin seuraavan vuoden menosääntöön. Tällä haavaa ei kuitenkaan ole Rahatoimikamarin asia yrittää vastata tähän kysymykseen.

Tämän pääluokan kokonaismenomäärä osottaa verraten vähäistä kohoamista. Poliisilaitoksesta on kaupungilla ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk 383,178: 86
„ 1905 („ „).....	„ 246,821: 27
„ 1910 („ „).....	„ 335,604: 05
„ 1915 („ „).....	„ 390,889: 92
„ 1917 (rahasäännön „).....	„ 957,718: 02
„ 1918 (budjettiehd. „).....	„ 1,014,593: 33

Vuodesta 1900 lähtien on seuraavat uudet poliisitalot rakennettu viereissä mainituilla kustannusmäärillä, nimittäin:

Pengerkadun	poliisitalo.....	Smk 260,000: —
Ratakadun	”	” 165,000: —
Vanhankaupungin	”	” 14,300: —
Bölen	”	” 11,800: —
Keskuspoliisin poliisitalli	” 59,000: —
Töölö poliisimaneesi	” 17,000: —
Poliisivankilan uudesti rakentaminen	..	” 40,000: —
		Yhteensä Smk 567,100: —

Kuudes pääluokka.

Yleiset rasitukset.

Kyydinpidon urakkasumman on Rahatoimikamari korottanut 2,500 markkaan. Nykyinen urakkasopimus päättyy nimittäin kesäkuun 1 päivänä 1918, ja luultavaa on, että kyydinpidon hoitamisesta ensi keväänä sopimusta tehtäessä vaaditaan tuntuvasti suurempaa korvausta. — *Kruununverojen* summa pysyy ennallaan Smk:n 54: 96 määräisenä.

Niiden perusteiden mukaisesti, joita Kaupunginvaltuusto on noudattanut laskiessaan menneiden vuosien *majoituskustannuksia*, on nämä kustannukset tälläkin kertaa laskettu, ja viitataan perusteisiin nähden Rahatoimikamarin viimevuotisen budjettiehdotuksen perusteluihin. Majoituskustannusten on laskettu nousevan 114,000 markkaan, sen sijaan että majoituslautakunnan erikoisehdotuksessa on 774,000 markkaa. Budjetin ulkopuolella tilitettäviä ja tililtä „Sekalaisia kustannuksia vallitsevan olotilan johdosta“ maksettavia menoja olisi siis majoituslautakunnan laskelman mukaan kokonaista 600,000 markkaa. Kun vastamainitulta tililtä on sotavuosina jo pantu maksettavaksi tasaluvuin 2,150,000 markkaa, saanee panna kyseeseen, eikö varovaisuus vaatisi noudattamaan toista menettelytapaa ja vuosittain panemaan menosääntöön ne summat, mitkä kunakin seuraavana vuonna edellytetään majoitukseen tarvittavan. Muussa tapauksessa on syytä peljätä, että budjetin ulkopuolella tilitetyt menot kohoavat niin suuriin määriin, että vastedes budjettia järjestettäessä käy rasittavaksi merkitä niitä menosääntöön tai poistaa niitä tileistä olemassa olevaa säästöä vastaan. Mutta kun ensi vuoden budjetin järjestäminen kohtaa tavattoman suuria vaikeuksia ja kunnan rahahallinnolle asetetaan suurempia vaatimuksia kuin milloinkaan ennen, on

Rahatoimikamari kuitenkin tässä tapauksessa edelleen menetellyt samalla tavoin kuin viime vuosinakin. — *Majoituslautakunnan* menosääntöä on korotettu 300 markalla, koska lautakunnan tarverahain määräraha on kuluvana vuonna osottautunut riittämättömäksi. Sitä vastoin Kamari ei ole katsonut olevan syytä myöntyä lautakunnan anomukseen lisäpalkkion myöntämisestä sen puheenjohtajalle sekä virka- ja palvelusmiehille, koska siten tehtäisiin poikkeus siitä säännöstä, että palkankorotuskysymyksiä ei ole tällä kertaa otettava käsiteltäväksi budjetin järjestelyn yhteydessä, vaan on ne jätettävä palkanjärjestelykomitean käsiteltäviksi.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk 238,251: 33
” 1905 (” ”).....	” 273,765: 04
” 1910 (” ”).....	” 454,376: 06
” 1915 (” ”).....	” 165,291: 30
” 1917 (rahasäännön ”).....	” 215,954: 96
” 1918 (budjettiehd. ”).....	” 138,854: 96

Seitsemäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Menot, joita terveydenhoitolautakunta on laskenut ensi vuonna olevan terveyden- ja sairaanhoidosta, on esillä olevassa menosääntöehdotuksessa pääasiassa pysytetty sinällään. Rahatoimikamari on nimittäin eri menoeriä tarkastaessaan havainnut tarpeellista säästäväisyyttä noudatetun, minkätähden pyydetyistä määrärahoista ei ole voitu tinkiä, varsinkin kun aina on osottautunut, että määrärahan supistamisen johdosta on käynyt tarpeelliseksi vuoden varrella myöntää vastaavia tai suurempiakin lisämäärärahoja.

Rahatoimikamari voi sentähden sanoa sanottavansa lyhyeen ja kaikissa pääkohdissa viitata terveydenhoitolautakunnan esittämiin perusteluihin.

Terveydenhoitolautakunnan menosääntö pysyy pääasiassa ennallaan. Jäsenten palkkiomääräraha on voitu vähentää 4,000:sta 2,500 markkaan, syystä että lautakunta nyttemmin kokoontuu ainoastaan kerran viikossa. — Tarverahain määräraha sitä vastoin on korotettu 7,500:sta 9,000 markkaan, syystä että se on kuluvana vuonna osottautunut riittämättömäksi. Tämän luvun loppusumma kohoo näin ollen 27,960 markkaan tämänvuotisen menosäännön 26,560 markasta.

Eräitä vähäisiä korotuksia menosääntöön on merkitty *Lääkärit ja sairanhoidajat* nimisen luvun kohdalle. Kaupunginvaltuuston kesäkuun 12 ja marraskuun 13 päivänä kuluva vuotta tekemäin päätösten johdosta on ensimmäisen kaupunginlääkäriin palkkaa korotettu 2,000 markalla ja terveydenhoidontarkastajan palkkaa niinkään 2,000 markalla. Uutena eränä on merkitty 3,000 markkaa kasvattilasten hoitoa varten olevan lääkärin käytettäväksi erinäisten mainittujen lasten hoidossa tarpeellisten tavarain ostoon. Aikomus on ostaa varastoon erinäisiä vaatekappaleita, joita hoitajatar ei voi hankkia. — Kaupunginvaltuuston kesäkuun 5 päivänä kuluva vuotta tekemän päätöksen mukaan on asetettu toinen apulainen valvomaan kasvattilasten hoitoa, minkä johdosta on merkitty määräraha sellaisen apulaisen palkkaamiseksi. — Sunnuntaisin ja pyhäpäivin toimitettavaa lääkäripäivystystä varten oleva määräraha on korotettu tuntuvasti eli 1,200 markasta 4,800 markkaan. Tätä korotusta perustelee Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 13 päivänä tekemä päätös, että tuollainen päivystys on järjestettävä koko vuodeksi eikä ainoastaan kesäkuukausiksi, niinkuin tähän asti. — Kun on osottautunut, että palkkio pakottavan tarpeen vaatiessa, etusijassa öiseen aikaan käytetystä lääkärinavusta, joka palkkio nykyään on 15 markkaa yökäynnistä ja 8 markkaa päiväkäynnistä, varsinkin pika-ajuritaksan kohoamisen johdosta on liian alhainen, on terveydenhoitolautakunta Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen mainitun palkkion korottamisesta 25 ja 12 markkaan. Tähän nähden on Rahatoimikamari puheena olevaa tarkoitusta varten merkinnyt 3,000 markan määrärahan. — Tämän luvun loppusumma kohoaa siis tämänvuotisesta määrästä 83,875 markasta 97,175 markkaan.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 13 päivänä kuluva vuotta tekemän päätöksen mukaisesti on *terveyspoliisi* nimiseen lukuun merkitty kaupunginlääkäriin palkaksi 7,000 markkaa sekä hänen kesäviransijaisensa palkkioksi 400 markkaa. Niinkään on Rahatoimikamari merkinnyt kaupunginlääkäriin matkakulujen korvausta 500 markkaa, vaikkei palkkauserän kohdalle, sekä raitiotievuosilipun. Vastamainitun päätöksen mukaisesti on menosääntöön niinkään merkitty 2,400 markkaa maidontarkastusta varten asetetun apulaisen palkkaamiseksi. — Desinfioimis- y. m. aineiden suuren hinnannousun johdosta on terveydenhoitolautakunta katsonut olevan syytä ehdottaa kotien desinfioimismäärärahaa korotettavaksi 18,000 markasta 30,000 markkaan. Vaikka tätä korotusta täytyy pitää runsaanlaisena, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole tahtonut terveydenhoitolautakunnan ehdotusta muuttaa. Terveyspoliisin menosääntö, joka kuluvana vuonna päättyy Smk:aan 73,558: 31, kohoaisi siis ensi vuonna Smk:aan 99,612: 52.

Asuntotarkastuksen menosääntö kohoaisi 9,050 markkaan. Korotus johduu siitä, että siivoamista varten on pantu eri määräraha ja että tarverahain määrärahaa on korotettu.

Nimikkeen *Poliklinikat ja muu sairaanhoito* kohdalle on määrärahat merkitty terveydenhoitolautakunnan erikoisehdotuksen mukaisesti. Apurahoja annetaan nykyisen kalliin ajan johdosta tuntuvasti korotetuin määrin. Uutena eränä tulevat lisäksi Kaupunginvaltuuston toukokuun 8 päivänä kuluva vuotta tekemän päätöksen johdosta venerisiä tauteja sairastavia miehiä varten vastaperustetun poliklinikan kustannukset. — Tämän luvun kohdalle on Rahatoimikamari niinikään merkinnyt määrärahat tohtori Aspelundin kansakoululapsia ja kansanlastentarhain oppilaita varten perustaman hammaspoliklinikan kannatusavut. Kuluvan vuoden menosäännössä nämä määrärahat ovat IX pääluokan kohdalla, mutta asianmukaisesti ne kuuluvat tähän menosäännön kohtaan. Tohtori Aspelund on tosin Rahatoimikamarille ilmoittanut, että kuluvan vuoden menosäännössä kansakoululasten hammaspoliikkia varten oleva määräraha, 13,000 markkaa, on osottautunut riittämättömäksi, minkätähden hän on anonut sitä korotettavaksi ensi vuonna 16,000 markkaan. Rahatoimikamari on kuitenkin ollut sitä mieltä, että apurahaa ei olisi korotettava, varsinkin kun terveydenhoitolautakunnalle on osotettu 1,000 markkaa käytettäväksi kansakouluhammaspoliklinikan konekalujen täydentämiseen. — Tämän luvun kohdalla on menojen laskettu nousevan kaikkiaan 148,690 markkaan kuluvan vuoden menosäännön määrästä 102,740 markasta.

Terveystoimiston menot on merkitty terveydenhoitolautakunnan erikoisehdotuksen mukaisesti. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti jätetään toimiston johtajanvirka toistaiseksi täyttämättä, mihin nähden tämän virkamiehen palkkaa ei ole merkitty ensi vuoden menosääntöön. — Valtuuston viime kesäkuun 5 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on menosääntöön merkitty yhden konttoriapulaisen palkka, 2,400 markkaa. Vahtimestarille oli terveydenhoitolautakunta ehdottanut 200 markan henkilökohtaista lisäystä, mutta Rahatoimikamari on sen sijaan merkinnyt palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 180 markkaa. Tämä luvun menot nousisivat siis 48,755 markkaan.

Terveydellisten tutkimusten laboratorin menot pysyvät pääasiassa ennallaan, ja tehdyt muutokset ovat johtuneet joko nykyisestä kalliista ajasta tai veden ja sähkövalon hinnankorotuksista. Menojen on laskettu nousevan 50,040 markkaan, sen sijaan että niitä kuluva vuoden menosäännössä on Smk 45,148: 33.

Lihantarkastusaseman menosääntöön on niinikään tehty ainoastaan vähäisiä muutoksia. Aseman menojen on laskettu ensi vuonna nousevan 103,100 markkaan.

Rokotusainevaraston menosääntö pysyy ennallaan, päättyen siis 1,400 markkaan.

Sekalaista nimisen luvun kohdalla on kulkutautien vastustamismääräraha korotettu 10,000:stä 20,000 markkaan, syystä että ensinmainittu määrä-

raha on kuluvana vuonna osottautunut riittämättömäksi, niin että siihen on tarvittu lisäystä. Kaupungin varasairaalan vartioimista ja tilapäissairaalan käymälän y. m. puhtaanapitoa varten ei enää ole määrärahoja tämän luvun kohdalla, vaan on ne merkitty eri sairaalan menosääntöihin.

Kaupungin sairaalaylihallituksen menosäännössä on hallituksen jäsenten palkkiomäärärahaa korotettu sekä kanslia-apulaista, tarverahoja ja vahtimestaria varten oleva määräraha jaettu kolmeen erään, minkä ohessa on nykyisen vuokrasopimuksen mukaan merkitty vuokraa varten 1,300 markkaa, kun ylihallitus nyttemmin on muuttanut vuokrahuoneistoon. — Kaupunginvaltuuston viime huhtikuun 24 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on ylihallituksen sihteerintehtävien hoitoa varten merkitty 3,600 markan satunnainen menoerä. Sairaalatarkastajan voimassa olevan johtosäännön mukaan tulee tämän virkamiehen toimia ylihallituksen sihteerinäkin, mutta Valtuusto on vapauttanut nykyisen v. t. sairaalatarkastajan näistä tehtävistä. Kun tällainen järjestely tuottaa lisämenoja kaupungille eikä Kamarin mielestä ole pätevää syytä pitää mainittua virkaa edelleen väliaikaisesti täytettynä, pyytää Rahatoimikamari esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

vaatia Helsingin kaupungin sairaalaylihallitukselta lausuntoa, eikö sairaalatarkastajan virka olisi mahdollisimman pian vakinaisesti täytettävä.

Mitä sairaalan menosääntöihin tulee, on Rahatoimikamari tosin havainnut niiden melko paljon kohonneen, mutta ei ole katsonut voivansa niitä mainittavasti supistaa, koska vaikeus arvata ensi vuonna tarpeellisiksi osottautuvain menojen määrää kehottaa olemaan tekemättä muutoksia, joiden johdosta ehkä kävisi välttämättömäksi vuoden varrella myöntää tuntuvia lisämäärärahoja. Ainoastaan kun palkkaetujen parannuksia on ehdotettu, on Rahatoimikamari edellä mainitsemillaan perusteilla poistanut ne budjetti-ehdotuksesta.

Marian sairaalan menosääntö on kohonnut tuntuvasti eli tämänvuotisesta Smk:n 798,960: 85 määrästä Smk:aan 1,298,830: 94 Kamarin budjetti-ehdotuksen mukaan. Tämä tuntuva korotus, Smk 499,870: 04, johtuu pääasiassa kahdesta menoerästä, nimittäin ruuasta ja polttoaineista. Sairaalan ruokamäärärahaan on laskettu tarvittavan kalliinajanlisäystä Smk 368,200: 41, sen sijaan että vastaavat määrät vuosina 1917 ja 1916 olivat Smk 102,805: 95 ja 51,111: —, jotka numeroluvut siis ilmeisesti osottavat, kuinka tuntuvasti kallis aika on vaikuttanut kaupungin menosäännön tähän puoleen. Polttoaineista on laskettu olevan menoja 328,250 markkaa vastaavain määrain kuluvana ja viime vuonna ollessa 180,300 ja 110,000 markkaa. Yksistään

nämä kaksi erää lisäävät siis ensi vuoden menoja Smk:lla 413,344: 46. Muut menosäännön kohoamiset johtuvat osin 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta, osin erinäisistä kaluston ostoista ja korjauksista (25,000 markasta 38,000 markkaan), saippuan, suovan ja suudan ostosta (22,000 markasta 30,000 markkaan) ja hevosten elatuksesta (700 markasta 10,000 markkaan). Lisäksi on huomattava, että Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 13 päivänä tekemän päätöksen johdosta on Marian sairaalaan perustettu uusi kirurginen osasto, josta on kustannuksia 41,385 markkaa.

Samoin kuin Marian sairaalan on *Kulkutautisairaalan*kin menosääntö kohonnut tuntuvasti eli tämänvuotisen menosäännön määrästä Smk:sta 520,491: 50 Smarkkaan 861,338: 73 esillä olevan budjettiehdotuksen mukaan. Tässäkin tapauksessa johtuu pääasiallinen lisäännys ruoka- ja polttoainesten hinnannoususta. Ruokamenoja on laskettu olevan kaikkiaan Smk 340,527: 90, sen sijaan että vastaava erä kuluvaan vuoden menosäännössä on Smk 190,001: 85, joten lisäännys on kokonaista Smk 150,526: 05. Polttoaineita varten on merkitty 208,000 markkaa, sen sijaan että kuluvaan vuoden menosäännössä on 112,000 markkaa.

Kivelän sairaalan ja Greijuksen lisäsairaalan menosääntö on niinkään kohonnut huomattavasti eli 527,894 markasta Smarkkaan 936,857: 26. — Ylilääkärin palkkioon nähden on Rahatoimikamari havainnut, että ylihallitus on hänelle ehdottanut palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 650 markkaa eli 10 % sekä palkasta että Greijuksen lisäsairaalan lääkärinpalkkiosta. Kun ylilääkärinviran nykyistä pitäjää ei kuitenkaan ole virkaan vakinaisesti nimitetty, on Rahatoimikamari kehottanut kaupungin sairaalaylihallitusta ottamaan harkittavaksi, eikö olisi syytä Valtuustolle tehdä tämän johdosta tarpeellinen esitys. Ylihallitus onkin tämän johdosta antanut lausunnon ehdotuksineen asiasta. Rahatoimikamari on sittemmin eri kirjelmässä jättänyt asian Valtuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi. Kun tämä kysymys siis nykyään on ratkaisematta, on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä, että ehdotettua ikäkorotusta ei ole merkittävä Kamarin menosääntöehdotukseen, vaan menosääntöön, sittenkun Valtuusto on ottanut Kamarin esityksen lopullisesti käsiteltäväksi. Sen sijaan ei Kamarin mielestä ole ollut estettä budjettiehdotukseen merkitä 400 markan määrärahaa ylilääkärin kesäviransijaisen palkkioksi, koska semmoinen määräraha ei ensinkään tai vain varsin vähän on ylilääkärin palkkausetujen yhteydessä. — Lähetteessä viime syyskuun 29 päivältä on Kaupunginvaltuusto käskenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon ylihallituksen esityksestä että Kivelän sairaalaan perustettaisiin ensi vuoden alusta kolmannen assistenttilääkärin virka sekä että viranpitäjälle vakuutettaisiin toistaiseksi 3,600 markan vuosipalkka, mutta että hän, sittenkun hänelle voidaan hankkia asunto sairaalassa, saisi vapaan asunnon, valon ja ruuan sekä oikeuden käyttää sairaalan pesutupaa, jossa tapauksessa hänen

vuotuinen rahapalkkansa olisi vähennettävä 2,400 markkaan. Sen ohessa on ylihallitus sitä mieltä, että sairaalan sisätautien osastolle olisi perustettava ylihoitajattaren virka, johon liittyisi 1,500 markan vuosipalkka, paitsi vapaata ruokaa ja pesua, sekä paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valaistusta, kohta kun hänelle voidaan hankkia asunto sairaalassa. Kun sairaalan molemmilla assistenttilääkäreillä on täysi työ sairaalan sisätautien osastolla, on ylilääkärin täytynyt yksinään toimittaa lääkärinhoito sairaalan mielenvikaisosastolla. Tähän nähden ja kun sairaalaan oli vuonna 1916 otettu 315 ja kuluvana vuonna elokuun 11 päivään asti 213 uutta potilasta, on Rahatoimikamari havainnut ylilääkärin käyvän vaikeaksi niin tarkoin kuin mielisairaalan olot vaativat pitää silmällä potilaiden vointia, minkätähden Kamari on voinut puoltaa ehdotusta edellä mainitun assistenttilääkärinviran perustamisesta. Ja kun ylihallitus on harkinnut tarpeelliseksi ylihoitajattaren asettamisen sairaalan sisätautien osastolle, on Rahatoimikamari yhtynyt tähänkin ehdotukseen. Rahatoimikamari sentähden esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Kivelän sairaalaan 1918 vuoden alusta perustettavaksi kolmannen assistenttilääkärinviran ja ylihoitajattarenviran;

assistenttilääkärinviran pitäjälle vakuutettavaksi 3,600 markan vuosipalkan, mutta sittenkun hänelle voidaan hankkia asuinhuoneisto sairaalassa, hänelle maksettavaksi rahapalkkaa 2,400 markkaa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa sekä oikeutta sairaalan pesutuvan käyttämiseen; sekä

ylihoitajattaren viranpitäjän vuosipalkaksi vahvistaa 1,500 markkaa, paitsi vapaata ruokaa ja pesua, sekä vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, kohta kun hänelle voidaan osottaa asunto sairaalassa.

Samat syyt, jotka ovat aikaansaaneet Marian sairaalan ja Kulkutautisairaalan menosääntöjen tuntuvan kohoamisen, ovat vaikuttaneet Kivelän sairaalankin menosääntöön. Niinpä on ruokamenojen laskettu kohoavan 150 % säännöllisistä määristään, sen sijaan että kuluvana vuonna 50 % laskettiin riittävän. — Polttoainekustannukset taas kohoavat kuluvan vuoden määrästä 43,000 markasta kokonaiseen 169,000 markkaan. Jos lisäksi mainitaan, että sairaalan hevosten elatuksesta, josta vuonna 1917 on menoja 1,800 markkaa, on laskettu ensi vuonna olevan menoja 15,000 markkaa, on menoeräin suurimmat erotukset esitetty.

Nickbyn mielisairaalan menosääntö päättyy Rahatoimikamarin ehdo-

tuksen mukaan Smk:aan 973,812: 50, sen sijaan että ylihallituksen erikois-ehdotuksessa on Smk 933,361: 25. Erotus, Smk 40,571: 25, johtuu siitä, että Kaupunginvaltuusto on viime marraskuun 13 päivänä päättänyt Nickbyn sairaalaan ensi vuonna lisättäväksi 24 uutta sairassijaa, joten niitä tulee kaikkiaan 400, minkä johdosta sairaalaan täytyy lisäksi asettaa kolme hoitajatarta. Näiden palkat ja ruoka sekä 24 potilaan ruoka on laskettu Smk:aksi 21,971: 25. Lisäksi tulee vielä 18,600 markkaa kerta kaikkiaan mainitun laajennuksen johdosta tarpeellisen kaluston hankkimiseksi. Sairaalan täksi vuodeksi vahvistetun menosäännön ja ensi vuodeksi laaditun budjettiehdotuksen välinen erotus on 401,810 markkaa ja johtuu etusijassa kohonneista ruoka- ja polttoainemenoista.

Humaliston sairaalankin menosääntö on merkitty ylihallituksen erikois-ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin sillä vähäpätöisellä muutoksella, että polttoainemääräraha on vähennetty 31,900 markasta 28,600 markkaan, koska syleltä laskettuun yksikköhintaan, 130 markkaan, on luettu ajopalkkakin, jota tarkoitusta varten ylihallitus oli erikseen merkinnyt 3,300 markkaa. Mainitun sairaalan menot kohoavat tämänvuotisesta määrästä Smarkasta 101,007: 65 Rahatoimikamarin budjettiehdotuksen mukaan Smarkkaan 170,233: 13. Tässäkin tapauksessa johtuu kohoaminen etusijassa ruuan ja polttoaineiden hinnannoususta. — Tähän asti on Humaliston sairaalaa pidetty ylimääräisenä sairaalana ja sentähden sen menosääntöäkin ylimääräisenä. Rahatoimikamari on kuitenkin samoin kuin sairaalaylihallituskin katsonut olojen nyttemmin kehittyneen siihen määrään, että tämä sairaala on asetettava samaan asemaan kuin kaupungin muutkin sairaalat ja sen menosääntö sentähden katsottava vakinaiseksi. Tähän nähden on sairaalan lääkärille ja ylihoitajattarelle merkitty palkankorotus 5 vuoden palveluksesta, jommainen ei tulisi kysymykseen, siinä tapauksessa että sairaalan menosääntö olisi edelleenkin katsottava ylimääräiseksi.

Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala on kaupungin sairaalaylihallituksen mielestä pidettävä avoinna ensi vuonnakin ($\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{10}$ — $\frac{31}{12}$), koska se on ilmeisesti tarpeellinen. Tämän ylimääräisen sairaalan menosääntö on laadittu samoilla perusteilla kuin muidenkin sairaalain menosäännöt. Menoja lasketaan olevan Smk 48,367: 40 tämänvuotisen määrän 24,445 markan sijasta, mihin nähden kuitenkin on huomattava, että kuluvan vuoden menosääntö käsittää ainoastaan kuusi, ensi vuoden menosääntö sitä vastoin kahdeksan kuukautta.

Kunnalliskodin väliaikaisen sairaalan menosääntöehdotus on sairaalan tämänvuotisen menosäännön mukainen muuten, paitsi että Kaupunginvaltuuston viime kesäkuun 5 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on merkitty hoitajatarten kesäloman kustannuksia varten 60 markkaa kutakin hoitajatarta kohti sekä että kunnalliskodille suoritettava maksu on luettu mar-

kaksi potilaalta päivässä, mihin lisäksi tulee 150 % kalliinajankorotusta. Tämän johdosta kohoaa menosääntö tämänvuotisesta 58,675 markan määrästä ensi vuonna 107,095 markkaan.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalla on kuluvan vuoden menosäännössä kaksi erää: „Kaupungin varasairaalain vartioimista y. m. varten“ sekä „Tilapäissairaalain käymäläin y. m. puhtaanapitoa varten“. Nämä määrärahat on, niinkuin edellä mainittiin, tähän asti merkitty terveyden- ja sairaanhoidon menosääntöön, mutta näyttävät oikeastaan kuuluvan sairaanhoitokuluihin. Nämä erät on merkitty entisen määräisinä, ollen yhteensä 2,200 markkaa.

Kaupungin sairaaloista on siis ensi vuonna sangen tuntuvia menoja ja niiden menosääntöjen kohoaminen vaikuttaa huomattavasti kaupungin yleiseen menosääntöön sekä kaupungin verovelvollisilta jäseniltä verottamalla otettavaan summaan. Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, mihin määriin kaupungin suurempain sairaalain menot kohoavat kuluvan vuoden menosäännön sekä ensi vuodeksi laaditun budjettiehdotuksen mukaan:

	Marian sairaala.	Kulkutauti- sairaala.	Kivelän sairaala.	Nickbyn sairaala.	Yhteensä.
Menoja 1917 v:n rahan- säännön mukaan ..	798,960: 85	520,491: 85	527,894: —	572,002: 50	2,419,349: 20
Menoja 1918 v:n bud- jettiehdot. mukaan..	1,298,830: 94	861,338: 73	936,854: 26	973,812: 50	4,070,836: 43
Lisäys %	62 (28 v. 1917)	65 (38 v. 1917)	77 (33 v. 1917)	70 (52 v. 1917)	68 (36 v. 1917)
Ruokamenoja 1917 v:n menosäännön muk.	308,417: 85	145,325: 85	279,517: —	217,282: 50	950,543: 20
S:n 1918 budjettiehdot. mukaan	555,082: 31	339,527: 90	514,011: 26	417,802: 50	1,826,423: 97
Lisäännys %	80 (20 v. 1917)	134 (50 v. 1917)	84 (46 v. 1917)	92 (54 v. 1917)	92 (39 v. 1917)
Polttoainemenoja 1917 menosäännön muk.	180,300: —	115,800: —	43,000: —	120,000: —	459,100: —
S:n 1918 budjettiehdot. mukaan	328,250: —	208,000: —	169,000: —	275,000: —	980,250: —
Lisäännys %	82 (33 v. 1917)	80 (115 v. 1917)	293 (330 v. 1917)	129 (100 v. 1917)	113 (96 v. 1917)

Niinkuin edellä olevasta näkyy, tarvitaan ensi vuoden menosäännössä huomattavan suuria määrärahoja kalliinajan yhteydessä olevain lisämenojen suoritukseen.

Tämän pääluokan menosääntö on alempana mainittuina vuosina noussut seuraaviin määriin:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	241,426: 39
” 1905 (” ”)	”	383,523: 86
” 1910 (” ”)	”	725,793: 96
” 1915 (” ”)	”	1,871,074: 04
” 1917 (rahasäännön ”)	”	3,139,618: 48
” 1918 (budjettiehdot. ”)	”	5,048,517: 48

Sen ohessa on Kaupunginvaltuusto vuodesta 1900 lähtien osottanut terveyden- ja sairaanhoidon edistämistä tarkoitaviin rakennusyrityksiin lähes 11 miljoonaa markkaa, lukuun ottamatta kaupungin sairaalain vuotuisia runsaita korjauskuluja.

Kahdeksas pääluokka.

Vaivaishoito.

Vaivaishoitohallituksen vuodeksi 1918 laatiman vaivaishoidon menosääntöehdotuksen on Rahatoimikamari voinut pääkohdissaan hyväksyä. Ehdotusta tarkastaessaan on Kamari havainnut sen laadinnassa noudatetun tarpeellista huolekkuutta ja säästäväisyyttä, samalla kun on otettu huomioon mitä olot ensi vuonna vaativat. Tähän nähden pyytää Rahatoimikamari viitata siihen perusteluun, minkä vaivaishoitohallitus on antanut erikoisbudjettiehdotuksensa yhteydessä.

Vaivaishoitohallitus nimisen luvun kohdalla on vaivaishoitohallitus ehdottanut miltei kaikille toimihenkilöille jonkin vertaisia palkankorotuksia. Viitaten edellä esittämiinsä perusteluihin ei Rahatoimikamari ole voinut näitä korotuksia puoltaa, vaan on pysyttänyt nykyiset palkkausmäärät ennallaan. — Uutena eränä on merkitty Sörnäsän kanslian järjestysmiehen palkka. Tämä toimihenkilö, jonka Kaupunginvaltuusto oikeutti vaivaishoitohallituksen asettamaan täksi vuodeksi 250 markan kuukausipalkalla osin kutsumaan leväperäisiä perheenelättäjiä ja osin ylläpitämään järjestystä mainitussa kansliassa, on vuoden varrella havaittu välttämättömäksi, minkätähden hänen palkkaamiseksi onkin ensi vuoden menosääntöehdotukseen merkitty 3,000 markan määräraha. — Vaivaishoitohallituksen esittämistä syistä on vakinaisten maaseutuasiamiesten palkkiot korotettu 3,500 markasta 7,000 markkaan. Kun maaseudulle elätteelle annettujen luku yhtä mittaa kasvaa, nousten ensi vuonna luultavasti 700 henkeen, ja kun sitä paitsi kyytiraha on kohonnut kolminkertaiseksi, on tarkastusmatkain korvausmääräraha näyttänyt olevan korotettava 2,000:sta 4,500 markkaan. Kuluvan vuoden menosäännössä tarverahoja, siivoamista y. m. varten oleva määräraha, 9,000 markkaa, tulee luultavasti ylitettäväksi noin 2,000 markalla, minkätähden ja kun paperin, lomakkeiden ja muiden kansliatarvikkeiden hinnat ensi vuonna luultavasti edelleenkin kohoavat tai eivät ainakaan mainittavasti alene, on tarverahain määräraha korotettu 14,000 markkaan. Tämän luvun kohdalla on menot laskettu 151,310 markaksi, sen sijaan että vastaava määrä kuluvan vuoden menosäännössä on 131,960 markkaa.

Nimikkeen *Kunnalliskoti* ja sen yhteydessä olevat laitokset kohdalle on

vaivashoitohallitus merkinnyt palkankorotuksia kaikille toimihenkilöille, mutta Rahatoimikamari on pysyttänyt palkkamäärät ennallaan viitaten korotettuihin kalliinajanlisäyksiin, joita annetaan kalliinajan vaikutusten ehkäisemiseksi. — Kahdeksantuntisen työpäivän käytäntöön ottamisen johdosta on käynyt tarpeelliseksi jossain määrin lisätä kunnalliskodin palveluskuntaa. Menosääntöön on sentähden merkitty määrärahat työnjohtajan (1,800:—), apulaiskoneenkäyttäjän (750:—), kuuden pesijättären (à 324:—) ja neljän keittäjättären (à 300:—) palkkaamiseksi. Sikalan laajentamisen johdosta taas täytyy asettaa lisäksi yksi sianhoitaja 480 markan vuosipalkalla. — Lääkeaineiden määrärahan ehdottaminen niin runsaaksi kuin 12,000 markaksi johtuu osin siitä, että kunnalliskodin lääkeaineita ja muita sairaanhoitotarvikkeita myös käytetään Kivelän väliaikaisen sairaalaosaston tarpeisiin, ja osin näiden tavarain hinnannoususta. Kuluvana vuonna on tähän määrärahaan tarvittu 7,500 markan lisäys. Maanviljelystä varten on merkitty 1,000 markalla korotettu määräraha, syystä että on aikomus laajentaa laitoksen alueen viljelyskelpoista alaa.

Kunnalliskodin, Työlaitoksen ja Lastenkodin menosäännöt osottavat melko suurta lisäännystä, mikä etusijassa johtuu vaatetus-, ruoka- ja polttoainekustannusten kohoamisesta. Tosin vaatii 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottaminen näissä laitoksissa lisäämään henkilökuntaa, mutta nämä palkkausmäärärahat vaikuttavat kuitenkin sangen vähän laitosten menosääntöön. Seuraava yhdistelmä osottaa selvästi, kuinka suuressa määrin kalliin ajan vaikutukset esiintyvät alempana mainituissa menoerissä:

		Kunnallis-	Työ-	Lasten-
		koti.	laitos.	koti.
Vaatetus vuonna 1917	Smk	23,800:—	8,400:—	6,300:—
S:n ” 1918	”	42,500:—	15,000:—	11,250:—
Ruoka vuonna 1917	”	163,958: 90	52,009: 30	25,601: 10
S:n ” 1918	”	313,588: 75	94,516: 25	60,088: 12
Polttoaineet vuonna 1917.....	”	70,000:—	10,000:—	4,000:—
S:n ” 1918.....	”	150,000:—	20,000:—	8,000:—
Hevosten elatus vuonna 1917..	”	8,000:—	—	—
S:n ” ” 1918..	”	40,000:—	—	—
Työaineet vuonna 1917	”	6,000:—	40,000:—	—
S:n ” 1918	”	15,000:—	80,000:—	—

Mitä eritoten kunnalliskodin 10 hevosen kaurain, heinäin, silain kunnossapidon y. m. määrärahaan tulee, on vaivashoitohallitus laskenut hevosen elatuskustannukset Smarkaksi 15:05 päivässä eli 10 hevosen vuotuiset elatuskustannukset Smarkaksi 54,932: 50. Jos laitoksen niityiltä oletetaan ensi kesänä saatavan heiniä 10,000—12,000 kiloa ja hinnaksi lasketaan 1: 10 kilolta,

puuttuisi edellä mainitusta kustannusmäärästä kuitenkin vielä 42,000 markkaa. Silain kunnossapidosta lasketaan olevan kustannuksia 2,500 markkaa. Näin saatuun 44,500 markan kustannusmäärään on vielä lisätty 5,500 markkaa, siltä varalta että laskelma osottautuisi liian alhaiseksi. Rahatoimikamari taas on havainnut, että vaivashoitohallitus ei ole laskelmissaan ottanut lukuun laiduntamista laitoksen niityillä, mikä seikka tuntuvasti huojistaa hevosien keskimääräisiä elatuskustannuksia. Rahatoimikamarin mielestä on 40,000 markan meno puheena olevaan tarkoitukseen näyttänyt hyvinkin riittävältä. — Kunnalliskodin tämänvuotisessa menosäännössä sekalaisia menoja varten oleva 20,000 markan määräraha on osottautunut riittämättömäksi tästä määrärahasta suoritettaviin menoihin, joista erittäin on mainittava saippuan ja suovan hankintakustannukset. Tämän johdosta on vaivashoitohallitus korottanut tämän määrärahan 40,000 markkaan. Rahatoimikamarin mielestä ei ole ollut asianmukaista merkitä näin suuria summia nimikkeen Sekalaista kohdalle, vaan on pitänyt oikeampana jakaa määrärahan kahteen erään: saippua ja suopa 20,000 sekä sekalaista 20,000 markkaa. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten menot nousivat Rahatoimikamarin menosääntöehdotuksen mukaan Smarkkaan 1,085,357: 12 tämänvuotisen menosäännön määrästä Smarkasta 579,069: 30, joten lisäennys on Smk 506,287: 82 eli 88 %, ja johtuu tämä tuntuva lisäennys pääasiallisesti kalliin ajan vaikutuksesta.

Niinkuin oli luultavaakin, osottavat myöskin menot *laitoksesta erillään olevain köyhäin avustamisesta* tuntuvaa kohoamista, ne kun ovat tämänvuotisen menosäännön määrästä 1,092,500 markasta budjettiehdotuksen mukaan kohonneet 1,960,000 markkaan, joten lisäennys on kokonaista 867,500 markkaa eli 79 %. Määräraha kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annettuja varten on korotettu 280,000 markasta 500,000 markkaan. Tätä korotusta perustelee toiselta puolen se, että elantokustannusten kohoamisen johdosta käynee erittäin vaikeaksi saada ensi talvena ketään annetuksi elätteelle keskimäärin 45 markkaa vähemmästä kuukausimaksusta, ja toiselta puolen se, että elätteelle annettujen luku, joka jo syyskuussa oli 848, aivan luultavasti ensi vuonna nousee tuntuvasti yli 900 hengen. — Sairaanhoidomääräraha on korotettu 240,000 markasta 400,000 markkaan eli siis kokonaisella 160,000 markalla, mikä vastaa 67 %. Tätä korotusta perustelee osin se, että sairasmaksuja ensi vuoden alusta tuntuvasti korotetaan, osin taas se että väestön huonon ravinnon johdosta kivullosuus ja sentähden sairaalain potilasmääräkin luultavasti lisääntyy. — Sairasmaksujen korotus vaatii myös lisäämään mielen- vikaisten hoitokustannusten määrärahaa. Tämä määräraha onkin sen johdosta korotettu 300,000:sta 500,000 markkaan eli siis niinkään 67 %:lla. — Kun, niinkuin edellä mainittiin, kivullosuuden oletetaan käyhän väestön keskuudessa lisääntyvän, lisääntyy tämän johdosta myös n. s. maksuttomain

lääkemääräysten luku. Kun tähän tulee lisäksi, että kaikkien lääkkeitten hinnat ovat kohonneet, ei lääkeaineiden määrärahan korottamista 22,500 markasta 35,000 markkaan käyne pitäminen kohtuuttomana.

Viime kesänä yhtäkkiä syntynyt laaja työnpuute on saanut aikaan, että edellisinä vuosina vallinneet suotuisat työolot muuttuivat koviksi nälkäajoiksi. Täytyy sentähden edellyttää kunnan olevan pakko entistä paljon enemmän antaa suoranaisia apurahoja. Monenkin käy sen vuoksi välttämättömäksi turvautua avonaiseen vaivaishoittoon, ja kun avustuksia sen ohessa on annettava tähänastista paljon runsaammat määrät, kehottaa varovaisuus tuntuvasti korottamaan vaivaishoittoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille annettavain avustusten määrärahaa. Vaivaishoitohallitus onkin ehdottanut tämän määrärahan korotettavaksi 180,000 markasta 400,000 markkaan eli siis kokonaisella 120 %:lla. Tätä korotusta on Rahatoimikamari puolestaan pitänyt hyvin perusteltuna. Määrärahaa avustusten antamiseksi niille hädänalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoittoon, on korotettu verraten vähemmän eli 70,000 markasta 125,000 markkaan. — Seuravasta yhdistelmästä näkyy, minkä verran kaupungin menot lainmukaisen vaivaishoidon tässä puheena olevain haarain kustantamisesta ovat viime vuosina kohonneet:

	1905	1910	1915	1917	1918
	tilinpäätöksen mukaan.			raha- säännön mukaan.	budjetti- ehdotuksen mukaan.
Kaupunkiin ja maaseudulle					
elätteelle annetut	Smk 79,728: 99	76,546: 36	140,000: —	280,000: —	500,000: —
Sairaanhoido	” 9,028: 55	11,494: 15	194,127: 34	240,000: —	400,000: —
Houruinhoitokustannukset..	” 22,470: 80	42,199: 35	200,000: —	300,000: —	500,000: —
Lääkkeet	” 11,762: 32	9,583: 21	14,000: —	22,500: —	35,000: —
Apurahat	” 65,515: —	127,000: —	194,783: 71	250,000: —	525,000: —
Yhteensä Smk	188,505: 66	266,823: 07	742,911: 05	1,092,500: —	1,960,000: —

Tässä lienee huomautettava, että vuonna 1915 esiintyvä sairaan- ja houruinhoitokustannusten lisäännys johtui siitä, että näiden kustannusten laskuperuste silloin muuttui. Mutta tähänkin katsomatta yhdistelmä kuitenkin selvästi osottaa, kuinka runsain määrin nämä menot ovat lisääntyneet.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalle on ensinnäkin merkitty hautauskulujen määräraha, joka vaivaishoitohallituksen esityksestä on korotettu 5,000 markasta 7,500 markkaan. — *Kaupunkilähetyksen* voimassa pitämiä miesten ja naisten työlaitoksia varten olevat määrarahat on korotettu 3,600, 6,000 ja 4,000 markasta kukin 5,000, 8,000 ja 6,000 markkaan eli kaikkiaan 6,000 markalla. Tätä korotusta on kaupunkilähetys tekemässään anomuksessa perustellut sillä, että kuluvaksi vuodeksi myönnetty avustukset ovat nykyisen

kalliin ajan johdosta osottautuneet riittämättömiksi. Ja kun olot ensi vuonna tuskin kääntynevät suotuisimmiksi, vaan pikemmin päin vastoin, on kaupunkilähetys ilmoittanut, että sen on pakko supistaa toimintaansa tällä alalla, ellei kaupunki voi sen apurahoja korottaa. Kun kaupunkilähetyksen toimintaa täytyy pitää erittäin hyödyllisenä eikä olisi hyvin harkittua nykyoloissa tätä toimintaa lamauttaa, on Rahatoimikamari empimättä merkinnyt korotetut apurahat budjettiehdotukseensa. Apuraha puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä on pysytetty ennallaan. — Sitä vastoin ei Rahatoimikamari ole voinut puoltaa kaupunkilähetyksen anomusta, että ensi vuoden menosääntöön merkittäisiin Ryttylän miesten työsiirtolan kannatusavuksi 30,000 markkaa. Tämä apuraha on tähän asti ollut 18,500 markkaa, ja on kaupunkilähetys sitoutunut siitä summasta antamaan 20 vapaasijaa vaivashoito- ja hallituksen käytettäväksi. Rahatoimikamarin mielestä on apurahain määrä arvosteltaessa otettava huomioon, että Ryttylän työsiirtolan menot tosin ovat kalliin ajan johdosta kohonneet, mutta eivät kuitenkaan tuntuvassa määrässä, koska osa maatilain tuottoa on tullut työsiirtolan hyväksi. Toiselta puolen on maataloustuotteiden hinta tuntuvasti kohonnut, joten maatilalta, edellyttäen sitä hoidettavan järkipäisesti, pitäisi kertyä tuntuvia summia kaupunkilähetyksen käytettäväksi laitoksen voimassapitoon. Näin ollen ei puheena olevaa apurahaa Rahatoimikamarin mielestä olisi korotettava 25,000 markkaa enemmän, ja olisi kaupunkilähetys velvoitettava niinkuin tähänkin asti antamaan 20 vapaasijaa vaivashoito- ja hallituksen käytettäväksi. Määrärahan käyttämisestä on neljännesvuosittain annettava tili kaupungin revisionikonttoriin. — Mainittava on, että kaupunkilähetys on Kaupunginvaltuustolle esitettyä eri kirjelmässä anonut edellä mainittujen määrärahojen lisäksi 8,500 markkaa sairaiden ja varattomien lasten hoitoa ja kasvatusta varten sekä 4,000 markkaa halkopihansa voimassapitoon.

Asianlaita on tosin niin, että aikaisemmin on anniskeluyhtiön voittovaroista ja viime vuonna yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatusmäärärahaa myönnetty kaupunkilähetykselle apurahoja vastamainittuihin tarkoituksiin. Kieltämätöntä onkin, että nämä samoin kuin kaikki muutkin yritykset, joita on mainituista varoista avustettu, ovat yhteiskuntaa hyödyttäviä ja kunnan kannatusta ansaitsevia, mutta nämä seikat eivät kuitenkaan vaadi näitä menoja merkitsemään kaupungin vakinaiseen menosääntöön. Yhtä hyvällä syyllä olisi muutkin vastamainitusta määrärahaa kannatusapua saaneet yritykset merkitävä vakinaiseen menosääntöön. Ja kun Rahatoimikamari saattaakseen mainitun laatuisten yritysten jatkuvan kannatuksen mahdolliseksi on ensi vuoden menosääntöön merkinnyt melko suuren määrärahan, on Rahatoimikamarista näyttänyt oikeimmalta, ettei vakinaiseen menosääntöön merkitä uusia määrärahoja kaupunkilähetykselle, jonka hyödyllistä toimintaa kunta kannattaa runsailla apurahoilla, vaan on kaupunkilähetystä

neuvottava aikansa Valtuustolle tekemään anomus tarpeellisten apurahain myöntämisestä yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatusmäärärahasta.

Vaikkei *Pelastusarmeija* ole anonut määrärahaa kaupungissa harjoittamansa pelastustyön kannattamiseksi, on Rahatoimikamari kuitenkin menosääntöehdotukseensa tätä tarkoitusta varten merkinnyt 15,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevan 10,000 markan määrän sijasta. Näyttää siltä kuin vastaiset ajat olisivat niin vakavia, että on hyvin perusteltua entistä tehokkaammin kannattaa armeijan erittäin hyödyllistä toimintaa kaupungin alempain väestökerrosten keskuudessa. Muuan Rahatoimikamarin vähemmistö onkin tämän johdosta halunnut korottaa apurahan 20,000 markkaan. Jos määräraha puheena olevaa tarkoitusta varten menosääntöön merkitään, lienee sen käyttämiseen kytkettävä samanlaiset ehdot kuin kuluvanakin vuonna.

Vaivaishoidon kokonaismenot ovat alempana mainittuina vuosina olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	288,742: 13
„ 1905 („ „).....	„	369,074: 86
„ 1910 („ „).....	„	568,495: 60
„ 1915 („ „).....	„	1,358,485: 52
„ 1917 (rahasäännön „).....	„	1,857,029: 30
„ 1918 (budjettiehdot. „).....	„	3,268,167: 12

Lisäksi on Kaupunginvaltuusto tämän ajanjakson kuluessa myöntänyt vaivaishoitotarkoituksiin käytettyjen rakennusten teettämiseen ja maa-alueiden hankkimiseen 2,500,000 markkaa.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Tämänkin pääluokan kohdalla kohoavat menot tuntuvasti. Kuluvan vuoden menosäännössä niitä on kaikkiaan Smk 3,607,907: 91, jota vastoin niitä ensi vuoden menosääntöehdotuksen mukaan olisi Smk 4,508,267: 21, joten lisäännys olisi Smk 900,359: 30 eli 25 %.

Merikoulun menosääntö kohoaa 400 markalla polttoainekustannusten lisääntymisen johdosta. — *Taideteollisuuskeskuskoulun* johtokunnan budjettiehdotuksen mukaisesti on kaupungin kannatusapu merkitty kaikkiaan 69,856 markaksi. Tämä summa saadaan siten, että puolet opettajapalkoista, 43,184 markasta, pannaan maksettavaksi kaupungin menosäännöstä sekä lisäksi

koulun kaikki muut menot, yhteensä 26,672 markkaa, kun taas valtio suorittaa laitoksen voimassapitooon toisen puolen opettajain palkkausmenoista. Kaupungin apumaksun tuntuva kohoaminen johtuu siitä, että erikoisbudjettiehdotukseen on merkitty opettajapalkkain korotuksia yhteensä 20,240 markkaan, josta summasta tulee kaupungin maksettavaksi 10,120 markkaa. Kun taideteollisuuskeskuskoulun toimihenkilöt eivät ole osallisia niistä kalliinajanlisäyksistä, joita kaupunki on myöntänyt kunnan virka- ja palvelusmiehille, näyttää olevan oikeudenmukaista, että he tällä tavoin saavat palkanparannusta. — *Alemmista käsityöläiskouluista* on laskettu olevan menoja Smk 68,950: 40. Näihin menoihin ottaa valtio osaa suorittamalla puolet johtajan ja opettajain palkkauksista eli siis 18,971 markkaa, joten kaupungin maksettavaksi jää Smk 49,979: 40. Määrärahan tuntuva kohoaminen johtuu siitä, että kouluihin on täytynyt järjestää useita uusia luokkia, sen johdosta että oppilasluku on kasvanut lähes kaksinkertaiseksi, jota paitsi koulun toimihenkilöille on merkitty 20 %:n kalliinajanlisäys, minkä ohessa kustannukset valaistuksesta, vuokrasta ja lämmöstä on täytynyt laskea entistä suuremmiksi. — *Valmistavan poika-ammattikoulun* menosääntö on merkitty johtokunnan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin siten muutettuna, että lämpöä ja sähkövoimaa sekä valaistusta varten olevia määrärahoja on korotettu 300 markalla sähkövirran hinnankorotuksen johdosta. Menosääntöehdotukseen on niinkään merkitty erinäisille toimihenkilöille palkankorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Sen johdosta että raaka-aineiden ja opetusvälineiden hinnat ovat edelleen tavattomasti kohonneet, on nämä erät korotettu 3,000 ja 300 markasta 4,500 ja 750 markkaan. Muut erät pysyvät ennallaan. Koulun menosääntö päättyy siten 69,325 markkaan, sen sijaan että loppusumma kuluvana vuonna on Smk 66,508: 35, mikä tulos osottaa, että koulun hallinnossa on nyt niinkuin monasti ennenkin noudatettu huolekkuutta ja säästäväisyyttä. — Tuntuvasti runsaampaa kohoamista osottaa *tyttöjen ammattikoulun* budjettiehdotus. Kuluvan vuoden rahasäännössä on tämän koulun menosäännön loppusumma Smk 78,627: 50, mutta johtokunnan ehdotuksen mukaisessa budjettiehdotuksessa se kohoaa 92,330 markkaan, osottaen lisäännystä Smk 13,702: 50. Tämä lisämeno johtuu, paitsi eräistä toimihenkilöiden ikäkorotuksista, nykyään vallitsevasta kalliista ajasta sekä vuoden varrella hankittavain työaineiden hinnannoususta. Sitä paitsi on polttoainemäärärahaa korotettu kokonaisella 5,000 markalla. Korotus olisi ollut vieläkin suurempi, ellei johtokunta olisi ehdottanut talousosaston molempia toisia luokkia *lakkauttavaksi ensi vuonna*. Tällaista toimenpidettä eivät perustele ainoastaan tuntuvasti kohoavat kustannukset, vaan sen ohessa ja etusijassa vaikeus, jottei sanottaisi mahdottomuus, hankkia tarvikkeita talousluokille.

Kaikkien *kauppaoppilaitosten* ja *Helsingin teknillisen oppilaitoksen* johtokunnat ovat ensi vuodeksikin anoneet kannatusapua. Aktiebolaget Hel-

singfors Handelsskola ja Högre Svenska Handelsläroverket anovat saman määräistä apurahaa kuin tähän asti on myönnetty, jota vastoin Suomen Liikemiesten Kauppaopisto, Helsingin Kauppiaitten Kauppakoulu, Liikemiesyhdistys sekä Teknillinen Oppilaitos anovat tuntuvasti runsaampia apumaksuja. Korotuksen perustelemiseksi mainitaan, että menot opetusvälineistä, kemikali-oista, ilmoituksista, painatuksesta y. m. ovat edelleen kohoavain hintain johdosta tuntuvasti lisääntyneet, jota paitsi opettajain palkkain korottaminen olisi erittäin suotava ja tarpeellinen. Lisäksi mainitaan hakukirjoissa kouluhuoneistojen polttoaine- ja valaistusmenojen lisääntyminen. Anotut korotukset nousevat yhteensä 23,000 markkaan. Rahatoimikamarissa on ollut eri mieliä siitä, minkä määräisiä apurahoja olisi puollettava. Huomauttaen näiden oppilaitosten suuresta merkityksestä koko maallemme ja eritoten pääkaupungille sekä siitä epäsuotuisasta taloudellisesta tilasta, jossa nämä yritykset nykyolojen johdosta ovat, on muuan vähemmistö puoltanut korotettujen määrärahan myöntämistä ei ainoastaan niitä anoneille oppilaitoksille, vaan kaikille muillekin. Kamarin jäsenten enemmistö on kuitenkin asettunut päinvastaiselle kannalle, ollen sitä mieltä että, kun kaupungin ensivuotinen menosääntö muutenkin rasittuu ylen määrin, kehottaa varovaisuus olemaan korottamatta semmoisten laitosten apumaksuja, jotka eivät ole kunnan omia. Täksi vuodeksi korotti kaupunki puheena olevia avastuksia kokonaisella 21,500 markalla. Näyttää siltä kuin tulisi kaupungin kauppiaston ja teollisuusyritysten, jotka kuluvanakin vuonna ovat toimineet suotuisissa oloissa, pyrkiä taloudellisesti kannattamaan näitä oppilaitoksia, joiden toiminta kaupan ja teknikan alalla on saavuttanut tunnustusta. Rahatoimikamari on sentähden merkinnyt apumaksut entisen määräisinä, joten ne nousevat yhteensä 94,000 markkaan.

Kaupungin *kansakoulujen* menosääntö on pääasiassa laadittu asianomaisten kansakoulujohtokuntain antamain erikoisehdotusten mukaisesti. Rahatoimikamarin näihin ehdotuksiin tekemiä muutoksia selvitetään seuraavassa lähemmin. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan nousevat kaupungin kansakoulujen kokonaismenot ensi vuonna Smarkkaan 2,283,671: 13 vastaavan määrän tänä vuonna ollessa Smk 1,974,029: 26. Lisäännys on siis 16 %, jota verrattuna sairaanhoidon ja vaivaishoidon menojen kohoamiseen täytyy pitää vaatimattomana. Kokonaissummasta tulee Smk 719,898: 52 ruotsinkielisten ja Smk 1,563,772: 61 suomenkielisten kansakoulujen osalle eli siis kumpaisillekin 32 % ja 68 % kokonaissummasta. Viimeksi mainittujen kansakoulujen menosääntö on sekä absoluuttisesti että suhteellisestikin katsoen kohonnut.

Ruotsinkielisten kansakoulujen kansliahenkilökunnan palkat kohoavat Smk:lla 416: 66, sen johdosta että tarkastajalle tulee korotus 10 vuoden palveluksesta elokuun 1 päivästä 1918 lukien. *Opettajain ja opettajatarten* palk-

kaussumma on Smk 371,211: 66, osottaen kuluvan vuoden menosääntöön verraten vähenemistä 9,925 markkaa. Tämä omituiselta näyttävä seikka on selitettävissä siten, että oppilasluku on jonkin verran vähentynyt, se kun viime vuoden lopussa oli 3,729, mutta viime syyslukukauden alussa ainoastaan 3,568. Tämän johdosta on luokkain ja samaten opettajain lukumäärää voitu hiukan vähentää, niin että 1918 vuoden menosääntöön on merkitty 5 opettajatarta vähemmän kuin on kuluvan vuoden menosäännössä. Budjettiehdotukseen merkityt palkankorotukset johtuvat siitä, että osa henkilökuntaa on virkavuosien luvun johdosta siirtynyt korkeampiin palkkaluokkiin. — *Tuntiopettajain palkkausmäärärahaa*, joka on laskettu lukien 2 markan korvaus tunnilta, olisi tosin ollut korotettava, varsinkin kun useimmat tilapäiset tuntiopettajat osittain eivät saa kalliinajanlisäystä, minkätähden heidän on vaikea tulla toimeen ennestäänkin niukalla tuntipalkalla. Mutta kun tämä palkkauskysymys on opettajiston vakinaisen pohjapalkan järjestämiskysymyksen läheisimmässä yhteydessä eikä tuntipalkkaa ole korotettava, ellei pohjapalkkaa koroteta vastaavassa määrässä, ei tätä määrärahaa ole korotettu, paitsi mikäli on ollut tarpeellista lisättyjen opettajavoimain hankkimiseksi. Kun nimittäin oppilasluku on kuluvana syyslukukautena yhtäkkiä vähentynyt ja tämä luultavasti johtuu eräistä satunnaisista seikoista, etusijassa pääkaupungissa vallitsevista toimeentulovaikeuksista, on, edellyttäen säännöllisten olojen ainakin osittain jälleen alkavan syksyllä 1918, luultavaa että oppilasluku lukukauden alussa tuntuvasti kasvaa, minkätähden luokkain lukuakin täytyy lisätä ja sen mukaisesti lisää opettajavoimia hankkia. Tuntiopettajain palkkausmäärärahaa on tämän johdosta korotettu 3,100 markalla. *Palvelijain* lukumäärä pysyy ennallaan. Johtokunnan mielestä olisi tosin näiden toimihenkilöjen palkkaetuja ollut parannettava, osin heidän aivan liian erilaisten ja aivan perustelemattomasti määrättyjen palkkaetujensa tasoittamiseksi, osin ja pääasiallisimmin syystä että nykyään maksetut palkat näyttävät olevan liian alhaiset. Rahatoimikamari ei kuitenkaan edellä mainituista syistä ole voinut yhtyä tähän esitykseen eikä myöskään ole yhdessäkään tapauksessa puoltanut ehdotusta palkkain korottamisesta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta 20, 20 ja 15 %:lla, koska tämän ehdotuksen toteuttaminen tietäisi uuden periaatteen käytäntöön ottamista, mihin ei näy olevan asiallisia syitä. — Nimikkeen *erityiset palkkiot* kohdalla on eräitä menoeriä jonkin verran korotettu, toiset taas on pysytetty ennallaan. Mitä eritoten johtajain ja johtajatarten palkkiomäärärahaan tulee, on se korotettu 5,150 markasta 5,500 markkaan, jotta voitaisiin antaa korvaus niille näistä toimihenkilöistä, joille koituu liiallista räsitusta siitä, että koululuokat on sijoitettu toisiin paikkoihin, sen johdosta että kansakoulut on luovutettu venäläisen sotaväen majapaikoiksi. — *Ruotsinkielistä pikkukoulunopettajaseminaaria* varten on kuluvan vuoden menosäännössä 5,500 markkaa, ja kansa-

koulujohtokunta ehdottaa apurahan korotettavaksi 9,000 markkaan. Kun asiakirjoista näkyy, että seminaarin mallikoulun oppilasluku on tuntuvasti vähentynyt, on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä, että kaupungin apumaksua olisi korotettava ainoastaan 1,000 markalla, joten se kohoaisi 6,500 markkaan. Myönnettävä tosin on, että seminaarin harjoituskoulu 40 oppilaineen vapauttaa kaupungin siitä noin 9,000 markan suuruisesta suoranaisestä menosta, minkä harjoituskouluun kirjoitettujen oppilaiden käynti kaupungin kansakouluissa tuottaisi kaupungille. Mutta toiselta puolen on huomattava, että kaupunki on myöntänyt seminaarille ainoastaan apumaksun eikä suinkaan ole ottanut sitä kokonaan kustantaakseen. — Nimikkeen *Muut kustannukset* kohdalla olevissa määrärahoissa huomataan melko paljon suurempia eroavaisuuksia, syystä että kallis aika vaikuttaa tuntuvammin näihin menoihin. Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat on merkitty voimassa olevain välikirjain mukaisesti ja lasketaan 45,340 markaksi, joten ne kohoavat 1,840 markalla kuluvan vuoden menosäännön määrästä. Jos venäläisen sotaväen majoittaminen eräisiin kaupungin kansakoulutaloihin jälleen lakkaa ensi vuonna, säästyy tästä määrärahasta melko paljon. Rahatoimikamari on kuitenkin, niinkuin edellä on huomautettu, katsonut varovaisuuden vaativan edellyttämään sodan jatkuvan kaikkine seurauksineen vielä ensi vuonnakin. — Opetusvälineitä ja veiston tarveaineita varten olevia määrärahoja on korotettu 4,000 ja 1,000 markalla näiden tarvikkeiden tuntuvan hinnannousun johdosta. — Suomenkielesten kansakoulujen johtokunnan esityksestä on Rahatoimikamari tuntuvasti korottanut käsityö- ja koulukeittiötarvikkeita sekä varattomain oppilaiden kouluvälineitä varten olevia määrärahoja, nimittäin 7,000 ja 2,500 markasta 15,000 ja 10,000 markkaan. Suomenkielisessä kansakoulunopettajaliitossa on nimittäin tehty ehdotus, että kansakoulujen kaikille oppilaille olisi varallisuusoloihin katsomatta kaupungin kustannuksella annettava koulukirjat samoin kuin muutkin kouluynnä käsityötarvikkeet. Vaikka suomenkielesten kansakoulujen johtokunta on periaatteessa asettunut samalle kannalle, on johtokunnan enemmistö kuitenkin ollut sitä mieltä, että nykyään, kun kaupungin rahallinen asema on epäedullinen ja suuria vaatimuksia asetetaan kaupunginkassalle, tämä uudistus olisi toimeenpantava ainoastaan mikäli varattomia oppilaita koskee. Rahatoimikamari puolestaan on yhtynyt tähän ehdotukseen ja päättänyt esittää Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi seuraavan periaatteellisen lausunnon, nimittäin *että kaupungin kansakoulujen varattomille oppilaille on vastedes maksutta omaksi annettava sekä oppi- että lukukirjat ynnä muut tarpeelliset kouluvälineet, minkä ohessa kaupunki kaikille kansakouluoppilaille, varallisuusoloihin katsomatta, kustantaa käsityötarvikkeet.*

Polttoainekustannukset kohoavat tietenkin tuntuvasti, arviolta 50 %:lla, minkätähden tätä tarkoitusta varten on merkitty 65,000 markkaa. — *Puh-*

taanapitokustannuksia on vaikea laskea, kun kaupungin puhtaanapitolaitos tuntipalkkain kohoamisen johdosta luultavasti korottaa puhtaanapitomaksuja. Tämän menoerän korottaminen 22,000 markasta 30,000 markkaan näyttää kuitenkin riittävän. — *Vaatetuksen* hankkiminen varattomille kansakouluoppilaille kohtaa nykyoloissa sangen suuria vaikeuksia sopivain kankaiden puutteessa, joista sitä paitsi vaaditaan entiseen verraten moninkertaisia hintoja. Jalkineiden hankinnasta ja korjauksesta niinkään on nykyään tuntuvasti suurempia kustannuksia kuin vielä vuosi takaperin, vaikka nyttemmin ostetaan puupohjilla varustettuja jalkineita. Samoin kuin johtokunta on Rahatoimikamarikin pitänyt ehdotettua 30,000 markan määrärahaa pikemmin liian niukkana kuin liian runsaana. — *Varattomain oppilaiden ruokinta* niinkään käy erinomaisen vaikeaksi ja kalliiksi, ja päivä päivältä kohoavain elintarvehintain johdosta ovat kaikki kustannusarviot epäluotettavia. Voimatta esittää seikkaperäisiä laskelmia määrärahan suuruuden määräämiseksi on johtokunta tätä tarkoitusta varten merkinnyt arviolta 20,000 markkaa toivoen olojen ensi vuonna paranevan sikäli, että tämä määräraha osotautuu riittäväksi. Kun Rahatoimikamarillakaan ei ole ollut käytettäväänään minkäänlaista perustusta laskelmilleen, on Kamari jättänyt summan johtokunnan ehdotuksen varaan. — Lähetteessä lokakuun 18 päivältä kuluva vuotta on Kaupunginvaltuusto vaatinut Rahatoimikamarin lausuntoa Helsingin työväenjärjestöjen eduskunnan esityksen johdosta että etäällä asuville kansakouluoppilaille hankittaisiin vapaat raitiotieliput. Asianomaisten kansakoulujohtokuntain annettua lausunnon asiasta on Kamari päättänyt ensivuotiseen menosääntöehdotukseen tätä tarkoitusta varten kevätlukukaudeksi 1918 merkitä tilapäisenä menoeränä 4,000 markkaa ruotsinkielisten ja 14,000 markkaa suomenkielisten kansakoulujen oppilaille. Tätä toimenpidettä perustelee se seikka että, kun useat koulutalot on luovutettu sotilaallisiin tarkoituksiin eikä tämän johdosta asunnottomiksi joutuneille kansakoululuokille ole voitu saada sopivia huoneistoja, on kansakoulujohtokuntain täytynyt sijoittaa useat näistä luokista niin, että oppilaiden koulumatka on tuntuvasti pitentynyt, mikä varsinkin pienemmille ja heikommille oppilaille on sangen rasittavaa ja voi olla terveydellekin vaarallista. Tähän tulee lisäksi, että lapset pitkillä koulumatkoilla kovasti kuluttavat jalkineitaan, joiden kustannukset ovat entiseen verraten kohonneet moninkertaisiksi, ja että vallitsevan epävarmuuden ja pimeän vuodenajan johdosta lapsille lisäksi koituu hankaluuksia siitä, että heidän täytyy jalan kulkea pitkä koulumatka. Ruotsinkielisistä oppilaista tulisi 361 saada köyhyiden tai kivulloisuuden perusteella vapaa koulumatka. Kun kevätlukukausi käsittää 112 lukupäivää ja kukin matka maksaa 10 penniä, tarvitaan siis lippujen ostoon 4,000 markkaa. Suomenkielisistä oppilaista taas tarvitsee 1,155 tuollaista avustusta. Saman laskuperusteen mukaan olisi tästä kustannuksia 12,936 markkaa. Tähän tulee

lisäksi liput 32 Hagan—Munkkiniemen linjaa käyttävälle oppilaalle (keskimäärin 20 penniä matkalta) eli 716 markkaa, joten summa nousee kaikkiaan 14,000 markkaan. — Painatuksen, paperin y. m. hinnannousun johdosta on ilmoituksia, painatustöitä ja kansliamenoja varten oleva määräraha korotettu 4,000 markasta 5,000 markkaan. — Johtokunnan määräyksen mukaan käytettävästä *sekalaisia arvaamattomia menoja* varten olevasta määrärahasta on suoritettu vähäisiä, enimmäkseen satunnaisia menoja, niinkuin kustannukset oppilaiden vanhempain kanssa pidetyistä kokouksista, apurahoja eräille koulujen oppilaiden kasvatuksen edistämistä tarkoittaville pyrinnoille, korvausta nykyisten tavattomien olojen vallitessa liaksi rasittuneille palvelijoille, vähäisiä kouluhuoneistojen korjauksia y. m. s., joita tarkoituksia varten koulujen menosäännöissä ei ole erityistä määrärahaa. Siihen nähden että nykyään ilmaantuu entistä enemmän satunnaisia tarpeita, näyttää suotavalta, että johtokunta voi jonkin verran laajemmassa mitassa kuin säännöllisten olojen vallitessa suorittaa tällaiset välttämättömät menot. Näihin seikkoihin nähden on Rahatoimikamari menosääntöehdotuksessaan korottanut puheena olevan määrärahan 3,000 markasta 5,000 markkaan.

Suomenkielistenkin kansakoulujen menosääntö pitää pääasiassa yhtä näiden koulujen johtokunnan antaman erikoisbudjettiehdotuksen kanssa. Kun yksityisten menoeräin korotus johtuu samoista syistä kuin ruotsinkielisten kansakoulujen vastaavain menojen korotus, viitataan tässä viimeksi mainittujen menojen perusteluihin. — *Kanslian* menosääntöön ei ole tehty muuta muutosta, kuin että kansakoulutarkastajalle on merkitty korotus 10 vuoden palveluksesta, elokuun 1 päivästä 1918 lukien. — *Opettajain ja opettajatarten palkkasääntö* kohoaa tämänvuotisesta määrästä Smarkasta 752,884: 05 ensi vuonna Smarkkaan 778,957: 45, joten erotus on Smk 26,073: 40. Lisäännys johtuu osin siitä, että vuonna 1918 tulee lisäksi 5 uutta opettajaa, ja osin siitä että useat opettajat ja opettajattaret palvelusaikansa perusteella saavat palkankorotuksia. — *Veiston ja laulun tuntiopettajain ja -opettajatarten* palkkausmäärärahoja on jonkin verran korotettu, sen johdosta että lisäksi tulee kaksi uutta luokkaa. Samoin kuin ruotsinkielisissä on suomenkielisissäkin kansakouluissa tämä syksynä ollut todettavana, ellei nimenomaista oppilasluvun vähenemistä, niin kuitenkin sen lisääntymisen seisautumista. Kun tämä ilmiö on satunnainen ja johtuu nykyään vallitsevista oloista, on ilmeistä, että olojen muututtua sodan päättyessä oppilaslukukin jälleen nopeasti lisääntyy. Tähän nähden on syyslukukaudella luultavasti tarvittavia lisäopettajia varten merkitty määräraha korotettu 12,300 markasta 15,000 markkaan. — *Palvelijain* palkkamääriin nähden on Rahatoimikamari jo edellä maininnut, mitkä seikat ovat määränneet Kamarin kannan tässä asiassa. — *Erityisiä palkkioita* varten olevat määrärahat pysyvät likimmitäin ennallaan. Kymmenen *veiston opettaja-apulaisen* palkkioita on koro-

tettu 950 markalla, koska nämä palkkiot ovat tähän asti olleet liian alhaiset. — *Suomenkielisen pikkukoulunopettajaseminaarin* kannatusapua niinkään on korotettu 1,000 markalla tämän yrityksen turvaamiseksi. — *Muiden kustannusten* määrärahat ovat tuntuvasti kohonneet. Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat oli kuluvana vuonna laskettu 121,675 markaksi, mutta nousevat voimassa olevain välikirjain mukaan 136,000 markkaan. Elleivät olot ensi vuonna nykyisestään muutu, on näitä menoja ainakin viimeksi mainittu määrä, mutta kun on mahdollista, että vuokria ensi vuonna korotetaan, käskee varovaisuus pikemmin ottamaan lukuun jonkin verran korotetun summan. Tämän johdosta on vuokria varten merkitty 150,000 markkaa. — *Opetusvälineiden* määräraha on nykyisen kalliin ajan johdosta katsottu olevan korotettava 15,000 markasta 23,000 markkaan. Kuluvana vuonna saatu kokemus onkin osottanut, että tämänvuotisessa menosäännössä oleva määräraha oli laskettu liian alhaiseksi, minkä johdosta se on jo ylitetty noin 5,000 markalla. — *Käsityö- ja koulukeittiötarvikkeita* sekä *varattomain oppilaiden kouluvälineitä* varten olevia määrärahoja on tuntuvasti korotettu samoista syistä kuin vastaavia ruotsinkielisten kansakoulujen määrärahoja. — Sitä vastoin on kuluvan vuoden kokemus osottanut, ettei *veiston tarveaineiden* määrärahaa tarvitse korottaa. — *Uusia kouluhuonekaluja ja vanhojen korjausta varten* oleva määräraha on katsottu olevan korotettava 5,000 markasta 10,000 markkaan. Kansakoulujohtokunta ilmoittaa nimittäin, että nykyisen kalliin ajan ja muutenkin vallitsevain tavattomain olojen johdosta ei ole ryhdytty toimenpiteisiin uusien kouluhuonekalujen hankkimiseksi eikä vanhain korjauttamiseksi. Tätä asianlaitaa ei kuitenkaan voi jatkua ajan pitkään, vaan on johtokunnan pakko ensi vuonna ryhtyä toimiin sen korjaamiseksi. — *Polttoaineita ja halonhakuuta* samoin kuin *valaistustakin* varten olevat määrärahat on kuluvan vuoden menosäännössä laskettu niin runsaiksi, että halkojen ja sähkövalon hinnannousun johdosta huolimatta näitä määrärahoja ei tarvitse ensi vuonna korottaa. — Niinkuin ruotsinkielisten kansakoulujen budjettiehdotuksesta puhuttaessa mainittiin, on vaikea laskea kansakoulujen *puhtaanapitokuluja*. Rahatoimikamari on yhtynyt johtokunnan tässä kohden esittämään ehdotukseen ja tarkoitusta varten merkinnut 65,000 markkaa eli 15,000 markkaa enemmän kuin on kuluvan vuoden menosäännössä. — *Vedenkulutusmenojen* määrärahan on Rahatoimikamari korottanut 4,000 markasta 5,000 markkaan, sen johdosta että nämä maksut kohcavat maaliskuun 1 päivästä 1918 lähtien. — Kaupungista kotoisin olevain oppilaiden *vaatetusapua* varten on kuluvan vuoden menosäännössä 35,000 markan siirtomääräraha. Viime keväänä myönsi Valtuusto tälle tilille 12,000 markan lisäyksen. Johtokunnan ilmoituksen mukaan tarvitaan kuitenkin tänä vuonna edelleen lisäystä 12—15,000 markkaa. Kun kaikista merkeistä päättäen taloudelliset vaikeudet vähävaraisten keskuudessa ensi vuonna käyvät yhäkin tuntuvam-

miksi, on johtokunta 1918 vuoden menosääntöehdotukseen merkinnyt tätä tarkoitusta varten kokonaista 100,000 markkaa. Kankaiden ja jalkineiden suunnattomasti kohonneisiin hintoihin katsoen on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä, että pyydettyä määrärahaa tuskin käy pitäminen liian runsaaksi laskettuna, ja sentähden budjettiehdotuksen merkinnyt johtokunnan ehdottaman rahamäärän. — *Varattomain oppilaitten ruokinnasta* on laskettu ensi vuonna olevan menoja 50,000 markkaa eli enemmän kuin kuluvan vuoden menojen kaksinkertainen määrä. Kokemus on osottanut, ettei tämänvuotinen määräraha läheskään riitä tarkoitukseensa. Kun elintarpeiden hinnat ovat kohonneet ja edelleen pyrkivät kohoamaan, on peljättävissä, että ensi vuodeksi merkitty määräraha pikemmin osottautuu liian niukaksi kuin liian runsaaksi. — Mitä tule varattomain ja kivulloisten oppilaiden *raitiotielippuja* varten kevätlukukaudeksi 1918 merkittyyn 14,000 markan määrärahaan, viitataan tässä siihen, mitä samasta asiasta on lausuttu ruotsinkielisten kansakoulujen menosäännöstä puhuttaessa.

Nimikkeen *Yhteisiä menoja* kohdalla on kuluvan vuoden menosäännössä määrärahat tohtori Aspelundille kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon sekä terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi hammaspoliklinikan konekaluston täydentämiseen. Niinkuin edellä mainittiin, ei näitä määrärahoja enää ole tämän päluokan kohdalla, vaan on ne merkitty seitsemännen päluokan kohdalle poliklinikkain määrärahaan joukkoon.

Kaupungin kansakoululaitoksen kokonaismenot nuosevat siis Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smarkkaan 2,283,671: 13, sen sijaan että niitä 1917 vuoden menosäännössä on Smk 1,974,029: 26.

Kaupungin kansakoululaitoksesta on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	647,035: 53
” 1905 (” ”)	”	833,177: 52
” 1910 (” ”)	”	1,294,261: 07
” 1915 (” ”)	”	1,584,679: 01
” 1917 (rahasäännön ”)	”	1,974,029: 26
” 1918 (budjettiehd. ”)	”	2,283,671: 13

Edellä mainitun ajanjakson kuluessa on tasaluvuin 3,000,000 markkaa osotettu uusien kansakoulutalojen teettämiseen sekä entisten kansakoulutalojen huomattavampiin sisustus- ja uudestirakentamistöihin.

Kasvatustalokunnan menosääntöön on ensinnäkin Kaupunginvaltuuston viime toukokuun 22 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti merkitty 5,000 markan palkka avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tarkastajalle. Ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa on korotettu 700 markalla, koska on havaittu tarpeelliseksi asettaa kolmas apulainen lautakunnan kansliaan.

Sitä vastoin ei Rahatoimikamarin mielestä ole ollut syytä käydä korottamaan vahtimestarin palkkaa 1,200 markasta 1,500 markkaan, niinkuin lautakunta on ehdottanut. Korotetut kalliinajanlisäykset vastaavat hyvinkin vastamainittua ehdotettua palkankorotusta. — Kun lautakunta nyttemmin on saanut käytettäväkseen valtionrautateiden vapaalippuja oppilaiden kuljettamiseksi kasvatustaloksiin ja niistä pois, on matkakulujen määräraha voitu vähentää 3,000 markasta 1,500 markkaan. — Kun lautakunnan kansliaa on laajennettu avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten osastolla, ovat tarveraha-, siivoamis- y. m. menot lisääntyneet. Tämän johdosta on tarverahain määrärahaa korotettu 1,000 markalla. — Kasvatustalokunnan kokonaismenot nousevat siis Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 43,500 markkaan, sen sijaan että kuluvan vuoden rahasäännössä on 38,300 markkaa. — *Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetusta* varten olevat määrärahat on korotettu kaikkiaan 14,500 markasta 18,000 markkaan, osin sen johdosta että näistä määrärahoista kustannetaan entistä lukuisampain lasten opetus, osin syystä että menot yleensä ovat kohonneet. Kuluvan vuoden rahasäännössä olevat määrärahat ovat osottautuneet riittämättömiksi. — *Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolain* menosäännössä on kauttaaltaan korotettu elatus- ja vaatetuskuja, lämpöä ja valaistusta, kirjoja ja opetusvälineitä sekä käsityöopetusta ja sekalaisia menoja varten olevia määrärahoja. Samaten on laitosten kaikkien toimihenkilöjen ruokarahat korotettu 600 markkaan, virkaan ja palkkaehtoihin katsomatta. Niinikään on kauttaaltaan korotettu eri koulusiirtolain siivoamismäärärahaa. Kaikki nämä korotukset johtuvat yksinomaan nykyään vallitsevasta kalliista ajasta. Sen sijaan ei Rahatoimikamari ole voinut yhtyä lautakunnan ehdotukseen, että laitosten opettajain ja opettajatarten nykyisiä palkkaetujakin huomattavasti parannettaisiin, koska tämä asia on lähetetty palkanjärjestelykomitean harkittavaksi. — *Helsingin vastaanotto- ja havaintosekä oppilaskodin* menosääntöehdotusta laadittaessa on toisistaan erotettu vastaanotto- ja havaintokodin sekä oppilaskodin menot, koska tämä on näytännyt käytännölliseltä kannalta suotavalta. Kun vastaanottokoti nyttemmin on järjestetty uudestaan ja asetettu naishenkilön johdettavaksi, on menosääntöön tehty se muutos, että johtajattaren palkaksi on merkitty 3,000 markkaa, paitsi 600 markkaa ruokarahoja. Kuluvan vuoden menosäännössä oleva emännän toimi on lakkautettu ja sen sijaan merkitty määräraha toisen palvelijattaren palkkaamiseksi. — *Bengtsårin kasvatustaloksen* menosääntöön on tehty se muutos että, kun emäntä, jonka tehtävänä m. m. on valvoa lastenliinavaatteiden kuntoonpanoa ja asianmukaisessa kunnossa pitämistä, ei ehdi tarpeellisessa määrässä täyttää tätä tehtävää, ja kun sen ohessa laitoksen hoidokkien hänelle antama keittiöapu ei ole ollut tarkoituksenmukainen eikä riittävä, on kahden palvelijattaren palkkaamiseksi merkitty yhteensä 1,920 markkaa. Laitoksen vuokra, joka tähän asti on laskettu 7 %:ksi perustamis-

pääomalle, on korotettu 8 %:in, koska rakennuksen arvo on toimeenpantujen muutostöiden johdosta tuntuvasti kohonnut. — Muiden kasvatustaitosten erinäisiä menoeriä ei liene tarpeellista lähemmin perustella. Mainittakoon kuitenkin, että *Toivoniemen laitoksen* karjakannan lisäämisen johdosta on pidetty tarpeellisena sinne asettaa karjakko, joka samalla toimisi karjanhoidon opettajattarena. Hänelle on merkitty 300 markkaa palkkaa sekä 600 markkaa ruokarahoja. — Kuluvan vuoden menosäännössä on kaikkia kasvatustaitoksia ynnä vastaanottokotia varten määrärahoja yhteensä 305,395 markkaa. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan on perusteltujen menojen ensi vuonna laskettu nousevan Smarkkaan 473,349: 98, joten lisäannus on kokonaista 55 %. Säännöllisten hintaolojen jälleen palaututtua näyttää sentähden näitä menoja olevan tuntuvasti supistettava. — *Yksityistä elätteelle antoa sekä jatkokasvatusta* varten oli 1916 vuoden menosäännössä 12,000 markan määräraha, joka vuonna 1917 kohosi 16,000 markkaan ja nyt ehdotetaan korotettavaksi 22,000 markkaan. Tämän korotuksen puolesta on kasvatustaloutakunta aina esittänyt saman syyn, sen nimittäin että kulloinkin kuluvana vuonna on määrärahaan tarvittu 4,000 markan lisäys. Näyttää siltä kuin olisi lautakunta katsonut olevan vuosittain ylittäminen tämän määrärahan jollakin tietyllä summalla. Rahatoimikamari kuitenkin myöntää, että elätteelleantokustannukset ovat sotavuosina kohonneet ja kohoavat luultavasti vielä ensi vuonnakin. Tähän nähden onkin Kamari ehdotukseensa merkinnyt pyydetyn määrärahan korotetuksi määrin. — Olisi kuitenkin ehkä paikallaan lähemmin tarkastaa, eikö säästöjä olisi aikaansaataavissa näissä menoissa.

Kaupungin menot laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten laitoksista sekä yksityisestä elätteelleannosta ja jatkokasvatuksesta ovat olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	12,748: 19
” 1905 (” ”)	”	44,515: 54
” 1910 (” ”)	”	106,550: —
” 1915 (” ”)	”	252,886: 30
” 1917 (rahasäännön ”)	”	322,970: —
” 1918 (budjettiehd. ”)	”	497,924: 98

Kansanlastentarhain johtokunnan menosääntö on kohonnut 1,500 markalla, sen johdosta että vahtimestaria varten on merkitty 300 markan määräraha sekä tarverahoja, painatusta y. m. varten olevaa määrärahaa korotettu 1,200 markalla. Siihen nähden että lastentarhain tarkastajan työ on, sikäli kuin uusia tuollaisia laitoksia on tullut lisää ja niiden oppilasluku kasvanut, käynyt yhä runsaammaksi, niin että se nykyään vaatii kokonaan osakseen tämän toimihenkilön ajan ja voimat, ei johtokunta ole pitänyt tarkastajan nykyistä palkkaa, 2,400 markkaa, läheskään riittävänä korvauksena toimesta

olevasta työstä ja on sentähden ehdottanut vuosipalkan korotettavaksi 4,800 markkaan. Aikaisemmin mainituista syistä ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole merkinnyt pyydettyä korotusta budjettiehdotukseensa. — *Kansanlastentarhain kannatusavuiksi* on johtokunta laskenut tarvittavan Smk 617,680: 90. Kun tähän tarkoitukseen kuluvaksi vuodeksi oli myönnetty Smk 395,007: 64, olisi lisäennys johtokunnan ehdotuksen mukaan siis Smk 222,673: 26. Epähuomiosta on Kansakoulukadun kansanlastentarhan johtajattarelle syyskuun 1 päivästä 1918 tuleva palkankorotus 10 vuoden palveluksesta, 225 markkaa, jäänyt merkitsemättä erikoisbudjettiehdotukseen. Rahatoimikamari on korjannut tämän virheen, minkä johdosta Kamarin ehdotuksen loppusumma on Smk 617,905: 90. Menomäärän tuntuva lisäennys johtuu osin kansanlastentarhain toiminnan laajentamisen tarpeellisuudesta ja osin siitä, että elantokustannukset ovat tänä vuonna edelleen kohonneet, erittäinkin mitä tulee lämmityskuluihin ja lasten ruokintaan. Eräitten lastentarhain huoneistonvuokriakin on korotettu, minkä ohessa palvelijain palkkauksesta, työskentelyaineista ja vaatetuksesta on entisestään jonkin verran kohonneita menoja, ja samaten ovat „Sekalaiset menot“ lisääntyneet. Lokakuun 23 päivänä kuluvaa vuotta on Kaupunginvaltuusto johtokunnan esityksestä päättänyt, koska kansanlastentarhoille tarpeellisia elintarpeita vuonna 1918 tuskin on saatavissa sen jälkeen kun budjetti on vahvistettu, elintarpeiden ostoon vuodeksi 1918 edeltäpäin myöntää 126,500 markkaa. Tämä rahamäärä onkin osotettu maksettavaksi ja asianomaiset ovat sen nostaneet. — Apurahoja laskettaessa on luettu summasta pois kaikkiaan 62,000 markkaa vuodelta 1918 edellytettyä valtioapua, jonka myöntämiseen liittyy ehto että lukukausimaksuja ei kanneta. — Vaikka ehdotettuja kannatusapuja tosin täytyy pitää erittäin runsaina ja ne tuntuvasti kohottavat ensi vuoden menosääntöä, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole tahtonut ehdottaa niitä supistettaviksi, koska on suotavaa, että puheena olevia laitoksia, jotka ovat saavuttaneet kaupungin väestön syväin rivien luottamuksen, edelleen laajennetaan ja niille suodaan tilaisuus laajemmassa mitassa harjoittaa hyödyllistä toimintaansa niille vahvistetun ohjelman mukaisesti. — Eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille on merkitty 6,800 markan määräraha.

Kaupunki on antanut kansanlastentarhain avustukseksi:

Vuonna 1913.....	Smk 160,000: —	(+ 24,788:50 Anniskeluyhtiön voittovaroja.)
„ 1914.....	„ 207,307: 50	
„ 1915.....	„ 246,508: 89	
„ 1916.....	„ 275,823: 79	
„ 1917.....	„ 395,007: 64	(+ 67,114: — Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.)
„ 1918 (budjettiehd. muk.)	„ 624,705: 90	

Kalliin ajan johdosta on *Helsingin kaupungin kirjaston* hallitus katsonut välttämättömäksi menosääntöehdotuksessaan korottaa miltei kaikkia menoeriä. Palkat on hallitus merkinnyt laatimansa perustellun palkanjärjestelyehdotuksen mukaisesti, joka on lähetetty Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Kun ei Kaupunginvaltuusto kuitenkaan ole käsitellyt vastamainittua ehdotusta, vaan on sen lähettänyt palkanjärjestelykomitean valmisteltavaksi, ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa budjettiehdotukseensa merkitä ehdotettuja palkankorotuksia, vaan on pysyttänyt palkkamäärät nykyisellään, kuitenkin siten muutettuina kuin 5 tai 10 vuoden palveluksesta johtuvat palkankorotukset vaativat. Sitä vastoin on Rahatoimikamari hallituksen ehdotuksen mukaisesti tuntuvassa määrässä eli 5,500 markasta 11,000 markkaan korottanut pääkirjaston ja haarakirjastojen ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa. Korotus johtuu osin siitä, että on pidetty tarpeellisena korottaa tuntipalkkaa (nykyään 1:10), osin siitä että ylimääräisten apulaisten työtä täytyy ensi vuonna nykyistä enemmän käyttää sekä pääkirjaston eri osastoilla että Kallion haarakirjastossa, joita lainausosastoilla vallitsevan tungoksen johdosta on tammi—huhtikuulla ja loka—joulukuulla pidettävä avoinna päivittäin tunti kauemmin kuin nykyään. — Tehtaankadun haarakirjaston huoneiston vuosivuokra on kohonnut 250 ja Hermanninkaupungin haarakirjaston huoneiston vuokra 200 markalla, minkä johdosta yhteistä vuokramäärärahaa on korotettu 450 markalla. Kirjojen sekä aikakaus- ja sanomalehtien hankintaa ja sidottamista varten on kuluvan vuoden menosäännössä 40,000 markkaa, mutta ensi vuonna on laskettu tarvittavan 65,000 markkaa, syystä että kirjain, sanomalehtien ja muun kirjallisuuden hinta on kuluvana vuonna edelleen kohonnut ja rahan kurssi on epäedullinen ostettaessa kirjoja Ruotsista, mistä niitä on joka tapauksessa hankittava. Sidottamiskustannukset taas ovat viime kirjaltaja- ja kirjansitojalakon jälkeen kohonneet noin 70 %:lla, mikä korotus saa aikaan sangen tuntevan lisämenon, kun runsaasti kolmannes kirjallisuusmäärärahasta menee sidottamiseen. Paperin ja painatustöiden suuresti kohonneet hinnat perustelevat painatuskulujen määrärahan korottamista 3,200 markasta 6,000 markkaan. — Kohta kun Kallion kirjastotaloon nykyään sijoitetut kansakoululuokat on sieltä muutettu pois, on aikomus mainittuun haaraosastoon järjestää erityinen lainausosasto lapsia ja nuorisoa varten. Kun sisustustöiden arvellaan voivan alkaa syksyllä 1918, on tämä seikka otettu huomioon laskettaessa uusien kirjahyllyjen ja kaappien hankinnasta olevia kustannuksia. Uuden lastenosaston hyllyjen lasketaan maksavan 1,000 markkaa. Kun lisäksi täytyy hankkia uusia hyllyjä Töölön haarakirjastoon ja pääkirjaston lainausosastoille, on kirjahyllyjä ja luettelokaappeja varten oleva määräraha korotettu 1,400 markasta 2,500 markkaan. — Polttoaineiden määrärahan on laskettu kohoavan tämänvuotisesta määrästä 12,400 markasta 30,000 markkaan,

edellyttäen tarvittavan 210 sylvä koivuhalkoja, joiden hinnaksi on luettu 140 markkaa sylvästä, kuljetus, mittausta ja hakkuu lukuun otettuina. — Edellyttäen sähkövoiman, kaasun ja veden hintoja korotettavan on näiden tarvikkeiden määrärahojakin vastaavassa määrässä korotettu. Yleiseen hinnanousuun nähden on vihdoin sekalaisia ja arvaamattomia menoja varten oleva määräraha korotettu 5,800 markasta 8,000 markkaan.

Kaupungin kirjaston menot ovat olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	42,860: 03
„ 1905 („ „).....	„	49,001: 39
„ 1910 („ „).....	„	76,930: —
„ 1915 („ „).....	„	135,757: 25
„ 1917 (rahasäännön „).....	„	159,329: 16
„ 1918 (budjettiehdot. „).....	„	217,895: —

Mainitun ajanjakson kuluessa on määrärahoja osotettu uusia kirjasto-taloja tai entisten mainittavampia muutostöitä varten noin 400,000 markkaa.

Työväenopiston menosääntö kohoaisi Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 62,400 markasta 81,200 markkaan. Tämä verraten suuri kohoaminen johtuu siitä, että kaikkia menoeriä, paitsi vahvistettuja palkkamääriä, on korotettu mitä minkin verran. Niinpä on luennoitsijain, tuntiopettajain ja vahtimestarien palkkiot korotettu ruotsinkielisellä osastolla 9,300 markasta 11,400 markkaan ja suomenkielisellä osastolla 17,000 markasta 24,000 markkaan, koska tähänastisia palkkioita täytyy pitää liian alhaisina verraten kunnan toimihenkilöille maksettuihin palkkoihin kalliinajanlisäyksineen. Samat syyt, mitkä ovat puoltaneet kalliinajanlisäysten myöntämistä kaupungin virka- ja palvelusmiehille, pitävät myös paikkansa tässä puheena olevain palkkioiden korottamiseen nähden. — Vuokramäärärahojakin on täytynyt korottaa, koska muussa tapauksessa opiston toiminta joutuu uhanalaiseksi tai sitä täytyy supistaa.

Helsingin kaupungin museon menosääntö kohoaa tämänvuotisesta määrästään 12,780 markasta ensi vuonna 21,480 markkaan, ollen siis lisään-nys 8,700 markkaa. Tämä korotus johtuu kolmesta erästä, joista kahteen, nimittäin polttoainekustannuksiin ja tarverahoihin, kallis aika on vaikuttanut. Kolmas ja suurin erä, 5,000 markkaa, johtuu lautakunnan ehdotuksesta että valmistettaisiin *malli Helsingin kaupungista*, semmoisena kun se oli vuonna 1878. Lautakunta on laskenut tästä olevan kustannuksia 15,000 markkaa, ja määräraha käytettäisiin vuosina 1918, 1919 ja 1920. Epäilemättömältä näyttää, että plastillinen malli Helsingin kaupungista herättäisi mielenkiintoa suurella yleisössä ja herättäisi asukkaissa rakkautta kaupunkiinsa. Lautakunta on valinnut vuosiluvun 1878 siitä syystä, että mainitulta vuodelta on

olemassa kaupungin asemakartta, johon on merkitty kaupungin kaikki silloiset rakennukset, jota paitsi olemassa olevat kuvakokoelmat näyttävät saattavan mahdolliseksi mallin valmistamisen mainitulta vuodelta. Tähän tulee lisäksi, että vanhempain helsinkiläisten joukossa on monta, jotka tuolta ajalta voivat antaa erittäin arvokkaita tietoja. Paitsi näitä tätä vuosilukua puoltavia käytännöllisiä seikkoja mainittakoon, että kohta 1878 vuoden jälkeen alkoi kaupungissa se vilkas rakennustoiminta, mikä sittemmin perin pohjin muutti kaupungin ulkoasun. Lisäksi huomautettakoon, että mainittu vuosiluku läheisesti käy yhteen kaupunginvaltuustolaitoksen voimaan saattamisen kanssa. Rahatoimikamari on hartaasti kannattanut tätä museolautakunnan esitystä. On aivan epäilemätöntä, että plastillinen malli antaa havainnollisemman kuvan kaupungin ulkoasusta kuin museon hallussa olevat lukuisat erilaatuiset valo- ja painokuvat, piirustukset ja maalaukset. Rahatoimikamarin mielestä olisi laiminlyönti, ellei määrärahaa myönnettäisi nyt, kun on toiveita hankkeen onnistumisesta. Kamarin mielestä on määräraha kuitenkin merkittävä siirtomäärärahaksi, jonka haitatta kävisi jakaminen niille kolmelle vuodelle, joiden kuluessa työ suoritettaisiin. Tähän nähden on Rahatoimikamari 1918 vuoden menosääntöön merkinnyt määrärahan kolmanneksen eli 5,000 markkaa.

Musiikkilautakunnan menosääntöön on uusina erinä merkitty taloudenhoitajan ja kassanhoitajan palkkaukset, 4,200 ja 1,800 markkaa. Tähän asti ei näiden toimihenkilöjen palkkauksia ole merkitty lautakunnan menosääntöön, vaan on ne maksettu kaupunginorkesterin kannatusmäärärahasta, luetuina 3,600 ja 1,400 markaksi. Nykyolojen ja tuntuvasti lisääntyneen työn johdosta on musiikkilautakunta ehdottanut edellä mainitut korotetut määrät. Katsoen siihen kantaan, jolle Rahatoimikamari on asettunut budjettiehdotuksen yhteydessä myönnettäviin palkankorotuksiin nähden, olisi Kamari puolestaan hyljännyt lautakunnan vastamainitun esityksen, mutta tässä tapauksessa täytyi Kamarin mielestä näitä kahta virkaa budjettikannalta pitää uusina, minkätähden palkkamääriä voitiin vapaasti harkita aikaisempiin määriin katsomatta. Musiikkilautakunnan menosääntö kohoaa tämän johdosta 3,200 markasta 9,200 markkaan. — Kaupunginvaltuustolle lähettämässään eri kirjelmässä on Rahatoimikamari puoltanut Helsingin kaupunginorkesterin asettamista nykyisen väliaikaisen tilanteen päättyessä kesäkuun 1 päivänä 1918 pysyväiseksi kunnalliseksi laitokseksi, jonka menot suoritetaan vakinaisista varoista. Esillä oleva budjettiehdotus on laadittu sillä edellytyksellä, että Kaupunginvaltuusto hyväksyy vastamainitun esityksen, mutta on sovellettavissa siinäkin tapauksessa että kaupunginorkesteri edelleen pysytetään väliaikaisella kannalla. Puheena olevan määrärahan on Rahatoimikamari musiikkilautakunnan ehdotuksen mukaisesti merkinnyt 261,000 markaksi eli siis 61,000 markkaa suuremmaksi kuluvan vuoden menosäännössä

olevaa määrää. Tämä lisäennus johtuu pääasiallisimmin siitä, että palkkaukset kohoavat Smarkasta 137,153:16 Smarkkaan 183,000:—, mihin taas on syynä se, että orkesterin mieslukua täytyy syksystä 1918 lähtien jonkin verran lisätä, jota paitsi nykyiset palkkaukset ovat eräissä tapauksissa osotautuneet liian alhaisiksi, minkätähden palkkoja täytyy tasoitella suuremman oikeudenmukaisuuden ja yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi. Sen johdosta että kaupunginorkesterin toiminnasta on ensi vuonna edellytetty olevan nykyistä runsaampia tuloja, mitä seikkaa lähemmin perustellaan kaupungin tuloista puhuttaessa, eivät kaupungin todelliset kustannukset kaupunginorkesterista nouse vastamainitusta tuntuvasta menojen lisäennyksestä huolimatta sanottavasti suuremmiksi nykyistä määräänsä.

Erinäisiin sivistystarkoituksiin kuluvan vuoden menosäännössä osoitetut apurahat on merkitty saman määräisinä *Ruotsalaiselle teatterille, Kansallisteatterille, Kansan Näyttämölle ja Helsingin torvisoittokunnalle*. Mainita sopii, että nämä määrät ovat samat, joita asianomaisten yritysten puolelta on anottu. — *Helsingin Musiikkiopisto-osakeyhtiön* anomusta apurahansa korottamisesta 5,000 markasta 10,000 markkaan puoltaa Musiikki-lautakunta sillä perusteella, että „tämä korotus on havaittu tarpeelliseksi, jotta orkesterikoulu voisi jatkaa opetustaan tähänastisen suunnitelman mukaan, sekä että tämä lautakunnan valvonnan alaisena annettu opetus on vienyt hyviin tuloksiin“. Vaikkei lautakunta Kamarin mielestä ole esittänyt asiallisia syitä korotuksen puolesta, on Kamari kuitenkin katsonut sitä voitavansa puoltaa. — Nämä apurahat nousevat siis yhteensä 63,000 markkaan, joten sivistystarkoitusten apurahoiksi menisi kaikkiaan 332,300 markkaa.

Kaupungin kokonaismenot tämän pääluokan kohdalla luetelluista opetus- ja sivistyslaitoksista ovat alempana mainittuina vuosina nousseet vieressä osotettuihin määriin:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	798,047: 42
„ 1905 („ „)	„	1,116,592: 64
„ 1910 („ „)	„	1,674,009: 21
„ 1915 („ „)	„	2,703,527: 72
„ 1917 (rahasäännön „ „)	„	3,607,907: 91
„ 1918 (budjettiehd. „ „)	„	4,507,667: 21 ¹⁾

¹⁾ Ei Smk 4,508,267: 21, niinkuin erehdyttävästi on merkitty budjettiehdotukseen (siv. 82), mikä täten oikaistaan.

Kymmenes pääluokka.

Kauppahallit ja kauppatorit.

Tämän pääluokan kohdalle merkittyjä määrärahoja on jonkin verran korotettu. Palkkaukset on merkitty sen määräisiksi kuin Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 13 päivänä tekemä päätös edellyttää. Tosin ovat asianomaiset toimihenkilöt ilmoittaneet, etteivät he voi nykyoloissa tulla toimeen nykyisillä palkoillaan. Mutta kun heille samoin kuin muillekin kaupungin palveluksessa oleville henkilöille myönnettäneen tuntuvat kalliinajanlisäykset, ei Rahatoimikamarin mielestä ole ollut syytä nyt ehdottaa palkkoja korotettavaksi, vaan lausuu Kamari toivomuksen, että palkanjärjestelykomitea on havaitseva mahdolliseksi myöntää anotut korotukset. — Valaistusta, polttoaineita, vedenkulutusta sekä puhtaanapitoa varten olevia määrärahoja on korotettu halonhintain nousun ja korotettujen taksain johdosta. — *Rantatorin kauppahallin* menot on laskettu 20,800 markaksi, sen sijaan että niitä kuluvan vuoden menosäännössä on 26,600 markkaa. Tämä tuntuva aleneminen johtuu vedenkulutusmenoista, jotka ovat vähentyneet 18,000 markasta 10,000 markkaan. Tämä vähennys on saatu aikaan siten, että Rahatoimikamari on velvoittanut Saaristolaiskalastajain osuuskunnan ensi vuoden alusta suorittamaan maksun myymälässään kulutetusta vesimäärästä. Mainitulla osuuskunnalla on nimittäin ollut vuokratta käytettävänä suuri myymälä kauppahallissa sekä sen lisäksi vielä maksuton vesikin. Tämä suoranainen avustus kaupungin puolelta olikin tarpeellinen osuuskunnan toiminnan alkaessa, kun oli kilpailtava kalakauppiaitten liittymän kanssa, joka toiselta puolen maksoi kalastajille sangen alhaisia hintoja ja toiselta puolen pysytti kalanhinnat korkeina kaupungin kauppatoreilla. Tunnustettava onkin, että Saaristolaiskalastajain osuuskunta on melko hyvin onnistunut pyrkimyksessään. Mutta kun vastamainittua kaupungin suoranaista avustusta jo on maksettu lähes kymmenen vuotta ja Kaupunginvaltuusto on kehottanut Rahatoimikamaria ottamaan harkittavaksi, onko tuollaisen avustuksen jatkuminen tarpeen vaatima ja missä määrin, on Rahatoimikamari käsenyt osuuskunnan antaa asiasta kirjallisen lausunnon, jommoinen onkin saapunut ja liittyy budjetti-asiakirjoihin. Mainitusta lausunnosta käy ainoastaan selville, että osuuskunnan puhdas voitto on kahtena viime vuonna ollut varsin vähäinen. Näin ollen ja kun myönnettävä on, että osuuskunnan on jossain määrin onnistunut vähentää välikauppiaitten kohtuuttomia voittoja ja mikäli mahdollista pysyttää kalanhinnat alhaisina, on Rahatoimikamari katsonut yrityksen välilistä kannatusta kunnan puolelta edelleen oikeutetuksi ja kaupungin asukkaille hyödylliseksi. Mutta tämä avustus olisi kuitenkin Kamarin mielestä

rajoitettava siihen, että osuuskunta saa toistaiseksi käyttää kauppahallimyyntä vuokratavalla, jota vastoin sen tulisi suorittaa korvaus kuluttamastaan vedestä. Tämän johdosta vähenisivät kaupungin menot vedenkulutuksesta tässä hallissa ainakin 8,000 markalla. Lisääntyvätkö osuuskunnan menot vastaavassa määrässä, vai eikö osuuskunta voi vettä säästeliäämmin käyttämällä supistaa menojaan, on vaikea edeltäpäin ratkaista. — *Hietalahden kauppahallin* menot kohoavat 1,650 markalla, *Kasarmintorin kauppahallin* menot 3,350 markalla ja *Harjutorin kauppahallin* menot 110 markalla, jota vastoin *Hakaniementorin kauppahallin* menot pysyvät ennallaan. Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 9 päivänä tekemän päätöksen johdosta on ryhdytty rakennuttamaan *Vallilan kauppahallia*. On vaikea vielä sanoa, milloin se voidaan luovuttaa yleisön käytettäväksi, mutta luultavasti voi tämä tapahtua jo ensi keväältä. Rahatoimikamarin mielestä vaatii varovaisuus laskemaan hallin hallintokulut koko vuodelta, minkätähden menosääntöön onkin tätä tarkoitusta varten merkitty 7,850 markan määräraha. Palkkio *myyntipaikkain osottamisesta toreilla ja torikaupan valvonnasta* on korotettu 600 markasta 750 markkaan, koska tästä johtuva työ on vuoden varrella lisääntynyt.

Kauppahallien kannattavaisuuteen nähden viitataan Rahatoimikonttorin tältä vuodelta antamaan kertomukseen kaupungin tilinpäätöksestä.

Kauppahalleista on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	7,271: 07
” 1905 (” ”)	”	12,850: 05
” 1910 (” ”)	”	20,292: 55
” 1915 (” ”)	”	58,697: 04
” 1917 (rahasäänön ”)	”	71,530: —
” 1918 (budjettiehd. ”)	”	84,340: —

Edellä mainitun ajanjakson kuluessa on seuraavat kauppahallit rakennettu vieressä osotetuin kustannuksin:

Hietalahdentorin kauppahalli	Smk	151,300: —
Länsirannan ”	”	26,400: —
Kasarmintorin ”	”	226,600: —
Hakaniementorin ”	”	525,000: —
Harjutorin ”	”	10,600: —
Vallilan ”	”	90,000: —
Yhteensä	Smk	1,029,900: —

Yhdestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Teknillisten laitosten menosääntöihin nähden viitataan eri laitosten tässä liitteenä seuraaviin perusteluihin sekä mainittujen laitosten taloudellista tuloista vuonna 1918 osottavaan taululaskelmaan. Kun Rahatoimikamari on pääkohdissa voinut yhtyä teknillisten laitosten erikoisbudjettiehdotuksiin, voi Kamari rajoittaa sanottavansa vähiin, mikäli näihin ehdotuksiin tehtyjä muutoksia koskee.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tarverahain määräraha on korotettu 1,000 markasta 2,800 markkaan, minkä johdosta hallituksen menosäännön lasketaan kohoavan 16,800 markkaan.

Teknillisten laitosten erikoismenosääntöehdotuksiin on erinäisille toimihenkilöille merkitty korotetut palkkamäärät. Kun Rahatoimikamari on, niinkuin edellä on monasti huomautettu, ollut sitä mieltä, että palkankorotuksia ei ole tällä kertaa myönnettävä budjetin laadinnan yhteydessä, on Kamari poistanut ehdotetut korotukset menosääntöehdotuksestaan. — On näyttänyt tarkoituksenmukaiselta ja oikealta teknillisten laitosten menosääntöihin merkitä ne rahamäärät, joihin eri laitosten virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäysten lasketaan ensi vuonna kohoavan, ja on Rahatoimikamari tämän laskelman pohjaksi pannut ne korotetut määrät, mitkä kalliinajanlisäysvaliokunta on ehdottanut maksettavaksi marraskuun 1 päivästä kuluvaan vuotta. Tämän johdosta ovat eri laitosten laskemat kalliinajanlisäysmenot tuntuvasti kohonneet. Tähän huomautettaneen että, kun kalliinajanlisäyksiä ei ole merkitty joka pääluokkaan ja joka luvun kohdalle, on epäjohdonmukaista menetellä toisin teknillisiin laitoksiin nähden, varsinkin kun kaupungin kaikille virka- ja palvelusmiehille maksetun kalliinajanlisäyksen summa tämän johdosta budjettiehdotuksessa jakautuu eri pääluokkain kohdalle. Rahatoimikamari on kylläkin ottanut huomioon nämä näkökohdat, mutta havainnut että, kun teknillisiä laitoksia hoidetaan liikemäisesti, pitää niiden kohdalla myös tulla näkyviin niiden omiin menosääntöihin kohdistuvat menot.

Vesijohtolaitoksen hallintokustannukset kohoavat 84,400 markkaan tämänvuotisen menosäännön 73,500 markan määrästä. Paitsi vesijohtolaitoksen mainitsemista syistä johtuu lisäännys siitä, että Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 13 päivänä tekemän päätöksen mukaan toimitusjohtajalle tulee 3,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys. — Huomattavimmat korotukset ovat *Käyttö* nimisen luvun kohdalla. Eritoten pistävät silmään vedennostosta (100,000 markasta 250,000 markkaan) sekä kemiallisesta puhdistuksesta ja selkeytyksestä olevain kustannusten (360,000 markasta 600,000 mark-

kaan) kohoaminen, mikä osin johtuu työpalkkain kohoamisesta sekä osin ja pääasiallisimmin ulkomailta tuotettavain tarpeellisten kemikalioiden korkeista hinnoista. Käytöstä on ensi vuonna laskettu olevan menoja kaikkiaan 986,580 markkaa tämänvuotisen määrän 556,680 markan sijasta, joten lisäännys on 77 %. — *Johtoverkon ja vesisäiliön* menot kohoavat 51,800 markasta ensi vuonna 107,000 markkaan eli 107 %. Uutena eränä on Rahatoimikamari merkinnyt 1,800 markan palkkion johtoverkkoinsinöörille korvaukseksi hänellä uuden rakennusjärjestyksen mukaan olevasta velvollisuudesta katsastaa viemärejä. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus taas oli ehdottanut palkkaa korotettavaksi vastaavalla määrällä. — *Jakelukustannukset* on laskettu 76,000 markaksi, joten korotus on 70 %. — *Johtotyöosastosta, työpajasta ja varastosta* on kustannuksia 56,200 markkaa, joten korotus on ainoastaan 39 %. Sitä vastoin kohoavat nimikkeen *Sekalaista* kohdalle merkityt menot kokonaiseen 245,050 markkaan tämänvuotisesta 48,850 markan määrästä. Tämä tuntuva korotus johtuu etusijassa siitä, että vesijohtolaitoksen virka- ja palvelusmiehille ensi vuonna maksettavia kalliinajanlisäyksiä on tähän erään luettu kokonaista 150,000 markkaa. Kuluvaksi vuodeksi ei näitä kalliinajanlisäyksiä ollut merkitty erikseen kunkin teknillisen laitoksen menosääntöön. Edelleen on huomattava, että kaupunginkassassa olevan konttokuranttitilin korko on merkitty 30,000 markaksi (10,000 markkaa vuonna 1917), minkä ohessa hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin menoihin on merkitty 30,000 markkaa (20,000 markkaa vuonna 1917). — Nimikkeen *Uutistytöt* kohdalle on määrärahat merkitty budjettiehdotukseen otettujen yleisten kaduntasoitustöiden mukaisesti. Tässä lienee huomattava kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ilmoitus että, kun vesijohtolaitokselle ennen sodan puhkeamista hankittu putkivarasto on viime vuosina miltei loppuun kulutettu eikä nykyisten luonnottoman korkeiden hintain johdosta myöskään liene tarkoituksenmukaista nykyään hankkia niitä sanottavia määriä, ei laitos kykene heti laskemaan tarpeellisia vesijohtoja, jota vastoin näitä varten tarpeelliset maa- ja kanavatytöt voidaan esteettömästi teettää. Paitsi kaduntasoitusten yhteydessä teetettäviä uutistöitä, joista on laskettu olevan kustannuksia 687,500 markkaa, on menosääntöön merkitty Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen laajentamiseen tarvittava 2,700,000 markan määräraha, joka Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 9 päivänä tekemän päätöksen johdosta on maksettava kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista. — Kaikkien budjettiehdotukseen merkittyjen vesijohtolaitoksen uutistöiden menot maksettaisiin lainavaroista, niinkuin tähänkin asti on ollut tavallista. — Lopuksi on mainittava, että Rahatoimikamari, Kaupunginvaltuuston määräystä noudattaen, ei ole erinäisten toimihenkilöjen palkkaeduiksi budjettiehdotukseen merkinnyt vapaata valoa.

Vesijohtolaitoksen kokonaismenosääntö nousisi näin ollen 4,942,730 markkaan.

Samoin kuin vesijohtolaitoksen menosääntöä on hallituksen laatimaa *kaasulaitoksen* menosäännön ehdotustakin supistettu sikäli kuin on kysymys palkankorotuksista. — *Hallintokustannukset* on laskettu 82,670 markaksi kuluvan vuoden menosäännössä olevan 72,370 markan määrän sijasta. Tässä lienee huomautettava, että Rahatoimikamari on ehdotukseensa merkinnyt Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 13 päivänä laitoksen toimitusjohtajalle myöntämän 3,000 markan henkilökohtaisen palkanlisäyksen. Kaasulaitoksen menosääntö on tällä kertaa laadittu lähemmin muiden teknillisten laitosten budjetissa noudatetun järjestyksen mukaisesti, mikä toimenpide on merkittävä parannukseksi. Uusi järjestys kuitenkin vaikeuttaa edellisten vuosien ja ensi vuoden yksityisten menoerien välistä vertailua, minkätähden sellaista vertailua ei tällä kertaa tehdäkään perusteluissa. — Kaasulaitoksen *käyttökulut* on laskettu 2,501,800 markaksi. Tässä huomautettakoon ainoastaan niistä tuntuvista menoista, joita johtuu kaasutettavaksi muokatuista puuaineista. Kuluvan vuoden menosäännössä laskettiin näiden puuaineiden määrä 20,000 tonniksi ja niiden kustannukset 820,000 markaksi. Esillä olevassa ehdotuksessa on edellytetty käytettävän 21,500 tonnia, joten siis määrän lisäännys on verraten vähäinen, jota vastoin kustannukset nousevat enemmän kuin kaksinkertaisiksi eli 1,720,000 markkaan. Vertailun vuoksi mainittakoon niinkään, että retorttihuoneen työkustannukset, joihin myös on luettu muurarien ja moottorinhoitajain palkat, oli kuluvana vuonna laskettu 44,000 markaksi, mutta nousevat ensi vuonna 142,000 markkaan. Uuden nimikkeen *Johtoverkko ja jakelukello* kohdalla nousevat kustannukset 45,600 markkaan, ja taas *jakelukustannukset* kohoavat tämänvuotisesta määrästäan 108,650 markasta 152,000 markkaan. Kohoaminen johtuu etusijassa jakeluhenkilökunnan palkkain korotuksesta. *Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely* on yhdistetty yhteiseen osastoon, jonka kustannukset on laskettu 59,600 markaksi. *Sekalaiset menot* kohoavat 25,894 markasta 264,894 markkaan. Tämä tuntuva erotus johtuu siitä, että näihin menoihin on luettu laitoksen virka- ja palvelusmiehille maksettavia, vahvistettujen perusteiden mukaisia kalliinajanlisäyksiä kokonaista 200,000 markkaa. Edellä on mainittu, mistä syystä nämä kalliinajanlisäykset on merkitty teknillisten laitosten menosääntöihin. — *Katuvalaistuksesta* on laskettu olevan kustannuksia 108,000 markkaa tämänvuotisen määrän 54,900 markan sijasta. — *Utistöitä* varten on merkitty sama määrä kuin kuluvanakin vuonna eli 20,000 markkaa. Nämä varat on tarkoitettu käytettäväksi uuden kaluston hankkimiseen, pääputkiverkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen laittamiseen, ja ehdottaa Rahatoimikamari ne maksettavaksi laitoksen omista tuloista.

Kaasulaitoksen kokonaismenot on näin ollen laskettu 3,234,564 mar-

kaksi, sen sijaan että niitä kuluvan vuoden menosäännössä on 1,548,554 markkaa.

Sähkölaitoksenkin menojen on laskettu tuntuvasti kohoavan. Kuluvan vuoden menosäännön loppusumma on 4,211,300, mutta ensi vuoden menosäännön ehdotuksessa se on 5,879,380 markkaa. Sähkölaitoksen samoin kuin muidenkin teknillisten laitosten menoissa on runsaasti kohonneilla palkoilla tietenkin huomattava merkitys, vaikka kohonneet tarveainehinnat sen ohessa melko suuressa määrässä vaikuttavat näihin. — *Hallintokustannukset* kohoavat 65,800 markasta 177,355 markkaan¹⁾. Tämä lisäennys on kuitenkin pikemmin näennäinen kuin todellinen ja saa selityksensä siitä, että budjetti on laadittu entisestä poikeavilla perusteilla. Niinpä on tähän menoerään luettu kaikkien konttori- ja muiden apulaisten palkat, joita varten tähän asti on merkitty määrärahat eri lukujen kohdalle. — *Käyttökustannukset* on laskettu kokonaiseksi 4,789,650 markaksi tämänvuotisen määrän 3,166,100 markan sijasta. Esimerkkinä korotettujen palkkain vaikutuksesta eri menoeriin mainittakoon, että ylimääräisten lämmittäjien palkkaamisesta hoitamaan haloilla lämmittämistä oli laskettu kuluvana vuonna olevan menoja 65,000 markkaa, mutta ensi vuonna edellytetään niitä olevan kokonaista 120,000 markkaa. Kasarmintorin, Kallion ja Töölön asemain konehenkilökunnan palkat oli tänä vuonna laskettu 51,500 markaksi, mutta kohoavat ensi vuonna 74,250 markkaan. Kuluvana vuonna tapahtuneen tarveainehintain nousun vaikutusta ilmenee selvästi siinäkin, että tämänvuotisessa menosäännössä oli laskettu 45,000 halkosylestä, purkaus ja pienennys lukuun otettuina, olevan menoja 2,700,000 markkaa, mutta 1918 vuoden budjettiehdotuksessa kohoaa vastaava määrä 4,180,000 markkaan, vaikka on laskettu ensi vuonna kulutettavan halkoja ainoastaan 38,000 sylvä. — *Johtoverkon, johtotöiden ja jakelun* kustannukset nousevat budjettiehdotuksen mukaan 295,000 markkaan, ja taas *katuvalaistuksen* kustannukset kohoavat tämänvuotisen menosäännön määrästä 25,000 markasta 35,000 markkaan. — *Sekalaisista menoista*, joiden on laskettu nousevan 512,375 markkaan (116,500 markkaa vuonna 1917), mainittakoon laitoksen virka- ja palvelusmiehille maksettavat kalliinajanlisäykset, kokonaista 360,000 markkaa. *Utistöihin* on ensi vuonna laskettu käytettävän ainoastaan 70,000 markkaa, joka summa ehdotuksen mukaan olisi maksettava vakinaisista tuloista.

Kunkin teknillisen laitoksen menot nousevat budjettiehdotuksen mukaan seuraaviin määriin:

¹⁾ Epähuomiosta on budjettiehdotukseen jäänyt merkitsemättä, että Kaupunginvaltuusto on maaliskuun 13 päivänä kuluvaa vuotta myöntänyt palkankorotusta kamreerille 1,200 markkaa, avustavalle käyttöinsinöörille 1,800 markkaa ja johtoverkko-osaston johtajalle 1,800 markkaa, mikä oikaisu otettaneen huomioon lopullisessa budjetinjärjestelyssä.

	Smk.		Smk.
Vesijohtolaitos	4,942,730: —	, siitä uutistöihin	3,387,500: —
Kaasulaitos	3,234,564: —	” ”	20,000: —
Sähkölaitos	5,879,380: —	” ”	70,000: —

Kaupungin kaikkien teknillisten laitosten uutistöiden kustannuksista, 3,477,500 markasta, ehdottaa Rahatoimikamari suoritettavaksi lainavaroista 3,382,500 markkaa, jota vastoin muut uutistöiden kustannukset suoritettaisiin vakinaisista tuloista.

On luultavaa, että näin laadittu kaupungin teknillisten laitosten menosääntöehdotus ei osottaudu ensi vuonna paikkaansa pitäväksi. Nykyoloissa ovat kaikki laskelmat erittäin epävarmoja ja puutteellisia. Työpalkkain korotukset ja tarveainehintain nousu vaikuttavat tuntuvasti laitosten menosääntöihin ja muuttavat laadittuja laskelmia. Huomattava kuitenkin on että, vaikka kaupunginviranomaiset eivät voikaan estää menoeriä vuoden varrella tuntuvastikin ylittämästä, minkä johdosta täytyy myöntää suuria lisämäärärahoja, on Valtuuston vallassa kuitenkin pitää yllä tasapainoa laitosten menojen ja tulojen kesken tarpeen mukaan korottamalla veden, kaasun ja sähkövoiman kulutusmaksuja. Tähän nähden ei Rahatoimikamari ole katsonut tarpeelliseksi merkitä ehdotukseensa niitä teknillisten laitosten lisämenoja, joita johtuu viimeksi toimeenpannusta työntekijäin tuntipalkan korottamisesta 50 pennillä, joka korotus tuottaa menoja kaikille laitoksille yhteensä noin 400,000 markkaa. Rahatoimikamari ei nimittäin ole tulopuolellakaan ottanut huomioon sitä taksan korotusta, jota esimerkiksi kaasulaitos on tämän johdosta ehdottanut vahvistettavaksi. Jos kehitys taloudellisella alalla jatkuu samaan suuntaan kuin tähänkin asti alituisesti ja runsaasti kohoavin askelin, muuttuu kaupungin menosääntö ensi vuonna siinä määrin, että menot tuskin ainoankaan pääluokan kohdalla osottautuvat oikein laske-
tuiksi.

Tämän pääluokan kohdalla on menoja ollut kaikkiaan:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	303,357: 13
” 1905 (” ”)	”	836,136: 70
” 1910 (” ”)	”	3,837,938: 91
” 1915 (” ”)	”	3,288,226: 93
” 1917 (rahasäännön ”)	”	6,676,384: —
” 1918 (budjettiehdot. ”)	”	14,056,674: —

Teknillisten laitosten kirjaanpantu pääoma-arvo oli:

	Vesijohtolaitos.	Kaasulaitos.	Sähkölaitos.	Yhteensä.
V. 1900 (31/12) Smk	3,089,170: 39	590,741: 53	—	3,679,911: 92
„ 1905 („) „	8,770,354: 91	852,664: 21	—	9,623,019: 12
„ 1910 („) „	6,579,921: 15	5,520,002: 96	5,295,752: 66	17,395,676: 77
„ 1915 („) „	7,450,619: —	5,277,899: 37	8,829,671: 66	21,558,190: 03
„ 1916 („) „	7,256,572: —	5,036,584: 09	8,727,415: 18	21,020,571: 27

Kahdestoista pääluokka.

Katu- ja laiturivalaistus.

Edellisinä vuosina on budjetinjärjestelyn yhteydessä monasti otettu käsiteltäväksi kysymys sähkövalaistuksen saattamisesta vähitellen käytäntöön kaasuvallaistuksen sijaan. Niinkuin tunnettu, on sähkövalaistus vuosien kuluessa otettu käytäntöön Esplanadi-, Aleksanterin- ja Henrikinkaduilla, Itäisellä Viertotiellä, koko Kalliossa ja Vallilassa. Sodan puhkeamisen johdosta on tämän suuntainen kehityskulku keskeytynyt. Sähkövalaistuksen laajentamista ei ole ensi vuonnakaan suunniteltu eikä muutakaan muutosta ajateltu toimeenpantavaksi katu- ja laiturivalaistukseen. Näin ollen on kaupungilla katuvalaistuksesta olevat menot laskettu samoilla perusteilla kuin viime vuosinakin, kuitenkin tuntuvasti korottamalla kulutetun kaasun ja sähkövoiman määrää. Tämä korotus on johtunut siitä edellytyksestä, ettei ensi vuonna enää tai ei ainakaan samassa mitassa kuin tähän asti tarvitsisi noudattaa sitä katuvalaistuksen rajoitusta, minkä sotilasviranomaiset ovat sotavuosiksi säätäneet. Jo tämä seikka lisää kaupungin katuvalaistusmenoja. Lisäksi tulee, että kaasu- ja sähkölaitoksen omaan kustannusten hinnat ovat tuntuvasti kohonneet, mikä seikka niinkään kohottaa kaupungin katuvalaistuskustannuksia. Petrolinkin hinnan on edellytetty kohoavan ensi vuonna tämänvuotisesta määrästään 30 pennistä kilolta 63 penniin.

Kaasuvalaistuksen menot on merkitty 400,500 markaksi kuluvan vuoden menosäännössä olevan määrän 199,900 markan sijasta, joten siis menot kohoavat kaksinkertaisiksi. Sen sijaan että kaupungin maksettavaksi on 1917 vuoden menosäännössä pantu katuvalaistukseen käytetystä kaasusta 30 penniä kuutiometriltä, on hinnaksi ensi vuonna laskettu 45 penniä. Lyhdynsytyttäjäin ja lampunhoitajain palkat kohoavat lähes 100 %:lla ja muut kustannukset 40 %:lla. — *Sähkövalaistuksesta* on laskettu olevan kustannuksia 237,800 markkaa tämänvuotisen määrän 103,500 markan sijasta, joten siis lisäennys on 130 %. Sähkövoiman hinta kilowattitunnilta on kuluvan vuoden menosäännössä laskettu 20 penniksi, mutta ensi vuoden menosääntöehdotuksessa korotettu

kaksinkertaiseen määräänsä. Myöskin kunnossapito- ja muut kustannukset kohoavat tuntuvasti eli 25,000 markasta 35,000 markkaan. — *Petrolivalaistuksesta* on laskettu olevan menoja 47,010 markkaa, mikä määrä enemmän kuin 100 %:lla ylittää kuluvan vuoden menosääntöön merkityn 22,600 markan erän. Menojen lisääntyminen johtuu osittain ja pääasiallisimmin siitä, että petrolin hinta on, niinkuin edellä mainittiin, kohonnut enemmän kuin 100 %:lla. Sama on niinkään laita petrolilamppujen kunnossapito- ja hoitokustannusten. — Sitä vastoin on *rantasiltain ja tavaravajain ylimääräistä valaistusta* varten merkitty entinen menomäärä, 9,600 markkaa.

Katu- ja laiturivalaistuksesta on siis laskettu olevan menoja kaikkiaan 694,910 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevan määrän 335,600 markan sijasta, joten lisäännys on kokonaista 107 %.

Katu- ja laiturivalaistuksesta on kaupungilla ollut kustannuksia:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 191,750: 96
„ 1905 („ „)	„ 243,045: 78
„ 1910 („ „)	„ 223,357: 05
„ 1915 („ „)	„ 209,274: 31
„ 1917 (rahasäännön „ „)	„ 335,600: —
„ 1918 (budjettiehd. „ „)	„ 694,910: —

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

Kaupungin yleisistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 22,348,100 markkaa, sen sijaan että niitä kuluvan vuoden menosäännössä on Smk 5,538,497: 81. Tämä kaupungin budjetissa ennen kuulumaton menojen kohoaminen yhden ainoan pääluokan kohdalla on omansa herättämään huomiota ja kaivanee sentähden jonkin verran seikkaperäisempää perustelua. Sen lisäksi, mitä kaupungin yleisten töiden hallitus on liitteenä seuraavissa erikoisbudjettiehdotuksensa perusteluissa esittänyt, on Rahatoimikamari katsonut olevan lausuminen seuraavaa:

Elokuun alussa kuluvaa vuotta odottamatta syntynyt tavaton työnpuute on syksyn kuluessa lisääntymistään lisääntynyt eikä näy vielääkään saavuttaneen huippukohtaansa. Kun tähän työnpuutteeseen, jonka vertaista ei kaupungissa ole milloinkaan ennen sattunut, on liittynyt kallis aika ja elintarvehätä, joilla ei tähän asti ole ollut vertaansa, on luonnollista, että yhteiskunnan kaikki voimat täytyy jännittää äärimmäisiin näiden vakavain ja pulmallisten olojen korjaamiseksi. Kaupunginviranomaiset ovatkin viivyttämättä ryhty-

neet tarmokkaisesti toimenpiteisiin hätäaputöiden järjestämiseksi mahdollisimman laajassa mitassa sekä sen ohessa tuntuvasti korottaneet työntekijäin tuntipalkkoja. Jo elokuussa sai kaupungin rakennuskonttori käskyn panna käyntiin hätäaputöitä, ja sikäli kuin syksy on kulunut ja työttömyys lisääntynyt, on yhä useampia työntekijöitä otettu kaupungin töihin. Kaupungin vakinaisissa ja hätäaputöissä, joiden välillä ei kuitenkaan ole varsinaista eroa olemassa, on nykyään noin 3,700 työntekijää. Kaikki syksyn kuluessa siten käyntiin pannut tahi loppuun suoritettut työt on merkitty budjettiehdotukseen. Eräitä töitä, niinkuin satamaradan laajentamista kaksiraiteiseksi sekä Sörnäsien niemekkeen satamaolojen järjestämistä, ei kuitenkaan ole pantu menosääntöehdotukseen, syystä ettei niiden kustannuksia vielä ole voitu varmasti laskea. Näihin töihin tarvittavat kustannukset onkin maksettava lainavaroista, joten ne eivät vaikuta budjetinjärjestelyn tulokseen. Luonnollista on että, kun budjettiehdotukseen siten on pantu sekä ensi vuonna teettävään yleisten töiden kustannukset että myös syksyllä 1917 käyntiin pantujen ja loppuun saatettujen, rahassäännön ulkopuolella olevain töiden menot, yleisten töiden kokonaiskustannusten määrä tuntuvasti kohoaa. Samaan suuntaan vaikuttavat lisäksi kaikenlaisten yleisissä töissä tarvittavain työaineiden, etusijassa dynamiitin, sytytyslangan ja nallihattujen, suunnattomasti kohooneet hinnat. Mutta ennen kaikkea loppusummiin kuitenkin vaikuttavat ne työntekijäin palkkain huomattavat korotukset, joita kaupungin yleisten töiden hallitus on vuoden varrella katsonut olevan myöntäminen. Nämä hallituksen toimenpiteet ovat saaneet osakseen moitteita. Niinpä on huomautettu, että yksityiset työnantajat eivät kykene maksamaan yhtä suuria palkkoja kuin kunta, minkätähden heidän täytyy lakkauttaa työnsä, minkä johdosta yhä useampia työntekijöitä ilmoittautuu kunnan hätäaputöihin. Edelleen on huomautettu, ettei kaupunkikaan ajan pitkään voi maksaa niin korkeita palkkoja rajattomalle työntekijämäärälle ja että varovainen kunnallispolitiikka näin ollen kehottaa mieluummin maksamaan useammille henkilöille jossain määrin vähemmän palkan kuin rajattomalle työntekijäluvulle korkean tuntipalkan. Vastoin näitä näkökohtia on huomautettu, ettei maksettu tuntipalkka suinkaan ole suurempi kuin mitä kohooneet elantokustannukset vaativat ja että, vaikka maksettuja palkkoja nykyhetkellä kävisikin pitäminen korkeina, ei näin luultavasti enää ole laita ensi vuoden alussa. Ja taas päivä päivältä tai viikko viikolta kohoava palkkaraja ei voi tulla kysymykseen, vaan täytyy tämä raja määrätä pitemmäksi ajaksi. Olipa tämän laita miten tahansa, kaupungin yleisten töiden hallituksen palkkausasiasta tekemän päätöksen täytyy toistaiseksi jäädä voimaan ja kaupungin olla valmis maksamaan työpalkkoja noin 400,000 markkaa viikossa eli siis 1,600,000 markkaa kuukaudessa. Kun tähän tulevat lisäksi tarveainekustannukset ja hallintomenot, jotka nousevat lähes samaan määrään kuin työpalkatkin, täytyy kaupungin

niin ollen maksaa yleisistä töistään noin 3,000,000 markkaa kuukaudessa eli 36,000,000 markkaa vuodessa. Budjettiehdotukseen on tätä tarkoitusta varten pantu noin 22,000,000 markkaa, mutta sen johdosta mitä edellä on lausuttu, olisi siihen ollut merkittävä tuntuvasti suurempi summa ja näin sitä suuremmalla syyllä, kun useat budjettiehdotukseen merkityt työt on teetetty jo syksyllä 1917. Rahatoimikamari on niinkään ollut täysin tietoinen siitä, etteivät tämän pääluokan kohdalle merkityt menot riitä, siinä tapauksessa että yleisiä töitä on koko ensi vuonna teetettävä yhtä laajassa mitassa kuin nykyään. Mutta Rahatoimikamarilla on ollut varma vakaumus siitä, ettei näin ole oleva laita, vaan että nyt etusijassa on meneteltävä niin, että työtä voidaan riittävästi tarjota ensi talvena ja kevääseen asti. Jollei taloudellinen asema siihen asti ole parantunut, on valtio velvollinen antamaan apuaan tai myös on Kaupunginvaltuuston hyvissä ajoin otettava valmisteltavaksi kysymys, miten pääkaupungin on meneteltävä tämän vaikean yhteiskuntataloudellisen kysymyksen ratkaisemiseksi. Rahatoimikamari ei nimittäin ole katsonut mahdolliseksi esillä olevaan budjettiehdotukseen, joka kylläkin selvästi osottaa, kuinka rasittunut kaupungin rahallinen kantokyky jo nyt on, merkitä suurempia menoeriä siinä nykyään olevain lisäksi. Hyvässäkin rahallisessa ja taloudellisessa asemassa olevalla yhteiskunnalla on rajansa, joita ei voi eikä saa ylittää, jos mieli olla panematta koko yhteiskunnan menestymistä uhanalaiseksi.

Näitä yleisiä näkökohtia noudattaen Rahatoimikamari käy lähemmin perustelemaan tämän pääluokan kohdalla olevia yksityisiä eriä.

Kun Rahatoimikamari on pääasiassa voinut yhtyä kaupungin yleisten töiden hallituksen laatimaan erikoiseen menosääntöehdotukseen ja samaten on yhtynyt sen perusteluihin, viitataan mainittuihin, tässä liitteenä seuraaviin asiakirjoihin. Rahatoimikamari voi sentähden sanoa sanottavansa lyhyesti ja onkin seuraavassa esittävä perusteluja ainoastaan sikäli kuin erikoisehdotuksiin on tehty muutoksia tahi lisätty uusia menoeriä.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja rakennuskonttorin menosääntö kohoaa lähes kaksinkertaiseksi eli tämänvuotisesta Smarkan 267,680: 82 määrästä 510,110 markkaan Rahatoimikamarin budjettiehdotuksen mukaan. Palkat pysyvät ennallaan paitsi mikäli koskee vuoden varrella poistuvia tai lisäksi tulevia korotuksia 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Palkkain loppusumma on 139,360 markkaa (Smk 140,430: 82 vuonna 1917). Eri esityksessä on Rahatoimikamari ehdottanut, että kaupungininsinöörille ensi vuoden alusta myönnettäisiin 3,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys. Kun Kaupunginvaltuusto ei vielä ole tätä asiaa käsitellyt, ei Kamarikaan ole merkinnyt mainittua palkanlisäystä menosääntöehdotukseensa. — Hallituksen ehdotukseen varastonhoitajalle merkittyä henkilökohtaista palkanlisäystä ei Rahatoimikamari ole voinut puoltaa, koska se tietäisi palkankorotusta ja sentähden on palkanjär-

jestelykomitean harkittava. Sitä paitsi on otettava huomioon, että kalliinajalisäyksiä on korotettu. — Muihin tämän luvun kohdalle merkittyihin määrärahoihin nähden viitataan tämän oheiseen hallituksen perusteluun. Vuoden varrella ostettujen maatilain kartallepanoa ja korkeusmittausta sekä kaupungin kolmiomittausta varten ehdotetut määrärahat 30,000 ja 20,000 markkaa on Rahatoimikamari merkinnyt siirtomäärärahoiksi, koska luultavaa on, että mainittuja töitä jatkuu useana vuonna. — Budjetinkäsittelyn jatkuessa on Rahatoimikamarin tietoon tulleet, että kaikki rakennuskonttorin käytettävänä olevat huoneistot on sanottu irti kesäkuun 1 päivästä 1918 lähtien, saaden kaupunki kuitenkin niitä edelleen käyttää 65,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta. Kun budjetinkäsittelyn aikana ei ole ollut mahdollista selvittää, miten rakennuskonttorin huoneistokysymys olisi sopivimmin ratkaistava, on Rahatoimikamari ehdotukseensa merkinnyt nykyisen vuokramäärän, vaikka luultavaa on, että sitä ensi vuonna täytyy tavalla tai toisella korottaa. — Menoerä, joka etusijassa on aikaansaanut tämän luvun menosumman huomattavan kohoamisen, on määräraha kesäloman hankkimiseksi erälle kaupungin yleisten töiden työntekijöille. Viime keväänä Kaupunginvaltuusto määräsi ne periaatteet, joita noudattaen kesälomaa on mainituille työntekijöille myönnettävä, ja näiden mukaisesti on hallitus laskenut tarkoitukseen tarvittavan 300,000 markkaa. Rahatoimikamari taas on jossain määrin vähentääkseen budjettiehdotuksensa menoja tätä tarkoitusta varten merkinnyt ainoastaan 200,000 markkaa, koska ei ole mahdotonta, että eräät kesälomaan oikeutetut työntekijät keväällä ja kevätkesästä siirtyvät töihin toisella taholla.

Rakennukset ja talot, korjaukset ja kunnossapito nimisen luvun kohdalla on menot hallituksen ehdotuksen mukaisesti laskettu 345,850 markaksi, sen sijaan että niitä kuluvan vuoden menosäännössä on 289,140 markkaa. Rahatoimikamarilla ei ole ollut tässä kohden mitään muistuttamista. Kamarin jo päätettyä budjetinkäsittelynsä saapui tieto, että myrsky oli turmellut Ursinin kallion luona sijaitsevan kaupungin uimahuoneen siinä määrin, että se ehdottomasti on uudesti rakennettava. Tästä työstä olevat kustannukset saattanee hallitus mahdollisimman pian Kaupunginvaltuuston budjettivaliokunnan tiedoksi, jotta tarpeellinen määräraha voidaan merkitä vahvistettuun menosääntöön. — Korjaukset, joita luultavasti on ensi vuonna toimitettava venäläisen sotaväen majapaikoiksi luovutetuissa kansakoulurakennuksissa, tuottavat kaupungille tuntuvia menoja. Se seikka ettei näitä kustannuksia ole merkitty menosääntöehdotukseen, johtuu yksinomaan siitä, että ne on Rahatoimikamarin mielestä luettava vallitsevasta sotatilasta johtuneisiin kustannuksiin sekä sentähden toistaiseksi merkittävä tileihin budjetin ulkopuolella.

Utistytöt nimisen luvun kohdalle merkityt menot nousevat Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan yhteensä 368,100 markkaan, jota vastoin halli-

tuksen ehdotuksessa on niitä 529,800 markkaa. Rahatoimikamari on hallituksen ehdotuksesta poistanut ensinnäkin kunnalliskodin sikalan laajennuskustannukset, 55,000 markkaa, koska Kaupunginvaltuusto on lokakuun 9 päivänä pitämässään kokouksessa osottanut tarvittavan määrän tämänvuotisista käyttövaroistaan. Erinäisten W. C:n teettämiseksi Kivelän sairaalan rakennuksiin VI ja VII oli hallitus merkinnyt 17,000 markkaa. Mainitun sairaalan ylilääkärin kanssa neuvoteltuaan on Rahatoimikamari kuitenkin todennut, että tämän työn teettäminen voi jäädä johonkin seuraavaan vuoteen, jolloin kustannuksiakin ehkä voidaan tuntuvasti vähentää. Kamarin budjettiehdotuksessa ei myöskään ole sitä 150,000 markan määrärahaa, jota hallitus oli anonut uusien kansakoulutalojen teettämiseen. Rahatoimikamari, joka aikaisemmin aina on merkinnyt menosääntöehdotukseensa määrärahan uusia kansakoulutaloja varten, on jossain määrin vähentääkseen menosummaa katsonut olevan poistaminen vastamainitun summan. Kun budjetti on rasittuneempi kuin milloinkaan ennen ja kun varsin luultavasti uusia kansakoulutaloja ei ryhdytä ensi vuonna rakennuttamaan, on Kamarin mielestä ole-massa täysi syy olla merkitsemättä määrärahaa tätä tarkoitusta varten. Sen sijaan on Rahatoimikamari budjettiehdotukseensa merkinnyt 50,000 markan lisämäärärahan Vallilan työväenasuntoja varten ja pyytää siinä kohden viitata Kaupunginvaltuuston viime toukokuun 8 päivänä tekemään päätökseen. — Uutena eränä on merkitty 3,000 markkaa sähkövalojohtojen laittamiseksi Greijuksen sairaalaan, ollen tähän määrärahaan myös luettu varusteiden ja hehkulamppujen kustannukset. On nimittäin herätetty kysymys sähkövalais-tuksen ottamisesta käytäntöön Hagan huvilayhdyskunnassa, ja Kivelän sairaalan johtokunta on päättänyt Greijuksen lisäsairaalan osalta yhtyä yritykseen. — Kaupungin sairaalaylihallitus on eri esityksessä ehdottanut kulkutautisairaalan alueelle teetettäväksi ulkoportaat rakennuksen VI viereiseltä kentältä lääkärienasuntoon. Jos nämä portaat tehdään puusta, on kustannuksia 1,400 markkaa, ja jos ne tehdään kivistä, on kustannuksia 7,300 markkaa. Vaikka tosin kiviportaat ajan pitkään käyvät edullisemmiksi, ehdottaa kaupunginarkkitehti portaat kuitenkin tehtäväksi puusta, koska kiviportaiden kustannukset nykyoloissa nousevat sangen kalliiksi. Hallitus on kuitenkin pitänyt edullisempänä, että portaat, jos työ päätetään teettää, rakennetaan kivistä. Kaupungin sairaalaylihallitus on osottanut, että puheena olevain portaiden teettäminen on aivan välttämätön.

Kadut ja yleiset paikat, korjaus ja kunnossapito nimisen osaston kohdalla on sekä Rahatoimikamarin että hallituksen ehdotuksen mukaan kustannuksia 274,400 markkaa, joten viittaus hallituksen perusteluihin riittänee. Mainita sopii, että kuluvan vuoden menosäännössä on tämän osaston kohdalla menoja 134,050 markkaa.

Huomattavia muutoksia on Rahatoimikamari sitä vastoin katsonut olevan

tekeminen *Kadun ja yleiset paikat, uutistyöt* nimisen osaston kohdalla oleviin menoeriin. Kuluvan vuoden menosäännössä on kaduntasoitustöitä varten ainoastaan 164,250 markkaa, jota vastoin hallituksen ehdotuksessa nyt on 2,731,000 markkaa ja taas Rahatoimikamarin ehdotus päättyy 6,427,600 markkaan. Näin suurta eroavaisuutta ei liene milloinkaan ennen esiintynyt hallituksen ja Rahatoimikamarin ehdotusten välillä. Tämä eroavaisuus johtuukin nykyisistä tavattomista oloista ja niiden nopeasta kehityksestä. Sinä aikana, mikä on kulunut hallituksen ehdotuksen laadinnan ja Rahatoimikamarin käsittelyn välillä, oli tilanne kokonaan muuttunut. Budjettiehdotuksessa ei ainoastaan ollut laskettuja menoeriä tuntuvasti korotettava, vaan siihen oli lisäksi merkittävä huomattavan suuria uusia kaduntasoitustöitä. Niinpä on Rahatoimikamari tuntuvasti korottanut seuraavain kaduntasoitustöiden kustannuksia hallituksen ehdottamista määristä, syystä että kustannusten uusi arviointi on tätä vaatinut:

	Rkmrin ehdotuksen mukaan.	Hallituksen ehdotuksen mukaan.
Torkkelikatu	117,000: —	88,700: —
Adolfintie	18,900: —	15,500: —
Agricolakuja	52,600: —	50,300: —
Loviisankatu	51,000: —	39,600: —
Hangonkatu	24,300: —	21,200: —
Tammisaarenkatu	89,300: —	71,600: —
Heinolankatu	32,800: —	27,000: —
Töölön-, Bjälbon-, Topelius-, Messenius-, Päivärinta- ja Huopalahdenkatu ynnä L. Viertotie sekä Greijuksentien uudistus	668,300: —	625,000: —
Sture- ja Pakaankatu	1,597,500: —	710,000: —
Alppi- ja Castrénkatu sekä I linja	194,800: —	100,000: —
Yhteensä Smk	2,846,500: —	1,748,900: —

Yksistään nämä määrärahat ovat korottaneet hallituksen budjettiehdotuksessa olevia menoeriä kokonaisella 1,097,600 markalla. Lisäksi tulevat määrärahat seuraavia kaduntasoitustöitä varten, joita jo on ryhdytty kuluvana vuonna teettämään, nimittäin:

Helsinginkatu Kristiinankadun ja rautatien väliltä	Smk	669,000: —
Diakonissalaitoksen alueen ja rautatien välinen kuja	„	20,000: —
Hietaniemenkatu täyteen leveyteensä	„	405,000: —
Fredriksperinkatu Sture- ja Eläintarhankadun väliltä	„	532,000: —
Porvoonkatu Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä	„	78,000: —

Saimaankatu Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä	Smk	56,000: —
Sipoonkatu " " " "	"	93,000: —
Sturekatu Pakaankadun ja Sörnäsins haararadan väliltä..	"	325,000: —
E. Hesperiakatu Creutz- ja Mechelinkadun väliltä	"	421,000: —
Yhteensä		Smk 2,599,000: —

Niinkuin edellä mainittiin, on kaikkia nimikkeen Uutistytöt kohdalla lueteltuja töitä jo ryhdytty teettämään, lukuun ottamatta Keskuskadun tasoitusta, Euran- ja Kangasalan tien viertämistä sekä V linjan päällystämistä ketokivillä ja Kapteeninkadun jatkamista satamaradalle asti. Näissä töissä on nykyiselle työntekijämäärälle ansiotilaisuutta enintään maaliskuun alkuun asti. Miten Rahatoimikamari on ajatellut yleisiä töitä toimeenpantavaksi mainitusta ajankohdasta lähtien, esitetään lähemmin seuraavassa, samaten kuin sekin, missä määrin pitemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainavaroja voidaan käyttää mainituista töistä oleviin kustannuksiin. — Rahatoimikamari on kuitenkin tahtonut kiinnittää Kaupunginvaltuuston huomiota erääseen puheena olevain kaduntasoitustöiden yhteydessä olevaan seikkaan. Siitä huolimatta että nämä tuntuvat rahamäärät osotetaan kaduntasoitustöitä varten, ei kuitenkaan poistu muuan epäkohta, joka jo kauan on ollut olemassa ja monella taholla herättänyt kummastelua. Rahatoimikamari tarkoittaa tällä sitä seikkaa, että teollisuustontteja ei ole halullisten saatavana, eikä käyntiin-pantavain tai jo alotettujen huomattavan suurten kaduntasoitustöiden johdosta saada ainoatakaan tuollaista tonttia. Se vaatimaton ehdotus, minkä Raha-toimikamari teki Pakaan alueen järjestämisestä pienteollisuuden tarpeisiin käytettäväksi, olisi ollut näiden töiden yhteydessä toteutettava. On tuskin mikään salaisuus, että kaupungin yleisten töiden hallitus on osottanut varsin vähäistä harrastusta uusien teollisuusalueiden aikaansaamiseen. Ainakaan ei myönteisiä tuloksia siinä kohden ole saavutettu, vaikka Rahatoimikamari on useana vuonna tästä muistuttanut. Kuluvana vuonna on Kaupunginvaltuusto ottanut tämän asian valmisteltavakseen ja sitä varten asettanut erikoisvalio-kunnan. Olisi ollut onnellista, jos tämän valiokunnan työt olisivat edistyneet niin pitkälle, että kaupungilla nyt, kun toistakymmentä miljoonaa markkaa täytyy myöntää kaduntasoitustöihin, olisi ollut tilaisuus käyttää siitä jokin osa teollisuusalueen kuntoonpanemiseen. Valitettavasti näyttää siltä kuin olisi tähän otollinen hetki jätetty käyttämättä.

Kanavat ja viemärit, korjaus ja kunnossapito nimisen osaston kohdalle merkittyihin menoihin nähden pyytää Rahatoimikamari viitata kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksiin ja perusteluihin, joihin Kamari on yhtynyt. Tämän osaston kohdalla on laskettu olevan menoja 187,800 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevan määrän 111,200 markan sijasta. Nimik-

keen *Uutistytöt* kohdalle on hallitus merkinnyt määrärahat kaduntasoitustöiden yhteydessä teetettäviä viemäritöitä varten. Hallituksen ehdotus päättyy 215,700 markkaan. Kun Rahatoimikamari on budjettiehdotukseensa merkinnyt useita uusia kaduntasoitustöitä, johtuu tästä, että viemäritöitäkin varten on merkitävä vastaavat määrärahat. Tämän johdosta lisääntyvät menot tämän osaston kohdalla 508,000 markalla, kohoten siten kaikkiaan 723,700 markkaa tämänvuotisen määrän 152,200 markan sijasta. Kanavista ja viemäreistä on ehdotuksen mukaan kustannuksia kaikkiaan 911,500 markkaa, sen sijaan että niitä tämänvuotisessa menosäännössä on 263,400 markkaa. Tässäkin kohden siis 1917 ja 1918 vuoden menosäännöt eroavat toisistaan tuntuvasti.

Osaston *Tiet, korjaus ja kunnossapito* kohdalla on hallitus laskenut menot 58,600 markaksi, jota vastoin Rahatoimikamarin on täytynyt korottaa menomäärä 81,740 markkaan (102,600 markkaa vuonna 1917). Hallituksen ja Kamarin ehdotuksen välinen ero johtuu siitä, että Kamari on budjettiehdotukseensa merkinnyt kaksi uutta menoerää, nimittäin 13,400 markkaa Eläintarhan urheilukentältä Bölen esikaupunkiin vievän tien laajentamiseksi sekä 9,740 markkaa kulkutautisairaalan alueella olevain teiden korjaukseen ja alueen erään osan salaojitukseen. Ensinmainittu määräraha on merkitty Fredriksperin työväenyhdistyksen ja Sosialidemokratisen nuoriso-osaston esityksestä, jossa on anottu, että kaupunki teettäisi jalkatien Eläintarhan urheilukentän seuduilta Böleen sekä leikkikentän Maistraatinkadun eteläpuolella sijaitsevalle avonaiselle paikalle ynnä talvella kelkkaradan samaan paikkaan. Kaupungin yleisten töiden hallitus huomauttaa, että hakijain tarkoittama tie on Fredriksperin asema-alueen kohdalla noin 5 metriä leveä ja että siinä käy vilkas ajo-liikenne, minkätähden se on jalkamiesten, eritoten lasten, sangen hankala kulkea. Puheena olevaa anomusta täytyy sentähden pitää täysin perusteltuna. Tien teettämisestä on laskettu olevan kustannuksia 13,400 markkaa, minkä summan Rahatoimikamari on merkinnyt ehdotukseensa. Sitä vastoin ei Rahatoimikamari ole katsonut tarpeelliseksi ehdotukseensa merkitä määrärahaa leikkikentän laittamiseksi Maistraatinkadun eteläpuolella sijaitsevalle avonaiselle paikalle. Vaikka suuri osa tätä paikkaa onkin jo täytetty louhoskivillä ja kaupunginasemakaavaosasto on sinne suunnitellut laitettavaksi leikkikentän, ei tämä tarve näy olevan pakottava. Lapsille on näillä seuduin tarjona riittävästi leikkipaikkoja, ja Eläintarhan suuri urheilukenttä sijaitsee niin lähellä, että uuden urheilukentän laittaminen Bölen vierelle voi jäädä toistaiseksi. Siitä noin 2,000 m²:n laajuisesta urheilukentästä, minkä hallitus oli ajatellut teetettäväksi ensi vuonna, olisi kustannuksia 15,000 markkaa. — Hakijain anoma kelkkamäki voidaan laittaa edellä mainitun urheilukentän kaakkoispuoliselle mäelle, ja tarkoitusta varten onkin merkitty määräraha. — Toinen Rahatoimikamarin merkitsemä uusi menonra tarkoittaa, niinkuin mainittiin, kulkutautisairaalan alueella olevain teiden korjaamista ja mainitun

alueen erään osan salaojittamista, joista töistä on laskettu olevan menoja 9,740 markkaa. Tämän asian on pannut vireile kaupungin sairaalaylihallitus, ja Rahatoimikamarin mielestä on työ ollut teetettävä, koska se hyvin sopii hätäaputyöksi ja sairaalalta siten poistuu tuntuva haitta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotukseen *Viertotiet, korjaus ja kunnossapito* nimisen osaston kohdalle merkityt menot on Rahatoimikamari voinut hyväksyä sinänsä. Näihin tarkoituksiin on laskettu tarvittavan 64,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevain 20,000 markan sijasta.

Niinikään on Rahatoimikamari hyväksynyt hallituksen ehdotuksessa olevat kaupungin *satamain korjaus- ja kunnossapitokustannukset*. Määrärahat nousevat tämänvuotisista 187,100 markasta 199,000 markkaan. — *Uutistöihin* nähden viittaa Rahatoimikamari hallituksen perusteluihin. Rahatoimikamari on kohdakkoin antava lausunnon kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemästä kaupungin satamaolojen järjestämisehdotuksesta ja silloin antava perinpohjaisen esityksen näistä asioista. Tässä yhteydessä mainittakoon, että Rahatoimikamari on havainnut olevan kiinnittäminen erikoista huomiota Sörnäsän sataman tarkoituksenmukaiseen rakennuttamiseen. Näiden töiden teettämiseksi ei ole menosääntöön merkitty määrärahaa, osin syystä että Rahatoimikamarista on näyttänyt siltä, kuin olisi ensin odotettava Kaupunginvaltuuston päätöstä asiassa, ja osin taas syystä että nämä työt on joka tapauksessa teetettävä lainavaroilla, joten ne voidaan teettää tarvitsematta menosääntöä silti muuttaa. Santa- ja Busholmassa jatkettavista tasoitus- ja laiturirakennustöistä on laskettu olevan kustannuksia 2,950,000 markkaa, joka summa on nyt samoin kuin ennenkin maksettava lainavaroista.

Kaupungin istutusten korjaukseen ja kunnossapitoon oli hallitus laskenut tarvittavan 425,350 markkaa, mutta Rahatoimikamari on summan vähentänyt 393,400 markkaan. Kuluvan vuoden menosäännössä on vastaava määräraha 274,865 markkaa. Mainittu Rahatoimikamarin tekemä supistus koskee kahta erää, nimittäin istutusten ja puutaimistojen sekä Kivelän sairaala-alueen istutusten kunnossapitokustannuksia. Ensinmainitun erän oli hallitus laskenut 280,000 markaksi. Rahatoimikamari on kuitenkin ollut sitä mieltä, että puutarhahallinnon pitää säästäväisyyttä ja huolekkuutta noudattaen voida tulla toimeen jonkin verran pienemmällä rahamäärällä. Kaupungin istutuksethan kuuluvat niihin yleisiin töihin, joiden määrärahoja nykyisissä tukalissa oloissa voi supistaa vähimmillä haitoilla. — Kivelän sairaalan ylläikäärin ilmoituksen mukaan voi sairaalahallinto teettää sairaala-alueella toimeenpantavat istutustyöt 2,500 markalla, sen sijaan että kaupunginpuutarhuri oli laskenut niihin tarvittavan 4,450 markkaa. — *Uutistöiden* kohdalle oli hallitus merkinnyt yhteensä 51,500 markkaa ensi vuonna tarpeelliseksi katsottuja töitä varten. Rahatoimikamari on tämän lisäksi budjettiehdotukseen merkinnyt kaksi menoerää, yhteensä 255,000 markkaa, minkä

johdosta uutistöiden kustannusten kokonaissumma kohoaa 306,500 markkaan. Asunto Osakeyhtiö Pääsky oli Rahatoimikamarilta anonut, että Pääskylän- ja Sibyllankadun kulmauksessa oleva avonainen paikka tasoitettaisiin ja varustettaisiin istutuksilla kaupunginasemakaavan mukaisesti, koska paikka nykyisessä kunnossaan on varsin rumentava. Istutuksen ja leikkipaikan tarve tässä etäisessä, enimmäkseen työläisten asumassa osassa kaupunkia on ilmeinen. Kustannukset on laskettu 30,000 markaksi, josta määrästä ensi vuoden osalle on merkitty 15,000 markkaa, jolla rahamäärällä paikan tasointa voidaan toimeenpanna. — Suurin määräraha kohdistuu kuitenkin isomman tien teettämiseen Alppilan ja vesisäiliön välille. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia kokonaista 240,000 markkaa. Työn teettämistä perustelee etusijassa sen sopivaisuus hätäaputyöksi. Tämän työn tarveainekustannukset ovat verraten vähäiset, joten suurin osa määrärahasta menee työpalkoiksi. Rakennuskonttorin hankkimain likimääräisten tietojen mukaan on työkustannukset laskettava 30 markaksi neliömetriltä. Mutta Rahatoimikamari ei ole tahtonut puoltaa tätä työtä teetettäväksi yksinomaan siitä syystä, että se hyvin soveltuu hätäaputyöksi. Niinkuin tunnettu, on näköala siltä kukkulalta, missä kaupungin vesisäiliö sijaitsee, kauniimpia Helsingin kaupungin lukuisista kauniista näköaloista. Mutta Eläintarhan tämän osan huonon hoidon ja sopivain liikenneväyläin puutteessa ei mainitulla näköalapaikalla käy sanottavasti yleisöä, tuskinpa varsinaisilla helsinkiläisillä on sen olemastaolosta tietoakaan. Sitä paitsi käy syyllä huomauttaminen, ettei olisi asiattonta, vaikka kaupunginviranomaiset ryhtyisivätkin tähänastista enemmän toimenpiteisiin Kallion ja rajakkaisten kaupunginalueiden olojen korjaamiseksi ja sinne laittaisivat miellyttäviä avonaisia paikkoja sekä sopivia liikenneväyliä. Tähän tulee lisäksi, että kaupunginpuutarhurin ilmoituksen mukaan tälle tielle voi talvisaikaan laittaa kelkkamäen, joka ulottuu vesisäiliöstä Eläintarhan lammikkojen viereiselle kentälle asti. Semmoisella kelkkamäellä ei liene vertaansa kaupungissa. Talviurheilu voisi siten saavuttaa tuntevan edun. Näistä syistä on Rahatoimikamari ehdotukseensa merkinnyt määrärahan tätä työtä varten, jota jo on Kamarin suostumuksella ryhdytty teettämään hätäaputyönä. — Sen sijaan Kamari ei ole puoltanut hallituksen ehdotusta että ensi talvena ryhdyttäisiin teettämään tasoitustöitä puistoksi aiotulla alueella Armfelt- ja Speranskintien sekä korttelien N:o:jen 227 ja 228 välillä. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 20,000 markkaa. Rahatoimikamarista on nimittäin näyttänyt siltä, kuin olisivat kaupunginviranomaiset viime vuosina teettäneet Helsingin niemellä niin huomattavia istutustöitä, että jäljellä olevat työt haitatta voivat jäädä toistaiseksi. — Lopuksi mainittakoon, että Helsingin Lawn-tennisklubi on anonut tennistratoja rakennettavaksi Eläintarhaan Mäntymäen vierelle ja ensi vuoden menosääntöön pantavaksi tarkoitukseen tarpeelliset varat. Kaupungin

yleisten töiden hallitus onkin puoltanut tätä anomusta. Rahatoimikamari sitä vastoin on katsonut tämän työn sangen vähän soveltuvan hätäaputyöksi, koska työainekustannuksilla siinä on ratkaiseva merkitys. Näyttää sentähden siltä, kuin olisi sopivampi teettää tämä työ semmoiseen aikaan, jolloin työainekustannukset ovat huokeat ja menoja sentähden voidaan tuntuvasti huojistaa.

Istutuksista on ollut kustannuksia seuraavat määrät:

		Korjaus- ja kunnossa- pito.	Uutistyöt.
Vuonna 1900 (tilinpäätöksen mukaan) ..	Smk	52,023: 04	39,858: 74
” 1905 (” ”) ..	”	60,327: 26	26,244: 26
” 1910 (” ”) ..	”	118,891: 87	45,597: 02
” 1915 (” ”) ..	”	165,326: 47	30,496: 24
” 1917 (rahasäännön ”) ..	”	274,865: —	97,500: —
” 1918 (budjettiehd. ”) ..	”	393,400: —	306,000: —

Niinkuin edellä olevasta näkyy, on istutuksia varten budjettiin pantu sangen runsaat määrärahat.

Puhtaanapitolaitoksen korjausta ja kunnossapitoa sekä uutistöitä varten kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksessa olevat määrärahat on Kamari pysyttänyt sinällään, ja viitataan niihin nähden hallituksen perusteluihin. Menot on siten laskettu kaikkiaan 1,396,700 markaksi.

Puhtaanapitolaitoksesta on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	107,029: 98
” 1905 (” ”)	”	166,855: 18
” 1910 (” ”)	”	261,202: 81
” 1915 (” ”)	”	318,442: 16
” 1917 (rahasäännön ”)	”	684,450: —
” 1918 (budjettiehd. ”)	”	1,396,700: —

Myöskin *Yleisen makkien puhtaanapidon* menot on laskettu hallituksen erikoisehdotuksen mukaisesti, ja kohoavat ne tämänvuotisesta määräs-
tään 491,700 markasta budjettiehdotuksen mukaan 1,270,000 markkaan vuonna 1918. Tämä kohoaminen johtuu pääasiallisesti työpalkkain tuntuvasta korotuksesta, mikä vastaa 160 %.

Kaupungin yleisestä makkien puhtaanapidosta on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	181,491: 33
„ 1905 („ „)	„	200,233: 32
„ 1910 („ „)	„	259,297: 55
„ 1915 („ „)	„	274,320: 34
„ 1917 (rahasäännön „)	„	491,700: —
„ 1918 (budjettiehd. „)	„	1,270,000: —

Työkalujenkin oston varatut määrärahat on merkitty hallituksen ehdotuksen mukaisesti, lukuun ottamatta yhtä menoerää, jonka hallitus oli epähuomiosta merkinnyt liian alhaiseksi. Työraiteiden hankintaa ja työkalujen ostoa varten oli Kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 23 päivänä kuluvaan vuotta osottanut 100,000 markkaa edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta. Tästä määrärahasta oli hallitus erikoisehdotukseensa merkinnyt ainoastaan 71,000 markkaa, mutta myöhemmin antamassaan kirjelmässä ilmoittanut, että menosääntöön olisi pantava koko määräraha. Rahatoimikamari on tehnyt tämän oikaisun, minkä johdosta Kamarin menosääntöehdotus tältä kohden on 29,000 markkaa suurempi hallituksen ehdotusta. Tämän osaston loppusumma nousee 333,000 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 116,900 markan sijasta.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalle on kaupungin yleisten töiden hallitus budjettiehdotukseensa merkinnyt kaikkiaan 16,200 markkaa. Tämän summan lisäksi on Rahatoimikamari merkinnyt kaksi huomattavaa määrärahaa. Lisäyksenä erinäisten yleisten töiden kustannuksiin myönnettyjen korotettujen työpaikkain johdosta on menosääntöön merkitty tasaluvuin 500,000 markkaa. Edellä on mainittu työntekijäin palkkausoloihin viimeksi tehdyt parannukset. Budjetinkäsittelyssä ei ole voitu eikä ehditty laskea, mitä tämä korotus vaikuttaisi kunkin eri työn kustannuksiin. Varmuutta ei myöskään ole siitä, ettei nyt määrättyjä palkkoja tarvitsisi ensi vuonna edelleen korottaa. Näihin seikkoihin katsoen ja jottei menosääntöön tämä johdosta tarvitsisi tehdä muutoksia, on Rahatoimikamari pitänyt puheena olevaa määrärahaa hyvin perusteltuna. Sen suuruudesta voi tosin olla eri mielipiteitä, ja mielellään myönnettäköön, että laskelmia ei voida perustaa varmaan pohjaan, koska mahdollisten korotusten määrä ei enempää kuin kaupungin palveluksessa olevain työntekijäin lukukaan ole edeltäpäin lähimainkaan laskettavissa. Rahatoimikamarin on sentähden täytynyt laskelmissaan käyttää yleisen budjetinkäsittelyn tarjoomaa pohjaa. Kamarista ei ole näyttänyt suositeltavalta kuormittaa ennestäänkin rasittunutta budjettia tässä ehdotettua suuremmalla menoerällä — Toinen Kamarin tämän nimikkeen kohdalle merkitsemä meno-

erä on tuntuvasti suurempi, nimittäin kokonaista 6,000,000 markkaa eli likimittain sama määrä, johon kaupungin koko menosääntö nousi vuonna 1905. Kamari on edellä jo maininnut, että menosääntöehdotukseen merkityt yleiset työt eivät riitä pitemmäksi aikaa, varsinkin jos, niinkuin luultavaa on, yleisten töiden työvoimaa edelleen huomattavasti lisätään. Kaupungin yleisten töiden hallitus ei enempää kuin Rahatoimikamarikaan ole vielä voinut ilmoittaa, mihin yleisiin töihin vastamainittu suuri määräraha on käytettävä, mutta Kamari on arvellut tämän saavan jäädä hallituksen ja Rahatoimikamarin tehtävän eri esityksen varaan ja viime kädessä Valtuuston ratkaistavaksi. Tähän nähden on niinkään mahdotonta arvata, minkä verran tästä summasta voitaisiin panna maksettavaksi pitempiäaikaisista lainavaroista, vai onko koko summa suoritettava vakinaisista tuloista. Rahatoimikamari puolestaan on muodollisista syistä ollut sitä mieltä, että olisi noudatettava jälkimäistä menettelytapaa. Sillä lainavaroja voidaan osottaa ainoastaan johonkin määrättyyn tarkoitukseen, jommoista edellytystä ei tässä tapauksessa ole olemassa. Tällä määrärahalta kustannettavista töistä pyytää Rahatoimikamari erikoisesti mainita satamaradan laajentamisen kaksiraiteiseksi, Sörnäsän satamaolojen järjestämisen sekä vihdoin teollisuusalueiden kuntoonpanettamisen, ellei laajemmassa mitassa, niin ainakin Pakaan alueella.

Tämän tärkeän pääluokan kohdalle merkityt menomäärät ovat eri vuosina tuntuvasti vaihdelleet, osin kulloinkin vallitsevain taloudellisten olojen mukaan ja osin siitä johtuen, että eri vuosina on osotettu erisuuruiset määrät lainavaroja suurempain rakennusyritysten tai muiden tärkeämpäin yleisten töiden teettämiseen. Esitettäköön kuitenkin tämänkin pääluokan menomääriin nähden seuraavat numerotiedot, jotka osaltaan valaisevat kaupungin menosäännön asteettaista kohoamista.

Kaupungin yleisiä töitä varten on alempana lueteltuina vuosina osotettu vieressä mainitut rahamäärät:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	2,561,816: 76
” 1905 (” ”).....	”	1,607,308: 25
” 1910 (” ”).....	”	6,970,313: 62
” 1915 (” ”).....	”	4,771,626: 87
” 1917 (rahasäännön ”).....	”	5,538,497: 81
” 1918 (budjettiehd. ”).....	”	22,348,100: —

Neljästoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

Osastoon *A. Kaupungin virka- ja palvelusmiesten voimassa olevan eläkeohjesäännön perusteella maksettavat eläkkeet* on merkitty seuraavat vuoden varrella myönnetty eläkkeet, nimittäin:

1)	Ent. kansakoulunopettajatar	Iida Molander Smk	1,140: —
2)	„ kamreeri	Gustaf Hall „	4,320: —
3)	„ putkimestari	Juho Äijälä „	2,034: —
4)	„ kansakoulunopettajatar	Fanny Hohenthal	.. „	1,410: —
5)	„	Johanna Sofia Kristina Åkerman „	1,140: —
6)	„	Flora Helena Nervander „	1,410: —
				<u>Yhteensä Smk 11,454: —</u>

Kun ketään eläkkeensaajaa ei ole vuoden varrella kuollut, kohoavat kaupungin virka- ja palvelusmiesten eläkkeistä johtuvat menot vastamainittulla 11,454 markan määrällä. Virka- ja palvelusmiesten eläkkeitä varten vuonna 1918 on merkitty sama rahamäärä kuin useana edellisenäkin vuonna eli 10,000 markkaa, minkä johdosta tämän osaston menot kohoavat 51,503 markkaan tämänvuotisen menosäännön 40,049 markasta.

Osastossa *B. Kaupungin työntekijäin voimassa olevan eläkeohjesäännön perusteella maksettavia eläkkeitä* on vuonna 1917 myönnetty seuraaville henkilöille nimittäin:

1)	Työläisnaiselle	Karolina Wilhelmina Toivoselle	.. Smk	441: —
2)	Työmies	Karl Karlssonille „	930: —
3)	„	Oskar Edvard Grönbergille „	400: —
4)	Kirvesmies	Anders Kiiskille „	642: —
				<u>Yhteensä Smk 2,413: —</u>

minkä ohessa korotettua eläkettä on myönnetty

1)	Työmies	Arndt Johan Haloselle Smk	337: —
				<u>Yhteensä Smk 2,750: —</u>

Vuoden varrella on eläkkeensaaja Gustaf Edvard

Bång kuollut, minkä johdosta poistuu Smk 480: —

Vuoden varrella myönnettäviin eläkkeisiin varattu määräraha on pysytetty ennallaan 4,000 markan määräisenä, joten menoja tämän osaston kohdalla on 15,915 markkaa.

Kuluvana vuonna ovat *apurahoja Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan saaneet* seuraavat henkilöt:

1) Alaikäinen Osmo Johan Aaltonen	Smk	156: —
2) Ent. ensimmäinen kaupunginlääkäri Wilhelm Sucksdorff ..	”	5,800: —
3) Alaikäiset Karl Torsten Henrik ja Elvi Maria Kristina Lehtinen	”	600: —
4) Alaikäiset Eine Karolina ja Karl Runar Timm	”	600: —
5) Alaikäinen Aimo Lahti	”	200: —
6) Insinööri Johan Axel Sjöholm	”	1,530: —
7) Alaikäiset Klaus Henrik, Helga Maria ja Lyyli Linnea Saxberg	”	900: —
8) Ent. palosotilas Johan Emil Tähti	”	600: —
9) Alaikäiset Aksel Lennart ja Toini Emilia Pirttilä	”	144: —
10) Leskivaimo Emilia Wilhelmina Johansson	”	240: —
11) ” Hulda Ulrika Koskinen	”	300: —
12) ” Sofia Virta ynnä alaikäiset Aune Rakel ja Kerttu Valpuri Virta	”	600: —
13) Työmies Karl Johanssonin eläke kohoaa 400:sta 700 markkaan eli	”	300: —
		<u>Yhteensä Smk 11,970: —</u>

Sen ohessa on apurahansaajiin nähden vuoden varrella merkitty seuraavat muutokset:

1) Apurahoja poistuu: vuoden varrella kuolleen ent. realikoulunvahtimestarin F. M. Lindqvistin ..	Smk	450: —
2) ” ” ent. satamavahtimestarin Johan Edvard Stenmanin samasta syystä	”	400: —
3) ” ” järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönnebergin samasta syystä ..	”	200: —
4) ” ” työ- ja vaivaistalon ent. emännöitsijän Maria Sofia Ekholmin samasta syystä	”	500: —
5) ” ” vahtimestarinleski Johanna Strömin samasta syystä	”	120: —
6) ” ” Vaivaishoitohallituksen ent. johtajan, pastori Johan Alexander Collanin samasta syystä	”	2,400: —

7) Apurahoja poistuu: ent. kaupunginpalvelijan Carl Wilhelm Åkermanin samasta syystä....	Smk	400: —
8) Varastonhoitajanleski Aurora Mathilda Heinolan ja hänen alaikäisten lastensa apuraha vähenee yhden lapsista tultua täysi-ikäiseksi	”	16: 65
9) Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlströmin ja hänen alaikäisten lastensa apuraha vähenee yhden lapsista tultua täysi-ikäiseksi	”	55: —
10) Alaikäisen Verna Elisabeth Gustafssonin apuraha poistuu, syystä että hän on vuoden varrella tullut täysi-ikäiseksi	”	100: —
	Yhteensä Smk	4,641: 65

Tämän nimikkeen kohdalla olevat menot siis toiselta puolen lisääntyvät 11,970 markalla, mutta toiselta puolen vähenevät Smarkalla 4,641: 65, joten menojen lopullinen lisäännys on Smk 7,328: 35 ja loppusumma Smk 45,644: 02. — Tähän nähden sopinee huomauttaa että, vaikka on olemassa kaupungin virka- ja palvelusmiesten sekä työntekijäin vahvistetut eläkeohjesäännöt, myönnetään ylimääräisiä apurahoja kuitenkin sangen paljon. — Budjetinkäsittelyn päätyttyä ilmoitettiin työmies Jaakko Salmion kuolleen, minkä johdosta hänelle tuleva 400 markan eläke poistuu, ja ottanee budjettivaliokunta tämän oikaisun huomioon.

Ehdotus kalliinajanlisäyksen myöntämisestä kaupungin eläkkeensaajille on tehty ja annettu kalliinajanlisäysvaliokunnan valmisteltavaksi, vaikkei valiokunta vielä ole antanut lausuntoa ehdotuksineen asiasta. Rahatoimikamari ei sentähden ole voinut tämän pääluokan kohdalle merkitä mahdollisesti tarpeellista määrärahaa.

Tämän pääluokan kohdalla esiintyvä menojen lisäännys on siis Smk 21,052: 35. Eri vuosina on tämän pääluokan kohdalla ollut menoja seuraavat määrät:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	10,486: 68
” 1905 (” ”).....	”	12,914: 61
” 1910 (” ”).....	”	40,039: 69
” 1915 (” ”).....	”	77,594: 44
” 1917 (rahasäännön ”).....	”	92,009: 67
” 1918 (budjettiehd. ”).....	”	113,062: 02

Viidestoista Pääluokka.

Sekalaiset menot.

Osastossa *Kaupungin talot ja maatilat* on eri kiinteistöt lueteltu aakkosjärjestyksessä jonkin järjestelmän aikaansaamiseksi tässä kohden. — Erikoiserät ovat pääasiassa samat kuin tähänkin asti, vaikka niitä onkin hiukan korotettu veden, sähkövalon, puhtaanapidon sekä polttoaineiden hinnannousun johdosta. Kaupungin talojen taloudenhoitajan hoitamista kaupungin kiinteistöistä ei Vuorimieskadun taloa N:o 9 enää ole budjettiehdotuksessa, syystä että se on vuoden varrella purettu. — *Kunnan työväenasuntojen* menot on merkitty Sosialilautakunnan erikoisbudjettiehdotuksen mukaisesti, kuitenkin siten muutettuina, että Rahatoimikamari ei ole menosääntöehdotukseen merkinnyt lautakunnan talonmiehille ja lämmittäjille ehdottamia palkankorotuksia. Tässä samoin kuin niin monessa edellä mainitussa tapauksessa viittaa Rahatoimikamari myönnettyihin kalliinajanlisäyksiin, jotka hyvinkin runsaasti vastaavat ehdotettuja korotuksia. Jotta ensi vuonna kävisi mahdolliseksi teettää erinäisiä sisäisiä korjaustöitä kunnan työväenasunnoissa, on niitä varten merkitty Kristiinankadun ja Vallilan asuntojen osalle 3,000 sekä Hietaniemenkadun asuntojen osalle 6,000 markkaa. Tässä yhteydessä mainittakoon, että sähköjohto on kuluvana vuonna laitettu Hietaniemenkadun kivitaloon B. Tämän toimenpide, johon on ryhdytty etusijassa jotta vuokralaisilta säästyisivät petrolin hankinnasta olevat runsaat menot, on jo aikaisemmin osottautunut erittäin suotavaksi niihin terveydellisiin ja muihin haittoihin nähden, joita petrolivalaistuksen käyttäminen tuollaisissa pienissä asunnoissa tuottaa. Mainitusta työstä on ollut kustannuksia 1,880 markkaa, joka summa on merkitty ensi vuoden budjettiehdotukseen. Menoja on laskettu olevan Kristiinankadun työväenasunnoista 7,175 markkaa tämänvuotisen menosäännön 5,780 markan sijasta, Hietaniemenkadun työväenasunnoista 26,210 markkaa tämänvuotisen määrän 17,490 markan sijasta ja Vallilan työväenasunnoista 16,100 markkaa tämänvuotisen määrän 11,450 markan sijasta eli siis kaikkiaan 49,485 markkaa ja 14,765 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden menosäännössä. Tässä yhteydessä mainittakoon se hieman hämmästyttävä seikka, että kunnan työväenasuntojen vuokratulojen lasketaan kohoavan miltei samalla määrällä eli 14,600 markalla, mitä täytyy pitää omituisena sattuman oikkuna. — *Kunnan virutushuoneiden* menosääntö ko-hoaa 400 markalla valaistus- ja lämmityskulujen lisääntymisen johdosta sekä nousee 20,300 markkaan. Näitä menoja vastaamassa on tulopuolella 4,000

markkaa. Jos näitä laitoksia arvostelee kannattavaisuuskannalta, on tulos yksinomaan masentava. Mutta tässä on huomattava, ettei näitä virutushuoneita teettämällä ole ollut aikomuskaan aikansaada liikeyrityksiä, vaan ainoastaan parantaa kaupungin vähävaraisen väestön terveydellisiä oloja. Menojen ja tulojen välisen erotuksen tasoittaminen tietäisi välittömän verotuksen toimeenpanemista, joka etusijassa kohtaisi köyhempää väestöä ja estäisi virutushuoneita käyttämästä suotavassa määrässä. — *Raatihuoneen* menosääntö kohoaa 21,400 markasta 34,000 markkaan, pääasiallisimmin sen johdosta että polttoainekulut ovat tuntuvasti kohonneet, samoin kuin lisäksi menot siivoamisesta ja lattaiin pesusta. — *Ent. seurahuoneenkin* menosäännössä on tuntuva kohoamista huomattavana. Kuluvan vuoden menosäännössä laskettiin kustannukset 60,030 markaksi, josta summasta polttoaineiden osalle tuli 21,150 markkaa. Esillä olevaan budjettiehdotukseen on merkitty menoja 128,580 markkaa, josta summasta polttoaineiden osalle tulee kokonaista 100,200 markkaa. Tämä luonnoton korotus on selitettävissä siten että, niin kauan kuin suurin osa huoneistoista oli venäläisenä merisotilassairaalana, saatiin lämmitykseen maksutta hiiliä. Kun nyttemmin kaikki huoneistot on palautettu kaupungin vapaasti käytettäviksi ja niihin on sijoitettu elintarvelautakunnan konttoreja sekä kaupungin omia virastoja, täytyy kaupungin kustantaa näiden huoneistojen lämmitysikin. Yhtenä syynä tämän menoerän kohoamiseen on tietenkin ollut halkojen hinnannousu. — *Bengtsårin maatilan ja Toivoniemen tilan* kustannukset on laskettu 13,000 ja 40,000 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 13,600 ja 5,000 markan sijasta. Teetettäväksi ehdotetuista huomattavammista töistä ja tilain hoitoa varten merkityistä menoista mainittakoon seuraavat:

Bengtsår:

Puutarhan kunnossapito	Smk	1,000: —
Apulannoitusaineet, väkirehut ja turvepehku ..	„	5,000: —
Kalusto	„	1,000: —
Verot ja palovakuutus	„	1,500: —
Kalastajan asunnon korjaus	„	1,100: —

Toivoniemi:

1 työnjohtaja, palkkaa	1,200: —	
muona	<u>1,500: —</u>	Smk 2,700: —
1 muonamies, palkkaa	600: —	
muona	<u>1,500: —</u>	„ 2,100: —

1 karjakko, palkkaa	Smk	300: —
Siemenkaurat, siemenrukiit y. m.	„	3,000: —
Turvepehku ja kalkki	„	1,000: —
Väkirehut, heinät, kaurat y. m.	„	25,500: —

Kasvatuslautakunnan ehdotukseen on merkitty 8,000 markkaa asunnon rakennuttamiseksi Bengtsårin kalastajalle. Tämä toimihenkilö asuu nykyään eräässä tavarasuojassa johtajan asunnon vierellä. Kun tämän asiointilan ei kuitenkaan lautakunnan mielestä pidä saada jatkoa, on mainitulle toimihenkilölle ensi tilassa rakennettava asunto. Aikomus on samaan rakennukseen sijoittaa joitakuita poikiakin. Rahatoimikamari on asiassa asettunut eri kannalle ja arvellut lautakunnan jossain määrin liioittelevan niitä haittoja, joita koituu kalastajan muka puutteellisesta asunnosta. Mainitun tavarasuojan tarpeenmukaisesta korjauttamisesta koitunee kaupungille kustannuksia enintään 1,000 markkaa, mutta sen johdosta käy mahdolliseksi lykätä uuden rakennuksen teettäminen vuoden, kenties useammankin päähän. Mahdotonta ei ole sekään että, kun lautakunta uudelleen ottaa asian käsiteltäväksi, silloin on olemassa jokin toinen ehdotus. — Mitä taas Toivoniemen tilan menosääntöön tulee, osottaa se ilmeisesti, kuinka kalliiksi maanviljelystalous käy, kun omistaja tai hänen edustajansa eivät ole siihen täydellisesti perehtyneitä, mutta heidän yhtäkaikki täytyy hoitaa sekä taloudellista että maanviljelysteknillistä puolta. Kamarilla on edellä ollut syytä lausua epäilevänsä, onko kaupunkilähetys taloudellisesti edullisimmalla tavalla hoitanut Ryttylän maatilaa. Ja Toivoniemen maatilain menosäännön ehdotus antaa Kamarille perusteltua aihetta lausua saman epäilyksen kasvatuslautakuntaan nähden. Kun Boxbacka Aktiebolag yhtiön palveluksessa olevat agronomit ovat ilmoittaneet, etteivät he ehdi antamaan neuvoja kaupungin muiden maatilain hoidossa, mutta yksityisten, maanviljelysalaan perehtymättömäin virkamiesten tai viranomaisen kokeilut voivat tuottaa kaupungille suuria menoja, niinkuin aikanaan oli laita Bengtsårissa, on Rahatoimikamarin mielestä ollut heti ryhdyttävä joihinkin toimenpiteisiin tuollaisen erehdyksen toistumisen välttämiseksi. Kun Kamari ei vielä ole erinäisistä syistä käsitellyt loppuun kysymystä maatilalautakunnan asettamisesta, on Kamari katsonut olevan budjetti-ehdotukseen merkitseminen 2,400 markkaa korvaukseksi kunnan lauta- ja johtokuntain valvonnan alaisten maatilain *maanviljelysneuvojalle*. Tämä ehdotus ei suinkaan tarkoita uuden kunnallisen viran perustamista, vaan ainoastaan asiain väliaikaista järjestämistä sille kannalle, että voidaan tulla toimeen, kunnes maatilalautakunta tai jokin muu asiantunteva laitos kaupungin maatilain hoitoa varten ehditään asettaa. — Uutena eränä on merkitty *maksuja Suomen Höyrykattilayhdistykselle* kaupungin keskuslämmityslaitosten valvonnasta 2,000 markkaa. Kaupunki on jo monta vuotta ollut

tämän yhdistyksen jäsenenä. Sikäli kuin kaupungin keskuslämmityslaitosten luku lisääntyy, kohoavat yhdistykselle menevät maksutkin. Tähän asti on nämä maksut suoritettu arvaamattomia tarpeita varten olevasta Rahatoimikamarin määrärahasta, mutta on näyttänyt oikeimmalta merkitä ne eri menoeräksi. — Tämän luvun kohdalla kohoavat menot 312,935 markkaan tämänvuotisen menosäännön 199,100 markan määrästä.

Erityiset määrärahat nimisen luvun kohdalla huomataan ensinnäkin määräraha *erinäisten kaupungin talojen kalustoa varten*. Konttoritarpeiden ja yksinkertaisimpainkin huonekalujen kalliin hinnan johdosta on tämä määräraha korotettu 10,000:sta 20,000 markkaan. Kuluvana vuonna on nimittäin käynyt selville, että 10,000 markan määräraha on riittämätön tähän tarkoitukseen. Esimerkkinä mainittakoon, että Rahatoimikamarin toimitettavia työväen palkanmaksuja varten tarpeellinen kone on maksanut 7,400 markkaa. Tämän koneen hinta pannaan maksettavaksi 1918 vuoden menosäännöstä. Ehdotettu määräraha on pikemmin liian niukka kuin liian runsas, mutta Rahatoimikamari toivoo tehokasta tarkastusta toimittamalla voitavansa pakottaa kunnan viranomaisia noudattamaan suurinta säästäväisyyttä uuden kaluston hankinnassa. — Kaupungin virastojen ja laitosten puhelinkojeiden luvun lisääntymisen johdosta on *puhelinmaksujen* laskettu ensi vuonna kohoavan tämänvuotisesta 16,000 markan määrästä 25,000 markkaan. — *Rautatiehallituksen käytettävänä Katajanokalla olevan huoneiston* vuokra on korotettu 3,580 markasta 4,165 markkaan, koska Helsingin Makasiiniosakeyhtiö on irtisanonut nykyisen vuokrasopimuksen ja korottanut vuokraa ensi kesäkuun 1 päivästä. — *Kaupungin työkunnan* menot kohoavat 30,500 markasta 43,700 markkaan, syystä että työkunnan miehistölle on vuoden varrella myönnetty korotettuja palkkoja. Liikennekonttori on laskenut 11 miehelle maksettavan kullekin 300 markkaa kuukaudessa, mihin lisäksi tulee 500 markkaa työpukujen hankkimiseksi miehistölle. Työnjohtaja taas saisi 400 markan kuukausipalkan. — Suomen Kaupunkiliiton esitettyä, että sille suoritettaisiin apumaksua 12 penniä kultakin henkikirjoissa olevalta henkilöltä, on Helsingin kaupungin suoritettava apumaksu *Kunnalliselle Keskustoimistolle* laskettu 20,400 markaksi tämänvuotisen määrän 17,000 markan sijasta. Suomen Kunnallislehden tilausmaksu on pysytetty ennallaan. — *Helsingin kaupungin historian* julkaisukustannuksia varten on ensi vuodeksi merkitty 8,000 markan siirtomääräraha. Lukuun otettuina edellisinä vuosina tähän tarkoitukseen varatut määrärahat kohoaa summa 49,000 markkaan, ollen siis hiukan enemmän kuin puolet tarpeelliseksi lasketusta määrästä. Aikomus oli julkaista tämä teos ensi vuonna, mutta nykyolojen johdosta on syntynyt huomattava viivytys. Rahatoimikamari kuitenkin lausuu toivomuksen, että kaupungin historia ja eritoten kaupungin kehitystä vuosina 1873—1917 valaiseva selonteko saadaan kohdakkoin julkaistuksi. — *Kunnan asetuskokoelman julkaisumäärärahaa* on kohonneiden painatusku-

lujen johdosta korotettu 1,000 markalla. — Työntekijöille ruumiinvammasta sekä lausunnoista annettavia *korvauksia* varten on merkitty 15,000 markkaa tämänvuotisen määrän 10,000 markan sijasta. Ensi vuonna tosin astuu voimaan uusi työväen tapaturmavakuutusasetus ja tuottanee lisämenoja kaupungille. Kun ei tähän kuuluvia asioita kuitenkaan vielä ole ehditty lähemmin järjestää, on Rahatoimikamari ainoastaan tuntuvasti korottamalla tätä määrärahaa tahtonut varata varoja pakollisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanoa varten. — *Polttoaineiden lisämääräraha*, joka on ollut Rahatoimikamarin käytettävänä, oli täksi vuodeksi merkitty 200,000 markaksi. Kun kuitenkin esillä olevassa menosääntöehdotuksessa on kaikkia polttoainemäärärahoja tuntuvasti korotettu, on tämä yleinen lisämääräraha vähennetty 150,000 markkaan. Vähennys olisi ehkä saattanut olla suurempikin, mutta Rahatoimikamari on kuitenkin katsonut varovaisuuden kehottavan olemaan määrärahaa liiaksi supistamatta. — Vedenkulutus- ja sähkövoimataksain korotuksen johdosta on erät *vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.* sekä *Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito* korotettu 13,000 ja 3,300 markasta 17,000 ja 4,000 markkaan. Uutena eränä merkittiin kuluvan vuoden menosääntöön määräraha *Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle* Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoa varten. Määrä oli 122,000 markkaa. Rahatoimikamariin antamassaan kirjelmässä on yhtiö ilmoittanut, ettei sen harjoittamasta liikkeestä ole voittovaroja odotettavana vuonna 1918. Jos Kaupunginvaltuusto kuitenkin pitää suotavana yhtiön laitosten edelleen voimassapitämistä mainittuna vuonna, on yhtiö halukas tarkoitukseen osoteituilla varoilla ja tilityksen ehdolla edelleen hoitamaan Korkeasaaren ja Seurasaaren laitoksia pääasiassa saman suunnitelman mukaan kuin tähänkin asti, vaikka nykyolojen johdosta jo on ollut välttämätöntä supistaa Korkeasaaren eläintarhaa ja eräitä muitakin laitoksia. Yhtiö on esittänyt seuraavan budjettiehdotuksen:

Korkeasaari:

Puutarhan ja puiston kunnossapito	Smk	23,700: —
Muiden laitosten voimassapito sekä palkat	„	10,300: —
Ylimääräiset järjestysmiehet kesäkuukausina	„	3,000: —
Polttopuut ja valo	„	7,500: —
Vesi	„	2,500: —
Palo- ja murtovakuutus	„	1,000: —
	Yhteensä Smk	48,000: —

Korkeasaaren eläintarha:

Eläintarhan kunnossapito	Smk	10,000: —
Ruoka ja rehut	„	104,200: —
Palkkaukset ja työpalkat	„	27,800: —
	Yhteensä Smk	142,000: —

Seurasaari:

Laitosten voimassapito	Smk	8,000:—
Palkkaukset ja työpalkat	”	30,000:—
Ylimääräiset järjestysmiehet kesäkuukausina	”	4,500:—
Polttoaineet	”	1,200:—
Palo- ja murtovakuutus	”	800:—
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>44,500:—</u>
Pois luetaan erinäiset tulot	”	2,500:—
Lisäksi tarvittava määräraha	Smk	232,000:—

Niinkuin tästä näkyy, johtuu verrattomasti suurin osa kustannuksista Korkeasaaren eläintarhan voimassapitämisestä. Tähän nähden on muuan yhtiön johtokunnan vähemmistö ollut sitä mieltä, että nykyoloissa epäilemättä olisi tarpeellista toistaiseksi lakkauttaa koko eläintarha, varsinkin kun ei ole takeita siitä, että ruoka- ja rehukustannusten laskelmat osottautuvat paikkansa pitäviksi, koska hinnannousua tällä alalla on edelleen todettavissa. Rahatoimikamari onkin sentähden ottanut kysymyksen Korkeasaaren eläintarhan vastaisesta voimassa pysyttämisestä erityisesti harkittavaksi ja tehnyt tästä asiasta eri esityksen Kaupunginvaltuustolle. Tässä yhteydessä sentähden riittänee ilmoitus, että Kamarin mielestä puheena olevaan tarkoitukseen tarvittaisiin 50,000 markan määräraha. Näin supistettuna vaatisi yhtiön budjettiehdotus kaupunkia myöntämään puheena olevain laitosten voimassapitooon 140,000 markan määrärahan, jonka Rahatoimikamari onkin merkinnyt menosääntöehdotukseensa. — *Kaupungin viemäriolojen järjestämismahdollisuuksia* selvittämään asetetun valiokunnan esityksen mukaisesti on Rahatoimikamari merkinnyt 20,000 markan siirtomäärärahan. — *Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi* on kuluvan vuoden menosäännössä 200,000 markkaa. Kokemus on kuitenkin osottanut, että vuosi vuodelta tehdään yhä enemmän anomuksia kannatusta ansaitsevain yritysten avustamisesta. Näin ollen ja jotta voitaisiin jonkin verran antaa apurahoja niillekin yrityksille, joita tähän asti ei ole voitu taloudellisesti avustaa, on Rahatoimikamari ehdottanut puheena olevan erän korotettavaksi 250,000 markkaan. — Niiden perusteiden mukaan, mitkä Kaupunginvaltuusto on vahvistanut noudatettaviksi *kalliinajanlisäysten antamisessa kaupungin virka- ja palvelusmiehille*, tarvittaisiin tähän tarkoitukseen 600,000 markkaa. Huomattava on kuitenkin, että teknillisten laitosten menosääntöön on merkitty ne rahamäärät, mitkä tarvitaan kalliinajanlisäysten maksamiseksi mainittujen laitosten virka- ja palvelusmiehille. Tähän nähden on Rahatoimikamari merkinnyt puheena olevan rahamäärän 5,000,000 markaksi. Kun ei ole mahdotonta, että yleinen palkkain järjestely ensi vuonna voidaan toimeenpanna ja mak-

settavat palkat silloin laskea tammikuun 1 päivästä 1918, on Rahatoimikamari ajatellut mahdolliset palkanlisäykset maksettaviksi tästä määrärahasta. Sillä samalla kun yleinen palkkainjärjestely toimeenpannaan, poistuvat tai ainakin tuntuvasti vähenevät tähänastiset kalliinajanlisäykset. — Uusina menoerinä on tämän pääluokan kohdalle merkitty Kaupunginvaltuuston eri tilaisuuksissa myöntämiä määrärahoja *hätiapukomitealle* yhteensä 400,000 markkaa, *elintarvelautakunnalle* 500,000 markkaa maidontuonnin edistämiseksi kaupunkiin sekä *kunnan kansanravintohallitukselle* 500,000 markkaa kansanruokinnan järjestämiseksi. Sitä vastoin ei Rahatoimikamarin mielestä ole ollut syytä budjettiehdotukseen merkitä elintarvelautakunnalle elintarpeiden ostoa varten myönnettyjä määrärahoja, koska näitä pikemmin on katsottava kaupunginkassasta myönnettyksi luotoksi. Elintarvelautakunnan lopetettua toimintansa ja tehtyä tilin omasta ja alaistensa konttorien puolesta käyvät selville ne todelliset rahamäärät, joilla kaupungin hallinto on avustanut elintarpeiden hankintaa paikkakunnalle. Silloin myös esiintyy vastattavaksi kysymys, miten mainitut rahamäärät on kaupungin menosääntöön merkittävä. — Kaupunginvaltuuston viime elokuun 17 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on kaupungin otettava osaa valtion kustannuksiin Huopalahdesta Pitäjänmäen kautta Vantaalle kulkevan *viertotien korjauksesta ja uudistuksesta* oleviin kustannuksiin 100,000 markalla. Tämä rahamäärä on sentähden merkitty ensi vuoden menosääntöehdotukseen. — Ensi vuonna uuden vaalilain määräysten mukaisesti toimitettavia *kunnallisvaaleja* varten on Rahatoimikamari merkinnyt 25,000 markkaa. — *Erinäisten Helsingin pitäjässä sijaitsevain maatilain ostoa varten* on Kaupunginvaltuuston viime huhtikuun 24 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti merkitty yhteensä Smk 4,354,370: 25, joka rahamäärä on maksettava kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista. — Niinikään on budjettiehdotukseen merkitty *Boxbacka Aktiebolag* yhtiön osakkeiden ostoa varten Smk 2,614,553: 46 sekä *Mankala Fors Aktiebolag* yhtiön osakkeiden ostoa varten Smk 2,444,109: 45. Nämäkin rahamäärät on maksettava lainavaroista. — Tammikuun 30 päivänä on Kaupunginvaltuusto päättänyt ostaa erään *Lohjan pitäjän Outamon maatalaan kuuluvan maa-alueen* Smarkan 256,211: 28 hinnasta, jonka summan Rahatoimikamari niinikään on merkinnyt ensi vuoden menosääntöehdotukseen sekä samaten tulopuolelle pitemmälle takaisinmaksuajalle otettujen lainavarain joukkoon. Vihdoin on Rahatoimikamari tämän luvun menojen joukkoon merkinnyt 220,000 markkaa *Viikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden* lunastamista varten. Kokouksessaan viime toukuu-kuun 8 päivänä teki Kaupunginvaltuusto päätöksen tästä asiasta sekä antoi samalla Rahatoimikamarin tehtäväksi budjetinjärjestelyn yhteydessä esittää, oliko tämä rahamäärä maksettava verotus- vai lainavaroista. Budjetinjärjestelyä kohdanneiden vaikeuksien johdosta on Rahatoimikamari empimättä

puoltanut tässä tapauksessa käytettäväksi lainavaroja. Seuraavassa on Raha-toimikamari palaava tähän asiaan. — Sitä vastoin ei Rahatoimikamari ole ehdotukseensa merkinnyt muuatta menoerää, joka kaupungin on luultavasti suoritettava ensi vuonna. Kaupunginvaltuusto päätti nimittäin vuonna 1916 pakkolunastamalla hankkia omakseen Voinvientiosuusliike Valion r. l. omis-taman, korttelissa N:o 171 sijaitsevan tontin Ruoholahdenkatu N:o 25. Eri-näisistä syistä ei mainittua pakkolunastusta vielä ole toimeenpantu, mutta siihen ryhdytään ensi vuoden alussa. Kun ei kuitenkaan ole olemassa var-maa perustetta sen rahamäärän laskemiseksi, minkä kaupunki joutuu lunas-tuksena maksamaan, on Rahatoimikamarin mielestä sopivinta merkitä tämä menoerä vasta 1919 vuoden menosääntöön.

Kamarin mielestä ei myöskään ole ollut syytä menopuolelle merkitä niitä rahamääriä, mitkä tarvitaan Helsingin Makasiiniosakeyhtiön sekä yleis-hyödyllistä rakennustoimintaa kannattavan vastaisen yhtiön osakkeiden mer-kintää varten, koska voi olla epätietoista, voidaanko mainittuja osakeyhtiöitä ensi vuonna perustaa. Puheena olevat rahamäärät maksettaisiin joka tapa-uksessa kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista.

Edellä lueteltujen satunnaisten menomääräin johdosta nousevat tä-män luvun kohdalle merkityt menot ensi vuonna kokonaiseen Smarkkaan 17,216,469: 44 vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 1,739,940 markkaa.

Eri luvun kohdalle on merkitty *verotettujen varojen ja muiden tulojen poistosta ja palautuksesta* johtuvat menot. Tämä menoerä on menosään-töön merkitty, mutta tilinpäätöksen mukaan ollut seuraava:

	Rahasäännön muk.	Tilinpäät. muk.	Laskettujen ja todell. menojen välinen erotus.
V. 1900..... Smk	30,000: —	31,542: 27	— 1,542: 27
„ 1905..... „	110,000: —	47,283: 37	+ 62,716: 68
„ 1910..... „	130,000: —	193,263: 45	— 63,263: 68
„ 1915..... „	300,000: —	644,481: 45	— 344,418: 45
„ 1916..... „	350,000: —	405,382: 51	— 55,382: 51
„ 1917..... „	375,000: —	375,000: — (arviolta)	± 0
„ 1918..... „	500,000: —	—	—

Niinkuin näkyy, ovat lasketut menot tavallisesti osottautuneet liian al-haisiksi todellisiin tuloksiin verraten. Valitettavasti ei kuluvan vuoden tilejä vielä ole kaupunginvuodinkonttorista saatu, minkätähden erotusta vuodelta 1917 ei ole läheskään voitu laskea budjettiehdotusta laadittaessa. Ensi vuonna ovat taksoitusvarojen poistot luultavasti varsin tuntuvat. Jo kulu-vana syksynä on Kaupunginvaltuusto, vaikkei hätä ollut kehittynyt pelotta-

vaan määrään, käskenyt kaupunginvoudinkonttorin menetellä kaikkea mahdollista sääliväisyyttä noudattaen maksamattomain kunnallisverojen perimissä. Nykyään vallitsevasta hädästä on ensi vuonna luultavasti seurauksena, että maksamattomia kunnallisveroja täytyy tuntuvat määrät poistaa, sen johdosta että osottautuu mahdottomaksi niitä saada perityiksi ulosotto-tietä. Tähän nähden on Rahatoimikamarin mielestä varovaisuus käskenyt runsaasti korottamaan tätä menoerää, joka sentähden onkin merkitty 500,000 markaksi.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	237,625: 83
” 1905 (” ”).....	”	272,638: 33
” 1910 (” ”).....	”	810,155: 58
” 1915 (” ”).....	”	1,591,482: 79
” 1917 (rahasäännön ”).....	”	2,314,040: —
” 1918 (budjettiehd. ”).....	”	18,029,404: 44

Kuudestaista pääluokka.

Kaupunginvaltuuston käyttövarat.

Useana vuonna on osottautunut, että Kaupunginvaltuuston käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin osotetut määrärahat on laskettu liian vähäiseksi. Mikäli kaupungin menosääntö kasvaa, sikäli myös käy vaikeammaksi budjetinjärjestelyn yhteydessä laskea kunkin tulevan vuoden menoja niin varmasti, että Kaupunginvaltuuston käytettäväksi osotetut varat riittäisivät tarkoitukseensa. Tämä käy täysin selvästi näkyviin seuraavasta yhdistelmästä.

	Rahasäännön muk.	Tilinpäät. muk.	Laskettujen ja todell. menojen välinen erotus.
V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan) Smk	50,000: —	40,705: —	— 9,295: —
” 1905 (” ”) ”	70,000: —	148,405: 33	— 78,405: 16
” 1910 (” ”) ”	200,000: —	522,205: 59	— 322,205: 33
” 1915 (” ”) ”	500,000: —	733,089: 59	— 233,089: 59
” 1917 (rahasäännön ”) ”	600,000: —	3,000,000: —	— 2,400,000: —
		(säästölask. mukaan)	
” 1918 (budjettiehd. ”) ”	1,500,000: —	—	—

Kuta epävarmempia ne tekijät ovat, joiden varaan Rahatoimikamarin täytyy budjettiehdotuksensa rakentaa, sitä suurempia eroavaisuuksia on odotettavana. Ja kun vaikeudet laskea ensi vuoden menoja ovat suuremmat kuin milloinkaan ennen, on luultavaa, että Kaupunginvaltuuston täytyy käyttövaroistaan vuoden varrella osottaa melko suuria lisä- ja ylimääräisiä määrärahoja arvaamattomiin tarpeisiin. Tähän nähden on Rahatoimikamari korottanut Valtuuston käyttövarat kaksinkertaisiksi tämänvuotiseen määrään verraten. Ja kuitenkin on luultavaa, että tämä korotus pikemmin osottautuu liian niukaksi kuin liian runsaaksi.

Niinkuin edellä olevasta käy selville, on kaupungin menosääntö vuodesta 1900 lähtien kohonnut enemmän kuin kymmenkertaiseksi. Muistettava on kuitenkin, että kallis aika on miltei kaikilla aloilla korottanut menoja lähes 200 prosentilla. Ilmeistä on, että tämä seikka on vaikuttanut kaupungin menosääntöönkin, eikä sentähden menosäännön kohoaminen hiukan enemmän kuin 100 %:lla sinänsä näytä luonnottomalta eikä pelottavalta. Todellisuudessa eivät niin sanoaksemme vakinaiset menot olekaan näin paljon kohonneet, vaan johtuu menojen lisääntyminen melko suuressa määrässä siitä, että budjettiehdotukseen on merkitty varsin suuria satunnaisia menoeriä maan ja osakkeiden ostoa varten. Olisikin ollut houkuttelevaa lähemmin valaista niitä huomattavia ja kalliita yrityksiä kunnallishallinnon eri aloilla, joita tällä vuosisadalla on pantu alulle ja toteutettu. Mutta tällainen esitys on budjetin perustelmien ulkopuolella. Tässä ainoastaan viitattakoon teknillisten laitosten perustamiseen ja säännöllisiin laajennuksiin, raitioteiden kunnallistuttamiseen, uusien satamarakennusten ja tavarakatoksien, sairaalain, kunnalliskodin, kansakoulutalojen, kirjastotalojen, poliisitalojen, paloasemain ja kauppahallien rakentamiseen sekä laajain maa-alueiden ja kalliiden koskien ostoon.

Kaupungin menot ovat alempana mainittuina vuosina olleet:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	7,457,869: 22
„ 1905 („ „)	„	6,728,586: 11
„ 1910 („ „)	„	15,781,317: 10
„ 1915 („ „)	„	22,189,215: 84
„ 1917 (rahasäännön „)	„	31,557,641: 45
„ 1918 (budjettiehdot. „)	„	79,617,012: 33

Tulot.

Säästöarviolaskelma.

Kaupungin rahatoimikonttorin kuluvalta vuodelta laatima säästöarviolaskelma on omansa herättämään huolia. Kuluvan vuoden tilinpäätös on kaikesta päättäen osottava varsin epäedullisen tuloksen. Laskettujen tulojen vaje on 163,000 markka ja määrärahoja on ylitetty kokonaisella 4,745,000 markalla. Tosin on toiselta puolen merkittävänä tulotilien ylijäämää 1,622,000 markkaa ja säästyneitä määrärahoja 312,000 markkaa. Mutta lopputulos osottaa kuitenkin vajeusta kokonaista 2,974,000 markkaa. Ei tosin ole mahdotonta, vaan pikemmin luultavaa, että lopullinen tilinpäätös osottaa säästöarviolaskelmaa edullisemmän tuloksen. Mutta jo nyt saanee pitää varmana, että 1917 vuoden tilinpäätös osottaa tuntuva vajeusta. Sen sijaan että olisi voinut budjettiehdotuksen tulopuolelle merkitä jonkin säästön edelliseltä vuodelta, olisi Rahatoimikamarin pikemmin tullut 1918 vuoden budjettiehdotuksen menopuolelle merkitä tarpeellinen määräraha vuonna 1917 syntyneen vajauksen täyttämiseen. Näin ei kuitenkaan ole tehty, syystä että mainitun vajauksen määrää ei ole voitu lähimmäinkään laskea. Mutta valitettavaa on, että ensintuleva vuosi, jolloin kaupungin rahallinen ja taloudellinen kanto-voima kaikesta päättäen täytyy jännittää äärimmilleen, alkaa tuntuvalta vajauksella, joka täytyy poistaa mainitun vuoden säästöä vastaan tai myös merkitä 1919 vuoden menosääntöön, jota siten tulevat rasittamaan 1917 vuoden menot. Ja tätä täytyy valittaa sitä enemmän, kun kaupungin tileissä on melko suuria nykyisestä kalliista ajasta ja sotatilasta johtuneita menoeriä merkittynä budjetin ulkopuolelle. Nämäkin menoerät, joiden loppusummat eivät vielä ole lähimainkaan ilmoitettavissa, täytyy ennemmin tai myöhemmin merkitä menosääntöön. V. t. kaupunginreviisorin ilmoituksen ja Rahatoimikonttorin kirjanpidon mukaan nousivat jäljempänä mainittujen lauta- ja toimikuntain velat kaupunginkassaan vieressä tasaluvuin mainittuihin määriin:

	Rahaliike miljoonaa markkaa.	Velkaa kau- pungin kas- saan miljoonaa mk.
<i>Muonitustoimikunta</i>		
keväästä 1915 elokuuhun 1917	6.5	—
<i>Halkokonttori</i>		
keväästä 1915 lähtien.....	24.0	10.5

<i>Sokerikonttori</i>		
marraskuusta 1916 lähtien	6.0	0.3
<i>Lihakonttori</i>		
helmikuusta 1917 lähtien	0.3	—
<i>Maitokonttori</i>		
maaliskuusta 1917 lähtien	1.5	0.2
<i>Elintarvelautakunta</i>		
elokuusta 1917 lähtien	2.5	2.5
<i>Viljakonttori</i>		
syyskuusta 1917 lähtien	5.5	2.0
<i>Kansanravintohallitus alaosastoinen</i>		
elokuusta 1917 lähtien	1.0	1.0

joten siis kaupungin varoja on ollut liikkeessä noin 47 miljoonaa markkaa ja kaupunginkassan saamiset nousevat 16 miljoonan vaiheille. Tässä asiassa pyytää Rahatoimikamari ainoastaan viitata kaupunginrevisiorin tähän kuuluvista seikoista Kaupunginvaltuustolle antamaan memorialiin.

Alempana mainittuina vuosina on seuraavat summat merkitty asianomaisiin budjetteihin säästönä edelliseltä vuodelta, jota vastoin tilinpäätöksen osottama todellinen säästö on ollut:

V. 1900	Smk	200,000: —	+ 580,315: 24	
” 1905	”	750,000: —	+ 1,642,841: 35	
” 1910	”	—	+ 1,056,100: 43	
” 1915	”	400,000; —	+ 994,444: 06	
” 1916	”	600,000: —	+ 806,652: 58	
” 1917	”	700,000: —	— 2,974,000: —	(säästöarviolask.
” 1918	”	—	—	mukaan).

Ensimmäinen osasto.

Korot.

Tämän pääosaston kohdalla on tulot laskettu 1,204,500 markaksi 1917 vuoden tulosäännön 1,256,500 markan sijasta. — *Tontinlunastusten korkojen* lasketaan vähenevän 270,000 markasta 220,000 markkaan, sen johdosta että, samalla kun tonttien myynti on seisahtunut tai ainakin vähentynyt, melko suuret määrät tontinlunastusten hintoja kertyy kaupunginkassaan eritoten nykyisten taloudellisten olojen vallitessa, jolloin lainoja on saatavissa verraten alhaisella korolla. Kassoille ja rahalaitoksille on ollut edullista ottaa

haltuunsa kaupungille annettuja 6 % velkakirjoja. Varovainen rahapolitiikka ehkä olisi kehottanut huojistamaan näiden velkakirjain korkoa, mutta toiselta puolen on kaupungille, jolla kuluvana vuonna on ollut sangen suuria menoja suoritettavana, ollut edullista, ettei ole sidottuina ollut suurempia rahamääriä kuin välttämätöntä on. Missä määrin velkana olevaa tonttien hintaa on maksettu, näkyy seuraavasta yhdistelmästä, joka osottaa myydyistä tonteista maksamatta olevan erääntymättömän kauppahinnan määrän. Mainittuja tonttien lunastuksia oli maksamatta:

Vuonna 1910	31/12	Smk	11,160,977: 47
„	1911	31/12	„ 10,980,729: 37
„	1912	31/12	„ 10,560,708: 69
„	1913	31/12	„ 9,927,867: 84
„	1914	31/12	„ 8,758,315: 08
„	1915	31/12	„ 7,262,599: 35
„	1916	31/12	„ 7,228,676: 10
„	1917	30/11	„ 5,032,637: 50

Vaikka tosin tontinlunastusten korkoja on kuluvana vuonna (30/11 asti) ollut Smk 304,732: 01, näyttää kuitenkin varovaisuus vaativan ensi vuonna edellyttämään tuntuvasti vähempää tulomäärää. Sillä osin on, niinkuin edellä mainittiin, jäljellä oleva erääntymätön tontinlunastusten summa tuntuvasti vähentynyt, osin viittaavat merkit siihen, ettei ensi vuonna ole odotettavana vilkasta rakentamattomien tonttien ostoa, koska rakennustoiminta vuoden varrella tuskin sanottavasti elpynee. Rahatoimikamari on sentähden laskenut tämän tuloeran ainoastaan 220,000 markaksi. *Kaupungin hallussa olevain osakkeiden osingotkin* on laskettu kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää vähemmiksi. Tätä varovaista laskelmaa perustelee se seikka että, vaikka Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö tänä vuonna varsin luultavasti saavuttaakin edullisen taloudellisen tuloksen, täytyy sen kuitenkin varata niin tuntuvia rahamääriä vastaisiin tarpeisiin, ettei sitä ole pakotettava koroittamaan osinkoa vain kaupunginkassan tulojen lisäämisen vuoksi. Vuoden varrella hankittujen Boxbacka Aktiebolag ja Mankala Fors Aktiebolag yhtiöiden osakkeiden osinkoa ei Rahatoimikamari ole ottanut lukuun, koska on luultavaa, että nämä yhtiöt eivät voi osinkoa jakaa. Päätettyä Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeiden uutta merkintää ei vielä ole tehty enempää kuin hankeissa olevan yleishyödyllisen rakennustoimintayhtiön osakkeiden merkintääkään. Näille osakkeille ei sentähden ole osinkoa odotettavana. — *Teknillisten laitosten etuantien korko* on laskettu eri laitosten erikoisbudjettiehdotusten mukaisesti ja merkitty 50,000 markaksi kuluvan vuoden menosäännössä olevan 11,000 markan määrän sijasta.

Kaupungin tulot ovat tämän pääosaston kohdalla olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen	mukaan)	Smk	119,815: 70
” 1905 (”)	” 456,463: 44
” 1910 (”)	” 1,068,240: 43
” 1915 (”)	” 950,604: 92
” 1916 (”)	” 1,140,684: 15
” 1917 (säästölaskelman	”)	” 1,431,500: —
” 1918 (budjettiehdotuksen	”)	” 1,204,500: —

Toinen osasto.

Tontinlunastukset.

Tontinlunastuksista on laskettu olevan tuloja hiukan enemmän kuin on merkitty edellisten vuosien tulosääntöön eli 2,400,000 markkaa tämänvuotisen 2,000,000 markan määrän sijasta. Että laskelma viime vuonna oli varovasti laadittu, sitä todistaa se seikka, että kuluvana vuonna (30/11 asti) on tontinlunastuksia kertynyt kokonaista Smk 3,178,236: 40. Vaikkei olekaan odotettava tontinmyyntien ensi vuonna mainittavasti lisääntyvän niin kauan kuin rakennustoiminta näyttää pysyvän vähäisenä, kertynee kuitenkin nykyisiin taloudellisiin oloihin nähden Kamarin laskema määrä, ehkäpä enemmänkin.

Myytyjen tonttien erääntymätöntä kauppahintaa sekä suunnitelmanmukaista kuoletusta on eri vuosina suoritettu seuraavat määrät:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen	mukaan)	Smk	145,215: 01
” 1905 (”)	” 454,460: 02
” 1910 (”)	” 1,466,019: 11
” 1915 (”)	” 1,940,977: 94
” 1916 (”)	” 2,781,624: 40
” 1917 (säästölaskelman	”)	” 3,183,000: —
” 1918 (budjettiehdotuksen	”)	” 2,400,000: —

Kolmas osasto.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Kaupungille *lahjoitettujen talojen veroja* on budjettiehdotukseen merkitty entinen määrä, 1,100 markkaa. — *Kaupunkiin yhdistetystä alueesta* merkittiin kuluvan vuoden tulosääntöön tuloiksi 762,950 markkaa, ja on niiden laskettu vuonna 1918 kohoavan 890,560 markkaan, joten lisäännys olisi

127,610 markkaa. Tämän osaston kohdalla luetelluista tuloeristä osottaa *rakennusten ja tilain vuokria* niminen erä suurinta kohoamista. Tämä asianlaita johtuu siitä, että Rahatoimikamari on irtisanonut kaikki kaupunkiin yhdistetyllä alueella olevat vuokramiehet sekä antanut kaupungingeodeetin toimeksi Rahatoimikamariin lähettää ehdotuksen kaupungin viljelyskelpoisten maiden uudeksi jaoitukseksi, niin että ne jaetaan puutarha- ja perunaviljelykseen sopiviksi pieniksi palstoiksi. Samalla kun nämä alueet tämän johdosta tulevat viljellyiksi tuntuvasti voimaperäisemmin kuin tähän asti, kohoavat niiden vuokramaksutkin eivätkä luultavasti moniin aikoihin palaudu entiselle tasolleen. — *Kaivuhuoneen ja Alppipaviljongin vuokrat* on vähennetty Kaupunginvaltuuston tekemäin päätösten mukaisesti. — *Ent. Seurahuoneen vuokrat* pysyvät ennallaan, jota vastoin talon Katariinankadun puoleiseen kylkirakennukseen sijoitetulle pesulaitokselle annetusta höyrystä on laskettu saatavan korvausta 39,000 markkaa tämänvuotisen määrän 19,500 markan sijasta. Korotus johtuu siitä, että höyryn hankintakustannukset ovat halkeiden hinnannousun johdosta kohonneet. — Kuluvan vuoden menosäännössä olevat vuokrat Vuorimieskadun talon N:o 9 huoneistoista jäävät pois, kun talon rakennukset on kuluvana syksynä purettu. — *Kunnan työväenasuntojen vuokrat* on Sosialilautakunnan erikoisehdotuksen mukaisesti laskettu 99,800 markaksi vastaavan määrän ollessa tänä vuonna 85,200 markkaa. — *Satunnaiset maan ja kenttään vuokrat* ovat vuosi vuodelta lisääntyneet. Lyhyen irtisanomisajan varassa olevain varastopaikkain ja vuokra-alueiden kysyntä on rakennustoiminnan seisahtumisesta huolimatta ollut erittäin vilkas. Tämän johdosta on Rahatoimikamari budjettiehdotuksessaan korottanut puheena olevan tuloerän 170,000 markasta 200,000 markkaan.

Kaupungin *kauppahalleista ja kauppatoreista* saatavain tulojen on laskettu kohoavan 166,000 markasta 191,000 markkaan. Tätä korotusta perustelee osin se seikka, että Vallilaan tulee uusi kauppahalli, osin taas se että Rahatoimikamari on kaupungin kauppahallimyymäläin kaikille haltijoille ilmoittanut, että ensi kesäkuun 1 päivästä määrätään myymälöille uudet alimmat hinnat ja myymälät tarjotaan huutokaupalla vuokralle. Oikeastaan olisi torimyyntipaikkainkin vuokria tuntuvasti korotettava, ja onkin Rahatoimikamari aikansa ryhtyvä asianmukaiseen toimenpiteeseen asiassa.

Kaupungin maatilain tuottoa on korotettu vain sangen vähän eli 58,600 markasta 92,200 markkaan, johtuen tämä korotus etusijassa siitä, että Toivoniemen maatilain tulot on korotettu 4,000 markasta 28,800 markkaan. Herättänee kummastelua, ettei ole merkitty mitään tuloja vuoden varrella ostetuista Domarbyn, Viikin, Boxbackan, Pehrin y. m. tiloista. Tämä johtuu kuitenkin siitä, että näitä tiloja hoitaa Boxbacka Aktiebolag, jonka liikettä varten ei ole menojakaan merkitty. Mahdotonta ei ole, että yhtiön liike tuottaa voittoa, mutta tämä voitto täytyy käyttää tarpeellisiin poistoihin sekä

maatiloilla toimeenpantaviin parannuksiin. On sentähden luultavaa, etteivät nämä maatilat muutamaan vuoteen vaikuta kaupungin meno- ja tulosääntöön muulla tavoin, kuin että osakkeiden ostoon käytetyn summan kuoletus ja korko on maksettava verottamalla saaduista varoista. Yhtiön toiminnan voitto sitä vastoin tulee vasta tuonnempana näkyviin.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan).....	Smk	306,355: 33
„ 1905 („ „).....	„	439,611: 74
„ 1910 („ „).....	„	691,822: 60
„ 1915 („ „).....	„	919,632: 41
„ 1916 („ „).....	„	998,150: 26
„ 1917 (säästölaskelman „).....	„	1,035,650: —
„ 1918 (budjettiehdotuksen „).....	„	1,174,860: —

Neljäs osasto.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Tämän pääosaston kohdalla ovat ensimmäisinä *tonttiverot*, joiden summa on merkitty entisen määräisenä 4,500 markaksi.

Helsinkiin osotetuista tavaroista kannettavan *tuulaakin* sekä ensi vuonna odotettavana olevain *liikennemaksujen* määrästä lausuu liikennekonttori seuraavaa:

„Tammi—elokuulla pantiin maksettavaksi Smk 142,681: 82. Jos tuulaakia edellytetään vuoden jäljellä olevina kuukausina kertyvän sama määrä kuin vastaavina vuosien 1915 ja 1916 kuukausina eli 84,000 markkaa, olisi näitä tuloja koko vuodelta tasaluvuin 226,600 markkaa. Rahasäännössä on tuulaakitulot edellytetty 260,000 markaksi, jota vastoin konttorin budjettiehdotuksessa oli 240,000 mnrkkaa. Tuulaaki.

Jos jatkuvan sodan johdosta jo viime vuonna oli vaikea laskea tuulaakitulojen määrää, on laskelman toimittaminen nykyään vieläkin vaikeampi. Viime sotatapahtumat ovat sulkeneet yhden Venäjän vientisatamista, nimittäin Riian, ja jos vihollisen menestystä jatkuu, voi Räävelikin joutua saman kohtalon alaiseksi, jossa tapauksessa laivaliikenne Pietariin käy, ellei aivan mahdottomaksi, niin ainakin vaikeammaksi. Sekä hallituksen että tukku-kauppiaitten ponnistelut maallemme tarpeellisen tuonnin aikaansaamiseksi antavat kuitenkin toiveita tuonnin jatkumisesta. Konttori voi sentähden edellyttää, ellei suurempaa, niin ainakin samanmääräistä tuloa tuulaakista

kuin kuluvanakin vuonna eli 220,000 markkaa. Tuulaakitulojen määrä sota-vuosina näkyy alempana olevista numeroluvuista:

V. 1914	Smk 315,371: 12
” 1915	” 263,832: 91
” 1916	” 259,081: 47
” 1917 (arviolta)	” 226,600: —

Liikenne-
maksu.

Tammi—elokuulla oli liikennemaksuja Smk 211,166: 25. Vuoden loppu-kuukausina saanee laskea näitä maksuja kertyvän 150,000 markkaa, joten niitä vuoden lopussa olisi tasaluvuin 361,100 markkaa. Tulosääntöön on merkitty 450,000 markkaa. Konttori oli laskenut liikennemaksuja kertyvän 400,000 markkaa. Tämä suuri erotus näyttää konttorin mielestä melko määrässä johtuneen Venäjän meriliikenteen vähenemisestä. Kun ainoastaan sotilasvi-ranomaisten takavarikoimain höyrylaivain sallittiin käydä Venäjän satamissa, välitettiin niillä yksityistä tavarantuontia vain vähäisessä määrässä. Muuta tuontia välittivät purjealukset. Kuluvana vuonna on purjealuksetkin taka-varikoitu, minkä johdosta tavarain tuonti nyttemmin käy miltei yksinomaan rautateitse. Kun useimmat tavarat, varsinkin vilja, ovat tullivapaita, ei niistä sentähden ole liikennemaksujakaan kertynyt, sillä rautateitse tuodut tulliva-paat tavarat eivät ole liikennemaksujen alaisia. Konttorista sentähden näyttää siltä, kuin olisi tarpeellista tehdä esitys asiasta viranomaisille. — Kauppa-laivastomme vapauttaminen ja sen salliminen käydä Venäjän satamissa olisi kaupungillemme erittäin tärkeä. Sen johdosta että rautatiet eivät ole voineet kaikkia tavaroita kuljettaa, on, mikäli konttorille on tunnettua, Pietariin ka-sautunut melko suuria tavaramääriä. Ainoa keino liikennemaksujen kohotta-miseksi ainakin tämänvuotiseen määrään on että, niinkuin edellä huomautettiin, hallituksen ja liikemiesten ponnistelut ulkomailta saavuttavat menestystä. Suuri osa näistä tavaroista tullautetaan tosin muilla paikkakunnilla, mutta siitä huolimatta rohkenee konttori laskea tulot liikennemaksuista samaan määrään kuin kuluvanakin vuonna eli 360,000 markkaan. Sotavuosina ovat liikennemaksut nousseet seuraaviin määriin:

V. 1914	Smk 522,307: 28
” 1915	” 414,222: 28
” 1916	” 451,355: 28
” 1917 (arviolta)	” 360,000: —

Maasta lähetettävillä tavaroilla suotujen huojennusten poistaminen niini-kään olisi omansa lisäämään liikennemaksuja. Niinpä on kaupunki sota-vuosina menettänyt yksinomaan paperin ja paperimassan vientiliikennemak-suja seuraavat määrät:

V. 1914	Smk	43,817: 20
„ 1915	„	45,550: 85
„ 1916	„	56,413: 37
„ 1917 (arviolta)	„	45,016: 54“

Rahatoimikamari puolestaan on yhtynyt liikennekonttorin ehdotukseen, vaikka konttorin laskelmat näyttävätkin jossain määrin liian varovaisesti laadituilta. Kamari on sentähden laskenut tuulaakituloja olevan 220,000 ja liikennemaksuja 360,000 markkaa tämänvuotisen tulosäännön määrän 260,000 ja 450,000 markan sijasta. — *Makasiininvuokria* on liikennekonttori laskenut kertyvän 8,000 markkaa tämänvuotisen määrän 2,500 markan sijasta. Raha-toimikonttori on yhtynyt tähänkin ehdotukseen. — Satamakonttori on laske-nut *satamamaksuja* saatavan ainoastaan 62,000 markkaa, sen sijaan että niitä kuluvan vuoden tulosäännössä on 100,000 markkaa. Konttori huomaut-taa, että sotavuosina saavutetun kokemuksen perusteella tulomäärää ei voi laskea tätä suuremmaksi, siinä tapauksessa että sotaa vielä ensi vuonna jatkuu. Kun Rahatoimikamari on budjettia käsitellessään edellyttänyt samaa asianlaitaa, ei Kamarilla ole ollut aihetta tehdä muutoksia satamakonttorin laskemiin yksityisiin tuloeriin. On itsestään selvää että, jos tämä edellytys osottautuu vääräksi ja kauppa ja merenkulku ensi purjehduskautena alkavat, kaupungilla on odotettavana aivan toisia ja tuntuvasti suurempia tulomääriä. Mutta, niinkuin kaikesta edellä lausutusta kylläkin lienee käynyt selville, tarvitaankin tuntuvia tuloja rahasäännön ulkopuolella, jotta kaupungin menot ja tulot saataisiin jossain määrin tasapainoon ja saavutettaisiin edullinen tilinpäätös.

Sen varovaisen laskutavan osottamiseksi, jota tavallisesti on noudatettu puheenalaisten tulojen arvioimisessa, on seuraava yhdistelmä laadittu:

	Tuulaaki		Liikennemaksut		Satamamaksut	
	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.
V. 1910..	330,000:—	362,722:17	730,000:—	724,875:03	560,000:—	285,868:35
„ 1911..	357,000:—	371,461:90	750,000:—	793,365:21	270,000:—	307,712:44
„ 1912..	370,000:—	397,343:09	800,000:—	831,794:42	280,000:—	305,926:14
„ 1913..	390,000:—	399,576:05	850,000:—	827,571:03	295,000:—	347,852:19
„ 1914 1)	390,000:—	315,371:12	850,000:—	522,307:28	310,000:—	196,099:44
„ 1915..	200,000:—	263,832:91	400,000:—	414,222:28	80,000:—	94,508:46
„ 1916..	260,000:—	259,081:47	400,000:—	451,355:28	90,000:—	88,691:77
„ 1917 2)	260,000:—	227,000:—	450,000:—	361,000:—	100,000:—	60,000:—
„ 1918 3)	220,000:—	—	360,000:—	—	62,000:—	—

1) Tilinpäätöksen osottama vähennys johtuu sodan puhkeamisesta.

2) Säästölaskelman mukaan.

3) Budjettiehdotuksen mukaan.

Muut tämän alaosaston erät on merkitty asianomaisten erikoisehdotusten mukaisesti.

Tämän pääosaston *Sekalaisten tulojen* joukkoon on koiravero merkitty 40,000 markasta 30,000 markkaan vähennetyin määrin. Tämä vähennys johtuu siitä, että verotettujen koirain luku on kuluvana vuonna vähentynyt. — Sen sijaan on kaupungin köyhäin osuus perunkirjoitusprosentista katsottu voitavan korottaa 20,000 markasta 35,000 markkaan.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	1,062,207: 99
” 1905 (” ”)	”	1,099,095: 13
” 1910 (” ”)	”	1,495,047: 32
” 1915 (” ”)	”	824,414: 61
” 1916 (” ”)	”	967,068: 28
” 1917 (säästölaskelman ”)	”	971,561: —
” 1918 (budjettiehdot. ”)	”	818,061: —

Viides osasto.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Kaupungin sairaaloista olevat tulot on merkitty asianomaisten erikoisviranomaisten ja terveydenhoitolautakunnan tai kaupungin sairaalaylihallituksen yhtäpitävään ehdotusten mukaisesti. Rahatoimikamari on tässä kohden havainnut, että viimeksi toimeenpantua sairasmaksujen korotusta ei ole otettu huomioon, mikä onkin luonnollista, kun Kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän korotuksen sen jälkeen, kun erikoisbudjettiehdotukset oli laadittu. Vaikka siis eri tuloeriä olisi ollut korotettava, on Rahatoimikamarin kuitenkin budjetinkäsittelyn aikana vallinneiden olojen johdosta, jotka ovat sitä viivästyttäneet, täytynyt jättää tarpeelliset oikaisut tekemättä. Budjettierinä olisivat nämä summat vaikuttaneet lopputulokseen ja verotukseen, mutta kaupungin kirjanpidossa ne ovat memoriaalieriä eivätkä tuota kaupunginkassalle mainittavia suoranaisia tuloja. — *Lihantarkastusaseman* tulot on nykyään ja luultavasti ensi vuonnakin vallitsevain olojen johdosta vähennetty 106,000 markasta 60,000 markkaan.

Vaivaishoito nimisen luvun kohdalle on tulomäärät merkitty vaivaishoitohallituksen ehdotuksen mukaisesti. Nämäkin tulomäärät ovat kaupungin kirjanpidossa memoriaalieriä.

Opetus- ja sivistyslaitokset nimisen luvun kohdalle merkityistä tuloeristä tarvitsee lähemmin perustella ainoastaan yhtä, nimittäin *tuloja kau-*

punginorkesterista. Täksi vuodeksi vahvistetussa tulosäännössä on mainittu tuloerä 120,000 markkaa. Ensivuotista tulomäärää arvioidessaan on musiikkilautakunta laatinut seuraavan laskelman:

17 sinfoniakonserttia	Smk 38,000:—
20 helppotajuista konserttia	” 10,000:—
17 kansansinfoniakonserttia	” 10,000:—

Orkesterin avustuksesta:

ooppera- ja balettinäytännöissä	” 25,000:—
teatteri- ja operettinäytännöissä	” 60,000:—
johtaja- ja oratoorikonserteissa	” 3,500:—
Vuokratuloja konserteista	” 9,500:—
Ylimääräiset konsertit y. m.	” 5,000:—

Edellä olevan ohjelman mukaisesti on puheenalaiset tulot laskettu 161,000 markaksi. — Tämän luvun kohdalla on laskettu olevan tuloja kaikkiaan 179,200 markkaa kuluvan vuoden tulosäännön 138,200 markan sijasta.

Muut laitokset nimisen luvun kohdalle merkittyihin tuloeriin nähden huomautettakoon, että *kaupungin työkunnan* tulot on laskettu 30,000 markaksi 1917 vuoden tulosäännön 14,000 markan sijasta. Tämä tulojen korotus perustuu työkunnan muutettuun työtaksaan.

Tämän pääluokan kohdalla luetellut erät ovat tuottaneet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen	mukaan)	Smk 337,083: 29
” 1905 (” ”)	” 406,852: 51	
” 1910 (” ”)	” 642,275: 95	
” 1915 (” ”)	” 1,330,531: 46	
” 1916 (” ”)	” 1,129,117: 66	
” 1917 (säästölaskelman	”)	” 1,242,450: —
” 1918 (budjettiehdotuksen	”)	” 1,293,950: —

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Edellyttäen ettei Rahatoimikamarin laatimaan kaupungin kansakoulujen ja kasvatustilainsten menosääntöehdotukseen tehdä muutoksia sekä että Eduskunta pysyttää valtioavun laskemisen perusteet aikaisempain päätöstensä mukaisina, joiden mukaan kaupungeille on myönnetty oikeus valtioavun

määrää laskiessaan lukea hyväkseen 7 % kaupungin kansakoulujen (talojen ja tonttien) arvosta sekä 25 % siitä määrästä, johon kaupunkikunnan todelliset menot näistä oppilaitoksista nousevat, olisi kaupungille mainittuja tarkeitte varten tuleva valtioapu seuraavan laskelman mukainen:

I. Kansakoulujen valtioapu:

Palkat	Smk	1,409,986: 77
Kouluhuoneistojen vuokrat	”	195,340: —
Varattomain lasten opetusvälineet ja kirjat	”	86,500: —
Käsityö- ja koulukeittötarvikkeet	”	53,000: —
Uudet kouluhuonekalut ja vanhain korjaus	”	13,000: —
Halot ja halkojen hakkuu	”	153,000: —
Valaistus	”	28,000: —
Vuokattujen huoneistojen kunnossapito	”	3,800: —
7 % seuraavain kansakoulutalojen arvosta:		
Nikolainkadun kansakoulutalo	Smk	600,000: —
Kasarminkadun	”	349,000: —
Kansakoulukadun	”	550,000: —
Lapinlahdenkadun	”	455,000: —
Punavuorenkadun	”	146,000: —
Tehtaankadun	”	553,000: —
Ratakadun	”	727,000: —
IV linjan 9	”	255,000: —
” ” 11—15	”	880,000: —
Eläintarhankadun	”	500,000: —
Fjälldalín	”	13,000: —
Töölönkadun	”	411,000: —
Nimrodkadun	”	360,000: —
Vallilan	”	250,000: —
Toukolan	”	60,000: —
	Smk	6,109,000: —
	Smk	427,630: —
	Yhteensä	Smk 2,370,256: 77

josta määrästä kaupungille tulee kansakoulujen valtioapuna 25 % eli siis Smk 592,564: 19.

II. Kasvatustaitosten valtioapu.

Palkkaukset	Smk	117,589: 98
Kouluhuoneistojen vuokrat	”	10,010: —
Korjaukset s:n	”	20,500: —

Polttopuut ja valaistus	Smk	35,200: —
Opetusvälineet ja kirjat	„	4,700: —
Kalusto	„	4,600: —
8 % Bengtsårin ja Toivoniemen kasvatuslaitoksiin käy- tyille kaupungin pääomille	„	23,400: —
Yhteensä		Smk 215,999: 98

25 % tälle summalle on Smk 53,999: 99.

Tässä huomattaneen, että Rahatoimikamarin budjettiehdotukseen on kasvatuslaitosten apumaksuksi merkitty 52,311 markkaa, mikä kuitenkin on väärin laskettu ja on tässä edellä oikaistu.

Jos Kaupunginvaltuusto tässä asiassa voi hyväksyä Rahatoimikamarin kannan, päättäneen Valtuusto, sittenkun ensi vuoden menosääntö on vahvistettu,

*Senaatilta anoa edellä mainitun määräisten valtioapu-
jen maksamista kaupungin kansakouluja ja kasvatuslaitoksia
varten.*

Sen ohessa lienee johdatettava mieleen, että Kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 9 päivänä kuluvaan vuotta päätti Rahatoimikamarin esityksestä Senaatilta anoa, että kaupungille korvattaisiin 2,236,600 markalla ne kansakoululaitoksen voimassapitoon tulevat valtion apumaksut, joita kaupunki ei ole saanut vuosina 1911—17. Vastausta tähän alistukseen ei Kaupunginvaltuusto vielä liene saanut. Tähän nähden ei Rahatoimikamari ole katsonut voivansa ensi vuoden menosääntöön merkitä tätä huomattavaa summaa.

Uutena eränä on merkitty kunnan kannattamille *kansanlastentarhoille* tuleva valtioapu, joka on laskettu 60,000 markaksi eli samaksi määräksi, mikä kansanlastentarhain johtokunnan ilmoituksen mukaan saadaan kuluvana vuonna. — *Valmistavan poika-ammattikoulun* valtioapu on mainitun koulun johtokunnan laskelman mukaisesti merkitty Smarkaksi 30,612: 50 eli siis Smk 5,287: 50 vähemmäksi kuluvan vuoden rahasääntöön merkittyä valtioapua. *Tyttöjen ammattikoulun* valtioapu pysyy Rahatoimikamarin budjettiehdotuksen mukaan ennallaan. *Alempain käsityöläiskoulujen* valtioapu on merkitty johtokunnan laskelman mukaisesti.

Tämän pääosaston kohdalla ovat tulot alempana mainittuina vuosina olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen	mukaan)	Smk	461,367: 53
„ 1905 („)	„	254,960: 34
„ 1910 („)	„	495,814: 67
„ 1915 („)	„	92,812: 56
„ 1916 („)	„	93,140: 02
„ 1917 (säästölaskelman	„)	„	93,823: —
„ 1918 (budjettiehdotuksen)	„	798,776: 50

Seitsemäs osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Kaupungin teknillisten laitosten lasketut bruttotulot vuodelta 1918 on merkitty tämän osaston kohdalle.

Vesijohtolaitoksen tulot vedenmyynnistä, kaupungin oma kulutus lukuun otettuna, on teknillisten laitosten hallitus arvioinut 2,200,000 markaksi eli 500,000 markkaa suuremmaksi kuluvan vuoden vahvistetussa tulosäännössä olevaa määrää. Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m. on korotettu 1,000 markalla. Muut tuloerät sitä vastoin on merkitty entisin määrin. Rahatoimikamari ei ole havainnut olevan minkäänlaista aihetta tehdä muutoksia tähän hallituksen ehdotuksen puoleen, vaikka vesijohtolaitoksen tulot tilinpäätöksen mukaan tavallisesti ovatkin olleet tuntuvasti suuremmat tulosäntöön merkittyä määrää, niinkuin näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

		Tulosäännön muk.	Tilinpäätöksen muk.
Vuonna 1910	Smk	956,275: —	1,035,450: 15
„ 1911	„	948,625: —	1,017,897: 17
„ 1912	„	1,052,955: —	1,167,528: 52
„ 1913	„	1,211,300: —	1,306,809: 47
„ 1914	„	1,333,400: —	1,432,820: 29
„ 1915	„	1,391,550: —	1,604,765: 27
„ 1916	„	1,668,900: —	1,762,239: 82
„ 1917	„	1,768,900: —	1,768,900: — (säästölaskel-
			man mukaan)
„ 1918	„	2,269,900: —	(budjettiehdotuksen mukaan)

Kaasulaitoksenkin tulot on budjettiehdotukseen merkitty hallituksen erikoisbudjettiehdotuksen mukaisesti. Ne ovat sen mukaan kohonneet tuntuvasti eli tämänvuotisesta määrästä 1,997,500 markasta 3,692,950 markkaan, joten erotus on kokonaista 1,695,450 markkaa. Tästä lisäennyksestä tulee suurin osa eli 1,489,000 markkaa yksityiskulutuksen sekä 200,600 markkaa katuvalaistuksesta lasketun korvauksen osalle. Tosin on hallitus, sen jälkeen kun oli budjettiehdotuksensa antanut, esittänyt kaasunhintaa edelleenkin korotettavaksi 40 pennistä 48 penniin. Ilmeistä on, että tämä korotus vaikuttaa tuntuvasti tuloihin, mutta Kamari ei ole katsonut olevan laskemaansa tuolmäärää korottaminen, koska toiselta puolen ensi vuonna on lisääntyneitä menoja rahasäännön ulkopuolella.

Kaasulaitoksen tuloja on rahasääntöön merkitty ja tilinpäätöksen mukaan ollut seuraavat määrät:

	Rahasäännön muk.	Tilinpäätöksen muk.
Vuonna 1910	Smk 1,237,560: —	1,198,880: 13
” 1911	” 1,238,400: —	1,342,716: 03
” 1912	” 1,380,600: —	1,562,717: 87
” 1913	” 1,644,100: —	1,756,377: 26
” 1914	” 1,863,300: —	1,503,132: 93
” 1915	” 1,843,675: —	1,755,777: 44
” 1916	” 1,324,250: —	1,877,254: 28
” 1917	” 1,997,500: —	1,997,500: — (säästölaskel- man mukaan)
” 1918	” 3,692,950: —	(budjettiehdotuksen mukaan)

Sähkölaitoksenkin tulot on kaupungin teknillisten laitosten hallitus laskenut tuntuvasti suuremmiksi tämänvuotista määrää eli 5,040,000 markan sijasta 6,746,000 markaksi. Korotukset johtuvat kaikista tuloeristä, mutta etusijassa yksityiskulutuksen korvauksesta, syystä että valo- ja voimavirran hintaa on kuluvana vuonna tuntuvasti korotettu. Hallitus on kuitenkin aina laskenut tulot sangen varovaisesti ja sen sijaan pyrkinyt liikkumaan huomattavilla ylijäämillä. Eri tuloeräin korottaminen ehdotetun määrän lisäksi olisi sentähden ehkä ollut puolustettavissa. Mutta kun sähkölaitoksen tilaajain määrän viimeaikainen suuri kasvaminen sekä lisääntynyt sähkövoiman käyttö sotateollisuuden tarpeisiin on nykyisen korkeakonjunktuurin yhteydessä ja vähenee sikäli kuin alhaiskonjunktuurin vaikutukset alkavat tuntua, on Rahatoimikamarin mielestä ollut varovaisinta laskea tulot, ei nykyolojen mukaan, vaan huomioon ottamalla kohdakkoin ehkä alkavat ahtaat taloudelliset ajat. Raha-toimikamari on sentähden yhtynyt Hallituksen ehdotukseen.

Sähkölaitoksen tuloja on rahasääntöön merkitty, mutta tilinpäätöksen mukaan ollut seuraavat määrät:

	Rahasäännön muk.	Tilinpäätöksen muk.
V. 1900.....	Smk 530,000: —	787,968: 07
” 1911.....	” 941,000: —	1,141,350: 95
” 1912.....	” 1,454,000: —	1,613,688: 19
” 1913.....	” 1,858,000: —	2,253,922: 57
” 1914.....	” 2,510,800: —	2,309,734: 71
” 1915.....	” 2,455,845: —	2,945,754: 86
” 1916.....	” 2,855,000: —	4,298,349: 23
” 1917.....	” 5,040,000: —	5,140,000: — (säästölaskel- man muk.)
” 1918.....	” 6,746,000: —	(budjettiehdotuksen muk.)

Tämän pääosaston tulot ovat verotuksen keralla kaupungin vakinaisten tulojen pääosa. Teknilliset laitokset ovat liikeyrityksinä tältäkin kannalta katsoen erinomaisen tärkeät kaupungille, ja näiden yritysten liikemaiseen hoitoon on sentähden pantava erikoista huomiota. Kuinka huomattaviin määriin teknillisten laitosten tulot ovat eri vuosina nousseet, näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	533,301: 65
” 1905 (” ”)	”	840,292: 65
” 1910 (” ”)	”	1,676,722: 10
” 1915 (” ”)	”	6,306,297: 64
” 1916 (” ”)	”	7,938,843: 35
” 1917 (säästölaskelman ”)	”	8,906,400: —
” 1918 (budjettiehdot. ”)	”	12,708,850: —

Kahdeksas osasto.

Puhtaanapitolaitos.

Sen selvityksen pohjalla, jonka kaupungin yleisten töiden hallitus on Kaupunginvaltuuston kehotuksesta antanut puhtaanapitolaitoksen tulojen lisäämismahdollisuudesta ja jonka mukaan talonomistajain maksut kohoaisivat 2: 40 markasta 5 markkaan henkeä kohti vuodessa, korvaus myydystä lannasta lähes kaksinkertaiseksi ja korvaus katujen puhtaanapidosta keskimäärin 60 pennistä neliömetriltä Smarkaan 1: 50, on tulot laskettu ja loppusummaksi saatu 993,380 markkaa. Hallitus on kuitenkin sittemmin ilmoittanut, että maksuja olisi kaupungin huomattavasti kohonneiden kustannusten, etusijassa yhäkin kohonneiden työpalkkain johdosta vieläkin tuntuvasti korotettava, sekä lausunut epäilevänsä, voiko kaupungin puhtaanapitolaitos toistaiseksi ottaa hoitaakseen yksityisten talojen puhtaanapitoa. Kun tätä kysymystä, josta Rahatoimikamari on tehnyt esityksen Kaupunginvaltuustolle, ei vielä ole lopullisesti ratkaistu, on Kamari yhtynyt hallituksen laatimaan kaupungin puhtaanapitolaitoksen tulosääntöehdotukseen.

Sangen valitettavan huomaamattomuuden johdosta ei hallituksen erikoisbudjettiehdotukseen merkittyjä eriä loppusummineen kuitenkaan ole pantu Rahatoimikamarin tulosääntöehdotukseen, vaan ovat siinä samat tuloerät kuin kuluvankin vuoden tulosäännössä, tehden yhteensä 407,480 markkaa. Tämän johdosta on syntynyt kokonaiseen 585,900 markkaan nouseva erotus, jolla määrällä tulosäännön summaa olisi ollut lisättävä ja jonka johdosta budjetin-

järjestely siis olisi jossain määrin helpottunut. On näyttänyt olevan syytä tähän merkitä ne menoerät, jotka oikeastaan olisi ollut pantava budjettiehdotukseen:

	Oikaistu tulo- määrä.	Budjettiehdotuk- sen mukaan.
Talonomistajain maksuja	Smk 680,000: —	260,000: —
Kaupungin s:n omain talojensa puo- lesta	” 73,380: —	33,480: —
Tuloja myydystä lannasta	” 100,000: —	60,000: —
Korvaus katujen puhtaanapidosta, lumenajosta y. m.	” 140,000: —	54,000: —
Yhteensä	Smk 993,380: —	407,480: —

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk 114,044: 18
” 1905 (” ”)	” 122,383: 48
” 1910 (” ”)	” 166,763: 63
” 1915 (” ”)	” 378,257: 49
” 1916 (” ”)	” 387,596: 40
” 1917 (säästölaskelman ”)	” 444,480: —
” 1918 (budjettiehdot. ”)	” 993,380: —

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

Apumaksut nimisen luvun kohdalle merkityt tulot, jotka ovat erinäisiä kaupungille sopimusten mukaan tulevia korvauksia sen luovuttamista huoneistoista, istutusten kunnossapidosta y. m. s., pysyvät ennallaan. Rahatoimikamari on tosin havainnut kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoittaneen, että kaupungin yleisten istutusten kunnossapitokustannukset ovat tuntuvasti kohonneet ja että näihin myös on luettu ne menot, joita kaupungilla on erinäisten yksityisten puutarhalaitosten, niinkuin Ritarihuonepuistikon, Säätytalon, Ateneumin, Vanhan kirkon, Kallion kirkon ja Kirurgisen sairaalan puistikon sopimuksenmukaisesta kunnossapidosta, sekä alistanut, eikö niistä olisi tehtävä semmoinen uusi sopimus, että korvauksia maksettaisiin nykyiseen verraten kaksinkertainen määrä, mikä vastaisi vähintä työpalkkain korotusta. Vaikka Rahatoimikamari tosin on havainnut tämän ehdotuksen

olevan täysin paikallaan ja sentähden tahtonut sitä puoltaa, ei Kamari kuitenkaan ole merkinnyt muutettuja tulomääriä budjettiehdotukseen, osin koska voi olla epätietoista, minkälaisia uusia sopimuksia voidaan tehdä, ja osin koska nämä apumaksut ovat aivan vailla merkitystä budjettikannalta katsottuina.

Edellä lausuttuun viitaten pyytää Rahatoimikamari esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

antaa Rahatoimikamarin toimeksi tehdä asianomaisten kanssa semmoiset uudet sopimukset Ritarihuonepuistikon, Säätytaloa, Ateneumia, Vanhaa kirkkoa, Kallion kirkkoa ja Kirurgista sairaalaa ympäröivien istutusten kunnossapidosta suoritettavasta korvauksesta, että kaupunki saa täyden korvauksen mainitusta kunnossapidosta olevista lisäkustannuksistaan.

Tämän osaston toisen luvun kohdalle on merkitty kaupungille tuleva *majoituksen korvaus*. Rahatoimikamari on sen laskenut majoituslautakunnan erikoisehdotuksen mukaisesti ja merkinnyt 111,500 markaksi kuluvan vuoden tulosäännössä olevan 188,000 markan määrän sijasta. Kun majoituskustannuksia ja majoituslautakunnan menoja on laskettu olevan yhteensä 136,300 markkaa, koituisi kaupungille näin ollen menoja 24,800 markkaa, sen sijaan että niitä kuluvana vuonna on laskettu olevan 26,000 markkaa. Mutta tämä summa käsittää ainoastaan kaupungin menot vakinaisesta eli niin sanoaksemme säännöllisestä majoituksesta. Tämän lisäksi on niiden majoitusmenojen, jotka kaupungin täytyy suorittaa edeltäpäin, mutta joista vastedes on vaadittava korvaus valtiolta ja jotka tämän johdosta merkitään kaupungin tileihin budjetin ulkopuolella, laskettu nousevan kokonaiseen 660,000 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvana vuonna 295,000 markkaa.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Tämän pääosaston kohdalle merkityt tuloerät käy jakaminen kolmeen ryhmään.

Ensimäiseen ryhmään on luettu ne tulot, jotka Kaupunginvaltuuston antamain määräysten mukaisesti on maksettava lainavaroista. Näitä ovat Domarbyn y. m. maatilain kauppahinta, yhteensä Smk 4,354,370: 25, Boxbacka Aktiebolag yhtiön osakkeiden hinta, Smk 2,614,553: 46, ja Mankala Fors Aktie-

bolag yhtiön osakkeiden hinta, Smk 2,444,109: 45. Lisäksi kuuluvat tähän ryhmään seuraavat erät: lisämääräraha Vallilan työväenasuntoja varten, 50,000 markkaa, ruokakellarien laittaminen mainittuihin asuntoihin, 18,000 markkaa, erään Outamon maatilaan kuuluvan maa-alueen hinta, Smk 256,211: 28 ja Vanhankaupungin vesilaitoksen laajennus, 2,700,000 markkaa. Nämä rahamäärät tekevät yhteensä Smk 12,437,244: 44, josta summasta Smk 9,838,585: 99 on maksettava 1916 vuoden velkakirjalainasta, joka siten tulee loppuun käytetyksi, ja loput Smk 2,598,658: 45 on maksettava 1917 vuoden obligatsioonilainasta. Kaikki nämä erät perustuvat Kaupunginvaltuuston päätöksiin eivätkä sentähden kaipaa lähempää perustelua.

Toiseen ryhmään käy lukeminen ne lainavarat, mitkä Rahatoimikamari on ajatellut käytettäväksi vesijohtolaitoksen laajennuskustannuksiin eli 682,500 markkaa, Viikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastamiseen 220,000 markkaa, Santa- ja Busholman tasoitustöiden jatkamiseen 2,950,000 markkaa sekä Sture- ja Pakaankadun teettämiseen 2,281,100 markkaa eli kaiken kaikkiaan 6,133,600 markkaa. Rahatoimikamarin mielestä olisi nämä menoerät maksettava 1917 vuoden obligatsioonilainasta. Seikkaperäistä perustelua tämä ehdotus tuskin kaivannee. Tähän asti on vesijohtolaitoksen laajennuskustannukset aina maksettu lainavaroista. Ja jos nämä työt katsotaan olevan teetettävä paraikaa jatkuvain kaduntasoitustöiden yhteydessä, lienee tarkoitukseen nyt samoin kuin ennenkin osotettava lainavaroja. Rahatoimikamari sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

vesijohdon laajentamiseen 1918 vuoden menosääntöehdotuksessa olevan ohjelman mukaisesti osottaa 682,500 markkaa maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta.

Viikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastamisesta koituu kaupungille tosin välittömästi monta etua, mutta siihen on kuitenkin ryhdytty pääasiallisimmin pitäen silmällä kaupungilla tästä vastaisuudessa odotettavana olevia etuja. On sentähden ilmeisesti paikallaan, että mainitusta lunastuksesta johtuvat kustannukset, 220,000 markkaa, maksetaan kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista eikä rasiteta yhden ainoan vuoden menosääntöä näin tuntuvalle määrällä. Näistä syistä Rahatoimikamari esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Viikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastamiseen osottaa 220,000 markkaa maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta.

Mitä taas Santa- ja Busholman (XX kaupunginosan) tasoitus- ja laituriin tulee, on ne aina kustannettu lainavaroilla, Siellä ensi vuonnakin

teetettäväksi ehdotetut jatkuvat tasoitus- ja laiturityöt on niinkään luonnollisesti kustannettava lainavaroilla, minkätähden Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

XX kaupunginosan satamalaitosten tasoitus- ja laituritöiden jatkamiseen osottaa 2,950,000 markkaa maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonivaroista.

Tähän asti on uusien kaduntasoitustöiden ja niiden yhteydessä olevain kanavalaitteiden kustannukset pantu maksettavaksi vakinaisesta menosäännöstä ja sentähden suoritettu verotusvaroista. Mutta kun on ollut teetettävä katuja, joista on ollut tavattoman runsaita kustannuksia tai jotka ovat olleet sen laatuksia, ettei työtä ole voitu katsoa tavallisiin töihin kuuluvaksi, on tarkoitukseen osotettu lainavaroja. Esimerkkinä tästä mainittakoon Kaisaniemenkatu. Ensi vuoden menosääntöön merkittyjen lukuisain ja huomattavain kaduntasoitustöiden joukossa on yksi, joka Rahatoimikamarin mielestä on sen laatuinen, että sen teettämiseen olisi käytettävä lainavaroja, nimittäin Sture- ja Pakaankadun tasoitus viemäritöineen, joista on kustannuksia yhteensä 2,281,100 markkaa. Teettämällä tämä huomattavan suuri kaduntasoitustyö saataisiin aikaan liikenneväylä, joka Gumtähden alueiden poikki kulkien yhdistäisi toisiinsa Kallion ja Kottbyn pysäkin ja sieltä edelleen Oulunkylän halki jatkuisi Domarbyhyn. Tämä huomattava kulkuväylä, joka ei ainoastaan yhdistäisi toisiinsa kaupungin rakennettuja osia ja sen ulkolaidoilla olevia maa-alueita, vaan myös tarjoisi mahdollisuuden asutuksen ulottamiseen emäradalle asti, on vastaisuudessa epäilemättä tuottava erinomaista hyötyä kaupungille ja sen asukkaille. Mutta ensintulevana ja monena seuraavanakin vuonna ei kaupungilla ole välitöntä hyötyä tästä kadusta, eikä sen teettäminenkään nykyään olisi siitä syystä ilmeisen tarpeen vaatima. Se tarkoittaa sentähden yksinomaan vastaisten tarpeiden tyydyttämistä ja on nyt päätetty teettää yksinomaan olojen vaatimana hätäaputyönä. Näihin seikkoihin katsoen näyttää täysin oikeutetulta panna työn kustannukset maksettavaksi lainavaroista, joten ne jakautuvat useammalle vuodelle. Näillä syillä Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että Sture- ja Pakaankadun tasoitustöiden kustannukset, yhteensä 2,281,100 markkaa, pannaan maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta.

Kolmanteen tämän pääosaston kohdalla olevain tulojen ryhmään kuuluu erä: lainaa kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle kaupungin vakinaisessa menosäännössä sotatilan johdosta syntyvän vajauksen täyttämiseksi.

Tämän lyhytaikaisen lainan on Rahatoimikamari laskenut huomattavan suu-
reksi eli 20,000,000 markaksi. Sitä ei ole pidettävä uutena lainana, vaan
budjettilainana eli tasoituseränä, jonka avulla jossain määrin voidaan sää-
dellä verotusmäärää ja estää veroäyrimäärää liian äkkiä kohoamasta. Tämän
lainaerän summaa arvioitaessa on sentähden verotusmäärään nähden ollut
vallitsevana se käsitys, jota lähemmin valaistaan seuraavassa pääosastossa.
Ei ole sattuma, että tämä laina ja verotuksella otettava määrä ovat likim-
mittäin saman suuruiset, vaan on laskelma laadittu niin, että nämä summat
vastaavat toisiaan. Kun ensi vuoden menosääntö budjettiehdotuksen mukaan
kohoaa enemmällä kuin 150 %:lla ja ehdotukseen on merkitty yli 13.5 mil-
joonan markan kustannuksia vakinaisilla varoilla teetettävistä uutistöistä,
kun kaupungilla on suoritettavana menoja ei ainoastaan nykyisen työnpuut-
teen poistamisesta, vaan lisäksi vielä niin laajan elintarvepulan torjumisesta,
ettei tämä yhteiskunta vielä milloinkaan ole sen vertaista kokenut, on luon-
nollista, että menot kasautuvat niin, ettei niitä ole mahdollista suorittaa kau-
pungin vuonna 1918 odotettavana olevilla vakinaisilla tuloilla. Näihin seik-
koihin nähden pitänee paikkansa käsitys, että pikemmin olisi voinut odottaa
tarvittavan suurempaa budjettilainaa kuin mitä budjettiehdotus todellisesti
vaatii.

Kieltämätöntä kuitenkin on, että kaupungin rahallinen asema on omansa
herättämään huolia sekä että, jos nykyistä asiaintilaa jatkuu koko ensi vuoden,
kaupunginviranomaisten täytyy hyvissä ajoin löytää keinoja kaupungin
rahallisen aseman helpottamiseksi. Sillä muistettava on, että kuluvan vuoden
tilinpäätös luultavasti osottaa noin 2,000,000 markan vajauksen, että budjetti-
menojen lisäksi on kaupungin tileissä nykyisestä sotatilasta johtuneita menoja
noin 3,000,000 markkaa sekä että vihdoin elintarvelautakunnalle alaisine
konttoreineen, kansanravintohallitukselle ja hätäapukomitealle on osotettu
runsaita rahanmääriä, joita ei vielä ole tilitetty, mutta joita mainitut viran-
omaiset varmaan eivät voi läheskään kokonaan maksaa takaisin. Pelkästään
elintarvelautakunnan ja sen konttorien hallintokustannukset nousevat tuntu-
viin määriin kuukaudessa, mikä on helposti selitettävissä, kun palkat voidaan
määrätä vapaasti, henkilökuntaa asettaa rajattomin määrin, tarverahoja
käyttää tarvitsematta peljätä ylityksen vaaraa, toisin sanoen kun kaupungin-
viranomaisten puolelta ei toimiteta minkäänlaista tarkastusta. Näihin ja
tämän tapaisiin kysymyksiin lienee v. t. kaupunginreviisori Kaupunginval-
tuustolle antamassaan memoriaalissa lähemmin kajonnut, ja tulleeikin tämän
johdosta tämä kysymys vihdoin kaikinpuolisesti harkittavaksi.

Edellä lausutusta kuitenkin käy selville, että kaupunginviranomaisten
on hyvissä ajoin kiinnitettävä huomiotaan kaupungin rahalliseen asemaan ja
suunniteltava, miten luotto-olot on vastedes järjestettävä. Ei kuitenkaan ole
mahdollista eikä oikeinkaan järjestää kaupungin rahahallintoa etusijassa

lisääntyneen luoton käytön varaan. Huomio on käännettävä toiseen suuntaan. Kaupungin tuloja on kartutettava, ei sen velkoja lisättävä. Verotus on keino, jota on käytettävä erittäin varovasti, sillä ulkomailla saavutettu kokemus osottaa, kuinka helposti tätä keinoa väärinkäytetään ja kuinka vaarallisia taloudellisia seurauksia siitä on. Rahatoimikamari on sentähden arvellut, että kysymystä kaupungin tulojen tuntuvasta lisäämisestä olisi asiallisesti ja perinpohjin pohdittava, minkätähden Kamari esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

asettaa komitean selvittämään ja Valtuustolle laatimaan ehdotusta, miten kaupungin vakinaisia tuloja voitaisiin tuntuvasti lisätä.

Vertailu, minkä verran kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainavaroja on käytetty eri vuosien budjetinjärjestelyssä, ei liene mielenkiintoa vailla, vaikkei sen suinkaan ole katsottava kuvastavan niitä erisuuruisia vaikeuksia, joita budjetinjärjestely eri vuosina on kohdannut. Siinä mielessä esitetään seuraava yhdistelmä:

V. 1900 (tilinpäätöksen mukaan)	Smk	1,814,878: —
” 1905 (” ”)	”	356,050: —
” 1910 (” ”)	”	5,350,150: —
” 1914 (” ”)	”	13,333,408: —
” 1915 (” ”)	”	3,378,197: 70
” 1916 (” ”)	”	7,359,384: 75
” 1917 (säästölaskelman ”)	”	2,283,011: 99
” 1918 (budjettiehdotuksen ”)	”	18,570,844: 44

Yhdestoista osasto.

Verotus.

Se rahamäärä, mikä lisäksi tarvitaan ensi vuoden budjetin järjestämiseksi ja sentähden on kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen mukaan kaupungin verovelvollisilta jäseniltä verottamalla otettava, on siis Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smk 20,117,130: 39 vastaavan määrän ollessa tämänvuotisessa tulosäännössä Smk 12,678,705: 46. Erotus on siis kokonaista Smk 7,438,424: 93. Tämä huomattava lisäännys on varmaankin omansa herättämään huolia kaupungin verovelvollisissa jäsenissä. Se korottaa veroäyrimäärää kokonaisella 50 %:lla eli 10 markalla veroäyriä kohti.

Mutta tämä ei ole ollut vältettävissä. Yhteiskunnan täytyy ponnistaa voimansa voidakseen onnellisesti voittaa ne tukalat olot, joita on moninaisten tavattomain ilmiöiden johdosta syntynyt. Jos luottaa tämän yhteiskunnan taloudelliseen kantovoimaan ja ottaa huomioon, mikä kehitysvaihe maamme pääkaupunkia rauhan tultua luultavasti odottaa, täytyy hyvillä syillä edellyttää, että nykyinen taloudellinen pula-aika välttyy pian eikä jätä niin syviä jälkiä, etteivät ne muutaman vuoden kuluessa häviäisi.

Veroäyrien luku oli kuluvana vuonna 647,175, ja oli Rahatoimikamari ne laskenut 650,000 m:ksi. Veroäyriluvun laskeminen edeltäpäin on aina ollut vaikea tehtävä, syystä että verotusvalmistelutyöt eivät budjetin järjestely-aikaan vielä ole ehtineet niin pitkälle, että laskelmille saataisiin varmaa pohjaa. Rahatoimikamarin mielestä on kuitenkin olemassa varmoja syitä olettaa, että veroäyri luku pikemmin kohoaa kuin alenee. Sillä vaiikkeivät suuret sotavoitot kuluvana vuonna nousekaan viimevuotisiin määriin, ovat kuitenkin useat kaupungissa toimivat liikkeet ja teollisuudet toimineet edullisella tuloksella. Kiinteistöjenkin tuotto on kohonnut. Tähän tulee lisäksi se suuri palkansaaajain, työnjohtajain ja etusijassa työntekijäin joukko, jonka tulot ovat huomattavasti lisääntyneet ja joka nyt astuu veronmaksajain joukkoon. Verotusvalmistelukunnan on varmaankin käyvä jossain määrin hankalaksi oikein arvioida työntekijäin tuloja. Mutta mahdoton ei tämä työ ole. Ja tästä työstä riippuu veroäyri määrän sangen paljon. Edellyttäen verotusvalmistelukunnan kykenevän tämän tehtävän suorittamaan on Rahatoimikamari laskenut veroäyriä olevan 665,000, joten veroäyri olisi 30 markkaa eli 7.5 % tuloista.

Seuraava taulu osoittaa veroäyri luvun sekä verotusmäärän vuosina 1900—1918.

	Veroäyriä.	Verotussumma Smk.
Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	136,575	1,724,761: 19
” 1905 (” ”)	159,427	1,914,336: 24
” 1910 (” ”)	238,808	3,916,156: 05
” 1915 (” ”)	340,689	6,847,361: 90
” 1916 (” ”)	439,385	7,359,384: 75
” 1917 (” ”)	647,175	12,678,705: 46
” 1918 (budjettiehd. ”)	665,000	20,117,130: 39

Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, minkä määräinen veroäyri on Helsingissä ollut vuosina 1900—1918 Rahatoimikamarin budjettiehdotuksensa yhteydessä tekemäin laskelmain mukaan sekä vahvistetun verotusmäärän perusteella:

	Rahatoimikamarin laskelma.	Todellinen määrä.
Vuonna 1900	12: 95	12: 66
” 1905	14: —	12: 01
” 1910	17: 25	16: 40
” 1911	19: 10	16: 70
” 1912	17: 65	16: 15
” 1913	17: 70	17: 60
” 1914	18: 50	17: 80
” 1915	20: 10	20: 10
” 1916	20: 25	16: 75
” 1917	18: 45	19: 60
” 1918	30: —	—

Niinkuin näkyy, on Rahatoimikamari kauttaaltaan ehdottanut korkeampaa verotusta kuin sittemmin on toimeenpantu. Rahatoimikamarin laskelman ja todellisen verotusmäärän välinen ero johtuu osin siitä, että Kamari tavallisesti on laskenut veroäyriluvun liian alhaiseksi, mutta osin siitäkin, että Kaupunginvaltuusto on budjetin lopullisessa järjestelyssä alentanut Kamarin ehdottamaa verotusmäärää.

		Rahatoimikamarin ehdottama vero- tusmäärä.	Kvston vahvis- tama vero- tusmäärä.	Erotus.
Vuonna 1900	Smk	1,684,564: 02	1,724,761: 49	+ 40,197: 43
” 1905	”	1,926,578: 95	1,914,336: 24	— 12,242: 71
” 1910	”	4,204,526: 61	3,915,708: 10	— 288,818: 51
” 1911	”	4,307,166: 21	4,327,869: 15	+ 20,702: 94
” 1912	”	4,858,861: 09	4,534,985: 09	— 323,876: —
” 1913	”	5,308,126: 05	5,348,310: 52	+ 40,183: 87
” 1914	”	5,933,807: 76	5,893,264: 76	— 40,543: —
” 1915	”	6,722,429: 47	6,840,607: 32	+ 118,177: 85
” 1916	”	7,193,486: 09	7,352,233: 18	+ 158,747: 09
” 1917	”	11,992,781: 44	12,678,705: 46	+ 685,924: 02
” 1918	”	20,117,012: 33	—: —	—: —

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
VESIJOHTOLAITOS.

*Helsingissä,
lokak. 10 p:nä 1917.*

Vesijohtolaitoksen 1918 vuoden meno- ja tulosääntöehdotuksen perustelut.

Esillä olevan meno- ja tulosääntöehdotuksen järjestys eroaa viimeksi vahvistetun budjetin järjestyksestä ainoastaan sikäli, että yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi teknillisten laitosten budjettien kesken nimike „Jakelu“ on sijoitettu „Johtoverkko ja vesisäiliö“ nimikkeen jälkeen. Sen ohessa on ehdotukseen yhteisesti merkitty osa menosäännössä aikaisemmin erikseen lueteltujen palvelushenkilöiden ja työnjohtajain palkkauksia. Niinpä on menosääntöön pantu erä „Konehenkilökunta“ siinä aikaisemmin olleiden I ja II luokan koneenkäyttäjien sekä koneenkäyttäjäapulaisten sijasta, ja samaten on putkimestarit merkitty yhteisen nimikkeen „Työnjohto“ kohdalle. Nimikkeen „Johtotyöosasto, konepaja ja varasto“ kohdalla on „Työnjohtoon“ luettu, paitsi kahta putkimestaria, työmestarikin. On nimittäin osottautunut sangen tärkeäksi, että mainittujen toimihenkilöiden palkkauksia kävisi jonkin verran muuttaminen, tarvitsematta joka kerta siihen hankkia Kaupunginvaltuuston hyväksymistä, minkätähden tämä jo kauan haluttu muutos on nyt toimeenpantu.

Ehdotuksen miltei jokaiseen erään ovat muuten vaikuttaneet kärjistymistään kärjistyvää kallista aikaa ja työntekijäin palkkain kohoaminen. Ehdotukseen Hallituksen luvalla merkityt virka- ja palvelusmiesten palkankorotukset johtuvat osin tästä kalliista ajasta, osin tähänastisten palkkain liiallisesta niukkuudesta ja osin asianomaisten työmäärän lisääntymisestä. Näin on varsinkin laita putkiverkkoa varten asetetun insinöörin, jonka velvollisuutena niinikään on toimittaa taloissa tehtyjen johtotöiden katsastukset. Ja kun nyttemmin voimassa olevan uuden rakennusjärjestyksen mukaan vesijohtolaitoksen ei ole katsastettava ja hyväksyttävä ainoastaan vesi-, vaan laskujohtotkin, lisääntyy katsastajan työ ja vastuu tämän johdosta sangen paljon. Muistettava on niinikään, että osa laitoksen henkilökuntaa Kaupunginvaltuuston tästä asiasta viime kesäkuun 5 päivänä tekemän päätöksen mukaan saa tänä vuonna, huhtikuun alusta lukien, korotettua palkkaa. Kaupunginvaltuuston palkanjärjestelykomitea on tosin aikansa antava Valtuustolle ehdotuksensa uusiksi palkkamääriksi, mutta tätä ehdotusta odotellessa on kuitenkin jo nyt toimeenpantu korotuksia, joista kumminkin toimitusjohtajalle merkittäviä henkilökohtaista lisäystä Hallitus on perustellut Kaupunginvaltuustolle antamassaan eri esityksessä.

Muihin muutoksiin nähden pyytää laitos viitata tässä seuraaviin perusteluihin.

Hallinto.

Hallituksen menosäännöstä on laitoksen osalle Hallituksen päätöksen mukaan merkitty 600 markalla korotettu määrä. Konttorin huoneiston vuokraa y. m. varten on nyt merkitty 9,000 markkaa entisten 7,000 markan sijasta, syystä että sähkölaitos on tätä vuokraa Hallituksen suostumuksella korottanut jo kuluvan vuoden alusta 1,600 markalla. Muut vähäiset yksityisten eräin korotukset johtuvat kalliista ajasta.

Käyttö.

Konehenkilökunnan yhteinen palkkausmäärä on koneenkäyttäjille ja koneenkäyttäjä-apulaisille aikaisemmin maksettuja palkkauksia tuntuvasti suurempi, syystä että 8-tuntisen työpäivän käytäntöön tultua on käynyt tarpeelliseksi asettaa lisäksi kaksi koneenkäyttäjää ja yksi koneenkäyttäjäapulainen. Vedennostokustannuksia varten taas on merkitty 250,000 markkaa aikaisemman 100,000 markan määrän sijasta, sen johdosta että kaupungin sähkölaitoksen antaman virran hinnaksi on laskettu 25 penniä kilowattitunnilta 10 pennin sijasta. Kemiallista puhdistusta varten on merkitty 600,000 markkaa kemikaloiden ylen suuren hinnannousun johdosta. Muita tämän nimikkeen kohdalla olevia eriä on ainoastaan vähäisen korotettu.

Johtoverkko ja vesisäiliö.

Tämän nimikkeen kohdalle merkittyjen korotettujen palkkausten perustelut on jo edellä esitetty. Korjauksia ja kunnossapitoa varten on nyt merkitty entistään tuntuvasti suurempi loppusumma, joka johtuu pääasiallisesti työntekijäin palkkausten kohouamisesta, mutta osaksi myös niistä runsaista kustannuksista, joita satamajohtojen avoinna pitäminen ja veden anto niistä vuoden umpeen tuottaa. Lisäksi sisältyy tähän summaan säiliönvartijan palkkaus sekä kustannukset talojohtoja varten tarpeellisten, katuihin sijoitettujen sulkuventtiilien ynnä niihin kuuluvain puuarkkujen ja valurautaisten hattujen korjauksesta. Näiden yskityisiin jakelujohtoihin kuuluvain osain kunnossapito kuuluu vesijohtoon ohjesäännön mukaan asianomaisille talonomistajille, mutta on vesijohtolaitoksen toimitettava. Käytännössä on kuitenkin osottautunut, että näistä korjauksista, jotka täytyy teettää siihen katsomatta onko talonomistajalta tilaus saapunut vai ei, on sangen vaikea saada maksuja perityiksi ja niistä on laitokselle monenlaatuisia ikävyyksiä. Jotta taas voitaisiin varmasti sulkea vesijohto taloissa teetettäessä mainittavampia korjaustöitä tai vuotojen ilmestyessä katujohtoihin, vaatii laitoksen etu pitämään huolta siitä, että johdot ovat kunnossa. Kun tästä kunnossapidosta kuitenkin on säännöllisinä vuosina ollut kaupungilla kustannuksia ainoastaan noin 2,000 markkaa, on laitos ollut sitä mieltä, että se voisi suorittaa tämän menon, varsinkin kun siten vältettäisiin kaikki edellä mainitut ikävyydet ja kahnaukset. Tähän on Hallituskin yhtynyt, ja kiinnitettäneen Kaupunginvaltuuston huomiota tähän, koska puheenalaisen kunnossapidon ottaminen kaupungin huoleksi on vastoin vesijohtolaitoksen maaliskuun 10 päivänä 1914 vahvistetun ohjesäännön 3 §:n 5 momentin säännöstä.

Johtojen katsastuksista aiheutuvat menot samoin kuin tarverahat ja painatuskulut johtuvat siitä että, niinkuin edellä mainittiin, on täytymys ryhtyä katsastamaan laskujohtojakin, minkätähden nämä menot ovat entisestään jonkin verran kohonneet.

Jakehu.

Syistä, jotka jo edellä mainittiin, on tässä osastossa olevia menoeriä korotettu. Sen sijaan on erä „Vesimittarien vaihtaminen toisiin sopivamman kokoiisiin“ katsottu voitavan poistaa.

Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.

Yksityisiin eriin nähden huomautettakoon tässä ainoastaan, että päivystyskulut ovat kohonneet 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisen johdosta, minkätähden ne nyt nousevat verraten suureen määrään.

Sekalaiset menot.

Huomattavammin kohonneista sekalaisista menoista on mainittava työntekijäin kesälomakustannukset ja kaupunginkassassa olevan konttokuranttitilin korko. Ensinmainittu menoerä on laskettu Kaupunginvaltuuston viime kesäkuun 5 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti, ja taas korkoihin on varattu 30,000 markkaa. Myöskin erä „Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin“ on, sen johdosta että nykyään on sangen vaikea tarkoin arvata menoja, ensi vuotta varten merkitty 10,000 markkaan korotetuun määrään. Uusi erä on Kaupunginvaltuuston laitoksen virka- ja palvelusmiehille myöntämä kalliinajanlisäys 80,000 markkaa. Tämä erä on laskettu Kaupunginvaltuuston viime syyskuun 18 päivänä asiasta tekemän päätöksen mukaisesti.

Uutistytöt.

Uutistöiksi on, paitsi työkalujen ostoa, etusijassa merkitty Kaupunginvaltuuston viime huhtikuun 17 ja viime elokuun 17 päivänä teetetäviksi hyväksymät eräiden uusien katujen alaiset vesijohdot. Mainituissa tilaisuuksissa myönnettiin näihin tarkoituksiin määrärahoja 175,200 markkaa, mutta kustannukset on nyttemmin laskettu uudestaan, ja nousevat ne muuttuneiden olojen ja etusijassa työntekijäin palkkain kohoamisen johdosta 248,100 markkaan. Tässä on kuitenkin huomattava, että eräisiin katuihin nähden kustannuksiin ei ole luettu itse putkijohtoa, vaan ainoastaan kanavan louhinta ja täyttämisen. Laitoksen putkivarasto on nimittäin kuluneina sotavuosina paljon huvennut, niin että tavallisen kokoisia putkia on nyttemmin ainoastaan vähäiset määrät. Uusien putkien ostaminen nykyisiin hintoihin kävisi liian kalliiksi, jos niitä ensinkään onnistuttaisiin saamaankaan. Tästä on Hallitus jo aikaisemmin ilmoittanut Rahatoimikamarille. Ei näytä olevan tarpeellistakaan nyt laskea putkijohtoja kaikkien uusien katujen alle, vaan voi tämän varsin hyvin tehdä myöhemmin, ja joka tapauksessa on jo nykyään riittävästi myymättömiä tontteja vesijohdolla varustettujen katujen varsilla.

Rakennuskonttorin ehdottamain uusien töiden johdosta on ehdotukseen merkitty teetettäväksi vesijohto Bölenkadun alle sekä I linjan ja Eläintarhan huvilan N:o 7 välisen johdon uudistus, syystä että johto tasoitustyön tapahduttua ei olisi kyllin syvässä katupinnan alla. Hallituksen määräyksen mukaan teetettäviä uusia johtoja varten oleva määräraha on korotettu 10,000 markkaan, ja lopuksi on ehdotukseen Kaupunginvaltuuston kuluvan lokakuun 9 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti merkitty 2,700,000 markkaa Vanhankaupungin vesijohdon laajentamiseksi.

Uutistöistä olevat menot nousevat kaikkiaan 3,000,000 markkaan.

Yhdistelmä.

Hallituksen hyväksymän menosääntöehdotuksen mukaan nousisivat menot laitoksen käytöstä ja hoidosta seuraaviin määriin:

Hallinto ja pääkonttori	88,240: —
Käyttö	989,100: —
Johtoverkko ja vesisäiliö	107,000: —
Jakelu	76,000: —
Johtotyöosasto, työpaja ja varasto	57,700: —
Sekalaiset menot	175,050: —
	<u>1,493,090: —</u>

mihin tulee lisäksi

Perustuspääoman kuoletus	186,700: —
5 %:n korko samalle pääomalle	357,500: —
	<u>544,200: —</u>
	Menoja yhteensä Smk 2,037,290: —

Tulot.

Nykyään voimassa olevain taksain mukaan on tuloja ensi vuonna laskettu olevan 1,868,900 markkaa eli 100,000 markkaa enemmän kuin kuluvana vuonna. Nämä tulot eivät siis riitä lisääntyneisiin menoihin, vaan täytyy ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin tulojen lisäämiseksi, ja tämä käy päinsä korottamalla vedenkulutusmaksuja. Hallituksen mielestä onkin tähän toimenpiteeseen ryhdyttävä, mutta korotettu taksa voidaan saattaa voimaan vasta 1918 vuoden toisen neljänneksen alusta, jos Kaupunginvaltuusto tekee asiasta päätöksen kuluvana vuonna. Vesijohtolaitoksen maaliskuun 10 päivänä 1914 vahvistetun ohjesäännön 2 §:n mukaan on nimittäin voimassa oleva sopimus ja siis taksakin laitoksen puolelta irtisanottava sanomalehdissä julkaistulla kuulutuksella vähintään kolme kuukautta edeltäpäin, ja kun laskut kirjoitetaan neljännesvuosittain, on mahdollista vasta toisen neljänneksen alusta ruveta käyttämään uutta, korotettua taksaa.

Hallitus on edelleen ollut sitä mieltä, että nykyistä vedenkulutustaksaa olisi korotettava 30 %:lla. Tämän johdosta lisääntyisivät tulot kolmelta vuosineljännekseltä arviolta 400,000 markalla. Kun laitoksen muut tulot, lukuun ottamatta vapaakaivoista y. m. olevia tuloja, joita on korotettu 1,000 markalla, pysyvät ennallaan, nousisivat kokonaistulot 2,269,900 markkaan, joten saataisiin ylijäämää arviolta 232,610 markkaa.

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitos:

Albin Skog.

Kaasulaitoksen 1918 vuoden meno- ja tulosäännön perustelut.

Kuluvana vuonna on ollut todettavissa lisääntymistään lisääntyvää kaasunkulutusta, ja luultavaa on, että tätä lisääntymistä jatkuu vuonna 1918.

Kaasulaitos voi kuitenkin ainoastaan sillä edellytyksellä että on runsaasti saatavana kivihiiliä lisätä kaasunvalmistuksen 8,000,000 m³:ä suuremmaksi vuodessa, ja kun hiilentuonti Venäjältä on erittäin epävarma, kehottaa varovaisuus jättämään kivihiilikaasun valmistusmahdollisuuden pois luvusta sekä budjetissa edellyttämään valmistettavan 8,000,000 m³ puukaasua.

Kuinka vaikea on nykyoloissa laatia laskelmia, havaitsee silmämillessään viime budjettilaskelman laatimisesta lähtien tapahtuneita hinnanmuutoksia. Halkojen hinta on tänä väliaikana kohonnut 55 markasta syleltä 108 markkaan, mikä hinnanero laitoksen vuosibudjetissa lisää menoja *alun toista miljoonaa*. Kaasulaitoksen työntekijöille suoritettut viikkopalkat ovat saman ajan kuluessa kohonneet 6,770 markasta 16,215 markkaan, joten lisäännys 52 viikolta on *noin puoli miljoonaa*.

Nykyään maksetut työpalkat ovat jo keskimäärin 235 % korkeammat ennen sotaa maksettuja säännöllisiä palkkoja. Kohoaminen on edistynyt kiivaasti ja vaikea on ajatella rajaa jatkuvalla kohoamiselle. Jos palkankorotukset noudattaisivat edellytettävissä olevaa hinnannousua, saavuttaisivat ne jo joulukuussa luultavasti noin 500 %. Näyttää kuitenkin siltä, kuin täytyisi pulan syntyä jo sitä ennen, ja jottei budjetissa tarvitsisi edellyttää umpimähkäistä kohoamista, edellytetään siinä työpalkkain kohonneen 10 %:lla nykyisistä määristään. Tätä suurempi korotus on korvattavissa ainoastaan asteettain kohottamalla kaasunhintaa sikäli kuin työkustannuksetkin kohoavat.

Asianomaiselta taholta annettujen tietojen mukaan on halkojen hinta laskettu 10 % korkeammaksi kaupungin halkokonttorin nykyään noteeraamaa hintaa.

Budjetinjärjestykseen on tehty erinäisiä muutoksia sen selventämiseksi ja yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi teknillisten laitosten budjettien kesken.

Sekä virka- että palvelusmiesten palkat on merkitty jonkin verran korotetuina määrin. Lopullinen korotus, joka eräissä tapauksissa kenties ylittää budjettiehdotukseen merkityt lisäykset, riippunee kuitenkin odotettavana olevavasta palkanjärjestelykomitean ehdotuksesta. Toimitusjohtajalle on merkitty Hallituksen puoltama henkilökohtainen 3,000 markan palkanlisäys. Eri eräksi on, samoin kuin sähkölaitoksen budjetissakin, merkitty apulaisjohtajan palkkio 1,800 markkaa. Kamreerin pohjapalkka, joka tähän asti on ollut suhteettoman alhainen hänellä suuren liikekonttorin päällikkönä olevaan työhön ja virkavastuuseen nähden, on katsottu olevan korotettava 10,000 markkaan

mutta budjettivaikeuksiin nähden on se toistaiseksi merkitty ainoastaan 9,000 markaksi. Kirjanpitäjän pohjapalkan korottamista 6,000 markkaan on Hallitus pitänyt hyvin perusteltuna, mutta kun kirjanpitäjä nykyään vakinaisen palkkansa lisäksi saa Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaan 125 markan lisäpalkan kuukaudessa korvaukseksi hänelle henkilökunnan vähentämisen johdosta tulleesta lisätyöstä, ja kun tätä lisäystä luultavasti maksetaan koko vuosi, on palkankorotuksen katsottu voivan jäädä toistaiseksi. Käyttöinsinöörin palkka on merkitty hänen kanssaan tehdyn ja Kaupunginvaltuuston hyväksymän sopimuksen mukaisesti. Kemistille on, sen johdosta että on mahdoton saada asuntoa kaasulaitoksen läheisyydestä, merkitty matkarahoja 400 markkaa.

Uusi käytöstä johtuva menoerä on n. s. pelkistysputkien hankkiminen, jotka tarvitaan etikkahapon selkeyttämiseksi sekä halutun pelkistymisen aikaansaamiseksi retorteissa. Näiden putkien hankintakustannuksia ei ole aikaisemmin merkitty eri eräksi, mutta ne nousevat nyttemmin niin suuriin määriin, että erityinen menoerä tätä tarkoitusta varten on perusteltu.

Kun on osottautunut, että puukaasun valmistus vaatii toimeenpanemaan erinäisiä, vastedes arvottomia, mutta nykyään tarpeellisia muutoksia ennestään oleviin laitteisiin, on tähän tarkoitukseen edellytetty vuonna 1918 tarvittavan 45,000 markkaa. Muiden menoeräin kohoaminen johtuu sekä tarveaineiden että työn hinnannoususta.

Kaupungin tähän asti maksamat kalliinajanavustukset on budjettiehdotukseen merkitty nykyisin määrinsä 110,000 markaksi.

Samana menettelyn mukaisesti, jota aikaisemmin on noudatettu vesijohto- ja sähkölaitoksessa, on 20,000 markkaa merkitty Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin.

Eri osastojen menoeräin summat ovat seuraavat:

Hallinto ja pääkonttori	85,540: —
Käyttö	2,503,200: —
Johtoverkko ja jakelukello	46,400: —
Jakelu	152,000: —
Johtotyöosasto, työpaja ja näyttely	62,300: —
Sekalaista	173,394: —
Kaasuvalaistus	108,000: —
Uutistytöt	20,000: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk 3,150,834: —

Jotta laitoksen tulot riittäisivät näihin tuntuvasti kohonneisiin menoihin sekä vahvistettuun noin 455,000 markan vuotuismaksuun, on osottautunut tarpeelliseksi edellyttää kaasunhintaa yhäkin korotettavan 1918 vuoden alusta lähtien.

Tulopuolelle on sentähden kaasunhinnaksi merkitty 48 penniä kuutiometriltä.

Budjettiehdotuksen mukaan antaisi kaasulaitos vuonna 1918 seuraavan liiketuloksen:

Menot.			
Menoja budjetin mukaan	3,150,834: —		
Vähenee uutistöiden johdosta	<u>20,000: —</u>	3,130,834: —	
Kuoletus	200,000: —		
Korko	<u>255,000: —</u>	455,000: —	3,585,834: —
Nettoylijäämä			<u>107,116: —</u>
		Yhteensä Smk	3,692,950: —

Tulot.

Tuloja budjetin mukaan Smk 3,692,950: —

Edellä olevan asetelman osottama nettoylijäämä, alun toistasataatuhatta markkaa, on välttämätön, jottei laitoksen heti ensimmäisen odottamattoman lisämenon kohdatessa täytyisi käydä korottamaan kaasunhintaa tammikuun 1 päivästä lähtien lasketusta määrästä, 48 pennistä kuutiometriltä.

Helsingissä, lokakuun 12 päivänä 1917.

Ed. Cedercreutz.

Sähkölaitoksen 1918 vuoden budjettiehdotus.

Sähkölaitoksen 1918 vuoden budjettiehdotus osoittaa edellisen vuoden ehdotukseen verraten sekä palkka- että tarveainemenojen jatkuvaa kohoamista. Kuluvana käyttövuonna yhtäjaksoisesti kohonneet työntekijäin palkat on ehdotukseen merkitty semmoisina määrin, joihin on ollut aihetta edellyttää niiden ensi vuonna nousevan. Tietysti ei myöskään kuukausipalkalla olevain virka- ja palvelusmiesten palkkoja voida enää pysyttää samalla tasolla, missä ne ovat olleet kuluvan vuoden budjetissa, mutta ehdotukseen on kuitenkin merkitty ainoastaan vähäisiä palkkain parannuksia Kaupunginvaltuuston asettaman palkanjärjestelykomitean ehdotusta odotellessa.

Etusijassa pistävät kuitenkin budjetissa silmään polttoainekustannukset, jotka ensi vuoden budjettiin täytyy merkitä suuremmiksi kuin milloinkaan ennen. Kaikkien näiden lisämenojen suorittamiseksi on laitoksen niinkään täytynyt Hallitukselle tehdä ehdotus virranhinnan korottamisesta 10 pennillä kilowattitunnilta 1918 vuoden alusta lähtien.

Ehdotusta laadittaessa on koetettu tehdä säästöjä kaikilla aloilla. Niinpä on työvoimia vähennetty, mainittavia uutistöitä ei ole ehdotettu ja korjaukset on supistettu mahdollisimman vähin.

Sähkölaitoksen tammikuun 17 päivänä tekemän ehdotuksen mukaisesti, jonka ehdotuksen Kaupunginvaltuustokin helmikuun 13 päivänä kuluva vuotta hyväksyi olemaan voimassa toistaiseksi, on vuoden varrella saavutetun kokemuksen pohjalla voitu ehdottaa hallinnossa toimeenpantavaksi semmoinen supistus, että kaksi osastonjohtajanvirkaa (mittariosaston ja johtoverkko-osaston) on kokonaan lakkautettu, minkätähden niitä ei enää ole otettu budjettiin. Laitoksen sisäinen hallinto jakautuu sentähden nyttemmin ainoastaan kolmeen pääosastoon, nimittäin pääkonttoriin, käyttöön sekä johtoverkkoon ja jakeluun. Tilastonlaatijan tähän asti suorittama työ niinkään on nyttemmin siirretty piirustuskonttorille, minkätähden ensi vuoden budjetissa ei enää ole määrärahaa tilastonlaatijaa varten.

Itse ehdotuksen järjestykseen on tehty vähäinen muutos, etusijassa jotta jo budjetista kävisi selvemmin näkyviin, miten työ on eri osastojen kesken jaettu. Lisäksi on ehdotettu se muutos, että sitä henkilökunnan osaa, niinkuin koneenkäyttäjiä, lämmittäjiä y. m., jonka palkkaukset lähinnä täytyy järjestää tuntipalkalla olevia työntekijöitä silmällä pitäen, ei enää ole yksityiskohtaisesti lueteltu menosäännössä, vaan merkitty yhteisen palkkausmäärärahan kohdalle. Täten on saavutettu se etu, ettei asianomaisten palkansaajain palkkoja tarvitse eritellä, vaan voidaan ne helposti järjestää vuoden varrella vallitsevain työväen palkkausten puitteissa.

Eri budjettieriin nähden mainittakoon seuraavaa:

Menot.

Liikkeen saavutettua nykyisen laajuutensa ei kamreerin, kirjanpitäjän ja kassanhoitajan tähänastisten palkkaetujen enää voi katsoa vastaavan heidän työmääräänsä ja vastuunalaisuuttaan. Siihen nähden että nykyisen kalliinajan ja rahan alentuneen arvon vaatima kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkkain järjestely on lähitulevaisuudessa odotettavana, on budjettiehdotukseen ainoastaan merkitty työn lisääntymisestä johtunut vähäinen palkankorotus kirjanpitäjälle ja kassanhoitajattarelle. Kamreerinkin palkkaus on runsaamman korotuksen toivossa merkitty ainoastaan 300 markkaa korkeammaksi Kaupunginvaltuuston aikaisemmin vahvistamaa palkkausmäärää.

Budjetissa aikaisemmin olleiden mittarikonttorin johtajan ja kahden laskujen tarkastajan sijasta on merkitty kolme laskujen tarkastaja.

Konttoriapulaisten palkkausmäärärahaan on luettu edellisen vuoden budjetissa hallinto-osaston, mittarikonttorin ja varaston konttoriapulaisten erinäiset palkkausmäärärahat. Summaa on hiukan korotettu tarpeellisiksi havaittujen palkankorotusten johdosta.

Konttorihuoneistojen siivoamista ja konttorin tarverahoja varten on merkitty ne määrät, joihin todelliset kustannukset ovat vuonna 1917 nousseet.

Ensimmäisen ja avustavan käyttöinsinöörin palkkaukset on budjettiin merkitty korotetuina määrin, jotta laitoksen olisi mahdollista pysyttää nykyiset viranpitäjät palveluksessaan.

Eri asemain kone- ja lämmittäjähenkilökuntaa varten on merkitty yhteiset määrärahasummat laskettuina vuonna 1917 maksettujen tuntipalkkain pohjalla.

Polttoaineita varten on ensi vuoden budjettiin merkitty 4,180,000 markkaa, lukien yksikköhinnaksi noin 110 markkaa syleltä. Polttoaineita on laskettu kuluvan 38,000 sylvä, sen sijaan että 1916 vuoden budjettiin oli merkitty 45,000 sylvä. Polttoaineiden säästyminen johtuu siitä, että ensi vuonna on katsottu voitavan uuden höyryturbiinin avulla saada höyrynkulutus vähenemään.

Halkojen kuljetusta, johtoverkon kunnossapitoa, mittarityöpajaa, mittarien paikallepanoa ja lukemista sekä rahain perimistä varten on kohonneiden työpalkkain johdosta merkitty entisestään tuntuvasti korotetut määrät.

Rahatoimikamarin lausuman toivomuksen mukaisesti on kuukausipalkalla olevan henkilökunnan kalliinajanlisäyksiä varten merkitty 157,000 markkaa.

Tulot.

Katuvalaistuksesta on laskettu saatavan korvausta 175,000 markkaa, ollen virrankulutus säännöllistä katuvalaistusta edellyttäen laskettu 500,000 kilowattitunniksi ja yksikköhinta omaan kustannusten mukaiseksi. Sitä paitsi on samoin kuin edellisinäkin vuosina otettu huomioon katuvalaistukseen välittömästi käytetyn laitoksen osan korko ja kuoletus. Katuvalaistuksen voimassapitokustannuksia on tulopuolelle merkitty sama määrä kuin menopuolellekin.

Yksityisestä, arviolta 14,000,000 kilowattituntiin nousevasta virrankulutuksesta on

laskettu olevan tuloja 5,600,000 markkaa eli keskimäärin 40 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta, edellyttäen Kaupunginvaltuuston hyväksyvän laitoksen ehdotuksen kilowattitunnin hinnan korottamisesta 10 pennillä 1918 vuoden alusta.

Raitioteille toimitettavasta virrasta, arviolta 2,800,000 kilowattitunnista, on laskettu olevan tuloja 840,000 markkaa, lukien 30 penniä kilowattitunnilta.

Johtotöistä ja myynnistä on laskettu kertyvän voittoa suunnilleen saman verran kuin kuluvanakin vuonna.

Laitoksen vuokratulojen on laskettu kohoavan 23,600 markkaan.

Sähkölaitoksen taloudellinen liiketulos olisi esillä olevan budjettiehdotuksen mukaan seuraava:

<i>Tulot.</i>	<i>Menot.</i>
Budjetin mukaan <u>Smk 6,746,000:—</u>	Budjetin mukaan Smk 5,690,000:—
	Perustamispääoman, ^{1/1}
	1918 Smk 9,560,000:—,
	korko 5 0/0:n muk. „ 478,000:—
	Vahvistettu kuoletus „ 443,000:—
	Puhdas voitto „ 135,000:—
	Yhteensä Smk 6,746,000:—

Helsingissä, lokakuun 8 päivänä 1917.

Lars W. Åberg.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.

Helsingissä,
lokak. 16 p:nä 1917.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

N:o 285.

1918 vuoden budjettiehdotus.

Täten on Hallituksella kunnia Rahatoimikamarille lähettää ehdotus Hallituksen, Rakennuskonttorin ja Hallituksen alaisten „Yleisten töiden“ 1918 vuoden menosäännöksi, ja pyytää Hallitus ehdotuksessa oleviin eriin nähden lausua seuraavaa:

1. Kaupun-
gin yleisten
töiden Hal-
litus ja Ra-
kennuskont-
tori.

Ensimäinen palkkauserä, Hallituksen jäsenten palkkio, on merkitty saman määräiseksi kuin kuluvanakin vuonna eli 4,800 markaksi, edellyttäen kokouksia olevan noin 60 vuodessa.

Sihteerin palkkio on ehdotettu korotettavaksi 4,000:sta 5,000 markkaan. Tämän ehdotuksen perustelemiseksi pyytää Hallitus mainita, että sihteerin työmäärä on viime vuosina tuntuvasti lisääntynyt sekä että sihteeri on Hallituksen hänelle joulukuun 2 päivänä 1916 vahvistaman johtosäännön mukaan velvollinen hoitamaan sihteerintehtäviä myöskin Hallituksen asettamissa valiokunnissa ja komiteoissa, ellei niissä pidetä eri sihteeriiä tarpeellisena.

Rakennuskonttorin virkamiehiin nähden taas ei Hallitus, vaikka onkin pitänyt heidän palkkinsa yleistä korotusta olojen vaatimana, ole katsonut olevan tässä yhteydessä tekeminen ehdotusta, koska kysymys kaupungin kaikkien virkamiesten palkkain järjestämisestä on kaupunginviranomaisten käsiteltävänä. Näiden toimihenkilöjen palkka-
edut on sentähden merkitty ehdotukseen saman määräisinä kuin ne ovat kuluvan vuoden menosäännössä, aipoastaan erinäisille virkamiehille tulevasta ikäkorotuksista johtuvin lisäyksin. Niinpä on kaupunginarkkitehdin palkka, joka kuluvana vuonna on ollut Smk 12,691:66, ehdotukseen merkitty 13,700 markaksi, huomioon ottaen että mainitun viran pitäjälle tulee koko ensi vuodelta korotus 10 vuoden palveluksesta. Sen sijaan on avustavan kaupunginarkkitehdin palkka, joka tänä vuonna on Smk 6,879:16, vähennetty 6,500 markkaan, syystä että viran entinen pitäjä, arkkitehti Birger Brunila, jonka, jos hän olisi ollut edelleen virassa, olisi tullut saada ikäkorotus 5 vuoden palveluksesta, on valittu kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi ja hänen sijaansa on tullut arkkitehti Otto Ivar Meurman. Sen johdosta että insinööri J. A. Sjöholm viime toukokuussa erosi puhtaanapitolaitoksen johtajan toimesta, ei ehdotukseen enää ole merkitty sitä 650 markan erää, mikä hänelle olisi tullut palkankorotuksena 5 vuoden palveluksesta. Ja kun ra-

kennuskonttorin kamreeri G. Hall kuluva marraskuun 1 päivänä eroaa kamreerinvirasta, on hänelle maksettu 1,200 markan ikäkorotus poistettu ehdotuksesta.

Varastonhoitajan palkkaan, joka kuluva vuoden menosäännössä on 4,400 markkaa, on Hallitus katsonut olevan ehdottaminen nykyiselle viranpitäjälle 1,800 markan henkilökohtaisen lisäyksen, siihen nähden että hän on kahdeksan vuotta ollut kaupungin palveluksessa ja että hänen lähin miehensä, joka ei ole vakinaisella palkkasäännöllä, saa kuukausipalkkaa Smk 577: 50 eli 6,930 markkaa vuodessa.

Rakennuskonttorin vahtimestari, entinen luotsi Alfred Pettersson, tuli viime elokuun 1 päivänä olleeksi 5 vuotta rakennuskonttorin palveluksessa, minkätähden Hallitus esittää, että hänelle ensi vuoden alusta myönnettäisiin ikäkorotus mainitulta ajalta.

Paraikaa jatkuvan sodan alkuvuosina, jolloin yleisiä töitä osin peruutettiin ja osin teetettiin mahdollisimman vähäisessä mitassa, oli rakennuskonttorilla tilaisuus vähentää niiden palveluksessaan olevain ylimääräisten arkkitehtien, insinöörien ja piirustajain lukua, joita oli tarvittu apuna uusien töiden suunnittelemisessa tai paraikaa jatkuvain töiden työpiirustusten laadinnassa. Kuluva vuoden jälkipuoliskolla ovat olot kuitenkin tässä kohden muuttuneet. Ne laajat kaduntasoitus- ja muut työt, joita kaupunki nykyään teettää monen miljoonan markan kustannuksilla, vaativat tietenkin myös lisäämään ylimääräistä henkilökuntaa, jolle vallitsevan kalliin ajan johdosta täytyy maksaa tuntuvasti runsaampi palkka kuin mitä ennen sotaa ja sodan alkuaikoina oli ollut laita. Tämän johdosta ja kun olot ensi vuonna tässä kohden tuskin muuttunevat, on Hallitus katsonut olevan esittäminen, että määräraha korotettaisiin 25,000 markasta 50,000 markkaan, joka summa on lähemmin eritelty alempana olevassa taulussa, jossa mainitaan rakennuskonttorin eri osastoilla tarpeellisten ylimääräisten apulaisten lukumäärä ja palkat.

Kaupunginasemakaavaosasto:

1 ylimäär. arkkitehti	6,000: —	
1 piirustaja à 600: — kuukaudessa	7,200: —	
1 „ à 300: — „	3,600: —	
1 „ à 250: — „	3,000: —	19,800: —

Huonerakennusosasto:

1 ylimäär. arkkitehti à 725: — kuukaudessa	8,700: —	
1 „ piirustaja à 675: — „	8,100: —	16,800: —

Insinööriosasto:

1 ylimäär. insinööri à 550: — kuukaudessa	6,600: —	
1 piirustaja 6 kuuk. à 525: — „	3,150: —	9,750: —
Maanmittaus- ja puutarhaosaston tilapäiset apulaiset	3,650: —	

Yhteensä Smk 50,000: —

Vallitsevan kalliin ajan aiheuttama yleinen työntekijäin palkkain kohoaminen on pakottanut Hallituksen merkitsemään „Metsänvartija-apulaisia ja metsänviljelystä“ varten

olevan määrärahan, joka kuluvana vuonna on ollut 2,000 markkaa, korotettuna 4,000 markkaan. Sitä vastoin on „Mittauksissa tarpeellisia tarveaineita ja apuripäivätöitä“ varten oleva määräraha pysytetty 17,000 markan määräisenä, syystä että tätä määrää on työpalkkain kohoamisesta huolimatta pidetty riittävänä, siihen nähden että, niinkuin seuraavassa mainitaan, eri määräraha on merkitty kaupungin hiljattain hankkimain maa-alueiden mittausta varten.

Kuluvan vuoden kesäkuun 1 päivästä lähtien voimassa olevan kaupungin uuden rakennusjärjestyksen mukaan tulee kaupungin tonttikirjassa olla moniaita semmoisia tietoja, joita siinä ei ole ennestään ollut. Kun nykyisen tonttikirjan täydentäminen mainituilta kohdin tuottaa vaikeuksia, on Hallitus kaupungingeodeetin asiasta tekemän esityksen mukaisesti ollut sitä mieltä, että kaupunkia varten olisi hetimiten laadittava uusi tonttikirja, sekä sentähden tätä tarkoitusta varten budjettiehdotukseen merkinnyt 5,000 markkaa, johon määrään kustannusten on laskettu nousevan.

Hallitukselle viime elokuun 15 päivänä antamassaan kirjoituksessa on kaupungingeodeetti huomauttanut, että kaupungin kuluvana vuonna ostamat Domarbyn, Boxbackan, Hagan, Pehrin, y. m. maatilat olisi niillä toimitettavia jaoitustöitä varten pantava kartalle ja vaakitettava. Kaupungin muiden alueiden kartallepano, joka oli toimitettu vuosina 1903—1906 ja 1909—1910, oli tehty n. s. ruutujärjestelmää noudattaen siten, että tilukset jaettiin hehtaarin laajuisiin neliöihin, jotka sitten oli kukin eri yksikkönä pantu kartalle ja vaakitettu. Tästä menettelystä oli se hyöty, että konseptikarttain kutistumisesta johtuva virheellisyys oli karttoja puhtaaksi piirrettäessä helposti korjattavissa ja että rautatulkilla merkityt neliöiden kulmat olivat luotettavia lähtökohtia tiluksia tasoitettaessa ja jaettaessa. Jos nyt ostetut tilukset, joiden pinta-ala, Viikin virkataloa lukuun ottamatta, oli 1,450 ha, mitattaisiin samalla tavalla, menisi mittaukseen, jos sen toimittaisi kaksi virkamiestä, neljä vuotta ja kaupungille koituisi kustannuksia noin 50,000 markkaa, lukien likimäärin 35 markkaa hehtaarilta.

Edellä mainitussa kirjelmässä oli kaupungingeodeetti samalla esittänyt, eikä olisi syytä kaupungin hankkimain uusien tilusalueiden kartallepanon ja tasapunnituksen yhteydessä trigonometrisesti mitata sekä ne että lisäksi kaupungin muut tilusalueet ja itse kaupunki. Oli nimittäin käynyt selville että, vaikka kartallepanossa oli noudatettu mahdollisimman suurta tarkkuutta ja täsmällisyyttä, oli peruslinjain viitoituksessa ja mittauksessa syntynyt virheitä, luultavasti pintamuodostuksen epätasaisuuden johdosta. Näillä virheillä ei tosin ollut varsinaista merkitystä kartallepanossa käytetyssä mittakaavassa 1 : 2,000, mutta ne olisi kuitenkin vastaisissa, teknillisiä tarkoituksia varten tarpeellisissa laajaperäisemmissä kartallepanoissa otettava lukuun, erittäinkin kun ne käyvät sitä tuntuvammiksi, mitä etäämmälle joudutaan kartallepanon lähtökohdasta. Olisi sentähden tärkeää saada hajanaiset tiluspalstat kytketyiksi toisiinsa paremmin kuin mitä ruutujärjestelmää käyttämällä on mahdollista, ja olisi se sopivimmin aikaansaattavissa laskemalla kaikkien tilusten kolmioverkko. Sen avulla voitaisiin kaupungin kaikki tiluspalstat helposti kytkeä toisiinsa, ja tästä sideverkosta olisi, paitsi sitä etua että kaupungin tilusalueen laitaosat voitaisiin yhdistää kaupungin keskustan kanssa, pääasialli-

simmin se etu, että itse kaupungin kartallepano suuressa määrin helpottuisi. Itse mittauksen voisi toimittaa joko siten, että kartallepanoa varten vahvistettaisiin jotkin maemaattaisesti määrätyt lähtökohdat, tai myös siten, että kutakin katua varten vahvistettaisiin erikoiset peruslinjat ja että mittauskirjoihin tonttien suuruusmittain asemesta merkittäisiin kulmapisteiden koordinaatat kohdistettuina johonkin kutakin paikkakuntaa varten vahvistettuun akselijärjestelmään. Edellä lausutun johdosta kaupungingeodeetti esitti kaupungin ja kaiken kaupungille kuuluvan maan kolmiomittauksen toimitettavaksi siten, että itse kaupungille laadittaisiin kaikkiin pääkatuihin ulottuva linjajärjestelmä, mutta että ruutujärjestelmän mukaan kartallepanolla rakentamattomalla kaupungin maalla toimitettaisiin ainoastaan harvempi kolmioiminen. Tonttien kulmapisteiden määräämiseksi ei toistaiseksi olisi tarpeellista toimittaa koordinaattalaskelmaa, vaan olisi tähän toimenpiteeseen ryhdyttävä etusijassa mahdollisimman luotettavan ja tarkan kartan saamiseksi itse kaupungista. Puheena olevan mittauksen kustannuksia ei geodeetti sanonut voivansa tarkoin ilmoittaa, mutta hiljattain toimitetusta Gööteporin kaupungin kolmiomittauksesta, jonka kaupungin pinta-ala on likimain sama kuin Helsingin, oli laskettu olevan kustannuksia 44,000 kruunua, jota paitsi koneet ja muut mittaustarvikkeet olivat maksaneet 5,000 kruunua. Tämän ohessa on geodeetti kuitenkin huomauttanut, että Viaporin linnoituksen komentaja on kieltänyt sota-aikana toimittamasta kolmiomittauksia ja että sentähden on epätietoista, voitaisiinko niitä heti alottaa.

Hallitus, jonka mielestä geodeetin ehdottamat mittaukset olisi toimitettava, on budjettiehdotukseen merkinnyt kaupungin uusien tilusalueiden kartallepanoa ja korkeusmittausta varten 30,000 markan määrärahan, minkä ohessa Hallitus, joka kirjelmässä viime elokuun 17 päivältä on jättänyt Rahatoimikamarin harkittavaksi, onko ehdotettu kolmiomittaus toimitettava sekä aluksi 20,000 markkaa osotettava koneiden hankkimiseen ja mittauksen aloittamiseen, merkinnyt vastamainitun määrärahan budjettiehdotukseen, vaikkei Rahatoimikamari vielä ole tehnyt päätöstä asiassa.

„Rakennuskonttorin kaikkien huoneistojen vuokra“ niminen määräraha on korotettu 12,000:sta 13,000 markkaan, syystä että huonerakennusosaston huoneistoon on liitetty kaksi kaupungin tilastokonttorin aikaisemmin käyttämää huonetta.

„Valaistus“ niminen määräraha on niinkään korotettu 1,200:sta 1,500 markkaan, sen johdosta että sähkövoiman hinta on kohonnut 50:stä 60 penniin kilowattitunnilta.

Halonhintain kohoaminen taas on vaatinut korottamaan „Polttoaineiden“ määrärahan 7,500 markkaan, lukien 50 halkosylen hinnaksi kunkin 150 markkaa, hakkuu ja kantaminen lukuun otettuina.

Rakennuskonttorin 31 huonetta käsittävän huoneiston siivoamiskulut, jotka ovat kohonneet osin sen johdosta että on ollut välttämätöntä korottaa siivoojatarten palkkio 6:sta 10 markkaan huonetta kohti kuukaudessa, ja osin sen johdosta että saippuan hinta on noussut, ovat vaatineet korottamaan tätä tarkoitusta varten olevan määrärahan 2,700:sta 4,500 markkaan.

Kun piirustustarvikkeiden hinta on tuntuvasti kohonnut, on Hallituksen täytynyt ehdottaa määräraha „Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain raitiotie-vuosiliput“

joka määräraha kuluvan vuoden menosäännössä on 12,000 markkaa, korotettavaksi 18,250 markkaan.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli kulvana vuonna suonut kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille kesälomaa, niin että työntekijä, joka on ollut vähintään vuoden kaupungin palveluksessa, saa viikon sekä vähintään kolme vuotta palveluksessa ollut työntekijä kahden viikon kesäloman, on mainittua etua nauttivain työntekijäin luku tuntuvasti lisääntynyt. Kun loman ajalta sitä paitsi täytyy maksaa nykyiset tavattomasti kohonneet päiväpalkat, tarvitaan tähän tarkoitukseen kokonaista 300,000 markkaa, edellyttäen 1,000 työntekijän saavan viikon ja saman työntekijämäärän kahden viikon kesäloman, joten kutakin kaikkiaan 3,000 työviikkoa varten tarvitaan 100 markkaa.

2. Raken-
nukset ja
talot.

Tämän nimikkeen kohdalle „korjausta ja kunnossapitoa“ sekä „uutistöitä“ varten merkittyihin määrärahoihin nähden pyytää Hallitus viitata tämän oheiseen kaupungin-arkkitehdin antamaan perusteluun, johon Hallituksella puolestaan ei ole mitään lisättävänä.

3. Kadut ja
yleiset
paikat.
Korjaus ja
kunnossa-
pito.

Kuluvan vuoden loppupuolella esiintynyt sekä työpalkkain että tarveainehintain huomattava nousu on suuressa määrin vaikuttanut sen summan suuruuteen, mikä on laskettu tarvittavan kaupungin katuosain korjaukseen ja kunnossapitoon. Tähän nähden onkin Hallitus supistanut eri määrärahaeräin luvun mahdollisimman vähään sekä lisäksi katsonut olevan ehdottaminen, että eräät lähinnä edellisinä vuosina myönnettyt, mutta käyttämättä jääneet määrärahat olisi palautettava kaupunginkassaan, koska ne eivät nykyään lähimainkaan riittäisi niiden töiden teettämiseen, joita varten ne on myönnetty.

Kuluvaksi vuodeksi oli katujen ja yleisten paikkain korjauksiin osotettu 35,000 markkaa, johon summaan kuitenkin sittemmin myönnettiin 20,000 markan lisäys. Jos edellyttää, että työ- ja tarveainekustannukset eivät ensi vuonna mainittavasti kohoa nykyisestäään sekä ettei korjaustöitä tarvitse teettää laajemmassa määrin kuin mitä on ollut laita kulvana vuonna, tarvittaisiin ensi vuonna näitä töitä varten 80,000 markkaa. Kun Hallitus kuitenkin on sitä mieltä, että ainoastaan välttämättömimmät työt olisi nykyoloissa teetettävä, on se vähentänyt vastamainitun summan 70,000 markkaan, joka määrä sentähden on budjettiin merkitty.

Katupäällystyksen uudistus paraslaatuksia tellikkakiviä käyttämällä on ehdotettu toimeenpantavaksi ainoastaan niillä paikoilla, missä vallitsee suurta liikennettä. Etusijassa on tässä kohden tullut kysymykseen Itäinen Viertotie, jonka noppakivipäällystyksen teettämistä olisi jatkettava Kaiku- ja Lintulahdenkadun välisellä osalla. Kustannuksia kaupungin päällystettävästä viertotien osasta olisi ainoastaan 9,500 markkaa, mutta kun kaupunki on välikirjan mukaan ottanut hoitoonsa myöskin taloihin N:o:ihin 25—31 kuuluvain katuosain kunnossapidon, olisi, siinä tapauksessa että tämä työ ensi vuonna teetetään, kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi osotettava lisäksi 14,600 markkaa, joka summa sitten tulisi vähitellen kuolettavaksi talonomistajilta kertyvillä maksuilla.

Läntisen Viertotien alapengermällä, joka Itäisen Henrikinkadun jatkona johtaa valtionrautateiden ratapihalle, vallitsee niinkuin tunnettu sangen vilkas kuorma-ajoneuvojen liikenne. Mainittu vierroksella päällystetty katuosa on niin puutteellisessa kunnossa, että sen korjaamista ei enää käy toistaiseksi lykkääminen. Kun kuitenkin nykyisen

viertopäällystyksen korjaus nykyoloissa tuottaisi runsaita kustannuksia, ilman että korjattu katupinta kuitenkaan kestäisi kauempaa kuin enintään vuoden, on Hallituksen mielestä ollut oikeinta ehdottaa mainitun päällystyksen sijaan pantavaksi noppakiviä. Tätä ehdotusta puoltaa lisäksi se seikka, että mainitun tieosan pohjoisosa, jota käytetään niiden ajomiesten odotuspaikkana, jotka kuljettavat kuormia tavara-asemalle ja sieltä pois, ehdottomasti olisi päällystettävä nykyistä paremmalla aineella, jotta vältettäisiin maaperän likaantuminen virtsan johdosta. Edellyttäen että valtionrautatiet voidaan viereisten alueiden omistajana velvoittaa kustantamaan puheena olevan katuosan uudestipäällystäminen puoleen leveyteen asti, nousisivat kustannukset kaupungin osalta 78,400 markkaan.

Unionin-, Elisabetin- ja Kaisaniemenkadun risteyksessä oleva noppakivipäällystyksen on viimeksi mainitun kadun suunnassa kulkevalta osalta painunut siinä määrin, että on syntynyt liikennevaikeuksia ja vedenkin poistaminen kohtaa vaikeutta. Painuminen on johtunut siitä, että mainittu Kaisaniemenkadun osa tehtiin korkealle täytepengermälle, joka vuosien kuluessa on painunut, sillä seurauksella että Kaisaniemenkadun ja Unioninkadun yhtymäkohtaan on syntynyt jyrkkä kynnys. Mainittua kohtaa on sentähden korotettava ja katupäällystyksen melko laajalta laskettava uudestaan, mistä työstä on kustannuksia 15,500 markkaa.

Mynttirannan noppakivipäällystyksen uudistamiseen tavarakatoksien N:ojen 7, 8 ja 9 merenpuoliselta viereltä osotettiin 1915 vuoden budjetissa 6,500 markkaa. Sen johdosta että rantasilta siitä lähtien on ollut yksinomaan sotalaivain hallussa eikä siellä sentähden ole voinut vallita mainittavaa tavaraliikennettä, on työn teettäminen saanut jäädä toistaiseksi, sitä suuremmalla syyllä kun työkustannukset ovat vuosi vuodelta kohonneet, niin että ne nykyään nousisivat 18,500 markkaa suuremmiksi tarkoitukseen alkuaan osotettua rahamäärää. Siltä varalta että rauha kuitenkin saadaan ensi vuonna ja rantasiltaa sentähden jälleen ruvetaan käyttämään yarsinaiseen tarkoitukseensa, olisi mainittu ala kokonaan päällystettävä uudestaan. Hallitus onkin tällä edellyksellä vuodeksi 1918 laatimaansa budjettiehdotukseen merkinnyt tätä tarkoitusta varten 25,000 markkaa ja samalla ehdottanut, että alkuperäinen 6,500 markan määräraha säästönä palautuisi kaupunginkassaan.

Vuosiksi 1916 ja 1917 osotettiin 5,400 ja 6,300 markkaa Katajanokan tullihuoneen länsipuolella sijaitsevan ajomiesten odotuspaikan päällystämiseksi II noppakivillä asfalttiin. Tarkoitukseen oli siis käytettävänä kaikkiaan 11,700 markkaa. Työtä ei kuitenkaan teetetty, sen johdosta että asfalttia ei ollut kohtuullisilla kustannuksilla saatavana. Hallitus on sentähden ajatellut asfalttityönteon sijasta käytettäväksi sementtiä ja työn teetettäväksi ensi vuonna, siltä varalta että Katajanokalla jälleen alkaisi olla yleistä tavaraliikennettä. Teettämällä päällystyksen sementistä ei kuitenkaan voida mainittavasti huojuistaa työkustannuksia, vaan olisi näitä tässäkin tapauksessa 24,000 markkaa, joka summa sentähden onkin merkitty 1918 vuoden menosääntöön, kuitenkin sillä edellytyksellä että aikaisemmin myönnetty määrärahat, yhteensä 11,700 markkaa, palautuvat kaupunginkassaan.

Kruunuvuoren- ja Mynttikadun välisen Länsi Satamakadun ajotie on ylen huo-

nossa kunnossa. Mainitun kadun kaupungille kuuluvan osan korjausta varten on sen tähden merkitty 4,800 markkaa.

Kolera-altaan länsiosan viereisen asfalttikäytävän uudistusta, jota varten kuluvan vuoden menosäännössä on 4,800 markan määräraha, ei ole tänä vuonna voitu teettää, syystä että asfaltin hinta on ollut niin kallis, että määräraha olisi täytynyt tuntuvasti ylittää. Kun mainitun jalkakäytävän uudistus kuitenkin on aivan välttämätön, syystä että siihen on vuosien varrella syntynyt laajoja, vaikkakin mataloita syvennyksiä, joihin sekä sadesäällä että kauppatoria huuhdeltaessa syntyy vesilätäköitä, on Hallitus katsonut olevan merkiteminen tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan sillä edellytyksellä että, ellei asfalttia voida kohtuullisesta hinnasta saada, päällystys tehdään sementistä. Tästä työstä olisi kustannuksia 9,400 markkaa, siinä tapauksessa että aikaisemmin myönnetty 4,800 markan määräraha säästyneenä palautetaan kaupunginkassaan.

Hietalahdessa ja Töölön tavara-aseman vierellä sijaitseviin hevosten seisotuspaikoihin olisi laitettava uudet liekkapuomit seimineen, syystä että nykyiset ovat perin rikkiäisiä. Tätä tarkoitusta varten on menosääntöehdotukseen merkitty 2,800 markkaa.

Malminkadun lähinnä satamarataa sijaitseva osa on tasoitettu kahteen korkean tukimuurin erottamaan alaan. Kun nyttemmin yläpengermää pitkin kulkeva liikenne lähinnä satamaradan pohjoispuolelle sijaitseville alueille ja varsinkin läheisiin kaupungin työväenasuntoihin on käynyt varsin vilkkaaksi, on pidetty tarpeellisena mainittuun kadun kohtaan laittaa yhteys molempain puheenalaisten pengermäin välille. Tämä yhteys olisi sopivimmin aikaansatavissa teettämällä puuportaat, joista olisi kustannuksia arviolta 1,000 markkaa.

Pääskylänkadulle, kohta Sörnäsän haararadan eteläpuolelle on laitettu vähäinen asemakenttä, mistä vilkas liikenne käy pitkin Sturekadun pohjoisosaa Kallion asuttuihin osiin. Viimeksi mainittu katu on kuitenkin Pääskylän- ja Fredrikserinkadun väliseltä osalta erittäin puutteellisessa kunnossa, minkätähden olisi aivan välttämätöntä korjata sen tasoitettua itäosaa. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 14,000 markkaa.

Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain vierillä olevain puu- ja rautakaiteiden korjaukseen ja uudistukseen on laskettu tarvittavan 20,000 markkaa. Näihin kustannuksiin on muun muassa luettu Kaivopuiston Itäisen Lehtotien, satamaradan länsipuolisen Tokankadun, Pormestarinrinteen, Siltavuorenpenkereen ja Kolmannen Linjan viereisten rautakaiteiden kaapiminen ja öljymaalaukset, Merikadun puukaiteen täydellinen uudestirakentaminen sekä muiden puukaiteiden tarpeelliset korjaukset.

Paitsi niitä määrärahoja, jotka edellä on ehdotettu peruutettaviksi kaupunginkassaan, jotta niiden sijasta myönnettäisiin uudet, runsaammat määrät, on Hallitus budjettia tarkastaessaan havainnut eräät muutkin erät voitavan kokonaan poistaa, syystä että työt, joita varten nämä määrärahat on myönnetty, ovat näyttäneet sen laatuosilta, että ne voivat jäädä johonkin seuraavaan vuoteen. Vastamainitut samoin kuin edellä luetellut määrärahatkin näkyvät seuraavasta taulusta:

	Määräraha v. 1915.	Määräraha v. 1916.	Määräraha v. 1917.
Mynttiranta, päällystyksen uudistus I noppakivillä tavarakatoksien N:ojen 7, 8 ja 9 merenpuoliselta viereltä	6,500: —		
Katajanokalla tullihuoneen länsipuolella sijaitsevan ajomiesten vartouspaikan päällystys II noppakivillä asfalttiin	—	—	11,700: —
Töölön tavara-aseman viereisen hevosten seisotuspaikan päällystäminen II noppakivillä asfalttiin	—	—	10,800: —
Kruunuvuorenkadun ja Mynttirannan välisen Ankkurikadun osan ketokiveyksen uudistus	—	—	2,400: —
I. Viertotien ja Sörnäsin rantatien välisen Pääskylänkadun päällystäminen ketokivillä	—	—	20,300: —
I ja II linjan välisen Alppikadun kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	4,150: —		
Alppi- ja Castrénkadun välisen I linjan päällystäminen ketokivillä kortt. N:o 303 vuokratontin N:o 5 sekä istutuksen viereltä	5,300: —		
I ja II linjan välisen Castrénkadun kaupungille kuuluvan osaan päällystäminen ketokivillä	3,300: —		
Kajaanin- ja Kotkankadun välisen Viipurinkadun kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	9,300: —		
Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen Porvoonkadun kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	—	3,750: —	
Kammio- ja Meilansinkadun välisen Topeliuskadun kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	—	7,700: —	
Pakaan- ja Kangasalatien välisen Somerontien viertäminen	—	—	5,000: —
Kolera-altaan länsiosan viereisen asfalttikäytävän uudistus	—	—	4,800: —
	28,550: —	11,450: —	55,000: —

Jos edellä oleva ehdotus hyväksytään, palautuu kaupunginkassaan säästönä yhteensä 95,000 markkaa.

Uutistöiden teettäminen aikaisemmin tasoitetuilla kaduilla ja teillä olisi tietysti ensi Uutistytöt. vuonnaakin tarpeellinen yleisen liikenteen vaatimusten tyydyttämiseksi, mutta kun erinäisiä kuluvana vuonna vastamainittuun tarkoitukseen myönnettyjä määrärahoja ei ole käytetty, syystä etteivät ne olisi läheskään riittäneet niiden yhteydessä olevain töiden

teettämiseen, ja kun ei Hallitus myöskään ole pitänyt näitä töitä siinä määrin tarpeellina, että olisi ollut aihetta hankkia lisämäärärahoja, on Hallitus katsonut olevan budjetin yhteydessä ehdottaminen, että vastamainitut määrärahat palautettaisiin kaupunginkassaan ja uudet, runsaammat määrärahat osotettaisiin 1918 vuoden menosäännössä ainoastaan niitä harvalukuisia töitä varten, joita Hallitus on alempana mainituista syistä katsonut olevan teettämisen. Vastamainitulla edellytyksellä kaupunginkassaan palautuvat määrärahat olisivat seuraavat:

Somerontien viertäminen Pakaan- ja Kangasalantien väliltä	Smk	5,000: —
Kangasalantien s:n Hattulan- ja Eurantien väliltä	„	6,400: —
Eurantien s:n puoleen leveyteensä Kangasalantien ja I. Viertotien väliltä	„	3,500: —
Pääskyläntien päällystäminen ketokivillä I. Viertotien ja Sörnäsän rantatien väliltä	„	20,300: —
Sibyllankadun s:n Fredrikserin- ja Pääskyläntien väliltä	„	5,500: —

Edellä mainituista töistä on 1918 vuoden menosääntöehdotukseen pantu ainoastaan Eurankadun viertäminen puoleen leveyteensä Kangasalantien ja I. Viertotien väliltä, 7,700 markkaa, sekä Kangasalantien viertäminen Hattulan- ja Eurantien väliltä, 14,800 markkaa, koska nämä tiet ovat ainoat lopullisesti kuntoonpannut kulkuväylät I. Viertotien ja niiden työväenasuntojen välillä, joita kaupunki sekä Kone- ja siltarakennusyhtiö ovat rakennuttaneet kortteleihin 558 ja 555 ja joissa asunnoissa jo on ja vastedes on oleva suuri henkilömäärä.

Porthankadun ja I. Viertotien välisen V linjan ketokiveyksen uudistamista varten oli 1915 vuoden budjetissa 6,700 markkaa. Tätä työtä ei kuitenkaan silloin eikä seuraavanakaan vuonna voitu teettää kivien puutteessa. Tämän työn teettäminen olisi kuitenkin erittäin tärkeä, syystä että katua suuren viettävyytensä johdosta ei voida pitää kunnossa, koska alasjuoksevat vesimäärät jokaisen sateen jälkeen uurtavat rikki soratetun pinnan. Kun on luultavaa, että ensi vuonna on kiviä saatavissa entistä paremmin, olisi Hallituksen mielestä tämä työ silloin teetettävä, siinä tapauksessa että Maistraatti velvoittaa tämän katuosan viereisten tonttien omistajat päällystämään katuosuutensa ketokivillä. Vaikka kaupungin katuosuuksia käsittää ainoastaan kohta Kallion kansankirjaston eteläpuolella sijaitsevan osan, on sen päällystämistä kustannuksia 8,600 markkaa, joka summa onkin merkitty 1918 vuoden budjettiehdotukseen, samalla kun Hallitus on edellyttänyt aikaisemmin myönnetyn määrärahan, 6,700 markkaa, palautuvan kaupunginkassaan.

Hallitus oli 1916 vuoden budjetin perusteluissa huomauttanut, että Kapteeninkadun eteläpään jatkosta käytetään runsain määrin liikenneväylänä kuljettaessa kuormia Meritorin asemapihalta pohjoispuolisiin kaupunginosiin ja että mainittu jatkos sentähden olisi päällystettävä vierroksella, jota tarkoitusta varten myönnettiin 1,300 markan määräraha. Tätä työtä ei kuitenkaan silloin teetetty, mutta kun se edelleen on tarpeellinen, ehkäpä entistä suuremmassa määrässä, on Hallitus, vaikka kustannukset nyt nou-

sevatkin monin verroin suurempaan määrään, katsonut olevan tätä tarkoitusta varten 1918 vuoden menosääntöön merkitseminen 6,600 markkaa. Kustannusten nouseminen näin paljon entistään suuremmiksi johtuu osin tavattomasti kohonneista työkustannuksista ja osin siitä, että päällystys on ehdotettu tehtäväksi ketokivistä eikä vierroksesta, koska viimeksi mainittu päällystysaine ei ole kyllin kestävää raskailla ajoneuvoilla kuljettavalla tiellä. Aikaisempi 1,300 markan määräraha palautuisi kaupunginkassaan.

Kuluvana vuonna ilmaantuneen laajaperäisen työttömyyden johdosta on Kaupunginvaltuusto erinäisissä tilaisuuksissa osottanut määrärajoja suurisuuntaisia kaduntasoitustöitä varten sekä Santa- ja Busholman töiden teettämiseksi aikaisemmin vahvistetun ohjelman lisäksi, minkä ohessa Valtuusto on määrännyt tarpeelliset määrärahat merkitäväksi 1918 vuoden budjettiehdotukseen. Niinpä päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 17 päivänä 1917 Viipurinkadun sekä ehdollisesti Torkkeli- ja Pengerkadun tasoitusta ynnä näihin katuihin tarpeellisia vesi- ja viemärijohtoja varten osottaa kaikkiaan 384,700 markkaa, samoin kuin lainavaroista myöntää 200,000 markkaa erinäisten töiden teettämiseksi Santa- ja Busholmassa. Näistä rahamääristä, kaikkiaan 584,700 markasta, merkitään esillä olevan nimikkeen kohdalla Kotkan- ja Karjalankadun välisen Viipurinkadun tasoitukseen 90,000 markkaa, I. Viertotien ja Agricolakadun välisen Torkkelikadun tasoitukseen 88,700 markkaa sekä Torkkeli- ja Helsinginkadun välisen Pengerkadun tasoittamiseksi puoleen leveyteensä 27,400 markkaa. Kun sittemmin vastamainitut työt havaittiin riittämättömiksi työttömyyttä poistamaan, päätti Kaupunginvaltuusto edelleen elokuun 17 päivänä

Adolfintien, Agricolakujan, Loviisankadun, Hangonkadun, Tammi-
saarenkadun ja Heinolankadun tasoitusta sekä niihin tehtäviä viemäri-
ja vesijohtoja varten edeltäpäin osottaa yhteensä 453,500 markkaa;

Töölönkadun, Bjälbonkadun, Topeliuskadun, Messeniuskadun, Päi-
värintakadun ja Huopalahdenkadun tasoitusta sekä L. Viertotien tasoi-
tusta ja levitystä varten viidenpennin tullista pohjoisen ynnä Greijuk-
sentien teettämistä varten osottaa 625,000 markkaa;

Sture- ja Pakaankadun tasoitusta varten osottaa 710,000 markkaa;

Alppikadun, Castrénkadun ja I linjan laajentamista varten osottaa
100,000 markkaa; sekä

erinäisten Busholman katujen ja korttelien tasoitukseen sallia käytettä-
vän 750,000 markkaa.

Kaikki edellä mainitut työt, jotka mikäli viimeksi mainittuja kaduntasoituksia koskee, eivät käsitä viemäri- ja vesijohtokanavain teettämistä, koska vesijohtoputkia ei ole käytettävänä, tuottaisivat siis kustannuksia 2,185,000 markkaa, josta summasta 750,000 markkaa maksettaisiin lainavaroista. Näiden päätösten johdosta on „uutistöiden“ nimikkeen kohdalle merkitty:

Penger- ja Torikadun välisen Adolfintien tasoitus	Smk	15,500: —
Torkkeli- ja Flemingkadun välisen Agricolakujan ynnä Agricolakujan ja Franzénkadun risteyksessä olevan avonaisen paikan tasoitus	„	50,300: —
Kotkan- ja Karjalankadun välisen Loviisankadun tasoitus	„	39,600: —
Hangonkadun tasoitus	„	21,200: —
Tammisaarenkadun s:a	„	71,600: —
Heinolankadun s:n	„	27,000: —
Töölön-, Bjälbon-, Topelius-, Messenius-, Päivärinta- ja Huopalahden- kadun tasoitus ynnä L. Viertotien levittäminen ja tasoitus sekä Greijuksentien uudistus	„	625,000: —
Sture- ja Pakaankadun tasoitus	„	710,000: —
Alppikadun, Castrénkadun ja I linjan laajennus	„	100,000: —

Edellä mainittujen, viime elokuun 17 päivänä päätettyjen töiden yhteydessä kehoitettiin Rahatoimikamaria Kaupunginvaltuustolle tekemään ehdotus uusien, nykyään valitsevan työttömyyden vastustamiseksi sopivain töiden teettämisestä. Tämän johdosta ja kun työnpuute yhäkin oli lisääntynyt, alisti Kamari kirjelmässä syyskuun 17 päivältä N:o 748 Kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, eikö olisi pantava käyntiin erinäisiä kirjelmässä lueteltuja tasoitustöitä, joista oli laskettu olevan kustannuksia likimäärin 3,059,000 markkaa. Kokouksessaan lokakuun 9 päivänä Valtuusto kuitenkin päätti jättää mainitun esityksen toistaiseksi ratkaisematta, mutta samalla käskä Rahatoimikamarin ja Hallituksen mahdollisimman pian antaa selvityksen Helsingin satamaradan tavararatapihan ja Ruoholahden sekä Hietalahden ja Merisataman välisten osain kaksiraiteiseksi rakentamisesta johtuvista kustannuksista. Kun mainittua selvitystä ei ole voitu lopullisesti hankkia, ei Hallitus ole katsonut olevan budjettiehdotukseensa merkitseminen mitään Rahatoimikamarin edellä mainitussa kirjelmässä syyskuun 17 päivältä luetelluista kaduntasotustöistä, vaikka Hallitus onkin tietoinen siitä, etteivät paraikaa jatkuvat työt eikä satamaradan uudesti rakentaminen ensi talvena riitä hätäaputöiksi. Hallitus pyytää kuitenkin huomauttaa että, kun nyttemmin on ehditty laatia seikkaperäiset kustannusarviot erinäisistä edellä mainitussa kirjelmässä luetelluista töistä, joissa on otettu huomioon tarveaineiden ja työpalkkain nykyiset hinnat, ovat eräät edellä mainituista summista osottautuneet liian alhaisiksi lasketuiksi, minkätähden Hallituksen täytyy varata itselleen tilaisuus saada antaa näitä koskevat seikkaperäiset ehdotukset.

Vastamainittujen, osin jo Kaupunginvaltuuston ja osin Rahatoimikamarin harkittavana olleiden töiden lisäksi on Hallitus sekä lisätäkseen työansiotilaisuutta että panettaakseen kuntoon semmoisia katuosia, joiden viereltä tontteja jo on myyty, katsonut olevan budjettiehdotukseen merkitseminen määrärahat alempana mainittuja töitä varten.

Kaupunginvaltuuston elokuun 17 päivänä hyväksymän, hätäaputöitä koskevan ehdotuksen mukaan tasoitettaisiin Pakaankatua noin 1,800 metrin pituudelta Hattulantiestä pohjoiseen eli toisin sanoin asuttavaksi aiotun n. s. Kottbyn kaupunginosan etelärajalle asti. Tässä työssä on nykyään noin 550 miestä, minkä johdosta se edistyy niin rivakasti,

ettei mainitun määräistä työvoimaa sanottavan kauan voi vähentämättä siellä käyttää. Jotta tälle työvoimalle kuitenkin voitaisiin hankkia työtä edelleen muutamaksi kuukaudeksi, olisi suotavaa, että kaduntekoa jatkettaisiin puheena olevan kaupunginosan halki Kottbyn pysäkin kohdalla olevaan rautatien ylikäytävään asti, joten saataisiin aikaan mukava kulkuyhteys toiselta puolen koillisten kaupunginosain ja toiselta puolen Oulunkylän ja Domarbyn välille. Tätä varten on ehdotukseen pantu kustannuksia 648,000 markkaa.

L. Viertotien ja Töölönkadun välillä kulkevaa Humalkatua rajoittavat kumpaiseltakin puolen tontit, joista useimmat jo ovat täysin käytetyt. Muiden muassa rajoittaa katua etelässä Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön tontti, mihin aivan katulinjan vierelle on rakennettu sekä isonlainen kivitalo työväenasuntoineen että erinäisiä muita yhtiön liikkeessä tarpeellisia rakennuksia. Kun tämä katu ei kuitenkaan ole tasoitettu täyteen korkeuteensa, mutta sopivaa täyteainetta on saatu niistä kaduista, joita Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen johdosta on ruvettu teettämään, on tätä ainetta jo käytetty Humalkadun korottamiseen. Kadun lopullista kuntoonpanoa ja sepelikivellä päällystämistä varten on ehdotukseen merkitty 18,000 markan määräraha.

Samaten rajoittavat V linjan ja Kaikukujan välistä Pengerkatua osin vuokralle annetut rakennetut tontit, osin myyty V linjan tontti N:o 3, missä jo on ryhdytty louhintatöihin. Näin ollen täytynee kaupungin ensi tilassa panettaa kuntoon vastamainittu katuosa, jossa olisi työtä 50—70 miehelle noin kolmen kuukauden ajaksi. Sitä paitsi saataisiin tämä työ teettämällä sopiva ja tarpeellinen kulkuväylä V linjan ja Pengerkadun aikaisemmin tasoitetun osan välille. Kustannuksia on laskettu olevan 90,000 markkaa.

Sittenkun nyttemmin on asianmukainen vahvistus hankittu Keskuskadun aikaansaamisesta aiheutuvalle kaupunginasemakaavan muutokselle, on Hallitus Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 6 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti sekä huomioon ottaen että viimeksi mainittua katua rajoittavilla tonteilla paraikaa teetetään tasoitus- ja perustamistöitä merkinnyt budjettiehdotukseen tätä työtä varten 71,000 markkaa.

Kanavain ja viemärien erinäistä kunnossapitoa varten on kuluvan vuoden budjetissa 45,000 markkaa. Työpalkkain ja tarveainehintain kohoamisen johdosta tämä määräraha kuitenkin osottautui riittämättömäksi tarkoitukseensa, minkätähden Kaupunginvaltuusto tehdyn esityksen johdosta myönsi siihen käyttövaroistaan 32,000 markan lisäyksen, joten kuluvan vuoden määräraha kohosi kaikkiaan 77,000 markkaan. Jos edellytetään tarveaineiden ja työvoiman hintain pääasiassa pysyvän nykyisellään ensi vuodenkin, tarvittaisiin puheena olevaan tarkoitukseen 110,000 markkaa. Määrärahan korotuksen perustelemiseksi pyytää Hallitus lisäksi mainita, että suurin osa kanavain ja viemärien erinäisestä kunnossapidosta, niinkuin syöksykaivojen, johtojen ja ojain puhdistus sekä siinä yhteydessä toimitettava lian pois kuljetus, täytyy teettää ajomiehillä, joiden palkka nykyoloissa nousee kokonaiseen 5 markkaan tunnilta eli 40 markkaan työpäivältä, sen sijaan että päiväpalkka vielä vuosi takaperin oli enintään 10 markkaa.

4. Kanavat
ja viemärit.
Korjaus ja
kunnossapito.

Samoista syistä kuin vastamainittu määräraha on täydennystöidenkin määräraha täytynyt korottaa 6,000 markasta 15,000 markkaan. Mainittava kuitenkin lienee, että näiden töiden kustannukset ensi vuonna kohoavat nykyistään suuremmiksi, siitäkin syystä että erinäisiä viemärien aseman ja koon yksityiskohtaisia tutkimuksia täytyy eräissä vanhemman kaupungin osissa toimittaa, jotta Rakennuskonttori voisi noudattaa sitä kaupungin uuden rakennusjärjestyksen määräystä, että tontin mittakirjassa tulee olla tarkat tiedot viereisen viemäriin koosta, asemasta kadun alla ja viettävydestä.

Viemärien huuhteluun käytettävän veden kustannuksia varten on merkitty edelleenkin 5,000 markan määräraha.

Eläintarhan likaveden puhdistusasemain käyttöön ja hoitoon on laskettu tarvittavan 38,500 markkaa. Tämä tuntuva kohoaminen johtuu osin siitä, että niin isomman kuin pienemmänkin puhdistusaseman oksidoimisvälineet on pestävä, mistä on kustannuksia noin 6,000 markkaa, osin siitä että kustannukset vuosittain uusittavista vedenlevitys-vaunujen pyöristä ynnä vaunujen muiden osain korjauksista ja uudistuksista ovat tavattomasti kohonneet, osin edelleen siitä että sähkövoiman hinta on kohonnut 10 pennillä kilowattitunnilta, mikä, sen johdosta että isommalla puhdistusasemalla käytetään voimaa vuosittain noin 26,000 kwt, korottaa vuosikustannuksia 2,600 markalla.

Osa Itä Brahekadun alaista viemäriä sekä Brahen esplanadin alainen viemäri noin 40 metrin pituudelta täytyy uudistaa, sen johdosta että niihin on syntynyt takaputous, joten ne eivät voi toimia asianmukaisesti. Kustannuksia on laskettu näistä töistä olevan 7,600 markkaa.

Samasta syystä on Länsi Brahekadun ja Josafatinkadun viemärijohtojen erinäisten osain uudistusta varten merkitty 10,000 markkaa.

Kun Taivallahteen päättävän lokaviemäriin suu nyttemmin mainitun lahden täyttämisen edistyttyä melko pitkälle länteen päin on liian likellä entistä rantaviivaa, täytyy mainittua johtoa ehdottomasti pitentää, minkätähden sitä varten olisi myönnettävä 1,700 markan määräraha.

Uutistytöt.

Uutistöiden nimikkeen kohdalle merkityt määrarahat erinäisten katujen alaisia viemärijohtoja varten johtuvat kaikki edellä luetelluista tasoitustöistä. Kuitenkin on tässä yhteydessä mainittava, että Pakaankadun alaista viemärijohtoa varten ehdotettua 35,600 markan määrärahaa ei ole luettu Kaupurginvaltuuston aikaisemmin myöntämiin määrärahoihin, koska näitä laskettaessa ei pidetty laskujohdon teettämistä mainitun kadun alle tarpeellisena. Kaduntasoitustöiden käyntiin tultua on tämä oletus kuitenkin osottautunut vääräksi, sillä kadun poikki kulkevaa laskuojaa korjattaessa on havaittu välttämättömäksi teettää mainittu laskujohto.

5. Tiet.
Korjaus ja
kunnossapito.

Teiden erinäisten korjausten määräraha on vallitsevan kalliin ajan johdosta korotettu 15,000 markasta 20,000 markkaan.

Emäradan länsipuolitse Eläintarhan urheilukentälle vievän tien viertämiseksi myönnettiin kuluvaksi vuodeksi 15,400 markan määräraha. Kun kuitenkin työpalkat, niinkuin edellä mainittiin, kohosivat tuntuvasti ja selville kävi, ettei mainittu määräraha niin ollen riittäisi tarkoitukseensa, katsottiin työn teettämisen voivan jäädä seuraavaan

vuoteen. Tämän johdosta ja kun tie on huonossa kunnossa, on sikäläiseen liikenteeseen katsoen tien viertämistä varten budjettiehdotuksen pantu 38,600 markan määräraha, edellyttäen täksi vuodeksi myönnetyn määrärahan palautuvan kaupunginkassaan. Se seikka että kustannukset nyttemmin on laskettu enemmän kuin kaksi kertaa suuremmiksi viimevuotista määrää, ei johdu ainoastaan työpalkkain kohoamisesta, vaan lisäksi siitä, että ehdotuksen mukaan myös teetettäisiin hyvin tarpeellinen jalkakäytävä tien toiseen laitaan, jommoista käytävää ei ollut edellytetty aikaisemmassa ehdotuksessa.

Itäisen ja Läntisen Viertotien viertopäällystyksen korjaustyöt kestävät tavallisesti 12 viikkoa. Kun höyryjyrän kustannukset ovat tuntuvasti kohonneet, sen johdosta että jyriä täytyy lämmittää haloilla, kun kivihiiliä ei enää saada, sekä kun niinkään työpalkat ynnä työaineiden, hiekan ja sepelikivien kustannukset nousevat 5,000 markkaan viikossa, on erinäisten korjausten määräraha katsottu olevan merkittävä kokonaiseksi 60,000 markaksi.

Vanhankaupungin kohdalla Vantaanjoen länsihaaran poikki vievä silta on kaupungin kunnossa pidettävä puolekkain Helsingin maalaiskunnan kanssa. Kun maalaiskunta nyttemmin on täyttänyt kunnossapitovelvollisuutensa uusimalla osansa sillan kulunutta kansitusta, olisi kaupungille kuuluva kansituksen osakin korjattava. Tähän tarkoitukseen tarvittaisiin 4,000 markkaa.

Työaineiden ja työn yleisen hinnannousun johdosta on satamain erinäisten korjausten määräraha korotettu 50,000:sta 80,000 markkaan ja jällelmenosilta sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisiä kaiteita varten oleva määräraha 10,000:sta 15,000 markkaan.

Samoista syistä on niinkään satamain ruoppausmääräraha korotettu 50,000:sta 70,000 markkaan sekä samalla erikoista huomiota kiinnitetty siihen seikkaan, että ruoppaajat on, päin vastoin kuin oli laita kuluvana vuonna, pidettävä käynnissä koko purjehduskauden, sillä muuten vaikuttavat näiden kalliiden laitosten kunnossapidosta, kevätvarustelusta ja talviteloille panemisesta johtuvat kustannukset epäedullisesti nostetun ruopan kuutiometrin keskikustannuksiin. Ruoppaustyötä toimitettaisiin etusijassa Pohjoissatamassa, eritoten Sörnäsän rantatien viereisten laiturien vesialueella.

Rakennuskonttorin arkistossa olevain kaupungin satama-alueiden ja niissä kulkevain väyläin karttain täydentämiseksi sekä tarkempien tietojen saamiseksi pohjamuodoksista varten otettaviksi vastaisten suunnitelmain laadinnassa olisi lähivuosina jälleen ryhdyttävä toimittamaan syvyysmittauksia ja pohjatutkimuksia. Näiden arviolta parina talvikuukautena toimitettavain töiden alottamiseksi on 1918 vuoden budjettiehdotukseen pantu 10,000 markan arviomääräraha.

Sen johdosta että Pohjoissatamassa olevan T-muotoisen rantasillan etelä- ja länsiosan niskukset ja kansitus samoin kuin upotusarkun sisustakin ovat siinä määrin lahonneet, ettei silta enää tarjoo täydellistä varmuutta, on mainittujen osain uudesti rakentaminen välttämätön. Samalla on lähinnä arkun takana oleva laituripinta ketokiveyksineen uudistettava, niin että pintavesi, joka nykyään seisoo katuojissa, kunnollisesti poistuu. Näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 22,000 markkaa, josta summasta kiveyksen osalle tulee 5,000 markkaa.

6. Viertotiet.
Korjaus ja
kunnossapito.

7. Satamat.
Korjaus ja
kunnossapito.

Turvikin höyrylaivalaiturin kansitus ynnä niskukset ja kaiteet ovat niinkään lahoamisen johdosta epäluotettavat. Mainittujen sillan osain uudistamista varten on merkitty 2,000 markkaa.

Uutistyöt.

Hallitus ei ole ajatellut vuonna 1918 olevan teettettäväksi muita uutistöitä kuin ne, mitkä johtuvat XX kaupunginosassa jatkettavista tasoitus- ja laiturinrakennustöistä.

Näitä töitä varten oli 1917 vuoden budjettiin merkitty 550,000 markkaa, joten mainittuja töitä varten osotettu summa nousi kaikkiaan 2,850,000 markkaan. Paikkakunnalla vallitsevan työnpuutteen poistamiseksi on Kaupunginvaltuusto lisäksi samaan tarkoitukseen huhtikuun 17 päivänä 1917 osottanut 200,000 ja elokuun 17 päivänä 750,000 eli yhteensä 950,000 markkaa, joka summa lienee merkittävä 1918 vuoden budjettiin. Puheena olevia töitä varten osotetuista varoista on kuluvan lokakuun 1 päivään asti käytetty noin 3,400,000 markkaa, josta summasta vuonna 1917 on kulutettu noin 900,000 markkaa. Tänä vuonna on teetetty seuraavat työt:

Laivarannan reunusmuuria on jatkettu 60 m.; lisäksi on upotettu 25 m. pitkä arkku ja seuraavan 30 m:n pituisen arkun paikan ruoppaus suoritettu. Rantasillan takana on pohjoisesta lukien kolmannen tavarakatoksen paikka täytetty ruopalla, jota vastoin toisen tavarakatoksen tonttipaikka on täytetty kaupungista saadulla tiilisoralla ja rakennusjätteillä.

Ruoholahdenrannan reunusmuuria on pitennetty kaakkoon päin 50 m. Tämän osan takainen laituriala on osittain täytetty kaupungista saadulla aineella.

Pursirantaan on talven kuluessa laskettu 18 m. pitkä arkku; syksyn kuluessa valmistettiin sen reunusmuuri, ja rantasillan takana oleva vesialue täytettiin sekä Jungmaninkadulta saadulla aineella että kaupungista tuodulla täyteaineella. Mainitun rantasillan suuntaan on kesällä ja syksyllä toimitettu ruoppaus 9 m:n syvään noin 100 metrin matkalla karista länteen suunnitellun halkorannan vierellä.

Seuraavat kaduntasoitukset on puheena olevalla alueella osin teetetty, osin tekeillä:

Neptunkatu Mittarikadun ja Pursirannan väliltä;
 Lastaajakatu Neptunkadun ja Utterisalmen väliltä;
 Ajomieskatu Vekselikadun ja Ahtikadun väliltä;
 Utterikatu Neptunkadun ja Utterisalmen väliltä;
 Mittarikatu Ahtikadun ja Utterisalmen väliltä;
 Vekselikatu Murtajakadun ja Tarmokadun väliltä;
 Meklarikatu " " " "
 Tullikatu " " " "

Jungmaninkatu viime vuonna Lastaajakadun varrelle rakennettujen tavarasuojain pohjoisrajalta.

Lisätilan hankkimiseksi tavarakatoksille ja varastopaikoille louhitaan Busholman korttelit N:ot 249, 256, 259 ja 261 sekä Santaholman korttelit N:ot 266, 267 ja 269, joista saadut kivet käytetään paraikaa toimitettaviin rakennus- ja kaduntasoitustöihin.

Puheena olevain laitosten rakennustöiden jatkamiseen pitää Hallitus 2,000,000 markan lisämäärärahaa toivottavana. Näillä varoilla saatettaisiin edellä luettelut työt loppuun ja pantaisiin käytiin uusia töitä, erityisesti Busholman pohjoisosassa Ruoho-

lahden vierellä. Hallitus ei kuitenkaan ole vielä voinut näitä töitä varten laatia seikka-peräistä ohjelmaa, koska kysymys XX kaupunginosan asemakaavan muuttamisesta on paraikaa kaupunginviranomaisten käsiteltävänä. Vuonna 1917 myönnettyjen etuantien keralla nousisi tarvittava määräraha siis 2,950,000 markkaan, joka summa myönnettä-neen sillä edellytyksellä että Hallitus aikansa, sittenkun Valtuusto on ratkaissut kau-punginasemakaavan muutosta koskevan asian, tekee esityksen erinäisten laitteiden ra-kennuttamisesta.

Kuluvana vuonna on istutusten kunnossapito- ja hoitokustannuksia sangen paljon 8. Istutuk-supistettu. Erittäin mainittakoon, että melko laajoja nurmialoja ei ole leikattu koneella, set. Korjaus- ja kunnos-sapito. vaan on ruoho niitetty viikatteella ainoastaan kerran kesässä, minkä johdosta on voitu jättää sillensä niiden yhtämittäinen, kalliiksi käypä kastelu. Sitä paitsi on kaupungin-puutarhassa kasvatetut, aikaisemmin eri istutuksissa oleviin kukkapengermiin käytetyt yksivuotiset kukkakasvit myyty, mistä on luonnollisena seurauksena ollut mainittujen pengermäin tuntuva supistuminen. Vaikka samaa yksinkertaisempaa järjestelmää on aikomus käyttää ensi vuonnakin, on kuitenkin, siihen nähden että työpalkat ovat vuo-den varrella kohonneet enemällä kuin 100 %:lla, puheena olevaan tarkoitukseen laskettu tarvittavan kokonaista 280,000 markkaa. Tässä on lisäksi edellytetty, että kaupungin-puutarhan vanhempia kasvihuoneita, jotka jo aikaisemmin oli aikomus poistaa, ei enää käytettäisi talvisaikaan kasvien säilytyspaikkoina, joten paitsi 30 sylvä halkoja säästyisi yhden apulaisen palkka 7 kuukauden aikana. Edelleen vähennettäisiin muiden kasvi-huoneiden puutarha-apulaisten luku talvikuukausina 6:sta 3:ksi, minkä ohessa Ullan-linnanvuoren Saunakatua päin olevia nurmia sekä Vuorimieskadun rinteeseen nurmea hoi-dettaisiin, päin vastoin kuin mitä kuluvana vuonna on ollut laita, samaan tapaan kuin suurinta osaa kaupungin muitakin nurmia. Tällä keinoin saataisiin säästymään kuluja lähes 10,000 markkaa, mikä summa on otettu huomioon edellä mainittua määrärahaa laskettaessa.

Jäljempänä lueteltujen tilien menoerät ovat kohonneet usein mainitusta työaineiden ja työn hinnannoususta. Supistaa on voitu ainoastaan kaupungin istutuksissa, kasvi-huoneissa y. m. kulutetun veden kustannuksia, sen johdosta että, niinkuin edellä mai-nittiin, kastelun tarve on nurmien yksinkertaisemman hoidon johdosta tuntuvasti vä-hentynyt. Puheena oleva menoerä on sentähden merkitty 10,000 markaksi. Samasta syystä on edellisinä vuosina alinoma uudistunut erä „vesipostien lisääminen erinäisissä kaupunginistutuksissa“ kokonaan poistettu. Näillä perusteilla lasketut eri menoerät ovat seuraavat:

Kivelän istutusten kunnossapito	Smk	4,450: —
Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	”	2,350: —
Saman urheilukentän kunnossapito	”	2,200: —
Kaisaniemen tenniskentän s:n s:n	”	3,100: —
Speranskintien s:n s:n	”	2,100: —
Punanotkon leikkikentän s:n	”	1,250: —
		<hr/>
	Siirto Smk	15,450: —

	Siirto	Smk	15,450: —
Haapaniemen urheilukentän kunnossapito	"		1,750: —
S:n järjestysmiehen palkkaus	"		1,050: —
Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden, talvipuutarhan ja asuinrakennusten polttoaineet	"		40,000: —
Erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	"		900: —
S:n valaistus	"		350: —
Talvipuutarhan kunnossapito	"		9,600: —
Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkaus, tallin rehut y. m. . .	"		18,000: —
Alpin kunnossapito	"		3,350: —
Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	"		7,200: —
Mullanvalmistelu kaupunginistutuksia varten	"		5,600: —
Lannan osto hyötylavoihin	"		1,300: —
Kaupungin vesilintujen hoito	"		2,000: —
Työkalujen osto ja korjaus	"		5,200: —
Aitain kunnossapito	"		9,000: —
Puistosohvain korjaus	"		4,800: —
Korvaus kaikissa kaupungin istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	"		10,000: —
Neljän puistonvartijan palkkaus	"		6,400: —
Turvikissa olevan H. Borgströmin kansapuiston kustannukset	"		3,400: —
	Yhteensä	Smk	145,350: —

Uutistustyöt.

Uutistöiden nimikkeen kohdalle on etusijassa merkitty määrärahoja semmoisia paikkoja varten, jotka jo kuluvana vuonna ovat olleet työn alaisina. Kaupunginpuutarhan sisäänkäytävän järjestämiseksi täksi vuodeksi osotetulla rahamäärällä on laskettu sinne suunniteltujen kävelyteiden perustus sekä hankittu nurmia varten tarpeellinen multa. Edelleen on kaivettava vähäinen osa aluetta sekä toimitettava lopullinen tasoitus ja istutus samoin kuin laitettava 3 vesipostia, joista kaikista töistä on laskettu olevan kustannuksia 17,000 markkaa, mikä summa onkin pantu ehdotukseen.

Speranskien viereisessä puistikossa on vielä suorittamatta erinäisiä töitä, niinkuin erään vähäisen mäen poistaminen louhimalla, ruokamullan vedättäminen vastaisille nurmi-alueille, näiden tasoitus ja istutus sekä suojusverkon sijoittaminen sikäläisen tenniskentän ympärille. Näistä töistä on Hallitus pitänyt ainoastaan viimeksi mainitun teettämistä tarpeellisenä ensi vuonna, minkätähden tätä tarkoitusta varten on merkitty 3,500 markkaa, jota paitsi on merkitty 1,000 markkaa vähäisen vartiosuojuksen teettämiseksi sinne pelaajain mailain, pallojen, jalkineiden y. m. säilytyspaikaksi.

Kaisaniemen tasoitustyöt ovat nyttemmin edistyneet niin pitkälle, että ne ensi vuonna ulottuvat puiston lounaisosaan, minkätähden tätä tarkoitusta varten on merkitty 10,000 markkaa.

Kaupunginpuutarhassa on viime vuosina ollut tekeillä erinäisiä teitä. Erään kuuluvana vuonna alotetun tien valmistamiseksi tarvittaisiin kuitenkin lisäksi 1,000 markkaa.

Rahatoimikamarin viime heinäkuun 27 päivänä antaman määräyksen mukaisesti on 9,000 markan määräraha merkitty istutuksen laittamiseksi Eläintarhan urheilukentän ympärille kuuluvana vuonna teetetyin aidan vierelle. Kaupunginpuutarhurin ehdotuksen mukaan istutettaisiin tänne rivi puita ja niiden väliin matalampia kasveja.

Kelkkaratoja on Hallitus ajatellut ensi talvena laitettavaksi 10, nimittäin Kaisaniemeen 6, Kaivopuistoon 2, Neitsypolun vierelle 1 ja Kapteeninkadun vierelle 1, joita varten tarvittaisiin 10,000 markan määräraha.

Hallitukselle antamassaan budjettiehdotuksessa on kaupunginpuutarhuri lisäksi esittänyt varattavaksi 19,700 markkaa Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen järjestämiseen, johon tarkoitukseen kuluva vuodeksi oli myönnetty 10,000 markkaa. Ehdotuksensa perustelemiseksi on kaupunginpuutarhuri maininnut, että yhtärinnan ajotien kanssa kulkeva uusi kävelytie jo on perustettu, mutta on toistaiseksi lopullisesti tasoittamatta; että alueelle olisi tehtävä suorastaan puhdistusasemalle vievä tie, varsinkin kun nykyinen väliaikainen tie kulkee valtionrautateiden alueen poikki, minkätähden se voi milloin tahansa tulla suljetuksi; sekä vihdoin että mainitun puhdistusaseman ympärille olisi istutettava kasveja. Tunnustaen näiden perustelmien oikeutuksen on Hallitus kuitenkin ollut sitä mieltä, että puheena olevat työt nykyoloissa sopisi jättää johonkin seuraavaan vuoteen, varsinkin kun valtionrautatiet nyttemmin ovat ryhtyneet toimenpiteisiin lisäalueen pakkolunastamiseksi puheena olevan alueen pohjoisosasta, joten vastainen istutusala vähenee siinä määrin, että sikäläiset laitteet täytynee järjestää uudestaan, sittenkun mainittu ala on liitetty valtionrautateiden alueeseen.

Edelleen on kaupunginpuutarhuri alistanut, eikä sopisi hätäaputöinä teettää Eläintarhan yleisessä järjestämissuunnitelmassa edellytettyä, Alppilasta vesisäiliön ohitse kulkevaa tietä sekä kaupunginpuutarhan pohjoisrajalle suunniteltua kävelytietä. Kun kuitenkin näiden töiden kustannukset, joita yksistään ensinmainitusta työstä oli jo aikaisemmin laskettu olevan 56,000 markkaa, nykyoloissa kohoaisivat ainakin kolminkertaisiksi, on Hallitus, siihen nähden että puheena olevat laitteet eivät ole välttämättömän tarpeen vaatimia, ollut sitä mieltä, ettei niitä varten olisi tällä kertaa merkittävä määrärahoja budjettiehdotukseen.

Nimikkeiden „Puhtaanapitolaitos“ ja „Yleinen makkien puhtaanapito“ kohdalla olevat määrärahat on, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, merkitty tuntuvasti korotetuina määrin, syystä että, niinkuin jo edellä monasti on huomautettu, työpalkat ja työaineiden hinnat ovat viime aikoina tavattomasti kohonneet. Esimerkkinä tästä mainittakoon, että puhtaanapitolaitoksen miehistölle ja ajomiehille viime vuoden syyskuussa maksettiin tuntipalkkaa 45—75 penniä ja 1:10, jota vastoin nykyiset palkat ovat 1:40—1:80 ja 5:— . Jalkamiesten palkat ovat siis kohonneet 140—211 ja ajomiesten 285 %:lla. Tämän johdosta ei kutakin yksityistä menoerää sentähden ole voitu korottaa yhteisellä prosenttimäärällä, vaan on tässä otettu huomioon, paljoko etusijassa jalka- tai ajomiehiä tarvitaan kunkin työn suorittamiseen. Näin ollen ei kunkin erän seikkaperäistä perus-

9. Puhtaanapitolaitos. Korjaus ja kunnossapito.

telua ole pidetty tarpeellisena, paitsi kun korotus on johtunut muista kuin edellä mainituista syistä.

Tavaravajain puhtaanapitoa, trallien tapuloimista rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja Länsirannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapitoa varten oleva määräraha on pysytetty ennallaan 11,700 markan määräisenä, koska tämä työ nykyään, kun merenkulku on lamassa eikä useimpia kaupungin tavarakatoksia käytetä tarkoitukseensa, ei ole yhtä runsas kuin säännöllisten olojen vallitessa.

Vartijain palkkausmäärärahan korotus johtuu, paitsi edellä mainituista seikoista, siitä että vartioimista täytyy 8-tuntisen työpäivän käytäntöön tulon johdosta toimittaa kahdessa vuorossa, minkätähden miehistö on täytyntä lisätä kaksinkertaiseksi.

Makkien ja käymäläin puhtaanapitomääräraha on kohonnut 155 %:lla, ja lienee syytä huomauttaa, että ensinmainittuja on 27 ja jälkimmäisiä 35, joten kunkin laitoksen puhtaanapidosta on kustannuksia keskimäärin 1,500 markkaa.

Makkien ja käymäläin vedenkulutusta ja desinfiomista varten oleva määräraha on desinfiomisaineiden tuntuvasta hinnannoususta huolimatta voitu pysyttää ennallaan, syystä että tänä vuonna on voitu vähentää vedenkulutusta.

Nimikkeeseen „X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain puhtaanapito“ on katsottu olevan täydennykseksi lisättävä „sekä Hermannissa olevain teiden“, koska näiden teiden puhtaanapito kustannetaan puheena olevasta määrärahasta.

Kun kysymys, onko „Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi“ nimestä määrärahasta kustannettava ainoastaan Kauppatorin huuhtelu vai myöskin katuojen kustuttamiseen yleensä käytetty vesi, on synnyttänyt väärinkäsitystä, on Hallitus katsonut olevan vastamainitun nimikkeen sijaan paneminen nimikkeeseen „Katuojen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi“, mistä näkyy, että mainitusta määrärahasta kustannetaan ainoastaan kulutetun veden hinta. Tästä syystä onkin puheena oleva määräraha voitu pysyttää ennallaan.

Uutistytöt.

Nimikkeeseen „Uutistytöt“ kohdalle on merkitty ainoastaan kaksi vähäistä erää, 5,000 ja 4,000 markkaa, kahden työsuojuksen teettämiseksi, joista toinen tulee Länsirannan talon N:o 10 pihalle ja toinen korttelissa N:o 37 olevalle kaupungin käyttämättömälle tontille N:o 1. Nämä suojukset, jotka ovat väliaikaista laatua ja tietenkin voidaan tarpeen vaatiessa poistaa, ovat tarpeelliset, jotta työntekijät voisivat aterioida katon alla sekä suojuksissa säilyttää työpukunsa, öljytakkinsa y. m.

10. Yleinen makkien yksinomaan edellä mainituista työpalkkain kohoamisista. Korotus on 178 %, syystä että työn etusijassa suorittavat ajomiehet.
puhtaanapito.

Erän „Miehistön ja ajomiesten palkat“ korottaminen 900,000 markkaan johtuu yksinomaan edellä mainituista työpalkkain kohoamisista. Korotus on 178 %, syystä että työn etusijassa suorittavat ajomiehet.

Vuoden varrella puhtaanapitolaitokselle ostetuista hevosista on 20 käytetty yleiseen makkien puhtaanapitoon, joten mainittuun työhön käytettyjen kaupungin hevosten luku nyttemmin on 40. Kun heinistä täytyy maksaa 70 penniä kilolta, on rehujen hankkimiseen laskettu tarvittavan 104,000 markkaa.

Erät „Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.“ sekä „Ajoneuvojen,

rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus“ on kumpikin kohonneiden tarveainehintain johdosta ehdotettu korotettavaksi 35,000 markkaan.

„Rautatierahdit“ nimisen määrärahan kohoaminen 60,000:sta 70,000 markkaan johtuu valtionrautateiden viime päivinä korottamista rahtimaksuista.

Työainehintain kohoamisen johdosta on niinkään „Rautatievaunujen korjaus“ niminen erä korotettu 5,000 markkaan.

Paitsi että vuosittain on ostettava 500 panosta uusia käymäläästioita kansineen kuluneiden sijaan, täytyy ensi vuodeksi osottaa määräraha myöskin 500 keittiötähdeastian hankkimiseen, syystä ettei puhtaanapitolaitoksen käytettävänä nykyään ole riittävä määrä tällaisia astioita. Kumpaisenkin laatuksia astioita varten on korkeain metallinhintain johdosta merkitty 60,000 ja 30,000 markkaa.

Muutama vuosi takaperin Malmin kaatopaikan alueelle laitetusta pajasta on sota-vuosina ollut arvaamatonta hyötyä puhtaanapitolaitokselle. Pajassa ei nimittäin ole ainoastaan suoritettu suurinta osaa rikka-astiain, makkiastiain ja kansien korjaustyötä, vaan on uusiakin astioita siellä melko paljon valmistettu. Tila pajassa on sentähden käynyt liian ahtaaksi, minkätähden olisi erittäin tarpeellista laajentaa sitä lisärakennuksella. Tähän tarkoitukseen on Hallitus merkinnyt 10,000 markan määrärahan. Edelleen olisi pajassa tarpeellista ottaa koneiden käyttövoimana käytäntöön sähkövoima, jota paitsi olisi suotavaa, että siellä käytetyn petroli-valaistuksen sijaan tulisi käytäntöön sähkövalo. Kun varsinkin konekäytössä saavutettaisiin suuria säästöjä, jos paja ja kaatopaikka saatettaisiin likellä sijaitsevan Malmin sähkölaitoksen yhteyteen, mistä sähkövoimaa voi saada, on Hallitus katsonut olevan merkitseminen 21,000 markkaa sähköjohtojen laittamiseksi mainitulle alueelle ynnä kahden moottorin, tarpeellisten lampujen, patsaiden y. m. hankkimiseksi.

Sen johdosta että Rahatoimikamari oli Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen eri-
 naisten kaduntasoitustöiden toimeenpanemisesta vallitsevan työnpuutteen poistamiseksi, 11. Työkalut.
Erinäiset
ostot ja kor-
jaukset.
 päätti Valtuusto kokouksessaan viime elokuun 17 päivänä käyttövaroistaan osottaa 50,000 markkaa mainituissa töissä tarpeellisten työkalujen hankkimiseksi. Kun kuitenkin työntekijäin lukua sittemmin edelleen lisättiin, kävi tarpeelliseksi hankkia lapioita, kankia y. m. s. enemmän kuin mainitulla määrärahalla oli saatavissa sekä lisäksi tarveainesten kuljettamiseksi työn alaisilla kaduilla ostaa noin 2,100 m. työraiteita vaunui-
 neen. Viimeksi mainitun seikan johdosta anoi Hallitus kirjelmässä viime syyskuun 28 päiväältä Rahatoimikamarilta tarkoitukseen 100,000 markan määrärahaa, josta 71,000 markkaa tulisi työraiteiden osalle. Kun ensiksi mainittu määräraha osotettiin Valtuust-
 on käyttövaroista ja mahdollista on, että käsityökalujen hankkimiseen lisäksi tarvitta-
 vat 29,000 markkaa niinkään osotetaan käyttövaroista, ei Hallitus, kun päätöstä asiasta ei vielä ole olemassa, ole katsonut olevan korottaminen „Erinäisten ostojen ja korjaus-
 ten“ määrärahaa 30,000 markkaa enemmän, mikä summa nykyisten hintain mu-
 kaan riittäisi kuluneiden työkalujen täydentämiseen ja uudistamiseen. Hallitus on
 kuitenkin ollut sitä mieltä, että edellä mainittujen työraiteiden ja vaunujen kustannuk-
 set olisi merkittävä ensi vuoden menosääntöön, koska niitä on pidettävä erikoiskalustona,
 minkätähden ehdotukseen onkin tätä tarkoitusta varten merkitty 71,000 markkaa.

Kaupungin ruoppakoneissa, niin vanhassa kuin uudessakin, sekä ruoppaelevaattorissa on talven kuluessa toimitettava tavanmukainen vuosikorjaus, jolloin kuluneet osat on joko korjattava tahi uusilla korvattava. Kun nykyään kaikki työpajatyö on sangen kallista, nousevat konttoriin annetut mainittujen korjaustöiden kustannusarviot melko suuriin määriin, nimittäin vanhan ruoppakoneen 3,000 ja uuden 26,000 markkaan, joihin summiin on m. m. luettu nostokousain irroittamisesta ja paikallepanosta 3,100 markkaa, niiden korjaamisesta 13,534 markkaa, ruoppakourujen y. m. korjaamisesta 1,229 markkaa, uusien nurkkapölkkinä hankkimisesta ylempään kiertoakseliin 6,000 markkaa sekä elevaattorin korjaamisesta 4,000 markkaa. Sekä uuteen ruoppakoneeseen että elevaattoriin nähden käy kuitenkin paneminen kyseeseen, eikö niiden korjauskuluja olisi maksettava Santa- ja Busholman laituritöiden määrärahasta, koska mainitut koneet työskentelevät etusijassa puheena olevalla satama-alueella, minkätähden Hallitus pyytää jättää Raha-toimikamarin harkittavaksi, onko ensi vuoden budjettiin pantava määrärahat vastamainittuja tarkoituksia varten.

Kaksi ruoppaproomua, N:ot 4 ja 10, jotka kumpikin ovat puusta, on kulumisen johdosta korjattava. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 6,000 ja 3,000 markkaa.

Kaupungin molemmat höyryjyrät on niinikään korjattava, ja on isommasta 18 tonnin jyrästä kustannuksia kokonaista 16,000 markkaa, koska m. m. sen molempain kuluneitten takapyöräin sijaan on hankittava uudet 12,810 markan kustannuksilla. Pienemmän jyrän korjauksesta on kustannuksia 2,000 markkaa.

Jotta tehokkaasti voitaisiin käyttää hyödyksi kaupungin ruoppakoneita, varsinkin uutta, täytyy nykyisten ruoppaproomujen lisäksi kalliista hinnasta huolimatta hankkia kaksi uutta, joiden kumpaisenkin on laskettu maksavan 27,000 markkaa. Lisäksi on mainittava, että vanhoista ruoppaproomuista yksi täytyy julistaa kelvottomaksi, syystä että sitä on aivan mahdoton enää korjata. Niinikään tarvitaan etusijassa Santa- ja Busholman laiturirakennuksiin vesitse kuljetettavia kiviä varten lisäksi yksi n. s. kivi-proomu, jonka hankkimisesta on menoja 23,000 markkaa.

Kuluvan vuoden budjetissa on 6,500 markan määräraha sorvin, porakoneen ja levysepänkoneen hankkimiseksi ainespihan pajaan. Mainittu rahamäärä, joka laskettiin budjettia laadittaessa syksyllä 1916, havaittiin kuitenkin sittemmin, kun mainitut koneet oli hankittava, riittämättömiksi muiden kuin sorvin oston, jommoinen hankittiinkin 5,800 markan hinnasta. Kun rakennuskonttorin ainespihan paja on suureksi avuksi vanhain työkalujen korjauksessa ja uusien valmistamisessa ja työpajan varusteiden sentähden tulisi olla mahdollisimman täydelliset, on Hallitus tehnyt kaupunginviranomaisille esityksen määrärahan osottamisesta niiden kahden koneen hankkimiseksi, joita kuluvan vuoden määrärahalla ei voitu ostaa. Hallitus on sentähden budjettiehdotukseen merkinnyt 2,000 markkaa sähköllä käyvän käsiporakoneen ja 2,500 markkaa levysepänkoneen ostoa varten.

Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapitotyö vaikeutuu kiireisinä aikoina erityisesti sen johdosta, että on varsin vähän tilaisuutta väliaikaisesti lisätä puhtaanapitolaitoksen palveluksessa olevain ajomiesten lukua. Tämän johdosta käy

lumen poistaminen kaupungin kaduilta kalliiksi, jota paitsi se vie ylen paljon aikaa. Näiden hankaluuksien poistamiseksi on Hallitus pitänyt tarkoituksen mukaisena toimittaa lumen sulattamista koneilla tähänastista laajemmassa mitassa, minkätähden Hallitus esittää osotettavaksi 37,500 markan määrärahan 5 uuden lumensulatuskoneen hankkimiseksi.

Kun katujen puhtaanapitoon käytettyjen omaiden hevosten lukua on kuluvana vuonna edelleen lisätty, tarvitaan lisäksi 5 uudet rikkainkuljetusrattaat, joita varten on merkitty 12,500 markkaa.

Vuosittain uusiintuvaa kaupungin kasteluvaunujen, purgatorrattaiden, rikankuljetusrattaiden ja hiekkalaatikkojen maalausta sekä hiekkavajain korjausta ja maalausta varten on merkitty 3,000, 3,500 ja 5,000 markkaa.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoa varten on merkitty sama määrä, mikä täksi vuodeksi oli tähän tarkoitukseen myönnetty eli 4,000 markkaa. Sitä vastoin on „pesuhuoneiden ja viruslaiturien erinäistä hoitoa ja korjausta varten“ oleva määräraha korotettu 7,000 markasta 8,000 markkaan osin nykyisten korkeiden työpalkkain ja osin sen johdosta, että pesuhuoneiden lämmitykseen käytettävään halkojen hinta on kohonnut.

Sörnäsän rantatien kohdalla sijaitsevan Pannukakun saaren pohjoispuolelle kytketty avonainen viruslaituri, jota etusijassa on käytetty mattojen pesuun, on niin huonossa kunnossa, että sen sijaan olisi tänä talvena hankittava uusi, ja kun mainitun viruslaiturin on katsottu täyttävän todellista tarvetta, on tätä tarkoitusta varten merkitty 4,200 markkaa.

Kuluvan vuoden budjetissa on nimikkeen „kalliin ajan aiheuttama työpalkkain korotus kaupungin yleisissä töissä“ kohdalla 180,000 markan määräraha. Tästä määrärahasta on pantu maksettavaksi ne erät, joita työntekijät ovat vakinaisen tuntipalkkansa lisäksi saaneet kalliinajanlisäyksenä elatusvelvollisuutensa perusteella. Kun yleisten töiden todelliset kustannukset tämän johdosta eivät käy selvästi näkyviin, on Hallituksen mielestä ollut oikeampaa kokonaan poistaa puheena oleva määräraha ja sen sijaan laskea kaikki näiden töiden erikoiserät työntekijäin todellisen päivätulon mukaan, kalliinajanlisäys lukuun otettuna, erittäinkin kun viimeksi mainittua menettelyä on Kaupunginvaltuuston suostumuksella jo noudatettu kuluvana vuonna käyntiin pannuissa hätäaputöissä.

Kaupunginvaltuuston kehotuksesta on Hallitus Rahatoimikamariin antanut viime heinäkuun 13:nä päivätyn selvityksen N:o 217 puhtaanapitolaitoksen tulojen lisäämismahdollisuuksista. Tämän selvityksen pohjalla on ehdotettu talonomistajain maksut korotettavaksi 2 markasta 40 pennistä 5 markkaan henkilöä kohti vuodessa, myydyin lannan hinta korotettavaksi miltei kaksinkertaiseksi sekä katujen puhtaanapidosta maksettava korvaus korotettavaksi 60 pennistä neliömetriltä keskimäärin 1 markkaan 50 penniin, joten edellä mainitun nimikkeen kohdalle on merkitty seuraavat tuloerät:

Talonomistajain maksut	Smk 680,000: —
Kaupungin maksut sen omista taloista koottujen jätteiden poistamisesta	„ 73,380: —

12. Sekalaista.

Tulot.
8 osasto.
Puhtaanapitolaitos.

Tuloja myydystä lannasta	Smk 100,000: —
Yksityisten talonomistajain suoritettava korvaus katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuk- sesta y. m.	„ 140,000: —

Viimeksi mainittu summa, joka on tänä vuonna 54,000 markkaa, on laskettu osin niiden sopimusten pohjalla, jotka nykyään ovat voimassa kaupungin erinäisten talonomistajain kanssa ja osin sillä edellytyksellä että korvaus siitä katujen puhtaanapidosta, mikä voimassa olevan rakennusjärjestyksen johdosta on kaupungin velvollisuutena IX kaupunginosassa ja VI kaupunginosan huvila-alueella, tilitetään puheena olevan nimikkeen kohdalla.

9 osasto.
Sekalaiset
tulot.

Tässä osastossa on „apumaksujen“ kohdalla erinäisiä eriä, jotka vastaavat niitä menoja, joita kaupungilla on Ritarihuoneen, Säädytalon, Ateneumin, Vanhan kirkon, Kallion kirkon ja Kirurgisen sairaalan puistikkojen kunnossapidosta. Kun kuitenkin kaupungin yleisten istutusten kunnossapitokustannukset ovat huomattavasti kohonneet ja käsittävät nekin menot, joita kaupungilla on edellä lueteltujen, yksityisille kuuluvain puistikkojen kunnossapidosta, on Hallitus katsonut olevan alistaminen, eikö näihin nähdä olisi tehtävä sellaista uutta sopimusta, että korvausta maksettaisiin nykyisen korvauksen kaksinkertainen määrä, jotta se vastaisi sitä vähintä menosummaa, johon työpalkat nykyään nousevat.

Erinäiset piirustukset, kustannusarviot ja asiakirjat pannaan tämän oheen.

G. Idström.

Oskar Möller.

Yleiset työt.

Rakennukset ja talot.

Korjaus ja kunnossapito.

Sen johdosta että niin työpalkat kuin varsinkin kaikki kuljetuskustannukset ovat kuluvana vuonna sangen paljon kohonneet, on *lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista* niminen erä 1918 vuoden budjettiehdotukseen merkitty 14,000 markaksi, sen sijaan että kuluvan vuoden budjetissa on 9,000 markkaa. Viimeksi mainittu määräraha on, vaikei vuosi vielä ole umpeen mennyt, loppuun kulutettu, minkätähden siihen on myönnetty 5,000 markan lisäys, mikä seikka osottaa puheena olevan määrärahan korotuksen välttämättömäksi.

Sota-aikana on kaupungin rakennusten ja talojen korjauksissa Kaupunginvaltuuston budjetinjärjestelyn yhteydessä lausuman kehotuksen mukaisesti noudatettu suurinta säästäväisyyttä ja budjettiehdotuksiin merkitty sekä rakennuksissa toimeenpantu ainoastaan semmoisia töitä, joita rakennusten kunnossa pysyminen on vaatinut.

Kun sen ohessa sekä tarveaineiden hinnan että työpalkkain jatkuva yleinen kohoaminen ei näytä herkeämisen merkkiäkään, vaan päin vastoin on viime aikoina entistä kiivaammin jatkunut, käy tietenkin välttämättömäksi tämänlaatusissakin töissä noudattaa sangen suurta säästäväisyyttä, jotta saataisiin budjetinkäsittelyssä useinkin supistetut kustannusarviot riittämään tarvitsematta hankkia mainittavia lisämäärärahoja. Yksin ajoin on, niinkuin allekirjoittaneen kuluvaksi vuodeksi laatimassa budjettiehdotuksessa jo on huomautettu, sotatilan aikaansaamain olojen johdosta moniaita kaupungin rakennuksia käytetty voimaperäisemmin kuin milloinkaan ennen.

Tämän johdosta ovatkin eräät kaupungin rakennukset ja huoneistot jonkin verran kuluneet ja niissä on nyttemmin siisteyteen ja puhtauteen nähden melko paljon toivomisen varaa. Luonnollista on, ettei tätä asiaintilaa, varsinkaan mitä sairaalarakennuksiin tulee, voi ajan pitkään jatkua rakennusten jossain määrin turmeltumatta. Asian auttamiseksi on sentähden 1918 vuoden budjettiehdotukseen kalliista ajasta huolimatta merkitty eräitä töitä, jotka, vaikka ne välittömästi tarkoittavatkin rakennusten siistimistä, todellisuudessa ovat välttämättömät niiden kunnossa pysyttämiseksi.

Sotilasviranomaisten käytettäväksi asetettujen rakennusten luku on vuoden varrella edelleen lisääntynyt. Suuri osa näistä rakennuksista on alttiina aivan tavattomalle kulumiselle ja moniaat niistä ovat sisäpuolelta jo aivan kokonaan pilaantuneet

tai parhaillaan pilaantumassa. Tehokkaiisiin toimenpiteisiin ryhtyminen tämän seikan korjaamiseksi lienee turhaa niin kauan kuin sotaväki näitä rakennuksia käyttää, mutta kun ne joskus vastaisundessa palautetaan kaupungin haltuun, täytyy niihin panna sangen suuria kustannuksia, ennenkuin niitä jälleen voidaan käyttää alkuperäisiin tarkoituksiinsa.

Tässä edellä esitettyjen seikkain sekä yleisen hinnannousun johdosta on luonnollista että, vaikka 1918 vuoden budjettiehdotuksen laadinnassa on noudatettu suurinta säästäväisyyttä, on korjauskustannukset täytyntä laskea tämänvuotisia määriä suuremmiksi.

Kun kuitenkin yleistä hinnannousua edelleen jatkuu ja vaikka halvimpia työaineita ja halvempia työtapoja mahdollisimman laajassa mitassa käytetään, on luonnollista, että ensi vuoden kustannukset sittenkin ovat ainoastaan likimäärin laskettavissa. Laadittuja kustannusarvioita ei sentähden voi enempää kuin kuluvasi vuodeksikaan laadittuja pitää muuna kuin *likimääräisinä laskelmina* siitä, missä laajuudessa eri rakennusten aivan välttämättömät korjaukset on toimitettava, sittenkun itse työ on kussakin eri tapauksessa erikseen arvioitu.

Bengtsårin kasvatustalokseen kuuluvia rakennuksia on, sen johdosta että vuosina 1915—16 ja kuluvan vuoden alkupuolella oli kielletty kulkemasta pitkin maamme etelärannikkoa vedetyn sotilaallisen suojelusrajan poikki, vasta tänä vuonna voinut huonerakennusosastoon kuuluva ammattimies lähemmin tarkastaa. Nytemmin toimituksessa tarkastuksessa kuitenkin havaittiin eräiden näistä rakennuksista olevan osittain varsin huonossa kunnossa, niin että m. m. eräät vesikatot olivat vuotaneet ja vuoliaiset sen johdosta turmeltuneet. Sekä keittiörakennuksen että Östergårdin kattilahuoneiden asfalttieristys on, luultavasti ymmärtämättömyydestä, särjetty, niin että vettä tunkee kattilahuoneisiin vaikeuttaen, milteipä tehden mahdottomaksikin niiden lämmityksen. Sekä asuin- että talousrakennusten, latojen, entisten torpantupain y. m. rakennusten vesikatot on ehdottomasti tarkastettava, korjattava ja tervattava, eräät lattiat, kaikki tulisijat ja ovet niinkään perinpohjaisesti korjattava sekä ulkoportaot korjattava ja tervattava. Sekä töiden laatu että kunnossa pidettävään rakennusten lukuisuus (21 rakennusta) perustelevat näiden kustannusten kohoamista niin suureen summaan kuin 17,000 markkaan.

Menoja *palolaitoksen käytettävänä olevista rakennuksista* on vuonna 1918 laskettu olevan 7,400 markkaa vuosien 1915—17 vastaavain määrain 3,600, 6,550 ja 8,000 markan sijasta. Nämä työt käsittävät, paitsi vuotuisia vesikattojen, syöksyrännien, tulisijain ja tallien korjausta sekä Korkeavuorenkadun varrella olevan pääaseman voimistelusalin lattian maalausta, ainoastaan vähäisiä asuinhuoneistojen korjauksia, pääasiallisimmin pääasemalla olevassa ruiskumestarin huoneistossa, joka on ehdotettu vastanimitetyn alipalomestarin asunnoksi. Edellä mainittu 7,400 markan menomäärä jakautuu eri paloasemain kesken seuraavasti: pohjoinen paloasema 775: —, eteläinen s:n 3,800: —, Kallion s:n 675: —, Hermannin s:n 150: —, Kampintorin s:n 325: — Bölen s:n 900: — sekä Korkeavuorenkadun talo N:o 39 725: — ja Töölön palovaja 50: —.

Kallion paloaseman korjaustarkastusta toimitettaessa huomautti palomestari Vasenius olevan erittäin suotavaa, että ruiskuvajain edustalla oleva kenttä päällystettäisiin toisluokkaisilla noppakivillä. Kun tästä työstä kuitenkin nykyisten hintain vallitessa olisi kustannuksia 3,240 markkaa, on Hallitus budjettia käsitellessään ollut sitä mieltä että, vaikka työn teettämisen puolesta on esitetty painavia syitä, voisi se kuitenkin jäädä johonkin sopivampaan aikaan.

Kaupunginvaltuuston ^{30/12} 1913 tekemän päätöksen mukaan on rakennuskonttorin budjettiehdotukseen vastedes merkittävä tarpeelliset määrärahat sekä kunnan omain että sen vuokraamain kansakouluhuoneistojen vuotuista kunnossapitoa varten. Samoin kuin edellisten vuosien menosääntöehdotuksessa on ensi vuodenkin budjettiehdotuksessa määräraha vastamainittua tarkoitusta varten.

Kun edelleen useimpia kaupungin omia kansakoulutaloja käytetään sota-ajan vaatimiin tarkoituksiin eikä niitä sentähden tässä yhteydessä nykyään käy asettaminen kansakoulu-rakennusten vertaisiksi, on näiden rakennusten osalle nyt merkitty ainoastaan välttämättömiin ulkopuolisiin korjauksiin, niinkuin vesikattojen, syöksyputkien, imuhattujen y. m. s. kunnossapitoon tarpeellisiksi havaitut määrärahat. *Kaupungin omista kansakoulutaloista*, joiden lisäksi on kuluvana vuonna tulleet Topeliuskadun uusi kansakoulutalo, on laskettu olevan kustannuksia 24,500 markkaa sekä *vuokrahuoneistoista* 3,800 markkaa.

Edellä mainitusta 24,500 markan summasta tulevat eri rakennusten osalle alempana olevassa luettelossa lähemmin esitetyt määrät, jotka käytetään etusijassa vesikattojen, jalka- ja syöksyrännien, ulko- ja sisäovien, ikkunain, mukavuuslaitosten ja tulisijain vuotuiskorjaukseen sekä eräiden lattiatin maalaukseen, jotka kaikki työt on nykyisten tavattoman korkeiden hintain johdosta supistettu kaikkein välttämättömpään. Osa varoista käytettäisiin linoleumimattojen vahaamiseen ja korjaukseen sekä keskuslämmityslaitosten y. m. vuotuisen kunnossapitoon.

Annankatu N:o 30 Smk 750: —, Ratakatu N:o 8 Smk 2,450: —, Kallion IV Linja N:o 11 Smk 250: —, Kallion IV Linja N:ot 13—15 Smk 750: —, Eläintarhankatu N:o 8 Smk 750: —, Tehtaankatu N:ot 15—17 Smk 5,250: —, Fjälldal Smk 250: —, Kasarminkatu N:o 21 Smk 500: —, Lapinlahdenkatu N:o 6 Smk 400: —, Mariankatu N:o 22 Smk 800: —, Toukola Smk 1,450: —, Nikolainkatu N:o 18 Smk 1,050: —, Porthankatu N:o 8 Smk 450: —, Punavuorenkatu N:ot 8—10 Smk 350: —, Topeliuskatu N:o 25 Smk 6,270: — (lattiatin maalaus), Töölönkatu N:ot 41—43 Smk 750: —, Vallila Smk 750: —, istutusten kunnossapito Smk 500: — sekä „Sekalaista“ Smk 780: —.

Hietaniemen- ja Kristiinankadun varrella sekä Vallilassa olevain *kunnan työväenasuntojen* ulko- ja sisäpuolisista korjauksista on laskettu olevan menoja kaikkiaan 8,700 markkaa. Tästä summasta on laskettu menevän Hietaniemenkadun asuntoihin 3,200 markkaa, Kristiinankadun asuntoihin 1,800 markkaa sekä Vallilan asuntoihin 3,700 markkaa. Nämäkin työt käsittävät miltei yksinomaan vesikattojen, syöksyrännien, ulkoportaiden sekä etusijassa kaikkien tulisijain tarpeellisen vuotuiskorjauksen.

Forsbyn työ- ja kunnalliskodin 21 rakennuksen korjauksesta ja kunnossapidosta on laskettu olevan ensi vuonna menoja 15,000 markkaa. Aikaisemmin on tähän tar-

koitukseen myönnetty ainoastaan 3,600 markkaa vuonna 1915, 8,800 markkaa vuonna 1916 ja 10,450 markkaa vuonna 1917, jotka summat nykyisen kalliin ajan vallitessa suurintakin säästäväisyyttä noudattaen tuskin riittävät tarkoitukseensa, varsinkin kun laitos jo on ollut moniaita vuosia käytännössä ja sentähden vaatii vuosi vuodelta suurempia korjauksia. Ehdotetut työt käsittävät pääasiassa ulkokattojen, syöksyputkien y. m. sekä kaikkien tulisijain ja suurten hyörykattilatulisijain tarpeellisia korjauksia ynnä eräiden ulkoikkunain sekä ulko- ja sisäovien korjauksia ja maalauksia, koko laitoksen tuhansiin neliömetreihin nousevain linoleumimattojen korjauksia y. m. rakennusten kunnossapysyttämistä tarkoittavia töitä samoin kun talousrakennusten ja keittiöosaston jonkinvertaista siistimistä. Eri rakennusten osalle on merkitty seuraavat määrät: asuinpa-viljongit A 1,250: —, B 600: —, C 1,250: —, talousrakennus D 3,100: —, pesulaitos E 1,050: —, työlaite F 1,300: —, hallintorakennus H 225: —, sikala M 1,250: —, sauna N 600: —, kattilahuone P 4,000: —, paja R 75: —, talli U 100: — sekä muut rakennukset 200: —.

Sota-ajan tavattomat olot ja kaupungin järjestysvallan kokoonpanossa usein tapahtuneet muutokset ovat osaltaan suuressa määrin saaneet aikaan, että järjestys ja siisteys järjestysvallan käytettävänä olevissa, alkuainkin ahtaissa ja epätarkoituksenmukaisissa huoneistoissa on yhäkin huonontunut. Näin on varsinkin laita Aleksanterinkadun varrella olevain huoneistojen, joissa vallitsee uskomattoman vilkas liikenne. Vaikkei kysymystä kaupungin järjestysvallan vastaisesta muodostamisesta vielä ole ratkaistu ja sentähden saanee olettaa eräitä huoneistoja vastedes käytettävän toisin tavoin kuin nykyään, lienee kuitenkin tarpeellista toimittaa *poliisilaitoksen käytettäväksi luovutetuissa rakennuksissa ja huoneistoissa*, paitsi vesikattojen, syöksyrännien, tulisijain, linoleumimattojen, tallinpilttuiden y. m. tavanmukaista vuosikorjausta, myös erinäisiä erittäin tarpeellisia sisäpuolisia maalaus- ja verhoilutöitä. Puheena olevista korjaustöistä on laskettu olevan kustannuksia yhteensä 17,400 markkaa, joka summa jakautuu eri huoneistojen kesken seuraavasti:

Aleksanterinkatu N:ot 22—24 Smk 5,200: —, Aleksanterinkatu N:o 26 Smk 1,850: —, Ratakatu N:o 10 Smk 2,200: —, Pengerkatu N:o 5 Smk 2,150: —, Bölen poliisiasema Smk 250: —, Vanhankaupungin s:n Smk 1,725: —, Eerikinkadun s:n Smk 725: —, Hermannin s:n Smk 100: —, Töölön s:n Smk 225: — sekä poliisin hevostalli Smk 2,975: —.

Niinkuin allekirjoittaneella on usean viime vuoden budjettiehdotuksissa ollut kunnia huomauttaa, on kaupungin *raatihuone* jo monet vuodet ollut liian ahdas ja epätarkoituksenmukainen, minkätähden tämä rakennus aina on ollut alttiina ylen suurelle kulumiselle. Sota-aika on edelleen pahentanut näitä oloja, minkätähden raatihuoneen huoneistot on nykyisistä tavattoman korkeista maalaus- ja verhoilutöiden hinnoista huolimatta katsottu olevan siistittävä, maalattava ja verhoiltava. Paitsi näitä töitä käsittää 5,950 markkaan nouseva kustannusarvio vesikattojen, tulisijain, lattiamattojen y. m. tarpeelliset vuotuiskorjaukset.

Fredriksperin vierellä sijaitsevan *kulikutautisairaalan* rakennukset ovat pääasiassa edelleen sangen hyvässä ja siistissä kunnossa. Näistä rakennuksista on kuitenkin 13

ollut jo niin kauan käytännössä, että niiden vesikattoja, tulisijoja y. m. laitteita on ruvettava vuosittain tarkastamaan, jota paitsi sisäpuolisiakin korjauksia on tehtävä. Sen tähden onkin ensi vuoden menoarvioehdotukseen merkitty kustannukset ei ainoastaan tässä edellä mainittuja töitä, vaan myös kaikkien linoleumilattaiin, eräiden ovien y. m. perinpohjaista tarkastusta ja korjausta varten, jotka kaikki työt on välttämättä teetettävä, jottei rakennusten sisustus tuntuvasti turmeltuisi. Sairaalan suuremmoiset ja erittäin hyvin hoidetut konelaitteetkin kaipaavat erinäisiä korjauksia, jotka metallitöiden nykyisin hinnoin nousevat huomattaviin summiin.

Puheena olevain korjaustöiden kustannusten on laskettu nousevan kaikkiaan 10,200 markkaan, joka summa jakautuu seuraavain rakennusten kesken: hallintorakennus 400: —, talousrakennus 1,525: —, pesu- ja kattilahuone 4,150: —, havaintopaviljonki 600: —, tulirokkopaviljonki 400: —, varapaviljonki 425: —, tuhkarokkopaviljonki 400: —, kurkkumätäpaviljonki 450: —, monipuolisten tautien paviljonki 300: —, rengin asunto, talli y. m. 100: —, isorokkopaviljonki 300: —, ruumis- ja ruumiinavaushuone 150: — sekä lääkäriasunto 400: —, jota paitsi sekalaisiin menoihin tarvitaan 600 markkaa.

Greijuksen sairaalaan kuuluvissa rakennuksissa on, paitsi tavallisia kattojen, tulisijain, lattiaiin y. m. korjauksia sekä vuonna 1918 välttämättömiä kattojen tervauksia, katsottu tarpeelliseksi toimeenpanna erinäisiä vähäisiä siistimistöitä, varsinkin keittiössä. Näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 3,700 markkaa.

Hesperian sairaalassa, jota nykyään käytetään ylimääräisenä tuberkulosisairaalana, on pidetty tarpeellisenä toimittaa vesikattojen, tulisijain, yhden palvelijatarhuoneen y. m. korjauksia, joista on laskettu olevan menoja 1,100 markkaa.

Humaliston tuberkulosisairaalassa on terveydellisistä syistä pidetty välttämättömänä teettää erinäisiä sisäpuolisia korjaus- ja maalaustöitä, jota paitsi olisi toimitettava tavanmukaiset tulisijain ja lattiaiin korjaukset, linoleumimattojen paikkaus sekä W. C:n ja kylpyhuoneiden siistiminen. Näihin töihin on laskettu tarvittavan 2,750 markkaa.

N. s. *koleraparakkeja* on nykyisten tavattomain olojen vallitessa useasti käytetty erinäisiin sairaanhoitotarkoituksiin, ja on niiden korjaukseen ensi vuonna laskettu tarvittavan 4,000 markkaa. Teetettävät työt käsittävät pääasiassa erinäisiä vuosittain tarpeellisia vesikattojen, tulisijain, lattiaiin, ikkunain, ovien, vesi- ja lämpöjohtojen, kylpyhuoneuunien y. m. korjauksia.

Marian sairaalaan kuuluvain rakennusten korjauksista on laskettu ensi vuonna olevan menoja yhteensä 24,600 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti:

Kirurginen osasto 3,525: —, hallintorakennus 1,350: —, sisätautien osasto 2,350: —, punainen kivipaviljonki 2,100: —, tuberkulosipaviljonki 1,525: —, oppilaskoulu 375: —, talousrakennus 8,900: —, ruumiinavauspaviljonki 150: —, ent. kulkutautipaviljongit N:o 1 ja 7 1,000: —, s:n N:ot 2 ja 6 1,125: —, s:n N:ot 5 ja 8 1,000: —, havaintopaviljonki 500: —, majala 300: — sekä portit ja aidat 400: —. Näistä numeroluvuista näkyy, että pääasiassa enimmin käytetyistä sairaalarakennuksista on korjauskustannuksiakin runsaimmin.

Kirurgisessa paviljongissa on, paitsi vesikattojen, syöksyputkien, tulisijain ja erinäisten kylpyhuoneiden ynnä W. C:n lattiat korjauksia, ehdotettu toimitettavaksi erinäisiä maalaustöitä, joita on pidetty aivan välttämättöminä osin puhtaasti terveydellisistä syistä, niinkuin koridooreissa ja sairashuoneissa, joissa vanha maali putoilee pois, osin kansliahuoneessa, joka nyttemmin on liian epätydyttävässä kunnossa ollakseen sairashuone.

Hallintorakennuksessa taas on, niistä suurista kustannuksista huolimatta, joita maalaustöistä nykyään on, eräät asuinhuoneet sekä tohtorien Rosqvistin ja Wetterstrandin huoneistot ehdotettu siistittäviksi ja verhoiltaviksi, syystä että nämä huoneet nyttemmin siisteyteen nähden eivät täytä häveliäitäkään vaatimuksia.

N. s. punaiseen kivipaviljonkiin on kuluvana vuonna ollut sijoitettuna sotilaspotilaita, minkä johdosta rakennus on varsin paljon kulunut. Erinäisiä maalaustöitä, kellarikerroksen lämminvesisäiliön muuttoa sekä ulkokattojen, tulisijain, linoleumimattojen y. m. korjauksia varten on laskettu tarvittavan edellä mainittu summa.

Talourakennuksessa on tarpeellista vuosittain teettää erinäisiä maalaus- ja siistimistöitä, jota paitsi linoleumimatot on perin pohjin korjattava sekä tulisijat, kylpyhuoneet, W. C:t, vesikatot y. m. tarkastettava. Se seikka että kustannusten on laskettu nousevan kokonaiseen 8,900 markkaan, johtuu paitsi siitä, että tässä rakennuksessa aina on toimitettava kalliita höyrykattilain, leivinuunien ja keittiötulisijain vuotuiskorjauksia, etusijassa siitä, että tähän rakennukseen ovat sijoitettuna sairaalan useimmat konelaitteet, niinkuin höyrykeittiö, pesulaitos, höyrykattila, keskushöyrykattila y. m., ja että näiden osittain jo useita vuosia ahkerassa käytännössä olleiden laitosten kunnossapito kaikkien kone- ja metallitöiden nykyisillä hinnoilla käy erittäin kalliiksi. Lisäksi ovat useimmat tämän rakennuksen lattiat niin kuluneita, että ne on välttämättä siveltävä osin vernissalla, osin vernissalla ja lakalla.

Muissa rakennuksissa toimitettaisiin ainoastaan välttämättömimmät ulkopuoliset ja tulisijain korjaukset sekä lastensairaalaksi luovutetussa rakennuksessa eräitä tarpeellisia lattiat maalausy. m. s.

Sipoon mielisairaalan suuren rakennusryhmän kunnossapitoon on laskettu ensi vuonna tarvittavan 25,700 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: epäluotettavain miesten osasto, 1,525: —, levottomain miesten s:n 1,650: —, työskenteleväin miesten s:n 1,700: —, miesten avonainen huvila 150: —, epäluotettavain naisten osasto 1,350: —, levottomain naisten s:n 840: —, työskenteleväin naisten s:n 1,500 —, naisten avonainen huvila 175: —, ruumishuone 50: —, hallintorakennus 150: —, keittiörakennus 3,150: —, leipomo ja sauna 1,775: —, jääkellari 40: —, konehuone 6,900: —, työpajarakennus 200: —, puutarhurinasunto 290: —, kasvihuone 40: —, talli ja vaunuvaja 1,190: —, sikala 1,030: —, heinä- ja olkilato 260: —, vajarakennus 200: —, halkovaja 200: —, portinvartijan tupa 150: —, lääkärinasunto 680: — pumppuhuone 245: — sekä septictank 260: —.

Varsinaisissa sairaalarakennuksissa teetettäväksi ehdotetut työt käsittävät ainoastaan ulkokattojen, tulisijain ja linoleumimattojen tavanmukaisen vuosikorjauksen, jota paitsi tämän laatusessa sairaalassa myöskin ovet ja ikkunat vuosittain kaipaavat erinäisiä

korjauksia. Sairaalapaviljonkien yhteyteen kävelypihain ympärille teetetetyt lauta-aidat, jotka tähän asti ovat olleet siveltyjä ainoastaan vernissalla, on nyttemmin ehdottomasti maalattava öljyvärillä, jottei niille tulisi korvaamatonta vahinkoa. Nämäkin työt on sentähden otettu huomioon. Talousrakennusten ja varsinkin konehuoneen verraten runsaat kustannukset johtuvat aivan samoista seikoista, mitkä mainittiin puheen ollessa Marian sairaalan talousrakennuksen kunnossapidosta. Mielisairaalassa tulee lisäksi se seikka, että sairaalalla on oma isonlainen sähkövalokeskuksensa, jonka akkumulaattoripatteri kaippaa perinpohjaista puhdistusta, ehkäpä täydennystäkin. Muissa rakennuksissa teetettäväksi ehdotetut työt käsittävät, paitsi eräitä asfalttikattojen tervauksia, ainoastaan tavallisia vuosittain uusiutuvia töitä, niinkuin kattojen, tulisijain, lattiat y. m. tarkastusta.

Oulunkylän kesäpäiväparantolan vuosikorjauksista on laskettu olevan kustannuksia 650 markkaa. Täällä on korjattava asfalttikatto ja tulisijoja, jota paitsi muutama kuorma karkeaa soraa tarvitaan niin sanottuja aurinkokylpyjä varten.

Kivälän sairaalaryhmästä, johon niinkään kuuluu lukuisia rakennuksia, on laskettu vuonna 1918 olevan kunnossapitokustannuksia kaikkiaan 31,500 markkaa. Nämä kustannukset jakautuvat eri rakennusten kesken seuraavasti:

Iso mielisairaala 5,200: —, lasarettirakennus 3,800: —, talousrakennus 3,650: —, ent. kirkkorakennus 1,700: —, „Mattila“ 350: —, asuinpaviljongit 300: — ja 400: —, ent. lastenkoti 725: —, pesutupa 1,100: —, tuberkulosipaviljongit N:o 1 1,100: —, N:o 2 3,750: — ja N:o 3 6,700: —, lääkärinasunto 75: —, ent. työlaitos 900: —, tallirakennus 950: — ja uimahuone 500: —, jota paitsi portteja ja aita varten tarvitaan 300: —.

Näillä kustannuksilla on etusijassa teettävä seuraavat työt, nimittäin: maalattava eräät (ison mielisairaalan, lasarettirakennuksen y. m.) mustasta levystä tehdyt vesikatot, toimitettava kaikkien tulisijain, vesikattojen, ulkoportaiden, linoleumimattojen y. m. tavanmukainen vuosikorjaus, korjattava vesijohdot, kylpyhuoneet, W. C:t sekä maalattava erinäisiä lattiaita y. m. s.

Yksi n. s. tuberkulosipaviljongeista, jota aikaisemmin on käytetty sotilassairaalana, on nyttemmin tuberkulosisairaalalle sopimattomassa kunnossa, minkätähden siinä on professori Ehrnroothin pyynnöstä ehdotettu toimitettavaksi perinpohjainen sisäpuolinen siistiminen ja maalaus. Muuten käsittää kustannusarvio ainoastaan eräitä vähäisiä välttämättömiä siistimistöitä muutamissa henkilökunnan asumissa talousrakennuksen huoneissa, joissa on kovin paljon syöpäläisiä, sekä lisäksi moniaita vähäisiä korjaustöitä, jotka lähemmin käyvät selville laadituista kustannusarvioista.

Erinäisiä kaupungin kaikissa sairaaloissa ehkä tarpeellisiksi osottautuvia korjaustöitä varten, joita ei ole voitu tässä yhteydessä luetella, on budjettiin merkitty 5,800 markan arviomääräraha, joten sairaalain korjauskustannusten on laskettu ensi vuonna nousevan kaikkiaan 110,000 markkaan.

Eläintarhassa olevan kaupunginpuutarhan rakennusten korjaus- kunnossapitokustannukset nousevat laaditun kustannusarvion mukaan kokonaiseen 12,700 markkaan, josta summasta suurin osa eli 7,000 markkaa käytettäisiin talvipuutarhan rautarakenneiden kaapimiseen ja uudesti maalaamiseen. Tätä työtä, jota varten budjettiehdotuksiin

merkityt määrärahat on useana vuonna poistettu, ei enää käy toistaiseksi lykkääminen, koska rakennuksen rautarunko muuten turmeltuu ja ruostuu pilalle. — Kaupunginpuutarhurin toimesta on puutarhan alueelle rakennettu kaksi lämmityslaitosta vailla olevaa kasvisuojaa. Näiden rakennusten verraten laajat puuosat ovat maalaamatta ja kaipaavat nyttemmin välttämättä perinpohjaista sekä ulko- että sisäpuolista maalausta, josta on erikoisarvion mukaan laskettu olevan kustannuksia 1,500 markkaa. Muut ehdotetut työt ovat pääasiallisesti tavanmukaisia tulisijain ja ovien korjauksia, kasvipöytäin tervausta sekä vesikattojen y. m. s. erinäisiä korjauksia. Kaupunginpuutarhan eri rakennusten kohdalle tulee puheenalaisista kustannuksista seuraavat määrät: kaupunginpuutarhurin asunto 345: —, oppilasasunto 280: —, pieni asuinrakennus 50: —, kasvihalli ynnä kasvisuojat 1,625: —, ulkokuonerakennukset 175: —, talvipuutarha 8,725: — sekä kaksi lämmittämätöntä kasvisuojaa 1,500: —.

Tulli- ja satamatarkoituksia varten olevista kaupungin rakennuksista on suurinta osaa sodan alusta lähtien käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin. Osaa näistä rakennuksista käytetään kuitenkin edelleen varsinaisiin tarkoituksiinsa, ja ovat ne tullilaitoksen ja liikenteen käytettävänä. Kaikissa näissä rakennuksissa tarpeellisia korjaustöitä varten on merkitty 12,200 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: Katajanokan tulli- ja pakkahuone 7,600: —, s:n postiosasto 225: —, Keittohuoneenrannan sekä pohjoisen ja eteläisen laiturisiiven tavarakatokset 675: —, Makasiininrannan tavarakatokset 1,825: —, tarkastuspaviljonki 375: —, Linnanrannan odotuspaviljonki 375: —, erinäiset satamavartijain suojukset 525: —, Sörnäsän satamakonttori 175: — ja satamaradan asema 425: —.

Puheena olevat työt käsittävät Katanokan tulli- ja pakkahuoneessa vesikaton puolen neliöalan tarkastuksen ja tervauksen (höyrylaidoista tuleva kivihiilisavu tarvelee pahoin kattolevyjä), erinäisten makasiininlattaijn ja lastaussiltain vuosikorjauksen, linoleumimattojen vahauksen, uuden sähköpatterin hankkimisen palohälytyslaitokseen entisen kuluneen patterin sijaan, kahden sähkövoimalla käyvän hissien tarpeellisen täydennyksen sekä osittain ruostuneiden ja turmeltuneiden lämpöjohtoputkien perinpohjaisen korjauksen. Tullihaaraosastossa ja Makasiininrannan tavarakatoksissa on paitsi ulkokattojen, syöksyrännien, työntöovien, kuormaussiltain y. m. tavanmukaisia korjauksia toimitettava sähköllä käyvän tavarahissin ja lämpöjohtolaitoksen tarkastus, jota paitsi on vaakoja tarkistettava sekä erinäisiä latioita maalattava.

Muissa edellä luetelluissa rakennuksissa teetetäviksi ehdotetut työt käsittävät, niinkuin rahamääräin pienuudestakin voi päättää, ainoastaan tulisijain ja kattojen korjauksia sekä erinäisiä muita korjaus- ja siistimistöitä.

Useana vuonna on kaupungin *kauppahallien* korjaustyöt merkitty budjettiin yhteisen nimikkeen „Sekalaisia korjauksia“ kohdalle. Kun nyttemmin on tullut lisäksi sekä Hakaniementorin suuri kauppahalli että Harjutorin kauppahalli ja kauppahallirakennusten vuotuinen kunnossapito näyttää vaativan lisääntymistään lisääntyviä kustannuksia, on selvyden vuoksi pidetty sopivimpana merkitä kaupungin kauppahallien korjauskustannukset eri nimikkeen kohdalle.

Näitä töitä varten on 1918 vuoden budjettiehdotukseen merkitty yhteensä 10,500 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti:

Rantatorin kauppahalli 2,425: —, Hietalahden s:n 900: —, Kasarmintorin s:n 3,275: —, Hakaniementorin s:n 3,500: — sekä Harjutorin s:n 400: —.

Ehdotetut työt käsittävät Rantatorin kauppahallissa erinäisiä kattojen, syöksyrännien, ovien, ikkunain, myyntipöytäin ja kaihtimien korjauksia sekä ruostuneiden rautarakenteen osain kaapimista ja maalausta, Hietalahdentorin kauppahallissa niinikään erinäisiä vesikaton, rännien, kaihtimien, ovien ja tulisijain korjauksia, Kasarmintorin kauppahallissa samantapaisia töitä sekä hallin päätyosain kaapimista sisäpuolelta ja maalausta kalkkivärillä, koska sekä katossa että seinissä on hometta. Hakaniementorin kauppahallissa olisi edelleen maalaamatta olevat ruokatavaraosaston (liha, voi y. m. tavarat) sisäseinät ehdottomasti maalattava öljyvärillä, jotta tämän osaston voi pitää siistinä ja puhtaana. Muut tässä hallissa teetetävät työt käsittävät katon, lämpöjohdon, pääovien y. m. tavan mukaisen vuosikorjauksen. Harjutorin hallissa on ehdotettu tehtäväksi ainoastaan erinäisiä vähäisiä vesikaton korjauksia sekä siltain tervaus. Ent. seurahuoneen vesikaton paikkausta ja tervautusta, tavanmukaisia tulisijain korjauksia sekä vähäpätöisiä siistimistöitä varten on vuonna 1918 laskettu tarvittavan 9,000 markkaa, josta summasta katon tervaukseen ja muihin ulkopuolisiin korjauksiin meni 4,900 markkaa, tulisijain korjauksiin 1,905 markkaa ja loput summasta vähäisiin sisäpuolisiin siistimis- ja korjaustöihin.

Erinäisistä *Oulunkylän lastenkodin* käytettävänä olevain rakennusten vuosikorjauksista on laskettu olevan kustannuksia 5,000 markkaa. Etusijassa olisi siellä toimeenpantava kattojen, tulisijain y. m. korjauksia, mutta myös lattiain- ja muitakin maalauksia sekä verhoilutöitä, syystä että kodissa hoidetaan lukuisia sen ikäisiä pikkulapsia, jotka opettelevat kävelemään ja päivät päästään ryömivät lattialla.

Jo kuluvan vuoden budjettiehdotukseen oli merkitty määräraha vuosina 1915 ja 1916 Busholmaan rakennettujen puumakasiinien maalaamiseksi ulkopuolelta lietevärillä. Samalla oli ehdotettu vesikatot siveltäväksi asfalttilakalla. Kaikkien sekä tarveaineiden että töiden hinnat kohosivat kuitenkin vuoden varrella kaksinkertaisiksi (tervan hinta moninkertaiseksi), niin että, sittenkun asfalttikatot oli tervattu, oli varoja jäljellä ainoastaan yhden makasiinin ulkopuoliseen maalaukseen. Tämän johdosta on 1918 vuoden budjettiehdotukseen, paitsi kattojen ja kuormaussiltain tarkastuksen, korjauksen ja tervauksen toimittamiseksi, myös merkitty määrärahat Busholman makasiinien N:o:jen 2, 3 ja 4 ulkopuolisen maalauksen kustantamiseksi, eli kaikkiaan 8,700 markkaa.

Muiden kaupungille kuuluvain rakennusten ja talojen „*Sekalaisista korjauksista*“ on laskettu ensi vuonna olevan kustannuksia 64,000 markkaa vastaavain summain vuosina 1916 ja 1917 ollessa 45,000 ja 50,925 markkaa. Se seikka etteivät näiden töiden kustannukset kuluvana vuonna tapahtuneista suunnattomista hintain ja työpalkkain nousuista huolimatta kohoa suuremmiksi, johtuu osin siitä että, niinkuin allekirjoittaneella jo edellä on ollut kunnia huomauttaa, mainitusta summasta ei nyttemmin enää makseta kaupungin kauppahallien vuotuiskorjauksia, ja osin siitä että korjausehdotuksia laadittaessa on noudatettu suurta säästäväisyyttä.

Edellä mainittuun 64,000 markan summaan sisältyy muiden muassa kustannuksia erinäisistä Rikhardinkadun kirjastotalon korjauksista 3,750 markkaan, erään kaupungin ainespihalla olevan isonlaisen puutavarasuojan uudestirakentamis- ja muita korjauskuluja 4,400 markkaa, kaupungin kaikkien uimahuoneiden vuosikorjauskuluja 19,400 markkaa, virutushuoneiden s:n 2,920 markkaa, kaupungin omistamain talojen, Mariankadun N:o 22, Puutarhakadun N:o 4, Aleksanterinkadun N:o 26 ja Myllykadun N:o 8, korjauskustannuksia yhteensä 3,425 markkaa, erinäisten vuokrahuoneistojen s:n 3,080 markkaa, yleisten makkien s:n 5,190 markkaa sekä Länsirannan tulli- ja pakkahuoneen korjauskustannuksia 1,880 markkaa.

Edellä mainituilla summilla teetettävät työt ovat pääasiallisesti semmoisia, jotka tarkoittavat rakennusten kunnossa pysyttämistä, siis vesikattojen, syök-yrännien, tulisijain, lattiaain, ikkunain ja ovien y. m. korjauksia, tervausta ja muuta kunnossapitoa. Lopuksi on samoin kuin viime vuosien budjettiehdotuksissakin erinäisten vuoden varrella esiintyvän puutteellisuuden poistamiseksi nimikkeen „Sekalaista“ kohdalle merkitty 5,270 markan arviomääräraha.

Uutistyt.

Kaupunginvaltuuston ^{27/3} 1917 tekemän päätöksen mukaan on lisäykseksi sota-aikana suurten hinnannousujen vallitessa teetetyn Topeliuskadun kansakoulutalon rakennusmäärärahaan etuantina osotettu 100,000 markkaa, sillä edellytyksellä että määrä vastedes merkitään vakinaiseen (esimerkiksi 1918 vuoden) menosääntöön ja samalla tehdään esitys ehkä lisäksi tarpeellisen rahamäärän osottamisesta. Tämän tehtävän täyttämiseksi onkin ensi vuoden budjettiehdotukseen tätä tarkoitusta varten merkitty 145,000 markkaa.

Se seikka että mainittu summa tuntuu ylittää rakennuskonttorin aikaisemmin ilmoittaman määrän, johtuu pääasiallisesti siitä, että kustannukset oli laskettu likimain helmikuun 17 päivänä 1917 vallinneiden tarveaine- ja työhintain mukaisesti, mutta että nämä hinnat ovat vallankumouksesta lähtien kohonneet noin 100 prosentilla, samalla kun työaika lyheni 8 tunniksi ja töitä oli vielä melko paljon teettämättä. Työpalkkain kohoamista huonerakennusosaston yleisimmillä työaloilla tammikuun 1 ja syyskuun 1 päivän välisenä aikana, johon viimeksi mainittuun aikaan puheena oleva koulurakennus likipitään valmistui (sitä ruvettiin käyttämään tarkoitukseensa viime syyskuun 17 päivänä), käy selville seuraavasta taulusta:

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin huonerakennusosaston maksamat työpalkat (kalliin-
ajanlisäyksiä lukuun ottamatta) tammikuun 1 ja syyskuun 1 päivän välisenä aikana 1917.

	<i>tammik. 1.</i>	<i>huhtik. 8.</i>	<i>huhtik. 22.</i>	<i>kesäk. 3.</i>	<i>kesäk. 10.</i>
Kirvesmiehet	1:—, 0: 95	1: 25	1: 40	1: 40	1: 80—1: 70
Muurarit	1:—	1: 25	1: 40	1: 75	1: 80
Apurit	—: 75 0: 60	1:—, 0: 90	1: 10—1:—	1: 10—1:—	1: 40—1: 20
Ajomiehet	1: 60	1: 75	2: 25	3: 50	3: 50
	<i>heinäk. 15.</i>	<i>heinäk. 22.</i>	<i>elok. 5.</i>	<i>elok. 12.</i>	<i>syysk. 1.</i>
Kirvesmiehet	2:—, 1: 80	2:—, 1: 90	2:—, 1: 90	2:—, 1: 90	2:—, 1: 80
Muurarit	1: 80	2:—	2:—	2:—	2:—
Apurit	1: 40—1: 20	1: 50—1: 25	1: 65—1: 40	1: 65—1: 40	1: 65—1: 40
Ajomiehet	3: 50	3: 50	3: 50	5:—	5:—

Kaupunginvaltuuston ¹⁸/₉ 1917 tekemän päätöksen mukaisesti on *Eläintarhan urheilukentän* ympärille jo teetettyä *uutta lankkuaitaa* varten merkitty 30,000 markkaa.

Rahatoimikamarin ⁶/₉ 1917 antaman määräyksen mukaisesti on *Nichbyn mielisai-
raalan* vierellä sijaitsevan n. s. *Vickströmin huvilan* sisustamiseksi sairaalan henkilö-
kunnan asunnoiksi budjettiehdotukseen merkitty 10,800 markkaa.

Sairaalalahallinnon hyvin perustellun toivomuksen mukaisesti että *edellä mainit-
tuun huvilaan*, samalla kun siinä teetettiin edellä mainitut työt, *laitettaisiin sähkövalo*,
on kaupungin sähkölaitoksen esittämien laskelmien mukaisesti merkitty 2,000 markkaa.

Erinäisten *ruokakellarien laittamiseksi Vallilan kunnallisiin työväenasuntoihin*
on Kaupunginvaltuuston ¹⁸/₉ 1917 tekemän päätöksen mukaisesti 1918 vuoden budjetti-
ehdotukseen merkitty 18,000 markkaa.

Vastamainittujen *asuntojen viereisten pihamaiden* välttämätöntä tasoitusta varten
on niinkään merkitty 12,000 markkaa (näiden pihamaiden pinta-ala noin 5,000 m²).

Kaupunginvaltuusto päätti ⁹/₁₀ 1917 uuden *vähäisen kauppahallin* rakennetta-
vaksi Vallilaan ja sen kustannukset, 90,000 markkaa, merkittäväksi 1918 vuoden meno-
sääntöön, mikä päätös onkin otettu huomioon.

Kivelän sairaalan rakennusten korjauskatselmusta toimitettaessa vaati sairaalan
johtaja, professori E. Ehnrooth, erinäisiä W. C. laitettavaksi rakennuksiin VI ja VII,
joita nykyään käytetään sairaalan henkilökunnan asuntoina. Kun nämä työt pikemmin
tarkoittivat muutos- ja uutistöitä kuin korjausta ja kunnossapitoa sekä niistä nykyisin
korkein yksikköhinnoin on kustannuksia kokonaista 17,000 markkaa, on puheena oleva
erä budjettiehdotukseen merkitty uutistöiden nimikkeen kohdalle.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä on Kaupunginvaltuusto käskenyt Helsingin kau-
pungin yleisten töiden Hallituksen antaa erinäisten *uusien tai uudesti rakennettujen*

kansakoulutalojen (Punavuorenkadun ja Annankadun) piirustukset kustannusarvioineen. Vaikkei näitä piirustuksia vielä ole alistettu Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, on kuitenkin katsottu oikeimmaksi jonkin näistä ehdotetuista rakennusyrytyksistä alottamiseksi jo ensi vuonna budjettiin merkitä 150,000 markkaa, varsinkin kun siten tarjoutuvat työt jossain määrin voisivat lieventää vallitsevaa työnpuutetta.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin huonerakennusosasto, lokakuussa 1917.

Karl Hård af Segerstad.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.

Esitys vahingonkorvauksen myöntämisestä Seurahuoneen Osakeyhtiölle, sen johdosta että erinäisiä ent. seurahuoneen huoneistoja on käytetty venäläisenä merisotilas-sairaalana.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Marrask. 15 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 938.

Seurahuoneen Osakeyhtiö on Rahatoimikamariin antanut seuraavan kirjelmän:

„Heinäkuun 20 päivänä 1914 lopullisesti allekirjoitetulla välikirjalla vuokrasi Helsingin kaupunki allekirjoittaneelle yhtiölle edellisen kesäkuun 1 päivästä kesäkuun 1 päivään 1917 Pohjois Esplanadikadun taloista N:oista 11—13 n. s. Sofiasalin ynnä siihen kuuluvat kaksi yksityishuonetta, eteisen, kahvikeittiön, kaksi sen viereistä huonetta, kaksi Sofiasalin yläpuolella sijaitsevaa asuinhuonetta, pesulaitoksen, mainitun laitoksen yläpuolisessa kerroksessa olevat huoneet, jos niitä sai asuinhuoneina käyttää, sekä läntisen pihamaan viereisen kellarin, ja oikeutettiin yhtiö harjoittamaan ensiluokkaista ravintolaliikettä Sofiasalin huoneistossa ynnä lisäksi juhlahuoneistossa siellä pidettävään konserttien ja iltamain aikana.

Yhtiö, joka sille puheena olevia huoneistoja varten myönnettyjen täydellisten ravintolaoikeuksien nojalla siellä harjoitti tuollaista liikettä, estettiin kuitenkin maailmansodan alkaessa jatkamasta mainittua liikettä, syystä että kaupunki elokuussa 1914 ilmoitti muuhun tarkoitukseen tarvitsevansa puheena olevan huoneiston, jonka Rahatoimikamari velvoitti yhtiön tyhjentämään neljänkolmatta tunnin kuluessa. Huoneistoon, juhlasali lukuun otettuna, jäi yhtiön huonekaluja ja muuta omaisuutta 52,329 markan 15 pennin kirjaanpannusta arvosta.

Kun Sofiasalin ravintolaliike oli viime vuosina antanut puhdasta voittoa, kärsi yhtiö mainitun toimenpiteen johdosta tuntuvaa tappiota. Yhtiö, joka samoin kuin muutkin luuli sodan kestävän ainoastaan lyhyen aikaa, toivoi pian jälleen saavansa jatkaa liikettä sekä edellytti kaupungin, esimerkiksi pitentä-

mällä sopimusta kohtuullisin ehdoin tai huojustamalla vuokraa jäljellä olevalta vuokrakaudelta, korvaavan yhtiön kärsimän tappion. Kun kuitenkin sotaa yhä edelleen jatkuu eikä se nähtävästi kohdakkoin päätykään, ei yhtiöllä enää ole minkäänlaisia toiveita siitä, että se ainakaan mainittavaa osaa vuokrakaudesta voisi edelleen jatkaa puheena olevaa liikettä. Yhtiön täytyy sentähden kääntyä Rahatoimikamarin puoleen pyytäen saada kohtuullista korvausta tappiosta, jonka se edellä mainitulla tavalla on omatta syyttänsä kärsinyt. Yhtiö ei kuitenkaan vielä tahdo vaatia summalleen määrättyä korvausta, vaan rohkenee esittää, että Rahatoimikamari valitsisi pari henkilöä yhtiön valtuutettujen keralla valmistelevaan korvauskysymystä ja siitä Rahatoimikamarille antamaan mikäli mahdollista yksimielisen esityksen. Sama valmistelukunta voisi niinkään saada tehtäväkseen ehdottaa, minkä verran vuokraa yhtiön olisi suoritettava kaupungille pesulaitoksesta, jota yhtiön on sallittu edelleen käyttää. Tällä tavoin toimii yhtiö asian saatavan kaupungin ja yhtiön kesken sovinnossa selvitettyksi, mikä tietenkin olisi molemmille asianomaisille suotavaa.

Sittenkun Rahatoimikamari esitykseen myöntyen oli valinnut edustajia yhdessä yhtiön valtuutettujen kanssa valmistelevaan asiaa sekä ensinmainitut olivat antaneet sopimusehdotuksen, jonka yhtiökin on hyväksynyt, on Rahatoimikamari lopullisesti käsitellyt asian ja pyytää siitä lausua seuraavaa:

Yhtiön mainitsemassa, heinäkuun 20 päivänä 1914 laaditussa vuokrasopimuksessa määrättiin siinä lueteltujen huoneistojen vuosivuokra 5,000 markaksi, jota oli suoritettava Smk 416:66 kuukaudessa. Lisäksi tuli vuokralaisen hankkia ja pitää kunnossa kaikki juhlahuoneistossa tarpeelliset huonekalut. Kaupunki kustantaisi tarpeelliset korjaukset, paitsi maalaus- ja verhoilutöitä, sekä ilmoitti ettei se vastustanut ensiluokkaisen ravintolaliikkeen harjoittamista huoneistossa „niinkuin voimassa oleva laki ja asetukset sallivat, sekä samaten juhlahuoneistossa konserttien ja iltamain aikana“. — Vuokrakirjaan tehdyn merkinnän mukaan on vuokralainen heinäkuun 20 päivänä 1914 suorittanut Smk 416:66 mainitun vuoden kesäkuun vuokraa, joten vuokra heinäkuun alusta lähtien on maksamatta.

Rahatoimikamarin ja yhtiön edustajain kesken pidetyissä neuvotteluissa on yhtiön puolelta alustavasti esitetty seuraavat korvausvaatimukset:

- 1) Korvaus vuokrasopimuksen rikkomisesta;
- 2) „ yhtiön välittömistä kustannuksista vuokra-aikana; sekä
- 3) „ jäljelle jätetystä kalustosta.

Mitä ensimmäiseen kohtaan tulee, on yhtiö sen tappion, mikä sille koitui siitä, ettei se ollut voinut jatkaa ravintolaliikettään mainitussa huoneistossa, laskenut Sofiasalin ravintolaliikkeestä edellytetyn puhtaan voiton pohjalla. Yhtiön edustajan, johtaja W. Noschiksen, ilmoituksen mukaan voi sen laatuista pienemmistä ravintoloista, jommoinen oli Sofiasalissa, laskea ennen sotaa olleen puhdasta voittoa 10—15 % kokonaistulojen määrästä. Lähinnä ennen sotaa kuluneina vuosina oli ravintolasta bruttotuloja seuraavat määrät:

1/9 1908—31/5 1909	Smk	74,349: 20
„ 1909— „ 1910	„	72,550: 65
„ 1910— „ 1911	„	74,744: 15
„ 1911— „ 1912	„	114,614: —
„ 1912— „ 1913	„	122,063: —
„ 1913— „ 1914	„	127,489: 92

Puhtaan tulon voi siis laskea kolmelta viime vuodelta keskimäärin 12,000 markaksi. Vuokrasopimuksen rikkomisesta vaatii yhtiö korvausta 75 % vasta-mainitun puhtaan tulon määrästä eli siis 9,000 markkaa vuodessa ja kolmelta vuodelta niinmuodoin 27,000 markkaa. Tästä olisi kuitenkin luettava pois yhtiön käytettävänä olleen pesulaitoksen vuokra, 1,500 markkaa vuodessa.

Käteismenoja kesäkuun 1 päivästä 1914 siihen asti, kun vuokrasopimus saman vuoden elokuun puolivälissä rikottiin, on yhtiöllä eritellyn laskun mukaan ollut Smk 2,926:56, johon summaan sisältyy kesäkuulta maksettu vuokra, erinäisiä palkkoja samalta ajalta, huoneiston korjauskuluja y. m. Huomautettava on, että ravintolaliike oli koko ajan vuokratkauden alusta kesäkuun 1 päivästä 1914, siihen asti kun yhtiö velvoitettiin huoneistosta poistumaan, seisauksissa edellä mainittujen korjaustöiden johdosta, joten yhtiöllä ei tuona aikana ollut mitään tuloa liikkeestä.

Mitä vihdoon jäljelle jätetystä kalustosta vaadittuun korvaukseen tulee, on yhtiö ilmoittanut vanhalla seurahuoneella olleen kaluston arvon tilikirjainsa mukaan Smk:ksi 52,329:15. Mainittua kalustoa poisti yhtiö huoneiston luovuttaessaan Smk:n 14,045:41 arvosta, joten seurahuoneelle jäi yhtiön omistamaa kalustoa Smk:n 38,283:72 arvosta. Tämän korvauserän määrään nähden eivät yhtiön edustajat ole esittäneet lopullista vaatimusta, vaan ovat jättäneet sen Rahatoimikamarin lähemmin harkittavaksi.

Näitä yhtiön vaatimuksia harkitessaan ovat Rahatoimikamarin edustajat esittäneet seuraavaa, johon Kamari on katsonut voivansa yhtyä:

Mitä tulee vuokrasopimuksen rikkomisesta ja yhtiölle sen johdosta koituneesta liiketappiosta vaadittuun korvaukseen, ei yhtiön ilmoittamaa 9,000 markan vuosisummaa niiden tietojen mukaan, joita muilta tahoilta on saatu ravintolaliikkeen tuotosta sotavuosina, käyne pitäminen liiallisena. Tämä korvauserä nousee, niinkuin edellä on mainittu, 27,000 markkaan. Kysymystä pesulaitoksen vuokrasta käsitellään tässä alempana erikseen.

Oikeutetulta näyttää niinkään yhtiön vaatima korvaus niistä menoista, joita sillä on liikkeensä johdosta ollut kesäkuun 1 päivän ja elokuun 10 päivän 1914 välisenä aikana. Näitä menoja oli, niinkuin edellä mainittiin, Smk 2,926:56. Tästä summasta olisi kuitenkin vähennettävä Smk 363:85, joka rahamäärä on käytetty yhtiön pois viemäin keittoastiatin tinaukseen ja siten jäänyt yhtiön hyväksi. Korvattavaksi jäisi näin ollen Smk 2,562:71.

Mitä tulee huonekaluista ja kalustosta vaadittuun korvaukseen, ovat Kamarin edustajat keskusteluissa huomauttaneet, ettei kaupunki suinkaan ole käyttänyt mainittua kalustoa, joka vanhaa seurahuonetta tyhjennettäessä Rahatoimikamarin luvalla pantiin Seurahuoneen ullakolle. Se seikka että seurahuoneelle sijoitettu venäläinen meriväen sairaala on kalustoa käyttänyt, näyttää olevan yhtiön ja mainitun sairaalan välinen asia, varsinkin kun johtaja Noschis yleensä lienee suostunut kaluston siirtämiseen ullakolta tähän ja muihin sotilassairaaloihin. Poikkeus olisi kuitenkin tehtävä huoneistoihin jäljelle jätettyihin erinäisiin uutiin, ikkunaverhoihin sekä käytävämattoon nähden, joiden arvo on yhteensä 2,606 markkaa, näin sen johdosta että ehkä olisi kohdannut vaikeutta kiireellisessä muutossa saada näitä määrääjän kuluessa poistetuiksi, osin ja pääasiallisimmin siitä syystä että kaupungin varsin luultavasti olisi täytynyt siihen sotilassairaalan, minkä kaupunki sodan puhjetessa katsoi olevan luovuttaminen venäläisten sotilaslääketieteellisten viranomaisten käytettäväksi, hankkia uutimia y. m. tuollaista kalustoa, ellei sitä olisi huoneistossa ollut ja jos sitä olisi vaadittu hankittavaksi. Niinikään on kaupunki näyttänyt voivan edullisesti lunastaa eräänlaista kalustoa, nimittäin osan valaistustarvikkeita, juhlasalin lavan, tikapuut, julkipanotaulun ja 16 metrin pituisen vaatenaulakon, joiden kaikkien yhteenlaskettu arvo on 1,164 markkaa.

Lopuksi ei ole näyttänyt kohtuuttomalta, että kaupunki jollakin määrällä, esimerkiksi 50 %:lla, ottaa osaa sen tappion korvaamiseen, minkä yhtiö on kärsinyt sen johdosta että sinä aikana, minkä venäläinen merisotilassairaala on vanhaa seurahuonetta käyttänyt, osa yhtiölle kuuluvia huonekaluja on kokonaan turmeltunut tai viety pois. Yhtiön siten menettämälle kalustolle on toimitetussa inventauksessa pantu arvoksi yhteensä 4,773 markkaa, joten kaupungin osalle tulisi Smk 2,386:50. Kaupungin olisi siis kalustosta maksettava korvausta kaikkiaan Smk 6,156:50.

Nyt käsitellyn korvauskysymyksen yhteydessä on niinikään järjestettävä kaupungin ja yhtiön välit mikäli pesulaitoksen vuokraa koskee. Tämä vuokra on laskettava kesäkuun 1 päivän 1914 ja elokuun 31 päivän 1916 väliseltä ajalta, koska uusi sopimus laitoksen vuokraamisesta tehtiin yhtiön kanssa viimeksi mainittuna päivänä. On siis määrättävä kahden vuoden ja kolmen kuukauden vuokra. Siihen nähden että heinäkuun 20 päivänä 1914 tehdyssä sopimuksessa määrättiin koko huoneiston vuosivuokra 5,000 markaksi, ei yhtiön edustajain ehdottama pesulaitoksen vuosivuokra, 1,500 markkaa, näytä liian alhaiselta ja voitaneen sentähden hyväksyä. Kaupungin saaminen koko puheena olevalta vuokrakaudelta olisi siis tämän mukaisesti 3,375 markkaa, joka summa sentähden olisi suoritustilaisuudessa luettava pois korvaussummasta.

Yhtiön kanssa tehtävä lopputili olisi siis seuraava:

Kaupungin velka:

Korvaus yhtiön menettämästä liikevoitosta	Smk 27,000: —	
” yhtiön käteismenoista	” 2,562: 71	
” merisotilassairaalan kalustosta (ikkunaverhoista, uutimista y. m.)	” 2,606: —	
” kaupungin lunastamasta irtaimistosta (lava, valaistustarvikkeet y. m.)	” 1,164: —	
” särjetyistä tai poisviedyistä huonekaluista	” 2,386: 50	Smk 35,719: 21

Kaupungin saaminen:

Pesulaitoksen vuokra $\frac{1}{6}$ 1914— $\frac{31}{8}$ 1916 väliseltä ajalta	
à 1,500: — vuodessa	Smk 3,375: —
	<u>Yhtiön hyväksi Smk 32,344: 21</u>

Kun Rahatoimikamarin käytettävänä on määräraha kaluston hankkimiseksi kaupungin rakennuksiin, on Kamari katsonut olevan tästä määrärahasta osottaminen 1,164 markkaa eli korvauksen siitä kalustosta, jonka kaupunki edellä olevan ehdotuksen mukaan lunastaisi ja joka merkittäisiin vanhan seurahuoneen kalustoluetteloon. Jäljellä oleva rahamäärä, Smk 31,180: 21, sitä vastoin lienee erikseen osotettava ja olisi se Kamarin mielestä sopivin panna maksettavaksi vallitsevan sotatilan aiheuttamia kustannuksia varten olevasta määrärahasta.

Ilmoittaen osottaneensa kaupungin rakennusten kalustoa varten olevasta määrärahasta 1,164 markkaa korvaukseksi osasta Seurahuoneen Osakeyhtiölle kuuluvaa, kaupungin haltuun siirtynyttä kalustoa pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

vallitsevan sotatilan aiheuttamia kustannuksia varten olevasta määrärahasta myöntää Seurahuoneen Osakeyhtiölle Smk 31,180: 21 korvauksena niistä tappioista, joita yhtiölle on koitunut siitä, että kaupunki on rikkonut yhtiön kanssa tekemänsä ent. seurahuoneen erinäisiä huoneistoja koskevan vuokrasopimuksen ja luovuttanut ne venäläiseksi merisotilassairaalaksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Lausunto kaupungin virka- ja palvelusmiehille maksettavain kalliinajanlisäysten korottamisesta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetulta Valiokunnalta.

Kirjelmässä kuluvan marraskuun 13 päivältä on Kaupunginvaltuusto palkanjärjestelykomitean esityksestä käskenyt Valiokunnan laatia ehdotuksen lisäantyneen kalliinajanpainostuksen mukaan sovitetuksi, kaupungin virka- ja palvelusmiehille nykyään maksettujen kalliinajanlisäysten korotukseksi, maksettavaksi kuluvan marraskuun 1 päivästä, sekä mahdollisimman pian alistaa ehdotuksen Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Tämän johdosta pyytää Valiokunta lausua seuraavaa:

Täyttä kolmea kuukautta ei ole kulunut siitä, kun Valiokunnan mielestä oli aika käydä laatimaan ehdotusta kaupungin virka- ja palvelusmiehille maksettavain kalliinajanlisäysten korottamiseksi (*Pain. asiakirj. N:o 52 vuodelta 1917*). Kun Valiokunta nyt, kolmannen kerran tänä vuonna, ottaa tämän asian käsiteltäväkseen ja käy antamaan ehdotusta asiassa, tekee Valiokunta sen tietoisena siitä, ettei se tälläkään kertaa voi antaa ehdotusta, joka pitemmäksi ajaksi voisi tyydyttävästi ratkaista tätä kysymystä. Ja kuitenkin näyttää semmoinen ratkaisu olevan entistään toivottavampi, koska Valtuuston asettama palkanjärjestelykomitea nyttemmin on ilmoittanut voivansa aikaisintaan keväällä 1918 saada työnsä valmiiksi. Luultavaa näin ollen on, että lopullinen palkanjärjestely toimeenpannaan vasta budjetinjärjestelyn yhteydessä ensi syksynä, jolloin olot taloudellisella alalla ehkä ovat nykyisiä säännöllisemmät. Tähän asti on kalliinajanlisäyksillä ollut tilapäistoimenpiteen leima, niiden avulla kun on pyritty tasoittamaan ja ehkäisemään kalliin ajan vaikutuksia. Niitä on sentähden käynyt pitäminen palkkain täydennyksenä asianhaarain mukaan sovitetuin määrin. Kun nyt kuitenkin palkkain yleinen uudistus on lykkääntynyt toistaiseksi, kadottavat kalliinajanlisäykset jossain määrin tilapäisten palkanparannusten luonteen. Tähän nähden olisi toivottavaa, että nämä kalliinajanlisäykset voitaisiin mikäli mahdol-

lista vakiinnuttaa pitemmäksi ajaksi. Tästä olisi toiselta puolen se etu, että palkansaaja tietäisi, minkä verran hänellä on tuloja jonkin ajan, esimerkiksi puolen vuoden kuluessa, ja voisi sovittaa olonsa sen mukaan, sekä toiselta puolen että kaupunginhallinto voisi laskelmissaan ottaa huomioon menoerän, jota ei vuoden varrella useaan kertaan ylitetä. Mutta tähän suuntaan olot tuskin ovat järjestettävissä, koska näyttää mahdottomalta edeltäpäin laskea, minkä verran elantokustannukset vastaisuudessa, vieläpä lähiaikoinakin, voivat kohota. Näyttää siltä kuin tätä nousua jatkuisi määrään, jota ei edeltäpäin voi lähimainkaan arvata. Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, miten elantokustannukset Helsingissä ovat sota-aikana kohonneet:

	Elantokustannus- ten kohoaminen prosenttiluvuin.	Myönnetyt tai ehdotetut kalliinajanlisäykset %:ein palkkaeduista.
Syyskuun 1 päivänä 1915	40 %	0— 30 %
Lokakuun 1 päivänä 1916	77 „	0— 70 „
Huhtikuun 1 päivänä 1917	136 „	3—105 „
Elokuun 1 päivänä 1917	247 „	6—200 „
Marraskuun 15 päivänä 1917	366 „	10—300 „

Voidaan tosin huomauttaa ja onkin huomautettu, että vastamainittuja suhdelukuja tuskin voi varmasti laskea. Tämä väite pitäneeikin paikkansa, mutta kun suhdeluvut on koko sota-ajan laskettu samoilla perusteilla, antavat ne kuitenkin oikean kuvan kalliin ajan aikaansaamasta hintain noususta. Mutta tämän nojalla ei vielä voi päättää, kuinka suurin askelin nousua vastedes jatkuu. Näistä syistä on Valiokunnan täytynyt sovittaa ehdottamansa korotetut kalliinajanlisäykset nykyolojen mukaan, tietoisena siitä, että kohdakkoin jälleen täytyy käydä tarkistamaan nyt esitettyä ehdotusta.

Näin ollen ja kun Valiokunnan toimena on osottaa maksettavaksi ja tilittää varsin suuria rahamääriä, vuoden mittaan monta miljoonaa markkaa, on Valiokunnalla ollut aihetta ottaa harkittavaksi kysymys, eikö Valiokunta olisi järjestettävä nykyistään vakituiseemmaksi elimeksi. Valiokunta on kohdakkoin ottava tämän kysymyksen käsiteltäväksi.

Valiokunnan käsityksen mukaan on kalliinajanlisäyksiä nykyhetkellä korotettava varsin tuntuvasti. Tätä perustelee se seikka, että kaupungin virka- ja palvelusmiehille maksettuja kalliinajanlisäyksiä ei tähän asti ole korotettu läheskään samassa suhteessa kuin elantokustannukset ovat kohonneet. Syyskuussa 1915 ja lokakuussa 1916 myönnetyt kalliinajanlisäykset olivat palkansaajille edullisemmat huhti- ja elokuussa 1917 myönnettyä kalliinajanavustusta. Kunnan palkansaajat, varsinkin vähäpalkkaisemmat, ovat vähitellen joutuneet taloudelliseen hätätilaan, joka vaatii kaupungin hallintoa heitä auttamaan. Tuntuvasti

korottamalla työntekijäin palkkoja ovat kaupunginviranomaiset saaneet aikaan, että melko lukuisat kunnan toimihenkilöt, joiden palkat ennen sodan puhkeamista olivat työntekijäin palkkoja tuntuvasti suuremmat, nyt ovat näitä huonommassa taloudellisessa asemassa. He ovat jo saavuttaneet alimman toimeentulorajan. Mitä esimerkiksi kaupungin kansakouluopettajisto ajattelee tästä asiasta, lienee eräs mainittuun opettajistoon kuuluva valtuusmies esittänyt Kaupunginvaltuustolle. Ja samanlaisessa taloudellisessa asemassa ovat monet muutkin kunnan toimihenkilöt.

Käsitellessään kysymystä kalliinajanlisäysten määrästä on Valiokunta pitänyt lähtökohdana nykyisiä perusteita, niin että palkkaluokat ja elatusryhmät on pysytetty ennallaan. Ainoastaan kalliinajanlisäysten määrät ovat siis muuttuneet ja tuntuvasti kohonneet, niinkuin käy selville tässä seuraavasta yhdistelmästä:

A.		B.		C.		D.	
Elättää paitsi itseään vähintään 6 henkeä.		Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.		Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.		Elättää paitsi itseään enintään 1 hengen.	
Ehdo- tettu kal- liinajan- lisäys.	Nykyi- nen kal- liinajan- lisäys.	Ehdo- tettu kal- liinajan- lisäys.	Nykyi- nen kal- liinajan- lisäys.	Ehdo- tettu kal- liinajan- lisäys.	Nykyi- nen kal- liinajan- lisäys.	Ehdo- tettu kal- liinajan- lisäys.	Nykyi- nen kal- liinajan- lisäys.

Kuukausipalkka.

	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.	Markkaa.
I. Enint.	50	220:— ¹⁾	95:—	205:— ¹⁾	80:—	165:— ¹⁾	65:—	150:— ¹⁾	50:—
II.	51—100	265:— ¹⁾	140:—	245:— ¹⁾	120:—	200:— ¹⁾	100:—	175:— ¹⁾	75:—
III.	101—150	300:—	175:—	275:—	150:—	225:—	125:—	190:—	90:—
IV.	151—200	325:—	200:—	295:—	170:—	240:—	140:—	200:—	100:—
V.	201—250	345:—	220:—	310:—	185:—	250:—	150:—	205:—	105:—
VI.	251—300	360:—	235:—	320:—	195:—	255:—	155:—	200:—	100:—
VII.	301—350	370:—	245:—	325:—	200:—	250:—	150:—	200:—	100:—
VIII.	351—400	375:—	250:—	320:—	195:—	240:—	140:—	200:—	100:—
IX.	401—450	370:—	245:—	310:—	185:—	225:—	125:—	200:—	100:—
X.	451—500	360:—	235:—	295:—	170:—	225:—	125:—	200:—	100:—
XI.	501—550	345:—	220:—	275:—	150:—	225:—	125:—	200:—	100:—
XII.	551—600	325:—	200:—	275:—	150:—	225:—	125:—	200:—	100:—
XIII.	601—650	300:—	200:—	275:—	150:—	225:—	125:—	200:—	100:—
XIV. Yli	650	300:—	175:—	275:—	150:—	225:—	125:—	200:—	100:—

¹⁾ Kuitenkin siten rajoitettuna, ettei kukaan saa kalliinajanlisäystä enempää kuin 300% palkkaeduistaan.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan saavat kaikki ryhmäin C ja D palkansaajat, siis palkkaluokkiin katsomatta, kuukausittaista korotusta 100 markkaa sekä ryhmäin A ja B palkansaajat 125 markkaa. Tämän johdosta tietysti vähäpalkkaisemmat henkilöt tulevat verraten suotuisampaan asemaan kuin parempi-palkkaiset, mutta tätä on Valiokunta tarkoittanutkin. Tätä pääperiaatetta on tähänkin asti noudatettu kalliinajanlisäyksiä määrättäessä ja Valtuustokin on sen hyväksynyt. Sitä vastoin ei Valiokunta tällä kertaa ole asettanut niitä palkansaajia, joilla on suuri elatusvelvollisuus, yhtä suotuisaan asemaan kuin tähän asti. Tällä ei Valiokunta suinkaan ole tahtonut kieltää merkitystä niiltä näkökohdilta, joiden on aikaisemmin katsottu perustelevan suhteellisesti suuremman kalliinajanlisäyksen myöntämistä henkilöille, joilla on suuri elatusvelvollisuus, vaan on yhä edelleen pysynyt aikaisemmalla kannallaan tässä asiassa. Mutta Valiokunta on sitä mieltä että, juuri siksi että aikaisemmin on ehkäpä liiallisessa määrässä pantu huomiota elatusvelvollisuuteen, tällä kertaa olisi täysin perusteltua asettaa ryhmäin C ja D palkansaajat suhteellisesti, mutta tietenkään ei absoluuttisesti katsoen edullisempaan asemaan ryhmäin A ja B palkansaajiin verraten kuin tähän asti on ollut laita. Vastedes mahdollisesti tarpeelliseksi käyvässä kalliinajanlisäysten järjestelyssä on Valiokunta ottava tämän erikoiskysymyksen perinpohjaisesti käsiteltäväksi. — Valiokunnalta ei tosin ole jäänyt huomaamata että, niinkuin Valiokunta on viimeksi antamassaan mietinnössä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 52 vuodelta 1917*) huomauttanut, useimmat palkansaajat kuuluvat ryhmäin C ja D sekä palkkaluokkiin III—VI. Taloudelliselta kannalta katsoen on siis ryhmäin A ja B palkansaajille myönnettyillä kalliinajanlisäyksillä toisarvoinen merkitys. Valiokunnan ehdotus tuottaa, siihen nähden että suurimpain ryhmäin palkansaajat saavat verraten runsaamman kalliinajanlisäyksen, melko suuren lisäyksen kaupungin jo ennestäänkin suuriin menoihin tällä alalla. Mutta se hätätila, jossa suuri osa kaupungin vähäpalkkaisista toimihenkilöistä on, kehottaa kaupunginhallintoa nyt olemaan kammomatta tätä tuntuvaa lisämenoa. Sillä Valiokunnan käsityksen mukaan sen ehdotus tuskin ylittää sitä alinta kalliinajanlisäysten rajaa, minkä nyttemmin täytyy tulla kysymykseen. Valiokunnan toimittamat tutkimukset osottavat, että nykyään maksetaan kuukausittaisia kalliinajanlisäyksiä palkansaajille

A ryhmässä (tasaluvuin).....	12,000: —
B " (").....	31,000: —
C " (").....	62,000: —
D " (").....	155,000: —
	<hr/>
	Yhteensä Smk 260,000: —

Ehdotettu lisäys olisi

A ryhmässä (tasaluvuin)	Smk	8,000:—
B " (")	"	22,000:—
C " (")	"	46,000:—
D " (")	"	164,000:—
Yhteensä Smk		240,000:—

joten siis kaupungin menot kalliinajanlisäysten johdosta nousisivat 500,000 markkaan kuukaudessa. Huomautettava kuitenkin on, että nämä laskelmat ovat jonkin verran liian runsaat. Sillä kaupungin toimihenkilöjen joukossa on niitäkin, joilla on kunnallinen virka sivutoimena ja jotka kalliinajanlisäyksistä tähän asti voimassa olevain määräysten mukaan saavat tällaista lisäystä enintään 15 % palkkaeduistaan. Näiden määräysten tulisi Valiokunnan mielestä jäädä edelleenkin voimaan. Lisäksi on kalliinajanlisäys kahdessa alimmassa palkkaluokassa määrätty enintään 300 %:ksi palkkaetujen summasta, joten kokonaissumma näiden palkkaluokkain kohdalla jonkin verran vähenee. Ja lopuksi on huomattava, että suuret palkansaajaryhmät, nimittäin sairaalain, kunnalliskodin ja palolaitoksen alempi palkattu henkilökunta, saavat luontoisetuina vapaan asunnon ja ruuan. He eivät sentähden saa käteistä kalliinajanlisäystä täyttä määrää, vaan sen mukaan, miten heidän käteispalkkansa suhtautuu luontoisetuihin, markoiksi laskettuina. Tämän johdosta vähenee käteinen kalliinajanlisäys noin kolmannekseen rahapalkan määrästä.

Valiokunta on tässä yhteydessä katsonut olevan Kaupunginvaltuuston tiedoksi saattaminen, että laskettaessa elo- ja syyskuulta maksettavia kalliinajanlisäyksiä ei huomattu tehdä vastainaitun laatuista vähennystä sairaalahenkilökunnalle ja erälle muille vähäpalkkaisille toimihenkilöille tulevasta kalliinajanlisäyksestä. Seuraavina kuukausina erehdys oikaistiin, mutta kohtuussyistä ja kun tässä oli kunkin yksityisen palkansaajan kohdalta kysymys verraten vähäpätöisistä rahamääristä, jotka yhteensä nousivat ainoastaan 15,000 markan vaiheille kahdelta kuukaudelta, ei Valiokunta ole tahtonut vaatia takaisin siten maksettuja liikanaisia kalliinajanlisäyksiä. Valiokunta katsoo kuitenkin olevan tästä sekä ilmoittaminen Kaupunginvaltuustolle että myös anominen, *että Valtuusto sallisi, ettei esillä olevassa tapauksessa varoja tarvitsisi vaatia takaisin.*

Niinkuin edellä huomautettiin, on esillä olevan ehdotuksen mukaan kalliinajanlisäyksiä tuntuvasti korotettu, varsinkin alemmissa palkkaluokissa, ja kaupungille koituu näistä lisäyksistä menoja 500,000 markkaa kuukaudessa eli 6,000,000 markkaa vuodessa. Tämä tuntuva menoerä osaltaan on saanut aikaan, että Valiokunta ei ole ehdottanut runsaampia kalliinajanlisäyksiä niille palkansaajille, jotka suuremman elatusvelvollisuutensa johdosta luetaan ryhmiin A ja B, minkä

ohessa Valiokunnan menettelyyn niinikään on vaikuttanut ilmoitus, että ensi vuoden budjetin järjestäminen osottautuu erittäin huolestuttavaksi.

Edellä lausutun perusteella pyytää Valiokunta esittää, että Valtuusto päättäisi

kalliinajanlisäyksiä kaupugin virka- ja palvelusmiehille marraskuun 1 päivästä 1917 lukien toistaiseksi maksettavaksi Valiokunnan tässä mietinnössä ehdottamin määrin ja samain perusteiden mukaan, joita kalliinajanjärjestelyssä on tähän asti noudatettu; sekä

tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarpeellisten menojen suorittamiseksi vakuuttaa Valiokunnan edelleen 480,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevan määrärahan.

Helsingissä, marraskuun 27 päivänä 1917.

E. W. Walldén.

**Georg Estlander.
Oskar Rosenqvist.**

**Gösta Salingre.
Björn Wasastjerna.**

Esitys kaupungin sairaalain hallintosäännön uudistamisesta sekä sääntöjen vahvistamisesta niille.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SAIRAALAYLIHALLITUS.

*Helsingissä,
jouluk. 3 p:nä 1917.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 118.

Kaupunginvaltuustolta on Ylihallitus saanut toimeksi tarpeellisilta kohdin uudesti laatia Marian sairaalan nykyään voimassa olevat, Uudenmaan läänin kuvernöörin maaliskuun 13 päivänä 1909 vahvistamat säännöt sekä samalla laatia ehdotuksen niiden kaupungin vakinaisten sairaalain säännöiksi, joille sääntöjä ei vielä ole vahvistettu. Mainittua tehtävää täyttäessään on Ylihallitus, joka tosin ei vielä ole ollut täyttä vuottakaan toiminnassa, kuitenkin tänä aikana saavuttamansa kokemuksen perusteella havainnut, ettei nykyään voimassa oleva, läänin kuvernöörin kesäkuun 2 päivänä 1916 vahvistama Helsingin kaupungin sairaalain hallintosääntökään erinäisiltä kohdin vastaa tarkoitustaan ja on sitä paitsi eräiltä kohdin epätäydellinen sekä sentähden uudistuksen tarpeessa, minkätähden Ylihallitus on sille annetun varsinaisen tehtävän yhteydessä myös laatinut ehdotuksen osittain muutetuksi hallintosäännöksi. Tässä on Ylihallitus ottanut huomioon m. m. sen seikan, että kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudesti järjestäminen on kohdakkoin odotettava sekä että tämä uudistus koskenee mainittuun ohjesääntöönkin, mutta kun ehdotetut muutokset pääasiassa koskevat semmoisia sairaalain hallinnon osia, että ne voidaan saattaa voimaan puheena olevasta uudistuksesta riippumatta sekä ohjesäännön soveltaminen nykyisessä muodossaan tuottaa eräitä vaikeuksia, ei Ylihallitus ole katsonut mainitun seikan tarvitsevan estää ohjesäännön uudistamista, varsinkin kun on epätietoista, milloin hankkeissa oleva tililaitosuudistus tulee toimeen.

Ohjesäännön 1 §:än tehtyjen muutosten johdosta on ohjesäännön nimikkeeksi valittu „Helsingin kaupungin kunnallisen sairaalahoidon ohjesääntö“. Muihin ohjesääntöön tehtyihin muutoksiin nähden Ylihallitus pyytää lausua seuraavaa.

Sairaalahoidon ohjesääntö.

1 §. Sen nykyisessä ohjesäännössä olevan määräyksen johdosta, että kaupungin sairaalain ylijohdo ja hallinto on toimenä Ylihallituksella, jäivät kunnan poliklinikat, jotka eivät ole sairaaloita tavallisessa mielessä, Terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisiksi. Kun poliklinikat, vaikka eivät olekaan sairaaloita, kuitenkin ovat sairaanhoitolaitoksia, joiden siis sairaan- eikä terveydenhoitoon kuuluvina tulee olla sen ylimmän viranomaisen alaisia, jonka kunta on asettanut ensinmainittua hallintohaaraa hoitamaan eikä vastamainittu tämän alan osa terveydenhoitosäännön eikä, niinkuin huomautettiin, asian laadunkaan johdosta ole Terveydenhoitolautakunnan asia, on 1 §:än lisätty säännös että poliklinikatkin luetaan kunnan sairaaloihin.

Kaupunki antaa kannatusapua moniaille yksityisille sairaanhoitolaitoksille. Niiden varsinaista silmälläpitoa ei kuitenkaan ole tähän asti ollut järjestettynä, vaikka tietysti on kunnalle melko tärkeää tietää, miten näille laitoksille myönnetyt apurahat käytetään. Tämän johdosta on 1 §:än lisätty sitä sisällystä oleva kappale, että Ylihallituksen asiana on pitää silmällä mainitun laatusia sairaanhoitolaitoksia, sikäli kuin avustusten myöntämiseen liitetyt ehdot sitä vaativat. Muuta näiden sairaanhoitolaitosten silmälläpitoa kaupunki ei voi toimeenpanna, koska nämä laitokset ovat laadultaan yksityisiä.

2 §. Nykyään voimassa olevan ohjesäännön mukaan ovat tilapäissairaalat Ylihallituksen välittömän silmälläpidon alaisia. Eri hallituksen asettaminen tämänlaatusia sairaaloita enempiä kuin ylipäätään pienempiä sairaaloita varten ei olekaan tarpeen, mutta kun toiselta puolen ei myöskään ole käytännöllistä, että nämä sairaanhoitolaitokset ovat niin monipäisen hallituksen kuin Ylihallituksen lähimmän silmälläpidon alaisia, on Ylihallituksesta näyttänyt sopivammalta, että tuollaisten sairaanhoitolaitosten hallinto annetaan toimeksi esim. jonkin suuremman sairaalan hallitukselle tai järjestetään muulla tarkoituksenmukaisella tavalla, minkätähden 2 §:än on lisätty määräys, että Ylihallitus on oikeutettu esiintyvissä tapauksissa päättämään, miten mainittu asia on sopivimmin järjestettävä.

Kun on katsottu olevan asian luonnossa, että Kaupunginvaltuusto kussakin eri tapauksessa määrää pienempäin ja tilapäissairaalain henkilökunnan lukumäärän ja laadun, on esillä olevaan pykälään liitetty sitä sisällystä oleva kolmas kappale.

3 §. Jo kohta sen jälkeen kun Ylihallitus oli alottanut toimintansa, on, siihen katsomatta että nykyinen v. t. sairaalatarkastaja ei ollut ottanut hoitaakseen sihteerintehtäviä, osottautunut välttämättömäksi asettaa Ylihallitukseen erityinen sihteeri. Sairaalatarkastajalta ei nimittäin voi, siinäkään tapauksessa että hän, niinkuin ohjesäännössä edellytetään, käyttäisi kaiken aikansa virkatehtäviinsä, vaatiakaan että hän varsinaisen, hyvinkin vaativan toimensa ohessa ehtisi suorittamaan sihteerintehtäviä, jotka jo sinänsä antavat melko paljon työtä tuollaisiin tehtäviin perehtyneellekin henkilölle. Tämän

johdosta ja kun Ylihallituksen käsiteltäväksi sitä paitsi usein tulee asioita, joiden valmistelun ja esittelyn sopivammin voi toimittaa hallinnollisiin tehtäviin perehtynyt henkilö, varsinkin lakimies, kuin henkilö, jolla on semmoiset ominaisuudet, kuin sairaalatarkastajalla on katsottu etusijassa tarvitsevan olla, täytyy Ylihallitukseen asettaa erityinen sihteeri. Sihteerin tehtävistä säädetään 9 §:ssä (uusi).

Nykyään voimassa olevan ohjesäännön 3 §:n viimeinen kappale on siirretty 4:än, koska sen säännös lähemmin kuuluu tähän kuin 3 §:än; ja kun Ylihallituksen voi olla tarpeellista neuvotella muidenkin kaupungin virkamiesten kuin kaupungininsinöörin kanssa, on mainittu kappale laadittu uudestaan tämän mukaisesti.

Määräys että Ylihallituksen pitää kokoontua vähintään kerran kuukaudessa, on sopimaton, syystä ettei ole mahdotonta, että jonakin kuu-
kautena, eritoten kesäiseen aikaan, voi sattua ettei ole aihetta kutsua Yli-
hallitusta koolle. Sitä vastoin toiselta puolen tuskin voi edellyttääkään, ettei
puheenjohtaja kutsuisi Ylihallitusta koolle, kun asiat vaativat. Tämän joh-
dosta on edellä mainittu säännös laadittu uudestaan. 4 §.

Nykyään voimassa olevan ohjesäännön 5 §:n mukaan on Ylihal-
lituksen velvollisuutena m. m. sopivalla tavalla järjestää sairaalain talouden-
hoito. Kun tuollainen tehtävä kuitenkin asian laadun johdosta lähinnä kuu-
luu eri sairaalain hallituksille, jota vastoin Ylihallitus ainoastaan voi toimit-
taa sairaalan yleisen hallinnon ja taloudellisten asiain järjestämistä, on edellä
mainittuun määräykseen tehty tästä johtuva tarpeellinen muutos. Saman
pykälän 4. kappaleeseen tehty lisäys tarkoittaa korvausta, esim. kirurgisesta
leikkauksesta. 5 §.

Jo käytännölliseltä kannalta katsoen on epäsopivaa velvoittaa Ylihallitus,
niinkuin nykyään voimassa olevassa ohjesäännössä on laita, käsittelemään
kysymyksiä sairaaloissa tarpeellisista korjauksista ja laatimaan niiden bud-
jettiehdotukset, vaan näyttää Ylihallituksesta oikeimmalta, että tuollaiset asiat
harkitsee asianomainen sairaalahallinto yksissä neuvoin tämän alan ammatti-
viranomaisen, Rakennuskonttorin, kanssa, sekä että töiden suorittamiseen
tarpeelliset määrärahat sitten merkitään, niinkuin tähänkin asti on ollut laita,
kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatimaan budjettiehdotukseen. Tästä
syystä on ohjesäännöstä poistettu 6 §:n ensimmäisen kappaleen loppuosa. 6 §.

7 §:än tehdyt lisäykset ovat johtuneet siitä, että ohjesääntöön on lisätty
määräykset poliklinikkain lukemisesta kaupungin sairaaloihin ja sihteerin
asettamisesta Ylihallitukseen. 7 §.

Sen johdosta että on ehdotettu sihteerinvirka perustettavaksi Ylihalli-
tukseen, on sairaalatarkastajan tehtäviä koskeviin määräyksiin tehty tästä
johtuvat muutokset. Sen ohessa on määräys että sairaalatarkastajan on
teetettävä vähäiset korjaustyöt ja hankittava välittömästi tarpeellinen kalusto 8 §.

ohjesäännöstä poistettu erittäin epäkäytännöllisenä, koska tuollaisten asiain hoitamisen lähinnä täytyy kuulua toimitsijalle. Uutena sairaalatarkastajan tehtäviä koskevana määräyksenä on sitä paitsi lisätty, että hänen tulee jonkin aikaa kunakin arkipäivänä oleskella Ylihallituksen kansliassa.

10 §. Kun sairaalahallitukseen kuulun ainoastaan 3 jäsentä ja näiden kaikkien tietysti tulee olla saapuvilla, jotta hallitus olisi päätösvaltainen, mutta toisinaan, varsinkin kesäiseen aikaan, voi olla vaikea saada kokoon päätösvaltaista hallitusta, on jäsenille valittava varamiehet, minkätähden tästä on pantu määräys ohjesääntöön. Mainitun määräyksen ei kuitenkaan ole katsottu vaativan lisäämään Ylihallituksen jäsenlukua, koska sama henkilö voi olla toisen hallituksen jäsen ja toisen varajäsen. Kun nykyään voimassa olevasta ohjesäännöstä puuttuu määräys siitä, kuka sairaalahallituksen jäsenistä puheenjohtajan ollessa estettynä on astuva hänen sijaansa, on täydentävä määräys tästäkin asiasta pantu ohjesääntöön.

11 §. Nykyään voimassa olevan ohjesäännön 10 §:n mukaan on sairaalahallitus velvollinen m. m. hoitamaan sairaalaa varten osotettuja tai sinne kertyneitä varoja. Itse varainhoitoa ei luonnollisista syistä kuitenkaan käy paneminen sairaalahallituksen velvollisuudeksi, vaan tulee hallituksen asiana ainoastaan olla toiminnan valvominen, jota vastoin rahahallintoa hoitavat sairaalan palvelukseen asetetut toimihenkilöt, eritoten lääkärit ja toimitsijat. Käytännöllisistä syistä ei nykyään voimassa olevaa määräystä, että sairaalahallinnon tulee tutkia ja päättää sairaalan puolesta suoritettavista maksuista, ole voitu noudattaa, koska tämä määräys edellyttää, että sairaalahallitus kokoontuu joka kerta kuin tuollainen maksu on päätettävä. Minkälaisiin mahdottomuuksiin mainitun määräyksen pysyttäminen veisi, on itsestään selvä. Sitä vastoin ei mikään estä sairaalahallitusta niinkuin tähänkin asti kokoontumasta päättämään sairaalalle jonkin määrätyn ajan, esimerkiksi kuukauden, kuluessa tarpeellisten varain tilaamisesta toimitsijan laatiman vastaavan laskelman mukaan.

Sairalahallitukselle kuuluva tehtävä, josta ei kuitenkaan ole määräystä nykyään voimassa olevassa ohjesäännössä, on toimitsijan kuukausiraporttien tarkastaminen, joihin edellisen kuukauden menot ja tulot on merkitty. Erittäin tärkeä yksityiselle sairaalahallitukselle kuuluva tehtävä on niinkään sivuutettu nykyään voimassa olevassa ohjesäännössä, nimittäin sairaalan tarkoitusta edistävään toimenpiteiden ehdottaminen tai niihin ryhtyminen.

Kaikki edellä mainitut epäkohdat ja puutteet on sentähden poistettu mainittua pykälää uudesti laadittaessa, minkä ohessa pykälän 4. kappaleesta on poistettu sana „emäntä“, koska sen nimistä toimihenkilöä ei tähän asti ole ollut yhdenkään kaupungin sairaalan palveluksessa.

12 §. Sairaalan sekä hoito- että palvelushenkilökunnan ottaminen ja erottaminen on nykyään voimassa olevan ohjesäännön mukaan sairaalan johtajan

asia. On luonnollista, että tämä tehtävä on annettu johtajalle mikäli sairaanhoitohenkilökuntaa koskee, mutta toinen on laita, mitä tulee muuhun palveluskuntaan, joka lähinnä on toimitsijan alainen, joka edustaa sairaalan taloutta ja tällä alalla käyttää isännyyttä. Palveluskunnan ottaminen ja erottaminen on sentähden siirretty johtajalta toimitsijalle. Jotta sairaaloissa, joiden palveluksessa on useampi kuin yksi ylilääkäri, sitä ylilääkäreitä, joka ei ole johtaja, ei voitaisi pakottaa käyttämään hoitohenkilöitä, joita hän syystä tai toisesta ei pidä sopivina, on pykälään pantu määräys, että johtajan on tuollaista henkilökuntaa ottaessaan neuvoteltava asianomaisen ylilääkärin kanssa. On selvää, ettei sairaalahallituksen tule sekaantua tuollaisiin niin sanoaksemme sisäisiin asioihin eikä sille sentähden myöskään tarvitse ilmoittaa henkilökunnan keskuudessa tapahtuneista muutoksista, minkätähden henkilökunnan ottamista ja erottamista koskeva määräys muuten on pysytetty ennallaan. Sen sijaan että nykyään on määrätty sairaalahallituksen pöytäkirjaan tehtäväksi ne henkilökunnan ottamista ja erottamista koskevat merkinnät, mitkä ovat tarpeelliset jonkin toimihenkilön palvelusajan selville saamiseksi, esim. eläkekysymyksiä käsiteltäessä, on ehdotuksessa määrätty, että toimitsijan on pidettävä henkilökunnan nimikirjaa, josta siis mainitunlaatuiset tiedot voidaan saada.

Vastamainitusta syystä on 13 §:stä (nykyisestä 12 §:stä) poistettu määräys että sairaanhoitohenkilökunnan ottaminen ja erottaminen on ylilääkärin asia. Kun on pidetty tarpeellisena nimenomaan säätää, että ylilääkärin velvollisuutena myös on, jos toivottavaksi havaitaan ja muuten laillisesti voi käydä päinsä, toimittaa sairaalassa kuolleen potilaan ruumiinavaus, on tästäkin pantu määräys ohjesääntöön.

Syistä, joiden on katsottu vaativan 15 §:n 2. kappaleesta poistamaan yhden kohdan sekä samaan kappaleeseen lisäämään säännöksen sairaalan palveluskunnan ottamisesta ja erottamisesta samoin kuin palvelusloman myöntämisestä sille, on tehty selkoa 11 ja 12 §:n vastaavain säännösten yhteydessä.

15 §.

Luonnollista on, että suorittamattomien päivämaksujen ja muun sairaaloille tulevan korvauksen periminen on oleva toimitsijan asia. Kun kuitenkin nykyään voimassa olevassa ohjesäännössä ei ole määräystä tästä sairaalan toimitsijalle kuuluvasta tärkeästä tehtävästä, on tämäkin puute otettu huomioon Ylihallituksen laatimassa ehdotuksessa.

Jotta esim. eläkekysymyksiä ratkaistaessa voitaisiin luotettava selvitys saada asianomaisen toimihenkilön palvelusajasta ja hänen nauttimastaan virkavapaudesta, on pidetty tarpeellisena, että sairaaloissa myös pidetään nimikirjoja kaikista niiden palveluksessa olevista virkamiehistä ja muista toimihenkilöistä, ja kun näiden nimikirjain hoidon on katsottu sopivimmin kuuluvan toimitsijalle, on määräys asiasta pantu esillä olevaan pykälään.

Kun nykyään voimassa olevan ohjesäännön vastaavan pykälän sanon-

17 §.

nasta ei käy kyllin selvästi ilmi, kutka eri sairaalahallitusten jäsenet ovat oikeutetut läsnäolostaan kokouksissa saamaan palkkion, on pykälää mainitulta kohden selvennetty ja täydennetty, olematta siinä kuitenkaan mainitun edun nauttimiseen nähden uusia periaatteita esitetty. Pykälään lisätyn uuden kappaleen tarkoituksena on poistaa nykyisessä ohjesäännössä oleva puute, joka, niin kauan kuin ainoastaan yksi kaupungin sairaaloista sijaitsee kaupungin ulkopuolella, etusijassa koskee Nickbyn sairaalaa, minne tämän sairaalan hallituksen samoin kuin Ylihallituksenkin jonkun jäsenen, esim. puheenjohtajan, joskus saattaa olla pakko matkustaa ja mistä lääkärin tai jonkun muun virkamiehen täytyy tulla kaupunkiin ottamaan osaa Ylihallituksen kokouksiin tai hoitamaan virkatehtäviään. Niissä tapauksissa sitä vastoin, jolloin sairaalan virkamiehen muuten täytyy virka-asioissa matkustaa, on hänelle maksettava tästä korvaus asianomaisen sairaalan määrärahoista, mistä seikasta onkin pantu määräys eri sairaalain sääntöihin.

18—20 §.

Näissä pykälissä ovat määräykset, jotka enimmältä osalta on otettu niiden yksityisten sairaalain säännöistä, joita varten säännöt on aikaisemmin vahvistettu, on pantu tähän, koska niiden on katsottu kuuluvan ohjesääntöön sekä perustavan laatunsa johdosta että kaikkia sairaaloita koskevana.

21 §.

Tämän pykälän säännökset on laadittu sen epätietoisuuden poistamiseksi, mikä tähän asti on vallinnut kantelujen oikeasta esityspaikasta.

Muut ohjesääntöön tehdyt muutokset ovat osin muodollista laatua, osin semmoisia, että niiden sisällys käy ilmi sanonnasta ilman muuta perustelua.

Sairaala-
sääntöjen
ehdotus.

Nykyään on, niinkuin tämän kirjoituksen alussa mainittiin, vahvistetut säännöt ainoastaan Marian sairaalalla. Kun suurin osa näiden sääntöjen sisällystä on otettu ohjesääntöön, ei kutakin sairaalaa varten tarvita eri sääntöjä, vaan on kaikille sairaaloille laadittu yhteiset säännöt, joihin etusijassa on pantu määräyksiä eri sairaalain tarkoituksesta sekä siitä, miten sairaat on ilmoitettava ja poistettava. Näihin sääntöihin on niinkään pantu määräyksiä lääkärin velvollisuudesta hoitaa virkaa toistensa puolesta sekä heidän oikeudestaan saada kesäloma. Aivan tarpeettomana on pidetty ohjesäännössä virkamiesten velvollisuuksista olevain määräysten lisäksi panna semmoisia yksityiskohtaisia määräyksiä, joita on Marian sairaalan nykyisissä säännöissä, varsinkin kun suuri osa mainituissa säännöissä luetelluista tehtävistä on sitä laatua, ettei niitä tarvitse erikoisesti säännöstellä.

Marian sairaalan nykyään voimassa olevat säännöt ovat tosin kuvernöörin vahvistamat, mutta kun Ylihallituksen ehdottamista uusista säännöistä on poistettu kaikki yleisempää laatua olevat määräykset ja säännöt Ylihallituksen ehdottamassa muodossa sisältävät ainoastaan semmoisia määräyksiä, joita Kaupunginvaltuustolla on valta alistamatta antaa kunnan laitoksille ja toimihenkilöille, ei liene tarpeellista hankkia kuvernöörin vahvistusta säännöille.

Tämän mukana lähettäen edellä mainitut kaksi ehdotusta pyytää Ylihallitus kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä ja Uudenmaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettää ehdotuksen Helsingin kaupungin kunnallisen sairaalahoidon ohjesäännöksi voimaan astuvaksi heti, kun se on vahvistettu; sekä

hyväksyä ja noudatettavaksi vahvistaa ehdotuksen Helsingin kaupungin sairaalain säännöksi olemaan voimassa samasta ajankohdasta lähtien kuin uusi ohjesääntökin.

Ylihallituksen puolesta:

Hj. von Bonsdorff.

Ivar Blåfield.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin kunnallisen sairaalahoidon ohjesääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin *kunnallisten sairaalain, joihin myös luetaan kaupungin poliklinikat*, ylin johto ja hallinto on toimenä erityisellä, *Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus nimisellä viranomaisella* sairaalataarkastajan avustamana.

Ylihallituksen asiana on niinkään pitää silmällä yksityisiä, kaupungin avustamia sairaanhoitoyrityksiä, sikäli kuin avustusten myöntämiseen liittyvät ehdot sitä vaativat.

Ylihallitus on välittömästi Kaupunginvaltuuston alainen.

Missä tapauksissa Terveystoimikunta on oikeutettu käyttämään määräysvaltaa sairaanhoitoasioissa on terveydenhoitosäännössä sanottu.

2 §.

Eri sairaalain asiain lähintä hoitoa toimittaa niihin kuhunkin asetettu erityinen hallitus, kuitenkin niin että pienempiä sairaaloita ja kaupungin perustamia tilapäisiä sairaanhoitolaitoksia varten ei tarvitse asettaa erityistä hallitusta, vaan järjestetään niiden hoito sillä tavoin kuin Ylihallitus sopivaksi harkitsee.

Kussakin sairaalassa, jolla on oma hallituksensa, on oleva johtaja, yksi tai useampia ylilääkärejä, tarpeellinen määrä alilääkärejä ja assistentteja, toimitsija sekä muitakin virkamiehiä, sairaanhoitohenkilöjä ja palvelusväkeä, niinkuin sairaalan vuosirahasääntö osottaa.

Henkilökunnan lukumäärän ja laadun pienemmissä sairaaloissa ja tilapäisissä sairaanhoitolaitoksissa määrää Kaupunginvaltuusto kussakin eri tapauksissa.

3 §.

(Poist.) Ylihallitukseen kuuluu kahdeksan jäsentä, joista sairaalataarkastaja on itseoikeutettu ja yhden valitsee Terveystoimikunta jäsenistään vuodeksi. Muut Ylihallituksen jäsenet, joista kahden tulee olla kaupungin

vakinaisten sairaalain johtajia, valitsee Kaupunginvaltuusto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ensimmäisellä kerralla valituista tulee kuitenkin kahden jäsenen ensimmäisen vuoden ja yhtä monen jäsenen toisen vuoden päättyessä erota arvalla.

(Poist.) Jäsenistä valitsee Kaupunginvaltuusto puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Ylihallitukseen asetetaan sihteeri sekä muu tarpeellinen kansliahenkilökunta vuosirahasäännön mukaan.

(Poist.)

4 §.

Ylihallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta *niin pian kuin asiat vaativat* ja on päätösvaltainen vähintään viiden jäsenen ollessa saapuvilla.

(Poist.) Kokouksiin voi Ylihallitus tarpeen vaatiessa keskusteluihin osaa ottamaan kutsua (poist.) kaupungin sairaalain ylilääkärejä sekä *muunkin kaupungin virkamiehen, jonka kuulemista Ylihallitus pitää tarpeellisena.*

(Poist.) Kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa.

5 §.

Ylihallituksen tehtävänä on:

pitää silmällä ja valvoa sairaalain hoitoa sekä katsoa, että siitä annettuja sääntöjä ja erikoismääräyksiä tarkoin noudatetaan;

sopivalla tavalla järjestää sairaalain *yleinen hallinto ja taloudelliset asiat*;

tehdä sopimukset lääkkeiden sekä sairaanhoito- ja muiden tarvikkeiden hankkimisesta sairaaloihin;

Kaupunginvaltuustolle ehdottaa *päivämaksujen ja muun sairaaloille tulevan korvauksen määrä*;

vahvistaa sairaalain ruokajärjestykset ja järjestysohjeet;

käsitellä sairaalain uutis-, lisä- ja muutosrakennustöitä sekä *suurempia* korjauksia koskevat asiat; samoin kuin

muuten ryhtyä sopiviksi katsottuihin toimenpiteisiin kunnan sairaalahoidon kehittämiseksi ja edistämiseksi.

6 §.

Edelleen tulee Ylihallituksen:

vuosittain laatia ja ennen lokakuun 1 päivää Rahatoimikamariin lähettää ehdotus kunnan sairaalain seuraavanvuotiseksi meno- ja tulosäännöksi; (poist.)

ennen helmikuun 1 päivää vuosittain Rahatoimikamariin antaa edellisen vuoden tilit asianmukaisesti päätettyinä;

vuosittain ennen maaliskuun loppua sekä Kaupunginvaltuustolle että Terveystoimikunnalle antaa kertomus toiminnastaan selontekoineen, joita sairaalatarkastaja on antanut sairaalain ja kaupungin avustamain sairaanhoitoyritysten hallinnosta sekä asianomaiset ylilääkärit sairaanhoidon toimittamisesta; *samoin kuin*

asianomaisille valtion ja kunnan viranomaisille antaa Ylihallituksen vaatimat lausunnot ja tiedot.

7 §.

Ylihallituksen asiana on lisäksi:

avonaisuuden ilmaantuessa julistaa sairaalatarkastajan ja ylilääkärin virat *avonaisina* Ylihallitukselta kolmenkymmenen päivän kuluessa haettaviksi sekä Kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat ynnä lausuntonsa viran täyttämistä;

kun sairaalan johtaja on 11 §:ssä *edellytetyssä tapauksessa* Kaupunginvaltuuston valittava, antaa lausunto sellaisesta asiasta;

ottaa sairaalain vuosirahasäännöissä mainitut alilääkärit ja assistentit ynnä toimitsija sekä antaa heille ero;

ottaa kaupungin poliklinikkain lääkärit ja antaa heille ero;

valita eri sairaalahallitusten jäsenet;

myöntää enintään kolmen kuukauden virkavapaus edellä mainituille virkamiehille ja määrätä heidän viransijaisensa sekä, kun virkavapautta on haettu pitemmäksi ajaksi, Kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat oman lausuntonsa kera;

edellä mainittujen virkamiesten kesken jakaa heille Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan tuleva kesäloma; *sekä*

antaa johtosäännöt alaisilleen toimihenkilöille.

8 §.

Sairaalatarkastajan, joka ei saa pitää eikä hoitaa muuta tointa eikä ottaa suorittaakseen työtä, joka on esteeksi hänen toiminnalleen kaupungin palveluksessa, valitsee Kaupunginvaltuusto varaten kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen.

Hänen tehtävänä on:

olla Ylihallituksen ja eri sairaalahallitusten jäsenenä;

esiteltäväksi valmistella sekä esitellä Ylihallituksen käsiteltäväksi asiat, *ellei Ylihallitus erikoistapauksessa muuta määrää;*

(Poist.)

laatia Ylihallituksen vuosikertomus;

taajaan käymällä sairaaloissa tutustua niiden taloudenhoitoon, pitää tarkoin silmällä ja eritoten katsoa, että suurinta säästäväisyyttä ja huolekkuutta noudatetaan taloudenhoidossa;

selvittää ja Ylihallituksessa ehdottaa sopivia käytännöllisiä ja muita parannuksia sairaalain taloudelliseen käyttöön;

panna erikoista huomiota sairaalain tarvikkeiden yhteisostojen aikaansaamiseen sekä tuollaisten ostojen tapahduttua katsoa, että eri sairaalat saavat niille tulevan osansa tavaroista;

(Poist.)

toimittaa sairaalain taloudellista hallintoa ja käyttöä valaiseva yhtäjaksoinen tilasto;

ennen helmikuun 15 päivää Ylihallitukselle antaa kertomus sairaalain taloushallinnosta edellisenä vuonna;

johtaa ja valvoo sairaalain toimitsijain työtä sekä siinä katsoa, että tilit hoidetaan tarkasti, samoin kuin vähintään kerran kuukaudessa katsastaa asianomaisen toimitsijan hallussa oleva kassa;

kunakin arkipäivänä Ylihallituksen määräämänä aikana oleskella sen kansliassa; sekä

muuten noudattaa Ylihallituksen hänen virkatoiminnastaan antamia erikoismääräyksiä.

Sairaalatarkastaja on oikeutettu vuosittain saamaan kuukauden kesäloman olematta velvollinen palkkaamaan viransijaista.

9 § (uusi).

Sihteeri, jonka Ylihallitus ottaa, on velvollinen:

pitämään pöytäkirjaa Ylihallituksen ja eri sairaalahallitusten kokouksissa;

laatimaan ja varmentamaan lähtevät toimituskirjat;

toimittamaan diarinpidon;

Ylihallituksen määräyksestä avustamaan asiain valmistelussa ja esittelyssä; sekä

muuten noudattamaan niitä määräyksiä, joita Ylihallitus on hänen virkatoiminnastaan antanut.

10 (9) §.

Sairalahallitukseen kuuluu sairaalan johtaja puheenjohtajana, sairaalataarkastaja *(poist.)* ja kolmas jäsen, jonka ynnä tarpeellisen määrän varajäseniä Ylihallitus valitsee jäsenistään vuodeksi kerrallaan. Ylilääkäriin, joka ei ole johtaja, tulee käsiteltäessä hänen toimialaansa kuuluvia kysymyksiä ottaa osaa hallituksen keskusteluihin ja päätöksiin.

Sairalahallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta vähintään kerran kuukaudessa. *Puheenjohtajan ollessa satunnaisesti estettynä johtaa puhetta Ylihallituksen valitsema jäsen.* Kokouksessa on pidettävä lyhyttä pöytäkirjaa.

11 (10) §.

Sairaalalahallituksen tehtävänä on:

hoitaa sairaalan kiinteää ja irtainta omaisuutta, *valvoa sairaalan hallintoa sekä tilata sille tarpeelliset määrärahat;*

tarkastaa toimitsijan kuukausiraportit;

laatia sairaalan budjettiehdotus sekä ennen syyskuun 15 päivää antaa se Ylihallitukselle;

aikanansa Ylihallitukseen lähettää sairaalan tilit;

ottaa amanuenssi ja ylihoitajatar, *(poist.)* ruuanpitäjä, koneenkäyttäjät ja näihin verrattavat henkilöt sekä myöntää heille *(poist.)* kesäloma ja muu virkavapaus;

ennen toukokuun 15 päivää antaa Ylihallitukselle sairaalavirkamiesten kesälomaehdotus sekä ehdottaa heidän viransijaisensa;

Ylihallitukselle antaa sairaalahallitukselta vaaditut lausunnot ja muut ilmoitukset; sekä

muuten täyttää hallituksen asiana sairaalalle vahvistettujen erikoissääntöjen mukaan olevat muut tehtävät, *samoin kuin ryhtyä sairaalan tarkoituksen edistämiseksi tarpeellisiksi katsottuihin toimenpiteisiin tai, kun ne ovat sen laatuisia, että ne kuuluvat Ylihallituksen toimialaan, sille tehdä esitys asiasta.*

12 (11) §.

Sairaalan johtaja, jona aina on ylilääkäri tahi, jos ylilääkärejä on useampia, se heistä, jonka Kaupunginvaltuusto siksi on määrännyt, on velvollinen:

valvomaan, että järjestystä ja kuntoa sairaalassa ylläpidetään sekä virkaja palvelusmiehet uutterasti ja huolellisesti täyttävät tehtävänsä;

panemaan täytäntöön *(poist.)* hallituksen päätökset, *ellei* toimeenpano ole toisen henkilön asia;

yksissä neuvoin asianomaisen ylilääkäriin kanssa ottamaan ja erotamaan sairaanhoitohenkilökunnan sekä myöntämään *sille* palveluslomaa; *samoin kuin*

kokousten väliaikoina, tarpeen vaatiessa, *tilaamaan sairaalalle tarpeelliset vähäiset rahamäärät, ollen kuitenkin velvollinen siitä hallituksen ensi kokouksessa ilmoittamaan.*

13 (12) §.

Ylilääkäriin, jonka Kaupunginvaltuusto valitsee kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan varaten, tehtävänä on:

Kaupunginvaltuuston määräyksestä samalla olla sairaalan johtaja;

kutsusta saapua Ylihallituksen kokouksiin;

itsenäisesti hoitaa sairaalan tai, jos osastoja on useampia, oman osastonsa sairaanhoitoa;

määrätä sairaiden ottamisesta sairaalaan ja sijoituksesta siellä sekä poistamisesta sairaalasta;

pitää sairaspäiväkirjaa, diareja ja muita hoidettujen sairaiden luetteloja; *(Poist.)*

ennen maaliskuun 1 päivää Ylihallitukselle antaa selonteko sairaanhoidon toimittamisesta sairaalassa edellisenä vuonna;

vastata konekaluvarastosta ja arkistosta;

toimittaa sairaalassa kuolleen potilaan ruumiinavaus, kun se havaitaan suotavaksi ja laillisesti voi käydä päinsä; sekä

muuten noudattaa niitä määräyksiä, joita ylilääkärin toiminnasta on sairaalan säännöissä tai joita *Ylihallitus* hänelle antaa.

14 (13) §.

Alilääkärin, assistentin ja amanuenssin tulee olla ylilääkärin apuna sekä sairaanhoidossa että kansliatyössä ja muutenkin noudattaa mitä *sairaalahallitus* tai ylilääkäri heille määräävät.

15 (14) §.

Toimitsija, joka asetetaan varaamalla kuusikuukautinen molemminpuolinen irtisanomisaika, hoitaa sairaalatarkastajan silmälläpidon alaisena sairaalan taloutta ja *kassahallintoa sekä siinä palvelevien toimihenkilöjen lähintä silmälläpitoa.*

Eritoten tulee toimitsijan:

kantaa ja kuitata sairaalalle kertyvät tulot;

(poist.) toimittaa kaikki *sairaalan* maksun suoritukset;

ottaa ja erottaa sairaalan palveluskunta sekä myöntää sille palvelusloma;

periä maksamattomat päivämaksut ja muu sairaalalle tuleva korvaus;

pitää luettelo sairaalan kalustosta;

pitää täydellisiä tilejä sairaalan menoista ja tuloista, päättää ne kalenterivuositain sekä ennen tammikuun 15 päivää antaa ne sairaalahallitukselle;

pitää nimikirjaa sairaalan virkamiehistä ja henkilökunnasta; sekä muuten noudattaa niitä määräyksiä, joita sairaalatarkastaja tai sairaalan johtaja hänelle antavat.

16 (15) §.

Lähempiä määräyksiä *eri sairaalain* virkamiesten toiminnasta samoin kuin sairaanhoitohenkilökunnankin tehtävistä on eri sairaalain säännöissä.

17 (16) §.

Ylihallituksen puheenjohtaja saa vuotuisen palkkion sekä Ylihallituksen ja erikoisten sairaalahallitusten jäsenet, lukuunottamatta sairaalatarkastajaa ja sairaalahallituksen jäsenenä olevaa sairaalanjohtajaa, palkkiota kultakin kokoukselta Kaupunginvaltuuston vahvistaman määrän.

Ylihallituksen tai sairaalahallituksen jäsen ja sairaalatarkastaja, joka ottaakseen osaa sairaalahallituksen kokoukseen tahi Ylihallituksen tai sairaalahallituksen toimenannosta tai muuten virka-asioissa matkustaa kaupungin ulkopuolelle, samoin kuin kaupungin ulkopuolella sijaitsevan sairaalan virkamies, joka kutsutaan kaupunkiin olemaan saapuvilla Ylihallituksen tai sairaalahallituksen kokouksessa, ovat oikeutetut saamaan matkakorvauksen ja kohtuullisen päivärahan Ylihallituksen tarverahoista.

Sairaalatarkastaja, sairaalanjohtaja, ylilääkäri ja muut kaupungin sairaaloissa palvelevat lääkärit ja virkamiehet, sairaanhoitohenkilökunta sekä palveluskunta saavat vakinaista palkkausta vuosirahasäännön mukaan.

18 § (uusi).

Kaupungin sairaaloihin otetaan, ellei johonkin sairaalaan tai jonkinlaatuisiin tauteihin nähden muuta ole määrätty, etusijassa Helsingin kaupungin henkikirjoissa olevia, vähävararaisia sairaita. Mikäli tilaa on, saatakoon vastaanottaa muitakin sairaita, joiden hoidosta päivämaksu tahi muu annetun sairaanhoidon korvaus on suoritettu tahi taattu; kuitenkin niin että henkilöjä, jotka eivät ole täällä hengille pantuina, saatakoon ainoastaan poikkeustapauksissa sairaalan ylilääkäriin erityisen harkinnan mukaan sairaaloihin vastaanottaa.

19 § (uusi).

Sairaanhoidosta kaupungin sairaaloissa suoritetaan päivämaksua ja muuta korvausta kutakin eri sairaalaa varten vahvistettujen taksain mukaan.

Miten päivämaksu on suoritettava tahi taattava, määrätään kaupungin sairaalain säännöissä.

Kaupungin poliklinikoissa, jotka yleensä ovat tarkoitettut varattomain käytettäväksi, on hoito maksuton; kuitenkin on asianomaisella lääkäriellä valta harkita, onko poikkeustapauksessa muukin kuin varaton poliklinikassa hoidettava, sekä siinä tapauksessa määrätä, onko maksua poliklinikalle suoritettava ja minkä verran.

20 §.

Työ, jonka sairas suorittaa kaupungin sairaanhoitolaitoksissa, tehdään sairaalan hyväksi eikä oikeuta korvauksen saamiseen. Kuitenkin olkoon ylilääkäriin harkinnan varassa, voidaanko sairaan sallia tehdä työtä

omaksi tarpeekseen tahi lahjaksi yksityiselle henkilölle. Ylilääkärin olkoon niinkään lupa yksityistapauksissa kehotukseksi työskentelevälle sairaalle sairaalan varoista maksaa työ- ja utteruusrahoja, jotka kuitenkin saa käyttää ainoastaan ylilääkärin määräyksen mukaan. Sairaalaista poistettavan potilaan säästyneet työ- ja utteruusrahat on annettava hänelle tahi hänen edusmiehelleen, mutta jäävät kuolemantapauksen sattuessa sairaalan hyväksi.

21 § (uusi).

Kantelu sairaalavirkamiestä, sairaanhoitohenkilökuntaa tahi palveluskuntaa vastaan esitetään, ellei se koske virallisesti syytteeseen saatettavaa rikosta, sille viranomaiselle tahi virkamiehelle, jolla tämän ohjesäännön mukaan on valta ottaa ja erottaa se, jota vastaan kantelu tehdään.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin sairaalain säännöt.

1 §.

Kaupungin vakinaiset sairaalat ovat: Marian sairaala, kulkutautisairaala, Kivelän sairaala, Nickbyn mielisairaala ja toistaiseksi Humaliston varasairaala.

Kunnalliset poliklinikat ovat joko erillisiä tai johonkin vakinaiseen sairaalaan yhdistettyjä.

2 §.

1. Marian sairaala käsittää kolme vakinaista osastoa, sisätautien osaston, kirurgisen osaston ja lastenosaston, joille otetaan henkilöjä, jotka sairastavat sairaalahoitoa vaativia äkillisiä tai pitkällisiä tauteja.

Sairaalaan kuuluu poliklinikikoitakin.

Sairaalan yhteydessä pidetään myös voimassa oppilaskoulua sairaanhoitajarten valmistamiseksi kaupungin sairaanhoitolaitoksiin.

2. Sisätautien osaston ylilääkäri on samalla sairaalan johtaja.

3 §.

Kulkutautisairaalan tarkoituksena on eristämällä tarttuviin tauteihin sairastuneet henkilöt ehkäistä näiden tautien leviämistä Helsingissä. Sairaalaan otetaan sentähden hoidettaviksi, varallisuusoloihin ja, kun henkilö on sairastunut Helsingissä, henkikirjoituspaikkaan katsomatta, tulirokkoa, kurkkumätää, tuhkarokkoa, pilkkukuumetta, isoarokkoa ja kulkutaudin tapaista aivokalvotulehdusta sairastavia samoin kuin, mikäli tila sallii, muihin tarttuviin tauteihin sairastuneita sekä tarkastettaviksi myös henkilöitä, joissa esiintyvät taudinoinneet viittaavat siihen, että heissä on jokin edellä luetelluista taudeista.

4 §.

Kivelän sairaala käsittää kaksi osastoa, sisätautien osaston ja mielisairasosaston.

Sisätautien osastolle otetaan etupäässä pitkällistä sisäistä tautia potevia henkilöjä. Mielisairaiden osasto on kaupungin vastaanottolaitos, mistä pitkällistä mielenvikaa sairastavat siirretään Nickbyn mielisairaalaan sikäli kuin siellä on tilaa.

5 §.

Nickbyn mielisairaalan tehtävänä on käsiteltäväksi ja hoidettavaksi vastaanottaa Helsingin kaupungin henkikirjoissa olevia mielisairaita, etusijassa potilaita, jotka sinne siirrettäväksi ilmoitetaan Kivelän sairaalan vastaanotto-laitoksesta.

Sairaalan toimintaan on yhdistettynä mielisairaiden elätteleento.

6 §.

Humaliston varasairaala on tarkoitettu tarjoamaan sairaanhoitoa keuhkotuberkulosia sairastaville henkilöille.

7 §.

Kaupungin poliklinikkain tarkoituksena on tarjota lääkärinhoitoa henkilöille, jotka eivät ole sairaalahoidon tarpeessa.

8 §.

Kaupungin perustamain ja voimassa pitämäin tilapäisten sairaanhoito-laitosten tarkoituksen määrää kussakin eri tapauksessa Kaupunginvaltuusto.

9 §.

Sairasta ilmoitettaessa sairaalaan otettavaksi, mikä ilmoitus on tehtävä sitä varten määrättyinä vastaanottoaikana, on sairaasta annettava lääkärintodistus, ellei sitä ennen ole toimitettu tutkimusta sairaalan poliklinikassa, sekä papin- ja henkikirjoitustodistus, ellei semmoista selvitystä varattomasta henkilöstä ole aikaisemmin annettu Vaivaishoitohallitukselle, samoin kuin, ellei vaivaishoito kustanna sairaanhoitoa, suoritettava sairaanhoitokulut yhdeltä kuukaudelta edeltäpäin taikka myös niistä annettava isännän, työnantajan tai muun tunnetun henkilön kirjoittama maksusitoumus.

Äkillisen taudin tahi tapaturman kohdatessa saakoon yllilääkäri sallia poikkeuksen edellä mainituista määräyksistä.

2. Ennen kulkutautisairaalaan ottamista pitää sairaan ehdottomasti olla lääkärin tutkima ja on hänen antamansa todistus taudin laadusta sairaalaan annettava, ellei lääkäri ole henkilökohtaisesti ilmoittanut sairasta vastaanotettavaksi.

3. Sairas kuljetetaan kulkutautisairaalaan sairaalan toimesta.

4. Mielisairaalaan ottamista tarkoittavan ilmoituksen mukana tulee seurata niiden asiakirjain, mitkä mielisairaiden hoidosta voimassa olevissa asetuk-sissa mainitaan.

10 §.

1. Sairaalaan otettu potilas on sieltä poistettava niin pian kuin ylilääkäri harkitsee sen voivan käydä päinsä. Mielisairaaseen nähden on hänen edusmiehelleen tai sille, jonka toimesta sairas on sairaalaan otettu, poistopäivä sitä ennen hyvissä ajoin ilmoitettava.

2. Jos kulkutautisairaalaan otettu potilas, hänen vanhempansa tai edusmiehensä, haluavat sairaan poistettavaksi sairaalasta aikana, jolloin häntä vielä voi pitää tartuntavaarallisena, saakoon poistamisen sallia, jos Terveystieteiden lautakunta on siihen antanut luvan ja lääkäri kirjallisesti sitoutunut hoitamaan sairasta sairaalasta erillään. Mitä tässä on sanottu ei kuitenkaan koske potilasta, joka on sairastunut ruttoon, aasialaiseen koleraan, isoonrokoon tai pilkkukuumeeeseen.

3. Mielisairaalaan otettu sairas, jonka terveyden katsotaan parantuneen, saatakoon ylilääkärin harkinnan mukaan koetteeksi poistaa sairaalasta enintään kuuden viikon ajaksi; kuitenkin pysyy sairas mainitun ajan sairaalan kirjoissa ja voidaan, ellei hänen hoitonsa sairaalasta erillään ole mahdollinen, sinne jälleen ottaa. Jos koeaika päättyy ilman että sairasta ilmoitetaan jälleen otettavaksi sairaalaan, katsotaan hänet sairaalasta lopullisesti poistetuksi ja voidaan ainoastaan uuden ilmoituksen johdosta sinne uudestaan ottaa.

Jos se, jonka pyynnöstä sairas on mielisairaalaan otettu, tai se, joka vastaa sairaanhoitokuluista, sieltä haluaa ottaa pois sairaan, saakoon ylilääkäri, vaikka sairaan tilan katsotaankin kaipaavan jatkuvaa hoitoa suljetussa laitoksessa, semmoiseen pyyntöön suostua, jos havaitsee, että sairaalle on kotoaan tai muualla taattu semmoinen silmälläpito ja hoito kuin hänen tilansa vaatii.

11 §.

Jos sairaalassa hoidettu henkilö kuolee, on tieto siitä ylilääkärin toimesta viivyttämättä annettava sille, joka vastaa sairaanhoitokuluista, samoin kuin, oheen panemalla todistus kuolemansyystä, Helsingin kaupungin pöytäkirjalle, elleivät vainajan omaiset pidä huolta semmoisen ilmoituksen tekemisestä.

12 §.

Kaupungin vakinaisten sairaalain kaikki vakinaiset lääkärit ovat oikeutetut saamaan kuukauden kesäloman olematta velvolliset palkkaamaan viransijaista.

13 §.

Ylilääkärien ollessa virasta vapaina tai tilapäisesti estettyinä tai kesälomalla on ylilääkärinvirkaa hoidettava, Marian sairaalan sisätautien osastolla saman osaston alilääkärin ja mainitun sairaalan kirurgisella osastolla

tämän osaston vanhemman assistenttilääkärin, kulkutautisairaalassa alilääkärin ja Nickbyn mielisairaalassa ensimmäisen alilääkärin.

Marian sairaalan lastenosaston lääkärinvirkaan, Kivelän sairaalan ylläkäärinvirkaan ja Humaliston sairaalan lääkärinvirkaan nähden on kaupungin Sairaalaylihallituksen asia kussakin eri tapauksessa määrätä, miten näitä virkoja on hoidettava, ellei avonaisuutta kestä niin pitkää aikaa, että määräys on Kaupunginvaltuuston annettava.

14 §.

Kaupungin sairaalain lääkäri tai muu virkamies, joka Ylihallituksen tai sairaalahallituksen toimenannosta taikka muuten virka-asioissa tekee matkan kaupungista pois tai kaupunkiin, on oikeutettu saamaan matkakorvauksen ja kohtuullisen päivärahan sairaalan varoista asianomaisen sairaalahallituksen määräyksen mukaan.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä kalliinajanlisäysvaliokunnan järjestysmuodon vakiinnuttamiseksi.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

*kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetulta
Valiokunnalta.*

Sen lausunnon yhteydessä, minkä Valiokunta kuluvan vuoden marraskuun 27 päivältä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1917*) antoi kaupungin virka- ja palvelusmiehille maksettavia kalliinajanlisäyksiä koskevasta asiasta, huomautti valiokunta suotavaksi, että nykyistä vakinaisempi järjestö asetettaisiin käsittelemään kalliinajanlisäyksiä koskevia asioita, niiden jakamisessa noudatettavia periaatteita ja tarkastusta kussakin eri tapauksessa, sekä lupasi kohdakkoin ottaa asian käsiteltäväksi ja Valtuustolle antaa ehdotuksen asiasta.

Tämän lupauksensa täyttämiseksi pyytää Valiokunta esittää seuraavaa:

Kiinteän järjestysmuodon tarpeellisuus sille toimeenpanevalle viranomaiselle, jonka on käsiteltävä kalliinajanlisäysten yhteydessä olevat asiat ja ryhdyttävä näistä johtuviin toimenpiteisiin, ei esiinny ainoastaan sen johdosta, että odotettavana oleva yleinen kunnan palkkain uudestijärjestely varsin luultavasti lykkääntyy jonkin ajan päähän ja kenties ensi budjetinjärjestelyyn asti. Kunnes tämä uudestijärjestely on voitu panna toimeen, ovat sentähden kalliinajanlisäykset sinä kunnan toimihenkilöjen palkkaetujen täydennyksenä, mikä nykyolojen johdosta on tarpeellinen. Ei ole mahdotonta, vaan päin vastoin luultavaa, että ensi vuonna täytyy kalliinajanlisäyksiä edelleen korottaa ja järjestää sekä niiden perusteet laatia. Mutta palkanjärjestelyn tapahduttuakin käynee, jos kallista aikaa jatkuu, tarpeelliseksi antaa kalliinajanlisäyksiä, vaikkakin vähemmin määrin. Valiokunnan on silloin esitettävä ehdotuksia ja laskelmia maksettavain kalliinajanlisäysten asteettaisesta vähentämisestä sekä niiden summista. On sentähden ilmeistä, että Valiokunnan työt jatkuvat edelleen muutaman vuoden. Valiokunnan toiminta vaatii varsin tarkoin seuraamaan olojen kehitystä sekä kiinnittä-

mään huomiota moninaisiin yksityiskohtiin, mistä kaikesta ei ainoastaan koidu ajanhukkaa sen jäsenille, vaan myös vastuuta yli 5 miljoonan markan nousevain määrärahain asianmukaisesta hoidosta. Tässä on Valiokunta kuitenkin ainoastaan viitannut yleisiin näkökohtiin. Myöskin juoksevat asiat ja yksityisseikat vaativat silmälläpitoa ja tarkkuutta, minkä johdosta nykyistä kiinteämpi järjestysmuoto on välttämätön. Valiokunnalla on tosin tähän asti ollut sihteeri apunaan. Hänen pääasiallisena tehtävänä on ollut vähä vähältä täydentää tarvittavia tietoja, Valiokunnalle (tai puheenjohtajalle) esitellä tapaukset, jotka hänestä ovat näyttäneet epäilyttävilä, sekä kirjoittaa kalliinajanlisäysten maksuluettelo. Kaikesta tästä on melko paljon työtä Kaikkiaan noin 2,500 henkeen nousevassa kunnan palkansaajain joukossa tapahtuu kuitenkin niin suuria ja ensi vuonna luultavasti vieläkin suurempia muutoksia, että käy tarpeelliseksi toimeenpanna tiedustuksia ja yksityiskoh- taisia tutkimuksia, jotta saataisiin luotettava pohja kalliinajanlisäysten mää- räämiselle kussakin eri tapauksessa. Niinpä on Valiokunnasta näyttänyt ehdottoman tarpeelliselta ensi vuoden alussa toimeenpanna yleinen tiedustus, koska aikaisemmin koottuja tarvittavia tietoja ei, vaikka Valiokunta on kuu- kausittain saanut vastaanottaa lukuisia ilmoituksia tapahtuneista muutoksista, enää voi pitää täysin luotettavina ja ne joka tapauksessa kaipaavat perin- pohjaista tarkastusta. Niinikään on tarpeellista, että Valiokunnalla on apu- naan käytettävänä sihteeri mietintöjen ja pöytäkirjan laadinnassa. Jos lisäksi tulevat kunnan eläkkeen- ja apurahansaajille maksettavat kalliinajanlisäykset, josta asiasta Valiokunta on eri kirjelmässä tehnyt ehdotuksen, lisääntyvät työtehtävät vieläkin enemmän.

Valiokunta on sentähden ajatellut, että ensi vuoden alusta toimeenpan- taisiin kiinteämpi järjestysmuoto asettamalla vakinaisesti palkattu henkilö- kunta. Puheenjohtaja valvoisi ja seuraisi työn kulkua sekä antaisi Valiokunnan toimihenkilöille tarpeellisia määräyksiä. Jäsenet kokoontuisivat puheenjoh- tajan kutsusta käsittelemään periaatteellista laatua olevia ja muita semmoisia kysymyksiä, jotka puheenjohtaja katsoo olevan jätettävä Valiokunnan poh- dittaviksi. Puheenjohtajan avuksi asetettaisiin, paitsi sihteeriä, joka tekisi pöytäkirjan valiokunnan kokouksissa, laatisi mietinnöt, selonteot ja muut lähtevät toimituskirjat, toimittaisi tilastollisia tiedustuksia ja täydentäisi koottua aineistoa, myös kirjanpitäjä, jonka tulisi hoitaa kalliinajanlisäysten maksuluettelojen kirjoitus ja Valiokunnan kirjanpito sekä muuten antaa sih- teerille tarpeellista apua.

Katsoen sekä kalliinajanlisäysten nykyisiin huomattavan suuriin sum- miin että niihin säästöihinkin, joita kalliinajanlisäysten hoidon kiinteämpi järjestysmuoto varmasti tuottaisi, on lisääntyneillä hallintokustannuksilla tois- arvoinen merkitys. Valiokunta on arvellut, että puheenjohtajalle olisi mak- settava palkkiota 50 markkaa kultakin kokoukselta sekä kullekin jäsenelle

25 markkaa. Sihteerille maksettaisiin esimerkiksi 300 ja kirjanpitäjälle 200 markkaa kuukaudessa. Tarverahoja, vahtimestarinpalkkiota y. m. s. varten on laskettu tarvittavan 2,000 markkaa. Eri huoneistoa ei sitä vastoin liene tarpeen, koska tarpeellinen huone saataneen Kaupunginvaltuustoon kansliahuoneistosta tai Rahatoimikamarista. On kuitenkin vaikea tarkoin laskea menoja, jotka jossain määrin riippuvat siitä, millä ehdoilla sopivat henkilöt ottavat suorittaakseen puheena olevat tehtävät. Vuotuisen menosäännön on valiokunta laskenut likimäärin 10,000 markaksi.

Jos kalliinajanlisäysten hallinto järjestettäisiin edellä mainitulla tavalla, tulisi Valiokunnan mielestä sen säännöllinen työ turvatuksi ja kaupungilta säästyisi luultavasti suurempia summia kuin vastamainittujen menojen määrä.

Edellä esitetyillä perusteilla valiokunta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

valtuuttaa kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetun valiokunnan asettamaan sille annettujen työtehtävään suorittamista varten tarpeellisen henkilökunnan; sekä

vastamainittuun tarkoitukseen osottaa kaikkiaan 10,000 markkaa maksettavaksi 1918 vuoden menosääntöön kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten merkitystä määrärahasta.

Helsingissä, joulukuun 20 päivänä 1917.

E. W. Walldén.

Georg Estlander.
Björn Wasastjerna.

Gösta Salingre.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Esitys erinäisten Helsingin pitäjän Kårbölen kylän maatilain hankkimisesta kaupungin omiksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Jouluk. 12 p:nä 1917.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 1,045.

Rahatoimikamariin annetussa kirjelmässä oli maanmittari K. L. J. Bergman, joka oli asianomaisilta omistajilta saanut toimekseen myydä erinäiset Helsingin pitäjän Kårbölen kylän maatilat, tarjonnut mainitut maatilat kaupungin lunastettaviksi (Liite I), minkä jälkeen Rahatoimikamari käski kaupungin yleisten töiden Hallituksen antaa Kamarille lausunnon tämän tarjouksen johdosta.

Toimitettuaan katselmuksen lunastettaviksi tarjotuilla maatioilla antoi Hallitus pyydetyn lausunnon (Liite II).

Ennenkuin Rahatoimikamari käy antamaan lähempää lausuntoa ehdotetuista ostoista, on Kamarilla mielestään ollut aihetta lyhyesti mainita kaupungin viimeksi toimittamat maanostot. Kokouksessaan viime huhtikuun 24 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto asiaa valmistelemaan asetetun valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupungin omaksi hankkia Helsingin pitäjässä sijaitsevat Domarbyn kartanon, Brusaksen verotalon puolikkaan sekä maa-alueet Dal N:o 45, Dal N:o 46 a, Dal N:o 47, Likårr ja Ladtomt mainitun pitäjän Malmin kylästä, Strömin verotalon ynnä palstatilan Dal 44 R. N:o 6³ niinkään Malmin kylästä, kaikki Boxbacka Aktiebolag yhtiön osakkeet, erinäiset Pakinkylässä sijaitsevat palstatilat ja eräät Oulunkylän ja Domarbyn välisen tien teettämistä varten tarpeelliset maa-alueet, jota paitsi Kaupunginvaltuusto päätti ostaa Helsingin pitäjän Pehrin, Hagan ja Kaarlen talot.

Edellä lueteltujen maatilain ostokysymyksen yhteydessä oli Rahatoimikamari lausuut käsityksensä, että kaupungin vastainen kehitys olisi, kun nyttemmin täytyi pitää mahdottomana laajentaa kaupunginaluetta pääasiassa rannikkoa pitkin, mikäli mahdollista suunnattava kaarella idästä länteen nykyisen kaupunginalueen ympäritse, mutta ettei ollut syytä laajentaa alueita yksipuolisesti koilliseen suuntaan, ja päättämällä vastamainitut maa-alueiden ostot näyttää Kaupunginvaltuusto pääasiassa yhtyneen näihin näkökohtiin. Tässä yhteydessä Kamari muuten pyytää viitata kaupungin maanhankintaa koskevassa komitean mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1917*) asiasta olevaan esitykseen.

Vastamainitulta kannalta katsoen olisi puheena olevain Kårbölen kylän maatilain hankkiminen kaupungille Rahatoimikamarin mielestä huomattava voitto. Sillä niinkuin kaupungin yleisten töiden Hallituskin on huomauttanut, siten saataisiin kaupungin omistama Reimarin talo, jota ainoastaan kapea kaistale Malmin kartanon kruununvirkatalon tiluksia erottaa nyt puheena olevasta tilusryhmästä, paremmin yhdistetyksi kaupungin muihin alueisiin ja kaupunginalue liittyisi eheämpänä kaupungin ympärille. Tässä kohden viitataan tämän oheiseen karttaan, jossa on vihreällä osotettu kaupungin omistamat tilukset kaupunginalueen ulkopuolella, tähän luettuna Viikin virkatalo, jonka vuokraoikeuden kaupunki nyttemmin on lunastanut, ja punaisella nyt lunastettavaksi ehdotettu tilusryhmä.

Mitä tulee kysymykseen tämän tilusryhmän käyttämisestä kaupungin maana, pyytää Rahatoimikamari viitata kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoon, josta näkyy, että tilukset tasaisen pintamuodostuksensa johdosta oivallisesti soveltuvat asutustarkoituksiin ja yleisten laitosten paikaksi. Erittäin mainittakoon sotaväen sota-aikana tekemät leveät, hyvin rakennetut tiet, jotka tuntuvasti helpottavat huvila-asutusta, minkä ohessa kaupungilta säästyisivät ne runsaat kustannukset, joita teiden teettämisestä muuten olisi. Vastamainittujen uusien teiden johdosta on käytettävänä hyvä kulkuyhteys sekä Pitäjänmäen ja Huopalahden asemille että itään Oulunkylään ja Kottbyhyn, millä seikalla on erikoista merkitystä alueiden asutusta silmällä pitäen. Kun mainittuja teitä sotilaallisista syistä ei ole katsottu olevan piirrettävä asiakirjan oheiseen karttaan, on Kamari ne piirittänyt erikoiseen Kamarin esityksen mukana seuraavaan karttaan.

Sen jälkeen kun maanmittari Bergman oli antanut edellä mainitun kirjallisen tarjouksensa, on Gamlas nimisen talon ja Stenkullan uutistilan osain omistaja korottanut myyntihinnan 122,500 markasta 150,000 markkaan eli 27,000 markalla, lukien kiinteistöjen hinnaksi 130,380 markkaa ja irtaimiston hinnaksi 19,620 markkaa. Edelleen on Hagan uutistilan kauppahinnan jaoitusta tarjouksen tekemisestä lähtien muutettu siten, että 45,000 markkaa tulee kiinteistön ja 5,000 markkaa irtaimiston osalle, jota paitsi Tolfmans Aktiebolag yhtiön alkuperäistä tarjousta on muutettu sikäli, että kauppaan ei kuulu irtaimistoa, jota vastoin kauppahinta on pysytetty ennallaan 200,000 markan määräisenä. Tilojen kauppahinta nousisi siten kaikkiaan 1,205,000 markkaan. Kaupungin yleisten töiden Hallituksen laskema yksikköhinta, noin 3,000 markkaa hehtaarilta eli 30 penniä neliömetriltä, siis jonkin verran kohoaisi, mutta ei kuitenkaan olisi kallis niihin hintoihin verraten, joita kaupunki keskimäärin maksoi kuluvana vuonna hankkimistaan maatiloista.

Jos kauppahinnan kokonaismäärä, 1,205,000 markkaa, pannaan yksikköhinnan laskemisen perustukseksi, saadaan, kun yhteenlaskettu pinta-ala on 290.399 ha, keskihinnaksi noin 41.5 penniä neliömetriltä.

Rahatoimikamarin mielestä olisivat nyt lunastettaviksi ehdotetut maa-alueet

renkaana kaupungin alueen suunnitelmanmukaisessa laajentamisessa, minkätähden Kamari on yksimielisesti puoltanut puheena olevia maatiloja heti ostettaviksi, vaikkakin kaupungin nykyinen, kovasti rasittunut taloudellinen tila saattaisikin aiheuttaa jonkin verran epäröimistä.

Kamari on sentähden antanut asiamiehensä toimeksi tehdä asianomaisten omistajain kanssa alustavat kauppasopimukset (Liite III), jotka ovat sitovat sillä edellytyksellä että Kaupunginvaltuusto ne hyväksyy, minkä ohessa Kamari, kun luotettavaa tietoa kauppaan kuuluvasta elävästä ja kuolleesta irtaimistosta ei ollut eikä kaupungin yleisten töiden Hallitukseen ollut sitä arvioinut, pyysi Boxbacka Aktiebolag yhtiön johtokuntaa toimittamaan maataloilla mahdollisimman tarkan inventtauksen. Tämä inventtaus (Liite IV) tosin osottaa silmäänpistävää erilaisuutta kauppaan kuuluvan irtaimiston todellisen ja myyntitarjouksessa mainitun arvon välillä, mutta kun, mikäli on ilmoitettu, kauppahintaan eivät missään tapauksessa vaikuttaisi ne arvot, mitkä kaupunki panee irtaimistolle, on Kamarin mielestä ollut tarkoituksenmukaisinta ottaa huomioon ainoastaan kokonaiskauppahinnat.

Yhden puheena olevista maataloista omistaa Tolfmans Aktiebolag, jonka kaikki osakkeet ovat alustavan oston kautta siirtyneet kaupungin haltuun. Yhtiön velat nousevat 36,000 markan vaiheille, josta määrästä on Suomen Hypoteekkiyhdistykseltä saatua kuoletuslainaa Smk 5,474: 38 sekä kaksi muuta lainaa, toinen 10,000 ja toinen 20,000 markkaa.

Edelleen sopii huomauttaa, että kaupungille kaikissa kauppakirjoissa on varattu se korvaus, mikä ehkä maksetaan linnoitustöiden johdosta maataloille koituneista vahingoista, jotka saanee arvioida 200,000 markan vaiheille.

Paitsi kauppahintaa koituu kaupungille puheena olevain maatalain ostosta erinäisiä menoja leima- ja lainhuudatuskuluista y. m., kaikkiaan tasaluvuin 11,000 markkaa.

Puheena olevan tilusalueen ostosta koituisi siis alustavain kauppasopimusten mukaan kaupunginkassalle menoja 1,216,000 markkaa, joka summa Kamarin mielestä olisi osotettava maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta.

Nyt ostettaviksi ehdotettujen maatalain hallintoon nähden on Kamarista näyttänyt sopivimmalta, että se toistaiseksi ja kunnes kysymys erityisen maatalautakunnan asettamisesta ratkaistaan, josta asiasta Rahatoimikamari antaa eri mielinnön, annetaan Boxbacka Aktiebolag yhtiön toimeksi.

Niinkuin alustavista kauppasopimuksista näkyy, on määräaika (joulukuun 24 päivä) pantu tarjouksen voimassaoloon nähden, mikäli koskee Hagan uutistilaa, jonka nyttemmin omistaa Aktiebolaget Svenska Småbruk och egna hem, jota vastoin muiden tarjousten voimassaoloon nähden ei ole määräaikaa pantu. Gamlasin verotalon omistaja Edv. Gärkman on kuitenkin tehnyt alustavan sopimuksen sillä ehdolla, että lopullinen kauppa tehdään ennen edellä mainittua ajankohtaa. Aktiebolaget Svenska Småbruk och egna hem on kuitenkin nyt-

temmin pitentänyt kauppasopimuksen voimassaolon maaliskuun 1 päivään 1918, minkä ohessa myöskin herra Gärkman on pitentänyt alustavan kauppasopimuksen voimassaoloajan siksi, kunnes uusien kunnallislakien voimaan saattamista kohdanneet esteet on poistettu, mutta tulisi Kaupunginvaltuuston sittemmin käsitellä asia „kiireellisenä“.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari pyytää kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

ostaa seuraavat Helsingin pitäjän Kårbölen kylän maatilat alempana mainituista hinnoista ja muuten alustavissa kauppakirjoissa (Liite III) esitetyin ehdoin, nimittäin:

a) Hömossan nimisen uutistilan R N:o 3⁶ ynnä Helleberg N:o 5³ ja Kvetlas R N:o 5⁴ nimiset palstatilat rakennuksineen ja irtaimistoineen 60,000 markan hinnasta,

b) Haga nimisen uutistilan R N:o 3⁵ irtaimistoineen 50,000 markan hinnasta,

c) Gamlas nimisen uutistilan R N:o 3⁷ irtaimistoineen 40,000 markan hinnasta,

d) Gamlas nimisen verotalon N:o 3 osat R N:o 3³ irtaimistoineen sekä Stenkullan uutistilan R N:o 5¹⁰ yhteensä 150,000 markan hinnasta,

e) Gamlas nimisen verotalon N:o 3 osat R N:o 3¹ ynnä Rutan R N:o 3⁴ ja Tomthacken R N:o 3⁹ nimiset palstatilat irtaimistoineen 400,000 markan hinnasta,

f) Grankullan uutistilan R N:o 5⁷ ja Löfkullan palstatilan R N:o 5⁶ rakennuksineen ja irtaimistoineen 80,000 markan hinnasta,

g) Håkansdalin uutistilan R N:o 5⁸ irtaimistoineen 80,000 markan hinnasta,

h) Fridkullan uutistilan R N:o 5⁹ irtaimistoineen 75,000 markan hinnasta,

i) Mariedal R N:o 2¹ ja Stenbrottet R N:o 5⁵ nimiset palstatilat rakennuksineen ja irtaimistoineen 60,000 markan hinnasta sekä

j) Stenbackan palstatilan R N:o 3⁸ rakennuksineen 10,000 markan hinnasta;

200,000 markan hinnasta ostaa kaikki Tolfmans Aktiebolag yhtiön osakkeet;

edellä lueteltujen kiinteistöjen, irtaimistojen ja osakkeiden kauppahinnan sekä lainhuudatuskulujen suorituksiksi osottaa yhteensä 1,216,000 markkaa maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta;

ryhtyä päätösten toimeenpanon vaatimiin toimenpiteisiin; sekä

antaa Boxbacka Aktiebolag yhtiön toimeksi toistaiseksi hoitaa siten ostettuja maatiloja.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Knut Furuhjelm.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Erinäisten kuluvana vuonna laadittujen kirjallisten sopimusten johdosta saatua asiainomaisilta kiintestönomistajilta toimekseni myydä alempana mainitut maa- ja palstatilat pyydän täten nöyryimmästi tarjota ne Helsingin kaupungin lunastettaviksi. Kiinteistöt ja niistä vaaditut hinnat ovat seuraavat:

K i i n t e i s t ö j e n													
Järjestyksennumero.	Rekisterinnumero.	Jakokirjain.	N i m i.	O m i s t a j a.	Talonosa.	Mantaali.	Tilusala hehtaaria.				H i n t a.		Hinta yhteensä.
							Viljeltyä maata.	Viljelyskelp.maata.	Varsin. metsämaata.	Joutomaa.	Yhteensä.	Kiinteistö.	
I	36	E ^b / ₂	Hömassen .	August Fridolf Österberg	0.0498	0.0187	1.857		4.155	6.013			
	53	—	Helleberg ..		0.0036	—	0.200	0.220		0.420			
	54	—	Kvetlas		0.0234	—	1.650	0.080		1.730	45,600	14,400	60,000
II	35	E ^b / ₁	Haga	Fridolf Osenius .	0.0700	0.0262	3.405	4.679		8.084	45,380	4,620	50,000
III	37	E ^b / ₃	Gamlas	F. O. Lindgrén .	0.1302	0.0488	3.101	10.176		13.277	31,065	8,935	40,000
IV	33	E ^c	"	Hugo Sundholm	0.2500	0.0938	12.630	19.320		31.950	62,060	14,440	122,500
	510	5 ¹ / ₄	Stenkulla...		0.1250	0.0469	5.800	16.160		21.960	46,000	—	
XI	31	E ^a	Gamlas	Edvard Gärkman	0.5000	0.1875	28.100	41.530		69.630	250,000	150,000	400,000
	34	—	Rutan		0.0483	—	3.700		3.700				
	39	E ^b / ₅	Tomtbacken		0.0014	—	0.200		0.200				
VII	56	—	Löfkulla....	Amanda Karolina	0.0318	—	1.540	3.450		4.990	58,765	21,235	80,000
VI	57	5 ¹ / _a	Grankulla ..	Holmberg	0.1250	0.0468	6.630	7.140		13.770			
	58	5 ¹ / _b	Håkansdal .		Amanda Lovisa								
V	59	5 ¹ / _c	Fridkulla... Holmberg ...	Karl Ivar Osenius	0.1250	0.0469	5.130	— 12.450		17.580	70,020	9,980	80,000
IX	21	—	Mariedal ...	Gustaf Edvard	0.0513	—	3.870	13.720		19.660	63,945	11,055	75,000
	55	—	Stenbrottet .	Söderberg	0.0074	—	0.440	0.350		3.870	45,100	14,900	60,000
	55	—	Stenbrottet .	Söderberg	0.0074	—	0.440	0.350		0.790			
VIII	38	E ^b / ₄	Stenbacka..	Karl Pousar ...	0.0011	—	0.125			0.125	10,000		10,000
	52	D ^b	Tolfmans... Tolfmans Aktiebolag	Tolfmans Aktiebolag	0.5000	0.1875	23.310	49.340		72.650	150,000	50,000	200,000
Yhteensä										290.399	877,935	299,565	1,177,500

Helsingissä, syyskuun 4 päivänä 1917.

K. L. J. Bergman.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS

Helsingissä,
syysk. 28 p:nä 1917.

N:o 266.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Rahatoimikamarin läheteessä viime syyskuun 13 päivältä, 13 §, vaadittua Hallituksen lausuntoa, sen johdosta että maanmittari K. L. J. Bergman oli kaupungin lunastettavaksi tarjonnut erinäiset Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä sijaitsevat maatilat, pyytää Hallitus esittää seuraavaa:

Maatilain yhteenlaskettu pinta-ala on ilmoituksen mukaan 290.399 ha, josta 107.638 ha on viljeltyä maata, 178.605 ha viljelyskelpoista ja metsämaata sekä 4.156 ha joutomaata. Tarjouksen mukaan on irtaimiston arvo kaikkiaan 299,565 markkaa, jota arviota Hallituksella ei kuitenkaan ole ollut tilaisuutta tarkastaa. Jos tämä summa luetaan pois kauppahinnan kokonaissummasta 1,177,500 markasta, on maatilain ynnä rakennusten arvo 877,935 markkaa, mikä vastaa likimittäin 3,000 markkaa hehtaarilta eli 30 penniä neliömetriltä, jota hintaa ei käy pitäminen liiallisena niihin hintoihin verraten, joita kaupunki hiljattain on maksanut muista Helsingin pitäjän maatioista.

Hallituksen kuluvaan syyskuun 26 päivänä kaupungingeodeetin, työpäällikön ja kaupunginasema-arkkitehdin kera toimittamassa puheenalaisten maa-alueiden katsastuksessa kävi selville, että pintamuodostus, varsinkin viljellyillä alueilla, on erittäin tasainen, että pintavesi poistuu hyvin ja että soita ei ole. Semmoisia epätasaisuuksia, jotka vaikeuttaisivat tarpeellisten teiden teettämistä tai alueen järkiperaistä käyttämistä asutustarkoituksiin, ei ole. Maapohja näyttää ylipäätään olevan kiinteää ja laadultaan hyvää. Metsä, joka on sangen harvaa ja paikoitellen paljaaksi hakattua, on varsin vähäarvoinen. Alueella on sangen laajoja linnoituksia.

Harkittaessa kysymystä, onko puheena olevain maatilain osto kaupungille edullinen, on etusijassa selvitetävä, voidaanko niitä tehokkaasti käyttää kaupunginmaana tai onko niiden hankkiminen muuten kaupungille tärkeä, esimerkiksi käytettäväksi vastikemaana. Mitä ensinmainittuun kysymykseen tulee, on huomattava, että maatilat, niinkuin mainittiin, tasaisen pintamuodostuksensa johdosta oivallisesti soveltuvat asutustarkoituksiin ja yleisten laitosten paikaksi, minkä ohessa ansaitsee huomauttamista, että kiinteistöjen halki risteilee lukuisia sotilasviranomaisten tekemiä, hyvässä kunnossa olevia teitä. Tämän johdosta on kaupungilla, jos alue lunastetaan, tilaisuus jo lähitulevaisuudessa sieltä luovuttaa varsin laajoja vuokra-alueita huvila-asutusta varten tarvitsematta panna mainittavia kustannuksia teiden teettämiseen sinne. Kun puheena olevat alueet sitä paitsi liittyvät kaupungin omistaman Domarbyn maatilan alueisiin, vaikkakin ainoastaan lyhyeltä

kohdalta, on mahdollisuutta yhdistää alueet kaupunkiin, mikä onkin tarpeen jotta aluetta voisi tarkoituksenmukaisesti käyttää.

Lisäksi on huomattava että, kun ei liene syytä suunnata kaupungin vastaista laajentamista yksipuolisesti pohjoista ja koillista kohti, suo puheena olevain maatilain hankkiminen kaupungille tilaisuuden laajentua samankeskeisesti. Kaupungin omistama Reimarin talo, jota ainoastaan kapea kaistale Malmin kartanon tiluksia erottaa kauppaan kuuluvasta Tolfmanin maatilasta, niinkään tulisi siten lähemmäksi kaupungin muita alueita ja voisivat kaupungin tilusalueet siten vähitellen saada yhtäjaksoisen muodon, jolloin osia ostettavaksi tarjotuista maataloista sopivasti voisi käyttää vastikemaana.

Edellä lausutun johdosta pyytää Hallitus jättää Rahatoimikamarin harkittavaksi, eikö ole syytä ottaa tehtyä tarjousta huomioon, minkä ohessa Hallitus pyytää mainita, että, mikäli maanmittari Bergman on Hallitukselle ilmoittanut, myyntitarjous on voimassa ensi joulukuun 24 päivään asti, paitsi mikäli koskee tiloja R N:o 3³ litt. E^c E_b³ ja R N:o 5^{IV} litt. 5¹_d sekä R N:o 5⁸ litt. 5⁸_b, joihin nähden maanmittari Bergman on ilmoittanut, että ensinmainittujen tilojen omistaja on pitentänyt myyntitarjouksensa ensi marraskuun 1 päivään, edellyttäen että hinta korotetaan 122,500 markasta 150,000 markkaan, kun taas tilan R N:o 5⁸ omistaja ei ole antanut kirjallista pitennystä, mutta ei myöskään ole irtisanonut Bergmanin kanssa tekemäänsä sopimusta.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.

Birger Brunila.

Oskar Möller.

Kauppakirja.

Allekirjoittaneet myyvät täten Helsingin kaupungille seuraavat Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä sijaitsevat maatilat, nimittäin: Hömossan nimisen uutistilan R. N:o 3⁶, 0.0187 manttaalia, sekä palstatilat Hellebergin R. N:o 5³, 0.42 hehtaaria, ja Kvetlasin R. N:o 5⁴, 1.73 hehtaaria, niillä olevine rakennuksineen ja irtaimistoineen yhteensä kuudenkymmentuhannen (60,000) markkaan hinnasta, josta neljäkymmentäviisituhattakuusisataa (45,600) markkaa on luettu kiinteistöjen ja neljätoistatuhattaneljäsatata (14,400) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan siten, että ostaja ottaa vastatakseen Aktiebolaget Svenska Småbruk och Egna Hem yhtiölle lokakuun 1 päivänä 1912 annetun, Hömossanin tilaan kiinnitetyn velkakirjan maksamattomasta sisällyksestä kahdestatuhannestaseitsemästäsadasta (2,700) markasta ensinmainittuun päivään asti erääntyneine korkoineen sekä maksaa loput kauppahinnasta käteisellä tiloja haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjat ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, etteivät tiloja rasita muut kuin edellä mainittu kiinnitys.

2) Myyjät vastaavat kaikista tiloilta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistöille koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanisoin kappalein.

Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Fridolf Österberg. Johanna Österberg.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. L. J. Bergman. K. Wagello.

Kauppakirja.

Allekirjoittaneet myyvät täten Helsingin kaupungille, edellyttäen kaupan syntyvän ennen joulukuun 24 päivää 1917, Haga nimisen, 0,0262 manttaalin suuruisen uutistilan R N:o 3⁵ Helsingin pitäjän Kårbölen kylästä irtaimistoineen viidenkymmentuhannen (50,000) markan hinnasta, josta neljäkymmentäviisituhatta (45,000) markkaa on luettu kiinteistön ja viisituhatta (5,000) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tilaa eivät rasita kiinnitykset.

2) Ostajat vastaavat kaikista tiloilta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne erääntyvät tammikuun 1 päivän 1918 jälkeen.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisiin kappalein.

Helsingissä, marraskuun 30 päivänä 1917.

A. B. Svenska Småbruk och egna hem.

Edv. Blomqvist. Eric von Rettig.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

O. Fahlström. Cronje Wagello.

Kauppakirja.

Me allekirjoittaneet myymme täten Helsingin kaupungille Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä omistamamme Gamlas nimisen 0,0488 manttaalin suuruisen uutistilan R. N:o 3⁷ irtaimistoineen neljänkymmentuhannen (40,000) markan hinnasta, josta kolme-

kymmentäyksituhattakuusikymmentäviisi (31,065) markkaa on luettu kiinteistön ja kahdeksantuhattayhdeksänsataakolmekymmentäviisi (8,935) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan siten, että ostaja ottaa vastatakseen Aktiebolaget Svenska Småbruk och egna hem yhtiölle elokuun 2 päivänä 1912 annetun, maatilaan kiinnitetyn velkakirjan sisällyksestä kuudestatuhannestakuudestasadasta (6,600) markasta ensinmainittuun päivään asti erääntyneine korkoineen sekä maksaa loput kauppahinnasta käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tilaa eivät rasita muut kiinnitykset kuin edellä mainittu.

2) Myyjät vastaavat kaikista tilalta suoritettavista varoista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisin kappalein.

Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

F. O. Lindgren. Amanda Lindgren.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. L. J. Bergman. K. Wagello.

Kauppakirja.

Allekirjoittaneet myyvät täten Helsingin kaupungille seuraavat Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä sijaitsevat maatilat, nimittäin: R N:olla 3³ merkityt 0,2500 osaa Gam-lasin verotalosta N:o 3 irtaimistoinen sekä Stenkullan uutistilan R. N:o 5¹⁰, 0.1250 talonosaa ja 0.0469 manttaalia, yhteensä sadanviidenkymmentuhannen (150,000) mar-

kan hinnasta, josta satakolmekymmentätuhattakolmesataakahdeksänkymmentä (130,380) markkaa on luettu kiinteistöjen ja yhdeksäntoistatuhattakuusisataakaksikymmentä (19,620) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvitksen siitä, että tilaa eivät rasita rahavelan kiinnitykset.

2) Myyjät vastaavat kaikista tiloilta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

4) Ostaja ottaa vastatakseen leskivaimoille Fredrika Sofia Sundholmille ja Vilhelmina Paakkalénille marraskuun 8 päivänä 1886 ja elokuun 20 päivänä 1910 laadituissa kauppakirjoissa vakuutetuista eläke-eduista.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisin kappalein.
Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Hugo Sundholm. Hilma Sundholm.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

Georg Jägerhorn. K. L. J. Bergman.

Kauppakirja.

Allekirjoittaneet myyvät täten Helsingin kaupungille seuraavat Helsingin pitäjän Kärbölen kylässä sijaitsevat maatilat, nimittäin: R. N:olla 3¹ merkityt 0.5000 osaa Gamla-sin verotalosta N:o 3 sekä palstatilat Rutan R. N:o 3⁴, 0.0483 talonosaa ja 3.70 hehtaaria, ja Tomtbacken R. N:o 3⁹, 0.0014 talonosaa ja 0.200 hehtaaria, tiloilla olevine irtaimistoinen yhteensä neljänsadantuhannen (400,000) markan hinnasta, josta kaksisataaviisi-

kymmentätuhatta (250,000) markkaa on luettu kiinteistöjen ja sataviisikymmentätuhatta (150,000) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tiloja eivät rasita rahavelan kiinnitykset.

2) Myyjät vastaavat kaikista tiloilta suoritettavista varoista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistöille koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

4) Entiselle talolliselle Gustaf Adolf Gärkmanille vakuutetaan oikeus nauttia hyväksyen eläke- ja vuokratirjansa aivan kuin se olisi tiloihin kiinnitetty.

5) Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanisoin kappalein.
Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Edv. Gärkman. Elin Gärkman.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

Georg Jägerhorn. K. L. J. Bergman.

Kauppakirja.

Allekirjoittanut myy täten Helsingin kaupungille Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä sijaitsevat Grankulla nimisen uutistilan R. N:o 5⁷, 0.0468 manttaalia, ja Löfkulla nimisen palstatilan R. N:o 5⁶, 4.99 hehtaaria, rakennuksineen ja irtaimistoineen kahdeksankymmentuhannen (80,000) markan hinnasta, josta viisikymmentäkahdeksantuhattaseitsemäsataakuusikymmentäviisi (58,765) markkaa on luettu kiinteistöjen ja yksikolmattatuhatta-

kaksisataakolmekymmentäviisi (21,235) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjä on ostajalle toimittanut palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tiloja eivät rasita kiinnitykset.

2) Myyjä vastaa kaikista tiloilta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistöille koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanisoin kappalein.

Helsingissä, marraskuun 16 päivänä 1917.

Amanda Holmberg.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. Wagello. Georg Jägerhorn.

Kauppakirja.

Allekirjoittanut myy täten Helsingin kaupungille Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä omistamansa Håkansdal nimisen uutistilan R. N:o 5⁸, 0,1250 talonosaa ja 0,0469 manttaalia, irtaimistoinen kahdeksankymmenentuhannen (80,000) markan hinnasta, josta seitsemänkymmentätuhattakaksikymmentä (70,020) markkaa on luettu kiinteistön ja yhdeksäntuhattayhdeksänsataakahdeksankymmentä (9,980) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjä on ostajalle

toimittanut palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tilaa eivät rasita kiinnitykset.

2) Myyjä vastaa kaikista tiloilta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisin kappalein.

Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Amanda Holmberg.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. L. J. Bergman. K. Wagello.

Kauppakirja.

Me allekirjoittaneet myymme täten Helsingin kaupungille Helsingin pitäjän Kärbölen kylässä omistamamme Fridkulla nimisen uutistilan R. N:o 5⁹, 0.1250 talonosaa ja 0.0469 manttaalia, irtaimistoinen seitsemänkymmenenviidentuhannen (75,000) markan hinnasta, josta kuusikymmentäkolmetuhattayhdeksänsataaneljäkymmentäviisi (63,945) markkaa on luettu kiinteistön ja yksitoistatuhattaviisikymmentäviisi (11,055) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tilaa eivät rasita kiinnitykset.

2) Myyjät vastaavat kaikista tiloilta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivään edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisin kappalein.

Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Ivar Osenius. Sofia Osenius.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. L. J. Bergman. K. Wagello.

Kauppakirja.

Allekirjoittaneet myyvät täten Helsingin kaupungille Helsingin pitäjän Kärbölen kylässä omistamansa palstatilat Mariedalin R. N:o 2¹, 0.0513 talonosaa ja 3.87 hehtaaria, sekä Stenbrottetin R. N:o 5⁵, 0.0074 talonosaa ja 0.79 hehtaaria, rakennuksineen ja irtaimistoineen kuudenkymmentuhannen (60,000) markan hinnasta, josta neljäkymmentäviisituhattasata (45,100) markkaa on luettu kiinteistöjen ja neljätoistatuhattayhdeksäsataa (14,900) markkaa irtaimiston osalle, sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjät ovat ostajalle toimittaneet palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tilaa eivät rasita kiinnitykset.

2) Myyjät vastaavat kaikista tiloilta suoritettavista varoista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisin kappalein.
Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Gustaf E. Söderberg.

Gustava M. Söderberg
kttä *K. L. J. Bergman*
valtakirjalla.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

John Lindlöf.

O. Fahlström.

Kauppakirja.

Minä allekirjoittanut myyn täten Helsingin kaupungille Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä omistamani Stenbacka nimisen palstatilan R. N:o 3^s, 0,125 hehtaaria, rakennuksineen kymmentuhannen (10,000) markan hinnasta sekä muuten seuraavin ehdoin:

1) Kauppahinta maksetaan käteisellä haltuun otettaessa, mikä tapahtuu kohta kun Helsingin Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt sekä myyjä on ostajalle toimittanut palovakuutuskirjan ja lainhuudatusta varten tarpeelliset asiakirjat ynnä selvityksen siitä, että tilaa eivät rasita kiinnitykset.

2) Myyjä vastaa kaikista tilalta suoritettavista veroista ja rasituksista, mikäli ne kohdistuvat haltuunottopäivän edelliseen aikaan.

3) Kaikki korvaus, mikä ehkä annetaan sotilaallisista linnoitustöistä kiinteistölle koituneista vahingoista haltuunottopäivään asti, tulee ostajalle.

Tämä kauppakirja on laadittu kaksin samansanaisin kappalein.
Helsingissä, marraskuun 5 päivänä 1917.

Karl Pousar.

Allekirjoittaneet myöntävät täten edellä mainittuun kauppaan. Paikka ja aika edellä mainitut.

Anna Winqvist omasta puolestaan sekä mieheni *Otto Winqvistin* valtuuttamana.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. L. J. Bergman. O. Fahlström.

Kauppakirja.

Allekirjoittaneet myyvät täten Helsingin kaupungille kaikki Tolfmans Aktiebolag yhtiön osakkeet sovitusta kahdensadantuhannen (200,000) markan hinnasta, jonka kaupunki maksaa siten, että se ottaa vastatakseen yhtiön kaikista veloista osakkeiden luovutusaikaan sekä suorittaa loput käteisellä. Osakkeet luovutetaan kohta kun Kaupunginvaltuusto on tämän kaupan hyväksynyt.

Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1917.

Berndt Grönlund. Uno Lojander. A. R. Frenckell.

Edellyttäen Helsingin Kaupunginvaltuuston hyväksyvän tämän kaupan ilmoittaa Rahatoimikamari siihen tyytyvänsä. Paikka ja aika edellä mainitut.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

Todistavat:

K. Wagello. O. Fahlström.

Että herrat Berndt Grönlund, A. R. Frenckell ja Uno Lojander omistavat kaikki 70 Tolfmans Aktiebolag yhtiön osaketta saamme me, joille alkuperäiset osakekirjat on näytetty, täten todistaa.

Helsingissä, marraskuun 5 päivänä 1917.

G. Andersson. G. Sundqvist.

Liite IV.

Johtaja Ivar Lindforsin toimenannosta ovat allekirjoittaneet Helsingin kaupungin puolesta tänä päivänä toimittaneet eräiden Helsingin pitäjän Kårbölen kylässä sijaitsevain maatilain irtaimiston luetteloimisen ja nykyään käypäin hintain mukaisen arvioinnin, sen johdosta että mainitut tilat on tarjottu Helsingin kaupungin ostettaviksi. Tällöin olemme havainneet, että

1) *Hömossen, Helleberg* ja *Kvetlas* nimisillä kiinteistöillä (omistaja August Fridolf Österberg) on:

2 hevosta	Smk	4,300: —	
1 lehmä	”	500: —	
1 ajorattaat	”	500: —	
1 s:n	”	200: —	
1 työrattaat	”	150: —	
1 ajoreki	”	200: —	
1 s:n	”	150: —	
2 parireet	”	400: —	
2 työrekeä	”	200: —	
1 aura	”	70: —	
1 sahra	”	25: —	
1 kiekkoäes	”	100: —	
1 jousiäes	”	70: —	
3 silat	”	300: —	
2 luokkavaljaat	”	100: —	7,265: —

2) *Gamlas* nimisellä kiinteistöillä (omistaja F. O. Lindgren) on:

1 hevonen	Smk	2,000: —
1 s:n	”	500: —
2 ajorattaat	”	350: —
1 heinärattaat (linjaali-)	”	200: —
2 lantarattaat	”	200: —
2 ajorekeä	”	150: —
	Siirto Smk	3,400: —

	Siirto Smk	3,400: —	
2 pitkää rekeä	”	100: —	
2 luokkavaljaat	”	100: —	
2 työsilat	”	100: —	
1 aura	”	75: —	
1 kiekkoäes	”	100: —	
1 jousiäes	”	70: —	
1 sahra ja 1 lata	”	25: —	
1 viskuri y. m.	”	100: —	4,070: —

3) *Gamlas* ja *Stenkulla* nimisillä kiinteistöillä (omistaja Hugo Sundholm) on:

3 hevosta	Smk	4,500: —	
2 lehmää ja 1 hieho	”	1,700: —	
2 heinärattaat	”	600: —	
2 lantarattaat	”	400: —	
1 ajorattaat	”	350: —	
1 ajoreki	”	200: —	
4 pitkää rekeä	”	300: —	
3 luokkavaljaat ja 3 silat	”	800: —	
1 perunannostokone	”	1,000: —	
1/2 rivikylvökönnetta	”	200: —	
2 auraa	”	50: —	
1 piikkiäes	”	15: —	
1 sahra	”	25: —	
1 jousiäes	”	80: —	
1 jyrä	”	25: —	
1 hevosharava	”	150: —	
1 viskuri	”	75: —	
1 hevoskierto	”	100: —	
Sekalaista	”	300: —	
25 hl. kauroja	”	1,125: —	
30 „ perunoita	”	900: —	12,895: —

4) *Gamlas*, *Rutan* ja *Tomtbacken* nimisillä kiinteistöillä (omistaja Edvard Gärkman) on:

1 lokomobiili, puimakone ja rouhemylly	Smk	12,000: —	
2 heinärattaat, 2 lantarattaat, 2 työrekeä, 2 heinärekeä, 2 äestä ja 2 auraa	”	1,600: —	
	Siirto Smk	13,600: —	

	Siirto Smk	
	13,600: —	
1 niittokone, 1 kylvökone, 1 hevosharava ja 1 viskuri	” 1,550: —	
10,000 kg heiniä	” 10,000: —	
10 hl rukiita	” 800: —	
50 ” kauraja	” 2,250: —	
50 ” perunoita	” 1,500: —	
Olkia	” 1,000: —	
4 hevosta siloineen	” 8,800: —	39,500: —

5) *Löfkulla* ja *Grankulla* nimisillä kiinteistöillä (omistaja Amanda Karolina Holmberg) on:

3 hevosta	Smk 5,500: —	
1 varsa	” 700: —	
3 lehmää	” 3,000: —	
2 vasikkaa	” 400: —	
1 ajorattaat	” 400: —	
1 maitorattaat	” 300: —	
4 työrattaat	” 800: —	
4 työrekeä	” 500: —	
1 parireet	” 200: —	
1 luokkavaljaat	” 100: —	
3 silat	” 300: —	
1 niittokone	” 400: —	
1 kiekkoäes	” 160: —	
1 jousiäes	” 100: —	
1 aura	” 70: —	
1 sahra	” 25: —	
1 puimakone	” 250: —	
1 viskuri	” 100: —	
1 hevosharava	” 100: —	13,405: —

6) *Häkansdal* nimisellä kiinteistöllä (omistaja Amanda Lovisa Holmberg) on:

3 hevosta	Smk 2,500: —	
2 lehmää	” 900: —	
1 ajorattaat	” 300: —	
3 työrattaat	” 300: —	
	Siirto Smk 4,000: —	

	Siirto Smk	
	4,000: —	
2 ajorekeä	” 250: —	
2 pitkää rekeä	” 150: —	
2 luokkavaljaat ja 2 silat	” 160: —	
1 jousiäes	” 80: —	4,640: —

7) *Fridkulla* nimisellä kiinteistöllä (omistaja Karl Ivar Osenius) on:

1 hevonen	Smk 1,800: —	
1 s:n puuttuu	” —: —	
2 lehmää	” 900: —	
1 ajorattaat	” 400: —	
1 maitorattaat	” 300: —	
1 heinäberraat (linjaali-)	” 200: —	
2 työberraat	” 400: —	
1 aura	” 40: —	
1 jousiäes	” 100: —	
1 piikkiäes	” 25: —	
1 sahra	” 30: —	
2 luokkavaljaat	” 120: —	
1 kiekkoäes	” 225: —	
2 työsilat	” 80: —	
1 puimakone hevoskiertoineen	” 250: —	
1 viskuri	” 30: —	4,900: —

8) *Mariedal* ja *Stenbrottet* nimisillä kiinteistöillä (omistaja Gustaf Edvard Söderberg) on:

2 hevosta	Smk 3,800: —	
1 lehmä	” 600: —	
1 s:n	” 500: —	
1 hieho	” 200: —	
2 lammasta	” 80: —	
1 sika	” 60: —	
1 kuormarattaat	” 350: —	
1 heinäberraat	” 200: —	
1 ajorattaat	” 200: —	
1 häkkirattaat	” 200: —	
1 lantarattaat (linjaali-)	” 200: —	
	Siirto Smk 6,390: —	

	Siirto Smk	6,390:—	
2 lantarattaat	”	200:—	
2 työrekeä	”	200:—	
1 reki	”	100:—	
1 parireet	”	200:—	
1 aura	”	70:—	
1 niittokone	”	250:—	
1 jousiäes	”	100:—	
1 kiekkoäes	”	200:—	
1 s:n	”	50:—	
1 piikkiäes	”	25:—	
3 silat	”	450:—	
2 luokkavaljaat	”	100:—	
1 puimakone kiertoineen	”	400:—	
1 viskuri	”	80:—	8,815:—

Yhteenveto:

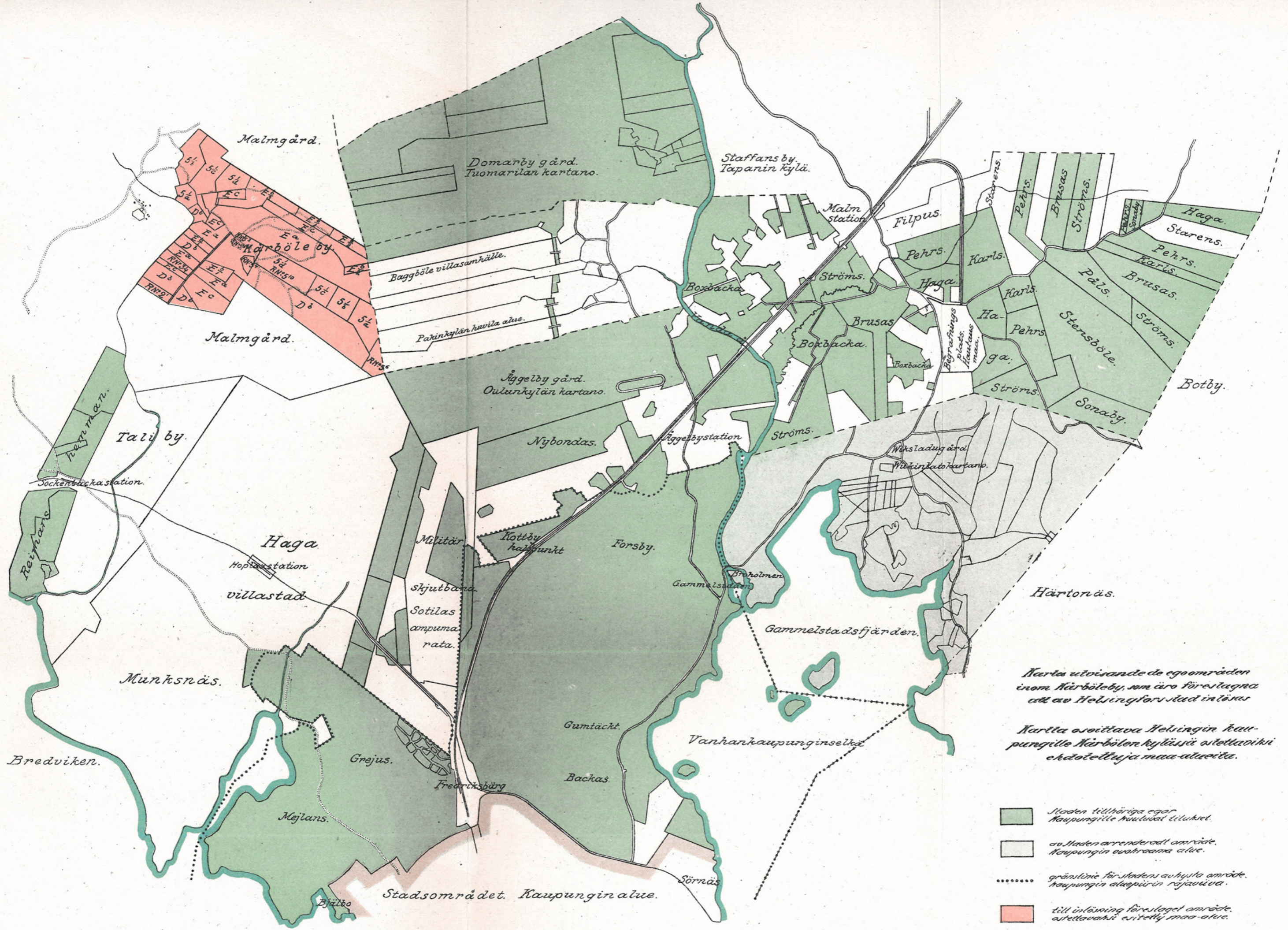
1) August Fridolf Österbergillä	Smk	7,265:—
2) F. O. Lindgrenillä	”	4,070:—
3) Hugo Sundholmilla	”	12,895:—
4) Edvard Gärkmanilla	”	39,500:—
5) Amanda Karolina Holmbergilla	”	13,405:—
6) Amanda Lovisa Holmbergilla	”	4,640:—
7) Karl Ivar Oseniuksella	”	4,900:—
8) Gustaf Edvard Söderbergillä	”	8,815:—
	Yhteensä Smk	95,490:—

Helsingissä, joulukuun 2 päivänä 1917.

Georg W. Törnngren.
Agronomi.

L. R. Alcenius.
Agronomi.

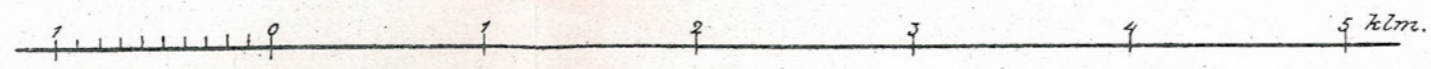
Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Kartan utvisande de egoområden inom Kärböleby, som äro förestagna att av Helsingfors stad intas

Kartta osoittava Helsingin kaupungille Kärbölen kylässä ostettaviksi ehdotettuja maa-alueita.

- Staden tillhöriga egor
Kaupungille kuuluvat tilukset.
- av Staden arrenderadt område.
Kaupungin vuokraama alue.
- gränslinje för stadens utlysta område.
Kaupungin aluepiirin rajauslinja.
- till intäving förestaget område.
ostettavaksi esitetty maa-alue.

Lausunto kalliinajanlisäysten myöntämisestä kunnan eläkkeen- ja apurahansaajille.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetulta Valiokunnalta.

Kirjelmässä marraskuun 13 päivältä kuluvaan vuotta on Kaupunginvaltuusto antanut Valiokunnan tehtäväksi harkita ja Valtuustolle tehdä esityksen kalliinajanlisäysten myöntämisestä kaupungin eläkkeen- ja apurahansaajille. Tämä tehtävä johtuu siitä, että erinäiset eläkkeen- ja apurahansaajat ovat kaupunginviranomaisilta anoneet eläkkeittensä tai apurahainsa tuntuvaan korottamista.

Tämän johdosta pyytää Valiokunta lausua seuraavaa:

Mikäli Valiokunnalle on tunnettua, ei kalliinajanlisäyksiä yleensä ole maksettu eläkkeen- ja apurahansaajille. Poikkeuksen tästä kuitenkin tekee siviilivirkakunnan leski- ja orpokassa, joka on katsonut voivansa ruveta jakamaan tuollaisia lisäyksiä. Mainitun kassan johtokunta on siinä kohden vahvistanut noudatettavaksi seuraavat määräykset. Elatusvelvollisuuteen ei ole pantu huomiota, koska eläkkeensaajat ovat yksinomaan leskiä ja alaikäisiä lapsia, joten elatusvelvollisuus ei vaikuta tähän asiaan. Sitä vastoin on ratkaiseva merkitys pantu maksettavaan eläkemäärään. Kalliinajanlisäyksiä annetaan vakinaiset määrät, jotka vaihtelevat 10—115 %:n välillä seuraavan asteikon mukaan:

	Eläkeluokka.	Maksettava kalliinajanlisäys.
I	2,000: —	200: — (10 %)
II	1,600: —	200: — (12.5 „)
III	1,200: —	200: — (15 „)
IV	880: —	220: — (25 „)
V	560: —	240: — (43 „)
VI	400: —	200: — (50 „)
VII	280: —	320: — (115 „)
VIII	100: —	100: — (100 „)

Tukholman kaupunginvaltuuston toukokuun 21 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen mukaan myönnetään „sota-ajanapua“ eräille kunnan eläkkeen- ja apurahansaajille seuraavilla perusteilla ja ehdoilla:

a) elatusvelvollisuutta vaille olevalle henkilölle 100 kruunua koko vuodelta;

b) henkilölle, jolla on yksi perheenjäsen, 150 kruunua koko vuodelta;

c) henkilölle, jolla on kaksi perheenjäsentä, 200 kruunua koko vuodelta;

d) 50 kruunun korotus kutakin tämän lisäksi olevaa perheenjäsentä kohti;

kuitenkin niin että sota-ajanapu ynnä asianomaisen vuodelta 1916 ilmoittamat tulot edellä mainituissa eri tapauksissa saavat olla yhteensä:

a)	tapauksessa	enintään	2,600	kruunua	
b)	”	”	2,650	”	
c)	”	”	2,700	”	j. n. e.

Sota-ajanapu on maksettava samalla kertaa kuin eläke tai apurahakin.

Niinkuin tästä näkyy, on tarkoin noudatettu sitä periaatetta, että annettujen määräysten mukaan vahvistettujen eläkemääräin samoin kuin vuotuisten apurahainkin tulee pysyä muuttumattomina, koska ei pidä tulla kysymykseen, että kulloinkin muuttuvien olojen mukaan ryhdytään muuttamaan kerran vahvistettuja eläke- ja apurahamääriä.

Niinikään näyttää olevan ilmeistä, että ne toimenpiteet, joihin kunnan puolelta ehkä ryhdytään eläkkeen- ja apurahansaajain vaikean taloudellisen aseman helpottamiseksi nykyisen kalliin ajan johdosta vielä suuremmassa määrässä kuin mitä on laita palveluksessa olevaan henkilökuntaan nähden, täytyy rajoittaa aivan tilapäiseen järjestelyyn nykyään vallitsevain, kerrasaan luonnottomain olojen johdosta.

Kun Kaupunginvaltuusto on useissa eri tilaisuuksissa vastamainittujen olojen johdosta ja huomioon ottaen kohoamistaan kohoavat elantokustannukset myöntänyt tuntuvia kalliinajanlisäyksiä palveluksessa olevalle henkilökunnalle, on Valiokunnan mielestä riittäviä kohtuussyytä olemassa kalliinajanlisäyksen myöntämiseen myöskin eläkkeen- ja apurahansaajille. Valiokunta on sentähden päättänyt puoltaa kalliinajanlisäyksiä myönnettäväksi näillekin.

Tämän käsityksensä pohjalla on Valiokunta käsitellyt kysymystä kalliinajanlisäysten myöntämisessä noudatettavista perusteista sekä lisäysten määrästä. Niinkuin tunnettu, jakautuvat eläkkeen- ja apurahansaajat kaupungin menosäännössä kolmeen ryhmään, nimittäin:

A. henkilöihin, jotka saavat eläkettä kaupungin virka- ja palvelusmiehille joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistetun eläkeohjesäännön mukaan;

B. henkilöihin, jotka saavat eläkettä kaupungin vakinaisessa työssä oleville henkilöille huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistetun eläkeohjesäännön mukaan; sekä

C. henkilöihin, jotka saavat elinkautisapurahaa Kaupunginvaltuuston erityisen päätöksen mukaan.

Kun tässä kuitenkin lähinnä on kysymys yksinomaisesta avustuksesta, jolla ei ole välitöntä yhteyttä eri tapauksissa voimassa olevain eläkemääräysten kanssa, ei Valiokunnan mielestä olisi erotusta tehtävä eläkkeen tai apurahan myöntämisessä noudatettaviin eri perusteihin nähden, vaan on muita näkökohtia otettava huomioon esillä olevan asian ratkaisussa. Etusijassa olisi huomioon otettava maksetun eläkkeen tai apurahan määrä ja sitä likinnä elatusvelvollisuus, kuitenkin niin että molemmat vastamainitut seikat otetaan huomioon toistensa yhteydessä. Valiokunnan on kuitenkin käytettävänään olleen lyhyen ajan kuluessa ollut mahdoton hankkia tarpeellisia tietoja elatusvelvollisuudesta, varsinkin kun moniaat eläkkeen- ja apurahansaajat eivät oleskele kaupungissa eikä Valiokunta ole tuntenut heidän olinpaikkojaan. Valiokunnan on sentähden täytynt jättää elatusvelvollisuus sillensä ja ainoastaan kiinnittää huomiota eläkkeen tai apurahan määrään. Tässä on tarjoutunut kaksi mahdollisuutta, nimittäin joko ehdottaa kalliinajanlisäys prosenttimääräksi eläkkeen tai apurahan määrästä tai määrätä vakituinen summa kullekin eläkkeen- ja apurahansaajain ryhmälle. Saavuttaakseen esillä olevassa tapauksessa mahdollisimman suuren oikeudenmukaisuuden ja samalla yksinkertaisen menettelytavan on Valiokunta osaltaan päättänyt puoltaa kalliinajanlisäysten määräämistä prosenttiluvuksi, jonka suuruus on laskettu huomioon ottamalla toiselta puolen kaupungille tästä koituvat kustannukset ja toiselta puolen kohtuulliset vaatimukset eläkkeen- ja apurahansaajiin nähden.

Kunnan eläkkeen- ja apurahansaajia on nykyään 122, jotka jakautuvat eri eläke- tai apurahansaajain ryhmiin seuraavasti:

Eläkkeen tai apurahan määrä Smk.	Eläkkeen- tai apurahansaajia.	Maksettavia eläkkeitä tai apurahoja Smk.	Maksettavia eläkkeitä tai apurahoja keskimäärin henkilöä kohti Smk.	Kullekin eläkkeen- tai apurahansajalle ehdotettu kalliinajanlisäys %.	Yhteensä maksettavia kalliinajanlisäksiä Smk.
0— 240.....	24	4,039:—	168:—	125:—	5,050:—
241— 480.....	28	10,105:02	361:—	100:—	10,105:—
481— 720.....	39	23,513:—	603:—	80:—	18,810:—
721— 960.....	4	3,520:—	880:—	65:—	2,290:—
961—2,400.....	21	33,145:—	1,578:—	50:—	16,575:—
2,401—3,600.....	3	8,220:—	2,740:—	35:—	2,875:—
3,601—6,000.....	3	16,120:—	5,373:—	20:—	3,225:—
Summa 122		98,662:02	— —	— —	58,930:—

Tämän laskuperusteen mukaan nousisivat kaupungin vuotuiset kustannukset 58,930 markkaan, ellei uusia eläkkeen- ja apurahansaaajia tule lisää eikä vanhoja poistu. Kun vuoden varrella kuitenkin tapahtuu muutoksia sekä eläkkeen- ja apurahansaaajain luvussa että maksettavain eläkkeiden ja apurahain määrissä, näyttää kalliinajanlisäysten summa olevan tasoitettava 60,000 markaksi. Kalliinajanlisäysten kokonaissumma olisi siis noin 60 % maksettavista eläkkeiden ja apurahain määristä, mitä ei käyne pitäminen kohtuuttomana, kun elantokustannusten kohoaminen on lähes 400 %.

Edellä esitetyillä perusteilla pyytää valiokunta ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että kaupungin eläkkeen- ja apurahansaaajille on tammi-kuun 1 päivästä 1918 lukien, maksettava kalliinajanlisäystä Valiokunnan edellä ehdottamain perusteiden mukaan;

että mainittu kalliinajanlisäys maksetaan neljännesvuosittain yhtäikaa eläkkeen tahi apurahan kanssa; sekä

että tähän tarkoitukseen osotetaan 60,000 markkaa, joka rahamäärä on otettava huomioon ensi vuoden budjetin järjestelyssä.

Helsingissä, joulukuun 20 päivänä 1917.

E. W. Walldén.

Georg Estlander.
Björn Wasastjerna.

Gösta Salingre.

Budjettivaliokunnan ehdotus kaupungin 1918 vuoden meno- ja tulosäntöä koskevasta asiasta.

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Kaupungin velat.

Valiokunta ehdottaa

että kaikki kuponkiverosta johtuvat menoerät, yhteensä Smk 187,697: 26, poistettaisiin.

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Ulosottolaitos.

Valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että toisen kaupunginvoudin alaisten ulosottoapulaisten lukua lisätään viidellä, joista kukin saa vuosipalkkaa 1,600 markkaa eli yhteensä 8,000 markkaa; sekä

että menoerän „väliaikainen palkankorotus 30 ulosottoapulaiselle, 18,000 markkaa“, sijaan tämän johdosta merkitään 35 ulosottoapulaiselle yhteensä 21,000 markkaa.

Kolmas pääluokka.

Kunnallishallinto.

Rahatoimikamari.

Valiokunta esittää,

poistettaviksi seuraavat menoerät:

<i>korotusta 10 v:n palveluksesta sihteerille</i>	<i>Smk 2,400: —</i>
<i>henkilökohtaista palkanlisäystä samalle ..</i>	<i>„ 3,000: —</i>

Rahatoimikonttori.

Valiokunta esittää,

että Kaupunginvaltuusto epäisi Rahatoimikamarin erityisen esityksen apulaiskassanhoitaja A. Ahlstedtin oikeuttamisesta lukemaan hyväkseen palkankorotuksen 5 vuoden palveluksesta.

Satamakonttori.

Valiokunta ehdottaa,

että satamakapteenin ja Satamakonttorin kirjanpitäjän palkkausetuihin kuuluvat kannantaprosentit merkitään seuraavan määräisiksi:

satamakapteenille 3,200 markan sijasta 14,280 markkaa; sekä

Satamakonttorin kirjanpitäjälle 400 markan sijasta 2,570 markkaa.

Tilastokonttori.

Valiokunta ehdottaa,

että erää painatuskustannukset, siirtomääräraha, 54,000 markkaa korotetaan 43,000 markalla eli siis 97,000 markkaan.

Revisionikonttori.

Valiokunta esittää,

että Kaupunginvaltuusto nykyään epäisi v. t. kaupungin-reviisorin erityisen esityksen revisionikonttorin uuden vuosirahasäännön vahvistamisesta.

Neljäs pääluokka.***Palolaitos.***

Palotalli, 26 hevosta.

Valiokunta esittää,

että erästä 47,500 kg kauroja à 1: 50 Smk 71,250: — vähennetään puolet ja siis merkitään 23,750 kg kauroja à 1: 50 Smk 35,625: —.

Viides pääluokka.***Poliisilaitos.***

Käteinen apumaksu.

Valiokunta esittää,

että edellä mainitun nimikkeen kohdalla olevan erän Smkan 547,333: 33 sijasta merkitään „poliisin voimassapitoon“ Smk 1,000,000: —; sekä

että IV. 1 kohdalla järjestysmiliisiä varten oleva erä Smk 239,995: — poistetaan.

Kuudes pääluokka.

Yleiset rasitukset.

Majoitus.

Valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

käskää Rahatoimikamarin ja Majoituslautakunnan ottaa harkittavaksi ja Kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen, eikö kaupungin tulisi vastedes olla täydellisesti vapautettu kaikista sotilasmajoituksen kustannuksista.

Seitsemäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Poliklinikat ja muu sairaanhoito.

Valiokunta ehdottaa, että erät:

määräraha tohtori A. Aspelundille kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon, Smk 13,000:—; ja

määräraha Terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi kansakouluhammaspoliklinikan konekaluston täydentämiseen, Smk 1,000:—, siirretään 9 P. L. kohdalle kansakoulujen yhteisinä menoerinä; sekä

että erä määräraha tohtori A. Aspelundille hammashoidon antamiseksi kansanlastentarhain oppilaille, Smk 1,800:—, siirretään 9 P. L. kohdalle kansanlastentarhain yhteisenä menoerinä.

Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.

Valiokunta puoltaa hyväksyttäväksi Rahatoimikamarin esitystä

että kaupungin Sairaalaylihallitusta kehoitetaan antamaan lausuntonsa siitä, eikö sairaalatarkastajan virka olisi mahdollisimman pian vakinaisesti täytettävä.

Marian sairaala.

Valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Marian sairaalan kirurgisen osaston vanhemman assistenttilääkärinvirka järjestetään alilääkärinviraksi;

että virkaan liitetään 6,000 markan vuosipalkka; sekä

että viransijaisuuspalkkioksi alilääkärin kesäloman ajalta merkitään 350 markkaa.

Jos nämä ehdotukset hyväksytään,
poistuvat erät:

<i>1 vanhempi assistenttilääkäri</i>	<i>Smk 3,000:—</i>
<i>korotus 5 vuoden palveluksesta</i>	<i>” 300:—</i>
<i>viransijaisuuspalkkio vanhemman assis-</i>	
<i>tenttilääkärin kesäloman ajalta ..</i>	<i>” 250:—</i>

Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin Sairaalaylihallituksen tekemän ja Rahatoimikamarin puoltaman esityksen ylilääkärinviran täyttämisestä vakinaisesti ja muut sen yhteydessä olevat ehdotukset,

poistettaneen menosäännöstä erät:

<i>1 ylilääkäri, sairaalan johtaja</i>	<i>Smk 5,500:—</i>
<i>lääkärinhoidosta Greijuksen lisäsaira-</i>	
<i>lassa</i>	<i>” 1,000:—</i>

mutta niiden sijaan merkittäneen:

<i>1 ylilääkäri, sairaalan johtaja</i>	<i>Smk 8,000:—</i>
<i>korotus 5 vuoden palveluksesta</i>	<i>” 800:—</i>

Valiokunta puoltaa Rahatoimikamarin esitystä

että Kivelän sairaalaan 1918 vuoden alusta perustetaan kolmannen assistenttilääkärinvirka ja ylihoitajattarenvirka;

että assistenttilääkärinviran pitäjälle vakuutetaan 3,600 markan vuosipalkka, mutta että hänelle, sittenkun hänelle voidaan hankkia asuinhuoneisto sairaalassa, maksetaan rahapalkkaa 2,400 markkaa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa ynnä oikeutta sairaalan pesutuvan käyttämiseen; sekä

että ylihoitajattaren vuosipalkaksi vahvistetaan 1,500 markkaa, paitsi vapaata ruokaa ja pesua, sekä vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, kohta kun hänelle voidaan osottaa asunto sairaalassa.

Siinä tapauksessa että ehdotus ylihoitajattaren viran perustamisesta hyväksytään, on

erä „50 hengen ruoka à 1: 60 Smk 29,200: —“ muutettava eräksi „51 hengen ruoka à 1: 60 Smk 29,784: —; sekä

erä „150 %:n kalliinajanlisäys ruokarahaan, Smk 64,577: 63“ merkittävä Smk:n 65,453: 62 määräiseksi.

Valiokunta ehdottaa edelleen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa kaupungin Sairaalaylihallituksen sisustuttamaan Kivelän sairaalassa joutilaiksi tulleet paviljongit tuberkelitautisten osastoiksi; sekä

näiden sairaalaosastojen voimassapitoa varten merkitä Smk 166,031: 88 Ylihallituksen laatiman eritellyn menosäännön mukaisesti.

Erinäiset menot.

Valiokunta ehdottaa,

että XIV. 8 kohdalla hinta 50 penniä kilolta muutetaan 80 penniksi kilolta ja menoerä 39,000 markkaa sentähden merkitään 52,000 markaksi.

Humaliston sairaala.

Erinäiset menot.

Valiokunta ehdottaa,

että XVI. 14 kohdalla hinta 50 penniä kilolta muutetaan 80 penniksi kilolta ja menoerä 6,000 markkaa sentähden merkitään 9,600 markaksi.

Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala.

Jos ehdotus tuberkulosiosastojen laittamisesta Kivelän sairaalaan hyväksytään,

voidaan Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala kokonaan lakkauttaa sekä mainittua sairaalaa varten merkitty vuosimääräraha, Smk 48,367: 40, menosäännöstä poistaa.

Kahdeksas pääluokka.***Vaivaishoito.***

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.

Yhteiset kustannukset.

Valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kunnalliskotiin asetetaan lisäksi toinen konttoristi, joka saa vuosipalkkaa 3,000 markkaa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa.

Kunnalliskoti.

Valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kunnalliskotiin asetetaan apulaishoitajar pientenlastenosastolle 780 markan vuosipalkalla;

että erä „henkilökunnan, 10 hengen, ruoka Smk 4,380:—“ tämän johdosta muutetaan eräksi „11 hengen ruoka Smk 4,818:—“; sekä

että kalliinajanlisäysten eräkin korotetaan 657 markalla ja se sentähden merkitään Smarkaksi 188,812: 25; samoin kuin

että erä kaurat, heinät y. m. vähennetään 40,000 markasta 31,000 markkaan.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Valmistava poika-ammattikoulu.

Valiokunta esittää,

että työpajahuoneiston vuokran 5,000 markan sijasta merkitään Smk 6,666: 66.

Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus.

Valiokunta ehdottaa,

että Suomen Liikemiesyhdistyksen iltakurssien määräraha korotetaan 8,000 markasta 12,000 markkaan ja yhdistys velvoitetaan antaman käytettäväksi 24 vapaaoppilas-sijaa.

Kansakoulut.

A. Ruotsinkieliset.

Muut kustannukset.

Valiokunta ehdottaa,

että opettajiston opastuskursseja varten oleva määräraha korotetaan 800 markasta 1,600 markkaan.

B. Suomenkieliset.

Muut kustannukset.

Menoerä varattomain oppilaiden kouluvälineitä varten, joka laskuvirheen johdosta on merkitty 42,000 markaksi,

oikaistaneen 32,000 markaksi.

Valiokunta puoltaa hyväksyttäväksi Rahatoimikamarin ehdotusta

että kaupungin kansakoulujen varattomille oppilaille on vastedes maksutta omaksi annettava sekä oppi- että lukukirjat ynnä muut tarpeelliset kouluvälineet, minkä ohessa kaupunki kaikille kansakouluoppilaille, varallisuusoloihin katso- matta, kustantaa käsityötarvikkeet.

Helsingin kaupungin kirjasto.

Valiokunta esittää,

että kirjastonhoitajalle 5 vuoden palveluksesta tulevan 800 markan korotuksen sijasta merkitään 1,600 markkaa 10 vuoden palveluksesta.

Yhdestoista pääluokka.***Kaupungin teknilliset laitokset.*****Vesijohtolaitos.***Uutistyöt.*

Kaupunginvaltuuston joulukuun 19 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta

on tähän merkittävä Mechelin- ja Caloniuskadun alaista vesijohtoa varten 64,450 markkaa; sekä

erinäisten Meilansin alueen katujen alaisia vesijohtoja varten 617,050 markkaa.

Sähkölaitos.*Hallinto.*

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 13 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta

on kamreerille tuleva palkanlisäystä 1,200 markkaa.

*Käyttö.***Palkat ja palkkiot.**

Vastamainitun päätöksen johdosta

on avustavan käyttöinsinöörin palkkaukseen merkittävä lisäystä 1,800 markkaa.

Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu.

Samasta syystä

on insinöörin palkanlisäykseksi merkittävä 1,800 markkaa.

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja rakennuskonttori.

Rahatoimikamarin esityksen henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä kaupungininsinööri G. Idströmille ehdottaa valiokunta

lähetettäväksi Palkanjärjestelykomiteaan.

Rakennukset ja talot.

Uutistytöt.

Sen johdosta että Rahatoimikamari on eri kirjelmässä tehnyt ehdotuksen määrärahan myöntämisestä uimahuoneen teettämiseksi Bjälbon huvila-alueen vierelle, ehdottaa valiokunta

menosääntöön merkittäväksi enintään 90,000 markan määrärahan osin uuden uimahuoneen teettämiseksi ja osin vanhaan korjauttamiseksi; sekä

asian palautettavaksi Rahatoimikamariin, jonka on annettava lähempi ehdotus siitä.

Kadut ja yleiset paikat.

Korjaus ja kunnossapito.

Valiokunta ehdottaa

erän III. 3, Smk 78,400: — poistettavaksi.

Uutistytöt.

Kaupunginvaltuuston kuluvan joulukuun 19 päivänä tekemän päätöksen johdosta on tähän merkittävä seuraavat menoerät:

Mechelin- ja Caloniuskadun tasoitus Smk 348,500: —; sekä

erinäisten Meilansin alueen katuosain tasoitus Smk 1,986,000: —.

Kanavat ja viemärit.*Uutistytöt.*

Vastamainitun päätöksen johdosta on lisättävä seuraavat menoerät:

*Mechelin- ja Caloniuskadun alle Smk 89,600:—
erinäisten Meilansin alueen katujen
alle „ 642,500:—*

Yleinen makkien puhtaanapito.

Valiokunta esittää, että alempana mainitut menoerät merkittäisiin seuraavin muutetuin määrin, nimittäin:

*miehistön ja ajomiesten palkat . . . Smk 1,350,000:—
rautatierahdit „ 90,000:—*

Sekalaista.

Valiokunta esittää,

että erä „Yleisten töiden teettämiseen budjetissa lueteltujen lisäksi Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan“ merkitään 3,000,000 markaksi 6,000,000 markan sijasta.

Neljästoista pääluokka.***Eläkkeet ja apurahat.***

B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta on tähän merkittävä

eläkettä puhtaanapitotyöntekijä Karl Gustaf Kuhlbergille 990 markkaa.

C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.

Apuraha, 400 markkaa, työmies Jaakko Salmiolla, joka on kuollut,
on poistettava.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta on tähän merkittävä

apurahaa johtajantyttärelle Nelly Maria Charlotta Kvarnströmille 300 markkaa.

Jos Kaupunginvaltuusto myöntyy Rahatoimikamarin asiasta tekemään esitykseen, tulevat tähän lisäksi seuraavat menoerät:

apurahaa työntekijänpojalle Erik Algot Lindqvistille 450 markkaa;

s:n työntekijäntyttärelle Sigrid Elisabet Lindqvistille 450 markkaa.

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Erityiset määrärahat.

Valiokunta ehdottaa,

että menoerä 150,000 markkaa polttoaineita varten, lisämääräraha (ei teknillisille laitoksille), vähennetään 100,000 markkaan;

että 500,000 markan määräraha Elintarvelautakunnalle poistetaan; sekä

että Kansanravintohallitukselle merkitty 500,000 markan määräraha niinkään poistetaan.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1917 tekemän päätöksen johdosta on sen sijaan merkittävä seuraavat Häätäapukomitealle myönnetyt määrärahat, nimittäin:

erinäisiä hätäaputöitä varten Smk 200,000:—
vaatteiden, jalkineiden y. m. hankki-
miseksi varattomille työttömille „ 300,000:—

Kun Rahatoimikamari on kaupungin viranpitäjäin vastaista yleistä palkanjärjestelyä odotellessaan budjettiehdotukseensa merkinnyt palkkamäärät voimassa olevan rahasäännön mukaan ottamatta huomioon ehdotettuja ja anottuja korotuksia, mutta sitä vastoin asianomaisten johto- ja lautakuntain esityksestä useassa tapauksessa merkinnyt korotetut ryhmämäärärahat eräiden alempain toimihenkilöjen palkkaamiseksi, jotta näiden viimeksi mainittujen ryhmäin palkanjärjestely kävisi mahdolliseksi, esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto sääntöpalkkaisten ja ryhmämäärärahoista palkkattujen henkilöiden palkkausehtojen välisen epätasaisuuden ehkäisemiseksi päättäisi,

että asianomaisten ei tule mainittua tarkoitusta varten merkittyjä korotettuja ryhmämäärärahoja käyttää niiden tuollaisista määrärahoista palkkattujen toimihenkilöiden yleisiin palkanparannuksiin, jotka saavat kalliinajanlisäystä vahvistettujen perusteiden mukaan, ennenkuin kunkin viranomaisen alaisten sääntöpalkkaisten palkansaajain vakinainen palkanjärjestely on toimeenpantu.

Tulot.

Ensimmäinen osasto.

Korot.

Valiokunta esittää,

että tuloerä „osakkeiden osinkoja“ 255,000 markkaa merkitään 300,000 markaksi.

Neljäs osasto.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

merkitä tuulaakitulot korotettuina 220,000 markasta 300,000 markkaan; sekä

Senaatilta anoa Helsingin kaupungille oikeutta saada korottaa kaikkia liikenne- ja satamamaksuja 100 %:lla ja, edellyttäen tähän anomukseen myönnyttävän, merkitä nämä tuloerät 360,000 ja 62,000 markan sijasta 1,000,000 ja 500,000 markaksi.

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Valiokunta esittää,

että kasvatuslaitosten valtioapu, joka laskuvirheen johdosta on merkitty ainoastaan 52,311 markaksi, merkitään 53,999: 99;

että kansakoulujen valtioapu merkitään 592,564 markan sijasta 596,064 markaksi; sekä

että Kaupunginvaltuusto Senaatilta anoo valtioapua yhteensä Smk 650,063: 99 kaupungin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten voimassapitoon.

Kahdeksas osasto.

Puhtaanapitolaitos.

Valiokunta esittää, että alempana mainitut tuloerät merkitään seuraavan määräisinä:

<i>talonmistajain maksut, 260,000</i>		
<i>mk,</i>	<i>Smksi</i>	<i>1,170,000: —</i>
<i>maksut kaupungin omaiden talojen puolesta, 33,480 mk,.....</i>	<i>”</i>	<i>91,000: —</i>
<i>tuloja myydyistä lannasta, 60,000</i>		
<i>mk,</i>	<i>”</i>	<i>100,000: —</i>
<i>korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m., 54,000 mk,</i>	<i>”</i>	<i>140,000: —</i>

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

Apumaksut.

Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päättäneen Kaupunginvaltuusto:

antaa Rahatoimikamarin toimeksi tehdä asianomaisten kanssa semmoiset uudet sopimukset Ritarihuonepuistikon, Säätytaloa, Ateneumia, Vanhaa kirkkoa, Kallion kirkkoa ja Kirurgista sairaalaa ympäröivien istutusten kunnossapidosta suoritettavasta korvauksesta, että kaupunki saa täyden korvauksen mainitusta kunnossapidosta olevista lisäkustannuksistaan.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Samalla kun valiokunta puoltaa hyväksyttäväksi Rahatoimikamarin ehdotuksen siv. 233 ja 234 olevia ponsia, esittää valiokunta 1917 vuoden obligatsioonilainasta edelleen osotettavaksi:

Mechelin- ja Caloniuskadun alaisia vesijohtoja varten..... Smk 64,450: —

erinäisten Meilansin katujen alaisia vesijohtoja varten..... „ 617,050: —

mutta erän Sture- ja Pakaankatu, uutistyö ja kanava, 2,281,100 mk, poistettavaksi.

Kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 päivänä 1873 annetun asetuksen 25 §:n mukaan on päätös lainan ottamisesta kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin tehtävä. Eduskunnan hyväksymä uusi kaupunkien kunnallislaki, joka astuu voimaan tammikuun 1 päivänä 1918, ei kuitenkaan edellytä tuollaista mutkaa, vaan voi varsinainen kaupunginvaltuusto ratkaista tämänlaatuiset asiat. Tähän nähden ja kun lisättyjen kaupunginvaltuutusmiesten vaalia ei ehditä eikä eduskunnan hyväksymäin, kuluvan joulukuun 1 päivänä voimaan astuvain säännösten mukaan saakaan tämän kuukauden kuluessa toimittaa, esittää valiokunta:

että kaupungin 1917 vuoden obligatsioonilainan käyttämistä koskevat päätökset on pidettävä ehdollisina ja jätettävä niiden kaupunginvaltuutusmiesten lopullisesti ratkaistaviksi, jotka toimivat 1918 vuoden alusta lähtien.

Yhdestoista osasto.

Verotus.

Valiokunta ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi esillä olevan menoja tulosääntöehdotuksen valiokunnan puoltamin muutoksin

*ja sen ohessa määräisi, että vuonna 1918 on Smk 20,290,376: 93 verottamalla otettava vuonna 1917 vero-
äyrien perusteella verovelvollisilta kunnan jäseniltä.*

Lopuksi valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päättäisi

asettaa komitean selvittämään ja Valtuustolle laatimaan ehdotusta, miten kaupungin vakinaisia tuloja vastedes voitaisiin lisätä; sekä

antaa Valmisteluvaliokunnan toimeksi ehdottaa jäsenet tähän komiteaan.

Valiokunnan työhön eivät ole ottaneet osaa herrat J. K. Paasikivi ja O. Rosenqvist, syystä että ovat olleet paikkakunnalta poismatkustaneina. Helsingissä, joulukuun 21 päivänä 1917.

Alfred Norrmén.

Artur af Forselles.

A. E. Alfthan.

O. Mantere.

N. Eskola.

A. V. Lindberg.

Helsingin kaupungin 1918 vuoden meno- ja tulosäytä.

Kaupunginvaltuuston vahvistama jouluk. 22 p:nä 1917.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

P.L.	Luku.	Momentti.	Menon laatu 68 S:n mukaan Keis. ase- tusta 8 piti jouluk. kuuta 1873	Menot.	Smk.	714
				Ensimmäinen pääluokka.		
				Kaupungin velat.		
				a 1876 vuoden vesijohtolaina, joka ³¹ / ₁₂ 1917 on Smk 621,400: —		
	I	1		Kuuletusta ¹ / ₅ 1918	56,400	—
	I	2		¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 5 % mukaan	29,660	—
	I	3		Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupungin- kassassa olevista obligatsioneista	1,500	—
				<i>I Luku. Smk 87,560: —</i>		
				a 1892 vuoden obligatsioonilaina, joka ³¹ / ₁₂ 1917 on Smk 3,807,000: —		
	II	1		Kuuletusta ¹ / ₅ 1918	46,500	—
	II	2		¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 4 ¹ / ₂ % mukaan	170,268	75
	II	3	Lainakontrahd. mukaan	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	15,000	—
				<i>II Luku. Smk 231,768: 75</i>		
				a 1898 vuoden obligatsioonilaina Smk 7,000,000: —, josta on laskettu liikkeeseen Smk 3,000,000: — ja on ³¹ / ₁₂ 1917 lunastamatta 2,509,500: —		
	III	1		Kuuletusta ¹ / ₅ 1918	36,000	—
	III	2		¹ / ₂ ja ¹ / ₈ korkoa 3 ¹ / ₂ % mukaan	87,832	50
	III	3	Lainakontrahd. mukaan	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
				<i>III Luku. Smk 125,832: 50</i>		
				Siirros	445,161	25

1 P.L.

				Siirros	445,161	25
IV	1	K. S:in päät. 23/1 ja 30/1 1900	a	1900 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 2,644,500: — Kuoletusta 1/8 1918	30,000	—
IV	2			1/2 ja 1/8 korkoa 4 0/0 mukaan	105,780	—
IV	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
				<i>IV Luku. Smk 137,780: —</i>		
V	1	K. S:in päät. 10/9 1902	a	1902 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 7,199,500: — Kuoletusta 1/12 1918	72,000	—
V	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 0/0 mukaan	287,980	—
V	3	Kvsto 22/9 1908	b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m. 25,000: —		
		Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. 60,000: —	85,000	—
				<i>V Luku. Smk 444,980: —</i>		
VI	1	K. S:in päät. 9/2 ja 7/5 1909	a	1909 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 15,331,440: — Kuoletusta 1/5 1918	115,690	—
VI	2			1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0 mukaan	687,342	14
VI	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	50,000	—
				<i>VI Luku. Smk 853,032: 14</i>		
VII	1	K. S:in päät. 9/5 ja 30/6 1911	a	1911 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1917 on Smk 24,203,354: — Kuoletusta 1/6 1918	183,595	—
VII	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan	1,085,010	47
VII	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	100,000	—
				<i>VII Luku. Smk 1,368,605: 47</i>		
VIII	1	K. S:in päät. 8/5 ja 14/5 1913	a	1913 vuoden obligatsioonilaina, Smk 5,025,000: —, josta 31/12 1917 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,705,008: — ja on lunastamatta Smk 4,417,712: — Kuoletusta 2/1 1918	80,936	—
VIII	2			2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan	218,862	20
				<i>VIII Luku. Smk 299,798: 20</i>		
				Siirros	3,549,357	06

P.L.

					Siiros	3,549,357 06
IX	1	K. S:in päät. 25/1 1916	a	1916 vuoden velkakirjalaina, joka 31/12 1917 on Smk 12,000,000:— 2/1 ja 1/7 korkoa 5 % mukaan <i>IX Luku. Smk 600,000:—</i>		600,000 —
X	1	K. S:in päät. 19/6 1917	a	1917 vuoden obligatsioonilaina, Smk 30,000,000:— Kuoletus 1/12 1918		143,000 —
X	2			1/6 ja 1/12 korkoa 5 % mukaan		1,500,000 —
				<i>X Luku. Smk 1,643,000:—</i>		
XI	1	K. S:in päät. 10/6 1910 Kvsto 14/4 1910 Kauppakirj. mukaan	a*	Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otettu laina, joka 31/12 1917 on Smk 24,000:— Kuoletusta 1/11 1918		12,000 —
XI	2				1/11 korkoa 5 %:n mukaan	
				<i>XI Luku. Smk 13,200:—</i>		
XII	1		c*	Tilapäislainat. Korkoja ja provisioineja y. m.		500,000 —
				<i>XII Luku. Smk 500,000:—</i>		
				1 P.L. Smk 6,305,557: 06		
Toinen pääluokka.						
Kaupungin virastot.						
Maistraatti.						
I	1			Palkkaukset:		
		1907 v:n rahas.	b	1 kunnall. pormest., palkk. 7,000:— palkkiota		12,000:—
		Kvsto 30/5 1911		1 oikeusraatim., palkkaa 6,000:— viransijaisen palkkio kesäloman aikana 700:— taatusta bruttosivutulosta 5,000:— markasta merkitään arviolta		2,000:—
		1907 v:n rahas.	b	2 kunnall. raatim., palkkaa à 4,000:— palkkiota à		2,000:—
		Kvsto 15/6 1909 30/5 1911		korot. 5 v:n palveluks. à 500:— viransijaisen palkkio kesäloman aikana à 250:—		13,500:—
					Siiros	34,200:— 6,305,557 06

P.L.

2 P.L.

I

1

				Siirros	34,200: —	6,305,557 06
1907 v:n rahas. Kvsto 30/5 1911	}	b	2 notaaria à	1,600: —		
			viransijaisen palkkio kesäloman aikana à	200: —	3,600: —	
S:n 30/5 1911 19/10 1915	}	b	1 maistraatinsihteeri ja ensim. julkinen notaari	2,000: —		
			viransijaisen palkkio kesäloman aikana	200: —	2,200: —	
S:n 24/11 1896 30/5 1911 29/12 1914	}	b	1 toinen julkinen notaari	1,000: —		
			viransijaisen palkkio kesäloman aikana	200: —	1,200: —	
S:n 30/12 1912	}	b	1 reistraattori	3,000: —		
			viransijaisen palkkio kesäloman aikana	150: —	3,150: —	
1886 v:n rahas. Kvsto 19/11 1907 30/5 1911	}	b	1 reistraattorinapulainen		1,500: —	
			1 kanslisti	1,800: —		
1886 v:n rahas. Kvsto 29/12 1892 30/12 1910	}	b&c	korot 5 v:n palveluks. viransijaisen palkkio kesäloman aikana	180: —		
			1 venäjän kielen kääntäjä	4,800: —		
			kesäloman aikainen viransijainen	250: —	5,050: —	
			1 saksan kielen kääntäjä		300: —	
			1 kaupunginpalv. Maistraatissa	1,500: —		
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	400: —	1,900: —	
			1 kaup.palvelija Maistraatissa		1,500: —	
			1 Kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa	2,000: —		
			korotusta 10 v:n palveluksesta	400: —	2,400: —	
1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906 30/12 1911	}	b	1 kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa	2,000: —		
			korot. 5 v:n palv.	200: —		
			korot. 10 v:n palv. 1/12:stä 1918	16: 67	2,216: 67	
			3 kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa à	2,000: —		
			korot 5 vuod. palv.	200: —	4,400: —	
				Siirros	65,696: 67	6,305,557 06

P.L.

	I	1			Siirros	65,696: 67	6,305,557 06	
			Kvsto ^{30/12} 1911	b	1 kaupunginpalv. Maistraatin kansliassa	2,000: —		
			S:n ^{19/6} 1917	b*	Väliaikainen palkankorotus 6 kaupunginpalvelijalle à 600: —	3,600: —		
			S:n ^{1/4} 1913	b	1 vahtimestari	1,500: —		
			S:n ^{30/12} 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi Maistraatin 7 kaupunginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille à 50: —	400: —	73,196 67	
	I	2		c	7 kaupunginpalvelijan ja 1 vahtimestarin raitiotieliput		1,600 —	
	I	3			Tarverahat		13,000 —	
					<i>I Luku. Smk 87,796: 67</i>			
					Raastuvanoikeus.			
	II	1		b	Palkkaukset:			
					1 oikeuspormestari,			
					palkkaa	7,000: —		
					palkkiota	5,000: —	12,000: —	
					4 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa à	6,000: —		
					palkkiota à	2,000: —		
					korotusta 10 v:n palveluksesta à	1,500: —	38,000: —	
					1 vanh. oikeusraatimies,			
					palkkaa	6,000: —		
					palkkiota	2,000: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta	750: —		
					korot. 10 v:n palv. ^{1/11} :stä 1918	125: —	8,875: —	
					1 vanhempi oikeusraatimies, palkkaa ..	6,000: —		
					palkkiota	2,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	750: ..	8,750: —		
				1 vanh. oikeusraatimies,				
				palkkaa	6,000: —			
				palkkiota	2,000: —	8,000: —		
				1 nuorempi oikeusraatim. korotusta 10 v:n palveluksesta	4,000: —			
				1,000: —	1,000: —	5,000: —		
					Siirros	80,625: —	6,393,353 73	

1907 v:n rahas. }
Kvsto ^{16/1} 1912 }

2 P.L.

II

1

			Siirros	80,625: —	6,393,353 73
1907 v:n rahas. Kvsto ^{16/1} 1912	b	1 nuorempi oikeusraatim. korotusta 5 v:n palve- luksesta	4,000: — 500: —	4,500: —	
		2 nuorempaa oikeusraatim. à	4,000: —	8,000: —	
		Palkkio 3:lle osaston- puheenjohtajalle à . .	1,000: —	3,000: —	
S:n ^{30/5} 1911	b	Neljän puheenjohtajan viransijaisen palkkio kesäloman aikana à . .	350: —	1,400: —	
		Seitsemän jäsenen viran- sijaisen palkkio kesä- loman aikana à	250: —	1,750: —	
1907 v:n rahas. Kvsto ^{30/5} 1911	b	1 sivilipöytäkirjan notaari		1,600: —	
	b	6 rikosasiainpöytäkirjan notaaria à	4,000: —	24,000: —	
	b	Seitsemän notaarin viran- sijaisen palkkio kesä- loman aikana à	250: —	1,750: —	
		Lisämäärärahoja väliaikaista viidettä Raastuvanoikeuden osastoa varten:			
		Puheenjohtaja, palkkiota	1,000: —		
		Puheenjohtajan viransi- jainen, palkkiota	4,200: —		
		Viransijaisen palkkio pu- heenjohtajan kesälo- man aikana	350: —		
		Varapuheenjohtajan vi- ransijaisen palkkio . .	4,200: —		
S:n ^{24/10} 1916	b*	1 ylimäär. oikeusraatimies	3,000: —		
		2 rikosasiainnotaaria à 4,000: —	8,000: —		
		2 ylimäär. kaupung. palv. à 2,000: — 4,000: — korot. 5 v:n palveluks. à 200: —	400: —		
S:n ^{19/6} 1917		väliaik. pal- kankor. à 600: —	1,200: —	5,600: —	
S:n ^{11/6} 1912	b*	Palkkiota yhden ylimäär. oikeusraatimiehen ja 2 rikosnotaarin viran- sijaisille kesälom. ai- kana à 250: —	750: —		
		Siirros	27,100: —	126,625: —	6,393,353 73

P.L.

	II	1			Siirros 27,100: — 126,625: —	6,393,353 73
			Kvsto 11/6 1912	b*	Palkkiota 2 kaupungin- palvelijan kesäloman aikaisille viransijaisille à 50: — 100: — 27,200: —	
			S:n 24/10 1916	b*	Lisämääräraha Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaista toista jaostoa varten: Puheenjohtaja, palkkiota 1,500: — Puheenjohtajan viransi- jainen, palkkiota 3,000: — Palkkiota puheenjohta- jan viransijaiselle kesä- loman aikana 100: — Varapuheenjoht., palkkio 5,000: — Kesäloman aikaisen viran- sijaisen palkkio 250: — 1 ylim. oikeusraatimies viransijaisen palkkio kesäloman aikana .. 250: — 1 ylimäär. kau- punginpalv. 1,400: — väliaik. pal- kankorotus 600: — 2,000: — 16,100: —	
			S:n 19/6 1917		1 kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa.. 1,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: — 1,800: — 1 Raastuvanoikeud. kaupunginpalv. 1,400: — 6 Raast.oikeuden kau- punginpalv. à 2,000: — korot. 10 v:n palve- lukselta à 400: — 14,400: —	
			1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906 1/4 1913	b	Väliaik. palkankorotus 8 kaupungin- palvelijalle à 600: — 4,800: —	
			S:n 19/6 1917	b*	Kesäloman hankkimiseksi 8 Raas- tuvanoikeuden kaupunginpalveli- jalle à 50: — 400: —	192,725
			S:n 17/11 1908	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoi- tus sekä syyttäjille	3,200
	II	2	S:n 16/11 1886 30/12 1910	b	Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla	1,200
	II	3	S:n 11/11 1913	b*	11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput	2,200
	II	4		c	Tarverahat	11,000
	II	5			II Luku. Smk 210,325: —.	
					Siirros	6,603,678 73

2 P.L.

				Siirros	6,603,678 73	
III	1	1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	Syyttäjistä.		
				Palkkaukset:		
		S:n 29/12 1896	b	1 kaup. viskaali, palkk. 4,000: —		
				palkkiota 2,000: —		
		1886 v:n rahas. Kvsto 28/12 1906	b	korotusta 10 v:n palveluksesta 800: —		
taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta 600: —	7,400: —					
S:n 29/12 1896	b	2 kaup. viskaalia, palkk. à 4,000: —				
		palkkiota à 2,000: —				
S:n 20/10 1914 S:n 30/12 1911	b*	taatusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta 600: —	13,200: —			
		1 ylimääräinen kaupunginviskaali.. 4,000: —				
III	2	c	Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin kesäloman aikana à.... 250: —	1,000: —	25,600 —	
			Tarverahat		1,000 —	
				<i>III Luku. Smk 26,600: —</i>		
IV	1	S:n 17/10 1899	b	Ulosottolaitos.		
				Palkkaukset:		
		1 ens. kaup. vouti, palkk. 3,000: —				
		palkkiota 1,000: —				
		korotusta 10 v:n palveluksesta 1,000: —	5,000: —			
				Siirros	5,000: —	
					6,630,278 73	

P.L.

IV

1

				Siirros	5,000: —	6,630,278 73		
Kvsto	29/12 1896	b	{	1 toin. kaup. vouti, palkk. 3,000: — palkkiota 3,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 500: —	6,500: —			
S:n	13/5 1913	b		Ensim. ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkio kesäloman aikana à 250: — 500: —				
S:n	26/4 1910	b		1 avustava toinen kaupunginvouti	2,400: —			
S:n	17/10 1899	b & c	}	1 rikostuom. toimeenp., kanslia-apul. ja puht. kirjoitusta varten 2,400: —	5,400: —			
	30/12 1908			3 ulosottoapulaista à 2,800: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 200: —	9,000: —			
				1 ulosottoapulainen 2,800: —				
				4 ulosottoapulaista à 2,800: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	12,800: —			
				2 ulosottoapulaista à 2,800: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 200: —	6,000: —			
				2 ulosottoapulaista à 2,800: —	5,600: —			
				6 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	12,000: —			
S:n	30/12 1907			b	}	1 ulosottoapulainen 1,600: — korotusta 5 v:n palveluksesta à 200: —		
	30/12 1908					korotusta 10 v:n palv. 1/2:sta 1918 183: 33	1,983: 33	
	11/6 1912					2 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 5 v:n palv. 200: —	3,600: —	
	1/4 1913	2 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 5 v:n palv. 1/2:sta 1918 à 183: 33	3,566: 66					
		4 ulosottoapulaista à 1,600: — korotusta 5 v:n palv. 1/3:sta 1918 à 166: 66	7,066: 64					
		1 ulosottoapulainen 1,600: — korotusta 5 v:n palv. 1/12:sta 1918 16: 66	1,616: 66					
		1 ulosottoapulainen 1,800: —						
S:n	22/12 1917	5 ulosottoapulaista à 1,600: —	8,000: —					
			Siirros			87,633: 29	6,630,278 73	

2 P.L.

IV	1			Siirros	87,633: 29	6,630,278 73	
		Kvsto ^{30/4} 1912	b	1 ulosottoapulainen Böleä varten ..	1,800: —		
		S:n ^{19/6} 1917	b*	Väliaik. palkankorotus 35 ulosottoapulaiselle à 600: —	21,000: —		
		S:n ^{30/12} 1909	b	Apumaksu lainopillisen apulaisen palkkaamiseksi kaupunginvoudin-kontt. Maist. määr. mukaan	2,400: —	120,833 29	
IV	2	Vuokrakirjan mukaan	c	Huoneiston vuokra		5,100 —	
IV	3			Lämpö		1,600 —	
IV	4			Valaistus		600 —	
IV	5			Siivoaminen		600 —	
IV	6			30 ulosottoapulaisen raitiotieliput		6,000 —	
IV	7			Tarverahat		1,200 —	
				<i>IV Luku. Smk 135,933: 29</i>			
Arkisto.							
V	1	1886 v:n rahas. } Kvsto ^{30/12} 1911 } S:n ^{16/3} 1909 }	b	Palkkaukset:			
					1 aktuaari	4,000: —	
			b	1 arkistoapulainen	1,800: —	5,800 —	
V	2		c	Tarverahat		13,000 —	
				<i>V Luku. Smk 18,800: —</i>			
				2 P.L. Smk 479,454: 96			
Kolmas pääluokka.							
Kunnallishallinto.							
Kaupunginvaltuusto.							
I	1			Palkkaukset:			
		Kvsto ^{27/2} 1912 } S:n ^{30/12} 1913 }	b	1 esim. sihteeri	10,000: —		
					1 toinen sihteeri	8,000: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —	8,800: —
					1 notaari	6,000: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —	6,600: —
				Siirros	25,400: —	6,785,012 02	

3 P.L.

P.L.	I	1							
					Siirros	25,400:—	6,785,012 02		
	I	1	Kvsto ^{27/2} 1912 ^{30/12} 1913 ^{20/12} 1916	b	1 kanslisti	2,400:—			
							korotusta 10 v:n pal- veluksesta	480:—	2,880:—
							1 apulaiskanslisti	1,800:—	
							1 vahtimestari	1,800:—	
							korotusta 5 v:n pal- veluksesta	180:—	1,980:—
					1 vahtimestarinapulainen	900:—	32,960—		
	I	2	Vuokrakirjan mukaan	c	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra . .	15,300:—			
							Valaistus	1,000:—	16,300—
	I	3		c	Tarverahat		65,000—		
					<i>I Luku. Smk 114,260:—</i>				
					Rahatoimikamari.				
	II	1	Kvsto ^{23/10} 1917 S:n ^{8/2} 1916 S:n ^{29/12} 1916 S:n ^{16/12} 1913	b	Palkkaukset:				
							1 puheenjohtaja	10,000:—	
							5 jäsentä ja 3 varajäsentä à 25 markkaa kokoukselta	15,000:—	
							1 sihteeri	12,000:—	
							1 apulaissihteeri	8,000:—	
							korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,600:—	
							henkilökoht. palkanlis.	2,000:—	11,600:—
							1 teknillinen apulaissihteeri	10,000:—	
							1 asiamies	6,000:—	
							1 notaari	6,000:—	
							1 pöytäkirjuri	4,200:—	
							1 kanslisti	2,400:—	
							korotusta 10 v:n pal- veluksesta	480:—	2,880:—
							1 kanslisti	1,800:—	
							korotusta 5 v:n pal- veluksesta	180:—	1,980:—
					1 vahtimestari	1,800:—			
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta	360:—			
					henkilökoht. lisäystä	200:—	2,360:—		
					Siirros	82,020:—	6,899,272 02		

3 P.L.

II	1			Siirros	82,020:—	6,899,272 02
		Kvsto 29/12 1915	{	1 vahtimestarinapulainen	1,500:—	
			{	1 s:n	1,200:—	84,720 —
II	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.		25,000 —
II	3		d	Arvaamattomiin tarpeisiin		30,000 —
				<i>II Luku. Smk 139,720:—</i>		
Rahatoimikonttori.						
III	1			Palkkaukset:		
		S:n 28/3 1916	b	1 kaup. kamreeri, palkk. palkkiota	5,000:— 5,000:—	
			b	korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000:—	12,000:—
			b	1 kaup. kassanhoitaja ..	8,000:—	
			b	korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,600:—	
		K. Asetus 8/9 1899 K. S:n kirje 9/8 1900	b	korvausta menetetyistä poissaolosakkojen osuudesta	800:—	10,400:—
			b	1 apulaiskassanhoitaja		6,000:—
			b	1 vanh. kaup. kirjanpitäjä korotusta 10 v:n palveluksesta	7,000:— 1,400:—	8,400:—
			b	1 nuor. kaup. kirjanpitäjä korotusta 10 v:n palveluksesta	5,000:— 1,000:—	6,000:—
			b	1 nuor. kaup. kirjanpitäjä		5,000:—
			b	3 konttorikirjuria à	2,500:—	
		Kvsto 28/3 1916	b	korotusta 10 v:n palveluksesta à	500:—	9,000:—
			b	1 konttorikirjuri		2,500:—
			b	Määräraha toimitustehtävään hoitoa varten		3,600:—
		S:n 30/12 1911	b	1 vahtimestari	2,100:—	
			b	korotusta 10 v:n palveluksesta	420:—	
			b	henkilökoht. palkanlis.	400:—	2,920:—
			b	1 vahtimestari		2,100:—
			b	1 vahtimestarinapulainen		1,200:—
				Siirros	69,120:—	7,038,992 02

3 P.L.

				Siirros		
IV	1			40,396: 66	7,193,612	02
		Kvsto 28/3 1916	b	1 nuor. konttorikirjuri 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta 1/9:stä 1918 66: 66	2,066: 66	
			b	1 vaakamestari 3,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta 300: —	3,300: —	
			b	2 avust. vaakamestaria à 2,400: —	4,800: —	
			b	3 vahtimestaria à 1,500: — korotus 10 v:n palve- luksesta à 300: —	5,400: —	
		S:n 22/1 1907 30/12 1910 30/12 1911	b&c	4 vahtimestaria à 1,500: — korot. 5 v:n palv. à 150: —	6,600: —	
			b	1 vahtimestari 1,500: — korot. 5 v:n palv. 1/6:sta 1918 87: 50	1,587: 50	
		S:n 30/5 1911	c	1 vahtimestari 1,500: — Ylimäär. apulaiset 17,140: — Kamreerin apulaisen palkkaamiseen 1,200: —		
		S:n 6/12 1910	b	Vuokra-apua vaakamestarille, joka punnitsee tavaroita tullikäyttelystä erillään 700: —		
		S:n 30/12 1909 30/12 1910 30/12 1912	b	2 koneenkäyttäjää lämpöjoht. vart.	3,125: —	
		S:n 30/12 1910 30/12 1913	b	2 koneenkäyttäjää hissilait. vart. à 1,500: — 3,000: —		
		S:n 30/12 1907	b	1 koneenkäyttäjääapulainen 900: —		
		S:n 28/10 1895	b	1 päällyismies 1,200: —		92,915 82
IV	2			Mittaripalkkiot 100 —		
				Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavara- vajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten huoneistojen :		
IV	3		c	Polttoaineet 38,000 —		
IV	4		c	Valaistus 3,500 —		
IV	5		c	Vedenkulutus 400 —		
IV	6		c	Kalusto 1,000 —		
IV	7		c	4 sähkö-tavarahissin käyttökustannukset 500 —		
IV	8		c	Tarverahat 5,000 —		
				IV Luku. Smk 141,415: 82		
				Siirros	7,335,027	84

L.

				Siirros	7,335,027 84	
V	1	1908 års stat Kvsto 21/11 1893	<p style="text-align: center;">Satamakonttori.</p> Palkkaukset: 1 satamakapteeni 3,000: — 4% kannantasummasta 14,280: — 17,280: — 1 Sörnäsän satamamestari 3,600: — 1 satamakonttorin kirjuri 3,500: — korotusta 10 v:n palveluksesta 700: — 1/2% kannantasummasta 2,570: — 6,770: — 1 kassanhoitaja 2,400: — 1 vanhempi satamavahtimestari 2,400: — 1 nuorempi satamavahtimestari 1,600: — 1 tarkastuskonstaapeli 1,600: — 11 satamakonstaapelia à 1,500: — 16,500: — 1 Sörnäsän satamakonstaapeli, paitsi asuntoa 1,400: — 2 pakkaajaa ja runsijaa à 900: — 1,800: — 1 parmaajainvanhin 1,000: — 2 satamaviskaalia à 600: — 1,200: — 1 Pohjoissataman venelaiturin vartija 900: — S:n yövärtija 780: — 1 Viaporin talvitien vartija 300: — Ylimääräiset apulaiset: Satamakapteenin apulainen 6,000: — Ylimäär. satamakonstaapel. vart. 24,000: — 89,530 —			
		S:n 1/10 1895		<i>b & c</i>		
		S:n 30/4 1901 30/12 1913		<i>b</i>		
		S:n 28/12 1906 30/12 1911		<i>b</i>		
		S:n 13/11 1898 30/12 1911		<i>b</i>		
		S:n 30/12 1911		<i>b</i>		
		S:n 30/12 1908 30/12 1910		<i>b</i>		
		S:n 28/12 1906 30/12 1910		<i>b</i>		
		S:n 30/12 1908		<i>b</i>		
		S:n 11/4 1893 30/12 1911		<i>b</i>		
		S:n 27/12 1912		<i>b*</i>		
V	2			<i>c</i>		
				<i>c</i>		
V	3					
V	4					
V	5					
				Siirros	7,427,977 84	

3 P.L.

				Siirros	7,427,977 84
V	6	c	Polttoaineet	1,700	—
V	7		Vedenkulutus	50	—
V	8		Tarverahat	1,200	—
<i>V Luku. Smk 95,900:—</i>					
Tilastokonttori.					
VI	1		Palkkaukset:		
		b	1 konttorinjohtaja 9,000:— korotusta 5 v:n palveluksesta	900:—	9,900:—
			1 esim. aktuaari 6,400:— korotusta 5 v:n palveluksesta	640:—	7,040:—
			1 toinen aktuaari	4,800:—	—
			1 amanuenssi	3,600:—	—
			2 assistenttia à 2,700:—	5,400:—	—
			5 laskuapulaista à 2,100:—	10,500:—	—
			1 vahtimestari	900:—	—
			Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	3,800:—	—
			Määräraha kunnalliskertomuksen I ja II osan toimittajain palkkaamiseen	4,000:—	—
			Määräraha konttorin ulkopuolella teetettyjä tilaston käänös- y. m. töitä varten	7,800:—	57,740
VI	2		Painatuskustannukset, siirtomääräraha	97,000	—
VI	3		Määräraha kirjallisuuden ostoa ja sidottamista varten	1,100	—
VI	4		Tarverahat	1,800	—
<i>VI Luku. Smk 157,640:—</i>					
				Siirros	7,588,567 84

3 P.L.

					Siirros	7,651,807 84
VII	2			Siivoaminen		700 —
VII	3		c	Määräraha tarverahoja ja aineenkoetuskustannuksia varten		2,500 —
				<i>VII Luku. Smk 66,440: —</i>		
				Revisionilaitos.		
VIII	1			Palkkaukset:		
		Kvsto 9/10 1875 30/12 1910	b	a) Vuositilintarkastajain palkkiot ..	6,200: —	
		S:n 10/9 1912 29/12 1916	b & c	b) Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain palkkiot	2,800: —	
				Matkakulut	300: —	
				c) Revisionikonttori:		
				1 kaupunginreviisori	9,000: —	
				1 reviisori	6,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —	6,600: —
		S:n 7/10 1911 30/12 1913	b	1 ylimäär. reviisori	6,000: —	
				1 reistraattori	3,600: —	
				Ylimäär. apulaiset	8,600: —	
		S:n 29/12 1914		1 vahtimestari	1,200: —	44,300 —
VIII	2		c	Tarverahat		2,000 —
VIII	3		c	Matkakulut		400 —
				<i>VIII Luku. Smk 46,700: —</i>		
				Verotusvalmistelu.		
IX	1			Palkkaukset:		
				1 puheenjohtaja	9,000: —	
				korot. 5 v:n palveluksesta	900: —	9,900: —
		S:n 28/4 1910 30/12 1911 29/12 1914 21/11 1916	b	2 jäsentä à 20 mk kokoukselta ..	4,000: —	
				1 ensim. sihteeri	8,000: —	
				korot. 5 v:n palveluksesta 1/3:stä 1918	666: 67	8,666: 67
				1 toinen sihteeri	5,000: —	
		S:n 2/5 1916	b	Asiantuntijain palkkaamiseksi verotusvalmistelukuntaan à 20: — kokoukselta	1,000: —	
				Siirros	28,566: 67	7,701,707 84

P.L.								
	IX	1				Siirros	28,566: 67	7,701,707 84
			Kvsto ^{8/9} 1914	b {	Verotuslautakunnan molemmat pu-			
			S:n ^{29/2} 1916		heenjoht. à 20: — kokoukselta..	1,200: —		
					34 verotuslautakunnan jäsentä à			
					5: — kokoukselta.....	5,100: —		
				c	Ylimääräiset apulaiset.....	35,000: —		
				c {	Ensitietojen hankkiminen	1,500: —		
					Palvelijasto	2,500: —		73,866 67
	IX	2			Tarverahat ja siivoaminen			10,000 —
					<i>IX Luku. Smk 83,866: 67</i>			
	X	1			Holhouslautakunta.			
			S:n ^{29/12} 1915	b	Sihteerin palkkio	1,800: —		
				c	Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.	1,000: —		2,800 —
					<i>X Luku. Smk 2,800: —</i>			
					Kunnan työnvälitystoimisto.			
	XI	1			Palkkaukset:			
				b & c {	1 johtaja	6,000: —		
					korot. 10 v:n palveluk-			
					sesta	1,200: —	7,200: —	
					1 miesapulainen	3,000: —		
					korot. 10 v:n palveluk-			
					sesta	600: —	3,600: —	
					1 miesapulainen		1,500: —	
					1 naisapulainen	2,400: —		
					korot. 10 v:n palveluk-			
					sesta	480: —	2,880: —	
			S:n ^{24/2} 1914		1 naisapulainen	2,400: —		
			^{29/12} 1916		korot. 5 v:n palveluk-			
					sesta	240: —	2,640: —	
				1 naisapulainen		2,100: —		
				1 naisapulainen		2,100: —		
				Ylimäär. apulaiset		4,000: —		
				Vahtimestari, paitsi asuntoa, poltto-				
				puita ja valoa.....	1,680: —		27,700 —	
						Siirros	7,816,074 51	

3 P.L.

			Siirros	7,816,074 51
XI	2	c {	Polttoaineet	3,300 —
XI	3		Valaistus	300 —
XI	4		Vedenkulutus	100 —
XI	5		Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,500 —
			<i>XI Luku. Smk 37,900: —</i>	
			Sosiaalilautakunta.	
XII	1	c {	Palkkaukset:	
			Palkkio lautakunnan puheenjohtajalle ja jäsenille	3,000: —
		b {	1 sihteeri	8,000: —
			Kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio	250: —
			1 vahtimestarinapulainen	300: —
			Kaupungin yleishyödyll. rakennuslainarahaston hallintojaosto	1,500: —
		c {	Kunnan työväenasuntojen hallintojaosto	900: —
			Tontinvuokrajaosto 600: —	
			S:n vuokratonttien rakennust. arviointia varten 600: —	1,200: —
				15,150 —
XII	2		Lautakunnan tarverahat	1,500 —
XII	3		Hallintojaoston s:n	500 —
XII	4		Tontinvuokrajaoston s:n	500 —
			<i>Kaupungin työväenopetuslaitosten tarkastus.</i>	
XII	5	b {	Palkkaukset:	
			1 miestarkastaja	4,000: —
			1 naistarkastaja	600: —
				4,600 —
XII	6	c {	Tarverahat	1,400 —
			<i>XII Luku. Smk 23,650: —</i>	
			Oikeusaputoimisto.	
XIII	1	b {	Palkkaukset:	
			1 oikeusavustaja	6,000: —
			1 oikeusavustajan apulainen	3,600: —
			Viransijaisen palkkaamiseen oikeusavustajain kesäloman aikana	600: —
				10,200 —
XIII	2	c {	Tarverahat, siivoaminen y. m.	1,800 —
			<i>XIII Luku. Smk 12,000: —</i>	
			Siirros	7,861,924 51

P.L.						Siiros	7,861,924	51
XIV	1			Kunnan vuokralautakunta.				
				Palkkaukset:				
				2 puheenjohtajaa, 30 markkaa kokoukselta ja viikolta		3,120:—		
				2 jäsentä kumpaisellakin osastolla, 15 markkaa kokoukselta ja viikolta		3,120:—		
				2 sihteeriä à 4,800:—		9,600:—		
				1 kanslisti		4,800:—		
				1 vahtimestarinapulainen		2,400:—		
XIV	2			Tarverahat			23,040	—
				XIV Luku. Smk 24,040:—			1,000	—
				3 P.L. Smk 1,100,952: 49				
P.L.				Neljäs pääluokka.				
				Palolaitos.				
				Palkkaukset ja muut edut.				
I	1	1886 v:n rahas.		1 palomestari, palkkaa 8,500:—				
		Kvsto	30/12 1913	} b&c	korot. 10 v:n palveluksesta	1,700:—	10,200:—	
			26/4 1910		1 esim. alipalomestari, palkkaa	7,000:—		
			28/3 1916		vuokrarafoja	2,800:—	9,800:—	
				c	1 toinen alipalomestari, palkkaa	5,400:—		
					henkilökoht. palkanlis.	1,600:—	7,000:—	
		S:n	24/2 1891	b	1 Palotoimikunnan sihteeri	600:—		
		S:n	10/10 1916	b	1 palomest. apulainen	3,000:—		
		S:n	30/12 1913	} b	1 ruiskumestari	3,000:—		
			29/12 1915		2 koneenkäyttäjää, à 2,700:—	5,400:—		
		S:n	30/12 1913	c	2 kersanttia à 2,700:—	5,400:—		
			29/12 1915	b	7 kersanttia à 2,400:—	16,800:—		
					50 korpraalia à 1,200:—	60,000:—		
					28 s:n à 900:—	25,200:—		
					Vuokrarahat 12 naineelle korpraalille à 400:—	4,800:—		
		S:n	30/12 1911	} b&c	Lisämääräraha, tarvittaessa annettav. distinktionikorpraaleille	1,000:—		
			30/12 1913		13 toisvuotista konstaapelia, kasarmissa, à 720:—	9,360:—		
			29/12 1915		10 esim. vuoden konstaapelia, kasarmissa, à 600:—	6,000:—	167,560	—
						Siiros	8,053,524	51

4 P.L.

				Siirros	8,053,524 51
I	2			Vaatetus 101 mieh. à 600: — 60,600: —	
		c	{	Vaatetusrahoja 13 miehelle alipäällystää à 600: — 7,800: —	68,400 —
I	3			101 miehen ruoka à 2,400: —	242,400 —
<p><i>Muist.</i> Palomestari, toinen alipalomestari ja palomestarin apulainen ruiskumestari, koneenkäyttäjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen.</p> <p><i>I Luku. Smk 478,360: —</i></p>					
Palotalli, 26 hevosta.					
II	1	c	{	57,200 kg heiniä à 1: —	57,200 —
II	2			23,750 kg kaurjoja à 1: 50	35,625 —
II	3			Oljet ja turvepehku	3,000 —
II	4			Kengitys ja lääkkeet	3,000 —
II	5			Silojen y. m. kunnossapito	3,500 —
<i>II Luku. Smk 102,325: —</i>					
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus.					
III	1	e	{	2,000 m ³ koivuhalkoja à 30: —	60,000 —
III	2			Valaistus	10,000 —
III	3			Tallien ja makkien puhtaanapito	3,500 —
III	4			Vedenkulutus	2,000 —
<i>III Luku. Smk 75,500: —</i>					
Palokalut ja kalusto.					
IV	1	c	{	Palokalujen kunnossapito	15,000 —
IV	2			Palolennättimen kunnossapito	3,000 —
IV	3	c*		Letkuvaraston täydentäminen	24,500 —
<i>IV Luku. Smk 42,500: —</i>					
Sekalaista.					
V	1	e	{	Palkkioita palokatselmuksista	1,600 —
V	2			Tarverahojia, lahjapalkkioita y. m.	8,000 —
V	3	b		Sairasvaunun ja sidetarvikkeiden kunnossapito	1,500 —
V	4	c		Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	500 —
V	5	e		Automob. ja mootoriruiskujen käytt. tarv. bentsiini	15,000 —
V	6	c*		Ylimääräinen miehistö (15 miestä)	40,000 —
<i>V Luku. Smk 66,600: —</i>					
4 P.L. Smk 765,285: —					
				Siirros	8,651,249 51

Kvsto 27/9 1904

P.L.

			Siirros	8,651,249	51	
Viides pääluokka.						
Poliisilaitos.						
Käteinen apumaksu.						
I	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Poliisilaitoksen voimassapito	1,000,000 —	
<i>I Luku. Smk 1,000,000: —</i>						
II	1		Virkahuoneistojen vuokrat.			
		K. Asetus 20/4 1903 Välikirjan muk.	b	Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto	12,000: —	
				Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot	56,000: —	
				Osoitetoimiston s:n	3,000: —	
				Passitoimiston s:n	3,000: —	
				Talli	2,400: —	
				2:nen poliisiasema	16,000: —	
				3:s s:n	6,755: —	
				4:s s:n	22,000: —	
				Töölön s:n	1,260: —	
				Forsbyn s:n	1,050: —	
				Hermannin s:n	2,160: —	
				Bölen s:n	1,200: —	
				Poliisimaneesi	1,000: —	
				Kirjapaino ja varuskamari	4,000: —	
		Korjauspajan vuokra	480: —			
		Lääkäarin vastaanottohuoneist. vuokr.	960: —			
<i>II Luku. Smk 133,265: —</i>						
Lämmitys ja valaistus.						
III	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Polttopuut	70,000 —	
III	2			Valaistus	24,000 —	
<i>III Luku. Smk 94,000: —</i>						
5 P.L. Smk 1,227,265: —						
				Siirros	9,878,514	51

6 P.L.

			Siirros	9,878,514 51
Kuudes pääluokka.				
Yleiset rasitukset.				
Kyydinpito.				
I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 14/4 1915	b	Urakka, 4 hevosta 2,500 <i>I Luku. Smk 2,500:—</i>
Kruununverot.				
II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	b	Karjaverot ja kylvömaksu 54 96 <i>II Luku. Smk 54: 96</i>
Majoitus.				
III	1	Majoit. ohjes. 19/1 1876 Kvsto 11/3 1879	b	Majoituskustannukset 114,000
Majoituslautakunta.				
III	2	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915 16/5 1916 30/1 ja 24/4 1917	b b*	Palkkaukset: 1 puheenjohtaja 3,000:— 1 sihteeri 2,000:— 1 majoitusmestari 2,000:— 1 kielenkääntäjä 1,800:— 1 vahtimestari 1,200:— Palkanlisäystä puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle sota-aikana à 925:— kuukaudessa 11,100:— 21,100
III	3		c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot 1,200 <i>III Luku. Smk 22,300:—</i> 6 P.L. Smk 138,854: 96
Siirros				10,017,369 47

P.L.

				Siirros		10,017,369 47
Seitsemäs pääluokka.						
Terveyden- ja sairaanhoito.						
Terveydenhoitolautakunta.						
I	1			Palkkaukset:		
		Kvsto 29/11 1904	b	Puheenjohtaja, palkkiota	3,000:—	
		S:n 29/9 1908 30/12 1908	b	4 jäsentä à 20 mk joka kokouk- selta	2,500:—	
		S:n 30/12 1911 30/12 1912 30/12 1913 1/8 1916	b	1 sihteeri 1 puhtaaksikirjoittajatar 1 vahtimestari, palkkiota 1,200:— henkilökoht. palkanlis. 300:—	4,000:— 1,500:— 1,500:—	
		S:n 29/12 1914	b	1 päivystäjä	1,500:—	
		S:n 13/5 1913	b	1 toimistoapulainen	2,000:—	16,000 —
I	2			Polttoaineet		2,500 —
I	3			Valaistus		360 —
I	4		c	Vedenkulutus		100 —
I	5			Tarverahat		9,000 —
<i>I Luku. Smk 27,960:—</i>						
Lääkärit ja sairaanhoitajat.						
II	1			Palkkaukset:		
		S:n 24/10 1893 S:n 12/6 1917	b	Ensim. kaup.lääk., palkkaa 6,000:— palkkiota 6,000:—	12,000:—	
			c	Terveydenhoidontarkastajan viransi- jaisen palkkaamiseksi ensim. kau- punginlääkärin kesäloman aikana	600:—	
		K. S:n päät. 5/2 1910		Toinen kaupunginlääkäri 4,500:— korotusta 5 v:n palve- luksesta	450:—	4,950:—
		Kvsto 11/5 1909 28/3 1916	b	Sijaisen palkkaamis. toisen kaup. lääkärin kesäloman aikana	375:—	
		S:n 13/11 1917	b	1 terveydenhoidontarkastaja	10,000:—	
		S:n 13/5 1913	b	Viransijaisen palkkaamis. terveyden- hoidontark. kesäloman aikana	600:—	
		1886 v:n rahas.	b	2 aluelääkäriä à 3,000:—	6,000:—	
		Kvsto 19/4 1898 20/10 1903 14/11 1911 20/12 1911	b	5 s:n à 4,000:—	20,000:—	
					Siirros 54,525:—	10,045,329 47

P.L.	III	1			Siirros	13,800: —	10,142,704 47
			Kvsto ^{11/3} 1913	b	1 naispuolin. työtarkast. korot. 5 v:n palv. ^{1/4} 1918:sta	3,000: — 375: —	3,375: —
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911	b	1 ylikaitsija korotusta 10 v:n palveluksesta	2,800: — 500: —	3,300: —
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{16/3} 1909	b	3 kaitsijaa à korotusta 10 v:n palveluksesta à	2,500: — 500: —	9,000: —
			^{16/4} 1912	b	1 kaitsija korotusta 5 v:n palveluksesta	2,500: — 250: —	
			^{14/3} 1912	b	1 kaitsija korotusta 10 v:n palveluksesta ^{1/4} :stä 1918	187: 50	2,937: 50
				b	4 kaitsijaa à korotusta 5 v:n palveluksesta à	2,500: — 250: —	11,000: —
				b	3 nuor. kaitsijaa à korot. 5 v:n palveluksesta à	2,000: — 200: —	6,600: —
				b	2 nuor. kaitsijaa à korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/2} :stä 1918 à	2,000: — 183: 34	4,366: 68
				b	1 desinfioimisen johtaja korotusta 5 v:n palveluksesta	2,500: — 250: —	2,750: —
				b	1 desinfioitsija korotusta 5 v:n palveluksesta	2,000: — 200: —	2,200: —
			S:n ^{22/12} 1911	b	1 desinfioitsija korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/2} :stä 1918	2,000: — 183: 34	2,183: 34
			^{29/12} 1913	b	1 desinfioitsija	2,000: —	
				b	2 tartuntatautisten asuntojen puhdistajatarta à 1,000: —	2,000: —	65,512 52
III	2		S:n ^{13/3} 1917	b	Matkakulujen korvausta kaupungin-eläinlääkärille	500: —	
			S:n ^{29/12} 1914	b & c	Raitiotievuosiliput kaupungineläinlääkärille, näyttöedennottajalle, työtarkastajille ja kaitsijoille	3,600: —	4,100 —
III	3			c	Kotien desinfioiminen		30,000 —
<i>III Luku. Smlk 99,612: 52</i>							
						Siirros	10,242,316 99

7 P.L.

				Siirros	10,242,316	99
				Asuntotarkastus.		
IV	1			Palkkaukset:		
				1 asuntotarkastaja, avoinna *) —		
		Kvsto ² / ₃ 1915	b	1 miespuolinen tarkastusapulainen	3,600: —	
				1 naispuolinen tarkastusapulainen . .	2,100: —	
				1 kanslia-apulainen	1,200: —	6,900 —
IV	2			Siivoaminen 750 —		
IV	3		c	Tarkastusapulaisten raitiotievuosiliput 400 —		
IV	4			Tarverahat 1,000 —		
				<i>IV Luku. Smk 9,050: —</i>		
				Poliklinikat ja muu sairaanhoito.		
V	1			Erinäiset poliklinikat:		
		S:n ⁸ / ₅ 1917	b	Venerisiä tauteja sairastavain miesten poliklinikka 12,600: —		
		S:n ²⁹ / ₁₂ 1905 30/12 1910	b	Kallion lastenpoliklinikan määräraha 6,500: —		
		S:n ²⁹ / ₁₂ 1915	b	Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha	5,500: —	
				Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella . .	2,000: —	7,500: —
		S:n ³⁰ / ₁₂ 1912	b & c	Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimaspitöön	10,950: —	
		S:n ²⁸ / ₅ 1907 30/12 1912	b	Sairassijain varaamiseksi t:ri J. Silfvastin silmänsairaalassa	5,000: —	15,950: —
		S:n ¹⁵ / ₁₂ 1903 30/12 1907 30/12 1908	b	Määräraha korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten	5,700: —	
				Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa	18,540: —	
		S:n ³⁰ / ₁₂ 1911	b*	Kalliinanjanlisäystä	5,450: —	23,990: —
				Määräraha Diakonissalaitoksen Pitäjämäen kodille H:gin kaupungista olevia tuberkelitautesia lapsia varten	1,650: —	73,890 —
V	2	S:n ²⁹ / ₁₂ 1905 30/12 1910 30/12 1912	b	Määräraha Marian sairaalan tuberkulosipoliklinikkaa ja huoltolaa varten 36,000 —		
				Siirros	10,361,256	99

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

				Siirros	10,361,256	99
V	3	Kvsto 30/4 1912	b	Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten	20,000	—
V	4	S:n 30/12 1908 30/12 1910	b	Kättilöavun kustantamiseksi varattomille koto- naan	3,000	—
				<i>V Luku. Smk 132,890: —</i>		
				Terveystoimisto.		
VI	1			Palkkaukset:		
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	1 lääkäri	6,000: —	
				Viransijaisen palkkaamiseksi lääkärin kesäloman aikana	250: —	
				1 johtaja (avoinna)	—: —	
				1 assistentti	3,000: —	
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	Viransijaisen palkkaamiseksi assis- tentin kesäloman aikana	250: —	
				1 naistarkastaja	3,000: —	
				1 sairaanhoitajatar	2,000: —	
				1 naisapulainen	2,000: —	
		S:n 5/6 1917	b	1 konttoriapulainen	2,400: —	
				2 vanhempaa kaitsijaa à 2,500: — korotusta 5 v:n palve- luksesta à	250: —	
				korotusta 10 v:n palv. 1/4:stä 1918 à	187: 50	5,875: —
				2 vanh. kaitsijaa à 2,500: — korotusta 5 v:n palve- luksesta à	250: —	5,500: —
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	1 nuorempi kaitsijaa .. 2,000: — korotusta 5 v:n palve- luksesta	200: —	2,200: —
				1 nuorempi kaitsija	2,000: —	
				1 vahtimestari	1,800: —	
				korot. 5 v:n palv. .. 180: —	1,980: —	
				1 siivoojatar	600: —	37,055 —
VI	2			Polttoaineet	1,200	—
VI	3		c	Valaistus	500	—
VI	4			Vaatteiden pesu, puhdistus y. m.	400	—
				Siirros	10,423,411	99

7 P.L.

				Siirros	10,423,411 99
VI	5		c	Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito y. m.	2,200 —
VI	6		c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten.....	5,000 —
VI	7	Kvsto 14/3 1916	b	Sukupuolittautisten naisten kuljetus sairaalaan	2,400 —
				<i>VI Luku. Smk 48,755: —</i>	
Terveydellisten tutkimusten laboratorio.					
VII	1			Palkkaukset:	
				1 kemiallisen osaston, samalla laboratorin johtaja	9,000: —
				1 assistentti	4,800: —
				1 laboraattori	2,400: —
				korotusta 5 v:n palveluksesta	240: —
					2,640: —
		S:n 30/12 1907	b	1 näytteidenottaja	1,800: —
		30/12 1909		1 puhtaaksikirj. ja kassanhoitajatar	1,500: —
		30/12 1913		Tilapäisten apulaisten palkkaamiseen	3,000: —
		28/3 1916		1 vahtimestari, paitsiasuntoa, lämpöä ja valoa ..	1,700: —
				näytteiden vastaanotosta öiseen aikaan ..	100: —
				henkilökoht. palkanlis. ..	300: —
					2,100: —
		S:n 17/11 1908	b	1 bakteriologisen osaston johtaja	5,000: —
		28/3 1916		korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —
					6,000: —
		S:n 17/11 1908	b	Bakteriologin viransijaisen palkkio kesäloman aikana	400: —
		Sn 30/12 1907	b	1 vahtimestarinapulainen	900: —
		30/12 1912			
VII	2			Vedenkulutus	800 —
VII	3		c	Polttoaineet	5,000 —
VII	4			Valaistus	600 —
VII	5		c	Koneiden ja kirjakokoelman, näytteiden y. m. osto ja kunnossapito, siirtomääräraha ..	9,000 —
VII	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.	2,500 —
				<i>VII Luku. Smk 50,040: —</i>	
				Siirros	10,483,051 99

L.					Siirros	10,483,051	99
Lihantarkastusasema.							
VIII	1			Palkkaukset:			
			} b	1 johtaja, bakteriologi, avoinna *)	—: —		
				1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri ..	6,000: —		
				1 nuorempi s:n	4,000: —		
				1 kassanhoitaja	3,000: —		
				1 päiväkirjanpitäjä	1,800: —		
		Kvsto ^{25/11 1913} _{7/4 1914}		3 trikinientutkijaa à 1,800: —	5,400: —		
				1 halliesimies	2,400: —		
				2 leimaajaa à 1,500: —	3,000: —		
				4 kantajaa à 1,500: —	6,000: —		
				1 laboratorin vahtimestari	2,000: —		
				1 näytteidenottaja	1,500: —		
			1 tarkastusapulainen	1,500: —			
			c } Ylimäär. henkilökunta	27,400: —			
			c } Kesäloman aikaiset viransijaiset ..	1,500: —	65,500	—	
VIII	2	Välikirjan muk.		Vuokra	18,800	—	
VIII	3			Valaistus	2,000	—	
VIII	4			Kaasu ja höyry	2,000	—	
VIII	5			Vedenkulutus	300	—	
VIII	6		c }	Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	2,500	—	
VIII	7			Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	1,500	—	
VIII	8			Tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatus ..	3,500	—	
VIII	9			Hylkylihan poiskuljetus	1,500	—	
VIII	10			Siivoaminen ja pesu	2,500	—	
VIII	11			Sekalaiset menot	3,000	—	
				<i>VIII Luku. Smk 103,100: —</i>			
Rokotusainevarasto.							
IX	1		c }	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten	400	—	
IX	2		c }	Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	1,000	—	
				<i>IX Luku. Smk 1,400: —</i>			
					Siirros	10,587,551	99

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi kunnan teurastamon johtaja.

7 P.L.

			Siirros	10,587,551 99
Sekalaista.				
X	1		c {	Määräraha kulkutautien vastustamiseksi 20,000 —
X	2			S:n desinfiomismajalaa varten 5,000 —
X	3		c* {	Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa 2,000 —
X	4	Kvsto 10/6 1913	b {	Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa 8,000: —
				vuokrankorvausta 2,000: —
				10,000 —
				<i>X Luku. Smk 37,000: —</i>
Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.				
XI	1			Palkkaukset:
		1915 v:n rahas.	b {	Puheenjohtajan palkkio 3,000: —
				Palkkiota hallituksen jäsenille, 20 mk kultakin kokoukselta 4,200: —
			c* {	Sairaalatarkastaja 10,000: —
			c {	Sihteerin tehtävään hoitoa varten 3,600: —
				Kanslia-apulainen 2,400: —
				Vahtimestariapulainen 600: —
				23,800 —
XI	2		c {	Kansliahuoneiston vuokra 1,300 —
XI	3			Tarverahat 1,900 —
				<i>XI Luku. Smk 27,000: —</i>
Marian sairaala.				
XII	1			Palkkaukset:
		1908 v:n rahas.	b {	1 ylilääkäri sisätautien osastolla, laitoksen johtaja 8,000: —
		Kvsto 17/10 1905		korotusta 10 v:n palveluksesta 1,600: —
		30/12 1909		9,600: —
		30/12 1913		Viransijaisuuspalkkio alilääkärille ylilääkärin kesäloman ajalta 400: —
				1 alilääkäri sisätautien osastolla 4,500: —
				korotusta 10 vuoden palveluksesta 900: —
				5,400: —
				Viransijaisen palkkaamiseksi alilääkärin kesäloman aikana 300: —
				15,700: —
				10,651,551 99

7 P.L.

XII

1

1908 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1909
30/12 1910
30/12 1911
30/12 1912
30/12 1913
29/12 1914
29/12 1915

b&c

	Siirros	65,200:—	10,651,551	99
1 ylihoitajatar	1,500:—			
korotusta 5 v:n palveluksesta	150:—	1,650:—		
8 osastohoitajatar sisätautien osastolla à 840:—		6,720:—		
Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta		336:—		
Korotusta 4 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		336:—		
1 päivystävä yöhoit. sisätaut. osast.		840:—		
1 hoitajatar sisätautien poliklinikassa, samalla velvoll. avustamaan Röntgen-osastolla		840:—		
9 alihoitajatar sisätautien osastolla à 540:—		4,860:—		
Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta		360:—		
Korotusta 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		120:—		
Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1918		10:—		
8 yöhoitajatar sisätautien osastolla à 540:—		4,320:—		
1 leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla		840:—		
3 osastohoitajatar kirurgisella osastolla à 840:—		2,520:—		
Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/12:stä 1918		7:—		
1 hoitajatar kirurgisessa poliklinikassa		840:—		
Korotus 5 v:n palveluksesta		84:—		
6 alihoitajatar kirurgisella osastolla à 540:—		3,240:—		
2 yöhoitajatar kirurgisella osastolla à 540:—		1,080:—		
1 osastohoitajatar lastenosastolla	840:—			
korotusta 10 v:n palveluksesta	168:—	1,008:—		
1 imettäjätar lastenosastolla		720:—		
3 alihoitajatar lastenosastolla à 540:—		1,620:—		
	Siirros	97,551:—	10,651,551	99

P.L.

XII

1

1908 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1909

30/12 1910

30/12 1911

30/12 1912

30/12 1913

29/12 1914

29/12 1915

S:n 23/11 1909

1908 v:n rahas.

Kvsto 30/12 1909

30/12 1911

30/12 1912

30/12 1913

29/12 1914

29/12 1915

Siirros 97,551:— 10,651,551 99

b&c

b

c*

c*

b&c

2 yöhoitajatarlastenosastolla à
540:—Palkkaa 14:lle alihoitajattarena toi-
mivalle 3:nnen vuoden sairaanhoi-
tajataroppilaalle 1/10:stä 1918 ..

1 hieroja sisätautien osastolla

1 hieroja kirurgisella osastolla

Ylimääräinen sairaanhoito hoitohen-
kilökunnan sairastuessa

1 toimitsija

korotus 10 v:n palve-
luksesta

henkilökoht. palkanlis.

Toimitsijan kesäloman aikainen viran-
sijainen

1 toimitsijan apulainen

vuokratrahoja

1 toinen toimitsijan apul.

58 hengen ruoka à 1:60 (lääkärit,
hoitajattaret ynnä 3:nnen v:n oppi-
laat, imettäjä ja toinen toimitsijan
apul.)14 hengen ruoka à 1:60 (toisen
vuoden oppilaat)

150 0/0:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan

1 kylvettäjätar

20 siivoojatar à 300:—

1 liinavaatevaraston joh-
tajatar

henkilökoht. palkanlis.

1 ompelijatar, samalla liinavaateva-
raston johtajattaren apul.

3 ompelijatarta à 360:—

3 pesijätarta à 360:—

12 pesijätarta à 300:—

3 tarjoilijatar à 300:—

1 koneenkäyttäjä

korot. 5 v:n palveluk-
sesta

1 koneenkäyttäjä

korot. 10 v:n palve-
luksesta

3 lämmittäjää à 600:—

1,080:—

1,890:—

1,200:—

1,000:—

3,000:—

4,000:—

1,000:—

1,200:—

6,200:—

300:—

1,800:—

360:—

2,160:—

1,200:—

33,872:—

8,176:—

63,072:—

300:—

6,000:—

480:—

600:—

1,080:—

420:—

1,080:—

1,080:—

3,600:—

900:—

2,400:—

240:—

2,640:—

1,800:—

360:—

2,160:—

1,800:—

Siirros 241,761:— 10,651,551 99

7 P.L.

XII

1

1908 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1909
30/12 1911
30/12 1912
30/12 1913
29/12 1914
29/12 1915

b&c

1 lämmittäjä 6 kuukauden aikana à 50:— kuukaudessa	300:—	
1 vahtimestari	730:—	
korot. 10 v:n palveluksesta	146:—	
henkilökoht. palk. lis.	180:—	1,056:—
2 ovenvartijaa à 900:—		1,800:—
1 ruumiinavausapulainen		600:—
10 renkiä à 480:—		4,800:—
1 portinvartija		480:—
1 portin yövartija		600:—
1 klosetintyhjentäjätär		396:—
1 yövartija	600:—	
vuokrarahoja	600:—	1,200:—

c

Koridoorien vartioiminen vierailu-
koina, 3 henkeä à 360:—

c*

64 hengen ruoka à 1:15

1 hengen ruoka 6 kuuk. à 1:15

c*

150 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan

c

Lyhyen kesäloman hankkimiseksi
henkilökunnalle

c

8-tuntisen työpäivän johdosta asetetulle uudelle henkilökunnalle

c*

5 hengen ruoka à 1:15

c*

150 % kalliinajanlisäys ruokaan ..

334,135 30

Siirros 241,761:— 10,651,551 99

XII

2

1908 v:n rahas.
Kvsto 29/12 1914
S:n 29/12 1916

b&c

Ruuanpito:

2 emännöitsijää, niistä
toinen ruokalan johtajatar,
à 1,500:— 3,000:—
korot. 5 v:n palv. à
150:—

300:— 3,300:—

1 keittäjätär

1 keittäjätär

2 keittäjätärtä, à 360:—

8 palvelijatarta à 300:—

1 leipojatar

1 leipojatar

16 hengen ruoka à 1:15

c

24 potilaan ruoka à 1:60

c*

315 potilaan ruoka à 1:15

150 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan

Siirros 390,483:13 10,985,687 29

L.						
XII	2				Siirros 390,483: 13	10,985,687 29
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle 450: —	
					8-tuntisen työpäivän johdosta asetetulle uudelle henkilökunnalle 2,000: —	
					5 hengen ruoka à 1: 15 2,098: 75	
			<i>c*</i>		150 %o kalliinajanlisäys ruokaraahaan 3,148: 13	398,180 01
					<i>Lämpö ja valo:</i>	
XII	3				2,525 syltä halkoja à 130: — 328,250: —	
					Kaasu 5,000: —	
					Öljy ja pyyhkeet 650: —	333,900 —
XII	4		<i>c</i>		Valo	18,000 —
					<i>Lääketarpeet:</i>	
XII	5				Lääkkeet ja sidetarvikkeet	53,000 —
XII	6				Konekalut, kunnossapito ja osto	7,000 —
XII	7				Desinfioimisaineet, lysoli y. m.	4,500 —
XII	8				Röntgen-osaston vuosikulut	2,000 —
XII	9				Seerumitutkimus	1,200 —
					<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>	
XII	10				Vähäiset rakennusten korjaukset	6,000 —
XII	11				Kaluston osto ja korjaus	38,000 —
					<i>Erilaiset menot:</i>	
XII	12				Saippua, suopa ja suoda	30,000 —
XII	13				Vedenkulutus	10,300 —
XII	14		<i>c</i>		Puhtaanapito	4,000 —
XII	15				Hevosen elatus	10,000 —
XII	16				Työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	4,000 —
XII	17		<i>d</i>		Sekalaisia menoja	10,250 —
					<i>Desinfioimislaitos:</i>	
XII	18				Palkkaukset:	
					1 esimies (koneenkäytt.) 1,200: —	
					korot. 10 v:n palveluksesta 240: —	
					henkilökoht. palkanlis. 180: —	1,620: —
			<i>b</i>		1 apulainen 480: —	2,100 —
		1908 v:n rahas.			Siirros	11,918,117 30

7 P.L.

				Siirros	11,918,117 30
XII	19		<i>c</i> Desinfioimisaineet		2,500 —
XII	20		<i>c</i> 2 hengen ruoka à 1:15	839: 50	
			<i>c*</i> 150 0/0:n kalliinajanlisäys	1,259: 25	2,098 75
XII	21		<i>c</i> Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle		95 —
<i>Oppilaskoulu:</i>					
XII	22		Palkkaukset:		
		1908 v:n rahas.	<i>b</i> { 1 johtajatar, samalla velvollinen avustam. inventauksessa	840: —	
			1 palvelijatar	300: —	1,140 —
XII	23		{ Polttopuut ja kaasu		2,500 —
XII	24		{ Vaatteiden pesu ja silytys		1,500 —
XII	25		{ Kalusto		400 —
XII	26		{ 15 hengen ruoka à 1:60	8,760: —	
			{ 1 hengen ruoka à 1:15	419: 75	
			<i>c*</i> { 150 0/0:n kalliinajanlisäys	13,769: 63	22,949 38
			<i>c</i> {		
XII	27		{ Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden osto		1,500 —
XII	28		{ Sekalaiset menot		300 —
XII	29		{ Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle		82 50
<p><i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston alilääkäri, assistenttilääkäri ja amanuenssit saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, vuodeliinat ja ruuan sekä vuodeliinasten pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtajatar, sairaanhoitajattaret, oppilaat, imettäjä, kylvetäjä, liinavaatevaraston hoitajatar, ompelijattaret, siivoojattaret, tarjoilijattaret, oppilaskoulun palvelijatar, pesijättäret, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt, ovenvartijat, ruumiinavausapulainen, portinvartija, lämmittäjät, rengit, desinfioimislaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien osaston assistenttilääkäri sekä toinen toimitsijan apulainen, yövartija ja portin yövartija saavat vapaan ruuan, eiasuntoa. Toimitsija ja koneenkäyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulaitosta, mutta eivät saa maksutonta vaatteiden pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.</p>					
<i>XII Luku. Smk 1,301,630: 94</i>					
				Siirros	11,953,182 93

L.

				Siirros	11,953,182	93
XIII	1	Kulkutautisairaala.				
		Palkkaukset:				
		1 yllääkäri	9,000: —			
		korotus 5 v:n palvel.				
		1/9:stä 1918	300: —	9,300: —		
		1 alilääkäri	6,000: —			
		korotus 5 v:n palvel.				
		1/9:stä 1918	200: —	6,200: —		
		1 ensim. assistenttilääkäri	3,600: —			
		1 toinen assistenttilääkäri	3,000: —			
		1 ylihoitajatar	1,500: —			
		korotus 5 v:n palvel.				
		1/6:stä 1918	87: 50	1,587: 50		
		9 osastohoitajatar	à 900: —	8,100: —		
		korotusta 1 osastohoitajattarelle 5 v:n				
		palveluksesta	90: —			
		1 päivystävä yöhoitajatar	900: —			
		1 sairaankuljetushoitajatar	900: —			
		22 alihoitajatar	à 600: —	13,200: —		
		Korotus, alihoitajattarelle 10 v:n palv.				
		1/5:stä 1918	80: —			
		Korotusta 2 alihoitajattarelle 5 v:n				
		palveluksesta à 60: —	120: —			
		Korotus 1 alihoitajattarelle 5 v:n palv.				
		1/1—30/4 1918	20: —			
		13 yöhoitajatar	à 600: —	7,800: —		
		Ylimääräinen sairaanhoito ja opetus-				
		kurssit	6,000: —			
		1 toimitsija	4,000: —			
		korotus 5 v:n palvel.				
		1/6:stä 1918	233: 33			
		henkilökoht. palkanlis.	1,200: —	5,433: 33		
		1 konttoriapulainen	1,800: —			
		2 puhelimenhoitajatar	à 780: —	1,560: —		
		1 liinavaatevarastonhoitajatar	1,200: —			
		52 hengen ruoka à 1: 60	30,368: —			
		150 0/0:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan		45,552: —		
		15 siivoojatar	à 300: —	4,500: —		
		1 siivoojatar desinfioim. varten ..	360: —			
		2 siivoojatar s:n à 300: —	600: —			
				Siirros	152,270: 83	11,953,182
						93

1913 v:n rahas. }
 Kvsto 28/3 1916 } b & c

e*

P.L.					
				Siirros	6,040: —
					12,210,099 76
			c c*	2 hengen ruoka à 1: 60	1,168: —
				10 hengen ruoka à 1: 15	4,197: 50
				Potilaiden ruoka	72,000: —
				150 0/0:n kalliinanjanlis. ruokarahaan	116,048: 25
				Ylimääräinen palveluskunta	1,020: —
				3 hengen ruoka à 1: 15	1,259: 25
			c*	150 0/0 kalliinanjanlisäys ruokarahaan	1,888: 90
					203,621 90
				<i>Lämpö ja valo:</i>	
XIII	3			Lämpö a) halot	208,000: —
				b) hiilet ja kaasu	7,000: —
					215,000 —
XIII	4			Valo	14,400 —
				<i>Lääketarpeet:</i>	
XIII	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	20,000 —
XIII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto	2,000 —
				<i>Rakennukset ja kalusto:</i>	
XIII	7			Vähäiset rakennusten korjaukset	3,000 —
XIII	8		c	Kaluston osto ja kunnossapito	36,000 —
XIII	9			<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>	20,000 —
XIII	10			<i>Automobiilin kunnossapito</i>	15,000 —
				<i>Erilaiset menot:</i>	
XIII	11			Saippua, suopa ja suuda	25,000 —
XIII	12			Vedenkulutus	10,000 —
XIII	13			Desinfiointi	15,000 —
XIII	14			Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito	2,000 —
XIII	15			Työpukujen kankkimiseksi hoitohenkilökunnalle	5,000 —
XIII	16			Sekalaiset menot	18,400 —
				<i>Muist.</i> Yhliääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneenkäyttäjät, ja huonekalupuuseppä saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon; assistenttilääkärit, ylihoitajat, kaikki sairaanhoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, linnaustevaraston hoitajat, siivoojattaret, ompelijattaret, silittäjät, pesijät, lämmitäjät, vahtimestari, ovenvartija, portinvartija, rengit, yövartija, desinfiointisija apulaisineen ja autonohjaaja sekä kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt ynnä sairaalan ylimäär. palveluskunta saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun sairaalassa.	
				<i>XIII Luku. Smk 861,338: 73</i>	
				Siirros	12,814,521 66

7 P.L.

		Siirros	12,814,521	66
		Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.		
XIV	1	Palkkaukset:		
		1 ylilääkäri, sairaalan johtaja	8,000: —	
		korotus 5 v:n palveluksesta	800: —	8,800: —
		Ylilääkäriin kesäloman aik. viransij. palkkio	400: —	
		3 assistenttilääkärinä à 2,400: — ..	7,200: —	
		Assistenttilääkärien kesäloman aik. viransij. à 200: —	400: —	
		1 assistenttilääkäri	3,600: —	
		Kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio	300: —	
		1 ylihoitajatar mielisairaalassa	1,500: —	
		korotusta 10 vuoden palveluksesta	300: —	1,800: —
		1 s:n yleisellä osastolla	1,500: —	
		1 s:n	1,500: —	
		Kvsto ^{8/10 1912} b & c _{22/12 1917}	3 osastohoitajattarta mielisairaalassa à 840: —	2,520: —
		19 alihoitajattarta mielisairaalassa à 540: —	10,260: —	
		Korotus 3 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	180: —	
		Korotus 2 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/11:stä 1918 à 10: — ..	20: —	
		3 siivoojattarta mielisairaalassa à 300: —	900: —	
		3 mieshoitajaa à 720: —	2,160: —	
		Korotus 1 hoitajalle 5 v:n palveluksesta	72: —	
		5 osastohoitajattarta yleisellä osastolla à 840: —	4,200: —	
		Korotus 2 osastohoitajattarelle 10 v:n palveluksesta à 168: —	336: —	
		S:n 2 osastohoitajattarelle 5 v:n palv. à 84: —	168: —	
		1 osastohoitajatar Greijuksessa	900: —	
		18 hoitajattarta yleisellä osastolla à 540: —	9,720: —	
		Siirros	56,936: —	12,814,521
				66

P.L.	XIV	1			Siirros	56,936:—	12,814,521 66
					1 yöhoitajatar	300:—	
					6 yleisen osaston siivoojatar	à 300:—	1,800:—
					1 hierojatar		1,200:—
					Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenki-		
					lökunn. ja palvelijast. sairastuessa		600:—
					1 toimitsija	4,000:—	
					Greijuksen toimitsijan		
					tehtävistä	600:—	4,600:—
					1 toimitsijan apulainen	2,000:—	
					vuokrarahoja	600:—	2,600:—
					1 liinavaatevaraston, ompeluosast-		
					on, pesun ja työn johtaja-		
					tar		1,200:—
					1 apulaisjohtajatar		600:—
					2 kylvettäjärtä à 360:—		720:—
					3 ompelijatarta à 360:—		1,080:—
					3 pesijätärtä à 300:—		900:—
					2 silittäjärtä à 300:—		600:—
					2 tarjoilijatar		600:—
					1 vahtimestari		1,000:—
					1 kirvesmies		1,200:—
					6 renk., niistä 1 Greijuksessa, à 480:—		2,880:—
					2 portinvartijaa à 480:—		960:—
					1 yövartija		1,200:—
					Kesäloman hankkimiseksi hoitajatta-		
					rille ja muulle palveluskunnalle		3,200:—
					51 hengen ruoka à 1: 60		29,784:—
					33 hengen ruoka à 1: 15		13,851: 75
					150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.		65,453: 62
					Ylimääräinen palveluskunta		1,875:—
					6 hengen ruoka à 1: 15		2,518: 50
					150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.		3,777: 75
							201,436 62
					<i>Ruuanpito:</i>		
					1 emännöitsijä		1,200:—
					1 apulaisemännöitsijä		600:—
					1 keittäjä		480:—
					1 keittäjä		420:—
					4 keittäjärtä, niistä 1 Greijuksessa,		
					à 360:—		1,440:—
					Siirros	4,140:—	13,015,958 28

Kvsto 8/10 1912 b & c

c*

c*

XIV

2

7 P.L.	XIV	1			Siirros	4,140: —	13,015,958	28		
			Kvsto ³ / ₁₀ 1912	b&c	5 palvelijatarta, niistä 1 Greijuksessa, à 300: —	1,500: —				
					1 leipojatar	420: —				
					1 leipojatar	360: —				
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	500: —				
					1 hengen ruoka à 1: 60	584: —				
					14 s:n s:n à 1: 15	5,876: 50				
					415 potilaan ruoka à 1: —	151,475: —				
					150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	236,903: 25				
					Ylimääräinen palveluskunta	1,575: —				
					5 hengen ruoka à 1: 15	2,098: 75				
					150 %:n kalliinajanlisäys ruokarah.	3,148: 13		408,580	63	
					<i>Lämpö ja valo:</i>					
XIV		3				c*	Lämpö, 1,300 syltä halkoja à 130: —		169,000	—
XIV		4					Valo		10,000	—
			<i>Lääketarpeet:</i>							
XIV		5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet		30,000	—		
			<i>Rakennukset ja kalusto:</i>							
XIV		6			Vähäiset rakennusten korjaukset		5,000	—		
XIV		7			Kaluston osto ja kunnossapito		30,000	—		
			<i>Erilaiset menot:</i>							
XIV		8		c	415 hengen vaatteiden pesu kaupungin kunnallis- kodissa, noin 6,500 kg kuukaud., à 80 p. kg		52,000	—		
XIV		9			Saippua, suopa ja suuda		5,000	—		
XIV		10			Vedenkulutus		6,000	—		
XIV		11			3 hevosen elatus		15,000	—		
XIV		12			Utteruusrahoja mielenvikaisten tekemistä töistä		1,500	—		
XIV		13			Patjain ja korvallisten oljet		3,000	—		
XIV		14			Puhtaanapito ja nuohominen		5,000	—		
XIV		15			Konttoritarvikkeet, painatuskulut y. m.		1,500	—		
XIV		16			Mielenvikaisten kuljetus Niekbyn sairaalaan		1,000	—		
XIV		17			Työpukujen hankkimiseksi hoitohenkilökunnalle		6,000	—		
XIV		18			Sekalaiset menot		7,500	—		
						Siirros	13,772,038	91		

L.

				Siirros	13,772,038 91
			Uusi tuberkulosiosasto.		
XIV	19		Palkkaukset:		
			2 assistenttilääkäriä à 3,600: —	7,200: —	
			1 assistenttilääkäri 8 kuuk.	2,400: —	
			2 osastohoitajatarta à 840: —	1,680: —	
			6 alihoitajatarta à 540: —	3,240: —	
			3 s:n 8 kuuk. à 360: —	1,080: —	
			4 siivoojattarta à 300: —	1,200: —	
			1 pesijätär	300: —	
			8 hengen ruoka à 1:60	4,672: —	
			5 s:n s:n à 1:15	2,098: 75	
			3 s:n s:n à 1:60 8 kuuk.	1,152: —	
		c*	150 0/0:n kalliinanjanlisäys	11,884: 13	36,906 88
XIV	20	Kvsto 22/12 1917	b } <i>Ruuanpito:</i>		
			90 potilaan ruoka à 1: —	32,850: —	
		c*	150 0/0 kalliinanjanlisäys	49,275: —	82,125 —
			<i>Erilaiset menot:</i>		
XIV	21		Lämpö		15,000 —
XIV	22		Valo		1,500 —
XIV	23		Lääkkeet ja sidetarvikkeet		8,000 —
XIV	24		Kaluston osto ja kunnossapito		5,000 —
XIV	25		90 potilaan vaatteiden pesu		10,000 —
XIV	26		Vedenkulutus		2,000 —
XIV	27		Patjain ja korvallisten oljet		2,000 —
XIV	28		Puhtaanapito		500 —
XIV	29		Sekalaiset menot		3,000 —
			<i>Muist.</i> Kolme assistenttilääkäriä saa vapaan asunon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret ja muut hoitajattaret, siivoojattaret, mieshoitaja, linavaatevaraston johtajatar apulaisineen, ompelijattaret, pesijättäret, silittäjättäret, tarjoilijattaret, vahtimestari, kirvesmies, rengit, portinvartijat, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä, keittäjättäret, palvelijattaret ja leipojattaret saavat vapaan asunon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Toimitsija saa vapaan asunon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.		
			<i>XIV Luku. Smk 1,123,549: 13</i>		
			Nickbyn mielisairaala.		
XV	1		Palkkaukset:		
			1 ylilääkäri, laitoksen johtaja	10,000: —	
		1914 v:n rahas. b & c	Viransijaisuuspalkkio ylilääkäriin kesäloman aikana	400: —	
			Siirros	10,400: —	13,938,070 79

7 P.L.

XV

1

Kvsto $\frac{6}{6}$ 1916S:n $\frac{13}{11}$ 19171914 v:n rahas. *b & c**c**

	Siirros	10,400: —	13,938,070 79
1 alilääkäri	6,000: —		
1 toinen alilääkäri	5,000: —		
Viransijaisuuspalkkiot alilääkärien kesäloman aikana à 400: —	800: —		
Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —		
2 ylihoitajatarta à 1,500: —	3,000: —		
1 työnjohtajatar	900: —		
2 osastohoitajatarta à 900: —	1,800: —		
19 hoitajaa à 720: —	13,680: —		
31 hoitajatarta à 480: —	14,880: —		
5 siivoojatarta, à 300: —	1,500: —		
6 hengen ruoka à 1: 50	3,285: —		
Viransijaisen lääkärin ruoka 92 päivänä à 1: 50	138: —		
55 hengen ruoka à 1: 10	22,082: 50		
8 oppilaan ruoka 6 kuuk. aikana à 1: 10	1,606: —		
<i>c*</i> 150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah. Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana	40,667: 25		
1 toimitsija	4,000: —		
henkilökoht. palkanlis. 1,500: —	5,500: —		
1 varastonhoitajatar	720: —		
1 pesunjohtajatar	600: —		
1 ylikoneenkäyttäjä	1,800: —		
1 toinen koneenkäyttäjä	1,500: —		
1 lämmittäjä-mekanikko 720: —	720: —		
vuokrarahoja	240: —	960: —	
3 lämmittäjää à 600: —	1,800: —		
1 puutarhuri	1,200: —		
1 puuseppä	800: —		
1 maalari	720: —		
1 suutari	600: —		
1 räätäli	600: —		
1 seppä	800: —		
1 vahtimestari	720: —		
1 yövartija	480: —		
vuokrarahoja	240: —	720: —	
1 vanhempi maanviljelysrenki	720: —		
vuokrarahoja	240: —	960: —	
3 renkiä à 480: —	1,440: —		
	Siirros	150,178: 75	13,938,070 79

				Siirros	150,178: 75	13,938,070	79
.L.	XV	1					
			1914 v:n rahas.	b & c	9 pesijätärtä à 300: —	2,700: —	
					1 kylvettäjäätä	300: —	
					1 sianhoitaja	420: —	
					3 hengen ruoka à 1; 50	1,642: 50	
					28 hengen ruoka à 1: 10	11,242: —	
				c*	150 0/0:kalliinaj.lisäystä ruokarah.	19,326: 75	
					Puhelinkeskuksen hoito	900: —	
					Kesäloman hankkimiseksi talous-		
					henkilökunnalle ja taudintapausten		
					varalta	1,000: —	
			1914 v:n rahas.	b	1 saarnaaja	800: —	
					1 lukkari	300: —	
					Ylimääräinen palveluskunta	2,400: —	
					3 hengen ruoka à 1: 10	1,204: 50	
				c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	1,806: 75	194,221 25
	XV	2			<i>Ruuanpito:</i>		
			1914 v:n rahas.	b & c	1 emännöitsijä	1,200: —	
					1 apulaisemännöitsijä	600: —	
					2 keittäjäätärtä à 480: —	960: —	
					5 palvelijatarta à 300: —	1,500: —	
					1 leipojatar	360: —	
					1 s:n	300: —	
					1 renki	480: —	
					2 hengen ruoka à 1: 50	1,095: —	
					10 hengen ruoka à 1: 10	4,015: —	
					30 potilaan ruoka à 1: 10	12,045: —	
					370 s:n s:n à —: 80	108,040: —	
				c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	187,792: 50	
				c	Kesäloman hankkimiseksi henkilö-		
					kunnalle	400: —	
					Ylimääräinen palveluskunta	300: —	
					1 hengen ruoka à 1: 10	401: 50	
				c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	602: 25	320,091 25
					<i>Lämpö, valo ja voima:</i>		
	XV	3			Polttoaineet, 2,500 sylvä halkoja à 110: —	275,000	—
	XV	4			Petroli, kynttilät ja sähkölamput	2,000	—
	XV	5			Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.	4,000	—
	XV	6		e	Sähköaseman valvonta	800	—
	XV	7			<i>Lääkkeet, sidetarvikkeet y. m.</i>	6,500	—
					Siirros	14,740,683	29

7 P.L.

			Siirros		14,740,683 29
			<i>Rakennukset ja kalusto:</i>		
XV	8		Vähäiset rakennusten korjaukset ynnä maalaus- tarvikkeet, takomatyöt y. m. 5,000 —		
XV	9		Kaluston ja parselien osto ja korjaus 50,000 —		
XV	10	Kvsto 13/11 1917	b*	Kaluston osto sairaalan laajennusta varten 18,600 —	
			<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>		
XV	11			Tasoitustyöt, istutukset, maanviljelyksen ja puu- tarhan hoito 10,000 —	
XV	12		c	4 hevosen elatus 16,000 —	
			<i>Erilaiset menot:</i>		
XV	13			Saippua, suopa, suuda y. m. 12,000 —	
XV	14			Oljet 600 —	
XV	15			Työskenteleväin potilaiden uutteruusrahat 2,500 —	
XV	16			Puhtaanapito, nuohominen y. m. 3,500 —	
XV	17			Sekalaiset menot 8,000 —	
XV	18			<i>Potilaiden elätteelleanto</i> 45,000 —	
			<p><i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lukkaria on kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saavat kuitenkin laitoksen lämmittäjä, mekanikko, yövartija, vanhempi renki sekä ylimääräiseen palveluskuntaan kuuluva kolmas koneenkäyttäjä vuokra-rahvoja, kolme ensiksi mainittua 20 ja kolmas koneenkäyttäjä 25 markkaa kuukaudessa.</p> <p>Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta ylilääkäreitä, ensim. alilääkäreitä, toimitsijaa, saarnaajaa ja lukkaria, saavat vapaan ruuan ja pesun, toinen alilääkäri ei kuitenkaan saa maksutonta palvelusta.</p>		
			<i>XV Luku. Smk 973,812: 50</i>		
			Humaliston sairaala.		
XVI	1			Palkkaukset:	
		Kvsto 6/4 1909	b & c	1 lääkäri 3,000: —	
		30/12 1910		korot. 5 v:n palveluk-	
		30/12 1911		sesta 300: —	
		29/12 1914		3,300: —	
				Lääkärin kesäloman aikainen viran-	
				sijainen 250: —	
				Siirros	3,550: —
					14,911,883 29

P.L.								
	XVI	1				Siirros	3,550:—	14,911,883 29
						1 amanuenssi	1,200:—	
						1 ylihoitajatar, samalla taloudenhoitaja	1,080:—	
						korotusta 5 v:n palveluk- sesta	108:—	
						3 osastohoitajatarta à 840:—	2,520:—	
						Korotusta 5 v:n palveluksesta	252:—	
						3 alihoitajatarta à 600:—	1,800:—	
						Korotusta 1 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	60:—	
						Alihoitajatarten kesäloman aikaiset viransijaiset	700:—	
						8 hengen ruoka à 1:60	4,672:—	
						150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	7,008:—	
						3 siivoojatarta à 300:—	900:—	
						1 pesijätär	360:—	
						1 ompelijatar	360:—	
						2 renkiä à 480:—	960:—	
						Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	200:—	
						7 hengen ruoka à 1:15	2,938:25	
						150 0/0:n kalliinajanlisäys	4,407:38	33,075 63
	XVI	2				<i>Ruuanpito:</i>		
						1 emännöitsijä	480:—	
						1 leipojatar	300:—	
						2 palvelijatarta à 300:—	600:—	
						Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	100:—	
						Keittiöhenkilökunnan, 4 hengen, ruoka à 1:15	1,679:—	
						50 potilaan ruoka à 1:15	20,987:50	
						150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	33,999:75	
						Ylimääräinen palveluskuunta	2,400:—	
						3 hengen ruoka à 1:15	1,259:25	
						150 0/0:n kalliinajanlisäys ruokarah.	1,888:—	63,693 50
	XVI	3				<i>Lämpö ja valo:</i>		
	XVI	4				Lämpö, 220 syltä halkoja à 130:—	28,600—	
						Valo	1,500—	
						Siirros	15,038,752 42	

P.L.

Siirros 15,195,011 42

Kahdeksas pääluokka.**Vaivaishoito.****Vaivaishoitohallitus.**

I 1

		Palkkaukset:		
Kvsto	21/9 1909	b	1 puheenjohtaja	3,000: —
	21/2 1911		1 toimitusjohtaja	10,000: —
	30/12 1912		1 sihteeri	6,000: —
	29/12 1914		1 kamreeri	3,600: —
			1 lastenhoidontarkastaja	6,000: —
			1 tarkastusapulainen	1,500: —
			1 johtajan apulainen	4,500: —
			1 kassanhoitaja	1,800: —
			1 kanslianjohtaja	2,400: —
			korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —
S:n	20/4 1909	b	1 kanslianjohtaja	2,400: —
	21/9 1909		korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —
	28/5 1913		henkilökohtaista palkkionlisäystä	500: —
S:n	11/6 1912	b	1 rekisteritoimiston johtajatar	2,000: —
S:n	29/12 1915	b	2 avustavaa kanslianjohtajaa à 1,800: —	3,600: —
S:n	11/6 1912	b	7 kirjuriapulaista à 1,500: —	10,500: —
		c	4 diakonissaa à 1,500: —	6,000: —
S:n	2/3 1915	b	1 kaitsija	1,500: —
			korotusta 10 v:n palveluksesta	300: —
S:n	12/6 1917	b	7 kaitsijaa à 1,500: —	10,500: —
			korotusta 5 v:n palveluksesta à 150: —	1,050: —
S:n	22/12 1898	b	4 kaitsijaa à 1,500: —	6,000: —
			1 järjestysmies	3,000: —
S:n	30/12 1908	b	1 vahtimestari	1,800: —
			1 toinen vahtimestari	960: —
S:n	30/12 1912	b	Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelukouksista	9,000: —
c			Palkkioita vakinaisille maaseutuasiemiehille	7,000: —
			Korvausta tarkastusmatkoista	4,500: —
			Määräraha 22 raitiotievuosilipun ostoon	4,400: —
				Siirros 115,310: —
				15,195,011 42

8 P.L.

I	1			Siirros 115,310: —	15,195,011	42
				Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille	3,300: —	118,610
I	2		c	Vuokra		8,000
I	3			Valaistus		600
I	4			Polttoaineet		4,000
I	5			Vedenkulutus		100
I	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.		14,000
I	7		d	Arvaamattomat menot		6,000
				<i>I Luku. Smk 151,310: —</i>		
				Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.		
				<i>Yhteiset kustannukset:</i>		
II	1	1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912 } S:n ^{23/9} 1913 } S:n ^{28/12} 1906 } ^{22/12} 1917 } 1886 v:n rahas. Kvsto ^{9/6} 1914 }	b	Palkkaukset: 1 johtaja 2 konttoristia à 3,000: — 1 konttoriapulainen	6,000: — 6,000: — 2,000: —	
		S:n ^{11/6} 1912	c	1 saarnaaja	2,400: —	
			b	1 sairaanhoitajatar Palkkio urkujensoitosta ja kirkko- laulun johtamisesta 1 työnjohtaja 1 maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja 1 koneenkäyttäjää 1 apulaiskoneenkäyttäjää 6 kuuk. ai- kana 1 lämmittäjä-mekaanikko 2 lämmittäjää à 600: —	900: — 300: — 1,800: — 1,200: — 2,000: — 750: — 900: — 1,200: —	
		S:n ^{11/6} 1912 } ^{7/9} 1915 }	b & c	1 pesulaitoksen johtajatar 1 pesijätär 11 pesijätärtä à 324: — 1 emäntä 1 keittäjätär 2 keittäjätärtä à 360: — 4 s:n à 300: — 3 palvelijatarta à 360: — 2 leipojatarta à 360: — 1 sianhoitaja	900: — 420: — 3,564: — 1,500: — 480: — 720: — 1,200: — 1,080: — 720: — 600: —	
				Siirros 36,634: —	15,346,321	42

L.

II	1			Siirros	36,634: —	15,346,321	42
		Kvsto 11/11 1913	b	1 sianhoitaja	480: —		
				Lääkärinvalvonta Kunnalliskodissa ja Työlaitoksessa sekä Oulunkylän lastenkodissa	2,400: —	39,514	
II	2		c	Lääkkeet		12,000	
II	3			Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt		4,000	
II	4			Maanviljelystä varten		5,000	
II	5			Kirjastoa varten		1,000	
				<i>Kunnalliskoti:</i>			
II	6			Palkkaukset:			
		S:n 30/12 1913 24/2 1914 7/9 1915 22/12 1917	b	1 naistöiden johtajatar	600: —		
				1 ylihoitajatar	1,200: —		
				1 pientenlastenosaston s:n	1,000: —		
				1 avustava s:n s:n	780: —		
				4 osastohoitajatar a 780: —	3,120: —		
				11 siivoojatar a 420: —	4,620: —		
				1 renki (ajomies)	720: —		
				Korvausta portinvartijan toimesta ..	480: —		
				Sijaisten palkkaamiseen erinäisten virkailijain kesäloman ajaksi	1,100: —	13,620	
II	7		c*	Vaatetus	17,000: —		
				150 0/0:n kalliinajanlisäys	25,500: —	42,500	
II	8			Ruuanpito:			
				450 hoidokin ruoka a 60 p.	98,550: —		
				Sairaiden ruoka ja tavallisen ruuan parannus	4,000: —		
				Henkilökun., 11 heng., ruoka a 1: 20	4,818: —		
				S:n 4 s:n väliaik. sairaalaosast. a 1: 20	1,752: —		
			c	45 s:n a 90 penniä	14,782: 50		
				6 s:n sairaalaosastolla a 90 penniä	1,971: —		
			c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys	188,812: 25	314,685	75
II	9			Kalusto		25,000	
II	10			Tarveaineet		15,000	
II	11			Polttoaineet		150,000	
II	12			Valaistus		9,000	
II	13			Vedenkulutus		10,000	
II	14			10 hev. kaurat ja heinät sekä silain y. m. kunnossapito		31,000	
II	15			Korjaustyöt		5,000	
II	16			Uutteruusrahat		10,000	
II	17			Saippua ja suopa		20,000	
II	18		d	Sekalaiset menot		20,000	
				Siirros		16,073,641	17

8 P.L.

				Siirros	16,073,641	17		
<i>Työlaitos:</i>								
II	18	Kvsto ^{19/10 1909} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913}	b	Palkkaukset:				
				1 kaitsija	2,400: —			
				1 konttoriapulainen	960: —			
				5 vahtimestaria à 1,200: —	6,000: —			
				1 vahtimestari	960: —			
				2 työesimiestä à 1,200: —	2,400: —			
		Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400: —		13,120	—		
II	19			Polttoaineet		20,000	—	
II	20			Valaistus		1,200	—	
II	21			Vedenkulutus		700	—	
II	22		c	Ruuanpito:				
				150 hoidokin ruoka à 60 penniä	32,850: —			
				Sairaanruoka	2,000: —			
				Palveluskunn., 9 hengen, ruoka à 90 p.	2,956: 50			
			c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys	56,709: 75		94,516	25
II	23		c*	Vaatetusmenot	6,000: —			
			c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys	9,000: —		15,000	—
II	24		c	Tarveaineet			80,000	—
II	25			Kalusto ja työkalut			5,000	—
II	26			Uutteruusrahat			9,000	—
II	27			Korjaustyöt			2,000	—
II	28		d	Sekalaiset menot			6,000	—
<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>								
II	29	S:n ^{29/12 1914}	b & c	Palkkaukset:				
				1 johtajatar	1,200: —			
				1 lastenhoitajatar	720: —			
				11 s:n à 480: —	5,280: —			
				1 keittäjätär	420: —			
				1 ompelijatar	360: —			
		2 palvelijatarta à 360: —	720: —					
		Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	600: —		9,300	—		
II	30		c*	Vaatetus	4,500: —			
			c*	150 0/0:n kalliinajanlisäys	6,750: —		11,250	—
II	31		c	Ruuanpito:				
				65 lapsen ruoka à 75 p:iä	17,793: 75			
				Henkilök., 2 hengen, ruoka à 1: 20	876: —			
				S:n, 15 hengen, à 90 p:iä	4,927: 50			
				Siirros	23,597: 25	16,340,727	42	

.L.	II	31			Siirros 23,597: 25	16,340,727 42
					Henkilök., 2 hengen, ruoka à 60 p:iä 438: —	
			c*		150 %:n kalliinajanlisäys 36,052: 87	60,088 12
	II	32			Polttoaineet	8,000 —
	II	33			Valaistus	900 —
	II	34			Vedenkulutus	240 —
	II	35			Kalusto	1,500 —
	II	36	c		Lääkkeet	3,000 —
	II	37			Korjaustyöt	600 —
	II	38			Vaatteiden pesu	10,000 —
	II	39	d		Sekalaiset menot	2,500 —
					<i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lääkäriä saavat kaikki vaivashoidon eri laitosten toimihenkilöt vapaan asunnon, polttopuut ja valon; työlaitoksen konttoriapulainen, Oulunkylän lastenkodin johtajatar, hoitajattaret ja palvelijat saavat sen lisäksi vapaan ruuan.	
					<i>II Luku. Smk 1,081,234: 12</i>	
					Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.	
	III	1			Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut	500,000 —
	III	2			Sairaanhoito	400,000 —
	III	3			Mielenvikaisten hoitokustannukset	500,000 —
	III	4			Lääkkeet	35,000 —
	III	5	c		Suoranaisia apurahoja:	
					a) vaivashoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille 400,000: —	
					b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivashoitoon 125,000: —	525,000 —
					<i>III Luku. Smk 1,960,000: —</i>	
					Sekalaista.	
	IV	1			Hautauskuluja	7,500 —
	IV	2			Määrärahoja Kaupunkilähetykselle:	
			c		miesten työlaitoksen voimaspittoon Betaniassa 5,000: —	
					naisten työlaitoksen s:n 8,000: —	
					s:n Sörnäsän s:n 6,000: —	
					Puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä 5,000: —	
					Siirros 24,000: —	18,395,055 54

8 P.L.

IV	2			Siirros 24,000:—	18,395,055	54
IV	3		c	Pelastusarmeijalle sen pelastustyön hyväksi 15,000:—	39,000	—
				Ryhtylän miesten työsiirtolan voimassapitoon ..	25,000	—
				<i>IV Luku. Smk 71,500:—</i>		
				8 P.L. Smk 3,264,044:12		

9 P.L.

<i>Yhdeksäs pääluokka.</i>						
Opetus- ja sivistyslaitokset.						
Merikoulu.						
I	1	Kvsto ^{9/5} 1900 Välikirj. muk.	b	Vuokra	4,000:—	
			c	Polttopuut	1,000:—	5,000
				<i>I Luku. Smk 5,000:—</i>		
Käsityöläiskoulut.						
II	1	K. Julistus ^{12/9} 1900	b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskoululle	69,856	—
II	2		c	S:n alemmille käsityöläiskouluille	49,979	40
				<i>II Luku. Smk 119,835:40</i>		
Valmistava poika-ammattikoulu.						
III	1	Kvsto ^{28/9} 1900 ^{20/11} 1900	b	Palkkaukset:		
				1 vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200:—	
				korotus 5 v:n palveluksesta	600:—	4,800:—
				1 vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200:—	
				korotus 10 v:n palveluksesta	1,200:—	5,400:—
				Siirros 10,200:—	18,583,890	94

P.L.	III	1			Siirros	10,200: —	18,583,890 94
			Kvsto ^{26/9 1900} ^{20/11 1900} ^{19/12 1901}	} b	1 vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa ..	3,000: —	
						korotus 15 v:n palve- luksesta	1,200: —
			S:n ^{26/9 1900} ^{20/11 1900} ^{20/1 1914} ^{29/12 1914}	} b	1 vakinainen työmestari puutöissä	4,125: —	
						korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —
				} b	1 vakinainen työmestari metallitöissä	4,050: —	
						korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —
				} b	Johtaja, palkkiota	2,100: —	
						Palkkioita tuntiopettajille, 104 viikko- tunn. à 150 mk	15,600: —
			S:n ^{30/12 1907} ^{20/1 1914} ^{29/12 1914}	} b	Palkkioita tuntiopettajille vihkojen korjauks., 6 viikotunn. à 150 mk	900: —	
						1 alityömestari puu- töissä	2,250: —
				} b	korotus 15 v:n palve- luksesta	600: —	2,850: —
						1 alityömestari metalli- töissä	3,000: —
			S:n ^{30/12 1910} S:n ^{3/11 1908} ^{20/1 1914} ^{29/12 1914}	} b	korotus 5 v:n palve- luksesta	200: —	
						henkilökoht. lis.	600: —
			S:n ^{30/10 1906} S:n ^{30/12 1913}	} b	Palkkioita työpajan silmälläpidosta ruotsalaisella ja suomalaisella osast.	1,600: —	
						Vahtimestarin palkkio	1,600: —
				} b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana	650: —	53,475
III	2					Työpajain työaineet	
III	3			} c	Työpajain korjaus ja täydennys		1,200
III	4					Kirjasto ja aikakauskirjat	
III	5			} c	Painatus ja tarverahat		1,500
III	6					Oppilaskirjastoa varten	
III	7			} b	Opetusvälineet		750
III	8		S:n ^{28/11 1905} Välikirj. muk. }			Työpajahuoneiston vuokra	
III	9			} c	Lämpö ja sähkövoima		525
III	10					Valaistus	
III	11			} c	Puhtaanapito		375
						<i>III Luku. Smk 70,991: 66</i>	
					Siirros	18,654,882 60	8

9 P.L.

VI

1

Siirros 21,416: 66 18,845,212 60

Opettajat ja opettajattaret.

Kvsto $\left. \begin{array}{l} 17/9 \ 1907 \\ 28/4 \ 1908 \\ 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b	26 opettajaa à	2,400: —	109,200: —			
		korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: —				
		kalliinajanlis. à	600: —				
		3 opettajaa à	2,400: —		11,280: —		
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —				
		kalliinajanlisäystä à	400: —				
		4 opettajaa à	2,400: —		12,320: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: —				
		kalliinajanlisäystä à	200: —				
		1 opettaja	2,400: —		800: —		
		1 kreikk.-venäl. uskonnon opettaja	800: —				
		Arm. Jul. $\left. \begin{array}{l} 21/7 \\ 1898, \ 6 \ \text{mom.} \end{array} \right\}$	b		21 opettajatarta à	2,000: —	75,600: —
					korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,000: —	
					kalliinajanlisäystä à	600: —	
					1 opettajatar à	2,000: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —						
korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918..	83: 33						
kalliinajanlisäystä à	483: 33						
8 opettajatarta à	2,000: —			25,600: —			
korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —						
kalliinajanlisäystä à	400: —						
4 opettajatarta à	2,000: —			11,400: —			
korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —						
korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	166: 67						
kalliinajanlisäystä à	283: 33						
7 opettajatarta à	2,000: —			18,200: —			
korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —						
kalliinajanlisäystä à	200: —						
3 opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 2,000: —	6,000: —						
		Siirros 297,583: 32	18,845,212 60				

P.L.	VI	1			Siiros	297,583: 32	18,845,212: 60
					15 opettajatarta à	1,700: —	
					korotusta 15 v:n pal-		
					veluksesta à	850: —	
					kalliinajanlisäystä à . .	600: —	47,250: —
					7 opettajatarta à	1,700: —	
					korotusta 10 v:n pal-		
					veluksesta à	680: —	
					kalliinajanlisäystä à . .	400: —	19,460: —
					2 opettajatarta à	1,700: —	
					korotus 5 v:n palve-		
					luksesta à	340: —	
					korotus 10 v:n palv.		
					1/8:stä 1918 à	141: 67	
					kalliinajanlisäys à . .	283: 33	4,930: —
					7 opettajatarta à	1,700: —	
					korotusta 5 v:n pal-		
					veluksesta à	340: —	
					kalliinajanlisäystä à . .	200: —	15,680: —
					1 opettajatar	1,700: —	
					korotus 5 v:n palve-		
					luksesta 1/8:stä 1918..	141: 67	
					kalliinajanlisäys	83: 33	1,925: —
					1 opettajatar	1,700: —	
					1 opettajatar, vielä virkaan nimittämät.	1,700: —	
					1 valmistavan koulun opettajatar..	2,400: —	
					Tuntiopettajat.		
					Veiston tuntiopettajat	3,220: —	
					Laulun tuntiopettajat ja -opettaret	2,600: —	
					Voimistelun tuntiopettaret	2,600: —	
					Luultavasti tarvittavat lisäopettajat		
					syyslukukaudella	5,000: —	
					Viransijaiset	6,000: —	
					Apukoulun ylitunnit	300: —	
					Palvelijat.		
					1 vahtimestari	1,437: 50	
					5 s:n à 1,250: —	6,250: —	
					1 s:n	1,750: —	
					1 lämmittäjä	1,250: —	
					vuokratrahoja	800: —	2,050: —
					Siiros	423,835: 82	18,845,212: 60

Kvsto 17/9 1907
28/4 1908
21/9 1909
15/3 1910

b

c

S:n 30/12 1908
30/12 1910
30/12 1911
30/12 1912

b

9 P.L.

					Siirros 423,835: 82	18,845,212 60
VI	1					
		Kvsto 30/12 1908	b	1 lämmittäjä	1,250: —	
		30/12 1910		1 talonrenki	1,200: —	
		30/12 1911		1 s:n	1,100: —	
		30/12 1912		1 s:n	780: —	
				1 s:n, 6 kuuk.	450: —	
				<i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelusmiehet, lukuun ottam. 1,750 mk palkkaista vahtimest., 1 lämmittäjää sekä 6 kuuk. asetett. talonrenkiä, saavat vap. asunn., polttopuut, ja valon.		
				Erityiset palkkiot.		
		Kvsto 15/4 1913	b	Johtajain ja johtajatarten viransijaiset	3,100: —	
		S:n 28/12 1906	b	Palkkiot johtajille ja johtajattarille	5,500: —	
				Palkkiot veiston opettaja-apulaisille	4,400: —	
				Palkkiot opetuksesta jatkoloukilla	2,900: —	
		S:n 30/12 1909	b	Sukupuoliterveysopin opetus	125: —	
				Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoidosta	800: —	
		S:n 30/12 1910	b	Palkkio veistonopetuksen johtajalle	400: —	
			b	Määräraha Aleksanterinkad. alempaan käsityöläiskouluun perustetun kansakoululuokan voimassapitoon	1,505: —	447,345 82
VI	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettajaseminaarille		6,500 —
				<i>Muut kustannukset.</i>		
VI	3			Kanslia- ja kouluhuoneistojen vuokrat		45,340 —
VI	4	S:n 30/12 1907	c	Opetusvälineet		11,500 —
VI	5			Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin		15,000 —
VI	6			Veiston työaineet		3,500 —
				Siirros		19,374,398 42

.L.

				Siiros	19,374,398	42
VI	7	Kvsto 30/12 1907	c	Kouluvälineet	20,000	—
VI	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	3,000	—
VI	9			Polttopuut ja niiden hakkuu	65,000	—
VI	10			Valaistus	10,000	—
VI	11			Puhtaanapito	30,000	—
VI	12	S:n 30/12 1907	c	Vedenkulutusmaksut	1,500	—
VI	13			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köyhille oppilaille, siirtomääräraha	30,000	—
VI	14			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	20,000	—
VI	15		c*	Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut kevätlukukaudella 1918	4,000	—
VI	16		b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,000	—
VI	17	Kvsto 30/12 1909 30/12 1910	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvien lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa	750	—
VI	18			K. Asetus 5/8 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittamiseksi Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk 1,700: — 79 opettajatarta à 37: 50 2,962: 50
VI	19		c	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	5,000	—
VI	20			Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	1,600	—
VI	21			d	Sekalaisia arvaamattomia menoja, johtokunnan määräyksen mukaan	5,000
				<i>VI Luku. Smk 730,698: 32</i>		
				B) Suomenkieliset.		
				<i>Palkkaukset.</i>		
VII	1	Kvsto 28/4 1908 S:n 29/12 1916 S:n 1/12 1908 S:n 28/4 1908	b	1 tarkastaja 8,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1,000: — s:n 10 v:n palveluksesta 1/8:stä 1918 416: 66 henkilökoht. palkanlis. 2,000: —	11,416: 66	
				1 apulaistarkastaja	6,000: —	
				1 apulainen tarkastajankansliassa	1,200: —	
						Siiros
						92

9 P.L.

VII

1

Kvsto 20/10 1903 }
30/12 1911 }S:n 30/12 1908 }
19/9 1911 }

S:n 1/6 1904

S:n 21/2 1911 }
5/9 1911 }S:n 21/9 1909 }
15/3 1910 }Kvsto 21/9 1909 }
15/3 1910 }Arm. julist. 21/7
1898, 6 mom.Kvsto 21/9 1909 }
15/3 1910 }

b

b

b

b

c

b

b

1 taloudenhoitaja 5,000: —
1 taloudenhoitajan apul. 1,500: —
henkilökoht. palkanlis. 600: — 2,100: —
1 johtokunnan sihteeri 1,000: —
1 lääkäri 6,400: —

Opettajat ja opettajattaret.

14 opettajaa à 2,400: —
korotusta 15 v:n pal-
veluksesta à 1,200: —
kalliinajanlisäystä à .. 600: — 58,800: —
5 opettajaa à 2,400: —
korotusta 15 v:n pal-
veluks. 1/8:stä 1918 à 1,060: —
kalliinajanlisäystä à .. 483: 33 19,716: 66
11 opettajaa à 2,400: —
korotusta 10 v:n pal-
veluksesta à 960: —
kalliinajanlisäystä à .. 400: — 41,360: —
2 opettajaa à 2,400: —
korotusta 10 v:n pal-
veluks. 1/8:stä 1918 à 680: —
kalliinajanlisäystä à .. 283: 33 6,726: 66
22 opettajaa à 2,400: —
korotusta 5 v:n pal-
veluksesta à 480: —
kalliinajanlisäystä à .. 200: — 67,760: —
3 opettajaa à 2,400: —
korotusta 5 v:n pal-
veluks. 1/8:stä 1918 à 200: —
kalliinajanlisäystä à .. 83: 33 8,049: 99
12 opettajaa à 2,400: — 28,800: —
11 opettajaa, vielä virkaan nimittä-
mätöntä, à 2,400: — 26,400: —
2 opettajaa jatkoluokan ammatti-
opetusta varten à 2,940: — 5,880: —
1 kreikk.-venäl. uskonopin opettaja 800: —
31 opettajataria à 2,000: —
korotusta 15 v:n pal-
veluksesta à 1,000: —
kalliinajanlisäystä à .. 600: — 111,600: —

Siirros 18,616: 66 19,575,910 92

Siirros 409,009: 97 19,575,910 92

P.L.

VII

1

Kvsto $\frac{21}{9}$ 1909 }
 $\frac{15}{8}$ 1910 } b

			Siirros	409,009: 97	19,575,910 92
3	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
	korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	83: 33			
	kalliinajanlisäystä à	483: 33	10,099: 98		
14	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
	kalliinajanlisäystä à	400: —	44,800: —		
8	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
	korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1918 à	166: 67			
	kalliinajanlisäystä à	283: 33	22,800: —		
20	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
	kalliinajanlisäystä à	200: —	52,000: —		
6	opettajatarta à	2,000: —			
	korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	166: 67			
	kalliinajanlisäystä à	83: 33	13,500: —		
8	opettajatarta à	2,000: —	16,000: —		
7	opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 2,000: —		14,000: —		
31	opettajatarta à	1,700: —			
	korotusta 15 v:n palveluksesta à	850: —			
	kalliinajanlisäystä à	600: —	97,650: —		
1	opettajatar	1,700: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta	680: —			
	korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918	70: 83			
	kalliinajanlisäystä	483: 33	2,934: 16		
13	opettajatarta à	1,700: —			
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	680: —			
	kalliinajanlisäystä à	400: —	36,140: —		
			Siirros	718,934: 11	19,575,910 92

9 P.L.

VII

1

				Siirros	718,934: 11	19,575,910	92
Kvsto $\frac{21}{9}$ 1909 $\frac{15}{3}$ 1910	b	6 opettajatarta à	1,700: —				
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	340: —				
		korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	141: 67				
		kalliinajanlisäystä à	283: 33	14,790: —			
		12 opettajatarta à	1,700: —				
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	340: —				
		kalliinajanlisäystä à	200: —	26,880: —			
		2 opettajatarta à	1,700: —				
		korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:stä 1918 à	141: 67				
		kalliinajanlisäystä à	83: 33	3,850: —			
S:n $\frac{30}{12}$ 1910	b	17 opettajatarta à	1,700: —	28,900: —			
		11 opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 1,700: —		18,700: —			
		Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle		20: —			
Tuntiopettajat.							
S:n $\frac{28}{4}$ 1908 $\frac{21}{9}$ 1909 $\frac{15}{3}$ 1910	b	Veiston tuntiopettajat	4,400: —				
		Laulun tuntiopettajat ja -opettaret	4,850: —				
		Voimistelun tuntiopett:ret	4,100: —				
		Iltakoulun tuntiopettajat ja -opettajattaret	1,300: —				
		Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	15,000: —				
c	Viransijaiset	11,000: —					
	Apukoulun ylitunnit	700: —					
Palvelijat.							
S:n $\frac{30}{12}$ 1910 $\frac{30}{12}$ 1911 $\frac{30}{12}$ 1912	b	1 vahtimestari	1,680: —				
		1 s:n	1,437: 50				
		1 s:n	1,350: —				
		4 s:n à 1,250: —	5,000: —				
		1 s:n	1,125: —				
S:n $\frac{30}{12}$ 1911 $\frac{30}{12}$ 1912	b	1 s:n	1,750: —				
		1 s:n	1,750: —				
		1 s:n	1,750: —				
		vuokrarahoja	400: —	2,150: —			
				Siirros	867,916: 61	19,575,910	92

9 P.L.

			Siirros	20,671,908	53
VII	5		Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin	38,000	—
VII	6		Veiston työaineet	15,000	—
VII	7		Oppilaiden kouluvälineet	64,000	—
VII	8		Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	10,000	—
VII	9		Polttoaineet ja halonhakkuu	88,000	—
VII	10		<i>c</i> Valaistus	14,400	—
VII	11		Puhtaanapito	65,000	—
VII	12		Vedenkulutusmaksut	5,000	—
VII	13		Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	100,000	—
VII	14		Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	50,000	—
VII	15		<i>c*</i> Varattomain oppilaiden raitiotiemaksut kevätlukukaudella 1918	14,000	—
VII	16	Kvsto ^{30/12} 1907	<i>b</i> Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200	—
VII	17	S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1910	<i>b</i> Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakouluissa	750	—
VII	18	K. Asetus ^{5/8} 1886	<i>b</i> Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansakouluopettajistolle: 82 opettajaa à 50 mk 4,100: — 190 opettajatarta à 37: 50 7,125: 50	11,225	—
VII	19		<i>c</i> Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	7,000	—
VII	20		Määräraha opettajiston opastuskursseja varten	1,200	—
VII	21		<i>d</i> Sekalaisiin menoihin, johtokunnan määräyksen mukaan	5,000	—
			<i>VII Luku. Smk 1,585,772: 61</i>		
			<i>C. Yhteiset menot.</i>		
VII a	1		Määräraha tohtori A. Aspelundille kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon	13,000	—
VII a	2	Kvsto ^{22/12} 1917	<i>b</i> Määräraha Terveystoimikunnan käytettäväksi kansakouluhammaspoliklinikan konekaluston täydentämiseen	1,000	—
			<i>VII a Luku. Smk 14,000: —</i>		
			Siirros	21,175,683	53

P.L.

				Siirros	21,175,683	53	
				Kasvatuslautakunta.			
VIII	1	Kvsto 4/11 1914 S:n 25/5 1917	b & c	Palkkaukset:			
				1 puheenjohtaja	2,400: —		
				5 jäsentä, kukin 20 mk kultakin kokoukselta	2,400: —		
				1 ammattihoilooja	8,000: —		
				1 tarkastaja	5,000: —		
				1 kamreeri	3,600: —		
				1 lääkäri	3,000: —		
				1 kassanhoitaja	1,200: —		
				Ylimääräiset apulaiset	5,200: —		
				1 vahtimestari	1,200: —		32,000 —
VIII	2			Vuokra	3,000 —		
VIII	3			Polttoaineet	500 —		
VIII	4		c	Valo	500 —		
VIII	5			Matkakulut	1,500 —		
VIII	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,000 —		
				<i>VIII Luku. Smk 43,500: —</i>			
IX	1	S:n 11/10 1898	b	Aistivillisten ja raajarikkoisten lasten opetus.			
				Määräraha, suoritettavaksi 350 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä ote- tulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan	8,000: —		
		S:n 30/12 1910	b	Raajarikkoisten varattomain lasten ammattiopetusta varten	10,000: —	18,000 —	
				<i>IX Luku. Smk 18,000: —</i>			
				Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.			
				<i>Helsingin vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskoti:</i>			
				a) Vastaanotto- ja havaintokoti.			
X	1	S:n 9/6 1914	b & c	Palkkaukset:			
				1 johtajatar	3,000: —		
				ruoka	600: —	3,600: —	
				1 s:n apulainen	1,200: —		
				ruoka	600: —	1,800: —	
				2 palvelijatarta à 360: —	720: —		
		ruoka à 600: —	1,200: —	1,920: —	7,320 —		
				Siirros	21,244,503	53	

9 P.L.

				Siirros	21,244,503	53
X	2			Vuokra	4,660	—
X	3			Polttoaineet	2,700	—
X	4			Valaistus	400	—
X	5			Enintään 25 hoidokin elatus à 1: 80 päivässä..	16,200	—
X	6		c	Vaatetuskustannukset	6,000	—
X	7			Kalusto	400	—
X	8			Kirjat, opetusvälineet ja koulumaksut	500	—
X	9			Käsityöopetus	250	—
X	10			Sekalaiset korjaustyöt	500	—
X	11		d	Sekalaiset menot	1,700	—
				b) Oppilaskoti.		
X	12	Kvsto % 1914	b	1 kaitsija, paitsi vapaata 2 huoneen ja keittiön asuntoa sekä lämpöä ja valoa		—
X	13			Vuokra	2,040	—
X	14			Polttoaineet	1,300	—
X	15			Valaistus	200	—
X	16			Enint. 10 oppilaan elatus à 1: 80	6,480	—
X	17		c	Vaatetuskustannukset	3,000	—
X	18			Kalusto	200	—
X	19			Kirjat ja koulutarvikkeet	200	—
X	20			Käsityöopetus	150	—
X	21			Korjaustyöt	200	—
X	22			Sekalaiset menot	1,000	—
				<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatustaitos:</i>		
X	23			Palkkaukset:		
				1 johtaja	5,000: —	
				korotusta 5 v:n palve- luksesta $\frac{1}{3}$:stä 1918	583: 33	5,583: 33
		Kvsto % 1914	b & c	1 luokkaopettaja	2,400: —	
				korotusta 5 v:n palve- luksesta	480: —	2,880: —
				1 s:n	2,400: —	
				Siirros	10,863: 33	21,292,583
						53

9 P.L.

				Siirros	21,450,166	86
X	39		c	Kirjat ja opetusvälineet	350	—
X	40			Käsityöopetus	600	—
X	41			Siivoaminen	225	—
X	42			Erinäiset korjaustyöt	150	—
X	43			d	Sekalaiset menot	500
				<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>		
X	44	Kvsto 9/6 1914	b	Palkkaukset:		
					1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —
				korotus 5 v:n palveluksesta	480: —	2,880
X	45		c	Vuokra	500	—
X	46			Lämpö ja valo	1,500	—
X	47			Enintään 25 oppilaan elatuskulut	13,500	—
X	48			S:n vaatetus	3,750	—
X	49			Kalusto	200	—
X	50		c	Kirjat ja opetusvälineet	400	—
X	51			Käsiammattiopetus	600	—
X	52			Jatko-opetus	150	—
X	53			Siivoaminen	225	—
X	54			Erinäiset korjaustyöt	250	—
X	55		d	Sekalaiset menot	600	—
				<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>		
				a) Koulusiirtola:		
X	56	S:n 9/6 1914	b	Palkkaukset:		
					1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —
				korotus 10 vuoden palveluksesta	960: —	3,360
X	57		c	Vuokra	600	—
X	58			Lämpö ja valo	1,500	—
X	59			Enintään 25 oppilaan elatuskulut	13,500	—
X	60			S:n vaatetus	3,750	—
				Siirros	21,499,256	86

P.L.					Siirros	21,499,256	86
X	61						
X	62						
X	63		e	Käsiammattiopetus		500	—
X	64			Siivoaminen		225	—
X	65			Erinäiset korjaustyöt		250	—
X	66		d	Sekalaiset menot		700	—
				b) Työpajaosasto:			
X	67			Palkkaukset:			
		Kvsto ⁹ / ₆ 1914	b	Johtajan palkkio	600: —		
				1 puusepän- ja puutöiden opettaja	2,400: —		
						3,000	—
X	68			Vuokra		400	—
X	69			Lämpö ja valo		1,200	—
X	70			Keskimäärin 12 oppilaan elatuskustannukset		6,500	—
X	71			S:n vaatetuskustannukset		1,800	—
X	72			Kalusto		200	—
X	73		e	Kirjat ja opetusvälineet		200	—
X	74			Työaineet		1,200	—
X	75			Oppilaiden uutteruusrahat		300	—
X	76			Siivoaminen		130	—
X	77			Korjaustyöt		200	—
X	78		d	Sekalaiset menot		400	—
				<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>			
X	79			Palkkaukset:			
		S:n ⁹ / ₆ 1914	b	1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	960: —		
						3,360	—
X	80			Vuokra		700	—
X	81			Lämpö ja valo		1,500	—
X	82		c	Keskimäär. 25 oppilaan elätteleentokustannukset		13,500	—
X	83			S:n vaatetuskustannukset		3,750	—
X	84			Kalusto		200	—
X	85			Kirjat ja opetusvälineet		250	—
						Siirros	21,540,321
							86

9 P.L.

			Siirros	21,540,321 86
X	86	c	Käsiammattiopetus	500 —
X	87		Siivoaminen	225 —
X	88		Erinäiset korjaustyöt	500 —
X	89		d Sekalaiset menot	400 —
<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos:</i>				
X	90		Palkkaukset:	
		Kvsto %/o 1914 b & c	1 johtajatar, samalla opetajatar	2,000: —
			korot. 5 v:n palveluksesta 1/8:stä 1918.	166: 65
			ruoka	600: —
				2,766: 65
			1 opettajatar	1,200: —
			korot. 5 v:n palveluksesta	240: —
			ruoka	600: —
				2,040: —
			1 emäntä, samalla opettajatar	900: —
			ruoka	600: —
			1,500: —	
		1 hoitajatar, samalla opettajatar	600: —	
		ruoka	600: —	
			1,200: —	
		1 karjakko, samalla opet. ruoka	300: —	
		ruoka	600: —	
			900: —	
		1 palvelijatar	360: —	
		ruoka	600: —	
			960: —	
			9,366 65	
X	91		Vuokraa Toivoniemen tilalle	5,000 —
X	92		Polttoaineet	7,500 —
X	93		Valo	800 —
X	94		Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset	21,600 —
X	95	c	S:n vaatetuskustannukset	6,400 —
X	96		Kalusto	600 —
X	97		Kirjat ja opetusvälineet	600 —
X	98		Käsiammattiopetus	300 —
X	99		Erinäiset korjaustyöt	800 —
X	100	d	Sekalaiset menot	3,000 —
			Siirros	21,597,913 51

P.L.

			Siirros	21,597,913	51
<i>Finbyn Sjötorpin kasvatuslaitos:</i>					
X	101		Palkkaukset:		
		Kvsto ⁹ / ₆ 1914 b & c	1 johtajatar, samalla opettajatar	2,000: —	
			korotus 10 v:n palveluksesta	800: —	
			ruoka	600: —	3,400: —
			1 opettajatar	1,200: —	
			korotus 5 v:n palveluksesta	240: —	
			ruoka	600: —	2,040: —
			1 emäntä, samalla opettajatar	900: —	
			ruoka	600: —	1,500: —
			1 hoitajatar, samalla opettajatar	600: —	
			ruoka	600: —	1,200: —
		1 palvelijatar	360: —		
		ruoka	600: —	960: —	
				9,100	—
X	102		Vuokra		2,700
X	103		Polttoaineet		5,000
X	104		Valo		800
X	105		Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset		24,300
X	106	c	S:n vaatetuskustannukset		7,200
X	107		Kalusto		700
X	108		Kirjat ja opetusvälineet		700
X	109		Käsityöopetus		300
X	110		Erinäiset korjaustyöt		700
X	111	d	Sekalaiset menot		3,000
<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos:</i>					
X	112		Palkkaukset:		
		S:n ⁹ / ₆ 1914 b	1 johtaja, samalla opettaja	2,400: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	480: —	
			korot. 10 v:n palveluksesta 1918	200: —	3,080: —
			Siirros	3,080: —	21,652,413
					51

9 P.L.

X	112				Siirros	3,080: —	21,652,413 51	
				1 apulaisopettajatar	1,200: —			
				korot. 5 v:n palveluk-				
				sesta	240: —			
				ruoka	300: —	1,740: —		
				1 emäntä, samalla opet-				
		Kvsto 9/6 1914	b & c	tajatar	1,100: —			
				ruoka	600: —	1,700: —		
				1 hoitajatar, samalla opet-				
				tajatar	600: —			
				ruoka	600: —	1,200: —		
		S:n 24/4 1917		2 palvelijatarta à 360: —	720: —			
				ruoka à 600: —	1,200: —	1,920: —		
							9,640 —	
X	113			Vuokra			1,060 —	
X	114			Polttoaineet			2,000 —	
X	115			Valo			500 —	
X	116			Enint. 45 oppilaan elatuskustannukset			24,300 —	
X	117		c	S:n vaatetuskustannukset			6,750 —	
X	118			Kalusto			600 —	
X	119			Kirjat ja opetusvälineet			500 —	
X	120			Käsityöopetus			200 —	
X	121			Erinäiset korjaustyöt			500 —	
X	122		d	Sekalaiset menot			2,000 —	
				<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu:</i>				
X	123			Palkkaukset:				
		S:n 9/6 1914	b & c	1 johtajatar, samalla opettajatar . .	1,200: —			
				vuokrarahoja	300: —		1,500 —	
X	124			Vuokra			400 —	
X	125			Lämpö ja valo			400 —	
X	126			Enintään 10 oppilaan elätteelleantokulut			5,400 —	
X	127		c	S:n vaatetuskustannukset			1,500 —	
X	128			Kalusto			200 —	
X	129			Kirjat ja opetusvälineet			100 —	
						Siirros	21,709,963 51	

P.L.

				Siirros	21,709,963	51	
X	130			Käsityöopetus	120	—	
X	131			Erinäiset korjaustyöt	150	—	
X	132		d	Sekalaiset menot	300	—	
				<i>Muist.</i> Kaikki kasvatuslaitosten toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.			
X	133	Kvsto 29/12 1914	b	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-kasvatusta varten	22,000	—	
X	134		c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:			
				7 opettajaa à 50: —	350: —		
				6 opettajatarta à 37: 50	225: —	575	—
X	135		d	Arvaamattomiin tarpeisiin	2,000	—	
				<i>X Luku. Smk 497,924: 98</i>			
				Kansanlastentarhain johtokunta.			
XI	1	S:n 13/2 1912 14/5 1912	b & c	Palkkaukset:			
				1 tarkastaja	2,400: —		
				1 sihteeri	600: —		
				1 vahtimestari	300: —	3,300	
XI	2		c	Tarverahat, painatustyöt y. m.	2,300	—	
XI	3			Kansanlastentarhat.			
				a) Ruotsinkieliset:			
			b & c	Kallion kansanlastentarha	36,054: —		
				Tehtaankadun s:n	17,744: 70		
				Hermannin s:n	29,450: —		
				Sepänkadun s:n	23,950: —		
				Töölön s:n	42,120: —		
				Vladimirinkadun s:n	24,312: 85		
				P. Robertinkadun s:n	19,792: 50		
			b) Suomenkieliset:				
			I. Viertotien kansanlastentarha	23,380: —			
			Alppikadun s:n	26,879: —			
			Porvoonkadun s:n	26,070: —			
			Kansakoulukadun s:n	24,735: —			
				Siirros 294,488: 05	21,740,708	51	

P.L.	XII	1						
						Siirros	44,388: —	22,367,214 41
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911 ^{30/12} 1912	b	2 amanuenssia pääkir- jast. à 1,380: — korot. 5 v:n palveluk- sesta à 138: —		3,036: —	
			S:n ^{30/12} 1911	b	3 ylimäär. s:n s:n à 900: —		2,700: —	
			S:n ^{30/12} 1907	b	1 vahtimestari 1,200: —			
			S:n ^{30/12} 1910	b	henkilökoht. palk.lis... 180: —		1,380: —	
			S:n ^{30/12} 1907	b	1 toinen vahtimestari..... 1,500: —			
				b	1 talonmies 420: —			
				b	1 siivoojatar 1,200: —			
					1 Kallion haaraosaston johtaja 4,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 800: —		4,800: —	
					1 s:n amanuenssi 2,200: — korotus 10 v:n palve- lukselta 440: —		2,640: —	
			S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1911 ^{30/12} 1912 ^{30/12} 1913	b	1 s:n amanuenssi 2,200: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 220: —		2,420: —	
					1 s:n s:n 1,560: — korot. 5 v:n palveluk- sesta ^{1/10} :stä 1918 .. 39: —		1,599: —	
					3 s:n s:n à 1,380: —		4,140: —	
					2 ylimäär. s:n s:n à 900: —		1,800: —	
					1 vahtimestari s:n s:n		1,200: —	
					1 vahtimestarinapulainen s:n s:n		780: —	
					1 siivoojatar s:n s:n		780: —	
			S:n ^{30/12} 1907 ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1912	b	1 Töölön haaraosaston johtaja 2,100: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 420: —		2,520: —	
			S:n ^{30/12} 1913	b	1 siivoojatar s:n s:n		280: —	
			S:n ^{8/10} 1907 ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1912	b	1 Hermannin haaraosast- on johtaja 1,800: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 180: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta ^{1/7} :stä 1918 90: —		2,070: —	
					Siirros	79,653: —	22,367,214 41	

9 P.L.					Siirros	79,653: —	22,367,214 41	
XII	1							
		Kvsto	22/12 1898 28/9 1899	b	1 Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtaja	400: —		
				c	Pääkirjaston ja haaraosastojen ylimääräiset apulaiset	11,000: —		
		S:n	30/12 1909	b	2 siivoojatarta Tehtaankadun ja Hermannin haaraosastoilla à 220: —	440: —	91,493 —	
XII	2				Haaraosastojen huoneistonvuokrat		5,800 —	
XII	3				Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen, siirtomääräraha		65,000 —	
XII	4				Painatuskulut		6,000 —	
XII	5				Kirjahyllyt ja luettelokaapit		2,500 —	
XII	6			e	Polttoaineet		30,000 —	
XII	7				Valaistus		8,500 —	
XII	8				Palovakuutusmaksut		250 —	
XII	9				Vedenkulutusmaksut		200 —	
XII	10				Puhtaanapitomaksut		1,170 —	
XII	11				Lumenajo		400 —	
XII	12			c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja		8,000 —	
<i>XII Luku. Smk 219,313: —</i>								
<p><i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari, pääkirjaston talonmies ja kaikki siivoojattaret saavat vapaan asunon, lämmön ja valon.</p>								
Työväenopisto.								
XIII	1				<i>Yhteiset menot:</i>			
		S:n	10/6 1913	b	Taloudenhoitajan palkkio	600: —		
				c	Sihteerin palkkio yhteisen johtokunnan kokouksista ynnä tarverahat	500: —	1,100 —	
<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>								
XIII	2				<i>Palkkaukset:</i>			
		S:n	10/6 1913	b	1 johtaja	4,000: —		
						Siirros	4,000: —	22,587,627 41

L.	XIII	2			Siirros	4,000: —	22,587,627 41
			c	{	Palkkioita luennoitsijoille	5,200: —	
					S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	5,200: —	
					Vahtimestarinpalkkiot	1,000: —	15,400 —
	XIII	3		{	Vuokrat		8,500 —
	XIII	4			Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö . .		1,600 —
	XIII	5	c	{	Painatustyöt ja ilmoitukset		2,000 —
	XIII	6			Puhtaaksikirjoitus ja nimikirjan laadinta		200 —
	XIII	7		{	Sekalaista		1,000 —
					<i>Suomenkielinen osasto:</i>		
	XIII	8			Palkkaukset:		
					Kvsto 10/6 1913		
			b	{	1 johtaja	5,000: —	
					Palkkioita luennoitsijoille	8,000: —	
					S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	13,000: —	
					Vahtimestarinpalkkiot	3,000: —	29,000 —
	XIII	9			Vuokrat		15,800 —
	XIII	10	c	{	Opetusvälineet		800 —
	XIII	11			Painatustyöt ja ilmoitukset		2,500 —
	XIII	12			Puhtaaksikirjoitus, nimikirjan laadinta ja tilas-		
					totyö		500 —
	XIII	13		{	Sekalaista		2,800 —
					<i>XIII Luku. Smk 81,200: —</i>		
					Helsingin kaupungin museo.		
	XIV	1			Palkkaukset:		
					S:n 21/10 1908		
					13/6 1911		
					8/10 1912		
					29/12 1914		
					S:n 26/3 1911		
			b & c	{	1 museon johtaja	1,800: —	
					1 vahtimestari	600: —	
					1 lämmittäjä	1,200: —	3,600 —
					Siirros		22,671,327 41

9 P.L.

			Siirros	22,671,327 41	
XIV	2		Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muutokuvain y. m. ostoon, siirtomääräraha	4,000 —	
XIV	3		Määräraha plastillisen mallin laittamiseksi Helsingin kaupungista vuonna 1878, siirtomääräraha	5,000 —	
XIV	4	c	Polttoaineet	6,000 —	
XIV	5		Valaistus	180 —	
XIV	6		Vedenkulutus	100 —	
XIV	7		Tarverahat, siivoaminen y. m.	2,600 —	
<p><i>Muist.</i> Vahtimestari ja lämmittäjä saavat lisäksi vapaan asunnon ja lämmön.</p> <p style="text-align: center;"><i>XIV Luku. Smk 21,480: —</i></p>					
Musiikkilautakunta.					
XV	1		<i>Palkkiot ja tarverahat:</i>		
		Kvsto ^{18/2} 1912 _{28/4} 1914	} b & c {	1 puheenjohtaja	1,200: —
				1 sihteeri	1,200: —
				1 taloudenhoitaja	4,200: —
				1 kassanhoitaja	1,800: —
				c Tarverahat	800: —
				9,200 —	
XV	2	S:n ^{10/3} 1914	b Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.	261,000 —	
XV	3		<i>Muut sivistystarkoitukset:</i>		
			} c {	Ruotsalaisen teatterin määräraha	20,000: —
				Kansallisteatterin s:n	8,000: —
				Kansan Näyttämön s:n	5,000: —
				Helsingin Torvisoittokunnan s:n	20,000: —
				Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n	10,000: —
				63,000 —	
<p style="text-align: center;"><i>XV Luku. Smk 333,200: —</i></p> <p style="text-align: center;">9 P.L. Smk 4,563,351: 87</p>					
			Siirros	23,022,407 41	

P.L.

						Siirros	23,022,407	41	
Kymmenes pääluokka.									
Kauppahallit ja kauppatorit.									
Rantatorin kauppahalli.									
I	1	Kvsto ^{29/10 1899} ^{30/12 1907} ^{13/3 1917}	b	Palkkaukset:					
				1 tarkastusmies	1,350: —				
				vaatetusapua	150: —	1,500: —			
				1 renki	1,800: —				
				henkilökoht. lis.	300: —	2,100: —	3,600	—	
I	2		c	Valaistus			3,000	—	
I	3			Polttoaineet			1,000	—	
I	4			Vedenkulutus			10,000	—	
I	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			3,000	—	
I	6			Sekalaisia kuluja			200	—	
				<i>I Luku. Smk 20,800: —</i>					
Hietalahdentorin kauppahalli.									
II	1	S:n ^{22/12 1903} ^{30/12 1907} ^{13/3 1917}	b	Palkkaukset:					
				1 tarkastusmies	1,350: —				
				vaatetusapua	150: —	1,500: —			
				1 renki	1,800: —		3,300	—	
II	2		c	Valaistus			3,000	—	
II	3			Polttoaineet			1,000	—	
II	4			Vedenkulutus			300	—	
II	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			2,000	—	
II	6			Sekalaisia kuluja			200	—	
				<i>II Luku. Smk 9,800: —</i>					
							Siirros	23,053,007	41

10 P.L.

			Siirros	23,053,007 41	
Kasarmintorin kauppahalli.					
III	1	Kvsto ^{28/12 1906} ^{30/12 1907} ^{30/12 1912} ^{12/8 1917}	Palkkaukset:		
			b	1 tarkastusmies 2,000:—	
				vaatetusapua 150:—	2,150:—
			c	1 renki 1,800:—	3,950—
III	2			Valaistus	3,000—
III	3			Polttoaineet	4,000—
III	4	c	Vedenkulutus	350—	
III	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	1,500—	
III	6		Sekalaisia kuluja	250—	
<i>III Luku. Smk 13,050:—</i>					
Harjutorin kauppahalli.					
IV	1	S:n ^{30/12 1912} ^{3/2 1914}	Palkkaukset:		
			b	1 tarkastusmies 1,200:—	
		c		Määräraha yövartioimista varten 1,440:—	2,640—
IV	2			Valaistus	300—
IV	3		Vedenkulutus	200—	
IV	4	c	Karikkeiden poisto	500—	
IV	5		Sekalaisia kuluja	250—	
<i>IV Luku. Smk 3,890:—</i>					
Hakaniementorin kauppahalli.					
V	1	S:n ^{30/12 1913} ^{12/8 1917}	Palkkaukset:		
			b	1 tarkastusmies 2,600:—	
		c		2 renkiä à 1,800:— 3,600:—	6,200—
V	2			Valaistus	7,800—
V	3		Polttoaineet	10,000—	
V	4	c	Vedenkulutus	1,700—	
V	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	2,000—	
V	6		Sekalaisia kuluja	500—	
<i>V Luku. Smk 28,200:—</i>					
			Siirros	23,098,147 41	

P.L.					Siirros	23,098,147	41
				Vallilan kauppahalli.			
VI	1			Palkkaukset:			
			}	1 tarkastusmies 2,000: —			
				vaatetusapu 150: —	2,150: —		
				1 renki	1,800: —	3,950	—
VI	2		c	Valaistus		3,000	—
VI	3			Vedenkulutus		300	—
VI	4			Karikkeiden poiskuljetus		400	—
VI	5			Sekalaisia kuluja		200	—
				<i>VI Luku. Smk 7,850: —</i>			
VII	1		c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla		750	—
				<i>VI Luku. Smk 750: —</i>			
				10 P.L. Smk 84,340: —			
P.L.				Yhdestoista pääluokka.			
				Kaupungin teknilliset laitokset.			
				Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.			
				Hallituksen jäsenten palkkio 10,000: —			
				1 sihteeri 4,000: —			
				Tarverahat ja konekirjoitus 2,800: —			
				Smk 16,800: —			
				Vesijohtolaitos.			
				<i>Hallinto.</i>			
I	1			Palkkaukset:			
			}	Laitoksen osa Hallituksen menoista 5,600: —			
				1 toimitusjohtaja 12,000: —			
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 2,400: —			
				vuokratrahoja 2,000: —			
				matkarafoja 500: —			
				henkilökoht. palkanlis. 3,000: —	19,900: —		
				1 assistentti 9,000: —			
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,800: —			
			henkilökoht. palkanlis. 3,000: —	13,800: —			
				Siirros 39,300: —	23,106,747	41	

1908 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1912
23/3 1916
13/11 1917

b&c

11 P.L.

I	1				Siirros	39,300: —	23,106,747	41
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912 _{28/3} 1916	b & c	1 kamreeri	6,000: —			
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta	600: —	6,600: —		
				1 kirjanpitäjä		3,600: —		
				1 kassanhoitajatar	3,000: —			
				korotusta 5 v:n palve- lukselta	300: —	3,300: —		
				Konttoriapulaiset		9,000: —		
				Piirustaja-apulaiset		3,600: —	65,400	—
I	2		c	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja va- laistus			9,000	—
I	3			Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täy- dentäminen			10,000	—
				— Smk 84,400: —				
				<i>Käyttö.</i>				
I	4			Palkkaukset:				
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912	b	1 kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin lai- toksen johtaja	8,000: —			
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta	800: —			
				henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	11,800: —		
				1 kemistin apulainen ..	4,800: —			
				korotus 5 v:n palve- lukselta	480: —	5,280: —		
				1 ylikoneenkäyttäjä		4,500: —		
				Konehenkilökunta		40,000: —	61,580	—
I	5			Laboratorin kustannukset			8,000	—
I	6			Vedennoston s:n			250,000	—
I	7			Suodatuksen s:n			10,000	—
I	8		c	Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n ..			600,000	—
I	9			Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossa- pito sekä puhtaanapito			25,000	—
I	10			S:n valaistus			6,000	—
I	11			S:n lämmitys			15,000	—
						Siirros	24,166,727	41

P.L.

				Siirros	24,166,727	41	
I	12		c {	Yövärtija ja sekalaista	10,000	—	
I	13			Tarverahat ja painatuskulut	1,000	—	
				— Smk 986,580: —			
				<i>Johtoverkko ja vesisäiliö.</i>			
I	14		b&c {	Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912		1 insinööri	5,400: —		
				viemärien tarkastuk- sesta	1,800: —	7,200: —	
				Työnjohto	10,800: —	18,000	—
I	15		c {	Putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien kor- jaus ja kunnossapito sekä niiden suojelemi- nen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön ynnä värtijatuvan korjaus ja kunnossa- pito	80,000	—	
I	16			Vesisäiliön ja värtijatuvan lämmitys	1,000	—	
I	17			Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja	5,000	—	
I	18		c {	Tarverahat ja painatuskustannukset	3,000	—	
				— Smk 107,000: —			
				<i>Jakelu.</i>			
I	19		c {	Konttoriapulaiset ja satamavesijohtojen veden- annon valvoja	18,000	—	
I	20			Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja rahain periminen	20,000	—	
I	21			Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus	35,000	—	
I	22			Tarverahat ja painatuskulut	3,000	—	
				— Smk 76,000: —			
				<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>			
I	23		b&c {	Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912		1 insinööri, samalla mittaripajan johtaja	5,100: —		
				Työnjohto	20,000: —		
				Konttori- ja varastoapulaiset	15,000: —	40,100	—
				Siirros	24,400,827	41	

11 P.L.

				Siirros	24,400,827	41	
I	24	c	Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito		5,000	—	
I	25			Valaistus		500	—
I	26			Lämmitys		1,600	—
I	27			Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut		5,000	—
I	28			Tarverahat ja painatuskustannukset		4,000	—
			<i>Muist.</i> Kemisti, kemistin apulainen, ylikoneenkäyttäjä ja 10 konehenkilökunnan jäsentä, 1 laboratorin vahtimestari ja 1 työmestari saavat vapaan asunnon ja lämmön, 1 säiliönvartija vapaan asunnon ja polttopuut.				
			— Smk 56,200: —				
			<i>Sekalaiset menot.</i>				
I	29	c	Veroja Helsinginpitäjän kunnalle		3,500	—	
I	30			Palovakuutusmaksuja		3,500	—
I	31			Maanvuokria:			
				Vantaanjoen viereisen suojelusalueen	350: —		
				Siltasaaren sekä vesialueen korvausta	650: —		
				maa-alueiden kaupunginkassaan ..	1,200: —		
				s:n Kaasulaitokselle	1,350: —		
						3,550	—
I	32			Tapaturmavakuutusmaksut ja lääkärinpalkkiot ..		4,000	—
I	33			Kustannuksia työntekijäin kesälomasta		15,000	—
I	34	Puhelinmaksut		2,500	—		
I	35	Korkoja konttokuranttitililtä kaup.kassassa ..		30,000	—		
I	36	Mittaukset ja tutkimukset		2,000	—		
I	37	c*	Vedenkulutusmaksujen y. m. poisto ja palautus Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa		1,000	—	
I	38					30,000	—
I	39			Kaupunginvaltuuston myöntämät kalliinajanlisäykset virka- ja palvelusmiehille		150,000	—
			— Smk 245,050: —				
			<i>Utistytöt.</i>				
I	40	c	Työkalujen osto		5,000	—	
I	41			Vesijohto Viipurinkadun alle Hangon- ja Karjalankadun välille		63,600	—
I	42				S:n Torkkelikadun alle Franzén- ja Agricola-kadun välille		45,500
I	43			S:n Pengerkadun alle Torkkelikadun ja osote n:on 27 välille			17,900
				Siirros	24,793,977	41	

P.L.

				Siirros	24,793,977 41
I	44			Vesijohto Adolfintien alle Penger- ja Torikadun välille, ainoastaan kanavan louhintaa	18,500 —
I	45			S:n Agricolakujan alle Torkkeli- ja Franzénkadun välille	45,000 —
I	46	Kvsto 17/8 1917	b*	S:n Loviisankadun alle Kotkan- ja Hangonkadun välille sekä Tammisaaren- ja Heinolankadun välille, ainoastaan kanavan louhintaa	12,300 —
I	47			S:n Hangonkadun alle, ainoastaan kanavan louhintaa	11,100 —
I	48			S:n Tammisaarenkadun alle, ainoastaan kanavan louhintaa	18,000 —
I	49			S:n Heinolankadun alle, ainoastaan kanavan louhintaa	16,200 —
I	50			S:n Bölenkadun alle Magdaleena- ja Herttakadun välille	33,500 —
I	51			S:n I Linjan ja Eläintarhan huvilan N:o 7 välille (uudistus)	3,400 —
I	52			S:n Hietaniemenkadun alle	138,500 —
I	53		c*	S:n Sipoonkadun alle	128,000 —
I	54			S:n Saimaankadun alle	17,000 —
I	55			S:n Porvoonkadun alle	11,000 —
I	56			S:n E. Hesperiakadun alle	93,000 —
I	57	S:n 22/12 1917	b*	S:n Mehelin- ja Caloniuskadun alle	64,450 —
I	58			S:n erinäisten Meilansin katujen alle	617,050 —
I	59			Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan	10,000 —
I	60	S:n 9/10 1917	b*	Vanhankaupungin vesijohdon laajennus	2,700,000 —
				— Smk 4,069,000: —	
				I Luku. Smk 5,624,230: —	
				Kaasulaitos.	
				<i>Hallinto.</i>	
II	1			Palkkaukset:	
				Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,600: —
				1 toimitusjohtaja	12,000: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400: —
				vuokratrahoja	2,000: —
				matkarafoja	500: —
				henkilökoht. palkanlis.	3,000: —
				Assistenttipalkkio	1,800: —
				1 kamreeri ja konttoripäällikkö	7,500: —
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,500: —
					9,000: —
		1908 v:n rahas. Kvsto 13/11 1917	b&c	Siirros	36,300: —
					28,730,977 41

11 P.L.

II	1			Siirros 36,300: —	28,730,977 41
		1908 v:n rahas.	b & c	1 kirjanpitäjä 4,500: — korotusta 5 v:n palveluksesta 450: — korot. 10 v:n palvel. 1/5:stä 1918 300: —	5,250: —
				1 kassanhoitajatar 3,600: — korotusta 10 v:n palveluksesta 720: —	4,320: —
				Konttoriapulaiset 15,100: —	60,970 —
II	2		c	Pääkonttorin vuokra ja siivoaminen	16,200 —
II	3			Konttorin tarverahat ynnä kirjaston ja aikakauslehtien kulut	5,500 —
				— Smk 82,670: —	
				<i>Käyttö.</i>	
II	4			Palkkaukset:	
		Kvsto 9/10 1917	b	1 ensim. käyttöinsinööri 8,000: — henkilökoht. palkanlis. 2,000: —	10,000: —
				1 kemisti 6,000: — matkarahoja 400: —	6,400: —
		1908 v:n rahas. Kvsto 28/3 1916	b & c	Sörnäsän tehdaskonttorin konttoriapulaiset	12,500: —
				1 konemestari 4,900: — Kaasumestarin palkat 21,000: — Höyrykattilain lämmittäjät 15,000: — Koneenkäyttäj. ja voitelij. 29,000: —	44,000: —
					98,800 —
II	5			Kaasutettavaksi muokattua puuta 21,500 tonnia	1,720,000 —
II	6			Halkoja ja sysiä generaattoreihin	60,000 —
II	7			Puiden ja sysien kuljetus ja pienennys	40,000 —
II	8		c	Erinäiset kaasutuksen tarveaineet	60,000 —
II	9			Retorttihuoneen työkustannukset ynnä muurarien ja moottorinhoitajain palkat	142,000 —
II	10			Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työkustannukset ja aineet, 80,000 m ³ à 20 p:ää	17,500 —
				Siirto	30,951,947 41

P.L.			Siirros	30,951,947 41	
II	11	c	Polttoaineet ja erinäiset höyrykattilakäytön tarvikk.	150,000 —	
II	12		Öljy ja erinäiset konekäytön tarvikkeet	6,000 —	
II	13		Kaasunpuhdistuksen työ- ja tarveainekustannukset	8,000 —	
II	14		Rakennusten, uunien, koneiden y. m. korjaus- ja kunnossapito	50,000 —	
II	15		Puukaasun valmistuksesta johtuvat muutokset ja väliaikaiset uutislaitteet	45,000 —	
II	16		Työkustannuksia sysien lajittelusta, pienentämisestä ja myynnistä	5,000 —	
II	17		Tervan työ- ja myyntikustannukset	5,000 —	
II	18		Erin. sivutuotteiden työ- ja tarveainekustannukset	500 —	
II	19		Työntekijäin kesäloman kustannukset	12,000 —	
II	20		Laitoksen kaasuvalaistus	2,000 —	
II	21		Sähkövoima ja -valaistus	18,000 —	
II	22		Vesimaksut	10,000 —	
II	23		Palovakuutus	6,000 —	
II	24		Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito	4,000 —	
II	25		Laboratorin kustannukset	1,000 —	
II	26		Työpajan s:n	2,000 —	
II	27		Insinöörien ja työmestarien asuinrakennusten kustannukset	10,000 —	
II	28		Puhtaanapito, vartioiminen y. m.	25,000 —	
II	29		Tehdaskonttorin tarverahat	4,000 —	
			<p><i>Muist.</i> Ensimmäinen käyttöinsinööri sekä kone- mestari saavat vapaan asunnon, lämmön ja kaasun, kaasumestarit vapaan lämmön ja kaasun.</p> <p>— Smk 2,501,800: —</p>		
			<p><i>Johtoverkko ja jakelukello.</i></p>		
II	30		1 putkimestari ulkopuolisia töitä varten	4,000 —	
II	31		Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito	28,000 —	
II	32		Jakelujohtojen s:n s:n	500 —	
II	33		Jakelukellon kustannukset	12,000 —	
II	34		Työntekijäin kesäloman kustannukset	1,100 —	
			<p>— Smk 45,600: —</p>		
			Siirto	31,361,047 41	

11 P.L.

			Siirros	31,361,047 41
<i>Jakelu.</i>				
II	35	Konttoriapulaiset	38,000	—
II	36	Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen	70,000	—
II	37	Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt	8,000	—
II	38	Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus ..	25,000	—
II	39	Tilaaajain hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.	2,000	—
II	40	Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito	8,000	—
II	41	Työntekijäin kesäloman kustannukset	1,000	—
— Smk 152,000: —				
<i>Johtotyöosasto, työpaja, varasto ja näyttely.</i>				
II	42	Palkkaukset:		
		1 johtotyöinsinööri	7,000:	—
		1 avustava s:n	4,500:	—
		1 putkimestari	4,200:	—
		Konttoriapulaiset	9,500:	—
		1 varastonhoitaja	3,600:	—
		1 avustava s:n	3,000:	—
				31,800
II	43	Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkat	7,500	—
II	44	Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra	11,000	—
II	45	Palovakuutus	400	—
II	46	Konttorin tarverahat	2,000	—
II	47	Työkalujen ja automobiilin kunnossapito	4,000	—
II	48	Työpajan sekalaiset kustannukset	500	—
II	49	Työntekijän tapaturmankorvaus sekä lääkärin- ja sairaanhoito	600	—
II	50	Työntekijäin kesäloman kustannukset	1,800	—
— Smk 59,600: —				
<i>Sekalaiset menot.</i>				
II	51	Korkoa konttokuranttitililtä kaupung.kassassa . . .	20,000	—
II	52	Tontinvuokra	21,394	—
II	53	Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus ..	3,500	—
II	54	Hallituksen käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin	20,000	—
			Siirros	31,637,541 41

P.L.							
						Siiros	31,637,541 41
II	55	c*	Kaupunginvaltuuston myöntämät kalliinajanli- säykset virka- ja palvelusmiehille				200,000 —
			— Smk 264,894: —				
			<i>Katuvalaistus.</i>				
II	56	c	Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat				90,000 —
II	57		Muut katuväläistuksen kustannukset				18,000 —
			— Smk 108,000: —				
			<i>Uutistytöt.</i>				
II	58	c*	Pääputkiverkon laajentamiseen tarp. kalustoa varten sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asetta- miseen Hallituksen lähemm. määräyksen mukaan				20,000 —
			— Smk 20,000: —				
			<i>II Luku. Smk 3,234,564: —</i>				
			Sähkölaitos.				
			<i>Hallinto.</i>				
III	1		Palkkaukset:				
			Laitoksen osa Hallituksen menoista			5,600: —	
			1 toimitusjohtaja	14,000: —			
			vuokratrahoja	2,000: —			
			matkarafoja	500: —			
			henkilökoht. palkanlis.	3,500: —		20,000: —	
			Assistenttipalkkio			1,800: —	
			1 kamreeri ja konttori- päällikkö	7,500: —			
			palkanlisäystä	1,200: —			
			korotusta 5 v:n palv.	750: —			
			korotusta 10 v:n palv. 1/10:stä 1918	125: —		9,575: —	
			1 kirjanpitäjä	4,800: —			
			korotus 5 v:n palveluk- sesta 1/6:stä 1918 ..	280: —		5,080: —	
			1 kassanhoitajatar			3,600: —	
			3 laskujen tarkastajaa			13,200: —	
			Konttoriapulaiset			67,000: —	
						Siiros	125,855: —
							31,965,541 41

Kvsto 5/12 1916

S:n 30/4 1912
S:n 22/12 1917

b & c

11 P.L.	III	1				
					Siirros 125,855: —	31,965,541 41
				c {	1 toimistonjohtaja ja tarpeelliset apulaiset 7,700: —	
					Konttorihuoneistojen siivoaminen, vahtimestari, asiapojat ja portinvartijat 20,000: —	153,555
	III	2			Konttorin tarverahat, aikakauslehdet ynnä kirjaston täydentäminen 25,000	—
					— Smk 178,555: —	
					<i>Käyttö.</i>	
					Palkat ja palkkiot.	
	III	3			Palkkaukset:	
					1 ensin. käyttöinsinööri, samalla osaston johtaja 8,400: —	
			Kvsto ^o 22/12 1917		1 avustava käyttöinsinööri 7,800: —	
					Sörnäsän höyryvoimalaitos.	
					2 konemestaria 9,000: —	
					Konehenkilökunta 33,600: —	
					Lämmittäjät 19,200: —	
					Ylim. lämm. haloilla lämmittäm. varten 120,000: —	
					Lämmittäjäpalkkiot 1,500: —	
					Ylimääräiset apulaiset ja varastokulut 9,000: —	
			S:n 30/12 1912 b & c		Vuokrarahoja koneenkäyttäjälle ja lämmittäjälle 14,400: —	
					Kasarmintorin asema.	
					Konehenkilökunta 35,550: —	
					Ylimääräiset apulaiset 2,000: —	
					Kallion asema.	
					Konehenkilökunta 19,800: —	
					Ylimäär. apulaiset 1,500: —	
					Töölön asema.	
					Konehenkilökunta 14,400: —	
					Ylimäär. apulaiset 1,000: —	
					Piirustuskonttori.	
	III	4		c {	Piirustaja-apulaiset 14,400: —	311,550
					Piirustustarvikkeet 3,000	—
					Siirros 32,458,646 41	

P.L.

			Siirros	32,458,646 41
Käyttötarvikkeet.				
III	5	c {	38,000 sylvä halkoja ynnä purkaminen ja pienennys à 110: —	4,180,000 —
III	6		Halkojen kuljetus kattilahuoneeseen	90,000 —
III	7		Kattilain lisävesi	2,400 —
III	8		Muihin tarkoit. tarvittava vesijohtovesi	4,000 —
III	9		Voitelu- ja puhdistustarvikkeet	9,000 —
III	10		Muut tarvikkeet	10,000 —
III	11		Akkumulaattorin happi	12,000 —
Korjaus ja kunnossapito.				
III	12	c {	Työnjohto	14,000 —
III	13		Kaikkien asemain konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	80,000 —
III	14		Kaikkien asemarakennusten s:n s:n	20,000 —
Sekalaiset menot.				
III	15	c {	Käyttöhenkilök. huoneistojen vuokrat	6,100 —
III	16		S:n lämmitys	5,000 —
III	17		S:n valaistus	400 —
III	18		Asuntojen kunnossapito ja katuosain puhtaanapito	2,000 —
III	19		Kustannuksia kone- ja lämmittäjähenkilökuunnan vapaista polttoaineista	9,000 —
III	20		S:n vapaasta valaistuksesta	2,000 —
III	21		Asemain polttoaineet	8,000 —
III	22		S:n valaistus	7,500 —
III	23		S:n puhtaanapito	10,000 —
III	24		Puhelimet, raitiotieliput y. m.	2,500 —
III	25		Päiväkirjat, lomakkeet y. m.	3,000 —
<p><i>Muist.</i> Ensimmäinen käyttöinsinööri, 2 konemestaria, 1 höyryvoimalaitoksen koneenkäyttäjä ja 1 Kasarmintorin aseman koneenkäyttäjä saavat vapaan asunnon, jota paitsi nämä toimihenkilöt sekä kaikki koneenkäyttäjät, ja vanhemmat lämmittäjät saavat vapaan lämmön ja valon ynnä 5 työmestaria vapaan valon.</p>				
— <i>Smk</i> 4,791,450: —				
			Siirros	36,935,546 41

11 P.L.

			Siirros	36,935,546	41	
<i>Johtoverkko, johtotyöt ja jakelu.</i>						
III	26	Kvsto ^{30/12 1912} ^{30/12 1913} ^{22/12 1917}	b	Palkkaukset:		
				1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	10,200	—
Johtoverkko ja johtotyöt.						
III	27			Työnjohto	14,000	
III	28			Varastokustannukset	11,000	
III	29			Johtoverkon kunnossapito	30,000	
III	30			Päivystyskustannukset	5,000	
III	31			Korjauspajan s:n	1,000	
Johtojen tarkastus.						
III	32			Johtotöiden tarkastajat	13,000	
III	33			Tarverahat, lomakkeiden y. m. painatus	2,000	
Mittarityöpaja ja laboratorio.						
III	34		c	Palkkaukset:		
		1 laboratorin insinööri, paitsi vapaata valoa		6,000	—	
		Työmestari ynnä tarpeelliset tarkistajat ja mekanikot		39,000	—	
		Laboratoriapulaiset	3,600	—	48,600	
III	35			Työkalut ja tarveaineet sekä varaosat	15,000	
III	36			Uusien mittauskoneiden hankinta sekä kulutuskojeiden tutkiminen	4,000	
III	37			Tarverahat	1,000	
Jakelu ja mittarien toimitus.						
III	38			Palkkaukset:		
				Ekspeditööri ynnä tarpeelliset apulaiset	10,000	
III	39			Mittarien asettelu	35,000	
III	40			S:n lukeminen	35,000	
III	41			Maksujen periminen	45,000	
III	42			Tarverahat	1,000	
				Siirros	37,216,346	41

P.L.				Siirros	37,216,346	41
				Näyttely ja myynti.		
III	43			Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen	11,000	—
III	44			Erin. kustannuksia tilaajain hankinnasta y.m.	5,000	—
				— Smk 296,800: —		
				<i>Katvalaistus.</i>		
III	45			Kustannukset ja kunnossapito	35,000	—
				— Smk 35,000: —		
				<i>Sekalaiset menot.</i>		
III	46			Palovakuutus	4,000	—
III	47			Tapaturmavakuutus	1,500	—
III	48	e		Lääkäripalkkiot ja sairaanhoito	2,500	—
III	49			Työntekijäin kesäloman kustannukset	25,000	—
III	50			Tontinvuokrat	12,164	—
III	51			Valmistavat laajennussuunnitelmat	5,000	—
III	52			Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000	—
III	53			Hallintorakennuksen kunnossapito	10,000	—
III	54			S:n lämmitys	16,000	—
III	55			S:n valaistus	5,000	—
III	56			S:n puhtaanapito	9,711	—
III	57			Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	1,500	—
III	58	e		Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan ar- vaamattomiin menoihin	50,000	—
III	59	e*		Kaupunginvaltuuston virka- ja palvelusmiehille myöntämät kalliinajanlisäykset	360,000	—
				— Smk 512,375: —		
				<i>Uutistytöt.</i>		
III	60	e*		Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmän määräyksen mukaan	25,000	—
III	61			Talojohtotöihin	20,000	—
III	62			Uusien mittarien ostoon	25,000	—
				— Smk 70,000: —		
				III Luku. Smk 5,884,180: —		
				II P.L. Smk 14,742,974: —		
				Siirros	37,849,721	41

12 P.L.

				Siirros	37,849,721	41
				Kahdestoista pääluokka.		
				Katu- ja laiturivalaistus.		
				Kaasuvalaistus.		
I	1		c	650,000 m ³ kaasua	292,500:—	
			c	Lyhdynsytytt. ja lampunhoit. palkat	90,000:—	
			c	Muut katuvalaistuksen kustannukset	18,000:—	400,500—
				<i>I Luku. Smk 400,500:—</i>		
				Sähkövalaistus.		
II	1		c	500,000 kilowattituntia sähkövoimaa	202,800:—	
			c	Kunnossapito ja kustannukset	35,000:—	237,800—
				<i>II Luku. Smk 237,800:—</i>		
				Petrolivalaistus.		
III	1		c	Arvioitu petrolin kulutus 27,000 kg à 63 penniä	17,010:—	
			c	Kunnossapito ja hoito	25,700:—	
			c	Korjaukset, tarveaineet ja vuokrat	3,600:—	
			c	Vakuutusmaksut ja sekalaisia	700:—	47,010—
				<i>III Luku. Smk 47,010:—</i>		
				Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.		
IV	1		c	Sähkövalaistus	4,400:—	
			c	Kaasuvalaistus	5,200:—	9,600—
				<i>IV Luku. Smk 9,600:—</i>		
				12 P.L. Smk 694,910:—		
				Siirros	38,544,631	41

P.L.

I 1

Stge 11/10 1910
 8/11 1910
 30/12 1913
 28/3 1916
 8/2 1916
 6/6 1916
 22/12 1917

b&c

Siirros 38,544,631 41

Kolmastoista pääluokka.**Yleiset työt.****Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.****Palkkaukset:**

Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk			
	kokoukselta	4,800: —	
1	sihteeri	4,000: —	
1	kaupungininsinööri .. 15,000: —		
	korotusta 10 v:n palveluksesta	3,000: —	
	matkarafoja	600: —	
	henkilökoht. palkanlis. 3,000: —	21,600: —	
1	työpäällikkö	11,000: —	
	korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,200: —	
	matkarafoja	500: —	13,700: —
3	insinööriä katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla à	7,000: —	
	matkarafoja à	500: —	22,500: —
1	kaupunginarkkitehti .. 11,000: —		
	korotusta 10 v:n palveluksesta	2,200: —	
	matkarafoja	500: —	13,700: —
1	avustava kaupunginarkkitehti	6,500: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —	
	matkarafoja	500: —	7,650: —
1	kaupung. asemakaavaarkkitehti	11,000: —	
	matkarafoja	500: —	11,500: —
1	avustava kaupungin asemakaavaarkkitehti	6,500: —	
1	geodeetti, paitsi sivutuloja	5,000: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —	
	matkarafoja	500: —	6,500: —

Siirros 112,450: — 38,544,631 41

.L.

					Siirros	39,057,741	41
Rakennukset ja talot.							
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>							
II	1		c	Erinäiset korjaukset		64,000	—
II	2			Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista		14,000	—
II	3			Bengtsårin kasvatustalo		17,000	—
II	4			Palolaitoksen rakennukset		7,400	—
II	5			Kansakoulut, kaupungin omat		24,500	—
II	6			Vuokratut kansakouluhuoneistot		3,800	—
II	7			Kunnan työväenasunnot		8,700	—
II	8			Forsbyn kunnalliskoti		15,000	—
II	9			Poliisilaitoksen rakennukset		17,400	—
II	10		c*	Raatihuone		5,950	—
II	11			Sairaalat		110,000	—
II	12			Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa		12,700	—
II	13			Tulli- ja satamarakennukset		12,200	—
II	14			Kauppahallit		10,500	—
II	15			Vanha seurahuone		9,000	—
II	16			Erinäiset Oulunkylän rakennukset		5,000	—
II	17			Erinäiset puumakasiinit		8,700	—
<i>Uutistytöt.</i>							
II	18	Kvsto 27/3 1917	b*	Topeliuskadun uusi kansakoulutalo, lisäys		145,000	—
II	19	S:n 18/9 1917		Eläintarhan urheilukenttää ympäröivä aita		30,000	—
II	20		c*	N. s. Vickströmin huvilan sisustaminen Nickbyn mielisairaalan henkilökunnan asuinhuoneistoiksi		10,800	—
II	21			Sähkövalojohtojen laittaminen edellä mainittuun huvilaan		2,000	—
II	22	S:n 8/5 1917	b*	Lisämääräraha Vallilan työväenasuntoja varten		50,000	—
II	23	S:n 18/9 1917		Ruokakellariin laittaminen Vallilan kunnallisiin työväenasuntoihin		18,000	—
II	24		c*	Edellä mainittujen asuntojen viereisten pihamai- den tasointi		12,000	—
II	25	S:n 9/10 1917	b*	Vallilan uusi kauppahalli		90,000	—
II	26			Greijuksen sairaalan sähkövalojohdot		3,000	—
II	27		c*	Kulkutautisairaalan lääkärinasunnon kiviset ulko- portaat		7,300	—
II	28	S:n 22/12 1917	b*	Uuden uimahuoneen teettäminen ja vanha korjaus		90,000	—
<i>II Luku. Smk 803,950:—</i>							
					Siirros	39,861,691	41

13 P.L.

				Siiros	39,861,691 41
Kadut ja yleiset paikat.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
III	1	^c	Erinäiset korjaukset	70,000	—
III	2		<i>I. Viertotie</i> Kaiku- ja Lintulahdenkadun väliltä; kaupungin osuuden päällystäminen I noppakivillä	9,500	—
III	3		<i>Unionin-, Elisabetin- ja Kaisaniemenkadun risteys</i> ; päällystyksen uudistus I noppakivillä	15,500	—
III	4		<i>Mynttirannan tavaravajat N:ot 7, 8 ja 9</i> ; merenpuolisen vierustan päällystyksen uudistus I noppakivillä	25,000	—
III	5		Katajanokan tullihuoneen länsipuolella olevan <i>ajomiesten odotuspaikka</i> ; päällystys II noppakivillä sementtiin	24,000	—
III	6		<i>L. Satamakatu</i> Kruunuvuoren- ja Mynttikadun väliltä; kaupungille kuuluvan osan vierroksen uudistus	4,800	—
III	7		<i>Kolera-altaan länsipuolinen asfalttikäytävä</i> ; uudistus	9,400	—
III	8		<i>2 liekkapuomia seinineen</i> , toinen Hietalahdessa; toinen Töölön tavara-aseman vierellä; uudistus	2,800	—
III	9	^{c*}	<i>Pruuportaat</i> Malminkadun päästä E. Rautatiekadulle	1,000	—
III	10		<i>Sturekadun tasoitettu itäosa</i> Pääskylän- ja Fredrikesperinkadun väliltä; korotus ja tasoitus	14,000	—
III	11		<i>Erinäiset</i> kaupungille kuuluvain katuosain vieriset <i>kaiteet</i> ; uudistus ja korjaus	20,000	—
<i>Uutistytöt.</i>					
III	12		<i>Eurantie</i> Kangasalan tien ja I. Viertotien väliltä; viertäminen puoleen leveyteen	7,700	—
III	13		<i>Kangasalan tie</i> Hattulan- ja Eurantien väliltä; viertäminen	14,800	—
III	14		<i>Viides linja</i> Porthankadun ja I. Viertotien väliltä; kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä	8,600	—
III	15		<i>Kapteeninkatu</i> ; jatkaminen Merikadulta satamaradalle	6,600	—
				Siiros	40,095,391 41

.L.

				Siirros	40,095,391	41
III	16	Kvsto 17/4 1917	b*	<i>Viipurinkatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoitus	90,000	—
III	17			<i>Torkkelikatu</i> I. Viertotien ja Agricolakadun väliltä; tasoitus	117,000	—
III	18			<i>Pengerkatu</i> Torkkeli- ja Helsinginkadun väliltä; tasoitus puoleen leveyteen	27,400	—
III	19			<i>Adolfintie</i> Penger- ja Torikadun väliltä; tasoitus	18,900	—
III	20			<i>Agricolankuja</i> Torkkeli- ja Flemingkadun väliltä sekä Agricolakujan ja Franzénkadun risteyksen viereinen avonainen paikka; tasoitus	52,600	—
III	21			<i>Loviisankatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; tasoitus	51,000	—
III	22			<i>Hangonkatu</i> ; tasoitus	24,300	—
III	23			<i>Tammisaarenkatu</i> ; tasoitus	89,300	—
III	24			<i>Heinolankatu</i> ; tasoitus	32,800	—
III	25	S:n 17/8 1917	b*	<i>Töölönkatu</i> Humal- ja Bjällbonkadun väliltä, tasoitus puoleen leveyteen; samaten <i>Bjällbonkatu</i> Töölön- ja Topeliuskadun väliltä; <i>Topeliuskatu</i> Bjällbon- ja Stenbäckkadun väliltä, <i>Messeniuskatu</i> Stenbäck- ja Päivärintakadun väliltä, <i>Päivärintakatu</i> , <i>Huopalahdenkatu</i> Stenbäckkadun ja L. Viertotien väliltä, tasoitus; <i>L. Viertotie</i> Lääkärikadulta noin 500 m. pohjoiseen; levitys ja tasoitus; <i>Greijuksentie</i> , uudistus ..	668,300	—
III	26			<i>Sturekatu</i> Pakaankadun ja Sammattitien väliltä sekä <i>Pakaankatu</i> Hattulantieltä Kottbyn laiturin rautatien ylikäytävään asti; tasoitus 15 m leveältä	1,597,500	—
III	27	S:n 17/8 1917 13/11 1917	b*	<i>Alppikatu</i> I linjan viereltä; tasoitus täyteen leveyteen; <i>Castrénkatu</i> I ja II linjan väliltä; korotus ja tasoitus; <i>I linja</i> Alppi- ja Castrénkadun väliltä; tasoitus puoleen leveyteen <i>Castrén-</i> ja Vallinkadun väliltä sekä täyteen leveyteen Vallin ja Alppikadun väliltä	194,800	—
III	28			<i>Pakaankatu</i> ; tasoitus 15 m leveältä Kottbyn kaupunginosan halki rautatien ylikäytävään asti	648,000	—
III	29		c*	<i>Humalkatu</i> L. Viertotien ja Töölönkadun väliltä; korotus ja tasoitus	18,000	—
III	30			<i>Pengerkatu</i> V linjan ja Kaikukujan väliltä; tasoitus	90,000	—
				Siirros	43,815,291	41

13 P.L.

				Siirros	43,815,291 41	
III	31	Kvsto ⁶ / ₃ 1917	b*	<i>Keskuskatu</i> ; tasoitus	71,000	
III	32	S:n ¹³ / ₁₁ 1917		<i>Helsinginkatu</i> Kristiinankadun ja rautatien väliltä; tasoitus	669,000	
III	33			Diakonissalaitoksen alueen ja rautatien välinen <i>kuja</i> ; tasoitus	20,000	
III	34	S:n ²² / ₁₂ 1917		c*	<i>Hietaniemenkatu</i> koko leveydeltään; tasoitus ..	405,000
III	35				<i>Fredriksperinkatu</i> Sture- ja Eläintarhankadun väliltä; tasoitus	532,000
III	36			<i>Porvoonkatu</i> Sipoon- ja Eläintarhankadun väliltä; tasoitus	78,000	
III	37			<i>Saimaankatu</i> Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä; tasoitus	56,000	
III	38			<i>Sipoonkatu</i> Porvoon- ja Fredriksperinkadun väliltä; tasoitus	93,000	
III	39			<i>Sturekatu</i> Pakaankadun ja Sörnäsän haararadan väliltä; tasoitus	325,000	
III	40			<i>Etelä Hesperiakatu</i> Creutz- ja Mechelinkadun väliltä; tasoitus	421,000	
III	41		S:n ²² / ₁₂ 1917	b*	<i>Mechelin- ja Caloniuskatu</i> ; tasoitus	348,500
III	42	<i>Erinäiset Meilansin katuosat</i> ; s:n			1,986,000	
				<i>III Luku. Smk 8,958,100: —</i>		
				Kanavat ja viemärit.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
IV	1		c	Erinäinen kunnossapito	110,000	
IV	2			Täydennystyöt	15,000	
IV	3			Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000	
IV	4			Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	38,500	
IV	5			<i>Itä Brahekatu</i> ; erään viemärijohdon osan sekä Brahe-esplanadin halki kulkevan viemärin uudistus noin 40 m pituudelta	7,600	
IV	6			c*	<i>Länsi Brahekatu</i> ; viemärin uudistus Josafatin kadulta 61 m pohjoiseen sekä Josafatinkadun alla noin 20 m länteen	10,000
IV	7				<i>Taivallahti</i> ; viemärin suun jatkaminen 40 m pituisella 30×30 sm kokoisella puuputkella ..	1,700
				<i>Uutistyt.</i>		
IV	8	S:n ¹⁷ / ₄ 1917	b*	<i>Viipurinkatu</i> Kotkan- ja Karjalankadun väliltä; viemärijohto	27,800	
IV	9			<i>Torckelikatu</i> Agricolakadun ja I. Viertotien väliltä; viemärijohto	33,900	
				Siirros	49,069,291 41	

P.L.					Siiros	49,069,291	41
IV	10	Kvsto 17/4 1917		<i>Pengerkatu</i> Helsingin- ja Torkkelikadun väliltä; viemärijohto		23,700	—
IV	11			<i>Adolfintie</i> Penger- ja Torikadun väliltä; viemärijohto		13,100	—
IV	12	S:n 17/8 1917	b*	<i>Agricolakuja</i> ; viemärijohto		22,800	—
IV	13			<i>Loviisankatu</i> ; s:n		28,500	—
IV	14			<i>Hangonkatu</i> ; s:n		6,200	—
IV	15			<i>Tammisaarinkatu</i> ; s:n		11,500	—
IV	16			<i>Heinolankatu</i> ; s:n		12,600	—
IV	17			<i>Pakaankatu</i> ; 190 metrin pituinen viemärijohto		35,600	—
IV	18			<i>Helsinginkatu</i> Kristiinankadun ja rautatien väliltä; viemärijohto		210,000	—
IV	19			<i>Hietaniemenkatu</i> ; 400 metrin pituinen viemärijohto		91,000	—
IV	20			<i>Sipoonkatu</i> ; 110 metrin s:n s:n		26,700	—
IV	21		c*	<i>Saimaankatu</i> ; 35 metrin s:n s:n		10,300	—
IV	22			<i>Porsoonkatu</i> ; 35 metrin s:n		11,000	—
IV	23			<i>Stuukkatie</i> ; 310 metrin s:n s:n		40,000	—
IV	24			<i>Elämä Hospitaalkatu</i> ; 500 metrin s:n s:n		110,000	—
IV	25	S:n 22/12 1917	b*	<i>Mechelin- ja Catoaluskala</i> ; viemärijohto		58,000	—
IV	26			<i>Erinäiset Mellansm katuosat</i> ; s:n		642,500	—
				<i>IV Luku. Smk 1,643,600:—</i>			
				Tiet.			
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
V	1		c	Erinäiset korjaukset		20,000	—
V	2		c*	Rautatien länsipuolitse Alppilautielta Nordenskiöldin lehtotielle vievän tien viertäminen		38,600	—
V	3			Eläintarhan urheilukentältä Böleen vievän tien laajennus		13,400	—
V	4		c*	Kulkutautisairaalan alueen teiden korjaus ja alueen salaojitus		9,740	—
				<i>V Luku. Smk 81,740:—</i>			
				Viertotiet.			
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
VI	1		c	Erinäiset korjaukset		60,000	—
VI	2		c*	Vantaanjoen läntisen haaran poikki Vanhassakaupungissa kulkevan maatiesillan kaupungille kuuluvan kausituksen osan korjaus		4,000	—
				<i>VI Luku. Smk 64,000:—</i>			
				Satamat.			
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
VII	1			Erinäiset korjaukset		80,000	—
VII	2		c	Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat		15,000	—
				Siiros		50,704,131	41

13 P.L.

				Siirros	50,704,131	41
VII	3	c*	}	Satamain ruoppaus	70,000	—
VII	4			Satamain ja kulkuväylän syvyysmittaukset ja pohjatutkimukset	10,000	—
VII	5			Pohjoissataman T-muotoisen rantasillan eteläosan sekä läpikulkupaikan eteläpuolella olevan länsiosan uudistus	22,000	—
VII	6			Turvikin höyrylaivalaiturin korjas	2,000	—
VII	7			} ö*	} <i>Uutistytöt.</i> XX kaupunginosassa (Busholmassa) teetettävään tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen	2,950,000
		<i>VII Luku. Smk 3,149,000: —</i>				
				Istutukset.		
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
VIII	1	c	}	Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	250,000	—
VIII	2			Kivelän istutusten s:n, sairaalan toimesta	2,500	—
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	2,350	—
VIII	4			Mainitun urheilukentän kunnossapito	2,200	—
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	3,100	—
VIII	6			Speranskien tenniskentän s:n	2,100	—
VIII	7			Punanotkon leikkikentän s:n	1,250	—
VIII	8			Haapaniemen urheilukentän s:n	1,750	—
VIII	9			Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050	—
VIII	10			Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet	40,000	—
VIII	11			S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	900	—
VIII	12			S:n s:n valaistus	350	—
VIII	13			Talvipuutarhan kunnossapito	9,600	—
VIII	14			Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	18,000	—
VIII	15			Alpin kunnossapito	3,350	—
VIII	16			Vanhempain nurmien ja käytävään uudistus	7,200	—
VIII	17			Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten ..	5,600	—
VIII	18			Lannan osto taimilavoihin	1,300	—
VIII	19			Kaupungin vesilintujen hoito	2,000	—
VIII	20			Työkalujen osto ja korjaus	5,200	—
VIII	21			Aitain kunnossapito	9,000	—
VIII	22			Puistosohvain ostoon	4,800	—
VIII	23			Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	10,000	—
VIII	24			Neljän puistonvartijan palkkaus	6,400	—
VIII	25			Turvikissa oleva H. Borgströmin <u>kansanpuisto</u>	3,400	—
				Siirros	54,151,531	41

P.L.				Siirros	54,151,531 41	
<i>Uutistytöt.</i>						
VIII	26	c*	Kaupunginpuutarhan pääkäytävän järjestäminen	17,000	—	
VIII	27		Speranskien puistikon tenniskentän aitaaminen	3,500	—	
VIII	28		Vähäisen vartiosuojuksen teettäminen sinne	1,000	—	
VIII	29		Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000	—	
VIII	30		Erään Kaupunginpuutarhassa olevan tien lopullinen valmistaminen	1,000	—	
VIII	31		Istutusten laittaminen Eläintarhan urheilukenttää ympäröivän aidan ulkopuolelle	9,000	—	
VIII	32		10 kelkkaradan laittaminen	10,000	—	
VIII	33		c*	Istutuksen laittaminen Sibylla- ja Pääskylänkadun kulmaukseen	15,000	—
VIII	34			Tien teettäminen Alppilasta vesisäiliöön	240,000	—
<i>VIII Luku. Smk 699,900: —</i>						
Puhtaanapitolaitos.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
IX	1	c	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	11,700	—	
IX	2		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	15,000	—	
IX	3		Vartijain palkkaus	40,000	—	
IX	4		Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito	90,000	—	
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	8,000	—	
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfioiminen	7,000	—	
IX	7		Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	600,000	—	
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito	65,000	—	
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	70,000	—	
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	45,000	—	
IX	11		Kaupungin katujen, viertoteiden ja teiden kastelu	130,000	—	
IX	12		Katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	24,000	—	
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	175,000	—	
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	15,000	—	
IX	15		Teiden puhtaanapito	80,000	—	
IX	16		Venesatamain ja jäiden s:n	12,000	—	
				Siirros	55,845,731 41	

13 P.L.

				Siirros	55,845,731.41	
<i>Uutistytöt.</i>						
IX	17	c*	1 työsuojus 40 miehelle Länsirannan taloon N:o 10	5,000	—	
IX	18		1 s:n 30 miehelle Fabianinkadun tontille N:o 1 kortteliin N:o 37	4,000	—	
<i>IX Luku. Smk 1,396,700: —</i>						
Yleinen makkien puhtaanapito.						
X	1	c	Miehistön ja ajomiesten palkat	1,350,000	—	
X	2		40 hevosen rehut y. m.	104,000	—	
X	3		Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	35,000	—	
X	4		Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	35 000	—	
X	5		Rautatierahdit	90,000	—	
X	6		Rautatievaunujen korjaus	5,000	—	
X	7		500 panosta uusia makkiastioita kansineen	60,000	—	
X	8		500 keittiötähdeastian osto	30,000	—	
X	9		c*	Malmin pajan lisärakennus	10,000	—
X	10			Sähkövalo- ja voimajohtojen laittaminen Malmin kaatopaikalle	21,000	—
<i>X Luku. Smk 1,740,000: —</i>						
Työkalut.						
XI	1	c	Erinäiset ostot ja korjaukset	30,000	—	
		Kvsto ^{23/10} 1917				
XI	2	c*	Työraiteiden hankinta ja työkalujen osto	100,000	—	
XI	3		Vanhan ruoppakoneen korjaukset	3,000	—	
XI	4		Uuden s:n s:n	26,000	—	
XI	5		Ruoppaeleavaattorin s:n	4,000	—	
XI	6		Ruoppaproomun N:o 4 korjaus	6,000	—	
XI	7		Ruoppaproomun N:o 10 s:n	3,000	—	
XI	8		Suuren höyryjyrän uudet takapyörät ja jyrän korjaus	16,000	—	
XI	9		Pienen höyryjyrän korjaus	2,000	—	
XI	10		Ruoppaproomujen N:ojen 15 ja 16 hankinta ..	54,000	—	
XI	11		Kiviproomun N:o 17 s:n	23,000	—	
XI	12		Ainespihan pajan työkalut	4,500	—	
XI	13		5 lumensulatuskojeen osto	37,500	—	
XI	14		5 rikkainkuljetusrattaiden s:n	12,500	—	
				Siirros	57,916,231.41	

P.L.				Siirros	57,916,231 41
XI	15	c*	21 kasteluvaunun maalaus	3,000	—
XI	16		Purgator- ja rikkainkuljetusrattaiden sekä hiekkalaatikkojen s:n	3,500	—
XI	17		Hiekkavajain maalaus ja korjaus	5,000	—
				<i>XI Luku. Smk 333,000: —</i>	
				Sekalaista.	
XII	1	c	Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	4,000	—
XII	2		Pesuhuoneitten ja viruslaiturien hoito ja korjaus	8,000	—
XII	3	c*	Pöytätoimien varassa olevan viruslaiturien hankk.	4,200	—
XII	4		Lisämäärärahat erinäisiä yleisiä töitä varten myönnettyjen korotettujen työpalkkain johdosta	500,000	—
XII	5	c*	Budjetin ulkopuolella olevain yleisten töiden teettämiseen Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	3,000,000	—
				<i>XII Luku. Smk 3,516,200: —</i>	
				<i>13 P.L. Smk 22,899,300: —</i>	
				Neljästoista pääluokka.	
				Eläkkeet ja apurahat.	
				<i>A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>	
			Kvsto ^{26/3} 1912	Ent. kirjanpitäjä Frans Lamminen	2,520: —
			S:n ^{12/3} 1912	Ent. kansak. opettajatar Viktorina Sundvall	110: —
			S:n ^{11/6} 1912	Ent. kansak. opettajatar Rosa Natalia Sagulin	510: —
		}	S:n ^{29/10} 1912	Marian sairaalan ent. emännöitsijä Kalista Borodkin	600: —
			S:n ^{21/1} 1913	Ent. konttorikirjuri Maria Theresia Cadenius	1,800: —
			S:n ^{29/12} 1912	Ent. kansakoulunopettaja Abraham Kohonen	260: —
		b	S:n ^{21/1} 1913	Ent. ulosottoapulainen Gustaf Eklund	2,280: —
			S:n ^{4/2} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Maikki Friberg	690: —
			S:n ^{11/3} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Ina Lipsanen	195: —
			S:n ^{11/3} 1913	Ent. kansakoulunopettajatar Alexandra Lagus	690: —
				Siirros	9,655: —
					61,443,931 41

P.L.

14 P.L.

			Siirros	9,655:—	61,443,931	41
Kvsto 9/9 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Sofie Lithenius	690:—		
S:n 9/9 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Ina Brotherus	690:—		
S:n 29/9 1913			Ent. kansakoulunopettajatar Hanna Lucander	1,776:—		
S:n 9/6 1914			Ent. ruiskumestari Karl Edvard Byman	2,160:—		
S:n 9/10 1914			Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Rosberg	1,140:—		
S:n 17/11 1914			Ent. kansakoulunopettajatar Helena Aminoff	1,410:—		
S:n 19/1 1915			Portinvartija Johan Viktor Kallström	208:—		
S:n 19/4 1915		b	Palolaitoksen kersantti Johan Vilhelm Henriksson	1,800:—		
S:n 13/4 1915			Ylikoneenkäyttjä Anders Noach Ljungdell	840:—		
S:n 30/11 1915			Ent. vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg	6,000:—		
S:n 14/3 1916			Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Elisabeth Paunu	330:—		
S:n 26/9 1916			Rakennusmestari Gabriel Keinänen	2,700:—		
S:n 10/10 1916			Ent. kansakoulunopettajatar Johanna Maria Minnona Forss	510:—		
S:n 10/10 1916			Leskivaimo Helena Maria Helenius	140:—		
S:n 27/3 1917			Ent. kansakoulunopettajatar Iida Molander	1,140:—		
S:n 22/5 1917			Ent. kamreeri Gustaf Hall	4,320:—		
S:n 18/9 1917			Ent. putkimestari Juho Äijälä	2,034:—		
			Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Hohenthal	1,410:—		
S:n 13/11 1917		b	S:n s:n Johanna Sofia Kristiina Åkerman	1,140:—		
			S:n s:n Flora Helena Nervander ..	1,410:—		
		c	Eläkkeisiin vuonna 1918	10,000:—		
			<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>			
S:n 25/2 1913			Siivoojatar Ida Lindström	350:—		
S:n 11/3 1913			Työmies Manasse Veckman	600:—		
S:n 15/4 1913			Ulkotyöntekijätär Ida Maria Stamm	360:—		
S:n 9/12 1913		b	Työmies Gustaf Sysmelin	572:—		
S:n 24/3 1914			S:n Karl Gustaf Nieminen	720:—		
S:n 28/4 1914			S:n Erik Johan Gunnar	450:—		
S:n 26/5 1914		}	S:n Arndt Johan Halonen	481:—		
S:n 18/9 1917						
			Siirros	55,036:—	61,443,931	41

P.L.

			Siiros	55,036:—	61,443,931	41	
Kvsto 9/6 1914	}	Työläisnainen Lovisa Suutari	192:—				
S:n 22/9 1914		Työmies Karl Johan Wikholm	360:—				
S:n 1/12 1914		Kaasutehtaantyöntekijä Aleksander Pettersson	1,000:—				
S:n 2/2 1915		Parmaaja Petter Hakkarainen	504:—				
S:n 2/3 1915		Parmaaja Erik Johan Kiiliäinen . .	564:—				
S:n 23/3 1915		Parmaaja Henrik Wilhelm Kyrk- lund	474:—				
S:n 27/4 1915		Työmies Benjamin Johansson	684:—				
S:n 7/9 1915		<i>b</i> Lyhdynsytyttäjä Johan Vihelm Sale- nius	660:—				
S:n 11/4 1916		Työmies Otto Mäkeläinen	546:—				
S:n 6/6 1916		Muurari Karl Edvard Nyholm	985:—				
S:n 17/9 1917		Työläisnainen Karolina Vilhelmina Toivonen	441:—				
S:n 8/5 1917		Työmies Karl Karlsson	930:—				
S:n 18/9 1917		Työmies Oskar Edvard Grönberg . .	400:—				
S:n 9/10 1917		Kirvesmies Anders Kiisk	642:—				
S:n 7/12 1917		Puhtaanapitotyöntekijä Karl Gustaf Kuhlberg	990:—				
		<i>c</i>	Eläkkeisiin vuonna 1918	4,000:—			
			<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>				
Maistr. päät. 18/2 1863	<i>b</i>	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wir- zenius	266: 67				
Kvsto 9/2 1875	}	Raatic mies H. L. Chronsin 1 lapsi	200:—				
S:n 9/5 1893		Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400:—				
S:n 16/5 1899		Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120:—				
S:n 3/12 1895		Kaup. palvelijanleski E. J. Tång . .	120:—				
S:n 26/5 1903		<i>b</i> Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Fagerholm	120:—				
S:n 8/3 1904		}	Kaup. palvelijanleski A. M. Olin . .	200:—			
S:n 13/2 1912			Vahtimestarinleski M. E. Roskvist . .	120:—			
S:n 13/9 1904		Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm	150:—				
S:n 9/5 1905		}	Siiivoajat Hedvig Kristina Lind- gren	230:—			
S:n 29/12 1905			Leskirouva Karin Calonius	2,400:—			
	S:n Anna Lovisa Lindberg		2,400:—				
S:n 13/11 1906	<i>b</i>	Alaikäinen Karl Axel Robert Lind- berg	1,200:—				
		Alaik. Karin Lindberg	1,200:—				
		Siiros	77,534: 67	61,443,931	41		

14 P.L.

		Siirros	77,534: 67	61,443,931	41
		Alaikäinen Karl Torsten Nordlin ..	600: —		
		Leskirouva Ida Natalia Kullberg ..	600: —		
		Wilhelmina Kuhlmalä	360: —		
		Karl Gustaf Törnqvist	500: —		
		Ent. vahtimestari Frans Hasselberg	600: —		
		Leski Amalia Adolfinä Johansson ..	144: —		
		Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720: —		
		Ent. amanuenssi Viktorina Sundvall	400: —		
		Varastonhoitajanleski Aurora Matilda Heinola ja hänen alaikäinen lapsensa	333: 35		
		Alaikäinen Aimo August Löfgren ..	120: —		
		Sairaanhoidajatär Edlā Ahtikoski ..	600: —		
		Raatihuoneenarkiston ent. aktuaari J. Öhrnberg	2,000: —		
		Työmies Karl Johansson	700: —		
		Tohtorinrouva Olga Järnlin	880: —		
		Hallivahtimest. J. A. Björkholm ..	600: —		
		Maistraatinvahtimestari C. G. Lindqvist	600: —		
		Maistraatinvahtimestari Alfred Carlsson	900: —		
		Työm. Adolf Konstantin Renfors ..	600: —		
		Työm. leski Lovisa Ävist	300: —		
		Siivoojatar Aquilina Malén	300: —		
		Työmies Mikko Hakomäki	150: —		
		Leski Maria Olivia Winqvist	120: —		
		Sairaanhoidajatär Eva Fagerholm ..	480: —		
		Työm. Anders Erland Thomasson	300: —		
		Leski Antoinette Ulrika Brenner ..	360: —		
		Ent. sair. hoitär Fredrika Kant	300: —		
		Työmies Isak Toukka	400: —		
		Ent. vahtimestari Aurora Karolina Andersson	600: —		
		Ent. työmies Henrik Malakias Henriksson	400: —		
		Ulosottoapulainen Karl Oskar Olin	600: —		
		Työmies Karl Gustaf Danielson-Sandberg	600: —		
		Siirros	93,702: 02	61,443,931	41

L.

			Siirros	93,702: 02	61,443,931	41
Kvsto 11/6 1912		Satamakonstaapelinleski Hanna Gustava Gustafsson	180: —			
S:n 29/10 1912		Työmiehenleski Kristina Jokinen ..	240: —			
S:n 21/1 1913		Ent. sairaanhoitajatar Ida Lucina Dahlström	500: —			
S:n 21/1 1913		Ent. kansakoulunopettaja Jakob Stenberg	600: —			
S:n 4/2 1913		Leski Edla Johanna Eklund.....	300: —			
S:n 13/5 1913		Vahtimestarinleski Serafina Wilhelmina Törnström	300: —			
S:n 20/1 1914		Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlström ja hänen 4 alaikäistä lastaan	540: —			
S:n 20/1 1914		Ruiskumestarinleski Sofia Nyström	400: —			
S:n 8/9 1914		Ent. kansakoulunvahtimestari Fredrika Wilhelmina Pettersson	600: —			
S:n 11/5 1915		Taideteollisuuskeskuskoulun johtaja Ernst Nordström.....	3,000: —			
S:n 13/4 1915	b	Toivoniemen kasvatuslaitoksen johtajatar Ina Lydia Walldén	300: —			
S:n 8/6 1915		Koneenkäytt.leski Vilhelmina Andstén	240: —			
S:n 7/9 1915		Sairaanhoitajat. Josefina Strandberg	480: —			
S:n 19/10 1915		Ent. kaupunginkirjaston hoitaja Frans Johan Valbäck	600: —			
S:n 13/2 1917		Alaikäinen Osmo Johan Aaltonen..	156: —			
S:n 22/5 1917		Ent. ensimmäinen kaupunginlääkäri Wilhelm Sueksdorff	5,800: —			
S:n 22/5 1917		Alaikäiset Karl Torsten Henrik ja Elvi Maria Kristina Lehtinen ..	600: —			
S:n 22/5 1917		Alaikäiset Eine Karolina ja Karl Runar Timm	600: —			
S:n 5/6 1917		Alaikäinen Aimo Lahti	200: —			
S:n 12/6 1917		Insinööri Johan Axel Sjöholm	1,530: —			
S:n 12/6 1917		Alaikäiset Klaus Henrik, Helga Maria ja Lyyli Linnea Saxberg	900: —			
			Siirros	111,768: 02	61,443,931	41

14 P.L.

				Siirros 111,768: 02	61,443,931 41
		Kvsto ^{19/6} 1917	b	Ent. palosotilas Johan Emil Tähti	600: —
		S:n ^{9/10} 1917		Alaikäiset Aksel Lennart ja Toini Emilia Pirttilä	144: —
		S:n ^{13/11} 1917	b	Leskivaimo Emilia Vilhelmina Johansson	240: —
				S:n Hulda Ulrika Koskinen	300: —
		S:n ^{7/12} 1917	b	S:n Sofia Virta ynnä alaikäiset Aune Rakel ja Kerttu Valpuri Virta . .	600: —
				Johtajantytär Nelly Maria Charlotta Kvarnström	300: —
		S:n ^{22/12} 1917	b	Työntekijänpoika Erik Algot Lindqvist	450: —
				Työntekijäntytär Sigrid Elisabet Lindqvist	450: —
					114,852 02

14 P.L. Smk 114,852: 02

Viidestoista pääluokka.**Sekalaiset menot.****Kaupungin talot ja maatilat.**

15 P.L.

				<i>Aleksanterinkatu 22:</i>		
I	1		c	Talonmiehen palkkio	420 —	
I	2			Sekalaista	280 —	
				<i>Aleksanterinkatu 24:</i>		
I	3		c	Sekalaista	250 —	
					<i>Aleksanterinkatu 26:</i>	
I	4		b&c	Talonmiehen palkkio	300 —	
I	5			Puhtaanapito	1,190 —	
I	6			Vedenkulutus	400 —	
I	7			Valaistus	600 —	
I	8			Sekalaista	230 —	
					<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>	
I	9			b&c	Palkkaukset: Isännöitsijänpalkkio	600: —
					1 talonmies	1,080: —
I	10	Kvsto ^{28/4} 1908	b&c	Tarverahat, puhtaanapito y. m.	1,720 —	
I	11	^{30/12} 1908		Valaistus	150 —	
I	12	^{30/12} 1910		Vedenkulutus	625 —	
I	13			Korjauskustannukset	3,000 —	
				Siirros	61,569,628 43	

P.L.

				Siirros	61,569,628	43
				<i>Työväenasunnot Hietaniemenkadun</i>		
				<i>N:oissa 5—23:</i>		
I	14			Palkkaukset:		
			}	Isännöitsijä	600:—	
				1 talonmies, samalla lämmittäjä ..	1,800:—	
				Lämmittäjäapul. 6 kuukaudelta....	840:—	3,240—
I	15			Tarverahat, puhtaanapito y. m.	5,640—	
I	16	Kvsto ^{28/4 1908} ^{30/12 1908} ^{30/12 1910}	} b & c	Valaistus	350—	
I	17			Polttoaineet	7,000—	
I	18			Vedenkulutus	1,800—	
I	19			Istutusten kunnossapito	300—	
I	20			Korjauskustannukset	6,000—	
I	21		c*	Sähkövalojohdot	1,880—	
				<i>Vallilan työväenasunnot:</i>		
I	22			Palkkaukset:		
		S:n ^{29/12 1916}	} b & c	Isännöitsijän palkkio	1,500:—	
				1 talonmies	2,000:—	3,500—
I	23			Tarverahat, puhtaanapito y. m.	5,313—	
I	24			Palovakuutus	2,037—	
I	25			Valaistus	450—	
I	26			Vedenkulutus	1,800—	
I	27			Korjauskulut	3,000—	
			c	<i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä sekä talonmiehet saavat vapaan asunnon.		
				<i>Ratakatu 10:</i>		
I	28			Talonmiehen palkkio	1,200—	
I	29			Sekalaista	300—	
				<i>Kunnan virutushuoneet:</i>		
I	30			Palkkaukset:		
		S:n ^{28/4 1912}	} b	4 järjestysmiestä à 1,200:—	4,800:—	
				1 s:n	1,500:—	6,300—
				Siirros	61,619,738	43

15 P.L.

			Siirros	61,619,738 43
I	31		Vedenkulutus	12,000 —
I	32		Valo ja lämpö	2,000 —
			<i>Myllytie 5:</i>	
I	33		Puhtaanapito	100 —
I	34	c	Vedenkulutus	80 —
I	35		Sekalaista	170 —
			<i>Mariankatu 3:</i>	
I	36		Puhtaanapito	1,040 —
I	37		Vedenkulutus	100 —
I	38		Sekalaista	160 —
			<i>Raatihuone:</i>	
I	39		Palkkaukset:	
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12 1909} } b	1 raatihuoneenvahtimestari	850: —
			^{30/12 1910} } b	1 talonmies ja lämmittäjä
		^{4/2 1913} }		2,530 —
I	40	c	Valaistus	2,000 —
I	41		Polttoaineet	19,200 —
I	42		Vedenkulutus	250 —
I	43		Siivoaminen, lattianpesu ja sekalaista	10,020 —
			<i>Muist.</i> Raatihuoneen vahtimestari ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.	
			<i>Ent. seurahuone:</i>	
I	44		Palkkaukset:	
		S:n ^{29/12 1916} } b	1 taloudenhoitaja	900: —
			1 koneenkäyttäjä	2,100: —
			1 lämmittäjä 8 kuuk.	1,000: —
			1 talonmies	1,680: —
				5,680 —
I	45	c	Siivoaminen ja puhtaanapito	5,600 —
I	46		Valaistus	8,000 —
I	47		Polttoaineet	100,200 —
			Siirros	61,788,868 43

P.L.					Siirros	61,788,868 43
I	48			Vedenkulutus	2,500	—
I	49			Korjaukset	4,600	—
I	50			Sekalaista	2,000	—
				<i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.		
				<i>Pengerkatu 5:</i>		
I	51			Talonmiehen palkkio	600	—
I	52			Sekalaista	300	—
				<i>Puutarhakatu 4:</i>		
I	53		c	Talonmiehen palkkio	180	—
I	54			Puhtaanapito	350	—
I	55			Vedenkulutus	160	—
I	56			Valaistus	180	—
I	57			Sekalaista	230	—
				<i>Hakasalmen huvila:</i>		
I	58			Puhtaanapito	100	—
I	59			Vedenkulutus	100	—
I	60			Sekalaista	100	—
I	61	Kvsto ² / ₂ 1915	b	Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio	750	—
I	62	S:n ²⁷ / ₂ 1906	b	Kustannuksia Guntähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta	10,000	—
I	63			S:n Bengtsårin maatilasta	13,000	—
I	64			S:n Toivoniemen tilasta	40,000	—
I	65			Korvaus kaupungin maatilain maanviljelysneuvolle	2,400	—
I	66	Välikirj. muk. ⁹ / ₃ 1917	b c	Vuokraa valtionrautateille Nickbyn mielisairaalan raitiotiealueesta	200	—
I	67			Palkkiota virkatalonvuokraaja J. Winqvistille ..	100	—
I	68	S:n ⁶ / ₁₁ 1916	b	Talonisännöitsijän palkkio	3,000	—
I	69			Suomen Höyrykattilayhdistykselle kaupungin keskuslämmityslaitosten y. m. valvonnasta	2,000	—
				<i>I Luku. Smk 312,935: —</i>		
					Siirros	61,871,718 43

15 P.L.

				Siirros	61,871,718	43
Erityiset määrärahat.						
II	1		c	Erinäisten kaupungin talojen kalusto, korjaus ja täydennys	20,000	—
II	2		c	Uusien puhelinten ja osuustodistusten osto	2,400	—
II	3		c	Puhelinmaksut	25,000	—
II	4	Kvsto 21/12 1897 17/12 1907	b	Määräraha henkikirjoittajalle.....	7,500: —	
			b	Huoneiston siivoaminen y. m.	600: —	8,100 —
II	5	H:gin Kalast. sääntö 1/2 1890 Kvsto 21/12 1897	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle	900: —	
			b	Puutavarain lauttauksen valvonnasta kaupungin alueella	150: —	1,050 —
II	6	S:n 26/3 1907 30/12 1909	b	1 rankkuri, paitsi asuntoa ja polttopuita	1,680: —	
			b	korvausta erinäisistä toimituksista	900: —	2,580 —
II	7		c*	Tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpito ..	2,400	—
II	8	S:n 7/6 1910	c	Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra	12,000	—
II	9	S:n 28/5 1913	b	Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra ..	1,600	—
II	10	S:n 21/9 1915 11/5 1915	b	Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra	4,165	—
II	11	S:n 25/4 1911 2/11 1915	b	Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupungin työkunnasta	43,700	—
II	12	S:n 2/11 1915	b & c	Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon ..	20,400: —	
			b & c	Suomen Kunnallislehden tilausmaksu	800: —	21,200 —
II	13	S:n 12/11 1912	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirtomääräraha	8,000	—
II	14	S:n 30/12 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta	3,000	—
II	15		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	1,200: —	
		S:n 26/5 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200: —	2,400 —
				Siirros	62,029,313	43

P.L.

				Siirros	62,029,313	43
II	16		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen	5,000	—
II	17	Kvsto 22/4 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta ynnä korvaus lausunnoista	15,000	—
II	18	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	1,000:	—
			c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500:	—
		S:n 30/12 1912	b	Helsingin Eläinsuojeluyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart.	1,500:	—
					3,000	—
II	19			Palovakuutusmaksut	35,000	—
II	20			Polttoaineet (ei tekn. laitosten)	100,000	—
II	21			Valaistus ynnä juhla-valaistukset	3,000	—
II	22		c	Kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutus sekä sekalaiset menot	1,000	—
II	23			Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.	17,000	—
II	24			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	4,000	—
II	25			Normaalikellojen kunnossapito	1,630	—
II	26			Määräraha Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle	140,000	—
II	27		c*	Lisämääräraha kaupungin viemäriolojen selvitystä varten, siirtomääräraha	20,000	—
II	28	S:n 30/5 1916	b	Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatus-avuksi	250,000	—
II	29	S:n 18/9 1917		Kaupungin virka- ja palvelusmiesten (ei tekn. laitosten) kalliinajanlisäykset, ehdoll. palkankorot.	5,000,000	—
II	30	S:n 22/12 1917	b	S:n eläkkeen- ja apurahansaajille	60,000	—
II	31	S:n 18/9 1917		Määräraha väliaikaiselle hätäapukomitealle hätäaputöiden järjestämiseksi naisille	100,000:	—
		S:n 23/10 1917	b*	S:n s:n	200,000:	—
		S:n 17/8 1917		S:n s:n hätäaputöiden järjestämiseksi Boxbackan maatilalla	100,000:	—
		S:n 22/12 1917	b	S:n erinäisiä hätäaputöitä varten	200,000:	—
				S:n jalkineiden, vaatteiden y. m. hankkimiseksi	300,000:	—
					900,000	—
II	32	S:n 17/8 1917		Apumaksua Huopalahdesta Pitäjänmäen kautta Vantaalle vievän viertotien korj. ja uudistuks.	100,000	—
II	33		b	Kustannuksia kunnallisista vaaleista	25,000	—
				Siirros	68,708,943	43

15 P.L.

				Siirros	68,708,943	43
II	34			<i>Erinäisten Helsingin pitäjän maatilain osto:</i>		
		Kvsto 24/4 1917	b	Domarbyn kartano	2,793,400: —	
				Brusan verotalo	350,000: —	
				Strömin verotalo	503,000: —	
				Pehrin ratsutila	300,000: —	
				Hagan talo	300,000: —	
				Pakinkylän palstatilat	69,000: —	
				Lainhuudatuskulut	38,970: 25	
					4,354,370: 25	
		S:n 24/4 1917	b	Kaikkien Boxbacka A.B:n osakkeiden osto	2,160,000: —	
				Yhtiön velkain suoritus- ritukseen	454,553: 46	2,614,553: 46
		S:n 20/6 1917		Kaikkien Mankala Fors A.B:n osak- keiden osto	2,444,109: 45	
		S:n 30/1 1917	b	Lohjan pitäjän Outamon tilaan kuu- luvan maa-alueen osto	256,211: 28	
		S:n 3/5 1917		Helsingin pitäjän Viikin virkatalon vuokraoikeuden ja irtaimiston osto	220,000: —	9,889,244 44
				<i>II Luku. Smk 16,726,469: 44</i>		
III	1		c	Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus		500,000 —
				<i>III Luku. Smk 500,000: —</i>		
				15 P.L. Smk 17,539,404: 44		
16 P.L.			d	<i>Kuudestoista pääluokka.</i>		
	I			Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan		1,500,000 —
				16 P.L. I Luku. Smk 1,500,000: —		
				Yhteensä Smk	80,598,187	87

3 Os.

				Siirros	3,964,100
II	4				
II	5	Välikirjan muk.	b	Laivaveistämöalueen vuokra	10,000
				Ent. Seurahuoneen vuokrat	11,800: —
				Korvaus annetusta höyrystä	39,000: —
II	6		c	Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000
II	7			Vuokria poliisin virkahuoneistoista ja tallista kaupungin omilla taloissa	117,650
II	8			Vuokria Penger- ja Ratakadun poliisihuoneistoista	7,200
II	9			S:n erinäisistä laivaveistämöalueen rakennuksista	4,050
II	10	Välikirjan muk.	b	S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	17,840
II	11			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	3,020
II	12			S:n kunnan työväenasunnoista	99,800
II	13			Erinäisiä huoneenvuokria	4,000
II	14			Vuokria Santa- ja Busholman makasiineista II—IV	30,000
II	15			Uimahuonemaksuja	1,500
II	16			Kalavesimaksuja	4,000
II	17		c	Satunnaisia maan sekä kenttien vuokria	200,000
II	18			Tuloja tenniskentistä	1,200
II	19			Kadun erilleen aitaamisesta rakennustark. varten	5,000
II	20	Kvsto 26/3 1912	b	Tuloja kunnan virutushuoneista	4,000
II	21		c	Tuloja kloseteista	13,000
<i>II Luku. Smk 890,560: —</i>					
Kauppahallit ja kauppatorit.					
III	1		c	Vuokraa kauppahallimyymlöistä	150,000
III	2			Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	6,000
III	3			Vuokraa torien myyntipaikoista	35,000
<i>III Luku. Smk 191,000: —</i>					
Kaupungin maatilat.					
IV	1	Välikirjan muk.	b	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000
IV	2			Bengtsårin maatila	20,000
IV	3		c	Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta	18,400
IV	4			Toivoniemen tila	28,800
IV	5			Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta	5,000
<i>IV Luku. Smk 92,200: —</i>					
3 Os. Smk 1,174,860: —					
				Siirros	4,824,360

Os.

Siirros 4,824,360

Neljäs osasto.**Tuloa tuottavat oikeudet.**

I	1	Maist. päät. ^{26/5} 1662	b	Tonttiverot	4,500
				<i>I Luku. Smk 4,500: —</i>	
				Tuulaaki- ja liikennemaksut.	
II	1	K. Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p. K. julist. ^{1/10} 1881	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätystä tava- roista	300,000
II	2	K. S:in kirj. ^{17/4} 1883	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrätystä tavaroista	100
II	3	Liik:et. ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja	1,000,000
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiinivuokraa	8,000
II	5			Mittausmaksuja	100
II	6			Satamamaksuja	500,000
II	7	Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Siltamaksuja	10,000
II	8			Nostokranamaksuja	3,000
II	9			Painolastimaksuja	100
II	10			Punnitsemismaksuja	400
				<i>II Luku. Smk 1,821,700: —</i>	
				Sekalaista.	
III	1	K. Aset. ^{30/3} 1879	c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta	500
III	2	Useat K. S:in päät.	b	Biljaardimaksuja	800
III	3	K. Sääntö ^{21/10} 1698	b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus	35,000
III	4		c	Kolehtirahoja	100
III	5		c	Erinäisiä sakkoja	100
III	6	K. Aset. ^{17/3} 1879	b	Henkilökohtainen vaivaismaksu	75,000
III	7	K. Aset. ^{14/12} 1894 Kvsto ^{11/4} 1916	b	Koiravero	30,000
III	8	K. Aset. ^{8/9} 1899 K. S:in kirje ^{9/8} 1900.	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus)	8,504
				<i>III Luku. Smk 150,004: —</i>	
				4 Os. Smk 1,976,204: —	
				Siirros	6,800,564

5 Os.

				Siirros	6,800,564
Viides osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.					
Terveyden- ja sairaanhoito.					
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	60,000
I	2			S:n kulkutautisairaalassa	24,000
I	3			S:n Kivelän sairaalassa	12,000
I	4			S:n Nickbyn sairaalassa	9,000
I	5			S:n Humaliston sairaalassa	4,000
I	6			S:n Hesperian sairaalassa	300
I	7			Vaivaihoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän, Humaliston ja Hesperian sairaaloissa sekä kunnalliskodin väliaik. sairaalassa	
I	8	Vaivaihoidon maksettava korvaus mielenvikaitten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa		276,000	
I	9	c	Myydyistä ruuantähteistä	3,900	
I	10		Tuloja desinfiomislaitoksesta	1,000	
I	11		Desinfiomisesta kodeissa	3,000	
I	12		Sairaanhoitajataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	2,100	
I	13		Tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä, puutarhasta, ja sikalasta	19,000	
I	14		Tuloja Kivelän puutarhasta	500	
I	15		Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	5,000	
I	16	Lihantarkastusaseman tuloja	60,000		
I	17	Erinäisiä tuloja kulkutautisairaalasta		500	
<i>I Luku. Smk 729,450: —</i>					
Vaivaihoito.					
II	1	K. Aset. 17/s 1879	b	Tuloja kunnalliskodista	50,000
II	2			Tuloja työlaitoksesta	90,000
II	3			Korvausta köyhäin ylläpidosta	200,000
<i>II Luku. Smk 340,000: —</i>					
				Siirros	7,870,014

Os.				Siirros	
				7,870,014	—
			Opetus- ja sivistyslaitokset.		
III	1	H:gin kansak. ohjes. 25/6 1878 ja 4/10 1892	c	Ammattikoulujen oppilaiden myy- dyistä teoksista	3,000: —
				Alempain käsityöläiskoulujen oppilas- maksut	700: —
			b	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt	600: —
III	2			4,300	—
				3,000	—
III	3		c	Tuloja Bengtsärin y. m. kasvatustaloksista	3,000
III	4			Tuloja kaupunginorkesterista	161,000
III	5			Tuloja kaupunginkirjastosta	6,000
III	6			Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta	1,900
				<i>III Luku. Smk 179,200: —</i>	
				Muut laitokset.	
IV	1		c	Tuloja työnvälitystoimistosta	300
IV	2			Tuloja kaupungin työkunnasta	30,000
IV	3	K. S:in päät. 20/9 1912	b	Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	15,000
				<i>IV Luku. Smk 45,300: —</i>	
				5 Os. Smk 1,293,950: —	
				Kuudes osasto.	
				Valtioavut.	
Os.	I	K. S:in päät. 11/7 1912	b	Katuvalaistukseen	7,700
	I	K. S:in kirje 10/5 1898	b	Palolaitokselle	21,000
	I	Knk kirje 27/8 1779	b	Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368
	I	K. S:in päät. 23/5 1901	b	Valmistavalle poika-ammattikoululle	30,612 50
	I	S:n 18/1 1906	b	Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	15,150
	I			Alemmille käsityöläiskouluille	18,971
	I	S:n 22/8 1907	b	Kasvatustaloksille	53,999 99
	I	K. Aset. 9/6 1892	b	Kaupungin osuus paloviinaverosta	100
	I	K. Julist. 14/12 1894		Kansanlastentarhoille	60,000
	I			Kansakouluille	606,564
				6 Os. Smk 814,465: 49	
				Siirros	8,908,979 49

7 Os.

				Siirros		
				8,908,979 49		
Seitsemäs osasto.						
Kaupungin teknilliset laitokset.						
Vesijohtolaitos.						
I	1	H:gin kaup. vesijohdon taksa 11/3:lta, 1890	b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma ve-		
	2			denkulutus	2,200,000	—
I	3			Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	6,000	—
I	4			Vesimittarien vuokria	43,000	—
-I	5			Maksuja vesimittaria vailla olevista palovesiputkista	400	—
I	6			Maa-alueiden vuokria	500	—
				20,000	—	
				<i>I Luku. Smk 2,269,900: —</i>		
Kaasulaitos.						
II	1		c	Korvausta katuvalaistuksesta	400,500	
II	2			S:n yksityiskulutuksesta	3,225,000	—
II	3			Tuloja sivutuotteista	50,000	—
II	4			Voittoa tehdyistä töistä	10,000	—
II	5			Vuokratuloja	6,100	—
II	6			Satunnaisia maanvuokratuloja	1,350	—
				<i>II Luku. Smk 3,692,950: —</i>		
Sähkölaitos.						
III	1		c	Korvausta katuvalaistuksesta	237,800	
III	2			S:n yksityiskulutuksesta	5,600,000	—
III	3			S:n raitiotiekäytöstä	840,000	—
III	4			Voittoa johtotöistä	39,600	—
III	5			Vuokratuloja	23,600	—
III	6			Korkoa konttokuranttitililtä kaupunginkassassa . .	5,000	—
				<i>III Luku. Smk 6,746,000: —</i>		
				7 Os. Smk 12,708,850: —		
Kahdeksas osasto.						
Puhtaanapitolaitos.						
I	1		c	Talonomistajain maksut	1,170,000	
I	2			Maksuja kaup. omista taloista	91,000	—
I	3			Tuloja myydystä lannasta	100,000	—
I	4			Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	140,000	—
				8 Os. Smk 1,501,000: —		
				Siirros		
				23,118,829 49		

8 Os.

Os.					Siiros	23,118,829 49
Yhdeksäs osasto.						
Sekalaiset tulot.						
Apumaksut.						
I	1	} c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta		2,000	—
I	2		Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus		1,500	—
I	3		Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300:—		
		} b	S:n Säätytaloa ympäröivän istutusten s:n	1,170:—		
			S:n Ateneumia ympäröivän istutusten s:n	200:—		
	Välikirj. muk.		S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	2,200:—		
			S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	1,100:—		
			S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	1,790:—	6,760	—
I	4 Pankkivalt. m. kirje 6/7 1892		} b	S:n katuvalaistukseen: Suomen Pankilta	275:—	
			Säätytalosta	525:—	800	—
			<i>I Luku. Smk 11,060:—</i>			
Majoituksen korvaus.						
II	1 K. Aset. 18/1 1882	} b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p:nä 1882 annetun K. Asetuksen johdosta valtio tariffin mukaan		111,500	—
			<i>II Luku. Smk 111,500:—</i>			
			9 Os. Smk 122,560:—			
Kymmenes Osasto.						
Lainat.						
I	1	} c	1916 vuoden velkakirjalainasta osotetaan: Seuraavain Helsingin pitäjän maatilain oston: Domarbyn kartanon	2,793,400:—		
			Brusan verotalon	350,000:—		
			Strömin s:n	503,000:—		
					Siiros	3,646,400:—
						23,241,389 49

10 Os.	I	1			Siirros 3,646,400: —	23,241,389 49
					Pehrin ratsutilan 300,000: —	
					Hagan talon 300,000: —	
					Pakinkylän palstatilain 69,000: —	
					Lainhuudatuskuluja 38,970: 25	
					4,354,370: 25	
					Lisäystä Vallilan työväenasuntojen rakennusmäärärahaan 50,000: —	
					Ruokakellarien laittamiseksi Vallilan työväenasuntoihin 18,000: —	
					Outamon taloon kuuluvan maa-alueen osto 256,211: 28	
					Boxbacka A. B:n osakkeiden osto 2,160,000: —	
					Yhtiön velkain suoritus 454,553: 46	2,614,553: 46
			e		Vanhankaupungin vesilaitoksen laajennus 2,545,451: —	
					1917 vuoden obligatsioonilainasta:	
					Vanhankaupungin vesilaitoksen laajennus 154,549: —	
					Vesijohdon laajentaminen 682,500: —	
					Mankala Fors A. B:n osakkeiden osto 2,444,109: 45	
					Viikin kapteeninvirkatalon vuokraoikeuden lunastus 220,000: —	
					XX kaupunginosan tasoitus- ja laiturityöt 2,950,000: —	
					Mechelin- ja Caloniuskadun vesijohtotyöt 64,450: —	
					Erinäisten Meilansin katuosain s:n 617,050: —	16,971,244 44
	I	2	e*		Lainaa 2 vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyneen vajauksen täyttämiseksi, enint.	20,000,000 —
					10 Os. Smk 36,971,244: 44	
					Yhdestoista osasto.	
					Verotus.	
11 Os.	I	1	e		Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava, on	20,385,553 94
					Yhteensä Smk	80,598,187 87

Helsingin kaupungin 1918 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot	Satunnaiset menot	Yhteensä
1	Kaupungin velat	5,792,357 06	513,200 —	6,305,557 06
2	Kaupungin virastot	401,554 96	77,900 —	479,454 96
3	Kunnallishallinto	1,070,952 49	30,000 —	1,100,952 49
4	Palolaitos	700,785 —	64,500 —	765,285 —
5	Poliisilaitos	1,227,265 —	—	1,227,265 —
6	Yleiset rasitukset	127,754 96	11,100 —	138,854 96
7	Terveysten- ja sairaanhoito	3,844,042 15	1,333,599 80	5,177,641 95
8	Vaivahoito	2,941,219 25	322,824 87	3,264,044 12
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	4,432,851 87	130,500 —	4,563,351 87
10	Kauppahallit ja kauppatorit	84,340 —	—	84,340 —
11	Kaupungin teknilliset laitokset	9,878,974 —	4,864,000 —	14,742,974 —
12	Katu- ja laiturivalaistus	694,910 —	—	694,910 —
13	Yleiset työt	4,481,710 —	18,417,590 —	22,899,300 —
14	Eläkkeet ja apurahat	114,852 02	—	114,852 02
15	Sekalaiset menot	11,307,124 44	6,232,280 —	17,539,404 44
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määrä- yksen mukaan	1,500,000 —	—	1,500,000 —
Yhteensä Smk		48,600,693 20	31,997,494 67	80,598,187 87
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot	Tontinlunas- tukset ja satunn. tulot	Yhteensä
1	Korot	1,249,500 —	—	1,249,500 —
2	Tontinlunastukset	—	2,400,000 —	2,400,000 —
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	1,174,860 —	—	1,174,860 —
4	Tuloatuottavat oikeudet	1,976,204 —	—	1,976,204 —
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,293,950 —	—	1,293,950 —
6	Valtioavut	814,465 49	—	814,465 49
7	Kaupungin teknilliset laitokset	12,708,850 —	—	12,708,850 —
8	Puhtaanapitolaitos	1,501,000 —	—	1,501,000 —
9	Sekalaiset tulot	122,560 —	—	122,560 —
10	Lainat	—	36,971,244 44	36,971,244 44
11	Verotus	20,385,553 94	—	20,385,553 94
Yhteensä Smk		41,226,943 43	39,371,244 44	80,598,187 87

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistiviallisten lasten opetus	69	Kaupunginvaltuuston käyttövarat	120
Ammattikoulu, poikain	56	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsa-	
S:n, tyttöjen	58	raala	42
Apumaksut	127	Korot, tulot	121
Arkisto, Maistraatin	10	Kruununverot	24
Arvaamattomat menot	120	Kulkutautisairaala	39
Asuntotarkastus	28	Kunnalliskodin väliaik. sairaala	50
		Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat	
		laitokset	52
Eläkkeet ja apurahat	109	Kunnan työnvälitystoimisto, menot ..	19
Erinäiset määrärahat	118	S:n, tulot	125
		Kunnan vuokralautakunta	21
Holhouslautakunta	19	Kyydinpito	24
Humaliston sairaala	48	Käsityöläiskoulut	56
Istutukset	106	Laboratoori, terveydellisten tutkimusten	30
		Lahjoitettujen tilojen verot	121
Kaasulaitos, menot	89	Laininlyötyjen lasten kasvatus	69
S:n, tulot	126	Lainat	127
Kadut ja yleiset paikat	102	Lihantarkastusasema, menot	31
Kanavat ja viemärit	104	S:n tulot	124
Kansakoulut, ruotsinkieliset	59	Liikennekonttori	13
Kansakoulut, suomenkieliset	63	Liikennemaksut	123
Kansanlastentarhat	77	Lääkärit ja sairaanhoitajat	25
S:n, johtokunta	77		
Kasvatuslaitokset	69	Maanvuokrat	121
Kasvatuslautakunta	69	Maatilat, menot	114
Katu- ja laiturivalaistus	98	S:n , tulot	122
Kauppahallit ja kauppatorit, menot ..	83	Maistraatti	3
S:n s:n, tulot ..	122	Majoituksen korvaus	127
Kaappaoppilaitokset ja tekn. opetus ..	59	Majoitus	24
Kaupunginkirjasto	78	Majoituslautakunta	24
Kaupunginorkesteri, menot	82	Marian sairaala	32
Kaupunginvaltuusto	10	Merikoulu	56
		Museo	81
		Musiikkilautakunta	82

	Siv.		Siv.
Nickbyn mielisairaala	45	Terveydellisten tutkimusten laboratorio	30
		Terveyden- ja sairaanhoito, sekalaista	32, 50
		S:n s:n, tulot	124
Oikeusaputoimisto	20	Terveydenhoitolautakunta	25
Opetus- ja sivistyslaitokset, menot	56	Terveyspoliisi	26
S:n s:n tulot	125	Terveystoimisto	29
		Tiet	105
Palolaitos	21	Tilastokonttori	16
Poisto ja palautus	120	Tontinlunastukset	121
Poliisilaitos	23	Tonttivero	123
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	28	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista	123
Puhtaanapitolaitos, menot	107	Tulot	121
S:n, tulot	126	Tuulaaki ja liikennemaksut	123
		Tyttöjen ammattikoulu	58
Raastuvanoikeus	5	Työkälyt	108
Rahatoimikamari	11	Työkunta, tulot	125
Rahatoimikonttori	12	Työnvälitystoimisto, menot	19
Rakennukset ja talot, menot	101	S:n, tulot	125
Rakennushallitus	99	Työväenopisto	80
Rakennuskonttori	99		
Rakennustarkastus, menot	17	Ulosottolaitos	8
S:n, tulot	125		
Revisionilaitos	18	Vaivaishoito, menot	51
Rokotusainevarasto	31	S:n, tulot	124
		Vaivaishoitohallitus	51
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	32	Valmistava poika-ammattikoulu	56
Sairaanhoitohenkilökunta	25	Valtioavut	125
Satamakonttori	15	Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilas-	
Satamat	105	koti	69
Sekalaiset menot	114	Velat	1
Sivistyslaitokset, menot	56	Verotus	128
S:n tulot	125	Verotusvalmistelu	18
Sosiaalilautakunta	20	Vesijohtolaitos, menot	85
Syyttäjistö	8	S:n, tulot	126
Sähkölaitos, menot	93	Viertotiet	105
S:n, tulot	126	Vuokralautakunta	21
Talot ja maatilat, menot	114	Yhteenveto	129
S:n, tulot	122	Yleinen nukkien puhtaanapito	108
Teknilliset laitokset, hallitus	85	Yleiset rasitukset	24
S:n s:n, menot	85	Yleiset työt, sekalaista	109
S:n s:n, tulot	126		

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1918.

Lausunto Vanhankaupunginlahden, Sörnäsins niemekkeen sekä Santa- ja Busholman satamaolojen uudesti järjestämistä koskevasta asiasta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Marrask. 5 p:nä 1917.

N:o 899.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lähetteessä kesäkuun 19 päivältä kuluvaan vuoteen on Rahatoimikamari saanut tehtäväkseen antaa lausunnon kaupungin yleisten töiden Hallituksen Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi lähettämän, Vanhankaupunginlahden, Sörnäsins niemekkeen sekä Santa- ja Busholman satamaolojen järjestämistä koskevan esityksen johdosta (*Pain. asiakirj. N:o 39 vuodelta 1917*). Palauttaen lähetekirjat pyytää Rahatoimikamari tämän johdosta lausua seuraavaa:

Kaupungin yleisten töiden Hallitus on selvittäessään kysymystä kaupungin satamaolojen suunnitelmanmukaisesta laajentamisesta tullut siihen lopputulokseen, että puutavarain vientisatama olisi rakennettava Sörnäsins niemekkeen rantaan konttorin laatiman, tämän oheisen ehdotuksen mukaisesti sekä että Vanhankaupunginlahden länsiranta olisi ruopattava ja järjestettävä teollisuussatamaksi, jota varten esityksen oheen niinikään on liitetty seikka-peräinen esitys. Ja lopuksi on Hallitus ehdottanut vähitellen ja tarpeen mukaan rakennettavaksi yleisen kauppasataman, joka käsittäisi Santa- ja Busholman sekä Utterin niitä ympäröivine vesialueineen. Tätäkin tärkeää satamalaitosta varten on Hallitus esittänyt suunnitelman, joka liittyy XX kaupunginosan aikaisemmin vahvistettuun asemakaavaan, mutta kuitenkin tietysti olennaisilta kohdilta poikkeavaa siitä.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus on täten päiväjärjestykseen ottanut erittäin tärkeän kysymyksen. Sillä todellisuudessa käsittää Hallituksen ehdotus ohjelman, joka toteutettuna ratkaisee kaupungin satamaolojen muodostumisen huomattaviksi ajoiksi. Kun Helsinki on maamme tärkein tuontipaikka ja vieniinkin nähden huomattavalla sijalla maamme rannikkokaupunkien joukossa, on luonnollista, että kysymys, miten kaupungin satamaoloja on edelleen kehitettävä ja parannettava, on omansa kaupungin hallinnossa herättämään erikoista huomintaa. Sillä Helsingin vastainen kehitys riippuu jossain

määrin siitä, että tämä kysymys ratkaistaan oikeaan suuntaan. Rahatoimikamari onkin useissa kokouksissa perinpohjaisesti käsitellyt esitettyjä ehdotuksia ja niiden yhteydessä olevia kysymyksiä sekä pyrkinyt saamaan oimtakeisen käsityksen niistä. Kamari on tätä pitänyt sitä tärkeämpänä, kun ilmeistä on, että sodan päätyttyä on odotettavana vilkasta tavarainvaihtoa ja meriliikennettä. Pääkaupungin ja sen hallintoelinten täytyy silloin olla valmiina kilpailuun erinäisten meri- ja kauppakaupunkien kanssa, sillä mahdollonta ei ole, että rauhantulon tarjoomat mahdollisuudet muuten jäävät käyttämättä, mistä seikasta olisi taloudellista vahinkoa kaupungille.

Vaikka tähän nähden olisi ollut erittäin suotavaa, että olisi ollut olemassa seikkaperäisesti valmistettu ja hyväksytty ehdotus kaupungin satamaolojen lopulliseksi järjestämiseksi ja että myös olisi voitu ryhtyä ehdotusta toteuttamaan, ei toiselta puolen saa jättää huomaamatta sitä seikkaa, että kysymyksen kaupungin satamaolojen lopullisesta järjestämisestä täytyy koskea ei vain eräitä kaupungin satamain osia tai alueita, vaan sen kaikkia satamalaitoksia ja satama-alueita, ei ainoastaan niitä, jotka jo on pantu kuntoon tai joiden rakentaminen on ennen sotaa tai sen jatkuessa aloitettu, vaan niitäkin, jotka on vastedes rakennettava. Käsitellessään asiaa tässä laajemmassa mitassa vasta huomaakin ratkaisua kohtaavat vaikeudet. Arvostellessa tähän kuuluvia seikkoja täytyy nimittäin ottaa lukuun useita tekijöitä, joita nykyään tuskin voi täysin selvästi määritellä ja arvostella. Ensinnäkin esiintyy kysymys, eikö maamme valtiollisen aseman muuttuminen voi tuottaa Helsingin kaupungille aavistamattomia kehitysmahdollisuuksia, jos kaupungin venäläinen sotasatama poistetaan ja Viaporin ja Santahaminan kauppa- ja merenkulkukannalta erittäin tärkeä alue jälleen liitetään kaupunkiin. Tämän johdosta ehkä kaupungin koko kehitys saisi jossain määrin toisen suunnan kuin tähän asti on voitu edellyttää ja myöskin käynee tarpeelliseksi järjestää toisia ja uusia satama-alueita tähänasti suunniteltujen lisäksi. Mutta vaikka sivuuttaakin nämä epätietoiset seikat, joihin kuitenkin Rahatoimikamarin mielestä on kiinnitettävä tarkkaa huomiota, jää jäljelle toinen kaupungin satamaolojen järjestämiskysymykseen vaikuttava tekijä. Rahatoimikamari tarkoittaa tällä kauan pohdittavana ollutta kysymystä laajanlaisen alueen osottamisesta ja kuntoonpanettamisesta teollisuuden käytettäväksi, sillä luonnollisestikin täytyy kaupungin satamalaitoksiin tuntuvasti vaikuttaa sen seikan, miten ja mihin kaupungin teollisuustoiminta sijoitetaan. Jos tähän tarkoitukseen tarpeellinen ala luovutetaan Gumtähdestä, Viikin virkatalon mailta, Domarbyn kartanon tiluksilta tai Drumsöstä, mainitaksemme eri ehdotuksia, joita kuuleman mukaan on tehty, täytyy tämän asian lopullisen ratkaisun tuntuvasti vaikuttaa kaupungin satamalaitosten suunnitteluun.

Näillä perusteilla ja kun Rahatoimikamari sen lisäksi on havainnut kaupungin yleisten töiden Hallituksen rajoittaneen suunnitelmansa kolmeen

alueeseen, nimittäin Vanhankaupunginlahteen, Sörnäsän niemekkeeseen sekä Santa- ja Busholmaan, mutta miltei kokonaan tai aivankin kokonaan sivuutaneen kysymyksen Kruununvuorenselän ja Sinivuorenmaan, Pohjoissataman sekä Sumpparin ja Nihdin, Eteläsataman ja Blekholman, Merisataman sekä Liuska-, Sirpale- ja Uunisaarien, Ruoholahdensataman ja Merholman ynnä Lapin-, Taival- ja Humallahden käyttämisen näihin tarkoituksiin, on Rahatoimikamari tullut siihen käsitykseen, ettei pääkysymys, toisin sanoin kaupungin satamaolojen järjestäminen, yleispiirtein nähtynä vielä ole saanut osakseen sitä valmistelua, että voitaisiin esittää yleispätevä suunnitelma ja lopullinen ehdotus siksi välttämättömäksi pohjaksi, jota ilman päätöstä tässä tärkeässä asiassa tuskin lienee tehtävä. On yleisesti tunnettu asianlaita, että asiaa harrastavissa liike- ja merenkulkupiireissä on esiintynyt kaksi eri suuntaa käypää mielipidettä kaupungin satamaolojen järjestämisestä. Toiselta puolen on esitetty se mielipide, jota etusijassa kaupungin yleisten töiden Hallitus puoltaa, että kaupungin yleinen kauppasatama, ehdollisesti vapaa-satama, on sijoitettava Santa- ja Busholmaan, joiden alueeseen sitä varten olisi liitettävä viereinen Utterin saari; toiselta puolen on julkilausuttu ja kannatusta saavuttanut se mielipide, että kaupungin pääsatama olisi sijoitettava Vanhankaupunginselälle, jossa olisi tarjona avarampaa tilaa ja suurempia mahdollisuuksia hyvään kulkuyhteyksien järjestämiseen sekä huomattavan laajoja ranta-alueita, joiden käyttäminen kaupan ja merenkulun tarpeisiin ei tuottaisi vaikeuksia.

Näitä ja edellä mainittuja seikkoja ei Rahatoimikamari ole voinut olla huomioon ottamatta. Kamari ei ole tässä voinut torjua luotaan sitä käsitystä, että kaupungin etu ja paras vaatii, että tässä tärkeässä kysymyksessä olisi saavutettava suotuisin ratkaisu, mikä olevissa oloissa on mahdollinen. Kamari on sentähden yksimielisesti tullut siihen käsitykseen, että asiaa koko laajuudessaan olisi valmisteltava käyttämällä apuna ulkomaista asiantuntemusta, ja on Kamarille sitä luvannutkin eräs ruotsinmaalainen satamarakennusalan ammattimies, Ruotsin Tie- ja vesirakennusten insinööritoimiston päällikkö, kapteeni H. G. Torulf. Kapteeni Torulfin myötävaikutus asian ratkaisuun näyttää sitä suotavammalta, kun hän on hyvin perehtynyt kaupungin asemaan ja paikallisoloihin ja sitä paitsi on syrjässä niistä eri virtauksista, joita tälläkäläisissä kunnallisissa piireissä ilmenee tässä asiassa, joten hänellä olisi kaikki edellytykset voidakseen puolueettomasti valaista tähän kuuluvia seikkoja sekä antaa takeita siitä, ettei edeltäpäin määrätty kanta asiassa vaikuta esitettyjen ehdotusten arvostelemiseen. Rahatoimikamari onkin saanut tiedon, että kapteeni Torulf on kohdakkoin saapuva kaupunkiin.

Rahatoimikamari on sentähden pitänyt tämän pulmallisen ja tärkeän kysymyksen edelleen valmistamista tarpeellisenä.

On kuitenkin, niinkuin edellä huomautettiin, asianmukaista huomiota pantava siihen, että kaupungin viranomaiset niin menettelevät, että kaupunki rauhan tultua on täysin varustautunut sen vilkkaan kauppa- ja meriliikenteen varalle, jota tuohon aikaan varsin luultavasti on odotettavana. Ulkomaisen asiantuntemuksen käyttämisestä ja kaupungin satamaolojen järjestämiskysymyksen jatkuvasta selvityksestä täytyy tietenkin koitua jonkin verran viivytystä. Mutta ellei töitä aloteta ennenkuin lopullinen päätös asiasta on olemassa, on lähellä tarjona mahdollisuus, että kallis aika on mennyt hukkaan ja rauha ehkä tullut ilman että tarpeellisia rantasilta- ja tasoitus- sekä ruop-paustöitä on suoritettu. Tähän tulee lisäksi, että kaupungin hallinnon on niiden laajaperäisten hätäaputöiden johdosta, joita kuluvana vuonna on täytynyt ja varmaankin vielä ensi vuoden alkupuoliskolla täytyy järjestää, ollut miltei pakko käydä heti teettämään huomattavia tasoitustöitä Santa- ja Busholmassa. Näihin töihin voidaan nimittäin melko pitkä aika käyttää lähes tuhat työntekijää.

Näistä syistä on Rahatoimikamarin mielestä ollut tarpeellista käydä yksityiskohtaisesti tarkastamaan esillä olevaa Hallituksen ehdotusta ja ehdottaa eräitä satamarakennustöitä heti teetettäväksi. Kun sentähden on ollut tuosta laajasta ohjelmasta murrettava erilleen vähäinen osa, on Kamarin huomio etusijassa kiintynyt kahteen seikkaan. Ensinnäkin on Kamarin mielestä ollut valittava semmoiset satamatyöt, jotka, mikäli voi arvostella, on joka tapauksessa teetettävä ja joka sentähden eivät vaikuta asiantuntijan lausunnosta johtuvaan tulokseen, ja toiseksi katsottava, että teetettävät työt hyvin soveltuvat hätäaputöiksi.

Vastamainittuja seikkoja silmällä pitäen on Kamari havainnut, että kaksi kaupungin yleisten töiden Hallituksen tässä yhteydessä ehdottamista satamarakennustöistä voidaan sopivasti heti panna alulle, nimittäin puutavarain vientisataman järjestäminen Sörnäsin niemekkeen rantaan pääasiallisesti Hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti sekä Santa- ja Busholman tasoitustöiden jatkaminen ynnä sikäläisen sataman laajentaminen.

Vaikka tosin sitä tilaa, mikä Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaan olisi puutavaraliikkeelle tarjona Sörnäsin niemekkeellä, jo edeltäpäin käy pitäminen liian niukkana, varsinkin jos pannaan huomiota vastaisiin oloihin, on Rahatoimikamari kuitenkin tahtonut asettaa tämän rakennusyhteyden teettämisen edelle kaikista ehdotuksessa mainituista töistä. Onhan yleisesti tunnettua, kuinka miltei sietämättömät olot ovat vallinneet puutavarain maastaviennissä Helsingin kautta. Seurauksena tästä onkin ollut että, vaikka kaupungilla oli kaikki edellytykset kehittyäkseen huomattavaksi puutavarain vientisatamaksi, nämä edellytykset eivät ole toteutuneet, pääasiassa siitä syystä ettei mitään tai ainakin liian vähän on kaupunginviranomaisten puolelta tehty tilavan, uudenaikaisilla lastauslaitteilla varustetun vientisataman

aikaansaamiseksi. Lisääntymistään lisääntyneen tuonnin helpottamiseksi ja mahdolliseksi saattamiseksi ovat kaupunginviranomaiset sitä vastoin ryhtyneet laajalle tähtääviin toimenpiteisiin ja myöntäneet tuntuvia määrärahoja. Näyttää sentähden siltä että, kun sodan päätyttyä varsin luultavasti alkaa huomattava puutavarain vienti, kaupunginviranomaisten ei tulisi olla ryhtymättä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että puutavarain vienti Helsingin kautta kävisi jossain määrin mahdolliseksi ja siten välillisesti myös edistäisi tuonnin suuntautumista Helsingin kaupungin kautta kulkevaksi. Niinkuin asiakirjoista näkyy, olisi Rakennuskonttorin suunnittelemassa Sörnäsän puutavarasatamassa käytettävänä 50,000 m² varastopaikkoja puutavaroille, 450 metriä laituritilaa syväkulkuisille aluksille ja 360 metriä laituritilaa proomuille. Tästä laitoksesta on Hallitus laskenut olevan kustannuksia 1,875,000 markkaa, kuitenkin edellyttäen laiturit rakennettavan puusta ja satamalaitoksen alueella olevan n. s. Englantilaiskallion jäävän ennalleen; jos sitä vastoin mainittu kallio louhittaisiin pois, kohoaisivat kustannukset 2,700,000 markkaan, mutta varastopaikkain tila lisääntyisi 10,800 m²:llä ja siis yhteensä 60,800 m²:iin. Tässä on huomattava, että näihin kustannuksiin on luettu tarpeelliset rautatieraitteet, ruoppaus y. m. Siihen katsoen että edellä mainittu kallio täytyy ennemmin tai myöhemmin poistaa tilan lisäämiseksi tällä satama-alueella ja että sen louhiminen olisi erittäin sopiva hätäaputyö, on Rahatoimikamari, vaikkakin epäröiden puoltanut, tämän louhintatyön toimittamista ensi talvena. On nimittäin huomattava, että mainitusta kalliosta saatavat melko suuret kivimäärät voitaisiin sopivasti sijoittaa Vanhankaupunginselän länsirannan eteläosaan sen rautatiepenkereen perustukseksi, joka täytyy rakentaa rautatien ynnä sivuraiteiden johtamiseksi Malmin asemalta Sörnäsän niemekkeelle. Täten joudutettaisiin tämän rautatielinjan rakennustyötä, joka jo on valitettavasti liian paljon viivästynyt. Tässä on tosin otettava huomioon, että tämän rautatielinjan lopullista suuntaa ei ole määrätty ja tuskin voidaankaan määrätä, ennenkuin Vanhankaupunginselän satamasuunnitelma on lopullisesti hyväksytty. Mutta vaikka Rahatoimikamari mielellään myöntääkin oikeuteksi tämän Englantilaiskallion louhimista vastaan esitetyn väitteen, ei Kamari kuitenkaan voi havaita, ettei louhoskiviä voitaisi mainittuun tarkoitukseen käyttää, kun seikkaperäinen suunnitelma jo on olemassa. Sillä vaikka Vanhankaupunginlahtea ei rakennettaisikaan ainoastaan teollisuus- ja vientisatamaksi, vaan yleiseksi kauppasatamaksi, täytyy kuitenkin Sörnäsän niemekkeen ja Malmin aseman välille laskettavain rautatieraitteiden suunnan pääasiassa käydä yhteen jo olemassa olevan ehdotuksen kanssa. Ja näin on sitä enemmän laita, kun tässä yhteydessä ainoastaan on kysymys sen rautatiepenkereen perustuksen jatkamisesta, joka jo on rakennettu Sörnäsän niemekkeeltä pohjoiseen Kyläsaarta kohti.

Mutta siihen nähden että nykyään vallitsevat tuntuvasti korkeammat työpalkat ja tarveainehinnat kuin mitä oli laita ehdotusta laadittaessa, on kustannusarvio laskettu perinpohjin uudestaan ja antanut tulokseksi, että kustannukset nousevat 7,500,000 tai 11,000,000 markkaan, niinkuin tämän oheisista arviolaskelmista lähemmin käy selville. Tämä kustannusten tuntuva kohoaminen johtuu etusijassa kohonneista työpalkoista ja tarveainehinnoista. Kun kustannusarviossa mainittuja ruoppaustöitä ei kuitenkaan voida aloittaa talvisaikaan eikä paalulaiturejakaan voi rakentaa, ennenkuin vesisyvyys on lisääntynyt nykyisestä 2—3.5 metristä ehdotuksessa mainittuun 7.5 metriin, sekä kun ruoppatäytteen päälle on aikomus sijoittaa hiekka- ja maatäytettä eikä sentähden tätäkään työtä voida aloittaa, ennenkuin ruoppaaminen on toimitettu, on heti teetettävissä ainoastaan louhintatöitä varastopaikkain tasoittamiseksi, Englatilaiskallion louhiminen sekä louhoskivien kuljetus. Näin ollen ja kun kustannukset nousisivat monin verroin suurempaan määrään kuin mitä kaupungin yleisten töiden Hallitus on alkuaan laskenut, on Rahatoimikamari epäröinyt puoltaa töiden alottamista tämän puutavarain vientisataman kuntoon panettamiseksi jo ensi talvena. Rahatoimikamari on sentähden arvellut, että tämäkin satamasuunnitelman osa olisi alistettava asiantuntijan arvosteltavaksi, ja tätä Kamarin käsitystä on vahvistanut se seikka, että, niinkuin edellä huomautettiin, puheena olevassa vientisatamassa tarjoutuva tila näyttää olevan liian niukaksi suunniteltu. Voisi sentähden olla mahdollista, että jo, ennenkuin satama-alue on ehditty täydellisesti rakentaa ja kuntoonpanna, oikeutettuja vaatimuksia laajemman tilan varaamisesta tähän tarkoitukseen esitettäisiin puutavarantiejiin taholta.

Näillä perusteilla Rahatoimikamari pyytää esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä Rahatoimikamarin toimenpiteen että ulkomaiselta asiantuntijalta hankitaan lausunto esillä olevasta kaupungin yleisten töiden Hallituksen esittämästä satamarakennussuunnitelmasta.

Mitä taas Santa- ja Busholman satamalaitoksiin tulee, olisi luonnollista, että XX kaupunginosan vahvistetun asemakaavan johdosta teetettävät tasointustyöt heti pantaisiin alulle. Tällä keinoin ei ainoastaan saataisi tarpeellista työtillaisuutta 5—600 työntekijälle huomattavaksi ajaksi, vaan saavutettaisiin lisäksi se etu, että puheena oleva satama-alue saataisiin kuntoon pannuksi ensi purjehduskaudeksi, jolloin Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan Hel-

singin Makasiinosakeyhtiö ottaa Santa- ja Busholman hallinnon hoitoonsa. Tämäkin asia on kuitenkin mutkistunut, sen johdosta että kaupungin yleisten töiden Hallitus on ehdottanut tätä satama-aluetta huomattavasti laajennettavaksi siihen suuntaan, että myöskin Utterin saari viereisine vesialueineen liitettäisiin tähän satamalaitokseen. Tämän ehdotuksen pohjalla on kaupungin Rakennuskonttori niinikään laatinut seikkaperäisen ehdotuksen. Aikomus on, niinkuin edellä mainittiin, tälle alueelle rakentaa kaupungin yleinen kauppasatama. Puheena olevan satamalaitoksen uusi suunnitelma aikaansaa kuitenkin niin huomattavia muutoksia Santa- ja Busholman vahvistettuun kaupungin- asemakaavaan, että tasoitustöitä siellä tuskin voidaan jatkaa, ennenkuin Valtuusto on hyväksynyt uuden ehdotuksen. Kun Rahatoimikamari kuitenkin, niinkuin edellä huomautettiin, on ollut sitä mieltä, että myöskin kysymys näiden satamalaitosten laajentamisesta ja lopullisesta muodostamisesta välttämättä tarvitsisi lisävalmistelua, on herännyt kysymys, voidaanko ja missä määrin Santa- ja Busholman tasoitustöitä siitä huolimatta jatkaa. Niinkuin tunnettua, päätti Kaupunginvaltuusto kuluvana syksynä hätäaputöinä teettää melko suuria louhintatöitä Busholmassa. Siten saadut louhoskivet on kuitenkin sekä poistettava että tarkoituksenmukaisimmalla tavalla käytettävä nykyaikoina, jolloin täyteaineesta on tuntuvaa puutetta. Tähän nähden on Rahatoimikamari yksissä neuvoin kaupungininsinöörin kanssa ottanut käsiteltäväksi kysymyksen, mitä töitä Santa- ja Busholmassa voitaisiin kuluvana talvena teettää, vaikka ne ulottuisivatkin XX kaupunginosan vahvistetun asemakaavan rajain ulkopuolelle. Rahatoimikamari on tässä koettanut pitää silmällä, että siten teettävät työt eivät enempää kuin välttämätöntä on saisi vaikeuttaa asiantuntijan lausunnon antamista näistä satamalaitoksista. Asiakirjain oheisesta kartasta käy selville, mitkä mainittujen satamalaitosten osat ovat jo tasoitettuja tai valmiiksi rakennettuja, mitkä on pantu työn alaisiksi vallitsevan työnpuutteen poistamiseksi sekä vihdoin, mitkä satama-alueen osat rakennettaisiin talvella 1917—1918. Niinkuin tästä käy selville, olisi Rahatoimikamarin mielestä Laivaranta rakennettava, koska siten saataisiin lisää laituritilaa eikä vahvistettu asemakaava sen johdosta muuttuisi. Niinikään olisi Hiilikatu tasoitettava korttelien N:ojen 248 ja 254 viereltä. Tämäkään työ ei koskisi vahvistetun kaupungin- asemakaavan rajain ulkopuolella sijaitsevia alueita. Jotta louhoskivet voitaisiin sopivasti sijoittaa, olisi Rahatoimikamarin mielestä lisäksi kaksi työtä teetetävä talvella 1917—18, nimittäin Vaihdekadun ja Lastaajakadun jatkaminen. Molemmat nämä työt menevät XX kaupunginosan vahvistetun asemakaavan ulkopuolelle ja siten ilmeisesti jossain määrin edeltäpäin määräisivät täkäläisen satamalaitoksen vastaisen laajentamisen suunnan. Jatkamalla Lastaajakatua Utteriin asti ja täyttämällä Busholman ja Utterin välinen salmi tulisi ratkaistuksi viimeksi mainitun saaren yhdistäminen puheena olevaan satamalaitokseen. Tietenkään ei salmea voida kokonaan täyttää, ennen-

kuin muutos voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan on hankittu, näin jo siitäkin syystä, että Busholman ja Utterin välinen salmi on yleinen laivaväylä, joten sitä ei saa sulkea asianmukaista lupaa hankkimatta. Samaten johtuisi Vaihdekadun jatkuvasta tasoituksesta, että voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan suunniteltu Kalastajasatama täytettäisiin lisätilan hankkimiseksi uuden suunnitelman mukaan tuntuvasti laajennetulle, satamalaitokseen rakennettavalle järjestelyratapihalle. Viimeksi mainittu täytetyö on tarpeellinen siitäkin syystä, että satamaradan levittämisestä kaksiraiteiseksi saadut louhoskivet sopivimmin voitaisiin käyttää tähän täytetyöhön. Mutta vaikka siten tulisikin teetettäväksi töitä, jotka laajentaisivat täkäläistä satamalaitosta siihen suuntaan, että Utterikin siihen yhdistettäisiin, jäisi kuitenkin avonaiseksi kysymys, miten ehdotettu satamalaitoksen laajennus on lopullisesti järjestettävä, eritoten silmällä pitäen Drumsön saarta ja niitä laitoksia, jotka kohdakkoin on rakennettava Ruoholahteen ja Merholmaan. Santa- ja Busholman töiden jouduttaminen olisi tosin ollut suotavaa, mutta Rahatoimikamarin mielestä on vielä tärkeämpää, että saadaan täydellinen selvitys tämän tärkeän satamalaitoksen suunnitelmasta, ennenkuin pannaan alulle töitä, jotka vaikeuttavat tahi saattavat mahdottomaksi tehdä ehkä tarpeellisia muutoksia koko suunnitelmaan tai sen tärkeisiin osiin.

Nyt ehdotettuja töitä varten on budjettiin merkitty 2,950,000 markkaa maksettavaksi 1917 vuoden obligatsioonilainasta. Näin ollen ei tässä yhteydessä tarvita uusia työmäärärahoja.

Esittämillään perusteilla pyytää Rahatoimikamari ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä Rahatoimikamarin toimenpiteet erinäisten Santa- ja Busholman tasoitustöiden teettämiseen nähden.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Kustannuslaskelma Sörnäsän niemekkeen sataman laajentamisesta puutavarasatamaksi.

I ehdotus. Lukuun ottamatta Englantilaiskallion louhintaa.

130,000 m ³ kalliota louhittava varastopaik- kain tasoittamiseksi korttelissa 271 à 28: —	3,640,000: —
90,000 „ hiekka- ja maatyötettä hankittava ja vastaanotettava sekä ruoppaa vastaanotettava à 2: —	180,000: —
25,800 m ² raidetasoa ja tiepintaa tasoitet- tava ja sorastettava à 8: —.....	206,400: —
360 m arkkusiltaa valmiille kivipenke- reelle à 3,000: —	1,080,000: —
125,000 m ³ ruoppaa upotusarkkuun à 1: —	125,000: —
95,000 „ „ „ à 5: —	475,000: —
85,000 „ kivitytettä arkun alaiseen pen- kereeseen à 2: —	170,000: —
260 m paalulaituria à 1,700: —	442,000: —
2,850 „ rautatieraidetta à 45: —	128,250: — ¹⁾
25 vaihdetta sijoituksineen à 3,000: —	75,000: — ¹⁾
250,000 m ³ ruoppausta satama-altaissa 7.5 m:n syvään à 1: —	250,000: —
Noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	728,350: —
	6,771,650: —
	Yhteensä Smk 7,500,000: —

¹⁾ Rautatieraitteiden ja vaihteiden kustannukset on laskettu rauhanaikaisten hintain mukaan.

II ehdotus. Lukuun otettuna Englantilaiskallion louhinta.

120,000 m ³ kalliota louhittava Englantilais-		
kallion keskiosan poistamiseksi ¹⁾		
à 28: —.....	3,360,000: —	
Muut kustannukset kuten I ehdotuksessa ..	6,771,650: —	10,131,650: —
Noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	868,350: —	11,000,000: —
		<u>Yhteensä Smk 11,000,000: —</u>

¹⁾ Louhimalla Englantilaiskallion keskiosa saadaan käyttökelpoista varastopaikka-alaa 10,800 m².